

MAGYAR TANÍTÓ

A decorative flourish consisting of a stylized leaf or flame shape with a curved stem, positioned to the right of the word 'TANÍTÓ'.

XIV. évf.

1. szám.

MAGYAR TANÍTÓ

Általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és
a Podkárpatzska Ruszi Ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Felelős szerkesztő: Boross Béla.

Társszerkesztők: Gáspár János, Uhreczky Géza, Willand János.
Kárpátaljai munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolnle Sallby—Alsószeli.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2.— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolnle Sallby (Alsószeli), Galántai járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Arendás
József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

TARTALOM:

Vezércikk. (bb): 1934.

A pedagógia műhelyéből. Dr. Kenessey Kálmán: Az em-
berrelétele diadalútja. — Uhreczky Géza: Uherczky Géza és Stefánia:
A testi és szellemi hibákban szenvedő gyermekek gon-
dozásának fejlődése.

Nyelv, irodalom. Scherer Lajos: Írás és helyesírás.

Forum. (bb): Levél egy „ellenzéki” testvérünkhöz.

Egyesületi élet. A SZÁMTE Nógrád Járaskörének közgyű-
lése Losoncon. — Vettük a következő levelet.

Krónika. Szepesi Gyula: „Adjon Isten, ami nincs, ez új
esztendőben...”

Szemle. Bel- és külföldi folyóiratokból. A gyermekek
és a költő. — Neurótikus depresszió és a lopás.

Zeneművek. Szendrei István: Zenemű ismertetés.

Hírek. Jöreménység. — Mit hozott az újesztendő? — A ki-
egyebségi nacionalizmusról. — A csehországi tanítószög
országos számfejtő hivatala. — A közművelődés céljaira.

— A ref. tanítók hittanítási és kantori vizsgájára. —
A globális módszer. stb.

Alapítók: A M. A. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Magyar. — Társaság: Vátsrhelyi Károly főtitkár, Komárom, Nemeskúti
János titkár, Hétfű. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendők. E levelekben részint kell a tagsági díjat.

1934.

Boldog újévet! Ezt harsogja felénk az 1934. esztendő első napja. Mint annyi elmúlt, letűnt esztendőben. Es ezt az örök óhajtást fogja homlokára írni minden elkövetkező újév, amíg csak ember fog élni ezen a földön...

Tisztában vagyunk a boldogság fogalmának relativitásával, s éppen azért nem várunk, nem kívánunk lehetlent az 1934. esztendőről sem. S ha most egy pillanatra meg is állunk itt, az évpálya startjánál, ahonnan újabb nehéz életesatákba indulunk, ezt csupán az adottságok mérlegelésének, a valóságok és erőink fölmérésének szándékával tesszük.

Az 1934. naptári év 5 nappal megelőzi a csehszlovákiai tisztviselő- és tanítótársadalom tényleges esztendejét. Január elsejétől ötödikéig még ősztendő, még december van a hivatalnoki családok körében. Bizony, sok helyen keserves panaszt, borús arcokat, sőt üres asztalt és korgó gyomrot talál a »boldog újesztendő«... Örömtelen Szilveszter követi a fénytelen karácsonyestét.

Nos és mit hoz az ötödike? E sorok írásának pillanatában még mindig nem döntött a kormány arról, hogy milyen kulcs alapján fogja kivetni a közalkalmazottakra a 420 millió áldozati adót. Az ítéletet már hónapokkal ezelőtt meghozták: ennyit kell meglakarítani a tisztviselők fizetésén. Tulajdonképpen nem is lényeges, milyen mérték szerinti. Vagy fontos volt az egyszeri szakács csirkéinek, mikor a szakács szabad választást engedett az áldozatra kiszemelt jószágoknak: sülve, vagy főve akartok párologni az asztalon?... Közel félmilliárd korona leoperálása a tisztviselők illetményéből: mindenképpen fájdalmas művelet, hát még, ha hozzá fájtaljuk az eddig leszállított centeket! A tisztviselőtársadalom sokféle rétegződése azonban mégis módot ad arra, hogy az a 420 millió az igazságosság és méltányosság arányában elosztódjék, s különösen a tisztviselői státusz hamupipókéje: a tanítóság számíthatott arra, hogy szűkös jövedelmét tekintetbe veszi ez a könyörtelen arányos elosztás. Mennyiben érvényesült a jog és igazság olve, azt e sorok olvasásának idején talán már ki-ki megállapíthatja.

A fizetésleszállítás történetének utolsó fejezetére tehát pontot tehetünk. Könnyebb pénztárcával, de súlyosabb életgondokkal kell rálépnünk az újesztendő útjára. Az a kérdés most már: anyagi forrásaink lepadásával egyidejűleg sza-

bad-e csökkentenünk valamit azokból a szellemi javakból, melyeket az óesztendőből sértetlenül magunkkal hoztunk az újesztendőbe. Van-e jogunk, vagy lehetőségünk arra, hogy az élet megnövekedett anyagi gondjait az eddig teljesen lekötött lelkierők és készségek fölszabadítása által könnyebbé, elviselhetőbbé tegyük?

Hivatásunk nagy felelősségének tudatában kell kijelentenünk, hogy erre se jogunk, se alkalmunk nincsen. A tanítóság veleszületett kötelességérzete azt parancsolja, hogy a csapások és szenvedések napjaiban, vagy éveiben éppúgy teljesítse nemes hivatását lelkiismerete szerint, mint azt akkor tenné, ha történetesen végre-valahára gondtalan időket érne! A tanítóság sohase keresett és nem is fog keresni soha jogcímrel, hogy kötelességlistáját rövidítse. Ezt még akkor sem tehetné, ha akarná.

Mit törölnetne vajjon a tanítóság a rá váró feladatok közül? A végleges tanterv talán megengedi, hogy a tanítói munkakört kisebb méretű pedagógiai rádiusszal határoljuk be? Hiszen a tanterv új, modern alapelvei éppen újabb és újabb kaputárások, tágasabb perspektívák, szélesebb utak felé vezet, s itt a tanítóságnak otthonosan kell mozognia, magát képeznie, s az új munkamódszerekbe magát bedolgoznia. A pedagógiai haladás fölfelé vezető útján nincs megállás, nincs pihenő: menni kell mindig előre, még akkor is, ha kétszeres vállunkon a teher. Tanítók vagyunk: viselnünk és bírunk kell a tanítói sorsot.

Elzárhatjuk talán hivatásunk sokfelé ágazó folyosóján azt az ajtót, mely az iskolánkívüli sokfelmunka műhelyébe vezet? Hát meg tudná ezt tenni az a tanító, aki nélkül nincs a faluban jótékony akció, színelőadás, énekkar, ünnepély, társadalmi megmozdulás, egyszóval kultúrélet?! S ha meg tudná tenni, nem döngtetné-e lelkiismeretét az egyre jobban magára maradó, elárvuló, szegény magyar kultúra? Lehet csak egy órát, egy gondolatot is elvonni a magyar jövőendő szolgálatától azon a címen, hogy a fizetés megkisebbedett? Nem! A magyar tanító ezt nem teheti meg. A fizetés dolga és a kultúra ügye a magyar tanító szemében sohasem áll közel egymáshoz; jósorsunkban, balsorsunkban egyaránt szívügyünk a mostoha sorsban élő magyar közművelődés.

Akkor hát szállítsuk le egyesületi munkálkodásunk intenzitásának fokát? Ugyan, mit lehet még itt leszállítani?... Megjelenünk évente egy, vagy két egyesületi gyűlésen, indítványozunk, határozunk (esetleg csak a jegyzőkönyv számára), minden harmadik évben leadjuk szavazatunkat azokra, akiket elég erőseknek gondolunk, hogy helyettünk is húzzák az ígát, no meg, hogy rázzák a kolompot... Amit ezen-

Mi tanítók tanítjuk, hirdetjük az összetartás elvét, kifejtjük annak áldásosságát: mily meghazudtolása lesz tanításunknak, ha a magunk szövevénye nem fog fölvirágozni!...

felül teszünk, az nem egyéb, minthogy bőségesen megkritizáljuk a vezetőség minden ténykedését, anélkül, hogy magunk jobbat, célravezetőbbet tudnánk ajánlani. Egyesületi közreműködésünk hatáslökának nem a csökkentésére, de fokozására van szükség. Jól tudja minden szlovenszki magyar tanító, hogy kari életünk stratégiájának egyetlen biztos vára az egyesület, melynek szilárd falai közt védelmet talál a bajban egyedülálló tanító, s a megsértett tanítói érdek. Az egyesület minden tagja külön-külön nagyon jól tudja azt is, mivel tartozik egyesületének. Azt hisszük, e tartozás csökkentésére senkinek sincs oka, ellenben éppen a fizetésleszállításokban bővelkedő tanítóegyesületi történelmi korszak arra int, hogy az egyesülettel szemben fennálló kötelességeinket hiánytalanul, a nehéz idők komolyságához méltó áldozatkészséggel teljesítsük! Szomorú igazság van abban, hogy az együvértartozás érzése az élet viharában megerősödik, mert az egymásrautaltság jobban érezhető. Egyesületünk tizenhároméves történetében is akkor állott virágzása tetőfokán az egyesületi szellem, amikor a keservesen összerakott tanítói fillérekből kellett eljárni az ország különböző városaiba, együttes tiltakozó gyűlésekre, a lélek és a tömeg erejével manifesztlálni. (Mily sokan irigylik a tanítói kar fejlett és fegyelmezett egyesületi életét: íme, tragikus mélységben rejlik e szervezettség oka!) A fizetésleszállítás nehéz keresztje alatt meg kell edződnünk a szilárdabb, egységesebb, őszintébb egyesületi lélekben!

Egyesületünk hangszórója, a Magyar Tanító, immár tizenegyszer kíván boldog újévet. A hang érce ugyanaz, mint az első beköszöntő harangja, s bár tizenégy újév napján tizenegyszer fogyott meg a jobb tanítói jövődő iránt táplált hite, most újra magasba emeli a zászlót, az örök tanítói harc zászlaját. A néphagyomány »boldog újévet« kongat az emberek szívébe; a mi tradíciónk újból egy küzdelmes esztendőt jelez.

Allunk elébe!

(bb)

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Érsekújvár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szükség, Érdekében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL.

Az emberréletel diadalútja.

Az **ideálunkért** küzdünk egész életünkben. Mi a te életed ideálja? — a feleletből megmondom, ki vagy?! — Az ideál nélküli élet csak vegetálás, beszélni róla nem érdemes.

Pedagógiai szempontból, amely értékelméleti alapról indul ki: három értékelési fokot, helyesebben fokozatosságot különböztethetünk meg. Ez a három fok mutatja úgy az egyén, mint a társadalom szellemfejlődési fokát, így kultúrtörténeli megállapításoknál is beigazolását nyerhetjük.

Ez a három lépcsőfok, amelyen úgy az egyéniség, mint az emberiség áthaladhat: az **érzéki éniség**, a **történeli éniség** és a **tiszta éniség** vagy **személyiség** foka.

Az **érzéki éniség** álláspontján értékes az embernek az, ami **kellemes** a testnek, az **érzékeknek**. Urrá lesz felettünk a testi vágy, mert kellemes az, ami élvet ad, ami nekem önös, önöz személyemnek élvezetet ad. Legértékesebb az egyéni élv, amely a legmagasabb fokon a kéj. Addig ér valamit az élet, amíg élvezetet ad s használjunk fel mindenkit és mindent arra, hogy az élvezhető életet minél hosszabbra nyújthassuk — egészen a majom-mirigyekig s a kozmetika raffinált fiatalító eljárásáig.

A **második** értékelési fokon értékes az, ami **hasznos**. Életnek csak annyiban van értéke, amennyire hasznos vagyok a környezetemre, fajomra, nemzetemre, állásomra, mint történelmi hatalmakéra, de viszont csak azért szolgálom ezeket s csak addig, ameddig hasznom van belőlük. Kihaszni az életet a lehető legjobban úgy, hogy minél nagyobb objektív haszon legyen az enyém. Az állam, a család, a környezet csak arra jó, hogy két bőrt is lehúzzunk róla, ha már hármat nem tudunk. A haszon megszerzési eszközei mind megengedettek, mert hiszen »a pénznek nincs szaga«. Pedig minden haszon erkölcstelenné válik, mihelyt erkölcstelen kezekben erkölcstelen célokat szolgál. A haszon csaknem mindig **materiális** s mindig visszajel az első értékelési fokozatba.

Az **érzéki én** csak magáról tud, semmi szociális világa nincsen. A történeli éniség álláspontján a szociális együttlétre ébredt emberrel találkozunk, de itt az emberiséget vagy az egyén használja ki a maga javára, vagy a történeli (közösségi) hatalom az egyéneket használja ki önös érdekében. Az első fokon csak egyének élnek, »millió egy miatt« szenved, a második fokon csak közösséletek vannak: »egy a millió miatt«. Ott egyén a zsarnok, itt a család, állam, politikai pártok vagy vallási közösségek tekintélye az irányító, de mindakét esetben a feltétlen engedelmesség az alaptörvény. Az ellenszögülot megtoroljuk, de a büntetés mindig kegyetlenebb, mint a bűn. A személyiség elnyomva van, s ha megszólal, mert a gúzsba-

kötött lelke fáj: a forradalmiságot bűnül torolja meg a történeti hatalom vagy proskribcióval, vagy inkvizícióval, vagy terrorfiúkkal. Az egyes hasznos eszközzé lesz. Egyedül értékes a hatalom vezérlő törekvése s az egyén a hatalom elismerésétől nyeri értékét.

A harmadik értékelési fok: az abszolút nemesség foka, — ahogyan Böhm Károly, vagy a személyiség foka, — ahogyan Schmeller István jelöli.

Ezen a fokozaton az embernek emberhez méltó ideálja van. **Él, mert életének célja van.**

A személyiség érdekeljen most néhány percig minket közelebbről, mert a személyiség kifejlésztése a nevelésnek abszolút értelemben a legfőbb feladata.

Minden megszületett ember egy élő egyed, egyén vagy egyéniség. Az egyén, mint ilyen, antologiai fogalom, a valóság-nak egy adottsága. De csak az élet legkezdetén egyén az egyén, mert attól kezdve **fejlődő személyiséggé** lesz, ha egészségese testi és lelki alkata van. Az egyén csak egyik fele az ember-ideálnak, amelynek formái alkotásban, azaz testében a lelki tartalom a maga sajátos, mindenkitől teljesen különböző mivoltában megvalósul. Az »En«-nek három fejlődési foka van. Először önmagában van, kel életre s érzéki hatásokban levésére eszmél, mint az érzéki hatások ura (érezki éniség), azután mint értelmes »En«, észreveszi környezetét, annak hatása alá kerül s ahhoz alkalmazkodik, végül, mint eszes »En« önállítja önmagát. Az egyéniség nem nemes és nem nemtelen, hanem természeti fogalom, de lehet belőle nemes valóság, azaz személyiség, mert az egyéniség fejlődésre képes és fejlődésre szükségképpen hivatott is. Az ember, mint egyén, sajátos, egyedülálló, senki által teljesen meg nem közelíthető valóság; az egyén: a forma, a benne élő, de szunnyadó intelligencia csira a kifejlésztendő, az alkotható. Az egyéniség a végtelen élet sajátos formájú megnyilatkozása. Természettől adott belső alkata, tehetségei az életnek csak bizonyos lehetőségeire predestinálják és így ki-ki a maga egyénisége szerint foglalhatja el a helyét a nagy világgépezetben. A jól rendezett társadalomban ki-ki a saját egyéniségének megfelelő helyen munkálkodik. A pedellus nem ül az egyetemi katedrán s a művész nem »tetecsepítőgép«.

Az egyén a való világ tagja, de ideálja utáni törekvésében személyiséggé lesz, mert a »kellő« világ alkotásában vesz részt. Az ideál csak fejlődés és csak fejlesztés útjain lehet valósággá. **A személyiség a maga lényege szerint szellemi valóság.**

Abszolút értékes csak az öntudat, mert az öntudat intelligencia, emberi mivoltunk szellemi része. A való világból, az antologiai adottságból fejlődünk a »kellő«, az etikai normák által szabályozott »értékes« világba, amelyeket az »értékelés« fejlődése hidal át.

Az ideál úgy jön létre, hogy a hiányérzeteket a pótlóképei-vel kiegészítjük. Ez a kiegészített kép az **ideális életkép.**

Öntudatosak akarunk lenni, azaz tudni akarjuk életünk célját, mert nem véletlenség vagy esetlegesség a mi életünk. Mindenki önértékű egyéniség, »isteni célgondolat«, a szellem önállítása az egyén testi életében. Ez azt jelenti, hogy **hivatásunk van!**

Aki hivatása, elhivatottsága szerint él, az **szabad!** Szabad akarok lenni. »A magam nemes tartalmát akarom érvényesíteni« — mondja Nibergall. Ez az erkölcsi önállósítás, mint a szabadság legfőbb kritériuma.

Tiszta akarok lenni, mert a piszokba nem hempergethetem meg a **jobbik Encmet**, a személyiséggé nemesedett individualitásomat, amelyik kozmikus erővel követeli kifejlődését, a maradék nélküli kiélést. Mert az öntudatosság, a szabadság és a tisztaság adja a legfőbb értéket, a szellem nemességét, — ami pedig egyedül az intelligencia sajátja.

A »jobb Én« az embernek igazi, elhízalt természete. Ezt a természetet követve szabad az ember, mert csakis a jobb Én-je által meghatározva, legjobb meggyőződése, igazán boldogító, megnyugvása szerint, valóban szabadon gondolkodik, érez és akar. A jobbik Én az örök igazságnak mibennünk kipattant sugara, mint isteni célgondolat, bennünket világosságra és éppen ezután való törekvésünkben boldogságra vezet.

A személyiség gondolkozásában **igaz**, akaratában **jó** és szemlélésében a **szépet** valósító: a **szellemi Ent** jelenti.

Egyénből — személyiséggé lenni: alkotás!

A nevelés mivoltát mindenkor a nevelői tényező értékelő álláspontja határozza meg s a nevelés az a tervszerű alkotó tevékenység, amelynek célja a mindenkori emberideál megvalósítása a nevelendőben. A nevelés abban áll, hogy a gyermek primitív, érzéki világát odáig emeljük, hogy **ideált** alkosson és a felé szárnyalni tudjon. »Jaj lenne, ha a nevelés csak a családi szokások vak járomhúzóját, az állami politika engedelmes szavazógépét, az egyházi konfessziók daráló majmát és a tanárok tekintélyére esküvő ulánzókat tartaná szemé előtt cél gyánánt. Való igaz, hogy ezek nélkül a történeti hatalmak nélkül nincsen nevelés, de mindezek nem öncélú tényezők, hanem igazán »paidagogoszok« (kézenfogva vezérlők) egy rajtuk túl, fennebb álló cél felé.« (Makkai Sándor.)

Emberré nevelni annyit tesz, mint a növendékben kialakítani az önértékű intelligenciát, mert a gyermek önértékű egyéniség, »isteni célgondolat«; — elpusztul, ha elnyomni akarjuk. Az elnyomottságban fejlődött **torz lelkek** szülik a rothadó társadalmakat, a pusztuló emberseregeket.

Az abszolút nevelői cél tehát az intelligens egyéniség megalkotása, kifejlesztése.

Lassan épül a »Tanítók Háza«, mert idegenek nem segítik, de rövidesen pompázni fog, ha kétszeres erővel és akaratval te is a saját szövetkezetedet izmosítod!

A nevelés értékelő tevékenység, az ideál szempontja alatt áll és a — kell látószögéből tekint mindent. A nevelés ideálhoz segítés!

Személyiséget azonban csak személyiség teremthet! A nevelő az ideális megvalósulása annak, aminek a gyermek csak ígérete!

Azt az ideált, amit Jézus a személyiség önértékének hangsúlyozásában, mint legfőbb nevelői ideálban hozott, még nagyon kevésbé értük el. Mert Jézus, a földre szállott istenember, a keresztyén ember legfőbb ideálja! Egész életünk azon fordul meg, hogy őt hogyan értékeljük.

Ma az értékelések korát éljük, mert minden devalválódott. De haladunk a materialista utilizmusból, amely már a hedonizmusba csapott át kifelé, — helyesebben felfelé: a tisztá keresztyénség idealizmusa felé, a személyiség felé.

Egy emberöltővel ezelőtt, — mint azt már több helyen kimutaltam — a tudomány így szólt: erő és anyag van és a szellemet besorozta az örök közé. A mai tudományos világnézet dualizmusa így alakult: erő-anyag és szellem.

Az önértékű intelligenciát ideig-óráig elfojthatjuk, de magunkra ébredve ismét feltaláljuk lelkünk mélyén, mint emberlétünk isteni dokumentumát.

Tamás sebel érintett, hogy higgyen! Ezer sebből vérzünk mi »felvilágosodott« Tamások — csak megérezzük végül is sebünk sajnásából, hogy van feltámadott, aki testbe öltözve megmutatta a jobbik Enünket, s réamutatott arra, hogy az örök szellem isteni célgondolata az az életméces, amely minden emberben ott van, s amelynek világitani kell, mert így akarja az Örök Jóság, az Örök Igazság és az Örök Szeretet!

Kedves Tanító Testvérem! — személyiségeket akarsz nevelni?! — Akkor érezd meg a gyermek-szíveken keresztül az élni vágyó Krisztust!

Ogyalla.

Dr. Kenessey Kálmán.

Nem kívánhatod, hogy szövetkezetünk egyszerre felnőt legyen, — hanem jöjj, segédkezzél az ápolásban s majd meglátod: nemsokára fölserdül.

MEGJELENT A „HOZANNA!“

»Kath. Egyházi Énekek és Imák« c. könyvem dr. Pécsi Gusztáv egész évre szóló Népműkönyvével bővítve, amely az imairódalom remeke. Eszerint 320 énekkel és 200-nál több oldalnyi, minden alkalomra szóló legújabb ájtatossági imaszöveggel, összesen 400 oldalon mint nagy St. holti árban, egészv.: 13.50 Ké, Hozanna nélkül, mint kis St. íélv.: 8 Ké, egv.: 10 Ké készpénzért, vagy utánvétellel kapható. Kereskedőknek 25% eng. Ót kgr. = kis: 25 drb., nagy: 20 drb. A portót a rendelő fizeli. I. II. kottafüzet 5—5 Ké. Stampay, Kőbölékü.

A testi és szellemi hibákban szenvedő gyermekek gondozásának fejlődése.

A gyermekkori testi, lelki abnormitásokkal, rendellenességekkel az utóbbi időben igen sokat foglalkoztak a pedagógusok, orvosok, úgy hogy az ezekkel való foglalkozás külön tudományá fejlődött ki. Ennek a tudománynak az alapját részben orvosi, részben pedagógiai ismeretek képezik, melyet pathológiának nevezünk.

A régi időben a nyomorékokat elpusztították, vagy kizsáztották. Ugyanilyen jelenségeket látunk a gyengeelmélyűeknél, idegbajosoknál, kiket egyik helyről a másik helyre kergettek, mint még ma is a műveletlen falvak falu-bolondját. A középkorban sok embert pusztítottak el: mint boszorkányt, elégették. E szerencsétlencokról legtöbbször be lehetett bizonyítani, hogy neorasténiában szenvedtek. Fejedelmi udvarokban a gyengeelmélyűeket udvari bolondoknak használták. A múlt században is mutogattak Németországban azték típusú mikrokephalokat.

Tehát a társadalom a testi, lelki fogyatkozásban szenvedők-től először meg akart szabadulni. Azután az a hit, hogy az Isten a nyomorékkal haragját zúdítja az emberre, jótékonyásra készítette a társadalmat. A vallási felfogás szerint pedig az Isten azért adta a nyomorékot: a vakot, bénát, süketet, gyengeelméjűt, hogy legyen kivel az embernek jól cselekednie. Eleinte ezt a jótékonyt egy-egy külön-külön gyakorolták. Később, a XIV. században megalapították az első lelencházakat. Egmás után létesültek az árvaházak. Az első árvaházak alapításával azonban nem az volt a főcél, hogy az árva gyermekeken segítsenek, hanem, hogy a társadalom szabaduljon meg tőlük.

A középkorban azon szellemi, erkölcsi gyöngékek, akik nevelésben részesültek, a legszomorúbb képet mutatták. Bottal, ütéssel akarták őket szellemi, erkölcsi javulásra bírni, külön felfogott személyek voltak, akik a testi büntetést végrehajtották.

A XVII. században Comenius, Francke hangoztatták, hogy a hibákat jobban meg lehet szüntetni oktatással, mint veréssel. Rousseau mondta: »Nincs eredeti romlottság az emberi szívben, nincs egyetlen hiba sem benne, amelyről ki ne lehetne mutatni, hogy hogyan és milyen úton került oda.« Ezzel a kijelentéssel a gyermeki hibák okainak kutatására figyelmeztette a nevelőt.

A philantrópisták azt hangsúlyozzák (így Bessedow), hogy minden gyermeki hiba oka a nevelésben keresendő, mert a gyermek olyanná lesz, mint amilyen a környezete. Ugyanilyen elvet hangsúlyoz Salzmann. Munkáiban a nevelő fonákságait tünteti fel. (Krebsbüchlein, Ameisebüchlein.) A philantrópisták azonban az elnevelt úri gyermekekkel foglalkoztak. A népnek elhagyott, testi, szellemi gyöngeségben szenvedő gyermekei egyik helyről a másik helyre lökődtek. Pestalozzi volt az első, aki velük foglalkozott, aki mindenkit egyformának tartott, aki min-

denütt utat talált a szívhez. Pestalozzi hatására létesültek első sorban Schweizban, Németországban a gyermekmenedékházak. (Rettungsanstalt.) A szegény, elhagyott gyermekeket karolta föl Fellenberg hofwyli intézete. Ez a hofwyl-i intézet volt az első, ahol erkölcsileg gyenge gyermekek nevelésével foglalkoztak. Kimondottan erkölcsileg züllött gyermekekkel Wichern foglalkozott az úgynevezett »Rauhes Hausban.«

Az erkölcsi nevelést a tudományos pedagógia rendszerébe Herbart helyezte. Az »Allgemeine Pedagogik«-ban csupán a gyermeki hibákról emlékezik meg, az erkölcsi nevelés rendszeres pedagógiáját azonban az »Umriß Pedagogischer Vorlesung« című munkájában fejti ki. Herbartnak Strümpell tanítványa pedig Herbart erkölcsstanából külön tudományt alapított, a pedagógia pathológiáit. »Pedagogische Pathologia« művében magyarázza ezt az új tudományt, amely a fogyatékosok nevelésével, tanításával foglalkozik. Ennek a művének legfontosabb fejezete az, amelyben a psychopatiás fogyatékosokról szóló új tant értelemezi.

A tesli fogyatékosok felé fordított figyelem »Heinicke nevéhez fűződik, aki a 7 éves háborúban, mint sebesült, a tiszték gyermekeit tanfoglalta. Volt köztük egy siketnéma, akit megtanított hangos beszédre és olvasásra. Híre csakhamar szárnyra kelt és 1768-ban Lipcsébe hívják rendszeres siketnéma intézet vezetésére. Irodalmi vitája volt De l' Epée francia lelkészrel, aki Franciaországban a siketnémákat jelbeszédre tanította.

Haugy Párisban 1784-ben a vakok intézetét alapította. A siketnémákkal, vakokkal való foglalkozás a hülyékre terelte a figyelmet, mert hisz a siketnémák között nagyon sok a hülye gyengelméjű. Egy Fering nevű német orvos hívja fel a városok figyelmét a hülyékre s hülyék intézetének felállítását sürgeti, de sem az ő szavára, sem pedig Goggenmoos salzburgi tanító szavára nem történt semmi ez ügyben.

Végre néhány év múlva Guggenbühl orvos Adenbergben, Interlaken mellett, 1841-ben a hülyék nevelőintézetét létesítette. Guggenbühl egy alkalommal feszület előtt igen buzgó imádkozni látott egy kretent. Ez gondolkodóba ejtette őt s arra az elhatározásra jutott, hogy a kretenek is nevelhetők, taníthatók. Egymásután jelentek meg cikkei a hülyék érdekében, míg végre Adenbergben megnyílt az első hülyék-iskolája. Ugyanekkor Franciaországban Séguin foglalkozott velük. Az adenbergi intézet az egész világ pedagógusainak, orvosainak figyelmét magára vonta, s egymás után létesültek a hülyék intézetei. Így Dr. Kern állított fel Möckernben, Lipcse mellett. Kernnek alkalmá nyílt a gyengeelműséget behatóan tanulmányozni, s arra a tapasztalatra jutott, hogy a hülyék iskolájába sok oly gyermek is jut, akik tulajdonképpen nem hülyék, csak gyenge tehetségűek, akik csupán szakszerű oktatást igényelnek. Így jutott Kern arra a gondolatra, hogy a gyenge tehetségűek részére külön iskolát kell felállítani, akik sem a népiskolába, sem pedig a hülyék iskolájába nem valók. Kern indítványára Stötzner munkáinak hatása alatt meghozták azt a határozatot, hogy minden nagyobb

városban iskolákat kell létesíteni a gyengelethetségük részére, hogy ezen szerencsétlen gyermekek, kik a társadalom terhei lennének, individuális, szakszerű oktatással, neveléssel, ami a népiskolában a sok tanuló miatt nem lehetséges, hasznos polgárrá válhassanak.

Igy azután Drezdában 1867-ben megnyílt az első kisegítő iskola. Drezda példájára egymásután nyíltak meg a kisegítő iskolák. 1894-ben Németországban 32 kisegítő iskola volt. Budapesten 1900-ban létesült az első kisegítő iskola.

Szlovenszkon csak a legújabb időben indult fellendülésnek a kisegítő iskolák ügye. A mai kor szociális felfogása teszi kötelességgé, hogy a fogyatékosokat nevelni, oktatni kell, hogy a társadalom számára hasznos polgárok legyenek. A kisegítő iskolákra vonatkozó törvényeket 1929-ben adták ki Közlásrészünkben.

A kisegítő iskolák létesítésének szükségességét a tanítók láthatják leginkább. Egy-egy osztályban hány és hány gyengelethetségű gyermek van, akik nem tudnak haladni a többivel, mert oly behatóan, mint ahogyan velük foglalkozni kellene, nincs idő, az osztály tanulóinak nagy száma s a tananyag bővsége miatt. Hányszor tapasztaltam jó magam is, hogy az ily bukkolt gyengelethetségű gyermekek, igenis megtaníthatók, de intenzívebb foglalkozást igényelnek. A tudásnak azt a kis szikráját, ami bennük van, fel kell éleszteni, meg kell erősíteni. Érzékszerveik helyes működtetésével tisztá, hű érzetek, képzetek alakítására készítjük őket. Képzelkapesolásuk helyességét, gyorsaságát gyakoroltatjuk, emlékezetüket fejlesztjük. Az ily gyermekeket, kiknél az elmaradottság a figyelmi nem tudásban rejlik, játékok, torna, kézimunka segítségével, az érdeklődés felkeltésével figyelmüket koncentrálni tudjuk. A figyelmet azután állandósítani kell. Beható individuális munkára van itt szükség. Hogyan tudnánk mi ezt 45—60 tanuló között megtenni? Lehetetlen, mert hiszen az erősebbek, a normálisok mégis csak többségben vannak, akikkel haladnunk kell. Azután ha figyelembe vesszük, hogy ezek a gyengelethetségűek többször az érzelem, akarat, cselekvés, mozgás terén is mily hibákban szenvednek, belátjuk, hogy ezekkel felülül külön kell foglalkozni, mert ha elhanyagoljuk őket, az életben nem fognak boldogulni. De ha individuális neveléssel, tanítással kifejlesztjük azt a tudást, ami bennük van, hasznos polgárrá nevelhetjük őket.

Uherezkyné, Nagy Stefánia
kis. osztály tanítónője.

Gyakorlati Távlatlan (Perspektíva).

51 szöveg közé nyomott képpel és egy függelékkel; megjelent Haba Ferenc reál-gimn. tanár kiadásában Berehovo, Kárpáti u. 12. Ára 12 Kc. Megrendelhető a Magyar Tanító útján is. Az ezúton történt megrendelések után 10% a Magyar Tanítók Háza javára.

NYELV, IRODALOM

Írás és helyesírás.

Louis Havet, a Collège de France neves tanára, azt mondta, hogy a helyes írás ugyan nem fontos dolog, de annál fontosabb az idő és fáradság, amit a gyermekek a helyesírás megtanulásával eltöltenek.

Ezért nem közömbös dolog maga a helyesírás sem. Ha bonyolult, nehézkes és zavaros, a tanuló nem tud megbirkózni vele. Esze állandóan a felállított helyesírási tételekkel bajlódik és hibát hibára halmoz. Ezért a helyesírásnak egyszerűnek, könnyűnek és egyöntetűnek kell lennie, épp úgy, mint a betűvetésnek.

Az írásjegyek olvasása és írása ma már nem okoz nagy gondot a népiskolában. Az írva-olvasva tanulás (fonomimikai módszer) az elemibe járó gyermeket sok gyötrelemtől szabadította meg. A régi betűző módszer, a sillabizálás, — hála Isten — végleg lomtárba került s a mai tanítás mellett az írás-olvasás megtanulása játék, öröm és élvezet. Az is elismert tény, hogy az összes abc-ék közül a szem berendezésének legjobban a gömbölyű latin írásjegyek felelnek meg. Kevésbé rontják a szemet. Innen van nagy elterjedtsége is. De mennyivel egyszerűsíténé a tanulást, ha a nagy ABC-ét is el lehetne hagyni és az írott és nyomtatott kis abc-vel beérnők.

A betűvetés terén állandó haladás észlelhető. A középkori írásmód gyökeres változáson ment át. Csak az a baj, hogy a latin betűk nem elegendőek minden hangképlet ábrázolására. Emiatt két-három betűt is össze kellett házasítani, hogy a latinban nem létező hangot megjelölhessék. A magyaroknál már régen felvetődött az a gondolat, hogy a kétjegyű mássalhangzók helyébe alkalmas új betűformát találjanak ki. De azért az összetett gy, ly, ny, ty, zs, cs, stb. jegyek ma is használatosak. Vörösmarty Mihály elsőnek hangoztatta azt az elvet, hogy »amennyi hang, annyi betű legyen«. (Ö. M. VI. köt. 293. lap.) A hangnak két betűvel való jelölését írásbeli szégyenségek minősítette.

Amióta a Csehszlovák Köztársaságban élünk, a magyar gyerek írása alaposan megnehezült. A csehszlovák helyesírás sok hanglágylító jele, a »mákcsen«, minduntalan beleavatkozik a magyar tanuló írásába s bizony jó lenne, ha az egyes hangok kétféle jelölését egységesíteni lehetne. Régente volt is e tekintetben közeledés. A kéziratok könyvek korában pl. az ínyhangok megjelölésénél az »i« hang jegyét használták s hol utána, hol fölötte, hol alatta szerepelt (gi, li, ni, ti: g' l', n', t'; g, l, n, t). De a századok folyamán a magyar írás más irányban fejlődött s ma ez a kiegyenlítés már lehetetlen. A csehszlovák és a magyar írásnak ez az ellentétessége azonban sok nehéz-

séget okoz a tanulónak. Az oktatókra hárul a kötelesség, hogy ezt a kétféleséget kellően megmagyarázzák és a tanulóval jól begyakorolják, hogy a magyar szövegben a magyar írásjegyekkel éljen csak, s ha csehszlovákuul kell írnia, ne vétsen a csehszlovák nyelv írásmódjára ellen. Sajnos, nem egy magyar gyermek akad, aki így ír: »Václáv uralkodása alatt a cseh főnemesség idegenben megismert sokásokat és erkölköket kezdett utánozni«.

De nemcsak az iskolás gyermekek írnak ilyenformán. Nem egy tankönyvíró is így ír: »Hus, husiták, husitizmus, Slovensko, slovákok stb.« (Dr. Pešek: Haza és Világ, III. k.)

Az ilyen írásmód teljesen ellenkezik a magyar írás szellemével. Ezzel szembe kell szállnunk s követelnünk mindenkitől, aki magyarul ír, hogy használja a magyar nyelv írását.

Egyetlen művelt nyelv sem túri, hogy szerkezetét megrontsák, szókincsét idegen szavakkal fertőzzék, avagy írásjegyei közé idegeneket csempésszenek be. Minden művelt nemzet állandóan arra törekszik, hogy minden gondolatát a maga nyelve szellemének megfelelően fejezze ki és nyelve épségét, egységét megőrizze, s üldöz mindent, ami nyelvének helyességét és tisztaságát megzavarja. Azért ezt a jogot a magyar nemzettől sem lehet elvitatni.

Az igaz, hogy nincs a világon művelt nyelv, amelybe éppen a művelődés nagyarányú fejlődése folytán idegen szavak, szólamok be ne lopakodtak volna; sőt minden művelt nyelv történetében akad egy hosszabb-rövidebb korszak, amelyben a divatos hóbort a nép eredeti gondolkozását meghamisítani igyekezett s fölösleges idegen szavakkal feltette meg nyelvét, de mindenhol visszahatás támadt a nemzeti nyelv épsége és tisztasága érdekében.

A magyar nyelvtudomány sokáig vitatott kérdése volt az, hogy hogyan írjunk magyarul? Úgy-e, ahogy a szót halljuk, vagy ahogy eredete parancsolja, vagy amint az elődök írtak, régiesen? A hosszas vita eredménye az, hogy a helyesírás megegyezéses dolga. Az uralkodó hármás helyesírási elv ellenére kifejlődött bizonyos egyöntetűség. A nemzeti műveltség emelkedése, az olvasottság elterjedése mértékében javult a helyesírás egyszerűsége és egyöntetűsége.

Általános elvül elfogadtatott, hogy úgy kell helyesen magyarul írni, ahogy a szót kiejtjük. Tehát a fülnek jutott e tekintetben a főszerep. Az emberek azonban nem egyformák. Hallásuk is különféle. Egy szót annyiféleképen ejtenek ki, ahányféle ember van. Az írás alapja így nagy ingadozásnak engedett tért.

Ehhez járult a szem szerepe is, amely a látott, a nyomtatott szó alakját véste az emlékezetbe. Ez is nagy ingadozást eredményezett, mert az írók sohasem írtak egyformán. A tanultság, a tudakosság, a vidékiesség, a nyelvi hóbort és egyéb indítékok túlzásokba vitték az írókat s egyesek azt hitték, hogy joguk van ahhoz, hogy a helyesírás terén egyéniségük-

nek megfelelően írjanak. Ehhez járult az idegen nyelvek tanulásra, amely arra a tapasztalatra vezetett, hogy — talán az olasz nyelvet kivéve — minden más nyelv hangszínbeli különbségeket mutat a magyar nyelvhez viszonyítva. Különösen a magánhangzók kiejtése sokféle s ezt a különbséget a magyar írásmóddal nem lehetett mindig feltüntetni.

Ennek ellensúlyozására szolgált a szóelemzés szerinti helyesírás. Itt meg kellett különböztetni az eléggé érezhető szóelemeket s azokat külön-külön feltüntetni. Így jött létre a kiejtés szerinti írt szavak tömegével szemben (pl. higgyed, naggyá stb.) a szófejtés szerinti írt ilyféle szóelemző írás: nagyjában, hadgyakorlat stb. Azonban ezt is zavarja a hagyomány szerint írt szavak sokasága, pl. mindjárt, rögtön stb.

A helyesírás általában hosszú történelmi fejlődésből kristályosodott ki. Az írók által teremelt nyelvszokás reá kényszerít bennünket, hogy a teljes egység és következetesség helyett bizonyos engedelményeket tegyünk. A fejlődő élet folytonfolyvást a régi szokás ellen tör, újításra, egyszerűsítésre, javításra kényszerít, hogy az írás a mesterkéeltségtől megszabaduljon. A régi »korcsma, mindjárt« stb. helyett ma már »kocsma, mingyárt« stb. a használatos. A régi »tz, cz« helyett már az egyszerűbb »c« vált általánossá.

Igy támadt az elfogadott elv, hogy általában úgy kell helyesen magyarul írunk, ahogy a műveltek többsége beszél. Ezzel megszabadult az írás a vidékies, a nyelvjárásos írásmódtól. Nem írjuk: **tanított, sebessen** stb., hanem **tanító, sebesen** stb. Amiben a műveltek kiejtése megoszlott, ott megmaradt a kétféle írásmód, mint pl. per-pör, veres-vörös stb. A hagyomány is érvényesül egyes szavak írásában, mint pl. alól-alul, kezébe-kezebe stb. Ez a német hangzómásulásra, az Ablaut-ra emlékeztető tünel egyúttal újabb nyelvi fejlődés.

E téren az író nincs kötve merev, megcsontosodott szabályokhoz s a tanulóval is könnyen meg lehet érteni a kétféle írásmód ésszerűségét és célszerűségét.

Az eredeti magyar szavak írásában általában nem is oly fontos a teljes egyöntetűség. A jó fül és a jó szem kellő

Ifjúsági színdarabok,

ifjúsági könyvek,
gyermek-meséskönyvek, képes történetek
nagy választékban kaphatók és megrendelhetők a

**Magyar Tanítók Szövetkezeti
Könyvesboltjában, Galántán.**

Kérjen könyvárjegyzéket!

műveltség mellett mindig el tud igazodni a kettősség hínárjában.

Sokkal nagyobb a baj az ú. n. idegen szavak írásánál. E kényes téren rengeteg vita folyt már és fog még folyni, amíg lesznek, akik azt vallják, hogy minden idegen szót idegenül kell írni, a másik tábor írásmódjával szemben, amely azt követeli, hogy minden idegen szó magyarosan írandó. Melyik hát a helyes?

Ha minden idegen szót idegenül írunk, írásmódunk tarkává, zavarossá válik s minden ok nélkül megcsúfítja a magyar írást. Pl. »A Nové Mesto pod Siatorom-ból jövő vasút Cop állomásánál Podkarpatská Rus határára ér és onnan útját Beregszazy felé folytatja«. (Nikolau—Bancik: Földrajz, III. 7. l.) »A Tichá Orlice a magas Králický Snežník tövében ered, amely a Mittelwaldské sedlotól vezet Kladszkoba«. (U. o. 18. l.)

Az ilyen írásmód ellenkezik a józan ésszel s főlölegesen terheli meg a tanuló munkáját. De ezenfölül főlöleges módon tarkázza idegen szavakkal a magyar szöveget, mintha pl. Ceskomoravská vysočina, Ceskosaské Svýčarsko, Dukelsky priesmyk, Jablunkovský průsmik, Jaderské more, Legionárský štít, Lužicka vrchovina, moravská brána, Revoluční tída, Trenčiansky Čak Matuš, Štrbské Pleso, Pízeňská kotlina, Dunaj, Ipel stb. kifejezésekre nem akadna magyar szó. Az ilyen erőszakoskodás ellen tiltakoznunk kell, mert az idézett szavak egyáltalán nem használatosak a magyarban. Magyar szövegben az ilyesminek helye nincsen.

1869-ig minden idegen szót a Magyar Tud. Akadémia helyesírási szabályai szerint írtak, vagyis a latin betűkkel író népektől átvett szavakat változatlanul. (Pl. cardinalis, pensum stb.) Az egyéb népekét a kiejtés szerint (pl. sztaroszta, burnusz). Rákosi Jenő »Budapesti Hírlap«-ja kezdte meg elsőnek az idegen szavak magyaros írását (pl. demokrácia, abszolutizmus). Erre az Akadémia is kénytelen lett engedményeket tenni, mondván, hogy a meghonosult idegen szavakat magyarul kell írni, a többit ellenben változatlanul kell hagyni.

Erre a »meghonosult« szó fogalma idézett elő nagy harcot. Ugyanis igen nehéz megjelölni a határt, hol válik az idegen szó meghonosulttá. A szavak használatában folytonos ingadozás észlelhető. Amelyik szó ma még idegen, néhány év múlva polgárjogot nyerhet (pl. film, rádió, sport) és fordítva, a meghonosultnak látszó idegen szó néhány év múlva kiszorul és a jó magyar szónak kénytelen tért engedni. (Pl. saison-évad, bycycle-kerékpár, prevrat-Umstur-államfordulat.)

Ezenkívül egyénenként is változik a felfogás. Az egyik ember, folyton használva az idegen szót, magyarnak érzi, míg a másik azt merőben idegennek tartja. Itt szabályul azt lehetne felállítani, hogy meghonosult szónak az tekinthető, amely — a tudományos műszavak kivételével — az iskolába is eljutott s a tanuló idegen voltát nem érzi.

Ide tartoznak mindenekeöltt a régen kölcsönvett idegen

szavak, melyeknek hangzása teljesen magyarrá lett s részben szócsaládot is alkotott nyelvünkben. Ezek polgárjogához ma már semmi kétség sem fér, meghonosultak s a nyelvérzék semmiféle idegen ízt nem talál rajtuk. Pl. barát, rózsa, konyha, tálró, róna, kereszt, torony, pósta stb.

Ezeknek a meghonosult szóknak se szeri, se száma, nemcsak a magyar nyelvben, de minden nyelvben. Ezen nincs mit szégyenlenni. Idegen tárgyakat és fogalmakat minden nép vett át másoktól s velök járt az idegen szó megismerése és forgalomba kerülése. Ez természetes folyománya a kölcsönös érintkezésnek, valamint a műveltség terjedésének.

Sok szó azonban nem változtatta meg eredeti alakját, idegen voltát nem tudja leplezni. Ezért nevezzük őket »idegen vagy kölcsönzőszó«-nak. Ilyenek: abeug, abonens, abnormis, konjunktura, kongresszus stb. Az egyház, a törvénykezés és a középkori tudomány nyelve, a latin, árasztotta el évszázadok folyamán ezekkel a magyar nyelvet és általánosan terjedtek el, noha a latin nyelv tanításának háttérbe szorulásával számuk egyre apad. Helyettük szláv, német, francia, angol, olasz szavak kerülnek forgalomba, amit főleg a gyorsan dolgozó újságírásnak a számlájára kell írunk. (Pl. sztarosztja, nácselnik, voják, tájregionalizmus, kulturunionizmus, szlovenszkóiasság, couleur local stb.)

Az ilyen betolakodó idegen szavak ellen állandóan kell védekeznünk, hogy a hatalmas idegen nyelvek tengerében fölösleges idegen szavakat át ne vegyünk, őket a közhasználatba bele ne vegyítsük. Itt mindig óber nyelvérzékre, ellenőrzésre van szükség, hogy nyelvünket meg ne hamisítsák, a magyar írást, beszédet, nyelvhasználatot idegenné ne tegyék. Bűnös és elítélendő az ilyen »magyar« fogalmazás:

»Látom kissé atavisztikusan pókhasú atlítüödöt, amint decens parfömök között diktálot...« (Szalatnai: Van menekvés. 108. l.) Vagy: »Deklasszált emberek, társadalmilag izolált zsidó polgárság soraiból egyéni hisztériával vetették alá magukat a proletariátus előtörésének s kristályosító funkciót fel nem ismerve anarchiát parancsoltak bele a népmozgalmasságok nem eléggé organizáltan harcba sorakozó nyers masszájába.« (A Sarló jegyében, 15.)

RAUSCHERNÉ

kozmetikai intézetét

1934. január 10-től

Deák F. u. 5. sz. alá

helyezi át.

Allalában, aki nem ismeri a magyar nyelv idegen szavait, annak melegen ajánlom a fenti két könyvet. Ezekből könnyen összeállíthat egy teljes idegen szavak szótárát. Az embernek égne az álla, hogy a magyar nyelv mennyi erőszakosságot kénytelen elszenvedni, csupán azért, mert egyesek szerelmesek az idegen szavakba.

Lehetőleg ne éljünk idegen szóval, mert nem minden használt idegen szó van szükségünk. Van helyette jó magyar szó, megfelelő kifejezés, de a kényelemszeretet, a restség miatt nem keressük meg az új s a hóbort, az idegenmajmolás, a műveltebbnek-látszás vagy a politikai irányzatosság állandóan az idegen szót tolja előlérbe.

Az ideig-óráig használt idegen szó helyébe a lelkiismeretes írók, a nyelvtudósok, a nyelvhez értők mindig ajánlanak megfelelő magyar szót (pl. inkognito -- névrejltve stb.). Ezeket kell használni, terjeszteni, hogy általánossá váljanak. Vagyis a nyelvtisztaság megőrzése minden tollforgatónak szent kötelessége. A nyelvfejlődés mellett állandó, folyton működő nyelvújításnak is kell hatnia, hogy nyelvünk gondolkodásban, szellemben és szavaiban egyéniségét és épségét megővja.

E téren azonban a helyzet mind súlyosabbá válik. Az írók a tulajdonképpeni nyelvalkotók nagy része ma gyorsabban dolgozik, mint a régi írók. A Horatius-vallotta elv: »Nonum prematur in annum« ma már teljesen ismeretlen. Sietni, sietni kell, mert az írók pénzre van szüksége. Az örült versenyen és a bűnös anyagiasságon kívül sok írónak járatlansága a nyelvtudomány terén, hiányos tanultsága is előidézöje az idegen szavak terjedésének. Ha valamely idegen szó megnyeri tetszését, legközelebbi írásába már is beletűzdeli, hogy műveltebbnek, előkelőbbnek, szellemesebbnek látszassék.

Jelszavunk legyen tehát: ne éljünk soha idegen szóval, ha azt magyarral helyettesíthetjük. Írásunkban pedig írjunk minden meghonosult szót magyarosan. A tudományos műszavak, az idegen intézmények, fogalmak neveit, ha szándékosan akarjuk használni, mindig idegen írásmóddal aláhúzva, nyomtatásban kiemelkedőbb belével írjuk. (Pl. *circulus vitiosus*, *reichsrat*, *high life*, *dolce far niente* st.)

A közkezen forgó magyar helyesírási szabályok erre vonatkozólag kimerítő útmutatással szolgálnak. Miért nem követjük tanításait? A helyesírás az ember műveltségének fokmérője. Mennél műveltebb valaki, annál öntudatosabban és helyesebben ír.

Nálunk itt Csehszlovákiában nagy a zavar a tulajdonnevek írása körül. Ugyanabban a napilapban ilyeneket olvashatunk: Moravská-Ostrava, Bratislava, Slavia, Stribrny, Tiso, Silný, Košice, Užhorod stb. Minden név szlávosan van írva. De emellett ezt is írják: Benes, Stefanik, Hodzsa, Csehszlovákia, Zsizskov, Zsidenice, Csehie st., vagyis mindent magyarosan. Van sok hibás átírás is, pl. Bata, Remes, Lucsenec stb. De használják a magyar elnevezést is: Prága, Pozsony, Kassa, Ipolyság stb.

Mi itt az irányadó? Minden város, folyó, hegy neve, ha közhasználatú, magyarosan írandó. Tehát: Kopenhága, Velence, Rajna, Temze, Vezuv, Etna. Hasonlóképpen a csehszlovákiai ilyenü nevek is: Kassa, Komárom, Duna, Garam, Tátra, Kárpátok stb. Természetesen, a levelek borítékjára, félreértések elkerülése céljából, mindig a hivatalos helységnév írandó. Hivatalos iratokon is mindig a Helységnévtár neve használandó. Tudományos könyvekben mindig az illető nép írásmódját kell követni a lehetőséghez képest.

A családi neveket úgy írjuk, ahogy az illető család írja. Tehát: Madách, Rákóczi, Shakespeare, Schiller, Byron stb. A csehszlovák családi neveket csak ott írjuk magyarosan, ahol a csehszlovák írás jegye eltér a magyartól. Tehát: Batya és nem Bafa, Benes és nem Beneš, Zsizska és nem Zizka, Hodzsa és nem Hodža, Cscsetka és nem Cečelka stb. A magyarországi »Rádió Ujság« pl. helyes elvet követ, amikor közelkeztesen így ír: Dvorzsák, Ondrízsiések, Krizsizskovszky, Batya stb. Ezzel az írásmóddal a szó helyes kiejtését is elősegítjük.

Helytelen és magyarulalan az idegen népek tulajdonnevei elé a keresztnév írása is, pl. Jean Jagues Rousseau, Oswald Sprengler, Ján Rob Poničán, Ján Smrek stb. A magyar nyelvszokás és szórend a családnév mögé teszi a keresztnévet, amint ez külföldi névjegyzékekben és lexikonokban is szokásos. Tehát így helyes: Bismark Ottó, Doudet Alfonz, Gladstone Vilmos, Ehrenburg Ilja, Urbán Miló, Nizsnánszky József, Lukács Emil stb.

Általában ami a magyaros gondolkodásmóddal ellenkezik, az az írásban is mellőzendő. A magyar pl. nem szereti a szó végén a rövid »o«-t, helyette hosszú »ó«-t mond és ír. Tehát nem Komárno, hanem Komárnó, nem Szkleno, hanem Szklenó. Ha rag vagy képző járul hozzá, akkor meg éppen így mondjuk és írjuk: Breznóban, Nové Mesztóra stb. Az »a«-ra végződő helyneveknél meg a fordítottja a helyes: nem Felká (Velká), hanem Felka, nem Teplá, hanem Tepla stb., de raggal így mondjuk és írjuk: Gnédzára, Felkán stb.

Amint látjuk, egy kis vigyázattal használhatjuk az idegen tulajdon- és helyneveket magyaros írással anélkül, hogy az illető népet megsértenők vele, vagy a magyar helyesírás ellen vételnünk kellene.

(Losonc)

Scherer Lajos.

A Dr. Fulpičius-féle karlsbadisós fogköoldő fogporral nagyon megvagyok elégedve s a legjobb szájúreg desinfiálónak találtam. Főleg azoknál nélkülözhetetlen, akik napi munkájukat zárt helyiségben végzik. 1 nagy doboz ára 5 Ké. Vidékre is szállít: Riszdorfer drogoria, Komárno—Komárom. Néhány elismerés a fogyasztók köréből: Biró Lucian, gimn. tanár, Brányik Lujza, tan.-nő, Bodó Jenő tan., Garay Anna, polg. isk. tan.-nő, ifj. Lohner József, tan., Nemcsik Valtér, gimn. tanár, Palenik Lajos, tan., Schmidt Viktor, tan., Zavatzky Antal, gimn. tanár, Zsombórgi József, tan.

FÓRUM

Levél egy „ellenzéki“ testvérünkhöz.

Kedves Karlárs!

Köszönjük karácsonyi levelét. Mert azok után, amelyeket régebben írt, s amelyek — bár nekünk szóltak — címünket messze elkerülték, ez a mostani valami karácsonyi, békességes hangulatot áraszt felénk, s engedje meg, hogy ebből az alkalomból szelíd váddal illessem Önt: nagy mulasztás volt ezt a karácsonyi levelet így késleltetni...

Mi megértők vagyunk. Megértjük azt is, miért írja: „... a rostélyt nem ereszthetem le, de nem Önökre való tekintettel, mivelhogy Önöknek — egy esetet kivéve — nem ártottam...“ Jóhiszeműségét is megértjük, azt azonban kénytelenek vagyunk leszögezni, hogy azon a bizonyos »egy eseten« kívül is ártott tott — de nem nekünk (Önöknek... kik ezek?!), hanem az egyesületnek, s amit ez képvisel: a szlovenszkói magyar tanítóegységnek. Ön ezt nem akarja belátni, mert lehetséges, hogy jóhiszeműsége őszinte és komoly.

De — szíves engedelmével — idézzük levelének egyik figyelemre méltó szakaszát, nem azzal a célzatossággal, hogy mi jöhét jó Názáretből, hanem, hogy tárgyilagosan beszéljessünk róla.

»Hogy ki a produktív?« — írja. — »A produktivitás a tagdíjnál kezdődik. S ha az egyesülettel szemben anyagi tartozásaim nincsenek, jogom van szavazni, vagy attól elállani. Viszont, ha nem fizetek: egyikhez sincs jogom. A puszta szavazás nem produktív munka, még ha az illető tag — egyesületi tisztviselő is... Röviden: hogy kik minimálisan produktív tagjai az egyesületnek, azt az egyesület pénztárosa tudja megmondani, a többiek koloncok az egyesület testén. Produktív tagok azok, akik az egyesületi élet lényegét nem a szavazásban, vagy meg-szavazásban látják, hanem azok, akik a határozatokat magukra nézve kötelezőknek ismerik el. Esetleges ellenvetéseire való tekintettel már most szögezem le, hogy a nemszavazás az én esetemben szavazásnak számít. Végeredményében: nem mind arany, ami fénylik, de: az ördög sem oly fekete, aminőre festik.«

Ez az álláspon t nem ellenkezik a mienkkel, csupán alá kell húznunk az »anyagi tartozásról« szóló kitétel. A produktivitás lényeg itt kezdődik. Sőt tovább megyünk. A tagságnak is itt kell kezdődnie!! És nemcsak kezdődnie, de folytatódnia is. Aki nem fizet tagsági díjat, annak a neve és a neve után következő hosszú számoszlop csak az egyesületi vagyon leherlapján

szerepel, s bizony ezektől semmi produktivitást nem vár az egyesület. Nem is kap.

Ámde az egyesület tagjainak nemcsak anyagi tartozásai vannak! Rendszerint úgy szokott lenni, hogy aki tagdíjfizetési köteleességét hiánytalanul teljesíti, az az egyesületi szellemi kívánalmainak is elegendő lesz. Ebből a szempontból íme az Ön esetét kivételnek tekinthetjük, mert levelében megnyugtatlásként írja, hogy a nemszavazás Önnél szavazásnak számít. Vagyis ezt úgy kell értenünk, hogy ha Ön nem is szavaz az egyesületi választások idején, de azért az egyesület alapján áll, s mindössze a jelöltek személye ellen van kifogása. Korántsem tartjuk azonban mi sem elegendőnek az egyesületi produktiváshoz, hogy valaki leszavaz — azt sem udja kire — s azzal három évig nyugodtan ellehel tőle az egyesület. A szavazás csak egy megnyilatkozási formája az egyesületi élettel, az egyesület dolgaival való törődésünknek; sajátkezű aláírásunk az egyesületi történelem lapjain; jóváhagyásunk ahhoz, hogy ezeket a lapokat érdemes, szükséges és az illetni magyar tanítóság sorsára nézve életbevágóan fontos tovább forgatni és írni. Nem tartottuk szükségessé hangoztatni soha, hogy az 1868. évi XXXVIII. törvény cikk ma is érvényben lévő paragrafusát kötelezi a tanítót tagjává lenni a tanítóegyesületnek, de még azt a mindenki által tudott tényt se említettük soha, hogy a Csehszlovák köztársaságban csak egyetlen szlovenszkói magyar tanítóegyesület működését hagyta jóvá a kormányhatóság, s ez az egyesület a miénk! Éppen ebben rejlik egyesületünk nagy erkölcsi értéke, hogy tagjai önkéntes elhatározásukból léptek annak kötelekébe; az egyesület tagjai közé való tartozás szükségérzete mindenkiben a szükségképiség ellenállhatatlan erejével tört fel.

Hogy ki a produktív? Valóban rossz kérdés. Mert a produktívitas nem jelentkezik sehol olyan feltűnően, mint annak ellenkezője, amit egyesületi frazeológiánkban inkább a közöny, a széthúzás, a mászakarás kifejezéseivel szoktunk megjelölni. Ez pedig többet árt az egyesületnek, mintha valaki — a tagsági díj pontos fizetése mellett, csak — inproduktív. Az egyesület álláspontjával (vagyis az egyesülettel) az helyezkedik szembe, aki, mint az Ön nagyon talpraesetten jelenti ki, »a határozatokat nem

Órárt és ékszert

bizalommal csak nálam vásárolhat!

OCZVIRK RAJMUND

órárt és ékszerész

NOVÉ ZÁMKY (ÉRSEKUVÁR), Főtér, Farkaspalota,
Corvin-utcai oldalon.

Óra- és ékszerjavítások jótállás mellett.

ismeri el kötelezőknek magára nézve. Mert a határozatokat mindig a többség hozza. Tehát az egyesületi fegyelem követelménye, hogy azok szerint igazodjunk.

Figyelve az egyesületi szervek és a központi választmány gyűléseit, hála Istennek, ritkán fordul elő, hogy egy-egy ügynevezett »ellenzéki« tag körömszakadtáig védekezzen a többség által el nem fogadott álláspontot. Az »ellenzéki« inkább egyesületünkön kívül jelentkezik, s ismerve egyes körök ellenséges szándékait, az ilyen oppozíciót mindig óvatossággal kellett megítélni. Ha az »ellenzék« a legilletékesebb fórumokon: a gyűléseken, vagy a Magyar Tanítóban kért szót, akkor ezt minden alkalommal komoly mérlegelés tárgyává kellett tenni, mert ez is az egyesületi fegyelem kelleke. De azt ismerje el a legintranzigensebb ellenzéki tag is, hogy elszigetelt véleményével nem alkothat »ellenzékelt«, s annak elfogadására nem kényszerítheti a gyűlések plénumát, ha az mást határozott. A többség képviselőiről bárgyúság volna föltételezni azt, hogy nem az egyesület javát, előrelépését akarják!

De — érdekes — a gyűléseken nemigen találkoznak az engesztelhetetlen kartársakkal, s a »meg nem értett« indítványokkal. Mert a hajthatatlanok nem vágnak a nyílt diszkusszió után: sokkal kényelmesebb és fölényesebben szolgálhatják *lart pour lart-ellenzéki*ségüket, ha idegen fórumok fölkínálkozó ölelését fogadják el. Ezzel az »ellenzékkel« foglalkozhatunk-e tárgyilagos komolysággal?

Még valamit idézünk a levélből: »Az én gondolataim számára a Magyar Tanítóban hely nem volt soha, így kénytelen vagyok megszólalni ott, ahol az számomra lehetséges.«

Ha ez így volt, ennek bizonyára megvolt az oka. De több példára tudunk hivatkozni, amikor véleményünkkel nem egyező, sőt homlokegyenest ellenkező cikknek is helyet adtunk lapunkban. Véletlenül mai számunk is igazolja ezt. Egyesületi körünkön kívül álló személyek is szóhoz jutnak a Magyar Tanító nyilvánossága előtt; testvéreink részéről pedig még a korbácsütés elől sem fulamodunk meg. De a küzdőtér, melyen állnunk kell: a magyar tanítóegység érdeke legyen!

A karácsonyi levélre ez a mi újévi üzenetünk. Ha kedves Kartárs továbbra is kételkedik az elmondottak jóhiszeműségében, csak azt ajánlhatjuk: tessék kipróbálni!

(bb)

A párkányi róm. kath. Iskolaszék pályázatot hirdet az ujonnan szervezett és engedélyezett VII. ideiglenes tanítói állásra. Tannyelv magyar. Fizetés: 1200 Ké lörzs, 336 Ké lakbér és kertilletmény, s a többi államsegély. Határidő a »Vestnik«-ben közölt hirdetés szerint. Pályázhatnak képesített tanerők.

Róm. kath. Iskolaszék.

EGYESÜLETI ÉLET

A Sz. Á. M. Tanítóegyesület Nógrád Járaskörének közgyűlése Losoncon.

Fenti tanítóegyesület 1933. december hó 6-án tartotta őszi közgyűlését a losonci Városháza tanácstermében. A nógrádi járáskör területén élő magyar tanítótság fényes tanújelét adta a nevelésügy, valamint a közös tanítói ügyek iránt való intenzív érdeklődésének, amikor a közgyűlésen a legteljesebb számban megjelent. Ott láttuk az egyesület aktív és nyugdíjas tanítói közt azon fiatal kartársnőinket és kartársainkat is, akik ezideig egyesületünk tagjainak sorába még be nem léptek, de akik — ez meggyőződésem — örömmel fognak magyar tanító mivoltuk mellett tanubizonytságot tenni, belépve egyesületünkbe.

Ocsovay Imre elnök, megnyitó beszédében elismeréssel szólt az országos egyesület mindenkorai vezetőiről, az egyesületi élet irányítójáról. Rámutatott ugyanakkor arra, hogy az egyesület tagjai vannak hivatva arra, hogy a mindenkorai vezetők munkáját állandóan a legnagyobb érdeklődéssel és figyelemmel kísérjék, és amennyiben szükségét látják, éljenek irányít mulató, életet adó és biztosító, becsületes kritikával. Előrelőleg szólt az egyesület azon tagjairól, akik a közszel szembeni közöny-életüket élik s ezáltal sokszorta nagyobb kárára vannak közösségüknek, mint azok, akik a becsületes ellenzéket képviselik egyesületünkben. Még a rosszakaraton alapuló elleuzékiésnéél is károsabbnak mondotta a közöny-életet, mert még a nyilvánvaló rosszakarat a becsületesen gondolkodókat eggyé kovácsolja célkitűzésük elérése érdekében kifejtett munkájukban, addig a közöny alattomosan mállasztja, pusztítja erőinket, megöli akarásunkat...

A magyar tanítósnágnak a Sz. Á. M. Tanítóegyesülettel szemben való kötelelségeit a következőkben foglalta össze:

Első és szent kötelelsége legyen minden, magát magyar-nak valló okleveles és érettségizett magyar tanítónak, hogy a Sz. Á. M. Tanítóegyesületbe tagul belép, vagy ha az egyesület tagjainak sorába automalikusan — éppen az új tagnyilvántartásra vonatkozó legújabb határozatok értelmében — bejegyezték, a bejegyzést jóváhagyólag tudomásul vegye.

Második kötelelsége, a tagdíjak pontos befizetése, az előzőnek természetes következménye.

Harmadik kötelelsége minden magyar tanítónak, hogy az egyesületbe való tartozandóságát minden adódó alkalommal kifejezésre juttassa.

Negyedik kötelelsége a minden magyar tanító-tesztvére iránt való szolidaritás a megértő szeretetben.

Ötödik kötelelsége, hogy mindíg áldozatra kész legyen a

magyar tanítóság szellemi és anyagi értékeinek gyarapítása érdekében.

Beszédjének további során ezek alapján tárgyalta egyesületünk mai helyzetét, rámutatván egyesületi életünk fogyatékoságaira.

Megnyitó beszéde után szíves szavakkal üdvözölte elnök a közgyűlés nevében Sekey Mihály áll. tanfelügyelőt, Kuszy Emil ev. lelkész, iskolaszéki elnököt, Kövy Árpád ref. lelkész, iskolaszéki elnököt, Oszwald Emil ig. tanítót, mint a központ kiküldöttjét és a közgyűlés minden vendégét, résztvevőjét.

Közgyűlés jókívánságait tolmácsolta Uthy Béla nyugalmoba vonult persei r. k. ig. tanítónak, a magyar tanítóság egyik igen értékes tagjának.

Közgyűlés láviratban üdvözölte és biztosította bizalmáról Kovács Alajost, egyesületünk országos elnökét.

A jegyzőkönyv felolvasása után Sekey Mihály áll. tanfelügyelő tartott magyarnyelvű előadást »**A reform iskola fontosabb tantárgyairól**« címen. Előadásában foglalkozott azokkal a megismerésekkel, célkitűzésekkel és irányelvekkel, amelyek a »**Polgári nevelés- és oktatás**«-t a legújabb időkben az iskolák tantárgyai közé iktatták és az útját megszabták. Rámutatott arra, hogy bár a »**Beszéd- és értelemgyakorlat**« ilyen név alatt a régi tantárgyak közé tartozik, azonban az iskolai nevelés előbb említett új célkitűzéseinek és irányelveinek megfelelőleg új utakra tér. Említést tett azokról a törekvésekről is, melyek az írás-olvasás tanításának a mailól merőben eltérő módját célozzák.

Elnök megköszönve előadónak az élvezetes és értékes előadást, a magyar tanítóság hálijáról biztosította előadót, amiért a magyar tanítóság iránti megértésének ilymódon kifejezést adott.

Pénztári jelentés után elnök tartott részletes beszámolót az 1933. július hó 11-én Galántán tartott központi gyűlésről.

Kimerítően foglalkozott a Tanítók Háza, a Szövetkezeti Könyvesbolt, a tagdíj-hátralék és a magyar tanítóság továbbképzésének kérdésével. Beszámolójában fölhasználta a központi elnöktől Nógrád választmánya által kért információkat, különös tekintettel a Tanítók Háza, a Szövetkezeti Könyvesbolt és Vestník fordításra. A közgyűlésre igen kedvező benyomást tett a központi elnöknek megnyugtató nyilatkozata, melynek értelmében a Szövetkezeti Könyvesbolt egyesületünkötől független intézmény, bár az együttműködés legszorosabb kapcsa köti össze őket. A Szövetkezeti Könyvesbolt eselleges veszteségei nem érintenék egyesületünket, nyeresége viszont — a szövetkezet alapszabályai értelmében — a magyar tanítók szociális és kultúr intézményeit lesz hivatva szolgálni. A Vestník fordítás egyesületi kiadvány. A Vestník-fordítása alaphól a Szövetkezeti Könyvesbolt részére átutalt 14.000 Ké kamatmentes kölcsön. Az új tagnyilvántartás egységes keresztülvitele a központi titkárság útján fog történni.

Referádáját befejezve, elnök a Tanítók Háza és a Szövetkezeti Könyvesbolt erkölcsi, de különösen anyagi támogatására kérte a közgyűlés résztvevőit.

A beszámolóval kapcsolatban élénk eszmecsere fejlődött ki, melynek eredményeként a közgyűlés kimondotta, hogy a központi elnökségtől újabb információt fog kérni a Magyar Tanítók Háza építésére vonatkozólag. Ugyanakkor betérjeszti észrevételeit a Szövetkezeti Könyvesboltnak vásárlás útján való támogatására vonatkozólag. Járasköri elnököt felkéri és megbízza, hogy a losonci könyv- és papírkereskedőkkel folytasson tárgyalást ezt a kérdést illetőleg.

Ezt követőleg a következő tárgyakban hozott határozatot a közgyűlés:

Pedagógiai filmek szövege. Elhatározta a közgyűlés, hogy az Országos Közművelődési Szövetség helyi csoportjánál eljár, hogy a magyar tanulóifjúság részére pergetett pedagógiai filmeket a cél érdekében magyar szöveggel is lássák el. Kérésének támogatására fölkéri a közgyűlés a helybeli »Pedagógiai Társaságot«, mely az állami tanfelügyelő elnöksége alatt működik.

A Sz. Á. M. Tanítóegyesület Dalárdája. Közgyűlés határozatilag kimondotta, hogy fölkéri a központi elnökséget, minden erejével hasson oda, hogy 1. a jövőben a Sz. Á. M. T. E. Dalárda hangversenykörútnak előkészítése a legnagyobb körültekintéssel és kellő időben történjék; 2. amennyiben egy-egy hangversenykörút és a próbák költségeit a Dalárda saját pénztárából fedezni nem tudná, úgy a hiányzó összeget központi pénztár bocsássa mindenkor a Dalárda rendelkezésére.

A csehszlovákiai magyar tanítószáz továbbképzése. Hogy a csehszlovákiai magyar tanítószáz továbbképzése minél előbb és minél tökéletesebb formában nyerjen megoldást, a már e tárgyban hozott központi határozatokat kiegészítendő, közgyűlés határozatilag kimondja, hogy a következő javaslatokat terjeszti központi elnökséghez, valamint a tanítómegyék, járaskörök és a szakosztályok elnökségeihez:

a) Központi elnök vezetésével alakíttassék egy országos kultúr-bizottság azon határozott célkilűzéssel, hogy a csehszlovákiai magyar tanítószáz továbbképzésének kérdését tökéletes formában megoldja.

b) Ezen kultúr-bizottságban minden tanítómegye és járás, valamint a Sz. M. Á. Tanítóegyesület szakosztályai képviselőket nyerjenek.

c) Kérje ki központi elnökség a csehszlovákiai Masaryk Akadémia — Magyar Tudományos Társaság — véleményét e tárgyban.

d) Keresse meg központi elnökség a csehszlovákiai Magyar Tudományos Társaság elnökségét oly irányban, hogy hajlandó lenne-e és óhajtja-e ebbe a Sz. Á. M. Tanítóegyesület kebelén belül alakítandó kultúr-bizottságba képviselőjét, esetleg képviselőit beadelgálni?

e) Mivel pedig az eddigi központi kezelésben levő »Özvegy-

és árva-alap, mint ilyen megszűnik és a tanítómegegyék és járáskörök kerelén belül szerveztetik meg újólag, szerveztessék központi pénztár mellett egy ú. n. **kultúr-alap**, amely kizárólag a csehszlovákiai magyar tanítóság kultúr-céljait lenne hivatva szolgálni.

f) A szervezendő kultúr-alap anyagi támogatására hívja fel a központi vezetőség Csehszlovákia magyar lársadalmát.

A felekezeti magyar tanítók állásainak esetenkénti megszüntetése. A közelmúltban több felekezeti magyar tanító elvesztette állását, mivel az iskolánál osztályt, esetleg osztályokat szüntettek be. Hogy a felekezeti magyar tanítók kenyere ilyen esetekben is biztosítható, a következő javaslatnak központi elnökséghez való terjesztését határozta el a közgyűlés:

Dolgozzon ki központi elnökség egy memorandumot, melyben az önhibájukon kívül állásukat veszített felekezeti tanítók további alkalmaztatásának biztosítását, a felekezeti tanítók és az iskolafenntartó, valamint az állam jogviszonyának törvényhozas útján való új rendezését kérje az illetékes iskolaügyi hatóságoktól.

A felekezeti tanítók természetbeli javadalmának újraértékelése. A természetbeli javadalmak újraértékelésének kiharcolása céljából közgyűlés a következő határozatát terjeszti központi elnökséghez:

1. Keressék meg a központi elnökség, hogy az iskolaügyi referátusban újólag legyen ez ügyben lépéscket.

2. Központ lépjen érintkezésbe az összes szlovenszkói tanítói egyesületekkel, hogy közös memorandumban kérjék az újraértékelést.

3. Forduljon a központi elnökség kéréssel az összes felekezetek illetékes szerveihez, hogy a felekezeti tanítóság ezen jogos és méltányos kívánságát, kérését a legmesszebbmenőleg támogassák.

Fentiekén kívül több helyi jellegű ügyben hozott határozatot a közgyűlés.

A gyűlés befejezése előtt dr. Velits Aladár tolmácsolta a hirtelen megbetegedett Čičmanec Iván kerületi főnök üdvözlését az egybegyűlt magyar tanítóságnak.

Elnök az üdvözlést megköszönve, közgyűlés jókívánságainak a kerületi főnök előtt való tolmácsolását kérte.

A minden tekintetben sikerült és eredményes közgyűlés az elnök záró szavaival ért véget.

— y —

Kérjük a megyei, járási, körzeti és szakosztályi pénztáros kartársakat, hogy az 1933. év második felében befizetett tagdíjak elszámolásához szükséges kimutatást két példányban f. hó 15-éig központi pénztárunkhoz beküldeni szíveskedjenek.

Központi pénztár.

Vetítőképsorozat kölcsönző intézet. Kérjen árjegyzéket a képsorozatokról. Rašofsky Béla fotográfist, Bratislava, Nám. 1. Mája č. 7.

Vettük a következő levelet:

Tekintetes Szerkesztő Úr!

Mély tisztelettel felkérem, hogy az alábbi soroknak a »Magyar Tanító«-ban helyet adni méltóztassék.

Szalay Pál sóki ref. kártor-tanító úr »Hol a határ?« címen a Magyar Tanító 1933. évi 24. számában az egyházi hatóságot is érintő cikket közölte, amelyben egyházmegyei gyűlési határozatra is hivatkozott, a határozatot azonban nem idézte. Ezt a hiányt pótolom a következőkben:

a) 1924. Jkv. 17. oldal. Tanügyi bizottság jelentése. »Marcelházán pedig azért nem volt elbírállható az oktatás eredménye, mert idő előtt bezárta az iskolát.«

b) 1926. Jkv. 82. oldal. Tanügyi bizottság jelentése. »Ugyanezen iskolakör felügyelősége tesz jelentést a marcelházi iskola I—II. oszt. tanítójának a vallás- és énektanításában észlelt hanyagságáról és indolenciájáról, amely azon kijelentésében nyilvánult meg, hogy ő a hittant és éneket elvből nem óhajtja tanítani.

A l. ü. b. elítéli az illető tanítónak a körfelügyelők előtt tett enné meg gondolatlan kijelentését s fegyelmi eljárás kilátásba helyezése mellett óhajtja figyelmeztetni az érdekeltet kötelességének teljesítésére s kéri az egyhm. közgyűlést, hogy erről nevezett tanító jegyzőkönyvi kivonatban értesíttessék.«

»Az egyházmegyei közgyűlés a körfelügyelői jelentés alapján nincs megelégedve a marcelházi iskola I—II. osztály hittan és énektanításával. Utasítja a tanítót, hogy kötelességét pontosan teljesítse, a lelkeszt pedig felhívja, hogy a tanítást ellenőrizze.«

A közlésért hálás köszönetemet nyilvánítom.

Mély tisztelettel

Soós Károly.

*Legszebb női kosztümök, köpenyek
eredeti párisi modellek után, legdiva-
tosabb és legjobb minőségű anyagok-
ból; mégis a legolcsóbban csakis*

Csonka
női divatterme
Komárno, Jókai-u. 15

Kónya József: »Az új betűk tanítása« című könyve csak a szerzőnél (Kam. Darmoty, okr. Parkan) és a Magy. Tan. Szövetkezeti Könyvesboltjában (Galánta) kapható, míg a készlet tart. Ára 10 Ké.

KRÓNIKA

„Adjon Isten, ami nincs, ez új esztendőben“.

kedves Testvéreim! Új lapot fordított Klio a történelem könyvében, s mikor annak hőtiszta fshérseőét szemléljük, mélyről kell sóhajjal elmékedünk: mi is lesz arra felírva? Hányszor fogják felszántani gyötört lelkünket a fájdalmak, szenvedések szivünk vérvével írott sorait? Hányszor változtatják homlokunkat gondfelhőssé, tekintetünket ködössé a ráirandó történesek éles értelmei?

Mily vérmes reménységekkel álltuk körül a lefolyt 1933. esztendő bölcsőjét, s mikor »nap-nap után elment, betöltve A megszábotl határt«, azok folyásával együtt hervadt le a jobb, boldogabb jövőbe vetett reménységünk egy-egy gyöngé plánlaja, s a lepergett idő sokasullával óráról-órára szegényedtünk egy-egy illuzióval. És ha most egy éve semmiféle megilletődést, vagy gyásztl nem éreztünk az 1932-es év temetésén, ma is részvétel nélkül állunk meg az 1933. év barnuló hantja felett. Mert akármerre is tekintünk, hol látunk valamelyes csekély vigasztalást, vagy a biztalásnak akár csak a leghalványabb csikját is?

A nagyvilágban az egymással szembenálló felek még ma sem szüntek meg a gyűlölködés magvetésével, a békesség még ma is csak írott, vagy hangosan hirdetett, tartalom nélküli szó, melynek lassan-lassan már senki sem hisz, elannyira, hogy az elmúlt évben még a Nobel békedíjra sem találtak igazán békét akaró államférfiút. A fegyverkezési verseny szinte szünetes iramot vett. Ott tartunk, hogy most már, minden korlátozást lerázza magáról, még azon a gyöngé szeméremézetlen is túlteszi magát, mely az eddigi vészes terjeszkedését akadályozta. Hiába mindenféle szépítgetés, biztalóság stb. emlegetése, emberek ellen, életek elpusztítására készül minden eszközzel. A közgazdasági életben sem látni semmi biztalótl. Annak ellenére, hogy az elmúlt év ürhelő Verméssel ajándékozott meg bennünket, a munkanélküliség, kenyértelenség sőtél réme még most is ott leskelődik ajtajaink sarkában. Különösen a kisiparos- és munkástömegek olyan nyomorúság közöl töltik napjaikat, hogy ámuldozva kérdezzük: vajjon miből is élnek ezek ma? Ifjúságunk, bármilyen társadalmi rétegből származzék is, télenül ténsereg, az elhelyezkedésnek még csak halvány reménysége se kecsegteti sehonnan sem őket. Szomorú körjelenség, hogy a szabadulás előtl álló katona öngyilkos lesz, mert fél a kasszárnán kívül élet biztalanságától. Hogy korképünk még teljesebb legyen, ezekhez még csak azt a minap olvasott hírt kell tennünk, hogy a Balya cég az elhelyezkedni nem tudó filozoferek közöl százat hajlandó alkalmazni, ha azok, tanulmányaiktól eltérő más foglalkozást is vállalnak. Vargából vált már költő, igazolja Hans Sachs, ime most költőből lesz varga?

Hogy is mondja Heine: »Ha hasadt is a tükör lapja, Korunk képét hűen mutatja.«

Hát a mi szlovenszkói magyar tanítói közéletünkkel milyen események tarkították a múlt évben? Már az elindulás is szomorú volt. Az újév a fizetésleszállítás jegyében köszöntött ránk. A tisztességgel megszolgált, de szűkre szabott kenyér azonban nem tudta elhervasztani lelkesedésünket, ideáljaink homálytalanul lüdülkölnék ma is előttünk, s büszkén állíthatjuk, hogy a megélhetésért folytatott nehéz küzdelmek ellenére se ernyed el szorgalmunk, munkák értékében ma is csorbitatlan.

Mingyárt az év elején miniszterünk új iskolatáogatási és szervezési tervszellet lépett a nyilvánosság elé. A magyar tanítóság volt az első Szlovenszkón, mely a javaslat hiteles, teljes szövegét hivatalos lapjában leközzölte, hogy módját adja a minél szélesebb körű hozzászólásnak. Az érdekelt tanítóság szaklapjai útján, gyűlésein ki is használta a nyújtott lehetőséget, nem egy életrevuló kiegészítéssel szolgált, melyek a javaslatot szellemében még teljesebbé tették volna. Minden megjegyzésből nyilvánvalóvá lett, hogy a tervezetlet és annak előnyeit átérteltük s kellő változtatások után annak megvalósításától jelenlegi helyzetünk tisztultat, jobbrafordulását reméltük. Azóta a róla való szelvényesaboll diskusszió megszűnt, a javaslat jobb sorsra érdemes lársaival együtt ott porosodik valamelyik miniszteri landácsosi tróasztal mély fiókjában. Valami keserű is azonban áll maradt a szánkban utána. Mikor az egyházak, mint iskolajenntartók, a legelőnekebb pergyőlüz alatt tartották a javaslatot, az azt alkotó miniszter — elutasítás esetén — a felekezeti tanítóság államsegélyeinek beszüntetését helyezte kilátásba, viszont a javaslat kedvező szempontjait elismerő és nyíltan hirdető tanítóságra az iskolajenntartók tekintettek bizonyos bizalmatlansággal. A két malomkő között örlődő tanítókollektívum ismét megsezenvedte a kellős gazda évszázados tragédiáját.

Majd jött az oly sokat ígérő Könyvesbolt megalapítása. Erzem, hogy e szerény sorok méltatlanok az alkotó egyesületi elnökséggel szemben érzett mélységes hálnák kifejezésére. E hervadhatatlan érdemű vezetők szorgos keresés után megtalálták a módját, hogy miképpen lehetne a kátuába került Tanítók Háza ügyét előreségíteni. De saját magunk közölt legyen mondvá, e gondolat föllélenül abból a szükségszerűségből fakadt, hogy a Tanítók Háza iránt elközünyösült egyesületi taglársaink áldozatkészségét más úton kellett pótolni. És bár a Könyvesbolt támogatását a legszorosabb tanítói köteleességemnek tartom, az általa szerzett jiltérekelt jogos, megszolgált haszonnak itélem: Jáj a szívem, hogy azt egy hibánk elkendözésénél, egy régen lelkesen gyakorolt erényünk pótszerűen kellett alkalmazni.

A nyári, galántai gyűlés egyesületi életünk további etapppja. A tanítók parlamentje újból kifejezésre juttatta, hogy él, élni is akar, vannak eszméi, ideáljai, önzellen lelkes férjiai, akik a ködlő vizeken, vészes örvények felett bölcs mérséklettel

vezetik az Egyesület sajkáját. Nevük, hervadhatatlan érdemeik méltán maradnak fenn a hálás utókor számára.

Nagy megerősödést jelent számunkra podkarpatszkarúszai magyar tanítótestvéreink azon elhatározása, hogy hivatalos lapjuknak ők is a Magyar Tanítót fogadták el. Szívünk túlradó meleg szeretetével öleljük őket keblünkre és kívánjuk és várjuk, hogy azokat a szellemi kincseket, melyekkel régi kedves Magyar Iskolájukat oly magas színvonalon tartották, mindnyájunk okulására új lapjuk hasábjain is érvényesítsék. Érezzék magukat közöttünk, mint testvéreik között, s miként egyes vagyunk a mindennap küzdelmeiben, legyünk egyes az önművelődésben is.

Egyesületi elnökségünk a nyári központi gyűlésen bejelentette, hogy a Tanítók Háza építletéhez össze hozza kezd. Öszinte lelkesedéssel vette tudomásul mindenki, hogy ez a régen megvalósításra váró intézmény, kari életünk egyik konkrét bizonyítéka, immár tetet ölt. Lepergett azonban az egész esztendő és a szép reményekből semmi sem lett, mert — sajnos — hiányzik hozzá a szükséges tőke. Az elnökség kölcsönt próbált szerezni, de vállalkozása eredménytelen maradt, a Tanítók Háza ma is csak néhány idealista álmodozónak utópiája. (A T. H. építési-bizottság jegyzőkönyve ezt nem igazolja. — Szerk.) Tagadhatatlan — nehéz napokat élünk mindnyájan, a mindennapi kenyérből csak szűk karéj jut, mégis szegyenpir önti el arcomat arra a gondolatra, hogy ezt az intézményünkkel megvalósítani ma sem tudjuk. Az, hogy más nemzetiségű testvéreinknek sincs hasonló intézményük, — szerintem — nem lehet mentségünk, s hogy nekünk félig van, nem lehet dicselkedésünk, mert hisz náluk a szükségszerűség sem oly égető ez intézménnyel szemben, mint nálunk.

Es e kérdés még csak áldozatkészségünkkel, önkéntes adakozásra nyitló kezünket érinti. Ha hűséges krónikás akarok lenni, nem feledkezhetem meg azonban arról a kötelességérzetünkről, azt mondhatnám, becsületünket érintő vétkes nemtörődömségről, mellyel az egyesületi tagdíjfizetést illetőleg viseltünk. Leírni is elborzasztó, hogy a múlt év július 1-ig 185.000 Ké tagdíj-követelése volt a központi pénztárnak. Minden egyesületi tagra tehát 100 Ké-nál is több tagdíj-hátralék esik. Es ez a kinlevőség csak folytonosan növekszik.

Testvéreim! Ez lenni-nemlenni kérdés. Tássuk be, hogy ez a borzalmas adósság elnyeléssel fenyeget minden igaz akarát, egyesületi konstruktivizmust, továbbképzésre való szándékot. Tönkretesz belsőleg, külsőleg kedves lapunkat, a Magyar Tanítót, Könyvesboltot, Tanítók Házát, mindent, mindent, amit elődeink s magunk szorgalma, ügybuzgalma és áldozatkészsége eddig emelt. Az adósoknak a felszólításokra felelő cinikus vállvonogatása destruálja az Egyesület kötelességtudó tagjait is, külti a tollat a szorgalmasok kezéből, kedvél szegi az önzetlen vezetőknél.

Az üres járásköri és központi pénztáraknak lett aztán a velejárója a nehézkes egyesületi élet, a gyűlések gyér látogatott-

sága, a továbbképzésre való serkentés teljes elhanyagolása. A szorgalmasok, a kötelességtudók emiatt kénytelenek tűrni azt a más berkekből jövő, nem is egészen jogosulttan bírálatot, hogy a szlovenszkói magyar tanítóság pedagógiai tudása ósdi, régi doktrínák mellett megmerevedett. Erre ugyan jogosan válaszolhatjuk — amint azt egyik kartársam és egyik Krónikám keretében én is tettem —, hogy mi, a mi sajátos adottságaink közül ki nem próbált reformokkal nem kísérletezhetünk, egyik-másikat más céglábla alatt régóta ismerjük is, de az nem tagadható, hogy a megérett és kiforrott pedagógiai újítások is csak nagyon nehezen kerülnek a szlovenszkói magyar tanítóság közvéleménye elé, mert hiányzik a kérdések kutatására serkentő és a publikáláshoz szükséges pénz. Évek tapasztalata meggyőzhetett bennünket arról, hogy mi sem segélyezést, se kezdeményezést nem várhatunk senkitől, mindent egyedül magunknak kell megszereznünk. Üres pénztárak mellett azonban minden nemes akarással ellenére csak létlelőnül kesereghetünk.

»No de semmi, itt az új év, jobb lesz tán ez? Majd megváltik«, mondja épp most 50 éve 1853 december 31-én, a kesernyés Tompa Mihály. Hogy jobb legyen, az sokban függ saját magunktól. Nem állítom azt, hogy az egymásra acsarkodó népek kibékkítésében mindent, de bizonyos, hogy sokat tehetünk. A népek lelkében mesterségesen magasra felszított imperiálista nacionalizmus más fajlabeliekkel semmibe se néző éled egyedül csak az iskolák békepedagógiáján enyhülhet embert embertársának becsülő eszménné. Nemcsak vállveregelő kortesszólam, de életes valóság, hogy a jövő boldogságának kifejlesztője par excellence, a demokratikus pedagógia. E gyönyörű ideál ellen pedig a szlovenszkói magyar tanítóság sohasem vétkezett. A szlovenszkói magyar iskolák demokratikus szellemüket tekintve, soha egy grádussal sem állottak az államalkotó népek iskolái mögött. Az a konszolidációs munka, melyet immár 15 éve folytatunk, mindenki előtt méltó dokumentuma a szlovenszkói magyar tanítóság lojalitásának, törvénytiszteletének és izzó fajszeretetének. Adjon Isten nekünk erőt a jövőendőben is, hogy a fáradsággal tört úton továbbhaladva teljessé lehessük egy demokratikus gondolkozású, újarcú magyar ifjú nemzedék nevelését.

A gazdasági fronton még sok tennivalónk van. Közéletünk nem volt elkészülve erre a borzalmas méretű gazdasági depresszióra. Ennek folytán segíteni akarása se oly spontán, lélekből jött és járhatóan, mint a nagy ipari központok és országok ehhez nevelt lakosságáé. A tanítóság igen eredményes munkát végzett már ezen a téren, de a nép közönyének, irigységének legyőzésére vonatkozólag még nagyon sok megoldatlan feladatot hagyunk ez új esztendőre.

Nagyságában és jelentőségében egyik legnehezebb feladatumk közé tartozik az iskolából kikerülő ifjúságunk elhelyezkedésére vonatkozó tanácsadásunk. E kérdés megoldásával már

próballkoztak egyesek, pártok, több-kevesebb sikert értek is el, de a dolog mélyére hatolni senki se mert, vagy nem akart. Azt mindenül megállapítják, hogy a túlterhelés a lateiner pályán a legnagyobb, így a munkanélküli ifjúságunk is leginkább innen kerül ki, de semmiféle módot nem tudnak ajánlani arra, hogy ezt az életpályát valamennyire tehermentesítsék. Úgy érzem, hogy erre csak egyetlen megoldás kínálkozik: ha előadások, sajtó útján minél szélesebb körben felvilágosítják a lakosságot, hogy ezen a pályán elhelyezkedési lehetőség nincs, egy jó pár évig nem is lesz. Szakítson hát a közönség azzal a régi felfogással, hogy könnyen-e, vagy nehezen megszerzett iskolai bizonyítvány, 2–3 polgári iskolai osztály elvégzése utal nyílt az államtól való megélhetéshez. E téren pedig a legtöbb szolgálatot a tanítóság terheli a köznek. Meg kell érteni a szülőkkel, hogy a különböző iskolák alapításának, fejlesztésének nem az a tulajdonképpeni célja, hogy nagyszámú tisztviselő sereget neveljen, akik tanulmányaik után mind az állam kényerére aspirálnak, de ez iskolák feladata legelső sorban az, hogy az általános műveltségi színvonalat emeljék. Gyakorlati példákkal kell igazolni az érdekeltek előtt, hogy egy apai foglalkozása mellett megmaradó gyermek mennyivel boldogabb, elégedettebb, gondatlanabb, mint a cifranyomorúságban tengődő kistisztviselő, kire ma már, a fizetésredukciók idején, a régi szólás-mondás is talált, hogy »számolva eszi a babot«.

Ez új esztendőre erőlt is kérünk magunknak a jó Istentől az új fizetésleszállítás elviseléséhez. Milyen keserűséggel olvastuk évekkel ezelőtt azt a tervezetet, mely a fizetésünk 25 %-kal való csökkentését célozta. S tessék csak összeszámlálni: a múlt évben 10 %-kal, ezidén 4 %-kal szállították le, 2 %-kal felemelték a nyugdíjjarulékot, konfiskálták a törvénytől biztosított karácsonyi pótlékot, 30–40 %-kal felemelték a jövedelmi adókat, mindezek a levonások már meg is haladták a kiltásba helyezett 25 %-ot. Kimondhatatlan nehéz lesz ezt a csapást elviselni, melyet még súlyosbít az, a költségvetések tárgyalásánál minduntalan előkerülő keserves tördöfés, hogy a szlovenszói felekezeti tanítók fizetésére még mindig nincs fedezet. Hát minden kategóriájú tisztviselő fizetésére van az államkasszában pénz, csak a felekezeti tanító az egyetlen mostoha gyerek, akit folytonosan ijesztgetni kell azzal a mumussal, hogy elsején nem kap fizetést, fizesse az iskolafenntartója, vagy a tartomány?

Ide aztán mindjárt bekapcsolódik az a bálortalan óhajlás, hogy hát ha a Dérer tervezet megvalósult a jobb napokat virrasztana reánk... Pedagógiai és adminisztratív előnyeik illetőleg némi módosítással örömmel hitel tennénk mi a tervezet mellett, de a nélkülözhető és nélkülözhetetlen iskolák homályos definíciója igen nagy aggodalommal tölti el a felekezeti tanítóságot. Nem tudjuk, ez új esztendőben kerül-e sor ennek megtárgyalására, vagy örökre elfedte a feledés hamuja? Nekünk azonban kötelességünk érdekeink szem előtt tartása mellett bármikor véleménynyilvánítani a tervezettel kapcsolatban.

A Magyar Tanító minden számában kiáltó szemrehányásként olvassuk, hogy Szlovenszko 1900 magyar tanítójának alig egyötöde tagja a Szövetkezeti Könyvesboltnak. Mindnyájan tudjuk, hogy ez intézményünk végeredményben a Tanítók Háza céljait szolgálja. Ha az önkéntes adományokra kinyújtott kezelt megakasztja a mindennap súlyos gondja, micsoda bűnös nemlét-dömség, eléggé nem kárhözvethető tunyaság akadályoz meg bennünket abban, hogy ezt a szervezetünket és közvetve a Tanítók Házát támogassuk? Hozzon az újev mindnyájunk szívébe más, termékenyebb gondolatot, hogy teljesítse itt is mindenki kötelességét.

Végül kívánok minden testvérünknek, akit ez illet, a tagdíj-fizetés terén több kötelességtudást. Kívánom, hogy mindenki lássa be, érezze meg, hogy e téren az utolsók vagyunk. Ha gyorsan meg nem változunk: elvesztünk. Nincs többé helye a kritikuss ellágyulásnak, az engedelmességnek, sőt ott tartunk, hogy a tagdíj-hátralékok folyton növekvő lavínja magával ragad mindnyájunkat.

Adjon az Isten ez új évben nekünk nemes vezetőket, kik, ha kell, legyenek biblikusán elnézők, de a viharban hősök, jövődőt látó váteszek, de a közérdekért garast számláló kalmárok. Adjon Isten mindnyájunknak erőt, egészséget, a közért való járadozás mindig jobbra való törekvés nemes buzgalmat, mert csak »akiknek mindig minden jól van, Azok a bölcsék és bolondok!» Szepesi Gyula.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Többeknek. A tanterv magyar fordítása a közeljövőben meg fog jelenni. Erről hivatalos helyen szerzett értesülésünk van, s ezt annakidején lapunkban is hírül adtuk. — **O. T.** A fordítást közöljük. Beigért munkásságotat szívesen fogadjuk. — **Sz. K.** A beküldött jelmondatokat köszönjük. Fölhasználjuk. A mellékelt lappéldány megvolt nekünk, de köszönjük szíves figyelmét. — **H. J.** A reklamált választ még az ünnepek előtt elküldöttük, remélhetőleg megkapta. A megcímzett borítékot más alkalommal igénybe vesszük. — **M. J.** A két alternatíva felállítása a jelen esetben nem helyénvaló. Valamely irodalmi termék megbírálásánál nem elegendő csak az alapgondolattal való egyetértés szempontja. A kritikuss sokszor elismeri a mű értékét, bár az alapeszme ellenkezik az ő gondolatvilágával. Azért kérjük, hogy a vers nem-közlése ne indítsa téves következtetésekre. — **M. P.** A küldött gúnyverset nem közölhetjük. — **T. M.-né.** Lapját továbbítottuk a központi pénztárhoz. — **W. H. Levelét** áttettük az egyesület elnökségéhez. A tagok fölvetelét a körzeti, vagy a központi egyesület pénztára intézi. Belépési szándékát jelentettük Komáromba. — **A. E.** A dolgozat sorra kerül.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból.

A gyermekek és a költő. A világhírű svéd költő, Lagerlöf Zelma, ki könyveiben, szinte öntudatlanul is mindig nemeslelkű tanítónővé válik és rendkívüli módon tud a gyermekek nyelvén beszélni, most töltötte be életének 75-ik évét. Ezen eseményt sok iskola ünneppé avatta és tanujelét adta a költőnő iránti nagy szeretetének és rokonszenvének. Egy szudeta német polgári leányiskola tanulói gondolatdús, megleghangú levelet intéztek a jubiláns költőnőhöz. A nem mindennapi levél így hangzik:

»Nagyon tisztelt, kedves Oraszony! Az irodalomtörténet órája alatt tanító urunk behatóan ismertette Nagyságod költői és írói tevékenységét, esetelte az Ön eredményes, szép életét és meleg szívét. Ennek következtében az a vágy ébredt bennünk, hogy személyesen megismerkedjünk Svédország nagyaszonnyával. De le kellett mondanunk ezen ábrándról, mert a távolság miatt kivihetetlen... A sok könyv közül, miket Öntől olvastam, legjobban tetszett nekem: »Niels Holgersson csodálatos utazása a vadludakkal.« Lelkesedtem a pompás könyv nagyon értékes tartalmáért. Svédország tagjai oly megkapóan vannak benne leírva, hogy szinte óhajtottam azokkal és dolgos népével érintkezésbe lépni. A könyvet első ízben iskolai könyvtárunkból vettem ki s mohón olvastam át. De leírhatatlan volt örömöm, amidőn két kötetben karácsonyi ajándékként kaptam. Estéről-estére hosszú időn keresztül felolvasásokat tartottam belőle két ócsémnek és együtt élveztük az érdekes történeteket. Szívünk mélyéből mondunk köszönetet Önnek, hogy nemcsak a maga országga gyermekeinek írta szép könyveit, hanem a művelt földrészek ifjúságának is. Minden állam gyermeke adós Önnek ezért. Adószai vagyunk Önnek, kedves Lagerlöf Zelma Asszonyunk, mert dús ajándékokban részesített bennünket.

Népes osztályunk fiatal leányjai színes virágcsokrot tartanak kezük-

ben. Szószólónk mélyen meghajtja magát Ön előtt és mindnyájunk nevében fohászodik a Mindenhatóhoz, hogy éltesse Önt, a nagy költőnőt még sok éven keresztül a legnagyobb boldogságban, jó egészséggel.

Ha gondolataink netán szerénytelenek lennének, bocsássá ezt meg az Önt végtelenül tisztelő ifjúságnak.

(Freie Schulzeitung.)

Neurólikus depressió és a lopás. Kálmán Ernő gazdag szülők fia, kik gyermekük boldogulásáért kénszek minden lehető elkövetni. Mindazonáltal tapasztalniok kellett, hogy a fiú anyját többször meglopja. A házi orvos azt ajánlotta, hogy lássák el hűsögesen zselépénzzel, hogy a lopás csábjának ellen tudjon állni. Ez azonban milsem használt. A pénzlopások a fiúnak 8. életévtől 15 éves koráig kisebb nagyobb időközökben ismétlődtek. Ekkor hosszabb szünet állt be s a szülők szülők azt hitték, fiok kigyógyult bajából. De a fiú 22 éves korában tragikus fordulat következett. Ernő lakóhelye tornászegyletének tagja volt s két taglársának fogason függő öltönyéből ismétellen pénzét lopott. Ez természetesen kiderült és a sportkubból kizárták. Orvosok psichoanalitikus gyógykezelés alá vették a meglevedt fiút. Kiderült, hogy a felmerült tünetek erős neurólikának a szimptomái.

A lélektani elemzés kiderítette, hogy nagyfokú neurózus forog fenn. Kitarló, gondos és erélyes ápolás folytán az ifjú a gyógyulás útjára tért. Életmódja gondolkodása teljesen megváltozott. Zárdába akart vonulni, remetének készült, de amint életereje megerősödött lemondott ezen tervéről. Ernő egy nyarat távolabbi vidéken lakó férjezett nővérénél töltött, aki a következőket írta róla anyjának: »Ernő itt tartózkodása alatt a legjobb benyomást teszi mindenkire. Sokkal nyiltabb, mint volt. Nekem az a benyomásom, hogy a lelki depressiótól felszabadult s

az a vágya, hogy teljes értékűvé legyen a lársadalomban mindenütt. Egy évre rá az anya írja a leányának: »Erőd husvétkor itthon volt csak jól írhatok róla; lényed üde, tevékeny és közlékeny. Az utolsó évben szorgalmasan dolgozott. Levelei pontosan érkeztek meg, ki-

merítők és megnyugtatók voltak. Azeölt, a depressió tartalma alatt, levelei elmaradtak hosszú ideig, nagyon ingerültek és hézagosak voltak.«

(»Zeitschr. für Psychoanalytische Pädagogik.« Wien.)

Zeneművek.

A. Th. Vis. Egyszólamú mise org. kísérettel, melyben az egyház legújabb kívánsága, hogy a nép is legyen tevékeny részt a szentmisében, szemmel tartatott. A nép által énekelendő dallamok nagyon könnyűek. Általában az egész mű a szerényebb viszonyok erős figyelembe vételével készült.

II. Andriessen: Missa Spousa Christi. Modern, háromszólamú női-kari mise orgonakísérettel, melyben az ünnep teljes szövege (In festo dedicationis ecclesie) meg van komponálva. Vagyis van benne a szokásos hat részen kívül még: Intr., Grand., Offert., Com., azonkívül »Tantum ergo« és a Coelestis urbs Jerusalem himnusz. Dominál benne az unisono. A szólamok hangterjedelme mérsékelt, belépésük szünet után könnyű. Az orgonakíséret nem hétköznapi. Általában szimpatikus mű.

— — **Sonata.** Orgonára írt templomi szonáta. Tartalmaz egy témát, öt variációt és finálét, mely utóbbi különösen hatásos és amelynek figuráit már a IV. variáció hozza. Modern és erősen egyéni stílust képvisel. Közepes nehéz. Pedálja könnyű.

Jan Nieland: Missa. Háromszólamú férfikari mise orgonakísérettel szil Ignác hitvalló tiszteletére. Stilisáról ítélve, a szerző gyakorlati muzikus. Az egyes szólamokkal takarékosan bánik, tud megfelelő helyeken szünetet alkalmazni. Hangterjedelme normális. Motivumai simán énekelhetők, a szünetek utáni belépések természetesekek, az orgonakíséret hatásosan támogatja és aláfesti. Pontos dinamikai és tempó jelzésekkel bőven rendelkezik. Az egész mű különben elég rövid. Mind a négy fentebb felsorolt mű szerzője élő holland zenekapacitás.

Licínio Refice: Missa in hon. Sancti Eduardi Regis. Háromszólamú férfikari mise org. kísérettel. Az ismert nevű olasz mester legújabb alkotása. Szélesebb alapokra épült, mint az előbbienek és amellett semmivel sem nehezebb. Az egyes szólamok gyakran szólisztikusan lépnek fel az orgona által hatásosan alátámasztva. Dallamos és színgazdag mindvégig. Főjellemvonása nyugodt vonalvezetés. Határozottan ajánlom mind az öt művet, melyeknek kiadója: Vid. J. R. van Rossun. Utrecht.

Nové Zámky, 1933. XI. 13.

Szendrei István, karnagy.

A Republika legnagyobb bútorgyárának fióktelepe!

Világhírű TRIMPF és HEIDÜK bútorok

Lászlónál

Nové Zámky,
Kosztolna ulica 16.

Kedvező részleltetések. — Kereskedői közvetítő haszonkizárva. — Keményfa hálószobák 1200 Ké-től kezdve. Megegyezés és autó díjmentesen.

HIREK

Jóreménység . . .

A sok keserűség és csalódás, mely életünk útítársa lett, hozzá- szoktatott ahhoz, hogy mindent sötétben lássunk. Nem hiszünk már a világos színekben. Sorsverte lelkünk fekete szemüvege előti hiába intelget a természetes fehérség: nem akarjuk, nem tudjuk észrevenni...

A társadalmi élet válságának egyes szomorú tünetei az iskolák ablakaiban is visszatükröződnek, s pedagógiai előadásaink, cikkeink telis tele vannak a társadalmat alkotó család mulasztásaival, hibáival, melyekben nem egyszer tisztán kivehetők a szándékosság körvonalai. Nem esoda hát, ha a napról-napra adódó sajnálatos apró, vagy nagy események lelkünk fölfügő készülékét a pesszimizmus hullámainra állították be. Alig lehet aztán kiválasztani néha az optimizmus gyöngé hangrezgéseit. Vajjon hol a hiba: a vevőben, vagy a leadóban?...

...Itt volt a karácsony. Az iskolai élet és a gyermekek szempontjából a karácsonyi szereplés lehetősége jelentette az ünnep fontosságát. A kis Irma szempontjából föltétlenül ez. Amint a karácsonyi versel boldogan könyvébe rejtette, lerít az arcáról az öntudatos ünneplők büszkesége. Később elővette a tenyérnyi papirost, s a beszéd és értelem kötelező gyakorlása közben lopva ismételtette szemmel a versike els ősorát: »Angyalok énekét kihallgattam...«

Fentírt jóreménység szárnyrebbenésének érzelmi tapasztalása más-nap következett. A kis Irma édesapja nagy sielséggel jött utánam, mikor éppen az iskolába igyekeztem. Többször is szólított, mire elhílttem, hogy engem szólít, s megvártam. Mi mondanivalója lehet ily korán, s ily szokatlan módon? Csak úgy mellékesen jó reggelt kívánt és kapkodó, sűrű lélegzettel tüstént rátért a tárgyra. Hogy ne haragudjam, de sürgősen kell velem beszélnie, már el is késett, mert még a lakásomon akart érní...

Sok mindenre gondoltam ezalatt. Szociális nyomorenyhítés, községi munkanélküliség, szövetkezeti tisztújítás, a községi utak kövezése és hasonló komoly problémák filmje szaladt le előttem, melyekben az Irma édesapja főszerepet játszik. Melyik lett oly égető ma reggelre?... S íme, a nagy szocialista, keménygerincű politikus, komoly községi hangadó Kozák Elek lihegő szavában az ésa pa beszél:

— Tanító úr, ne haragudjon, Irmuci elvesztette a verset, legyen szíves, írja le neki még egyszer... Irmuci fél; megigérttem neki, hogy iskola előtt szólok a tanító úrnak...

Emberem zavartan mondott még valamit, aztán elment. Sokáig néztem utána, s tűnődve hallgattam, mint ropog a hó nehéz léptei alatt. Nem tudom: káprázott-e a szemem, de abban a pillanatban a hó fölött is mindent fehérnek láttam. Mert az optimizmus egy mélyen hamvadó szikrája gyúlt ki bennem... (boa)

Munkatársainknak, egyesületünk tagjainak, olvasóinknak és lapunk barátainak boldog újévet kívánunk!

A Magyar Tanító szerkesztősége és kiadóhivatala.

Mit hozott az újesztendő? A legutóbb nyilvánosságra került fizetésleszállítási terv konkrét adatai a következők: az aktív állami tisztviselők (tanítók) 7.000 koronáig terjedő alapfizetéséből 2 %-ot vonnak le. A 7.000 koronán felüli jövedelemből 4 százalékolat. Azon nyugdíjasoknál, akiknek nyugdíja 6.000 koronát tesz ki, 2 százalékolat, a 6.000 koronán felüli nyugdíjából 4 százalékolat vonnak le. Azonban az esetben, ha az aktív állami alkalmazott házastársa nyugdíjat élves, vagy pedig mindketten nyugdíjban vannak, az összesen 18–21.000 koronát kitevő nyugdíjból 3 százalékolat, a 21–30.000 koronára nyugdíjból 6 százalékolat, végül a 36.000 koronán felüli nyugdíjból 8 százalékolat vonnának le. Az előlépcsői illeték a javaslat szerint annak az összegnek 50 százalékát teszi ki, amellyel a nyugdíjalap összege az előlépcső következőben emelkedett. A lineáris fizetésleszállítás egy évig maradna érvényben, míg a többi levonások a javaslat értelmében állandóak volnának. Az aktív házastársak illetményeit a terv 40 százalékkal csökkenteni kívánja, azon állami alkalmazottak illetményeit pedig, akik állami alkalmazottal 1934. január elseje után költnek házassázzassággal, 50 százalékkal szállítják le. Ilyen ajándékokkal kedveskedik az újesztendő. Válogathatunk bennük...

A kisebbségi nacionalizmusról vitáztak a Kassai Kazinczy Társaságban. Vince Ferenc kartársunk, a Kassa-szépsi magyar tanítómegye elnöke is beleszólt a vitába, s a közvélemény figyelmére is érdemes dolgokat mondott. Kifejtette, hogyan értelmezi a szlovenszói magyar tanítóság az egészséges kisebbségi nacionalizmust, s hogyan dolgozik széles munkaterületén a kisebbségi magyar nemzet jelene és jövője érdekében. Örülni tudunk annak, hogy tizenöt éves munkánk szellemét tükröként lehet odaállítani azok elé, akik keresik a helyes ösvényt, melyen köztársaságunkban a magyar kisebbségnek haladnia kell, úgy, hogy se jobbról, se balról ne ütköznek politikai akadályokba. A magyar tanító az állami hivatalokkal való közvetlen érintkezése révén megtanulta, megismerte, mi az, amit állama és nemzete tőle jogosan megkíván. A tanító tudja, mit kell választania azoknak, akik hamis szem-

forgatással kérdőre vonják, mondván: »kell-e a császárnak adót fizetni?... A magyar tanító működése nyílt felelet erre, mely megmondja, mit kell megadni a császárnak és mit az Istennek!

A csehországi tanítószolgálat országos számfejtő hivatala a »Cesky Účitel« című szaklapban figyelmezteti a tanítószolgálatot, hogy mindazon tanítói személynél, akik január 1-én előlépnek, levonásba jön az előlépcsői illeték, s ez a fizetési íven az üres bélyegrovatban lesz föltüntetve. E levonás összege megfelel az előlépcsői összeg felének. Ugyanabban a rovásban tüntetik föl a munkakölcsön részletlevonásait is. A számfejtő hivatal ezt a fölösleges kérdőkördőcske megelőzése végett közli a csehországi tanítószolgálat.

A közművelődés céljaira előirányzott költségvetési összeg ezidőn 23 százalékkal kisebb az előző évekéhez képest. A kb. 600 járási és városi közművelődési egyesületi számára mintegy 500.000 korona jut, de már a letűnt esztendőben sem kaptak a közművelődési egyesületek államsegélyt. Ilyen körülmények között nehezen teljesíthetik ezek a népi kultúrászervek nemes hivatásukat s ha számításba vesszük még az egész országban működő sok ezer községi közművelődési bizottságot, valamint a 17.000 községi könyvtárt, melyek szintén az állam anyagi segítségére szorulnak, akkor könnyen kiszámíthatjuk, milyen morzsát jelent a népművelődésre beállított összeg. Pedig, kicsoda eredményt tudna elérni ez a megszervezett közművelődési apparátus, ha az anyagi eszközök hiánya nem itélné tengődésre.

A ref. tanítók hittanítási és kántori vizsgájára vizsga-bizottságot küldött ki a dunai ref. egyházkerület Balogh Elemér püspök elnökletével. A bizottság tagjai: Soós Károly esperes, Rácz Elemér lelkész, Kovács Alajos és Nagy Sándor igaztanítók. A vizsga tárgyai: bibliaismeret, bibliai földrajz, bibliai régiségtan, hit- és erkölcsstan, egyházförténet, a vallástanítás módszertana, az énekeskönyv ismerete; ének karének-tanításhoz, vezetéshez szükséges zeneismeret.

(Kis Tükör.)

A globális módszer a képviselőházig is följutott. A pedagógiai vita tehát a politika mezejére tolódot át. Kár, mert amibe a politika belekeveredett, az rendszeren elveszett az iskola számára. Vagy az is hozzátartozik a modern pedagógia fejlődéséhez, hogy meg kell vizsgálni, vajjon kiálja-e a reform a politikai harcok lüzpróbáját? S ha igen: azután következnek csak az iskola érdeke?...

Községi sport- és játékterek. A közegészségügyi minisztérium törvényjavaslatot készített elő, mely minden községben sport- és játéktér létesítését írja elő. A terek lehetőleg a község közvetlen közelében legyenek és használatuk ingyenes legyen. Az országos kultúrtaács beadványt intézett a minisztériumhoz, hogy a terek létesítésénél legyenek sok község vagyontalanságára és adjanak segítséget erre a célra.

Magyarországon rendszerileg ellítették az aktív tanítói és tanári kart a magántanulók oktatásától. A magántanulók számára az iskolai minisztérium jelölt ki instruktorkat az állástalan okleveles tanítók és tanárok köréből, valamint az egyetemet végzett állástalanok közül.

A német nyelv tanítása a csehországi népiskolákban. A Vestník decemberi száma rendeletben közli

a német nyelvtanítás rendjét a csehországi népiskolákban. Eszerint a nyelvtanítás a negyedik évfolyamban kezdődik, heti 3 órában. A tanításnál tekintetbe kell venni a helyi viszonyokat és arra kell gondot fordítani, hogy a tanulók rövid mondatokban beszélni és írni tudjanak a környezetükről. A cseh nyelv tanítása a német tannyelvű népiskolákban a harmadik évfolyamban kezdődik. A Vestník magyar nyelvű fordítását egyesületünk adja ki. Előfizetési ára egy évre 30 korona. Megrendelhető Kovács Alajos elnök-nél Negyed.

A Magyar Minerva karácsonyi száma 40 oldal terjedelemben, gazdag tartalommal jelent meg. E számot a kiadóhivatal (Pozsony, Kertész utca 1.) 3 koronás postabélyeg ellenében küldi meg s kívánságra csekklapot is küld a megrendelőnek az előfizetés eszközésére. A folyóirat előfizetési ára fél évre 15, 1 évre 30 korona.

A Szivárvány karácsonyi száma tele van kedves mesékkel, elbeszélésekkel és a gyermekek által írt versekkel. A Szivárvány az iskolás gyermekek kedvenc újságja, melyért havonta szívesen megfizetik az egy koronát ha a tanító bácsik és nénik megrendelik nekik. Ők maguk is megrendelik, ha közülük velük a Szivárvány kiadóhivatalának címét: Komárom, gimnázium.

Szlovenszón 1900 magyar tanító van, de a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjának alig egyötöde tagja. Vajjon miért hiányzik még a tanítóság négyötöd része? Kikre számítson a Könyvesbolt, ha nem elsősorban azokra, akiknek nevét viseli, s akiknek érdekét szolgálja?

Zongora és harmonium

saját gyártmányú, továbbá elsőrendű hangszerek, úgy bel-, mint külföldi

-- világmarkák --

Lidl Józsefnél Brno

Zelny trh 10. hangszergyár.

Nagy előnyök tanítók részére. Kényelmes részletfizetés. Javítás és csereszüetek. — Közelebbi tájékoztatást nyújt szíveségből Plichta János nyugalmazott tanító úr Nové-Zámky.

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

realgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT **KÉT KÖTET - 576 OLDAL.**

A Közlérség fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.

A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!

A teljes, két kötetes mű ára Műve 120 —
Egy kötetben, erős vékonykötésben „ 60 —

KAPHATÓ

minden könyvtárszékhelyen és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

Egyedületeink taggal elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,
Stefanik-utca 14.
csináltatják ruháikat.

Kézzelhímzett fehérneműt, ágyneműt, szalonneműt és teljes menyasszonyi keletengyét csak jó minőségben és legolcsóbb árák mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava
Vadász-sor 8.

Piešťany
Mäsiarska 11.

Tanító uraknak és becses családjuknak kedvező fizetési feltételek. Kívánatra dústartalmú mintagyűjteményemet díjtalanul és vételkötelezettség nélkül bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai Unió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70;
II. rész 22.70 Ké (3. XII., 100.019/32-I./1.)

Vásárhelyi—Weiss: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 23.70,
II. rész 24.70 Ké (31. III., 34.145/32-I.)

Wessély: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 8.— Ké (27. IX., 111.133/32. I./1.)

Somogyi: Természetrajz

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötve
Ké 15.50 (19. II. 20.195/32. I./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok vannak mellékelve. E ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igazgatósága egyenesen az Unie cégnek Praha küld be, az Unie cég egy ingyenpéldányt adományoz a szegénysorsú tanulók számára. — Jövőhagyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az Unie cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Unie-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyveink és segéd-tanesszközünk szlovenszkiól főmegbízottjainál

a ŠTEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

MAGYAR TANÍTÓ'

XIV. évf.

2. szám.

L A D M O S

MAGYAR TANÍTÓ

Általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és

a Podkárpatzska Ruszi Ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Felelős szerkesztő: Boross Béla.

Társzerkesztők: Gáspár János, Uhereczky Géza, Willand János.

Képzőmunkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolná Sallby—Alsószell.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2.— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolná Sallby (Alsószell), Galántai járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Árendás
József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. A. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Nagyed. — Titkárság: Vésztőhelyi Károly főtitkár, Komárom, Nemeskúti
Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendők. E levelekben közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi különy hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

1 egész oldal	80 Ké
1/2 „	50 „
1/4 „	30 „
1/8 „	15 „

Engedmények:

3x-i közlésnél	15 %
6x-i „	20 %
12x-i „	25 %
24x-i „	30 %

Évi hirdetéseknel:

1 évre 1 egész oldal	900 Ké
1 „ 1/2 „	500 „
1 „ 1/4 „	320 „
1 „ 1/8 „	200 „

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola, küldendők.

Tanító a színpadon.

A téli időszak ugyancsak próbára teszi a tanító teherbírását. Mikor leesik az első hó, mely a falu emberét végleg beszólitja a mezőről az apró falusi házakba: a tanító végleg kilép az iskola kapuján, s elkezdí nehéz szántóvetőmunkáját, a téli világgal éledő kulturmezőkön. A munka élyenkor, az esztendő első hónapjaiban éri el telőfokát, s a kulturmunkára termett, abban megedződött, erős és gazdag lélekkel megáldott tanító igazán elemében van!

Napilapjaink telistele vannak a magyar falvak kultur-életéről szóló jelentésekkel. Minden nap olvashatunk ilyen szerény, a »Hírek«, vagy a »Színház, Kultura« rovatában meghúzódó beszámolókat, melyek hírül adják, hogy a szlovenszkói magyar falu él, népe fogékony a kulturhatások iránt. Egyszerű paraszti nevek sorakoznak a kis közleményekben, nevek, melyeknek viselői az ekeszarva mellett, tágas szérűskertekből, vagy szűk zsellérudrokból, a tűzhelyek mellől és népes fonóházakból fölléptek a rendszeresített vagy csak sietve összetakolt színpadokra, melyeknek deszkái nem ugyan a »világot«, de mindenesetre a kisebbségi magyar népi kultúrát jelentik. S a petittel szedett, félénk és szégyenkező, beküldött hírből legtöbbször hiányzik annak a neve, aki a falu téli esendjét fölveri a kultúra harangjával, aki a kultúra ügyét mozgalommá, eseményé teszi a falu életében. Úgy van: a tanító csak a háttérben áll; nem a neve, nem a személye fontos itt: a keze munkája, a lelke lehelle az, aminek nyoma meglátszik a falu élő árcán.

TARTALOM:

Vezércikk. (bb): Tanító a színpadon. — A pedagógia műhelyéből: Boross Miklós: Csillagászat a népiskolában, Gašparik Józsa: Látogatás a prágai kísérleti iskolákban. Simonyi Lajos: Az egyéni írás fejlődésének támogatása. Az írás és rajzolás közti kapcsolat. — Fórum: Szalay Pál: Höl a halár? — Egyesületi élet: Kormos Gerő: Nyílt levél... Központi értekezlet. — Krónika: Szepesi Gyula: A pedagógia tudománya találja meg legnehezebben... Drága a korona ma. — Szemle: Bel- és külföldi folyóiratokból. — Hírek. — Szerkesztői üzenetek.

De ha sürgős a dolog, ha sürgős a kenyér a szegények asztalára, ha égető a szükség a nyomor hajlékaiban: nincs vesztegetni való idő, akkor a tanító nem riad vissza attól sem, hogy magára öltse a gondtalanság jelmezét, s ő maga is kiálljon az általa megépített rivalda fényébe. Az élet csapásai, váratlan, vagy megszokott útjai közepette elsajátított színészi képességeit a kultúra és a jótékony-ság nemes szolgálatába állítja, s ha annyi keserves élet-komédiát jóképpel meg tudott játszani, hát akkor hogynem tölthetné be a megírt, megálmódott élet könnyű drámai szerepét?!

Deáki község művészelekű tanítója, Ivány Ferenc, nagy elhatározással, hős ambícióval, nemes tettekretevésséggel való-sággá varázsolta a község elesettjeinek karácsonyi örö-mét, s bizakodással a sírásban elfáradt sok sorsverte élet újévi reménytelenségét. Szépet, nagyot, nem mindennapit, emlékezetést kellett produkálni, hogy a kultúrvágy mély-ben rejlő drága aranya a gyors anyagi segítség apró-pénzeire váltható legyen. Dicsó tudat, hogy e humanus gondolat megvalósítására szilárd akarattal és biztató si-kerrel a tanító mindig vállalkozhatik. Ivány Ferenc is vál-lalkozott. Nemcsak lelkével festette meg a végzetesen idő-szerű szociális gondolat élettévalásának rózsás színt, ha-nem gyakorlott keze ecsetet ragadott: kulisszát festett, ringó buzatáblákat, zölden elnyúló legelőt, lombos akácok között megbújó nádfödeles házakat, ég felé intő lomb-lomtornyot: falut, virágos, dalos falut, — a virágtalan, daltalan, kenyértelen falunak... Festett meredek, kopár sziklák, kiellen bércek közé kék völgyi tavat, »melyből az élet vize árad...« festett gyönyörű Tündérországot, gyöngy-palotákkal, arany kapukkal... hogy a keserű világ szik-lái között álomban, vágyban, sejtésben, legalább egy es-tényi, egy pernyi hangulatban érzékeltesse a jócseleke-det kék vízőnek üdítő cseppjeit, s a kultúrelvezet arany-kapuján tündértáncok ütemével átvezesse a falu sötét-

*Legszébb női kosztü-mök, köpenyek
eredeti párisi modellek után, legdiva-
tosabb és legjobb minőségű anyagok-
ból; mégis a legolcsóbban csakis*

Csonka

*női divatterme
Komárno, Jókai-u. 15*

arcú nyomorultjait az optimizmus Tündérhonába. Aztán odalépett Ivány Ferenc a függöny elé és Kukorica Janesi szerepében elfurulyázta a magárahagyott falusi legény szerelmét... igazában azonban a hűséges magyar tanító szerelmét a falu árva népe iránt... És a nép nagy megilletődéssel hallgatta mesterét, aki nemcsak az iskola, nemcsak az élet, hanem íme, a kultúrház színpadán is neveli, tanítja őt és értékes, mindent megérő könnyeket sajtol a szeméből a szívéből!

S amikor Ivány Ferenc, a falu tanítója a nép egyszerű fiaival, színészeivel betanította a nép legnagyobb költője lelkéből kipattant daljáték minden szavát, mozdulatát, és melódiáját, akkor még maga mellé állította azt, aki a legszentebb családi kötelem erejével és felelősségével segíti őt az egyre nehezülő tanítói sors hordozásában. Igen: a tanítófeleség felelős minden tanítói gondban és hívatásban! Ott állt a deáki színpadon a kötelességtudatban meghihletett tanítócsalád, a magyar falu kultúréletének szimbóluma és záloga... A község ifjai és vénei lélekzetviszafolyva lesték minden szavát, minden fölroppenő dalát, elhaló hangrezdülését. Valamikor, hétszáz évvel ezelőtt a deáki magyar nép ősei itt hallgatták néma áhítattal a legelső magyar halotti beszédet és könyörgést... most a deáki rektor, a nevelés szépszavú prédikátora az élet beszédét zengi híveinek az élet vize mellől... Akkor a temetőben, a holtak birodalmában, — most a halhatatlanság várójában: a kultúra templomában...

Ivány Ferencek, tanítók, testvérek, akik sajtó lelkek minden tanítói fájdalomát eltakarjátok az élet szép játékaiknak, a játékszínnek csodálatos jelmezével, legyen áldott minden pillanat, melyet beloptok a síró falvak szomorú életébe az öröm sugarával; minden könnyecsepp, melyet hősi munkátok révén egy-egy fillér letöröl a szenvedők arcáról: mossa, fehérítse a tanítói jövőendő ködös, sűrű fátyolát!

(bb)

A Republika legnagyobb bútorgyáranak fióktelepe!

Világhírű TRIMPF és HEIDÜK bútorok

Lászlónál

Nové Zámky,
Kosztolna ulica 16.

Kedvező részleltetések. — Kereskedői közvetítő haszonkizárva. — Keményfa hálószobák 1200 KÉ-től kezdve.
Megtekintés és autó díjmentesen.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL.

Csillagászat a népiskolában.

A népiskolai oktatáson vezérfonalként húzódik végig a haszonelvőség. (Utilitarizmus.) Csak azt és csak annyit tanítunk, aminek a növendék később az életben hasznát veszi. Ez a haszonelvőség jellemzi jóformán egész didaktikánkat. Még az egyes tanítási egységek feldolgozásának módszeres fokozatai között is ott szerepel az »alkalmazás« s ennél a tanuló meg tudja, hogy a szerzett ismeret milyen előnyöket biztosít számára. Egyszóval: mindenből sápot húz. Csoda-e aztán, ha az életben egy mozdulatot sem tesz; ha annak látható hasznát nem veszi? Így az ilyen iskola akaratlanul is olyan embert nevel, aki életcélját az anyagi boldogulásban keresi s ha ezt nem találja meg, elviselhetetlen lesz számára az élet és eldobja magától...

Ezt az anyagias szellemet kell ellensúlyozni a nevelésnek. Főül kell emelkedni az anyagon és rá kell vezetni a gyermeket, (a felnőttest is!) hogy az élet igazi értelme nem a javak bírásában, hanem az igazság megismerésében van. S ha ezt az igazságot a mindennapi életben nem is találja meg, akkor se csüggedjen; emelje föl fejét és nézze az eget, a nagy mindenséget, lássa meg az ott uralkodó rendet, törvényszerűséget. S ha megtalálta, ez bizonyára örömmel fogja eltölteni lelkét; olyan örömmel, amelyet semmiféle borraivaló vagy »ostorpénz« nem tud megszerezni.

A csillagászat a népiskolában meglehetősen »terra incognita«. Tanítjuk ugyan a naprendszert, a fogyatkozásokat, de magáról a csillagos égről teljesen megfeledkezünk. Milyen részletesen megismeri a gyermek pl. a földrajzban az egyes országokat, idegen világrészeket, amit talán sohasem fog meglátni, de nem ismeri a Fiastyúkot, a Hattyút, a Kaszáscsillagot és a többi csillagképeket, amit pedig mindennap megláthat. Nem ismeri, mert hisz ezt az iskolában nem tanították. A földrajztanítás eredményes módszere az utaztató módszer. Még eredményesebb volna a tényleges utazás, de ez keresztyülvihetetlen. Nos, ami itt a földön nem lehetséges, az egészen természetes az égboltozaton. Észlelohelyünk körül az ég ugyanis állandó forgásban van s az egyes csillagképek »átutaznak« fölöttünk s így ugyanazon helyről módunkban van az egész látható eget megismerni. Nem kell hozzá se térkép, se más eszköz. Csupán egy dolog szükséges: maga a tanító ismerje meg jól a csillagos eget! Azután hívassa föl gyermekeit egy néhány derült este az iskolába (a szülők kíséretében, akiket bizonyára szintén érdekelni fog a dolog) és ott, a ragyogó firmamentum alatt mutassa és nevezze meg az egyes csillagképeket! Előadását mitológiai mondákkal fűszerezheti, hisz sok csillagkép elnevezése mitológiai eredetű. Mint ahogy

régente a juhászat virágzó korszakában regéltek csodálatos törtételeket a lobogó pászlortűz mellett...

És ha megismeri a gyermek az eget a maga csillagképeivel, akkor mindennap fog szentelni egy kis időt az égboltozat szemlélésére. Érdekes változásokat fog azon észlelni. Észreveszi, hogy pl. a Véga, amely egy hónap előtt alkonyatkor éppen a zenitben állt, most már észrevehetően alászállott nyugatfelé. Sőt, ha lefekvés előtt is megnézi, meglátja, hogy már egész közel jár a szemhatárhoz és éjfél után el is tűnik alatta. Némi irányítás mellett rájön a gyermek a világtengely fogalmára; észreveszi, hogy az állandó körforgásban van egy csillag, amely mozdulatlan: ez az ég északi sarka. A tanító megmagyarázza, hogy minél északabbra megyünk, annál magasabban látjuk fejük fölött a sarkcsillagot. Az északi sarkon éppen a zenitben van. Könnyen megérti a gyermek a circumpoláris csillagok járását; ezek sohasem nyugosznak le (nálunk). A sarkvidéken — félesztendeig — a Nap is circumpoláris s ez a magyarázata az éjféλι Nap jelenségének. Könnyen bevezethető fogalmak: a meridián, az elhajlás, az egyeneskelés. Az így szerzett ismereteket összekapcsoljuk a földrajzzal. Nálunk a zenitben látható: a Göncölszekér, Sárkány, Cassiopeia, Hattyú, Lant, Persem csillagképek; így látják ezt a Földön mindazon országokban, amelyeknek a földrajzi szélességük (elhajlásuk) egyenlő. De ha a Fiastyúkot akarjuk a zenitben látni, úgy le kell utaznunk a Ráklérlő vidékére; tehát Egyiptomba, Arábiába, Elő-Indiába, Dél-Kínába, Mexikóba. Ha meg azt akarjuk, hogy a Fomalhaut, amelyik nálunk alacsonyan jár a horizont fölött, éppen felettünk legyen, úgy le kell mennünk Argentínába, Dél-Afrikába, vagy Ausztráliába. A gyermek bizonyára érdeklődéssel fogja kísérni e fejtegetéseket és elgondolkozik a hallottak fölött.

A csillagos égnék néhány órai megfigyelése rávezet a Föld forgására. Hasonlóképen a Napnak az állatöv csillagai (ekklip-tika) között történő látszólagos elmozdulása: a Föld keringésére. Fell kell hívni a gyermekek figyelmét a bolygók sajátosságos visszatérő mozgására, mint a Ptolemeus-féle geocentrikus világ-szemlélet egyik Achilles-sarkára.

Mindezeket pedig közvetlen megfigyelés után. Ha a tanító ezt kedvvel és lelkesedéssel csinálja, munkája nem lesz hiábavaló. Egész sereg kis csillagászt fog látni maga körül, akiknek kárba veszett lesz minden olyan nap, amikor felhők takarják az eget. Mert aki egyszer kutató szemmel beletekint a csillagok világába, annak lelkét rabul ejti a csillagfény; az vágyik felmérni a mérhetetlent; az megtalálja a Teremtőt és leborul előtte. Mondani sem kell, hogy ez az állapot a lélekre fölemelő és nemesítő hatással van.

A csillagászat szenvedélyé fokozódhat. Am, a sok ostoba és káros szenvedély mellett megfér ez a nemes és ártatlan is.

Boross Miklós.

Látogatás a prágai kísérleti iskolákban.

(Gašparik Józsa
előadása nyomán.)

I.

Március hónapban betekintettem a prágai kísérleti iskolákba. Éspedig meglátogattam a kísérleti népiskolák mindhárom fajtáját: az óvodát, az elemi iskolát és a polgári iskolát.

A kísérleti iskoláknak általában egyazon külső-belső ismerető jeleik vannak. Ezek: 1. az önművelés, 2. a tesztelés, 3. a különbségkiküszöbölés, 4. enyhébb fegyelem, 5. célszerűségre és hasznosságra való törekvés, 6. a népiskola közép- és felső fokán fél-szakantitás, 7. a tanórák megrövidítése, 8. diák-önkormányzat.

1. Az önművelés dolgoztató módszerrel történik. A tanító nem ad kész ismereteket, ellenben a tanulók maguk találják fel azokat, majd pedig fokozatosan appericipiálják. Minden tanuló önállóan dolgozik. Így minden új ismeret élénken hat a tanuló lelkére, erkölcsére, és érzelmvilágára. Miuden gyermeknek van ú. n. »munkakönyve«, amelyben az illető anyag kérdései vannak összeállítva. Az anyag hetekre van osztva. Minden anyag mellett utasítás van, mikor eszközlendő kísérlet, vagy megfigyelés. A heti anyag megemlíti azon könyveket és forrásokat, ahonnan a gyermek meríthet. A tanító csak vezetője, de nem kiiktatója a gyermeknek. Az ellenőrzés tömegesen történik, mégpedig a dolgozatok felolvasásával; mert hiszen nem lehetetlen, hogy a tanuló feladatát rosszul fogta fel, avagy helytelen megfigyeléseket tett.

2. A tanulók munkájának szigorú és precíz ellenőrzése teszteléssel történik. A tesztek összeállítása olyan, hogy a kérdések felölelik az egész feldolgozott és begyakorolt anyagot. A tesztek fel-, azaz kidolgozása időhöz kötött és az eredményt a pontozás tünteti föl. Így részben elesik a káros szubjektív osztályozás. Némely tárgyban a tanulók maguk pontozzák a teszteseteket pl. a számtanban. A teszteset eredményét egy, ezt a célt szolgáló táblára írjuk, hogy a gyermek állandóan figyelemmel kísérhesse munkájának eredményét; látja, hol kell jobban megszorítania a munkát.

Ha a tanuló a heti anyagot már kidolgozta és feldolgozta, szóbelileg is kikérdezzük, a többi tanuló azalatt saját munkakönyve szerint dolgozik tovább. Ha valamelyik tanuló — t. i. a jó tanuló — sokkal hamarabb végzi el a heti munka-anyagát, mint a többi tanuló és már szóbelileg is felelt, úgy külön »egyéni« munkát adunk neki. Ez lehet: megfigyelés, illusztrálás, jelentéstétel, avagy az átvett anyaggal összefüggő olvasmány vagy könyv.

3. A különbségkiküszöbölés vagy kiválasztás minden osztályban megtörténik, éspedig főleg a számtanban, nyelvtanban

és olvasásban. A tanulók képességeik szerint 3 csoportba osztódnak. A tantervben meg van állapítva a maximális és minimális anyag. A maximális anyagot a legjobb csoportnak kell elsajátítania és meg kell felelnie minden kívánalomnak. A minimális anyag a leggyengébb csoport képességeihez igazodik, de mégis úgy van megállapítva, hogy aki azt elsajátítja, felsőbb osztályba felléphet. Ennek a kiválasztásnak az a nagy előnye van, hogy a jó diák tudás-szomját és előhaladását nem gátolja a gyengébb tanuló lassúsága; míg a gyengébb diákokat nem kínozza agyon a jó diákokkal való egyszintrehozás. Az esetleges különbségeket, melyeket a kiválasztás a tanulók közé ékel, a tanítónak kell befolyásával áthidalnia.

4. Az önműveléssel összefügg az enyhébb fegyelem is. Értelhető, hogyha a tanuló megfigyeléseket végez, kísérleteket eszközöl, segédeszközöket keres, ügyesebb tanulótársával vagy tanítójával tárgyal, akkor az osztályban nem lehet halotti csend. Nem is feladata a tanítónak, hogy -vas-fegyelmel tartson. Törekedjék főképp arra, hogy a tanulóban munkakedvet ébresztsen, s hogy a tanulók valóban dolgozzanak.

5. A célszerűsége és hasznosságra való törekvés már a tantervben is megnyilvánul. Az év folyamán eszközölt megfigyelések és tapasztalatok alapján a tantervet évenként átdolgozzák. A szükségtelen és pusztán alakító a tantervből kimarad, megkövetelve az életre szükséges ismeretek és feladatok fokozottabb elsajátítását.

6. Az elemi iskola közép- és felső fokán fél-szaktanítás van. Az összes tanulmányok két szakra oszlanak: nyelvi szakra és reális szakra. Így minden osztályban két tanító van. Ez előny a tanulóknak, minthogy szaktanítói vannak, de előny a tanítónak is, minthogy kevesebb munkával nagyobb eredményt tud elérni és inkább belemélyedhet saját szakjában tanulmányozásába.

7. A tanítási óráknak 45 percre való megrövidítése nagy előnyt rejt magában a gyermekekre nézve. Nem merülnek annyira ki. Reggel is tovább alhatnak. S az órák közti felüdülésre szánt szünetek is nagyobbak.

8. A diák-önkormányzat főleg az önkormányzati gyűlések-nél (önképzőkör!) érvényesül. A gyűlésen diákok elnökölnek, természetesen a tanító felügyelete mellett. A diákok maguk választják elnökségüket, valamint a bizottságokat, amelyek a társaskört, valamint a munkaévadot vezetik, ill. megállapítják. A köri munkát bizonyos jelszók köré csoportosítva, egy-két hétre előre kitűzik. (Ilyen jelszavak: tisztaság, rend, udvariasság, szegények segélyezése, egészségügyi munka, stb.) Amely csoport a legjobban teljesíti az illető jelszónak megfelelő köri

A lélek csak akkor teremti bámulatraméltó művet, midőn saját felettozása által ragadtatja munkára, nem pedig szokás és kimért formáktól határozottatik meg.

Kölcsey Ferenc.

munkát, az a legközelebbi köri gyűlésen nyilvános dicséretben részesül.

II.

1. Látogatás a Prága—Nusle-i kísérleti kisedővóban. — Nusle gyári negyed. Az apák és anyák egész napi munkára mennek. A gyermekek egész napra magukra maradnak. A kisedővó úgy van berendezve, hogy a szülők egész napra ott hagyhatják gyermekeiket. Ezek itt különö élelmet is kapnak. A kisedővó gyönyörű berendezésű. Minden osztályban szép bútorok, függönyök, virágok, játékok stb. Montessori elve érvényesül itt: »A gyermeket már kis korától kezdve szép és értékes dolgok vegyék körül, hogy megtanulja azokat értékelni!« Műsoron alapismeretek, testképzés és zenei képzés szerepel. Ezen főlányak keretébe illeszkednek bele a többiek, mint: beszédgyakorlatok, hallási gyakorlatok, játékok, énekek, költemények recitálása, a későbbi olvasást és írást szolgáló előkészületek, rajzolás, összerakosgatások, modellálás és a gyors gondolkodás elsajátítását szolgáló gyakorlatok. A gyermekek jól érzik magukat ez iskolában, meglátszik ez boldog, vidám arccsovjáikon. Az ilyen előkészítés az elemi iskolára bizonyra megkönnyíti az első osztály tanítójának munkáját.

2. Látogatás a nusle-i kísérleti elemi iskola I. osztályában. — A tanulók globális módszerrel tanulnak olvasni. Az új szavak ismétlésére és begyakorlására »körforgó« és »kinematográf« is szolgál. A gyermekek oly folyékonyan olvasnak, mintha mesét mondanának. Az összes gyermekek azonban nem tanultak globális módszerrel, minthogy a tanítónő a gyengébb tanulókat analitikus módszerrel tanította; ez jobban megfelelt nekik!!!) A számtan anyaga 100-ig van kibővítvé. A tanulók átlépés nélkül adnak össze tízeseket és egyeseket. (Lásd az új tantervet. Szer.) Számolási kör: bolt, vásár, a gyermek környezete. Segédeszközök: papiros pénz, különböző számológépek, árjegyzékek, pálcikák és mások. A tanulók sokat számolnak, írásban tesztelnek, versenyeznek.

3. A Hostivar-i kísérleti népiskola III./a osztályában olvasás volt. A tanulók három különbségi csoportba vannak osztva. Az első csoport olvassa a legnehezebb szöveget, kikeresi az ismeretlen szavakat és kifejezéseket és azokat kiírja. A szöveg elolvasása után megmagyarázzák egymásnak a tanulók az ismeretlen kifejezéseket, ahol tudásuk csődöt mond, ott tanítójuk siet segítségükre. A második csoport könnyebb szöveget olvas és ellenőrzésképpen elmondja annak tartalmát, amíg a

Az halgatag, ki sorsa ellen azért panaszkodik, mert ifjúságának vágyai és reményei nem teljesültek. A természet nem azért adja álmalmakat, hogy a reájok következő napot létesítésökre szenteljük, hanem azért, hogy szelíd karjaikon megpiheave, a nehéz napi munkára képesekké váljunk.

Eötvös József báró.

lőbbiek olvasnak. A harmadik csoportnak volt a legkönnyebb szövege és fennhangon olvasott. Hostivařban a különbség-küszöbölés annyira megy, hogy a III. osztálynak három párhuzamos osztálya van: a, b, c. Ez a három osztály úgy létesült, hogy a múlt iskolai évben a II. osztály (2. évfolyam) összes tanulói felléptek a III. osztályba (3. évfolyamba). Csak hogy a tanulók írásbeli tesztjeinek eredménye alapján három csoportot alkotnak. A legjobb csoportból lett az a) osztály; a leggyengébből a c) osztály. A tantervben az a) osztály számára maximális tananyag van előírva, a c) osztály számára a minimális anyag. Ha a c) vagy b) osztály tanulója évközben nagyobb előmenekült tanusít, felléphet évközben a »jobb« osztályba.

A közép- és felső fokon mérik az olvasás gyorsaságát is. Minden diákot külön vizsgáztatnak, mégpedig úgy, hogy az illető ismeretlen szöveget olvas hangosan. A tanító feljegyzí az egy perc alatt elolvasott szavak számát, valamint a hibák számát is.

4. A Hostivař-i kísérleti polgári iskolában. — III. osztály: tanítási nyelv. A tanulók a nyelvi munkateremben vannak. Egyesek munkakönyvük szerint dolgoznak, ezek írásbeli feladatokat végeznek, mások felelnek. A tanulókat önálló alkotásra serkentik és ebben segítik. Van saját folyóiratuk. A természet-tan tanítása a természettani munkateremben történik. A munkaterem mellett van mindjárt a természettani szertár. A tanulók munkaterv szerint dolgoznak, az anyag ki- és feldolgozásánál azonnal kísérleteznek és megfigyeléseket eszközölnek, mégpedig egyenkint, vagy csoportosan. A tudás kimélyülését társaskörök (klubok) segítik elő. Vannak: rajz-, festő-, szobrász-, fényképész-, könyvkötő-, elektrotechnikus-, asztalos- és más klubok. Valamely társaskörbe a tanulók tehetségük szerint lépnek, valamely klub látogatása azonban kötelező. Ezen munkatársaskörök elsősorban az iskola szükségletére dolgoznak. A tanulók bekötik az összes osztálykönyveket és hasonlókat, készítenek fogasokat, székeket, asztalokat, felszerelik a vetítőkészüléket, az iskola fontos eseményeit lefényképezik és így tovább.

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Ěrsekuivár)

Hlavá ulica 4. Telefon szám: 180.

Feljts lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szükség, érdekében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

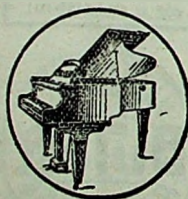

5. A Michle-i kísérleti polgári iskola III. és IV. évfolyamú tanulóinak a pénteki utolsó tanítási órájában diák-önkormányzati gyűlésük volt. A gyűlés a nagy-teremben volt, amelyben ott díszlett az iskola zászlója. Az ünnepély az iskolai himnusz eléneklésével vette kezdetét. Majd az igazgató üdvözlő beszéde következett. A diák-alelnök kijelölte a gyűlés jelszavát: Munka a béke érdekében. Azután elénekeltek a ésl. vöröskereszt béke-himnuszát. A következő műsorpontban a köri munkát (kampany) hirdették ki tisztaság jelszó alatt. Majd Európa politikai helyzetéről szóló jelentés következett. A béke megvalósulása érdekében indítványok is hangzottak el. Az egyik indítvány volt: levelezés idegen államok gyermekeivel. Egyes tanulók nagy emberek mondásait idézték a békéről és háborúról. Egy leány az „Örök katoná-ról” szóló költeményt szavalla. Tréfás színpadi jelenettel ért véget a gyűlés.

Ha az ember átlépi a kísérleti iskola küszöbét, úgy érzi magát, mintha méhkasban volna. Nagy a sürgős-forgás, sokat és szorgalmasan dolgoznak és az élet számára dolgoznak. Allamunk és az emberiség üdve volna, ha minden iskolában így lehetne dolgozni. A valódi munka-iskolát megvalósítani azonban ezidő-szerint — sajnos — a legtöbb helyen lehetetlen. Hisz maga a munka-iskola sem fejezte be még fejlődését. A mi iskoláinkon ezidő-szerint csak itt-ott használhatunk fel valamit a munka-iskolából. A megvalósulás elé ezer akadály tornyosul. Ki adná a pénzt a munka-termekre, a szertárazakra, a segédeszközökre, no meg magára az iskolára?! De nem csak itt a baj. A reformok sokat kívánnak a tanítótól is! Már a népiskola is szak-képzést kíván. Továbbá a munka-iskola módszerénél a tanítónak állandóan jól fel kell készülnie lennie, hogy a tanulókat mindig helyesen ellenőrizhesse. A további bökkenő ott van, hogy a reformok kitűnő tanítót kívánnak. Mert képzeljük csak el a munka-metódust, vagy a diák-önkormányzati gyűlést gyenge tanító vezetése mellett!

Mégis, minden tanítónak a legmelegebben ajánlható a prágai kísérleti iskolák látogatása, mert aki az ottani munkát látja és tapasztalja, valami hasznosat bizonyára elvisz magával működési helyére.

Ox T. V.

Zongora és harmonium

saját gyártmányú, továbbá elsőrendű hangszerek, úgy bel-, mint külföldi

--világ márkák--

Lidl Józsefnél Brno

Zelny trh 10. hangszergyár.

Nagy előnyök tanítók részére. kényelmes rész-
letfizetés javítás és cserézületek. — Közelebbi tájékoztatást nyújt szil-
vességből Pilsch's ános nyugalmazott tanító úr Nové Zámky.

Az egyéni írás fejlődésének támogatása. Az írás és rajzolás közti kapcsolat.

Simonyi Lajos.

Nemrég jelent meg Kónya könyve írástanítási módszeréről. Ő ezt a módszert az első fokon alkalmazza, én azonban első osztályt nem tanítok, módszerével nem kísérletezem, de azt hiszem, fölösleges is volna róla írnom és meddő fáradozás az általa elérhető eredményt illető esetleges kétségbevonás. Mindennél világosabban beszél az ő könyve.

Kétségbevonások és kísérletezések helyett inkább kiterjesztem az ő módszerét a következő s a felsőbb osztályokra is. Az általa használt és az első fokon alkalmazott írás és rajzolás közötti kapcsolatokat nem szüntetem meg egyszerre, mintha, miután a tanulók elsajátították a betűalakokat, most már megfeledezhetnének a rajzról. Csak a felületes szemlélő szemében tűnik fel úgy, mintha csak az első évfolyamban, az első fokon volna a kellő közötti kapcsolat, s aztán a második évfolyamban, vagy talán még előbb, a betűalakok megismerése után még az első évfolyamban »Isten hozzád«-ot mondanának egymásnak. Kévsz két olyan tantárgy van még, amelyek között olyan szoros kapcsolatot találhatunk és létesíthetünk, mint az írás és rajzolás tanítása között. Vagy tán nem ugyanazokkal, vagy rokontulajdonságú eszközökkel dolgozik-e a tanuló mindkettőben, ugyanolyan helyzetben ülve? Nem a látáson, a megfigyelő képességen alapszik-e mindkettő? És nem a tanuló kézügyességén, lelkiképességein múlik az írás gyengébb, vagy tökéletesebb elsajátítása?

A rajzolás támogatja az írástanulást s viszont. A rajzolás anyagát nagyon gyakran betűk képezik s megfordítva: tollal is rajzolhatunk. Gondoljunk a különböző alakú írott és rajzolt betűkre, felírásokra. Az utóbbi évtized alatt egészen művészetté fejlődött ki a cím és egyéb hirdetmény-felírás. A betűket éppen úgy ott találjuk a plakátművészetben, mint az üzleti- és könyvtáblákon, legyen az egyszerűbb, vagy művészi kiállítású.

Ismerjük a rédisz- és rond-tollal, meg más különböző eszközökkel írott és rajzolt betűket. Mindegyikhez gyakorlat által szerzett kézügyesség kell, de az egyikben megszerzett jártasság közelebb hozza hozzánk a másokban elérhető tökéletességet. Az egyik elsajátítása könnyebbíti a másikat. Tehát az egyik eljárást megismerve, bevezetést nyerünk a másiknak a titkába. »Az írásművészet titkába«, mint ahogy a régiek mondták. És talán nem volt igazuk? Ma, az egyéni írás fejlődésének a kapujában: kétszeresen.

Nem alaptalanul mondják: »Mutasd az írásod és én megmondom, ki vagy?!« Vagyis kiolvassuk az írásodból, nem a tartalmából, a vonalaidból kiolvasom, hogy ki vagy! Belátok

a lelkedbe. Mert a lelkedet tetted ki oda a papírra. (Grafológus, pszichológus, bíróság stb.)

Az írás már származásánál fogva is rokonságban van a rajzolással. Ma mechanikus munka, régen rajzolás volt. A kínaiak írása ma is rajzolás, ami, amint Kónya helyesen mondja: kitünő formaérzék, vagy gyakorlatot és logikát kíván.

En tehát tovább is a népiskola valamennyi évfolyamán keresztül kapcsolatot tartok fenn az írás és rajzolás között. Ezt pedig megfigyelésem alapján a helyes ülés és kéztartás követelményeinek figyelembevételével, részben különféle előgyakorlatok íratásával és rajzolásával, részben pedig, az előbbiekből kiindulva, önálló tervezéssel, alkotással érem el.

Az ülésről!

Sokat olvasunk és beszélgetünk a tanulók ülőhelyéről, a padokról, sokat az ülés módjáról, a helytelen ülés egészség-telen voltáról, de csak beszélgetünk és tanulságokat szűrünk le, megállapítunk valamit s tovább semmi. Olthat úgy a tanuló, ahogyan akar, akár belegörnyedhet, vagy a mellét keltévághatja a paddal, mi figyelemre sem méltaljuk. Elintézzük egy kézle-gyintéssel: »Hiába figyelmeztetem őket, úgys úgy fognak ülni megint«, vagy: »Nem lehet tőlük azt kívánni, amikor úgy sem bírják ki sokáig. Rosszak a padok.« Pedig a hiba éppen a »hiába« szó mögött rejlik. Ez megmond mindent: hogy ki a bűnös, ki a hanyag, vagy felületes! Sokkal többet törődünk vele, ha tudók, hogy az egészségi szempontokat nem tekintve, az ügyes rajzolás, s evvel együtt az egyéni, könnyedén haladó írás útka rejlik az ülés módjában.

Iskoláink legtöbbszörben major distanciás padok vannak. A tanuló alsó testével távol az asztaldeszkáttól, felső testével, mellével nekidől a padnak. Előrehajolva ül és ír. Hogy előre ne essék, meg kell támaszkodnia. Mellét felső testének teljes súlyával nekinyomja a padasztalnak. Következménye a rendellenes lélegzés, rendetlen, befolyásolt szív-működés: rendtlen kézi munka.

Ugyanezt tapasztaljuk a rajzolásnál is, pedig ez igazán nem nélkülözheti az egyenes, sőt kissé hátradólt ülést!

Képzelnék csak el mi magunkat az író-, vagy rajzasztal előtt ülve és képzelnék el a munka menetét is: az írásunkat, rajzolásunkat! Hát nem követelhetjük meg a tanulóinktól is ugyanazt az ülést?! Talán ők nem élvezhetik a helyes ülés munkájának az eredményét? Ne resteljük, üljünk le gyakrabban a tanulók közé és írjunk egy-két betűt az irkájukba. Ilyenkor hívjuk fel a figyelmüket arra, hogy én hogyan ülök és mégis szépen írok, sőt könnyebben, mint ők. Mutassuk meg mindegyiknek, hogy a kezünk milyen simán siklik tova a papíron.

Aztán rendellenes ülőhelyzetekben vételessünk velük mély lélegzetet. Rajzoltassunk velük mindkét ülőhelyzetben köröket,

vagy egyéb szabályos alakokat, lehetőleg nagyobb, 8–10 centimétereseket és figyeltessük meg velük a munka lefolyását és az eredményt. A padnak dőlve kisebbet és nehezebben, szabadon ülve létszésszerinti nagyot, pontosabbat és könnyedén tudnak írni. (Legjobban szemlélteti ezt a kör.)

Ilyen figyelemztetések után több órán, héten, sőt hónapon át állandóan, következetesen szoktassuk őket a helyes ülésre. A major distanciás padokban üljön a gyermek kissé előre. Nem készültek a padok külön-külön minden tanuló karjához. Kitartóbban rendszeren ülő tanuló írásán csakhamar észrevehető lesz az eredmény. Ezt mutassuk is meg a többieknek.

A kéztartás.

Az üléstől függ a helyes kéztartás, s ettől a kéz akadozó, vagy folyékonyabb, simább menete. A padasztalhoz dőlve ülő tanuló, a tüdejét a nyomás alól időnkint felmentendő, az alsó karját az asztallaphoz nyomja. Karját ilyen helyzetben nem húzhatja egyszerűen, simán tovább, hanem megszakítva az írást, felemelkedve a padtól, karját is felemeli kissé és húzza tovább. Némelyik egészen lélegzetvisszafojtva ír.

Az egyenesen ülő tanuló karját mi sem akadályozza a haladásban.

Ne túrjuk a görcsös, merev toll-, ceruzafogást. Kezünk hüvelyk- és mutatóujja könnyedén elnyúlva fogja a tollszárat, nem pedig a toll nyakát. Mindezeket legkönnyebben rajzórán sajátíthatják el tanulóink, de írási órán is.

Hogyan? Ez a következő sorokból kiviláglik.

Az írás és rajz közötti kapcsolat.

Az új írásból elmaradtak a betűk kezdő vonalai. Ebből, nagyon helytelenül, sokan azt következtetik, hogy az eddigi egyenesvonalú előgyakorlatokra nincs is szükségünk (jobbraduló kis és nagy ferdevonalak), vagy legalább is a felsőbb osztályokban elmaradhatnak. Korántsem. Csak rajzoltassuk őket többször, mint azelőtt, de ne 3 mm-es nagyságban!

Figyeljük meg, hogy a gyermek kisméretű kört, elipszist és egyéb lárgyakat úgyesen le tud rajzolni, de néhány cm. nagyságúnál megáll a tudomány. Pedig a nagy méretű rajzok fejlesztik a tanuló látását, szemmértékét, formaérzékét. Nagyobbméretű alakon ölik szemükbe az arány, a szimmetria, ezeken látják meg a hibákat.

Írassuk tehát ezután is tanéveleji írási és rajzórán a párhuzamosakat. Írási órán tollal az irkájukba 3–5 vonal szélességben, rajzórán rajzfűzetbe, — lapon ceruzával, színessel.

Előbb mutassuk be a rajzoláshoz alkalmazott ceruza-, tolltartást. Fogják meg tanulóink a ceruza másik végét és úgy rajzoljanak vonalakat, azután meg középen és egy mozdulattal húzzanak megszakítás nélküli 8–10 centiméteres függőleges,

majd ferde és végül vízszintes párhuzamosakat. Ugyanezeket keresztben is rajzolhatnak.

Igy keletkezik a szalma, nád, cserép és palafödél. Rajzaikat tartásák időnkint kinyújtott karral maguk elé. Távolból szembe-tünőbbek a hibák, az elrajzolások. Rajzórán végzett egyszerű mechanikus előgyakorlatok rajzoltatásának az ideje ne legyen több, mint 15 perc, de minden órán történjék ez. Hogy ne legyen unalmas a sok párhuzamos írása, írjukjukba, a rajz-lapon végzett gyakorlatok alapján, házakat rajzolnak, természetesen tollal. A házakat kerítéssel vesszük körül. Melléje jegyenye vagy topolya-nyárfákat rajzolhatunk. Kissé furcsának hangzik: írási füzet és rajzolás, de éppen annál szívesebben rajzolnak bele tanulóink. A szép tisztán elkészített tollrajz hatásosabb, mint holmi elmázolt ceruzarajz. Rajzainkat ne ítá-suk le, mert így, nyugodtan megszáradva, tisztán maradnak.

A rajzon alkalmazott vonalak hosszúsága és pontosságá az ügyes rugalmasságától és mozgékonyaságától függ.

Rajzanyagot találunk bőven, csak ki kell választanunk azt, ami alkalmas. Mondanom sem kell, hogy illusztrációs rajzokról lévén szó, kapcsolatban legyenek a többi tantárgyakkal. A tan-éveleji időszak nagyon is alkalmas erre; az első hetekben úgy sem rajzoltathatunk tanulóinkkal megfontolást igénylő terveket, sem pedig természet utáni rajzokat.

A többi előgyakorlataim tulajdonképpen mind rajzok. Írási órán tollrajzok, rajzórán ceruza- és szines ceruzarajzok. A kör-rülzárt, körös, virágalakú mintákat a tanév vége felé írják. Ezeket vízfestékkel ki is festhetik. Nagyon hatásosak. Tapasz-taltam, hogy különösen a leánytanulók szerelik, mert nemcsak az írásban szeretnek ügyességet, hanem bevezetést nyerne-k a kézimunkaminták rajzolásába és tervezésébe. Elemgyűjtésnek is nevezhetjük ezt, ami nélkül tervezést el se képzeljünk. Tan-tervünk, a régi is, új is különösen hangsúlyozza, hogy a lány-tanulók rajztanításánál kiindul és középpontot képezzen a kézimunkaminták rajzolása és tervezése.

Sajnos, mintáimból még csak mutatványt sem közölhetek a Magyar Tanítóban, de a következő sorokban megkísérlem egy-kettő keletkezésének leírását. Leírásom alapján aztán tetszés szerint alakíthatunk mi magunk is ilyeneket.

Mintáim az írott betűket alkotó vonalelemekből tevődtek össze. Eleinte csak egyszerűen váltakoznak egymással: mint pl. ei, le, majd ezek közül az egyik ismétlődik, pl. eei, lle. Aztán a hosszabbakat fokozatosan, lépcsőzetesen kisebbítjük, majd na-gyobbítjuk, ugyanúgy a kisebb elemeket is. Most megfordítva írjuk őket; a következő sorban fordított e betű változik rendez e vagy i betűvel; ugyanazt felcserélhetjük más elemmel is.

Mi tanítók tanítjuk, hirdetjük az összetartás elvét, kifejtjük annak ál-dásosságát: mily meghazudtolása lesz tanításunknak, ha a magunk szövegese nem fog fölírágazni!...

Ezek a könnyebbek. Ilyeneket írassunk minden írási óra elején, legalább 15 parciig, de a fogalmazási órákat is felhasználjuk erre: némelyik tanuló hamarább kijavíthatja dolgozatát, s hogy az időt ne töltsé hiábavalósággal, hacsak nem segít társainak a javításban, javításának ellenőrzése alkalmával írjunk elő az irkájába egy-két elemet, amiből egy-két sort írjon.

A nehezebbek a következő módon keletkeznek: Pl. Kis »e« betűt írok. Amikor felülről lefelé haladva odaérek a vezetővonalhoz, keresztül megyek az e kezdő, fölfelé haladó vonalán, de nem húzom tovább a vonalat jobbra, mintegy előkészületül a következő betű írásához, hanem az e betűt ismét körülírom egy nagyobb »e« betűvel. Ugyanczt többször is ismételhetjük. Változtathatjuk őket egyszerű betűelemekkel írhatjuk megfordítva; levélalakokat fölcserélve, egy, két, három vonal szélességében, majd különböző húrok és csigavonallal tesszük őket változatosabbá. Haladhatunk felülről lefelé is az irkalap szélén, vagy függőleges vonal mentén. Meg is fordíthatjuk őket stb.

Ilyen módon keletkeznek a szegélyek. Több kör, ellipszis, vagy virág-alaknak egy pont körüli csoportosításával alakulnak ki a rózsák. Írásuk tollfelemelés nélkül történik, három, négy alakon keresztül.

Amikor tanulóink elegendő elemet ismernek, ügyes vezetés mellett maguk is fognak ilyeneket tervezni.

Ezeket a terveket fölhasználhatják különféle dolgok díszítésére, mint: meghívót-, háziáldást-, egészségi útparancsokat tartalmazó lap szegélyezésére. Falnaptárt, tányért, rácsos kapukat díszíthetnek. Vagy akár szerelmes levelüket is kidíszíthetik majd annak idején rózsával, csokorral. Ki-Ki alkalmazhatja a helyi iskolai szokásokhoz, de csakis találékonyságukon múlik, hogy mit tervezessünk. Arra ügyeljünk, hogy az egyes minták rajzolása közben tanulóink ne emeljék föl a tollat, sőt inkább több mintát, egész sort írhatnak ilyenmódon. Munkánknak meg lesz a gyümölcse. Ezt tapasztalni fogjuk nemcsak az írás, hanem a rajzolás terén is. Sőt a tanuló lelkében is, mert eddig rajzoltuk, helyesebben, kirajzoltuk a betűket, de ezután írunk, művészi hajlamaninkat fölbresztve: rajzolva írunk.

Órát és ékszert

bizalommal csak nálam vásárolható!

OCZVIRK RAJMUND

órák és ékszerész

NOVÉ ZÁMKY (ÉRSEKIJVÁR), Főtér, Farkaspatota,
Corvin-utcai oldalon.

Óra- és ékszerjavítások jótállás mellett.

EGYESÜLETI ÉLET

Nyílt levél

Dr. Dérer Iván iskola- és népművelődésügyi miniszter úrhoz

Miniszter Úr!

Közársaságunk keleti csücske, a podkárpátszka ruszi nem-állami tanítóság nevében fordulok Miniszter Úrhoz, bizton remélve, hogy mint demokratikus köztársaság minisztere, meghallgat, megért minket és igyekezni is fog segítségünkre jönni.

Podkárpátszka Rusz, bár messze esik Prágától, de mégis alkotó része köztársaságunknak, hiszen az adózás, katonáskodás és minden nemzetfenntartási kötelességek egyformán honpolgári kötelességek itt is, mint ott. Bennünket — tanítókat — éppen úgy terhel a munka kötelessége, mint a történelmi országok, vagy Szlovenszko tanítóságát. A fegyelmi szabályzat is egységes. Szóval egyenlők vagyunk a kötelességekben, de nem a jogokban. Pedig a köztársaság fogalma nemcsak a kötelességekben, hanem a jogokban való egyenlőséget is kifejezi. Dacára annak, hogy 15 év telt már el államunk megalakulása óta és bár memorandumokban többször eljuttattuk kéréseinket a miniszteriumba, amelyek vagy papírkosárba kerültek, vagy ad akta tételtek, így a sértő, sőt hihetetlennek látszó különbségeket máig sem szüntették meg. Ezért ezt az utat választottam, gondolva, hogy kérésünk eljut Miniszter Úr elé és igyekezni fog a helyzeten változtatni.

1. Miniszter Úr bizonyára tudja, hogy Podkárpátszka Rusz nemállami tanítósága fizetésügye csak 1924. január 1-től rendezte a 120/1924. sz. kormányrendelet által. Az azt megelőző időről ma is hallgat minden hivatalos tényező.

2. Az állami tanítóságra a 104/1926. sz. törvény hozatott. Ezen törv. első paragrafusának második bek. szerint — »A többi nyilvános nép- és polgári iskolák tanítósága fizetési és szolgálati viszonyait külön törvény fogja megfelelően rendezni.« — ideiglenesen reánk is kiterjesztették ennek rendelkezéseit. Hét éve már ennek, de az új törvény még máig sem készült el, sőt nem is hallani arról, hogy készülne. Miniszter Úr! Meddig kell még a rég beígért törvényre várunk? Hiszen ettől a törvénytől várjuk mi az egyenlőséget, a széttagoltság megszüntetését.

Pályázat. A komáromi közs. iskolaszék ideiglenes nyugdíjazás folytán megüresedett férfi tanítói állásra az 1933/4 tanévre pályázatot hirdet. Fizetés törvényes. Az állás azonnal elfoglalható. Kellően felszerelt és felbélyegzett kérvények Dr. Szijj Ferenc iskolaszéki elnök címére (Deák F. utca) küldendők január 23-ig.

3. Szlovenszón 1200 Ké-t kell biztosítani minden első tanítói állás után; Podk. Ruszban 4908 Ké-t. Tudja-e Miniszter Úr, hogy mit jelent ez? Kántori és tanítói javadalmat, — akár ér annyit, akár nem, — 4908 koronára értékel az egyház és ez a tanítói alapfizetés. Tehát a tanító ingyen kántoroskodik azért, hogy meglegyen papíroson a tanítói alapfizetése, csak hogy megkaphassa a fizetléskiegészítő államsegélyt. De mit jelent még ez a 4908 korona? Azt, hogy az iskolafenntartók nem fejlesztik — éppen emiatt — iskoláikat; egy tanító küszködik 80—100, sőt sok helyen ennél is több gyermekkel. Persze a kis iskolatörvény csak annyiban vonatkozik Podk. Ruszra, hogy az iskolákat 8 évfolyamúvá kell fejleszteni, de hogy 1933-tól hány tanuló tanítson egy tanító, az már ide nem vonatkozik.

Podk. Rusz nem olyan része a Köztársaságnak mint Morava, vagy Szlovenszókó? Ha igen, miért nem vagyunk mi, tanítók is egyformák?

4. Minden hivatalnoki minőségben szolgáló egyén részére biztosítja a törvény, hogy úgy a nyugdíjra, mint az előlépésre nézve, — háborús szolgálatait után, — bizonyos féléveket számítanak működési éveikhez. Hogyan lehetséges az, hogy ez nem vonatkozik Podk. Ruszra? Nem lehetne ez is egységesen rendezni? Milyen fájdalmas érzés az, hogy amikor fizetés leszállításról, adófelemelésről, nyugdíjjárulék felemeléséről van szó, akkor mindig egyformák vagyunk úgy a történelmi országok, mint Szlovenszókó tanítóival; de egyebekben? Nem!

5. Minden áll. tisztviselő és tanító egyformán jut hozzá a vasúti kedvezményes jegy váltásához szükséges igazolványhoz. A nemállami tanítóság — amely Podk. Ruszban a 4908 Ké miatt jóval kevesebb fizetést élvez állami kollégájánál — ötször annyit tartozik fizetni. Ezt is miért?

6. Hogy a 104/1926-os törvényben a nemállami tanítóság részére beígért törvény hiánya miatt minő rendkívüli helyzet állt elő, íme a példa: Minden iskolafenntartó, minden tanítói állása után évenként 24 Ké-t tartozott befizetni az állampénztárba a magyar törvény szerint nyugdíjilleték címén. Ezt az összeget 240 Ké-ra (a líszteresére) emelték fel köztársaságunkban. Némely egyház fizette, némelyik nem. Úgy, hogy 6—10 ezer koronára szaporodott a hátrálék. Mit tett az uzhorodi tanügyi referátus? Allítólág a legfelső számvevőség, vagy a minisztérium rendelkezése és a törvény, vagy utasítások olyaténképpen való magyarázása alapján, hogy a felekezeti iskolák tanítóinak államsegélye nem a tanítóknak jár, hanem az egyházaknak,

Szlovenszón 1900 magyar tanító van, de a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjának allg egyötöde tagja. Vajjon miért hiányzik még a tanítóság négyötöd része? Kikre számítson a Könyvesbolt, ha nem elsősorban azokra, akiknek nevét viseli, s akiknek érdekét szolgálja?

(ezt ugyan már az 1907. évi törvény megszüntette,) az egyházak pedig hátrálékban vannak 10.000 Ké-ig is a nyugdíjilletékekkel, le kell vonni a tanítók fizetésekiegészítő államszegélyéből, (azok pedig pereljék be egyházaikat. Így aztán megtörtént, hogy nov. 1-től pl. a gáti ref. egyház ig. tanítója 600 Ké-vel kap kevesebb áll. segélyt havonként, míg a 7.200 Ké hátrálék ki nem lesz fizetve.

Miniszter Úr! Ha igaz az, hogy az államszegély az egyháznak jár, nem pedig a tanítónak, akkor miért nem vonták azt le minden évben? Az a 240 Ké levonása nem érintette volna olyan érzékenyen a tanítót, mert abból csak 20 Ké levonás esett volna havonként és az iskolafenntartó egyházak is igyekeztek volna eleget tenni kötelességeiknek. Vagy miért nem kísérelték meg végrehajtás útján a behajtást? Miért kellett a szegény tanító büdzséjét felborítani? Miből fizeti most egy évig a tanító a gyermekei taníttatásáért járó havi díjat? Vagy hozza haza őket, egy évig ne tanuljanak? Mert csak birtokon kívül felebbezhetnek és míg a felebbezést elintézik, addig letelik az év és le is vonják majd a hátrálékot is.

Ilyen boldog újéve van Podk. Rusz nemállami tanítóóságának.
Miniszter Úr! Tegye ezt az évet boldogabbá!

Užhorod, 1933. dec. hó.

kiváló tisztelettel:

Kormos Gerő

ref. ig. tanító, a Podkarp. Ruszi Magyar
Tanítóegyesület elnöke.

KÖZPONTI ÉRTEKEZÉSEK. Egyesületünk elnöksége január 6.-ára Komáromba egybehívta a központi tisztikart, hogy az időszakos egyesületi ügyeket megtárgyalják. A napirend legfőbb pontja a Tanítók Háza volt. Ugyanakkor tartotta összejövetelét a Berényi Gyula, Hrotkó Sándor és Vízváry Vilmos tagokból álló központi pénztárvizsgáló bizottság is, mely felülvizsgálta a központi pénztár és a kiadóhivatal könyveit és ügyvitelét. A központi értekezleten résztvettek: Kovács Alajos elnök, Somogyi István alelnök, Vásárhelyi Károly főtitkár, Árendás József kp. pénztáros, Telkes Mihály kp. ellenőr, Boross Béla és Uhereczky Géza szerkesztők.

Lassan épül a »Tanítók Háza«, mert idegenek nem segítik, de rövidesen pompázni fog, ha kétszeres erővel és akarattal te is a saját szövetkezetedet izmosítod!

KRÓNIKA

A pedagógia tudománya találja meg legnehezebben a népszerűsödés útját.

Ha tekintetbe vesszük, hogy a közhasználati nyelv mennyire át, meg át van szöve a tudományos dialektika terminus technikusaital, mennyire általánosan használtak és értettek a modern technika, az orvostudomány, a kémia műszavai: ezekkel szemben a pedagógia műhelybeli kifejezéseiből egyet sem használ a köznyelv. Figyeljük csak meg, hogy Einstein relativitás elmélete milyen általános megvilágítás, köznapit tárgyalás anyagát képezi ma is, de különösen az volt a felfedezés idején, hogyan dobálóztak az elektron, eon szavakkal még a kávéházi asztalok mellett is az atomrombolás első sikere idején: míg a munkaiskoláról, a Pankhurst Helén, Montessori tanítézetéről még a legműveltebb közönség is csak nagyon keveset tud, hacsak nem szakmabeli. De a mállak nagy nevelői: Rousseau, Descartes, Bacon is csak legfeljebb azért ismertek, mert az illetők egyáltalán nagynevű filozófusok is voltak.

Ez pedig nagyon helytelenül van így. Saját mesterségemmel szemben érzelt minden elfogultságom ellenére is méltán kérdezhetem: van-e a pedagógiánál a társadalom minden tagját közelebbre érdeklő tudományág? Van-e bármely tudományos terület olyan életel, jövőt formáló, mint a neveléstudomány? Akár az egyén, akár a közösségek szempontjából még a legnagyobb horderejű találmány is, — amely talán az egész jelenkori technikát hatalomra dönti — bír-e olyan fontossággal, mint az egyénekel, a jövőndő nemzettagokat, állampolgárokat képező pedagógia? Mindezekre a kérdésekre — úgy hiszem — csak egyetlen jelelet adható. Mi hát az ok, hogy az iskolával és nevelésüggyel kapcsolatos tudományágak a közvélemény előtt mostohagyerek-számba mennek? Miért van az, hogy a magánbeszélgetésekben, népeledadásoknál, közkönyvtárakban úgyszólván minden tudománykomplexum kutatására számos érdeklődő akad, ellenben a közönséget legközelebből érintő pedagógiával való foglalkozásra még elbádként sem találkozik merész vállalkozó attól való félelemben, hogy kísérletével felsül. Meg kell jegyeznünk, hogy ez a jelenség már csak nálunk, a sok sebtől gyötört közép-európában lelhető fel, az északi államok és Amerika közönsége már évek óta nagy sikerrel és sűrű látogatottsággal szervezi a pedagógiai akadémiákat. Pedig az arra hivatott pedagógusok régen belátták már azt is, hogy száraz, szakszerű előadásokkal,

Nem kívánhatod, hogy szövekezetünk egyszerre felnött legyen, — hanem jöjj, segítkezzél az ápolásban s majd meglátod: nemcsakára fölserdül.

szakkifejezésekkel teletömött tudátlékos értekezésekkel e tudományt népszerűsíteni nem lehet, mert ilyenekkel csak ellentétes hatást érnek el. Az említett államokban olyan, mindenki által érthető, népszerű előadásokat tartanak, melyek e tudomány mindenki számára való elkerülhetetlenül szükséges voltát teljesen kifejezésre juttatják.

Hogy mindlunk ilyen sikert nem tudunk elérni, annak első sorban az az oka, hogy a mi közvéleményünk nem tekinti a pedagógiát tudománynak, sáfárjait pedig nem nézi tudósoknak. Úgy mondhatnám: azért nem tekinti a pedagógiát tudománynak, mert sáfárjait nem nézi tudósoknak. Régen — egy kicsit talán még ma is — ennek a tudománynak a művelésére mindenki alkalmasnak látszott. Sok idő, egy hosszú tisztulási folyamat kell ahhoz, hogy a közvélemény belássa, hogy a nevelés: tudomány, művészet, annak munkálója csak úgy áll feladatának igazi magaslátán, ha »tudós a gyermeklélek megértésében és művész annak alakításában.« (Schmidl Sándor.)

Nagy akadálya a neveléstudomány népszerűségének és tudományhoz méltó megbecsülésének, hogy a közvélemény minden gyermeki munkát könnyebbül térv mögött olyasvalamit lát, mintha a tanítók ezzel a saját könnyebbségüket keresnék. Pedig ez éppen fordítva igaz és a pedagógia munkásainak ma, különböző gyermek-kimélő eljárások alkalmazása közben bokrossabb a tennivalója, mint a múltban.

Nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy — különösen a nevelés alapvetésénél — még ma is alkalmaznak olyan munkásokat, akik nem képesítették, de nem is készültek a tanítói pályára, ezzel az alkalmazók kézzel fogható bizonyítékát adják annak, hogy a pedagógiához tényleg mindenki ért.

Összefoglalva az egészet: a jövőre függesztett tekintettel bárki láthatja, hogy nincs égetőbb kérdése a mai társadalomnak, mint a nevelésügy, mert a boldogabb jövőt csakis a szakszerűen nevelt, az élet küzdelmeihez felvértezett nemzedék kényszerítheti ki.

Drága a korona ma.

Nem azért, mintha vásárló értéke oly sokkal több volna, mint évekkel előbb, de megkeresése nehezebb meg a múltakhoz képest. Nem a pénz értékéke növekedett meg, sőt a közhasználatban olyannyira való megritkulása sem idézte elő magasabb vásárlóképességét, de mintha az emberi munka eddigi piaci ára szállott volna le a régi magasságról. Mintha a korona olyan becselt

Tanítótestvér! Támogasd a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltját!

nyert volna, hogy valódi, belső értéke emberi munkában csak túlzottan mutatható ma ki.

Karácsony estéjén kántálók, elsőnap délutánján bellemesek járták végig a Jelu uccáit. Régi, szép szokás ez, mely az áldott ünnepnek szinte dicsőítő attribútuma. A jólétkonykodásra nehezen lendülő falusi kérges tenyereket az ünnepi áhítat teszi hajlékonyabbakká, ami aztán az adakozó szívében is jóleső érzéseket gerjeszt. És hány szegény hajlék egyetlen segítsége ez a könyöradomány, mely a tél kiellenében lehetővé teszi, hogy a napok óta nélkülöző háznép a jóllakás derűjével ünnepelje a szent karácsony napjait. A jókívánságokat tolmácsoló bellemesek, kántálók már hosszú évek óta csak készpénzben fogadták el nálunk a salláriumot s ezidén — csodák csodája — ismét nyakukba kerítették a csikos tarisznyát a természetbeli járandóságok összegyűjtéséhez. Igen, mert a legtöbb helyen az elzengett jókívánatokért inkább csak kenyér, kalács, esetleg szalonna a honorárium. Bár ezek sem megvetendő jutalmak, ezek is meghozzák az otthon megelégedett karácsonyi ünnepszentelését, de mennyivel élesebben hasít fel az ének azok alatt az ablakok alatt, melyeknek tulajdonosai minden jel szerint fejenként egy-egy fakó tízjilléres, vagy esetleg egy fényesen villogó húszjillérest fognak nyújtani a köszöntötteknek. Máskor az ilyen úton kapott kincs a szerző gyermek szabad rendelkezési tárgyává volt, ma az édesanya számonkéri, elteszi, mert a pénz ritka madár lett a földes padlója falusi házacskáiban. Meg kell becsülni. Sóra, világlóra, esetleg cukorra kell, egyebetek úgy sem vesz ma a falusi ember, minden másnak otthonról kell kikerülni.

Minden megpróbáltatásaink, gazdasági szempontból a földig alázottságunk ellenére sem tart még ott a középosztály, ahol a falusi házak úgynevezett nemzéljennartó paraszt lakóai. Bár az emberi munka nálunk is rohamosan értéktelenedik, a konkurrencia, a női munkaerő szédületes térhódítása a középosztály munkájának értékét is erősen devalválta, egy koronának a becsét még mi sem ismerjük olyan nagynak, amekkorának a földműves-társadalom. Ha napszámról, favágásról van szó, szinte elszégyellem magam, mennyire török a béreket, egymást túllícitálva.

Iskoládba vedesd be a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja Galánta cégjelzésű egységes irkát!

Közlekedési oktató szemléltető képek kaphatók a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában, Galántán.

A fizetésnél mindig lelkiismeretfurdalásaim vannak, mert érzem, hogy milyen csekély annak az összegnek a vásárlóértéke.

Ime, beteljesedett a Madách jóslata: Túlságosan sok az eskimó és kevés a jóka.

Szepesi Gyula.

KIADÓHIVATALI ÜZENETEK.

N. S. Hornia Seč. Intézkedtünk, M. Tallós, B. B. Szemot, O. L. Gertva, M. A. Nekiye n/I. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk, zsebnaptárt küldtünk. H. S. T. Gy. Bratislava, Sz. H. Bratislava, P. M. Zellezovec, I. V. Handlova, K. I. Zellezovec, G. F. Kalonda, Ij. H. I. Nirovce, W. E. V.-Cetin, B. A. Kovače. Címüket a kívánt módon javítottuk, a lapot az új címre küldjük. N. M. Vozokany, B. I., Sz. Sz. S. Vogány. Levél ment. Többeknek: 1933. december hó végén mutatkozó hátralékáról mindenkit névre szóló levelezőlapon kiértesítettünk. Akik ilyen értesítést nem kaptak, azoknak hátralékuk nincs.

Magyar tanítónak a

Pedagógiai Szeminárium

nélkülözhetetlen!

Miért?

Mert

először: a Pedagógiai Szeminárium c. folyóirat kizárólag a tanítóság továbbképzésének szolgálatában áll;

másodsor: ismertetéseket közöl a tanítás célkitűzéseiről, minden számában négy mintatanítást hoz, felöleli a népiskolai tanítással összefüggő kérdéseket;

harmadszor: minden egyes száma egy kis 64 oldalas tanácskönyv, tehát minden tanító megbízható vezetője és segítőlérsza.

Kérjen díjmentes mutatványszámot: Budapest VII., Rákóczi út 12. Előfizetés díj egy évre P 12,—, mely részletekben is fizethető!

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból.

A vándormadarak költözésének újszerű magyarázata.

A madarak költözésének problémája — úgy látszik — a megoldás fontos stádiumába lép. A vándorlás sokkal bonyolultabb jelenség, mint a laikus gondolná. Ha a madár elhagyja őszi szülőhelyét, hogy melegebb vidékre költözzék és tavasszal a távoli telelőhelyet, hogy visszazálljon a szülőöregre és itt családot alapítson; ez a ritmus az eddig ismeretlen, homályos és a kutatás számára nehezen hozzáférhető, mélyebb okoknak csupán külső megnyilvánulása.

Ha a madarak költözésének okát találgatták, mindannyiszor kidolgoztak néhány teóriát, de ezeknek egyike sem világította meg ezt a jelenséget teljesen, valamennyi madárfajtára általános érvényességgel. Csak az utóbbi időben fordította rá figyelmét a kísérleti zoológia is erre a titokra. Már a kezdő kísérletek is megerősítik a lépés helyességét.

Jelenleg azt vizsgálják, hogy ez a szabályosan ismétlődő költözködési vágy összefügg-e a test bizonyos orgánumában keletkezett változások fiziológiai törvényszerűségével s hogy vajjon némely mirigy hormonális hatása váltja-e ki. Megállapították pl., hogy a pajzsmirigy, meg a nemi mirigyek is szabályos évi átváltozásokat szenvednek.

A nemi mirigyekben történő átváltozások időbelileg összefüggnek a vándorlási ösztön felébredésével tavasszal is, ősszel is. Hasonló átváltozások előfordulhatnak — természetesen — más mirigyekben is, ezideig azonban ezt nem tudták kideríteni.

A meggyőződés tehát az, hogy a vándorlás ösztöne egyenesen a nemi mirigyek funkciójától függ. De a költözködési vágy ugyanolyan erősen jelentkezik a fiatal madaraknál is, melyek abban az esztendőben keltek amelyben először kell szülőföldjüket itthagyniok. Ezeknél a nemi ösztön még nem is jelentkezett

és rejtve marad a következő tavaszig.

Ez tehát komoly ellenérv volna. Kimutatták azonban, hogy a fiatal madaraknál is változáson mennek át a pajzsmirigy és a nemi mirigyek a nélkül, hogy ezáltal a nemi ösztön felébredne.

A test többi orgánumára is erős hatást gyakorolnak a gonádok a hormonok által. Ha a madár teste mesterségesen megkapná azokat az anyagokat, amelyek ősszel a mirigyek működésének normális csökkenésével megfogynak, nem állna be a vándorlási vágy felébredése s a madár nem repülne el a déli vidékekre.

A nehézség eddig annak a megállapításában volt, hogy megjelent-e vagy eltűnt-e ez a költözködési vágy. Ha ugyanis kiengedik a madarat, többé már hírt-hamvát sem látják a kísérlet tárgyának. Megfigyelték, hogy a vándorlás ösztöne nem jelentkezik tisztán vándorlasként, hanem a költözködés idején a madár egész viselkedése megváltozik. A kalitkába zárt madárnál is így történik ez, mihelyt beköszönt a vándorlás ideje, még akkor is, ha más madarat nem lát költözködni. A madáron különös nyugtalanság vesz erőt, ha különben teljesen megszokta is zárt életmódját. A faj határozza meg a készülődés nyugtalanságának idejét, mely e szerint vagy nappal vagy éjszaka szállja meg az állatot.

Ilyen elméletekre és ismeretekre alapította kísérleteit dr. Schildmacher tanár, a Helgoland szigetén levő ornithológiai megfigyelő állomáson.

Kísérleti alanyak egy ismerős madárkát, a barázdahillegetőt, választotta. Egy különleges elektromos szerkezetre állította a kísérleti madarak kalitkáját. Ez a speciális elektromos megfigyelő automatikusan jelezte a madarak nyugtalanságát. (A megfigyelő műszert dr.

Wagner állította össze.) Dr. Schildmacher a kísérleti madarakba öszszel, amikor a gonádok működése megszűnt s a vándorlási vágy ébredett női szexuális hormont ojtott, mely egyébként a tojás képződésekor keletkezik. Az ojtott szexuális hormont szarvasmarha orgánumból készítette. Ez a hormon a mirigyeket működésre készítette annak ellenére, hogy ősz volt. A madárnak ezáltal megszűnt az a törekvése, hogy déli vidékekre távozzon áttelelni. Az injekció után megszűnt a jellegzetes költőzködési nyugtalanság s az alanyok úgy viselkedtek, mintha most érkeztek volna meg a melegebb tájakról. Az injekció nélküli kísérleti madaraknál éppen úgy, olyan erővel és jellegzetességgel lépett fel a vándorlási ösztön és nyugtalanság, mint a szabadoknál. Fontos megjegyezni, hogy a hormoninjekció nem árt a madárnak és nem szenved általa semmi fájdalmat. Ezt az állítást különben hathatósan támogatja az injekciózott madár étvágya. A madár ugyanis visszautasítja az eledelt és fizikailag megroskad, ha a legesekélyebb kellemetlenség vagy fájdalom éri. A kísérleti madarakon azonban ennek a fizikai összeesésnek a legkisebb mértékét sem lehetett észlelni.

Ezek a kísérletek megmutatták, hogy a vándorlási ösztön bizonyos mértékben függ a nemi mirigyektől. Az a feltevés még megoldásra vár, hogy ezeknek a mirigyeknek a működését talán más szerv vagy hormon váltja-e ki.

A fentebbi kísérletek megállapításai — természetesen — csak a vándormadarakra vonatkoznak. Azt nem világítják meg ezek a kísérletek, hogy az állandó madaraknál miért nem váltja ki ugyanaz a szerv a vándorlás ösztönét. Az a kérdés is megoldatlan maradt még, hogy mi adja meg a madárnak a tájékozódási képességet a világtájakat illetően. Ez a probléma ugyanis teljesen külön áll a költőzködési ösztön ébredésének magyarázatától. A legutóbbi időben az a felfogás uralkodik, hogy a költöző madarak valamely szervükkel képesek megérezni a mágneses erővonalakat. Ezek észak—déli irányúak s így teljesen egyeznek a vándormadár útvonalával. Allítólag úgy érzi meg a madár ezt a mágneses erőt, mint mi pl. a fénysugarak vagy a hang irányát.

Eddig még nem tudták felderíteni, hogy melyik szerv végzi a madaraknál a tájékozódási funkciót.

Cséhől fordította: Sűrűs Jenő.

Az ifjúság és az alkoholos cukorkák. A szülői szövetségek Kassai központja ama kérelmet terjesztette az illetékes hatóságokhoz, hogy Szlovenszkó területén tiltsák el az olyan bonbonok és cukorkák eladását az ifjúságnak, amelyek alkoholt tartalmaznak likőr, vagy rum formájában. A szülői szövetség azzal indokolja a kérelmet, hogy a szülők gyermekeiknél különös vigyázást tapasztalnak az olyan cukorkák elvezése iránt, amelyek szesz tartalmaznak. Az így lőltött cukorkák az alkoholizmusra való hajlandóságot ébresztik föl a gyermekekben. A szülők szövetsége szükségesnek tartja, hogy az alkohollal lőltött cukorkák csomagolásán ismertető jel legyen, s azokat a kereskedők a 16 éven aluli gyermekeknek ne adják. Az indítvány az Országos alkoholellenes bizottság elé kerül. (Zivot.)

Önnapi alkoholfilalom iránti javaslat hangzott el az országos képviselőtestületben. A javaslat kívánja, hogy szombat estétől hétfő reggelig általános szesztilalmat vezessenek be. A javaslat kidolgozója az egészségi szempont mellett erkölcsi és gazdasági érvekkel is támogatja indítványát, mert — úgymond — a gazdasági válság arra késztet, hogy minél kevessebb költségek főlösleges dolgokra, amikor a legszükségesebb megélhetési eszközökre sem jut pénz. (Zivot.)

Ankét a vallásoktatás metodikája fölött. E címmel ment körkérdes sok lelkeshez és hitoktatóhoz azon kérelemmel, hogy nyilatkozzanak a vallásoktatás témájáról. A nagyszámú érdekes hozzászólás közül a legnagyobb figyelmet keltette a következő kijelentés: »Tépjétek ki a keresztet a földből, kard legyen valamennyi.« Az igazság az, hogy a világtörténelemnek mindig kardokra volt szüksége és lesz szüksége az idők végtelenségéig, mert az emberek nem hajolnak meg a kereszt alati, nem teljesítik Krisztus akaratát. S ennek értelme nem más, mint hogy az emberek igazi vallásos cselekedetel: hiányában nem

találják meg a valódi összhangot sem önmagukban, sem a családban és társadalomban, de Isten iránt sem.

Egy neves lelkész így nyilatkozik: Miért mondjunk az iskolában bibliai történeteket és miért ne a saját hitvallásunkat adjuk elő a gyermekeknek? Nem lenne ez természetesebb, becsületesebb és termékenyebb? Sokan így gondolkodnak és sokan így is tesznek. Ők a hittanóra alatt nem vezetik be a tanulókat a bibliai történetekbe, de kivélik őket. A gyermekek nem azt hallják, hogy a biblia mit ért vallás alatt, hanem azt, hogy a tanító úrnak mi a »vallás«. Miért tartjuk ezt lévesnek és miért ragaszkodunk a »bibliai történethez«? Bizonyos, hogy minden embernek és minden tanítónak meg van a lehetősége, magának vallást csinálni. De az a kérdés, hogy az ilyen magafabrikált és magakombinált vallásnak megvan-e a szükségelt lapértéke? Mint minden téren, úgy a vallás téren sem teremő szellem a legtöbb ember. De akik azoknak mondhatók, úgy nyilatkoznak, hogy minden vallás, mely megérdemli ezt a nevet, éppen abban bírja specifikus jelentőségét, hogy nem emberi, hanem emberfölötti eredetű; nem emberi szellem produktuma, hanem túlvilági lény: az örök Isten adománya...

A mozgalom megindítói a lap olvasóitól a következő kérdésekre kérnek feleletet: A gyermeki lélekre való vallásos befolyást értékesnek és így szükségesnek tartja-e? Vissza tud-e Ön emlékezni valamelyes vallásos tapasztalatra a gyermekkorából? Mily emlékei vannak Önnek gyermekkori vallásos neveléséről és az egész vallásos gyermekvilágról? (Oróm, háladatosság, közhatalosság és elutasítás.) Mit jelentettek Önre nézve gyermekkorában a vallásos gyakorlatok, mint imádságok, templomi éneklet, vasárnapi iskola, ájtatosság, vallásoktatás? Az a meggyőződése Önnek, hogy gyermekkori vallásos képzetei a jóban előmozdították és a rossztól megóvták Önt? Hol és mely korban kapta Ön a legerősebb vallásos behatásokat? Gyermeki kétélyek megnehezítették-e a hitét? Miként történt Önnél a gyermeki hit átmenete a felnőttre? Miket figyelt Ön meg saját gyermekeinél, vagy ismerősei

gyermekeinél vallásos dolgokról, vagy miket hallott e téren? Svégül: mily hatással volt Önre ifjúkori vallásoktatása? (Revue Suisse Deduction, Zürich.)

Nyilatkozatok Németország jelenkori tanügyi lapjairól. »A holland iskola és nép« című folyóirat írja: A harmadik birodalom pedagógiai lapjai az átalakulás óta reánk nézve élvezhetetlenek, — és közölve néhány mondatot az »Uj német írás«-ból, azt állapítja meg, hogy ily kijelentések után fájdalommal és szomorúsággal kell megválnunk Németország pedagógiai irodalmától. Egy régi meghitt barátság óta ket-
te. Hálával emlíkszik meg legrégibb tanító nemzedékünk Herbartról és Zillerről. Könyvei a legigénytelenebb holland népiskola könyvtárában is megvoltak. Most azonban a Germán birodalom pedagógiájától egy áthidalhatatlan úr választ el bennünket. Szelleme maradjon távol tőlünk és minden oktató intézetünktől. Örömmel legyen azonban minden németországi tanügyi irodalmi mű üdvözölve, mely önállóságát és szabadelvűségét meg fogja őrizni. — »Az új szellem a hamburgi iskolákban« címmel közli a német sajtószolgálat: »Miótan a német nép egységesítése megtörtént, az országos tanügyi hatóság az új Németország szimbólumát a felnövekvő ifjúsággal is behatolón kívánja érzékelteni és a haza iránti büszkeséget és annak jelvényét tökéletesebben mint valaha, szívébe akarja vésní, ezért a legfelsőbb tanügyi hatóság elrendelte hogy minden hétfőn reggel röviddel a tanítás megkezdése előtt a tantestület és a tanulócsere jelenlétében a horogkeresztzászló kitűzessék és ezalatt a tanulókat állva éneklük a »Deutschland« első és a »Horst-Wessel« dalnak első versét. Utána tanítók és tanulók szétoszolnak az osztályokba. Az első tanóra után a zászlót megint bevonják.« — »Az általános német tanító egyesület lapja«-ban olvassuk: »Mi, nemzeti szocialista tanítók, hirdeljük a sportegyesületek harcát az összes körházak és gyógyhelyek ellen. A faji büszkeségnek jelentékeny szerepet kell a tanteremben játszania és a gyermekszívben gyökeret kell vernie. Valamely nép hadsereg nélkül, népvédelem nélkül elvesztette jogát a élet-

hez. Vitészséggel és heroizmussal legyőzzük a pacifizmust és a gyávaságot. Hirdetjük az idealizmust a materializmus ellen és napról-napra előbbre jutunk. Hálát adunk a sorsnak, hogy ezt a nagy időt élteni velünk: a német történet ezen magaslatos korszakát. Mi, német tanítók

igazi Hitler-harcosok kívánunk lenni és azt mondjuk neki: Hitler, kérj német tanítódtól bármint is, követni fogunk és nem félünk sem a haláltól, sem az ördögötől! Heil! (Schweitzer Erziehungs Rundschau, St. Gallen.)

Zeneművek.

Karéneknek vallásos összejövetelekre s ünnepélyes alkalmakra. (2. 3 és 4 szolamú karok.) Szerkesztette Gáspár János. Kiadja a gömőri ref. tanítóegylet. Rimaszécs, 1933. — Régen érzett hiányt pótol Gáspár János zeneszerző kartársunk most megjelent karének-gyűjteménye, s eléggé meg nem hálálható a gömőri ref. tanítóegyesület ama vállalkozása, hogy ezt a gyűjteményt kiadta. Kovács Gyula, az egyesület elnöke, előszavában ugyan szerényen »könyveskének« nevezi a gyűjteményt, de ez a munka a maga 60 énekével, gondos kiválógalásban, szakavatott kezek összeállításában a vallásos zeneirodalomgyöngycit képviseli. Az énekek nagy részben Gáspár János szerzeményei, s ez a tény önmagában véve garantálja a gyűjtemény zenepedagógiai becseit. Ami a Gáspár János felkén: a tanító, a költő és a muzsikuskus felkén szűrődött át, az elikai és esztétikai értelemben valódi értéket jelent. De Gáspár a zenei műkincsek alkotó lázában, az abszolút értékek magaslatán nem fedkedezik meg azokról a követelményekről, melyeket az ilyen énekgyűjteményekkel szemben a »vallásos összejövetelek s ünnepélyes alkalmak« lámaszának. A pedagóguszenefró jól tudja, mint kell összeegyeztetni a zenetan, az énekepda-gógia és az énektanítási metodika irányelveit. És Gáspár János, any-nyi más. kisebb-nagyobb énekgyűjteménye után a »Karénekek«-ben e téren is megcsillogtatta tehetségét. Dallam, szöveg, ritmus és dinamika: a zeneköltő művészi ma-tériája tökéletes egységbe simul a szerző kezében, s a hangjegyek fe-gyelmezett sora a vallásos áhítat és szent költői hangulat ama pilanatait rögzíti meg, amikor az alkotó művész ihlete magasztosságá-ban találkozik az Istennel... A föl-vett énekek mindegyike egy-egy ün-nepi harangszó, amint a szolamok két-, három-, vagy négy összecsen-

dülő harangjával viszi, ragadja föl-felé az Istent kereső szíveket. A gyűjtemény minden darabja egy-egy áldozat, egy-egy főhajás az Istenség trónja előtt, s a dallam nemes szépségeikkel méltán oda-ilik a szöveg patinás egyszerűsége, mely lehetővé teszi, hogy minden vallásfelekezeti istentiszteletének alkotó részévé váljék. Alkalmi és általános jellegű énekei arra hivatot-tak, hogy a legszélesebbkörű hasz-nálatban közkedveltekké népszerű-sődjenek. A kétszolamú ifjúsági énekkarok, valamint a háromszola-mú férfi-, négyzolamú férfi- és vegyeskarok egyaránt megtalálják a gyűjteményben a vallásos esték-re, sátoros ünnepekre és jubileumok-ra való hatásos énekeiket. Külön értéke a gyűjteménynek három szó-ló éneke, mely orgona-vagy harmó-niumkísérettel előadva a legkénye-sebb igényeket is kielégíti. Ki kell emelni a szerkesztő ama törekvését, hogy a régi igazi értékek mellett a mai zenei és költői irodalom hu-muszába ültesse az egyházi ének-kultúra erős gyökérzetét, s ezáltal a karéneklés mostoha ügyét mo-dernné tegye. Emé törekvését bi-zonyítja a szövegírók névsora is: Ady Endre, Szabolcsa Mihály, Tompa Mihály, Sántha Károly, Pó-sa. Szuhay, Czinke stb. Mindent egybevéve: ha a vallásos énekkarok megérdemlik, hogy Gáspár János ilyen értékes és hasznos gyűjte-ménnyel ajándékozta meg őket, ak-kor a »Karénekek« számszorosán megérdemlik, hogy az énekkarok minden egyes hangjegyét szárnyaló énekléssel állítsák az Isten dicsőí-tésének szolgálatába. De megérdemli Gáspár János is, hogy számtalan vi-lági dala mellett eme vallásos énekgyűjteménye szintén hirdesse úgy az ő mint a tanító nevének di-csérétét! — A »Karénekek« Kovács Gyula ref. ig. tanítónál szereshető be: Simonovce, via Feled, csekély: K20 — áron. (boa)

HIREK

Tanító úr, öltünk,

azért nem jöhettek tegnap iskolába, — mondja a pöstitényi gyerek, a világ legtermészetesebb hangján. Ilyen drasztikus igazolása az elmulasztott tanítási napnak, bizony, kegyetlenül meglepő hatást gyakorol a városról faluba került fiatal tanítóra, ha ugyan a vér is el nem hűl ereiben... Pedighát, mindössze ártatlan disznóölésről van szó, ami a lefűt gazdasági prosperitás korszakában bizony valóságos családi, sőt helyi ünnep-számba megy.

De a jólét éveiben sem volt megvetendő dolog. Az iskolás gyermek előző napon már ünnepies ábrázattal ült a padban társal között, s nemesak szeme ragyogása, de még testtartása is elárulta, hogy önának holnap nagy esemény lesz! Elképzelni is bajos volt azt az eshetőséget, hogy talán a tanító úr nem engedélyezheti ez alkalomra a kijáró szünnapot, azaz a jogos mulasztást nem igazolná! Bele kell tehát törödni abba, hogy az őszi kukorica- és krumpliszedés, a tavaszi »szálasítás«, bogarászás, gyomlálás, tehénőrzés, libaloggetetés, kapálás, fűszedés stb. mellett a téli munkatervben föltétlenül ott szerepel az »ölés« miatti igazolt mulasztás...

Mert mi történnék, ha a tanító a gyermeket ki nem engedné erre a fontos napra? Hogy — úgymond — minek vagy te olyankor otthon? Nem kellesz te oda! Van ott elég munka, te csak galibáznál!... — Elsősorban is, a sértett kis ember aznap ünnepontásnak tartja az iskolában ülést. Gondolatai nem összpontosíthatók az iskolai munkára. Sokkal nagyobb a kár, mely őt e napon pedagógiai szempontból sújtja, mint az a »haszon«, hogy mégis az iskolában kell lennie.

Othon, a megölt disznó szonléltető eszköze az ismeretszerzés igazi, természetes módját jelenti — az iskola sokszor erőltetett, mesterséges módszerével szemben. A városi gyermek soha nem ismeri meg oly alaposan a biológia törvényeit, mint a falusi »paraszt«, aki az élettant nem könyvekből, de az élet tapasztalásából tanulta meg. A falusi disznóölés egyszerű esete élénk példája az iskolában és az életben való tanulás ellentétének. Az első nem pótolhatja a másodikat. Esetünkben még akkor sem lehetne erről szó, ha az iskola történetesen szemléltetve bemutatná a disznóölést.

Pedig, sok tanító is szívesen tanulna belőle... Mert egyre kevesebb lesz azok száma, akik a maguk konyháján vehetnek ily tanulságos és hasznos biológiai leckét... (boa)

A párkányi róm. kath. Iskolaszék pályázatot hirdet az ujonnan szervezett és engedélyezett VII. ideiglenes tanítói állásra. Tannyelv magyar. Fizetés: 1200 Ké törzs, 336 Ké lakbér és kertilletmény, a többi államsegély. Határidő a »Vestnik«-ben közölt hirdetés szerint. Pályázhatnak képesített tanerők.

Róm. kath. Iskolaszék.

A fizetések csökkentése megtörtént. A csökkentés módzatait kormányrendelet írja elő. Eszerint az állami alkalmazottak fizetését az eddigi levonásokon fölül 1931. januártól kezdve további négy százalékkal csökkentették, amennyiben alapfizetésük a 7200 koronát meghatáradja. Az ennél kisebb fizetéseket csak két százalékkal szállítják le. Ugyancsak négy százalékkal csökkentik a nyugdíjakat, kivéve a 6000 koronán aluli nyugdíjakat; ez utóbbiak 2 százalékkal csökkentek. A fizetésleszállítás kiterjed a lelkészek kongruájára is. A külföldre kifizeltetett tisztviselői nyugdíjak csökkentése 25—50 százalékra emelkedik. Ha mindkét házastárs állami alkalmazott, akkor a működési pótlékot (cinovné) 40, oly házasságoknál amelyeket 1934. január 1. után kötnek 50 százalékkal csökkentik. Az olyan állami tisztviselőknél, akik állami szolgálatban lévő szülőknél laknak, a működési pótlékot 30 százalékkal csökkentik. Ha a szülők egyike tényleges állami szolgálatot teljesít, a másik pedig nyugdíjas, akkor az aktív közalkalmazotti fizetését a két házastól 24.000 koronáig terjedő összjövédelme mellett 3; 30.000 koronáig terjedő összjövédelm esetén 4 százalékkal, ezen fölül 6—8 százalékkal szállítják le. Az elhunyt állami tisztviselő 20 évvel fiatalabb özvegye 10 százalékkal csökkentett nyugdíjat kap, még nagyobb korkülönbség mellett a csökkentés további két százalékkal emelkedik. — Mindezekből egyelőre csak 4 százalék maximumig terjedő lineáris fizetésleszállítást hajtották végre.

A nem állami tanítók és az államsegély. A Pozsonyban megjelenő Magyar Ujság január 5-i számából

vesszük át az alábbi közleményt: »A Slov. Denník jelentése szerint a legutóbbi minisztertanács elhatározta, hogy a Szlovenszkóban és Ruszinszkóban működő nem állami elemi és polgári iskolai tanítók fizetéseiből június végéig a törvények értelmében hozzájárulást engedélyeznek az állami pénzekből. Ezeknek a hozzájárulásoknak a kiutalása az iskolaügyi minisztériumnak, vagy a pozsonyi és ungvári iskolaügyi referátusoknak állott jogában az eddigi irányelvek szerint, ezeket azonban több irányban olyan feltételekkel egészítették ki, amelyek az eddigi gyakorlat alapos megszigorítását jelentik. Azokon az eseteken kívül, amelyeknek fennforgása megengedhetelenné teszi az állami hozzájárulás kiutalását, a jövőben nem szabad hozzájárulást kiutalni az állampénztárból akkor, ha az illető tanító politikailag olyan irányban működik, amely a csehszlovák állam önállóságát és alkotmányos egységét veszélyezteti. Nem szabad továbbá fizetési hozzájárulást engedélyezni a tanítónak, ha a kérvényező tanító (?) a közlársaság demokratikus rendje ellen vét, vagy a közlársaság demokratikus rendje ellen irányuló ténykedést elősegíti, dicséri, vagy ilyen tevékenységgel szimpatizál. Az állami fizetéshezjárulás megvonása megtörténhet arra való tekintet nélkül is, vajjon az illető tanító ellen fegyelmi eljárás van, vagy lesz bevezetve. Az állami hozzájárulást azonnal megvonhatják, amint annak okát megállapítják és a megvonási határozat ellen semmiféle elodázó intézkedésnek helye nincsen. Egyes hírek szerint az iskolaügyi minisztérium ügyosztálya hasonlóan erélyes intéz-

A Magyar Tanítók Szövetkezeti könyvesboltja Galánta

Szállítja az összes, bárhol megjelent tankönyveket, iskolai nyomtatványokat, taneszközöket, író- és rajzszerkeket stb. Raktáron vannak:

az egységes iskolai írkák,
ifjúsági könyvek,
színdarabok,
zeneművek.

A könyvesbolt jövédelme a Tanítók Háza javára szolgál.

Minden magyar tanító itt szerezzze be iskolai szükségleteit!

kedéseket léptet életbe a nyugdíjak terén is, amennyiben a felsorolt vétések esetei fennforoghatnak. Végül azon tanítók akik nem rendelkeznek tanítóképzésben, vagy más középiskolában szerzett érettségivel az állami hozzájárulásnak csak a felét kaphják meg. — A félhivatalos közleményhez egyelőre nem fűzünk kommentárt.

Csehszlovákia lakósalnak száma az 1930. évi népszámlálás eredménye alapján: 14,729,536. Ez az 1921. évi népszámlálási adatokhoz viszonyítva több, mint egymilliónyi szaporulatot jelent. (1921- 13,613,154 volt a lakosság összlétszáma.) A nemzetiségi megoszlás a következő: csehszlovák: 9,688,770, német: 3,231,688, magyar: 691,923, orosz: 549,169, zsidó: 186,642, lengyel: 81,737, cigány: 32,209, román 13,004, horvát: 3,113 egyéb: 1,310; külföldi 249,971. — Számszerint és százalékarányban csak a magyarok száma csökkent (1921-ben 741,621: 5.57%; 1930-ban 4.78%). A németek és zsidók csak százalékos arányban fogytak meg, de összlétszámuk megnövekedett. A lakosság vallási szerinti megoszlása százalékban: róm. kat. 73, gör. kat. 4, protestáns 8, csehszlovák: 5.40, gör. keleti 1, ókatolikus: 0.15, zsidó: 2.45, felekezeten kívüli: 6 százalék. A legnagyobb százalékos szaporulatot a görögkeletiek érték el; a zsidók száma százalékos csökkenést mutat.

Szenci Molnár Albert, a magyar irodalom nyugtalanvérű vándora, háromszáz évvel ezelőtt halt meg. Sz. Molnár Albert 1574-ben született Szencen. Nevét ma híressé vált zsoltárfordításaiával kapcsolatban emlegetik leginkább, de írt latinnyelvű magyar nyelvtant is, több más fordítást és Károli Gáspár Szent

Bibliáját új kiadásban elkészítette. Halála pontos idejét nem tudjuk. Irodalomtörténészeink szerint az 1933. év végén halt meg Kolozsvárott.

A pozsonyi rádió magyar iskolaórát vezet be. Örömmel olvassuk a napi sajtóban, hogy a magyar műsorküldés kibővülésével kapcsolatban a pozsonyi rádiójournál bevezeti a régóta nélkülözött magyar iskola-órát. A tervek szerint már a közeljövőben heti egy órát szentelnek az elemi iskolák első két évfolyama és minden második héten heti egy órát az elemi iskolák felső évfolyamai számára. A jövő tanévben pedig rendszeresítik a középiskolák részére a havi egy órás magyar iskola-leadást. Az iskolai magyar órát a kassai rádió is továbbítani fogja.

A szövetségek kultúrális határsáról értekezik Sipos Ernő szövetségi ellenőr a »Ifjúság Szövetkezeti Ujság« újévi számában. Többek közt így ír: »A közelmúltban alkalmam volt meggyőződni az egyik fogyasztási szövetkezetről arról, hogy mit képes produkálni egy önzetlen, szívvel-lélekkel szövetkezeti vezető, aki magánérdekeit félre teszi és minden szabad idejét a hitel- és fogyasztási szövetkezet fejlesztésének szenteli. A két szövetkezeten keresztül oly kulturális munkát fejt ki a falu lakosságának javára, amely szinte a csodával határos. Az ilyen vezetőknek felbecsülhetetlen érdemei vannak. Az illető vezető egy tanító, aki a napnak javarészt a kisgyermekkéi fáradságos nevelésével tölti, többi szabad idejét pedig a felnőttek oktatására használja föl, a szövetkezeti család keretein belül. Ezzel a község kulturális színvonalát oly magasra emeli, hogy a környék is

RAUSCHERNÉ

kozmetikai intézetét

1934 január 10-től

Deák F. u. 5. sz. alá

helyezi át

példát merít belőle, nem akar egy sem elmaradni a szomszédtól, versenyeznek a kultúráért...

Ritka áldozatkészség híret olvasuk az »Ifjúságunk« című katolikus folyóiratban. A rimaszécsi kultúrház fölavatásáról szól a híradás. »Az ünnepség megrendezése körül legtöbbször Iáradozott Rőczy Mária tanítónő, akinek a kultúrház létesítése is köszönhető, amennyiben nemes szíve a hitközségtől természetben kapott szép lakását átengedte a Karitásznak. A lakást az ifjúsági csoportok áldozatkészsége a kornak megfelelő kultúrházzá alakította át.« — Dicséretreméltó cselekedet, melyet sajnós, követni nem nagyon lehet...

A németországi középiskolákban ökölvívást tanítanak. A porosz miniszter megengedte, hogy a középiskolák felső osztályaiban az ökölvívást tanítsák. A kultuszminiszter rendeletében megjegyzi, hogy az ökölvívás tanítása az iskolákban kívánatos, és mivel még nem áll megfelelően kiképzett tanerő és felszerelés mindenütt rendelkezésre, ez ügyben nem ad ki általános utasítást.

Megszűnt a Magyar Tanügy. A Magyar Tanügy. november-decemberi száma bejelenti olvasóinak, hogy megjelenését 1933 december végéig anyagi okok miatt beszünteti. — A »Magyar Tanügy« 1925-ben indult, s eleinte bátor hangját rokonszenvenvel fogadták tanítói körökben. Később azonban a »tanügy-

politikából« csak a politika maradt meg, s ez időtől fogva a harcok folyóirat téves utakon járt. Régi szerkesztői elhagyták, s elhagyta a tanítóság is. A lap többször igyekezett maga körül megszervezni a tanítóság bizonyos részét (»Iskolaszövetség«, »Fiatal tanítók...« stb.), de sikertelenül. Egy időben »a szlovenszkoji és ruszin-szkoji magyar tanítók szövetségének hivatalos lapja«-ként hirdette magát. Egyesületünket sokszor támadta, de éles bírálaiban pozitív munkaprogramot nem jelölt meg. Úgy érezzük, hogy a Magyar Tanügy megszűnésének hátterében nemcsak anyagi okok vannak, hanem nagy mértékben közrejátszott itt az a körülmény is, hogy a lap nagyon eltért az eredeti célkitűzéstől. Egyik érdemes kartársunk írja: »A tanítóság jogainak kiküzdéséhez tíz lap is kevés, de ha veszekszenek, kettő is sok.« Fájlaljuk a Tanügy megszűnését, mert a helyes úton járva, mint független orgánus, eredményes szószólója lehetett volna a megüppört tanítói igazságnak.

»A Mi Munkánk«, a Csehszlovák Vöröskereszt Sarjadék magyarnyelvű értesítője decemberi száma kedves karácsonyi tartalommal jelent meg. A lap bőven ellátja jótanács-csal a sarjadék kicsiny lagjait a karácsonyi jótékonyág gyakorlásának módozataira nézve, s ügyes képekben néhány madáretetőt is bemutat. Farkas István szerkesztő megkapó karácsonyi elbeszélést írt a lapba.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Nmo. Névtelenül beküldött kéziratot nem közölhetünk. — Többek-mek. Kéziratot csak a papíros egyik

oldalára írva fogadhatunk el. Ez nem takarékosági, vagy üzleti, de nyomdatechnikai szempont.

A Galánta-vidéki tanítók a végleges tanterv alapján külön-külön minden iskolatípus (évfolyamok és csoportok beosztása szerint) részletes tananyagbeosztásán dolgoznak. Az összeállításnál tekintetbe veszik az általános szlovenszkoji pedagógiai kívánalmakat. E tanmeneteket kiadják, s a tanítóság rendelkezésére bocsájtják. A szükséges helyi kiegészítések számára megfelelő üres hely szolgál. Érdeklődők írjanak a galántai Könyvesboltba.

A LEGTELJESEBB **SZLOVÁK NYELVTAN**

DAMBORSKÝ JÁNOS

realgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT **KÉT KÖTET - 576 OLDAL.**

A Közlársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA

új helyesírás szabályait.

A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!

A teljes, két kötetes mű ára füzve KÉ 53—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60—

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésben, Nitrán.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,
Stefanik-utca 14.
csináltatják ruháikat.

Kézzelhímzett fehérneműt, ágyneműt, asztalneműt és teljes menyasszonyi keletgyét csakis jó minőségben és legolcsóbb árak mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava
Vadász-sor 8.

Piešťany
Mäsiarska 11.

Tanító uraknak és becses családjuknak kedvező fizetési feltételek.
Kívánatra dústartalmú mintagyűjteményeket díjtalanul és vételkötelezettség nélkül bárhol bemutatni.

A Csehszlovák Grafikai Ünió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70,
II. rész 22.70 Kč (5. XII., 100.019/32-I./1.)

Vásárhelyi—Weiss: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 23.70,
II. rész 24.70 Kč (31. III., 34.145/32-I.)

Wessely: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 8.— Kč (27. IX., 111.133/32. I./1.)

Somogyi: Természetráaj

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötve
Kč 15.50 (19. II. 20.195/32. I./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok vannak mellékelve. 5 ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igazgatósága egyenesen az Unie cégnek Praha küld be, az Unie cég egy ingyenpéldányt adományoz a szegénysorsú tanulók számára. — Jövőhagyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az Unie cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Unie-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyveink és segéd-tanesszközaink szlovenszkói főmegbízottjánál

a ŠTEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

MAGYAR TANITO'

XIV. évf.

6. szám.

MAGYAR TANÍTÓ

Általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és

a Podkárpatzska Ruszi Ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Felolós szerkesztő: Boross Béla.

Társzerkesztők: Gáspár János, Uherezky Géza, Willand János.

Kárpátaljai munkatársak: Kormos Gerő, Mókus Gyula.

Szerkesztőség: Dolnie Saliby—Alsószell.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2.— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felolós szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolnie Saliby (Alsószell), Galántai járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Árendás
József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. A. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Negyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Komárom, Nemesik
Béla titkár, Helény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendők. E levelekben közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító-előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:
Egyszeri közlésnél:

1 egész oldal	80 Ké
$\frac{1}{2}$ „	50 „
$\frac{1}{4}$ „	30 „
$\frac{1}{8}$ „	15 „

Engedmények:

3x-i közlésnél	15 %
6x-i „	20 %
12x-i „	25 %
24x-i „	30 %

Évi hirdetéseknel:

1 évre 1 egész oldal	900 Ké
1 „ $\frac{1}{2}$ „	500 „
1 „ $\frac{1}{4}$ „	320 „
1 „ $\frac{1}{8}$ „	200 „

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola, küldendők.

A távozó és az új iskolaügyi miniszter.

A februári kormányátalakítás során dr. Dérer Iván, aki az 1929. év decemberében vette át az iskola- és népművelésügyi minisztérium vezetését, az igazságügyi tárca betöltésére kapott megbízatást, s helyét dr. Krémár János egyetemi tanár foglalta el, aki 1926-ban már viselte az iskolaügyi miniszter hivatalát. A miniszterváltás alkalmából időszerűnek tartjuk, hogy szemlét tartsunk mindazon iskolaügyi kérdések és problémák fölött, melyek a távozó és a hivatalába lépő új miniszter nevével kapcsolatban fölmerültek, illetőleg megoldásra várnak.

Dérer Iván több, mint négyéves miniszteri működése a minden közügyre és reformgondolatra nyomasztó teherként ránehezedő gazdasági válság időszakára esett, amikor a pedagógiai úttörések, adminisztratív és szervező munkák vezényszavát nagy erővel harsogta túl a gazdasági depresszió vészjelzése: takarékoskodni! Hogy Dérer miniszter a

AZ ÚJ TANTERV

hivatalos magyar fordítása a napokban megjelenik.

Ara: 6 Ké.

Megrendeléseket elfogad: »Magyar Tanítók Könyvesboltja, Galánta«. Megrendelésnél közölni kell az iskola jellegét, a község hivatalos nevét, az utolsó postát és a járási székhelyét. Legcélszerűbb az összeget (1 Ké kézbesítési díjjal és portóval együtt) a könyvesbolt címére előre beküldeni. A küldemény — portókímélés céljából — az iskola címére lesz küldve.

AZ ÚJ TANTERV ALAPJÁN KÉSZOLT TANANYAGBEOSZTÁS

előmunkálatai serényen folynak.

Mihelyt az új tanterv megjelenik, a Magyar Tanítóban közölni fogjuk a megrendelés módzatait. E tananyagbeosztást minden típusú iskola használhatja, lesz benne üres hely a helyi viszonyoknak megfelelő módosítások bejegyzésére.

takarékoság csillagzatában mégis jelentős pedagógiai és egyéb, az iskolaigazgatás ügyét előbbre juttató eredményeket tudott elérni, s ügykörében a fejlődés gondolatát a nagy anyagi nehézségek ellenére is érvényesíteni tudta: az nemcsak a miniszter erélyének, hanem idealizmusának és ama kitartó gondjának köszönhető, mellyel köztársaságunk népe iskolázásának, művelődésének ügyét a szíven viselte. Aránylag rövid időn belül több olyan reformot valósított meg, amelyek pedagógiai szempontból a Csehszlovák köztársaság iskoláját a legelső európai rokon-intézmények színvonalára emelték, szociális tekintetben pedig a modern korkövetelményekhez szabták. Dérer Iván miniszterségét, minden pénzügyi korlátozás és hátráltatás mellett az előretörő, diadalmas pedagógiai gondolat és az igazságos szocializmus jellemezte.

Ha mást nem is említünk, csak a nép-, a polgári- és a középiskolák számára kiadott tanterveket, már ez is igazolja fenti megállapításunkat. De ott van a nép- és középiskolák belső megreformálására szervezett bizottságok, a középiskolai érettségivizsgák, a szülői szövetségek, a pedagógiai akadémiák, és más lényeges újítások keresztülvételében megnyilvánult bátor iniciatívája; ott van a böles és hasznos rendelkezések egész sora: az ideiglenes tanítói állomások igazságos betöltési rendjéről, a polgári iskolai tanulóknak a középiskolákba való átlépéséről, a kísérleti és reformiskolák jelentékény számban való szervezésének engedélyezéséről stb. — mind a hivatott miniszteri elhatározás és akarat szüleménye. Es nem szabad kifelejteni azokat a polgári iskolákat sem, melyek az ő belátó, céltudatos iskolapolitikájának köszönhetik létezésüket, Szlovenszko magyarlakta vidékein is.

De nem kevésbé jelentősebb az a munkásság, melyet Dérer miniszter az előrenéző politikus és szocialista éberségével az iskolát és a népművelést érintő javaslatok, tervek kidolgozására, előkészítésére fordított. Csak egy Dérer vállalkozhatott arra, hogy megkísérelje Szlovenszko bonyolult népiskolaügyét demokratikus és modern alapon egységesen rendezni, mint aki ismeri ennek az iskolaigazgatási zűrzavarnak minden hátrányát, melynek nemcsak az iskola és a tanítói kar, de a szlovenszkoí nevelésügy, a szlovenszkoí ifjúság és Szlovenszko társadalma is szenvedő részese. Legjobban bizonyítja ezt az az országos megmozdulás, melyet az emlékezetes törvényjavaslat most egy esztendeje váltott ki Szlovenszko iskolai, politikai és társadalmi köreiben, s amely úgy a pro, valamint a kontra-vélemények tüntetészerű megnyilatkozásában érte el tetőpontját. Ugyancsak nemes elgondolás és a becsületes demokrata-szándék szüleménye a kerületi polgári iskolákról szóló törvényjavaslat, továbbá a tanítóképzés reform-tervezete, melyek — sajnos — eddig nem jutottak tovább a miniszteri

íróasztal fölőkjából, s csak kis mértékben ébresztették föl a közvélemény érdeklődését. Ugyancsak a miniszteri asztalon fekszik az elemi és polg. iskolai tanítói képesítővizsgák új vizsgarendje, melynek mottója az ifjú tanítónemzedék pedagógiai készültségének a gyakorlati tudásban való meggyökereztetése.

Ime, Dérer miniszter elvégzett és megkezdett munkásságának irányelvei, kész eredményekben és előkészített munkatervekben! A miniszteri szoba gazdát cserélt, de az asztalon egymásra rakott papírlapokból az alkotó munka szelleme árad továbbra is.

Krémár János, az új miniszter előtt már nem ismeretlen sem a hivatal, sem a munka. A reformok és akarások lendületét csak át kell venni, csak folytatni, hogy közársaságunk iskolaügyi problémái mielőbb megoldást nyerjenek.

Új miniszterünk 1926-ban tapasztalta azt a nagy örömujjongást, mellyel a tanítótság a 104/1926. számú fizetési törvényt üdvözölte. De már akkor is kihallatszott ebből a kórusból a szlovenszkói nemállami tanítótság síró panasza, s azóta a sirámok csak megszaporodtak. A magyar tanítótság pedig ezenkívül még a maga egyéni jajszavát is kénytelen hallatni. Lesz arra bő alkalmunk, hogy miniszterünket sok bajunkról kellőképpen tájékoztassuk, ha ugyan még nem ismerné évek óta fennálló és egyre súlyosbodó sérelmeinket.

Az új miniszter is nehéz gazdasági és politikai viszonyok közepette veszi át az állam iskola- és népművelési ügyeinek igazgatását, s mi, a közársaság magyar tanítói, ehhez a nagy és felelősségteljes feladathoz sok erőt és kitartást kívánunk neki, mely tisztelettel üdvözöljük őt, s bízunk jóakaratóban!

(bb)

*Legszebb női kosztümök, köpenyek
eredeti párisi modellek után, legdiva-
tosabb és legjobb minőségű anyagok-
ból; mégis a legolcsóbban csakis*

Csonka

női divatterme
Komárno, Jókai-u. 15

Pénzkölcsön!

Véglegesített és nyugdíjas tanítóknak 7 1/2 százalékos kölcsönt folyósítottak havi törlesztésre. — Válaszbélyeg

2 Ké melléklendő.

Komlós

Ingatlan és pénzbeszerzési iroda
Komárno, Magyar-uca 3.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL.

Egy terv.

A nyolc osztályúvá szélesedett népiskola nehéz — olykor-olykor szinte lehetetlen — feladatok elé állította iskoláink nagy részét. Növekedett az évfolyamok száma, bővült a tananyag, megváltozott és körütekintőbb munkát kívánó lett a módszer. Előtérbe lépett a munkaiskola elve. Ezzel a rohamos fejlődéssel azonban nem tartott lépést az iskolák fejlesztése. Lehetséges állapotok mutatkoznak az egész vonalon. 80–100 tanulóval kinlódó falusi tanító nem ritkaság, sőt itt-ott ez az osztálylétszám még a százon is jóval felülemelkedik. Sok iskolánál kétszer annyi a tanító, mint a tanterem. A közelünkben levő városban pedig három turnusban tanítanak kartársaink naponta a kevés számú tanterem miatt.

Bizonyos könnyítést akart ezen a téren elérni a csoportrendszer, ez a többé-kevésbé fából vaskarikák: Többtanító, osztott iskoláknál ugyanis semmi nehézséget sem okozott a nyolc osztályra való átlérés, de az évfolyamok megnagyobbodott száma, az erősen kibővült tananyag, a megnövekedett heli órák száma, mint nagy akadályok merültek fel az osztatlan vagy kevésbé osztott iskoláknál. Ezeknek kívánt segítségére lenni a csoportbeosztás. A helyzet azonban az volt, hogy 4 csoport mellett is csak megvan a 8 évfolyam, 8 porcióra taglalt anyaggal. A heli órák táblázatában minden tárgyra elegendő órarmennyiség van felvéve úgy, hogyha összeadnók számot-számhoz, nem futná a hétből, de a végösszeg mégis egy nem várt kicsi szám. A 4 csoport 8 évfolyamot leplező családka kép.

Az elv az volt, hogyha egy csoportban több évfolyam van, úgy az egy anyagot tanul, amit a csoportbeli magasabb évfolyamoknál időről-időre kibővítek. Bővítés annyi, mint új anyagnyújtás, tehát rendszeresen keresztül vitt tanítás. Vegyük a 4 csoportot (6–8 évfolyam). A leadott 6. évfolyam anyagát bővítenem kell a 7. majd a 8. évfolyamnál. Milyen parányi időkre lesz tehát felaprózva az egy, gyakrabban félóra?

Ha őszinték akarunk lenni, be kell vallanunk, hogy a nagy gyakorlatú tanító is sokszor tanácstalanul áll e jelenségekkel szemben. Hát még a gyakorlatot nélkülöző fiatal tanítógeneráció? Úgy lükt fel előltük a szövevényes alkotás, mintegy áttekinthetetlen káosz, amelyből nem lehet kiérezni a fokozatot. Sok kartársam panasztát hallottam, innen ez a megállapítás.

Körzetünk több gyűlésén foglalkoztam ezzel és megszűnt lapunkban, a Magyar Iskolában egy cikket is közzétettem erről a kérdésről. Igyekeztem az volt, hogy keressünk a csoportrendszerrel jobb megoldást, legalább is arra az időre, amíg az iskolák fejlesztése eléri a kívánatos nívót.

Az új és végleges tanterv kissé hátrább szorította a csoport-

beosztást és igyekszik kiküszöbölni annak torzgyermekét: az anyagnak turnusokban való közlését, ezt a fejletetjére állított kényszerű megoldást. A főbb tárgyak anyagát már nem csoportok, hanem évfolyamok szerint porciózza. Ez a helyes. Igen ám, de ennek a pontosan és fokozatosan szétosztott anyagnak feldolgozása löbb időt igényel, és a cikkem elején hangzottalatt nehéz viszonyok közt éppen az idővel kell a legtakarékosabban bánnunk.

A sok évfolyam, a rengeteg anyag kétségbecsíti a legiőbb tanítót, különösen az osztályon vagy kevésbé osztott iskoláknál, mert hogyan ossza be, hogyan vonja össze úgy az anyagot, hogy korlátolt idejéből mindenre jusson idő? Bizony, ha valaha, úgy ma különösen idegölő a tanító munkája, mert bármilyen higgadt természetű is, bármennyire szereti a nyugodt tempójú és egyedül eredményes munkát: lassankint kapkodó, idegesen siető lesz a kevés idő és a nagy anyag nyomásától. Szabadulnunk kell ettől a lidércnyomástól és bátran kihangsúlyoznunk azt, hogy a 8 évfolyam a maga egész terjedelmében, ma még csak a teljeseen osztott iskolákban vihető keresztül, míg az osztályon vagy kevésbé osztott, 1, 2, 3 tanítóval és még kevesebb teremmel bíró iskoláknál — a viszonyok javulásáig és a kívánatos fejlődés eléréséig — egy átmeneti típust kellene életre hívni.

Hogy milyen legyen ez az átmeneti iskolatípus, amely alkalmazkodnék a mostoha viszonyokhoz, azon nekünk, falusi tanítóknak, kellene gondolkoznunk és a helyes megoldás megtalálása esetén kérnünk az illetékeseket annak bevezetésére.

Idéjében és helyénvalónak gondolom tehát, ha erre vonatkozó tervemet kartársaim ítélete elé állítom. Előre kell bocsátanom, hogy ez is csak kényszerű megoldás, ami csak addig lehetne életben, amíg a megalkuvást követelő viszonyok is fennállanak.

A csoportrendszerrel többnyire két évfolyam foglal helyet egy-egy csoportban. Minden évben, minden csoport egy-egy új évfolyamot kap. A befejezett tanév után a két évfolyamból a felső magasabb csoportba lép, a másikkal az új tanévben rendszeresen tovább kellene haladnom a felépítő munkában, de ebben gát a csoportomba került, új, alsóbb évfolyam, amelynek kedvéért újra előlről kell kezdenem az anyagot, ami úgy felémészti időmet, hogy a másik, haladó évfolyamnak úgyszólván csak lopva adhatok egy-egy kis új anyagot, hogy ne teljesen azt tanulja, amit tavaly. Elgondolásom szerint ezen úgy lehetne segíteni, hogy a csoportos tanítás helyett be kellene vezetnünk a két évből álló tanévet és a három tagozatból álló iskolát (alsó-, közép- és felső tagozat).

Azt jelentené ez elsősorban, hogy csak minden két évben lenne beiratás. Jelentené továbbá azt a felbecsülhetetlen előnyt, hogy a mai csoportos tanítás kiküszöbölésével a tanulók évről-évre fokozatos tanításban részesülnének.

Vegyük például a 3 tanítóval bíró 3 osztályos iskolát. A

kezdő tanévben beírnók a 6 és 7 éves tanulókat, akik két évig az egyik tanító tanította alsó tagozatba járnának. Itt az első évben elvégeznék az I. évfolyam anyagát és miután a második évben nem lenne beiratás és nem jönne új első évfolyam, elvégeznék a második év teljes anyagát. A harmadik tanév elején ez a tagozat átlépne a másik tanító tanította közép tagozatba, ahol az egyik évben elvégezné a 3. év anyagát és mert a következő évben ez sem kapna új évfolyamot, rendszeresen és teljesen áthaladhatna a 4. év anyagán. Ezután kerülne a felső tagozat A) csoportjába, ahol szintén két éven át végezné az 5., illetve a 6. év anyagát, majd a B) csoportba kerülve a 7. és 8. év anyagát sajátítaná el.

Minden két évben az alsó tagozat új tanuló-anyagot kapna a 6 és 7 éves gyermekekben, akik a leírt úton haladnának tovább. Szemléltetőleg így alakulna ez:

Polgári év:	Tanév:	Alsó-	Közép-	F e l s ő-	
				A)	B)
tagozatba járó tanulók betöltött életkora:					
1934.	1934/35.	6—7			
1935.		7—8			
1936.	1936/37.	6—7	8—9		
1937.		7—8	9—10		
1938.	1938/39.	6—7	8—9	10—11	
1939.		7—8	9—10	11—12	
1940.	1940/41.	6—7	8—9	10—11	12—13
1941.		7—8	9—10	11—12	13—14

Mi lenne ennek az előnye?

Elsősorban az, hogy a 8 évfolyam anyagát feldolgozhatnók a maga teljes egészében és pedig ide-oda való kapkodás, idegölő, túlfeszített munka helyett nyugodt, mindenre kiterjedő tempóban. Nem kell kartársaim előtt fejtegetnem azt, hogyha én csak minden két évben kapok új tanulóserget, bár ez 30 helyett, mondjuk, 60 lesz; de ezekkel egyszerre és egy-

időben teljes órákat foglalkozhatom és a következő évben új évfolyamot nem kapva, velők háborítatlanul tovább haladhatok: milyen lesz az eredménye az így elvégzett két év tanításának, szemben a mai csoport-rendszer két tanítási évével? Mondhatni, hogy a tanítók száma kétszereződne meg, mert 3 tanító éppen olyan alapos munkát végezhetne, mintha az illető iskolánál 6 tanító lenne.

Nagy könnyebbséget jelentene a két- vagy éppen az egytanítós iskolánál is a 3 tagozat, mert évenként a 8 évfolyam anyagának csak a felét kellene letanítaniok és pedig az első évben az alsó tagozatban az 1., a középsőben a 3., a felsőben az 5. és 7. év anyagát, míg a következő évben a 2., 4., 6., 8. évfolyamét. Ha az egytanítós iskola így vehetne számot a tananyaggal, mindjárt jobban futná az idejéből. Ha már a viszonyok következtében a turnusokban való tanításhoz is hozzá kellett nyúlunk, ami pedig fejletejére állított dolog, mennyivel előnyösebb és a fokozatos munkát biztosító lenne ez a megoldás. A tanító pedig nyugodt menetű tanítást produkálhatna. Az eredmény szempontjából — úgy vélem — vitán felül áll.

Most lássuk a fölmerülő nehézségeket:

Egyik az, hogy a két éves tanév esetén egyszerre két különböző idejű tanuló csoportot kellene beírunk: a 6 és a 7 éveseket, amely esetben az előzőek 14, míg az utóbbiak 15 éves koruk betöltéséig járnának iskolába. Ma, amikor mind több és több hangot hallunk, hogy a 6 éves gyermek iskolába még nem való, csak nyereség lenne a fejlettebb, testileg, lelkileg érettebb 7 éves tanulóval való elindulás. Az osztályisméltések száma is apadna. Az sem lehet akadály, hogy egyeseknek, akik 7 éves korban kezdték az iskolát, 15 éves koruk betöltéséig kellene járniok. Akik ma is szeptember elseje után töltik be a 14. évüket, szintén tankötelesek és ezek szintén 15 évesek lesznek, mire az iskolából kikerülnek, és majdnem 7 évesek voltak, mikor iskolába jöttek.

Másik akadály az, hogy mi lenne az osztályisméltésre utalt tanulókkal? Vegyük például, hogy az alsó tagozat első évében egyik-másik tanulót buktatni kellene. A következő évben nem lenne beiratás, nem nyílna új 1. évfolyam, tehát csak a 3. évben kezdhetné újra az 1. évfolyamot. Ha a tanítói tapasztalatra hivatkozom, úgy ez sem lenne akadály. Ha úgy foglalkozhatunk egy-egy tagozattal, mintha osztott lenne iskolánk és két-annyi időt szentelhetünk neki, mint ma, úgy 50%-kal kisebb lesz a bukások száma és akil ilyen körülmények közt is ismétlésre kell utasítanunk, az vagy igen ügyetlen, vagy szellemileg nagyon elmaradott. Az ilyenre nem lesz hátrány, ha a többitől elkülönítve ugyan, de hallgatja tanításunkat és rajzolgatva, jól-rosszul irogatva két év alatt olyan készségre tesz szert, hogy aztán elkezdhető vele az első évfolyam. Az ilyen még mindig elvégezheti a 6, vagy újabb bukás esetén a 4 évfolyam anyagát. Tanítói tapasztalat igazolja, hogy inkább az alsó évfolyamban vesztegeljen több ideig a gyenge tanuló, de alaposan

sajátítsa el az alaptudást, minthogy rosszul előkészítve, a felsőbb fokon bukdácsoljon.

Ez a megoldás nem lenne általános és az egész vonalra kiterjedő, hanem csak ott lépne életbe, ahol a nehéz viszonyok követelnék ezt. Ezek az iskolák, kellő indokolással, kérnék a kétéves tanév bevezetését legalább is arra az időre, amíg a mostani gátlások fennállanak.

Ezekben voltam bátor tervemet kartársaim ítélete elé állítani. Szokatlan újítás lenne ez, de hiszen a pedagógia egész vonalán az újítások korát éljük. Új a szellem, újak a célok, újak a módszeres eljárások, miért ne lehetne tehát új az iskolába járás megoldása is, amikor első sorban ez tenné lehetővé azt, hogy az iskola belső életének sok újítása ténylegesen is keresztülvihető legyen.

Mónus Gyula.

A gyermektanulmány és az intelligencia vizsgálata.

Adler Ernő.

(Folyt. és vége.)

A fentiekben vázolni igyekeztem a gyermektanulmány fontosságát, annak mai állását, szükségesnek tartom még függelék-képen közölni a *Binet-Simon*-féle »teszt«-eket az intelligencia vizsgálatára, mely teszt-sorozat *Éltes Máttyás* átdolgozásában (A gyermeki intelligencia vizsgálata, Budapest, 1914) jelent meg.

Háromévesek: 1. Száj, szem, orr megmutatása. 2. Hat szótagból álló mondat ismétlése. 3. Két egyjegyű szám ismétlése. 4. Képszemlélet (A 3 éves az egyes részek felsorolásával reagál.). 5. A vezetőknév megnevezése.

Négyévesek: 1. Bemutatott tárgyak megnevezése (kulcs, kés). 2. Három szám megnevezése. 3. A gyermek mondja meg: fiú-e vagy leány? 4. Két vonal (5–6 cm) összehasonlítása (melyik hosszabb?).

Ötévesek: 1. Két súly összehasonlítása. 2. Tízszótagú mondatok ismétlése. 3. Számlálás 4-ig. 4. Türelemi játék. (Két kartonháromszöget úgy kell összerakni, hogy derékszögű háromszöget adjon ki. Mintául egy derékszögű háromszöget kell a gyermek elé tenni.) 5. Egy négyzetet (3–4 cm oldalhosszúság) le kell rajzolni.

Hatévesek: 1. Jobb kezét, bal fület kell megmutatni. 2. Délélt és délután megkülönböztetése. 3. Életkor megmondása. (Hány éves vagy?) 4. Három megbízás teljesítése. (Tedd ezt a kulcsot erre a székre, azután nyisd ki az ajtót, azután hozd ide a skatulyát, mely azon a széken az ajtó mellett van.) 5. Tizenhatszótagú mondat ismétlése. 6. Esztétikai összehasonlítás. (Mutatunk három kartont, mindegyiken egy szép és egy csunya arc van rajzolva. Mondja meg a gyermek, melyik a szép.) 7. Konkrét

fogalmak definíciója. (Pl. villa, asztal, szék, ló, mama.) A legalsó fokon vagy hallgatással felel a gyermek, vagy rámutat a tárgyra, vagy ismétli a szót. A második fokon: megmondja mire való a tárgy. Ez a célmegjelöléssel történő definíció. A hat éves gyermeknek ezen a fokon kell állnia.

Héltévesek: 1. Képszemlélet. Ezen a fokon a gyermek már leírja a képet. Ha a képen a személyek valamit cselekesznek, megmondja. Pl. az ember húzza a kocsi. A kalap a földön van. 2. Rajzok hiányosságának a fölismérése. (Négy hiányos rajzot mutatunk, meg kell mondani, mi hiányzik rajtuk: száj, orr, szem.) 3. Irott szavak lemásolása. 4. Számlálás 13-ig. (13 darab pénzdarab megszámlálása.) 5. Meg kell mondani, hány úja van. 6. Egy rombusz lerajzolása. 7. Négy pénzdarab megismerése. 8. Öt szám ismélése.

Nyolcévesek: 1. Kilenc pénzdarab összeszámlálása. 2. A négy főszín ismerete: vörös, sárga, zöld, kék. 3. Számlálás 20-lól visszafelé 0-ig. 4. Tollbamondás után való írás. 5. Két tárgynak emlékeztetőből való összehasonlítása. (Lepke, légy; fa, üveg.) 6. Olvasottaknak emlékeztetőből való előadása. Egy újsághírből (három ház leégett) hány mozzanatot jegyez meg magának?

Kilencévesek: 1. A napi dátum elmondása. 2. A hét napjainak elsorolása. 3. Öt súly elrendezése. 4. Adjon vissza 1 frankból 80 fillért. 5. Konkrét fogalmak definíciója. (E fokon már a célmegjelölésen túl kell lenni. Ez lehet: legközelebbi nemi fogalom megjelölése, a tárgy leírása, vagy az anyag megnevezése, melyből készült. Míg az előző fokon három mozzanatot, ezen a fokon már hat mozzanatot kell megjegyeznie.

Tízévesek. 1. Hónapok neveinek elsorolása. 2. Valamennyi pénznem ismerete. 3. Mondat alkotása három szóból. 4. Három könnyű intelligencia-kérdés. (Mit kell tenni, ha lekéstünk a vonatról? Mit kell tenni, ha az embert egy társa akaratlanul meglöki? Mit kell tenni, ha olyan tárgyat tör el az ember, ami nem az övé?) 5. Öt nehéz intelligencia-kérdés. (Ha az ember elkésik az iskolából, mit kell tenni? Mit kell tenni, mielőtt az ember résztvesz valamely fontos vállalatban? Miért bocsátunk

Modern bútorok

Legnagyobb cég a szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Érsekujvár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szüksége, érdeklődjön áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

meg könnyebben valamely rossz tettet, ha azt fölindulásban követte el valaki, mintha az nem fölindulásban történi? Ha olyan valakiről kérnek véleményt, kit kevésbé ismerünk, mit kell tenni? Miért kell az embert inkább tettei, mint szavai után megítélni?)

Tizenegyévesek: Abszurd mondatok bírálása. (1. Egy szerencsétlen kerékpáros betörte a fejét s rögtön meghalt. Bevitték a kórházba s attól tartanak, hogy nem fog megmenekülni. 2. Három fivérem van: Pál, Ernő meg én. 3. Az erődítésekben egy szerencsétlen leány tetemét találták meg 18 darabba vágva. Azt hiszik, hogy öngyilkos lett. 5. Tegnap vasúti szerencsétlenség történi, de nem súlyos, csak 48 a halottak száma. 5. Valaki ezt mondta: »Ha egyszer kétségbeesésben öngyilkos leszek, nem választom a pénteki napot, mert a péntek rossz nap s szerencsétlenséget hoz.«) 2. Mondat alkotása három szóból. (Ezen a fokon azt is kívánjuk, hogy a három szót egyetlenegy mondatba foglalják össze, míg a 10 évesnél beérhetjük, ha két mondatba tudja bevinni a három szót.) 3. Hatvan szót mondani három perc alatt. 4. Absztrakt fogalmak definíciója. (Irgalmas-ság, igazságosság.) 5. Szavak mondatokká való rendezése.

Tizenkétévesek: 1. Hét szám ismétlése. 2. Huszonzhat szótagú mondat ismétlése. 3. Rímek találása. (Minimum: egy perc alatt legalább három rímet kell találni.) 4. Két feladat megoldása. (Egy ember sétált az erdőben, de hirtelen ijedten megállt s a legközelebbi rendőrszobára sietett, jelentve, hogy egy faágon látott... mit? — Szomszédom különböző látogatókat kapott. Előbb egy orvos, azután egy közjegyző s végül egy pap ment be hozzá. Mi történt a szomszédomnál?) 5. Képszemlélet. — E fokon már a kép magyarázatát várjuk, nemcsak leírását, mint az előző fokon. Pl. Az előző fokon a gyermek csak azt látja, hogy az ember az ablaknál áll, most már egy fogoly az, aki cellában van. Az érzelmi mozzanatok is már figyelemben részesülnek.

Tizenháromévesek: 1. Papírkivágási gyakorlat. 2. Egy háromszög átrakása. (Ezt a két tesztet nem igen lehet rajz nélkül megértetni. Az előbbinél a papír olyan összehajtogatásáról van szó, mely bizonyos formákat ad ki, az utóbbinál pedig arról van szó, hogy a geometriai alak egy háromszög átrakása által milyen módon változik meg.) 3. Mi a különbség absztrakt fogalmak között. (Evolúció — revolúció, stb.)

Amint már fentebb is említettem, ezek a Binet—Simon-féle tesztek bizonyos hiányokat mutatnak, hiszen nem napjainkban készültek, azonban egészen kétségtelen, hogy alapgondolatuk helyes. E tesztsorozat így is alkalmas arra, hogy gyakorlatilag fölhasználjuk, de továbbfejlesztéssel mindenesetre értékes eszköze lesz az egyéniség vizsgálatának.

A Binet—Simon-féle módszer mellett számos más módon is igyekeznek a különböző tehetségeket megállapítani. Az egyes képességek megállapítására a különféle tesztek mellett egyéb módszerekkel is tesznek kísérleteket. Nálunk, Szlovenszón, Farkas István ipolysági polgári iskolai tanár állított össze tehetség-

próbát a magyar nyelvből. Általános megfigyelésen alapuló intelligencia-vizsgáló »megfigyelési lapokat« én is összeállítottam s azokat szívesen bocsátom karlársaim rendelkezésére (sokszorosítva vannak néhány száz példányban), hogy amennyiben a gyermektanulmány s az ezzel kapcsolatos intelligencia-vizsgálat érdekli őket (s kell, hogy a modern tanítót érdekelje), ezirányban munkát fejthessenek ki. Az általam összeállított megfigyelési lapokat díjtalanul szívesen megküldöm (címem: Rimavská Sobota, Állami polgári iskola), s azután a feldolgozott megfigyelési lapokat összegyűjtve, az azokból leszűrt eredményeket ismertetném.

Igyekeztem ismertetni nagy vonásokban a gyermektanulmány feladatát, célját, jelentőségét és szükségét, azonban korántsem merítettem ki a gyermektanulmány kiapadhatatlan lehetőségeit, amelyekkel mindinkább közel juthatnánk a gyermekhez. A gyermek testi fejlődése, az iskolába lépő gyermek megfigyelése, a gyermek lelki fejlődése, a gyermeknevelés ferdeségei, a gyermektipusok, a gyermek nyelve, a gyermek erkölcsi érzelme, a gyermekkori hazugságok, a gyermek képzelete, emlékezőképessége, figyelme, a gyermek és a mese, a gyermek játéka, a gyermeki szellem munkabírása, a gyermekfejlődés-tan stb. stb. mind olyan kérdések, melyek kiapadhatatlan tárházat képeznek egy megalakuló gyermektanulmányozó intézménynek. Sokan vagyunk Szlovenszón, akik elszórvá gyermektanulmányozással foglalkozunk, nagyon jó lenne, ha már most egymással érintkezésbe lépnénk, hogy azután együttesen, esetleg a Csehszlovákiai Magyar Tudományos, Irodalmi és Művészeti Társaság égisze alatt megalapíthassuk a »Szlovenszói Magyar Gyermektanulmányi Társaság«-ot.

Felkérem mindazon karlársaimat, akik a »Szlovenszói Magyar Gyermektanulmányi Társaság« megalapítását kívánják, keressenek fel soráikkal, hogy az elzeter munkálatokat elvégezhessük!

A Republika legnagyobb bútorgyárának fióktelepe!

Világhírű TRIMPF és HEIDÚK bútorok

Lászlónál

Nové Zámky,
Kosztolna ulica 16.

Kedvező részletfizetések. — Kereskedői közvetítő haszon kizárva. — Keményfa hálósobák 1200 Ké-től kezdve. Megtekintés és autó díjmentesen.

A szövetkezeti életre csak megérett emberek valók. Szövetkezetünk föllendülése élénken fogja bizonyítani azt, hogy a magyar tanítótság az érettség milyen fokán áll. Mert itt nemcsak szavak, de tettek kellenek.

IRODALOM

Látogatás a Gur Emírnél.

Mutatvány Mikuss Elek »Magy rok azslába Visszale című művéből.

Áprilisban érkezett az utolsó szerteladomány-küldemény Taskentba. A táborban élő foglyok mind le voltak rongyolódva, azért nem lehetett másként szétosztani, mint sorsolás útján. Barakunkban hét ember kapott egy nadrágot. Minden hetes csoport sorsot húzott, s akinek a nadrág jutott, a többit fejkenként 50 kopékjával kárpótolta. A piaci árat tekintve, ez igen előnyös beszerzés volt, de rövid viselés után kiszült, hogy a szemre viselt ruhadarabok rossz minőségűek voltak, csakhamar szétmállottak.

Az 5 deka kenyéren, répalevél-levesen s a maroknyi vízbenfőlt köleskásán már csak tengődni lehetett ideig-órig, de a munkaképességet megőrizni nem. A foglyok kiéhezve, eleőrtenedve, mint sáppadt árnyékok lézengtek a barakok között.

Április közepe táján, egy délután, magát mérnöknek nevező orosz jött táborunkba, s egy geometert és 200 munkást keresett csalornázási munkálatokra Kungrád vidékére. Nikitics barátom, — horvát ember, — volt ezidőtáji az egyetlen géométer a táborban. Az orosz az irodából egyenesen hozzánk jött, s tárgyalni kezdett Nikiticsel. Napi három rubel fizetést ígért a munkásoknak; tizet neki s azonkívül kitünő étkezést, naponta báránnyússal. Nikitics csak úgy volt hajlandó a munkát vállalni, ha mint segédet engem is magával vihet. Az orosz abba is beleegyezett: öt rubelban szabva meg fizetésemet. A munkásokat több táborból toborozta össze. Az emberek, akiket már hasonló ígérekkel számtalanszor becsaptak, s kialakodott bérüket elsikkasztották a vállalkozók, nem nagyon jelentkeztek, — ezért az orosz »mérnök«, hogy megnyugtassa őket, az irodán formális szerződést állított ki, melyet ő is, mi is aláírtunk. A szerződés záradéka így szólt: »Békekötés és hazaszállítás esetén azonnal vissza kell bennünket szállítani Taskentba. A szerződést a táborpa-

rancsnok is aláírta s pecséttel látta el.

Huszonhetedikén végre együtt volt a 200 ember. Kivonultunk az állomásra, s elhelyezkedtünk a tyepluskákban. Nikitics és én az őrség kocsiájában kaptunk helyet.

Vonatunk csak másnap reggel indult. Kora hajnalban hangos női-zás vert fel álmomból. A szomszédos sánpáron álló vonatba katonákat vaggoníroztak be. Mozdonyuk fűtve volt, s Európa felé nézett. Lehet, hogy a harctérre vitték őket. A szokásos katonanóták helyett gúnydalt énekelték, melyben szó volt egy ezredesről, aki meglopja a raktárt; a lopott holmi végigvándorol rangfokozat szerint az egész alantus tisztikar kezén, s ami végül megmarad, azon az őrmester túlad a bazárban. Almos is voltam, papiros sem volt kéznél, s így az érdekes dal szövegét sem sikerült feljegyezmem. Emlékezetemben maradt egy másik, nem kevésbé jellemző az orosz állapotokra:

»Práporcsiki... csiki... csiki... csiki...
Izvoscsiki... csiki... csiki... csiki...
Karmanscsiki... csiki... csiki... csiki...
(A zászlósok... sok... sok... sok...
A bérkocsisok... sok... sok... sok...
Mind zsebtolvajok... jok... jok...)

Alig hagyta el vonatjuk az állomást, mi is elindultunk. Tograk és karagacs fák sűrűjéből kikandikál villák közt vitt az utunk sokáig, míg elhagytuk Taskent elővárosát. Április vége volt még csak, de már nyári köntösből zöldeltek az erdők és a kertek. A kocsi ajtajában üldögélve gyönyörködtünk a vidék szépségében, s a természet bujaságában. Mennyivel más itt a táj, mint a Mujun-Kum sivatag piszkosságára homokja Taskent előtt.

A vasut Dzsizsák közelében magas, kopár és meredek sziklák között járja keresztül magát az Alai heglánc végső nyulványain. Innen indultak a Dzsingiz khán és Timurlenk hordái nyugat leigázására.

A völgy lassan kiszélesedik, mely szakadékok felett robogunk tova. Mögöttünk maradnak a hegyek s befutunk a két mecsetek városába: Szamarkandba.

Az orosz mérnöknek valami elintézni valója akadt a városban s azért egy egész napot vesztegeltünk az állomáson. Nikitics megkérte az őr parancsuokat, engedjen he kettőnket a városba kíséret nélkül, szeretnénk Szamarkand történelmi emlékeit és a bazárt megtekinteni. Holmink a vonaton marad, úgy sem szokhatnánk meg. A derék ember azonnal beleegyezett.

Civilruhát öltöttünk és elhagytuk az állomást. Az épület előtt lödörgő szárd suhancok közül felfogadtunk egyet, aki hajlandó volt 1 rubelért egész nap kalauzolni hennünket.

»Vezess minket a Gur Emirhez!« Így nevezik a mohamedánok Timurlenk sremlikét.

Végighaladtunk a szárd városon s kint a város szélén, egész közel az orosz negyedhez akadtunk rá a nagy hódító porait rejtő mecsetre. Az épület nem nagy, de nagyon szép lehetett Timur idejében; a XV. század elején. A magányosan álló kupola kék és zöld csempiburkolata ma is elég jó állapotban van. Az egyik minaret teljesen rombadőlt, a másikat csak a fele áll még. Az omladék téglák szanaszét hevernek a mecset udvarán, nincs, aki eltakarítsa az útból. A sír őreinek levékenységé csak annyi, hogy a látogatóktól beszedi az ajándék garasokat; különben Allahra bizza, meddig tetszik neki az épületet az összehozástól megóvni. A mohamedán nemtörődömség következtében így pusztul minden műemlék keleten. A műemlékvédő egyesület ismeretlen fogalom. Ha egy épület elkészül, többé renoválva nem lesz. »Allah akarata, hogy idővel minden elpusztul, az ember ne szegüljön ellen az ő szent akaratának!«

A rombadőlt mecsetek helyébe újak épülnek; de a mai nemzedék elődeitől csak a fanatizmust örökölte, a művészi érzéket már nem.

A sír őre az előcsarnokon és egy sötét folyosón keresztül bevezetett a kupola alá. A keskeny, magas ablakokon beszűrődő félmohályban fehér és szürke sírkövek között márvány alapon nyugvó sötét nefritsábra mutat az öreg szárd s fejével int. Tamerlán emléke még öt évszázad után is olyan borzalommal tölti el az utódok szívét, hogy a nevével nem veszik szájukra, s ijedten rezzennek össze, ha az idegen emlegeti.

A gondosan csiszolt nefritömb és a sötétzöld, másfél—két méter magas nefritburkolat a falakon, tele volt vésett írásjelekkel. Magas póznákról jak és lófarak, tarka zászlócskák csüngtek alá.

Az öreg gyertyák nyomott kezünkbe s keskeny csigalépcsőn letuszkolt a sötét kriptába, amely pontos mása volt a felső, márványráccsal elkerített helyiségnek. Itt nyugosznak a rettegett hódító fiai, unokái és tanítóiak tetemei fehér márvány fedők alatt; Tamerlán nyughelyét itt is sötét nefritakáró fedte. A sírok érintetlenek; az orosz régészek a mohamedánok fanatizmusa miatt nem merték megbolygálni azokat. Megilletődve álltunk a hideg, nyirkos sírűregben, míg gyertyánk le nem égett. Milyen kis helyen megfér itt az ember, aki szűknek érezte életében Ázsia végtelen pusztáit! Timurlenk sorsa a nagy hódítók sorsa: amit megszerzett mérhetetlen könny, szenvedés és vérontás árán, elpusztult halála után.

A Gur Emir sírboltjának falain a kilobbanó gyertyavilágban mint ha véres árnyak imbolyognának. Br... Hideg van idelent! Gyerünk a napvilágra!

A Bibi Chanum mecsethez vezet most kalauzunk. Ez az épület szintén Tamerlán idejéből való; ma már teljesen romokban hever; egy földrengés döntötte össze.

Innen visszamentünk a szárd városba. Megtekintettük a Regisztánt uraló Sir-Dar, Ulug-Beg és Tillah-Kari mecseteket, a perzsa építőművészet remekét. Az idő foga nem kímélte meg őket sem s a színes csempék elhordásában az idegen látogatók is segédkeztek. Hallottuk, hogy Szamarkandban van Dániel próféta állítólagos sírja; a szárdok azt tartják róla, hogy a szent sírjában is nő. Ezért időről időre meghosszabbítják a sírt. Most, mint mondták, 22 méter hosszú. Kis vezetőnkől érdeklődtünk a sír felől, de nem értett meg. Lehet, hogy Dániel a bennszülöttek másképp nevezik.

Ebédünket: egy csésze teát és leposkít (a mohamedán lakosság kovászatlan kenyere) egy teaházban elköltve, a nagybazar megtekintésére indultunk.

A szűk utcákon rengeteg ember tolongott. Virágos selyem koftáknakba öltözött férfiak, sűrű fekete fá-

tyollal letakart nők, rongyos dervisek, alamizsnáért könyörgő koldúsok serege hullámzott fel-alá az elárusítófülkék között. Feledhetetlen, színpompás kép az európai szemlélő előtt. Az alkudozó, lármázó, gesztikuláló tömegben csak a friss árúkkal érkező levekaravánok vezetőknek »Ket! Ket!« (Félrel) kiáltásaira nyílik anynyi rés, hogy az állatok tovább haladhassanak. A szőnyegkötés, seelyemszövés csodái, az ötvözművészet remekei halomban hevernek az utca felé falméltúli üzletekben. Nézésükbe belefárad a szem s szinte jólesik

figyelmünket az utcaközépen mutatványaitak végző kínai csepürágókra fordítani.

Kalauzunk figyelmeztetett, hogy már közeledik az este; vissza kell térnünk az állomásra. Szolgálatkész-ségét a kialakodott héren felül még fél rubellel honoráltuk s elbocsájtottuk. A fiú ilyesmibez úgy látszik nem volt szokva, mert Allah áldását kérte még a lábunk nyomára is. Csak most vettük észre, mennyire kifárasztott az egész napi járkálás. Alig másztunk, mire hazaértünk...

FÓRUM

Az élet kényszerít, az idő érlel.

Két estendő telt el azóta, hogy a csehszlovákiai magyar tanítószág továbbképzésének kérdéséről, mint megoldandó problémáról írtam e lap hasábjain. Azóta minden alkalmat, utat és rendelkezésemre álló korrekciószközt megragadtam, hogy az a kérdés állandóan a magyar tanítószág nyilvánossága előtt szerepeljen. Cselekedtem ezt és cselekszem azzal a szilárd meggyőződéssel, hogy ez a kérdés mindentekintetbeni létünk egyik legfontosabb problémája és hogy ennek a problémának megoldása elől nem szabad, de nem is lehet lesz módunkban kitérni. Meggyőződésemben és hitemben megerősítell az a tudat, hogy ez jelenlegi életkörülményeink és a rohanó élet követelése és, hogy az idő mindent, — így ezt a kérdést is — megérlel.

A léteírl folytatott küzdelemben — az élet örökörvényű törvénye szerint — a gyengék elhullanak, az erősek megmaradnak. En tudtam azt, hogy az életnek ez a könyörtelen törvénye előbbutóbb ki fogja kényszeríteni és állandóan fokozódó követelés-sel fogja sürgetni a csehszlovákiai magyar tanítószág továbbképzésének minél tökéletesebb módon való megoldását. Arra azonban — őszintén szólva — nem számítottam, hogy a továbbképzés után való vágy és a továbbképzés mielőbbi megoldásának szükségességére vonatkozó közvetlen avagy közvetett újabb bizonyítékokkal tárhatók már ma is magyar tanító-társadalmunk elé.

Hivatalos lapunk ezévi február 15-i számában számos cikket és hírt találtam, melyek külön-külön és egyetemlegesen — esetenként talán a cikkek íróinak, a hír közlőinek tudtán vagy tán akaratán kívül — a csehszlovákiai magyar tanítószág továbbképzésének szükségességét bizonyítják és a továbbképzés mielőbbi megoldását sürgetik.

Ime:

Szepesi, Krónikájában a mai családi nevelés fogyatékoságainak döbbenetes következményeiről szólva, a tanítótság fokozott iskolai és iskolán kívüli nevelő munkásságától várja a kétségbeesítő viszonyok javulását. Szelíd szóval, de határozottan kéri tanító-testvéreit, hogy szervezzenek, alapítsanak — ott, ahol nem volna — az erkölcsi nevelés szolgálatába állítandó ifjúsági- és leány-egyesületeket. Helyes, sőt nagyon helyes! Azonban az ifjúsági egyesületek szervezése és alapítása, de különösen a már beszervezett ifjúság érdeklődésének állandó fenntartása megköveteli, hogy a tanító az ifjúsági egyesületek szervezésének mikéntjél tökéletesen ismerje, az egyesület élet munkájában — nem az adminisztrációra gondolok — tökéletes tudással rendelkezze, mert csak így végezheti munkáját a cél megkövetelle eredménnyel. Ezt a tudást pedig csak alapos előkészület, direkt tanulás útján — mondjuk továbbképző tanfolyamokon — sajátíthatja el a tanítótság. Ma nem engedhetjük meg magunknak és lelkiismeretlenség lenne azt kívánni, hogy minden tanító saját kudarcain keresztül jusson a szükséges ismeretek hirtokába.

A »Hanza Szövetkezeti Ujság« azon megállapítása, — s ez valóban kell elfogadnunk — hogy a fiatal magyar tanító-generáció nem törekszik a szövetkezeti eszmék szolgálatába állítani erőit és, hogy oka ennek elsősorban a felkészültség hiánya, szintén a továbbképzés szükségességét bizonyítja és a kérdés mielőbbi megoldását sürgeti.

Az a kis napilír pedig, mely arról szól, hogy egy színmagyar község lakói azzal a megokolással kérnek szlovák iskolát, hogy a magyar iskolában nem sajátítják el gyermekeik kellő mértékben a szlovák nyelvet, kötelességévé teszi a magyar tanítósnak, hogy a szlovák nyelv minél tökéletesebb elsajátítására törekedjék, hogy módjában legyen a magyar gyermekeknek a magyar iskolában is kellő mértékben elsajátítani a szlovák nyelvet. Meg kell ezt tennünk már csak azért is, hogy ne legyünk kénytelenek egy-egy ilyen hírrel kapcsolatban kérdeznünk: »Vajjon politikai, vagy pedagógiai probléma ez?...«, hanem határozott formában állíthassuk, hogy ez nem pedagógiai probléma... Ez a kérdés is a továbbképzés szoros tartozéka!

Húsvét előtt megjelenik

BOROSS BÉLA :

BOKRÉTÁT KÖTÖTTEM

című ifjúsági könyve, Ivány Ferenc rajzaival.

Ifjúsági könyvtárakba nagyon alkalmas! — Megrendelhető a „Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában“, Galántán.

Két másik cikk — Kónya: »Három temetés« és Sörös: »Amerika tanít« — a leghatározottabb formában szól a továbbképzés mellett, amikor az egyik hivatalos lapunknak első sorban a továbbképzés szolgálatába való állítását kéri, a másik pedig tanulmányi út szervezését tartja szükségesnek, melynek célja a csehországi új típusú iskolák megismerése lenne. (Csak zárjelben említem, hogy kétévelőtli cikkemben többek közt ezt a két módot — a továbbképzést szolgáló lapfejlesztést és a csehországi új típusú iskolák megismerését — is a továbbképzés egyik módjának hirdeltem.)

Mindezek és még számos ok és körülmény szól hangos szóval hozzánk, csehszlovákiai magyar tanítókhöz, hogy az elénk tornyosuló gátlások ellenére is erönk és akarásunk teljességével munkálkodjunk a továbbképzés mielőbbi és minél tökéletesebb formában való megvalósításán.

Tanuljunk Amerikától, hogy ne legyen temetésünk!

Oye.

A „három temetés“.

A Magyar Tanító február 15-i számában ilyen címen egy cikk jelent meg, mely különösen a Világosság című kath. tanügyi lapot érinti. Mivel az egész cikken bizonyos személyi animozitás húzódik keresztül, mely az egész cikket dominálja, ez fölmentene minden további hozzászólástól; azonban ezzel kapcsolatban már a közvéleményt és közügyet érintő dolgok tekintetében szóltanul nem mehetünk el.

Sok logikátlanságot is tapasztalok az említett írásban, ami nem kevésbé esik a komolyság és súly rovására. És, ha rosszul értesültség volna, még nem jogosít fel ítéletre és a mindennekfelett való bírói verdikt kimondására. A mesterkéelt merészséget még nem vihetjük át a közélet harcába, mert csak akkor lenne számbavehető, ha a harcvonalnak nem a testvéri frontján próbálgatná nyilatni ontani, hanem ott is, ahol igazi merészség kell, s ahol a kari és emberi jogoknak szakadozó és jajgató frontja kér segítséget, még ha csak a kulturális fronton maradunk is.

Az egyenesvonalú, gerinces előretörtetés mindenkor szimpatikus, ha nem a személyeken, hanem a célon van a súly, melynek ragyogni kell.

Most a logikátlan megállapítások!

Azt mondja cikkíró, hogy a három tanügyi lap — melyek az irányelveket tekintve ellenkező álláspontot képviseltek — s amelyeket eltemet, a kiinduláskor egészségesek voltak, csak azután betegítették meg őket. Ime, a Világosság becsületes, egyenes útját olyan szélsőségesnek minősíti, mint pl. a Magyar Tanügy-ét. Olyan rendbontónak, egységrontónak látja, s azt mondja, hogy a Világosság az ő lapja volt.

Ugy tudjuk, hogy a cikkíró mentalitása inkább símult a Magyar Tanügy irányelveihez, mint a Világossághoz, melynek

nem volt támogatója, még csak jóakarója sem.

A Világosság a tanügyi irodalomban olyan magaslaton állt, hogy belföldi viszonylatban hasonlót alig lehet találni. Ezt nem mi állapítjuk meg, hanem elismert szakkörök, hivatalos személyek, sőt az ellenirányzatú felfogásúak is. A cikkek is legnagyobb részben szakképzettől valók. Ezt a nívót iparkodtunk megőrizni s kerültünk minden szélhúzó és személyeskedő irányzatot; falusi böstörködéseknek helyet nem adtunk. A Világosság a tanítók tekintélyét csak emelte és sok tekintetben nevelő hatással volt a tanügyi lapok szerkesztése ügyében is.

Második bajnak mondja, hogy a szerkesztőségben nem dolgoztak, illetve csak az egyik tag dolgozott. Az igaz, hogy a munka sohasem clég, de bizony ott dolgozott a szerkesztőkön kívül még néhány kolléga önzetlenül és — túlzott idealizmussal.

A harmadik ok pedig az volna, hogy a Világosság az Új Élet járszalagjára került a szervezatlenség miatt.

Az Új Élethez való csatlakozásnak az volt az igazi oka, hogy célszerűbbnek látszott a sok lappal való megterhelés elkerülése végett az egyébként egy célért küzdő lapok egyesítése, másrészt, hogy ezzel kapcsolatban mindkét lap szélesebb elterjedést érjen el.

Szükség van a Világosságra is és az Új Életre is s csak erősítést jelent, hogy az azonos lapok egyesülnek.

Természetes, hogy a modern katolicizmusnak eminens érdeke a tanügyi és a nevelés előbbreviteles s akkor a »járszalagra«
büszkék is lehetünk. A kath. tanítók egyesülete ügyében volna még néhány megállapítás, ezt azonban következmények nélkül nem lehet megtenni s nem volna célszerű semmi tekintetben ennek taglalása, de nagyon örülnék, ha a tanítóság egyértelműleg tovább követelné.

Ami a Világosság halálát illeti, ez legfeljebb kívánsága lehet, de be nem következik, mert az Új Élettel él tovább abban az eszmekörben, amely közös minden kath. magyarral.

Dinyés Károly.

ELŐJEGYZÉSI FELHÍVÁS!

Majdnem hat éves hadifogságom történetét a hirhedt trojckói »haláltáborban«
és egyéb táborokban megírtam:

„Magyarok Ázsiába Vissza“

cím alatt megrajzolva benne a legénységi állományú tanítók szomorú sorsát Ázsiában. A mű kb. 300 oldal terjedelemben, finom papírra nyomtatva jelenik meg. — Ára fűzve, a taskenti hadifogolytémő képével címlapján előjegyzésben: 20.— Ké. — Bolti ára drágább lesz. Kartársak által megrendelt példányok kézzel signálva. Előjegyzéseket úgy saját, mint községi és tanítói könyvtárak részére a következő címre kérem: Mikuss Elek tanító, Tallós (ukr.: Galánta). — Ára a szállítás után fizetendő!

Jó karban levő, használt harmoniumot megvételre keresek. Cím: Meidlinger Anna tanítónő, Battyán, p. Biel.

EGYESÜLETI ÉLET

Az igazgatói tiszteletdíj ügye.

Nyolc év óta tartó huza-vona, a panaszok, beadványok, kérelmek és felelőbeszések hosszú sora után végre befejezett ténynek lehet tekinteni a nemállami iskolaigazgatók igazgatói díjának ügyét, amely a legfelsőbb közigazgatási bíróság döntvényével, az iskolaigazgatók jogos követelésének elismerése által az igazgatótanítók javára dőlt el. Eziránt nem is lehetett kétség, csupán a bírósági végzés hiányzott, amely megfelelőbevitel nélkül kimondja az igazgatótanítók igényjogosultságát, minden jogi csúfítás-csavarás nélkül, mert nem tesz egyebet, mint a törvény alapján helyezkedik.

Lapunk ezévi február 15-i számának 129. lapján ismertettük a kérdéses közigazgatási bírósági döntvény határozati részét a »Národná Skola Slovenská« című tanügyi lap nyomán, mely lap XII. évfolyamának 9–10. keltős száma közli ezt a legfelsőbb közigazgatási bírósági döntvényt. Tornaia község panasszal élt a pozsonyi országos hivatal határozata ellen, mely kötelezte a községet az iskolájánál működő igazgatótanító igazgatói díjának megfizetésére. A legfelsőbb közigazgatási bíróság a panaszt, az idézett döntvénnyel elvetette, tehát az országos hivatal végzése jogerőssé vált.

A Národná Skola Slovenská ezzel kapcsolatban az alábbi fölhívást intézi a nemállami iskolaigazgatókhoz, akik igazgatói díjukat még meg nem kapták: »A nehezen kiküzdött igazgatói fizetés behajtásának egységes eljárása céljából ajánljuk nemállami testvéreinknek, hogy kérvényük beadásánál lehetőleg az alábbi kérvénymintához alkalmazkodjanak. Hogy a behajtás gyorsan és eredményesen történjék, a Věstník ama számának megjelenése után, mely a szóbanforgó döntvényt közölni fogja, azonnal járjanak el egységesen e minta szerint:

Járási Hivatal

..... - ban.

Miután az igazgatói pótlék kérdése csak most van véglegesen rendezve, alulírott iskolaigazgató a Legfelsőbb közigazgatási bíróság 1933. év június 27-én kelt 11.148/1933. számú, most megjelent és mellékelte végzése alapján (Věstník máno évf. old.) tisztelettel kérem, kegyeskedjék fizetési meghagyás útján fölszólítani a-i osztályú népiskola fenntartóját, hogy részemre, végrehajtás terhe alatt az év tól a mai napig járó igazgatói díjat Ké összegben fizesse ki. — Mivel a mellékelte végzés semmiféle föltételt, kikötést stb. egyáltalában meg nem enged, azért csak a i tanfelügyelőség egyszerű nyilatkozatát csatolom, mely igazolja az igazgatói teendők tényleges elvégzését, mivel a fönti döntvény

értelmében csupán az igazgatói munkakör által megjelölt kötelességek teljesítését kell bizonyítani.

Tiszteletteljes kérésem megisméltése mellett maradtam

teljes tisztelettel:

... .. ban, 193 ... hó ... n,

ig. tanító (nő)

Válságban a keffős alkalmaztatás

Téma, mely a gazdasági konjunktlúra idejében is sok diskussióra adott okot, de ez eddig egyszerű polemizálásnál komolyabb következményeket nem vont maga után.

Nem úgy fest a dolog azonban napjainkban, amikor egyre sürűbben vetődnek föl a kérdések a keffős jövedelmek ügyében, melyre okot szolgáltat az egyre súlyosbodó világválság és ezzel együtt a riasztó mértékben emelkedő szellemi munkanélküliség. Innen van az, hogy ma már komoly állami tényezők lesznek a dolgot mérlegelés tárgyává, s bizony ott állunk, hogy egy szép napon valóra válik az, ami a közalkalmazottak számos tagját éppen nem a legkellemesebben fogja érinteni.

Éppen ezért az ügylőz hozzászólni, bárkinek is nagyon kényes dolog, amennyiben a véleményeket nagyon nehéz közös nevezőre hozni... Azaz nem is volna nehéz, ha föltétlenül objektív szemzőgből bíráló az ügyet.

Részemről — a kérdést illetőleg — éppen emiatt nem kívántam polemiaiba bocsátkozni, de akaratom ellenére kénszerűltem erre akkor, midőn elolvastam a Magyar Tanítóknak f. é. 1. számában „Több tanítónő» neve alatt megjelent cikkét.

Előre bocsátom, hogy céloim nem a bírálás, sem a kritizálás, csupán egyszerű hozzászólás a tárgyhoz, melyet, remélem, nem vesztőlem senki rossznéven.

Tudniillik, az említett cikk figyelmes átolvasása után az a vélemény alakult ki bennem, hogy annak tartalma nem fedi teljes mértékben a megkívánt objektivitást s kidorborodik benne egy kis részrehajlás és egyéni érdek. Mindenekelőtt, ha közös sérelemről szállunk síkra, akkor föltétlenül kívánatos az önzetlenség, ha vele lényileg az ügynek akarunk szolgálni. Nem felel meg a mai általános demokratikus irányzatnak, ha azt kívánjuk a Vezelőségől, hogy egy bizonyos generációt, ezért vagy azért az érdemeiért jobban vegyen védőszárnyai alá, — mert ha a múltnak megvoltak a maga nehézségei, úgy a jelennek hatványozottan megvannak.

Azokban elvitathatatlan az, hogy a fixes fizetésű férjjelel bírónői közalkalmazottak 40%-os helyi pótlék-levonása olyan súlyos sérelem az egyikre, mint a másokra. Ha a férjjezett nő alkalmazásban van, ugyanazt a munkát végzi, amit ellenesetben más valakinek kellene végeznie. Tehát nem helyes egyenlő munkát ebből vagy abból az okból kifolyólag kétféle mértékkel bírálni. — ez a demokrácia szellemével összeegyeztelhetet-

len. De hát a szükség sokszor bont törvényt; ezt be kell mindnyájunknak látni az állammal, mint kenyéradóval szemben.

Aztán nem tudom megérteni az említett cikkben azt a kitételt sem, hogy: »A jövőben, ha túlszűfoltnak látszanak a tanítói pályák, figyelmeztessék az illetékeseket, hogy legyenek előrelátók; hozzanak törvényt a jövő generációra, mihez tartás végett.« Hát kérдем, hogyan képzelik el azt a törvényt?... Vagy ha már elképzelik, hát mit szólnának hozzá, ha azt a saját gyermekeiken (föltéve, ha van) is végrehajtanák? Azok az idők elmúltak, amikor így lehetett érvelni. Hiszen az egyenlőség és testvériség jelszavának soha olyan tág tere nem volt, mint ma van. S míg figyelmünk a működési pótlék 40%-os levonásának sérelmére terelődik, addig észre sem vesszük, hogy komoly veszedelem fenyegeti a kettős alkalmaztatást is? Mert, ha vannak érvek, melyek annak üdvös volta mellett szólnak, — be kell látnunk, hogy a jelen körülmények között sokkal súlyosabbak azok az érvek, melyek ennek megszüntetését követelik.

A minap olvastam egy napilapban, hogy nálunk csak állami szolgálatban 15.717 férjezett, önálló keresettel bíró nő van. Ebből 7268 tanítónő, míg ezzel szemben 1600 fiatal tanító állás nélkül, nélkülözés közepette kétségbeesve várja a jószerencsét. A cikkíró a közvéleményhez fordulva kérdi, hogy igazságos-e egy kemencében sült kalácsból egy családnak két darabot nyújtani, míg ugyanakkor a másik családnak abból a kemencéből egy darab száraz kenyér sem jut?...

További fejtegetésben citálja, hogy a fentjelzett férjes női alkalmazottak közül csak 700-nak van gyermeke; és pedig 200-nak van 2—2, 500-nak pedig 1—1 gyermeke, mely szerint nyilvánvaló, hogy a kettőskeresetű házastársaknak a dupla fizetés csak a kényelmüket szolgálja, nem pedig nemzeti, illetőleg államfenntartói kötelességük teljesítését... és így tovább.

Testvérek! E cikkhez részemről nem kívánok kommentárt fűzni, de én azt hiszem, ha föltétlenül tárgyilagosan fogjátok bírálni e cikket, azt fogjátok gondolni magatokban, amit én gondoltam annak idején, tudniillik: nekik is van egy kis igazuk.

Toporcák Gyula.

Pósa Lajos szoboralapzatának javára

az 1934. évi febr. 1-i lapunkban 1.174 Ké 80 fillért nyugtáztam hálás köszönetem kifejezése mellett. Azóta a következő adományok érkeztek: Cstzi Béla nyug. ref. tanító, Pelsőc 25 Ké, Biegel Ottokár Kassa 10.—, Weiss Kornélia ig. tanítónő Komárom 20.—, Osvóth László ref. tanító Gortva 10.—, Gortvai ref. népiskola növendékei 7.40, Molnár N. tanítónő Dunavajka 5.—, Vitális Istváné Bálka 10.—, Szenci tantestület 50.—, Fekésházy János ref. tanító Imbreg 10.—, Gutai községi polg. iskola 50.—, Marton Gyula ev. tanító 10.—, Ref. iskola Vámosladány 22.70, Ref. iskola Deáki 30.—, Kornó Ilona ref. tanítónő Moča 15.— Ké. — Nehéz

munkámban vigasztal és erőt ad nekem az a tudat, hogy vannak még közöttünk megértő és áldozni tudó szívek, kartársak és kartársnők, kik még nem felejtették el az »En Űjságo« szerkesztőjél, Pósa Bácsit. Szép volt az a lap, akárcsak gyermekkorunk édes és boldog emlékei. Emlékszünk-e rá? Versei, meséi, tréái, üzenetei mosolyt, derűt fakasztottak orcáinkon; játékaival de sokszor vidáman eltöltöttük az időt és most tanító-korunkban hányszor visszaálmodjuk e felejthetetlen édes órákat! Lehetetlen, hogy ezeket eltemette volna bennünk a hosszú idő, a viszonyok mostohasága, a sok keserűség és a nehéz gondok sokasága, hisz éppen azért kell, hogy feledni, megpihenni, megnyugodni és felvidulni visszalérjünk időnként gyermekkorunk kedves emlékeihez, a költő alkotásaihoz, az édes családi tűzhely, az otthon jóleső, meghitt környezetébe, melynek egy emberöltőn át hűséges, szépszavú énekese volt Pósa Lajos. Szíves köszönettel és hálával adózom a fent megnevezett kartársaimnak és kartársnőimnek adományukért és néhánynak lelkesítő, megalapító kedves soraiért is. Kedves emlék gyanánt fogom eltenni levelüket a Pósa-Alumba: őrizni és őriztetni az utókor számára. Utoljára bátorlodom még egyszer felhívni kedves Kartársaimat és Kartársnőimel, hogy a közelgő húsvéti ünnepeken rendezendő előadások jövedelméből juttassanak valamit e nemes cél javára. Nagyon alkalmas az idő és nem az a fontos, hogy nagy összeggel járuljanak hozzá, hanem amennyi telik s amennyi szívesen adnak. Fődolog, hogy minden magyar tanítelvének népiskolájának benne legyen a szoboralapzatban a maga homokszeme vagy léglója. Abban a biztos reményben, hogy lesznek még erőltlen de szíves felhívásomnak, kérő szavamnak megértői és a nemes ügynek áldozni képes támogatói, vagyok mély tisztelettel és hálás szívekkel kartársuk,

Radnól (p. Rim. Seč), 1934. március hó.

Bodon Lajos, ref. tanító.

FELHÍVÁS. Felkérem mindazon Kartársakat, akik a megalakulás előtt áll a »Magyar Tanítók Segélyalapjának« tagjai óhajtanak lenni, hogy ezen szándékukat szíveskedjenek közölni az alább jelzett címmel. A jelentkezés csupán informatív jellegű, tehát mindaddig senkire nem kötelező, míg az egyesület alapszabálya publikálva nem lesz.

Általános tájékoztató szempontjából közlöm, hogy a Segélyalap célja egyszeri gyorssegély utalványozása, melynek nagysága függ majd a tagok létszámától és a megállapított díj nagyságától. Pl. Ha az egyesületnek 500 tagja volna, csak 10 koronás befizetések mellett a segély 5000 Kc-t tenne ki.

Testvérek! Hát nem tiszta dolog ez? Lehet-e ennél méltóbban dokumentálni tanítói együttérzésünket?...

Gáloč, p. Tarnovec, 1934 március hó.

Toporcsák Gyula áll. ig. tanító.

Madách: »Az ember tragédiája« egész vászon kötésben kapható a Szövetkezeti Könyvesboltban, Galántán.

KRÓNIKA

„A szlovenszkói magyar tanítóság pedagógiai tudása ősdi”,

állapította meg egy neves cseh pedagógiai folyóirat. Úgy érzem, hogy az én szerény Krónika rovatom nem egészen alkalmas ez állítás megcáfolására, illetőleg annak kellő értékre való leszámlítására, mindaddig azonban, míg egy nálam érdemesebb testvérem az eldobott kesztyűt felveszi s hozzákészülve statisztikai adatokkal és tudományos érvekkel felel a fenti megállapításra, szükségesnek tartom egy pár odavevelt cselevonással vázolni a morvántúli testvérek és a mi adottságaink, viszonyaink különböző voltát s az abból származó különböző pedagógiai tudásbeli standardot. Vajha e sorok illetékesek előtt kellő méltánylásra találtnának!

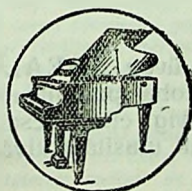
Sokszor hangoztatott, de ennek ellenére elkoptathatatlan tény-megállapítás, hogy morvántúli testvéreink nemcsak a Köztársaság megalapítása óta, de azt megelőzőleg is velünk szemben pedagógiai téren kedvezőbb helyzetben voltak. Iskoláik hosszú évtizedek óta községi iskolák, melyek a monarchia ideje alatt a nemzetségeknek, az anyanyelvnek voltak a védbástyái. A nemzeti öntudatra nevelt, ez eszme iránt annyira lelkesülő cseh nép községi iskolájának fejlesztésére, felszerelésére örömmel dőözött, mert át volt hatva attól a gondolatától, hogy gyermekei útján egy jobb jövőt készít elő. Ehhez képest tanítószemélyzete is kevesebb nehézséggel volt kénytelen küzdeni, anyagi ellátása miatt sem volt annyira ráutalva a különböző, sokszor az állás tisztességével összeférhetetlen, mellékfoglalkozások üzésére. Több ideje maradt az önképzésre, melynek még egy felbecsülhetetlen segítője volt: a kétnyelvűség. A tanítók a saját anyanyelvükön kívül németül is beszéltek csaknem kivétel nélkül, önművelődésük céljaira szabadon állt az oly fejlett német, de különösen az osztrák pedagógiai irodalom.

Az államfordulat után az állam vezetői igyekeztek a nevelést minél intenzívebben felkarolni, támogatni, mert vilán felül állt előttük, hogy az iskolák által olyannyira ápoltt nemzeti eszme tette teljessé a felszabadítás forradalmát. Az iskolákkal szemben érzelt e háláját az állam különböző továbbképző tanfolyamokkal, külföldi tanulmányokra ösztönző stipendiumokkal, kistérteti iskolák felállításával hozta kifejezésre, mely intézmények ottani tanítótestvéreink pedagógiai tudásbeli színvonalát még a réginél is magasabbra emelték.

Mi lőrtént ezzel szemben nálunk, a szlovenszkói magyar iskolánál? A mi tradícióink az iskolát az egyházak veteményes kertjének tartották és tartják ma is. Es mert az egyházak szegények voltak, szegény maradt az iskola is. Az állam szívesen nyújtott ugyan segédkezel az iskolák fenntartásához, de azt az egyházak csak nagy félve fogadták el, mert tudták, hogy annak

ára a halóság éberebb felügyelete, fokozottabb pedagógiai, didaktikai, higiéniai és szociális követelményei. Még tehát morvántúli testvéreink modern intézetekben osztályonként 25—30 gyermeket tanítottak, addig mi düledező falú, csepegő telítetű iskolákban 100—120 gyermekkel küszködtünk. Ahhoz, hogy ezeken a viszonyokon a nép önérejből, jól felfogott érdekéből segítsen, hiányzott a ránevelés. Ezenkívül a tanítóság mindennapi kenvere is oly szűk karéjban volt kiszabva, hogy az a nagy családnak csak úgy lehetett elegendő, ha a tanítók még valami mellékfoglalkozást is vállaltak. Ill a mellékfoglalkozás szoros és elválaszthatatlan tartozéka volt a főfoglalkozásnak, s a fizetés egy részét is a földből kellett kikénszeríteni.

Mind ezek ellenére bátran merem állítani, hogy az államfordulat napjaiban az elért eredményekkel, szakképzettséget illetőleg a morvántúli testvérekkel szemben semmi szégyelnievalónk nem volt. És hogy az erre következő zavaros időkből teljes felelősségünk tudatában lényeg az általános megbékülést, konszolidációt munkáltuk, hogy ennek műveléséhez megvolt a megfelelő pedagógiai jegyverzetünk is, azt számos előkelő államférfi állapította meg rólunk. A szlovenszói magyar iskolák demokratikus szelleme ma is mintaszerű, szégyelnie vagy takarogni valónk ill sincs. Hogy növendékeink tudásbeli színvonala alacsonyabb volna, mint a morvántúli gyermekeké, ezt sem lehet ilyen merően állítani. Nem alacsonyabb, hanem inkább másabb. Ezt a másságot pedig a szülők és az iskolafelügyelet különbözősége kénszerítte ki. A szlovenszói magyar szülő az iskolától a tudásnak a gyermek lelkébe való becspegetetését várja, nem elégszik meg azzal, ha a tanító csak az ismeretszerzés mikéntjét sajtálatlaltja el növendékeivel. Ugyancsak így a vizsgáló közeg is általános eredményt keres az iskolában s nem nyugszik bele abba, hogy a gyermekek: jecsegnek, tesznek, vesznek, kulanak, kísérleteznek, s a tanteruban megjelölt anyagot kívánja és követeli tőlük. Hogy ehhez az eredményhez aztán a régi spekulatív módszerek segítségével jut el a szlovenszói

Zongora és harmonium

saját gyártmányú, továbbá elsőrendű hangszerek, úgy bel-, mint külföldi

--világ márkák--

Lidl Józsefnél Brno

Zeiny trh 10. hangszergyár.

Nagy előnyök tanítók részére. Kényelmes részletes fizetés. Javítás és csereszletek. — Közelebbi tájékoztatást nyújt szíveségből Plichta János nyugalmazott tanító úr Nové-Zámky.

Fizikai és természetrajzi hangszereket szállít a Szövetkezeti Könyvesbolt Galántán. Kívánatra küld úrjegyzéket.

magyar tanító, hogy ugyanide eljuthatna könnyebb úton is: ezt nem vitatom. De kérdem: tisztán mi vagyunk-e az okai a szlovenszkói magyar pedagógia megmerevedésének? Mielőtt feltettünk ítéletet mondanának, tessék csak ebben a tekintetben számbavenni a körülményeket.

Az államfordulatilag — sajnos, igen kevés kivétellel éltekintve — egyényelvűek voltunk. Gyökérszálainktól elszakítva, nem volt hová fordulnunk az új kor pedagógiai szellemének megismeréséért. Magunkra hagyatva ahhoz is szegények voltunk, hogy egyesületeink útján gondoskodhattunk volna továbbképzésünkről. Pedig mennyire vágytunk rá! Nem volt olyan tanfolyam, tanulmányi kirándulás, amelyiken sorainkból számosan részt ne vettek volna, sokszor még egy szót sem értve az előadásból, csak azért, hogy — ha magyarázat után nem is — legalább két látó szemünkkel feljogjunk valamit azokból a csudadolgokból, melyeket úgy áhítózott a mi pedagógusi lelkünk. És ha hoztunk valamit, igyekeztünk azt barátaink, ismerőseink előtt elbeszélni, hogy hadd próbálják meg ők is. A képzőből kikerülő ifjú nemzedék még soha sehol oly nagy tisztességben nem részesült, mint előttünk. Ugy hallgattuk őket, mint valami orákulumot. Élete delén túl levő, becsületben megöszült tanítótestvér udvarolgatta körül az ifjú óriásokat, hogy valamit megtudjon a globál-módszerről, a munkaiskoláról stb. És ha megtanultuk, bizony alkalmaztuk sokszor kintlódva, verítéket hullatva, mert megfelelő kézikönyv hiányában nem értettük át teljesen a dolgot, meg az egyéb adottságok is hiányoztak hozzá.

Mind Ezeket tekintetbe véve, tehát az a megállapítás, hogy pedagógiai tudásunk ösdi, sájtó igazságtalanság, ha hiányzik annak indokolása. Megállapításokkal különben se mehetünk sokra. Tenni kell! Ha élő valóság az a kartársi összetartozandósági érzés, mely egyként kell, hogy lelkesítsen minden költárságbeli tanítót, jöjjenek segítségünkre morvántúli testvéreink, nyújtanak nekünk is azokból a szellemi kincsekből, melyekkel ők

Háziasszonyok!

Nem kell többé padlót surolni! 1 üveg „IDEAL” padló beeresztő pác, amely 3 szoba padlójának befestéséhez elegendő és több évig eltart, csak 15.— Ké. Árjegyzéket és használati utasítást kívánatra bérmentve megküldi:

Turek Géza festékkereskedése

Komárom, Jókai u. 2.

Amatőr fénykép-albumok és Transparol képsarkok kaphatók a Szövetkezeti Könyvesboltban, Galántán.

bírnak, s velünk együtt követeljük ők is, hogy az új pedagógiai irányzatokat tárgyaló könyvek, cikkek általunk is elérhető legyenek, olvashassuk azokat mi is saját anyanyelvünkön. A szlovenszói magyar tanító a munkától, az önképzéstől soha sem irlózott, nem teszi azt ezután sem, s e feltételek teljesítése mellett minden igyekezetével azon lesz, hogy Köztársaságunk iskolái egységes színvonalon álljanak.

A népek egymáshoz való békülése

— ha lassú lépésekben is — mégis csak halad. Egy szóval se mondhaljuk ugyan, hogy az a gyúanyag, az az általános elkeseredés, mely az egyes országokat egymástól elválasztotta, talán kevesbedett, sajnos, azt se állíthatjuk, mintha ezek likvidálására voánkozzólag a régebbitől eltérőleg komolyabb szándék mutatkoznék az országok sorsát intézők letteiben, sőt az engedzelhetlenség okozói ma is teljes erejükből rabságban tartják a nép-milliók lelkét, minden állam csupán csak a másiktól várja és kívánja az engedékenységet, a lemondást, anélkül, hogy a maga képzelt, vagy tényleges jogából csak egyetlen jottányit is engedne.

Azért, ha a legutóbbi időkben szorgalmasan lapozgatjuk az újságot, lépten-nyomon akadunk az általános megbékélést célzó olyan hírekre, melyek évekkel ezelőlt lehetlenség-számba mennek. Milyen meglepetést kellett 1925-ben a Briand—Stresemann locarnoi paktuma, de a kisebbségek jogaiért erélyesen az asztalra ültő nagy német államférfiről még sem merészelle volna senki sem feltételezni, hogy az egyenjogúság elismerése fejében Németország külpolitikájával átsoportosítva, a reváns gondolatának hátalfordít? És íme, most, a szélsőséges nacionalista Hitler bátran kijelenti, hogy számára elzászi kérdés nincs. Lázás átom fantazmagóriájának minősítették volna a múltban a német—lengyel barátság szóba hozását, s ma megnemlémadási szerződést kötöltek. Pedig a korridor teljes épségben áll fenn ma is. De gondolkoznunk kell azon a serény igyekezeten is, mellyel Németország, Olaszország, Magyarország egymást túllicítálva siettek az orosz szovjettel gazdasági szerződésre lépni, vagy amellyel a régi riválisok, évlizedek óta litkos, vagy nyilvános antagonista balkáni országok véd- és dacsövetségüket megkötötték.

Mind ezen jelenségek konstatálása után csak arra a megállapításra kell jutnunk, hogy a népek egymással szemben érzelt ellenségeskedése, gyűlölködése még sem olyan mélyről fakadt, mint azt eddig hittük. Mert vajjon lehetséges volna-e ilyen feltételek mellett az egymással oly homlokegyenest ellenkező berendezettségű, ellentétes politikai ideálokkal bíró népek szövetségre lépése, ha azok egymással szemben érzelt idegenkedése széles néprétegeket átszóvó volna? Elképzélhető volna-e bármilyen politikai hatalmú és preszlizsú kormányfőnek az ilyen kutya-macsa barátságot, tűz-víz szövetséget megkötő lépése, ha a népek lelkében más irányú követelmények élnének? Volna-e

olyan hatalom bármely kormány kezében, mely leggyűrné a lömegek feszült dinamikáját, ha az másféle orientációt követelne?

Vagy talán ma a belpolitika került a népek érdeklődésének homlokterébe? Igen, a mai diplomácia új irányvonalat mutat. A régiől eltérően nem a közös külpolitikai igényű államok költnek szövetséget, hanem azok, amelyeknek hasonló belpolitikai berendezettségük van. És ennek a szoros viszonynak feloldoznak mindent, tradíciót, régi sérelmek orvoslásának kívánságát, elfelejtik az egymás által okozott sebeket, évszázados sértéseket, gyűlöletet, mert ez a közös együttműködés mindennél fontosabb. Nem látsz-e valami hasonlóságot, nyájas olvasó, a mostani viszonyok és a Szent Szövetség megalakulása és virágzási ideje között? Akkor is évszázados ellenségek, vetélytársak egyesültek, szövöttek a korkiváncsalom: a népszabadság ellen.

Hát vajjon a mai szövetség éle ki ellen irányult? Melyik az a nép, elgondolás, vagy ideál, melynek ellenére ez a félelmetes alliansz készül? Úgy érzem, hogy az a fenyegető rém, mely ellen minden nép szövetségest keres, melynek leggyőzése minden ország legelsőbb rangú érdeke: a gazdasági nyomorúság, a szegénység. A szent kenyér kérdése ma hihetetlen élességgel determinálja az emberi életet. És »egy makroszkopikus lörlénés számtalan mikroszkopikus erő eredője«. (Szántó Hugó.) A mai gazdasági depresszióból való menekülés kedvéért némely nép politikai ideáljait is kénytelen szögre akasztani.

Másrésztől, a népek el is ünlák a folytonos üres szalmacsépelést. Minden évben, minden alkalommal ugyanannak ismétlése elveszti teljesen szuggesztív varázsát. A magyar közmondás szerint még a fájdalom is bizonyos idő lepergésével »idejét állja«, mely nem egyértelmű bizonyos lucidum intervallummal, hanem az már a végső megnyugvás kezdete.

Az inga folytonosan leng. Egyszer jobbra, máskor balra. Ma a demokráciára esküszünk, mint egyedül idvezítő kormányformára s látunk teljesen demokratikus lelkitartalmú és politikailag erre iskolázott népeket a rendi alkotmány, a diktatúra mellett kardoskodni. De bármerre lendül is az inga, a népek megbékélésének ezüstsávja már csillag a láthatáron. Az a 'közös gazdasági nyomorúság, mely egyenlővé tette a szegényt a gazdaggal, a győzött a legyőzöttel, elhozta azt a kényszerhelyzetet is, melynek közelgetésében a régi ellenségek megbékültek. Ma még csak valami olyan középkori Treuga Dei-szerű szövetségek költetnek, de — mert a népek igazi lelkiségéből az egymás iránti gyűlölet mindenkor is hiányzott — az egymás kölcsönös megismerése útján a lappangó ellentétek is kiegyenlítődest nyerne és bekövetkezik az áhított, régvárt, igazi béke. En hiszek ebben!

Szepesi Gyula.

Athenaeum—Nova—Dante regénysorozatok kaphatók a Szövetkezeti Könyvesboltban, Galántán.

Távlatlan. Összeállította: Haba Ferenc r. gimn. tan. Kapható a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában, Galántán.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból.

A globális módszer. A globális módszerről is behozonyította a gyakorlat, hogy igaza van a közmondásnak: Nem mind arany, ami fénylik. A szlovák és cseh lapokban még áll a harc pro és kontra a két tábor közt, de ma már el lehet mondani, hogy a szlovák tanítóság általában elveti a globális módszert és a cseh tanítóság és különösen a cseh szülők is kezdenek kiábrándulni a globális módszerből. Ennek illusztrálására közlöm a Slov. Učiteľből a Lidové Noviny kivonatos cikkét. »A Lidové Noviny közli február 6-án Prahából. Ismeretes, hogy a folyó iskolai év elején a prágai népiskolákban az olvasás tanítását a globális módszer szerint vezették be. Ez az intézkedés már rögtön, a kezdet kezdetén bizonyos ellenvelésekkel váltott ki és az elégedetlenség fokozatosan növekedett. Ma az a helyzet, hogy a város különböző kerületeiben agitációt fejtenek ki, hogy a szülők ne küldjék gyermekeiket az iskolába, míg a globális módszert meg nem szüntetik. A globalistáknak az a reménye, hogy az új móddal szemben megnyilvánuló ellenállás idővel megszűnik, nem teljedett be. A legrosszabb ebben az, hogy a hosszadalmas vizálykodást az iskola és a tanítás sínyli meg. A tanítóság szét van választva. Akár az egész vizály nem érint, az az országos iskolai hivatal, amely a globális módszert a prágai iskolákban kötelezőleg elrendelte. A dolgok eddigi folyásából legalább ahhoz az elhatározáshoz juthatott volna el, hogy összehívja a módszer ellenzőit és pártolót konferenciára, amelyben végleges érvénytelenséget kellene eldönteni, hogy mi történjék a globális módszerrel a jövő tanévben. Egyáltalán nem volna elítélhető, ha előállnának tőle abban az esetben, ha elfogulatlan szakértők és szakemberek egy rendes értekezleten abban állapodnának meg, hogy az a mi viszonyainknak nem felel meg. Idáig csak összejövetelek voltak ebben a tárgyban, amelyeknek gyakran nagyon személyeskedő és izgatott befolyása volt. Ha ebben az ügyben nem történik valami, féltő, hogy a vita át-

nyúlik a jövő tanévre is és nagy kárt okoz.»

A globalisták abból a pszichológiai lényből indulnak ki, hogy a gyermek előbb látja az egészet, mint a részleteket. Evégből nem a betűket ismertetik meg vele, hanem egyes szavakat exponálnak nekik mindaddig, míg azokat fel nem ismerik. Ekkor azután a szavakat kis olvasmányúvá foglalják össze. De szólaltassuk meg magukat a globalistákat. Eppen a napilapok támadásai kapcsán S. Vrána, a Tvorivá Skola 5–6. számában a többek között így ír: »Előre kell bocsátanom, hogy a globális módszer nem egy úresz exotikus módszer, amelyet csak itt-ott használnak és csak mint valami különlegességet. Más szóval ez analitikus módszer, amelyet más tárgyaknál is eredményesen gyakran alkalmaznak és amelyről pl. Kádner prof. az »Az általános pedagógia alapjai« című művében ezt mondja: »Egészben az analitikus módszer érthetőbb és biztosabb szokott lenni... és hozzásegít a tudás elmélyítéséhez és megrögzítéséhez és a tudásnak biztos alapot nyújt.« Az olvasásnál az analitikus mód abban nyilvánul meg, hogy a tanulók rögtön egész szavakat tanulnak olvasni. Ezzel szemben a szintetikus módszerrel a tanuló először elvont betűket tanul, amelyekből szóttagokat és szavakat rak össze. A prakszishoz ismeretes, hogy a tanulók igen hamar kezdik a megismert szavakban megkülönböztetni a betűket is, hogy eljutnak a szó analízise felé, a szóttaghoz és a betűhöz és hogy a teljeseen új szavakat éppen ennek az analízis képességnek folytán el tudják olvasni.

Láthatjuk ebből, hogy végeredményben új szavakat később mégis szintetikus módon olvasnak el. Igazat kell tehát adnunk Ján Barnás (Slov. Učiteľ 6. szám) cikkének, amikor megállapítja, hogy »a globális módszer, ha nem is kezd a betű ismeretével az olvasást, mégis csak segítségével akarja megismerni a szavakat, de ezt kerülő utakon, találgatással és összehasonlítással teszi. Egy kicsit csodálatos nekünk ki-

zárni a betűk tényleges megismertetését és helyette találgatásra meg eltalálásra támaszkodni. A globalisták azon állítása sem tarthatja magát, hogy a globális módszerrel a gyermek több lelki táplálékot kap, mert amennyire ismerem a globális módszer szerinti kézi könyveket — mondja a cikkíró — nem találtam egyben sem olyan fogalmat, amely nem lett volna ismeretes még fiatalabb gyermeknek előtt is, mint aki az iskolába lép.

Van azonban a globális módszernek egy jó oldala is és pedig: sokat olvastat. Sőt az első és második évben jóformán csak olvastat. De megvagyok győződve — mondja a cikkíró —, hogy ha más módszerrel mellől ennyit olvastatnának, ezzel a más módszerrel még nagyobb volna az eredmény.

Nézünk most egy idézetet »Az elemi népoktatás enciklopédiája« című Jacotot jelszava alatti részéből. (Jacotot meghalt 1840-ben.) »A tanító eljárása az olvasás tanításnál következő volt. A tanító egy nem éppen hosszú mondatot ír a táblára melyet lassan, hangosan, minden szót külön-külön hangsúlyozva felolvas. Az olvasás közben mindig az olvasót szóra mutat és azt gyakorolja mindaddig, míg a növendék az egész mondatot kívülről tudja. A tanító ezután növendékeivel minden egyes szót sorban, később, soron kívül is kikeresteti, de szükséges, hogy a kikeresendő szót a tanító hangosan előmondja. Ha a kikeresésben elegendő jártasságot tanúsítanak a tanulók, a tanító ugyanazou mondatot, de most a mondatot alkotó szavakat tagjaikra szétbontva a táblára írja s azt ismét hangosan, de tagolva előolvassa, olvasás közben a tanító minden egyes szótagra mutat, a gyermekekkel ezeket utána mondatja és amint előbb a szavakat, úgy most a szótagokat sorban, azután soron kívül is kikeresteti. Ugyanilyen eljárást követ a tanító akkor is, midőn a szavakat most már betűkre szétbontva, a táblára írja. A tanító ezután az összekötő tanalag elvei szerint az ismert betűket tagokká, ezeket pedig szókká alakítván, az olvasást gyakoroltatja.«

Szembetűnő ennek a módszernek a globálissal való hasonlósága. Az alapvető különbség az, hogy a globális módszerrel a tanító nem bont-

ja a szavakat szótagokra és betűkre. Ennek a folyamatnak önként kell kialakulni a gyermek lelkében.

Nézünk meg még most azt is, hogy a globalisták milyen eredményt érnek el a tanításukkal; e végből közlöm a Tvořivá Skola (1—2. szám) »A globális módszer figyelemreméltó új statisztikai adatai« című cikkének egy részét. A következő adatok 7. osztály (275 tanuló) olvasási eredményét adják. »A tanulók 81.8%-a az év végén olvas minden szöveget, tehát az olvasás gépies begyakorlása be lett fejezve már az 1. iskolai évben. Ezek a tanulók tehát magasabb célt értek el, mint amilyet a globális módszer az első évfolyamban maga elé tűz. A tanulók 10.9%-a olvas minden szót, amit az olvasókönyv tartalmaz, mégpedig izoláltan és összefüggő olvasmányban is: elérték tehát az első iskolai évről előírt célt. Ebben a csoportban azonban olyan tanulók is voltak, akik elolvassanak ugyan ismeretlen szavakat is, de nem olvasnak folyékonyan minden ismeretlen szöveget.

A tanulók 7.3%-a nem olvas el minden szót, amit a tankönyv tartalmaz, ha azok izoláltan fordulnak elő. Ezeknek azonban több mint fele elolvassa a tankönyv minden szavát, ha összefüggő egészlet alkotnak.«

A prakszis szempontjából az a jó módszer, amelynek alapján, könnyen és időpazarlás nélkül teljes eredményt lehet elérni: hogy a tanuló már az első iskolai évben megtanul olvasni minden szót (nemesak azt, ami a tankönyvben van) mégpedig akár izoláltan, akár összefüggő szövegben. Ennek a követelménynek pedig a fononimikával kombinált hangoztató módszer teljes mértékben megfelel. Ezt a módszert teljes mértékben igazolta a gyakorlat. A tanítók száza és a tanulók ezrei tesznek emellett bizonyosságot, akik játszva, minden fáradság nélkül és jól megtanultak olvasni. Ezt a módszert minden tanító elsajátíthatja és vele minden tanító elérhet legalább jó közepes eredményt, még a globális módszer különös ráteremtésével és invencióval követel a tanító, amit maguk a globalisták is hangoztatnak. A hangoztató módszer is él az analitikus eljárással, hiszen e nélkül az írást nem lehet tanítani. Az írástanítást meg kell előznie a szó szétbontásának.

Csődátalatosnak találok, hogy cseh

tanítók milyen lelkesedéssel fogtak hozzá ennek az idegenből importált módszernek a meghonosításához és milyen animozitással vannak a fonomimikával szemben, amely hosszú évek kiforrott tapasztalataira támaszkodik és amely a prakszisban teljesen bevált. Emellett pszichológiai alapon nyugszik és tudományos megismerésen alapul. Annál tartósabb a képzet, minél többféleképen rögzítjük: látás, hallás, mozgás útján. A fonomimikával egyszerre háromféleképpen jut a gyermek a képzet birtokába. Nagyobb az eshetőség, hogy az minden gyermek elsajátítja. Kielégíti a gyermek mozgás vágyát. Változatos, megragadja a gyermek érdeklődését. Játékszerű, közel áll a hat éves gyermek lelki világához.

Novák Mihály.

Rabindranath Tagore, a világszerte ünnepeelt hindu költő, Santiniketanban, Kalkuttától mintegy 150 mérföldnyire iskolát alapított; erdei iskolát. Az erdei iskolák, melyek Európában oly közkedveltek, indiai eredetűek. Az iskoláról az ősz költő a következőket mondja: Tölem, ki életem legnagyobb részét irodalommal töltöttem, nem igen várták, hogy iskolát alapítsak. A gondolatot erre tanulókorom élményei szülték. Hogy iskolabajárásom napjai boldogtalanok voltak, azt nem éppen különös temperamentumomnak tulajdoníthatom. Igaz, hogyha kevésbé sensílv lettem volna, idővel megszoktam volna az iskolai kényszert és kitarítottam volna, hogy vizsgálmat az egyetemen jó eredménnyel letyegem. Ámde az iskolák, csak iskolák; egyik silányabb, a másik értékesebb, aszerint, mily mélyen állanak. A gondviselés úgy intézkedett, hogy a kis gyermekeket anyatejvel táplálják. Így táplálékukat és anyjukat egyszerre találják meg. Ez a lökéletes táplálék úgy a test, mint a lélek részére és azon mély igazság megismeréséhez vezet, hogy az embernek igaz viszonya az éllehez: személyes szeretet, nem pedig az ok és hatás törvénye.

A legfelsőbb nevelés az, mely nemcsak magyarázatokat ad nekünk, hanem életünket összhangzatos kapcsolatokba hozza a léttel. Ámde azt látjuk, hogy a szeretetre való nevelést az iskolákban nemcsak, hogy elhanyagolják, hanem szisztematikusan elnyomják. Már zseni gyermekkorban arra szoktatnak bennün-

ket, hogy eltávolodjunk a természettől, máltal lelkünk már kezdetlől fogva ellentétbe kerül a külvilággal. S ennek következménye, hogy a legfelsőbb nevelés, amelyre készülünk, elhanyagolatott és életünket egy zsák iskolai bölcséletnek kell feláldoznunk. Megraboljuk a gyermekeket a világtól, hogy földrajzi fogalmakat tömjünk a fejükbe; megraboljuk nyelvezetűktől, hogy grammatikát tanuljanak. A gyermek éposz után szomjúhozik és fejtét krónikákkal, háborús hőstettekkel és évszámokkal tömik meg. A gyermek természete elkeseredetten küzd az ily erőszakosságok ellen; végre azonban a nehéz büntetések súlya alatt halgatásra kényszerül.

Vissza tudok emlékezni arra, hogy egy tapasztalt iskolai igazgató csodálkozását és rosszalását fejezte ki, amikor egyik tanítványom egy fára mászott és egy ágyvillát választott magának tanulás helyül. Meg kellett magyaráznom az igazgató úrnak, hogy a gyermekkor az életnek egyetlen periódusa, amikor a civilizált ember választhat ágyvillát és karoszeké között. S megraboljam az ifjút ettől a privilégiumától, mert az nekem, mint felnőttnak, lehetetlen? Viszont nem tudott eléggé csodálkozni, midőn a tanulóknak botanikai ismeretét hallgatta.

Sok ember azt hiszi, mivel iskolában a legnagyobb egyszerűség uralkodik, a középkori szegénység idealizmusát prédikálom. Erre csak az a megjegyzésem a nevelés szempontjából, hogy a szegénység az az iskola, amelyben az ember első és legjobb oktatását élvezte. Sőt, a milliós fia is tehetetlenül és szegényen jó a világra és életlekkéjét előlről kell meg tanulnia. A szegénység hoz bennünket benső kapcsolatba az étellel és a világgal.

Tagore iskolája az utolsó övtized alatt hatalmasan megnőtt és kiépült; bizalmat és elismerést nyert a legszélesebb néprétegekben. Nemrég egyetemén alakult a következők tagozatokkal: Főiskola, kisgyermek iskolája, leányotthon, művészeti főiskola és a falu-újraépítés iskolája. A tanintézetek a világ összes országai tudósainak, tanárainak és tanítóinak érdeklődését vonták magukra; különösen Amerika, Japán és China pedagógusai kísérik figyelemmel Tagore iskolájának működését.

»Die Guelte« Wien, 1931. II.

HIREK

Kleptománia

Nem túlságosan ritka betegség ez. Kezdeti jelei a gyermekkorban mutatkoznak, s az iskolának is gyakran van dolga vele. Az úgynevezett szenvedély-fajtájú betegségek közé tartozik, s a mániákus nem tud uralkodni magán, viszont mániáját nem is hajlandó beismerni.

Irén már közesztendő óta diák. De híre sokkal régebb keletű. Legalább négy-öt éve már annak, hogy első lopási esete bejárta a falut, s attól fogva úgyszólván naprenden voltak a kisebb-nagyobb bűncselekmények, melyek Irénünk becsületét sárba lították, de amelyek mégsem voltak eléggé súlyosak ahhoz, hogy lelkiismerete mérlegét mozgásba hozták. A szomszédok mindennapi imájukba foglalták, hogy az Irén ragadós kezétől szabadítsa meg őket a jó Isten, de előbb-utóbb mindenkire sor került: Irén nem lett kivételt gazdák és zsellérek között. Ismeretséget költött a gazdag élesekamrákkal éppúgy, mint a szegényes, gyéren lakott tyúkólakkal. De nem kerülte el sorsát a boltos öt dekása: és a kocsmáros kisküvege: sem. Irén mániája nem volt változatlan.

Hát még az iskolában! Itt volt csak dús a választék! Irén mindig türelmesen bevártta, amíg az utolsó, lízpercenek örvendező lársa is kiszaladt az udvarra, hogy munkáját senki se zavarhassa meg. Akkor aztán — usgyl! — szabad a vásár! Igaz, hogy a tanító úr ott ül még az asztalnál, de ir és nem néz oda, tehát nem látja, hogyan kotorász Irén a gazdátlan padok főkájában, sőt egy-egy sokatigéző tarsoly belsejében is... Ami ehető, gyorsan befalja, ami pedig nem ehető, az a bőre szabott csizmaszárban talál új otthont.

Egyszer azonban a tanító úr szeme éppen abban a pillanatban csapott le rá, amikor szájába tömködté a Pintér Zoli kalácsát, ennélfogva in flagranti le nem tagadhatta — szokása szerint — a bűncselekményt. Micsoda? Hogy nem? Egy, kötényébe rejtett gyors armozdulattal eltüntette a bűnjelt, s ártatlan képpel tiltakozott minden gyanúsítás ellen... Hát ez javíthatatlan!

Bizonyos esetekben a pedagógia is igénybe veszi a bürokrácia segítségét, s így történt, hogy Irén nemrégiben útnak indult »Libasombatba«, ahogy ő azt a távoli várost nevezte, s ahol talán sikerül rövid, de sötét múltját fehérre mosni. Távozása előtt, annak rendje és módja szerint, illedelmesen elköszönt lölünk, sőt búcsúzkodás közben hangosan riva fakadt. Valamiért egy koronával tartozott: azt is meghozta. Tehát mégis jó emléket hagyott utoljára maga után. Az egész osztály meghatottan vett tőle búcsút.

Vajjon hogy megy a sora »Libasombatban«? Megígérte, hogy írni fog. Egy kislány megelőzte őt. Eddig nem választott. (bo)

A tanítói szabadság védelme. Pe- felügyelő négy nyomtatott hasábot
šek J., a csehországi tanítóegyes- kitévő körlevelet, melyet regény-
letek központi titkára a Český Účitel nek- nevez, s amelyeknek rendszé-
március 1.-ik számában érdekes cikk resztésében a tanítói szabadság ve-
keretében közli egy csehországi tan- szedelmét látja. Idézi egyes kartár-

sak levelét, akik arról panaszkodnak, hogy nekik a tanítói munka nem öröm, mert megkötöi kezüket a körlevelek bilincse. Cikkíró hívalkozói arra, hogy ellenezte a tanfelügyelői vizsgákat, mert — úgymond — ami a tanfelügyelőt elsősorban tanfelügyelővé teszi, t. i. a jellembeli tulajdonság: előzetesen senki által ki nem vizsgálható. Nem árt, ha megemlítjük, — írja tovább Pesek titkár — hogy ne kívánják az új tanfelügyelők mindazt a tanítóktól, amit öölük kíván a vizsgáztató bizottság. A hosszú, regényszerű körlevél leközlésével az a célja, hogy óvja a tanfelügyelőket a hasonló körlevelek kibocsátásától, amelyek joggal elkeserítik és gyakran meg is sértik a tanítókat. Ezután közli a körlevelet, mely aprólékos utasításokat tartalmaz a kari és az iskolai élet ügyszólván minden mozzanatára vonatkozólag és így végződik: »Ezen körlevél a tantestület tagjainak azonnali tudomására adandó és általuk aláírandó. A legközelebbi értekezleten alaposan le kell tárgyalni. Minden iskolai év elején kell, hogy e körlevél egyes pontjai a legelső értekezleten külön tárgyalás anyagát képezzék. Az újonnan hivatalba lépő tantestületi tagoknak a szolgálatba való bevezetés után elolvasás és aláírás végett átadandó. A szolgálatbalépésüket követő legközelebbi értekezleten megállapítatlik, hogy a körlevél tartalmát tudomásul vették.« Pesek karlárs ezek után a következő megjegyzést fűzi a körlevélhez: »Nem hiányzik már semmi, csak annak az elrendelése, hogy a körlevelet minden tanító szó-rul-szóra betanulja, s az inspekció alkalmával hibátlanul felmondja. Ha nem tudja, a koncentrációs táborba küldetik...« — Tisztelet és becsület a neves tanítóvezérnek, aki öntudatos bátorsággal sikraszáll, hogy megvédje a tanítói szabadságot!

A globális módszer vitája ügyében a prágai tanítónők szervezeti hovatartozásra való tekintet nélkül, február 10-én értekezletet tartottak s egyhangúlag a következő nyilatkozat közzétételét határozták el: 1. Kérjük a tanítói és polgári nyilvánosságot, hogy a tárgyilagos vélemény kialakulásához szükséges időpontig tartózkodjék végleges ítéletet mondani az olvasástaniás globális módszerének eredményeiről és biztosítsa úgy a tanítósnágnak, mint az elemi

osztályok tanulóinak a munkához föltétlenül szükséges nyugalmat. 2. Kérjük a laikusokat, vegyék fontolóra, mennyiben jogosultak beleavatkozni a tisztán szakkérdésekbe. 3. Tiltakozunk az olyan komolytalan hang ellen, melyen ezt az iskolai kérdést úgy a gyűléseken, valamint a sajtóban vita tárgyává tették.

Az orvosok véleménye az ötnapos iskolahétről. Prágából jelentik: Az orvosok aggodalmukat fejezik ki azzal a tervvel szemben, hogy az iskolákban bevezessék az ötnapos tanítást. A szak- és iskolaorvosok szervezete beadványt intézett az iskolaiügyi minisztériumhoz és kifejti benne, hogy az órarend összevonása a gyermekek megterhelésének és a szükséges napi szabadidő megrövidítésének veszélyét rejti magában, amit azonban a szabadnap nem tud kiegyenlíteni. További aggodalom áll fenn különösen a szegénysorsú gyermekeket illetően, akik így egy teljes napig letűgyelet nélkül maradnának, amely körülmény főként a téli hónapokban kárára volna a gyermekek egészségének. (Híradó.) — Ahol az ötnapos iskolahét gyakorlatla évek óta bevált, ott úgy a tanítók, mint a szülők eloszlathatják az orvosok aggodalmát. (Szerk.)

Kérelem. Fölkérem karlársaimat, hogy aki a szorzás és osztás ellenpróbjára az eddigi hosszadalmas beszorzások és osztások helyett más, rövidebb módszert tud, jelentkezék az alulírott nál. Ugyanis sikerült egy igen helyes próbamegoldáshoz jutnom, mely ha tényleg új és senki előtt nem ismeretes eddig közre- adom. Szíves jelentkezést április végéig kérek. Üdvözlettel: Seldin, 1934. március 5. Bíró Béla, ig. tanító, járási elnök.

KIADÓHIVATALI ÜZENETEK.

K. I. Andó, H. E. Košice, K. E. Čebovec, K. I. V.-Kálice, B. S. Šurte, P. L. Nenince, G. K. Košice, L. J.-né Sentés, B.-né L. M. Debrád' Sch. J. Samorin, T. P. Klepany. K.-né K. M. V.-Ida. Cimüket a kivánt módon javítottuk. — S. I. Jagerseb. Z. Gy. Králik, E. P. Sv.-Mária, S. L. Petrovo, B. B. Skerešovo, S. J. V.-Meder, K. Gy. Figa. M. M. M.-Ratovec, K. I. Eperjes. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk. — N. V. Kamendin, Cz. S. Berehovo, H. L. Levice, T.-né P. A. Mad, S.

R. Dercsika, L. Gy-né Sísóv, I. L. Neded. Levél ment. — B. K. Senec. Neded. Levél ment. — B. K. Senec. Előfizetőink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk. — K. G. Užhorod. Levele szerint intézkedtünk. L. T. Kh-Podhradie, K. S. Homok. B. L. Sisbovec, O. A. Gelle, S. J. Levice. Levelük értelmében intézkedtünk. — O. T. Szemet. Az elvezett számot újból elküldtük.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Studium, Budapest. A kért mintakönyvet mi nem tudjuk szállítani.

Tessék valamely prágai cégnél érdeklődni. — B. A múlt számunkban közölt iskolai gyermekszínhátékokat Csíte Károly szállítja a jelzett áron. Ezt csak így lehet olvasni. — J. B. A költemény bizonyos fokú verskésztségről tanúskodik, de még nem közölhető. — Önnep. A vers el is késett, gyenge is. — T. I. Sajnáljuk, hogy nem találja el, milyen szellemű írásokat közölhetünk. A személyes vonatkozású cikkek adatait nem ellenőrizhetjük: ezért sem hozhatjuk.

**Fiatalit és
szépit a**

CORALL créme
CORALL púder
CORALL szappan

Minden gyógyszerertárban, drogériában és parfumeriában kapható.

Főlerakat Csehszlovákia részére:

VÖRÖSRÁK gyógyszerertár Bratislava-Pozony

Alapítva: 1312

Weidenhoffer & Mártonfi,
Bratislava, Dlhá 13. **Sportárugyár**

Football, tenisz, atlétikai, turista, box,
vivó, asztaltenisz, téli sport stb. cikkekben.

Saját javítóműhely: A teniszrakettek hurozása és
javítása szakszerűen és olcsón.

Egyesületeknek engedmény.

TARTALOM:

Vezércikk. (bb): A távozó és az új iskolatügyi miniszter. — **A pedagógia műhelyéből:** Mónus Gyula: Egy terv. Adler Ernő: A gyermektanulmány és az intelligencia vizsgálata. — **Irodalom:** Mikus Elek: Látogatás a Gur Emirnél. — **Fórum:** Oye: Az élet kényszerít, az idő érlel. Dinyés Károly: A »három temetés.« — **Egyesületi élet:** Az igazgatói tiszteletdíj ügye. Toporcás Gyula: Válságban a kettős alkalmaztatás. Pósa Lajos szobortalapzatának javára. Felhívás. — **Krónika:** Szepesi Gyula: »A szlovenszkói magyar tanítótság pedagógiai tudása ósdi... A népek egymáshoz való békülése... — **Szemle:** Bel- és külföldi folyóiratokból. — **Hírek.** — Szerkesztői üzenetek. — Kiadói üzenetek.

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKY JÁNOS

reál gimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT KÉT KÖTET - 576 OLDAL.

A Köztársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA

új helyesírás-szabályait.

**A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!**

**A teljes, két kötetes mű ára fűzve Kč 53—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60—**

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál

Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

A hírlapbélyeg használatát a bratislavai pósta- és táviradaigazgatóság 3006/III. 21. sz. rendeletével engedélyezte.

Egyesületünk tagjai elegendőn és jutányosan állízködnék, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,

Stefanik-utca 14.

csnáltatják ruháikat.

Kézzelhímzett fehérneműt, ágyneműt, asztalneműt és teljes menyasszonyi kelegyét csakis jó minőségben és legolcsóbb árak mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava

Vadász-sor 8.

Piešťany

Másiarska 11.

Tanító uraknak és becses családjuknak kedvező fizetési feltételek.

Kívánatra dústartalmú mintagyűjteményemet díjtalanul és vételkötelezettség nélkül bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai Únió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70,
II. rész 22.70 Kč (5. XII., 100.019/32-1./1.)

Vásárhelyi—Weiss: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 23.70,
II. rész 24.70 Kč (31. III., 34.145/32-1.)

Wessély: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 8.— Kč (27. IX., 111.133/32. I./1.)

Somogyi: Természetrajz

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötve
Kč 15.50 (19. II. 20.195/32. I./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok vannak mellékelve. E ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igazgatósága egyenesen az Unie cégnek Praha küld be, az Unie cég egy ingyenpéldányt adományoz a szegénysorsú tanulók számára. — Jóváhagyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az Unie cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Unie-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyvünk és segéd-tanesszközeink szlovenszki főmeghizottjainál

a ŠTEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

MAGYAR TANITO'

A decorative flourish consisting of a stylized flame or leaf shape at the top, with a curved line and a small circle below it.

XIV. évf.

7. szám.

MAGYAR TANÍTÓ

Magyar Tanítói Szövetség, Budapest, Magyar Tanítói Egyesület (A. M. T. E.)

Magyar Tanítói Egyesület
Közvetlen lapja.

1934. évi 15-ös Júl. 15-én és augusztusban
két alkalommal jelenik meg.

Alapítók: Baross Béla,
Gyula Obermayer Géza, Willand János,
Károlyi Károly, Mókus Gyula,
Dobos Sándor, Árkai Zoltán.
Körmend, községi elemi iskola.
Ké. Egyes. szám ára 2.— Ké.
A lapot a tagok díj fejében kapják.
A lap díj ára 30.— Ké.

A lapot a (földes szerkesztő címére
Dobos Sándor (Árkai Zoltán), Galántal járás.
Körmend, községi elemi iskola.
Ké. Egyes. szám ára 2.— Ké.
A lapot a tagok díj fejében kapják.
A lap díj ára 30.— Ké.

A lapot a (földes szerkesztő címére
Dobos Sándor (Árkai Zoltán), Galántal járás.
Körmend, községi elemi iskola.
Ké. Egyes. szám ára 2.— Ké.
A lapot a tagok díj fejében kapják.
A lap díj ára 30.— Ké.

A lap díj ára:
Ké. Egyes. szám ára 2.— Ké.
A lapot a tagok díj fejében kapják.
A lap díj ára 30.— Ké.

A lap díj ára:
Ké. Egyes. szám ára 2.— Ké.
A lapot a tagok díj fejében kapják.
A lap díj ára 30.— Ké.

A lap díj ára:
Ké. Egyes. szám ára 2.— Ké.
A lapot a tagok díj fejében kapják.
A lap díj ára 30.— Ké.

A lap díj ára:
Ké. Egyes. szám ára 2.— Ké.
A lapot a tagok díj fejében kapják.
A lap díj ára 30.— Ké.

A lap díj ára:
Ké. Egyes. szám ára 2.— Ké.
A lapot a tagok díj fejében kapják.
A lap díj ára 30.— Ké.

A lap díj ára:
Ké. Egyes. szám ára 2.— Ké.
A lapot a tagok díj fejében kapják.
A lap díj ára 30.— Ké.

A lap díj ára:
Ké. Egyes. szám ára 2.— Ké.
A lapot a tagok díj fejében kapják.
A lap díj ára 30.— Ké.

MAGYAR TANÍTÓ

XIV. évfolyam, 7. szám.
1934. április 1.

Húsvéti elmélkedés.

Amióta éljük, küzdjük és írjuk a tanítói sorsot, nem volt rá példa, hogy a feltámadás sátoros ünnepén csak egyszer is őszinte alleluja tört volna föl a tanítói lélekből. Az istentkereső vallásos szív hite szilárd támpontot, benső megnyugvást talál az isteni és természeti örök törvények, a fizikai és metafizikai erők érvényesülésének tavaszi hozsánájában, de az élet hétköznapjaiban egyre súlyosbodó tanítói keresztre még nem sugárzott az emberi igazság. Állandó böjt és nagypéntek az életünk.

A legutóbbi évek és hónapok különösen megingatták a jobb tanítói jövődöbe helyezett bizalmunkat. A gazdasági élet válsága, — melyhez csak annyiban van köze a tanítóságnak, amennyiben ez volt az egyetlen társadalmi osztály, mely az embereket óvta a könnyelmű, tékozló életmódtól, az igényekben való túlzástól, vagyis a tanítóság minden erejéből a krízis megakadályozására törekedett, — mégis súlyos terheit elsősorban a tanítói státus vállára rakta. A régi bajok a válság időszakában új bajokkal tetézve, földig sújtották a tanító tiszta homlokát, mert minden teher, minden sérelem, minden jaj, mely a tisztviselő-osztálynak jut, a tanító számláján kétszeresen számítódik. Ez a tény megfelelő konzekvenclája annak a nem-kevésbé fájdalmas tényálladéknak, hogy a gazdasági viszonyok jobbrafordulásakor a tisztviselői osztályt megillető kedvezmények, fizetésrendezések, előlépések, pótlékok, jutalmak tétele a tanítói élet követel-oldalán csak felerészben könyvelhető el...

Levonhatjuk ebből a szomorú tanulságot: ha áldozatról van szó, akkor a tanítóság — hogy úgy mondjuk — rendi állapota, társadalmi színvonala mesterségesen fölemelkedik az áldozati oltár magasságába, de ha a tisztességes munka értékeléséről, megjutalmazásáról tárgyalnak, akkor a tanítói státus nívója automatikusan alászáll a fizetésrendezés körén kívüleső csoportok értelmiségi fokáig. A tanítóságnak pedig csak a tétova kérdés marad: »hol az igazság?«

Es, bár úton-útfélen fölhangzik az állampolitikusok, közgazdászok, társadalombölcselek reményteljes nyilatkozata a gazdasági élet föllendüléséről és kilátásairól, — a tisztviselői fizetések frontján újabb támadások fenyegetik a megnehezült viszonyok előidézésében szerepet nem játszó hivatalnok kart. Az optimista lelkű tanítóság nem nagyon fogékony a vészjelzések iránt, s naív idealizmusával távol tartja magától a valószínűtlenül hangzó híreszteléseket, s azok kedélyromboló hatását, de az ismételt keserű tapasztalás...

MAGYAR TANÍTÓ

Általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszékeli Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és
a Podkarpátiszka Ruszi Ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Felölős szerkesztő: Boross Béla.

Társzerkesztők: Gáspár János, Uherezky Géza, Willand János.

Körpátlajai munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolnle Sallby—Alsószell.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Kč. Egyes szám ára 2.— Kč.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.— Kč.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felölős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolnle Sallby (Alsószell), Galántal járása.
A kiadóhivatal ügyelt (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Árendán
József központi pénztáros és Telkes Mihály központi-ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. Á. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Negyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Komárom, Nemcsik
Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendők. E levelekben közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Kč, félévre 20 Kč, negyedévre 10 Kč. Szá-
monként 2 Kč.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

1	egész oldal	80 Kč
1/2	„	50 „
1/4	„	30 „
1/8	„	15 „

Engedmények:

3x	közlésnél	15 %
6x	„	20 %
12x	„	25 %
24x	„	30 %

Évi hirdetéseknel:

1	évre 1 egész oldal	900 Kč
1	„ 1/2 „	500 „
1	„ 1/4 „	320 „
1	„ 1/8 „	200 „

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola, küldendők.

Húsvéti elmélkedés.

Amióta éljük, küzdjük és írjuk a tanítói sorsot, nem volt rá példa, hogy a feltámadás sátoros ünnepén csak egyszer is őszinte alleluja tört volna föl a tanítói lélekből. Az istenkereső vallásos szív hite szilárd támpontot, benső megnyugvást talál az isteni és természeti örök törvények, a fizikai és metafizikai erők érvényesülésének tavaszi hozsánájában, de az élet hétköznapijában egyre súlyosbodó tanítói keresztre még nem sugárzott az emberi igazság. Állandó böjt és nagypéntek az életünk.

A legutóbbi évek és hónapok különösen megingatták a jobb tanítói jövődöbe helyezett bizalmunkat. A gazdasági élet válsága, — melyhez csak annyiban van köze a tanítóságnak, amennyiben ez volt az egyetlen társadalmi osztály, mely az embereket óvta a könnyelmű, tékozló életmódtól, az igényekben való túlzástól, vagyis a tanítóság minden erejéből a krízis megakadályozására törekedett, — mégis súlyos terheit elsősorban a tanítói státus vállára rakta. A régi bajok a válság időszakában új bajokkal tetézve, földig sújtották a tanító tiszta homlokát, mert minden teher, minden sérelem, minden jaj, mely a tisztviselő-osztálynak jut, a tanító számláján kétszeresen számíthat. Ez a tény megfelelő konzekvenciája annak a nem-kevésbé fájdalmas tényállásnak, hogy a gazdasági viszonyok jobbrafordulásakor a tisztviselői osztályt megillető kedvezmények, fizetésszabványok, előlépések, pótlékok, jutalmak tétele a tanítói élet követel-oldalán csak felerészben könyvelhető el...

Levonhatjuk ebből a szomorú tanulságot: ha áldozatról van szó, akkor a tanítóság — hogy úgy mondjuk — rendi állapota, társadalmi színvonala mesterségesen fölemelkedik az áldozati oltár magasságába, de ha a tisztességes munka értékeléséről, megjutalmazásáról tárgyalnak, akkor a tanítói státus nivója automatikusan alászáll a fizetésszabvány körén kívüleső csoportok értelmiségi fokáig. A tanítóságnak pedig csak a tétova kérdés marad: »hol az igazság?«

És, bár úton-útfélen fölhangzik az állampolitikusok, közigazdászok, társadalombölcselek reményteljes nyilatkozata a gazdasági élet föllendüléséről és kilátásairól, — a tisztviselői fizetések frontján újabb támadások fenyegetik a megnehezült viszonyok előidézésében szerepet nem játszó hivatalnok kart. Az optimista lelkű tanítóság nem nagyon fogékony a vészjelzések iránt, s naív idealizmusával távol tartja magától a valószínűtlenül hangzó híreszteléseket, s azok kedélyromboló hatását, de az ismételt keserű tapasztalás

talások lassan megedzik a rideg takarékosági intézkedések és irrealitások befogadására is. Megtanulta már a saját bőrén, hogy a tapogatózó, komolytalannak minősített sajtóhírek mindig valamely lappangó gazdasági betegség tünete, melyek után mindig súlyos takarékosági műtét következik.

Legújabbban a hivatalnok-házastársak problémája került szőnyegre. Általánosságban leszögezhetjük, hogy e kérdés fölvetése nélkülözi a tudományos tárgyilagosságot; a probléma lényege nem gyökerezik emberies és igazságos elgondolásban, mert célja csupán az átmeneti nehézségek; a szociális bajok, a munkanélküliség kérdésének a megoldása. Kapcsoljuk ki azonban a tanítói házaspárok alkalmaztatásának ügyét, mert meggyőződésünk, hogy ez nemcsak szociális, de humánus és tudományos szempontból is más lapra tartozik.

A tanítónőnek nemcsak alkalmazása, kenyérkeresete, foglalkozása, de elsősorban hivatása van. Ez a hivatás olyan, mint az anyáé. Tanítónő már akkor is volt, amikor egyéb foglalkozási ágakban nem ismerték a nő munkaerőt. A tanítónőnek tehát, ebben a hivatásban tradíciója is van, melyet máról-holnapra nem lehet megszüntetni. Az iskolai nevelésnek vannak olyan momentumai, melyekben csak a nő-pedagógus tud százszázalékos eredményt elérni. Elég rámutatnunk a női kézimunka tanítására, a serdülő lányok speciális nevelési követelményeire, s az iskolai szellem ama jellegzetességére, mely a tanítónő működésének, a női lélek tulajdonságait kidomborító munkájának a velejárója. Ez az általános szempont önmagában elegendő arra, hogy a tanítónők alkalmaztatásának ügyét ne tekintsük a többi tisztviselőnők kenyérkereseti problémájához tartozónak.

De a kérdés részletes boncolása az adatok halmazát szolgáltatja ama nézet megörökítésére, hogy a tanítónők rendi és anyagi helyzete semmiképpen sem állítható párhuzamba a máskategóriájú dolgozó nők helyzetével. Ha mást nem is említünk, csak azt, hogy a tanítónő fizetése már tanítónői mivoltánál fogva sokkal kisebb, mint a vele egyképzetségű hivatalnoknőé, akkor is be kell látniok a törvény- és rendeletalkotó fórumoknak, hogy itt igazán nem lehet egyforma mértéket alkalmazni. Am, ha nem is választjuk szét a szociális közösségű problémát: olyan érvekkel lehet megdönteni az elgondolásaiban fölületes cölibátusi tervek egyes pontjait, hogy még a látszólagos cél is a céltalanság kódébe vézs. Ennek az antiszociális és antidemokratikus szándéknak a fölmerülése jó alkalom a tanítónőknek és tanító-házastársaknak, hogy könnyen igazolható véleményüket, szempontjaikat: életük argumentumait föl-sorakoztassák ellene, amire lapunk más helyén eklatáns példát találunk.

A férfi és női alkalmazott munkaköre talán sehol sem

annyira egységes, mint a tanítói hivatásban. Itt nem jöhetnek tekintetbe még a két nem közötti biológiai különbségek sem, vagy éppenséggel az udvariasság szempontjai. A tanítónő ugyanolyan munkát végez, mint a férfitanító. Nem is szabad megengedni, hogy ez ne így legyen, mert — íme — itt az alkalom, s a cölibátus hívei kapva-kapnak minden narancshéjon, melynek segítségével elcsúsztatni vélik a kettős alkalmaztatás eddigi rendjét. Mi megvagyunk róla győződve, hogy a tanítónő nemcsak a szolgálati pragmatikában, de a valóságban is egyenrangú munkatársa a férfitanítónak, különbségnélküli teljesítője a tanítói kötelességeknek. Ezen az alapon a jogokból is a paritás elvének megfelelő egyforma mértékben kell részesednie. Csak ez lehet az igazság.

Minden reményünk abban a petícióban van, melyet a tisztviselőszervezetek végrehajtóbizottsága (Exekutíva) a kormány és a törvényhozó testületek elé terjesztett, s amelyben az egyetemek jogi tekintélyeinek véleménye alapján kifejtette, hogy a kormány a legutóbbi fizetéscsökkentési intézkedéssel (melyet a fölhatalmazási törvényre hivatkozó rendelet útján eszközölt): túllépte hatáskörét. E beadvány tárgyában a parlament mindkét házának rövid időn belül nyilatkoznia kell. De az exekutíva gondoskodott arról is, hogy az alkotmánybíróság vizsgálat tárgyává tegye a fölhatalmazási törvényeket, amennyiben azok végrehajtásáról van szó.

Akik tehát nevünkben is védik a tisztviselői és tanítói érdekeket, azok állandó készséggel vannak, s minden eszközzel iparkodnak a sérelmek megszüntetésére, s a további igazságtalanságok elhárítására.

Elmélkedésünknek valóban csak a naptári ünnep időszereisége adhat »húsvéti« jelleget: egyébként nem más, mint ünneptelen, sokszor megismételt, örök tanítói meditáció. De utolsó erőnkkel is meg kell akadályoznunk, hogy dicstelenül kimúljon a haldokló igazság! (bb)

AZ ÚJ TANTERV

hivatalos magyar fordítása, az államnyomda értesítése szerint, pár nap múlva megjelenik. Ugyancsak az államnyomda értesít arról, hogy az

ára költve 11.50, füzve 9.50 Ké lesz.

Megrendeléseket elfogad a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja, Galánta.

Megrendelésnél közölni kell az iskola jellegét, a község hivatalos nevét, az utolsó postát és a járási székhelyét. Legcélszerűbb az összeget (1 Ké kézbesítési díjjal és portóval együtt a könyvesbolt címére előre beküldeni. A küldemény (portókímélés céljából) az iskola címére lesz küldve.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL.

Komenský János.

Csak törpe nép feled nagy elődöket.

Március 28.-a nevezetes dátum a pedagógia történetében. E napon született Komenský János 1592-ben, a minden idők legnagyobb pedagógusa, kinek a pedagógiai elve mindig új és modern marad.

Modern pedagógusa a mának, és modern pedagógusa a jövőnek. Nem azért, mert az iskola szervezetének alapjait lerakta. Ez ma már sokban nem állja meg a helyét. Nem is azért, mert a könnyebbről a nehezebbre, az egyszerűbből az összetettre való haladás elvét kimondotta. Nem mindig az egyszerű a könnyebb. A szemléltetésről való megállapításai sem minden tekintetben elégték ki a mai modern iskolát. Hisz az ő szemléltése elsősorban az idegen nyelvek tanulásának megkönnyítésére akart szolgálni. Ezt a direkt módszer időszerűtlenné tette. A mai modern, csaknem azt írtam túl modern iskola a fegyelemlről adott elvét is a múltévá teszi. »Olyan az iskola fegyelem nélkül, mint a malom víz nélkül.« A kezdeményezés, az elsőjoga elvitathatatlan nagy érdeme Komenskýnek, de nem ezek teszik pedagógiáját elavulhatatlanná.

Miért modern pedagógus tehát Komenský?

Azért, mert a tanítást a nevelés szolgálatába állította és a nevelés célját abban adta meg, ami volt a célja a múltban, ami célja ma és ami lesz a célja mindig. Ez a cél lelkéből fakadt és életkörülményei tették közkinccsé.

Hányatott életében sok mindent megért. Élt megbecsülésben, mint egyházának papja. Végignézte otthona feldúlását a harmincéves háború idején. Sírva menekült hazájából, mint száműzött. Fejedelmek hívták országukba az iskolaügy reformálására. Talált szerető barátot idegenben. Lelt hontalan sírt. De nem talált boldogságot soha.

Lelkében mélységes szeretet lakozott az egész emberiség iránt. Szeretett mindenkit, felülemelkedve a vallás- és nemzetiség-szabla korlátokon. Ez a túláradó szeretet sok hívet és ellenséget szerzett neki. E határtalan szeretete az egyetemes emberiség irányában olyan munkára serkentette, melyből a jövő társadalma arathat. Pedagógus sors.

AZ ÚJ TANTERV ALAPJÁN KÉSZÜLT TANANYAGBEOSZTÁS

előmunkálatai serényen folynak.

Mihelyt az új tanterv megjelenik, a Magyar Tanítóban közölni fogjuk a megrendelés módozatait. E tananyagbeosztást minden típusú iskola használhatja, lesz benne üres hely a helyi viszonyoknak megfelelő módosítások bejegyzésére.

A szerető ember boldogságra vágyakozik. Ez, a mindenkori szerető ember is boldog akart lenni és boldoggá akart tenni másokat is. De tőle a sors a boldogságot megtagadta, ezért a jövő társadalmát igyekezett boldoggá tenni, amit a neveléssel akart elérni; az ember azzá lesz, amivé nevelik. Így a nevelés céljaul a boldog emberiséget jelölte meg.

E célkitűzéssel lett Komenský a múlt és a mindenkori ma elavulhatatlan pedagógusa. Örökké célja volt az emberiségnek a boldogság elérése, bár annak elérését más életmódban látta az idők folyamán. Örökké célja lesz a boldogság, mert mindig új életlehetőségekben hiszi azt megtalálni.

Ezt teljesen elérni soha sem fogja, mert az élet minden megnyilvánulásában a végtelenség kapcsolata. De ez a folytonosság, a hiány és a részkielégültség adja meg az élet értékét.

Az új tanterv Komenský elveire épül fel. A nevelést teszi a legfostosabb tanítói munkává. Kimondja, hogy a tanítás annyiban szükséges, amennyiben a nevelést szolgálja. Nem az a fontos, hogy nagy mennyiségű anyaghalmazt adjunk át, hanem neveljük a gyermeket az életre, melynek célja a boldogság. Ne tanítók, de nevelők legyünk, a szó nemes értelmében.

A helyes neveléssel kialakított jellemes ember tud megállni a mai, sok mindenre alkalmat adó időben. Tudással lehet anyagi erőt gyűjteni, van rá elég példa, de ez, jellem nélkül, nem igazi érték. A jellem tud kétségbeesés nélkül hinni minden körülmények között a szebb jövőben.

Nekünk, tanítóknak is nagy szükségünk van a jobb jövőbe vetett hitre, talán nagyobb, mint másoknak. Mi örökké a mindenféle bizonytalanságok ingó talaján várunk, de rendíthetetlen bizalommal: jobb jövőt, több elismerést, biztos kenyeret. Nem vesztjük el soha reményünket, mert a jellem a biztos támaszunk, példát pedig olyan előd adott, mint Komenský.

Komenský gondolatait a boldogság utáni mérhetetlen vágy termelte ki, mint gyöngyöt. Életkörülménye folytán a maga életében nem valósíthatta meg vágyát. A pedagógus sorsot, mint szent örökséget hagyta követőire a boldogság utáni vággyal; s az érte való önzetlen munkával a mindenkori pedagógusokat tette boldog-boldogtalanokká.

Gérecz Lajos.

**Fiatallít és
szépit a**

CORALL créme
CORALL púder
CORALL szappan

Minden gyógyszerárban, drogériában és parfümeriában kapható.

Főlerakat Csehszlovákia részére:

VÖRÖSRÁK gyógyszerár Bratislava-Pozony

Alapítva: 1312

Életszükségletek.

Az ember természeténél fogva társadalmi lény. Az ösztön és az egyéni különfeleség hatására állt elő a társulás, később a kényszer hozta az egybeforrasztó kapcsolatot. A társulás a társadalom és az állam forrása.

Az élet feltétele: a szükségletek kielégítése. Az ember kezdetül fogva arra törekedett, hogy szükségleteit kevés fáradsággal elégítse ki, de a mai kor nem segíti elő e törekvést, mert a legnagyobb fáradsággal keresi meg a mindennapi kenyerét e kor embere, sőt, hovatovább a legnagyobb problémává válik a megélhetés. Szükségeink: életszükséglet és a megélhető szükségletei.

Életszükségletek: a táplálkozás és a szaporodás.

A megélhető szükségletei: a lakás, a ruha, a nevelés, az adó, a szórakozás stb., szóval mindazok, amelyek a polgárosodás fokával függnek össze.

Azok élettani, ezek társadalmi szükségletek. Régen az élettani szükségletek játszottak szerepet, ma, a technika korában, nőnek a társadalmi igények, mégpedig egyenes arányban; minél komplikáltabb gépek születnek, annál nagyobbak lesznek a társadalmi szükségletek.

A szükség érzés: ami kielégítésre vár; ilyen érzés az éhség. Ez a meghatározás csak az élettani szükségletekre illik. A társadalmi szükségletek nem érzésből indulnak ki, — de mivel kielégítősök az érzéssel szoros kapcsolatban van, ki nem elégítésük zavarokat szül.

Ha élettani szükségleteinket kielégítjük, a boldogság érzete támad bennünk, ha ki nem elégítjük, fájdalommal érzünk; ha társadalmi szükségleteinket ki nem elégítjük, elégedetlenség vagyunk, amiből látszik, hogy a szükségletek kielégítése társadalmi feladat, mert boldogságunk és megelégedésünk föltétlen kelléke és a társadalmi békének alapja. »Panem et circenses«.

Az élettani és társadalmi szükségletek ismert mennyiségek, — azonban a kiszámításnál rögtön kitűnik, hogy a leglőbb csatlád mértékén alul marad. Nem talál fedezetet. A szükségleteknek egy részéről le kell mondania. Hogy az elszaporodott emberiség szükségleteit fedezni tudja, a társadalmat nem annyira logikai, mint inkább biológiai, azaz természettani törvények szerint kellene berendezni. Ma se nem logikai, se nem természettani ez a berendezkedés, mert a létért küzdésben azok kerekednek felül, akiknek erkölcsi érzésük a leglazább. Az erkölcs a társas élet szüleménye. Kitűnik az erkölcs fogalmából. Erkölcsös tett az, ami a társadalom javát szolgálja.

Az erkölcs testi szervezetünkkel szoros kapcsolatban van, szerve van, mint pld. az éhségérzésnek, látásnak. Aristoteles szerint: szív az erkölcs fészke. A szív indít nagy, nemes tettekre, hazaszeretetre, a közjó iránt való felbuzdulásra stb. Innen adódik: a szíves, jó szívú, nemes szívú, szívtelen. Igaz, hogy

a jót a rosszlól csakis ítélés útján tudjuk megkülönböztetni, s mivel az ítélet székhelye nem a szív, hanem az agyvelő, így a szívnek az erkölcsi életünkben érzéki szerep jut.

Az erkölcsi érzetünket nevelni kell, mint az értelmi érzetet. Sok ezer esszendő kellett az értelmi fejlődésre, de annál nagyobb idő kell az erkölcsi fejlődésre. A magas kultúra nem védi meg az embert az erkölcsi botlástól, mert a helytelen társadalmi és gazdasági intézmények nyomása alatt az egyéni érzés és akarat kénytelen háttérbe szorulni. Ebből magyarázható, hogy a legkultúraltabb nemzetek erkölcsi tekintetben kifogás alá esnek.

A gyermek erkölcsi érzetét környezete viselkedéséből és gondolkodásából meríti. Neki jól vagy rosszul esik, ami jó, vagy rossz, — vagy amft a felnőttek annak nyilvánítanak. A gyermeket az utánczás és a bizalom vezérli, azért oly erős az iskola, a család, és a társadalom nevelő hatása. Ebből látszik, hogy az oktatás a legkiválóbb nevelő tényező, illetve az ismeret, amely az erkölcs javát szolgálja.

Mivel az erkölcsös tett a társadalom javát mozdítja elő, így a társadalmi intézményeknek az erkölcsös életet lehetővé kellene tenniök, vagyis olyan intézményeket kellene teremteniök, amelyek mindenkinek lehetővé tennék az erkölcsös életet. Azonban világszerte látjuk, hogy az emberiség nagy része az élettani szükségleteit is alig tudja kielégíteni, a társadalmi kielégítés pedig csak ezután következik.

A társadalomban két erő működik: a maradi és a haladó. E két, szakadatlanul működő erőnek az eredője nagyon lassú haladásban nyilvánul a sokféle magánérdek miatt. A haladást gyorsítani csak felvilágosítással lehet.

Az újítás fokként előbbre viszi az emberiséget; minden újítás, magasabb fokra való emelkedés, de nem a legmagasabb fok elérése. A megszokás a haladás kerékkötője. A maradiság minden társadalmi intézményben megnyilatkozik; nagyon sokan még mai nap is azt tartják, hogy a régi jobb az újnál és visszakíváncznak a régi jó időkbe. Teljesen igazuk van!

Bottló Vince.

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Érsekujvár)

Hlav.á ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szüksége, érdeklében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

IRODALOM

A nép lelke a magyar költészetben.

Irtá: *Boross Béla.*

A kultúrák terjesztésének, de a műveltség szolgálatának legbiztosabb és legáltalánosabb eszköze az irodalom, a költészet. Ez az a bűbajos szerszám, mely meg tudja nyitni valamely nép elzárt lelkivilágát, ez az a kulcs, mely minden ajtót fölnyit a haladás, a fejlődés titokzatos várkastélyában. Valamely nép kultúrája és élete akkor kezdődött, amikor először jelentkezett annak a népnek az irodalma, akár szóban, akár írásban, vagy bár nótákban, egyszerű rigmusokban.

A magyar irodalomban is a dal jelentkezett legelőbb. Falusi cselédlány allató dalát jegyzi föl az irodalomtörténet, mint első kultúremléket és a magyar nép legelső művészi megnyilatkozását. Ez a történelmi hagyomány következtetni enged arra, hogy már a honfoglaló magyarok asszonyai dallal tették kedvessé és barátságossá, meghitté a gyakran változó családi otthont, s amíg a család feje, az őshazából hozott virtushoz híven elvágatott lüzes paripáján nyugat felé, hogy réme legyen a csendesebb vérű szomszédoknak, s harci zsákmányt ejtsen, addig az otthon maradt fehérnép dallal, nólával üzte el az egyedüllét unalmát. A férfiakban a kaland, a harc virtusa élt: a nőkben, az anyákban pedig a dal, a zene virtusa ébredezett és csíráját hordozta a magyar művészi léleknek. Odaát, a Frank birodalom térségein megrendelt a föld a szilajvérű csikók lábai alatt, s míg a frank és germán atyafiak remegve fohászkodtak, mondván: »A magyarok nyilatítól mens meg Úram minket!« — addig odahaza kicsiny sátrakban a Hadúrhoz könyörgő magyar anyák lelkének dalos virtusa befészkelte magát az ifjú magyarok szívébe, hogy ez a művészi vágy megfogantva soha ki ne haljon, s biztosítsa örök időkre a magyar fajta fennmaradását.

És a dal, a nóta, a művészi lélek virtusa győzött. Az ágostai szerencsétlen csata meghozta a magyarok szerencsésjét, s itt kiverlék a dacos magyar koponyából azt a keletről hozott harci kedvet. Az asszonyok szívében ellenben tovább élt, fejlődött és az egész magyar törzs fölött diadalmaskodott a dal, a költészet lelke. Evszázadok sora tanúskodik róla, miként szórta szét ez a lélek a maga szikráit, mint gyújtotta föl egymásután a magyar kultúra őrtüzeit, s miként növekedett azzá, amiről ma már az egyetemes magyar élet büszke könyvtárakban számolhat be, s amiről tudomása van az egész művelt világnak.

A magyar élet a pusztákon, füves réteken, kies folyópartokon kezdődött. És a magyar lélek is innen szívta föl a maga teremlő erejét. A puszta, az alföld a magyar népi lélek ősforrása. Ebből merített hitet, ebből nyert vigaszt, reményt. Ebből az ősforrásból csurrantak ki azok a csöppek, melyek megtermékenyítették a

pagány magyar hitvilágot, s amelyek, mint varázscseppek, megszentelték, megöntözgették a lélek szép virágait: a népköltészetet.

Már a legelső költők, a regösök, hegedősök, igricsek lantján is a nép lelke szólalt meg. Nótával, lanton kísért verseik, kalandos krónikáik a valóságos életet zengték. Virágénekekben a pusztákon termelt szerelem jutott szóhoz, s aki lantpengetésre szánta magát, az a nép közé vegyült, hogy művészi képességre legyen szert, s úgy tudjon a bűvös hangszerezen játszani, ahogyan azt a legigazibb költő: a nép törvénye előírja, s ahogyan azt a leghálásabb publikum: megintcsak a nép tőle megkívánja!

S ez a népi lélek egymásután szülte költőit. Irodalomtörténetünk lapjain csakis ama költők neve maradt fenn, akik lelkük ihletét a népi öserő kiapadhatatlan kúljából merítették, s az elárgull pergamen-lapok csakis azokat az irodalmi termékeket őrizték meg nekünk, melyeknek gyökere ott hajtott ki, a népi eredetű kultúrkincsek áldott földjében! Ami innen származott, az nem bírta el az évszázadokat: széthullott, elporladt, elenyészelt. De ami megmaradt, az azért maradt meg, mert igazi érték; a lélek pergamenjére van fölírva: idő és enyészet nem fog ki rajta!

Igy odzódott meg a magyar népi lélek a művészet kohójában. Valahány elhivatott munkása, avatott kezű művelője akadt ennek a művészi munkamezőnek, az mind lehajolt az ősi, tiszta forráshoz, a néplélekhez, s innen szerzett útravalót. De minden nagy magyar költő egy-egy hajlása a néplélek fájának. Minden magyar költőben kiteljesedett a magyar nép bánata, keserve, fájdalomja és síró öröme. Irodalmunk papírlapjain ott csillognak a könnyek, melyeket a költő szíven át a nép szíve ejtett, s amelyben benne lükröződik az egész magyar múlt. Minden könyvlap egy történelmi korszak, költői frással, tele sóhajással. De a könyvlapokból a magyar mezők lehellete árad: tiszta, erős magyar levegő. Aki ezt beszívja, az megismeri a virágok, a fűvek, de mindezekben a termékeny föld illatát!

Cikkem szűk kerete nem ad módot arra, hogy a magyar irodalom virágos, mezőinek minden szépségét bemutassam. A széles irodalmi rét bejárása, megismerése nem egy tanulmány, de egy élet kitöltése lenne. Elégedjünk meg azzal, hogy leszakítunk egy-két virágot, talán nem is a legszebbek közül, csak úgy találomra, a rét közepéből, válogatás nélkül, hogy annál igazabban gyönyörködhezzünk bennük, annál jobban elhiggyük a többi pompáját, annál jobban érezzük a tarka rét lélekzetét...

Irodalmunk legtöbb fényessége csaknem 100 év óta a Petőfi Sándor költészetéből sugárzik. Ha idegenek, külföldiek körében szó esik a magyar irodalomról, akkor az első helyen mai napig is a Petőfi nevét emlegetik. Nincs a világon bármely nemzethez tartozó művelt ember, aki nem tudná, ki volt ez a lángoló üstökös a magyar nemzeti és az egyetemes világirodalom egén. A magyar gyermek már az anyatejjel magába szívja az ő népdalait, őserővel dübörgő, örökszép vesszorait, s járja bár az intézményes kultúra iskola-újtját, vagy az élet meredek ösvényét: mindenütt

lelkébe világít a Petőfi-költészet világossága, eredeti művészi szelleme. Voltak a magyar irodalomban választékos ízlésű, változatos nyelvű költők, akik keresve-keresték a szépet, s amit irtak: megállja helyét a legkényesebb szalónokban is, de amit Petőfi alkotott, annak nincs párja: az ő virágai egyedülálló szépségűek, soha el nem hervadók, mert az egyszerű nép: a falu népe lelkéből szakította. Mikor Arany János-hoz megírta híres költői levelét, akkor is erről zengett: a népről, mely pártfogót sehol nem talál, csak a vele rokon költőkben, művészekben; akik ígéretekkel nem tudják elhalmozni, adni sem tudnak neki egyebet, csak azt, amit tőle, a néptől örököltek: szívük művészi ihletét, minden érzelmét, lelkük legszentebb gondolatait.

Ez a kiaknázhatalan néptalaj gazdagította meg Petőfi költészetét. Nincs még egy magyar költő, aki annyi verset írt volna, aki annyi szép hajtást nyeselt volna a népi lélek gazdag fájáról, mint ő. Petőfi összes költeményeinek kötele dísz minden magyar könyvtárnak, dísz a magyar irodalomnak. A falu népe büszke lehet arra, hogy ez a legnagyobb és legtermékenyebb magyar szellem a nép fiát, a magyar falut dicsőítette. Tudni és érezni kell a falu népének, hogy Petőfi minden versében a nép egyszerű gyermeke beszél, érez, sír, vagy örül. A Petőfi tollát a nép lelke vezette: ő csak eszköz volt a népköltészet számára, de önműködő szegény lenne a magyar költészet és szegényebb a falusi nép hamisítatlan kultúrája, mert elkallódott volna az a rengeteg kincs, melyet Petőfi marokra tudott fogni, meg tudott őrizni, bokrétaba tudott kötni.

Szakítsunk ki tehát találmokra egy szálal ebből a sokszínű viráglúzerből, nézzük meg, mi az, ami jellemzi ezt a művésziեսen tarka virágerdőt. Az országjáró vándorszínész-Petőfi akkor is a magyar nép lelkét vizsgálja, művészetét a magyar néplélek rezdüléseire állítja be, s bár zsebe és gyomra kong az ürességtől, őbenne él, munkálkodik az a veleszületett isteni erő, hogy élete minden sanyarú pillanatában is csak az ő szeretett, árva magyar népére gondoljon, s higye, és másokat annak a hitére tanítson, neveljen, hogy a magyar ember jó, a magyar ember az érzések embere. Őbenne tüzet gyújtott egy kis szikrája ennek a tapasztalásnak, s ha percnyi élménye volt a magyar nép gyermekének szívjóságáról, akkor már lantja megszólalt, zengett, hiszen húrjai mindig készen voltak, mindig megfeszítve voltak, csak játszani kellett rajtuk. Ilyen megragadó élménye volt az a szamosparti emlék, mely más emberben igazán csak múltó emlék, könnyen elfeledett, mindennapi eredmény, a maga természetességében csak egy észre-nem vett epizód maradna. De őbenne, a költőben, a néplélek hangszórójában a költői lant húrjaira méltó lélek-muzsika, melynek meg kell szólalnia, meg kell íródnia, hogy másokat is gyönyörködtessen, nemesítsen, s azokban is magasztos gondolatokat támasszon, akik közönnnyel mennek el a szamosparti falu végén csendesen meghúzódó kis kocsmá mellett. Azzal a szándékkal kell kezünkbe vennünk Petőfi minden költeményét, hogy abban bizonyára van egy darab a nép lelkéből; s a

versben nem a rím, a ritmus, a csengő-bongó hangjáték a fontos, hanem a vers lelke, a belső érték ritmusa, a gondolatok és érzelmek szépséges muzsikája.

A »Falu végén kurta kocsmá: című vers minden magyar ember előtt százasorosan ismeretes, minden magyar gyermek betanulta annak sorait, de vajjon bepillantottunk-e már annak a lelkébe, a sorok mögé? Megérezték-e, milyen nemesen érző, meleg szível talált Petőfi a faluvégi kocsmában duhajkodó legények nőtájában, a kocsmárosnéhoz kurjantó kívánságban? Kinyílt-e már előttünk valaha olyan valódi tisztaságában a nőtáző legények szíve, mint ahogy az gyakran kinyílik az életben, csak-hogy nincs mindig velünk egy költő, egy Petőfi Sándor, aki megfogja kezünket, s elvezessen e tárt ajtóhoz, s megmutassa nekünk azt, amit mi talán még sohasem láttunk, csak fölületes stélelet alkottunk felőle? Találhatunk-e oly megértést a szenvedő iránt, a beteg édesanya iránt ott, ahol azt senki sem keresi: egy, rozszant faluvégi kocsmában: mulató legények között? Lám, Petőfi, ha szépet akart alkotni, nem ment a nagyvárosok fénylő ívlámpái alá, nem ment bíboros paloták tükörtermeibe, nem ült le a nagyvárosi kávéházak márványasztalához, hanem leült a Szamos partjához kikötött komp deszkájára, odatámaszkodott a rozsdás drótkötélhez, s ott írta meg azt a költeményét, melyben a falusi magyar ifjú virtusát és melegen érző szívét úgy festette meg, mint előtte és utána soha senki! Nem válogatta a kifejezéseket, nem csiszolgatta a szavak köveit; ő csak érzett, és írt, írt, írt úgy, ahogy jött a szó, ahogy ott termelt a koromsötét éjjel termő öleiben. Bennünk pedig újra és újra föltámad a magyar faj őseréjében és szilárd jövőjébe vetett hitünk, hogy nem halhat meg az a nép, melynek ilyen nemesen egyszerű, ilyen nemesen igaz, ősgyökerű erkölcsöt ápolgató, tisztafejű, tisztaszívű gyermekei vannak!

De ne gondoljuk, hogy irodalmi életünk fénylő üstökőse, Petőfi Sándor, a segesvári jeltelen sírba magával vitte a néplélek megszólaltatásának költői misszióját! Akinek költészete a néplélek csókjában fogamzott, aki halhatatlan nevet szerzett a magyar irodalomban, akinek neve ott sorakozik a Petőfi Sándor és a többi magyar Génius neve mellett: az ezt a dicsőséget annak köszönheti, hogy lelkét eljegyezte a magyar nép lelkével, s amit tett amit cselekedett, azt mindig a néplélek megkérdésével, tanácsával tette!

(Folyt. köv.)

Ha mindenikünk kölcsönösen azt akarná, hogy a »te« legyen az első személy, az »én« a második, az milyen szép élet volna!

Jókai Mór.

Mint a sima víz tükrében minden, ami azt környezi, állandónak látszik, úgy életünkben is, míg azt semmi sem zavarja; de essék bele a bánatnak csak egy cseppje, s mindent ingadozni látunk.

Eötvös József báró.

FÓRUM

Csak tárgyilagosan.

A napilapok közlései szerint a cölibátus visszamenőleges hatályú bevezetése küszöbön áll.

A cölibátus bevezetésének elvi kérdését külön kell választanunk azoktól a sérelmekről, amelyek bennünket érni fognak, ha a Csehszlovák Köztársaság kormánya a cölibátust oly módon fogja bevezetni, mint ahogy az tervbe van véve. A cölibátus bevezetéséről, mint társadalmi kérdéstről, itt most nem beszélünk. Mi, mint a Sz. Á. M. T. Egyesület tagjai, csak sérelmeinket tárjuk fel s kérjük egyesületünket, mint érdekszervezetünket, hogy jogaink tervbevelt megnyirbálását és fosztását minden rendelkezésre álló eszközzel akadályozza meg. (Hogy ezt egyesületünk vezetősége, mint a múltban is, megteszi, meg vagyunk győződve s csak a kevésbé szolidárisak kedvéért tartjuk szükségesnek az alábbiakat leszögezni.)

Tanítóegyesületünk a benne tömörült tanítók jogaiért és azok érdekében harcol, hiszen éppen azért tömörültünk egyesületbe, hogy egymás érdekeit így, egyesült erővel jobban megvédhessük s ha valamelyikünket jogsérelem ér, akkor egy mindenkéért s mindenki egyéért küzdjön a jogsérelem orvoslásáért.

A cölibátus bevezetése sérelmes a tanítónőkre. A tanítónő leányok helyzeti értékét kisebbiti. Férjhezmenési esélyeik kisebbednek. Becsületese szellemi munkával szerzett női jogok feladásáról van itt szó.

A tanítónők egyesületünknek jelentékeny százaléka! teszik, tehát igenis mindent el kell érdeklükben követnünk, mert máskülönben miért fizették tagdíjukat s támogatták egyesületünk működését s annyira bíztak bennünk férfiakban, hogy nem kívánták az egyesület vezetőségében az arányszámuknak megfelelő, őket megillető helyeket sem.

A cölibátus bevezetésére a tanítónői státuszban egyáltalán szükség nincs. A nők helyét törvényeink szerint s pedagógiai szempontból is, férfi el nem foglalhatja, tehát nem igaz az, hogy a tanítónők férfiak elől elveszik a megélhetést s megakadályozzák őket a családalapításban. Sőt ellenkezőleg, sok férfit segítenek családi otthonhoz, akik máskülönben talán sohasem alapíthattak volna családot.

Miután a tanítónők helyzete egészen más, mint a tisztviselőké, követelje egyesületünk a tanítónők teljes kikapcsolását a tervbevelt cölibátusi rendelkezésekből.

Ha a cölibátust a tervezett módon vezetik be, akkor ez a legsérelmesebb a férjezett tanítónőkre s azok férjeire lesz.

A működő férjes tanítónők definitívek lévén, egész életüket ennek alapján rendezték be. Működésükkel jogokat szereztek. A 10 éven felüli szolgálattal bírók például nyugdíjjogosult-

ságot is szereztek. (Nyugdíjjárulékot fizettek, fiatal éveiket áldozták a köznek.) Ezeket a definitív tanítónőket most önhibájukon kívül a szolgálatból oly módon akarják elbocsátani, hogy a 10 éven felüli szolgálattal bírók most semmit sem kapnának. Várhatnák az 55. életévüket, amikorra pedig több mint fele elhalna s akik a túlvilágon kereshetnék befizetett nyugdíjjárulékaikat s fiatal éveiket. Mégha végkielégítést kapnának, az sem lenne igazságos, mert a végkielégítés oly kis összegben van megállapítva, hogy még annyit sem tesz ki, mint amennyit nyugdíjjárulék címén az illető befizetett s mint amennyiben az oklevél megszerzése került (ezek mind 1 évig rendes tanulók voltak a tanítónőképző intézetekben).

Hogy egyesületünkben hány férjezett tanítónő van, nem tudom, de kb. 300-ra becsülöm számukat. Legtöbbjük férje is tanító. Körülbelül 500-ra tehető tehát azok száma, akiket ez a sérelem közvetlenül most érintene. Egyesületünknek ez kb. egyharmada. Ez pedig olyan nagy része egyesületünknek, hogy már ezek érdekében is a legerélyesebb akcióra van szükség.

Leghatározottabban és a legerélyesebben követelje tehát egyesületünk a szerzett jogok tiszteletben tartását!

Bakonyi István.

Válasz. - Javaslatok a cölibátus kikerülésére.

Toporesák Gyula karlárs a cölibátus bevezetését a M. T.-ban leközölt cikkében burkoltan helyesli.

Valamely napilap nagy bomlasztokhoz szokott újságírószavait idézi: „Igazságos-e egy kemencében sült kalácsból egy családnak 2 db-ot nyújtani...? Kérdem viszont én, hogy igazságos-e egy kemencében sült kalácsból egy családnak nagyobb darabot nyújtani...?”

Ha annyira igazságosak akarnánk lenni, akkor egy megélhetési minimumot kellene megállapítani s azon felül mindenkitől mindent elvenni. Helyes és igazságos eljárás lenne ez? Ugy-e nem?

Az idézett újságírónak nincs igaza akkor sem, ha túlzottan szociális szempontból az állástalan tanítók helyzetén a cölibátus bevezetésével akar segíteni.

Elsősorban szögezzük le, hogy fiatal magyar tanító hosszabb ideig nincs állás nélkül.

Másodsorban, azelőtt is csak úgy volt, hogy a képesítő után nem lehetett mindenkinek mindjárt a legjobb állásokba bejutni.

Gondoljunk vissza az 1920–25-ös évekre, de még a háború előtti ú. n. boldog békeévekben is hány tanítónak kellett elmenni nevelőnek vagy nevelőnőnek, míg el tudott helyezkedni. Ezt sokan tudjuk bizonyítani. Én is, mint 1919.-ben végzett

tanítónő, négy év múlva tudtam csak állást kapni. Közben hadifogságban levő tanító helyette, nevelőnő s szüleimnek eltartott nagy leánya voltam.

Kérdem továbbá, hogy mi szükség 7268 férjezett tanítónőt elbocsájtani azért, hogy 1600 tanító kapjon helyet? Akkor mind-egyiknek 5 állás jutna. Vagy megeresztek ismét a tanítóprést? És mi lesz, ha tovább tart a tanítógyártás mai üzeme? A logika azt kívánja, hogy utánunk azokat kell majd elbocsájtani, akiknek magánvagyonuk van. És azután?... Nem Kartársaim. Itt csak kenyérfirigységről van szó. Ez a sarkpontja az egésznek. A fennálló bajokon pedig csakis preventív intézkedésekkel lehet segíteni.

Igaza van a »Több tanítónő«-nek, hogy itt a bajon más-képpen kell segíteni.

1. A nyugdíjra már megérett kartársak és kartársnők adják át helyüket a fiataloknak. Ezeknél fizetés és nyugdíj között alig van különbség. (Az 1920-as években is ez volt a baj.)

2. Hogy a további túltermelésnek elejét vegyük, igenis helyes és bölcs a »Több tanítónő« felfogása, hogy a bajok forrásánál kell a bajon segíteni. Úgy látszik, a kormány is ezen a véleményen van, s máris a képviselőház előtt fekszik az externista vizsgák beszünteléséről szóló törvényjavaslat. A képzők osztályában apaszlni kell a létszámot. (Mégha az én fiaim maradnak ki a képzőből, akkor is ez a véleményem.) Ez a tanügynek feltétlenül előnyére lesz, mert így a képzőkbe csak a kiváló tehetségtűek és e pályára hivatást érzők kerülhetnek be, mint azelőtt.

3. Ha pedig az állam pénzügyi érdeke azt kívánja, hogy a 60 éven felüliek továbbra is helyükön maradjanak, akkor az állástalan tanítók helyzetén legegyszerűbben és leggyorsabban, közmegelegedésre úgy lehetne segíteni, hogy a tanítóképzőket öt-osztályúvá fejleszteni ki. Így az idén egy tanító se végezne s a következő tanévben az állástalan tanítók mind elhelyezkedhének. A tanítóság mindig a tanítóképzés nivójának emelése mellett foglalt állást s ma is ez az ossztanítóság óhaja. Más országokban is 5 évesek a tanítóképzők. Az abituriensek nálunk is 5 év alatt szerzik meg a tanítói érettségit. *Miért ne válasszuk a*

Megjelent:

BOROSS BÉLA :

BOKRÉTÁT KÖTÖTTEM

című ifjúsági könyve. Apró történetek az apró emberek világából.

Ivány Ferenc kartársunk rajzaival.

A könyv ára füze 8, félvászonkötésben 10 Ké.

Kapható a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában«, Galántán. — Akik már megrendelték, azoknak a könyvesbolt elküldötte és a könyv árának megfizetésére befizetőlapot mellékel.

Minden iskola rendelje meg az ifjúsági könyvtár számára!

bajok megoldásának legegyszerűbb és legpraktikusabb módját?

Végezetül pedig megjegyzem, hogy valószínűtlennek tartom az idézett újságcikk statisztikai adatait, hogy a 15.717 férjezett dolgozó közül csak 700-nak volna gyermeke. (Erről rövid időn belül meg fogok győződni a statisztikai hivatalban.) Nézzünk szét sorainkban, a magyar férjezett tanítónők között! Majdnem mindegyiknek van gyermeke. (Komáromban mind-egyiknek van.)

Mi magyar tanítónők tiltakozunk az ilyen tendenciózus beállítással szemben, annál is inkább, mivel a statisztikai adatok nem közlik külön a tisztviselőnők és a tanítónők adatait s ezért alkalmasak arra, hogy a közvéleményt félre vezessék. Igenis, mi tudjuk kötelességünket s megfelelünk annak, legalább is olyan mértékben, mint ahogy a többi, csak családjuknak élő, velünk egykorú tisztviselő-feleségek.

Bakonyiné Vargha Eszter.

Az új tanügyi lap margójára.

Az új lap a megszűnt Magyar Tanügy örökébe lépett és már most a kezdet-kezdetén megállapíthatjuk, hogy nem szűrte le a Tanügy megszűnéséből levonható konzekvenciákat. Vizsgáljuk meg tárgyilagosan, hogy mi okozta a Tanügy megszűnését és ebből következtelhetünk az új lap életkorának hosszúságára és arra is, hogy van-e szükség egy, az egyesületen kívül álló tanügyi lapra és hogy mi a feltétele annak, hogy egy ilyen tanügyi lap megnyerje a tanítóság általános érdeklődését.

Tagadhatatlan, hogy mikor a Tanügy megjelent, örömmel üdvözöltük, mert éreztük, hogy egy tanügy-politikai lapra szükség volt. Az akkori idők atmoszférája sok olyan problémát vetett fel, ami megkívánta, hogy legyen egy olyan organumunk, amelyben az azokkal szemben elfoglalt különböző vélemények megjelenhessenek. Az akkori vélemény általánosságban az volt, hogy speciálisan csak egy tisztviselői kart érintő kérdések kezelésére is a pártpolitika keretében, politikai állásfoglalással oldható meg. Ezekhez a kérdésekhez politikai szempontokból kellett hozzászólni, ami csak olyan lapban történhetett meg, amelynek címlapján ott szerepelt a politika.

Ezzel szemben ma az a nézet alakult ki, hogy speciális kari érdekek megvédésére és kívánságok teljesítésének kivívására egyedül az erős, egységes kari szervezetek alkalmasak, amelyben az egyetemes állásfoglalás mögött ott áll a szervezet minden tagja, mint kompakt egész. (Ezen nézet kialakulását az a szomorú tapasztalat is elősegítette, hogy a pártokban az egyes tisztviselő kategóriák képviselőjeként szereplő egyének a legtöbb esetben első sorban a saját karrierjük kialakulásának útját egyengették és így nem maradt idejük a kari érdekek szolgálatára.)

De a nézeteknek ez a megváltozása egyáltalán nem csökken-

tette volna a lap jelentőségét és bár ez is hozzájárult az olvasó-
tábor szűküléséhez — nem ennek lett a következménye a lap
megszűnése. Ha megmaradt volna egy független és elasztikusabb,
liberális vonalon, a lap hasznos és szükséges munkát fejtethet
volna ki, mert ma is van több olyan kérdés, amelynek tárgya-
lása kötött marsrutáival dolgozó lapunkban nem lehetséges, mert
azt az egyetemes tanítótság állásfoglalásának, vagy támadásnak
vehetnék és olyan nyilatkozatokal és intézkedéseket vonhatná
nak maguk után, amik felesleges módon éles ellentáborokat
állítanak egymással szembe az egyesület keretén belül, ami
megbonthatná az egységet. Márpedig az egység teljes megőrzése,
az egységes állásfoglalás, az »egész« kidomborítása, a kari szol-
idaritás és az együvé tartozás szilárdsága ma is. különösen
nálunk, nagyon fontos, mert — csak egyet említek, hogy keve-
sen vagyunk — mi nem engedhetjük meg magunknak a pártra-
szakadás luxusát. Ezen kívül egy ilyen lap az egyetemes nézet
és állásfoglalás kialakulását is nagyon előmozdítaná, megkönnyí-
tené és jobban hozzásegítené ahhoz, hogy ez a nézet és állás-
foglalás ne legyen egyoldalú, hanem tárgyilagos és sokoldalú
diskusszióból leszűrött kompromisszum és így igazi középut.

De letért erről az útról és teljesen az ortodox marxista
mentális vízeire eveztek, pedig aki foglalkozott a szocialista
elmélettel, tudja, hogy a kapitalista gazdasági berendezés ellen-
zőinek nem kell szükségképpen marxistának lenni — elég, ha
csak az angol példára utalok — és nem lényege, de még csak
nem is szükségképpen velejárója a vallásfelekezeti elleni állás-
foglalás. Így elvesztette egyetemes jellegét és amellet, hogy így
teljesen egyoldalúvá vált, hangjában is teljesen hozzáidomult a
párt-sajtó tömegekre beállított stílusához.

A Tanúgynek a fentiekben kifejtett okok alapján el kellett
érkeznie a megszűnéshez. A fentiekből az is megállapítható, hogy
egy külön tanügyi lap megjelenése a mai viszonyok közt is in-
dokoll, mert volna neki működési tere, hogy csak egyet emlí-
sek, az iskolák egységes szervezetének megbeszélése és minden
oldalról való megvilágítása és elbírálása, hogy kialakulhasson
ebben a kérdésben egy egységes állásfoglalás. Az új lap azon-
ban szélsőséges és merev célkitűzésénél fogva erre nem alkal-
mas, mert — ha sokan vannak is a tanítók közt, akik pedagógiai
és existenciális szempontból kívánatosnak tartják a sokféle
jellegű iskola közösnevezőre hozását, de ezek sem foglalnak
merekv és tagadó álláspontot a felekezeti iskolákkal szemben,
azok száma azonban igen csekély, akik osztánák az új lapnak
a vallásitanítással szemben elfoglalt radikális és ma teljesen
időszertlen, mondhatnám abszurd álláspontját. Nem nehéz tehát
megjósolni, hogy az új lap nem lesz hosszúéletű.

(Progresszív.)

Gáspár: »K a r ó n e k e k« kapható a Könyvesboltban, Galántán.
Atampolgári neveléstan kapható a Szövetkezeti Könyvesboltban,
Galántán.

EGYESÜLETI ÉLET

Vezetőségi értekezlet Léván.

Kovács Alajos, egyesületünk központi elnöke, március 11-ére Lévára értekezletre hívta össze a központi tisztlíkar néhány tagját, a megyei, illetve járási egyesületi szervek elnökeit, továbbá a szövetségzeli könyvesbolt és az országos énekkar képviselőit, hogy megbeszélés tárgyává tegyék az időszerű egyesületi kérdéseket, a azokban — a tavaszi közgyűlések előtt — egységes álláspontot foglaljanak el. Az értekezlet délután két óraker kezdődött a lévai volt piarista rendház könyvtár-termben, s a szép számmal megjelent vezetőségi tagok élénk érdeklődése mellett folyt le.

Jelen voltak: *Kovács Alajos* kp. elnök, *Dinyés Károly* al-elnök, mint az Érsekújvár-vidéki tanítóegyege elnöke, *Vásárhelyi Károly* főltikár, továbbá *Akács István*, a léva-zselizi, *Bauer Ferenc* a Bratislava III., *Biró Béla*, a párkányi, *Ocsouay Imre*, a gömör-nógrádi, *Osváld Lajos* a galánta-vágsellyei tanítóegyege elnöke, *Dubay Géza*, az érsekújvári, *Halász Ödön*, a komáromi, *Virsik János*, az ógyallai járáskör elnöke, az orsz. énekkar részéről megjelent *Beluch Imre* alelnök, *Heckmann István* kar-nagy, *Dóka Sándor* pénztáros, *Forgács Mihály* és *Farkas Károly*; részvett az értekezleten *Berényi Gyula*, galántai könyvesbolt alelnöke és *Boross Béla* szerkesztő.

Kovács elnök jelenti, hogy az értekezletet a fontos egyesületi ügyek kellő megvitatása végett hívta egybe. Örömeinek ad kifejezést, hogy a meghívottak legnagyobb része megjelent; *Négyesy János* királyhelmei és *Szűcs János* nagykaposi elnök írásban jelentette be távollmaradását. A Kassa-szepsi körzel elnöksége a meghívóra nem válaszolt.

Elnök fájdalmas szívvel konstatálja, hogy a tanítóságot az újabb fizetéscsökkenéssel nagy anyagi veszteség érte, s különösen a tanító-házastársakat érinti érzékenyen a működési pótlék 40 százalékos leszállítása. Egyesületünk, az országos tisztviselői szervezetek mozgalmához való csatlakozással, s a tiltakozó megnyilatkozásokban való részvételével mindent megtett, ami megtehető volt, sajnos, ez az élénk tiltakozás nem járt az óhajtott sikerrel, legfőljebb mérsékelni tudta a fizetésredukció mértékét. Fél kell azonban jajdulnunk az elszenvedett sérelem miatt, s támogatnunk kell minden törekvést, amely az orvoslást célozza. A tisztviselősáladok jövedelmének levonása a szociális problémák súlyosbodását jelenti, mert a hivatalnok-házastársak háztartása az eddigi két cseléd helyett csak egyet, vagy egyet sem fog megbírni, tehát ezáltal is szaporodik a munkanélküliek száma a fizetésleszállítás és bárminemű további csökkenési terv elleni szívós harcunk tehát nemcsak az existenciánk biztosítását, de a társadalom és az állam érdekét is szolgálja!

Ezután elnök bejelenti, hogy a tavalyi központi gyűlés ha-

tározataiból kifolyólag az egyesület főtitkára több beadványt készített el, melyeket az elnökség benyújtott az illetékes hivatalokhoz. Ezen fölterjesztések közül az értekezlet napjáig mindössze kettőre érkezett válasz. Az egyik Jantausch Pál dr. nagyszombati rk. püspök leírata, mely az igazgatói fizetések utalására vonatkozólag azt ajánlja a katolikus igazgató-tanítóknak, hogy járandóságaikat közigazgatási úton szorgalmazzák: a *természetbeli javadalmak újraértékelésére* nézve ama véleményét közli a nagyszombati püspöki hivatal, hogy azt a mai időben nem lehet várni, csak a gazdasági válság szűnése után. — Az értekezlet mindkét ügyben eszmecsereit folytat, s az a nézet alakul ki, hogy az egyházi hatósághoz fölterjesztendő panaszok és kívánások összegyűjtésére és továbbítására az egyes kerületek tanulóságából hozzáértő kartársakat kell kinevezni, akik a kedvező elintéztést megfelelő módon sürgethetik. A központi litkárság újból megkeresi a katolikus tanügyi tanács elnökét, hogy az egyesületi beadványokra adja meg válaszáat, amelyet az elnökség megküld a megyék és járások elnökeinek, s annak alapján megleszik a szükséges lépéseket. A másik beérkezett választ a pozsonyi iskolai referátus adta a *pedagógiai filmek magyar szövege* tárgyában, jelezvén, hogy ez az ügy nem a referátus, hanem az országos hivatal VIII. ügyosztályához tartozik. A litkárság ennek értelmében jár el.

Elnök jelenti, hogy a *Szívórvány* című gyermeklap kiadása, illetve annak az egyesület égisze alatt való megjelenése ügyében közvetelt tárgyalást folytatott, amely azonban csak informatív jellegű volt. Értekezlet a bejelentést tudomásul vette.

Elnök kéri a jelenlévő (és a jelen nem lévő) járási és megyei elnököket, tudassák vele a *tavaszi közgyűlések idejét*, hogy a központ nevében ott megjelenhessen, vagy a központi egyesület képviselőjét kiküldhesse. Ezzel kapcsolatban szó esik Czabán Samu *»Új korszak«* címen, éppen a napokban megjelent tanügyi lapjáról, melynek irányát, de főként személyeskedő cikkeit és hangját a jelenlévők egyértelműleg elítélik, s magukévá teszik Boross Béla szerkesztő megjegyzését, melyet a Magyar Tanítóban az Új korszak-ról közzé tesz. (A rövid kommentár a márc. 15-i lapszámából, nyomdatechnikai okokból kiszorult: jelen számunk hírek-rovatában olvasható.)

Kovács Alajos beszámol azokról a tárgyalásokról, melyeket az *ifjúsági könyvek* lerakata ügyében folytatott három könyvkiadó cég ajánlatával kapcsolatosan. Ismerteti a tárgyalások menetét, szempontjait, s végül megállapítja, hogy a munka ezirányban folytatódik és remélhetőleg, rövidesen sikerre vezet.

Osvald Lajos kérdést intéz a *tannyilvántartási lapok* ügyében, s Kovács Alajos válaszában tolmácsolja a központi pénztár ana aggodalmát, hogy a nyilvántartási lapok kiállítása, minden egyesületi tag részére, bonyolult adminisztrációval és más nehézségekkel járna. Ocsovay Imre, mint az indítványtevő tanítómegeye elnöke fölvilágosítással szolgál, s jelzi, hogy a nyilvántartási ívek csak az újonnan belépő egyesületi tagoknak állítandók ki, s ez

nem ütközik sem adminisztratív, sem pénzbeli akadályokba. Elnök intézkedni fog, hogy a központi pénztár gondoskodjék a nyílvántartási lapok egységes előállításáról, s azoknak a járási és megyei elnökségekhez való eljuttatásáról.

Ezután fölkéri Berényi Gyulát, a könyvesbolt alelnökét, ismeresse a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja« helyzetét. Előzőleg jelenti, hogy az értekezlet előtt fölkereste Hruz Sámuel tanfelügyelőt, aki készséggel beecgezett abba, hogy a Léva-környéki tanítószág számára előírt összesített irkák egybekötését a galántai könyvesbolt végezze. — Berényi hosszabb előadásban számol be a könyvesbolt rövid, de eredményes működéséről, s azt a kérdést fejtegeti, hogy a könyvesbolt miért keresett mindjárt a meginduláskor szoros kapcsolatot a Hanzával. A megalakulás körüli események folsorolásával bizonyítja, mily nagy segítségére volt kezdő szövetkezetünknek az erőteljes és rohamosan fejlődő Hanza egészséges szövetkezeti organizmusa, rámutat ama nehézségekre, melyek a kezdet kezdetén föltornyosultak, s amelyeket a Hanza támogatása nélkül talán nem is lehetett volna legyőzni. Följelentések, áskálódások, a formai elindulás hátráltatása napirenden volt az első hetekben, s hogy a könyvesbolt minden fondorkodás és rosszindulat ellenére a gyors fejlődés biztos útjára jutott, s az őszi üzleti forgalmat a körülményekhez képest zavartalanul bonyolíthatta le, az nagyrészt a Hanzának köszönhető. Ez a meglepő eredmény feleletet ad arra a kérdésre is, hogy miért Galántán alakult meg a könyvesbolt-szövetkezet. Galánta a Hanza révén egy meglehetősen nagykiterjedésű földrajzi terület kereskedelmi központja. Ezt a területet a Hanza szövetkezeti hálózata szövi át, s ezen hatalmas szövetkezeti szervezet eleven, lüktető vérkeringést jelent a kereskedelmi élet szempontjából. Ebbe a szervezetbe csak bele kellett illeszkedni.

A Hanza támogatása tehát hathatós kiegészítője volt annak a lelkes és anyagi eszközökkel is kifejezésre juttatott idealizmusnak, mely a magyar tanítószág részéről a szövetkezeti könyvesbolt iránt megnyitvánult, s amelynek tulajdonítható, hogy a könyvesbolt mérlege az elmúlt év december 31-én, tehát rövid néhány hónapi és a kezdet minden nehézségeit, bajait megérző működés után 15.000 (tizenötezer) Ké látható nyereséget mutathat föl, a könyvesbolt raklárkészlete pedig 60.000 Ké értéket képvisel. Ez a tény mindennél jobban bizonyítja, hogy könyvesboltunk életérős, élet- és fejlődés-képes intézmény, s megérdemli, hogy a tanítószág a föle felhelő minden eszközzel támogatassa: részvényt jegyezzen és itt szerezze be az iskolai munkával összefüggő áruszükségletét.

Az iskolák valamennyi nyomtatványát, melyeket az államnyomda ad ki, az igazgatók könyvesboltunknál rendeljék, s a könyvesbolt révén az államnyomda egyenesen a rendelő címére küldi a nyomtatványokat *portómentesen*. A Léva-környéki iskolák részére az említett irkákat a legelőnyösebben szállítja, s az író-és tanterv-szakmában mindenképpen versenyképes.

Berényi alapos és örvendetes előadása folyamán kéri a jelenlévő egyesületi-vezető kartársakat, hogy saját kerületükbe propagálják a könyvesbolt által megvalósított önszegélyző szövetkezeli eszmét, hogy a szép kezdetnek szép folytatása is legyen. A közeledő őszi szezon már nagyobb kövelelményeket támaszt a könyvesbolttal szemben, s ez nagyobb anyagi befektetést is kíván. Azért kélszeresen meg kell becsülni azt a benső és tettekben megnyilvánuló szövetkezeli barátságot, melyet a könyvesbolt és a Hanza szoros viszonya jelent. De az egyesület is kell, hogy ahol lehet, segítségére jöjjön a testéből és szelleméből kiűölt ifjú szövetkezeli szervezetnek. Előadó mintegy erkölcsi kötelezőségrészéből fakadó cselekedetnek véli, ha az egyesület az elnem köllhető alapjainak a Hanza Hitelszövetkezetében leendő elhelyezése ügyében kedvező határozatot hoz, vagyis pénzét abban a pénzünlézetben helyezi el, amely egyfelől a legteljesebb biztosítékokat nyújtja, másfelől annak a Hanzának külön, független inálzménye, mely ha kell, erkölcsi és anyagi tekintélyével ott áll a tanítói könyvesbolt háta mögött.

Az értekezlet tagjai nagy érdeklődéssel hallgatták Berényi Gyula fejtegetéseit, s az általa fölvetett gondolat — minden irányú megvilágítás után — szimpatikus fogadtatásban részesült. A vezetőségi tagok ebben a tekintetben kerületük tanítósága körében látjékozzalással fognak szolgálni, s azon lesznek, hogy a szövetkezeli könyvesbolt jövője a tanítói kar bizalmán és megértő jóakarátán szilárdan megalapoztassék.

Közben, mint vendég, megjelent az értekezleten *Kulhy Géza* dr., a Hanza elnöke, aki rövid látjékozzalást nyújtott a Hanza fejlődéséről, mely a válságos gazdasági idők ellenére is rohamosan emelkedő tendenciát mutat. Fölvilágosítást adott a Hanza Hitelszövetkezetről, mint független intézményről, s az egyesületi pénzek elhelyezése ügyében a kartársak által fölvetett kérdésekre minden tekintetben megnyugtatóan válaszolt, úgy, hogy a jelenlévők közül teljesen tisztán állott, miről van szó. A járási és megyei egyesületek feladata, hogy a kérdésben végleges határozatot hozzanak, s kiküldötteik a pártoló javaslat megbízatásával járuljanak a központi gyűlés elé.

Weidenhoffer & Mártonfi, **Bratislava, Dlhá 13. Sportárugyár**

Football, tenisz, atlétikai, turista, box,
vivó, asztaltenisz, téli sport stb. cikkekben.

Saját javítóműhely: A teniszrakettek hurozása és
javítása szakszerűen és olcsón.

Egyesületeknek engedmény.

Ezulán elnök a Gömör-nógrádi tanítómege legutóbbi néhány határozatát ismerletli, melyeknek végrehajtására a megye a központi elnökséget kéri.

1. Az országos énekkar hangversenyei ügyében Kovács elnök jelentli, hogy az elmúlt évben anyagi okokból szünetelt a dalárda, s fölkéri Dóka Sándort, az énekkar jelenlévő pénztárosát, ismertesse az énekkar pénztári helyzetét. Dóka beszámol a pénztár állapotáról, amely a dalárda vezetőségét kell, hogy megfontolásra késztesse, mielőtt újabb gyakorlásra hívja össze az énekkar tagjait, egy hangversenykörült lefolytatása céljából. Ha a központi egyesület pénztára eddig is nem támogatta volna a dalárdát, s a kisebb egyesületi szervek nem nyújtottak volna időnként pénzbeli segítséget, akkor az énekkar nem teljesíthette volna hivatását. Erre a hathatós anyagi támogatásra most is szükség van, ellenkező esetben az énekkar ezévben is szünetelni kénytelen. Örömmel állapítja meg, hogy — amint azt a Magyar Tanító egyesületi beszámolóiból tudja — a járáskörök és megyék nem feledkeztek meg az országos énekkarról, s ha a kiutalt összegeket az illetékes pénztárosok rendeltetési helyére juttatják, s a központi pénztár is megküldi esedékes és nem nélkülözhető adományát, akkor az énekkar nyári összefoetele és hangversenykörültja biztosítva lesz.

Heckmann István vázolja azt a programot, mely a nyári körült megvalósítása eselén számba jöhet. Eszerint a dalosok *augusztus 13-án Léván* gyülekeznének pár napi tanulás céljából, majd pedig *18-án Nyílrán, 19-én Ersekujárólt, 20-án Gúlán és 21-én Farkasdon* hangversenyeznenek. Nyílrá helyett esetleg *Dunaszerdahely* jöhetne tekintetbe. A közbesső 15-ére Bíró Béla invitálta meg a dalárdát *Szögyénben* való szereplésre.

Értekezlet a nyári hangversenyek megtartását szükségesnek tartja, s az anyagi előfeltételek megteremtésében készséggel följajánlja közreműködését. Az énekkar vezetősége a rendezésre vonatkozólag megteszi az előkészületeket.

2. A magyar tanítóság továbbképzése ügyében Gömör-Nógrád azt ajánlja, hogy az egyesület keretében kulturbizottság alakítását, s a Masaryk Akadémia bekapcsolásával, amennyiben ez a Társaság kiküldötteivel venne részt a bizottságban, s a továbbképzés kérdéseiben tanáccsal támogatná a bizottság működését. Ocsovay, losonci elnök, fölszólalásában sürgetli e bizottság megalakítását; jelenli, hogy e tárgyban több, szlovenszkói magyar kultúrtényező véleményét kérte ki, s ama reményének ad kifejezést, hogy a továbbképző tanfolyamokat, a szakelőadókról való gondoskodás megtörténtével, már a folyó év nyarán is meg lehet rendezni. Oswald, galántai elnök hozzászólásában előadja, hogy a galánta-vágsellyei tanítómege a saját hatáskörében két ilyen nyári tanfolyamot készütl elő, melynek előadóiról maga gondoskodott. Ajánlja, hogy a többi járások és megyék is kövessék ezt a példát. Értekezlet mindkét javaslat mellett foglal állást és az egyesület kebelében alakítandó kulturbizottság eszméjét rokonzenvesnek tartja.

3. A természetbeli javadalmak ügyében Ocsovay tudomásul veszi e tárgyban már a nagyszombali püspöki hivatal átirata kapcsán hozott értekezleti határozatot.

Elnök fölveti a kérdést, hol legyen az *idei központi gyűlés*. Több hozzászólás után értekezlet úgy határoz, hogy a kp. gyűlés *Losoncon* tartassék meg, július havában.

Kovács elnök behatóan ismerteti azokat a körülményeket, melyek miatt a *Tanítók Háza* építése elődázódott. Az elfogadott építési költségvetés összegéből 100.000 koronára nem volt fedezet, s ezen felül az építő cég 30.000 koronás pótköltségvetést uyuított be. Ilyenformán az építkezést nem lehetett megkezdeni. A járási és megyei gyűlések álláspontjától teszi függővé az czügyben teendő további intézkedéseket. Értekezlet az elnök bejelentését tudomásul vette.

A *tanterv magyar fordítása és a tananyagbeosztás* ügyében elnök jelenli, hogy a fordításra nézve hivatalos helyről ama értesülést szerelte, miszerint az a közeli napokban megjelenik. A késedelemnek, ügylátszik nyomdai oka van, mert a fordításnak már hetekkel ezelőtt meg kellett volna jelennie. A részletes tananyagbeosztáson a galántai kerület tanítóiból alakult bizottság már dolgozik, s a magyar tanterv megjelenése után rövidesen el is készül, az egyes iskolatípusok kövelelményeit figyelembe vevő beosztással. E tanmenetet minden szlovenszkoí iskola használhatja, mert az egyes helyi vonatkozások bejegyzésére megfelelő üres rovat fog szolgálni. Az egyesület természetesen szükségesnek fogja tartani, s az illetékes felettes hatóságoknál kérni fogja, hogy a tanmenetek kidolgozására engedélyezett határidő kellőképpen meghosszabbíttassék.

Végül Bíró Béla beszámol arról az akcióról, melyet megyében (Párkány) *a ki nem fizelt helyi javadalmak* ügyében indított, s amelynek részben sikere is volt, amennyiben az iskolai referátus útján eszközölt közbenjárása és az országos hivatal intézkedése azt az eredményt hozta, hogy a községeket kötelezték az elmaradt helyi járulékok kiutalására. A megye tanítóihoz körlevelet intézett, melyben fölhívta a kartársakat, jelentésük be követelecsiket. Külünt, hogy 5-6 évre, visszamenőleg is voltak elmaradt készpénz-járandóságok és gyógyalapi illetékek, melyek az ismeretelt eljárás révén most megtérülnek. Ajánlja az ő felhívását a többi járásköri elnököknek is.

A tárgysorozat ezzel kimerült, s Kovács elnök este fél nyolc óraker bezárta az értekezletet, mely a megvitatott egyesületi kérdések fontossága, valamint a tárgyalás komolysága, a diszkussziók tárgyilagossága és nívója szempontjából jelentős egyesületi esemény volt.

(bb)

Két hatalmas érzést oltott szívedbe a természet, s ezen két érzés: az igazság és szeretet. Ezek legyenek vezéresillagaid az életnek pályáján, ha ezeket követed, érjen bárminő sors, erkölcsileg sülyedni nem fogsz.

Deák Ferenc:

A kedvezményes vasúti igazolványok kiadásának új rendje.

A tanítóegyesületek ismételt kívánságaira való tekintettel a vasutügyi miniszr. 1934. február 13-án kelt 49.061—III/3—1933. számú rendeletével szabályozza a kedvezményes vasúti igazolványok kiadásának és meghosszabbításának módjait. Az erre vonatkozó előírások a következők:

I. A állandó alkalmazásban lévő tanítók egészes igazolványai (33%-os kedvezményre) 3 évre adatnak ki olyképpen, hogy a VI. hó 15-től a következő év VI. hó 14-éig szóló érvénnyel kiadott igazolványok további két évi időtartamra meghosszabbíthatnak. Ilyen igazolványra igényük van: 1. a nyilvános nép- és polgári iskoláknál működő tanítóknak, akiknek fizetése a 104/1926. sz. törvény szerint van rendezve; 2. közép- és főiskolák tanfőnöknek, kik állandó alkalmazásban vannak, s nem bírnak lényegesen állami közalkalmazott-jelleggel; 3. nyilvános iskoláknál működő hitoktatóknak; 4. az iparostanonciskolák tanítóinak, amennyiben ez a hivatásuk és 5. a nyilvános kisdedővökben működő óvónőknek.

II. Az ideiglenes alkalmazásban lévő tanítók részére egészes igazolványt adnak ki október 1-től a következő év szeptember 30-ig szóló érvényességgel. Ily igazolványok megilletik: 1. a nyilvános nép- és polgári iskolák kiegészítő tanítóit; 2. a főiskolák asszisztenseit; 3. a középiskolák ideiglenes tanárait; 4. a nyilvános iskolák melléktanítóit, föltéve, hogy legalább heti 16 órában tanítanak és 5. az elismert felekezetek hitoktatóit, amennyiben a nyilvános iskolákban legalább heti 16 órában tanítják a hittant.

III. Általános intézkedések. Mindkét fajta egészesre szóló igazolványok kiállítási illetéke 50.— Ké, bélyegilletéke a III. osztályon való utazásra) 5.— Ké, illetve (a II. oszt. utazásra) 10.— Ké; összesen tehát (beleszámítva a csekk-kezelésért járó 40 fillért): a III. osztályú igazolványért 55.40 Ké, a II. osztályú igazolványért 60.40 Ké. Az igazolványhoz 10 és fél-szer 6 és fél cm nagyságú fénykép szükséges, mely a kép oldalán a kérvényező által sajátkezűleg olvashatóan aláírandó, hátul pedig ellátandó az iskola pecsétjével.

Az igazolványok meghosszabbítását az illetékes vasútigazgatóság végzi. A meghosszabbítási illeték ugyanaz, mint a kiállítási illeték, tehát a harmadik osztályú igazolványnál 55.40 Ké, a II. osztályúnál 60.40 Ké. Az I. pontban foglalt igazolványok meghosszabbítására vonatkozó kérvények az iskolaigazgatóságok által minden év április 15-től május 31-ig terjesztendők be kimutatás (szoznam) alakjában, amelyben föltüntetendő az igazolvány tulajdonosának neve és szolgálati rangja, az igazolvány száma, osztálya a befizetett meghosszabbítási és bélyegilleték összege, és a vasútigazgatóság mely az igazolványt kiállította, esetleg

legutoljára meghosszabbította. Az igazgató az adatok helyességét aláírásával és az iskola pecsétjével igazolja.

Ugyanígy kell fölterjeszteni a II. pontban foglalt igazolványok prolóngálására vonatkozó kérelmet; ezen igazolványok meghosszabbítása minden év szeptemberében eszközölendő.

A meghosszabbítási eljárás tartalmára az igazolványok tulajdonosainak egyszerű utazáshoz érvényes igazolványok is kiadhatók, a vasúligazgatósághoz esetről-esetre beadott kérvények alapján. E kérvényekben igazolja az igazgató, hogy a kérvényező a tanítói igazolvány tulajdonosa, föltűnletli az igazolvány számát és azt, hogy mikor kérelmezte az igazolvány meghosszabbítását. Más esetben nem adnak ki egyszerű utazásra szóló igazolványt.

Az illetékek befizetése csak a négyrészi befizelési lapon történhetik, melyet a vasúligazgatóságok II/4. ügyosztálya küld meg. A befizetőlap Návésiti-szelvényét mellékelni kell a kérelemhez.

IV. *Átmeneti intézkedések.* Az egészéves igazolványok első meghosszabbítása már az 1931. június 15-től 1935. június 14-ig terjedő időre érvényes igazolványokul történik, tehát az 1933. évben kiadott egészéves igazolványok, melyek a folyó év június 14-ig érvényesek: meghosszabbíthatók. A III. pontban jelzett meghosszabbítási kimutatást az 1931. április 15.—május 31. közötti időben kell beterjeszteni. Miután az addigi ügyvezelt szünidei igazolványok helyébe egészéves igazolványok adatnak ki, az 1933. évben kiadott szünidei igazolványok, melyeknek érvénye az 1931. év június 14-ig meghosszabbítatló, kivételesen meghosszabbíthatnak az 1931. év szeptember 30-ig, amikor érvényük végérvényesen megszűnik. Ezen kivételes, rövid időre szóló meghosszabbítás illetékmentes és az 1934. április havában kell kérelmezni a főtjelzett kimutatások útján.

Búcsú Fonaytól.

Szomorúan zúgnak Naszvad község harangjai. Az emberek imáival együtt száll a harangzúgás a Mindenható trónusa elé és jelenti egy új lélek visszatértét az örök életbe. Az Örök Bíróhoz ment Fonay József, naszvadi igazgatótanító, hogy beszámoljon földi sáfarkodásáról és elnyerje megérdemelt jutalmát.

Huszonhárom évig élt Fonay Naszvadon, huszonhárom évig végezte a nevelés nehéz, felelősségteljes, de gyönyörű munkáját. 1911-ben jött Naszvadra Buzsákról, ahol 6 és fél évet töltött osztálytanítói minőségben. 1917. áprilisában kántortanítónak választották a rendkívül finomhalású és művészi játéku Fonayt. Orgonajátéka csodálattal töltötte el a hozzáértőket, hívei pedig gyönyörködve hallgatták szerelt mesterük játékát.

A nagy zenésznek, a jó családapának és a vérbeli tanítónak is el kellett hagynia szerető környezetét, hogy részt vegyen a világháborúban. Ennek borzalmai, megpróbáltatásai, szenvedései nyomot hagytak lelkében és emlékek állandóan ott kísérttek.

Fonay érzékeny lelkét a háború nagyon megviselte. Súlyosbította állapotát leányának, a húszéves Ilonkának halála 1932-ben. E csapás mélyen lesújtotta és még jobban támogatta a magányra hajlamos férfit a visszavonulásban. A már gyermekkorától csendes ember még zárkózottabb lesz. Lelki szenvedéseit növelik a harctéri szolgálat következményei: tüdőtágulás és szívgyengeség. A sok szenvedés után 1934. február 27-én este csendesen visszatért Teremtőjéhez.

Temetése március elsején volt. Több ezer ember kísérté utolsó útjára és búcsúzott könnyes szemekkel a kedves halottól, aki meglért már az Örök Tanítóhoz.

A naszvadi temetőben ismét új sírdomb emelkedik. A keresztlen egyszerű felírás: »Fonay József, élt 48 évet... Csak negyvennyolcat...«

Fiatalon hagyta el itt bennünkél kedves Testvérünk. Korán vitt el a kérelhetetlen halál, megfosztván minket jó tanítótestvérünkötől. Nagyon hiányzol körünkötől. Emléket állandó lesz nálunk.

Nyugodj békében! Isten veled!

Naszvad.

Bencsik Jenő.

VARGA IZIDOR március hó 10-én súlyos, majdnem pótolhatatlan veszteség érte a galántai orth. izr. iskolát. Általános szeretetnek örvendő tanítóját. Varga Izidort, élete derekán, 44 éves korában szólította magához hosszas betegkedés után a Gondviselés. Boldogult kartársunk mintaképe volt a lelkiismeretes és kötelességtudó tanítónak, aki páratlan ügyszerelettel végezte kötelességét és akiért tanítványai valósággal rajongtak. Közvetlenséggel párosult jó modorával az aranyánál is értékesebb örökdedélyével, mely még halálos ágyán sem hagyta el — szerezte meg környezetének becsületét és szeretetét. A kari életben nagy idealizmusával, s gerinces jellemével tűnt ki.

A végtisztelességén megnyilvánult a megkülönböztetett tisztelet és kegyelet. A tanítómegeye tanítótsága nagy számban jelent meg a temetésen. A hitközség nevében Buschsbaum Josua, főrabbi búcsúztatta, kiemelve ideális és hithű szellemben végzett munkáját. Az iskolaszék nevében Dr. Madarász Nándor iskzs. elnök ecsetelte az iskolaszék fájdalmát és veszteségét. Róza Illés, igazgató a tantestület és a tanulóifjúság nevében mondott istenhozzádot a távozó kartársnak, a megértő barátoknak. Bócz Árpád igazgató a galántai r. kat. iskola tantestülete, Oswald Lajos elnök a galánta—vágsellyei körzet tanítótsága, Boross Bela kartárs az A. M. T. E. és Löwinger Jenő a galántai fiataláság nevében búcsúztak az elhunytól. Emlékét kegyelettel őrizzük.

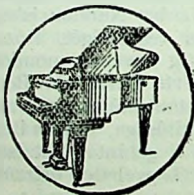
(R. I.)

Szeressetek! E nagy világon csak egy van, ami boldogít: szívetek, csak benné keressetek örömeiteket. Eötvös József báró

KRÓNIKA

A történelemtudomány ment át a legnagyobb változásokon

a huszadik század ez első harmadában. Lehel, hogy ezek a változások a természettudományok mérőföldes lépéseinek függvényei, melyek lényegében nemcsak a tudományos életet alakították át, hanem a termelés mikéntjét is és legfőképpen az emberi szükségleteket tették a múltakhoz képest másokká, tágabbakká. Csodálatos dolog az, hogy e században még a természetes javaknak is újabbnál-újabb fajait tárja fel az emberiség, a mesterséges javaknak pedig szinte felmérhetetlen mennyiségét ismerteti, termeli és hasznosítja a közfogyasztás számára. Abból a lázas buzgalomból, mely az új módok és termelési ágak felkutatása körül mutatkozik, az is megállapítható, hogy ezeket az emberi élet szükségleteinek szaporulla váltotta ki elsősorban. Így a találmányok és felfedezések nem véletlenszerűségeiből erednek, mint a középkor hajnalán, hanem tervezési kutatások, kísérletezések eredményei. Magától értetődő az is, hogy a termelés mechanikájának megváltozása, az emberi élet szükségleteinek általánossá, egyetemessé válása az emberiség történelmébe szociális irányelveket is vegyített és ennek következtében a politikai elváltozások kifejezőjévé is lett. Míg a XIX. század történelme egyes népek párhuzamosan, vagy ellentétesen haladó, időnként összefonódó eseményeinek szövevénye, addig a XX. század teljesen egységes, általános; faji, szociális és politikai momentumok tökéletes összefolyását feltűntető történelmet produkál, melyből teljesen kimarad az egyetlen személy körül való kifejeződés, mely a megelőző korokban a népek történelmét jellemezte. Ertem ezalatt a történelmi materializmustól eltérő azt a felfogást, mely szerint a dolgok történelmét egykor a legerőteljesebb és legtanultabb személyiségek szolgálatára állította. Valljuk meg azt is őszintén, hogy az a berendezettség amellyel, hogy az emberiség életrámájába bizonyos kényelmességet hozott, kevés esettől el-

Zongora és harmonium

saját gyártmányú, továbbá elsőrendű hangszerek, úgy bel-, mint külföldi

-- világmárkák --

Lidl Józsefnél Brno

Zelny trh 10. hangszergyár.

Nagy előnyök tanítók részére. Kényelmes részletfizetés. Javítás és csereüzletek. — Közelebbi tájékoztatást nyújt szíveségből Plichta Iános nyugalmazott tanító úr Nové-Zámky.

térdeleg általános kielégüléshez is vezetett. Ha itt-ott akadt egy-két reformátor, természeténél fogva pártos egyed, ez csak csekély számú hívőt tudott elragadni a vezetett nyáj tömött sorából s folyt minden úgy, mint annakelötte, legföljebb akkor történt változás, ha a történelmet igazgató személy önmagától keresett más utakat az események további előrelendítésére.

Mi történt azonban a XX. század elején? A tudományok előhaladása, életterjedése, a termelés rendszerének megváltozása, a szociális és politikai elvek általános népszerűsége a népek közvéleményének nyugodtságot színtelő arculata alatt bizonyos szellemi nyugtalanságot, erőltetett hitet, cinizmust, türelmelleniséget halmozott fel. Azokról a megingathatatlanoknak hitt eszményképekről, amelyekhez minden eddigi emberi meggyőződés, morális és anyagi kultúra kapaszkodott, kiséült, hogy csak mesterséges erősségek, amelyekhez vesztély idején éppúgy nem lehet támaszkodni, miként a színpadon a kaszóklához. Ezen általános csalódás nyomán egy bizonyos átértékelési folyamat indult meg, mely — sajnos — még azokat a történelmi értékeket is kikezdele, amelyeknek magas fajsúlyú ötvözele kétségen felül állott. Tagadhatatlan, hogy ez átértékelés azért lett annyira általánossá, mert a történelmi materializmus, mely a szociális és politikai változásokat fizikai szükség-szerűségből eredőknek magyarázza, e században utat talált a közönség fokozott érdeklődéséhez. Bár ez a felfogás túlságosan egyoldalúvá tehelne az emberiséget, a jövődő új igazságok felismeréséhez méysis nagyban hozzájárult.

Ez az átértékelési folyamat még napjainkban is tart. Oda jutottunk, hogy a régi bálványokat leromboltuk, de újabbak alkotására eddig még nem volt időnk. Es ennek tudható aztán be az is, hogy ehhez képest a történelem tananyaga lényeges elterést mutat a múltakéval szemben. Másabbá lett, mert hiányoznak belőle a régmúlt történelmének ideáljai, mintaképei. E nimbuszától megfosztott, nyers tudománnyá egyszerűsödött történetírás a hallgatóban sem tud ma olyan átütő hatásokat elérni, mint régen, mikor a meggyőződés törhetetlen hite, a kiválasztottság fanatizmusa sugárzott belőle.

Es mert a XX. század történelmét nem egyes személyek vérrel-vassal írott életdrámái alkotják, a múltak történelméből is ki kellett kopni a nagy alakok viselt dolgai felett érzett csodálat extázisának, hogy helyet adjon a milliók életkörülményeit, gazdasági és szociális életét feltűntető egyetemes népi történelemnek. Nem tagadható az, hogy egyes korok érzelmi habitusát a nagy emberek határozzák meg, akik egyéniségük ismertető stigmáit oly élesen nyomták rá az idő arculatára, de a ma embere részére elsödrängű fontosságú és érdekességű, hogy ugyanakkor hogyan áll és gondolkozott a kisember? Mivel erről írásbeli forrásaink csak nagyon gyéren vannak, mert a történelem csak az uralkodó családok, közéleti nagyságok viselt dolgaival foglalkozott, így a köznép életéről csak bizonyos spekulatív eljárással, következtetéssel szerezhetünk értesüléseket. A történelem minden-

kor relativumokkal dolgozott s e tudományról csak akkor állapíthatjuk meg, hogy az tényleg hittel érdemlő, ha az elegendő körülményekkel, mindenek felett nagymérvű tudományos bátorsággal van szerkesztve. A tárgyilagosság csak akkor következhetik be, ha egy nép annyira emelkedett a civilizáció lépcsőjén, hogy a nyers igazságokat is megbírja, ha nem érzi magát sértettnek, mikor a köztudattal ellenkező, esetleg magát, a népel is kedvezőellen színbe beállító forrásmunkát is van bátorsága vatalakinek felhasználni. A tudomány: tudomány, annak komoly művelője sem hízlelegni, sem elhallgatni valamit nem köteles, olt csak egyetlen dolog a kötelező: az igazmondás. Más idők, az utókor, a bekövetkező történelmi távlat köteleessége bebizonyítani, hogy az állítás helytálló-e, vagy csak valamely forrásmunka értékének túlbecsüléséből származott. Boldog az a nép, mely ily erkölcsi magaslatra emelkedik. A történelem a múltak tükré, irányvonal a jövőre. Boldog az az ország, mely múltját tanulságot lartja maga előtt, az esleleges hibákat, félresiklásokat nem kendező el egy rosszul értelmezett hazafiasság kódével, hanem azokat a jövőre nézve intő példaként tekinti.

A XX. század történelme, melyet mi, hangyaemberek, kézünk munkájával, arcunk veritékével most trunk, a jövőndő nemzedék előtt egy egységes, mindinkább kiszélesedő, általános néptörténelmei, küzdelmei, fáradozásai, apró bajai éppoly súllyal bírók lesznek, miként ezelőtt a dinasztikák örvendetes és szomorú eseményei, miként a Tamerlánok, Nagy Sándorok, Hannibálok, Hunyadi Jánosok és Napoleonok véres csatái.

ELŐJEGYZESI FELHÍVÁS!

Majdnem hat éves hadifogságom történetét a hírhedt trojckói haláltáborban, és egyéb táborokban megírtam:

„Magyarok Ázsiába Vissza“

cím alatt megrajzolva benne a legénységi állományú tanító szomorú sorsát Ázsiában. A mű kb. 300 oldal terjedelemben, finom papírra nyomtatva jelenik meg. — Ára fűzve, a tascenkli hadifogolytemető képével címlapjáv előjegyzésben: 20.— Ké. — Bolti ára drágább lesz. Kartársak által megrendelt példányok kézzel signálva. Előjegyzéseket úgy saját, mint községi és tanítói könyvtárak részére a következő címre kérem: Mikuss Elek tanító, Tallós (okr.: Galánta). — Ára a szállítás után fizetendő!

Minden ember saját boldogsága után fáradoz. Legyen Isten, emberiség, haza, családi körünk, vagy bármi más. de mindenkinek saját személynél kívül szükséges valami, amiben és aminek élhessen.

Eötvös József báró.

Nem fog a bölcs, a vigyázó
Minden emberrel kezel.

Virág Benedek.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból.

Az új iskolai rend Oroszországban szabályozza a hétévfolyamos iskolák egyes osztályainak óraszámát, a szünetek tartamát, a tanítás kezdetét és végét, a házi feladatok mennyiségét stb. Az 1., 2. és 3. évfolyam (8, 9 és 10 éves) tanulónak órászáma tíz nap alatt a 32-t meg nem haladhatja, a 4. évfolyam órászáma legföljebb 40, az 5–7. évfolyam tíznapos órászáma 48. Egy tanítási óra 45 percig tart. Az 1–4. évfolyam tanulónak első óráközi szünete 10, a második szünet 30 perces. Az 5–7. évfolyamú tanulók első és második óráközi szünete 10 percig, a harmadik szünet félórásig tart. A tanítás kezdete fél kilenckor van, de az 5–7. évfolyamú tanulók tanítása már 8 órakor kezdődhetik. A házi feladatok úgy intézendők, hogy azoknak kidolgozása az 1. és 2. évfolyamban átlag 45 percel, a 3. és 4. évfolyamban 1 órá, s az idősebb tanulónknál 90–100 percel vegyen igénybe. Az új iskolai szabályzat megszabja az ú. n. közös munkában való részvétel időtartamát is. Az 1. és 2. évfolyam tanulónál ez a közös munka tíznaponként nem vehet igénybe 4 óránál többet, a 3–4. évfolyamban 6 és a többi évfolyamokban 8 óra fordítandó a közös munkákra. Az iskolai szünnapon a tanulókat nem szabad házi feladatokkal, ifjúsági gyűlésekkel, tanulmányi kirándulásokkal, gyárak, múzeumok látogatásával és hasonlókkal foglalkoztatni. Ajánlatos a kirándulások rendezése, télen a korcsolyázás, ródlizás és síelés. Minden iskola a helyi körülményeknek megfelelő külön iskolai rendet dolgoz ki, a fenti előírások tekintetbevételével. (Cesky Učitel.)

A szaválás és a beszéd művészete. Nyelvünk ős elem, melyben minden emberi vonatkozás kifejezésre jut. A nyelv tünteti ki az embert Isten minden teremtménye közül. Tudjuk, hogy a beszéd által az emberek közötti viszonylat nagyon sokféle, úgy a mindennapi életben, mint a családban és az iskolában, s ezeknek

varázsa a nyelv gazdagságában rejlik. Figyelmünket elsősorban is a nyelv fenoménje ragadja meg, amint azt a családban, az iskolában, szülők és gyermekek, tanítók tanítványok közötti érintkezésben halljuk. Csodálatra méltó, hogy mi minden nyugszik a nyelv fundamentumán, ami már az első nyelvtani órákon is életre kelhet. Sokszor halljuk a panaszt, hogy csak kevés tanuló képes még a felsőbb osztályokban is ismeretlen nyomtatott szöveget értelmesen, megfelelő hangsúllyal úgy felolvasni, hogy a hallgatók teljesen megértsék és az olvasót megerőteltetés nélkül követhessék. Egy költeménynek csak némileg is kielégítő előadására kizáróan jó kifejező tehetséggel bíró tanulókat válasszunk. Hányszor mondják tanárok is, hogy vannak tanítványaik, kik minden tantárgyban brilliroznak, de nem tudják gondolataikat szabatosan kifejezni. Eszerint kétségtelen, hogy az ifjúság nyelvi oktatásánál pedagógiai tévedések szerepelnek, miért is a nyelvképzésnél új melodikai utak és módok keresendők. Elsősorban arra ügyeljünk, hogy a tanulóknak beszélő kedvet teremtsünk az előadott tantárgy kapcsán. Az élő nyelv összehasonlíthatatlannul többet jelent, mint a nyelvtan. Amaz az idők végtelenségéig él, míg emezt napról-napra különböző műfogásokkal kell életben tartani. Fűzük kissé tovább ezt a gondolatot. Ha valaki megtanul egy verset és amikor kívülről tudja, elmondja; de ez még nem előadó művészet. Az sem elég, hogy a verset az illető tökéletesen megérti, átérzi és úgy interpretálja, hogy a hallgatók is nagyszerűen megértik. Az intelligencia nem elég. A kívülről megtanulás nem elég. A szép orgánus és megfelelő külső sem elég. Mi az, ami kell? Erre Ascher Oszkár, a kiváló szavalókórus dirigens, így felel: Amikor egy verset kívülről megtanultam, mintha egy magot ültettem volna a földbe. Nem tudom, mi lesz belőle. Megered-e, nem-e?

Lesz-e belőle gyümölcsfa? Nem lesz-e? Megtanultam. Erzem, hogy mit akarok, de megcsinálni nem tudom. Amikor megtanultam: »A térd« című kis verset, éreztem, hogy valahogy kiabálásra való mindaz, ami benne van. Eltettem érní a verset. És egyszer, az első szónál egy szörnyű ordítás szakadt ki belőlem, felüvöltése egy megronesolt, lábnélküli térdnek. Ez a vers megérett bennem és megszületett, akaratomtól függetlenül. És jó lett. Nem szabad megfeledkezni például arról sem, hogy különböző magasságokban mások a törvények. A pódium magassága, a terem nagysága, hogy harminc ember vagy há-

romszáz ember hallgat, mind megmáskítja az előadást. Kétlünő példa volt erre Moissi, akinek: Herczegnő a babszemen c. kis meséjét mindig a legviharosabb tetszésorkánnal honorálták, de legutóbb, amikor ráadásul ezt kérte tőle a közönség és ő nem a megszokott módon, űlve, asztal melletti, könyvvvel a kezében, adta elő, hanem a pódiumon elől állva, pár méternyire az ott szorongó közönségtől; csodálatos módon a mesének nem volt sikere. Megváltoztak a törvények s ő mégis ugyanúgy mondta el, mintha asztal mellett, űlve, egy távoli közönségnek mesélt volna. (»Ifjúság«, Budapest.)

A világhírű

Rösler zongorák

vezérigénysége és lerakata
Vázansky Ottokár orgona-
építőnél Nitra, Školská 3.
Igen előnyös fizetési feltételek.
Kívánatra ingyen prospektus

Kartársak! Ki volna hajlandó velünk helyet cserélni? Tanító pár vagyunk. Modern, új lakásunk van. A község a Nitra—Bratislava országút mentén fekszik s 7 tanerős. Naponta 3-szor autóbusz Nitráról Bratislavába és vissza. Az autóbusz a ház előtt megáll. Leginkább a Garam, vagy Ipoly mentére vágyom. Akik Bratislavához közel akarnak kerülni, írjanak az alábbi címre: Pankó Sándor tanító, Velký Mačad. Okres: Galanta.

Pályázat. A galántai orth. izr. iskolaszék pályázatot hirdet elhalozás folytán megüresedett III. def. tanítói állásra. Tanítási nyelv a III. osztályban a szlovák. Pályázhatnak oly vallásos előéletű és kellő héber ismerettel rendelkező tanítók és tanítónők, kiknek szlovák képeztésük van. Ezenfelül magyar képeztéssel is rendelkezők előnyben részesülnek. Fizetés évi 1200 Kc, 540 Kc lakbér és a törvényes államségély. Kellően felszerelt kérvények április 22-ig dr. Madarász Nándor, iskolaszéki elnök címére küldendők.

HIREK

Munkatársainknak, egyesületünk minden tagjának, előfizetőinknek és hirdetőinknek kellemes húsvéti ünnepeket kívánunk!

Szerkesztőség és kiadóhivatal.

Emlékkönyv...

Nem a megszokott forma. Egészen különleges, egyéni alkotás. Kézimunka. Látni kell: leírni bajos. Négyes szivalakú papíroslevéllék egybefűzve, összehajtogatva. Négylevelű löheréhez is hasonlítható. A két horítólap valami ősi ornamentikával cífrázott. Az előső lapon szép, »egységes« betűk: »Emlékkönyv«.

Öröm kézbe venni. Hétesztendős kislány tulajdona. Érthető kíváncsisággal lapozok a papiros-szívek között. A kislány enyhe szegénykezéssel, de titokban büszkén figyeli arcomat. Hogyne, hiszen az ő írása, az ő munkája és — úgylehet — az ő gondolatai! Az övé és azoké, akik vele együtt élnek a hétéves kislányok sorsát. De kicsoda komoly, sorsintéző, súlyos gondolatok!...

Amint olvasgatom a sok aranymondást, el-elhúzza a mosoly a számát. S íme, a kis komoly, sértődötten elfordul... De hol veszik ezek a csöppségek a bátorságot ennyi nagyos frázis megírására? Mert nemcsak értéktelen utánzásról, a szokásos emlékkönyvi közhelyekről van itt szó, hanem észrevehetően önálló szellemi termékekről is, ámbár a hagyományos keretek között. Egy-kettő megérdemli, hogy nyomtatásban is napvilágot lásson.

Mingyárt az »emlékkönyv« első lapján ez áll: »Rozmaringot szakítottam tollszárnak, Könnyelmet szedtem össze tintának; Azért küldöm ezt a kicsiny levelet, Ne felejts el, édes rózsám, engemet! — Ez egy szerelmes legény strófája lehetett eredetileg, mely azonban itt is megfér. De van ennél szerényebb bejegyzés is: »Petőfi Sándor nem vagyok, Rigmust írni nem tudok; Ha Petőfi Sándor volnék, Rigmust írni tudnék...« Egy másik szírom-lapon ezt olvasom: »Túrós csikmák, mákos csik: Gondolj rám, ha bolha csip...« (Itt történt a fent elmosolyodás.) Ám hirtelen drámai fordulat támad a következő bejegyzés nyomán: »Patkóból csinálták Revolverem csövét: Szívemre szegezem, Mert nem szeretsz te még.« Az egyik emlékező ezt írta a löherére: »Mit írjak ide egyebet? Ide írom röviden hangzó, Bűcsületes nevemet.« — Vajjon honnan szedte a barátú ezt a verset: »Szeretnék erdőben járni Tavasz-hajnalon, Szeretnék ibolyát szedni Veled, angyalom...? Ezen az elmésségen is nevetni kellett: »Ez a kislány nem tud babot főzni, De a legénynek tud Páros csolkot adni.« (Bizony, ez nincs rendjén!) Valaki így oldotta meg az emlékkönyvbe-írás feladatát: »Már több emléket nem tudok írni... (Akkor hát ne is keressünk többet.)

Az emlékkönyvet visszaadtam a kislánynak. De fenntartottam a jogot arra, hogy az újabb, érdekes »emlékeket« én is elolvashattam.

(boa)

A nemállami tanítók államsegélye.

A kormány a nemállami tanítók fizetésekiegészítő államsegélyét illetőleg az 1933. dec. 22-én kelt határozatával meghosszabbította az 1932. december 22-én kelt határozatának érvényét az 1931. január 1-től 1934. június 30.-ig terjedő időre. Az iskola és nemzetművelésügyi minisztérium 1933. dec. 29.-én kelt 152.070/33-1/2. számú rendeletével közölte a bratislavai iskolai referátussal, hogy az említett kormányhatározat engedélyezte a 104/1926. sz. törvény 1. §-ának 2. bekezdésében foglalt tanítói személyek (a nemállami tanítók) fizetésekiegészítésére az állami előlegeket az eddigi iskolafenntartó terhére. Ezen előlegeket az iskolaügyi minisztérium pozsonyi referátusa számfejtii és utalja, s az iskolafenntartó által biztosított helyi javadal-magnak ama tanítói fizetés mérvéig való kiegészítésére szolgálnak, mely fizetés a 104/1926. sz. törvény értelmében járna a nemállami tanító-nak, ha ugyanolyan körülmények között állami iskolánál működne.

1. Az előlegek kiutalványozása fölött az iskola- és népművelésügyi minisztérium, vagy az általa megjelölt hivatal (Iskolaügyi Ref.) dönt a 380/22. sz. kormányrendeletben lefektetett irányelvek, valamint a következő újabb előírások és kie-gészítések alapján:

a) A 380/22. sz. kormányrendelet 2. §-ának 2. bekezdése, illetve a 120/24. számú kormányrendelet 2. §-a értelmében az állami előleg nem engedélyezhető azon tanítóknak, akik az állam egysége, önállósága, alap-törvényei és államformája elleni te-vekenységet fejtenek ki, avagy akik

ilyen tevékenységet dicsérnek, tá-mogatnak, abban részt vesznek, te-kintet nélkül arra, hogy az ily cse-lekedetekért a büntető eljárás folya-matba léteztet-e, vagy sem, avagy az 1933. július 12.-én kelt 147. sz. törvény értelmében ellenük van-e eljárás folyamatban, vagy nincs.

b) Azon kisegítő tanítóknak, akik-nek nincsen tanítói, vagy középisko-lai érettségijük, csak azon előleg felére van igényük, mely megillet-né őket, ha középiskolai érettségivel rendelkeznének.

2. A nemállami tanítók kie-gészít-tett fizetéséből a következő levoná-sok eszközöltetnek (a jövedelmi adón kívül):

a) nyugdíjjárulék oly magasság-ban, mint az állami tanítóknál (je-lenleg a nyugdíjalap 8%-a);

b) mindazon törvényes fizetése-szállítások, melyeket az 1932. dec. 28.-án kelt 201. sz. törvény, s az 1933. dec. 22.-én kelt 252. sz. kor-mányrendelet, s az esetleges jövő-beni intézkedések irnak elő;

c) az 1925. okt. 15.-én kelt 221. törvény 30-32. §-aiban előírt ama járulékok, melyeket úgy az alkalmazott tanítónak, mint az alkalmaztató iskolafenntartónak a gyógyalapa-be kell fizetnie.

3. A nemállami tanító részére az állami előlegek csakis azon fölté-tellel utaltatnak ki, ha az iskola-fenntartó a kiutalástól számított 15 napon belül megteríti a tanítónak a gyógyalapi járulék címén levont összeg felét. Ezen intézkedés a múlt-ra is vonatkozik. Ha a jogi érte-lemben vett iskolafenntartó a tanító ezen járulékait az illetékes tanfel-ügyelőség felszólítása ellenére sem

*Legszebb női korszűmők, köpenyek
eredeti párisi modellek után, legdiva-
tosabb és legjobb minőségű anyagok-
ból; mégis a legolcsóbban csakis*

Csonka

női divatterme

Komárno, Jókai-u. 15

téríti meg, az állami előlegek utalása be lesz szüntetve, s az iskola-fenntartó köteles a tanító törvényes fizetését saját pénztárából fedezni a 104/1926. sz. törvény 45. §-a értelmében.

A szlovenszkoí magyar lélek és a tanítóóság. Gómory János, nyugalmazott gimnáziumi igazgató, a Prágai Magyar Hírlap február 24-iki számában vezércikkkel írt, melyben azt fejtegeti, miért nem alakult ki még az egységes szlovenszkoí magyar lélek. Pedagógusi megérzéssel és komoly tárgyilagossággal mutat rá a társadalmi egyenlenség okaira s megvilágítja az utat-módot, mely a bajok megszüntetését lehetővé teszi. Siránkozás helyett észreveszi és észrevételi azokat a jelenségeket, melyekben a szlovenszkoí magyar lélek formálódásának tüneteit látja, s méltatja a szlovenszkoí kultúrierczők munkásságát. Majd így ír: »Es ha már körültekintünk, vegyük észre a tanítók áldott kultúrierc munkáját is. Ha ilyen munkára bukkantunk, meg kell ezt becsülnünk és nagyon értékelnünk. A magyar tanítóegyesületekről se feledkezzünk meg. A magyar kultúra magvetőit, önzetlen istápolóit pedig állítsuk mindig megfelelő pécieszátra és vessük meg azokat a szószályárkodókat akik mindent leszólnak.« — A szlovenszkoí magyar lélek kialakulásának lassú folyamatában ezt a vezércikket, s benne a magyar tanítóóság munkájának érték-elismerését ritka jelenségnek tartjuk, s ami ez utóbbi illeti, különös megtiszteltetésnek tulajdonítjuk, mert az illető lapban a magyar tanítóóságrol ilyen meleghangú sorokat — Szombathy Viktor nyári írásától ellekintve — még nem olvastunk. Nem vágyunk a dicséret után, munkánk végzésében a támogatások sem befolyásolnak, de nemcsak a Prágai Magyar Hírlapnak, hanem minden magyar sajtóterméknek kívánunk minél több pedagógus-vezércikkiről, akik — úgylátszik — jobban fölismertik az egységes kisebbségi lélek alkotó elemeit, mint a politikusok.

»Új korszak« cím alatt március 7-i kelettel új tanító lap jelent meg újság-alakban, C z a b á n Samu, becsészási állami tanító szerkesztésében. Az új lap fején ez a célkitűzés olvasható: »Követeljük a közoktatás

államosítását, minden felekezeti tendenciának az iskolából való kizárását s a felekezetek hatáskörébe való utalását, a tanítók gazdasági helyzetének gyökeres javítását.« A progresszív tanítóóság kultúrprogramja című cikk a kisdödvas és a népoktatás átszervezését követeli teljesen modern alapon. Egy másik cikk kiállításba helyezi, hogy »mi az Általános egyesületnek igazságos, de szigorú bíráló akarunk lenni.« A Szemle rovat teljesen személyi jellegű közleményt tartalmaz, melyeknek rendszeresítése nem fog a lap javára szolgálni, de nem is méltó a lap programjához, s ahhoz a kívánalomhoz, melyet a szerkesztő a leendő cikkírókkal szemben támaszt, hogy t. i. »közérdekű legyen az írás!... Az Új korszak szellemi utódja kíván lenni a Somogyi—Zigány—Czabán trió által a régi Magyarországon elindított radikális tanító irányzatnak, s ha a helyes utat megtalálja, új hatáskörében is sok hasznos szolgálatot tehet a tanítóóságunk. De ha egyik főcéljának tartja az egyesületi kritika címen az elcsendesült testvérharcot föl idézni, s ha az »ostorozásban« elfogult és egyoldalú lesz, akkor csak a közös ügynek ártani fog. Arra is vigyázni kell, hogy már a kezdet kezdetén neki ne menjen fejjel a falnak, — legalábbis ne ott, ahol nagyon kemény.

Gyermektanulmányozási mozgalom Szlovenszkoí. A gyermektanulmány és az intelligencia tanulmányozása címen megjelent tanulmányom hatása alatt és felhívásra már is számos kartársam jelentkezett és örömmel üdvözölte a »Szlovenszkoí Magyar Gyermektanulmányozási Társaság« megalapításának eszméjét. Különösen Szepesi Gyula, Oszlacsin Béla és több más kartársam lelkesedik az eszméért. A gyermektanulmányozás első lépése, a megfigyelő lapok vezetése, azok kitöltése, már lassan megindul. Nagymennyiségű ilyen megfigyelő lapot líto grafállam, ezeket azonban kartársaimnak már szétküldöttem. A nagy érdeklődésre való tekintettel Klein Géza rimaszombati könyvkereskedő és kiadó nál kinyomattam néhány ezer megfigyelő lapot, ahol azok be is szerezhetők, darabonként 20 filléres árban. Kérem a kartársakat, hogy ezen megfigyelő lapo-

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

»E.« Sajnos, ez a vers sem jó. — felelő cikkeket csak válaszbélyeg-
 T. E. Egyik tanulmányát megelőzte lenében küldjük vissza. — A. E.
 a lapunkban közölt cikk. A másik- A gyermektanulmányi közleménye-
 nak próbálunk helyet szorítani. — ket örömmel közöljük. Akciójához
 S. Hozzászólását jelen számunkban sikert kívánunk. — **Több tanítónő.**
 már nem helyezhettük el. — **Töb- Kérjük a cikk fróját, nevezze meg**
beknek. A beküldött dolgozatok sora magát. A szerkesztőségnek ismernie
 ra kerülnek. A leveleket kérjük kell munkatársait.

kellőleg fölbélyegezni. A meg nem

KIADÓHIVATALI ÜZENETEK.

M. M. Zétény. Mi a lapot rendszeren ügyel rendeztük, csak egy példány
 küldjük. Kérjük az elkallódott la- jár. — B. L. Serke, B. I. Zseliz, Sz.
 pok számaint közölni, újból meg- K. Marcelovo, B. S. K. Chlumec,
 küldjük azokat. — V. J.-né Luče- P. L. Nanince. Az ügyel rendeztük.
 nec. Intézkedtünk, hogy a lap csak — S. I. Jagersek. Tagjaink sorába
 egy példányban járjon. — H. B. felvettük, a lapot küldjük. — V. K.
 Baracska. A kért számokat elküld- Sudov. A jelvényt elküldtük. — B.
 tük. — H. I. Kosihojce, H. E. Ko- Z. Trgynia. Levél ment. — Sch. M.
 sice, Sz. K. Beregszász. Címüket a kívánt módon javítottuk, a lapot lapszámokat elküldtük.
 küldjük. — L. L. Bol'hojce. Az

A Republika legnagyobb bútorgyárának fióktelepe!

Világhírű TRIMPF és HEIDÜK bútorok

Lászlónál

Nové Zámky,
Kosztolna ulica 16.

Kedvező részletfizetések. Kereskedői közvetítő haszon kizárva.
 Keményfa hálósobák 1200 Ké-től kezdve. Megtekintés és autó
 díjmentesen.

TARTALOM:

Vezércikk: (bb): Húsvéti elmélkedés. — A pedagógia műhelyéből:
 Gérecz Lajos: Komenský János. Bottlő Vince: Életszükségletek. —
 Irodalom: Boross Béla: A nép lelke a magyar költészetben. (Folyt.
 köv.) — Fórum: Bakonyi István: Csak tárgyilagosan. Bakonyiné V.
 Eszter: Válasz. Progresszív: Az új tanügyi lap margójára. — Egyesületi
 élet: Vezetőségi értekezlet Léván. A kedvezményes vasúti igazolvá-
 nyok kiadásának új rendje. Búcsú Fonaytól. Varga Izidor. — Krónika:
 Szepesi Gyula: A történelemtudomány ment át a legnagyobb vál-
 tozásokon... — Szemle. Bel- és külföldi folyóiratokból. — Hírek. —
 Szerkesztői üzenetek. — Kiadóhivatali üzenetek.

A LEGTELEJSEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT KÉT KÖTET - 576 OLDAL.

A Közlársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

**A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.**

**A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!**

**A teljes, két kötetes mű ára fűzve Kč 53.—
Egy kötetben, erős vászonkötésben » 60.—**

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

MAGYAR TANÍTÓ

XIV. évf.

8. szám.

H A B O S

MAGYAR TANÍTÓ

általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és

a Podkárpatzska Ruszi Ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Felelős szerkesztő: Boross Béla.

Társszerkesztők: Gáspár János, Uhreczky Géza, Willand János.

Kárpataljai munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolnie Sallby—Alsószeli.

Kiadóhivatal: Komárom—Közégl. elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2.— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolnie Sallby (Alsószeli), Galántai járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Arendás
József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárom, községl. elemi isk.)

Címek: A Sz. Á. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Negyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Komárom, Nemesik
Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendők. E levelekben közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

1 egész oldal	80 Ké
1/2 „	50 „
1/4 „	30 „
1/8 „	15 „

Engedmények:

3x közlésnél	15 %
6x „	20 %
12x „	25 %
24x „	30 %

Évi hirdetéseknel:

1 évre 1 egész oldal	900 Ké
1 „ 1/2 „	500 „
1 „ 1/4 „	320 „
1 „ 1/8 „	200 „

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a „Magyar Tanító” kiadóhivatala címére Komárom, községl. elemi iskola, küldendők.

Egy „probléma“ körül.

A tisztviselő-házastársak alkalmaztatásának problémáját nem a tisztviselői osztály vetette fel. Hogy mégis vita tárgya lett, az jórészt annak az idegességnek és ingerült állapotnak tulajdonítható, mely a gazdasági válság leküzdésére irányuló törekvések érvényesülése óta úrrá lett a hivatalnoki körökben, s e törekvések minden megnyilvánulására, megmozdulására érzékenyen reagál. Ilyen megrendülés volt mostanában az az elgondolás, hogy a kettős alkalmaztatás kérdését valamiképpen rendezni kellene takarékosági céllal. A kis megrendülést nyomban követte egy hiányos és tendenciózus statisztikai kimutatás, mely az elgondolás számára megfelelő ténybeli adatokkal kívánt szolgálni.

Vannak, akik nem tartják helyesnek, hogy az érdekelt hivatalnoki közvélemény, tehát a tanítóság is azonnal föl- szisszen a kiszivárgó hírek hallatára, s azt ajánlják, hogy az észre-nem-vevés fölényével kell bagatellizálni a fölmerülő tervezeteket. Többé-kevésbé ez az elv jutott érvényre két évvel ezelőtti, amikor első ízben volt szó a tisztviselői fizetések leszállításáról. Óvatosan került mindenki ezt a témát, s ha valaki véletlenül érintette is: lemosolyogták, rémlátónak minősítették. Mikor aztán a kósza hírek valóságos rémme váltak, a tisztviselői szervezetek szemrehányással illették egymást a könnyelmű mulasztásért, hogy egyellen szavuk sem volt a készülő támadások megakadályozására...

Mi jobb tehát: gyorsan észrevenni a veszedelmet, vagy figyelmen kívül hagyni? Vajjon siettetni, vagy hátráltatni a végzetserűen közeledő valóságot, ha elébe állunk a szó és a toll barrikádjáival? Ki tudja?... De a lélek természete, hogy nem tud nyugodt maradni, ha veszélyt érez a közelben.

Ilyen megérzésnek nevezhető az a vita is, mely lapunkban megindult a tanítói házastársak részéről. A tanítónői alkalmaztatás ügyében. Lapunk terjedelme kevés volna ahhoz, hogy közölhessük mindazok hozzászólását, akik e tárgyban írásaikkal fölkerestek. Megannyi fájdalmas föl-szásszenés, erőleys visszautasítás. A sok közül kiválasztottuk két kartársunk cikkét, s közzétesszük, hogy senki ne vádolhassa meg lapunkat mulasztással, vagy a probléma iránti közönyösséggel. A két hozzászólás merőben ellenkezik egymással, s ez mindennél jobban bizonyítja, hogy a kérdést tanítóságunk időszerűnek tartja, s abban tárgyilagoss

és elfogadható álláspontot igyekeznek elfoglalni. De a fel fogások ellentétessége, a szempontok különbözősége azt is jelenti, hogy a probléma rendkívül bonyolult, s annak általánosan kedvező megoldása a lehetetlenséggel határos.

Annak ellenére, hogy mindkét cikkíró a tanítóság soraiából került ki, a két hozzászólás nem jut közelebb a kérdés megoldásához, mert a kiindulási alap nem egyezik. Lapunk legutóbbi számában leszögeztük a dolog érdemére vonatkozó véleményünket, szigorúan alkalmazkodván ahhoz az alapigazsághoz, hogy a tanítói kar csakis pedagógiai és kari értelemben foglalkozhatik e kérdéssel. Erre az egyedül lehetséges alapra helyezkedve, a tanítóságnak kell, hogy egységes véleménye legyen. Mihelyt fölbontjuk a problémát annak szociológiai vonatkozásai szerint, a viták végtelen hosszú sora indul meg, s a hozzászólás alapját képező irányelv természetének megfelelőleg, rész szerint minden hozzászólónak igaza lesz. Ehhez a bonyodalomhoz hozzájárulna még az is, hogy a vitatott »tárgyilagosság« a szubjektív érdekelttség szilárd talaján nagyon ingadozó. A szerkesztőséghez garmadával beérkezett, de az említett okból nem közölhető hozzászólások legtöbbször szintén ezt az alapvető tévedést tükrözi és semmiképpen sem szolgálná a probléma közös alapra fektetésének egyedül célravezető eszközeit.

Egyesületünk azért van, hogy tagjai érdekét védelmezze, tehát nemcsak a lagok egyharmadának, de egyetlen tagnak is eljár az érdekében, ha az anyagi, vagy erkölcsi vonatkozásban veszélyben forog. Ne azt nézzük, hogy mi lehetne valamely érzékeny operáció és vérvesztésig következménye a kari élet szervezetében, hanem a meglévő értékeink megmentését, a meglévő existenciák életbenmaradását tartjuk szem előtt. Az nem megoldás, ha egy élet romjain egy másik élet csirájának adunk fejlődési lehetőséget. Az meg éppenséggel nem megoldás, ha egy kiegyensúlyozott élet árán, melynek keretei között megoldódott a kenyér, az életjog, a családfenntartás és a hivatás együttes problémája: — rendezni akarjuk a mai társadalom rákfenéjét, a munkanélküliséget. Miért kellene éppen a tanítói hivatás kérdésével liquidálni ezt a mélygyökerű szociális problémát? A tanítói sorsnál hatalmasabb sorsok; a tanítói hivatalnál nagyobb tekintélyek nem tudták orvosolni a nagy társadalmi betegséget: miért erőlködünk a magunk erőtlenségével, miért dobjuk áldozatul kenyérünk felé, — a teljesen bizonytalan »megoldásnak«? Arra pedig főként vigyázzunk, hogy még a szóbeli vitázás hevében is kíméljük azokat a belső, csak egy család által ismeretes és kellőképpen csak egy család által méltányolt szempontokat, melyek közül talán a legjelentéktelenebbnek látszó képezi a keltős alkalmaztatás elvének legerősebb alappillérét, s ha ez megsérül, megsemmisülhet a család nehezen fölépített

holdogsága. A cölibátus kérdése bonyolultságán fölül nagyon kényes kérdés. Tudatában vannak ennek az állam sorsát intéző tényezők is, s amint mértékadó helyen szerzett értesülésünk alapján jelenthetjük, az újságokban megvillant fantasztikus és sötétenlátó tervek nem képezik komoly mérlegelés és megbeszélés tárgyát. Ha pedig az újsághírekkel lapogatózni akartak az érdekelt tisztviselők körében, akkor rövid idő alatt is kellő tájékozódást szerezhetek már.

Még csak ennyit: a tanítóságnak, a kettős alkalmaztatás kérdésében nem szabad »többséget és kisebbséget« alkotnia. A magyar tanítóság pedig egyenesen önmaga ellen tör, ha véleményét aprólékos nézőpontok alapján megbontja. A két szembenálló vélemény, mint láthatjuk, nagyon alkalmas arra, hogy mindkét oldalon a probléma szétforgácsolásával a hozzászólások lavináját indítsa el, de a két cikk közlésével éppen azt akarjuk elérni, hogy az érdekelt az egyesületi és kari érdeket helyezze a sok, súlyosságában is súlytalan tekintet fölé, s önmagukban kialakítsák a legtárgyilagosabb tanítói álláspontot. Azt, hogy a nem-tanítói problémákat a tanítóság existenciájának érintése nélkül kell megoldani!

(bb)

Az iskolai nyomtatványokat

a »Magyar Tanítók Szövetkezeli Könyvesboltjában,
Galántán rendelje meg!

Ugyanitt megrendelhetők az alábbi szindarabok:

Krausz Zsigmond: Az erdész mátkája. Népszínmű 3 felv.	ára Ké 10.—
Gézi István: A gyimesi vadvirág. Népsz. dalokkal 3 felv.	ára Ké 12.—
Abonyi Lajos: A belyár kendője. Népsz. dalokkal 4 felv.	ára Ké 12.—
Tóth Ede: A falu rossza. Népsz. dalokkal 3 felv.	ára Ké 12.—
Csepreghy F.: A piros bugyellárás. Népsz. dalokkal 3 felv.	ára Ké 12.—
Gaál József: Az ördög párnája. Népszínmű 3 felv.	ára Ké 12.—
Illyésné Ferenczy E.: A nánai bíró leánya. Népsz. 3 felv.	ára Ké 13.50
Erdélyi V.: Leánykérő. Népsz. 1 felv.	ára Ké 12.—
Csíte Károly: Elment az én rózsám. Népsz. 1 felv.	ára Ké 9.—
Tóth Lidi. Népsz. 1 felv.	ára Ké 9.—
Turi Varga Sándor: Bonyodalmas lakodalom. Népsz. 1 felv.	ára Ké 9.—
Nyári Andor: Erdők leánya. Daljáték 1 felv.	ára Ké 18.—
" " A nyugta. Vidám falusi történet 1 felv.	ára Ké 7.50
" " Gyuhó előtt. Vigjáték 1 felv.	ára Ké 10.50
T. Téchy Katalin: Tóni néni fogadónapja. Vigjáték 1 felv.	ára Ké 9.—
Csermely Gyula: Borsos pogácsa. Népies vigjáték 1 felv.	ára Ké 7.50
Csíte Károly: Verica kérője. Vidám falusi tört. 1 felv.	ára Ké 7.50
Nyulász G.: A Károlykának eszima kék. Vidám falusi komédia 1 felv.	ára Ké 12.—

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL.

Legújabb áramlatok a nevelés- tudomány terén.

Irta: Adler Ernő.

A kiváló pedagógus és egyetemi tanár, dr. Weszely Odön, kinek: A modern pedagógia útjai (Bpest, 1918), Pedagógia (II. kiad. 1932.), Nevelés- és tanítástan (VI. kiadás 1928.), Korszerű nevelési problémák (1927.), Bevezetés a neveléstudományba (1923.) és még egy csomó pedagógiai munkája jelent meg, kinek kitűnő fordításában ismertük meg Claparade: Gyermekpszichológia és kísérleti pedagógia, valamint Payot: Az akarat nevelése c. munkáit, a Magyar Pedagógiai Társaság nagygyűlésén elnöki megnyitó beszédet mondott Legújabb áramlatok a neveléstudomány terén címmel és ezen beszéde a Magyar Paedagogia nevelésügyi szaklap különlenyomataképpen jelent meg.

»Világválság és nevelés«-sel kezdi Weszely eszmefuttatását. Világválságban élünk s mindennap érezzük ennek a szörnyű válságnak romboló erejét. S a nagy válságok mindig a nevelés felé fordítják a figyelmet, — mondotta Weszely Odön —. Így történt ez a harminczéves háború idején, mikor a háború folytán hontalanná lett K o m e n s k ý agitációja egész Európában érdeklődést tudott kelteni a nevelés ügye iránt. Így történt ez 1807-ben, midőn Napoleon Németországot megalázta s Fichte Berlinben tartott hatalmas előadásaival fordult a német nemzethez, melyek »Reden an die deutsche Nation« címen jelentek meg s melyek Pestalozzi gondolatait vitték be a világ köztudatába.

Igy történt a nagy világháború után egész Európában is. A nevelés gondolatához való fordulás tehát menekülés, a küzdelmes és gyötrelmes jelenből a ragyogó és boldog jövőhöz.

Ezek a bevezető gondolatai Weszely tanulmányának s ezek után röviden áttér a legújabb kor neveléstudományi elméleteire, irányaira. Elsősorban a szociális és individuális pedagógia ellentéteit tárgyalja. Rendkívül érdekesen vezeti be ezen két irányt azzal, hogy milyen úton, hogyan keletkezett ez a két irány, illetve, hogy a boldogabb jövő reményében miért kellett eljönni legelőször a szocializmus és a kommunizmus által megszabott nevelési irányelveknek.

Igy ír erről a nagy pedagógus: »Midőn a világháború után bekövetkezett a szörnyű összeomlás, a lelkek várva-várták az új megváltó gondolatot, s várva-várták a nagy embert, ki ebből a kaoszból kivezeti az emberiséget. Ez lett volna az alkalmas pillanat arra, hogy egy új nevelési elmélet, egy új államrend, új politikai irány megmutassa az emberiségnek a szebb jövő felé vezető utat. De az új eszme nem jött. Nemi jött más, mint ami

már készen állott és megvalósulásra várt: a szocializmus és kommunizmus. Ez nem volt új, azonban olyan elmélet volt, melyet még nem valósítottak meg. Nem esoda tehát, ha sokan örömmel üdvözölték s tőle remélték s remélik a szebb jövőt. A vezető gondolat ez volt: a régi nem vált be, »forduljunk tehát ide!».

A szociális és individuális pedagógiai irányok harca már a világháború előtt kezdődött. A szocializmus, mint politikai irány értelel ki a szociálpedagógiai elméleteket (amiről bővebben »A modern pedagógia útjai» c. munkájában értekezik Weszely). Eleinte a szocializmus nem sokat törődött a nevelés ügyeivel. Csak 1906-ban a mannheimi pártgyűlésen állapították meg a párt nevelésügyi programját. De ma már nagyon eltávolodott a szocialista pedagógia is a mannheimi programtól. Ma már úgy a szociális, mint az individuális irány elismeri, hogy az egyik éppoly egyoldalú, mint a másik s a helyes út, ha mindkét szempontot tekintetbe vesszük. A közösségben nevelünk, az egész emberi társadalom számára nevelünk, de egyúttal individualizálunk, írja Weszely »A szociálpedagógia fogalma» c. tanulmányában.

A világháború előtti új irányokról egész röviden számol be Weszely s itt érdekes, hogy az egyes pedagógusokról ezt jegyzi meg: »az egyes vezető pedagógusokat hol ide, hol oda sodorják». Így például Foerster lehet a vallásos nevelők közt említeni, de lehet a morálpedagógiai irány vagy az állampolgári nevelés hívei közé is sorolni. Kerschesteinert lehet a munkaiskola képviselői vagy az állampolgári nevelés, művészi nevelés, nemzeti nevelés hívei között is tárgyalni. Gurittot sorolhatjuk az individualisták közé és a nacionalisták közé és így tovább, még számos pedagógust hoz fel példának Weszely.

A háború előtt keletkezett áramlatokban is új eszmék merültek fel. Nemcsak új fogalmakat alkottak, hanem a régieket is módosították. Ezt a változást a gyakorlat és elmélet egyaránt megérezte.

Ha végigtekintünk a legújabb áramlatokon, okvellenül azok-

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Érsekujvár)

Hlavá ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakborendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szükség, érdeklében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

kal kell kezdenünk, melyek már a háború előtt kezdődtek. Ezen irányokat legjobban Weszely: »Bevezetés a neveléstudományba« című munkájában (316—403 oldal) és Fináczy Ernő: »Újabb pedagógiai törekvések« című munkájában ismerteti. Ezen irányok főképp a: **szociális pedagógia**, a **munkaiskola**, a **személyiség pedagógiája** (melynek legkiválóbb képviselője a kiváló amerikai professzor Edward Lee Thorndike, a columbiai egyetem világhírű pedagógusa), a **kísérleti pedagógia** (dr. Meumann Ernő, dr. Lay V.) s az a **forradalmi pedagógia**, melyet Ellen Key, Gurlitt és mások képviselnek.

A háború utáni új irányok már eléggé ismeretesek, sőt annyira, hogy sokan már ezek közül is néhányat elavullnak tekintenek, mint például a Dewey-féle iskolát is. A háború utáni irányokat három csoportba oszthatjuk: először az iskola-reformra vonatkozó irányok, másodsor a tanítás módszerét újító és harmadszor az új elméleti irányok.

Decroly Ovid Belgiumban hirdeti az új elveket, Angliában megalakult az »Új nevelés ligája«, melynek kiváló képviselője nálunk Otokar Chlup, brnoi egyetemi tanár, kinek éppen most jelent meg kiváló munkája: **Pedagogika** — mint az »Új iskola« (Knihovny nových škol) kilencedik kötete s amelyben (250 old.) ismerteti az új nevelés ligája által az egyes országokban kiadott pedagógiai szaklapokat, így Angliában: »The New Era«, Németországban: »Das werdende Zeitalter«, Olaszországban: »L'educazione nazionale«, Bulgáriában: »Svobodno Vaspitanie«, nálunk: »Nővé skoly«, Magyarországon: »Jövő útjain« Nemesné kiváló szerkesztésében, Jugoszláviában: »Radna Skola«, Svédországban: »Pedagogiska Spörsmaal«, Dániában: »Den Frie Skole« és így tovább, kiváló képviselői közül pedig csak ilyen neveket említek: dr. Adolphe Ferrière, Tobler (Svájcban), Lombardo-Radice (Olaszországban), Rawson (Anglia), Hauser és Pieron (Franciaország) és még számos kiváló pedagógus.

(Folyt. köv.)

ELŐJEGYZESI FELHÍVÁS!

Majdnem hat éves hadifogságom történetét a hirhedt trojckói »haláltáborban« és egyéb táborokban megírtam:

„Magyarok Ázsiába Vissza“

cím alatt megrajzolva benne a legénységi állományú tanítók szomorú sorsát Ázsiában. A mű kb. 300 oldal terjedelemben, finom papírra nyomtatva jelenik meg. — Ára füzve, a taskenti hadifogolytemető képével címlapján előjegyzésben: 20.— Ké. — Bolti ára drágább lesz. Kartársak által megrendelt példányok kézzel signálva. Előjegyzéseket úgy saját, mint községi és tanítói könyvtárak részére a következő címre kérem: Mikuss Elek tanító, Tallós (okr.: Galánta). — Ára a szállítás után fizetendő!

FÓRUM

„Csak tárgyilagosan.”

Mi »a kevésbé szolidárisak« csak nagyritkán s mint Toporcák kartársam, csak nagyon óvatosan szoktunk hozzászólni a cölhibátus kérdéséhez. Annál gyakrabban olvasunk közleményeket az érdekelt felektől, kik »tárgyilagosan« kívánják elbírálni a dolgot s a férjes tanítónőket szeretnék mentesíteni a készülő törvény hatálya alól.

Ez a körülmény azt a téves látszatot kelti, mintha az össztanítóság véleményét az érdekettek képviselnék, holott az érdekettek száma állítólag $\frac{1}{3}$ -a a tanítóságnak. Hogy a tanítóság kétharmadának, no meg a tanügynek és az államnak mi lenne hasznára, azt az alábbiakban bátorkodom megrögzíteni.

1. A tanítóegyesület, ha önmagáról van szó, nem védheti $\frac{1}{3}$ -nak a jogát $\frac{2}{3}$ -a érdekével szemben. Mi, a $\frac{2}{3}$ rész vagyunk igazi részesei a tanítószámnak. Várostól távol élve, legtöbbször olyan iskolába kell küldenünk 2—3 gyermeket is taníttatás végett, mely nem az általuk óhajtott pályára készít elő. Így, ha érvényesülni akarnak, dupla költség és munka árán különbözeti vizsgát lesznek és végül is állás nélkül élösködnek a szülők nyakán, míg a városokban, 1—2 gyermekes tanítópár a tanítói sorsból kiemelkedve, kettős alkalmazás és helybeli iskoláztatás mellett inaszakadtáig harcol a kettős alkalmaztatás megmaradásáért.

»Csak tárgyilagosan!«

2. A nőt Isten elsősorban feleségnek teremtette. Bakonyi kollégánk írásából az világlik ki, hogy a nő azért lesz tanítónő, hogy nagyobb legyen a »férjhezmenési esélye«. Nagyon helyes! Érje el a főcélját s mihelyt ezt elérte, adja át a mellékest másnak, hogy az a más is elérhesse a főcélját. Szerintem ez az igazság! — Azt írja Baradlayné, — ki maga is tanítónő volt — a »Prágai« húsvéti számában, hogy a nő, ha férjhez ment, dobja a sarokba a diplomát. Vajjon amellet bizonyít ez, hogy egy nő lehet egy személyben tanítónő, háziasszony és anya? És ha lehet, hál be is tölti szerepét kifogástalanul mindenütt? Lehetetlen! Egész lényét kívánja a nőnek úgy az egyik, mint a másik szerep. És ha valamelyik hivatás szenved, vajjon melyik az? Inkább az iskola. Erre sok konkrét példát lehetne felhozni. Mi, a »kevesbé szolidárisak«, vagyunk annyira szolidárisak, hogy nevek nélkül sem említünk eseteket.

A nőt a tanítói pályán szívesen vesszük, míg lány. És ha a férjes tanítónők kimaradnak, nem lesz hiány. A nő csak addig keressen, míg magányos. Ha férjhez men, tartsa el a férje, ő pedig éljen az asszonyi állapottal járó hivatásnak. Eppen elég az egy nőnek!

A tanító, ha megbarátkozik a tanítói sorssal, alapíthat

családot az asszony keresete nélkül is. Aki pedig ezzel a tanítói sorssal nem tud megbarátkozni, a jövőben hagyja ezt az állást szerényebb igényű gárdának, akik úgy is elfogják venni a tanítónőt, ha nem keres.

Hány férjes tanítónő mondta már: »Nem érdemes tanítani, nincs haszon benne.« »Nem bírom a munkát.« »Nem vagyok képes az otthoni munkámat végezni« stb. Állítom, hogy a legtöbb férjes tanítónő nem tanítana, ha a férjek nem ragaszkodnának a keltős fizetéshez! Legalább 70%-ig jótétemény lesz a cölibátus bevezetése az ilyen tanítónőkre nézve is.

A lelépő férjes tanítónők szerzett jogai szerintünk is tisztelhetően tartandók s hogy ez így legyen, erre mi is kérjük egyesületünk vezetőinek közreműködését. A mi nyugdíjintézetünk nem lehet olyan intézmény, ahol a jog is megszűnik az alkalmazással. Kapja meg mindenki azt, amihez joga van törvény szerint és élvezze a szerzett jogokat éltettségéig. (Ugy-e nem vagyunk kenyéririgyek?!) A helyüket azonban töltsék be olyan fiatal, friss erővel, akik nehezen várják a munkateret és egész lélekkel fogják szentelni életüket pályájuknak, nem lévén egyéb hivatásuk. (Anyaság.)

Hogy igazságos-e egy kalácsból egy családnak nagyobbat nyújtani, erre a kérdésre karban feleli velem együtt az egész »kevésbé szolidáris« emberiség: igazság!!!

Ahol 2 száj van, vagy 3, ott nem lehet az adagot családonkint egyformán mérni! Ezért nagy sérelem esett rajtunk akkor, midőn a többgyermekes családapától elvették a gyermekek után fizetett rendes családi pótlékot. Ennek visszaadása szociális kötelessége az államnak. Ezt követelnünk kell! Akiket az Isten reánk bízott, azokat fel is kell nevelnünk, az állam, az emberiség hasznos tagjaivá. Hogy ezt tehesük, azt hiszem, mindenki belátja, hogy a létminimum elhez nem elég. Még 1-2 gyermeket nagy-nehezen ellátok, de már 5-öt nem. És mi a mai rendszer? Az első gyerek kap 1800, a második 1200 Ké családi pótlékot. És a többi? A többinek nem kellett volna világra jönni! És kérdem, hová jutunk, ha az egyke mindenütt lábrakap! Mi tanítók nem lehetünk hívei ennek a nemzetsorvasztó áramlatnak s azért követelnünk kell, hogy »egyk családnak nagyobb darabot kapjon a kalácsból, mint a másik«.

Mielőtt áprilisban a jövő tanévi tankönyvjegyzékét összcállítja,
Kérjen mutatványpéldányt a mindenütt használt

Telkesszines abc-ből,

mely az új, egységes írást tartalmazza.

Kiadó: ACADEMIA
Könyvkiadóvállalat,

Budapest, Grösslingová 34.

Fiatal magyar tanító hosszabb ideig állás nélkül nincs. — Ezzel szemben ne feledjük el, hogy hányan vannak, akiket egyenesen megfoszt a mai rendszer attól, hogy tanítói legyenek! Amikor 40 helyre (20 férfi, 20 nő) 230—240 tanuló pályázik, feltehető-e, hogy csak a felvett 40 növendék üti meg a mértéket? Nem! Ezt a felvételi vizsgák eredménye is megcáfolta. Nos és ha alkalmas volna arra a pályára, miért nem eresztik? Mert nincs hely! Az a sok lecsúszott, más iskolákra utalt fiú és lány így is, úgy is megszerzi a maga intelligenciáját és kenyér nélkül növeli a legveszedelmesebb munkanélküliek csoportját. Ezekről nem kell gondoskodni? Minden embert ott helyezzenek el, ahol alkalom kínálkozik rá! Fogadom, több lány fog férjhez menni, mint jelenleg, amikor már céltért nők tartják kezükben a keresethez juttató állásokat.

Nem vagyunk hívei a gyorstalpaló externista vizsgáknak, bár onnan is kerülnek ki jeles erők. De azt követeljük, hogy ha 7268 férjezett tanítónő van és ezzel szemben csak 1600 tanító van hely nélkül, engedjék tanítói pályára azokat az ifjakat is, kik gimnáziumi vagy más érettségi vizsgával végződő szakiskolát voltak kénytelenek tanítóképző hiányában végezni, ha e pályára magukban készséget éreznek. Ha ez megtörténik, több megelégedést fog kiváltani, mintha a férjes tanítónők továbbra is állásban maradnak.

Mi P. K. R.-iak nem vagyunk képesek már ma sem iskoláinkat saját fiainkkal betölteni, mert nincs képzőnk, így e tekintetben Szlovenszko gyarmatává süllyedünk. Helyes dolog ez? Már annak, akinek!!

A képzőnek öt évfolyamúvá való fejlesztése is csak fokozatosan történhetik. Hiszen azt írja Bakonyi kollégánk, hogy a férjes tanítónők a jelenlegi helyzetükre alapozták életüket. Kérdem hát, az a tanítójelölt és annak atyja nem arra alapozta számítását, hogy a fia, vagy lánya, ha már bejutott nagy nehezen a képzőbe, hát négy év múlva tanító lesz?

Az én elvem az, hogy a többség érdeke előtt meg kell hajolnunk. Úgy érzem, az én felfogásomat többen fogják helyeselni. Ne csak a ma állásban levő tanítóság érdekeit nézzük, hanem azokét is, kik szívesen látnák gyermeküket ezen a pályán.

Végül: ha a tanítónő nem azért megy majd a tanítói pályára, mert így könnyebben gondolja végcélját (a férjhezmenést) elérni, hanem, mert érzi elhivatását, már is teljesülne az óhaj, hogy csak e pályára hivatást érzők kerülnének be.

Munkács környéki falusi kántor-tanító.

Pénzkölcsön! Véglegesített és nyugdíjas tanítóknak 7 1/2 százalékos kölcsönt folyósítottak havi törlesztésre. — Választható leg

2 Ké melléklendő.

Komlós

Ingatlan és pénzeszerzési iroda
Komárno, Magyar-ucca 3.

Az 1866. évi XXXVIII. törvények 147. §-a elrendeli, hogy minden tanító köteles tanítóegyesület tagja lenni!

A „tárgyilagosság“ Toporcásák testvér cikkében.

Nem szívesen foglalkozom oly ügyekkel, mely sokaknak fájdalmat okoz, de nem mehetek el szó nélkül. Toporcásák kollégánk cikke mellett.

Már első elolvasásra is kivüláglik a cikkből; hogy írója, mint sok más társa, enyhén kifejezve, elégedetlenséggel tekint a tanítói párok felé. Az ő kenyereket két darab kalácsnak jellemzi, amiből az következne, hogy egy tanítóc egy darab kalács. De itt hirtelen köpönyeget fordít, s most már egy darab száraz kenyérnek titulálja. Kérdem, hol itt a tárgyilagosság? Két darab száraz kenyér legfeljebb egy darab kalács lehet, mondjuk mákos kalács, melyből a mákot kilopták. Szabad-e ezt a munkától, a kettős munkától meggyötört tisztviselőpártól elkívánnunk? Nem! Ők nyugodt otthonukat áldozták fel nem kényelemből, hanem hivatásérzésből. Vagy te kényelmesnek érzed-e azt, hogy otthonodat a gyakran változó, jól megfizetett s mégis lelkiismeretlen, legjobb esetben mindenes szakácsné vezeti? Hogy gyermekedet idegen kéz neveli? Hogy midőn a munkától elfáradt tanítópár haza tér otthonába kipihenni fáradalmait, nem várja a hitves üdítő szóval, stb., mert maga is oly fáradt, mint Te?

De Te azt mondd: 1600 fiatal tanító állás nélkül. Tévedsz testvér! Az újságírónak, a fölületes embernek megbocsájtható az ilyen tévedés. Neked?... Te tudod legjobban, hogy a Vestnik hány száz állást hirdetett. Te tudod legjobban, hogy ezek nagyobb részt nem tanítókkal, sokszor egész alacsony intelligenciájú egyénekkel lettek betöltve, akiknek legkisebb gondja is nagyobb annál, hogy tanítsanak. Nevelésről nem is szölok.

7268 férjezett tanítónő van? Lehet. Nem számoltam össze. A nevelésügy csak hálás lehet ennek. Te is, tanító testvérem, kinek felesége nem tanítónő. Mert tegyük fel, hogy nem vagy gazdag, feleségeddel nem kaptál 100 hold földet, vagy hasonló értéket, mint sok más szerencsés kollégád. De van egy kedves, takarékos, jó asszonykád, aki megajándékozott egy, mondjuk csak egyetlenegy leánygyermekkel, aki szép is, okos is, de olyan szegény, hogy az érte jelenkező, szintén szegény, mondjuk éppen tanító, meghökken. Egy fizetésből, semmiből, magad is belátod, kezdeni nagyon nehéz. Te szívesen odaadnád a száraz kenyered felét, ha ez nem kellene ezer más dologra, hogy a fiatalok boldoguljanak. Keservesen tapasztalod, hogy a jóakarát vajmi kevés. Ellenben az ügyes, okos leányodat kitanítatod tanítónőnek. Nem nehéz elgondolni, hogy a csekély fizetésű fiatal kezdőtanítónak nagyobb kedve lesz elvenni a nincstelen, de állásban levő tanítónő leányodat. Te is boldog leszel, ő is. Adjunk hálát az Istennek, hogy ily módon 7268 kolléga tudott családot alapítani, akik talán e nélkül nem házasodhattak volna.

Igen, de hol a család? Kérdezd... Megfelelek. Te azt állítod, hogy 700-nak van csak gyermeke; és pedig 200-nak 1—2, 500-nak 1—1. — Védekezel? Nem Te állítod?... Az ujság... En azt mondom, hogy Te is, s veled sok más is. De én kérdeem, elhíszed-e? Látod, én nem. Nézz körül. Sok-sok tanítópárt fogsz találni, ahol 4, 5, 7 gyermek is van. Magam is sokat tudnék felsorolni. S azután... Nem tudok elképzelni olyan házasságot, hogy gyermeket ne kívánjanak. Ez alól nem kivételek a tanítópárok sem. Sokkal hihetőbb lenne, ha azt állítaná a »statisztika«, hogy 700-nak nincs, s a többinek van. Ez hihető lenne. De az olyan statisztikai adat, melynek minden tétele megtámadható, rosszindulatú.

Miért nincs gyerek? Orvostól kérdezd! Megfelel: A XX. század hebege. Az intelligens osztály csapása. Az idegörlő munka, amilyen az iskola is, következménye. Szegény, szerencsétlen tisztviselő párok, kiknek gyermekük nincs, mert nem lehet. Nem fogják előtled hangoztatni fájdalmaikat. Mártírságukat szívükbe zárják. Örömtelen életüket munkakörükkel édesítik. Ne bántuk fájó sebeiket!

A »riasztóan emelkedő szellemi munkanélküliség meg fogja követelni, hogy a férjes női alkalmazottak, kiknek férjei legalább 18.000 Ké évi jövedelemmel bírnak, rendelkezési állományba kerülnek. Ez így minden kommentár nélkül, minden rosszindulatú, hamis statisztikai adat nélkül megállja a helyét, de nem igazságos. Akkor lenne igazságos, ha azok a tisztviselők is rendelkezési állományba kerülnének, kiknek 18.000 Ké-t meghaladó magánjövedelmük van, ha mindjárt a feleség v. gyermekeik magánvagyonából is. Ha az ilyen módon megélhetését biztosított egyének semminemű munkálkodást még ingyen sem vállalhatnának. Szüntessék meg továbbá a kettős, hármás jövedelmeket (pl. a mi körünkben a kántor-tanítói jövedelmeket), ha azok mindegyike külön-külön is biztosítja a létminimumot. (Mert megint a mi körünkből példa: nincs szükség arra, ha ezrek kenyér nélkül vannak, hogy X-nek megélhetést biztosító tanítói fizetése legyen s ezenkívül 7—30 ezer koronát is kitevő kántori jövedelme. Talán akkor nem fog előfordulni az az eset, ami egyik gyűlésen, amikor is a fizetésleszállítás elleni protestálásra volt szó, nagyjövödelmű kántor-tanító testvérünk azt mondta, hogy mindenbe bele kell nyugodnunk. Ót ugyanis a fizetésleszállítás jelentéktelenül érintette.) Legyen arra törvény, hogy ügyvédi, orvosi, mérnöki foglalkozásukat se üzhessék azok, kiknek magánvagyonra megélhetését biztosítja. (Kész anarchia lenne! Szerk.)

Ily módon talán el lehetne helyezni azt a néhány tízezer szellemi munkanélkült. De a tervezett elbocsájtással (olvasd el figyelmesen a tervezetet) legföljebb 2—3 ezer juthatna állás-hoz. A legtöbb tisztviselőpár ugyanis szegény ördög, férje jövedelme 18.000-en alul van.

A tisztviselő osztály az állam leghűségesebb eleme, de a legszegényebb is. Fizetéséből egy sem lett milliomos. A gazda-

magyar intelligencia egy kitűnően szerkesztett kath. világnézeti és szociális lap birtokába jutott, éppen czen a téren munkálkodnia. Természetes, hogy két „azonos lapnak” legjobb, ha egyesül és az is természetes, hogy az erősebb szívja fel a gyengébbet. Az Új Életnek, mint társadalmi lapnak, csak egy hibája volt, az, hogy a V-ra való tekintettel a pedagógia síkjáról nem tájékoztatta az olvasóit, míg a más világnézeti lapok a tanügyi problémákat egyenesen favorizálják. A V-ot az Új Élet megjelenésekor szorosán tanügyi szaklappá kellett volna átalakítani, hogy a létjogosultságát elismertesse. Ez nem történt, tehát meghalt. A V nem azért szűnt meg, mert a szerkesztők sajnálták az előfizetők zsebét, hanem mert feleslegessé vált abban a formában, ahogy szerkesztették. Amikor az Új Élet kath. szempontból az élet minden megnyilvánulására reagált, minek kellett a V-nak 8 hasábon Bródi Lili: A Ghetto regénye c. könyvét bíráltnia? Vagy miért nem az Új Életben jelentek meg a köv. dolgozatok: Új nemzedék a barrikádokon. — Szociális kérdések. — Verdier kardinálisnál? (Megjegyzem, hogy ezeket egyetlen számból, 1932. 3. vettem ki.)

Ahogy fokozatosan eltért a V az eredeti céljától, úgy a lapszáma is fokozatos visszafejlődést mutatott; az első évf. 460 oldala a 4.-ben már 344 oldalra olvadt (116 old. mínusz), ami az előfizetők csökkenésére mutat és arra, hogy nem is írtam olyan nagyon komolytalanságot, hogy a V nem tudott a kath. tanítósággal kapcsolatba jönni.

Az Új Élettel való fúzió csak szépségtapasz. Igen, az Új Élet a tanügyi problémákkal bővülve tökéletes kath. világnézeti lappá lett, amit minden szl. magyar intellektüelnek tiszta szívből ajánlani merek, de annyi ped. cikket az Új Élet Világosság alcím nélkül is bátran hozhat, mint amennyit hoz, mert a Vezér is természetesnek tartja, »hogy a modern katolicizmusnak emi-nens érdeke a tanügy és a nevelés előbbrevitele« is. A V azonban nincs sehol. Az első közös évben az Új élet az 556 oldalból 81 oldalt szánt a ped. problémákra (15%) és ennyit el is várunk tőle, ha a kath. tanítókat előfizetőkül meg akarja tartani. Sőt az 1934. évf. 1. számának 6 oldalnyi tanügyi részét még Világosság alcím nélkül is keveselném. Természetesen, az Új Élettől

**Fiataltit és
szépit a** **CORALL** crème
CORALL púder
CORALL szappan

Minden gyógyszerárban, drogériában és parfümeriában kapható.
Főlerakat Csehszlovákia részére:

VÖRÖSRÁK gyógyszerár Bratislava-Pozony
Alapítva: 1312.

már terjedelmes gyakorlati részt észszerűtlenség lenne követelni, mert ez nem tanügyi lap és a laikus előfizetők méltán zúgolódhatnak.

Semmi sem újság a nap alatt és ezért csak néhány percig mosolyogtam, amikor egy szerkesztő szájából hallom azt a kijelentést, hogy örül annak, hogy a lapja elvesztette az önállóságát és egy másik lap felszippantotta azt. Valószínűleg a megfeszített munkálkodás jutalmául minősítette át a V szerkesztőit egyszerű munkatársakká az Új Élet? Az én értesülesem mindig autentikusak, s így teljesen megbízható helyről azt is tudom, hogy most már Rády Eleonórnek (te a kalappal!) okoz igen nagy gondot a ped. rész ilyen terjedelemben való fenn-tarása is, mert a munkatársak nem igen zaklatják őt.

S ha ezek után valaki rám akarja kenni, hogy a V halálát kívánom, kereken visszautasítom, mert már annyira mégsem vagyok logikátlan, hogy olyasmit kívánjak, ami a Vezér szerint is bekövetkezett, mert a V nem az Új Élettel él tovább, hanem a Világosság eszméi élnek tovább az Új Életben. Ez pedig óriási különbség.

A Vezér azt írja, hogy a V útjait olyan tanúságosnak, rend- és egységbontónak irtam, mint pl. a M. Tanügyét. Hol irtam ezeket? Schol. Változlanságokkal érvelni... pardon, a bírói verdiktet mondja ki más.

Tudom, hogy még ezer kérdést, illetve támadást kellene megtárgyalnom, de a M. T. olvasóinak egy részét a V nem érdekli és ezért kívánságra csak az Új Életben vagyok hajlandó polemizálni. Megvallva őszintén, ott sem szívesen, mert a halottak már csak kegyeletből sem szabad holygatni.

A kath. egyesület. A kath. egyesülettel kapcsolatban is volna néhány szavam. Megjegyezni kívánom, hogy úgy a Három temetésben, mint a most leírt soraimban csak annyi a személyes vonalkozás, mint Féja Géza földim Herceg Ferenchez intézett irodalmi levelében, vagy a színházi kritikus véleményében, aki a művészet ragyogó célja érdekében mond lejutó kritikát, arról a színészről, aki szerepét elérte, francia abbét is keménykötéses, pödörtbajszú fenegyereknek kreál. Ha a hatalmasaink szívesen veszik és alattvalói hódolat gyanánt keze-

Weidenhoffer & Mártonfi, **Bratislava, Dlhá 13. Sportárugyár**

Football, tenisz, atlétikai, turista, box,
vivó, asztaltenisz, téli sport stb. cikkekben.

Saját javítóműhely: A teniszrakettek hurozása és
javítása szakszerűen és olcsón.

Egyesületeknek engedmény.

lik a dicsérő kritikát, megértéssel kell fogadniok a hibákra való rámutatást is, mert ez közügy.

Minket a Vezér becsődített Újvárba, majd Lévára és ezzel tekintélyes anyagi kiadást okozott nekünk, amit mi csak úgy áldoztunk, hogy ennek ellenértékeképpen szellemi javakat reméltünk kapni, tehát úgy ő, valaminek az alvezérek adósaink. Az adósságot legkevésbé lehet a hitelező értékének lekiszcbbitésével kicgyncnlíteni, de még ezzel a litokzatos mondattal sem:

A kath. tanítók egyesületének ügyében volna még (nem tudom, mi jogon került ide ez a szöcska, mert eddig egy szó sem esett erről a problémáról) néhány megállapítás, ezt azonban következmények nélkül nem lehet megtenni s nem volna célszerű semmi esetben ennek taglakása, de nagyon örülnék, ha a tanítósg egyértelműleg tovább követelné.

Hát ez bizony csak egy neszesemmfogdmegjól. Ennél a kijelentésnél a »mesterkelt merészség«, ami liszta lelkiismeret tétélez fel, határozottan többet ér, mert minden becsületes ügyel minden következmény nélkül meg lehet tárgyalni. Ha a fenti megoldás a munkátlanság takarója akar lenni, igen szerencsétlen megoldás, mert ha én már logikállan vagyok is, ne tartsa senki a kath. tanítósgot annyira agvellágyultnak, hogy egyértelműleg követeljen tovább is olyasmit, amiről maga a Vezér sem mer következmények nélkül beszélni és aminek még csak a taglakása sem célszerű szerinte. Ezt az örömet sem neki, sem másnak meg nem tehetjük, mert az a darabka szárás kenyér, aminek ma a birtokában vagyunk, ebben a gazdasági krízises világban igen értékes valami. De kérdem, ki bízza meg a vezérkart olyan értelmű egyesület megalakításával, amely következményekkel járhat?

Mi ugyanis olyan egyesületet kívántunk megalakítani, melyben Krisztus szellemében kívántunk működni Krisztusért a Közlársaságunk és a szl. kath. magyarság igaz javára, valamint a saját szakműveltségünk, fajsúlyunk fokozása és a kari helyzetünk megjavítása érdekében minden más mellékcél, de különösen politikum nélkül.

Ezért semmiféle következmény nem járhat, mert a szándék minden irányban nyílt, becsületes, nemes és gerinces volt. Hogy aztán hogyan sózták be a levest, nem tudjuk, és érte lősek nem is lehetünk. Nem akarok a Samuka szerepében tetszelegni, a magam részéről tudom a félénkség okát és aki Léván nyitott szemmel járt, az mind tudja. Már 4 esztendeje tudtam, hogy ez az egyesület sohasem lesz megkeresztelve és más dologom nem lehetett, mint fájdalommal nézni a kath. tanítósg szakadozó frontját, amiért kizárólag a vezérkar felelős, mert ha a ragyogó cél érdekében, amelyen az isteni Megváltó nevének kellett volna ragyogni, az illetékesek reális úton akartak volna munkálkodni, akkor ma volna hol a kath. kari ügyeket megvitatni, mint ahogy a reofrmátus kartársak ezt minden következmények nélkül megteszik.

Nem tudom, mi célja volt a Vezér megnyilatkozásának,

mert a Világosságot nem támasztotta fel, a kath. egyesületet pedig a fenti kijelentésével eltemette, mert ki merne még csak tájéckára is menni Újvárnak vagy Lévának, amikor ott olyan ügyeket tárgyalnak, aminek meg lehet inni a levél.

Végül igen szigorú bírói verdiktet kellene kimondanom, amit azonban a kath. kartársaimra bízok. Megjegyzem, hogy a Három temetésben tett közérdekű kijelentéseimből egyetlen egyet sincs módomban visszavonni és csak azért nemtaglálom tovább ezeket, mert a M. T.-ban másra is kell a hely.

Csekélységem annyira nem fontos, hogy ennek csak néhány sort szentelek. A madarat a tolláról, az ember jellemét, mentalitását, intelligenciáját és gyermekszobáját a megnyilatkozásairól lehet megismerni. Azt hiszem, hogy mindenki különbséget tud tenni a köz érdekében javító szándékkal ontott nyílak és a mérgezett nyílak között. Nekem nincs takargatni valóm. Csupán egyet kérek Dinnyés kartársamtól, azt, hogy gondolja meg, hogy mit beszél, mert a rágalom fekete nyilai nemcsak erkölcsi, de anyagi kárt is okozhatnak. Ami az én magyartanügyi mentalitásomat illeti, az ilyen nyilvánvaló és rosszakaratú beállításhoz csak a lelkiileg teljesen kiegyensúlyozott emberek nem szoktak a bírósághoz fordulni. Honnan tudja azt, hogy én nem akarom-e pl. Naszvadot megpályázni és tudja-e azt, hogy a mai elfajult kántorválasztásoknál a konkurencia minden piszkos dolgot képes felhasználni? Szerenesére a Kószoló kritikája és Az egyén és a társadalom c. írásaim (ez utóbbiért egy névtelen levélíró elmaradt klerikalistának titulált) Dinnyés kirohanásával neveltségessé teszi és sohse tapasztaltam, hogy a rágalom tartós hatást gyakorolt volna az emberek végleges ítélletére (Dumas fils: La Princesse de Bagdad). Az én hitemet, katolicizmusomat, lelkiségemet ilyen személyi támadás nem tudja megingatni, de ha látja egy világnézetiileg még ingadozó kartárs, hogy mi a fizetése a hatalmasaink részéről még annak is, aki a meggyőződését nem rejti véka alá, hanem bár csak -mesterkélten merészséggel is, de nyíltan síkra mer szállni Krisztusért, ha a hibákra rámutat, kárt tesz annak az ügynek, amelynek főpapjává kentük. Ha pedig a kath. tanítók szakadozó frontját összehozni nem volt képes, legalább kárt ne tegyen benne.

Kónya József.

RENDELJE MEG:

a Magyar Tanítók Szövetség Könyvesboltjában
első kiadványát,

Boross Béla:

BOKRÉTÁT KÖTÖTTEM...

című ifjúsági könyvet,
az ifjúsági könyvtár számára.
Ára: kötve 10. füzve 8 Ké, portó 1.20 Ké.
Szállítja a Szövetség Könyvesbolt, Galánta.

EGYESÜLETI ÉLET

FELHÍVÁS EGYESÜLETÜNK TAGJAINHOZ.

Tudomásomra jutott, hogy egyes könyvügnökök agresszív módon lépnek fel Kartársainkkal szemben, ha ajánlataikat el nem fogadják.

Ennek elkerülése végett Kartársaim figyelmébe ajánlom a Magyar Tanító 1932. évf. 911. oldalán közölt rendelkezésemet, melyet legutóbbi központi gyűlésünk jóváhagyott (lásd Magyar Tanító 1933. évf. 486. old.), valamint azt, hogy az ajánlattevőket utasítsák Könyvesboltunkhoz azzal, hogy a szlovenszkoói magyar tanítóság könyvszükségletét Szövetkezeti Könyvesboltunk látja el, ezért ajánlatukat annál tegyék meg.

KOVACS, közp. elnök.

A košice-moldavai tanítói járáskör választmányi gyűlése.

Folyó évi március 28.-án délután 3 órakor Moldaván, *Vajda Károly* ügyvezető elnök elnöklété alatt gazdag tárgvsorozatú választmányi gyűlést tartott a košice—moldavai tanítói járáskör. A szép számmal megjelent választmányi tagokat *Vajda Károly* üdvözölte tőle megszokott lendületes szavakkal, elparentálta *Bárdos József* és *Mátyás Sándor* elhunyt testvéreinket, s a gyűlést megnyitotta. *Gerő Ágoston* egyesületi pénztárnok, jelentése kapcsán, szomorúan emlékezett meg a nagyösszegű tagdíjhátralékokról és ennek következtében járáskörünk nagyon is szűk korlátok közé szorított egyesületi életéről. A hátralékosok nagyrészeről a választmány ugyan megállapította, hogy részint már évek óta elhagyták járáskörünket, részint elhunytak, így ezek hátralékai csak fölöslegesen figurálnak az egyesület számadásaiban, de a többi hátralékosok tartozásainak behajtására vonatkozólag erélyes lépéseket kér a kp. pénztártól. *Vajda Károly* elnök tartalmas beszámolót tartott a múlt évi galántai kp. gyűlésről, melyet a választmány lelkes éljenzések között vett tudomásul. *Szepesi Gyula* alelnök előterjesztésére a gömör—nógrádi tanítói járáskör továbbképzésünk ügyében hozott határozatát a választmány egyhangúlag magáévá teszi s *Ocsovay Imre* gömör—nógrádi elnök ugyancsak e tárgyban a járáskör elnököhöz intézett levelére vonatkozólag a választmány konkrét indítványokat tesz. A járási temetkezési egyesület újból való akcióbba állítását elhalasztani határozza addig, míg a *Toporcák Gyula* gálóczi testvérünk tervezte *Tanítói Segélyegylet* alapszabályait nem ismerjük. A választmány határozati javaslat alakjában kéri a kp. elnökséget e segélyegyletnek mielőbbi megszervezésére és az övönökre való kiterjesztésére. *Pósa Lajos emlékszozára* 100

koronát adományoz, a közös tanító-nyaraltatásra vonatkozólag várja a kp. által megbízott *Kónya József* kölhídgyarmati testvérünk előterjesztését. Lelkes hangulatot keltett a kassai rádió-állomás hetenként kedden délelőttre beállított *iskolai rádió*-leadása. Elnök előterjesztésére a választmány határozatilag ki-mondja, hogy ezért a kassai Rádió Journal igazgatóságának jegyzőkönyvi köszönetet mond és felhív minden magyar tanító-testvért, hogy a leadásokat tanítványainkkal együtt állandóan kísérik figyelemmel s úgy a saját, mint tanítványaik kívánságait, megjegyzéseit juttassák el a kassai Rádió Journal igazgatóságához. Végül az őszi közgyűlés helyéül és idejéül *Torna* és szeptember hava jelölletvén meg, megjelentek szíveikben a tanító-testvéri összetartozandóság meleg érzésével vettek búcsút egymástól.

Az országos énekkar nyári körútja. Egyesületünk országos énekkara a nyár folyamán újabb hangversenykörutat rendez, melynek állomásai, mint már beszámoltunk róla, Nyitra, Ercsek-újvár, Gúta és Farkasd lesznek (esetleg Szőgyén és Dunaszerdahely). A rendezés előmunkálatai serényen folynak, s a tanítóság mindenütt nagy örömmel várja a tanító-dalosokat. Újvárban Dubay Géza karlársunk, az újvári járáskör elnöke és Kemény Rezső karlárs vállalta a rendezés munkáját. A lelkes gútaiak ezt írják: »Ha az Énekkar hajlandó megliszteni bennünket, úgy tekintse magát meghívottnak«. Hasonló megleghangú levél érkezett Farkasd-ról, ahol a »jó magyaros, szíves fogadtatást előre is biztosítják«. Minden jel arra mutat tehát, hogy a nyári hangversenyek előtt nagy siker áll.

A galánta—vágsellyei énekkar műsoros estje. A galánta—vágsellyei tanítómegyében működő tanítói vegyeskar táncmulatsággal egybekötött tavaszi műsoros estre készül. Az est időpontját május 12.-ben állapították meg. Műsoron a vegyeskar dalszámai, szóló-ének és hegedű-számok zongorakísérettel, Ady-és Mécs-szavatalok és két, egyfelvonásos színdarab szerepelnek. A tanítómege — nagyon helyesen — arra az álláspontra helyezkedett, hogy most, a fizetésleszállítások idején is megrendezi a hagyományossá vált műsoros estét, mert ezáltal is a hittel végzett tanítói munka értékét dokumentálja.

Karlársaink figyelmébe!

A kedvezményes vasúti igazolványokat, a legújabb rendelkezések szerint, az április 15—május 31 közötti időben kell fölterjeszteni az illetékes vasútiigazgatóságához meghosszabbítás céljából. Az erre vonatkozó utasításokat lapunk legutóbbi számában közöltük. A vasútiigazgatóságok előírásai az egyesületünk által kiadott Vestnik-fordítás márciusi számában is megtalálhatók.

A tanterv magyar fordítása megjelent, s a részletes tananyagbeosztás munkája csak a tanterv új szempontjainak és alapelveinek át tanulmányozása és alkalmazása után fejezhető be. Ezért az isk. és népművelődésügyi minisztérium bratiszlavai referátusa 1934. március 22.-én 39957/1—34. sz. alatt kelt reudeletével a részletes tananyagbeosztások benyújtásának határidejét június hó 30.-ig hosszabbította meg.

KRÓNIKA

Peary és Shackleton csodálatos eredményeket felmutató sarkutazásainak

e napokban volt negyedszázados évfordulója. Hálátlan a világ, hogy a napi események izgalmas kaleidoszkopja teljesen elfeledteti az emberekkel ezt a nevezetes jubileumot. Pedig milyen lélekzavisszafajtván lestük a sarkutazókról szóló híreket annak idején, már nem tudom, divalból-e, vagy talán tényleg annyira érdekelle az akkori embereket? Lehet az is, hogy egyéb eseményt nem tudott produkálni a hétköznapiok egyhangú pergése, azért vártuk annyira a Nansenről, Pearyról, Scott kapitányról, a Discovery expedícióról, Shackletonról szóló jelentéseket. Az emberiség akkori közgazdasági érdeklődéshányál tekintve, azt sem lehet mondani, hogy ezektől a borzalmas járatságoktól, nélkülözésektől megkövetelő expedícióktól valami kézzelfogható hasznat várt volna s talán ennek lehetne tulajdonítani a feszült érdeklődést. Itre járt ugyan, hogy az Északi Sarkon esetleg szabad, jégmentes tenger található, mely esetleg megkönynylené és rövidebbé tehetné az Európa—Amerika közlekedési utat, expedíciója előtt még Nansen is ebben a hiedelemben állt, de éppen ő bizonyította be a 2 évre befagyott Fram nevű hajójával, hogy jégmentes tenger, a föld mágneses kisugárzásától melegeitell, jüvekkell, fákkel dúsított part legfelsőbb csak a regényírók fantáziájában él. A Spitzbergákon óriási kőszentelpekre bukkantak, de az akkori emberek ezt is csak enyhén megmosolyogták, mert abban az időben Európa úgy, mint Amerika, oly nagy mennyiséggel rendelkezett e fekete gyémántokból, hogy csak elegendő munkáskéz legyen e kincs kifejtéséhez. A komoly tudósok geológiai és meteorológiai megfigyeléseket és ezek nyomán különféle tudományos fellelések igazolását, illetőleg megdöntését várták a Sarkvidékek felkutatásától. Ennek a célnak a szolgálatába szegődtek most negyedszázada a jentebb említett felfedezők: Peary és Shackleton.

Peary amerikai utazó az Északi Sark ellen indított rohamot. New Founlandból kirándulva, öt év alatt hétszer kísérelte meg bevenni a jéghegyekkel körülvett Északi Sarkot. Hihetetlen nélkülözések, járatságok után mind a hétszer eredménytelenül kénytelen visszalérni. Kél telet Grönlandban tölt el, a bennszülöttek között, hogy jobban hozzáedzódjék az embertelen időjáráshez, a nélkülözéshez. 1908 június 8-án még egy utolsó kísérletet tesz. Akkor még nem volt se a drótnélküli távíró, se a rádió annyira kifejltödvé, a tudomány és az érdeklötő világ csakhamar elveszti az utazót szemé elöl. Hosszú hónapok kínos várakozása lassan azt érteli meg az emberek lelkeben, hogy a hős odaveszett és ott alussza valahol örök álmát, hideg jégsírjában, a Sarkvidéken. Már több, mint egy éve semmi hír a retenthetetlen utazóról, mikor 1909 szeptemberében egy rövid

tudósítás nyilatlik keresztül a művelt világon, New Foundlandból szól a távirat, aláírása Peary: »Végre jól csináltam. Megvan a Sark!« A nyolcadik nekilendülésnek meglelt az eredménye. Peary 1909 április 6-án eléri az Északi Sarkot. Hihetetlen nélkülözések, fáradalmak után a sarkvidék rövid nyarát felhasználva, indult hazafelé és 1909. szeptember 5-én éri el Labradort. A felfedezéséről hozott megfigyelések és egyéb gyűjtemények tudományos feldolgozásához lát. Az irigység és rosszakarat azonban nem engedi fáradozásainak gyümölcsét háborítatlanul élvezni. Azzal vádolják, hogy nem is jutott el az Északi Sarkra, csak fellépési és félrevezelési szándékából hirdeti ezt magáról. Szóval hazugnak, szélhámosnak bélyegezik, mert — állítólag — a sarkvidéken lételet nem tudja tudományos érvekkel igazolni. Azok a világlapok, melyek eddig dicsőítésével voltak telve, megbélyegző jelzők kíséretében emlegetik. Hiába hozza fel ellenérveit, bizonyítékait, a már öregedő utazó (54 éves volt) a misztifikátor nevet kénytelen viselni. Sajnos, a róla szóló vádakat nemcsak a nagyközönség, de a tudományos világ is elhiszi és magáéá teszi és számos tudományos társulat, mely felfedezése hírére egymással vetekedve sietett taggá vá bevélasztani, most törölte tagjai sorából. 3 évig volt kénytelen ezt a szégyenbélyeget magán viselni, mindaddig, míg Amundsen nem igazolta. Lehet, hogy ez a meghurcoltalás, gyauúsílgatás emészttelte fel idő előtt életerőt s a horasztó fáradalmakat, még több méltatlanságot átszenvedett utazó 1920 február 20-án meghalt. Ma már kétségen felül áll, hogy ő lényeg olt járt az Északi Sarkon, melyet rajta kívül emberi lábnyom mai napig se talosott, mert hisz Amundsen is, Byrd kapitány is csak keresztül röpültek felette.

Nemes barátját, Sir Ernest Henry Shackleton angol sorhajó hadnagyot ezzel szemben a Déli Sark meghódítása vonzotta. Ő is több utazást tett már ezen a vidéken. Negyedik útja közben Scott kapitány parancsnoksága alatt súlyosan meg is betegedett, a skorbut nevezetű rettenetes sarki kór támadta meg s alig sikerült az életnek megmenteni. De ennek ellenére sem esüggedt. Mert állami támogatást nem kapott, barátaitól vette kölcsön azt a rengeleg pénzt, mely egy ilyen expedíció felszereléséhez szükséges. Megvette a Nimród nevű hajót és 15 társával 1908 január 1-én indul el New Zealandból. Hajójuk 1908 február 3-án éri

Vallásos összejövetelek, ünnepélyek rendezésénél nagy szolgálatot tesz G á s p á r J á n o s zeneszerző-kartársunk

„Karénekek“

c. könyve, mely 2—3 szolamú, valamint férfi- és vegyeskarra írt darabokat tartalmaz és bármely vallásfelekezet részére alkalmas.

Megrendelhető: Kovács Gyula ref. ig. tanítónál Simonovca (okr. Feledince). Ara 16.50 + 1.30 portó.

el a Déli Sark jégperemét, s ott partra teszi az utasokat. Shackletonnak az a célja, hogy a közelgő telet, vagyis a májustól—novemberig terjedő időt, ott töltsi, a parton röglönzött és a körülményekhez képest meglehetősen kényelemmel berendezett kunyhóban, esetleg innen tesznek kirándulásokat s főképpen élelmiszersedpókat létesítenek a Sark felé. Tervét keresztül is viszi, az egyik utazócsapat felkészül az Erebus tűzhányó 4075 m. magas kráterjére, míg a többiek a sarki úton 4 élelmiszersedpót álltanak fel. Shackleton az első, aki az ilyen expedíciót nem kutyákkal, hanem lovakkal vontatott szánkón próbátja megjárni. Abból a megfontolásból indul ki, hogy a lovak, ha útközben kidőlnek, nagyobb mennyiségű tápanyagot nyújtanak az utazóknak, mint a kutyák.

Október 29-én hagyja el Shackleton 4 társával a téli szállást. Eleinte igen szép idejük s ehhez mérve nagyszerű előhaladásuk is volt. Később azonban a Déli Sarkot jellemző rettenetes szélvihar, melyhez hasonló az Északi Sarkon se fordul elő, több ízben a sátrukba szorítja az utasokat, amikor is minden előhaladás nélkül kénytelenek fogyasztani a nagyon is szűkre szabott élelmiszereket. Lovaik sorra kidőlnek, egyedül kénytelenek a több, mint 120 kg.-val terhelt szánkókat vonszolni. Kínozza őket a hóvakság, majd az elesett lovak húsának fogyasztása miatt vérhas támadja meg őket. Útközben még 3 depót létesítenek, így szánjaik karácsony tájékára 32 kg.-ra könnyülnek. De a teljeseen elcsigázott, éhes emberek ezt a kisebb súlyú szánt keserűesebben vonszolják, mint az út kezdetén a négyszeres súlyosabbat. A hideg annak ellenére, hogy épp a déli félgömb nyarán utaznak, mínusz 20—30 C fok körül volt nap-nap mellett. És a szél borzalmas erejű, Shackleton és hős társai belátták, hogy az előrelérést többé már nem lehet erőszakolni. 1909 január 9-én reggel elhatározták, hogy visszatérnek. A déli szélesség 88. foka 23. percén és a keleti hosszúság 162. fokán kiltették az angol lobogót és ezzel megjelölték a földnek azt a legdélibb pontját, melyet rajtuk kívül emberi láb eddig még nem taposott.

Visszajövet, szerencsére minden depójukat megtalálták, hajójuk, a Nimród is megvárta őket az első kikötőhely közelében s a rettenhetetlen utasok rengeteg megfigyelési anyaggal, bár dolgukat nem teljesen elvégezve, de épen és sértetlenül tértek vissza 1909 március 25-én New Zealandbe. Shackleton neve az egész világ előtt ismeretessé lett. Számítalan ludás társaság tagjává választotta, a felfedezéséről készített filmet a világ minden tájékán pergették, tudományos előadásokat tartott csaknem minden európai nagy városban, dicsősége még akkor sem halványodott, mikor híre jött, hogy Amundsen Roald 1911 december 14-én tényleg elérte a Déli Sarkot.

Bár Shackleton jóval fiatalabb volt Pearynél, a borzalmas nélkülözések, fáradalmak az ő életeréit is felőrölték s 1922 január 5-én befejezte a tudományos előhaladásért feláldozott hősi életét. Holttestét, kívánsága szerint, a Déli Sark, az Antarktisz kapujában, a grytvikeni angol templom kriptájában helyezték

örök nyugalomra.

Peary és Shackleton, — a tudományért szenvedett hősi halálal pecsételt — felfedezői hírneve örökre világtló fájlja és követendő példaként fog lebegni az utókor kutatói előtt.

Szepesi Gyula.

Március 6-tól iskolai rádióleadásokat közvetít a kassai leadóállomás.*)

Régóta vágyott, hiányát oly sokszor elpanaszolt követelésünk teljesülését jelenti ez a tény. Hogy mennyire óhajtották ezt tanítványaink, a magyar iskolás gyermekek is, azt azokból a kipirult arcocskákból olvashatjuk, melyet gyermekeink egy-egy leadás hallgatása alkalmával mutatnak. Mert nem lehet elégszer ismételni azt, hogy nekünk a kassai Rádiójournal e cselekedete nemcsak preszlizkérdés, nemcsak nemzetiségi jogainknak, élni akarásunknak elismerését jelenti, hanem megbecsülhetetlen fontosságú tanítási segédeszköz, minden másnyelvű tanítóstestvéreinknél fontosabb és értékesebb, mert nekünk nincs szlovenszkói magyar ifjúsági irodalmunk s a gazdasági helyzetet tekintve, még sok ideig nem is lesz. Egyenesen szánalom nézni azokat az ifjúsági könyveket, melyeket itt a gyermekkönyvtárak számára meg lehet szerezni, melyeket a gyermek csaknem unalommal forgat, ismeret- és érdeklődési körén túlesvén, azokra emlékezni sem tud, de nem is akar. Szlovenszkói trónő, B. Palotai Boris, ifj. regényét, a Pétert, olvastam a múltkor. Sok-sok ilyen könyvre lenne szüksége a mai ifjúságnak, mely kezdeti lépésnek még nálunk, Szlovenszkon is nagyértékű. Sajnos, az a tény, hogy a budapesti Athenum adta ki, determinálta a regény levegőjét, mely lehet egy félproletár magyarországi iskolásgyerekek éposza, de nehezen érthető helyzetrajz egy kisebbségi sorsban élő szlovenszkói magyar diák részére. Az említett trónő nagyszerű írói készségével adósunk nekünk a szlovenszkói magyar gyermek regényével, melynek tárgya nem is annyira a középosztály diákgyerekének életéből, hanem inkább a falusi bogárhát házacskák belső világából volna merítve. Ez volna az az ifjúsági könyv, melyet oly nehezen vár a tanuló ifjúság éppúgy, mint a tanítósság. Vagy hol van mása Könyvesboltunk első kiadványának, a most napvilágot látott Boross Béla: Bokréta köttem... c. ifjúsági könyvének, mely lényeg az, bokréta, úde, harmatos, szünpompás gyűjteménye a falusi kis iskolások édes-bús napi történéseinek. De mikor akad a szerzőhöz hasonló isteni invenciójú művész, aki annak párját alkotja. Addig csak póltanyagokkal vagyunk kénytelenek táplálni tanítványaink szellemi szükségleteit.

A rádióleadásoknak ezt a hiányosságot kell elsősorban pótolni. A műsorösszeállító-bizottságnak állandóban az az utasítása, hogy mindent olyat, amit az iskolai tanítás nyújtani nem tud. E bizottság és a librettisták munkája nem nevezhető éppen köny-

*) A jó példát röviddel ezután a pozsonyi rádió is követte. — Szerk.

nyűségnek. Mindent hanggal, annak minőségével, színével kell a gyermek előtt oly plasztikussá tenni, hogy az éppúgy érthető legyen, miként tanítás közben a látás, hallás, tapintás és mozgás négyes ismeretszerzési módja által jeltálatlan tanításianyagáé. A gyermek ugyan hallás útján szívesen szerz ismereteket, de csak akkor, ha a hangból kiérezhető a történet életmozgása, mely őt elképzelésekre indítja, a környezet, a tárgyak, az életetlen dolgok meglevenítéséhez, megszemélyesítéséhez vezet. Hogy a kassai rádió-állomás magyar leadásaiban a kezdeti lépések támolygása még észrevehető, azon csodálkozni sem lehet, de minden reménységünk megvan, hogy a hibák lassan-lassan kiküszöbölődnek.

Egétlen szükséges azonban, hogy e leadások nívósabbá tételében tanítótestvéreink is meglegyék a szükséges segítő lépéseket. A lehető legnagyobb hiba volna e leadásokkal agyonhallgatni. Rossz szófáték, de találó. Sajnos, Közletársaságunk magyar sajtója bizony ezt csinálja. De nem teheljük azt mi, tanítók. A jelzett állomás igazgatósága természetesen kíváncsi arra, hogy újonnan beállított műsorszámra mennyire nyerte meg az illetékesek tetszését, miközben nem utolsó sorban szeretné tudni tanítványaink véleményét is. Ha hallgatás lesz a feleletünk, ebből jogosan arra következtel, hogy nem hallgatjuk azokat, akik kedvéért ez a nem kis költségel okozó leadás történik. A köztársasági magyar gyermekeknek nincs tehát szükségük iskolai rádióleadásra, így tehát az igazgatóság a leadásokat beszünteti. Későn lesz aztán már óvat emelni, jogainkra hivatkozni, követelőzni. Most azokat kell megmutatnunk, hogy azokat a leadásokat kellőleg értékelni is tudjuk, tanítványaink nevelésére, szórakoztatására fel is használjuk, a jövőre néve ilyen és ilyen kívánásaink vannak, ezzel, vagy azzal nem voltunk megelégedve. E kérdésben minden tétovázás, tungság a legnagyobb bűnszamba megy. De vakon, süketen sem szabad ítélkezni. Előbb meg kell hallgatni azokat az előadásokat, s akkor mindenki meggyőződhetik arról, hogy azok nem politikai célokat, elnevelést, hanem lényeg a csehszlovákiai magyar iskolás gyermekek szellemi előhaladását szolgálják. És ha valaki tartalmasabb, nívósabb, a köz céljának jobban megfeleltet tudna produkálni, — értesítésünk szerint — a Rádjournal igazgatósága a legnagyobb örömmel fogadja a vállalkozókat.

Testvéreink! A szlovenszki magyarság kulturális előhaladásáért, gyermekeink szellemi megsegítéséért semmiféle fáradtságot, alkalmatlanságot ne sajnáljunk, különösen óvakodjunk egy kivívott eredmény tungságból való elfecsérelésétől.

Szepesi Gyula.

A szövetségi életre csak megérett emberek valók. Szövetségünk föllendítése ellenben fogja bizonyítani azt, hogy a magyar tanítóóság az érellség milyen fokán áll. Mert itt nemcsak szavak, de tettek kelleneek. Athenaeum—Nova—Dante regénysorozatok kaphatók a Szövetségi Könyvesboltban, Galántán.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból.

A lélek egészségtana. A Český Účitel hüsvélti számát (Zelezňobrodské číslo) a múltévi Zelezňobrodski tanítói szemináriumra való visszaemlékezésnek szenteli. A lantolyamon 212 tanító (111 nő, 101 férfi) vett részt, s előadói neves pedagógusok, tudósok voltak. A jelzett lapszám néhány előadást is közöl, melyek közül különösen kiemelkedik Karel J. Hašpl előadása a lélek egészség-tanáról. Idézzük az előadás befejezőmondatait: «Önöknek, tanítóknak, van a legszebb hivatásuk. Önök kezükben tartják a gyermekek, a jövő generáció lelkét. Figyjék el nekem, hogy a gyermekek érzelmi nevelése által, mellyel ők önmagukhoz és a társadalomhoz való viszonyukat kialakítják: Önök a legtöbbet nyújtják nekik. Sokat elfelejtettünk abból, amit tanítóknak a történelem- és a számtanórán mondott, de soha nem felejtjük el, mikor az emberek szeretetére, az élet megszerzésére tanított, rávezett a saját lelkünk ismeretére, s a mások lelkeségének tiszteletére.»

«Tanítóságunk problémái.» Az Új Élet «Világosság» című pedagógiai rovatának főlti címmel fejtegeti a tanítóság problémáit, s a fejtegetésnek alapvető hibája, hogy — bár a lap legújabbban már négy pedagógiai munkatárs nevével viseli — **nem tanító írta.** A problémákat tehát nem is ismerheti. Lendületes befejezését azonban továbbítjuk a címzettekhez: «Figyelmezteljük az illetékes lényezőket, különösen a fiataloságot, ha azt akarják, hogy husz év múlva is magyar iskolában tanítsanak, jó lesz munkába fogni.» A lap mellékletében Dr. Málnási Ódón: «A pszichológia és pedagógia új útjai» című értékes tanulmányát közli.

Levegőt! Világosságot! A jelen idők orvosi tudománya kiváló gondtallal van nemcsak a betegségek gyógyítására, hanem megelőzésére is. Előben a feladatában két út vezet sikerre. Az egyenes: figyelmezteti az embert a jelentősebb kórfolyamatok előidézés okaira, megtanítani a kórokozó lényezőktől helyesen óvakodni. A másik a kerülő út: megerősí-

teti magát az organizmust, felvételezni a testet a betegséggel szemben: jó ellenállással, erős egészséggel. Még nem is olyan régen kedvezőbb volt az ember állapota ez utóbbi tekintetben. A nép künn élt a szabad természetben. urai sem kaptak lakó arezint, az éjjeli dolgozó lámpás világánál: az volt a jobb, aki delibb, ügyesebb volt, jobban kint a vilézi torán, —... a kollégiumok tágas udvarait nap-nap után fölverte a víg játszadózó ele-ven lármiája.

Bátran mondhatjuk, hogy sok betegséggel szemben ellenállóbb volt az emberi faj a régi jó idők-ben. Napjainkban a tudásunk több. Mindenki tudja, hogy ahhoz, hogy létezessünk, levegőre van szükségünk, de sajnos, nem mindenki tartja kellőképpen számon azt az igazságot, hogy az egészséges és hosszú élethez több kell a levegő-nél: tiszta, szennyezetlen, szabad levegőre van szükségünk. A jó levegőnek nincs találozó neve ennél: szabad levegő. Aki sokat van künn, nem ismer időjárását. A durvább hőmérsékváltozás, szél, nedvesség sem tud a szervezetében mindjárt kóros tüneteket létrehozni. Mikor azt mondjuk: ki a szabadba! — az intő szónak így felelünk meg helyesen, ha erdős vidéket keresünk tel s gondoskodunk róla, hogy az erdei levegőt folytonosan élvezzük. A szabadban tartózkodás másik nagy haszna: a napfény bőséges élvezése. Amidőn a nyaralókba, a lawn-tennis-pályákhoz vonul az ifjúság, azt lehetne hinni, hogy nem szükséges a figyelmeztetés: ki a szabad levegőre, ki a fénybe, ki a szelkalmos ruházalban — a természet ragyogásába! És mégis — korántsem felesleges ez a szó. A gyermekvilág önként naphosszal künn szeretne lenni, de közbevágnak a szülői előrelátás. Beszorítják a szobába, a könyve mellé, tanulni is kell valamit. Azután a zenét sem lehet elhanyagolni... Ki a szobából a mezők pázsitjára, az erdő lombkoszorús lugasai közé, a játszóterekre, könyvű, kényelmes, világos öltözetben, hogy tisztalevegő járja a mélyen

lélekező tüdőt. Világosság áradjon szét a test egész felszínére s hazszonnal müljék el a nyaralás drága ideje. Ejjel pedig nyitva hagyott ablakszárnyon át áramolják a pihenő szervezetre a kor legnagyobb kincse: a tiszta, üde levegő!

Hozzászokni a nyitott felső ablakszárny mellett alváshoz, sokkal kisebb feladat, mint aminőnek első pillanatra tetszik. Jól betakarózva, kissé melegebb hálóruhában, az első kísérletek sem bosszúlják meg magukat valami meghűléssel. Csak arra kell ügyelni, hogy a szoktatást az

enyhe évszakokban kezdjük meg. (Dr. K. D. — (Természettudományi Közlöny» Budapest.)

Beeérkezett folyóiratok: Nemzeti Kultúra, magyar kisebbségi tudományos szemle. II. évf. 2. szám. Szerkesztő Alapy Gyula, Komárom. Magyar Írás. Kazinczy kiadás, 1934. 3. szám. — Magyar Minerva, V. évf. 3. szám. — Tábortűz, iljúsági és cserkészfolyóirat, V. évf. 13—14. sz. — Szivárvány, képes gyermeklepel, V. évf. 7. sz. Komárom. — Indulás, haladó fiatalok folyóirata. II. évf. 1. sz. Losonc.

Könyvek, zeneművek.

Boross Béla: Bokrétát kötöttem... Egy csinos kiállítású, kemény táblájú könyvvel kopogtatott be a napokba a pósta. Meglepett a könyv külalakja, mely semmi követelni való nem hagyott hátra. Meglepett az ára. Tíz koronát szinte csodálatos, hogy már ennyire is tudunk ilyen szép könyvet kapni! Ilyen árakhoz nem igen voltunk hozzászokva. Legfőképpen meglepett azután a könyv tartalma! Elkezdtem az első lapon s addig, míg egy lélekzetvételre végig nem olvastam, le sem tudtam tenni a kezemből. Nagyon érdekes, lebilincselő! Egyik tanítványom után a másokra ismertem. Egyik nálunk, nálatok, száz meg száz iskolában megtörtént esemény után jön a másik. Bokréta. Bokrétába költve a mindennapi iskolai élet szebbnél-szebb, illatosnál-illatosabb virága. Így, ilyen szépen, ilyen kedvesen megírni és kiválasztva csokorba kötni a történeteket, csak Boross Béla tudja! Nem túlzok, ha azt mondom, hogy ez a könyv lesz a tanulói könyvtár leginkább forgalomban levő könyve. Úgy fogják a gyer-

meket saját magukat és egymást felfedezni benne, mint én feltaláltam benne őket. Ez a könyv nem is hiányozhat egy iskola könyvtárából sem, de még a tanítókéből sem. Legmelegebben ajánlhatom azon kartársaimnak, akik még nem rendeltek meg Boross Béla könyvét. A képeket Ivány Ferenc kollégánk rajzolta. A »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja büszke lehet első kiadványára. Tanító írta, tanító rajzolta, kell, hogy minden tanító támogatja is.

Farkas Károly.

Zeneműismertetések.

II. Gebhard, op. 20. »Missä gotica.« Háromszólamú vegyeskarra írt mise orgonakísérettel. A fiatal szerző új úton jár. Stílusa kimondottan modern, de amellett szigorúan egyházas. Dallamai kis fáradsággal könnyen énekelhetők. Az orgonakíséret sem okoz különös nehézséget. Általában sokat ígérő mester, ki művészetét a liturgia szolgálatába állította. A mű terjedelme kimeríti és sok szépséget és erőt tartalmaz. Ára: 3 Rm.

Tankönyv a szlovák nyelv tanításához.

Wessely, Metod. cvičebnica

jaz. slov. I. rész;

a magyar tanításhelyű népisk. 3—5 osztályai számára,

új, átdolgozott kiadásban jelent meg.

Bevezetés céljából mutatvány példányt ingyen küldünk.

ACADEMIA
könyvkiadó, Bratislava.

Ettore Desderi: »Missa Dona Paem.« Négyzólamú »a cappella« mise. A mű igen előkelő stílust képvisel. A tehetséges szerző nagy alkotóerőről tesz tanúságot. Egyházi tekintetben mindvégig szigorúan liturgikus és amellett csupa dallam, ami ügylátszik olasz sajátosság. Csak természetes, hogy a művet a legszélesebb körökben nagy szimpátiával fogadták. Közepes nehézségű. Ára: 3 Rm.

H. Schröder, op. 15 »Missio dorica.« 4—6 szólamú vegyeskari mise a »cappella«, mely a gregorián kiapadhatatlan forrásából merít és amely — miként a lentiek is — új egyházzenei stílus kialakítására törekszik. Igen szimpátiikus, mondhatnám magával ragadó zenei nyelven szól hozzánk benne a nagyreményekre jogosító ifjú mester. Témáinak nagyszerű feldolgozása óriási technikáról és leleményességről tanuskodik, amely bámulaliba ejt. Modern Palesztrina! Vivat! A mű szigorúan liturgikus. Ára: 3 Rm.

— — **op. 16** »Te Deum.« A mű ugyanazt az erőitől duzzadó stílust képviseli, mint a szerző előbbi művéje. A poliphonia alapos tudásával felvértezett szerző kimagasló alkotása, melynek nyelve igazi egyházi szellemet és ünnepi lényt csillogtat, mit csak még fokoz az előírt két trombita, három púzon és az orgona alkalmazása. Ára: 2 Rm. Az itt felsorolt művek a lehetőség rövidke, tartalmasak és végcéljuk: egy új egyházzenei stílus megteremtése. Hogy ez mennyire vágya legszélesebb köröknek, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a legutóbbi aacheni nemzetközi kath. egyh. zenei kongresszuson az itt felsorolt művek soha nem remélt, mindent túlszárnyaló sikert értek el. Megjelentek: B. Scholl's Söhne, Mainz.

Rich. Jung, op. 4. Három orgonadarab. 1. Pastorale. 2. Canzonetta.

3. Fughetta. Az első kettő — kánon — két manuálra, míg a harmadik három manuálra van írva. Utóbbi terjedelmes és nem is olyan egyszerű egyik-másik helyen. Mindhárommal jellemzi a lírikus hangulat, a logikus gondolkodás és a nagy ellenpontlani felkészültség. Ára: 1.60 Rm.

Paul Kröhne: Passacaglia und Fuge. Nagyszerű mű, mely nagy igényeket támaszt az előadóval szemben, akinek úgy a manuáljátékban, mint a pedáljátékban feltétlen otthon kell lenni. Az első rész állandó visszatérő basszusa képezi az ötszólamú fuga (II. rész) főlemóját, mely a kidolgozás folyamán igen változatos alakzattá válik. Kimondottan koncert jellegű és mint ilyen, határozottan sokat ígérő hatalmas alkotás. Csak ne említsek mást, mint a grandiózus, széles befejezést. Ára: 2.50 Rm. Az itt felsorolt három mű kiadója: A. Coppeurath, Regensburg.

Schwalm: Harmoniumschule. Haladottabbak számára készült, vagyis a mű fellételez bizonyos technikai készséget és inkább azt a célt szolgálja, hogy mindkét kezét egyenletes kiképzésben részesítse. Nagy súlyt helyez a keltősfogásokra, számos gyakorlat 3, 4 és többszólamú lételeben, végül egy csomó protestáns korál és népdal, továbbá zenekari darab — harmoniumra átírva — van benne. Ára: 3 Rm.

Friedrich Wiedermann, op. 14. A mű 84 szebbnél szebb ádventi, karácsonyi és újévi éneket tartalmaz egyszerű, de kedves zongorakísérettel. (Harmóniumon és orgonán is játszható!) Azok, akik a meghitt családi kör kedvesebbé akarják átvarázsolni, bőségesen találhatnak, ez izlésesen kiállított és olesófüzetben. Ára: 2 Rm. A két utolsó mű kiadója: Steingraber, Leipzig.

Nové Zámky, 1934 febr. 27.

Szendrei István, karnagy.

Pályázat. A mihyskai ref. iskolaszék pályázatol hirdet el-távozás folytán megüresedett előkönyörgökántanítói állásra. Jövedelem: természetbeni lakás mellékhelyiségekkel és kerttel, évi 100 korona készpénz, a többi pedig államsegély. Pályázhatnak csak rendes képesséssel bíró tanítók. A kántori teendők elvégzéséért külön díjazásban részesül. A pályázati határidő 1934. május 5. Az állás azonnal elfoglalandó. A megválasztott köteleességét az egyházi törvények írják elő. Tanítási nyelv magyar. Rendesen felszerelt kérvények a hrhóvi pp. Turna nad Bod. ref. lelkészi hivatalnak küldendők.

HIREK

„Mink haragban vagyunk . . .“

Ma már nemcsak a vallásnak, de majdnem minden más emberi érzésnek is vannak ünnepei. Sőt nemcsak az érzésnek, hanem a gondolatnak az elvont fogalomnak, s a konkrétumoknak is. Van ünnepe szabadságnak, a hazának, az államok kölesönösségének, a békének, a madaraknak, a fáknak, a munkának, az egészségnek, a könyvnek. Minél civilizáltabbá lesz az emberiség, annál több ünnepet kreál: annál jobban elkülöníti az ünnepnap gondolatkörét a hétköznapi élettől, — de nem azért, hogy az ünnepi légkör tisztaságát védje, hanem sokkal inkább azért, hogy hétköznapiját az ünnepek hangulatától mentesen, zavartalanul élhesse . . .

Az őseimnek nyilvánvalóan nem voltak ünnepei. Lelkivilága még nem oszlott meg a piros- és feketebetűs napok külső hatása szerint. Ma már az emberek lelkében osztályozva vannak az érzések: mindent a maga idejében és a maga helyén . . . Még jó, hogy olykor-olykor fölrázzák a gyöngé ünnepi szavak a kor lelkiismeretét, s úgy-ahogy ébrentartják a következő ünnepig. Mert a mindennapi élet nem nagyon szíveli az erkölcs korlátait.

. . . Béke-ünnep volt. Gyermekek és szülők szorongtak az iskola udvarán, a virágvasárnap napsütésben. Látszik minden arcon a béke fogadalma. Ez a gyülekezet soha sem volna hajlandó a békétlenségre. Könnyes szempillák tanúskodnak erről, s örömtől sugárzó szemek.

Egy ábécés diák harsány hangon szaval: »Béküljön ki pajtás, Jó barátok legyünk, Együtt játszozzunk, Egy tányérból együnk!... — S végig az egész ünnepi műsoron ez a mottó suhan át. Nincs, nincs itt egyetlen ferde pillantás, egyetlen hamis gondolat, nincs egy szeretetlen szó, szeretetlen szív! Mindenki a béke olajágát viszi haza: lelkében.

Aztán elmúlik a nap. Eltelik egy-két hét. Valami megbízatásom volna az ábécés diákom számára. Szépen szavalt a múltkor: kitüntetem a küldetéssel.

— Vidd el ímam, ezl a levelet János bácsinak, aki a tí uteátokban lakik!

Az ábécés kisdliák csodálkozó szemmel néz rám, s olyat mond, amit álmomban sem várnék tőle:

— Mink haragban vagyunk . . .

Szegény kistfiú, nem is tudja mért, de alkalmazkodnia kell a szigorú házirendhez: »ők« haragban vannak!! Tehát a levelet nem viheti el.

Mit ér az, hogy helyette 50 gyermek jelentkezik, s miud el akarja vinni a levelet, — ha ennek az egynek szomorú példája úgy megcsúfolja az ünnep tanulságát? S a kistfiú értelmetlenül őszinte arcára szinte fölírva látom a hétköznapi logika természetes magyarázatát: hiszen csak egyszer van egy esztendőben béke-nap!... (boa!)

Smetana Frigyes. (1824—1884.) Ez év május 12-én lesz 50 éve, hogy a nagy zeneköltő visszaadta lelkét a Teremtőnek. Ez alkalomból az iskolák és más intézmények ünnepélyeken fogják méltatni művészetének varázsát s leróni iránta a hála és kegyelet adóját.

Smetana 1824. március 2-án született Lytomyšl-ben. Már kis gyermek korában sokat ígérő zenei tehetséget árult el. Minden szabad idejét a zenének szentelte. Sokat tanult, amíg elérte célját. A XIX. század folyamán Dussek nyitja meg a zenészek sorát Csehországban (zong. művek, paeclag. munkák) utána következtek: Worzišek, Tomasek, Horak s főleg Smetana, ki az első cseh opera megteremtője (Az cladtól menyasszony) s akinek minden művében élénken verődik vissza a nemzeti szellem. Fiatal éveiben Prágában zeneanárkodott, honnan Svédországba ment. Azonban itt folyton gyötörte a honvágy, s nem tudott soká imádotl hazájától távol maradni. Amidőn hazatért Prágába, barátai meghívt szeretettel fogadták. Gyönyörű operáival pedig rövidesen meghódította a zenekedvelő közönséget. A »Brandenburgiak Csehországban« s a »Dallibor elhatárolzó sikert aratott. Operái még: A csók, Két özvegy, A tilok, Líbuša, melyek a cseh nemzeti színház megnyitására írt. Az ördögszirt, stb. Hátrahagyott operája: Arkuna bevétele. Operáinak sok dallamrészlete népdallá lett, mely más bájos szerzeményeivel együtt a hangverseny-műsorok állandó tárgya. Élete végén a legszörnyűbb csapás érte, ami zenészt érhet, — meg-süketült.

Zenei munkáit nemcsak honfitársai, hanem az egész világon ismerik

és kedvelik. Mi pedig hálás szívvel emlékezünk a nagy művészre s művészetében szívesen gyönyörködünk.

Dvorák Antonin. (1841—1904.) Május 1-én lesz 30 éves fordulója halálának. Lehetetlen, hogy meg ne emlékezzünk fennkölt művészetéről. Dvorák a zenekultúra egyik legbívőbb apostola, aki világhírré lett szert munkái által. Hiszen csaknem minden térer kiváló zenemű-termékei vannak.

A Kralup melletti Nelohozevesben (Mühlhausen) született 1841. szept. 8-án. Már ifj úkorában szenedélyes hegedűs volt s 1862-ben a nemzeti színház mélyhegedűse lett s 1873-ban ének és zenekarra írt himnuszával állami ösztöndíjat nyert. Nagy tehetségét Liszt Ferenc is hamarosan felfedezte, s így a prágai konzervatórium tanára, majd igazgatója lett. Elsőrangú mestere a cseh nemzeti zenének s nagyszerű művészte mellett mindig népies igyekszik maradni. Legkiválóbb művei zenekarra: Szláv táncok, Szláv rapszódiaik, Serenád, Notturmo, Scherzo capriccioso, Megnyitók, Szimfóniák, Oratórium, Stabat Mater, Király és szénégető. A furlangos paraszt, A tölkel ütőt, Dimitry, Jacobin operák. Zongora-és hegedűversenyek. Kamarazene, Zongoradarabok és dalok, stb.

Tisztelettel áldozunk a nagy művész halhatatlan szellemének, Művei örökké fognak élni.

A tisztviselő-szervezetek végrehajtóbizottsága legutóbb beadvánnyal fordult a kormányhoz, melyben sürgeti a kormány választát a fizetésleszállításra vonatkozó törvény és rendelet ügyében. A beadvány rámutat arra is, hogy a pénzügyminisztérium az 1935. évi állami költ-

Az új tanterv alapján készülő

Részletes tananyagbeosztás

minden iskolatípus számára külön-külön kidolgozva jelenik meg. A galántai tankerület tanítói, akik e tanmenetet összeállítják, tekintetbe veszik az általános szlovenszkói pedagógiai szempontokat, hogy minden magyar tanítvány iskolája használhassa. A helyi vonatkozású bejegyzésekre üres rovatok lesznek. A terjedelmes mű sokszorosítva, jutányos áron kerül forgalomba.

Előjegyzéseket elfogad a

»Magyar Tanítók Könyvesboltja« Galánta

ségvelés kidolgozásához adott utasításában számai a fizetéscsökkenlés további érvénybenmaradásával, tehát eszerint a fontos memorandumot figyelmen kívül hagyták. Az exekutíva ismétlenül kívánja, hogy a beadott petíció értelmében szüntessék meg a két takarékosági intézkedést, valamint vonják vissza a pénzügyminisztérium utasításait, melyekkel ezen intézkedéseket hivatalból meghosszabbította. A végrehajtóbizottság reméli, hogy kérelme meghallgatásra talál.

Egyház és állam. Az Ungváron megjelenő Keleti Ujság hűsvéli száma Bertók Béla körpátaljai ref. püspök nyilatkozatát közli a ref. egyház időszerű kérdéseiről. Az iskoláügyekkel kapcsolatban Bertók püspök a következőket mondotta: — Mi, reformátusok, elvileg nem vagyunk az iskolák államosítása ellen. Készséggel hozzájárulunk, ha az iskolák államosítása általános lesz, ha más egyház kezében sem marad iskola és az állam nem állítja fel velünk szemben azt a követelést, hogy az iskolákkal együtt az egyház birtokainak egy részét is engedjük át. Ha győz az a felfogás, hogy a népoktatás állami kötelesség, természetesen tudomásul vesszük, az állam törvényes akaratát előt megahajlunk, azonban igazságtalan elbánás volna, ha az államosítás amúgy is szegény gyülekezeteink vagyoni megkárosítását és csak az iskolák megszüntetését, s nem fennmaradását, illetve nem új iskolák szervezését jelentené.

Gyermektanulmányi mozgalom Szlovénzkön. A Masaryk-tudományos, irodalmi és művészeti társasággal folytatott tárgyalásaim eredményeképp közlöm kartársaimmal, hogy az Akadémia keretén belül

meg fog alakulni egy pedagógiai, illetve egy gyermektanulmányi társaság, jobbanmondva alosztály. Felkértem azon kartársaimat, akik a pedagógiai irodalommal különösen azonban a gyermektanulmányozással foglalkoznak, vagy ez őket érdekli, jelentsék be hozzám címüket, hogy tisztán láthassuk, kikre számíthatunk jövő munkánkban. Kartársi üdvözléttel: Adler Ernő, áll. polg. isk. tan. Rimavská Sobotá, állami polgári iskola.

Műsoros délután Kisóváron. Hogy erős akarattal és kitartó munkával milyen eredménnyel lehet felmutatni az összhangzatos ének tanítása terén, azt Molnár István kisóvári kollégánk egy szépen sikerült műsoros délután keretében mutatta be. 29 tanulóval rendelkező 8 évfolyamú osztallan iskola vezetője Molnár István, s évente szebbnél-szebb hangzatos éneket tanít be fényes sikerrel. Ilyenkor tavasz felé, a kis falucska intelligens földműves lakóinak azután bemutatja fáradozásainak gyümölcsét. Növendékei a 4. évfolyamtól kezdve kollaismerők és az 1. évfolyam növendékeit is besorozza az énekkar tagjai közé, mert reájuk is szükség van. Ilyen bemutatás volt március hó folyamán is. A falucska lakóin kívül megjelennek a szomszédos falvak iskoláinak növendékei is tanítóik vezetésével, hogy egy kellemesen eltöltött délután emléket magukkal vigyék, s tápsaikkal jutalmazza a sikerült előadás rendezőjét és szereplőit. Két-, három- és négyzólamú énekek tarkították a műsort, melyet a 28 tanuló bámulatos fegyelmzettséggel és tisztán, precízen adott elő a jelenlévők gyönyörűségére. Nem is akármilyen könnyű, egyszerű darabokat, hanem szép, értékes dolgo-

Az új tanterv magyar fordítása megjelent!

Ara kötve 11.50,

fűzve: 9.50 Ké.

Megrendelhető a

Magyar Tanítók Szövetség. Könyvesboltjában, Galántán

kat hallottunk az előadáson. Az énekszámon kívül 1 felvonásos gyermekdarabok és kürt-kvarter is voltak a műsoron. Elismerésünk zászlaját hajtják meg Molnár István kartárs elől, kinek sok-sok sikert és erőt kívánunk a további munkájához.

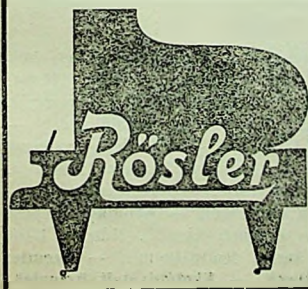
F. K. Eljegyzés. Bastrnák Ferenc gútai jegyző husvét vasárnapján tartotta eljegyzését Hrotkó Sándor igazgató-kartortanító leányával, Jucikával, ugyancsak gútai r. kath. tanítónéval Csicsón. Gratulálunk!

A »Magyar Figyelő« (a Csehszl. Magyar Tud., Irod. és Műv. Társ. folyóirata) II. évf. 1—2. száma 256 oldalon jelent meg. A vaskos kötet »a csehszlovákiai magyar irodalom mai képét« akarja bemutatni. Szaltnai R. »A csehszlov. — magyar szellemi együttműködésről« írt dolgozatában ezt írja: »Az együttműködés egyik nevezetes területét a tanításban és nevelésben látjuk. A pedagógia az a tér, ahol a legközvetlenebb módon alakul ki az új nemzedék, mely már hordozójává válik mindannak, amiről ma csak elméleti vitákat folytatunk. Mekkora felelősség hárul tehát e szempontból mindkét nép pedagógusaira! A csehszlovákiai magyar pedagógia eléggé nem méltányolt hid-szerepet tölt be kisebbségi életünk minden percében.«

»Karénekek« Gáspár kartársunk szerkesztésében. A mű 60 éneket (2—3 szól. 4-es férfikarra, vegyeskarra) és szóló énekeket tartalmaz kísérettel. A könyv még jutányosan kapható Kovács Gyula íg. tan. címén 16 Ké 50 f. beküldésével, Simonovec, okr. Feledince. Bolti ára magasabb lesz.

Pap-tanító-képzés. Dr. Magda Sándor, a szlovenszkió tiszáninneri egyházkerület új püspöke, székfoglaló beszédében a tanítóképzésről ezeket mondotta: »Régi ideám, hogy a tanítóképzést a lelkészképzéssel kapcsoljuk össze, hogy így az egyház tanító és igel hirdető munkásai testvéri szeretetben és együttérzésben összeforrva, a közös nagy cél által lelkesítve, együtt készüljenek elő szent hivatalukra.«

Kultúra, vagy — komédia? A Galambos Zoltán, komáromi ref. lelkész szerkesztésében megjelenő »Kis Tükör« c. belmissziói lap márciusi számában a következők nem kis fel-tűnést keltő közlemény jelent meg: »Szindarabot akartak előadni az egyik gyülekezésben. Az ilyen hiúság-ápolásra akad szereplő elég. De a bibliakörösök imádkoztak azért, hogy az Isten hiúsítsa meg a rektor úrnak és a legényeknek ezt a tervét. S íme, a női főszereplő lemondott... Közben a rektor úr is napoként Bibliát olvasgató váll. Már neki is kellemetlen volt a komédia. Szindarabozni akkor, amikor emberek élnek körülötte bűnösen, lelki nyomorban, Krisztustalanul... szindarabban még inkább elalattai őket a lelki halálban... És lemondott az új főszereplő is. Mire a rektor úr nagy holdogán kijelentette, hogy nem tartják meg a komédiát. S azóta bibliakört vezet. S még mindig vannak, akik csak szájjal mondják, de szívükkel nem hiszik, hogy Isten meghallgatja a hívők imáját, hogy vannak csodák!« — Ennyi a nevezetes híradás. Valóban »csodának« kell hinnünk, hogy a XX. században szóhoz juthat az ilyen, középkort is megcsúfoló föl-

A világhírű

Rösler zongorák

vezérügynöksége és lerakata
Vázansky Ottokár orgona-
építőnél Nitra, Školská 3.
Igen előnyös fizetési feltételek.
Kívánatra ingyen prospektus

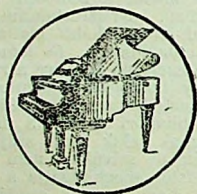
fogás, mely a színjelőadást (tehát a vallásos szindarabok előadását is) értéktelen komédiának tartja. Ez lesz talán a legújabb szekta hitvallása?...

A gyümölcsfákat ültetés előtt 24 óráig vízben áztassuk. A gyökereket az áztatás előtt melsszük le,

mert csak a frissen megszelt részeken át tud csak a fácska elegendő vízmennyiséget magába szívni. A kiültetett gyümölcsfák gyakori kiszáradásának oka legtöbbszörre a gyökér és a fa lonnyadtsága. A jól megáztatott fák megerevése biztos. (Növényvilág, Somorja.)

KIADÓHIVATALI ÜZENETEK.

S. K. Borka. A könyvesboltra küldött 40 Ké-t lagdíjára könyveltük. — Cz. M. Michalovec. A küldött 40 Ké-t megkaptuk. — Cs. M. Hrbáč. Befizetőlapokat küldtünk. — L. J-né Szentes, K. J-né Nagyida. Címüket a kért módon javítottuk. — A. V. Ujgyalla, B. S. Naszvad, T. R. Dercen, F. I. Linhartovec, T-né P. A. Mad, K. F. Zsigárd, W. J-né Lučence, M. L. Verecknye, P. L. Ladice, W. E. V-Cefln. Sch. E. N. Zámky, E. Gy. Sardice, B-né L. M. Dehrad, O. G. Palád, H. L. Ladmovec. Levél ment. — Z. Gy. Krátlk, B. B. Sherešovo, S. J. V-Meder, K. Gy. Figa, M. M. Malé Ratovec, K. I. Eperjes. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk. — R. E. Péterfalva. Levele szerint intézkedtünk. — G. M. Zapsoň, H. E. Bratislava. Az elveszett számokat újból megküldtük. — Z. M. Gúta. Levelében közölteket tudomásul vettük.

Zongora és harmonium

saját gyártmányú, továbbá elszerendű hangszerek, úgy bel-, mint külföldi

-- világmárkák --

Lidl Józsefnél Brno

Zelny trh 10. hangszergyár.

Nagy előnyök tanítók részére. Kényelmes részletfizetés. Javítás és csereüzletek. — Közelebbi tájékoztatást nyújt szíveségből Plichta Iános nyugalmazott tanító úr Nové-Zámky.

TARTALOM:

Vezérelk. (b): Egy »probléma« körül. — A pedagógia műhelyéből. Adler Ernő: Legújabb áramlatok a neveléstudomány terén. (Folyt. köv.) — Fórum. »Csak tárgyilagosan«. — A »tárgyilagosság« Toporesák testvér cikkében. — Kónya József: El-e avagy elhalálozott? — Egyesületi élet. Felhívás egyesületünk tagjaihoz! — A košice-moldavai járáskör választmányi gyűlése. — Az országos énekkar nyári körútja. — A galánta-vágsellyei énekkar műsoros estje. — Kartársaink figyelmébe! — A lanterv magyar fordítása megjelent. — Krónika. Szepesi Gyula: Peary és Shackleton csodálatos eredményeket... Március 6-tól iskolai rádióelőadásokat közvetl a kassai leadóállomás. — Szemle. Bel- és külföldi folyóiratokból. — Hírek. — Kiadóhivatali üzenetek.

A LEGTELJESEBB **SZLOVÁK NYELVTAN**

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT **KÉT KÖTET - 576 OLDAL.**

A Köztársaság lenállása óta ez az.

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondatánát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA

új helyesírás szabályait.

A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!

A teljes, két kötetes mű ára fűzve KÉ 53—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60—

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál

Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,

Stefanik-utca 14.

csináltatják ruháikat.

Kézzelhimzett fehérneműt, ágyneműt, asztal-
tálműt és teljes menyasszonyi kelengyét
csakis jó minőségben és legolcsóbb árak
mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava

Vadász-sor 8.

Piešťany

Másiarska 11.

Tanító uraknak és becses családjuknak kedvező fizetéssel feltöltöttek.

Kívánatra dústartalmú mintagyűjteménye-
met díjtalanul és vételkötelesség nélkül
bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai Únió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70,
II. rész 22.70 Kč (5. XII., 100.019/32-I./1.)

Vásárhelyi—Wells: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 23.70,
II. rész 24.70 Kč (31. III., 34.145/32-I.)

Wessély: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 8.— Kč (27. IX., 111.133/32. I./1.)

Somogyi: Természetrész

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötve
Kč 15.50 (19. II. 20.195/32. I./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok vannak mellékelve. 5 ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igazgatója egyenesen az Unie cégnek Praha küld be, az Unie cég egy ingyenpéldányt adományoz a szegénységű tanulók számára. — Jövő-hagyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az Unie cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Unie-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyveink és segéd-tanesszközeink szlovenszkói főmegbízottjainál

a ŠTEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

d

MAGYAR TANITO'

XIV. évf.

10. szám.

H A R M O S

MAGYAR TANÍTÓ

általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és
a Podkárpatzska Ruszi Ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Felelős szerkesztő: Boross Béla.

Társ szerkesztők: Gáspár János, Uherezky Géza, Willand János.

Kárpátaljai munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolnle Sallby—Alsószell.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2.— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolnle Sallby (Alsószell), Galántal járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Arendás
József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. Á. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Nagyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Komárom, Nemesik
Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendők. E levelekben közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szám-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

1 egész oldal	80 Ké
1/2 „	50 „
1/4 „	30 „
1/8 „	15 „

Évi hirdetésnél:

1 évre 1 egész oldal	900 Ké
1 „ 1/2 „	500 „
1 „ 1/4 „	320 „
1 „ 1/8 „	200 „

Engedmények:

3xi közlésnél	15 %
6xi „	20 %
12xi „	25 %
24xi „	30 %

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola, küldendők.

A magyar tanítóság továbbképzése.

A szlovenszkói magyar tanítóársadalom, az anyagi és erkölcsi érdekvédelem mellett, kari élete küzdelmeinek homlokterébe állította a tanítói továbbképzés kérdését is. Az anyagi elismerés igazságkeresései közben sohasem feledkezett meg erről, s ha véglálapozzuk az egyesület történetének változatos lapjait, terjedelmes oldalakat találunk ott a továbbképzés felszíntartott problémájáról. Izgalmas és szenvedélyes hangú tiltakozások, a kenyérharc állomásait jelző tanítói gyűlések napirendjén, mint elmaradhatatlan tárgysorozati pont: ott szerepel az önképzés, a tanítói műveltség, a tanítóképzés fejlesztésének örök felkiáltója, mint szerves kiegészítője, stratégiát összekötője a tanítói jogharcok támadó vonalának.

Lapunk jelen számában ankétet közlünk a továbbképzésről. Az ankét rendezője a sorok között enyhé szemrehányással illeti az egyesületet, hogy ténykedései során a továbbképzés ügyét háttérben hagyta. Látszólag talán igaza van. Egyéni felelős dolga megítélni, hogy fájó sebeink tömkelegében melyik a legfájóbb. Az éhes ember bizonyára a gyomrára gondol elsősorban, minden mást megelőzve. A beteg tüdő a hegyi levegő után áhítozik. Aki pedig éhes is, beteg is: annál igazán csak sorrend kérdése, hogy melyik baját orvosolja először... A továbbképzésért és az anyagi elismerésért folytatott küzdelmeink között is csak ilyen sorrendi különbség lehet. Egyesületi mozgalmainkat, törekvéseinket, általában egyesületi életünk kiélési módját nagyon sok tényező befolyásolja. Ha végigtekintünk a mögöttünk lévő egyesületi esztendőök eseményein, úgyszólván minden egyes évi közgyűlésnek megvolt a maga kiválasztott tárgyalási anyaga, tükrül az eseményekre rezdülő tanítói léleknek. Volt olyan gyűlésünk Léván, hogy a tanítóképzés kérdése (mely legszorosabban összefügg a továbbképzéssel) lefoglalta a gyűlés idejének felét, s délután félkellőkor még senkinek sem volt észében az ebéd. S ha fölszámítjuk azt, hogy úgynevezett »anyagi« ügyeink javarésze nem is a magunk közvetlen hasznát, hanem utódaink és hátramaradottaink jobb sorsát, boldogulását kívánja szolgálni, akkor nyugodt lelkismerettel mondhatjuk, hogy a szellemeknek tartozó kötelességlistánkon nincsen adósságunk. Senki sem vádolhat minket azzal, hogy üdvösségünket eladtuk egy tál lencséért.

Ha a továbbképzésről szóló hozzászólásokat figyelemmel elolvassuk, lehetetlen észre nem vennünk, hogy azokban az egyesületünk eddig elfoglalt és szilárdan tartott

álláspontja domborodik ki. Ez érthető is, merthízen a hozzászólók, csaknem kivétel nélkül egyesületünk tagjai, akik eleitől fogva ismerik az egyesületnek e tárgyban indított akcióit, annak lényeges résztvevői, mozgatói, propagálói voltak, s az egyesületi közös állásfoglalás is mindig az alkotó összetevők eredője: a részeredmények összefoglalása. Miben áll ez az egységes vélemény? Abban, hogy a tanítók továbbképzésének égető kérdését senki sem kezeli úgy, mint valamely önálló, elszigetelt, önmagára tartozó problémát, hanem egybekapcsolja mindazokkal a pedagógiai, kari, tanügypolitikai és szociális vonatkozású feladatokkal, melyek az itteni magyar tanítóság szempontjából megoldásra várnak. Mert csakis ezen az alapon lehet a kérdéssel foglalkozni. A továbbképzésnek annyi rokonproblémája, annyi föltételezett előzménye van, hogy az csak az ezekkel való szoros vonatkozásban tárgyalható.

Ezért van az, hogy egyesületi életünk egységes életfolyamában nem tudjuk elválasztani egymástól a továbbképzés, a tanítóképzés, a Tanítók Háza, a fizetésesöskkentés, a könyvesbolt és a löbbi időszerű »napirendi anyag« alkotó elemeit. Ilyen az élet. A tanítói élet kiváltképp. Legföljebb olykor-olykor az egyes vonatkozások, tekintetek kerülnek előtérbe, de ugyanakkor semmi sem tűnik el a szem elől. A tanító, mikor számba veszi, hogy nyári pihenésének bizonyos időszakát önmaga továbbképzésének szenteli, előzőleg mérleget állít föl, s kiszámítja ama ismeretlen és ismeretlen adatok értékét, mennyiségét, teherbíró képességét, melyek az előtérbehelyezett egyetlen szempont értékét ki-egyenlíthetik. Ugyanezt tette és teszi egyesületünk is általános vonatkozásban.

Most, hogy az ankét igazán előtérbe hozta a továbbképzés mindig aktuális ügyét, — bár az anyagi összefüggések korántsem tették kedvezővé viszonyainkat — fontoljuk meg az ankét résztvevőinek megállapításait, tanácsait, kövessük útmutatásait és legyünk rajta, hogy az ebben a kérdésben döntő szerepet játszó pedagógiai nézőpont érvényesüljön az ossztanítóság állásfoglalásában. A tavaszi közgyűlések — a sok keserűséget és gondot okozó fizetés-csökkenés után — legyenek számunkra a továbbképzés jelszavával kieszközölt fegyverszünetek folytonos tanítói érdekvédelmi harcaink között. Nagy önmegtartóztatás kell ugyan ehhez, mert hiszen, bárhogy hességeitjük magunktól, föltámad bennünk a szabódezsőtől pamlilát: »éhes gyomorral nem lehet himnuszt énekelni...« — de a tanítói lélekben van valami ősi erő, ami a legzivatárosabb környezet mögé is szívárványt tud varázsolni. Próbáljuk továbbképzésünk ügyét, amennyire lehet, elszigetelni keserveinktől, abban a reményben, hogy a tanítói szellem föltétele megoldja sok fájó ügyünket.

Ez volna az ankét legszebb eredménye.

(bb)

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL.

Még egy elfelejtett magyar matematikus.

A magyar faj ősi talajának dúsán termő erejét igazolják azok a szellemi kiválóságok, akik egy számbelileg kis nemzethez szokásszerűen mért szellemi határfokon túlterjedve, szellemi energiájuk fényével besugározták az egész világ tudományos egyetemességének tudatába. A gyengébbekhez, a kevesebbekhez tartozónak sokszorosán túl kell szárnyalnia a többséghez tartozó képességeit, hogy az erősebb által állított korlátokon túlrepülve elérje a neki méltán kijáró tündöklő hegyesúcsot. Talán ez az oka annak, hogy a magyar tudományosság kiválóságai mindig a nehéz és a mások elméje által szinte megközelíthetetlen kérdések megoldása által emelkedtek fel valamely tudomány megszokott horizontja fölé, ahol azután nem akarva is észre kellett venni az ismeretlenségből feltűnt fényes csillagot. Nem ezt igazolja-e Bólyai F. Appendix-e, akiről ma már az egész matematikus világ elismeri, hogy »semiből egy egész más világot teremtetl».

A matematikai tudományok egy másik kiváló magyar képviselője Sipos Pál. A művelt magyar közönség legnagyobb része még talán a nevét sem hallotta ennek a szerény tordosi ref. predikátor-tanárnak, aki a szerény ref. parochián meghúzódva, lángeszével a legegyszerűbb módon oldotta meg az akkori legnehezebb matematikai problémákat. Igen, — sajátságunk ez nekünk, hogy »az idegen csillagok fényén elmélázunk«, de nem érezzük meg a saját üstökösünk perzselő melegét. De vannak közöttünk mégis néhányan istenáldotta kiválasztottak, akik a saját ugarunkon szántanak s ekéjük felszínre hozza elfeledett, vagy eltemetett szellemiségünk kincseit.

Ilyen istenáldotta kiválasztottja a matematika magyar művelői közül Wojciechowszky József dr. tanár és ilyen drága kincse az elhanyagolt magyar ugarnek Sipos Pál. Wojciechowszky dr. több évi fáradságos munkával összegyűjtötte Sipos Pál életrajzi adatait és matematikai munkásságának zseniális

Az Igazgató Kartársak figyelmébe.

Szövetkezeti Könyvesboltunk eredeti árákon szállítja az államnyomda által kiadott összes iskolai hivatalos nyomtatványokat. A könyvesbolt útján történő megrendelés semmi hátrányt sem jelent a rendelőre nézve. A nyomtatványokat az iskolák ugyanazon az áron és portómentesen kapják, mintha közvetlenül az államnyomdába küldenék megrendeléseiket.

A tanév végén esedékessé váló napló- stb. rendeléseket várja
»Magyar Tanítók Szöv. Könyvesboltja«, Galánta.

eredményeit. Rendszerbe állította Sipos Pál összes dolgozatait a maguk eredetiségében is, de átdolgozta azokat a matematika mai módszereivel is. A matematikával foglalkozók sok unalmas órát üzhelnek el az arányokkal dolgozó Sipos-féle tételekkel, viszont a függvényekkel való gondolkodást megszokott matematikusnak egy kis bosszúságot is okoznak, mert a megértést nehezkesnek teszik.

Sipos Pál 1759. október 16-án született Nagyenyeden. Itt végezte a 9 gimn. osztályt. Tanult Frankfurtban, Göttingában és Frankfurtban diésérő tanári oklevelet nyert. Mint az akkori idők szegény szücsmesterének fia, saját erejéből, majd Teleki Ferenc támogatásával tanult, akinek gyermekét 2 éven át tanította. Majd Szászvároson rektor-professzor, 1805–1810-ig pedig a sárospataki főiskola tanára volt. Fő pedagógiai elve volt »inkább keveset tanítani, de jól«, ez volt a »regula aurea«, melyet az általa készített és a kuratorium által elfogadott tantervben szigorúan végre is hajtott. (Ma is ez lehetne a »regula aurea«.) Sárospatakról Tordosra került, ahol lelkészkedett és zavartalanul foglalkozhatott a matematikával. Kazinczyhoz személyes barátság fűzte, akivel állandó levelezésben állott. 1816. szeptember 16-án halt meg.

Matematikai munkásságából ki kell emelni a körív hosszának mérésére vonatkozó mechanikai szerkesztéseit. Leghíresebb munkája volt a »Beschreibung«, melyet a berlini akadémia aranyéremmel tüntetett ki. Ebben leírja egy elms eszközt, az »izométernek« ismertetését, melynek segítségével adott körívet tetszésszerűnli arányú részekre lehet felosztani. Készülékének alapja nem a kör, hanem egy csigavonal (kochleolid), melyet a magyar matematikusok Sipos-féle csigavonalnak neveznek, mert a görbe matematika tulajdonságaival oly alaposan és részletesen senki sem foglalkozott. Ugyanc munkájában ad az ellipszis területének kiszámítására és mérésére vonatkozó annyira megközelítő eljárást, hogy azt ma is a legjobbnak kell tartanunk.

Másik nevezetes munkája a »Specimen« volt, melyben a trigonometrikus függvények logaritmusát számítja ki az egyszerű log. értékekből 10 tizedes jegyre a szög nagysága szerínt változó, láblázatosan megadott számértékek segítségével. Ezen munkája alapján használták nálunk először a negyedkör tizes-rendszerű törtrészeit.

Sipos Pál matematikai munkásságával egyéül több magyar név került be a matematikai tudományok halhatatlanjai sorába s eggyel többen lettek ismertlé azok közül, akiknek munkásságára önérzetesen tekinthetünk vissza, mert a mieink voltak. Köszönet érte dr. Wojciechowszky tanárnak. A dolgozat címe: Sipos Pál élete és matematikai munkássága. S o m o g y i.

Pénzkölcsön! Végteljesített és nyugdíjas tanítóknek 7^{1/2}% százalékos kölcsönt folyósítottok havi törlesztésre. — Válaszbélyeg

2 Ké melléklendő.

K o m l ó s

Ingatlan és pénzbeszerzést iroda
Komárno, Magyar-ucca 3.

FÓRUM

A Magyar Tanító ankétje csehszlovákia magyar tanítóságának továbbképzése tárgyában.

Csehszlovákia magyar tanítósága közel másfél évtizeddel-ezelőtt a magyar tanítóság mindennemű kari érdekeinek szolgálatára alapította meg egyetlen — általános — egyesületét és azt anyagi áldozatoktól vissza nem riadva, biztos alapokra helyezte. Az elmúlt másfél évtized az egyesület anyagi alapjainak lerakása jegyében és a magyar tanítói kar anyagi érdekvédelmi szolgálatában telt el. Az egyesületnek a magyar tanítóság szellemi javait, azaz kultúr-érdekeit szolgáló minden tekintetben kifejtett munkája, nem áll arányban a fentebb említettekkel.

Ez a tény és az, hogy a magyar tanítóságnak a rohanó korral haladó szellemi felkészültségét, szakludását kívülről, a közel és legközelebbi multban ismétetlen kedvezőtlen kritikában részesítették, természetsszerűleg ráterelte Csehszlovákia magyar tanítóságának figyelmét továbbképzésének kérdésére, melyről a mindennapi élet küzdelmei ezideig elvonták a magyar tanítóság figyelmét. Az elmúlt három év — amióta a továbbképzés kérdése halározott formában a magyar tanítóság egyetemessége előtt szerepelt — megérlette a kérdést annyira, hogy egyesületünk vezetősége a továbbképzés kérdésének megoldására irányuló gondosan előkészített akciót indítson.

Az egyesület vezetőségének ezt az akciót előkészítő munkáját véltem és volt céлом megkönnyíteni, a továbbképzés tárgyában a **Magyar Tanító** hasábjain rendezett ankéttel.

Az ankétca való részvételre egyesületünk járásainak, megyéinek és szakosztályainak elnökeit, valamint a Podk. Rusi Áll. Magyar Tanítóegyesület elnökét, továbbá a magyar társadalom kultúr-vezetőit kértem fel. Tudatosan nem léptem érintkezésbe e tárgyban a Csehszlovákiai Magyar Tudományos Társaság vezetőségével, mivel — szerény véleményem szerint — a M. T. Társaság ugyanígy, mint egyesületünk országos elnöksége, az ankétca elhangzottak figyelembe vételével lesznek hivatva a kérdést minél tökéletesebb formában megoldani, illetőleg a megoldást szolgáló további lépéseket megtenni.

A részvételre felkért Urak telcmesen nagyobbik része a cél megérdemelle szíveséggel vesz részt az ankétca, másik része nyilatkozatát későbbi időpontra igéri. Egyedül **Alapy Gyula dr.**, a Sz. M. K. E. országos elnöke nem válaszolt,

noha két ízben is felkértem őt az ankétan való részvételre. Mindezeket szükségesnek tartottam előljáróban elmondani a nyilvánosság tájékoztatása céljából.

Ezek után hálás köszönetet mondva az ankét minden résztvevőjének a szíves közreműködésért, az ankétet megnyitom, amikor is betűrendben közlöm az ankét résztvevőinek a továbbképzés tárgyában nyilvánított véleményét.

Dubay Géza tanító, járásköri elnök (Érsekújvár):

»A tanítói továbbképzés tárgyában ismertetett eddigi ter-
vezeteket helyeseknek tartom és azokhoz hozzájárulok.

Bauer Ferenc tanító, tanítómegyei elnök (Bratislava III.):

A továbbképzés kérdése valóban egyike a legfontosabbnak, mert mindannyian érezzük, hogy szükség van rá. Az ajánlott kultúr-bizottság megalakítása a legközelebbi központi gyűlés programjára felveendő. A kultúr-bizottság tagjai ott megválasztandók, hogy a bizottság működését azonnal megkezdhesse.

Az egyesület tagjaiból alakult kultúr-bizottság aztán saját hatáskörében határozzon kiegészítéséről.

Farkas István polg. isk. szaktanító, író, lapszerkesztő:

A csehszlovákiai magyar tanítóság továbbképzésének legfontosabb és alapvető szükségessége az országos magyar tanfelügyelőség és a több, mint nyolcszáz magyar tannyelvi iskola számára legalább hét-nyolc önálló magyar tankerület felállítása. Ezenkívül a bratislavai tanügyi referátusnál rendszeresített, önálló hatáskörű magyar kultúr- és könyvtárreferensi állás haldéktalan megszervezése. Az indokolás igen egyszerű. Ismert magyar pedagógusok hivatali főnökeite alatt a magyar tanítóember sokkal szívesebben szenteli majd idejét arra a természetes többletmunkára, amit a jó tanítólól önmaga és nemzetének továbbfejlesztése céljából el lehet várni. A magyar tanító nem utánozhatja tisztán a történelmi országrészek iskoláit, a cseh vagy német tanítók továbbképzését, mert a szlovenszkoí viszonyok és a szlovenszkoí magyarság igényei, adottsága, természete is mások. Ha iskoláink vezetése teljesen a mi kezünkbe kerül, a tanítóképzőkben már a modern pedagógia szellemében nevelkedett új magyar tanító-generáció a jövőbe vetett hit erejével lát hozzá önmaga és népének továbbfejlesztéséhez. Minden kisebbség a demokráciába helyezi természetes bizalmát. Ennek a teljes demokráciának felülről és minél hamarabb meg kell nyilvánulnia, a megbízhatósági kálváriákat és egyéb bürokratikus mellékhatásokat gyökeresen ki kell küszöbölni az iskolaügy köréből. A magyar tanító tartsa elsődendű kötelességének, hogy saját népének gazdasági életéből is részt kérjen, segítsen a szövetségi életben és elsősorban támogassa saját, tanítói szövetségét, mert annak sikeres kiépítése révén roppant sok szellemi értéket nyerhet a szövetséget kiadványai révén. Ne feledjük el, hogy egy nép kulturális ereje mindig a

megfelelő gazdasági kultúrától függ, s attól el nem választható. Kívánjuk minden magyar nyelven megjelent pedagógiai munka szabad és azonnali behozatalát, nyári egyetemek szervezését, magyar könyvtártaanfolyam fölállítását, a tanítóképzés főiskolai színvonalra emelését, szabad rendelkezési joggal bíró tanítói kamarák fölállítását. Ma is nagyon sok városi, falusi tanítóember akad, aki önmaga továbbképzésével elismert nevet szerzett és a kari érdekek szószólójává válhatott. Ismétlem azonban, amíg sokszor nem is a legkiválóbb csehszlovák pedagógusok kezében van úgy a szellemi irányítás, mint a minősítés kérdése, a magyar tanítóság továbbképzése etikailag, de politikai szempontokból is szinte lehetetlen, mert sajnos, sok helyen a politikai pártok, vagy a kissé sovíniszta Slovenská Liga szempontjai az irányadók. Mi magyar tanítók, ide s tova tizenhat éve élünk a köztársaságban, az állam gyermekkorát együtt éljük át a legmegbízhatóbb tényezőkkel, ideje, hogy saját művelődésünkre szabad kezet engedjenek. Egyébként félős, hogy továbbképzésünkre irányuló munkásságunkat — deus ex machina — esendőrök figyelniék titokban, vajjon nem lépik-e túl a »szent megbízhatóság« határait?!

Halász Ödön tanító, járásköri elnök (Komárom—Csallóköz):

Május végén tartandó közgyűlésünkön a kérdés tárgysorozaton fog szerepelni. Meghallgatjuk az elsősorban érdekelt fiatal tanítóságot. Megkíséreljük megállapítani, hogy volna-e elegendő jelentkező? Az egyesek és a járás milyen anyagi áldozatot hajlandók vállalni? Milyen tárgykör iránt érdeklődnek? A közgyűlésen elhangzottak alapján fogok a továbbiakra vonatkozó gyakorlati véleményt mondani.

Kormos Gerő tanító, a Podk. Rusi Áll. Magyar Tanítóegyesület elnöke:

Mi, akik pár évtizeddel ezelőtt szereztük tanítói készségünket, oklevelünket, akik a nagy világgégés frontharcosai voltunk, vagy az idő alatt, mint katonai szolgálalt alól felmentettek, de tanítói munkával — 2-3 tanító helyét egy tanító pótolta — annál inkább ellátott munkások, továbbá az állam-

RENDELJE MEG:

a »Magyar Tanítók Szövetk. Könyvesboltja« első kiadványát,

Boross Béla:

BOKRÉTÁT KÖTÖTTEM...

című ifjúsági könyvét,
az ifjúsági könyvtár számára.

Ara: kötve 10, füzve 8 Ké, portó 1.20 Ké.

Szállítja a Szövetk. Könyvesbolt, Galánta.

(Több iskola címére előzetes rendelés nélkül küldtük el a könyvet: kérjük az Igazgató Urakat, ne küldjék vissza!)

fordulat által okozott lelki megrázkódtatások, majd az új halárok megvonása által a napi tanügyi események tárgyalása lehetőségétől jóideig el voltunk zárva, bár azóta a Magyar Tanító, Magyar Tanügyi és Magyar Iskola c. lapjainkban egyesek igyekeztek minket a haladó kor pedagógiai színvonalára emelni és azon tartani, ki kell jelentenünk, hogy ez a munka nem mindenben érte el célját, teremtette meg gyümölcsét. És vajjon miért nem?

Feleletül olvassuk el a Magyar Tanító 1932. évi 12. számában Oye aláírással közölt »Megoldandó feladatok« című cikkel. Nagyon helyesen állapítja meg a cikkíró, hogy a továbbképzés akadálya a tanítóság szegénysége. Ha ez akadály volt 1932-ben, mennyire az ma, amidőn alapfizetésünket 14%-kal redukálták, amidőn felemelték a nyugdíjárulékot (de nem kevesbítették az adót), amidőn emelkedő tendenciát mutat a megélhetési index, amidőn esett a csehszlovák korona vásárló ereje, amidőn 40%-kal kisebbitették a lisztviselő-házaspárok helyi pótlékát, amidőn a tanítóság jó része csak nehezen tudja megfizetni egyesületi tagsági díját is, mert a fizetés alig elég kenyérre, ruhára, cipőre. (Ismerek tanítóházaspárt, kik márciusban ketten 900 Ké-t kaptak.)

Rendeztek-e a mi továbbképzésünkre kurzusokat? Megismertettek-e bennünket az új pedagógiai irányelvekkel, célkitűzésekkel? Ha a mi kis magyarságunk nem tartaná fenn a maga kis kultúrlapját, vajjon tudnánk-e mi valamit a haladó világ pedagógiai eseményeiről? globál módszerről? munka-iskoláról? Mit tett és mit tesz az államhatalom, hogy mi, régebbi tanítók, akiknek tanítói készülttségünk idején nem igen volt alkalmunk és módunk a szláv nyelv elsajátítására, így nem tudjuk a hivatalosnak nevezett »Vestnik«-ből, vagy nálunk még külön kiadott »Urjadovj Vjstnik«-ből megérteni eléggé a nekünk szánt dolgokat, vagy a tanfelügyelőség szintén államnyelvű rendelkezéseiből a dorgáló, vagy intő felhívásokat? Hát nem érdeke államunknak, hogy a még munkában levő régi magyar tanítóság is hadd fejlődjön, hadd tanuljon, hiszen ő is állampolgárok nevel, amelynek nemcsak a mennyisége, hanem a minősége is fontos állami érdek?! Lehet, hogy a mi fiatalnál, vagyis a következő tanító generációnál már nem lesz szó nyelvi nehézségekről, de nekünk, az átmeneti állapot szenvedő alanyainak, bizony ez nem kicsinyes dolog.

Nagy baj tehát, hogy nem jön segítségünkre a kormány továbbképzésünk lehetőségére, előmozdítására nézve sem kurzusok rendezése, sem az ilyen irányú magyar nyelvű kiadványok által.

A cselekvő-iskola forszírozása idején pl. nem közömbös dolog a szemléltetés sokoldalúsága a rajzolás útján, azaz, hogy pár vonallal minden találgatást kizáróan le tudjam rajzolni pl. a madár fejét, amely által rögzítem a gyermek ismeretét, vagy egy-egy állatfejet, amit a gyermek is igyekszik lerajzolni.

Azt mondják, hogy ha valaki nem foglalkozik állandóan és

kellő szeretettel valamely tárggyal, bizony a rég szerzett ismeretek elhalványulnak, végre egészen kiesnek az emlékezetből. Mi történik velünk, régebbi tanítókkal, ha sehol és sehonnan nem kapunk impulzust sem a fejlődésre, sem az állandó haladásra? A képzőben nem voltam rossz rajzoló, így kellő készséggel bírtam ahhoz, hogy néhány vonalban szemléltetni tudtam, amire szükségem volt. Ma mégis nagy szükségem lenne egy újabb kurzusra, azlán egy olyan gyűjteményre, amelyben ott lenne előttem lerajzolva az egész éven tanítandó anyag oszlályonként, vagy évfolyamonként. Melyiket kapom meg? Egyiket sem. Pedig állami érdek, hogy minden munkás el legyen látva a munkájához szükséges segédeszközökkel, tehát, hogy ott legyen abban a tanítói könyvtárban mindaz, ami a tanító szellemi szükségét emelheti, fejlesztheti.

Mi úgy látjuk, hogy pl. egy kórháznál megvan minden, ami a gyógyítást biztosabbá, gyorsabbá teheti, sőt az is, amiből az orvos magát képezheti, a különféle szaklapok is. Ezen kívül kurzusokat is rendeznek részükre, hogy el ne maradjanak a »ma« vívmányaitól, sőt azzal is foglalkoznak, ami már »holnap« aktuálisvá válhatik, szóval továbbképzésüket állami érdeknek tekintik. Ilyen módon kellene gondoskodni a tanítók szellemi értékének emeléséről, továbbképzéséről is, mert nemcsak az ép test a fontos, hanem az ép lélek is! Különösen ma, amidőn a »Többet ésszel, mint erővel« elve nagyon megszívtelendő, amidőn mindenki tudja, hogy a műveltebb halad, a tudatlan marad.

Meg kell alapítanunk, hogy a mi továbbképzésünk állami érdek, tehát állami kötelesség is, és ennek kiküzdésére minden lehetőt meg kell tenni. És vajjon tettünk-e már valamit? Ha igen, de sikertelenül, akkor megtettünk-e minden lehetőséget?

Be kell azonban vallanom valamit. Nem mindenkor az államhatalom nemtörődömsége és szűkmarkúsága az oka annak, hogy úgy van, ahogyan van, mert ennek sok esetben magunk is okozói lehetünk, sőt vagyunk.

Egyik éven megállapodásra jutottam az ungvári tanügyi referátussal egy rajzkurzus (nagyszünidei) rendezése érdekében. A referátus azt kívánta, hogy én végezzek és végeztessenek mindent, a referátus folyószítani fogja az előadó és tanfolyamhallgatók részére a szokásos összeget. Erintkezésbe léptem egy jövőű előadóval, aki készséggel vállalkozott a kurzus megtartására, sőt beküldte az előadandó anyag kimutalásál is, ami után felhívást tettem közzé a jelentkezésre. Több, mint 200 magyar tanító közül csak 8 (nyolc) érezte szükségét a tanfolyamon való részvételnek, a többi nem... Természetes, hogy abbamaradt minden. Igaz, hogy több levelet is kaptam kartársaimtól, akik arra kértek, hogy a jövőben ilyen tanfolyamot ne akarjak nyári szünetben, hanem inkább tanítási időben rendezni, mert a hónapok felszaporodott során összegyűlt betegségek kúrálására, testi, lelki, idegi feljavulásra nagy szüksége van a tanító-ságnak a szünidőre, ne kívánjam tőlük, hogy szünidőben, mint tanítványok, a padokba szoruljanak a rekkenő nyári hőségben.

Hogy fognának akkor az új tanévben az új munkához? — úgy-mond.

Lehet, hogy nekik volt igazuk ...

Oye kollégánk előbb említett lapszámú cikkében pontokba foglalta a lennivalókat, elsőnek említvén a szakkurzusokat, utána a tanulmányutakat a csehországi iskolákba, hol a modern pedagógiáról nyerhetne a magyar tanítóság gyakorlati ismereteket. Én megfordítva tennem e két pontot. Előbb az állam, esetleg más nép nyelvét tökéletesen beszélő kartársak tanulmányutra mennének (államköltségen!) az állam által megjelölt vidékekre (esetleg más országba) és hazajövetelük után kurzusokon adnák elő és ültetnék át szerzett ismereteiket. Vagy pedig írásba foglalva tanulmányaikat, az állam kiadná és megküldené minden magyar iskola tanítói könyvtára részére.

Bizony, nagyon helyes lenne, ha a magyarországi, tisztán pedagógiai irányú és tárgyú munkák akadálymentesülve behozatalát engedélyezné a kormány. Hiszen nem baj az, hogy magyar munka, csak jó legyen... Helyes lenne, ha jövővü gyakorlati cseh vagy más nyelvű pedagógusok értékes munkáját magyar nyelvre átfordító magyar tanítóknak segítségére jönné az állam. Ezek a munkák is bekerülhetnének az állam által kiadott tanítói könyvtárakba. Megjegyezni kívánom, hogy a kurzusok vezetésére sohasem szobatudósokat, hanem mindenkor gyakorlati embereket célszerű kijelölni, megbízni, akik az életben valósították, vagy valósítják meg mindazt, amit tanítóársaiknak átadni kívánnak.

A magyar társadalaomnak a tanítóság továbbképzésébe való bevonását csak azon esetre tartanám lenn, ha minden egyéb kísérlet sikertelenül végződne. Nem azért, mintha ettől semmi sikert nem várnék, sőt; hanem ezt nem faji, de államérdeknek tartom. Ha az állam egyik nemzetiségű tanítói méltók a továbbképzésre, úgy mind egyformán méltók és segítendők is.

Folytatni kell a munkát, amit Ocsovay kollégánk megkezdett. Munkára hát, mert már most is késtünk!

Kowarik Mihály tanító, kerületi elnök (Bratislava I.):

Városi tanítóegyesületünk foglalkozott a tanítóság továbbképzésének ügyével és a maga részéről fenntartás nélkül csatlakozik a Sz. Á. M. T. E. Nógrád Járásköre indítványához.

Mielőtt áprilisban a jövő tanévi tankönyvjegyzékét összeállítja, kérjen mutatópéldányt a mindenütt használt

Telkesszines abc-ből,

mely az új egységes írást tartalmazza.

Kiadó: ACADEMIA
könyvkiadóvállalat,

Bratislava, Grösslingová 34.

Az eszme helyes és időszerű. A fiatal tanító ma épp úgy küzd az élet nehézségeivel, mint az idősebb kartárs. Csekély jövedelmünkéből nem vagyunk képesek még könyvekre is valamit félretenni. A tanító minden időben igyekezett a korral haladni és a tudománynak vívmányait felhasználni. Ma élelkebb az emberiség fejlődésének tempója, ma az egyes ember — még ha a legszerencsésebb körülmények között élne is — már nem is képes a fejlődés horizontját egyedül átfogni. A tervehvelt kultúrközösségek talán lehetővé fogják tenni, hogy a haladás fonalát felvegyük és közös eszmecsere révén a használható népünk számára értékesíthessük.

Négyesy János tanító, járásköri elnök (Királyhelmece):

A továbbképzés gondolata nagyon helyes s az eszme nagyon szép és nagyon üdvös. Valamikor én is foglalkoztam ezzel a gondolattal s erről a témáról tartottam első elnöki beszédemet. Aki ezen gondolat megvalósításának, az ideál megtestesítésének szenteli fáradságát, egyszersmind az elismerésnek veti el magvait. Az ő lelkét valami szent lüz hevíti, a hivatás szent láze, mert a tanítói nevelésszálltá, megbecsültté, körülrajongottá, a tanítói munkát a népi életben konkrét értéké tenni törekszik. Nagyon fejlődött a világ, amióta megszületett a közmondás: «A jó pap hollig tanul». Úgy tetszik, e mondás ebben a formájában már kiélte önmagát, mert napjainkban a tanító az, akitől egyre több-több intenzitást, cselekvőképességet, nagyobb-nagyobb tudást követel a közélet. A követelményeknek véghezvitelére nem elég csak egyszer megtermékenyülni lenni: a jó tanító holta napjáig egyre tanul. A tanító nap-mind-nap probléma rögökön jár, s megbottani nem szabad. Simán, zökkenő nélkül kell megoldani a megoldásra váró kérdéseket.

Eppen ezért a továbbképzésre feltétlenül szükség van, de szükség van az önértékelés szempontjából is, valamint szükség van lelkiéletünk kicsiszolása végett is.

A továbbképzés történelmi önképzés által is, önértékelés, önállózatunk meghozatalával: lelkivágyból, tudásunk gyarapítása végett. Történelmi mások segítségének igénybevételevel, fölhasználásával: közszükségleti alapon, tudásunk gyarapítása céljából, terjedelmesebb fölhasználhatóságunk végett. Lehet az előbbi szabadabb, de egyoldalúbb, az utóbbi kötöttebb, de bizonyára gyakorlatibb. Mindkettő megvalósítása elé lényeges akadályok is gördülhetnek. Ezeknek az akadályoknak a fölismerésével s mineműségével a megalakítandó kultúr-bizottság fog bizonyára legegőbb találkozni.

Egyelőre részletkérdésekhez talán korai volna hozzászólni.

Választmányunk március hó 24-én tartott értekezlete alkalmával foglalkozott a testvéregyesület átiratával s a mai nehézhelyzetben, az emberek mentalitásán elindulva, nagyon tárgyilagosan ítéli meg a dolgot és alapos meghányás-vetés után a továbbképzés tárgyában a következő határozatot hozta:

»Kultúr-bizottságnak és pedig nem csupán a »továbbképzést« istápoló bizottságnak, hanem általában a tanítás-kultúrájának

problemájával foglalkozó bizottságnak megalakítását helyesnek találja.

A továbbképzés nem egyéni érdek és szükségesség, hanem országos érdek, tehát az államnak kell gondoskodni továbbképző tanfolyamok létesítéséről.

Az állami adminisztráció bármely más ágán, ha történik valamelyes újítás, az állam azonnal gondoskodik az illetékes szaktisztviselők ingyenes továbbképzéséről. A tanítói munka gyümölcse van olyan értékes, mint más, az állam felépítését, fenntartását szolgáló munkásság.

Központunk aligha van olyan anyagi helyzetben, hogy több továbbképző kurzust finanszírozhatna, egy időnyben. Mivel országos érdekről s országos megmozdulásról van szó, semmi gyakorlati értékkel nem bírna, ha csak ott, vagy csak itt szervezhetnék egy-egy tanfolyam.

Egyébként a további hozzászólást a részletek megbeszélése esetére fűzöttja magának.

Osvald Lajos tanító, megyei elnök (Galánta – Vágszellye):

Az itteni magyar tanítószeg továbbképzésének problémája mind súlyosabban lép előtérbe, s ennek megoldását természetesen a magyar tanítószegnek kell szorgalmaznia. Dacára annak, hogy a súlyos gazdasági viszonyokra való tekintettel sikerre és megnyugvást keltő megoldásra kevés a kilátás, azonban a jövőbeni megvalósítása érdekében állandóan munkálkodnunk kell, nehogy az a vád érhesse a magyar tanítószegot, hogy saját szellemi és pedagógiai képzettségének fejlesztését, hivatása területén a kornívón való fennmaradását nem törekedett minden rendelkezésre álló eszközzel megvalósítani.

Ebbeli igényeit nemcsak a közoktatásügyi faktoroknál kell szorgalmaznia, hanem bele kell venni a köztudatba, hogy a társadalom e tekintetben erkölcsileg és esetleg anyagilag is segítségére siessen. Nagy előnyére válnék a tanítószegnek, ha a közvéleményt meg tudná győzni, hogy a tanítószegnek nagyobb fokú pedagógiai készsége nem öncélúság, hanem ez a tudástöbblet a gyermekek eredményesebb és energiakímélőbb oktatásában nyilvánul meg, s hogy ez szükséges azon célból is, hogy az ifjú nemzedék nevelése-oktatása a pedagógiai tudomány mai állásának megfelelő lelki és élettani törvények alapján történjék.

RAUSCHERNÉ

kozmetikai intézetét

1934. január 10-től

Deák F. u. 5. sz. alá

helyezte át.

A szlovenszkói magyar tanítóság továbbképzését — véleményem szerint — az alábbi eszközök igénybevételével lehetne megvalósítani:

1. Szakirodalmi művek terjesztése által.

A szakajtó és pedagógiai irodalom termékeiben azonban nincs nagy választékunk Szlovenszkón. E tekintetben főleg a Magyarországon megjelenő szaklapokra és tanügyi művekre volnánk utalva, mivel a fejlett belföldi és egyéb külföldi szakajtó termékeit az idegen nyelv nemtudása folytán a tanítóság meglehetősen nagy százaléka nem veheti igénybe. Azonkívül a külföldön megjelenő könyvek és folyóiratok nagy része nálunk be sem szereshető. Pedig egyedül csak a szakirodalom hozzáférhető-sége révén oldható meg az általános, mindenkire kiterjeszhető továbbképzés. Anyagilag is ez terhelné meg legkevésbé a tanítóságot.

A csehszlovákiai magyar tanítóság rendelkezik egy nívós tanügyi lappal, a Magyar Tanítóval. Ez az egyesületi és kari élet alapos ismertetésén kívül oly mérvű szakképzést is nyújt, amivel a mi viszonyaink közt nemcsak meg lehetünk elégedve, de büszkék is lehetünk ezen lapunk pedagógiai értékére is. Amennyiben a közóhaj terjedelem tekintetében e lapot bővíteni szeretné, hogy még több pedagógiai tartalmú közleményt hozzon, vagy a bel- és külföldi szakirodalmat még bővebben és részletesebben ismertesse, úgy az csak anyagi kérdésesen fordul meg. Az írói és fordítói honoráriumokra szánt összeg emelésével, a szerkesztői és kiadói költségek bővítésével minden nagyobb nehézség nélkül megoldható volna.

Megoldást kellene keresni továbbá a járási tanítói könyvtárak ügyében is. Nemesak gazdagon ellátni a régibb és újabb szakkönyvekkel, folyóiratokkal, stb.-vel, hanem biztosítani kellene általános használatát, a könyvekhez való könnyű hozzáférést.

2. Tanulmányi kirándulások rendezése által is nagyobb anyagi megterhelés nélkül fokozni lehet a tanítóság szaktudását. Majdnem minden vidéknek megvan a pedagógiai érték tekintetében legkiválóbb iskolája, intézménye, ahová vasúton, vagy autóbuzson nagyobb nehézség nélkül el lehet jutni. A galánta-sellyei tanítómeze az ősszel két részletben, 70 résztvevővel, tett ily jölsikerült tanulmányi kirándulást a nagyszombati tankerület két kísérleti iskolájába. Az egyikben a globális módszer szerint való tanítás mikéntjél, a másikban az órarendhez nem kötött, szabad tanítási eljárás módszereit és eredményeit figyelték meg a résztvevők. Kevés költséggel, nagyon is használható tapasztalatokkal gazdagodtunk.

3. Végül továbbképző tanfolyamok szervezése által szolgálható a tanítóság továbbképzése. Ez a legnehezebb feladat. Mert nemcsak a megfelelő hely és az alkalmas előadók kiválasztása utközik nehézségbe, hanem súlyosbítja azt az anyagi megterhelés, ami már 6—7 napos kurzus megtartásával is egybe van kötve. Ezeknek úgy volna értékük és eredményük, ha egy-egy járás, vagy vidék tanítósa teljes létszámmal vehetne részt azokon.

Egyesektől eltekintve azonban a nagy állag nem bírná el az anyagi költségeket. Az egyesületektől várható támogatás is elenyésző csekélység a szükséges kiadásokhoz mérve.

A továbbképző tanfolyamok megszervezése tehát teljesen állami feladat. Addig is azonban, míg ezen jogos kívánságunk illetékes helyen méltánylást talál és megvalósításra kerül, mi saját erőnkől kíséreljük megoldani ezt a kérdést.

A galánta—sellyei magyar tanítómege már a múltban is rendezett ilyen kurzusokat és előadásokat, s tervebe vette, hogy ezen tanévnek a végén, Galántán újra rendez 3—4 napos tanfolyamot, amelyen a tanítómege tagjai közül felkért, az elméleti és gyakorlati pedagógiában kiválóan jártas kartársak fognak előadást tartani az ének, a rajz és a fiúkézimunka módszeres tanításáról, elmélettel és gyakorlattal egybekötve, továbbá a járási tanfelügyelő úr fogja ismertetni az újabb nevelési és tanítási módszereket. A közellakó kartársak naponként fognak bejárni a tanfolyamra, a távolabb lakók pedig saját költségükön találhatnak majd elhelyezést Galántán. Reményünk van rá, hogy a tanítómege tagjai teljes számban vesznek részt a tanfolyamon.

Ezen megoldás tanubizonyosága annak, hogy a tanítóság anyagi áldozatoktól sem riad vissza, csakhogy képzettsége a mai kor követelményeinek színvonalán maradjon.

Jelenlegi viszonyaink között a magyar tanítóság továbbképzése érdekében legcélravezetőbbnek tartanám a Magyar Tanító Kibővítését; járási tanítói könyvtárak berendezését, illetve gazdag felszerelését; tanulmányi kirándulások és rövidebb, pár napos tanfolyamoknak saját erőnkől való megszervezését.

Somogyi István polg. isk. szaktanító, a polg. isk. szakosztály elnöke:

Ha a tanítóság továbbképzésével komolyan akarunk foglalkozni, akkor felvetődnek az alábbi kérdések:

a) Milyen irányú legyen a továbbképzés?

A továbbképzés terjedjen ki:

1. közismereti tárgyakra. (Fizika: rádió, hangosfilm, képlábratkozás, távolbalátás. Kémia: gazdasági és ipari vonatkozás. Magyar irodalom: legújabb termékei, művelői. Kapcsolat a szlovák irodalommal. Szlovák nyelv stb.)

2. Pedagógiai, didaktikai és főképpen a pszichológia köréből vett legújabb eredmények ismertetése.

Ezen kérdések a javasolt kultúrbizottság által volnának megvitatandók. Nem kellene persze egy nyári tanfolyamnak sokat felőlelni, mert ez terhessé és népszerűtlenné tenné a tanfolyamokat.

b) Kik vennének részt a kurzusokon?

A jelentkező kartársak.

Nekünk, polg. iskolai tanároknak is volt továbbképző kurzusunk a háború előtti időben, amikor az ásványtan kémiai alapon való tanítása kezdődött nálunk s amikor az organikus kémia órási gyakorlati eredményeket produkált; ezeknek az ismereteknek megszerzése céljából állami költségen rendezett kurzus-

son vehettek részt a jelentkező kollégák. (Az állam fizette meg az útiköltséget és napi ellátmány címen bizonyos összeget.)

c) Hol tartanók a kurzusokat?

Minden tanítómegyében, egy központi fekvésű, jól felszerelt középiszkolában.

d) Előadók kiválasztása.

Ez attól függ, hogy ki fedezi a költségeket. Ha az állam, akkor az előadót az állam küldi. Ha a tanítószág, akkor maga választja az általa erre érdemesnek tartott szakemberek sorából.

Azt hiszem, hogy a legnehezebb a dolog pénzügyi része, mert a fizetés leszállítása után nem hinném, hogy a tanítószág 500–600 Ké-t tudjon és akarjon is áldozni egy circa 2 hetes kurzusért, amennyiben saját erőnkéből kellene megrendezni a kurzusokat.

Szerény nézetem szerint a Tud. és Irodalmi Társaság e tekintetben nem tud érdemleges támogatást nyújtani, mivel a pedagógiai és általában a tudományos szakosztály működése, — évi jelentésük szerint — még úgyszólván szervezetlen.

Ami az állami támogatást illeti, az állami költségvetés reduktója idején erre sem lehet számítani. Nem marad más megoldás, mint a tanítószág eddig is bevált és elismerést érdemlő önéreje. Ha magunkra támaszkodunk, akkor e nagyhorderejű terv megvalósítható, de csak úgy, ha a tanítószág az eszmét támogatja. Éppen ezért arra kell törekedni, hogy a tanítószág a terv gyakori hangoztatása útján, a kurzusok gondolatával megbarátkozzék. A siker aztán attól függ, hogy a tanítószág valóban érzi-e a továbbképzés szükségességét, vagy sem.

A központban kell az ügyet először kellőképpen megvitatni és innen kellene a jól átgondolt tervet a tanítószág széles rétegeibe átültetni.

A dologról érdemlegesen addig, sajnos, nem tárgyalhatunk, míg a tanítószág végrehajló szervei, elsősorban a kp. gyűlés állást nem foglal újra, de úgy, hogy azután a megállapított terv keresztülvitelére megválasztott külön bizottság azt keresztül is vigye.

A dolog érdemleges megoldása érdekében egy kp. értekezleten kellene meglárgyalni ezt a kérdést, azután megkérdezni a tanítószágot, óhajtanak-e továbbképzést folytatni kurzus útján s azután jöhetnek a részletkérdések.

A központi gyűlések lehermentesítésére igen célszerűnek tartom az elnökség által bevezetett rendszert, hogy bizonyos fontosabb kérdések elintézésére külön gyűlést hív egybe. Talán most is ez vezetne eredményre.

Részemről a továbbképzés eszméjét adandó alkalommal szívesen támogatom és a nemes szándék valóra váltásában közreműködni kész leszek.

Sziklay Ferenc dr. szolg. kiv. tanár, író, kultúrreferens:

Nagyképfű volnék, ha azt mondanám, hogy a népoktatás terén „szakember” vagyok, hiszen aktív tanárember koromban is, mely életpályámból a prevrat vetett ki, mindég valami mély tisztelettel néztem, de sok tekintetben értetlenül, a tanítóestvé-

reim munkáját. Egészen más az, mint a középiskolai tanítás, más a didaktikája, más a rendszere, mások az eszközei, más a névkülönbség a tanító és tanítvány közt és más a tanítónvelés célja is. Abban látom ugyanis a tanító és tanár munkája közt a főkülönbséget, hogy a tanár munkája közben selejtezhethet, a nem intellektuális pályára teremt tanuló anyagot, ha minden próbálkozása kárba veszett, elterelheti arról az útról, mely nem neki való, a tanító kénytelen az egyszerű éllelhez szükséges minimumot belevetni minden keze alá került emberpalánta fejébe. Ebből a szempontból nézve a dolgot, valószínű, hogy a tanító-mesterség, helyesebben talán művészet, egészen más módszerekkel dolgozik s tekintettel arra, hogy a tanítás anyaga, — ha halad is a korral, vagyis kibővül a világhaladás szempontjaival — lényegében ugyanaz marad mindég, hiszen az általános tudás alapjaira vonatkozhatnak, hogy az elemi iskolai tanítás milyen eszközökkel tudja a munkát a tanító szempontjából könnyebbé és a tanulók szempontjából eredményesebbé tenni. Ilyen módszer-reformnak ismertem meg pl. (gyermekeim révén) az írva-olvasás (ahogy féltréfásan nevezték: sírva olvasás) módszere helyén a fonémami mikai módszert. Ez sem volt, minden gyermek-lélektanai praktikuság mellett sem, általános értelmű, mert pl. az én gyermekeimnél, akik véletlenül, mert s ezt hangsúlyozom, már 4—5 éves korukban szinte maguktól megtanulták az írást és a betűvetést, inkább komikum volt, mint pedagógiai szükség, de el tudom képzelni, hogy a teljesen tudatlanul iskolába kerülő gyerekeknél megkönnyíti a kimondott hangok írásbeli ábrázolásának appercipálását.

Igy, őszintén meg kell vallanom, hogy el sem tudom jőformán képzelni, mik azok az újítások, melyek »korszerűek« lehetnek s melyeket, — állítólag — a magyar tanítóóság egyáltalán nem, vagy csak felületesen ismer s így nagyon nehéz a kérdéshez hozzászólnom. Mert úgy érzem inkább, mint tudom, hogy minden tanító, ha valóban hivatalból és nem kenyérkereseti szempontból ment erre a pályára, maga alakítja ki a módszerét a keze alá adott gyerekek száma, szellemi, általános nívója s a rendelkezésre álló eszközök szerint. Itt sablont felállítani nem

Zongora és harmonium

saját gyártmányú, továbbá elsősorú hangszerek, úgy bel-, mint külföldi

-- világ márkák --

Lidl Józsefnél Brno

Zelny trh 10. hangszergyár.

Nagy előnyök tanítók részére. Kényelmes részletfizetés. Javítás és csereüzletek. — Közelebbi tájékoztatást nyújt szélességből Pilschta János nyugalmazott tanító úr Nové-Zámky.

lehet. Egészen másképp folyhatik az oktatás egy modern, ú. n. kertiskolában, tökéletes felszerelés és demonstrációs anyag birtokában, ahol esetleg egy »osztályban« 15–20 gyerekekkel lehet játszani, olyan gyerekekkel, akik hoznak valamit, legalább lelki készséget, a gyerekszobából, mint egy Istlen háta mögött való faluban, ahol osztaltan tanítás mellett 8 osztály van egy kis szellőzeten parasztszobába bezsúfolva, az egyetlen »szertár« a »Nad Tatrou sa blýska«-kottás láblája, s a közvetlen környezet a trágyadomb és bikalegelő. Ha a tanító gondolkozó lény s a második vázolt körülmények közt is szépnek látja hivatását, éppen azért, mert emberfeletti követel tőle, meg fogja találni a helyzetre alkalmazható módszert magától is. Az ilyen helyeken szükséges módszert nem tudják kiagyalni elméleti pedagógusok, ha még annyira »kipróbált és bevált« is máshol.

Nagyon könnyűnek és felelőtlennek látom az illető tanfelügyelő úr nyilatkozatát, mely általánosító tendenciával valóban sértő szándékú lehetett csak a magyar tanítóssággal szemben, hiszen eddig az egész világon el volt ismerve éppen a magyar pedagógia és didaktika elsőrangúsága a tudományok felé vezető úton, pl. a legelső lépésnek az írás-olvasás tanításának »korszerti reformja«, a fonomimikai módszer is magyar »találmány«.

Felelőtlennek látom a nyilatkozatot mindaddig, míg a magyar elemi oktatásnak nem biztosítják azokat az alapfölteteleket, melyek a legmodernebb pedagógiai újítások alkalmazásához szükségesek. Tehát: a modern higiénie követelményeinek megfelelő iskolaépületeket, a szépre, tisztaságra önmagától nevelő környezetet, rendezett iskolaudvart, árnyékos kertet, megfelelő demonstrációs anyagot a szertárakban, osztályok megfelelő számát, hogy az iskolákban ne sablonos tömegtanítás folyjék, de az egyéni oktatás lehetősége biztosítva legyen. Ennyit a tanulók részére. Viszont a tanítósság részére mindenek előtt olyan szolgálati pragmatikát, mely az államgéppezetbe való természetes bekapcsolás mellett, teljes tanítási szabadsággal, gondatlan megélhélést és relatív függelenséget biztosít. A tanító továbbképzés ilyen körülmények között automatikusan megoldódik, mert nem tudok elképzelni embert, művelt embert — amilyennek a tanítónak ab ovo lennie kell, — hogy ha neki megfelelő környezetben, minden megkívánul segédeszközzel s a rábízott gyermekek elviselhető száma körében valóban kedvvel folytatja az élet-munkáját, ne érezze azt hivatásának s ne igyekezzék önmagától is tökéletesíteni önmagát és módszerét.

Azt mondhatják erre, hogy idealista, sőt utópista vagyok. Pedig megvan az okom arra, hogy a végtelket élezzem ki, mert, ahogy magam előtt látom a szlovenszkói kisebbségi népoktatás helyzetét, ez a kép inkább a két végtel másodiknak felvázolt vonásaira út s igen-igen messze áll az ideális helyzettől. Addig, amíg a szlovenszkói népoktatás anyagi, dologi része rendezve nincs, farizeuskodás a szellemi, pedagógiai rész kifogásolása azok részéről, akiknek nem az, vagy legalább is nemcsak az a hivatásuk, hogy a tanítói kar iskolai, iskolánkívüli,

sőt a magánéletének vonatkozásait is ellenőrizték, de hogy a tanítói és népművelési munkájának anyagi alapját és — hogy úgy mondjam — atmoszféráját is biztosítsák.

Ezen a ponton kapcsolódik vissza az eszmemenetem ahhoz, amit a gyerekek hazuról hozott lelki készségéről mondtam. Úgy érzem, hogy a tanító hivatása nem halárolódhatik az iskola négy fala által, de neki kell az iskolán kívül is, a nép körében megteremteni azt a szellemi atmoszférát, melyből az iskolába már némileg előkészítet, legalább szellemi és erkölcsi házi son álló gyermekanyag kerül. Már most, hogy teljesítse a tanító ebbeli hivatását, ha egyrészt a vallás-erkölcsi népművelés, a felekezetek vallásgyakorlata terén nincs meg a teljes szabadsága, másrészt az iskolán kívüli népoktatás szervezeteiben, munkával való részvételüket, a felettes hatóságok igen sok esetben legalább is rossz szemmel nézik. Nagyon kevés — tudtommal — az az állami tanító, vagy az államsegély révén az államhatalom tanügyi-közigazgatási hatóságaitól függő felekezeti tanító is, aki van olyan elszánt (igen, így kell mondanom), hogy akár dalárdát szervez és vezet, akár műkedvelői előadást, kultúrestétet rendez, vagy „horribile dictu” a Sz. M. K. E. fiók-egyesületeiben szerepet mer vállalni.

Megténné, lelkesedéssel, ha a tanfelügyelők ezt a munkát, mely nemcsak a magyar kisebbség általános kultúrfejlődése szempontjából lenne a „faló eszének” kötelessége, de a fentebb vázolt szálon az iskolai pedagógiának is fundamentumális segítő eszköze, nem írnák a minősítési táblázat teheroldatára, vagy sok esetben meg nem tiltanák.

Ilyen körülmények közl, ami a szorosan vett didaktikai, korszerű haladást illeti, valóban nem mutatkozik más lehetőség, mint önszegély útján biztosítandó továbbképzés, hiszen a kisebbségi sors alapvető devizája (jelmondata) nem lehet más, csak az: „Segíts magadon, Isten is megsegít.” De ezzel magával a kérdés minden vonatkozása kimerítve nincs. A Sz. Á. M. T. E. a maga hatáskörében, mert hisz pro foro interno szabad talán kibeszélni a bajaikat, összeállíthatja rendszeres adatgyűjtés alapján azoknak a dologi hiányosságoknak hiteles képét, melyek a kisebbségi népoktatás terén lényegleg megtalálhatók s melyek kizárják azt, hogy középkori elhanyagoltság mellett, modern pedagógiai módszereket lehesse alkalmazni a tanítás szellemi vonatkozásaiban. Ha ez megvan, úgy a Sz. Á. M. T. E. követelheti a helyzet javítását, a népoktatás anyagi föltételeinek biztosítását. Minden orvoslás alapja a helyes diagnózis: pl. a „szárazbetegség” nem azért szociális nyavalya, mintha nem volna elméletileg teljesen kidolgozva a gyógyítás módszere, de azért, mert a gyógyítás alapföltételei nincsenek megadva. Úgy érzem, hogy a magyar kisebbségi népoktatás is ilyen „szociális nyavalyában” szenved, a tanítói továbbképzés csak a másodlagos tünetek kikézelésére alkalmas, melyek önmaguktól megszünnnek, ha a gyógyulás alapföltételeit az államhatalom megteremti.

Azt hiszem, sok praktikus haszna nem igen lesz az én

»laikus« hozzászólásomnak, de talán mégis sikerült letörülnöm a magyar tanítóság arcáról a szégyenpírt, melyet egy meggondolatlan vád, egy igazságtalan támadás szökkenettl oda. Ahogy én ismerem a magyar tanítói kar erkölcsi értékét a múltból és rendkívüli súlyos helyzetében ma is a felelősségérzetét, ha van hiba a kisebbségi magyar népnevelés körében, annak felelőssége nem a tanítói kart illeti, de azokat, akik nem engedik, hogy az a hivatásának magaslatán álljon.

Szűtes János tanító, járásköri elnök (Nagykapos):

A továbbképzés rendezését nagyon fontosnak tartom. A kérdést június hó folyamán tartandó közgyűlésünk elé fogom vinni. Kitarlással kell küzdeni annak megvalósításáért.

Vajda Károly nyug. tanító, járásköri elnök (Kassa-Moldva):

A továbbképzés kérdésének jövőben való alakulását annyira fontosnak itéltem, hogy annak részletesebb megvárgyalása céljából járáskörünk választmányát is szükségesnek tartottam összehívni. A választmány kialakult véleményét a következőkben foglalja össze:

1. Szerveztessek egy kultúrbizottság, mely e tárgyban eddig hozott mindenféle, de mindezekig teljesítellen központi és járásköri gyűlési határozatokat elvileg összeegyeztesse és közös nevezőre hozza, hogy lássuk, mik azok a lépések, melyek a továbbképzés ügyében szükségesek.

2. A továbbképzést törvényadta jogaink hangoztatása mellett az államtól követeljük, de a kezdeményező lépéseket ettől függetlenül a magunk erejéből is meg kell kezdeni.

Pedagógiai újdonság!!!

Kiadásunkban jelenik meg az új tanterv és az új betűtípusok alapján írt és az isk. minisztérium 1934. márc. 29-én kelt 6888/34—1/1 sz. rendeletével jóváhagyott első

„Füzetes ÁBÉCÉ és Olvasókönyv“

a magyar tannyelvű népiskolák első évfolyama számára. Szerkesztették: **Boross Béla** és **Osztyényi József**. A képeket **Ivány Ferenc** rajzolta.

A könyv, mely most van sajtó alatt, „korszakos újítást jelent a tankönyvirodalomban. A kemény tokba foglalt könyv 3 kötött füzetre osztható, s a gyermek mindig azt a füzetet használja, melynek anyagát tanulja. A könyv többi része ezalatt nem rongálódik, nem piszkálódik s anyaga a gyermek előtt mindig új, friss és érdekes lesz.

A Füzetes Ábécé rövidesen megjelenik s szeptemberben már bevezethető.

A Csehszlovák Grafikai Únió R. T. PRAHA—PREŠOV.

3. Ha feleltes hatóságaink gondoskodnának e probléma megoldásáról, a szakemberek kijelölésében az áll. Egyesületnek hozzászólást kell biztosítani, nehogy azok kinevezése, a helyi viszonyokkal alig ismerős elméleti pedagógusok közül történjék.

4. Ha a továbbképzéshez önerőnkből kell hozzákezdeni, az lehetőleg egyetemesen, az áll. Egyesület útján, annak e célra választott Kultúr-tanácsa által kijelölt szakemberekkel történjék, mert a járáskörökre való szétforgácsolódás egy jóhiszemű, de a kérdésnek inkább ártó dilettantizmus kifejlődéséhez vezetne.

5. Minél előbb szükséges egy tisztán pedagógiával foglalkozó folyóirat alapítása.

6. Haladéktalanul szerveztessék egy Szlovenszói Magyar Gyermektanulmányi Társaság.

7. Mindezen intézményeket a saját erőnkől alapítani és fenntartani nem tudjuk, ezért a központi és járásköri gyűléseken, hivatalos lapunkban a tag- és előfizetői gyűlés céljából széles alapú propaganda induljon meg, mely megfelelő formában a napi sajtóban is helyet nyerjen.

Indokok:

ad 1. Az 1932. esztendőől kezdve csaknem minden központi és járásköri gyűlésen, a Magyar Tanító csaknem minden számában teltek e kérdésről említést, melyekben ezt egyik vagy másik nézőszögből ítélték meg s azt így, vagy úgy tendálták. Ezek között akad olyan is, mely csak a hiányosságokat állapítja meg, de konkrét utat nem mutat azok kiküszöbölésére. Szükséges volna minél előbb egységbe foglalni az érzett hiányosságokat, miközben akadhatunk olyanokra is, melyek házilag is reparálhatók.

ad 2. Bár a központi vezetőség a felekezeti tanítószág fizetési és egyéb ellátási sérelmeivel kénytelen most foglalkozni, a feleltes hatóságok előtt is csak kedvező benyomást kellene, ha emellett tekintélyének teljes súlyával szakképzésünk továbbfejlesztését kérné, ennek fejében tökéletesebb munkateljesítést ígérve. Kérésünk komolyságát s teljesítésének szükségességét azzal is dokumentálni szükséges, hogy minden segítség bevéására nélkül, ennek megoldásához már a nyári vakációban hozzáfogunk.

ad 3. A másnyelvű tanító-tesztvéreink továbbképzésére küldött hivatalos szaktanítók előadásainál tapasztalhattuk, hogy azok felvilágosításai, fontos tanácsadásai a mienktől eltérő, más adottságokat tétéleztek fel, ennek folytán az ő elméleti oktatásuk csak nehezen válhatott a szlovenszói pedagógia életes valóságává. Ennek megakadályozása végett feleltes hatóságaink nyújtsanak a központi Vezetőségnek ahhoz módot, hogy az előadóvá delegált személyre vonatkozólag, nézeteiket nyilvánítsák anélkül, hogy e vélemény az előadó személyi, nemzetiségi, vagy vallási hovatartozandóságát érintené. Egyedüli feltétel csak a magyar nyelv tökéletes tudása lehet.

ad 4. Továbbképzésünket munkáló tanítótesztvérünk (az előadó) erre való alkalmasságát egy kevés tagú járáskör nem döntheti el a tárgyilagosság teljes tiszteletben tartása mellett,

elhez egy független Kultúrtaács szükséges.

ad 5. A Magyar Tanító nem elégséges az egyesületi és tudományos pedagógiai hírszolgálatra.

ad 6. A Szlovenszkói Magyar Gyermektanulmányi Társaság fontos kiegészítője a Kultúrtaácsnak és a továbbképzési munkáknak.

ad 7. Minden intézményünk esigalassúsággal tud csak győkeret verni tanítótestvéreink körében. Szélesebb körű, élénkebb, közvetlenebb propagandával többre mehetünk, mint a szükségesség, fontosság életnélküli vérszegény hangzolásával.

Virsik János tanító, járásköri elnök (Ógyalla):

Igen üdvösnök és feltétlenül szükségesnek tartom a továbbképzés megoldásának valamilyen módozatát. A megoldást célzó akció szíves támogatását ígérem.

Igen nagy örömmel töltene el az a tudat, hogy az általam rendezett ankét nemcsak a bevezető sorokban megjelölt célt szolgálta eredménnyel, hanem egyúttal a továbbképzés kérdését minden csehszlovákiai magyar tanító érdeklődési körének középpontjába lendítette. Az őszinte érdeklődésnek igen hasznos eredménye lenne, ha minél számosabban keresnénk fel a kérdést illető észrevételeikkel és a megoldást célzó javaslataikkal.

Me gygyőződés em, hogy tanügyi hatóságaink bizalommal és megértéssel fogadják a magyar tanító ságnak a továbbképzés biztostlásáért indított nyílt és őszinte akcióját, hiszen az Csehszlovákia magyar tanító ságának kari érdekein túl, az állam magyar lakósságának intenzivebb és eredményesebb népművelődését s mint ilyen, az állam elsőrendűen fontos érdekét szolgálja.

Az új tanterv alapján készült

tananyagbeosztás

sajtó alatt van. A galántai tankerület tanító i, akik a részletes tanmenetet összeállították, tekintelbe vették a szlovenszkói általános pedagógiai szempontokat is, hogy minden magyar tanítóló és minden típusú iskola használhassa. A helyi vonatkozású bejegyzésekre üres rovatok vannak. A terjedelmes mű jó papírosan nyomva, mérsékelt áron kerül forgalomba.

Előjegyzéseket elfogad:

»Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja« Galánta.

Legyen szövetkezetünk minden magyar tanító szemében a kari összetartás emlékműve!

A magyar tanítók szövetkezete közös nevezője a gazdasági érdekeiért küzdő tanító ság akaratának.

TERMÉSZETTUDOMÁNY

Az időjósítás új utakon.*)

Az *időjósítás* mesterségéhez — közhiedelem szerint mindenki ért: a leveli békától kezdve a köszvényes térdüekig, a gazdamberlőtől a hétvégi kirándulásra induló gavallérig mindenki — csak éppen a szakemberek iránt van a nagy közönségnek gyanakvása. Ebben nagyrészt a szakemberek a hibásak; ők óvatosan jósolnak, mert tudják, hogy mi mindenféle előre nem látható körülmény léphet zavarólag közbe a jósolt idő megváltoztatására, míg a többi időjósok merészen neki vágnak a jósolásnak, hiszen senkinek felelősséggel nem tartoznak.

A szakember valóban nem időt jósol, hanem a várható időjárást előre jelzi. A meteorológiai középponti intézetek a 24 órára adott lehetséges idő megváltozást közlik az érdeklődőkkel. És bármennyire is megszervezett nemzetközileg az időjárási szolgálat, az előre jelzés valószínűsége 91–96 %-ban válik be, 6–4 % esetében más képet kap az időjárás, mint azt előre várni lehetett; vagy egyáltalán az előre jelzés teljesen lehetetlen.

Az időjósítás ma az észlelő állomások műszeradatain és az állomást vezető egyén tárgyilagos feljegyzésein alapszik, mert az egész Földet behálózza egy hatalmas észlelő állomás-sorozat, — a levegő útjába állított bakterházak, — amelyek gyűjtik az időjárási adatokat, hogy megismerhessük az éghajlat eloszlását és változékonyságát az egész Földön. Száz és százmillió tudományosan felhasználható pontos megfigyelés gyűl össze, egy év alatt. Hiszen csak egy obszervatóriumban évenként közel százezer számbeli feljegyzést dolgoznak fel. A megfigyelési adatokat elsősorban időrend szerint osztályozzuk, aztán a különböző meteorológiai tünetmények szerint, a külön választott tünetmencsoportok adatainak középértékei adják az észlelő hely éghajlatát. A sok évi közepekből az átlagos éghajlatot nyerjük. Minden helynek megtaláljuk a jellemző időjárási adatát, amit egy-egy jelzővel fejezünk ki: száraz, nedves, meleg, forró, vagy hideg, változékonny, vagy állandó időjárású a Föld kérdéses helye.

A levegő tenger, amely körülbelül 400 km. vastag gázburkba zárja Földünket, folytonos mozgásban, áramlásban, örvénylésben van. Ennek oka, hogy a Nap sugarai nem egyenletesen melegítik át a levegőt. A levegő közvetlenül nem melegedik át a napsugaraktól, hanem a Föld felületének közvetítésével. A levegőburok alul legmelegebb s minél magasabbra emelkedünk, annál hidegebb. A *nap-besugárzás különböző hatásának következtében mozgó levegő-tenger miatt változó az időjárás*. Ha szél nem lenne, az időjárás változatlan maradna; egy helynek az időjárása csak a földrajzi helyétől függene. A szél szárnyán jön hozzánk az Atlanti ocean esőthozó levegője, vagy a szibériai

*) A pozsonyi rádió magyar óráján tartott előadás.

száraz hideg télen és száraz forró meleg nyáron, vagy a subtropuszi levegőég meleg déli szele. Az Izland körül keletkező mérsékelt-égyövi légörvények, vagy depressziók változtatják meg időjárásunkal, mérséklék a nyári száraz meleget, vagy a téli száraz fagyot.

Időt jósolni, vagy helyesebben időt előre jelezni nagy vonásokban annyit tesz, mint az észlelő állomások szolgáltatja adatok alapján megállapítani, hogy a felettünk uralkodó, vagy felénk közeledő levegő-áramlások milyen befolyást, változást, rosszabbodást, vagy javulást hoznak-e nekünk? Az észlelt adatok térképre jegyezve adják az időjárási helyzetet: ez a *diagnózis*. A helyzetlétképből megállapítani a legvalószínűbb megváltozást, ez a *prognózis*, vagy előrejelzés. Az előrejelzésnek vannak tapasztalati szabályai, amelyek azonban nem törvények. Kivétel nélküli szabályszerűség az időjárásban nincsen, csak az az egy, hogy minden szabály alól van kivétel. Ezért minél régebben nem fordul elő valamely szabály alól kivétel, annál nagyobb bekövetkezésének valószínűsége. Például meleg június hónapok mindig a rendesnél melegebb nyarakban fordulnak elő. Abból azonban, hogy hél esetben így volt, nem következik, hogy nyolcadszor is így lesz.

Mivel a levegőburok zárt egységet alkot, természetesen a benne lejátszódó tünemények kihatással vannak az egész levegőtömegre. Az újabb időjárás-előrejelzési módszerek ezen az elgondoláson alapulnak. Az észlelő állomások sok évi adatából az időjárási elemek szakaszosságát és gyakoriságát állapítjuk meg. Lehet kimutatni néhány napra, vagy hétre s hosszabb, néhány évre terjedő időszakosságot. Ilyen kimutatható pld. a hideg telek előfordulásában (40-12 évi szakaszosság jön ki Közép-Európában). *Brückner E.* a lefolyástalan tavak vízmagasság változásaiából egy, az egész Földre kiható 35 évi időváltozékonysági periódust állapított meg. *H. Clayton* Észak-Amerika időjárásában 5 napos szakaszosságot állapított meg, főként a csapadékban. A Defant hasonló 5 és $\frac{1}{3}$, 8 és $\frac{1}{2}$, 13, 21, napos periódust talált az északi félgömbön és 7, 12, 16 és $\frac{1}{3}$, 31 napos periódust a déli félgömbön. Ha hosszabb időn át figyelemmel kísérjük a légnyomást napról-napra, azt tapasztaljuk, hogy a légnyomás, néha egy bizonyos időponttól kezdve a megelőző változás tükörképe. Amely napon ez bekövetkezik, ott a légnyomásnak »szimmetria» vagy »tükrözési» pontja van. A tükrözési pont körül fellépő szabályos légnyomás-ingadozás néha 7-8 hónapra is kiterjedhet. Kereshetjük, hogy ezt a szakaszosságot mi okozza. Ma már tudjuk, hogy a Nap felületén végbemenő változások okozzák; ez az úgynevezett napfolttevékenység. De minél jobban és részletesebben ismerjük a napfolttevékenységet abban is, annál fölbrendű szakaszosságot lehet kimutatni 28 naptól 200 évig s ama közismert 11 és fél éves periódus sokszor lerövidül 7 évre, gyakran meg kilágul 17 éves szakaszra. A 11 és fél éves periódus megnyilatkozik a hőmérsékletben úgy, hogy a hőmérséklet napfoltthánykor magasabb, mint maximumkor. A különbség mintegy fél Celsius fokot tesz ki és főképpen a trópu-

sokon jelentkeznek élesebben, mint a magasabb földrajzi szélességeken. Kiseb területtel vizsgálva, kitűnik, hogy a mondottal ellenkező irányú kapcsolat is mutatkozik: folt nélküli napfelület idején alacsonyabb, napfolt-maximum idején magasabb a hőmérséklet.

Minél hosszabb megfigyelési sorozat áll a meteorológus rendelkezésére, annál jobban kitűnik, hogy a periódikus változások milyen sokféleképpen változhatnak meg s így valószínű időelőrejelzést mennyire nehéz belőlük kiolvasni.

Az időelőrejelző kutatások ma oda irányulnak, hogy a Föld különböző helyeinek változékonysága egymásra milyen hatással van. Egy példa gyorsan megvilágítja az elmondottakat: milyen időjárási tényezők befolyásolják a Duna-medence északkeleti részének, ahova Kelet-szlóvenszónak is egy része tartozik, nyári hőmérsékletét? Az összefüggések kereső vizsgálatok alapján kitűnik, hogy a következő időjárások játszanak közre a Duna-medence északkeleti részének nyári hőmérsékleti viszonyaira: 1. Újzeeland május havi hőmérséklete, 2. Chikágó légnyomása január és februárban (5 hónappal előbb), 3. Milano október havi hőmérséklete (8 hónappal előbb), 4. Nevv-Orleans+Mobile+Key-West október, november, december havi esőmennyisége (8-6 hónappal korábban), 5. Buenos Aires decemberi és januári hőmérséklete (6-5 hónappal korábban). Ugyanennek a területnek a téli hőmérsékletét befolyásolja Kairo tavaszi és nyári és Bombay november havi légnyomása.

Tudjuk, hogy az ós-egyiptomi kultúrát a Nilus völgyében a folyó termékenyítő, öntöző áradásai tették lehetővé. A Nilus áradásmennyisége okozott »hét szűk«, vagy »hét bő« cszlendőt. A folyó vízmagassága forrásvidékének csapadék mennyiségével arányos. Ma is a Nilus-völgy gazdasági élete a folyó áradásaitól függ, habár az időjárás esellegességeit vízlárolómedencék, gátak építésével igyekeznek mérsékelni. A Nilus folyó áradásának nagyságával összefüggés mutatható ki a következő időjárási tényezők között: az évi csapadékmennyiség 1. Charlestonban (U. S. A. Délkarolina) két évvel az áradás beállta előtt, 2. Goya argentiniai város április havi esője, 3. Fokváros márciusi hőmérséklete, (tehát az áradás beállta előtt egy negyedévvvel), 4. az argentiniai légnyomás áprilistól júniusig és a május-júniusi hőmérséklet Aucklandban (Nevvzeeland). Magas áradása lesz a Nilusnak akkor, ha Charlestonban gazdag eső esik két évvel előbb, kevés a csapadék a Parana középvölgyében, ha hideg van Fokföldön márciusban, magas légnyomás Argentinában késő ősszel és tél kezdetén, enyhe a május és június Újzeeland szigetén.

Ezek az újabb beható vizsgálatok, — amelyekbőlől kitelédát mutattam be — kikutatják egymástól távollevő földterületek időjárása között mutatkozó egyidejű, vagy egymás után bekövetkező kapcsolatokat. A nem egyidejű kapcsolatok, amennyiben elégséges határozottsággal jelentkeznek, a hosszú időtartamra szóló időprognózisokban lesznek jól használhatóak. Ezeknél a vizsgá-

latoknál támpontokul szolgálnak az úgynevezett *akcio-centrumok, tevékenységi középpontok*. Ezzel a névvel nevezzük azokat a magas és alacsony légnyomásalakulatokat, amelyek egész évben állandóan, vagy csak évszakosan váltakozva, földünk egyes területein — csekélyebb helyváltoztatással — mutatkoznak. Így pld. Európa időjárására főképpen három ilyen tevékenységi központ hatása jön tekintetbe. Ezek 1. a nagy subtropikus magasnyomás Európától délnyugatra, melynek magva Azori szigetek tájékán van, 2. egy alacsony légnyomású terület az Atlanti óceán északi részében, melynek magva Izlandtól délnyugatra van (izlandi minimum), 3. télen az a hatalmas, magas légnyomású atakulat Szibéria fölött, mely kelet—északkelet felől nyugat—délnyugat felé terjeszkedik és sokszor az Azori maximummal összefogva egy magas légnyomású hátal alkot az Eurázsiai kontinens felett.

Ezeknek az ismereteknek a birtokában az 1929. évben Frankfurt am/M.-ban Dr. F. Baur vezetésével kutató intézet létesült. Az új tudományos szerv: »Állami vizsgáló intézet hosszútávú időre szóló időjelzésre« elsősorban az egész Földön az egymástól távollevő vidékek és különböző időszakok időjárásának összefüggéseivel foglalkozik s kutatja azokat a lehetségeket, melyek mellett nem 21 órára, hanem egy hétre, hónapra vagy egy egész évszakra előre lehessen jelezni megfelelő valószínűséggel a várható időjárást. Frankfurton kívül az Egyesült Államokban és Elő-Indiában folynak ilyen kutatások.

A levegőburok bonyolult felépítésű hődinamikus gépezet, amelyben minden lejátszódó tűneménynek egyik legfontosabb oka a fűtőkazánja: a Nap. Hogyan melegíti a kazán a gépet, attól függ minden benne lejátszódó tűnemény, legyen az egy tavaszi felhő az égen, vagy egy mindent elpusztító légörvény.

Dr. Kenessey Kálmán.

A világhírű

Rösler zongorák

vezérügynöksége és lerakata
Vázansky Ottokár orgona-
építőnél Nitra, Školská 3.
Igen előnyös fizetési feltételek.
Kívánatra ingyen prospektus.

Ezúton is értesítjük a kurtársakat, hogy a magyar tanításhoz tanonciskolák részére rövidesen új tankönyvek jelennek meg a komáromi iparostanonciskola kiadásában.

TELKES MIHÁLY tanoncisk. igazg.

EGYESÜLETI ÉLET

Jegyzőkönyv

mely felvételeit Galántán 1934. május 3-án a Galánta-Safa tanító-megye választmányának, mint az 1931. évi november hó 21-én Kassán tartott közp. gyűlés által a Tanítók Háza részjegyzéseinek és adományainak ellenőrzésére kiküldött állandó bizottság gyűlésén. Jelen voltak alulírottak.

1. Oswald Lajos elnök megállapítja, hogy a bizottság összehívása kellő időben megtörtént, a megjelentek halározatképes számmal vannak. A gyűlést megnyitja. A jegyzőkönyv vezetésére felkéri Kocsis Árpád vál. tagot.

2. Frischa Paula a megjelenésében akadályozott Kovács Alajosné helyett előterjeszti a Tanítók Háza részjegyzésének és az adományoknak adatait, valamint a pénz elhelyezésére kijelölt pénzüntézetek betétkönyveit 1933. évi december 31.-i állapot szerint:

Részjegyekben, adományokban és időközi kamatokban van: KÉ 151,968.50, mely összeg a következőleg van elhelyezve:

a) Tatra Banka folyószámlán van	2615 Ké — f.
b) Tatra Banka betétkönyvén van	17766 Ké 80 l.
c) Földműves pénztár takarékbetétjén van	24263 Ké 70 f.
d) Légitő Banka takarékbetétjén van	16849 Ké 60 f.
e) Telek árában kifizetve	75000 Ké — f.
f) Terv és építési engedélyért kifizetve	7088 Ké 40 f.
g) Átutalási illeték kifizetve	830 Ké — f.
h) Átutalás közp. pénztárba	3600 Ké — l.
i) Pittel és Brausewetter cégnek kanalizációért kif.	2755 Ké — l.
j) Onz Emilnek tervért kifizetve	1200 Ké — f.

Összesen: 151968 Ké 50 f.

Bizottság az előterjesztett számadást létezől-tételre átvizsgálta, a takarékpénztári könyveket a bejegyzett összegekkel összehasonlította s azokat minden tekintetben teljesen rendben találta. Kovács Alajosnénak munkájáért köszönetét nyilvánítja.

Kmf.

Kocsis Árpád jzkönyvvezető. Oswald Lajos elnök.

Boross Béla, Csaplár István, Berényi József, Horváth Imre, Bartha Kálmán, Bocz Árpád, N. Sandner Irén, Ivány Ferenc, Jarnics Alajos, Kovács Alajos.

Jegyzőkönyv

mely felvételeit Galántán, 1934. május 3-án a Galánta-Safa tanító-megye választmányának, mint az 1931. évi november hó 21-én Kassán tartott közp. gyűlés által a Csehszlovák Tanügyi Törvények és Rendeletek gyűjteménye kiadóhivatali és pénztári könyveinek és okmányainak megvizsgálására kiküldött állandó bizottság gyűlésén. Jelen voltak alulírottak.

1. Oswald Lajos elnök megállapítja, hogy a bizottság összehívása kellő időben megtörtént, a megjelentek határozatképes számmal vannak és a gyűlést megnyitja. Jegyzőkönyv vezetésére felkéri Kocsis Árpád vól. tagot.

2. Fritsche Paula előterjeszti a Tanügyi Törvények és Rendeletek Gyűjteménye 1933. évi számadását:

a) Mult évi pénzlári maradvány	20226 Ké 40 f.
b) Folyó évi bevétel	14107 Ké 65 f.
	Osszesen: 34334 Ké 05 f.
Kiadás	11010 Ké 95 f.
Átutalás Haza hitelszöv.	14000 Ké — f.
Átutalás Tatra Bankba T. H.	3000 Ké — f.
	Osszesen: 28010 Ké 95 f.

Pénzlári maradvány: **6323 Ké 10 f.**

mely a Bruo 123,502. sz. eseknek, mint folyószámlán van elhelyezve. Hátralékban van 132 előfizető 7305 Ké-val.

Bizottság az előterjesztett számadást tételtől tételre átvizsgálta, azt minden pontjában teljesen rendben találta.

Kmf.

Kocsis Árpád jzkönyvvezető, Oswald Lajos egy. elnök.

Boross Béla, Csaplár István, Berényi József, Horváth Imre, Bartha Kálmán, Boez Árpád, N. Sandner Irén, Ivány Ferenc, Jarnics Alajos, Kovács Alajos.

Nyaralási akció.

Mivel több érdeklődő mozil, színházat, szórakozási lehetőségeket kívánt a fürdőtől, ahol a nyaralást megszervezzük. Szklenón kívül kikértem több fürdő ajánlatát. Számításba 3 fürdő jöhet. Ezeket ismertetni fogom. Hogy aztán hol szervezzük meg a nyaralást, döntsék el a nyaralók.

Pöstyén. Világfürdő, ahol gyógyulni és szórakozni különösen lehet, de pihenni, idegeket pihentetni nem alkalmas, mert a vidéke meglehetősen sivár. Van strandja, esónakázási és horgászási lehetősége, tenisz- és golfpályája, állandó ténzenéje, tánclokáljai, bárjai, s.b. Kár a szót szaporítani, itt minden kényelem megtalálható. Pénzt lehet költeni quantum salis. de olcsón is el lehet mulatni. Tavaly a feleségemmel jótélig jártuk a divatos táncokat és került szóval és írásban öt koronába. (A rossz májúak azt fogják mondani, hogy csak azért, mert az asszony is ott volt. Lehet.)

A centrumban egy modern kényelemmel berendezett szállodában a napi teljes penzió 32 Ké. tehát 11 napra 448 Ké. Ehhez jönne 25 Ké kúrtaxa. Tehát a nyaralás 173 Ké-be jönne. Ebben minden benne van.

Természetesen aki sörözni, vagy szórakozni, vagy éppen mulatni óhajtana. az a pénzlárcál jól tönkje meg.

A fürdőárak egyszeri fürdésnél 8-tól 12 Ké-ig. A strandfürdő (most épül) árát, sajnos elfelejtettem megkérdezni, de ez nem

lesz több 5—6 Ké-nél. A fürdőárából 50% kedvezményt kaphatunk.

Trencsénteplic. Nagyon kedves fürdő. A parkja és a vidéke gyönyörű. Utai aszfaltozottak. Itt pihenni és szórakozni is kitünően lehet. Egy központi szállodában, ahonnan a lérczene is élvezhető az erkélyről, szintén 32 Ké a napi teljes penzió, de itt 70 Ké kúrtaxa jönne hozzá. (Ennél több nem lesz, de kevesebb lehet. Ugyanis egyénileg lesz elbírálva.)

A fürdő 26—23 Ké és ebből 30% kedvezményt kaphatunk. (Az iszapból 20%.) A strandfürdő 3—10.

Szklenó. Egyszerű fürdő. Szórakozási lehetőségei igen korlátozottak. Vidéke festői. A fürdőtől 200 m-re már hegyek következnek. Fürdője reumára, csúzra, ischiasra kitünő. Parkja nem nagyobb, mint 10 hold. *Csak pihenni szándékozóknak merem ajánlani.*

Napi teljes penzió 29—30, tehát 1.80-nal több, mint a tavalyi megbeszéléseinkor ígérték. Ez a különbség onnan adódik, hogy a fürdőben csak egy vendéglő van, amit vendéglőnek lehet nevezni és ennek az új gazdája úgy látszik, hogy nagyon sokat akar keresni. Tavaly az ellávoztól tulajdonossal tárgyaltam. Kétheti nyaralás itt 150 Ké.

Fürdőárai 6—4 Ké. A fürdői kiszolgálás is benne van a penzióban. Strandja nincs.

Ha összehasonlítást leszünk, akkor azt látjuk, hogy Pöstyénben négy fürdővel a nyaralás kb. 573 Ké-be, Trencsénteplicen 623, Szklenón pedig 170 Ké-be kerülne. Ehhez 200 Ké költőpénz és a vasúti költség jönne. *Csak így nem érheti a fürdőt meglepetés.*

A legüribb nyaralás, legkényelmesebb elszállásolás és a legkifogástalanabb ellátást Pöstyénben látom biztosítva. Trencsénteplic viszont a legmegfelelőbb pihenési-szórakozási szempontból. Szklenó pedig csak pihenni szándékozóknak való.

Hogy a nyaralást hol szervezzük meg vagy egyáltalán meg lesz-e szervezve, azt mondják meg az érdeklődők. Június 15.-éig várom a jelentkezéseket. Csak 30 jelentkező esetén veszem kezembe ezt az ügyet. A nyaralás időpontja július második fele lenne.

A vasúti költség kiszámításánál számolni kell az 50%-os fürdőkedvezményrel. Leghelyesebben cselekszik az, aki jelentkezés előtt kikéri mindhárom fürdő prospektusát és egyéni nyaralásra költségvetést. Így meg fogja látni, hogy érdemes-e ebben az akcióban résztvenni. Azzal is számoljon mindenki, hogy egyéni nyaralásnál egy hélig unatkozni fog, míg lársaságot nem szerez magának. Ebben a nyaralásban az első nap is kellemes lesz.

Beszámolómat azzal fejezem be, hogy az árakat jobban lezorítani azért nem lehetett, mert a fürdősök nagyon bíznak a valutánk mesterséges leértékelésében és a külföldiek fokozot-

Madách: »Az ember tragédiája« egész vászon kötésben kapható a Szövetkezeti Könyvesboltban, Galántán.

tabb látogatásával számolnak. (Trencsénteplicen máj.1.-én már 600 fűrdővendég volt! A második gátló ok az volt, hogy nem léphettem senki elé perfekt ajánlattal, mert eddig ugyan 14 jelentkezett, de minden a jelentkezők számától függ. A nyaralás olcsóbb lesz, ha 100 jelentkezik, mintha csak 30. Ez természetesen.
Könyu József.

MEGHÍVÓ. A Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja Galánta, mint a bratislavai Központi Szövetkezet tagja, 1934. évi június hó 7.-én 15 órakor a katolikus kör helyiségében Galántán évi rendes közgyűlést tart, melyre a t. tagokat az alapszabályok 11. §-a értelmében ezennel meghívjuk. Ha a közgyűlésen nem jelenne meg elegendő tag, úgy a közgyűlést 1934. június hó 21.-én 15 órára ezúton újra összehívjuk, mely közgyűlés, tekintet nélkül a megjelent tagok számára, határozatképes lesz. Napirend: 1. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése az 1933. évről. 2. Az 1933. évi zárszámadások jóváhagyása. 3. Az igazgatóság és felügyelőbizottság részére a felmentvény megadása. 4. Indítvány a tiszta nyereség hovaforrásáról. 5. Az igazgatóság és felügyelőbizottság kiegészítő választása. 6. Az ellenőri jelentés felolvasása. 7. Egyéb indítványok. 1933. évi december 31.-én a tagok száma 216, az üzletrészek száma pedig 314; az év folyamán belépett 216 tag 311 üzletrésszel. A felügyelőbizottság által megvizsgált mérleg a szövetkezet üzletheységében megtekinthető. Kelt Galánta, 1934. április hó 7.-én.

Magyar Tanítók Szöv. Könyvesboltja, Galánta:
Az igazgatóság elnöke.

AZ ÖGYALLAI JÁRÁSKÖR VÁLASZTMÁNYI GYŰLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE. Felvétellett Érsekújvárott, 1934. május hó 3.-án. Jelen voltak: Virsik János elnök, Dinnyés Károly, Nemesik Béla, Fekete Győző, Fekete Rezső, Váczy József, Budinszky Sándor, Vajda Gyula, Szecsányi Géza és Miholics Zoltán. Az elnök a gyűlést megnyitván, kegyeletes szavakkal emlékszik meg Fonay József, volt naszvadi igazgató kántortanító, elhunyt kartársról. A választmány főállással adóz az elhunyt emlékének. A közgyűlés helyét a választmány, a perbeteti határozathoz híven, Szentpéterben, idejélt május 24-ben állapítja meg. A Szabó János segélyalap kamatait Bohon Jánosnének, az elnökhöz intézett levélbeli kérése alapján, a kérelmezőnek kiutalni javasolja. Az elnök felolvassa Boross Béla, az országos tanítói dalárda titkáranak, Dubai Géza érsekújvári ig. tanítóhoz intézett levelét, melyben az Érsekújvárott, I. é. augusztus hóban tartandó hangverseny támogatását kéri. A választmány a közgyűlésen a dalárda ügyét felkarolja, s mindent el fog követni, hogy azt a járáskör tőle telhetőn mind anyagilag, mind erkölcsileg a legnagyobb mértékben támogassa. Szecsányi Géza a távollevő pénztáros nevében jelenti, hogy a temetkezési segélyt özv. Fonay Józsefnének kifizette. A választmány ezután megállapította a közgyűlés programját, melyet meghívók útján fog a kartársakkal közölni. Több tárgy nem lévén, az elnök a gyűlést berekeszti. Kmf. *Szecsányi Géza jegyző, Virsik János elnök.*

Meghívó.

A Sz. Á. M. T. E. Ogyallai járásköre f. hó 21-én (csütörtökön) délelőtt 9 óra 15 perci kezdettel Komáromszentpéteren tartja rendes évi közgyűlését, melyre a kör tagjait és barátait meghívja a választmány. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Pénztári jelentés. 3. Györi Kálmán: Népművészet és az iskolai rajz. 4. Simonyi Lajos: Szlovák nyelvtanítás a kezdő- és középfokon. 5. Tisztújítás. 6. Indítványok. Az előre jelentkezőket autó várja a hetényi állomáson 8 óra 27 perckor. Jelentkezni lehet a róm. kath. iskola igazgatóságánál.

ERTESITES. Kedves Kartársaim! A Magyar Tanító f. é. 5. számában hirdett iparostanonciskolai tanfolyam a jelentkezők (19) kevés száma miatt e tanévben sajnos nem tartható meg, azaz nem is kérelmezhető. Kart. üdv. *Csorba Győző* igazg.

† Huszár Károly

Április 26-án Kissáróban adtuk meg a végtiltszességet a régi Bars megye egyik harcos munkás tanítójának, Huszár Károlynak. Izig-végig néplantó, népnevelő volt s még nyugdíjaztatása után sem pihent, hanem dolgozott, fáradhatatlanul a közért. Markáns alakja ismert volt Léva környékén s úgy a régi, mint az új tanító-generáció tisztelettel vette körül s hallgatta meg bölcs tanításait és tanácsait. Szerette mindenki, aki csak ismerte s ez a szeretet hozta össze messze környékről szokatlan nagy számban azokat a kartársakat, lelkeseket, barátokat, tisztelőket, akik utolsó útján kikísérték annak a falucsának temetőjébe, melyért legtöbbet dolgozott, fáradott, melyet annyira szeretett, hogy még nyugdíjaztatása után sem hagyta el. Halála mély részvélet keltett a barsi ref. egyházmegye tanítósága körében, melynek sokáig egyesületi elnöke volt. A barsi ref. tanítók nevében Farkas Károly vámosladányi kollégánk búcsúztatta.

Huszár Károly 1866 november 4-én született Ujbarson, hol atyja, mint tanító működött. Tanulmányait a lévai giannáziumban és tanítóképzőben végezte. Működését, mint segédtanító, G. Vezekényben kezdte, majd Nagyodra választották meg. Rövid idő múlva egyhangúlag G. Vezekénybe hívták meg rendes tanítóknak, honnan G. Szentgyörgybe, majd apósa halála után — kissárói tanító volt — annak helyébe választották meg. Itt működött 1897-től 1927-ig, nyugalomba vonulásáig. Kissáróban töltött 30 évi munkálkodásáról sokat beszélnek az ő tettei, az általa alapított intézmények. De munkásságáról beszél az a megtiltszételés, mely a község lakói részéről érte. Mint nyugdíjas tanítói, egyházi főgondnokká választották, s ezen tisztséget haláláig viselte; elnöke volt az általa alapított hitelszövetkezetnek. Sok évig mint kórtanító, a barsi ált. tan. egy. jegyzője, alelnöke, a barsi ref. egyházmegye tan. egy. elnöke volt. Legutóbb pedig egyházmegyei tanácsbíróvá választották meg. Várady Gyula újbari, Galambos Béla kissárói tanítók apósukat vesztették az elhunytban.

Emléke élni fog kartársai, tanítványai és tisztelői körében! (—)

HÁZASSÁG. *Forgács Béla* és *Fellner Rózsi* tanítónő házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.) Perbete, 1934. május 3.

ADOMÁNYOK. A Léva-zelezli tanítómegeye az orsz. énekkarunk részére 600 Ké, az Érsekújvárvidéki tanítóegyesület pedig 500 Ké-t küldött, mely összeget köszönettel nyugláztam. Léva, 1934. április 30. *Dóka Sándor*, pénztáros.

A Galánta-vágsellyei tanítómegeye választmánya május 3-án tartotta gyűlését *Osvald Lajos* elnökletével. A választmány foglalkozott az időszerű egyesületi ügyekkel és előkészítette a június 7-ére kitűzött tavaszi közgyűlés programját. Elhatározta a választmány, hogy a Pósa-szobor-alap javára a megeye pénztárából 300 koronát, az országos énekkar részére pedig ebben az évben 500 koronát küld.

MEGHÍVÓ. A Komáromi Tankerület Magy. Tanítói Köre f. é. május hó 21-én délelőtt 9 órai kezdettel, Komáromban, a Kultúrpalota dísztermében évi rendes közgyűlést tart, melyre a t. tagokat és tanúgybarátokat tisztelettel meghívom. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Évi jelentés. 3. Az új tisztikar megválasztása. Szünet. 4. Iskolai adminisztráció és utasítások az új tantervvel kapcsolatban. Előadó: *Markovič Ede* tanf. 5. Illemnevelési feladataink. Előadó: *Koroknay Emilia*. 6. Jelentés a járási könyvtár állapotáról és fejlesztéséről. Előadó: *Bakonyi István*. 7. Pénztári számadás és költségvetés. 8. Segélyezések. 9. Indítványok.

Kartársi üdvözléssel: *Hatalás Ödön* s. k. köri elnök.

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: *Kovács Mihály*.

Általazóknak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás. Kerthelyiség tekepályával. Szolid árak. Pontos kiszolgálás. Tanító uraknak ételeknél és szobáknál 10%-os kedvezmény!

● Tankönyv a szlovák nyelv tanításához.

Wessely, Metod. cvičebnica

jaz. slov. I. rész;

a magyar tanítá nyelvű népisk. 3-5 osztályai számára,

új, átdolgozott kiadásban jelent meg.

Bevezetés céljából mutatóvány példányt ingyen küldünk.

ACADEMIA

könyvkiadó, Bratislava.

KRÓNIKA

Az ifjúság elhelyezkedése

— Így, az iskolai év befejezése előtt — egyik legtöbbször vitatott témája az újságoknak. Az a dinamikus erő, mely a családok életében a most folyó napok legfontosabb tárgyalási anyagává avatja e kérdéskomplexumot, kényszeríti a közvéleményt nagyban irányító, de mégis szolgálatába álló sajtót, hogy ezzel az üggyel mind szélesebb alapon foglalkozzék. És akár érdekelt, akár érdektelen az ember, el kell ismernie, hogy e kérdés ma mindennél fontosabb. Tárgyilagosan maradni még az érdektelennek is nehéz, az ifjúságot közlegyintéssel elintézni, a felelősségérzés nagy hiányára mutat, viszont az is igaz, hogy az ifjúság is a kelletnél több időt fordít e kérdés megvitatására, sőt azt mondhatnám, hogy majdnem minden idejét erre fordítja már akkor is, midőn ez számára még aligha bír aktualitással. Tagadhatatlanul, a komolyabb életszfögés jele ez: de az ifjúkori tűz, a megfontoltság hiánya gyakran ragadja azlan őket szélsőséges lépésekre, melyek — higgyék el ifjú barátaink — egyáltalában nem hozzák közelebb a kérdés megoldását, sőt az esetleges türelmetlenség, vagy atrocitások híre egyenesen ártalmas, mert rontja az ifjúság hírnevét s veszélyezteti jövőkeresésük népszerűségét. Mert minden sértő szándék nélkül legyen mondva, mégis csak igazuk van az öregeknek, mikor azt hangoztatják, hogy az ifjúság elsősorban tanuljon. És ha el is ismerjük azt, hogy a tanulás még nem oldja meg teljesen és maradék nélkül a kenyérkeresés és elhelyezkedés kérdését, de ennek mégis csak sine qua non-ja.

Abban az állításban igaza van ugyan az ifjúságnak, hogy az élet kormányrúdjánál nagyrészt élemedett emberek állanak. Nem szándékom ezt a fiatal daru jól ismert, agyonra koptatott, de mégis találó meséjével indokolni, az igazság szem előtt tartásával készségesen helyt kell adni e megállapításnak, valamint ennek következményei előtt sem lehet szemel hunyni. Bizony könnyű nekünk, úgynevezett beérkezetteknek intra muros az ifjúságnak prédikálni. Gyakorlati tanácsokra van inkább szükség, hogy megoldódjék korunk e fájó-égető problémája. Mindezek felett végezzük el mi is azokat a szükséges lélekbeli és gyakorlati átcsoportosításokat, melyek e kérdés felgöngyölödésél megérleljék. Mert az ifjúságnak két, bennünket érintő panasza van: 1. nem megfelelők a jelenlegi iskolatípusok, 2. az öregek nehezen állanak félre, ezért nincsenek az elhelyezkedés számára alkalmas területek.

Az első pontra tényleg azzal kell felelnünk, hogy a mai iskolatípusok tényleg nem a mostani életritmushoz szabottak, így nem is megfelelők. De azt is hozzá kell tennünk, hogy ebben inkább az iskolázlató szülőtlársadalom a bűnös. Az élet mostani rendjéhez, lendületéhez a múlt századbéli család képtelen gon-

dolkozásbelileg hozzáidomulni. A régi, megcsontosodott nevelési dogmák a pályaválasztás közben is éreztetik merevségüket, s éppen olyan társadalmi kiválasztódást, elhatárolódást inaurálnak, mint Indiában. És ez a körülmény determinálja azlán a szűlöt az iskola megválasztása közben is, tekintet nélkül arra, vajjon gyermeke alkalmas-e a szűlő által kitűzött életpályára. Mert a kijelölt útról letérés aztán nincs. Ha felfelé hajlik, a felette rétegeződött társadalmi osztály örökre jövevénynek látja, ha lefelé kanyarodik, akkor lezüllöttségnek számít. Ha az iskolák nem volnának kénytelenek az így rekrutálódott tanítvány-sereggel birkózni, ideálisan kitűzött céljaikat jobban elérhenék lényeg az életnek tanítanának. Mert hogy az életben annyi jó-készségű ifjúból letört existencia lesz, abban az iskolának nem akkora a büne, mint a szűlő házá.

Ez osztályszektelálás a legkirióbb az ú. n. intelligens középosztály körében. A bürokrácia a középosztály egytellen elhelyezkedési területének kínálkozott a múltban. Ha e téren szűkecske is volt a mindennapi kenyér, de biztos és a gazdasági pályák konjunktúrájának merész ivelése is csak nagyon keveseket csalogatott ki a fixfizetés, a nyugdíj jogosultság biztosnak hitt sáncai mögöl. Mihaszna azonban, ha itt is nagyfokú túlltellemés állott elő, sőként az attala rétegeződött osztályok betörése folytán, melyek sokkal életrealóbb, versenyképesebb egyedeket adtak, mint az intelligencia kultúrallabb ifjúsága.

Az ifjúság másik panasza, hogy az öregek görcsösen ragaszkodnak munkahelyeikhez, azt nem akarják ott hagyni, emiatt az elhelyezkedés csak nagyon lassú tempóban történhetik. Igazuk van a fiataloknak. De tisztelettel kérdem, azt nem látja az ifjúság, hogy az öregek sőként azért ragaszkodnak helyeikhez, mert keresetükből kénytelenek a fiatalokat is eltartani? Nem gondolok itt az ősi tradíciókra, hogy az apák munkahelyét, pacienturáját, klientéláját a gyermekek örököljék, de tessék csak nyitott szemmel körülnézni, hogy a mai fiatalok nagyrészt abból a kenyérből él, melyet apja keres számára, mert a gyermek nem akar, vagy nem tud azokon a munkamezőkön élhelyezkedni, melyen az apa működött. Csak nézzünk körül a magunk háza táján. Régen egész tanítódinasztiákkal ismerheltünk, s ma hány tanítógymerekből lett ismét tanító? Pedig a legutóbbi időkig ezen a pályán nem is volt olyan nehéz az elhelyezkedés. Így tehát, mikor az öregeket megítéljük, hogy túlságosan ragaszkodnak régi hivatásukhoz, ne feledjük el, hogy erre jórészben a mai sajátos viszonyok is kényszerítik őket.

Azokban ma már nemcsak az intelligens ifjúság számára van elhelyezkedési probléma. Az iparos és mezőgazdasági ifjúság ugyancsak ezzel küzd, söl odajutottunk, hogy ezek rövidesen mindenki másnál jobban fogják érczni e kérdés feszültségét. Az iparos ifjúság elhelyezkedését a gyáripar óriási fejlettségén kívül még az is nehezíti, hogy munkaterületekre az intelligens ifjúság is betört, mikor a mindenféle munkavállalás elvét a köztudatba dobta. Ha a hivatalnoki pályán a középosztálynak

erős konkurrenciál ad a szorgalmasabb, igénytelenebb iparos és földműves osztályból származó ifjúság, ugyancsak ily lebirhatatlan versenyt diktál az ipari munkásságnak a tanult, kultúrál, ipari pályán elhelyezkedett intelligencia. A rétegek keverednek, folytonosan változik a külső kép és az összeolvadó egyedekből egy megújított emberi életforma alakul ki. De míg ez új világteremtődés bevégeződik, az élet irama sok-sok ifjú embert tipor rohanó kerekai alá. S vajjon ki viseli e tragikus, sorsokérl a felelősséget?

A mi nyugdíjas tanítótestvéreink

valami különös csoportját alkotják a löbbi kiérdemesült állami alkalmazottaknak. Míg más státusbeliek alig várják, hogy elérjék a teljes nyugdíjjogosultság idejét, addig a veterán tanítók oly nehezen tudnak elszakadni a poros levegőjű tanterem rozszant katedrájától s ha már minden nap nem is áll módjukban felkeresni az életük javaerejét felemészlt egészségtelen iskolát, ahol csak lehetséges, rendkívüli tanításokból, ipari- és gazdasági iskolák oktatásából kérnek részt, hogy az a szál, mellyel életüket a pedagógiához kötötték, végleg el ne szakíttassék. Pedig a tényleges szolgálát ideje alatt nem egynek hallottam magam is a fogadkozásál, hogy csak elérje azt a teljes nyugdíjjogosultságot, képpel se fordul az iskola felé, hol annyi keserves csalódás közül, a súlyos fáradalmakat csak oly kevésbé honorálva, pergették le esztendeiket.

A régi mesterségtől való e nehéz elszakadást csak rosszindulattal lehetne a garashoz való görcsös ragaszkodásnak nevezni. A tanítók nyugdíja ma már, ha nem is frissen sült kalácsot, de tisztes mindennapi kenyeret biztosít öreg testvéreinknek, nincsenek tehát rászorulva, hogy mellékjövedelem után törjék magukat. A folyó év elejétől kezdve e mellékjövedelem ténylegesen csak minimális, mivel a 252/933. sz. kormányrendelet világosan intézkedik, hogy, amennyiben a nyugdíj és a mellékjövedelem az évi 24.000 koronát meghaladná, a mellékjövedelem felével kevesebb nyugdíj utalványoztassék. Mivel nyugdíjas testvéreink leglőbbje 24.000 koronánál nagyobb törzsn nyugdíjjal hagyta el tényleges szolgálátát, mellékfoglalkozását az eddigi fizetés feléért kénytelen ezután ellátni. Ezért pedig aligha érdemes magukat lekötetni. Másban kell tehát keresni a régi munkaterülethez való ragaszkodás okát.

Nem látszik talán nagyképszerűségnek, ha megállapítom, hogy öreg testvéreink nevelésüknél, eddigi foglalkozásukból folyó idealtizmusuknál jobbu nyerik azt a végzetes beállítottságot, azt a szellemi örökséget, hogy míg élnek, nekik sub specie aeternitatis is mindig alkotni kell s a nyugállományban sem szabad aktivitásukat elveszteniök. Egy öreg nyugdíjas testvérünk saját költségén kiadott németnyelvű füzetkékjél hozta nekem a múltkor a posta. Szinte könnyekig meghatott az a szerető gondoskodás, mellyel karlársainak írásával segíteni akar a számlan tanításá-

nak megkönnyítésében és az életben való hasznosításában. Mi adta a kezébe a tollat e mély tiszteletet érdemlő öreg testvéreinknek? A mai nehéz gazdasági viszonyok között szabad-e ez a heroikus vállalkozást komolytalanul és könnyelműen a feltűnés vágyából eredőnek minősíteni? Nem egy belülről világító és melegsítő, volt pályáját féltőn szerető lelkeség lendítette-e letté öreg kartársunk szándékát? Vagy nézzük azt a másik veterán testvérünket, aki élete végéig kitart a szövetkezel, hitel-szövetkezel vezértése mellett. De hányukat találjuk ott, a tűzoltó parancsnoki tisztségben, képviselőtestületekben, s hiába a fiatalok kimélő óvása, ott akarnak lenni, ha rokkantak, ha betegek is, míg mozogni bírnak. Vagy nézzük egyesületi életünket! Hány járásköri gyűlésnek adják meg azt a közjavát szolgáló lendületet, melyhez a fiatalok csak ámuldozva hozzácsatlakoznak...

Az igazság kedvéért azt is meg kell vallani, hogy a mester-séghez való e törhetetlen ragaszkodás a mai fiatalokból már hiányzik. Figyeljük csak meg őket, mikor maguk között vannak. Míg az öregek társalgási anyaga rendszeren az iskola, vagy az azzal összefüggő érdeklődés, addig a fiatalok úgy kerülgeti ezt a témát, mintha a Szomaházy István novellájának háziasszonyához hasonló fogadást kötött volna, hogy aki a mesterségről beszél, zálogot fizet. Vagy talán restelli elárulni tanítói voltát. Az is lehet, mert láthatjuk azokat, akik tanítói előképzettséggel más életpályát választottak, mely kínos gondossággal igyekeznek magukról lemosni az iskolai kréla szennyét, ellátni minden nyomot, mely előéletükre emlékeztetne. Dehogy is szól-nának bele ezek a tanügyi, vagy ezekkel kapcsolatos dolgokba, sőt ebben való verzettségüket is igyekeznek valami olyan fé-lelemmel elkendőzni, mintha az számukra lealacsonyító volna. Nem így az öregek. Csak két-három mondatot kell velük váltani, máris régi szerelmükre, eljegyzett kedvesükre: a tanításra kerül a szó. Mutassatok testvéreim, más státusból csak egyellen egy olyan nyugodtjást, aki annyira ragaszkodnék, oly szeretettel csü-gene életpályáján, miként a mi tiszteletreméltó öregeink! Állít-salok élénk még olyan nyugodtjást, aki úgy érdeklődnék elha-gyolt munkatársai iránt, miként a mi veterán testvéreink! Ta-láltak-e másutt a közért annyira lelkesedő, azt előrevinni segítő, azért sem pénz, sem fáradságot nem kimélő nyugodtjást, aki a mi öregeinkhez csak valamennyire is hasonlított?

Azért testvéreim, tiszteljük mi e kérdemesült testvéreinket, megérdemlik, hogy örökre követendő példák legyenek előttünk.

Szepesi Gyula.

Aki a célt, melyet magának kitűzött, szemmel tartva, magát hozzá minden percben közelíteni érzi s azt végre elérheti, — az boldog.
Eötvös József báró.

Sok út visz magasra: s ez utak közt nem egy van, mely mindenki hatalmában áll.
Kölcsy Ferenc.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból.

Személyenyek az angol népiskolák tantervi utasításából. Az angol tantervi utasítás így tűzi ki a népiskola célját: »Az elemi népoktatás célja, hogy a gyermek jellemét kialakítsa és megrögzítse, intelligenciáját, amennyire csak lehet, kifejlessze s hogy a nemzet fiait és leányait képesekké tegye arra, hogy az életben úgy gyakorlati, mint intellektuális szempontból megállják helyüket. Az angol utasítás azt mondja, hogy a jellemnevelés különféle módjait, mint az értelmi, érzelmi és normális nevelés, gyakorlatilag egyévolvadnak. Különbséget lehet azonban tenni azok között a tanítók között, akik csupán azért tartanak foglalkozást osztályukban, hogy kényelmesebben tanulhassanak és azok között, akik a foglalkozást azért követelik, hogy ezzel a jellemet erősítsék. A természetes úton elért szabad legyelem eredményesebb, s annak indokait a gyermekek az életben kereszül megörszik. Akármilyen a pedagógusok véleménye a kodukációról, okvetlen alkalmas kell adni arra, hogy a fiúkat bizonyos időben férfiak, a leányokat nők tanítsák. Különösen, amikor egészségügyi dolgokról van szó, fontos, hogy a gyermeknek saját nembeli tanítója legyen a tanácsadója. Amikor a gyermek az ovodából az iskolába lép, ez éppen olyan esemény életében, mint mikor elhagyja az iskolát és az életben foglalja el a maga helyét. Azért fontos, hogy a tanító az életet magát tanítsa. Azt az anyagot, amit a tanító nem tud tanítani, hogy a gyermek érdeklődését fölkeltsse, legjobb, ha mellözi. Az egyéni módszerek, melyek néha megkönnyítik a tanító munkáját, gyakran helytállóak, de azért mégis helyesebb, ha a tanító a maga fogásait alárendeli a kipróbált módszereknek. Főképp a hatóság gondja, hogy az iskola helyiségei megfelelőek legyenek és kellőleg felszereltesenek. A tanító kötelessége viszont, hogy ez a felszerelés celszerűen felhasználtsék. Kiváltképpen a ventilációra kell ügyelni. A ruhatarak és folyosók

sohase legyenek olyanok, mint a raktárak, melybe az iskola rongyait helyezik. A kerékpároknak, melyekkel a gyermekek iskolába járnak, alkalmas helye legyen. A toilette-szobák legyenek felszerelve tükrökkel, hogy a tanulók megállapíthassák, vajjon rendezek-e? Az iskolában minden tanítónak egyazon rendszerrel kell tanítania, nehogy a gyermekek egyik évben túlterheltsétek, másik évben pedig pihenjen. Az osztályozásra vonatkozólag az utasítás megjegyzi, hogy a népiskolákban nincs jogosultsága a bukításnak, mert az a fontos, hogy mind a nyolc osztály anyagából merítsen minden növendék a maga kapacitása szerint. A legalsóbb osztályokban, különösen helytelen dolog az ismételtetés. Magasabb osztályokban már helyénvaló az osztályozás.

Minden normális gyermeket meg kell tanítani anyanyelvének fokéletes használatára a szóban és írásban; azonkívül a mindennapi életben szükséges számtani és mérés-tani ismeretekre. Ez, ami kötelező. A többi tárgyak tananyaga nem kötött. A szabály csak az, hogy minden más tárgyból annyit nyújtson az iskola a gyermeknek, amennyit az elbírt. A tananyagot a tantestületi konferenciákon kell megállapítani, s csak a kisebb iskolákban határozza meg maga a tanító. Az ilyen iskolában legjobb elhagyni azokat a tárgyakat, melyekhez, a tanító nem ért. Például, ha egy tanítónak nincs ér-zéke a zenéhez, mert nincs zenei hallása, jobb, ha nem tanítja az éneket, mert még a növendékei hallását is tönkreteszi. Ahol a tantestület több tagból áll, ritkán fordulhat elő az a helyzet, hogy valamely tárgyval mellözni kellene. III ugyanis más tanító tanítja ezen tárgyakat, viszont őt helyettesítse addig kollegija. A magasabb osztályokban a specializálás elkerülhetetlen, s az a tanítóknak éppúgy előnyükre válik, mint a gyermekeknek. Az igazgató kívánja meg a fiatal tanítóktól, hogy a tantestület elől mintatanítósokat tartsanak. Ezeket a tanításokat

beszéljék meg, s minden tanítónak adassék lehetőség a hozzászólásra. Az igazgató figyelje meg, s legyen segítségére, hogy hibáit elhagyja. Ha metodásait nem találja megfelelőnek, mutassa be maga az alkalmasabbat. Különösen az első esztendőben segítse az igazgató fiatal karársát, mert azok bizony nem képesek még teljesen saját lábukon járni. Azokat az új ideálokat pedig, melyeket a fiatal tanító hoz magával a tanító-college-ből, jól figyelje meg a direktor, s ha helyeseknek találja, ő is kövesse s vezesse be a többi osztályba is.

Gyermekélet. (Szlovák gyakorló- és olvasókönyv a magyar anyanyelvi elemi népisk. számára. II. kiadásban most hagyta el a sajtót. Összeállították: Hrivnyák József és Rob János.) Az új tanterv már a második évfolyamtól kezdve kötelezővé teszi a szlovák nyelv tanítását, s ezen a fokon, ahol még többnyire játéka a gyermek élete, a szerzők Gyermekélet könyvsorozatának I-A. része valóban játékká teszi a gyermek számára az állanyelv meg-tanulását. A tanterv két fő-irányelve: a direkt módszer és a szemléltetés, elválaszthatatlanul érvényre jut ebben a kötetben. Minden új szó, minden új fogalom képe, rajza ott áll a gyermek előtt, s mint a globális módszerű olvasástani tanítás: a tárgyakat egészben érthetővé teszi. Itt minden föltétel nélkül eredményes a globális tanítás, ahol nem (vagy nemesak) olvasni tanul a gyermek, hanem beszélni. S ez a cél. A társalgás, a beszélgetés. A versek, mondókák kis történetek, olvasmányok, dalok: mind a gyermeki értelem határain belül állanak, s ezáltal könnyűvé, kedvesé te-

szik a tanulást. Ehhez járul a könyv izléses és sikerült tipografiai kiállítás, mely Kováčik András festőművész képeivel már a kezdet kezdetén kellemes benyomást kell a gyermekben, aki bizonyára kedvvel forgatja a könyvet. — A tanterv a 2. és 3. évfolyam együttes anyagát kibővíti a nyelv-tanulás tárgy-körét, s a szerzők alapos munkával külön könyvet állítottak össze erre a célra is. A vezérgondolat keltéséé: a közvetlen eljárás és a szemléltetés itt a kiszélesített beszédanyag keretében is arakodó szerepét kapott. A tananyag ügyesen kapcsolódik az alapismeretek tárgyához. A jól megválasztott olvasmányok és versek nemesak a szorosán vett nyelvi gyakorlást célozzák, hanem — minden mester-kéltés nélkül — bevezetést nyújtanak a szlovák nyelv szemléltetéséé. A nyelv megtanulásához ezt a körülményt sem szabad figyelmen kívül hagyni. — A 4. és 5. évfolyamok (középfok) számára szerzők II. rész címmel a harmadik könyvet írták meg, a tanterv előírásainak megfelelő fokozottabb követelményekkel. A könyv két fő-rész: Beszéd- és olvasási gyakorlatok, valamint az olvasmányok, amit kiegészít a rövid nyelvtani áttekintés, mely mindig csak a fő-cél: a beszéd helyességé-nek támogatásáért van. Minden kö-tel végén összefoglaló szójegyzék van az egyes olvasmányokhoz és gyakorlatokhoz, mely a tárgyalt anyag megértéséé, könnyed föl-fogásáé, tudatosításáé elősegíti. A könyvek tetszetős külsőben, tartós kö-tésben jelentek meg. A gondos nyomdai munka a kiadó Csehszlovák Grafikai Unió érdeme. A könyvek ára mérsékelt. (sa)

Weidenhoffer & Mártonfi, Bratislava, Dlhá 13. Sportárugyár

Football, tenisz, atlétikai, turista, box,
vivó, asztaltenisz, téli sport stb. cikkekben.

Saját javítóműhely: A teniszrakettek hurozása és
javítása szakszerűen és olcsón.

Egyesületeknek engedmény.

HIREK

Műsoros est és táncmulatság Galántán. A Galánta-vágsellyei tanító-megye május 9-én rendezte IV. műsoros estjét, táncmulatsággal egybekötve. Az estnek fényes erkölcsei és anyagi sikere volt. Az est bevezetőjét Kovács Alajos országos elnök mondotta. Meleg közvetlenséggel, józsi humorral jellemezte a magyar nőt a lelkét, s általános tetszéssel fogadott szavai megalapozták a forró sikerű est hangulatát. Ezután a tanítómegye vegyeskara, Boross Béla vezetése mellett elénekelt a tanítói jelígelét, Schubert Szerenádját és Thern: Dalünnepen című karát. A harminctagú vegyeskar éneke pompásan érvényesült a katolikus körkötés termében. Garai Anna mély átérzéssel szavalt a szűz Anna néhánnyal költeményét. Különösen »Az Ős Kaján« című keltett nagy hatást. Bartha Kálmánné Schubert két gyönyörű dalát (Az én tanyám. Ebersztlő) adta elő. Erőteljes szopránja biztosan csengett és minden ízben kidomhorította a dalok szépségét. A zongorakíséretet Orosz Zoltánné látta el, művészi készséggel. Majd a vegyeskar Smetana Bölcsődalát és Viduló című operarészletét adta elő. Zenekari quartett adta elő Dvořák Humoreskjét. A prímhegedűt Székely Péter, a II. hegedűt Horváth György, a csellót Szalay Pál és a zongorát Krüg Béla játszotta. A zeneszám kellemes hatást ért el. Waskó Lenke Mécs László verseiből szavalt (Örök banalitás, A királyfi három bánata, Lányok, lányok, boszorkányok) egyéni stílusban, nem mindennapi előadókészséggel. Ismét a vegyeskar énekelt, előadva Bartók Béla hat népdal-átiratát. A modern dallamvezetés és tömör összhangosítás merész dinamikája hatásosan domhorodott ki. Fellünetést keltett a kar erőteljes basszus. A műsört változatossá tette Békeffy: Lajcsi bácsi c. vígjátékának előadása, melynek szerepeiben Erdélyi Kátó, Balogh Géza és Mészáros László arattak szép sikert. Végül a vegyeskar három kuruc nőt adott elő, méltó befejezéssel a nyós estnek. A műsört táncmulatság követte, mely a legjobb hangulatban, egészen a reggeli órákig tar-

tott. Az estlen szépszámú közönség vett részt, s a keltős helyiség csaknem szűknek bizonyult. A galántavidéki tanítóság híu maradt önmagához, behozonyítva, hogy ott még most is nagyobb a lelkesedés, mint a terem, amely azt befogadja.

Egyházzenei hangverseny! Felhívom a mélyen tisztelt kartársaim figyelmét a Perbetén folyó év május 20-án. (Pünkösöd vasárnap) rendezendő Egyházzenei hangversenyre, amely ünnepélyes szentmisével d. e. fél tíz órakor fog kezdődni. A hangversenyen részt vesz az udvardi »Gazdadalárda«, a perbetei »Gazdadalárda«, az újvári »Gazdadalárda«, »Vasasdalárda« és Flengerintézet leánykar. **Műsor:** A nagymise alatt: 1. Mise ének: »Szállj szívünkbe nagy Isten...«, éneklő a perbetei férfi dalárda. 2. Offert. »Átvám a menynekben...«, éneklő az újvári »Vasasdalárda«. 3. »Csodákkal tündököl...«, éneklő az újvári »Gazdadalárda«. 4. »Édes Jézus neked élek...«, éneklő az újvári Flengerintézet leányénekkar. 5. Ünnepi szentbeszéd, mondja: Molnár József újvári káplán. **Tulajdonképeni hangverseny.**

I. Rész. Összkar. Meny, föld, tűz, víz... éneklő az összes férfidalárdák. **Perbetei dalárda:** 1. Fölkelt a nap már... (reggeli ének). 2. Jézus, Jézus, ó édes Jézus... (6 szól. bőjtői ének). **Újvári Gazdadalárda:** 1. Mikor reggel... (reggeli ének). 2. Szent keresztfa... (bőjtői ének). **Udvardi dalárda (férfikar):** 1. Jézus, világ Megváltója... (bőjtői ének). 2. Szentháromságnak életem... **Vasasdalárda:** 1. Jézus, Mária dicsőséges nevek... (reggeli ének). 2. A fényes Istenarcol... (bőjtői ének). **Flenger leánykar:** 1. Jézusom add énnekem (Jézus szíve ének). 2. Ragyogni látom... (Jézus szíve ének).

II. Rész. (Mária énekek.) **Újvári Gazdadalárda:** 1. O dicsőült szép kincs... 2. Isten legszebb temploma... 3. Néked ajánljuk... **Udvardi vegyeskar:** 1. S szűz Anyánk... 2. Mária szűz anyja... **Perbetei dalárda:** 1. Hozzúd futok bánatomban... 2.

Angyaloknak nagyságos asszonya... 3. Fölvitétt magas mennyországa... 4. Pdvölzlegy ó szép... **Flegger leánykar:** 1. Ó Mária, drága név... 2. Ó dicsőséges asszonyság... 3. Szűz Mária mennynek... Vasasdalárda: 1. Ó el ne hagyj... 2. Gyászba borult egek... 3. Boldogságos Krisztus anyja... 4. Fenn a fenyves szirtlető... **Osszkar:** A csallogányok zengnek... éneklék az összes férfi- és gyermekkarok. Énekel összesen: 140 férfi és 224 gyermek. A perbeteli dalárdát vezényli: Vajda Gyula kántortanító. Az udvardi dalárdát vezényli: Dinyenyés Károly igazgató kántortanító. Az újvári dalárdákat, továbbá az összkarokat vezényli: Szendrei István okl. szék. egyh. karnagy. Igen kívánatos volna, ha a hangversenyen a tanítók közül is minél többen részt vennének; részben azért, hogy lássák, milyen emberfeletti munkát végeztek a szereplők, részben pedig azért, hogy a látottak és hallottak buzdítsanak másokat is hasonló magasztos cselekedetre. Nové-Zámky, 1931 ápr. 23-án. Szendrei István karnagy.

A kassa Radíójournál magyar iskolai leadásainak május havi műsora: Május 4-én, 10 óra 15 percor az alsóbb osztályú növendékek számára: 1. Kis hírek a nagyvilágból. Minden leadás ezzel kezdődik, így ezt külön többé nem említjük. 2. Erdős László: Ki volt Stefánik tábornok? 3. Erdős László: Stefánik gyermekora. Radíófilm. Ezután a felsőbb osztályú növendékek számára: 1. Hírek. (Mivel ez minden leadáshoz be van állítva, ezt sem ismétljük.) 2. Tóth Endre: Egy hős haláláról. Radíófilm.

Május 15-én, 10 óra 15 percor a kisebbségi iskolás gyermekek számára: 1. Kellner Szerén: Anyák napja. Előadás 2. Sz. Nagy Mici: Az anya. Radíófilm. Közvetlen utána a serdültebb iskolás gyermekek számára: 1. Törzsök István: Szeresd anyádat! Radíófilm.

Május 29-én, 10 óra 15 percor a kicsinyek számára: 1. Szavatok. 2. Szepesi Gyula: Pistuka a kórházban. Radíóriport a kassai áll. kórház gyermekosztályáról. Utána a nagyobbak számára: 1. Kálmán József:

Közhasználati eszközeink megtalálói. Előadás. 2. Erdős László: Hogyan utaztak régen és hogyan utazunk ma? Radíófilm.

A Radíójournáltól nyert értesülések szerint meglepéssel állapíthatjuk meg, hogy a tanítás e megbecsülhetetlen segédeszközét, a rádióelőadások hallgatását, mind több és több iskola vezeti be. Amidőn itt testvéreink figyelmét arra is felhívni bátrak vagyunk, hogy a jövő évtől érvényes új Tanterv a tanítási nyelv egy óráját szabad órává jelölte meg, mikor is az rádióhallgatás céljára is felhasználható, egyben ismét felkérjük testvéreinket, hogy több társukhoz hasonlóan, kívánságaikat, megjegyzéseiket, esetleges panaszait a nevezett Radíójournál igazgatóságunk tudomására hozni szíveskedjenek.

Ezen előadások tovább fejlesztése és minél hasznosabbá tétele végett a cseh és szlovák isk. leadások illusztrálása céljából kiadott Skolský Rozhlas c. folyóiratnak rövidese magyar melléklete is készül, a műsor már most is megtalálható benne, melyből gyermekeink előre tájékozathatjuk a leadásra kerülő anyagról s a közölt képek segítségével azt még világosabbá tehetjük. Hogy ez bekövetkezzék, ahhoz természetesen a magyar tanítótestvérek fokozott érdeklődése szükséges. Az említett folyóirat ára számonként 1. Ké. Kartársaink a mostani, májusi számból is meggyőződhetnek annak használhatóságáról és éhezgépítő voltáról.

Ne hagyjuk a vak gyermekeket tanítás nélkül. Sok szülő nem tudja, hogy vak gyermeke irni és olvasni is megtanulhat. Öröm nézni a gyermek ujjait, hogy milyen ügyesen tapogatja ki a jeleket (betűket), amelyekből aztán gyorsan összeállítja a szavakat, úgy hogy egész folyékonyan olvas. A vakok intézetében tanulnak mindent, úgy mint más iskolában, csak a tanítás módja változik. A tanításnál a legfontosabb az emlékező tehetség fejlesztése, a megmaradt érzékszervek gyakorlása, az orientáció, zene ének, kézi-munka stb. Az egészségről, vallásos nevelésről, pihenésről és a játékról gondoskodás történik a szülők teljes megelégedésére. Tanácsoljuk a vak gyermekek szüleinek, hogy a gyer-

meküket adják a vakok intézetébe Levočára, amely egyedüli Szlovén-szón 6s ezidén 100 növendéke van. Az intézetről iparműhelyek is vannak, melyekben a gyermekek tovább tanulhatnak. Az intézet föl-fogad vak gyermekeket Szlovén-szók egész területéről 6s pedig nemzeti-ségre 6s vallásra való tekintet nélkül. A szegény szülők gyermekei egészen ingyen tanításban részesülnek. Az intézet igazgatósága kéri a tanító urakat, hogy a vak gyermekek

neve 6s címe felől értesítsék minél hamarább. A kérvényhez a következő mellékletek tartoznak: 1. A gyermek születési anyakönyvi kivonata, 2. illetőségi bizonyítványa, 3. a szülők szegénységi bizonyítványa, vagy pedig bizonyítványa a vagyonviszonyairól, 4. orvosi bizonyítvány, hogy a gyermek vak-ságon, vagy súlyosabb rövidlátáson kívül egészséges 6s nem szenved ragályos betegségben vagy epilepsiában. Cím: St. ústav pre slepcev v Levoči.

KIADÓHIVATALI ÜZENETEK.

R. J. Pozsonypüspöki. 1. hó 9-én küldött 40 Ké-val tagdíja 1933 XII. 31-ig rendeztetett. — M. L. Vászárút, R. Gy. Turizsakállás, T. Gy. Solover, J.-né P. J. N.-Zámky, B. V. Nagymeyer. Címüket a kívánt módon javítottuk. — B. J. Vászárút, B. J. Diós-förgepatony, F. Sz. Pered, Z. I. Padány, K. V. Pozsonypüspöki. Tagjaink sorába felvettük. — K. Gy. Simonovec, P. S. V. Mátéd. A küldött hirdetést közöltük. — Sz. S. V.

Rošovce, N. J. Berehovo, K. F. Sp. N.- Ves. Az elveszett számokat újból megküldöttük. — K. J. Takšony. Befizetelapöt küldtünk. — V. L. Deák. Az ügyben intézkedtünk. — S. K. Barko. 40 Ké befizetését tagdíjra áttalalta a könyvesbolt. — M. J. Füleek. Levélét Kovács Lajos elnökhöz tettük át. — V. Gy. Nagyed. Folytatólagosan tagul vettük. — T. I. Ivanice. Levél ment.

Az iskolai nyomtatványokat

a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában«, Galántán rendelje meg!

Ugyanitt megrendelhetők az alábbi szindarabok:

Dr. Boldaneceky Aladár: Gyerünk a spájzba. Vigj. 1 felv. ára Ké 7.50	
Nagykéry Mária: Göre Gábor rágyíódzik. Vigj. 2 felv. ára Ké 9.—	
Szunyogh Árpád: Füstös Moré szerencsése. Cigány-bohózat 1 felv.	ára Ké 6.—
Péczely József: A kupaktanács. Falusi komédia 1 felv.	ára Ké 7.50
Lóceai Emma: A megzavarul mulatság. Vigj. 1 felv.	ára Ké 3.—
Kárpáti Aurél: Hamupipőke. Mesejáték 1 felv.	ára Ké 7.50
Dr. Hajtay Elelka: A tyúklevés. Vigjáték 1 felv.	ára Ké 7.50
Somlay Károly: Bálint bá' írni tanul. Falusi komé 1 felv.	ára Ké 7.50

TARTALOM:

Vezércikk: (bb): A magyar tanítóság továbbképzése. — A pedagógia műhelyéből: Somogyi: Még egy ellejejtett magyar matematikus. — Fórum: Ocsovay Imre: A Magyar Tanító ankétéje Csehszlovákia magyar tanítóságának továbbképzése tárgyában. — **Természettudomány:** dr. Kenessey Kálmán: Az időjós-lás új utakon. — **Egyesületi élet:** Jegyzőkönyv (1.) Jegyzőkönyv (2.) Nyaralási akció. Kónya József. Meghívó (Szöv.) Az ógyallai járáskör vál. gyűlésének jegyzőkönyve. Meghívó (Ogyalla). A Galánta-vágsellyei tanítómege választmánya. † Huszár Károly. — **Krónika:** Az ifjúság elhelyezése. A mi nyugdíjas tanítótestvéreink. — **Szemle.** Bel- 6s külföldi folyóiratokból. — **Hirek.**

A LEGTELEJESÉBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reál gimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT **KÉT KÖTET - 576 OLDAL.**

A Közlársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA

új helyesírás szabályait.

A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!

A teljes, két kötetes mű ára fűzve K^č 53.—
Egy kötetben, erős vászonkötésben = 60.—

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,
Stefanik-utca 14.
csináltatják ruháikat.

Kézszemmel fehérneműt, ágyneműt, asztalneműt és teljes menyasszonyi kiegészítést csak jó minőségben és legolcsóbb árak mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava

Vadász-sor 8.

Piešťany

Mäsiarska 11.

Tanító uraknak és hecses családjuknak kedvező fizetési feltételek.

Kívánatra dústartalmú mintagyűjteményemet díjtalanul és vételkötelezettség nélkül bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai Unió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70;
II. rész 22.70 Kč (5. XII., 100.019/32-1./1.)

Vásárhelyi—Weiss: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 23.70,
II. rész 24.70 Kč (31. III., 34.145/32-1.)

Wessely: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 8.— Kč (27. IX., 111.133/32. I./1.)

Somogyi: Természetrajz

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötve
Kč 15.50 (19. II. 20.195/32. I./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok vannak mellékelve. 5 ilyen utalvány, ellenében, melyet az iskola igazgatósága egyenesen az Unie cégnek Praha küld be, az Unie cég egy ingyenpéldányt adományoz a szegénysorsú tanulók számára. — Jövőhagyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az Unie cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Unie-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyveink és segéd-tanesszközaink szlovenszkói főmegbízottjánál

a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

MAGYAR TANITO'

XIV. évf.

13-14. sz.

MAGYAR TANÍTÓ

általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és
a Podkárpatzka Ruszi Ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Felelős szerkesztő: Boross Béla.

Társzerkesztők: Gáspár János, Uherezky Géza, Willand János.

Kárpátaljai munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolnie Sallby—Alsószell.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2.— Ké.
Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolnie Sallby (Alsószell), Galántai járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Arendán
József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. Á. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Negyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Komárom, Nemesik
Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendők. E levelekben közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

1	egész oldal	80 Ké
1/2	»	50 »
3/4	»	30 »
1/8	»	15 »

Engedmények:

3x	közlésnél	15 %
6x	»	20 %
12x	»	25 %
24x	»	30 %

Evi hirdetéseknel:

1	évre 1 egész oldal	900 Ké
1	» 1/2 »	500 »
1	» 3/4 »	320 »
1	» 1/8 »	200 »

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola, küldendők.

Pósa Lajos szobra előtt*)

Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

Kedves Magyar testvéreim!

Ma reggel, mikor idejöttünk s kocsink már-már eljuttott e nemes község első házsorához, hátunk mögött egyszerre szétnyíltak a borongó fellegek, előttünk leíróppent az Istenmadárkája, egy csatlogó szavú, szürke kis pacsirta. Úgy éreztük, hogy annak a Pósa Lajosnak a szelleme fogadott minket, akinek érbeöntött alakját megkoszorúzni jöttünk ide:

»Lelke szállt előre
Az égő sugárral,

Csicsergő madárral.«

Most meg a lég tengerében felettünk köröző gólyával, ezeken a fákon csiripelő madársereggel, ott szemben az ereszén csicsergő fecske szavával minden emberi ékesszólásnál egyszerűbb, de egyben nagyszerűbb köszöntéssel felel vissza a mi »Adjonistenünk«-re.

Megilletődve a fogadottság fenségességétől, amint ráesik tekintetem a lepellel borított műre, olyan érzés szállja meg a lelkemet, mint amilyen eltölthette a prófétát az égő csipkebokor láttára és olyan húrok rezdültek meg a szívemben, melyek visszhangozzák az ígét: »Oldd le a te saruidat, mert a föld, melyen állasz, szent föld!«

Ezen a portán ringott századokon át azoknak a bölcsője, kiknek családfáján virágzott ki Pósa Lajos élete.

Itt hallotta és értette meg ezl az ígét Ő is, mire kézenfogta kis magyarjait és elvezette őket a rémtörténetek fekete világából a mesék Tündérországaiba.

Ha én most harang lehetnék, a szívem falán kongatnám ki az ő szavait:

»Messzehangzó szent harangszó hívott ide engemet...«

Ha orgona lehetnék, lágy melódiában búgnám az ég felé:

»Ének zengjen, zeugedezzen, templom legyen kebelem,
Szent oltára, erős vára Te légy, édes Istenem!«

Ha tárogató volnék, elsírnám nagy búsan minden nyomorúságunkat, azzal kezdeném: »Volt nekem két ökröm...«

Ha hegedű volnék, síró zokogással életrekönyörögném Dankó Pistát, hogy az utolsó húr pattanásáig húzza azt,

*) Kovács Alajos ünnepi beszéde a radnóli szoboravatáson.

hogy: »Búsan szól a kecskeméti öreg templom nagy harangja...«

Ha történetíró volnék, munkája méltatásánál nem feledkezném meg sem az Ó Lidikéjéről, sem Sáríkájáról.

Úgy vagyon megírva, hogy a próféta serege csak addig tudott diadalmasan harcolni, amíg két kezét áldóan tudta vitézei felé terjeszteni, ezért ha elfáradt, hű segítőtársai: Áron és Húr tartották fel lankadó karjait.

Ha Pósa Lajos fáradni kezdett, ott volt a szíve felől Lidikéje, jobbja felől Sáríka leánya és nem engedték a toll varázsát lankadni...

Ha pap volnék, felütném az evangéliumot ott, mikor a tanítványok egymásközt vetélkedve, hogy ki lesz nagyobb a mennyek országában, megkérdezték erről a Mestert s Ó kézenfogott egy göndörfürtű zsidógyereket s rámutatva mondá: »Bizony mondom néktek, ha olyanok nem lesztek, mint a kisgyermek, semmiképen nem mehettek be a mennyeknek országába.« A mennyország ez örököseinek volt Pósa Lajos a prófétája.

Mivel sem harang, sem orgonahang, sem tárogató, sem hegedűszó nem vagyok, szeretnék mesemondó lenni. Lcülni e szobor talapzatára, magam köré gyűjteni a kis magyarokat, aztán mesélnék nekik csengő-bongó, fülbemászó rimekbe szedett történeteket a »Kis kanászról«, »A kis kakasról meg a török császárról«, »A három cicáról«, »A katicabogárról«, »A világszép Nádszálkisasszonyról«, »A tücsök bandájáról«.

Bejárnám velük az aranytó mélyét, ezüstfolyók szélét, furulyát faragnánk a fűzfa ágából, megitatnám őket a boldogság vizéből...

Visszamenének nyolc évtized messze távolába, megismertetném őket a Lajcsi gyerekekkel, aki ez öreg fák alatt játszott a első »kerekecske-gombocskát«, itt üzte a gombvetés művészetét, melynek koppanását az árkados kúriák öreg falai hallották. Kimennék a Balog partjára, bejárnánk az oda lenyúló kerteket, megkeresnénk azt a rozmaring-bokrot, melynek tövéből nőtt ki egykor az az ág, amit először tűzött a Lajos fiú a kalapja mellé. Megkeresnénk azt a muskátlis ablakot, mely mögül először nézett egy ragyogó szempár utána hosszan, szerelmesen. Aztán elbeszélgetnénk Pósa bácsiról, aki ide járt le megpihenni, mikor a nagyváros zajába belefájdult a szíve.

A legnagyobbtól a legkisebbig ismerte itt személy szerint mindenki, de van-e magyar lélek, aki őt, mint lelki-rokonát nem ismerte volna?

Csak szószaporítás lenne Rólad hosszan elmondani, hol jártál, mit tettél, ennyi szeretetet ki hogy érdemeltél? Minden magyar előtt nyitott könyv volt az életed, ismeretes minden teted.

Ki itt élsz a lelkünkben, tested alakjában is hadd láthassunk! (A lepel lehullott.)

Kedves Pósa bácsi!

Amit belőled a halál tőlünk el akart rabolni, azt mi tőle visszavettük, ércebeöntöttük.

Aki testben nem ösmert, az most Rólad elmélkedik, az meg, aki ismert, Reád emlékezik!

Állj itt időtlen időkig! Nyílt tekinteteddel láss szép napokat!

A babért, mit koszorúba fonva most éléd tesznek, életedben kiérdemelted.

Az elmúlt két évlized — mlóta átlépted az örökkévalóság mesgyéjét — a költőt Rád vonatkoztatva is igazolta:

»Nem hal meg az, aki másokra költi
Dús élete kincsét, bárha napja múlt,
Hanem lerázva, ami benne földi,
Egy éltető eszmévé finomult,
Mely fennmarad s nőtön nő tiszta fénye,
Amint időben s térben távozik,
Hozzá tekint fel az utód erénye:
Óhajt, remél, hisz és imádkozik.«

Vásárhelyi Károly radnófi beszéde.

Magyar tanítók vannak itt ércebe öntött tekinteted előtt. Eljöttünk Hozzád, aki társunk voltak a nevelésben, míg éltél és aki társunk vagy most is, mikor az örökélet kapujából tekintesz le ránk.

Te adtad Gyermekország lakóinak az Aranykertet, Te ültetted tele aranyfával, népesítetted be aranymadarakkal, aranymókusokkal, tarka pillangókkal.

Te nyitottad ki Gyermekország lakóinak szemét, hogy látva lássanak, hogy a virágos rétben, a tarka lepke-népségben akkor is tudjanak gyönyörködni, amikor már elhervadt, elfagyott a virág, csendes, halott lett a táj. Mert bevettted az egész ragyogó szép, mosolygó természetet verseidbe és azóta télen is virágos réten, nefelejcs-szegélyű zúgó patakparton játszadozhatnak fehér barikák társaságában. Azóta télen is tudják »... mit suttog a rozsmaring, mit suttog szegfű viola, amikor a hold rezgő sugarának megmegcsillan ezüsfátyola.«

De nemcsak az erdők, mezők tarka virágait adtad nekik, hanem teleültetted a lelküket is illatozó virágokkal. Akik a Te verseiden nőttek fel, azoknak ott díszlik a lelkükben

Az iskolai nyomtatványokat

a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában«,
Galántán rendelje meg!

az emberi erények, a nemes érzések minden színpompás virágszála.

Hogyne szóránk hát virágot eléd, hogyne szimbolizálná a Szl. Alt. M. T. E. koszorúja is azt a sok virágot, mely költői lelkedben nyílt s azt a dicsőséget, melyet a magyar névnek szerzettél.

Azt daloltad egykor:

Balog partján van egy falu,
Abban van egy aranykapu.
Aranykapu, gyöngypalota —
Vágyik az én szívem oda...

Itt vagy már a Balog-parti faluban, ahol az aranykapu a Te néped szívébe vezet, abba a gyöngypalotába, amelybe beragyogott a szeretet napja és amelyben hosszú téli esteiken felgyulladtak a lelkesedés csillámai és addig-addig világítottak, míg meg nem valósult az, amit a lelkesedés fényében elgondoltak.

Megérték, hogy itt áll a Pósa-szobor sok szeretetnek, sok szív összedobbanásának tanúságtétele.

Mídon az Á. M. T. E. koszorúját leteszem a szobor elé, így szólok Pósa szavaival:

Áldd meg Isten ezt a falut,
A ragyogó aranykaput,
Aranykaput, gyöngypalotát
Áldd meg Isten a lakosát.

A radnóti szobor.

Irta és a radnóti Pósa-szoborleleplezésen elszavalta:

Boross Béla.

Köszöntünk, szép Radnót, itt a Balog partján!
Kopogva megállunk »aranykapud« alján...
Nyílj ki most előttünk »gyöngypalota« zára!
Nagy a mi szívünknek szent vágyakozása...

... Hol van az »ősi ház«, hol az »ősi telek«,
Ahol járni tanult a kis Lajos gyerek?...
Gyerünk, ragadjuk meg a háznak kilincset,
Keressük meg újra gyermekségünk kincsét!

Megvan még eresze, s csilcsergő lakója?
Hát a csűr telején kelepelő gólya?
Ház előtt a kis kert, vén fák árnyékában?
S három tő muskátli van-e ablakában?

Hol van e Tündérhon megannyi szépsége,
Miljó magyar gyermek lelke reménysége,
Élet-édessége, szíve mosolygása,
Ifjúságra, népre az ég sok áldása?!

Óh, kicsiny házikó, a nagy Mindenségben!
 Kis gömöri palak e földi térségben!
 Kis radnóti porszem, az Isten kezében:
 Óh, mily nagyok vagytok magyarok szívében!

...Tenger virág nyílik a májusi réten,
 Ezer csillag ragyog nyári, tiszta égen,
 Kertek ölén akác százával hajt lombot,
 Énekes madárka máshol is űz gondot:

De legszebb a virág egy radnóti síron...
 Legszebb a könny-csillag egy levél-papíron...
 Fehérebb az akác, zengőbb a pacsirta,
 Ha illatát, dalát Pósa Lajos írta!

S a bühájós, piros rózsza: a szerelem
 — Mely az élet-tavaszkiskertjében terem —
 Legszebb koszorúját »Lidikére« tette,
 Aki ősz fejről máig le sem vette...

Múltak »porát« szántá a radnóti költő...
 Barázdái nyomán már löbb emberöltő
 Imádsága, álma szökött fel kalászbá:
 »Új ivadékoknak« lesz lelki kalácska...

S a szántó toll útját nem állotta szikla...
 Magas lánggra lobbant a radnóti szikra:
 Fénye a magyarság húzait bejárta,
 Derül tőle szegény, mosolytalan árva.

A gömöri dombok játszó szerelmese
 Napsugaras lelkén tanyát ver a mese,
 Dal-harang szárnyaló kondulásra mozdul,
 S hallgatják a szavát falun, városon túl...

Csengő-bongó rímek édes muzsikája!
 (Balogparti fűzek úgy ismernek rája!)
 Szálló Pósa-dalok: gömöri virágok!
 Már lelkükbe fontak a gyermek-királyok...

Pósa-versek tején él a sok királyfi...
 — Élet-álmot szőni, a harcba kiállni,
 Édes jó anyádat imádvá szeretni: —
 Óh tanulj meg gyermek — el sohse feledni!

Ezt a nagy parancsot a költő példája
 írta föl szívünknek egyik táblájára,
 S a másakra — hogy ne hiányozzék fele: —
 »Szeresd a gyermeked!« — ezt vésette bele.

És hogy ki szeresse a magyar gyermeket?...
 Iratlan parancsot erre is kelteget

Halhatlan szelleme, örök jelt mutató:
Szeresd a gyermeket te, magyar tanító!

Húsz esztendő óta elnémult ajkáról
Száll föl ez az intés. Tanító, akárhol
Műveled, munkálad a Jövő földjeit:
Töröld le gyöngéden a gyermek könnyeit!

...Hazajöttél, költő, a radnóti rögre,
Földi porhüvelyed mása ércbe-öntve
Itt mulat azokkal, akiket szeretél,
S akit fájó szívvel, sírva eltemettél...

Egyik szemed gyászos temetőbe tekint,
Honnan egy régi sír könnyes emléke int...
S akinek lelkével odafönn összeérsz:
Szíve sírágyához hozott közel ez érc!

De másik szemeddel kis népedet látod,
Akkal megváltod a gonosz világot!
Bronz-arcod tükrözze nekik a szép napot,
S jelezze az utat, a holdog holnapot!

A radnóti harang, s itt, e szobor érc
Zengje és hirdesse, mindenki megértse:
A jószág, szeretet és a megbocsátás
Emberi erényén van az istenáldás!

Legyen ez a szobor a radnóti földön
Kútforrás, melyen át a nép lelke folyjon,
S a költő újonnan támadó dalában
Szétárad a síró emberi világban...

...Balog partján álló aranykapu öre,
Gyöngypalotád nyitva áll örök-időre!
Szép lelked, szellemed: kincse palotádnak
Éltető kenyere a magyar családnak.

S mi, kik tanításod, igéd után élünk,
Arra kérünk, maradj továbbra is velünk!
Hányjon-vessen is bár az idők sodrása:
Büszkén nézhessünk föl a lelked szobrára!

...Pósa Lajos népe, kicsinyek és nagyok!
Munkában, életben fáradó magyarok!
Ne feledje senki, — vigad, vagy robotol —
Mit példáz minékünk a radnóti szobor!

Pénzkölcsön! Véglegesített és nyugdíjas tanítóknak 7 1/2 százalékos kölcsönt folyósítottak havi törlesztésre. — Válaszbélyeg
2 Ké melléklendő. **Komlós** Ingatlan és pénzbeszerzési iroda
Komárno, Magyar-ucca 3.

FÓRUM

A Vöröskereszt sarjadék vezetőinek konferenciája.

Bukovanyban, a Csehszlovák Vöröskereszt Egyesület főúri kastélyból átépített, remek üdülőttelepén tartotta meg ezévi konferenciáját a Csehszlovák Vöröskereszt Egyesület sarjadéka. A konferencia a Vöröskereszt történetében eddig egyedülálló, mert azon a köztársaságban élő minden nemzetiség részvett. A cseh sarjadékvezetőkön kívül öt szlovák, egy német, egy lengyel, egy ruszin és egy magyar kiküldött — ez utóbbi Farkas István személyében — képviselte a köztársaság minden tannyelvű iskoláját.

Maga az életrend is testvéri szellemre készítette a jelenlevőket. A lágas hálótermekben vegyesen helyezkedtek el az egyes nemzetiségek képviselői. Egészséges reggeli torna, délutáni kötelező játék és barátságos esti összejövetelek fűszerezték a sok magas színvonalú előadást.

Az előadások közül kiváltak Bartoň brünni ny. igazgató, pedagógiai író előadása a sarjadékok kölcsönös segítségéről, dr. J. B. Kozák, a prágai Károly-egyetem filozófia tanárának előadása az ifjúság demokráciára való neveléséről, Suchánek J. központi sarjadéktitkár előadása a sarjadék munkásságáról és A. Karaffa szlovenszkói sarjadékreferens kiváló előadása a sarjadékok megszervezéséről. Jó előadásokban azonban egyáltalán nem volt hiány. Az előadások tárgyköre a helyes táplálkozás, az egészség, az iskolák tisztántartása, a természet megkedveltetése, a világbéke és sok-sok hasonlóan érdekes tárgy területéről adódott.

Minden előadást vita követte. Igen érdekes volt, ahogy a vitában az egyes nemzetiségek is főlshólláltak. Különösen sokat szóllalt fel a ruszin és a magyar képviselő, akik az általuk képviselt ifjúságot teljes mértékben védelmükbe vették, és azok számára a maximumot kérték.

Bartoň igazgató ideális előadása mellett a legnagyobb sikert dr. J. B. Kozák, a kiváló cseh filozófus és tudományos író előadása érte el. Előadásában többek között a következőket mondotta: »A Vöröskereszt pacifista, de nem felhőkben jár. Szorosan ragaszkodik a pacifizmus etimológizálásához: *pacem facere* (békét csinálni)... Demokratikus, minden tekintetben elégedett állapot akarunk felépíteni. Ma a materializmus kiélesedésének korát éljük, de igyekezzünk, hogy az emberi szent hagyományok legyenek a kor determinánsai. A gyermek higgyen az ész fensőbbségében, s éppen ezért neveljük őt demokráciára. A demokrácia a kölcsönös ellenőrzés intézménye. A mi demokráciánk még tele van betegséggel, éppen ezért a

kritika szabad és jogos dolog. Vannak olyan erkölcsi igazságok, amelyek minden korra és minden társadalomra nézve egyformán kötelezők. Ez az állam arra alakult, hogy egytörmán minden polgáré, és ne csak az egyes nemzetiségeké legyen...» Az éppen elnöklő Farkas István felszólalásában a magyarság szempontjából reflektált az emelkedett szellemű előadásra, s mikor azt a konferencia jelenlevő tagjainak nevében megköszönte, arra kérte az előadót, hogy a legfelsőbb körökben — amelyekben a legnagyobb szimpátiának örvend, — mutasson rá a magyarság kulturális, általában iskolaügyi sérelmeire. Vázolta a szlovenszkói magyar iskolák személyi helyzetét. Nincsenek iskolaigazgatóink, nincsenek magyar nemzetiségű tanfelügyelők, nincs országos magyar tanfelügyeletünk, nincs magyar kultúr- és könyvtárreferensünk stb. Dr. Kozák a felszólalást a legnagyobb érdeklődéssel hallgatta végig, s megígérte, hogy a magyarság kulturális helyzetéről és követeléseiről maga fog cikkezni. Megígérte, hogy a maga részéről is szorgalmazni fogja a magyar pedagógiai könyvek és folyóiratok szabad behozatalát, mert éppen az egyforma elbánás elve diktálja, hogy a köztársaság magyar iskolaügye a legmagasabb nívót érhesse el. A jelenlevő más nemzetiségű tanítók, tanárok, orvosok stb. egyhangúan magukévá tették a felszólalást és a Vöröskereszt semleges, tiszta légköréből kiindulva, talán egy lépéssel közelebb sikerült kerülününk a tökéletes demokráciához, amely nekünk, kisebbségi sorban élő magyaroknak szinte életkérdésünk.

A konferencia résztvevői meglátogatták a nem messze fekvő kozárovice község sarjadék-mintaiskoláját. A kis cseh gyermekek sokoldalú bemutatkozása után Suchánék központi titkár javaslatára az egyes nemzetiségek képviselői anyanyelvükön szóltak a gyermekekhez. Bizony, tágra is nyitották a szemüket, amikor a mi édesbús magyar nyelvünk fölhangzott a csinos iskola falai között. A közbeeső ünnepen a Vltava partján fekvő Orlik várába, — a Schwarzenberg hercegek fészkébe, az igazi sasfészekbe vezetett a kirándulás. Kedves jelenet volt, amikor a családi muzeumban levő és a nemrégien elhunyt Pálffy Miklós által még 1864-ben írt levelet minden jelenlevő örömmel mutatta a magyar képviselőnek.

A konferencia lelkiség és igazi barátság szempontjából felülmúlta a genfi zöldasztal-konferenciát. Itt mindenki örült egymásnak, sok-sok nézet, sok gondolat cserélődött ki, és a cseh testvérek roppantmód örültek, hogy a történelmi Csehország földjén üdvözölhették az egyes nemzetek képviselőit. Vége-hossza nem volt a meghitt beszélgetéseknek, különösen a Titkos Dohányzók Klubjában, melynek elnökévé Farkas Istvánt választották meg, Suchánék titkár nem valami nagy öröme.

Kedves és megható jelenet volt, amikor éppen a konferencia ötödik napján kilenc kis oseki bányászárva érkezett a nya-

ralóba. Ezeket a köztársaság minden részéből beérkezelt adományokból küldték ide.

A telepen példás a rend, de talán még példásabb az a nagy szeretet, amivel a gyermekeket körülveszik. Svarcer, ny. czeredes, a telep igazgatója valóságos atya a kis hadseregnek.

A konferencia tagjai június elsején este búcsúztak hivatalosan a telep nagy lársalgójában. Itt is minden nemzetiség képviselője a maga anyanyelvén szól hozzám a vége felé közeledő konferenciához. Farkas István magyar nyelven a következőket mondta: »... Mindig furcsa meghatottságot és melegen csurranó örömet érzek akkor, amikor idegenben a mi szomorú, édesbús magyar nyelvünkön beszélhetek. Itt nem idegenben vagyok, hiszen a közös haza talaján, a közös zászló alatt állok. De itt is ezt az örömet és ezt a meghatottságot érzem magamban, amikor annyira egydedűlálló, furcsán zengő, dallamos nyelvenem hozzátok szólhatok. Nagy költőnk, Ady Endre írta: sem rokona, sem ismerőse nem vagyok senkinek. Ezt mondhatjuk mindnyájan, mi, magyarok, akik Európa szívében nyelvünkkel megértetlen állunk és csak a szívünk dobogja becsületes érzéseinket. Én nem az ellátást, nem a kényelmet köszönöm nektek, hanem az eddig eltöltött hat nap szimbólumát, amikor hat nemzet fiai cserélték ki egymással egyforma gondolataikat. Szeretném, ha ez a vöröskeresztes zászló, amelyre itt és otthon fogadalmat tettünk, soha ne válna már a kiontott vér és a fájdalom szimbólumává, hanem pirosló, nagy szív lenne, mely visszadobogná minden becsületes szándékú, minden igazságos érzésű ember szeretetét. Ugyancsak Ady írta legpesszimistábbnak tartott, de egyik legmélyebb értelmű költeményében, hogy: »... szeretem az elutazókat, sírókat és felébredőket...« Szeressétek ti is az elutazókat, akik belül sírnak, mert otthon megint ezernyi bajra, ezernyi megnemértésre és szeretetlenségre kell ébredniök. Ezt az emléket vigyük innen magunkkal és ezt a gondolatot hintsük szét a köztársaság minden részében...«

A központi titkár kérésére Farkas István beszédét szlovák nyelven is megismételte.

A konferencia hivatalosan június 2-án, szombaton ért véget. A résztvevők a legvidámabb hangulatban, együtt ültek vonatra, hogy sokáig magukban őrizzék a hat nemzet egymásratalálásának emlékét...

Ugyancsak a konferencián került sor a Magyar Sarjadék további életéről. A megbeszélések folyamán elhatározták, hogy a magyar iskolák hivatalos lapját, »A MI MUNKANK«-at kibővítik, színesítik, s ugyancsak több hasznos, kedves és szórakoztató könyvet adnak ki. A magyarság eddig előnyben van a ruszinok, németek és lengyelek előtt. Reméljük, hogy az elkövetkező iskolaévben legalább minden második magyar iskola belép a Vöröskereszt ifjúsági csoportjába, és ezen az igazán semleges, minden napi politikától és torzskodástól távol álló helyen igyekszik kiépíteni a rábizott ifjúság szebb jövőjét.

A Liečebný Fond, a gyakorlati életben.

Amikor, ezelőtt néhány esztendővel, az első szó elhangzott a »Liečebný Fond« megszervezésének lehetőségéről, mindnyájan szívszorongva vártuk annak mielőbbi életrehívását is.

A szavakat csakhamar teltek követték, amiért mi kistisztviselők, csak hálásak lehetünk, mert a mi szerény fizetésünk normális körülmények között biztosította ugyan megélhetésünket, de költségvetésünk azonnal elvesztette egyensúlyát, mielőtt a családban csak a legkisebb kedvezőtlen helyzet adódott; ezt pedig a leggyakoribb esetben egyik-másik családtag megbetegedése okozta. Ennek, sajnos, mindnyájan ki voltunk és ki vagyunk téve — sőt mondhatnám nekünk, akiknek a folytonos robotért járó fizetésünk a megélhetésnél alig biztosít többet, ebből nagyobb osztályrésznünk van, mint azoknak, akiknek jövedelmük nemcsak a megélhetésüket, de a kényelmüket is biztosítja.

Ilyen körülmények között állandóan ott függött fölöttünk Damokles kardja a betegség képében, mely rettenetesen tartotta a szegény közszolgálatost. Az örökös nyugtalanság pedig lélekölő s ettől véltünk megszabadulni a Liečebný Fond megalakításával...

Nem is volt okunk panaszsra, mert ezen intézmény tényleg úgy született meg, hogy hivatalosságának teljes egészében megtudott felelni. Be kell vallanunk: örömünk nagy volt, — végre mi is föllélegzeltünk! Sajnos, mint rendszerint minden örömből, úgy ebből is üröm lett. A nagy apparátussal megindult intézmény csakhamar csekély néhány milliós deficittel zárta szomorú- emlékű éveit. Igaz, hogy a nagy fényűzés mellett, ennek nem csekély részét a sorozatos visszaélések okozták, melyek történtek úgy a tagok, mint a kezelő-orvosok, illetőleg a gyógyszerterek részéről.

Természetes, ilyen körülmények között módját kellett ejteni a többletkiadás mielőbbi eltüntetésének. Jött a tagsági díjak, majd a bélyegilletékek fölemelése, s amikor ez is kevésnek bizonyult, átmeneti intézkedéseként jöttek megszorítások a gyógyszerekben, szanatóriumi kezeltetésekben etc. Es itt a dolog fináléja, ez a modifikáció az, mely ezen megkülönböztetett szervezetet a járási munkásbetegségélyzők névjára súlyesztette; ahol, ha a foga fáj a páciensnek purgót kap...

Nagy gondot okozott a Liečebný Fond vezetőségének a fent említett megszorítások pontos betartása is, s evégből szervezte a »Döverný lekár« (bizalmas orvos) állásokat. Hogy ez be is vált, bizonyítja az a körülmény, hogy a múlt évek deficitjei eltűntek, — sőt az 1933. év már szép fölösleggel zárult.

Es mégis... az átmeneti intézkedésként beállított megszorítások csak nem tűnnek el, — ellenben annak keresztülvitelét valóságos drákói szigorral őrzik ellen. Pedig, amely betegség gyógyításához speciális gyógyszer szükséges, ott nem mindig lehet orvosok által összeállított preperátummal célt elérni. Számos eset

igazolta azt a tényt, hogy éppen az előírható gyógyszerek kevésbé halásossága miatt, vett a gyógykezelés huzamosabb időt igénybe: ami bizony nemcsak a betegre, de családjára, s magára a kezelőorvosra is nagyon kellemelen.

A napokban olvastam, hogy Jasinán (Podkarp. Rus.) az orvost a gyógyszerésszel együtt lelátóztatták, akik egyébként nemcsak a város, de a környék egyik legnépszerűbb polgárai voltak. Véljük az volt, hogy egy tisztviselőpáciensüknek speciális orvosságot adtak, de mivel ezt a Liečebný Fond nem engedélyezi, úgy jártak el, hogy több engedélyezett gyógyszert írtak fel annak fejében. A dolog kitudódott, a nyomozást már nem is a dövernőy lejár, hanem egyenesen detektívek végezték s így került az orvos és gyógyszerész, talán éppen testvéries érzésüktől sugallva, a hívőre. Szomorú valóság, mely kell, hogy mindnyájunkat gondolkodóba ejtsen! Az a két szerencsétlen bizonyára jóhiszeműsögből cselekedett — és hová kerültek? A bűnözők közé, pedig nem is véletlen, sőt talán jól tettek egy beteggel, akinek, lehet, nem volt módjában a különleges orvosságot megvenni...

A valóság mindamellelt, hogy megdöbbenlő, mindnyájunknak ismert példa. De felhívja figyelmünket arra is, hogy, amint a tények igazolják, a visszaélések megállításának megtaláltak a kulcsát. Ha tehát ez megvan, akkor következtethető, hogy a hiányok is megszűnnek. Ilyen körülmények között azlán nincs szükség a további megszorítások felszínén tartására, mert elvégre, ha ezen intézmény tisztán szociális célt van hivatva szolgálni, igazán nincs arra szükség, hogy milliós tökefelesleggel rendelkezzen, csak azért, mert tagjaival mostohán bánik el.

Mink türelmesek voltunk és hoztunk áldozatokat a Liečebný Fond érdekében, amikor arra szükség volt. Most sem követelőzünk, maradjanak a főlemelt tagsági díjak és bélyegilletékek jelenlegi összegükben, de az átmeneti intézkedésként beállított megszorításokat kérjük mielőbb visszavonni.

Testvérek, erre a körülményre akartam szerény soraimmal figyelmezteteket felhívni, mert »Aki nem zörget, annak nem nyitlatik«.

Toporcák Gyula.

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Ěrsekujvár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szükség, érdeklében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

EGYESÜLETI ÉLET

Központi gyűlés Losoncon.

— 1934. július 2—3. —

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület ezévi központi gyűlése Losoncon folyt le július 2. és 3. napjain. Az egyesületi évi rendes beszámoló közvetlenül a radnóti Pósa-szoborleleplezési ünnep után következett, s ez a körülmény mintegy ünnepi jelleget kölcsönzött a kétnapos tanácskozásonak. A gyűlésen megjelent tanítóság nagyrésze július 1.-én résztvett a magyar gyermekköltő-király szobrának országos jelentőségű fölvatásán, s Radnótról magasztos ünnepi érzésekkel eltelve indult Losoncra. A radnóti szoborleleplezés kisebb-ségi magyar ünnep volt; a losonci gyűlés eseményei és eredményei pedig egyesületi életünk krónikájában jelenik az ünnepet.

Előértekezlet.

Július 2.-án délután 4 órakor a losonci úg. h. ev. egyház-község tanácstermében gyűltek az egyesületi központ, valamint a tanítómegyék és járáskörök képviselői. Megjelentek a központi tisztikarból: Kovács Alajos orsz. elnök, Dinyés Károly, Oswald Emil és Somogyi István alelnökök, Vásárhelyi Károly főtitkár, Nemesik Béla tiltkár, Arendás József pénztáros, Telkes Mihály ellenőr, Boross Béla, Uherezky Géza, Willand János szerkesztők, Heckmann István karnagy és Bányai Ferenc jegyző. Az egyes egyesületi szervek képviselőiben a következő kartársak vettek részt az értekezleten: Bratislava III.: Bauer Ferenc elnök, Ox Tamás; Galánta-Vág-sellye: Oswald Lajos elnök, Berényi Gyula, Horváth Imre, Polák Kálmán; Ersekujvár: Dubay Géza elnök, Plichta János; Ógyalla: Virsik János elnök; Párkány: Bíró Béla elnök, Csepregi Kálmán, Gajdár István, Kerekes Béla; Léva-Zseléz: Beluch Imre elnök, Dóka Sándor; Gömör-Nógrád: Ocsovay Imre elnök, Boross Miklós; Kassa-Szepesi: Vajda Károly ügyv. elnök, Szepesi Gyula. A tanácskozás közben megjelentek H. Nagy Júlia elnök vezetésével az óvónői szakosztály képviselői.

Az értekezleten Kovács elnök előterjesztette a központi gyűlés tárgysorozatát s a jelenlévő kiküldöttek élénk eszmecserével készítették azt elő. Különösen alapos megbeszélés tárgyát képezték a Tanítók Háza ügye, a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja első üzletévének tanulságai, az egyházi hatóságok válasza a felekezeti tanítók természetbeli járandóságai és az igazgatói fizetés kérdésében. Közben Dinyés Károly alelnök elnöklete alatt az egyesületi szervezetek elnökeiből álló bizottság javaslatot dolgozott ki a központi tisztikari tagok tiszteletdíjának leszállítására és az esedékes tisztújítás előkészíté-

sére vonatkozólag, mely javaslatok fölött a központi választmány beható vitát folytatott. Az előértekezlet — 6 órai, megszaktítás nélküli tárgyalás után — este 10 órakor ért véget.

A központi gyűlés.

Másnap, július 3.-án délelőtt 9 órakor vette kezdetét a tulajdonképpeni központi gyűlés a losonci városháza díszes nagyertermében. Az elnöki szék mellett helyet foglalt Sekey Mihály losonci áll. tanfelügyelő, Klincko Vladimir tanf. beosztott tanító; a vendégek soraiban láttuk Söröss Béla ref. teológiai igazgatót, a sajtót Kristóf Sándor képviselte. A már említett központi alkotó tagokon kívül az alábbi kartársak jelentek meg: Árgay Rezső Rárósmulyad, Barta József Sávoly, Bátor Bertalan Magy.-hogymeg, Benyik Béla Losonc, Brakl Ignác Losonc, Bóna János Szímő, Becz Aranka Beregrákos (PKR), Brányik Anna Bős, Bodon Lajos Radnót, Böszörményi Sarolta, Farkas Márton Jánosi, Frenyo István Losonc, Gáspár János Rimaszécs, Gérecz Lajos Beretke, Gérecz István Naprágy, Haluska István, Horváth Lajos, Jezsenszky Lenke Losonc, Jurdik Aladár Cakó, Kakas István, Kovács Anna, Klein Jakab Losonc, Krista György Jelsőc, Kozma Irén Vilke, Krúg Béla, Krúg Béláné Nagydaróc, Lami József Losonc, Lukács Gyula Bolgárom, Markos János, Markos Lilla, Molnár Géza, dr. Nagy Árpád Losonc, Nagy Ferenc, Nádasz Dénes Melléte, Scherer Lajos, Stubnya János Losonc, Sztankó Gyula, Sztankó Jolán, Sztromga Magda, Tóth István Kisújfalu, Vincze Árpád, Vincze Árpádné, Zvoda Mária Losonc.

Elnöki megnyitó és előterjesztések.

Kovács Alajos elnök magasszárnyalású beszéd kíséretében nyitja meg a gyűlést. Megemlékezik a radnóti ünnepről, ahonnan, mint az ősmagyarok az ősi lészekből, tüzet hoztunk a közös oltárra: a lelkesedés szent tüzét. Ezt a tüzet — úgymond — szétosztjuk közöttetek, hogy világoljon a tanítói jövődöbe. Beszéde során visszapillant a letűnt egyesületi esztendőre és megállapítja, hogy az a szlovenszkoí magyar tanítósnágnak ünnepi esztendeje volt. A tanítósnág régi vágya valósult meg, amennyiben éppen a közgyűlés napján ássák meg a Pozsonyban fölépülő Tanítók Háza fundámentomát. A Magyar Tanítók Szövelkezeli Könyvesboltja is ebben az évben jutott tető alá, s a kezdés nehézségeit legyőzve, máris a legszebb reményekre jogosító fejlődés és virágzás útján halad. A végleges tanterv megjelenése is az ünnepi év eseményeihez tartozik, s a pedagógia terén a tanterv által hangsúlyozott munkaiskola és a cselekvő tanítás elve a tanítói munka új perspektíváit nyitja meg. De a sok öröm mellett az üröm cseppjei sem hiányoztak. A fizetésleszállítás újabb gondokkal nehezítette a tanítói sorsot, s különösen a tanítói házaspárok kenyerét keserítette meg a működési pótlék nagymérvű csökkentése. Egyesületünk tiltakozó szavával kezdettől fogva ott volt a tisztviselői országos szervezetek mozgalmaiban: sajnós, meg kellett elégednünk az-

zál, hogy fizetésünket a tervezett nagyszázalékos levonások helyett méltányosabb — bár mindnyájunkat érzékenyen érintő — kulcs alapján redukálták. Fájdalommal veszi tudomásul, hogy a pozsonyi állami tanítóképző I. magyar osztálya a jövő tanévben nem nyílik meg. Mindezen sérelmek és panaszok ellenére hisz a szebb tanítói holnapok eljövételében!

Az elnöki megnyitóval kapcsolatban Vajda Károly indítványára közgyűlés egyhangú lelkesedéssel mond köszönetet Kovács Alajosnak, Bodon Lajosnak és Boross Bélának a radnóti szoborleplezés körüli fáradhatatlan munkájukért, s azért, hogy ennek a tanítói ünnepnek a fényét közreműködésükkel emelték.

Kovács elnök jelenti, hogy a meghívás alapszabályszerűleg történt s az alkotó tagok határozatképes számban vannak jelen. A jegyzőkönyv vezetésére Bányai Ferenc kp. jegyzőt, hitelesítésére Berényi Gyula és Horváth Imre kartársakat kéri föl.

Ezután kegyeletos tisztelettel emlékezik meg egyesületünk halottairól, s nemes emléküknek közgyűlés felállással tiszteleg. A lefolyt egyesületi évben elhunytak a következő kartársaink: Oesterreicher Miksa Bratislava, Krüger Sándor Alsószeli, Csukás Géza Ersekujvár, Mátyás Sándor Udvarnok, Malobický Lajos Ersekujvár, Fray Béláné Nagykér, Bárdos József nyug. Jánok, Tóth István Ipolykeszi, Fonay József Naszvad, Varga Izidor Galánta, Hegedűs Vilmos Kőkeszi, Huszár Károly nyug. Kissáró, Tóth Géza nyug. Jászó, Novák Mihály Szász, Csepiga Ede Sárkányfalva, Cseh Károly nyug. Kassa, Galló István nyug. Melléte.

Elnök javaslatára központi gyűlés táviratban üdvözli dr. Masaryk Tamás köztársasági elnököt, dr. Krémár János iskolaügyi minisztert, dr. Országh József országos elnököt, Pisceky Ferdinándot, a referátus vezetőjét és Balló Gyula főtanácsost. Ezzel kapcsolatban elnök jelenti, hogy az egyesület nevében táviratilag üdvözölte Masaryk Tamást, köztársasági elnököt történt újbóli megválasztása alkalmából, amire az elnöki iroda köszönő levéllel válaszolt.

Jelenti, hogy elmaradását Halász Odón, a komáromi tanítómege elnöke mentette ki.

Meleg szavakkal üdvözli a közgyűlésen megjelent és a pozsonyi isk. referátust is képviselő Sekey Mihály tanfelügyelőt, Söröss Béla teológiai igazgatót és Kristóf Sándor ujságírót. Sekey tanfelügyelő, az üdvözlésre adott válaszában kijelenti; hogy örömmel jött a tanítók közé. Ma, a gép korszakában csak a tanító munkája az, amit a gép nem tud helyettesíteni. A tanító lélekkel dolgozik. Hogy hivatásunk magaslatán továbbra is megállhassunk, művelődjünk, tökéletesedjünk lélekben, s így szolgáljunk a népművelődésnek és demokratikus köztársaságunknak.

Elnök jelenti, hogy a múltévi központi gyűlésből kifolyólag tett elnökségi felterjesztésekre a következő válaszok érkeztek:

1. Csárszky József kassai püspök, a Szlovenszkoí Katolikus Tanügyi Tanács elnöke, valamint dr. Jantausch Pál nagyszombati püspök, apostoli adminisztrátor az igazgatói díjak,

a kántortanítói jövedelmek beszámítása és a természetbeli javadalmak újraértékelése ügyében ismételten beadott egyesületi memorandum egyes pontjaira vonatkozólag jóindulatukról és közbenjárásukról biztosítják az egyesületet és az érdekelt tanítótságot, s a vonatkozó kérdések kedvező elintézését hatáskörükben szorgalmazzák. Mindamellett, az állami törvények magyarázata tekintetében különbségek mutatkoznak az egyesületi beadvány és az egyházhatósági leiratok között, s a tanítótság a beérkezett válaszok alapján nem térhet napirend-re jogos és törvényes követeléseivel fölött.

A fölmerülő felekezeti vonatkozású tanítói sérelmek orvoslása céljából az egyesület elnöksége esetről-csetre kikéri az illető vallásfelekezethez tartozó tanítói vezetők véleményét, s a velük közösen megszerkesztett beadványok útján fogja kérni a panaszok megszüntetését. Bíró Béla bejelenti, hogy a párkányi tanítómegye legutóbbi közgyűlése az a tárgyban való közreműködésre Bíró Béla elnököt, Gajdár Istvánt és Kerekes Bélát delegálta.

2. Kovács elnök tudomására adja a kp. gyűlésnek, hogy Vásárhelyi Károly főtitkár útján megkereste Hancko Antal szenátort, a Zemský Účitelství Spolok elnökét avégből, hogy véleményét kikérje a tanítónői cölibátusra vonatkozó sajtóhíresztelések ügyében. Vásárhelyi Károly fölolvassa Hancko válaszát, melyben közli, hogy a minisztérium ez ügyben még semmit sem tárgyalt. Ott, állítólag csak annyit tudnak, amennyit az újságok írnak erről. Tehát hihetem is, nem is. Szerintem — írja Hancko — minden attól függ, hogyan fog kialakulni a gazdasági helyzet. Ez ügyben — mivel elébe nem vághatunk — még nem foglaltunk el semmilyen álláspontot. Véleményem ez: érvényesíteni kell minden irányban az igazság jelszavát. Ha a viszonyok rosszabbodnak, keresnünk kell az arany középutat a kölcsönös megértés és belátás alapján. »Leben — und leben lassen.« — Ugyancsak fölkerlte Bíró Bélát, kérjen fölvilágosítást a cölibátusi tervek dolgában Teplánsky Pál képviselőtől. Bíró a következő választ kapta: »Ne féljetelek, eddig még semmi sem történt és javaslatot még be nem adtak.«

Kovács Alajos kijelenti, hogy az egyesület vezetősége résen áll, s ha bármily formában fölmerül a tanítói házastársak anyagi megrövidítését célzó javaslat: azonnal föl fogja emelni tiltakozó szavát!

3. Vásárhelyi Károly főtitkár fölolvassa a vasútügyi minisztérium leiratát, mely válaszképpen érkezett egyesületünk beadványára a nemállami nyugdíjas tanítók kedvezményes vasúti igazolványa ügyében. A válasz a következő: »A vasútügyi minisztérium nem tehet eleget a kérelemnek, hogy a nemállami nyilvános iskolák tanítóit számára elismert, egészsévre szóló kedvezményes vasúti igazolvány igénye a nyugdíjas tanítókra is kiterjesztessék, miután a csehszlovák államvasútat a nyugdíjasoknak csak annyiban nyújtanak utazási kedvezményt, amennyiben őket aktív szolgálatuk idején

a tényleges állami alkalmazottak karaktere illette meg.»

Az elnöki előterjesztések során Kovács elnök jelenti, hogy a Csehszlovákiai Magyar Tud. Irod. és Műv. Társaság idei közgyűlésén egyesületünk Vásárhelyi Károly és Somogyi István vezetőségi tagokkal képviseltette magát.

Az elnöki székéből mond őszinte köszönetet a kp. tisztikar, a választmányok és a tanítómelegyek minden egyes tagjának önzetlen és dícséretes munkájáért, mely hozzájárult ahhoz, hogy egyesületünk a letelt munkaévben jelentős erkölcsi sikereket ért el, s az egyesületi élet színvonala újra emelkedett. Kiemeli a Tanítók Háza építető bizottsága tagjainak minden dícséretet megérdemlő, fáradságot nem ismerő, szakavatott levélynységét, melynek eredménye immár a Tanítók Háza-építés munkálatainak megkezdése.

Titkári jelentés.

A tartalmas és alapos elnöki jelentés után Vásárhelyi Károly főtitkár olvasta föl az alábbi titkári jelentését:

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Egyesületi életünk 14. évének halármesgyéjéhez érkezünk el a mai napon. S midőn ma, mint a számonkérés napján, titkári kötelességemnek eleget teendő, az egyesület 1933. évi működéséről szóló beszámolómat megteszem, a híven és becsületesen teljesített munka érzésétől áthatottan leszek eleget ebbeli kötelességemnek, mert bár megpróbáltatásoktól nem mentes és anyagi eredményekben nem bővelkedő, de intenzív munkássággal eltelt s a szlovenszkói magyar tanítóság erkölcsi érték-állományát megtartó, sőt gazdagító esztendő változatos eseményeiről számolhatok be a mélyen tisztelt központi gyűlésnek.

Feladatomban teljesítését megkönnyíti az a körülmény, hogy az egyesület központi szerveinek minden egyes tagja, de főként a megyei és járási egyesületek vezetőségeinek és tagjainak agilis munkássága és önzetlen kári szolidaritástól áthatott buzgalma a letűnt esztendő folyamán oly eleven volt, hogy csupán az események száraz regisztrálása is felemelően tanusítaná azt, hogy a kisebbségi magyar kultúra hivatásos munkásai átérezték azt a nemes missziót, melyre egyesületünk alapítói vállalkoztak s hivatásuk magaslatán állva nemcsak üres papiros-ténykedésekkel merítették ki munkájukat, hanem a reális tények meggyőző sorozatával írták be maradandóan nevüket egyesületünk történetének annáleseibe.

Magyei és járásköri egyesületeink pezsgő egyesületi életet éltek. Azok a kimerítő beszámolók, melyek a gyűlések lefolyását lapunk hasábjain ismertetik, ékes tanúságtevői annak, hogy tagjaink mindinkább növekvő érdeklődéssel vesznek részt az egyesületi életben s a gyűlések mindenütt méltóságteljes lefolyásukkal és magasszínvonalú tárgyalásaikkal fényt és megbecsülést szereznek a társadalom minden rétegében a tanítói névnek.

A gyűlések, mint a tanítói kar közvéleményének megnyi-

latkozási fórumai, arról tesznek tanúságot, hogy még a közel-múltban is gyakran kísértő pártoskodások elnémultak, s helyet adtak a szlovenszkói magyar tanítóság szervezetében annak a fair gondolkodásnak, mely az objektív kritika s ennek nyomán a meggyőzést célzó érvek alapján, tehát alkotmányos úton akarja a tanítói közérdeket szolgálni. Ugylátszik, elérkezett az az idő, melyet egyesületünk megalapítása óta várva várt, hogy a tanítóság belátta, miszerint akár világnézeti, akár más szempontok szerinti tagozódása csak a kari érdekek hátrányára válik.

Megnyugvással állapíthatom meg, hogy a letűnt egyesületi esztendő a megnyugodott kedélyek jegyében folyt le. Sehol semmi bomlasztó kísérlet, semminémű aknamunka nem ütötte fel a fejét.

Ily körülmények között tehát, mint azt már előző megállapításomban is leszögeztem, úgy a megyei, mint a járási egyesületekben nagyon termékeny munka folyt. A megyei és járási egyesületek tavaszi és őszi közgyűlései mindenütt megtartattak, s nívós megnyilatkozásai voltak az azokon résztvevő magyar kultúr munkásoknak s nagy mértékben előmozdítóivá váltak a karlársi együttérzés és az egyesülethez való ragaszkodás érzetének.

Tavalyi központi gyűlésünket Galántán tartottuk meg. E központi gyűlésünkön több fontos indítványt tárgyaltunk s emelünk határozattá. Ezek közül mint kiemelkedő és egyesületi életünkben határkövet jelentő eseményt kell bejelentenünk azt azt örömdetes tényt, hogy a podkarp. ruszi testvéregyesülettel a szellemi kapcsolat minél intenzívebbé tétele céljából lapunk a testvéregyesület hivatalos lapjává is vált s annak homlokán ott díszlik a podkarp. ruszi testvérek érdekeit képviselő munkatársak neve is. A podkarp. ruszi testvérek két kipróbált és munkásságukkal kiváló vezérüket delegálták a Magyar Tanító munkatársai közé Kormos Gerő egyes. elnök és Mónus Gyula egyes. alelnök személyében.

A tavalyi központi gyűlés határozatainak végrehajtásával nem késlekedtünk s felterjesztéseinket az illetékesekhez megtettük. Sajnálattal kell megállapítanunk azonban azt, hogy éppen a legilletékesebb helyről, az iskolaügyi minisztériumtól többszöri sürgetésünk dacára sem kaptunk felterjesztéseinkre érdemleges, s ami még fontosabb volna, megnyugtató és kedvező választ.

A nyugdíjasok vasuti kedvezménye iránt kérvényt nyújtottunk be a vasuti minisztériumhoz, de az eredménnyel nem járt, mert a vasutügyi minisztérium legújabb, e tárgyban megküldött rendelete a kedvezményt nem terjeszti ki a nem áll. nyugdíjasokra.

A kántori választások és díjazások, igazgatói pótlékok, természetbeni járandóságok újbóli értékelése tárgyában úgy az egyházi főhatóságokhoz, mint az iskolaügyi minisztériumhoz felterjesztéssel éltünk.

Az egyházi főhatóság e tárgyban álláspontját közölte is

egyesületünkkel, mely mindnyájunk előtt ismeretes, mert a Magyar Tanító I. évi 7. számában a lévai vezetőségi értekezlet beszámolójában leközzöltük. A lévai értekezlet határozatából kifolyólag memorandumunkat előterjesztettük Cársky kassai püspök úrnak, mint a Kath. Tanügyi Tanács elnökének, akinek választát az elnöki előterjesztések kapcsán felolvastuk.

A tanítók továbbképzését szolgáló tanfolyamok anyagi támogatása érdekében felterjesztéssel éltünk az iskolaügyi minisztériumhoz, felterjesztésünk azonban eddig érdemleges elintézését a sürgetés dacára sem nyert.

A pedagógiai filmek magyar felirata tárgyában felterjesztést intéztünk az országos hivatal VIII. ügyosztályához, s ígéretet kaptunk, hogy a feliratok magyar szövegei a magyar iskolák növendékei számára el fognak rendelkezni.

Az a lesújtó anyagi bánásmód, melyben nemállami óvónő kartársnőink részesülnek, még mindig nem szűnt meg. Evről-évre megismételjük nemcsak mi, hanem a más nemzetiségű lesvéregyesületeink is a nemállami óvónők égbekiáltó sérelmeit feltáró memorandumainkat és sajnálatosan kell leszögeznünk azt, hogy az iskolaügyi miniszter az e tárgyban nála járó köldöttségnek az államháztartás súlyos helyzetére való tekintettel még kilátásba sem tudta helyezni e kérdés kedvező megoldását. Természetesen egyesületünk nem szűnik meg e tárgyban munkálkodni, hanem erejéhez mérten mindent elkövet e sérelem igazságos és méltányos megoldása érdekében.

Fájdalmas szívvel kell megemlékeznünk a tisztviselői társadalmat s azzal együtt a tanítóságot ért újabb fizetéscsökkenéstről. Különösen a tanító házastársakat érintette érzékenyen a működési pótlék 40%-os leszállítása. Egyesületünk az országos tisztviselői szervezetek mozgalmaihoz való azonnali csatlakozással s a tiltakozó megnyilatkozásokban való részvételével mindent megtett, ami megtehető volt. Sajnos azonban, hogy ez az egyöntetű s országosan megszervezett, általános tisztviselői tiltakozás kiküszöbölmi nem, legfeljebb csökkenteni tudta a fizetésleszállítás mértékét.

Ismeretes lapunk hasábjairól, az az élénk diskusszió, mely a tanító házaspárok kettős alkalmaztatása tárgyában folyt le. A szóban levő kérdésben egyesületünk megkereséssel fordult a társegysületekhez, s azokat a veszély fennállása esetén egyöntetű álláspont elfoglalására s ebből kifolyólag egyöntetű eljárás követésére kérte fel. A társegysületektől, így többek közt a szlovák tanítók egyesületének nagyérdemű elnökétől Hancko Antal szenátor úrtól nyert értesülés alapján meg kell nyugtatnunk az érdekelteket, hogy illetékes helyen e kérdés még szóba nem került s így akút veszedelem nem fenyeget.

A tanítóság továbbképzésének nagy horderejű ügyét szolgálta az az ankét, melyet Ocsovay Imre megyei egyes. elnök úr kezdeményezett fáradtságot nem kímélő buzgalommal a M. T. hasábjain. Bizton reméljük, hogy a kezdeményezett megtermi gyümölcseit s Ocsovay kartársunk fáradhatatlan munkásságának

meg is lesz a konkrét eredménye.

Az egyesület énekkaráról annak nagyérdemű karnagya fog beszámolni. Ugyancsak mai tárgyisorozatunkon szerepel a Tanítók Könyvesboltjáról szóló beszámoló is. Ezeknek ismertetése tehát titkári jelentésemben feleslegessé válik.

Végtelen örömdetes eseményt kell azonban bejelentenem a mélyen tisztelt közgyűlésnek akkor, amidőn közlöm, hogy a Tanítók Háza építkezése a megvalósulás stádiumába jutott. Az építkezésre nézve a Tanítók Háza építőbizottsága a szerződést megkötötte s mire a jövő közgyűlésünket újra megtartjuk, a tanítói szolidaritás érzésének ékes bizonyosságául állani fog már a Tanítók Háza.

A tanítói Zsebnaplárt Uherezcky Géza szerkesztőnk ez évben is egybeállította s az nemcsak reprezentatív külső kiállításával, de gazdag és rendkívül hasznos tartalmával díszére válik elsősorban szerkesztőjének és az egyesületnek is.

Egyesületünk taglétszáma nagyobb ingadozást nem mutat fel. A létszám örömdetesesen emelkedő tendenciát mutat.

A kérlelhetetlen halál ezidén sem kímélte meg egyesületünket. Sorainkból számos derék kartársunk dőlt ki s emléküket a Magyar Tanító hasábjain örököltettük meg azzal, hogy halálukról érzékeny hangú és részvételtjes nekrológokban emlékeztünk meg.

Ezekben hátorkodtam a mélyen tisztelt közgyűlés előtt a letűnt esztendő eseményeiről és egyesületi munkásságunkról beszámolni s kérem jelentésem tudomásul vételét.

Vásárhelyi főtitkár kimerítő jelentését közgyűlés elismeréssel vette tudomásul. Ezzel kapcsolatban Beluch Imre szívélyes hangon emlékezik meg egy tavalyi eschországi tanítói kiránduló-csapat két tagjáról, akik ama óhajuknak adtak Léván kifejezést, hogy a cseh tanítótság keresse a közeledést és a kisebbségekhez vezető megértés útját. Ő viszont szükségesnek tartja, hogy a magyar tanítótság is keresse az utakat a többségi nemzet tanítóihoz való közeledés érdekében. Egyben kéri az egyesület vezetőségét, hogy a jövő évi negyedik nagygyűlés helyét ismét Lévára tűzze ki, mely város központi földrajzi fekvésénél és ősi tanítóegyesületi tradíciójánál fogva predestinálva van arra, hogy a nagy tanítói megmozdulások színhelye legyen. Kovács elnök a központ nevében köszöni a meghívást, de ő úgy szeretné, ha a legközelebbi nagygyűlését a magyar tanítótság az újonnan fölépült Tanítók Házában tartaná meg...

Szakosztályok jelentése.

Elnök jelenti, hogy az előértekezlet napjáig az egyesület szakosztályaitól (közép-, polg. isk. stb.) nem érkezett jelentés. A tegnapi napon gyűlésezett Losoncon az óvónők szakosztálya, ahonnan az alábbi jelentést terjesztették elő:

A szlovenszkói A. M. T. E. óvónői szakosztálya f. hó 2.-án, délután 5 órakor tartott gyűlést.

A titkár beszámolt az 1933. évi prágai országos óvónői

kongresszusról és a gyűlés köszönetet mond a tanító egyesület vezetésének a küldött 250 Ké segélyért, amellyel lehetővé tette, hogy a szakosztály képviselője a kongresszuson részt vegyen.

Szomorúan tapasztaljuk, hogy még a szlovák nyelvű, állami, községi, lígai óvodák száma évről-évre szaporodik, addig a magyar óvodák kizárólag anyagi okokból elvesznek, pedig ugyanazon törvények alapján szervezik és tartják fenn, mind a ketőt (1891. XV. tc.). Egy kis megértő jóakarattal az óvodák rendeltetése és feladata iránt, a magyar tanítóság szintén sokat tehetne, legalább a meglévő magyar óvodák megvédése és fenntartása érdekében. Sok bezárult óvoda ajtaja kinyílna, ha a tanítóság az óvodákat a megfelelő mértékkel mőrné. A műveltség és kultúra a nemzetek olyan kincse, amelynek terjesztésén működő intézmények egyformán szükségesek és megbecsülendők. Kérünk a magyar tanítóságtól e téren több megértést és segítséget.

Losonc, 1934. július 2.-án.

Az óvónői szakosztály megbízásából:

Litkey Terézia. Schmögner Jolán. Hojtyelud Nagy Júlia.

Központi gyűlés a fölolvastott jelentést tudomásul vette, s a tanítóság figyelmét fölhívja az óvónők sérelmére. Kéri a szlovenszkoí magyar tanítói kart, hogy ahol teheti, támogassa a magyar óvónők jogos és időszerű követelését.

Az óvónői szakosztály jelentése kapcsán jelenti Kovács elnök, hogy a központi elnökség által az óvónők érdekében tett fölterjesztésre válasz nem jött.

A magyar tanítóság továbbképzése.

Elnök fölkérésére Ocsovay Imre az alábbi előadását tartja meg a magyar tanítóság továbbképzése tárgyában:

Mélyen tisztelt központi gyűlés!

Nekem jutott az a megtisztelő és kitüntető feladat, hogy ezévi központi gyűlésünkön a csehszlovákiai magyar tanítóság továbbképzésének kérdését ismerlessem. Amikor e tárgy előadói tisztjével központi elnök úr megbízott, nem jelölte ki a teret, amelyen a kérdés ismertetése kapcsán mozognom kell. Azért, amennyiben előadásomban esetleg hiányosságok mutatkoznának, engem érjen bírálat és ítélet.

Az emberi agy, szellem kitermelte tudományokban, művészetekben nincs megállás. Ez a megállás-nélküli haladás — sokszor rohanás — a pedagógiában és a pedagógiával szorosan kapcsolódó más tudományágakban is mindinkább érezhetővé válik.

Ennek a ténynek kényszerítő hatása alatt és mai életkörülményeink figyelembe vételével vitatta meg a magyar tanítóság a Magyar Tanító hasábjain, gyűlésein és a legutóbb rendezett ankéten a csehszlovákiai magyar tanítóság továbbképzése ki-

építésének, biztosításának lehetőségeit, módozatait.

Ezek eredménye mindannyiunk előtt ismert. Mai előadásomban a továbbképzés kérdéséről más — nem kevésbé fontos — szempontok figyelembe vételével óhajtok szólni.

Közel egy évtizede vitatkoznak Csehszlovákia magyar társadalmának jelesei — elsősorban írók, újságírók — afőlött, hogy van-e, nincs-e a másság jellegzetességeit magánviselő szlovenszkoí magyar lélek. Az egyetemes magyarság szempontjából értéket jelent-e, ha van, avagy értéket jelentene-e, ha lenne a jövőben, ha a más életkörülmények, viszonyok következtében kialakulna egy, a másság jellegzetességeit magánviselő szlovenszkoí magyar lélek?

Afőlött már nem is vitatkoznak, hogy a ma ittélő magyarság lelkének értékeit kik vannak hivatva megőrizni, kik vannak hivatva azok értékeit növelni, hanem évek hosszú sora óta az élőszó és írás erejével hirdetik, bizonygatják, hogy a szlovenszkoí magyar lélek — az egyetemes magyar lélek minden sajátosságát, avagy a szlovenszkoí másság jellegzetességeit is magánviselő magyar lélek — a főiskolákról kikerültekkel áll vagy bukik.

Ennek a tévtanításnak (ebben a formájában tévtanítás) halása alatt a főiskolás ifjúság az ifjú szív szent lelkesedésével a neki így kijelölt munkát, szent kötelességet, vállalni késznek mutatkozott és belevelette magát a szlovenszkoí magyarság lelkének megőrzését, tovább fejlesztését célzó terveknek — kitervelésbe. És terveltek, vitatkoztak, összeveszték, kibékültek, egy szóval éltek a mindenkori ifjúság sok tekintetben szélsőséges és csak igen kevés esetben, valóságos eredményeket felmutató életét. A csehszlovákiai magyar főiskolás ifjúság életvonala, életútja a legutolsó években határozottabb irányba vagy irányokba halad. A határozottabb irányba v. irányokba fordulással egyidőben az egyik ifjúsági vezér tollából cikk jelent meg az egyik csehszlovákiai magyar lapban és cikkében — nem szó szerint idézve — a következőket írja:

— A főiskolákról kikerült magyar ifjúságnak nincs és nem lesz módjában a közeljövőben a magyar nép életére (Csehszlovákia magyarságának zömét, a parasztságot érve elsősorban) befolyást gyakorolni, mivel hiányzik és hiányozni fog a közös életterület, amelyen a főiskolákról kikerült és kikerülendő ifjúság a magyar nép életébe közvetlenül bekapcsolódhassék s a szoros együttélés adottságait felhasználva, az ittélő magyarság életére közvetlen befolyást gyakorolhasson.

Ez az első meggondoltan és a tények felismeréséből fakadó tárgyilagos hang, amelyik a kérdéshez a gyakorlati szempontoknak leglényegesebbjét figyelembe véve, szólt hozzá.

Mi, magyar tanítók régen túl vagyunk ennek a ténynek felismerésén és tudjuk, és valljuk, hogy Csehszlovákia magyarságának lelkét megőrizni, ragyogóan tisztává csiszolni, ha szükséges a tökéletes nevelés, irányítás jeleit magán viselő szlovenszkoí lelket kiformálni, elsősorban a magyar tanítóság hi-

2. Ezen kultúr-bizottságban minden tanítómegye és járás, valamint a szakosztályok képviseletet nyerjenek.

3. Kérje ki központi elnökség a csehszlovákiai *Magyar Tudományos Társaság* (Masaryk Akadémia) véleményét e tárgyban.

4. Keresse meg központi elnökség a csehszlovákiai Magyar Tud. Társaság elnökségét oly irányban, hogy hajlandó lenne-e és óhajlja-e ebbe a Sz. A. M. Tanítóegyesület kebelén belül alakítandó kultúr-bizottságba képviselőjét, esetleg képviselőit delegálni.

5. Mivel pedig az eddigi központi kezelésben levő »Ozvegy-és árva-alap«, mint ilyen megszűnik és a tanítómegyék és járáskörök keretén belül szervezetik meg újólag, szervezetesséki központi pénztár mellett egy ú. n. *Kultúr-alap*, amely kizárólag a csehszlovákiai magyar tanítószervezet kultúr céljait lenne hívatva szolgálni.

6. A szervezendő kultúr-alap anyagi támogatására hívja fel központi vezetőséget Csehszlovákia magyar társadalmát.

Az egyesületi vezetőségének a továbbképzés tárgyában végzendő előkészítő munkáját volt céloim megkönnyíteni a Magyar Tanító hasábjain állalam rendezett ankéttel. Annak eredménye mindannyiunk előtt ismert és a további munkálatok során értékes támaszpontja lesz a kultúr-bizottságnak.

Mindezek alapján a következő határozati javaslatot terjesztem központi gyűlés elé a továbbképzés tárgyában:

»Központi gyűlés utasítja elnökséget, hogy a múltban már elfogadott, I. jelzés alatti első, második (1., 2. pontok), valamint a II. jelzés alatti első, második és harmadik (1., 2. és 3.) pontokban foglaltak keresztülviteléről gondoskodjék.

Határozatilag kimondja központi gyűlés, hogy *Nógrád* járáskör 1933. december hó 6.-án a továbbképzés tárgyában hozott és a központnak elfogadásra beterjesztett határozati javaslatait III. (1., 2., 3., 4., 5. és 6.) pontok alatt teljes egészében elfogadja.)

Amikor fenti határozati javaslatomnak elfogadását kérem az igen listelt központi gyűléstől, elfogadásomat ugyanazokkal a szavakkal fejezem be, mint az e tárgyban rendezett ankétet:

»Meggyőződéseim, hogy tanügyi hatóságaink bizalommal és megértéssel fogadják a magyar tanítószervezetnek a továbbképzés biztosításáért indított nyílt és őszinte akcióját, hiszen az Csehszlovákia magyar tanítószervezetének kari érdekein túl, az állam magyar lakosságának intenzívebb és eredményesebb népművelődéséért s mint ilyen, az állam elsőrendűen fontos érdekét szolgálja.«

Kiegészítem ezt azzal, hogy a magyar tanítószervezetnek soha eszébe meg nem fordult, hogy a továbbképzés kérdését a tanügyi hatóságok megkerülésével kísérelje megoldani, amit világosan bizonyít az a tény, hogy elsősorban az államtól kér és vár támogatást Csehszlovákia magyar tanítószervezete továbbképzésének kiépítésére és biztosítására.

vatott.

Ennek a szent feladatnak és kötelességnek maradéktalan teljesítése a tanítótság részéről munkakedvet, akaraterőt, kitarthatást, reálsan-ideális gondolkodást, de mindenekefelelt alapos felkészültséget követel. Ezt a felkészültséget és a felkészültség nyomán fakadó munkakedvet a magyar tanítótság csak egyetemi színvonalon álló továbbképző tanfolyamokon szerezheti meg oly mértékben, hogy a biztos siker reményével indulhasson széleskörű népnevelő munkájára.

Egyesületünk vezetősége, felismerve a továbbképzés fontosságát, a csehszlovákiai magyar tanítótság és közvetve a csehszlovákiai és az egyetemes magyar kultúra szempontjából, már évekkel ezelőtt magáévá tette a Magyar Tanító egyik munkatársának a lap hasábjain a kérdés részleges megoldását célzó következő indítványait:

I. (Léva, központi gyűlés 1932. július hó 3.-án.)

1. Az állam gondoskodjék a magyar tanítótság továbbképzéséről szakpedagógiai tanfolyamok létesítésével.

2. Ösztöndíjakkal segítse az állam azokat a magyar tanítókat, akik a csehországi — morvaországi — modern és kísérleti iskolákat meg akarják ismerni.

3. Államsegély igénybevételével szervezzen országos egyesületünk két-három központi-felkúvú helyen szaktanfolyamokat.

II. (Galánta, központi gyűlés 1933. július hó 11.-én.)

Gömör-Nógrád tanítómegye következő kérését terjeszti központi gyűlés elé a tanítómegye elnöke:

»Gömör-Nógrád tanítómegye a meghatározottabb formában felkéri központot, hogy a csehszlovákiai magyar tanítótság továbbképzésének biztosítása érdekében minden lehetőt elkövessen és kéri a központi vezetőséget, hogy azonnal fogjon hozzá a szükséges előmunkálatokhoz.«

Az előterjesztéssel egyidejűleg Gömör-Nógrád elnöke a következőkben jelölte meg a központi vezetőség legközelebbi tennivalóját, melyet aztán központi gyűlés el is fogadott:

1. A számbajöhető előadókról fektessen fel központ kimutatást.

2. Továbbképző tanfolyamok rendezése esetén folyamodjék központ államsegélyért.

3. Amennyiben az egyes tanítómegyék és járáskörök saját hatáskörükben rendeznek továbbképző tanfolyamokat, úgy központ nyújtson a tanítómegyéknek, járásköröknek anyagi támogatást.«

III. (Losonc, Nógrád járáskör közgyűlése 1933. dec. hó 6.-án.)

Következő javaslatok lettek a továbbképzés tárgyában központi, megyei, járásköri és szakosztályi elnökségeknek megküldve:

1. Központi elnök vezetésével alakíttassék egy országos kultúr-bizottság azon határozott célkitűzéssel, hogy a csehszlovákiai magyar tanítótság továbbképzésének kérdését tökéletes formában megoldja.

2. Ezen kultúr-bizottságban minden tanítómegye és járás, valamint a szakosztályok képviselőit nyerjenek.

3. Kérje ki központi elnökség a csehszlovákiai *Magyar Tudományos Társaság* (Masaryk Akadémia) véleményét e tárgyban.

4. Keresse meg központi elnökség a csehszlovákiai Magyar Tud. Társaság elnökségét oly irányban, hogy hajlandó lenne-e és óhajlja-e ebbe a Sz. A. M. Tanítóegyesület kebelén belül alakítandó kultúr-bizottságba képviselőjét, esetleg képviselőit be-delegálni.

5. Mivel pedig az eddigi központi kezelésben levő »Ozvegy-és árva-alap«, mint ilyen megszűnik és a tanítómegyék és járáskörök keretén belül szerveztetik meg újlag, szerveztessék központi pénztár mellett egy ú. n. *Kultúr-alap*, amely kizárólag a csehszlovákiai magyar tanítószáz kultúr céljait lenne hivatva szolgálni.

6. A szervezendő kultúr-alap anyagi támogatására hívja fel központi vezetőség Csehszlovákia magyar társadalmát.

Az egyesület vezetőségének a továbbképzés tárgyában végzendő előkészítő munkáját volt céлом megkönnyíteni a Magyar Tanító hasábjain általam rendezett ankéttel. Ennek eredménye mindannyiunk előtt ismert és a további munkálatok során értékes támaszpontja lesz a kultúr-bizottságnak.

Mindezek alapján a következő határozati javaslatot terjesztem központi gyűlés elé a továbbképzés tárgyában:

»Központi gyűlés utasítja elnökséget, hogy a múltban már elfogadott, I. jelzés alatti első, második (1., 2. pontok), valamint a II. jelzés alatti első, második és harmadik (1., 2. és 3.) pontokban foglaltak kerestülviteléről gondoskodjék.

Határozatilag kimondja központi gyűlés, hogy *Nógrád* járáskör 1933. december hó 6.-án a továbbképzés tárgyában hozott és a központnak elfogadásra beterjesztett határozati javaslatait III. (1., 2., 3., 4., 5. és 6.) pontok alatt teljes egészében elfogadja.)

Amikor fentli határozati javaslatomnak elfogadását kérem az igen tisztelt központi gyűléstől, elfogadásomat ugyanazokkal a szavakkal fejezem be, mint az e tárgyban rendezett ankétet:

»Meggyőződése, hogy tanügyi hatóságain bizalommal és megértéssel fogadják a magyar tanítószázak a továbbképzés biztosításáért indított nyílt és őszinte akcióját, hiszen a Csehszlovákia magyar tanítószázának kari érdekein túl, az állam magyar lakosságának intenzívebb és eredményesebb népművelődését s mint ilyen, az állam elsőrendűen fontos érdekét szolgálja.«

Kiegészítem ezt azzal, hogy a magyar tanítószázak soha eszébe meg nem fordult, hogy a továbbképzés kérdését a tanügyi hatóságok megkerülésével kísérelje megoldani, amit világosan bizonyít az a tény, hogy elsősorban az államtól kér és vár támogatást Csehszlovákia magyar tanítószáz továbbképzésének kiépítésére és biztosítására.

Ocsovay Imre előadásához elsőnek Kovács Alajos szól hozzá, s ajánlja a kp. gyűlésnek, hogy fogadja el az előadó javaslatait, s az előadót bizza meg azok keresztülvételére irányuló munkálatok elvégzésével. — Dinnyés Károly a tárgy szociológiai vonatkozásait fejlegeti, s hangsúlyozza, hogy a továbbképzés és az ezzel összefüggő tudományos kérdések motivumainak a tanítótól kell eredniök, s meg kell akadályozni, hogy a problémát egyes felelőtlen ifjak »cukros láda tetejéről« akarják megoldani. A társadalomtudomány eleven problémáit be kell ültetni a pedagógiába, de nem egyoldalúlag, mert pl. a munkaiskolával szemben is van ellenvélemény. Az ú. m. szlovenszki magyar lelket sem lehet specializálni. Erre vigyázni kell. — Bíró Béla szükségesnek tartja azon utak keresését, melyek a magyar nép kulturális haladását mozdítják elő. — Boross Béla elvlasztja a tanítóság továbbképzésének ügyét a nép továbbképzésétől, mely utóbbi, eltekintve több kulturális szervezet működésétől, az 1919. évi 67. számú törvényben is biztosítva van, melynek alapján járási és községi magyar közművelődési egyesületek és bizottságok létesíthetők úgy, amint azt elsőnek a galántai és vágsellyei járáások megszervezték. Ajánlja az előadó javaslatának végrehajtását, mert ez olyan tág keret, melyben valamennyi, a továbbképzéssel összefüggő rokon-kérdés helyet talál. — Boross Miklós sürgeti a kérdés mielőbbi megoldását, mert — úgymond — »mi fiatalok, dolgozni és tanulni akarunk.« — Beluch Imre a közélet romboló irányzatai ellen foglal állást, s a továbbképzés eszközeivel is erőstleni kívánja a vallásérkölcsi alapon álló pilléreket. »Míg egyik közünkkel alkotunk, a másikkal Istenbe fogódzunk!«

A nívós és tartalmas vita után kp. gyűlés *egyhangúlag elfogadja az előadó Ocsovay Imre előterjesztéseit s őt a továbbiak intézésével megbízza.*

Tanítók Háza.

Kovács Alajos behatóan és részletesen ismerteti azokat az eseményeket, melyek a Tanítók Háza ügyével kapcsolatosan lefolytak az elmúlt évi központi gyűlés, illetőleg a T. H. föllállítására vonatkozó határozat óta. Ismerteti mindazon körülményeket, amelyek megakadályozták azt, hogy a galántai kp. gyűlés határozatát az építőbizottság végrehajtsa, vagyis az építési munkát kiadja. Mindezekről a nagy tanítói nyilvánosság is értesült a Magyar Tanítóban időnként megjelent közlemények révén. A közelmúltban fordulat állott be az építésre vonatkozó tárgyalások menetében, s az építőbizottság véglegesen elfogadta Prückner építésmérnök tervezését, melynek költségvetési végösszege »kulesátadással« 307,000. — Ké. A tavalyi határozat alapján a bizottság ezt az ajánlatot elfogadta, s jelenleg már folyamatban van az építés. — A T. H.-ra eddig befolyt részlegesen elfogadott és adományok elszámolását az o. célra kiküldött állandó bizottság fölülvizsgálta, s az orról szóló jegyzőkönyv között van a Magyar Tanító ezévi 10. számának 326. oldalán. Fölhívja a kp. választmány tagjait, tegyenek javaslatot a hiányzó 107,000 Kő előteremtésére nézve.

E kérdés fölött az előző napi értekezlet folytatta le az érdemleges vitát. Willand János helyesli, hogy a bizottság az építkezés megkezdése mellett foglalt állást és ajánlja, hogy a T. H. fundamentumáról készült fényképfelvételt a Magyar Tanító közölje. Arendás József párhuzamol von a régi és az új tervezet differenciái között, s megállapítja, hogy a terv, mely szerint az építkezés megindult, sokkal előnyösebb minden eddiginél. Uhereczky Géza üdvözli az elnökség határozatát, s a hiányzó összeg fedezésére két javaslatot terjeszt elő: 1. Szállítsa le az egyesület a járáskörök százalékos részesedését 25-ről 20%-ra, s az így megtakarított 5% jusson a T. H. javára; 2. A 80.— Ké tagsági díjból 10 Ké fordítsassék a T. H. céljaira, s a központi pénztár 70 Ké-ből utalja ki a járáskörök 25 százalékát. Oswald Lajos nem helyesli a járáskörök 5%-os megterhelését, Gajdár István kifogásokat emel a parkett ellen és nehézményezi, hogy miért nincs az egész épület alapincézve. Telkes Mihály kérdést intéz az elnökséghez aziránt, hogy a T. H. részvénytársasági alapon létesül-e, vagy pedig egyesületi intézmény lesz. Ilyen értelemben szólal föl Somogyi István. Bíró Béla: nyúljunk ahhoz, ami már megvan, s a hiányzó összeget egyenlítsék ki a járáskörök, tartalékalapjaikból. Nemcsik Béla, Ocsovay és Horváth Imre hozzászólása után a központi választmány a következő határozati javaslatot terjesztette a kp. közgyűlés elé, mely azt határozattá emelte: Mindaddig, amíg az építéshez szükséges hiányzó összeg előkerült, az egyesület a tagsági díjakból 10 koronát fordít a T. H. javára, s fölhívja a leltőmegyékét és a járásköröket, hogy tartalékalapjaikból a lehetőség szerint adományozzanak e nemes célra. A Tanítók Háza az egyesület jóléti intézménye, miután sem mint részvénytársaság, sem mint szövetkezet, nem volt megvalósítható.

Kovács elnök fölhívja a közgyűlést, határozzon afelől, hogy az egyesület kezelésében lévő, s különböző pénzüzeteknél elhelyezett alapok a *Hanza Hitelszövetkezetben helyeztessenek letéltbe*, s az építkezés költségei részösszegekben innen utaltassanak ki. Központi gyűlés ilyen értelemben határoz.

Ezzel a Tanítók Háza kilenc év óta napirenden lévő ügye révbe jutott, s a szlovenszkói magyar tanítótság büszkén könyvelheti el kartársi szolidaritásának, kitartásának, és áldozatkészségének eme szép eredményét. Ezekre az erényekre azonban még nagy szükség van, s a tanítósnak meg kell mutatnia, hogy lelkesedéssel és anyagi áldozattal egyaránt odaáll a Tanítók Háza épülő falához, hogy amit elkezdett, azt sikerrel be is fejezze. Aki még nem jegyzett, jegyezzen részjegyet, mert mint eddig, ezután is csak a saját erőnkre számíthatunk!

A Tanítók Háza intézmény létesítésére, szervezetére és fenntartására vonatkozólag Vízváry Vilmos terjesztett be írásbeli indítványt. A nagy lelkesedéstről és úgyszeretetről tanuskodó javaslatot kp. gyűlés összeegyeztelte fentebbi határozataival és azokkal egyértelműleg elfogadta. Az ügyviteli szabályzat megalkotása egy külön bizottság feladata lesz.

A hivatalos lap fordítása.

Elnök jelenti, hogy a Vestnik című hivatalos lap magyar-nyelvű fordítása kiadóhivatali és pénztári könyvcinek felülvizsgálását a kiküldött bizottság elvégezte, amiről a Magyar Tanító f. évi 10. számnak 326. oldalán közölt jegyzőkönyv tanuskodik. Jelenti, hogy e kiadvány ügyében a komáromi tanítómegeye a következő indítványt nyújtotta be:

„A Vestnik mai formájában kiadott magyar fordítását az Egyesület szüntesse meg. Pótlására a Magyar Tanítóban legyen egy hivatalos rész, amely közölje és ismertesse azokat a rendelkezéseket, amelyek a tanítóságot érdeklik. A fordítással és nyomással járó kiadási többlet részben a központi szervezet személyi kiadásainak apasztásából, részben pedig a járási tagdíjrészedéséből fedeztessék.”

E tárgyhoz több hozzászólás történt, s a kp. válaszlány elfogadta Kovács Alajos és Uherezky Géza ama javaslatát, hogy a komáromiak előterjesztését le kell venni a napirendről. A hivatalos rendelkezések a Magyar Tanítóban való közzététele nagy megterhelést jelentene a lap számára, amely a 40 koronás koronás előfizetési díjért amúgy is többet ad olvasóinak, mint bármely más folyóirat. A Vestnik magyar fordítását viszont 500 előfizető tartja fenn, akiknek megkérdezése nélkül e lap be nem szüntethető, s akik ezt nem is kívánják.

Szövetkezeti Könyvesbolt.

Horváth Imre, a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja igazgatója hosszabb előadásban ismerteti a könyvesbolt eddigi működését. Visszapillantást vet az intézmény megalakulásának körülményeire, s kiemeli Kovács Alajos érdemét aki, szíven viselvén a magyar tanítóság érdekeit, egy évvel ezelőtt 50 segítő-társával együtt szövetkezeti alapon is megszervezte a tanító áldozat- és munkakészséget. Mienk, tanítóké ez a bolt. Támogassuk minden erőnkkel! Hogyan? Aki teheti, lépjen be legalább egy üzletrésszel a tagok sorába. A belépés módja az, hogy a könyvesbolttól kért belépési nyilatkozatot kitöltve, aláírva és két tanú által láttamozva beküldjük és a mellékelt csekken befizetünk 100 Ké tagsági díjat üzletrészenként és 10 Ké befizetési díjat, mely összeg a tartalékalapot gyarapítja. De akinek nincs 110 koronája, az is támogathatja a könyvesboltot úgy, hogy könyveket, írószereket és minden iskolai cikket ott rendel meg. A rendelt áru után a bolt ugyanolyan kedvezményt ad, mint bármely más könyvkereskedő. A szövetkezetek vezetői az irka- és egyéb iskolai rendeléseket nálunk eszközölgék. Fontos, hogy az iskolai nyomtatványokra vonatkozó rendelést minden igazgató a könyvesbolthoz küldje, mert ezzel az intézmény jövedelmét gyarapítja. A naplókát stb. a könyvesbolt az államnyomdával közvetlenül küldeti a rendelő címére, de az államnyomda által gépiesen csatolt csekket mellőzni kell, s a nyomtatványok ára a könyvesbolt által küldött számla alapján, s a könyvesbolt befizető lapján fizetendő be. *Amilyen névre szól a szám-*

ta, azon név alatt küldendő a pénz. Ennek szigorú betartása sok fölösleges munkatöbblettől és nehézségtől kíméli meg a könyveslést! A csekken nagyon jó jelezni (szükség szerint) »árúért«, — »üzletrészért«. Üzletünk nagyon alkalmas, olcsó és tanulságos játék-szemléltető-lárgyak árusítását is bevezette. Slójd-munkák, melyek a természettani szertárt is gazdagítják, s amellet a gyermekek alkotó képességét is fejlesztik. Távíró, telefon, elektromotor és állatszallan képeket vetítő készülékek állíthatók elő a kartonlappból, melynek kirajzolt alakjait a gyermek vágja ki és és állítja egybe. Ára darabonként 8, 10, 12 Ké. Ajánlatos, hogy minden iskola beszerezze. A bolt üzletmenetének számszerű adatait mindenki áttekintheti a közzétett mérlegszámán, s ebből látható, hogy a könyvesbolt, mint a tanítói összetartás talajába ültetett zsenge virág, szép fejlődésnek indult. Rajtunk múlik, hogy azt le ne hervassza a részvéltenség, a közönyösség, nemtörődömség aszálya, hanem táplálja, öntözze, melengesse további lelkesedésünk, s így meghozza azt a termést, melynek neve Magyar Tanítók Háza, Magyar Tanítók Üdülőtelepe, magyar tanítók özvegyeinek, árváinak segítő támasza!

Taps és éljenzés fogadta az előadó beszédét, s a központi gyűlés kötelességévé teszi minden magyar tanítónak, hogy a könyvesboltot, a legszebb reményekkel kecsegtető jóléti intézményünket, minden erejével, erkölcsi és anyagi támogatásával előbbre vigye. Vajda Károly, mint a Központi Szövetkezet (Üstredné Družstvo) felügyelőbizottsági tagja, fölajánlotta közbenjárását, valahányszor arra a könyvesboltnak szüksége lesz. Közgyűlés fölhívja a könyvesbolt igazgatóságát, hogy ajánló sorokat ügynöknek ne adjon. A tanítótság minden szakbeli és bármily nyelvű könyvszükségletét kizárólag a könyvesboltnál rendelje meg!

Somogyi István javaslatára a közgyűlés hálás köszönetét töl-mácsolja a könyvesbolt igazgatóságának, melynek tagjai nagy ügyszeretettel, nagy erkölcsi és anyagi felelősségvállalással átsegítették az intézményt a kezdet föltornyosuló nehézségein, s ma már biztató jövőnek néz elébe. Fölszólalása során a könyvesbolt vezetőségének figyelmébe ajánlja a Borka Géza komáromi tanár szerkesztésében megjelenő, egyetlen csehszlovákiai magyar gyermeklapot, a Szivárványt, mely nagy erőfeszítéssel tartja fenn magát, hogy gyermekeinknek az iskolakönyv mellé tanulságos és tréfás közleményekkel, versekkel és színes képekkel szolgáljon. Kéri a Szövetkezeti Könyvesboltot, hogy, ha a szükség úgy kívánja, még a kiadás ügyében is legyen segítségére a szerkesztőnek. Kovács Alajos, mint a könyvesbolt ig. elnöke, igéri a Szivárvány támogatását, s a kp. gyűlés — Horváth Imre indítványa alapján — fölkeri a szlovenszkoí magyar tanítókat, hogy az egyes szövetkezetekkel is rendeltessék meg a Szivárványt 5—10 példányban. A Szivárvány ügye kell, hogy a magyar tanítótság ügye is legyen, s a jövőben még fokozottabb mértékben kell fölkarolnia a lap sorsát. Pósa Lajos szelleme, mely Radnót-ról elkísérte a magyar tanítókat, élessze a lelkekben a versekre,

mesékre éhes magyar gyermek iránti szeretet lángját, s ennek első bizonyosságtétele az legyen, hogy a Szivárvány a tanítók és gyermekek megkétszerezett rajongása kísérletében nyissa meg hatodik évfolyamát!

Országos énekkar.

Kovács elnök fölkéri Heckmann Istvánt, mint az országos tanítói énekkar karnagyát, adja elő jelentését. Karnagy a következő jelentést olvassa föl:

Tisztelt Központi Gyűlés!

A Sz. M. T. Egyesület Országos Énekkaráról van szerencsém a következőket jelenteni:

Mindenekelőtt sajnálattal kell megállapítanom, hogy az 1930. év óta dicsőségesen szereplő Orsz. Énekkarunk a múlt év folyamán anyagi okok miatt nem volt képes tervezett hangversenykörútját megtartani. A pénztárban rendelkezésünkre állott összeg nem fedezte volna a dalostestvérek útiköltségeit és a gyakorlatás ideje alatt az élelmezési és egyéb költségeket, a központi pénztár nehéz helyzetében nem tudta biztosítani az esetleges deficit költségeit és végül a tervezett körül remélt anyagi bevétele sem kecsegtetett vérmes reményekkel. Ilyen körülmények között, nehéz szívvel bár, de mégis le kellett mondanunk az Énekkar összejöveteléről és a tervezett hangversenykörútról. Örömmel jelenthetem azonban, hogy Egyesületünk szervei az elmúlt év folyamán anyagi lámogatásukkal lehetővé tették pénztári helyzetünk megerősödését és így az Orsz. Énekkar további működését. A hála és köszönet érzésével fordulok tehát azon tanítómegyék vezetőségéhez és tagjaihoz, akik önkéntes megajánlásukkal és anyagi lámogatásukkal segítségünkre siettek és kérem őket, hogy jóindulatukat irányunkban a jövőre is fönntartani szíveskedjenek.

Orsz. Énekkarunknak ezidőszert 36 működő tagja van. A közelmúltban még két jelentkező nyilvánította belépési szándékát, akiknek felvételéről az Énekkar fog határozni.

A folyó évi gyakorlatás és hangversenykörút ügyében a vezetőség a következő tervet dolgozta ki: *augusztus hó 13–18.-ig gyakorlató napok Léván. Közben azonban 15.-én Szőgyénben és 18.-án Nagysallón hangversenyt adunk. 19.-én 18 óra 10 perctől 18 óra 45 percig a bratislavai Rádíojournal a rádió magyar órája keretében Érsekújvárról Orsz. Énekkarunk külön rádióhangversenyét közvetíti. Ugyane napon este tartjuk meg hangversenyünket Érsekújvárbán, majd 21.-én Gútán és 22.-én Farkasd—Negyeden adunk hangversenyt.*

Az Énekkar műsorán a következő karok szerepelnek: Heckmann: Jelige, Thern: Dalünnepen, Németh: Honvéd sirja, Gáspár: Dal a magyar dalról, Pogatschnigg: Dal a dalról, Gáspár: Vigasz a dalban, Heckmann: Ne ölj! Ziegler: Szerenád, Kodály: Borsdal, Lavotia—Hoppe: Reményhez, Paulusz: A szív, Köveskúti: Népdalok, Noszeda: Katalinpusztai nóták, Bartók: Négy régi magyar népdal, Horváth: Öt eredeti magyar népdal, Bar-

lők—Kodály—Németh: Magyar népdalok, Tisza: Népdalok, Delly-Szabó: Hat eredeti magyar népdal, Heckmann: Népdal-egyveleg, Szent Gály: Három magyar népdal, Gáspár: Két magyar népdal. Összesen tehát 12 műdal és 40 magyar népdal.

Ezekben volt szerencsém jelentésemet megtenni, melynek szíves tudomásul vételét kérve vagyok

tisztelettel:

Losonc, 1934. július hó 3-án.

Heckmann István,
orsz. karnagy.

A karnagyi jelentéshez elsőnek Bíró Béla szól hozzá és aggodalmát fejezi ki a szögyéni hangverseny anyagi sikeréi illetőleg, amennyiben a község halárát jégverés pusztította el. Heckmann István megnyugtatója a főlshólalót, s kijelenti, hogy az énekkar az autóbuzsköltségen kívül nem kíván egyebet Szögyéntől. Dóka Sándor, az énekkar pénztárosa köszönetét fejezi ki mindazon megyei és járási egyesületeknek, amelyek a legutóbbi évben is hozzájárultak adományukkal az énekkar fenntartásához, de kéri azokat is, akik eddig ezt nem tették: ne vonják meg pénzbeli támogatásukat. Kérelmét a kp. gyűlés magáévá teszi, s főlshóllja a tanítói szervezetet az énekkar anyagi támogatására. Kovács elnök főlkerésére Boross Béla, a dalárda titkára, beszámol a nyári hangversenykörút megrendezésére vonatkozó intézkedéseiről, s jelenti, hogy a rendezés mindenütt lelkes és odaadó kartársak kezében van, akik mindent elkövetnek, hogy a nyári turné is az eddigiekhez méltó sikerrel zárjon.

Központi gyűlés a karnagy jelentését tudomásul vette.

Pénztári jelentés.

Árendás József kp. pénztáros élőlshóval teszi meg pénztári jelentését, miután a június 30-án végződő pénztári évet még le nem zárhatta. Tudomására adja a közgyűlésnek, hogy a pénztár a tagdíjhátralékok behajtását szorgalmazza, ahol szükséges, az iskolai referátus útján is. Javaslatára közgyűlés kimondja, hogy a tagsági díj fizetése tekintetében nem tesz különbségeket kezdő, nyugdíjas és aktív tanítók között. *Minden tanító teljes 80 Ké tagsági díjat tartozik fizetni.*

A pénztári jelentéssel kapcsolatban Dinnyés Károly előterjeszti egy külön bizottság határozati javaslatát a központi tisztviselők tiszteletdíjának leszállítása ügyében, melyet az előértekezlet kimerítő vita tárgyává tett, módosított és a kp. gyűlésnek elfogadásra ajánl. A takarékosági elv keresztülvitele magából a központi tisztikarból indult ki, s Beluch Imre javaslatára közgyűlés úgy határoz, hogy az ilyenképpen megtakarított összeg, mint ágy-alapítvány, a Tanítók Háza javára könyveltessék el a jelenlegi kp. tisztikar neve alatt.

Közgyűlés a tiszteletdíjak leszállítására vonatkozó bizottsági tervet a következőképpen fogadja el:

Elnök és elnöki segéd munkás	4000 Ké
Főtltkár	3000 Ké
Tltkár és I. társszerkesztő	2000 Ké
I. társszerkesztő	4000 Ké
II. társszerkesztő	500 Ké
Főpénztáros	3000 Ké
Főellenőr	3000 Ké
Pénztári segéd munkás	1500 Ké
Jegyző	200 Ké
Kötteszerkesztő	450 Ké
Karnagy	1500 Ké
Utazási költségek megtérítése címén a III. osztályú vasúti jegy ára és 50 Ké napidíj állapítatik meg.	

Közgyűlés utasítja a pénztárost, hogy a jövő évi költségvetést ennek megfelelően állítsa össze.

Arendás József kp. pénztáros felolvassa pénztári jelentését és az 1934/35. évi költségvetést:

Miután a kp. gyűlés a pénztári zárlat előtt hivatott össze, most részletes elszámolást nem adunk; a zárlat eredményét a pénztárvizsgálat után tesszük közzé lapunkban. Mostani jelentésünk a taglétszámra és az alapokra terjed ki.

Az egyesület taglétszáma állandó emelkedő tendenciát mutat. Nyilvántartunk 1448 egyént, s ebből 912 férfi, 536 nő.

A Magyar Tanító példányszáma is megnövekedett, mert a podkarpatszka ruszi tanítószámban mintegy 140 új előfizetőt nyertünk. Előfizetőink száma ezzel együtt 350-re szaporodott.

Tanítók Háza alapunkon 97,473.05 Ké-t, míg segélyalapunkon 19,596.10 Ké-t őrzünk.

Segélyekre fordítottunk 1500 Ké-t.

Költségvetési előirányzat 1934. VII. 1.—1935. VII. 1.

Fedezet:

1. Tagdíjakból 1350×80—20%	86400.—
2. Előfizetésből 200×40—10%	7200.—
3. Hird. díjakból	4000.—
4. Tanácsadó alapra	200.—
5. Zsebnaptárból	12000.—
6. Zsebnaptári hirdetésből	2000.—
7. Egyéb címen	9000.—
	<hr/>
	Osszesen Ké 120800.—

Szükséglet:

1. Magyar Tanító előállítás	40000.—
2. % visszatérítésre	17500.—
3. Adminisztrációra:	
a) elnöki repr. költség	4000.—
b) elnöki segéd munkás	3000.—
c) főtltkár	4000.—
d) I. segédszerkesztő	2000.—
e) II. segédszerkesztő és ltikár	500.—
f) II. segédszerkesztő	

g) kottaszerkesztő	450.—
h) főpénztáros	3000.—
i) kiadó	3000.—
j) pénzt. kisegítő munkaerő	1500.—
k) karnagy	1500.—
l) jegyző	200.—
4. A befolyt tagdíjak $\frac{1}{6}$ -a »T. H.«-ra	10000.—
5. Napidíj-uliszámla	7000.—
6. Posta	2000.—
7. Naptár előállítása	9500.—
8. Nyomtatványok, frószeresek	1000.—
9. Írói tiszteletdíjakra	5000.—
10. Kottamelléklet	2000.—
11. Szolga	600.—
12. Beszerzett leltári tárgyakra	600.—
13. Egyéb címen	2450.—
Összesen Ké 120800.—	

Komárno, 1934. július 3.-án.

Telkes Mihály ellenőr.

Arendás József pénztáros.

Tisztújítás.

A jelenlegi központi tisztikar mandátuma a jövő évben jár le, s az esedékes tisztújítás előkészítése céljából Dinnyés Károly alelnök elnöklele alatt a tanítómegyeék elnökeiből álló jelölő bizottság javaslatot terjesztett a kp. gyűlés elé a kp. tisztikar jelölésére vonatkozólag. A bizottság javaslatát, néhány hozzászólás után, a kp. gyűlés magáévá tette. A jelölés a következő:

Elnök: Kovács Alajos, alelnökök: elemi iskolai I. Dinnyés Károly, II. Oszvald Emil, polg. isk.: Somogyi István, középisk.: Dr. Noszkay Odön, főtitkár: Vásárhelyi Károly, titkár és I. társ-szerkesztő: Uherezky Géza, főszerkesztő: Boross Béla, II. társ-szerkesztő: Willand János, III. társ-szerkesztő: Szepesi Gyula, kottaszerkesztő: Gáspár János, pénztáros: Arendás József, ellenőr: Telkes Mihály, I. jegyző: Ocsovay Imre, II. jegyző: Kónya József, III. jegyző: Bauer Ferenc, könyvtáros: Dóka Sándor.

A választás az eddigi gyakorlat szerint fog megtörténni. A választás megejtésére, a szavazatok összeszámlálására kp. gyűlés bizottságot küld ki, melynek elnöke Virsik János, tagjai: Berényi Gyula, Dóka Sándor, Dubay Géza, Plichta János és Willand János.

Indítványok.

A már előzőleg tárgyalt és elfogadott, vagy elutasított indítványokon kívül kp. gyűlés az alábbi indítványokat tárgyalta:

1. Adler Ernő rimaszombati kartárs indítványozza egy »Gyermektanulmányi alosztály« megalakítását az egyesület keretén belül, melynek célja a gyermek megismerése, tanulmányozása és a tanulmányozás által szerzett adatoknak a neveléstan, mint tudomány számára való gyümölcsöztetése.

Kp. gyűlés az indítványt egyhangúlag elfogadja, s az alosztály megszervezésére bizottságot létesít. E bizottság elnöke: Sze-

pesi Gyula, előadója Kónya József, tagjai: Adler Ernő, Farkas Károly, Ocsovay Imre, Osziicsin Béla és Pálincás Tibor.

2. Nógrád járás két indítványt terjesztett be: A) Tegyen lépéseket a központ *az önhibájukon kívül állásukat veszített felkészült tanítók további alkalmaztatásának* érdekében, hogy ezen kartársak kenyerere biztosíttassék. — Kp. gyűlés az indítványt pártolólág terjeszti a kp. elnökséghez, s Kovács Alajos elnök fölhívja az érdekelt tanítókat, hogy értesítsék az egyesület elnökségét, valahányszor ilyen eset előfordul. Az eddigi gyakorlat szerint az iskolai referátus kedvezően intézi ezt az ügyet, s a jelenlévő Sekey Mihály tanfelügyelő is kéri az elnök, támogassa az egyesület ilyirányú törekvését.

B) A természetbeli járandóságok újraértékelése érdekében terjesszen be ismételt memorandumot az egyesület vezetéséhez az illetékes hatóságokhoz. A kp. választmány több oldalról megvilágítva tárgyalta ez ügyet, s az a vélemény alakult ki, hogy az egyesület ez alkalommal e tárgyban *nem él fölterjesztéssel.*

3. A Léva—zselízi tanítómegeye indítványa a *magyarnyelvű tanonciskolai nyomtatványok* kiadása tárgyában tárgyalanná vált, miután a magyarnyelvű nyomtatványok már megjelentek, s a szövetkezeti könyvesboltban kaphatók.

4. Bányai Ferenc indítványozza, hogy az egyesület előlegezze azon fölmerülő költségeket, melyek az államfordulat előtti tanítóegyesületek tulajdonát képező intézmények vagyonának föl kutatásából erednek. Kp. gyűlés több hozzászólás után oly értelemben fogadja el az indítványt, hogy az ilyen eseteket külön-külön bírálata tárgyává teszi, s az így előlegezett összeg nem haladhatja meg az 500 koronát. A lévai Tanítók Háza ügyében foganatosított intézkedések bélyegköltségét megszavazza.

5. Ugyancsak Bányai Ferenc nyújtja be az alábbi indítványt: Irjon föl egyesületünk a tanügyi kormányhoz, hogy a tanítószág erkölcsi és anyagi érdekeit mélyen sértő *középiskolai felvételi vizsgálatokat szüntesse be.* Rendszeresíttessék a középiskolák 8 osztálya elé *egy előkészítő osztályt*, melynek tanulói közül a középisk. tanárai maguk válasszák ki a továbbtanulásra alkalmas növendékeket.

Kp. gyűlés az indítványt azzal fogadja el, hogy utasítja az elnökséget e tárgyban már beadott fölterjesztések elintézésének megsürgetésére és az indítvány értelmében való kiegészítésére.

6. Mikolajcsik János indítványozza, hogy a tanító-házastársak csak egy példányban fizessenek elő a Magyar Tanítóra. Kp. gyűlés az indítványt elvetette, mert éppen a cölibátus elleni argumentuma az, hogy az egyforma jogok *egyforma kötelességekért* járnak.

7. Egy kartárs 4000 koronás kölcsönre irányuló kérését kp. gyűlés elutasította, mivel a kp. pénztárnak e téren szomorú tapasztalatai vannak.

8. Vásárhelyi főtitkár a kp. gyűlés elé terjeszti ama körülményt, hogy a nagymegyék megszüntetése óta az *Ipolyság-vidéki (Honti) magyar tanítószág nem tartozik egyetlen megyei szervezett*

kötelékébe sem. Javasolja, hogy az egyesület keresse meg Horváth József csábi kartársat ez ügyben, s kérje föl az Ipolyság-vidéki tanítómegegye megalakítására. Közgyűlés a javaslatot — Telkes, Uherezky, Beluch és Argay kartársak hozzászólása után — elfogadta.

9. Beluch Imre indítványára a kp. gyűlés jegyzőkönyvi köszönetet szavaz Bányai Ferenc kp. jegyzőnek, aki e tiszleről lemondott, — de kéri, hogy tanácsaival, reális javaslataival továbbra is támogassa az egyesület munkáját.

10. Központi gyűlés végül néhány tanítóözvegy kérelmét intézte el, 200—200 Ké-t utalván ki számukra az özvegyek és árvák alapjából.

Ezután Kovács elnök köszönetet mond az iskolai referátus referenseinek, hogy a tanítószág sok-sok ügyes-bajos dolgában készséggel nyújtanak felvilágosítást, s kéri a gyűlésen résztvevő Sekey tanfelügyelőt, tolmácsolja az egyesület hálóját. Közgyűlés köszönetét nyilvánítja Kovács Alajosnének, aki ezekben az ügyekben a referátuson eljár, s fáradságot nem kímélve szolgálja a tanítói köz érdekét. Elnök köszönetet mond a losonci ág. h. egyház vezetőségének a tanácsterem, a városnak a városháza nagyterme átengedéseért, Ocsovay Imre kartársnak a rendezés körüli tevékenységéért, a kp. gyűlés alkotótagjainak munkásságukért, s a gyűlésen résztvevő kartársaknak a megjelenésért. Kívánja, hogy a nyári szünidőt testi-lelki pihenésre használják föl, hogy az édes nyugalom után ismét édes legyen a tanítói munka.

Ezzel a mindvégig nívós és ünnepélyes lefolyású központi gyűlés véget ért.

Gyűlés után a Kalmár-kertben közös ebéd volt, mely a résztvevőket kedélyes hangulatban, a késő délutáni órákig tartotta együtt. A sok, tartalmas felköszöntő közül kivált Gáspár János szellemes toasztja, aki az egyesület vezetőségét élte. Kedves jelenet volt, mikor Ulip István, losonci kertész a jelenlévők között egy-egy szál virágot osztott ki, s a tanítószág kiküldöttei szívükben a losonci szíves fogadtatás emlékével, keblükön a Losonc város színeit képviselő virágszállal tértek vissza otthonukba.

(hb)

A beiratási díjából rendelje meg:

A »Magyar Tanítók Szövete. Könyvesboltja«
első kiadványát,

Boross Béla:

BOKRÉTÁT KÖTÖTTEM...

című ifjúsági könyvét,
az ifjúsági könyvtár számára.

Ára: kötve 10, füzve 8 Ké, portó 1.20 Ké.

Szállítja a Szövete. Könyvesbolt, Galánta.

(Több iskola címére előzetes rendelés nélkül küldtük el a könyvet: kérjük az Igazgató Urakat, ne küldjék vissza!)

Jegyzőkönyv,

mely felvétellett Berehovon (Beregszász), 1934. június hó 11.-én délelőtt 9 órakor a »P. R. A. M. T. E.« (Podkarpatskáruszi Általános Magyar Tanítói Egyesület) évi rendes közgyűlésében. Jelen vannak a »jelenlévők névjegyzékén« feltüntetett tagok.

1. Elnök az ülést megnyitja és üdvözli a szép számmal megjelent kartársakat. Jelen jegyzőkönyv vezetésére Koczka Andort, a jegyzőkönyv hitelesítésére pedig Dévay József és Jakner Endre beregszászi kartársakat kéri fel.

(Tudomásul.)

2. Elnök üdvözli a jelen gyűlésen megjelent Hryc Iván áll. járási tanfelügyelőt, aki megjelenésével bebizonyította azt, hogy a magyar tanítóságnak mindenkor lelkes jóakarója és pártfogó barátja.

Tanítóság a tanfelügyelőt lelkesen éljenzi.

3. Elnök a »P. R. A. M. T. E.« üdvözlétét és jókívánatait tolmácsolja Jakner Endre beregszászi rk. ig. tanítónak azon alkalomból, hogy Beregszász lakossága vallás- és nemzelistégre való tekintet nélkül, a napokban ünnepelte tanítói működésének 25. évfordulóját.

Jelenlévők lelkes ovációban részesítik a jubiláns kartársat.

Jakner Endre keresetlen, őszinte szavakkal köszöni meg a lelkes ünneplést, azonban az ünneplésnek csak egy részét fogadhatja el, mert az a tanítói munkának és így az ossztanítóságnak is szól. Az ünneplés csak azt bizonyítja, hogy vannak még jó emberek is, akik a tanítói munkát is meg tudják becsülni.

(Lelkes éljenzés és taps.)

4. Elnök jelenti, hogy egyesületünkben az elmúlt évben 12 tag kilépett. Mint már a múlt évben is, most ismét ezúton kéri a kartársakat, szíveskedjenek egyenkint meggyőzni a távolmaradó fiatal kartársakat, hogy elmaradásukkal az »oldott kéve« sorsára fognak jutni. Lépjenek be egyesületünkbe annál is inkább, mert valamikor még nagy szükségük lehet rá.

(Tudomásul.)

5. Kerényi Sándor főtitkári jelentése:

Igen tisztelt Közgyűlés!

Kedves hölgyeim és uraim!

E helyen ma, már második alkalommal van szerencsém az igen tisztelt Közgyűlés előtt, mint egyesületünk főtitkára, megjelenni. Az elmúlt alkalommal még nem állott módomban egyesületünk működéséről jelentést tenni, amennyiben a dolgok menete abban az időben teljesen szeretett elnökünk, Kormos Gerő úr kezében összpontosult. Ma is ugyanez a helyzet mt. hölgyeim és uraim, ma is Elnökünk egyesíti magában a vezetés és intézkedés munkáját; azonban ma már némi áttekintéssel én is rendelkezem egyesületünk ügyeit illetőleg, így módomban van ez alkalommal már előterjeszteni főtitkári jelentésemet.

Az elmúlt év sok-sok momentumáról részletesen beszámolni nem áll módomban, főképpen a rendelkezésre álló idő rövid-

sége folytán, így csak röviden, mintegy esenciális kivonatát adva a dolgoknak, emlékszem meg egyesületi életünknek fontosabb, kiemelkedőbb eseményeiről, amelyeknek e helyen történő újabb fölemlítése egyeseknek, talán mindnyájunknak buzdítóként s megnyugvásul szolgál.

Tekintsünk tehát — in medias res — a dolgok kellős közepébe...

Amint az elnöki megnyitóban is hallani méltóztattak, a múlt évi közgyűlés határozata szerint, egyesületünk minden tagja köteles a központtól távolabb élő kollégákat rábírní arra, — ha még nem volnának egyesületünk tagjai —, hogy oda belépjenek. Továbbá példájukkal lelkesítve, rávenni őket arra, hogy dolgozzanak, munkálkodjanak a közös érdekek előbbrevitelében. Mi egyénenként s egyetemlegesen is egy nagy családnak, a magyar tanítótársadalomnak vagyunk gyermekei s szent kötelességünk a közös érdekek s az egységes cél érdekében minden lehetőt megtenni. Szeressük, becsüljük, támogassuk egymást, hogy magyar kultúránk munkálása közben semmi szemrehányás ne érhesen minket. Ezért volt fontos a múlt gyűlés határozatának újbóli fölelevenítése. Összetartásban rejlik az erő. Ha minden magyar iskolánál működő tanító tagja lesz egyesületünknek, akkor az, mint tömegekre épült hatalmas szervezet, alkalomadtán nagy erkölcsi súllyal léphet föl valamely, a tanügyet, vagy a tanítóságot érintő, avagy valamely kulturális ügy képviselőjében.

Sajnos, e tények ellenére egyesületünk tagjainak száma csak 122, holott 299 magyar tanító működik P. Rusban. Sőt azt is fájó szívvel jelenthetem i. t. hölgyeim és uraim, hogy az elmúlt évben 12 tag elhagyta egyesületünket. A kilépettek nem mind nyugdíjasok, többen olyanok, kik ezután már nem óhajtanak a mi ügyeinkért harcolni, akik sajnálják tőlünk a minimálisra lecsökkentelt tagdíjat. De fájjaljuk és megérteni nem tudjuk a nyugdíjasok magatartását sem, mert hiszen egyesületünk célkitűzései nemcsak a munkában állók érdekeit szolgálják, hanem az egész itt élő magyar tanítótársadalomét. Ilyenformán a kilépett nyugdíjasok eljárásukkal mintegy azt óhajtják kihangsúlyozni, hogy a szolgálatban élő tanítósággal és a küzdelmes kultúrérettel minden további nexust megszakítanak. Az csak természetes, hogy egyesületünk nem kívánja, hogy ők is fiatalos hévvel és aktivitással vegyék ki részüket tovább is a munkából; azonban megkívánhatjuk, hogy hosszú éveken át összegyűjtögetelt bölcs tapasztalatukkal legyenek mindenkor, ezután is, nemcsak segítői, de irányítói egyesületi életünknek.

Kérdem, honnan merítsenek a fiatalok, ha a bölcssek elzárják tapasztalataik bőséges forrását?

Az elmúlt évben sem kímélte meg tagjainkat a halál. Váratlanul kiragadta sorainkból Nagy Sándor macsolai testvérünket, aki hosszú időn keresztül munkás és lelkes tagja volt egyesületünknek. Isten adjon munkában elfáradt testének csendes pihenést, lelkének kiérdemelt jutalmat. Szálljon sírja fölé meg-

emlékezésünk s áldozunk kedves emlékének felállással!

Múlt évi közgyűlésunktől fogva jár tagjainknak a »Magyar Tanító« című pedagógiai lap, mely havonként kétszer jelenik meg. Meg kell állapítanunk, hogy egyesületünk tagjai nem vettek eléggé részt a Magyar Tanítóban folyó munkából. Pedig azt ígértük, hogy dolgozni fogunk, sőt külön rovatot kérünk a Podk. Ruszi közlemények részére. Milyen jó, hogy ezt nem tettük, mert az a rész csaknem mindig üresen állana. Mozduljunk meg tehát ez új évben, hogy termékenyebb, eredményekben gazdagabb esztendőről számolhassak be a következő jelentésemben.

A Magyar Tanító rovatait olvasva, tudjuk azt, hogy a szlovenszkói tanítóság mily nagy munkásságot fejt ki a Tanítók Háza érdekében. Nem lenne-e helyes, sőt kívánatos, ha mi is kivennénk részünket e munkából is?

Minden Kolléga megkapta a részletes tananyag-beosztás elkészítésén fáradozó bizottság által kiküldött felszólítást a megrendelést illetőleg. Tudjuk azt, hogy az új tantervi szabályzat már a végleges tananyag-beosztás elkészítését írja elő. Tehát a munkával együtt aktuálissá válik annak kiadása is. Választmányunk úgy határozott, hogy egyesületünk fogja azt kiadni. Miután a mi sajátos viszonyaink miatt szükséges e tananyag-beosztás elkészítése, nagy terhet fog egyesületünk levenni az egyesek válláról azzal, hogy mindenkinek kezéhez megküldi a kész munkát. Kívánatos tehát, hogy közgyűlésünk döntsön a kiadást illetőleg.

Nehéz úgy a tanítóság utánpótlása. A pozsonyi áll. tanítóképzővel kapcsolatos externista vizsgák ügyében ismeretes mindnyájunk előtt a minisztérium azon álláspontja, hogy 1934. szept. elsejével megszűnik, illetve csak az eddig jelentkezetteknek van joguk a jövő évben való vizsgára, ha ez évben sikertelenül vizsgáztak.

Podkárpatzská Rusz magyar tanítóságának utánpótlásáról egyáltalában nem történik gondoskodás, azt csak a véletlen végzi a gimnáziumot végzetek soraiból, akik aztán keserves munka árán Pozsonyban szereztek tanítói érettségit. Amennyiben ez a lehetőség ez év szeptemberében megszűnik, az elnökség: újból egy kérvényt szerkesztett s nyújtott be a minisztériumba azon indokolással, hogy bár 2 évvel ezelőtt azzal utasította el a miniszter hasonló tárgyú kérésünket, hogy sem elegendő ok, sem elegendő jelentkező, sem pedig magyar tanár nincsen a bizottság szervezésére; mi ismételjük akkori kérelmünket azon indokolással, hogy lehetséges ezen bizottság felállítása az azóta Užhorodon és Munkácson megszervezett ruszinnyelvű bizottság előtt, olyanformán, hogy az arra jelentkezők magyar nyelven is tehessenek externista és különbözeti vizsgát.

Azt hisszük, hogy ezen kérelmünk teljesítésének most már semmi akadálya nem lesz. Megjegyezni kívánom azt is, hogy a referátus 1934-ben Munkácson felállított egy héber nyelvű bizottságot externista jelentkezők részére.

Lehetetlen megemlítés nélkül elhaladni a Mónus—Czabán ügy mellett, melyet egyesületünk minden tagja ismer az »Új korszak« c. lapból, s amely ügygel választmányunk is foglalkozott Mónus kérésére. Nekünk nagyon kellemetlen az, hogy kebelünkben ilyen dologra is sor került. Mivel az Új korszak egyik számában azon megállapítást olvastuk, hogy ezek után Mónus Gyula nem lehet vezető tagja egyesületünknek, a választmányi gyűlés — Czabán Samu azon érthetetlen kijelentésére, hogy nem veti alá magát a választmány határozatának, — csupán abban a kérdésben döntött, hogy méltónak találja-e Mónus Gyulát a vezetői állásra, vagy nem? Tíz »igen« szavazattal egy »nem« szavazat ellenében méltónak találta és nem kíván tovább ezen személyeskedésnek látszó dologgal foglalkozni. Ezen határozatunk után — legnagyobb sajnálatunkra — Czabán Samu bejelentette egyesületünkbeli való kilépését.

Mi Czabán Samut végtelenül sokra értékeltük s fájó szívvel veszünk tőle e helyen búcsút, ámde ezért nem tehetjük azt, hogy egyesületünk egy másik, szintén pótolhatatlanul értékes tagját az ő egyéni érdekei szolgálatában magunktól eltaszítsuk.

Nagyon fáj nekünk az, hogy egyesületünk egyik hatalmas pillére, akire mindenkor büszkék voltunk, akitől az eljövendő idők talán még nehezebb napjaiban erőt, lámogatót várunk, minket — egy kollégájával előállott konfliktusa folytán — hűtelenül elhagyott.

Nem is találok tovább szavakat e cselekedete fölött való el-álmélkodásom kifejezésére, hanem befejezem azt Vergilius egyik idézetével: »Obstupui, steteruntque comae et vox faucibus haesit«, ami körülbelül azt jelenti: elrémültem, hajam égneik állt s elakadt szavam.

Végezetül, meg kell emlékezni arról, hogy mi tanítók egyúttal népművelők is vagyunk, s hogy emiatt kötelességünk az iskolánkivüli, ú. n. kultúrtevékenységéből is kivenni a részünket. És mi ki is vesszük.

Tudjuk, hogy vállainkon e kétirányú elfoglaltság folytán óriási teher nyugszik; ez azonban ne csüggedjen minket, hanem — ha roskadozva is, — de cipeljük azt, népünk és nemzeti kultúránk szerelétől áthatva. Ha népünket munkával, példaadás-sal megszerezzük, a híres szállóigét így alakíthatjuk:

»Ha népünk velünk, senki sincs ellenünk.«

M. t. hölgyeim és uraim, ezzel jelentésemet befejeztem.

Elnök a főtítkári jelentéshez a következőket fűzi: a) Ismételen kéri a kartársakat, hogy csináljanak propagandát a »P. R. A. M. T. E.«-nek és bírák rá a kartársakat, hogy tagságukkal pártolják egyesületünket. Ezen helyről kéri a tanfelügyelő urat, hogy valamiképpen figyelmeztesse a magyar kartársakat kötelességük teljesítésére annál is inkább, mert minden tanítónak egyesületben van a helye, akár ruszin, akár magyar kartárs is. Természetes, hogy ezen kérelmét nem a ruszin nemzetiségű, de magyar tannyelvű iskolai képzéssel is rendelkező és mint ilyen, jelenleg magyar tannyelvű iskolánál működő kartársakra

érti, mert ezek csak tiszteletet érdemelnek, ha egy ruszin egyesületnek a tagjai, hanem tisztán az elmaradozó és lapuló magyar nemzetiségű kartársakra, akik esetleg abban a balga tévhitben élnek, hogy a magyar egyesületben való tagságuk miatt valami hátrányuk származhatik.

Hryc Iván tanfelügyelő maga is csodálkozik azon, hogy ezek a kartársak távolmaradnak, azonban, sajnos, nem terjed a joga odáig, hogy előírja azt, hogy beiratkozzék-e valaki az egyesületbe, vagy pláne azt, hogy valaki melyik egyesületbe iratkozzék. Az ő álláspontja ez: »Tovább kell építeni azt a hidat, amelyik a ruszin és magyar kartársak közt van, mert végeredményben azon a ponton mindnyájan találkoznak, hogy tanítók és így a közös sors gyermekei vagyunk.«

(Tudomásul.)

b) Elnök: »Hozzájárul-e a közgyűlés ahhoz, hogy a készfendő tananyagbeosztás kiadásának anyagi részét vállalja? (A tanterv szellemi része már készen van.)«

Szabó János: »A tananyagbeosztás elkészítését miniszteri rendelet írja elő és így ezt feltétlenül végre kell hajtani. Fontos az, hogy a »P. R. A. M. T. E.« ezen munka kiadását feltétlenül vállalja, a haszon pedig legyen az egyesületé.«

Apay János: »Kívánatos volna, ha a felettes hatóság oda hatna, hogy a végleges tananyagbeosztást minden podkarpatzkaruszi magyar tannyelvű iskolánál működő kartárs megvegye.«

Hryc Iván tanfelügyelő: »Van egy bizottság, amely a tananyagbeosztáson dolgozik, mert ezt a tananyagbeosztást járásoként kell elkészíteni. Az anyagi rész független a szellemi résztől. A bizottság, amely még akkor alakítottat, mielőtt a tananyagbeosztás elkészítéséhez hozzáfogtak volna, egy szűkebb bizottságot választott, amelyik módot keres a munka kiadására.«

Demjén Nándor: »Az volna a helyes, ha a tanügyi hatóság egyenesen elkötelezné a tanítóságot arra, hogy a készülendő tananyagbeosztást megvegye.«

Elnök: »Eljárt a Sk. Oddil-nál, ahol azt a felvilágosítást kapta, hogy a magyar nyelven kinyomtatott utasítást P. R. összes magyar tannyelvű iskolái hivatalból meg fogják kapni. Ajánlatos lenne a tananyagbeosztást úgy készíteni, hogy abban üres helyek is legyenek a helyi viszonyoknak megfelelő esetleges bejegyzésekre.«

Weisz Károly: »A szlovenszkói kartársak saját maguk erejére számítva adták ki a tantervet. Mi se számítsunk felsőbb segélyre, hanem adjuk ki magunk.«

Bán János: »A tantervet kidolgozó bizottság mondjon le a szerzői jogról, hogy az esetleges nyereség feltétlenül az egyesületé lehessen.«

Mónus Gyula: »A bizottság az esetleg mutatkozó nyereségről az egyesület javára lemond, azonban kiköti azt, hogy azt senki le nem másolhatja.«

Balogh Sándor: »Jól gondolja meg az egyesület, hogy mit akar csinálni, mert szerinte a vállalkozás nem teljesen rizikómentes.«

Délcegh Sándor: »Az egyesület küldjön ki bizottságot az anyagi részt illetőleg, mely bizottság az egyesületet képviselné.«

Elnök: »Hozzájárul Délcegh Sándor indítványához és ismételten kéri a tanfelügyelő urat, hasson oda, hogy a magyar tanítóság a tananyagbeosztást megvegye.«

Közgyűlés Délcegh Sándor indítványát egyhangúlag elfogadja és a fenti bizottságot az elnökségen kívül a következőképpen alakítják meg: 1. Keisz Károly áll. ig. tanító Mužiovo, 2. Szabó János áll. tanító Berehovo, 3. Sütő István ref. ig. tanító Mužiovo, 4. Jakner Endre rk. ig. tanító Berehovo és 5. Huszti József ref. tanító Vel. Berehy.

(Tudomásul.)

c) Elnök jelenti, hogy az egyesület vezetősége illetékes helyre kérvényt nyújtott be aziránt, hogy a magyar externista tanítói vizsgákra Užhorodon is lehessen jelentkezni.

(Tudomásul.)

Ezután Joanovics Aurél beregszászi áll. tanító értekezése következett »A tanítóság anyagi helyzete« címen.

Elnök a közgyűlés nevében köszönetet mond a tartalmas és aktuális értekezésért.

(Tudomásul.)

Balogh Sándor kartárs nehézményezi, hogy Joanovics Aurél kartárs értekezésében a felekezeti tanítók sérelmeiről nem emlékezett meg.

7. A tárgysorozat következő száma Szabó János berehovi áll. tanító felolvasása: »A tanítóság és a demokrácia« címen.

Közgyűlés nevében elnök köszönetét fejezi ki a felolvasásért.

8. Elnöki, főtitkári és választmányi tagok tiszteletdíja.

Közgyűlés elhatározza, hogy egyhangúlag elfogadja az 1934. május 12.-én tartott választmányi ülés 3. számú határozatát, amely a következő: »Elnök jelenti, hogy számára a választmány pár éve évi 1000 Ké titkári tiszteletdíjat állapított meg. Mivel azóta elnökké lett megválasztva, a választmány újabb intézkedését kéri. A választmány úgy határoz, hogy Kormos Gerő elnök a befolyó tagdíjak 10%-át, Kerényi Sándor főtitkár pedig 5%-át kapja tiszteletdíj címén, ezenkívül az egyesületünkért végzett munka készkiadásait, valamint a választmányi tagok útiköltségeit megtéríti.«

Közgyűlés a választmány fenti határozatát egyhangúlag elfogadja.

9. Az ellenőr jelentésének felolvasása.

Kivonat a választmány 1934. V. 12.-én tartott üléséről: 2. szám. Ellenőr jelenti, hogy a pénztárt megvizsgálta, s azt a legnagyobb rendben találta. 1933. XII. 31.-én bevétel: 7,349.— Ké, kiadás 3,312.45 Ké, pénztári maradvány 4,036.55 Ké. — 1934. V. 12.-én: bevétel 5,272.55 Ké, kiadás 3,254.60 Ké, pénztári maradvány 2,017.95 Ké. Az összes tagdíjhátralék 10,360.— Ké. A választmány a jelentést tudomásul veszi, a pénztárnoknak köszönetet mond s Czabán Samu indítványára a befolyó tagdíjak 10%-át tiszteletdíj címén számára kiutalja.«

Közgyűlés a jelentést tudomásul veszi és a határozatokhoz hozzájárul.

Mónus Gyula indítványa a körzetek felosztása tárgyában.

Igen tisztelt Közgyűlés! Adminisztratív szervezetünk egyszerűsítése érdekében tisztelettel azt indítványozom, hogy egyesületünk négy körzete és annak szervezetei oszlassanak fel, vagy legalább is működésük bizonytalan időre függesztessék fel és egyesületünk egy központi vezetés alatt álló, részekre nem tagolt egységet képezzen.

Indítványomat a következőkkel bátorítok indokolni:

Egyesületünk, a taglétszámot tekintve, olyan kicsi, hogy a befolyó tagsági díjakból gondolni sem lehet a körzetek kiadásainak külön finanszírozására. Pénzbeli források hiányában pedig illuziórikus e körzetek olyan működése, ami eredményes munkát jelenthetne. Tagjaink anyagi helyzete és a mérlegelendő viszonyok olyanok, hogy elegendő biztosítanunk az évenként egyszeri közgyűlésen való megjelenést. Az adott körülmények közt a körzetek vezetősége már évek óta nem is gondolhatott gyűlések tartására, mert nem terhelhette a tagokat egy-egy gyűlés kiadásaival. Viszont a körülményekkel számoló körzeti vezetőségeket az a vád érheti, hogy nem tesznek vállalt köteleességeiknek eleget.

Abban a feltevésben, hogy a körzetek megszüntetése nem fogja érinteni egyesületi életünk további folyását és amúgyis kevés eredményt produkáló munkájukat pótolni fogja az erősebb központi vezetés: tettem meg ezen indítványomat. Hogy a nagy területre széletterpszkedett egyesületünk tagjainak helyi képviselői legyenek és a központi vezetőségnek is rendelkezésre álljon a perifériákkal való kapcsolat: javasolom, hogy a megszüntetendő vagy felfüggesztendő körzetek elnökei, mint az egyesület alelnökei vagy más címet viselő tisztjei, maradjanak meg és tartsák fenn a kapcsolatot.

Közgyűlés Mónus Gyula indítványát egyhangúlag elfogadja.

11. Mónus Gyula indítványa a »Szövetkezeti Könyvesbolt« támogatása tárgyában.

Igen tisztelt Közgyűlés! Testvér-egyesületünk, a Sz. A. M. T. Egyesület égisze alatt megalakult Galánta székhellyel az itteni magyar tanítók »Szövetkezeti Könyvesboltja«. Ennek a mindenféleképpen magyar tanítói érdekeket szolgáló intézménynek támogatása érdekében azt indítványozom, hogy egyesületünk, mint jogi személy, szintén lépjen be a tagok sorába és költségvetésének megfelelő arányban jegyezzen részvényeket. Indítson továbbá akciót arra nézve, hogy egyesületünk tagjai közül minél többen váltsanak részvényeket és iskolai szükségleteik beszerzésével vagy az elnökség, vagy egy külön kiküldött kisebb bizottság bizassék meg.

Indítványom indokolása a következő:

E kimondottan tanítói intézmény célja az, hogy a magyar iskolákat és tanítókat pontosan kiszolgált, jó és jutányosan

számított dolgokkal lássa el. A várható tiszta jövedelmet tanítói intézmények támogatására vagy életre keltésére akarja fordítani. Ilyenek a »Magyar Tanítók Háza« Pozsonyban való felépítése, egy tanítói üdülőtelep létesítése, a tanítói özevgyek és árvák segélyezése, stb. stb. E nemes célok elérését kötelességünk nekünk is munkálnunk, egyrészt, hogy az itteni magyar tanítóság összetartozása dokumentálódjék, másrészt, hogy a bekövetkező elönyökben, amit a Magyar Tanítók Háza és a Tanítói Üdülőtelep nyújtana tagjainak, mi is részesedhessünk. Az áldozat, amit e lámogatás kívánna, csekély és jól kamatozó. A Könyvesboltnak juttatott megrendelésekkel pedig a saját érdekeinket szolgáló intézményeket lendítjük elé.

Az első kezdő évnek most közzétett eredménye és a vezetők megbízhatósága garancia arra, hogy filléreinket jó helyre juttatjuk és egy olyan virágzásnak indult vállalkozást támogatunk, amely mindenkor hirdetője lesz élni akarásunknak és mindenkor az itteni magyar tanítóságnak érdekeit fogja szolgálni.

Indítványom elfogadása esetén kérem az akció részleteinek megbeszélését és a kivitelre vonatkozó utasítások megadását.

Elnök e helyről szólítja és kéri fel a kartársakat, hogy részvényjegyzésükkel, valamint a Szövetkezeti Könyvesboltban történő vásárlásaikkal hathatósan támogassák a Könyvesboltot. (Tudomásul.)

12. Országos tanítói daloskör szervezése.

Demjén Nándor kartárs teszi meg előterjesztését. Kéri a kartársakat, hogy karolják fel az ügyet és kérjük fel a jelenlévő Takács Gyula huszti kartársat, az országos daloskör karnagyát, hogy szervezze meg az országos tanítói daloskört.

Takács Gyula: »A karnagyi tisztséget örömmel fogadja, azonban ehhez először az énekkar megalakulása, alapszabályainak kidolgozása és jóváhagyása szükséges.«

Elnök: »Helyesnek tartaná, ha erre nézve a »Magyar Tanító«-ban tennének közzé egy felhívást, hogy jelentkezzenek tagokul a megszervezendő tanítói dalos karba. Ezenkívül közzéjelenjen egy felhívást jelen közgyűlésen is, hogy a jelenlévők a megszervezendő dalos karba már most jelentkezzenek.

(Tudomásul.)

13. Mi történjék a hátralékos előfizetőkkel? (Tagdíjhátralékosokkal?)

Balogh Sándor: »Készíttessen a pénztárnok olyan levelezőlap nagyságú nyomtatványt, amelyen csak a hátralékosok összeg helye van kihagyva és ez évenként legalább egyszer kézbesíttessék a hátralékosoknak. Azoknak pedig, akik 1 évi tagsági díjjal tartoznak, bírói fizetési meghagyás küldendő.

Közgyűlés az indítványt elfogadja és határozati erőre emeli.

Indítványok:

14. Hável János mukačevo-i kartárs: »A munkakölcson kötvények kiadása tárgyában kér intézkedést.«

Elnökség intézkedni fog, hogy a kötvények tulajdonosainak minél előbb el legyenek küldve.

(Tudomásul.)

15. Huszthy József kartárs: »Kéri az elnökséget, hogy a felekezeti tanítók természetbeni jövedelmeit minél előbb újraértékeljék az illetékes hatóságok.«

Elnökség az užhorodi tanügyi kormány útján fenti tárgyban interveniálni fog, hogy azt az iskola- és népm. minisztériumnál minél előbb vigye keresztül.

(Tudomásul.)

16. Az új tisztviselői kar megválasztása.

Közyülés Dévay József berehovi kartársat kéri fel a korláti tisztség betöltésére.

Közyülés a választmány már előbbi határozata értelmében ismét a régi tisztviselői kart választja meg, némi kiegészítéssel:

Elnök: Kormos Gerő Užhorod; titkár: Kerényi Sándor Homok; alelnökök: Mónus Gyula Beňa, Balogh Sándor Szernye; Szabó Sándor Tarnovce; Nagy Gáspár Cer. Ardov; főjegyző: Koczka Andor Buču; aljegyző: Knauer László Dercen; pénztárnok: Stichleutner Kálmán Berehovo; ellenőr: Jakner Endre Berehovo. Választmány: Balog József Munkács, Joannovics Aurél Berehovo, Csik István Visk, Havel János Mukačevo, Szabó János Berehovo, Lázár Sándor Boutrad', Scheffer Ernő Vary, Tóth László Hat', Bán János Eseu, Dévay József Berehovo, Szabó Sándor Sevljus, Szabó Antal Vylók és Apay János Rákos. Több tárgy nem lévén, az ülés véget ért.

K. m. f.

Jegyezte: Koczka Andor, főjegyző.

Hitelesítjük:

Dévay József.

Jakner Endre.

Közyülés után szerény társasbéd volt, amelyen a kartársak szép számmal jelentek meg és a késő délutáni órákig maradtak együtt.

A párkányi tanítómegegyezés jegyzőkönyve.

Felvéve Kovácspatakon, 1934. június 14.-én, az A. M. T. E. párkányi járáskörének tavaszi közyülésén.

Jelen voltak Vorišek Ferenc áll., Medlen István és Kégl egyh. tanfelügyelő urak, valamint a tagok csaknem teljes számmal.

A gyűlést Bíró Béla elnök tartalmas megnyitójával nyitja meg. Szól a tanítóságra nehezedő súlyos anyagi és erkölcsi küzdelmeiről. Fájdalommal állapítja meg, hogy akkor, amikor a tanítói kenyérnek annyi irigye akad a tanítói státuson kívül álló egyének között, még a tanítók között is találkoztak olyanok, akik a tanítói házaspároknak rendesen végzett tanítói munkájuk után törvényesen kiérdemelt, úgynevezett »dupla« fizetését megsokallották s ezen az alapon egyiküknek elbocsájtását jogosnak és méltányosnak ítélték. A tanítóságot összetartásra buzdítja s kéri, hogy kartárs kartársával mindenkor szolidaritást vállaljon, mert amúgy is éppen eleget kell küzdenie a

tanítósnak az ellene irányuló külső nyomással szemben.

Üdvözlí Vorísek Ferenc áll. tanfelügyelő urat, Kégl és az időközben megérkezelt Medlen egyházi tanfelügyelő urakat, valamint a vendég előadó Morvay Gyula peredi kartárs urat.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Szalainé (Karva) és Horváth Dezső (Bény) kartársakat kéri fel.

Vorísek Ferenc áll. tanf. úr tájékoztatja a kerület tanító-ságát az új s végleges áll. tanterv alapján tankerületében közösen kidolgozandó részletes tanmenet munkálatainak előhaladását illetőleg és kérdést intéz a kerület tanító-ságához, hogy ki akarja-e nyomtatni a közös tantervet, vagy lemásolni szándékozik?

A tanító-ság a közös tanterv kinyomtatását kéri.

Kónya József az új tanterv szelleméről és irányelveiről tart tartalmas s talpraesett megjegyzésekkel fűszerezelt előadást.

Morvai Gyula, peredi tanító, a Masaryk Akadémia tagja »A korszerű iskola« címen tart rendkívül mély értelmű és igazi szaktudással összeállított felolvasást.

Bíró Béla elnök megnyugtatás céljából tudatja a tanító házaspárokkal, hogy a kormány a férjezett tanítónők elbocsátását lervbe ezideig még egyáltalában nem vette, s arra vonatkozólag, amint azt neki Teplánsky képv. úr írja, ezideig még semmiféle törvényjavaslat sem adatott be.

Közgyűlés Teplánsky képviselőt melegen üdvözlölte.

Felszólítja az egyesület tagjait, hogy tagdíj-hátralékokukat pontosabban fizessék, mert a hátralékok ijesztő arányúak.

Jelenti, hogy a járáskör által meghirdetelt pedagógiai mű-pályázatra ezideig csupán két pályamű érkezett be.

A lenti okok miatt a közgyűlés elhatározza a pályázati haláridő kitolását. Így a már beérkezett pályaművek megbírá-lását is csak az őszi közgyűlésen kívánja megejteni.

Jelenti, hogy helyi jövedelmeinek folyósítása körül felmerült nehézségek orvoslásáért az egyesülethez forduló 37 kántortanító ügye elintézés alatt áll. Felolvassa Ország József országos elnöknek i devonatkozó, sokatígérő levelét.

Az elnök indítványozza, hogy az Á. M. T. E. kebelében tanítói járásonként és a központból is alakíttassanak olyan bizottságok, melyek hivatva lesznek az Á. M. T. E. tagjainak ügyeit felekezeti hovatartozandóságuk szerint az illetők felekezeti fel-sőbb hatóságánál elintézni.

A közgyűlés az indítványt a párkányi egyesületre vonatkozólag elfogadta s elhatározta, hogy általános kiterjesztés céljából a fenti indítványt az Á. M. T. E. központi gyűlése elé viszi.

Ugyanekkor a párkányi tan. megye részéről a fent említett bizottságba Bíró Béla és Gajdár István katolikus, Tóth István és Kerekes Béla református vallású tagokat választotta be.

Az elnök a közgyűlés tudomására hozza, hogy a Tanítók Könyves Boltja, megnyitásától számítva, eddig tizenötezer korrna tiszta jövedelmet hozott. E pozitívum alapján, ismételten kéri az egyesület tagjait, hogy a fenti tanítói vállalatot, mint

életrevaló s egészséges intézményt, a jövőben fokozottabb mértékben támogassák.

Indítványozza, hogy a Tanítók Házára eddig befolyt összeg a Hanza hitelszövetkezetben helyeztessék el betét gyanánt.

A közgyűlés a törvényes kamatláb és kellő biztosíték ellenében ehhez beleegyezését adja.

Kérdést intéz az elnök a központi elnök felszólítására a közgyűléshez: kívánja-e a Tanítók Háza megkezdett építésének folytatását a felmerült fedezethiány mellett is, vagy nem?

A közgyűlés válaszul kimondja, hogy kívánja ugyan a Tanítók Házának további építését, de csak akkor, ha a hiányzó 130 ezer korona építési költségre az A. M. T. E. biztos fedezetet teremt.

Jelenti az elnök, hogy a választmány az Országos Magyar Tanítói Dalárda részére évi 500 korona segélyt szavazott meg. Kéri a közgyűlést a választmány fenti intézkedésének jóváhagyására.

A közgyűlés a fenti összegű segély megadásához hozzájárul.

Indítványt tesz az elnök a párkányi tanítómegeye területén magyar kultúregyesületnek a Masaryk Akadémia hozzájárulásával való megalakítására.

A magyar kultúregyesület megalakításának eszméjét a közgyűlés egyhangúlag magáévá tette.

Az elnök az egyesület pénztárának átvizsgálását Jónás, Kégl, Kozári és Drobny kartársakra ill. kartársnőkre bízta.

A pénztár mérlege 1934. június 14.-én a következő: készpénz-bevétel 1933. december 22.-től 1637.40 Kč, készpénz-kiadás 1933. december 22.-től 1624.30 Kč, maradvány 13.10 Kč. Vagyonállapot: rendes árvaalap 11,074.20 Kč, külön árvaalap 1,019.50 Kč, tartalékalap 1,264.80 Kč, összvagyon 13,358.50 Kč. Vagyonszaporulat 1933. november 22.-től 704.10 Kč.

Gajdár István ig. tanító indítványozza, hogy a Szivárvány c. gyermekújság további megjelenését az egyesület anyagi segítségével tegye lehetővé, nehogy ez a tartalmas s pedagógiai munkánkat nagy mérvben elősegítő lap anyagi okok miatt tényleg megszűnjék.

A fenti indítványt az egyesület elfogadja s a »Szivárvány« ügyét nemcsak a párkányi kerület, hanem az összes szlovenszói magyar tanítótság ügyének szeretné tekinteni. Eppen ezért utasítja a vezetőséget a fenti indítványnak a központhoz való áttételére, azzal a kérelemmel, hogy a központ a fenti lap ügyét szintén karolja fel s kövessen el minden lehető annak megmentéséért, sőt, ha kell, még a lapnak, mint fontos pedagógiai tényezőnek, kiadását is vállalja magára.

Bíró elnök bejelenti a közgyűlésnek, hogy a kath. felekezeti tanítók fegyelmi tárgyalásának levezetésével, amint az tényleg előfordult, nem az illetékes kerületi esperes-tanfelügyelőt bízták meg, hanem más egyént. Kéri a közgyűlést, hogy ennek oka felől a trnavai ap. administratúrához kérdést intézzen.

A közgyűlés Bíró Béla indítványát elfogadta.

Végül az elnök indítványozza, hogy a közgyűlés Masaryk Tamás közt. elnök urat elnökké való ismételt megválasztásának alkalmából üdvözölje.

A közgyűlés az indítványnak kész örömmel ad helyt s közt. elnök urat táviratilag üdvözölte.

A közgyűlés ugyancsak táviratilag üdvözölte dr. Pisecky Ferdinándot, a referátus vezetőjét.

Több tárgy nem lévén, elnök a gyűlést bezárta.

Kmf.

Szabó Emil s. k. jegyző.

Bíró Béla s. k. elnök.

Szalayné Z. Ilona s. k. Horváth Dezső s. k.

hitelesítők.

Novák Mihály.

Két árvával és egy tanítóözvegyvel több; egy hű kartárrsal kevesebb lett ismét a magyar tanítócsaládban. Novák Mihály százdi kartársunk nincs többé az élők soraiban. Az enyészet pihentető álmaira tért fáradhatatlanul munkálkodó lelke, a hívő szóra. Hirtelen, mint a villám, csapott le rá váralanul a halál és kiszakította közülünk.

Temetése június hó 20-án délután 4 órai kezdettel folyt le Százdon, a templom előtti téren, óriási tömeg részvétele mellett.

Alt. Magy. Tan. Egyesületünk részéről jelen voltak: Beluch Imre endrédi, Dóka Sándor lévai és Böszörményi Zoltán tergenyei kartársak, továbbá az ipolysági tankerület részéről Paulovich József tanfelügyelő és a környékbéli magyar és szlovák kartársak teljes számban.

A temetési szertartást Rozsnyai János helybeli evangélikus lelkész végezte. Szívből jövő, őszinte szavakkal méltalta az elhunyt kartárs érdemeit, akit a kis falu apraja-nagyja, mint nevelőjét, mint jóltevőjét, mint a helybeli szövetkezet példás ügyvezetőjét, mint a helybeli és deméni tűzoltóegyesületek lelkes vezetőjét, oly hirtelen, férfi korának delén, 41 éves korában, leírhatatlan fájdalommal vesztett el. A szertartás végeztével megindult a gyászmenet a helybeli és deméni tűzoltók sorsala mellett, ki a temetőbe. A temetőben a lelkész beszéde után, megható jelenetben, könnyes szemekkel tolmácsolta egy kis iskolás leányka a tanulóifjúság búcsúját a szeretett tanítótól. Majd Paulovich József tanfelügyelő az ipolysági tankerület részéről mondott utolsó istenhozzátot előbb szlovák, aztán magyar nyelven. Kihangsúlyozta az elhunyt kartárs szorgalommal telt munkásságát, pedagógiai szaktudásának zsenialitását.

(Nincs édesebb gyümölcse a munkásságnak, mint mikor a felettes közege ismeri el elfogulatlanul, a szenvedésben együttérző szívvel, megjelenésével is kifejezésre juttatva azt a felbecsülhetetlen értéket, melyet a tanítói kar előbbrejutásáért fáradó munkás teljesít.)

A tanfelügyelő búcsúszavai után az evangélikus egyház-
 megye részéről a csánki evangélikus kartárs mondott meg-
 hatható Istenhozzádót. Majd az Alt. Magyar Tanító Egyesület
 nevében endrédi kartársunk szívbemarkoló szavakkal vett fájó
 búcsút az elhunyt tanítóttestvérünktől, akinek a munkássága
 — úgymond — pedagógiai szaktudása sokszor irányítója, útmu-
 tatója volt a Magyar Tanító hasábjain a tanítóságnak. Ő volt
 az, ki a cselekvő iskola vezérgondolatát és a nyolc éves iskola-
 kötelezettség elveit a Magyar Tanítóban ismertette és kiváló
 érzékkel magyarázta. Fáj a búcsúzás, mert írónk volt, ki hű
 tanítói elhivatottságán kívül, tankönyveket is írt. Záróbúcsú-
 szavával felkönyörgött az Egek Urához, hogy nyíljék felejthe-
 tetlen emlékvirág az elhunyt kartárs sírján, melynek illata
 áradjon szét a tanítóttestvérek szívébe, növelje azt az igazi kar-
 társi szeretet éltető esőcseppje. — Mintha csak az Ég is választ
 sugározott volna a fájdalmas szavakra, esőcseppek kezdtek
 hullni alá a száraz hantra, a sötét koporsóra, amelyen a szok-
 rúk és csokrok között, az Egyesületünk nevében elhelyezett
 szerény virágcsokrok rózsái mintha megelevenedni látszóttak
 volna és illatukkal elszállni a lelkekbe, a szívekbe, oda, ahol
 csak egy igazi tanítói szív dobog.

Majd következett Rakota József deméndi kartársunk búcsú-
 szava a százdi és deméndi tűzoltóttestület nevében, a jelenlevő
 tűzoltók könnyeivel. Utána Eggenhofer Gyula százdi katolikus
 kartárs búcsúzott a barától, a tanítóesttétvtől. Végül Sétár
 János szlovák kartárs vett utolsó búcsút szlovák nyelven, a
 szlovák kartársak nevében. Ezek után felhangzott a búcsúének,
 melynek hangjainál eltakarták Novák Mihály földi maradvá-
 nyait s nem maradt meg csak az emléke, mely élni fog közöt-
 tünk, valahányszor csak reá gondolunk.

Novák Mihály 1893-ban született Szecsényben (Magyar-
 országon). Iskoláit Selmezbányán végezte 1911-ben, amikor is
 Parócon állást foglalt. Kilenc évi ott működése után, a festői
 völgykatlanban fekvő Százd községbe ment, ahol 14 éven ke-
 resztül, haláláig volt az ev. iskola lelkes tanítója, evangélikus
 egyházának hű, buzgó tagja és vezetője. Kis gyülekezetének
 megható tisztelétét és szeretetét a község másfelekezetű lakói
 is önzetlen bizalommal megsokszorozták. A jó tanító a községi
 tanács bizalmi férfja is volt. Legnagyobb érdemet azonban a
 tanítói munkásság mezején szerzett. Lelkes munkása volt a
 Magyar Tanítónak. A Novák—Telkes féle számtankönyvek tár-
 szerzője és egy új természetrajz megszerkesztője volt. Pedagó-
 giai felkészültségét széles látókörrel ajándékozta meg az élet,
 melyet a legközvetlenebb egyszerűséggel nyújtott kartársainak,
 az igazi tanítóttestvéri szeretet hangján. A nyolcéves iskolaköte-
 lezettség és a cselekvő iskola buzgó harcosaként, minden e-
 téren megjelent értekezéseket igyekezett a Magyar Tanító hasábjai-
 jain ismertetni. Iskolájában, 17 évig tartó családi életében, a
 szeretet volt az uralkodó elem. Boldog családi körében hátra-
 maradt két kiskorú leánykaja: Piroska és Olga hű, szerető

hitvese: Lencsó Irén és özvegy édesanyja. Novák Mihály is végigfutotta a sokaknak kijutó állampolgársági kálváriát, sok nélkülözéssel, gonddal folytatott küzdelmet, de a munkássága még csak fokozódott; s most, férfi korának a legszebb idején, 41 éves korában vált el tőlünk örökre.

Mikor e fájdalmas, szomorú sorokat írom, imába foglalva emlékét, kérem az Egek Urát, hogy könnyítse meg a hantot, mely nemes szívét eltakarja, lelkét pedig vegye magához a hű szolgálai talentum kamatoztatott jutalmának elvételére. Mig egyrészről részvételt osztozom a gyászoló család fájdalmában, kívánva, hogy a jóságos Isten pótolja ki elvesztelt reménységüket a megmászhatatlanban való megnyugvással és a Benne veletl rendíthetetlen hitben, másrészről ezt a veszteséget mint intő-jelt, feltűzöm a magyar tanítói lélek gyászlobogójára, hogy megboldogult Novák Mihály tanítótestvérünk szelleme és tetteire jassa át a szíveket az önmagunkra találás és egymásra ismerés jövő reménységében.

Tergenye, 1931. június 21.

Böszörményi Zoltán.

A megrendítő gyászír a Magyar Tanító szerkesztőségében is lesújtó hatást váltott ki. Novák Mihály lapunknak értékes, nagyműveltségű munkatársa volt kezdettől fogva. Nemcsak Hontban, de országos tanítói körökben is mindenütt tisztelték és nagyrabecsülték az európai gondolkodású százdi tanítót, akinek többször kifejezett, leghőbb vágya volt, hogy a magyar tanítói kar tekintélyét emelje. Vázlatban ismeretes előttünk egy színdarabja, melynek egyetlen célja, hogy az irodalomban méltatlan színekkel megrajzolt tanítót életes hűségében, közbecsülést ébresztő munkás valóságában, erkölcsi fenségében mutassa be a társadalomnak. Novák Mihály már nem Tejezheli be szépen elgondolt színművét, de aki helyette elvégzi ezt a munkát, az hálás feladatot teljesít az osztánitóság érdekében. Novák Mihály tollát a Magyar Tanító hasábjain is a tanítói érdek szolgálata vezérelte: pedagógiai kérdésekben a tudományos higgadság, tanügypolitikai problémák megvitatásában a nyugodt bölcsesség volt egyetlen szempontja. Szemle-rovalunkat bőségesen ellátta az idegennyelvű folyóiratok értékes közleményeivel, s e téren munkája megbecsülhetetlen volt. —k— jelzésű, vagy anonim cikkeivel nagyban hozzájárult a Magyar Tanító nívójának és tárgyilagosságának a megőrzéséhez. Május 7.-én kelt levelében nagy lelkesedéssel írt ama tervéről, hogy a részletes tananyag-beosztás alapján kidolgozza a polgári neveléstan leckéit, s azokat a Magyar Tanítóban közléteszi. Az első leckét rövidesen küldeni akarta... — Kedves jó Novák Mihály, a lecke távirat-alakjában jött meg. Te írtad, de már nagyon messziről. Nehéz és szomorú ez a lecke, alig tudjuk elviselni. Csak a Te általad is hirdetett jobb tanítói jövőndöbe vetett reményünk és a viszontlátás hite vigasztal meg. Talán egyszer igazán becsülni fogják a tanítót, úgy, ahogy Te azt oly mesterien fölvezöltad... Szép lelked, melynek csillogása, humora mely sokszor fölvidította

kartársaidat a tanítógyűlések egyszerű és rideg oltára körül, hullassa fényes csillagait szomorú fejünkre és szépítse meg a tanítói álmot! Igéretedet — fájdalom! — már nem válthatod be. Mi azonban igérjük, hogy további munkánkban az általad is helyesnek elismert úton fogunk járni, s életed derékbetört fájáról szívünkbe oltjuk a tanítói igazságért való küzdelem nemes vesszejét!

Isten veled! Isten velünk!

A Magyar Tanító szerkesztősége.

Gyász. Kassáról jött a gyászjelentés, hogy a szerető férj, apa, nagypapa, após, testvér, sógor és rokon: Cseh Károly, nyug. áll. igazgató-tanító f. évi június hó 17.-én, életének 55., boldog házasságának 32. évében, hosszú szenvedés után meghalt. Temetése június 19.-én volt. Elhunyt kartársunk emlékéét kegyelettel megőrizzük!

Galló István nyug. tanító kartársunk 1934. június 20.-án, életének 73. évében örök nyugalomra tért. A mellétei ev. egyháznak 38 éven át hűséges kántortanítója volt. Nyugalomba vonulása után még 9 évet töltött itt, megszokott csendes kis falujában, ahol köztisztelőben és szeretetben részesült. Temegetése a község és a környék osztatlan részvéte mellett ment végbe. A Gömör-nógrádi tanítóegyesület és a kartársak nevében Zoller Samu mondott szíveket megható búcsúbeszédet, Bartal Dezső kartársunk koszorút helyezett sírjára, s a mellétei férfidalárda gyászdallal búcsúzott el tőle. Aldott legyen emlékezetel!

Csepiga Ede sárkányfalvai igazgató-tanító június 19.-én rövid szenvedés után, munkás életének 45., boldog házasságának 24. évében, meghalt. Temetése június 21.-én ment végbe nagy részvét mellett. Halálát gyászolják neje, szül. Zoscsák Irén és gyermekei: Gyula, Ilonka, Pál, János és István. Korán elköltözött pályatársunk emléke élni fog közöttünk.

Az országos énekkar tagjainak figyelmébe! Énekkarunk aug. hónapban hangversenykörútát tesz Délszlovenszko több városában és községében. A részletes terv lapunk más helyén a karnagy jelentésben olvasható. Az énekkar vezetősége fölhívja a dalosokat, hogy nyári szabadságukat ehhez alkalmazzák, s aug. hó 13.-án Léván megjelenhessenek a hangversenykörútát megelőző gyakorlás céljából. A műsort az eddigi darabok közül választjuk ki, azért ajánlatos már otthon is gyakorolni a fölvetett dalokat. A műsorban szereplő Noseda: Katalinpusztai nóták kottáját Léván osztjuk ki. Augusztus első napjaiban minden dalos címére körlevél megy. Az énekkar vezetősége.

Az érsekújvári és ógyallai járáskörök tanítóihoz lelkeshangú felhívást intéztek Dubay Géza és Virsik János járásköri elnökök az érsekújvári hangverseny rendezőbizottsága nevében. A felhívásban kéri a tanítótságot, hogy az augusztus 19.-i újvári hangverseny ügyét tekintse szívügyének és a siker érdekében a legnagyobb propagandát fejtse ki. Többek között ezt írják: „Tedd azt, amit tenned kell. Szóaltasd meg tanítószívedet. Növeljed a

tanítóeszméért lángoló szeretetedet azzal, hogy mindenkül elhozol a hangversenyre. Jöjjenek azok, akik szeretnek, jöjjenek azok, akik még nem ismerik a tanító tenni akarását, hogy megismerjék!»

Helyreigazító nyilatkozat.

A Magyar Tanító f. é. 12. számában »Kivonat« a PRMTE jegyzőkönyvéből címen megjelent közleményre vonatkozólag, a sajtótörvény értelmében, a következő helyreigazítást kérem:

1. Nem igaz az, hogy: »Az egész ügyet Czabán bosszújának minősíti, kinek célja, hogy az ő működését lehetetlenné tegye.« ...ellenben igaz az, hogy abban a sajtópörben, melyet Mónus védelmében írt cikkemért kaptam (Mónusban az egyesületet láttam megsértve) a bíróság engem — éppen Mónus lemondó levele alapján —, az egész vonalon fölmentett. Anül Mónusról írtam, azt az ő sajátkezüleg írt leveleivel bizonyítottam, tehát cselekedetem nem bosszú, hanem igazmondás.

2. Nem igaz az: »...Czabán kijelenti, hogy az ítélet reá nézve csak kedvező lehet, kedvezőtlen ítéletet nem fogad el.« ...ezt a kijelentést én nem így tettem, hanem: »Engem ebben az ügyben a bíróság fölmentett, semmiféle más bíróság ítélkezését nem fogadom el.«

Tisztelettel:

Czabán Samu

az Új Korszak szerkesztője.

Pedagógiai újdonság!!!

Kiadásunkban jelenik meg az új tanterv és az új betűtípusok alapján írt és az isk. minisztérium 1934. márc. 29-én kelt 6888/34—1/1 sz. rendeletével jóváhagyott első

„Füzetes ÁBÉCÉ és Olvasókönyv“

a magyar tannyelvű népiskolák első évfolyama számára.
Szerkesztették: **Boross Béla és Osztyényi József.**
A képeket **Ivány Ferenc** rajzolta.

A könyv, mely most van sajtó alatt, korszakos újítást jelent a tankönyvirodalomban. A kemény tokba loglalt könyv 3 kötött füzetre osztható, s a gyermek mindig azt a füzetet használja, melynek anyagát tanulja. A könyv többi része ezalatt nem rongálódik, nem piszkolódik s anyaga a gyermek előtt mindig új, friss és érdekes lesz.

A Füzetes Ábécé rövidesen megjelenik s szeptemberben már bevezethető.

A Csehszlovák Grafikai Unió R. T. PRAHA—PREŠOV.

KRÓNIKA

Pusztulnak a szlovákországi magyar falvak felbecsülhetetlen értékű néprajzi és népművészeti kincsei.

A mai életritmus, a leegyszerűsített modern életforma betört a faluba is és csaknem teljesen háttérbe szorította az ősi viseletet, szokásokat, építési és díszítési módot; a rádió, a gramofon átjárt vágta a népi költészetnek, így újat teremteni a mai nemzedék már nem tud. De legalább a meglévőket tartanánk épségben, legalább a mostaniakat óvhatnók meg az enyészettől, a pusztulástól! Sajnos, a mai generáció a maradványokat is annak igérte oda. Maga már nem álmodik az ősök módján, az ősi örökséget is csak haszontalan, rozoga korhadékoknak tekinti. Kiveszett belőle klenódiúmmaink megbecsülése, az azokhoz görcsösen ragaszkodó, őskel tisztelő szent érzelem, hogy helyet adjon a géphez vetett hitnek, mely a megrongálódott helyébe mindenkor olcsó újat, praktikusat ígér. Hol vannak már azok a lányok, akik szeretetteljes kézzel simogatták végig a nagyanyáikról rájuk maradt ősi ruhákat, akik nedvesülő szemmel nézegették a kezdellegesnek tetsző ékszereket, hol vannak a fiak, akik a születte tulipános ládát egy világért sem engedték volna kitenni a szobából, mert hisz az az ősök kincstára volt, a miben a családi iratokat is tartogatták? Talán a mai nemtörődomség onnan is ered, hogy e maradványoknak már az értékét sem ismerjük.

Községünkben gyönyörű székelykapu van. Hadd álljon itt a jellemzése, melyből egy óriási tűzvész emlékéül és készítésének idejét is kihámozhatja a hozzáértő:

Vstvm Combustum seD invstvm

Linque non vstvm

pater ab eXCelsis

parCe tuis liberis.

Evekkel ezelőtt bizony meglehetősen rosz állapotban volt. mikor tulajdonosa, — dicséretére legyen mondva — hogy a teljes pusztulástól megóvja, kitataroztatja. Persze, csak egy otthoni áccsal. Röviddel rá szépen kifestve mutatkozott a díszes emléke. de — sajna — az egyik szögletében, éppen a legszebben stilizált díszítések között, ott éktelenkedik: Újított (sic) 1930. E közbeszűrással, meg aztán a hozzá nem értő kezek egyéb munkájával teljesen megrongálták ez igen becses művet. A háztulajdonost, aki az énekkar lelkes tagja, figyelmeztettem erre a körülményre, igyekeztem meggyőzni a tulajdonában lévő népművészeti emlékek értékéről is. Felvilágosításomra készséget mutatott, hogy ezt a zavaró írást onnan eltávolíttatja, de biz az vésés, így csak részben sikerült e szándéka. Íme, nyilvánvaló példa, hogy a mai nép már nem ismeri a birtokában lévő néprajzi emlékeket s tudatlanul rombol és semmisít.

Evekkel előbb két utas, egy tanfelügyelő és egy tanítótest-

vér keresett fel, hogy mutassam meg nekik azt a Herkó Péter reliefet, melyről Jókai is megemlékszik egyik regényében. És én — bár helybéli szülött vagyok, gyermekkoromat is itt töltöttem — kénytelen voltam megvallani, hogy én erről a reliefről mit sem tudok. Emlékeztem, hogy olvastam diákkoromban Jókainál ezt a dolgot, de csak regényírói fantáziának véltem az egészet. Ezekkel később véletlenül akadtam rá egy ház falában, ahol sok évtizedes mészéreggel agyonkenve várta a teljes elfeledést. Itt nem néprajzi, vagy népművészeti emlékről van szó, melyet kis emberek, elfeledett és névtelen zsenik alkottak hasonló emberlátsaik gyönyörűségére, de egyenesen történelmi emlék ez, melyet hasonló lársaival együtt rövidesen elfedett volna a feledés hamuja. Próbált tettem aztán községünk előkelő és kevésbé neves idős polgáruival, vajjon látták-e azt az emléket, ismerik-e? Egyáltalában nem tudtak róla, pedig az illető ház évtizedeken keresztül kocsmá volt s a tornáccon, melynek falában az emlék ma is látható, százan, meg százan megfordultak.

Mi volna hát a teendő, hogy ehhez hasonló veszteségektől megkíméljessünk? Az én szerény véleményem szerint a két eset tanulsága alapján a közönséget kellene a legsürgősebben felvilágosítani községünk néprajzi és történelmi anyagának mibenlétéről. A törvény értelmében minden község köteles krónikát vezetni. Komoly, módszeres munka kell ehhez. Ne száraz számadatokból, lexikonból, vagy más helyről kiollózott, helyi adottságokra jól-rosszul ráhúzott mondatokból álljon az a községi történelem, de pontos és lelkiismeretes gyűjtések eredményei legyenek azt teljessé és átfogóvá. Vegye ki ebben részét a falu minden kultúrmunkása. Különösen azok álljanak az élre, akiknek szava a nép előtt a legnyomósabb, akik a legnagyobb presztízzsel rendelkeznek: a telkészek és jegyzők. Azt merném mondani, hogy e munka mindkettőjük hivatásának kiegészítő része. A legkomolyabb felmentő misszió. Nekünk pedig, tanítóknak, ezek mellett még az is kötelességünk, hogy tanítványaink lelkében plántáljassuk el az ősöktől öröklött kincsek iránti megbecsülést, az azokhoz való szilárd ragaszkodást, a felnőtteket pedig ernyedetlen felvilágosítással győzzük meg arról, hogy — ha a mai napok irama más élelformát, berendezettséget, munkaeszközöket kíván is — az ősök maradványai régi kultúrszínvonalunk, szociális viszonyaink tanulságai s felbecsülhetetlen értékű bizonyítékai.

Gogol Janovszkij Vasziljevič Nikolaj születésének 125. évfordulóját

ünnepelik most világszerte. Az orosz irodalom újjászületését, természetesebb alapon való kiteljesedését az ő nagyszerű művének, A köpenynek, megjelenésétől számíthatjuk, melynek csodálatos véletlen folytán éppen most van 100 éve. A francia realiztikus irodalmi irányzat, melyet Balzac, majd Flaubert oly mesteri tökélyre emelt, a francia műveltségnek a más nyelvű olvasók szívén keresztül is utat tört. Ezt Balzac maga is érezte,

hisz önvallomásaiban azt írja, hogy ami Napoleonnak nem sikerült karddal, azt ő elvégezte tolla. És az eszmék hőmpölygése bejutott az orosz földre is, áttört Borodinson és győzött, nem gyűjtötták fel előtte Moszkvát, mint a véreskezű császár előtt, hanem útat engedtek számára, hadd erősödjék, terebélyesedjék. hisz, amit ez irodalmi műfaj kifejezésre juttat, oly jó azt olvasni, mert ez az igazság, ez az élet. Eközben szabad olyat is megírni, ami a hatalomnak nem igen tetszik, mert a kifejezési mód tisztasága művészet.

Ilyen körülmények között írta Gogol első jelentős munkáját, A köpenyt. A szentpétervári paloták fényes urai, a hőfödte síkságok otthonülő nemessége, a hatalmasok előtt földig alázódó, de alantosaival szemben a durvaságig zsarnok csinovníkok ámuldozva olvasták sorait. Profécia volt ez. Szabad szó, teltre termékenyítő. Harangkondulás, mely emberivé költögette a dermedtet, a tetszhalottakat. Hatása nemcsak efemer, szépsége nemcsak tiszavirág-szerű, de állandó, mély és döbbenetes. A világirodalomra legmaradandóbb hatást gyakorló orosz író, Dosztojevszkij, éltizedek múlva írja róla, hogy »mi mindnyájan a Gogol Köpenyéből jöttünk«. Ez alatt a »mi« szó alatt nem kisébbeket ért, mint Csehov, Goncsárov, Turgenyev, Tolsztoj, Bunin. Mind-mind európai hírnő nevek, kiknek munkássága segítette elő, hogy Európa népei megismerték az orosz földet s a rajta élő népet.

Gogol első munkájával nem állt meg félúton. Tovább fejlődött, törte azt az ösvényt, melyet géniusza számára kijelölt. Megírja az első orosz natúrálista irányregényt: a Holt lelkeket. Ez időben nemcsak a téllenségben színylődő orosz nép világában, de az egész európai irodalomban egyjellen volt ez a maga nemében. Mint egy fátklya, úgy világította be a környező sötétséget, mint egy kiáltó szó, úgy rázta meg a lelkeket. Miért? Egyelőre talán csak azért, hogy lássák, mekkora is az a sötétség, mely mögötte látog, mekkora a lelkek némasága, mely utána kiellenkedik? De a figyelmeztetés mégis odatalált, ohavá irányították. Az Istenből ihletett lelkek felneszelenek, odahagyják a romantizmus édeskés-nyálkás ösvényeit, kiállanak a gátra, hogy ott harcolják meg azt a harcot, melynek végső célját Gogol zsenije mutatta meg nekik. Dosztojevszkij kész a vértanúságra, Tolsztoj a kineveltetésre, Goncsárov az erkölcstelenséggel való megbélgzésre: csak az eszme diadalmaskodjék.

És Gogol, a súlyos figyelmeztetés után, a gúny éles nyílához nyúl. Megírja a Revizor c. utgjátékát. A szent és sérthetetlen bürokratizmus fejére csörgős sapkát tesz, megmutatja országvilágnak, hogy mi is az a kormányzati rendszer, kik azok a hivatalnokok. Az alakokra mindenki ráismert, azok úgy járnak, élnek, beszélnek, nagyképtűsködnek, gyarló tehetségtelenségükben bottaloznak, mint a közelében. Miként Molière, se többet, se kevesebbet nem mondott alakjaival, mint amit hús-vér mintaképük tesz és beszél. És hiába a felhorkanás, hiába a kényszer, hogy vonja vissza, amit írt, késő; mindenki érzi, tudja, hogy az

tró itt fején találta a szegyet. Hogy a példabeszéd isteni örömmalma csak oly lassan, 1905-re, érlette meg az átalakulásra az orosz nép lelkét, annak megértéséhez e nép lelki berendezettségét kellene jobban ismernünk.

Gogol hatása, az említett, európai viszonylatban is jelentős csoporton kívül, később évlizedek múlva is érezhető volt. A realista, naturalista irányzatot később egy dekadens és ezzel egyidejűleg egy szimbolista irányzat váltotta fel. Ez utóbbinak legmarkánsabb kifejezője, Mereszkovszkij, mindnyájunk előtt ismeretes. Mindkét irányzat gyökereivel még most is a gogoli tradíciókon nyugszik s azt mondhatnók, hogy annak egyenes továbbfejlesztője.

A háború előtti orosz irodalom jórészt elhagyta a Gogol által tört ösvényeket. Az akkori irodalmi irányzatot neorealiztikusnak, vagy ezzel párhuzamosan neoklasszikusnak nevezhetnők. Az első csoport leghtresebb képviselője Arcübasev, ki világhíres Szaninjával új utakat igyekezett kitapogatni az orosz irodalom számára, míg az utóbbinak legkimagaslóbb egyénisége Maxim Gorkij.

A mostani orosz irodalom, melyet a jelenlegi kormányzati rendszer sietett szintén termelési tényezői közé bekapcsolni, szintén azt hirdeti nagy büszkén, hogy a gogoli hagyományokon akar tovább fejlődni. Eppen a M. Gorkij tanácsa nyomán az irodalmi életet is kollektívizálta és ennek folytán az írókat szovjet támogatókra és azzal szemben közönyösökre, mint ők mondják: Utilársakra osztotta. Aki a rendszerek ellene szegült, vagy másféle nézetének kifejezést adott, az emigrálni volt kénytelen. Ez a nagyon tekintélyes és fajsúlyban is jelentős csoport azonban lassan-lassan kivész, mert hisz nincs utánpótlása. Az otthonmaradottak jenti szelektálása azonban nem vezetett eredményre és idővel az irodalom teljes elsekélyesülésbe torkollott volna. Ezt Gorkij is észrevelte, ezért azt tanácsolta, hogy szüntessék meg a Proletárírók és utilársak szervezetét, tömörítsék mindnyájukat a Szovjetírók Szövetségébe, alakítsák meg a tervei irodalmat, melyben — természetesen — csak olyan tárgyú és műfalú munkálkodást lehet kifejezni, mely megfelel a kormányzat érdekeinek. Ez újabb átcsoportosítás 1932-ben történt s a tervezők ország-világ előtt büszkén hirdetik, hogy kiindulási pontjuk irodalmi talpkövéük a gogoli hagyomány. De vajjon mit felelnének arra a kérdésre, hogy miért nem szabad a mostani íróknak is mindenről mindent úgy megírni, miként azt belső énjük diktálja, miként az a Gogol korában szokásos volt, amikor pedig a sólét cárizmus uralkodott az orosz földön? Szepesi Gyula.

GERHÁT GYULA

orgona- és zongora javító
és hangoló

Komárno, Duna-u. 4.

A vállalt munkákat szakszerűen és jótállással végzem. Elismerő bizonyítványok az ország minden részéről.

SZEMLE

A pezsanyi iskolai rádióról. Ez év március 12-én nyitotta meg a magyar iskolai rádiót Pisceky Ferdinánd kormánytanácsos és Ballo Gyula főtanfelügyelő. Azóta minden hétfőn — az ünnepek kivételével — volt magyar nyelvű közvetítés. En, aki czecket a közvetítéseket a megnyitó előadástól kezdve mostanáig nemcsak egyedül, hanem tanítványaimmal együtt hallgatom, hivatoltam érzem magam arra, hogy tapasztalataimról néhány sorban beszámoljak.

Először is sajnálattal kell megállapítanom, hogy a magyar iskolai rádiót a karlársak eddig teljesen elhallgatták, szinte nem is vettek róla tudomást. Pedig a rádió egy elsőrangúan bevált nevelési segédtevényező az iskolában. Ismétlem, segédtevényező, mert a tanító megfelelő előkészítéssel mindég segítőtársat talál benne. De nemcsak, mint nevelési segédtevényező, hanem mint szemléltető eszköz is, pótolhatatlan az iskolai rádió. Erre vonatkozólag elmondok néhány példát.

A március 12-i megnyitó előadás keretében bemutatásra került »8 óra előtt az iskolában« címmel egy kis hangjáték. Ez a kis hangjáték, amit egy kolléga, Manga János írt és tanított be, a köztársasági elnök úr gyermekkoráról szól. A szereplő gyermekek nagyon kedvesen apró epizódokat meséltek el egymásnak az elnök úr gyermekkorából. A tanítványaimnak annyira felkeltette érdeklődését ez a kis rádiójáték, hogy attól az időtől kezdve nem győztem kielégíteni kíváncsi kérdézősködésüket, ami az elnök úr személyével

kapcsolatban érdekelte őket. A másik eset: tíz órától tizenegyig honismeret volt. Utazás a Dunán. Amennyire tőlem azt, elvégeztem az anyaggal és hivatásommal szembeni kötelességemet. Azonban úgy éreztem, hogy a gyermekek még többet vártak. Igazuk volt. Néhány pillanat múlva jött is a segítség. Tizenegy óra után bekapcsoltam a rádiót és szinte elbűvölve álltam a hangszóró előtt, amikor a bemozdó bemozdta a műsort: »Mit látunk a Dunaparton?« A riportázs elsőrangú volt. Szinte magam is ott képzeltem magam a bratislavai dunai kikötőben. A halás a gyermekeknek sem maradt el. Síri csöndben hallgatták végig a közvetítést. És amikor kikapcsoltam a rádiót, gondolatban megszorítottam a kezét annak az embernek, aki az éter hullámain keresztül elküldte a mi iskolánkban a Dunapart mozgalmas életét és segített nekem egy olyan téma megoldásában, amire egyedül nem voltam képes.

Itt volna az ideje, hogy a kollégák aktív részt vegyenek az iskolai rádió életében. Tapasztalataikat, észrevételeiket jegyezzék fel és küldjék el a Radiójournal igazgatóságának, Bratislava, Jakubovo nám. címre. Tudommal minden jóindulatú észrevétel vagy tanács meghallgatásra talál. »Haladjunk a korral.« A technika legújabb vívmányát, a rádiót is állítsuk be a nevelés és tanítás szolgálatába, hogy minél jobban megfelelhessünk annak a szent és magasztos célnak, amit hivatásunk, a tanítói pálya reánk rótt.

B. I.

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.

Átutazóknak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás. Kerthelyiség tekepályával. Szolid áruk. Pontos kiszolgálás. Tanító uraknak ételeknél és szobáknál 10%-os kedvezmény!

Bel- és külföldi folyóiratokból.

Felebaráti szeretet az iskolában.
 A felebaráti szeretetnek az iskolában kell kezdődnie. Amit nem kell tenni:
 a) A gyermeknél néha nincs meg a felebaráti szeretet. Kétségkívül igaz, ha egy fontos, vagy veszélyes tetről van szó, vagy valami eseményről, akkor részvesznek a bajbajult társaik szenvedésében és körülötte sűrűnek-forognak. De a mindennapi életben nem látjuk, hogy mindig lelkesednének a felebaráti szeretet gondolata iránt. Pl.: ha egy tanuló megbüntetnek, a többiek nevetnek rajta és gúnyolják, csúfolják. Nevetnek akkor is, ha a társuk megtéved a lecke felmondásában, vagy valami ostobaságot mond. Ha egy tanuló nehézkes, esetlen, ügyetlen a játékban, vagy a tornaórán, nevetnek az ügyelenségén; ha félénk, örömlökkel benne, ha ijeszthetik. Látunk gyerekeket, akikkel a természet mostohán bánk s társaik bizony gyakran rosszszülésű tréfákat követnek el velük szemben, minek következménye, hogy egész életükön át csak félénkséget, óvatosságot hordanak magukon. Vannak rosszul öltözött gyermekek, akik elhagyottak és társaik megvetik. I.e. kell szoktatni a gyerekeket az olyan szokásokról, melyek csak keményszívűségről tanúszkodnak. A jó tanulókat, akiknek befolyásuk van a társaikra, kell a gyengék, elnyomottak védőivé tenni.

b) Amit tenni kell. 1. Iskolában. Meg kell alapítani a »Jóság ligáját«. Semmi sem egyszerűbb: minden tanuló, aki véghez vitt valamilyen tettet, amelyet jónak gondol, följegyzi egy papírra s az iskolában elhelyezett levélsekrényalakú dobozba dobja be. Kerülje az aláírást, nehogy így nevéstégesen hiúnak tűnjék fel. A papíroson mondja el őszintén és egyszerűen, amit tett: pl. valami szolgálatot tett barátjának, segített egy sebesültnek, megvédett egy madárészket, stb. Ezeket a cédulákat a tanító hetenkint kiszedi a dobozból, elolvassa őket s a legérdekesebbeket, legőszintébbeket felovastatja az osztályban. Ily módon állhatatlanságra bátorítja a gyerekeket és jóindulatú vetélkedést vált ki bennük.

2. Iskolán kívül: Mindig szolgálatkészeknek kell lenni mások iránt. A

francia cserkészek mindennap pontosan ismétlik Baden-Powell következő szabályát: Ha felkelsz, gondold meg s határozd el, hogy napközben egy jótettet kell elvégezned, s hogy el ne felejtöd, tégy gőrcsőt a zsebkendődre. Ha netán megfeledeknél erről, tégy másnap két jó cselkedetet. Emlékezzél, hogy a cserkészfogadalmad kötelez a mindennapi jótetre. Valami szolgálatot tenni embertársainknak, az talán a legkisebb dolog. Pl. szegény koldusnak 10–20 fillért adni, vagy segíteni egy öregasszonynak, ha átmege az utcán, átengedni ülőhelyedet másoknak, felemleni a gyalogjáróról a gyümöleshéjakat, amelyek bajt idézhetnek elő. Mindennap kell valami szolgálatot tenni embertársainknak, de ez csak akkor értékes, ha nem fogadjátok el érte a fizetést.

A szülői nevelés nehézségei.
 Hogy jól nevelhessük a gyermeket, tanulmányoznunk kell természetét, tehetségét, jó, vagy rossz tulajdonságait. Tanulmányozzuk játékában, vagy a kis munkáiban, figyeljük gondolkodásmódját társaival való beszélgetése közben. Hány ember, akinek elég szabad ideje van, nem vesz fáradságot, hogy megismerje gyermeke belső és egyéni életét! Eríthetetlen dolog ez. Az eredménye: túlságos szigorú, vagy gyenge nevelés. A hibák közül, amit a szülők legszigorúbban ítélnék el, a hazugságot kell felemlíteni. Gyakran halljuk: »A gyermek nem hazudhat anyjának«. A szülők általában nem tudják, hogy a hazugság gyakran csak a gyermek élénk fantáziájából keletkezik. U. i. a gyermek könnyen látottnak és hallottnak hiszi, amit mondott, sőt elbeszélését részletezi és kiszínezi. Ha tudatosan hazudik is, egészen másképp teszi azt, mint a felnőt és kerüli, hogy megfogják hazugságában, s azt maga is elhiszi. A felnőtök tévednek abban is, ami a gyermek »romlási hajlamára« vonatkozik. A gyermek elrontja játékait: a fiú szélszédzi mozdonyát, a kislány megrongálja a babáját. Azért teszik, hogy megtudják, mi van a játék belsőjében, s lássák, hogyan működik a szerkezete. A gyermek és az ifjú gyakran álmodozik. A szelleme határtalanul csapong, élénk fantáziája nem engedi, hogy hosszabb ideig egy dologra figyel-

jen. Mindenkinek meg kell érteni a gyermeki szellem ezen sajátosságát. Nem szabad fenyegetéssel, vagy más erőszakkal arra kényszeríteni a gyermeket, hogy gondolatát egy meghatározott pontban koncentrálja, hanem biztatni, csalogatni, magunkkal ragadni a munkába s a gyermekhez variáljuk a foglalkozást. A gyermeket foglalkoztatni kell, hogy okos, értelmes maradjon. Sok türelem, jószág, gondos megfigyelés és belátás, magunk és a természet ismerete szükséges ahhoz, ha a szülő igazán nevelő akar lenni.

A történelem-órákra meg kell szezeztetni az ismereteket. A tanuló cselekszik és nem a tanító. A biztos emlékezés a figyelem bizonyos intenzitású fokát követeli s ez az intenzitás az egyéni erőfeszítésben éri el legmagasabb fokát. Hogy az emlékkép jól bevéssződjön és hamar felidéződjön, úgy több más emlékképpel kell asszociálnia, s egy emlékkép maga után felidéz többet. Hogy asszociációkat létesíthessünk, a tanulmányozott dolgot sok különféle módon, több különféle lefolyású példából kell megvizsgáljunk. Az egész osztály vezetett munka-

csoport legyen. Ha czekeket az elveket elfogadluk, a következőket kell tennünk: a) **Rajz.** Kisebb tanulók egy római katonát, vagy pl. normand parasztot rajzolnak, s ruházatának, vagy felszerelésének minden darabját nyíllal megjelölik, a nyíl mellé írják a tárgy (személy) nevét. A nagyobb tanulókat felmentjük a rajztól s fölük megokolt leírást követelünk. Ezen feladatokat megajánlják megfigyelni a gyermeket és keresni a látott dolgok okait.

b) **Szöveganalízis.** A tanult korban élő szerző valamely munkájának részét felolvassuk, kivonjuk belőle a gondolatokat, ha lehetséges, az író célját és törekvéseit, elemezzük a szöveg állításait, összehasonlítva minden állítást egy már ismert állítással, amely azt megvilágíthatja, erősítheti, vagy gyengítheti.

c) **Földrajzi rajzok, tervek.** Nélkülözhetetlen úgy a történelem, mint a földrajz szempontjából. Pl. az 1810-i francia császárság térképe megjelölve az 1792-i kiterjedést is

(Journal des Instituteurs et des Institutrices.)

Megjelent a Tananyagbeosztás!

Az új tantervi szabályzat alapján kidolgozott tananyagbeosztás június első napjaiban megjelent és a rendelők már kézhez is vették. A 192 oldalas, jó papírosan előállított, félkemény kötésű mű **minden szlovenszkói magyar tannyelvű iskola követelményeinek megfelel**, mert a tananyagot a tantervi szabályzat által előírt minden csoportosításban adja. Azonkívül minden tantárgy után még üres oldalak is vannak. A könyvesbolt néhány nap alatt több száz példányt küldött szét. **Siessen megrendelni, míg a készlet tart! Ára 50 Ké.** Megrendelhető a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában, Galántán.

STAMPAY ÉNEK ÉS IMAKÖNYVE

283 oldalon, 320 énekkel, 120 oldalnyi imával s a legújabb összes ajtatóssági imákkal, mint Kis St. félévaskötésben: 8, egészvászson kötésben: 10 Ké. A dr. Pécsi-féle »Hozanna« c. egész évre szóló népies imákkal (120 old.) bővílve (400 old.), mint Nagy St. egészvászsonban 12.50 Ké. Vízonteladónak 25 % kedvezmény szerinti: 6, 7.50, 10 Ké áron csakis utánvéttel kapható. A portót a rendelő fizeti Kotta: I. II. füzet: 5-5 Ké. Stampay, Kőbölkit.

HIREK

Pihen a komp, kikötötték...

(Csizy Kálmán.)

Igen, pihen... két hónapig!

A mindennapi élet viharában vergődő élethajónk révbe érkezett... Megrongált idegvitorláit kijavítani van hivatva ez az állomás.

Vártuk már, nehezen vártuk, hiszen tíz hosszú, verejtékes munkában eltelt hónap van mögöttünk... S kell, hogy az elkövetkezendő útszakasz megtételéhez elegendő erőt gyűjtsünk, kell, hogy ismét elfoglaljuk helyeinket, szükség van ránk...

De bármilyen nehezen vártuk is ezt a két hónapos pihenőt, most, hogy itt van, most, mikor a szívünkhez nőlt gyermekesereget szárnyaira bocsájtjuk, mintha kissé sajnálnánk őket... Szokatlan az a néma, szinte bántó csend, mely iskolaudvarunkat megüli. Oda, hol eddig fiatal, életerős gyermektörök hangjától visszhangzott minden kls zúg, oda, hol csupa élet, frissesség, elevenség uralkodott, — most hangtalan csöndesség vonult be...

Nem tudom, más is így van-e, de nekem szinte fáj ez az üresség. Előszükségletemmé vált a vidám, kacagó gyermekesereg. Lehet, hogy fatalságom hozza magával, s idők múltán megváltozik ez az érzésem. Annyi azonban bizonyos, hogy szeretem és szeretni is fogom mindaz az iskola jókedvű, apró népét.

De hiszen a mi pályánkon szeretet nélkül működni annyi lenne, mint levegő nélkül élni. A mi életerőnk a szeretet, a megértés, mely képessé tesz munkánk elvégzésére.

Es eközben hányféle az arculatunk!

A szülők után a tanító áll a gyermek lelkéhez legközelebb. Gyermekéveinek java részét mellette éli le. S ha a gyermek viselkedésében, tetteiben, beszédmódorában utánozza szüleit, mennyivel inkább utánozza tanítóját, ki legtöbb esetben a szülőnél is magasabb fórum.

Hogy mennyire igaz ez, egy hospitálásom alkalmával láttam. Az osztály 75 százaléka a megfélemlítésig úgy irt, mint tanítója. Ugyanazok a belük, vonalvezetések, kissé reszketeg vonások, mint a már erősen öregedő tanítójuké. A rendes folyóbeszédben is utánozták, hangsúlyozásuk tökéletesen egy volt az övével. Sőt a járásuk, testtartásuk is hasonlított az övéhez.

Ezek csak külső hatások, de milyen mélyek, erősek lehetnek a lelki hatások! A tanító a szó szoros értelmében a saját lelki képeformálhatja tanítványát a leggyakrabban formálja is. Amikor ennek a ténynek tudatára jöttem, megdöbbentett, hogy ekkora erkölcsi felelősség nyugszik vállaimon. Vajjon megvannak-e hennem azok a tulajdonságok, melyek méltók arra, hogy a gyermek ellesse, magáévá tegye?!

A felületes, a lalkus néző egyhangú, robotszerű munkának ítéli a mi munkánkat, és erős idegeknel, nyugodt természetnel más adottságot nem igen tart szükségesnek. Pedig, hogy mennyire nem elég

ennyi, hogy mennyire nem egyhangú, mennyire változatos ez a munka, csak mi, kik benne élünk, tudjuk igazán. A romlallan gyermeki lélek ezer meg ezer meglepetést nyújt számunkra naponként. Sokszor állunk tanácstalanul a kifürkészhetetlen gyermeki lélek előtt. És egy helytelenül megítélt lelki jelenség sokszor hagyhat kitörülhetetlen nyomot maga után. Nyilvánvaló tehát, hogy kevés az erős ideg, a szellemieken kívül bizonyos lelki adottság is szükséges, mely képessé teszi a tanítót leereszkedni a gyermek lelki világáig és megérteni annak ezertéle megnyilvánulásait.

Kertészek vagyunk a szó legszorosabb, legmagasztosabb értelmében. Mi is plántálunk, oltunk, nemesítünk, — de a mi helyes kertészkedésünkől függ a társadalom jövője.

Munkások vagyunk, kik a társadalom épületének alapköveit helyezzük le.

Művészek vagyunk, művészetünk tárgya a gyermeki lélek, célja: mennél nemesebb, tökéletesebb lelkek kiformálása. E cél elérésében megbízosabb támaszunk a szeretet és a megértés.

Nem akarom hivatásunkat magasztalni, hiszen annak nagyszerűségével, értékével minden gondolkodó ember tisztában van. Arnyoldalait sem akarom felsorolni, hiszen mi, kik benne vagyunk, valamennyien ismerjük, akik pedig nem tudják, úgy sem értik meg teljesen.

Célom csak az, hogy néhány erőltetn szóval rávilágítsak a két hónapi pihenés szükségességére, melyet annyian irigyelnek tőlünk. Hiszen né is emberek vagyunk, nekünk is kell a testi és lelki pihenés. Ezért vártuk oly nehezen, ezért örülünk, hogy most elérkezett...

Pihen hát a komp, kikötötték... adja a jó Isten, hogy ez a pihenés meghozza valamennyiünknek a testi és lelki felfrissülést, hogy majd a szeptember hívó szavára ismét sorompóba állhassunk s eleget tehessünk nemes hivatásunknak.

Adja Isten, hogy úgy legyen!

LAPUNK KÖVETKEZŐ NYARI SZÁMA, a 15—16. összevont szám, augusztus 15-én jelenik meg. Fölkérjük az iskolaszékeket és lapunk hirdetőit, hogy a pályázati és egyéb hirdetéseiket ezen időponthoz alkalmazva küldjék be lapunk kiadóhivatalába.

A Pósa-szobor leleplezése. Bodon Lajos, radnóti kartársunk hosszú fáradozásának, kitarló munkájának eredményeképpen július 1-én lelepleztük le Pósa Lajos mélszobrát Radnóton, mely az első magyar szobor Szlovenszko területén. A főlavó ünnepséget úgyszólván minden támogatás nélkül, egymaga Bodon Lajos rendezte, s mi csodáltuk munkabírást, mely a sokoldalú elfoglaltság és a sokféle ágazó gondok közepette sem hagyta őt cserben, sőt, minél több volt vállán a teher, annál jobban bírta. Mint megtudtuk, a szobor létezése kizárólag neki köszönhető, aki száz akadályt hártott el, száz gáncsat került ki, míg a nagy cél (mely életcélnek is meg-

felel) megvalósulhatott. Ezt a bodoni munkát a tanítói munka heroikus kicsúcsosodásának tekinthetjük, amelyre büszke lehet élete végéig, de amelyre büszkéek vagyunk mi is, mindnyájan. Az irigység azt mondja, hogy a tanítótság „kisajátította” ezt a Pósa-ünnepet, de mikor Bodon kartársunk munkatársakat keresett, akkor, tanítótársain kívül, senki sem nyújtott neki segítő kezet. Igenis: tanítói ünnep volt a radnóti ünnep, de nem azért, mert „kisajátítottuk”, hanem azért, mert a mi munkánkkal tettük azzá. Nem véletlen, hogy Pósa Lajos szobra a radnóti iskola előtt áll, mint ahogy az sem véletlen, hanem sorsszerűség, hogy az iskola azon a helyen épült, ahol a

Pósa Lajos lelke ősei munkás szellemétől megtermékenyült.

Az ünnep nagyszabású műsora első látásra azt az aggodalmat keltette bennünk, hogy az unalmas és hosszú lesz. De ahogy az ünnepélyt Bodon Lajos megrendezte, az páratlan volt a maga nemében. Simán, minden fennakadás nélkül folyt le a hatalmas program, s ha az ünnep természete nem is várta volna kedvessé és felejthetlenné azt az ünnepi két órát: maga a rendezés görődülékenysége is emlékeztetett erre.

Dél előtt fél tízkor istentisztelettel kezdődött az ünnepély. A szép stílusban épült radnóti ref. templom zsúfoltságig megtelt a környékbeli és a messze vidékről érkezett tanítókkal, a község lakóival és a testületek, kultúrintézmények kiküldötteivel. A prédikációt Pósa Lajos helybéli lelkész mondotta, példaképül állítva Pósa költészetét a mai fióknak. Prédikáció után a ref. férfiak Gáspár János ünnepi énekét énekelte Bodon Lajos, az ügyes karmester vezényletével. Az orgonánál Gáspár János ült. E templomi bevezetés után 10 perc szünet mulva következett a leleplezés ünnepélye az iskola előtti tágas kertben, ahol zöld lepellel letakarva állt az első szlovenszói magyar szobor, a magyar gyermek első költőjének: Pósa Lajosnak bronzból készült mellszobra. (A szobor Margó Ede budapesti szobrászművész alkotása, míg az alapzat a rimaszombati Ferencz-Testvérek műve.) A nagyszámú közönség az iskolakertben és kívül, az országúton foglalt helyet, míg a kiküldöttek a szobor melletti emelvényen helyezkedtek el. Ezek sorában láttuk a költő özvegyét, Andrassy Lidiát, leányát és vejét, valamint a Nagy-Pósa család tagját, Pósa Péter miskolci ref. esperest.

Az ünnepélyt a helyi lelkész nyitotta meg néhány szóval, majd két kis gyermek szavalta Pósa Lajosné két alkalmi versét. Ezután a gyermekek énekkara Gáspár János által írt Pósa-dalt: Messze-messze földön... adta elő tanítója vezetésével. Pósa Lajos „Szeresd a gyermeket-émű versének variációját Pósa László 6. évf. tanuló szavalta ügyesen, ugyanezt Gáspár János megzenésítésében a ref. énekkar is elnekelte. Ugy a gyermek-, mint a férfiak tisztán csengő hanganyagával,

fegyelmezettségével és pompás dinamikai árnyalásaival tűnt ki. Most következett az ünnep fénypontja: Kovács Alajos, országos elnökünk ünnepi beszéde, mely az szívekbe markolt. Mintha csak ez is a rendezéshez tartozott volna: Kovács beszéde elején fölrepült egy, »a csűr tetején kelepelő gólya« és lassú szárnyrebbenéssel keringett a magasban a szobor fölött. Szem nem maradt szárazon, amikor a szónok meglegyezte a hallgatók lelkét a pacsirták, a fecskék: Pósa Lajos kedvenc madarainak dalából vett szövmuzsikával... S eközben lehullott a lepel a költő bronz-alakjáról. A nagyhatású beszéd után Vásárhelyi Károly, egyesületünk főtitkára elhelyezte a szobron egyesületünk és a szlovenszói magyar tanítóság bábérszobróját, szép beszéd kíséretében. A koszorú kék-fehér szalagján ez a felírás volt: »Pósa Lajos halhatatlan szellemének a szlovenszói magyar tanítók«. Most özv. Pósa Lajosné mondotta el szívvel és könnyel a lelke örömet, hogy szeretett jó ura itt támadt fel, az ősi ház földjén. Ezután a férfiak Pósa Lajos közismert dalát énekelte el, melyet Gáspár János zenésített meg és tett halhatatlanná (»Dal a magyar dalról«). A Csehszlov. Magyar Tud. Irod. és Műv. Társaság nevében Antal Sándor, az irodalmi szakosztály elnöke mondott gondolatokban gazdag beszédet és letette a Társaság hatalmas koszorúját. Boross Béla ez alkalomra írt ünnepi ódáját szavalta el, s utána a társadalmi és irodalmi egyesületek kiküldöttei helyezték el koszorúikat a szoborra. Szombathy Viktor a SzMKE és a Jókai Egyesület nevében a Csallóközben szedett búzacsokrot és örökzöldből font koszorút tett a nagy gyermekköltő szobra elé, s tolmácsolta a Prágai Magyar Hírlap tiszteletadását. A pozsonyi Toldy Kör és a rosznyói Művelődési Egyesület hódolatát Tichy Kálmán adta át, Márkus László a Társadalmi Egyesületek Szövetsége nevében mondott ünnepi szavakat, Györy Dezső a Magyar Újság üdvözlését hozta el. A gömöri ref. egyházmegye részéről Ablonczy Pál esperes ér Dr. Zehery István világi elnök mondta beszédet és letette az egyházmegye koszorúját. A Nagy-Pósa család nevében Pósa Péter ajajolt meg a szobor előtt. Rimaszom-

bat városa tiszteletét Dr. Eszenyi Gyula városbíró tolmácsolta, míg a rimaszombati gimnázium — melynek Pósa Lajos növendéke volt — üdvözlétét Báthory Andor tanár mondta el lelkeshangú beszédben. A gómrói ref. tanítóegyesület részéről Kovács Gyula elnök beszélt, a radnóti énekkar koszorúját Pósa Elemér tette le. A férfikar szebbnél szebb, Pósa-szövegre írt, s Gáspár kartársunk által zenésített, vagy átírt népdalokat adott elő, végül a helyi lelkész bezárta a szép és megható ünnepélyt. A fölemelő hatású szoboravatás után az iskolában 130 terítékes bankett volt, melyet a vendégek tiszteletére ugyancsak Bodon Lajos, az ünnepély spiritus rectora adott. Itt számos pohárköszöntő hangzott el. Az írók a magyar közönség megértését és irodalomparatolását reklamálták, a közönség viszont a posalajosi szellemet idézte s annak követésére kérték a sajtót és az irodalom jelenvolt képviselőit.

Hogy az ünnep teljes és Bodon kartársunk munkája annál bámulatraméltóbb legyen: a község műkedvelői előadták Tóth Ede: A falu rozsa című örökbecsű népszínművét, mely után táncmulatság volt. Ez volt a nap betetőzése, s Bodon Lajos rendezői keze itt is pompásan érvényesült. A színdarab cselekményének drámai kidomborítása a népi jellem kihangsúlyozása a legkényesebb igényeket is kielégíthette, s a darab főszereplői is megmutatták, hogy nemcsak karban, de szólabán is igazi népi művészei a magyar népdalnak.

A radnóti ünnep emléke lelkünkben sokáig élni fog és vigasztalásunk lesz, ha méltatlan vádak és tövisek fogják sebezni szívünket. A radnóti szobor memento arra, hogy a gyermek költője és a gyermek tanítója — előbb, vagy utóbb — elnyeri dicsőséges jutalmát. (bb)

Gyermekek éneknapja Léván. Szép erkölcsi sikerrel zajlott le június 17-én Léván az első szlovenszkói gyermekhangverseny. 1200 szlovák és magyar gyermek szívének és lelkének gyönyörűséges érzései testvéri ölekezésben a dal szárnyán szálltak szertaszét. Nagy kincsünk nekünk a dal. Azért vittük iskolásgyermekünket a nagy közönség elé, hogy bizonyítsák tegyük arról, miszerint ezt a kincsünket féltve őrizzuk s igyekszünk azt mi-

nél tökéletesebbé tenni. A tanító dolgozik, fáradoz, nemes célokért küzd és fog küzdeni örökké, hogy az embert erkölcsösnek, jónak, boldognak és megelégedettnék láthassa. A szép, érzésteljes éneklés disse az iskolának, az összhangzatos éneklés pedig már magasabb énekkultúra munkálótvá teszi az iskolákat. Erről tett bizonyosságot az a 23 szlovák és magyar iskola, melyeknek tanuló kedves népdalocskáikat alapos felkészültséggel adták elő s ezzel teljesen meghódították a közönséget. A gyermek-énekkarok kocsikon és különvonattal érkeztek Lévára. A gyülekezés az áll. polgári iskola előtt történt. A rend és fegyelem mintaszerű volt. Festői látványt nyújtott a különböző népviseletek kedves tarkasága. A lévai rendezőség részéről Moskó Pál polg. iskolai szaktanító szlovákul és Dóka Sándor ref. kántortanító magyarul üdvözölte a környékből idesereglett dalosokat. A szépen felépített és a dalnak lélekátformáló erejét kidomborító, szívhöz szóló beszédek mély nyomat hagyták a kis hallgatók lelkében. A kölcsönös üdvözlés után az énekkarok zenekar kísérlete mellett a Köztársaság-terre vonultak fel. Léva város közönsége a felvonulási út mindkét oldalán sorfalat állva gyönyörködött az impozáns és szín-pompás menetben. A városháza előtt felállított szlovák és magyar ószkarok dallal üdvözölték Léva város közönségét, amely hatalmas lömegben vette körül a kis szereplőket. Ezután a város részéről Koralewsky Rudolf főjegyző szlovákul és Boros Béla városbíró-helyettes magyarul üdvözölték Léva város nevében a kis dalosokat.

A hangverseny d. u. 3 órakor kezdődött. Az egyes énekkarok példás rendben sorakoztak fel. A közönség érdeklődése nagy volt, a városi színházterem teljesen megtelt. A hangversenyt Hruúz Sámuel tanfelügyelő beszéde nyitotta meg. Köszönetet mond az énekkaroknak áldozatos munkálkodásukért, a rendezőségnek fáradozásáért és az iskolaszékeknek anyagi és erkölcsi támogatásukért. Majd azt fejtegette, hogy a meghelésért küzdő nép között a dalos kedv tűnőfényben van; eltűntek a bölcsők s velük együtt eltűntek a bölcsődalok is. A mai modern gyermek-kocsik fölött legföljebb a szellő susogja altatódalát, az ringatja álom-

ha a kis embercsemétét. A mai hangverseny ezt a tűnő daloskedvet akarja újból életre kelteni. A hangversenyen szereplő szlovák és magyar karok testvéries összefogása igazolni kívánja azt, hogy az itt élő szlovák és magyar nép kölcsönös megértéssel viseltetik egymás iránt.

Ezútan filmszerűleg peregtek le a szorosan egymásután következő műsorszámok. Szlovák és magyar karok váltakozva szerepeltek. Bár a műsorszámok lepergése sok időt vett igénybe, a közönség mindvégig a legnagyobb figyelemmel kísérte. Az a ponosság, fegyelem, amely a dalosok részéről megnyilvánult, átragadt a közönségre is. S hogy a hangverseny műsorszámait a közönség igazi élvezettel és gyönyörűséggel hallgatta, bizonyítja a sok-sok taps. Minden iskola megállta a helyét, minden tanító dicséretreméltó munkát végzett. A tck. novávesi r. k. iskola az összhangzatos ének-tanítást módszerét mutatta be gyakorlati tanítás keretében. Egyszerű, de kedves előadásukat mindenki a legnagyobb figyelemmel kísérte, különösen pedig a tanítók, akik hasznos útmutatást nyertek a jövőre nézve.

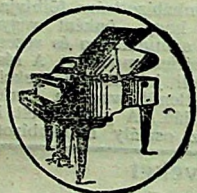
A műsor második részében az összkarok s az összhangzatos ének-tanítást már régebben kultiváló iskolák karai szerepeltek. Ezt a részt a pozsonyi rádió is közvetítette. A nagy hőségben a zsúfolt színpadon a gyermekek önfegyelmzése szinte bámulatos volt. Az a sok kipirult arc, azok a lelkesedéstől csillogó szemek végtelen bájt kölcsönöztek ennek a hatalmas két gyermekcsoportnak. Tanfelügyelőnk szavaival élve: Szeretném, ha karjaim olyan

hosszúak lennének, hogy ezeket a bájos csoportokat szívemre ölelhetném. Hatalmasan, erőteljesen csendült fel a dal 600—600 gyermeki ajakról, betöltve a nagytermet s szinte megigézve a hallgatóságot. A szlovák öszkart Braun Ferenc, a lévai tanítóképző intézet énektanára, u magyart pedig Heckmann István, a lévai r. k. fiúiskola igazgatója dirigálta. A siker az ő kezükben volt s amint láttuk, jó kezekben. Szűnni nem akaró taps honorálta a karok művészies előadását. A műsor többi számaiban szereplő énekkarok is elismerésre méltó szép eredményt produkáltak. A helyszíni közvetítést Ruppeldt Milos, a rádió zeneigazgatója nagy figyelemmel és szeretettel irányította, s Tilkovszky Béla szépen konferálta. A szereplő énekkarok kedves emlékekkel és áldozatos munkájukat elismerő szép, díszes emléklapokkal távoztak el Léváról.

A hangverseny megrendezése sok gonddal és még több fáradsággal jár, de a szép siker méltó jutalma azoknak, akik e nap sikerének előmozdításában oly buzgóan fáradoztak.

A lévai tankerület tanítósaága útlőrő munkát végzett, amely méltó a követésre. (P. V.)

A lévaihoz hasonló gyermekhangverseny volt június 24-én Nagyszöllősen is. Mindkét hangverseny kisebbségi életünk jelentős kulturpedagógiai eseménye volt. Léván hatszáz, Nagyszöllősen 350 magyar gyermek ajkáról csendült föl a magyar nóta, s a vezénylő tanítók mindegyike fölbecsülhetetlen értékű munkát végzett. Különösen ki kell emelni Heckmann István és Füsthy

Zongora és harmonium

saját gyártmányú, továbbá elsőrendű hangszerek, úgy bel-, mint külföldi

-- világ márkák --

Lidl Józsefnél Brno

Zelny trh 10. hangszergyár.

Nagy előnyök tanítók részére. Kényelmes részletfizetés. Javítás és csereszettek. — Közelebbi tájékoztatást nyújt szíveségből Pilchta János nyugalmazott tanító úr Nové-Zámky.

László fáradhatatlan agilitását, akik az összarok vezetésével mélységes szimbólumát adták az égető, kis dalos magyar lelkek összefogásának. Léva és Nagyszőlős gyönyörű példát mutatóit, mely követésre kötelez.

Negyedszázados tanítói jubileum. Jóleső érzéssel állapítjuk meg, hogy a beregszászi róm. kat. egyház azon iskolafenntartók közül való, ki méltányolni és megbecsülni tudja a tanító munkáját. Folyó évi június hó 10-én meleg ünneplésben részesítette a beregszászi róm. kat. egyházközség, a szülők, tanítványok és a társadalom minden rétege Jakner Endre beregszászi róm. kat. igazgató tanítót. Az ünnepséget az egyháztanács díszülése nyitotta meg, amelyen Mestyánék István gondnok mondott üdvözlő beszédet s a jubiláns érdemeit jegyzőkönyvben örökítették meg. Az egyháztanács ülése után az áll. polgári iskolában folytatódott a jubiláns ünneplése, melynek során Pásztor Ferenc rk. főesperes-plébános egyháza, Ortutay Jenő gk. esperes és városi előjáró egyháza és Beregszász város, Plank Antal a kat. tanítók, Mónus Gyula a magyar tanítók, Mitrovics Béla adóigazgató a szülők és tanítványok, Hryc Iván az užhorodi isk. referátus és az áll. tanfelügyelőség, Rónai János a gimnáziumi tanári kar, Adorján Mária a kat. leányklub és a vegyes énekkar, Lukovics János a rk. énekegylet nevében üdvözölték a jubilánst. Az ünnepség fényét a jubiláló igazgató vezetése alatt levő rk. iskola növendékei szavalatokkal, köszöntőkkel, dalokkal, élőképekkel és táncsal igyekeztek fokozni, valamint a rk. énekkar alkalmi énekszámokat adott elő. Az ünnepséget a rk. egyházközség szőlőjében rendezett lársas összejövetel fejezte be. A beregszászi róm. kat. egyház kedves kötelességét teljesítette, amidőn iskolájának negyedszázadon át hivatalosa magaslatán álló becsületes munkását, igazgató-tanítóját ilyen

kedves és impozáns ünnepségben részesítette.

(G. G.) A nemállami tanítók államszegélyének folyósítását a kormány tavaszi időre meghosszabbította. Ez az intézkedés az eddigi ideiglenes fizetésrendezésre vonatkozik, melynek értelmében a nemállami tanítók állami előlegképpen élvezik a velük egyenrangú állami tanítóknak járó fizetést a tanítói törvény alapján.

A katonai szolgálat beszámítása ügyében június 12-én gyűlést tartott a Csehszlovák Tisztek Szövetsége, mely testület presztizskérdésnek tekinti a tanítói törvény alapján a kedvező elintézését. A sok memorandum és deputáció eredménye eddig mindössze annyi, hogy a kormány elnöke megígérte, hogy ez év őszén föltétlenül rendezni fogják ezt a problémát. A Český Účitel »Új reményesség?« címmel ír június 22-i számában ez ügyről, s azt e szavakkal fejezi be: »Előmozdította vajjon a gyűlés e kérdést az érdekeltek javára? Bajos mondani. Igéreteink és biztosítékaink az illetékes ténylezőktől fiókszámra vannak. De a legújabb ígérethez igazodunk, s nem szűnünk meg azt állandóan a kormányelnök úr és a politikai pártok előtt nyilvántartani, ha ugyan nem zárja be itt a szánkat az új »demokratikus« sajtónovella.«

Kísérleti rajztanítás. A prágai pedagógiai akadémia reformbizottságának kebelében a rajztanítás kísérleti osztálya az 1934—35. tanév kezdetével az új tanterv szerinti rajztanítást a Štrnad—Zinsmeister-féle módszer alapján kívánja megszervezni evégből tervet dolgozott ki az elemi iskolák alsó, középső és felső fokozata számára. Az osztály szűkebb munkabizottsága főlhívja a tanítószágot, hogy önként vegyen részt ebben a munkában és vezesse be ezt a kísérleti módszert. A résztvételt be kell jelenteni a szekciónak. (Közvetlenül, vagy a tanfelügyelőség útján.) A jelentkezett iskoláknak az osztály munkabizott-

Naplókat és osztálykönyveket

a Szövetkezeti Könyvesboltban rendeljen Galántán.

Az összes iskolai nyomtatványokat az iskolák ugyanazon az áron és portómentesen kapják, mintha közvetlenül az államnyomdába küldenék megrendeléseiket. A rendeléshez az államnyomda »megrendelő ívét« tessék főlhasználni.

sága hivatalosan megküldi az általános utasításokat és megfelel a hozzá intézett kérdésekre. Az elmúlt iskolai évben 2000 tanuló vett részt a szekció munkájában, s a jövő tanévre sokkal több tanítóra számláltak. A szekció körlevelet bocsátott ki, melyben vázlatosan ismerteti a rajzlanítás új módszerét. Az orrvonatkozó részletesen kidolgozott tanmeneteket gyakorlati kézikönyv formájában, képekkel, rajzokkal illusztrálva az Unió adta ki külön az alsó, középső és felső iskolai fokozatok számára. Ára egyenként 9.— Ké.

Nem nyílik meg a pozsonyi áll. magyar tanítóképző első évfolyama. Mint az intézet igazgatóságának felhívásában olvassuk, a pozsonyi csehszlovák koedukációs tanítóképző-intézet magyar párhuzamos osztályainak első évfolyamába az idén felvételi vizsgák nem lesznek, mivel az iskolaügyi és népművelési minisztérium az első évfolyam megnyitását az 1934/35. tanévre nem engedélyezte. Viszont az abituriensturkusz a jövő tanévre is engedélyezve van. A felvétel iránti kérvények július 31.-ig nyújthatók be.

A református tanítóképző. A szlovenszkoí ref. Egyetemes Konvent júniusi gyűlésében kimondotta, hogy a református tanítóképző felállítása érdekében a cselekvés terére lép. Kimondotta a gyűlékezettek által megszavazott évi és személyenkénti 50 filléres hozzájárulás befizetését az 1935. évtől kezdve a tanítóképző Igazgató Tanácsának a pénztárába, mert a képző megnyitására csak akkor kerülhet sor, ha erre a célra az Egyetemes Konventnek már anyagi eszközök fognak rendelkezésére állni. A Konvent reméli, hogy a komáromi ref. tanítóképző 1935. szeptember 1.-én megnyílik.

A Tábortűz öt éves. A szlovenszkoí magyar ifjúság lapja, a Tábortűz, fennállásának ötödik évfordulója alkalmából, jubileumi számot adott ki. A terjedelmes ünnepi szám tartalmából idézzük Mrenna József szerkesztő vezércikkének néhány sorát: »A Tábortűz jó barátja, hű kísérője lett a szlovenszkoí magyar ifjúságnak; gazdagítja szellemét, éleliti tekintetét, edzi akaratát, iskolázottságra sarkalja, önállóságra neveli. Utat mutat arra, hogy az ifjú keresse önmagát, találja meg

helyét az életben, hivatását a társadalomban. Ebben a forrongási korszakban a salak mellett vegye észre a szépségeket is, hogy telve örömmel fulhassa meg a maga életútját. Orizze meg megalkuvás nélkül ősei hitét és legyen büszke a magyar szellem alkotásaira.«

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. G. A jegyzőkönyvhöz mellékelte előadás jönni fog. — T. E. Cikkét egy hasonló tartalmú írás megelelte. — Több elfogadott dolgozat, anyagtorlódás miatt, kimaradt. Szíves türelmet kérünk.

KIADÓHIVATALI ÜZENETEK.

H. J. R. Sobota, J. F. né Tardoskéd, K. Gy. Figa, S. M. Ógolle, T. Gy. olovce, O. I. Losonc, H. E. Hus, D. N. Beregszász, A. né B. T. Komárno, N. B. Farkasd, K. A. Zlatná n/O. Címüket a kívánt módon javítottuk. — P. Vilma Bratislava, Sz. I. Bratislava, Sch. M. Berehovo. Előjizelőink sorába felvettük. — S. Gy. Bős, I. né, R. I. Eperjes, K. E. Felbár, Sz. G. Felsőgellér. Értesítését köszönjük. — B. I. V. Meder. A lapot a megadott címre küldjük. — P. J. Nitra. A kért számból 3 darabot küldtünk. — V. L. Dlakovce. Intézkedtünk. — B. J. Cifary. Tudomásul vettük. — H. F. Sahy. Elintéztük. — H. B. Oroszka. A közölteket előjegyeztük. — L. I. Imely, Cs. I. Vyškovo, Cz. Gy. Vary. Rendeltük. — L. né, R. I. Eperjes, K. né, P. I. Nové-Zámky, K. Gy. Rim-Sobota, Sz. K. Beregszász, V. E. Nove-Selo. Címüket a közölt módon javítottuk. — Sz. I. V. Sarluhy, G. L. Darmoty, K. M. Sakalos, Sz. L. Oros za Hronom, N. F. Mikušovec, K. E. Leléd, F. M. Leléd, H. J. Hr.-Lok, T. G. Hr. Svätý Jur, T. Z. Malý-Kosmolovce, N. B. Malý-Kosleby, N. L. Nemesoroszi, K. L. Setich, K. né M. T. Setich. Tagjaink sorába felvettük. — H. né H. E. Ešon. A lap címére 1933. július 1-től jár. — Sz. G. Berehovo. Címét javítottuk. — H. L. és K. M. Naszvad, K. R. Csúz, R. J. Kürt, S. L. Madar, Sz. G. Hetény, T. F. Radvány. A megyei pénztáros jelentése alapján, július 1-től tagjaink sorába vettük, lapunkat megindítottuk.

Pályázati hirdetés. A mostová-kerti (Hidaskürt) róm. kath. iskolaszék a nyugdíjazás közelgésében megüresedett végleges kántortanítói állásra pályázatot hirdet. A tanítás nyelve magyar. Az állás helyi javadalma: 1. Természetheni lakás, konyha- és gyümölcsöskerttel. 2. 1000 korona készpénz. 3. Stóla. 4. Alapítványok kamatai címén 21 Ké 68 fill. 5. 10 kat. hold és 1131 négyszögöl szántóföld. 6. Szénjárandóság megváltása címén 145 Ké. Ezen jövedelmekből 500 Ké van beszámítva tanítói fizetésbe, a többi törvényes tanítói fizetés államszegély.

Kötelessége: a rábízott osztályt tanítani, az összes istentiszteleteken orgonálni és énekelni, temetéseket végezni, az egyházi körme-
neteket vezetni, énekkart alakítani és tanítani.

Pályázati határidő: 1934. aug. 11. Kántorpróba és választás aug. 12-én d. u. 1/3 órákor. Utiköltségek nem térítettek meg.

Pályázhatnak kellő képzéssel bíró kath. vallású férfi tanítók. A pályázatok az iskolaszéki elnök címére küldendők.

Pályázati hirdetés. A mostová-kerti (Hidaskürt) róm. kath. iskolaszék az ujonnan szervezett VI. ideiglenes tanítói állásra pályázatot hirdet. Az állás helyi javadalma: 1200 Ké évi fizetés, egy bútorozatlan szobából álló természetheni lakás, 20 Ké kertpótlék és fizetéskiegészítési államszegély. Pályázati határidő: 1934. augusztus 11. Választás az isk. referátus államszegély engedélyezésének megérkezése után. Csakis teljes képzésű, róm. kath. vallású férfi tanítók pályázhatnak.

Pályázati hirdetés. Az érsekújvári (Nové Zámky) róm. kath. iskolaszék a magyar tannyelvű főnépiskolájánál ujonnan szervezett I/b, V/b és VIII. ideiglenes osztályok betöltésére pályázatot hirdet. A választás csak az iskolaügyi referátus engedélyezése után lesz megtartva. Csak férfi tanerők pályázhatnak. A felbélyegelt és kellőképpen felszerelt kérvények beadási határideje 1934. augusztus 12. Az állások 1934. szeptember 1-én elfoglalandók. Nové Zámky-i róm. kath. elemi főnépiskola.

Pályázati hirdetés. Az állami erdők és birtokok igazgatóságá Zarnovicén pályázatot hirdet egy képesített ideiglenes kisegítő tanítói állásra a Királynerét-i (Gúta mellett Komárno járás) egytanerős kincstári r. k. iskolánál. A tanítási nyelv magyar. A pályázóknak a szlovák nyelvet is bírniok kell. Fizetés az állami tanítók javadalma szerint. Kétszobás lakás és kert.

Szlovák és magyar nyelven írt rendesen felszerelt kérvények, a szükséges mellékletekkel együtt 1934. július hó 31-ig az állami erdők és birtokok alulírt igazgatóságához nyújtandók be. A később érkezett kérvények figyelembe nem vétetnek.

Az állami erdők és birtokok igazgatóságá

Zarnovicén

Ing. Kosář, vrchný lesný radca.

TARTALOM:

Kovács Alajos: Pósa Lajos szobra előtt. — Vásárhelyi Károly radnóti beszéde. — Boross Béla: A radnóti szobor. — Fórum. A Vöröskereszt sarjadék vezetőinek konferenciája. — A Liečebný Fond, a gyakorlati életben. — Egyesületi élet. Központi gyűlés Losoncon. — A kárpátaljai magyar tanítóegyesület közgyűlése. — A párkányi tanítóegye-
jegyzőkönyve. — Novák Mihály. — Gyász. — Az országos énekkar tagjainak figyelmébe! — Csabán: Helyreigazító nyilatkozat. — Az érsek-
újvári és ógyallai járáskörök tanítóihoz. — Krónika. Szepesi Gyula: Pusztulnak a szlovákországi... Gogol Janovszkij Vasziljevič... — Szemle. A pozsonyi iskolai rádióról. Bel- és külföldi folyóiratokból. Felebaráti szeretet az iskolában. — A szülői nevelés nehézségei. — A történelem-órákra. Hírek. — Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reál gimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT KÉT KÖTET - 576 OLDAL.

A Közlársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA

új helyesírás szabályait.

**A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!**

**A teljes, két kötetes mű ára fűzve Kč 53.—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60.—**

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál

Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

Egyesületünk tagjai elegetesen és jutányosan öltözködnek, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,
Stefanik-utca 14.
csináltatják ruháikat.

Kézzelhimzett fehérneműt, ágyneműt, asztalneműt és teljes menyasszonyi kelengyét csakis jó minőségben és legolcsóbb árak mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava

Vadász-sor 8.

Piešťany

Mäsiarska 11.

Tanfító uraknak és becses családjuknak kedvező fizetési feltételek.
Kívánatra dústartalmú mintagyűjteményemet díjtalanul és vételkötelezettség nélkül bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai Unió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70;
II. rész 22.70 Kč (5. XII., 100.019/32-I./1.)

Vásárhelyi—Weiss: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 23.70,
II. rész 24.70 Kč (31. III., 34.145/32-I.)

Wessely: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 8.— Kč (27. IX., 111.133/32. I./1.)

Somogyi: Természetrajz

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötve
Kč 15.50 (19. II. 20.195/32. I./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok vannak mellékelve. 5 ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igazgatósága egyenesen az Unie cégnek Praha küld be, az Unie cég egy ingyenpéldányt adományoz a szegénysorsú tanulók számára. — Jövőhagyott tankönyvekből mutatópéldányt postafordultával küld az Unie cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Unie-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyveink és segéd-tanesszkozeink szlovenszkói közmegegyeztetésével

a ŠTEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

Používanie novinových známok povolené výnosom riad. pošt. a telegrafov v Bratislava
číslo 3006/III. 921. Príslušný podavací poštový úrad Komárno.

Egyesületünk tagjai elegáusan és jutányosan öltözködnek, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,
Stefanik-utca 14.
csináltatják ruháikat.

Kézzelhímzett lehérműt, ágyneműt, asztalneműt és teljes menyasszonyi kelengyét csakis jó minőségben és legolcsóbb árak mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava
Vadász-sor 8.

Piešťany
Mäsiarska 11.

Tanító uraknak és becses családjuknak kedvező fizetési feltételek.
Kívánatra díjstartalmú mintagyűjteményemet díjitalanul és vételkötelezettség nélkül bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai Unió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70;
II. rész 22.70 Kč (5. XII., 100.019/32-I./1.)

Vásárhelyi—Weiss: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 23.70,
II. rész 24.70 Kč (31. III., 341145/32-I.)

Wessely: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 8.— Kč (27. IX., 111.133/32. I./1.)

Somogyi: Természetrajz

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötve
Kč 15.30 (19. II. 20.195/32. I./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok vannak mellékelve. E ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igazgatósága egyenesen az Unió cégnek Praha küld be, az Unió cég egy igénypéldányt adományoz a szegénysorsú tanulók számára. — Jóváhagyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával tőlük az Unió cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Unió-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyveink és segéd-taneszközökünk szlovenszkói főmegbízottjainál a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

MAGYAR TANÍTÓ

A decorative flourish consisting of a stylized leaf or flame shape at the top, with a curved line and a small circle below it, resembling a scroll or a drop.

XIV. évf.

17. sz.

MAGYAR TANÍTÓ

általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és

a Podkárpatzska Ruszi Ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Felelős szerkesztő: Boross Béla.

Társzerkesztők: Gáspár János, Uherezky Géza, Willand János.

Kárpátaljai munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolnie Sallby—Alsószell.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.—Kč. Egyes szám ára 2.—Kč.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.—Kč.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolnie Sallby (Alsószell), Galántai járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Áronudás
József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. A. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Negyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Komárom, Nemcsik
Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendők. E levelekben közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Kč, félévre 20 Kč, negyedévre 10 Kč. Szá-
monként 2 Kč.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

1	egész oldal	80 Kč
$\frac{1}{2}$	"	50 "
$\frac{1}{4}$	"	30 "
$\frac{1}{8}$	"	15 "

Évi hirdetéseknel:

1	évre 1 egész oldal	900 Kč
1	" $\frac{1}{2}$	500 "
1	" $\frac{1}{4}$	320 "
1	" $\frac{1}{8}$	200 "

Engedmények:

3x	közlésnél	15 %
6x	"	20 %
12x	"	25 %
24x	"	30 %

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola, küldendők.

Magyar Tanítók Háza.

Reszket a toll a kezemben, mikor e sorokat írom s
egy-egy meleg könnycsepp ül ki a szemembe.

Nem éltem hiába!

A sok-sok szép álom közül immár a harmadik válik
valóra.

Ilyen melegséget érezhet állángoelni a szívéen a had-
vezér, mikor jelentik neki: győztünk!

Ezt érezhették a marathoniak, mikor a fiúk a kapun
befutott!

Ezt érezhette Kolumbus, mikor az árbockosárban őrt-
álló matróz elkiáltotta: »Föld!«

Ilyen érzelem dobogtathatja meg az édesanya szívét,
mikor leányára kezdi feladogatni a menyasszonyi ruhát!

Áll a Magyar Tanítók Háza! Még körülölelik az épi-
tők állványai, ablakszemei még világtalanul bámulnak a
messzeségbe, pázsitos, virágos kis kertje helyén szikla-
darabok, homokrakások hevernek, meszesgödörök ásítóz-
nak, de az idő vihara ellen már biztos fedél takarja.

Keletről, délről az ózondús levegőjü pozsonyi liget
évszázados fáinak suttogó lombjai, bólingató kis virágai,
tiszta térségei, árnyas útai ölelik, északról, nyugatról a Kis

Kárpátok lejtős oldalai, ködbevesző körvonalai tekintenek rá, jobbról, balról tanítócsaládok számára épült, virágos kertektől ölelt családiházak símulnak hozzá.

Ez a ház lesz a szülői otthontól idegenbe szakadt tanítógyerekek családi fészke!

Ez a ház!

A miénk!

Országos Egyesületünk másfél évtized alatt az Énekkar, és a Könyvesbolt után létrehozta a Magyar Tanítók Házát.

Ha elgondolom, hogy a régi idők meddő küzdelmei után kisebbségi sorsunkban micsoda erőfeszítést tettünk meg, míg idejutottunk a magunk erejéből, átérzi lelkem a szlovenszkói magyar tanítósgot eltöltő büszke öntudatot!

Ezzel az öntudattal telten hívlak Benneteket Tanítótestvéreim: jertek, segítsetek feltenni menyasszonylányunk homlokára a koszorút!

Reszket a toll a kezemben, olyan erősen dobog a szívem s a két alkalmatlan könnyecseppet hiába törülgetem, úgy örül a lelkem!

Kovács Alajos.

AJÁNLOM

KORMOS GERŐ:

Szám- és Mértan

az új tanterv alapján készült tankönyveit, melyeket már csaknem minden magyar tannyelvű iskola tanítója bevezetett.

ÁRA:

osztott iskolák 2-ik osztálya részére	Kč 6.—
„ „ 3-4-ik „ „	Kč 8.—
„ „ 5-8-ik „ „	Kč 10.—
osztatlan iskolák 2-ik csoportja részére	Kč 6.—
„ „ 3-ik „ „	Kč 6.—
„ „ 4-ik „ „	Kč 10.—

Az iskolai nyomtatványokat

a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában«, Galántán rendelje meg!

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

Megjegyzések a közvetett tanításhoz.*)

Román Budovič, tanfelügyelő.

A régi közmondás mondja: »Az élet iskola«. A mi feladatunk az, hogy közmondásossá váljék ennek a közmondásnak a szóbeli fordítottja is, hogy t. i.: az iskola maga az élet. Igen, a mai iskolának a mai élet szerve részének kell lennie. A való élet cseményeiből és ismereteiből kell merítenie és építenie, hogy így előkészítsen az élet tényleges szükségleteire és követelményeire. A mai iskola a kicsinyek valóságos élte legyen, azoké, akik nagy feladatokra készülnek. Kell, hogy benne is a való élet érverése lüktessen és ezen élet egészséges levegője; semmi sem lehet itt elrajzolt, hamisított, természet ellenes. A mai iskolának tudnia kell belefogódzni a mai élet árába, ebben helyesen elhelyezkedni és vele szabadon előhaladni. A mai iskolának cselekvő iskolának kell lennie! Cselekvő iskolának, minden megnyilatkozásában, akár szellemiben, akár fizikaiban. A cselekvő iskola megszűnt utópia lenni, — már valóság. Kikényszerítte a mai tettűs élet, éppen úgy, ahogyan pl. a vallásos élet a középkorban a szerzetesi iskolákat, az ellenreformáció a jезуита iskolákat, a felvilágosodás kora az »Emil-t, vagy a romantícizmus korszaka a herbartizmust. Nem elégséges többé az emlékezést fejlesztő szerény, csendes munka, a könyvismertek mesterséges halmozása, sem pedig a fényes vizsgák.

Mai életünk a munka és a tettek éllete és tempója állandóan emelkedőben van. Ugyanezeket kívánja az élet iskoláinktól is. Az iskolában is kell, hogy uralomra jusson az alkotás utáni vágy, munkásság és a tettek, persze, hozzámérten a munkásaikhoz: a leendő nemes, értelmes, ügyes és szorgalmas polgárokhoz, emberekhez. Iskolánknak nem szabad beleesnie az élettelen módszerek ájultságaiba, mert így csak az elmúlt korok múzeuma lenne, az élet ballasztja — és a benne elhelyezett szellemi (anyagi) tőke csak ki nem aknázott »garas a porladozó ládában« maradna.

Röviden: az iskola legyen az élet; az iskola ma praktikusán készítsen elő a holnapra!

A cselekvő iskola elvi princípiuma a helyesen irányított munkamódszerek. Megtanítani a tanulókat önállóan munkálkodni. Nem annyira az ismeretek és az ügyességek kvantitása a mérvadó, mint inkább a tanulók önálló megnyilatkozásainak a kvalitása. A helyes munkamódszerek váljanak a tanulók szokásává; menjenek át a »vérükbe«, hogy »minden körülmények között« önállóan, meggondoltan, értelmesen, helyesen

*) A cikk szlovák eredelije megjelent a »Naša škola«, IX. évf. 5—6. számaiban. Tekintettel az egy-kétszötályos magyar tannyelvű iskoláink aránylagos nagy létszámára, előnyösnek tartottam leközölni cikkemet magyar fordításban is.

és erkölcsösen cselekedjenek, ahogy ezt »megszokták«.

Szokjanak meg a tanulók: gondolkodni, keresni, megfigyelni, fejtegetni, boncolgatni, kísérletezni, egyeztetni, bírálni (objektíve), kiérezni, ítélni, bizonyítani, gyűjteni, rendszerezíteni, szabályozni, kérdezni, vitatkozni, fellépni, propagálni, érdeklődni, specializálni magukat és gyakorolni — és így, saját tehetségükkel és munkájukkal új dolgokat megismerni és ügyességeket elsajátítani. A tanító — a tanulók ezer munkájánál — csak statisztika és rendező marad, csak szabályozza a tanulók munkáját, hogy ebben a — akár differenciált és individuális — munkában a kollektívum teljes összjátéka és összhangja tüköröződjék vissza.

Ezen hosszabb bevezetést szükségesnek tartottam a végleges normáltanterv szellemében a közvetett tanításról írt további fejtegetéseimhez.

A közvetett tanítás sok iskolánkban máig sem tudott felszabadulni a »csendes foglalkozás« banális tradíciójának a befolyása alól. Még ma is csak »csendes foglalkozás«-nak nevezik és a valóságban is csak amúgy »csendes« kalkulálnak vele. Rossz felfogásban, megfelelő értékelés nélkül, sőt elfeledve marad sok helyen. Bagatellizálják, különösebb tekintet nélkül pedagógiai és didaktikai jelentőségére, az órarendben is, meg az iskola valóságos munkájában is; csak mint szükséges időölteték jön számításba. Szokásosan azon céllal alkalmazzák, hogy a tanulók egyes csoportja (fokozata, tagozata) ugyanakkor közvetlenül lehessen foglalkoztatva (gondolok itt nevezetesen az alacsonyabban szervezett iskolákra).

Nagyon gyakran az úgynevezett »mellék«-tárgyak rendszeres közvetlen tanítása helyett alkalmazzák (pl. írás, rajz, testnevelés, ének, a nevelő- és női kézimunkák). Mindez annál szomorúbb jelenség, miután iskoláink nagyobb része alacsonyabban szervezett (1—2 osztályos), ahol a közvetett tanítás a tanítás idejének nagy részét jelenti.

A közvetett tanítás nevelő- és didaktikai jelentőségét a végleges normáltanterv — többek között — így hangsúlyozza: »A közvetett tanítást éppen olyan célirányosan kell berendezni, mint a közvetlen tanítást.« (Még ha többet a tanterv nem is követelne a közvetett tanítást illetően, ennek az egy mondatnak is elégségesnek kellene lennie.) »A közvetlen s a közvetett tanítás a szükséghez mérten s a tantárgyak természetéből eredően rövidebb vagy hosszabb időegységekben célszerűen vállalkozik... A közvetett tanítás idejére a tanulóknak adott feladatok céljukat akkor érik el, ha kellőleg elő vannak készítve és célszerűen vannak megválasztva, hogy általuk a tanulók a már átvett tananyagot begyakorolják és bővítsék, s hogy az őket — amennyire csak lehetséges — önálló munkára szoktassa. Kedvező körülmények esetén a közvetett tanítás a tanulók önkéntes munkájáig is mehet.«

Az idézetekből nyilvánvaló, hogy a közvetett tanítás szerinti része a közvetlen tanításnak és általában minden munkának

az iskolában. Szokásosan a tanítás első, vagy utolsó nevelő-módszertani fokozata, amellyel vagy előkészítem a tanulókat az elkövetkezendő munkára, avagy rögzítem a tanítás eredményeit. A jelentősége annál inkább nő, minél kevesebb osztályú az iskola. A közvetett tanításnak az egyosztályos iskolában viszonylagosan nagyobb jelentőséget tulajdonítanék, mint a közvetlen tanításnak, egyszerűen tekintelve véve az időt, amely a tanító rendelkezésére áll a tanítás ezen egyes módozataira. Mert, hiszen, az egyosztályos iskolában, egyes tárgyakat kivéve, három olyan csoport van, amelyeket a tanító — ugyanabban az időben — csak nem közvetlenül foglalkoztathat. Értéktelelenül essék ki tehát a tanulók pozitív és aktív munkája keretéből a közvetett tanítás annyi ideje naponla? S így van ez ott, ahol nem fordítanak elég figyelmet a közvetett tanításra.

A közvetett tanítás nem jelenthet a tanulóknak kényelmességét és lustálkodást, de nem is jelentheti a tanulók energiájának az elfecsérlését élettelen minták utánzásával, sem pedig ballasztot, amely túlhaladja a tanulók tehetségét és ügyességét; a tanterv szerint a tanulói öntevékenység és önállóság legmagasabb megnyilatkozásának, »önoktatásnak« kell lennie. Ez az ideálja a közvetett tanításnak és pozitív eredményeinek. És itt, ezen a helyen akarom hozzáfűzni a bevezetésben mondott szavaimhoz a továbbiakat az iskolai munkamódszerekről. Az iskolában talán sehol nincsen olyan jelentőségük a tervszerű munkamódszereknek, mint éppen a közvetett tanításnál. Itt adódik a legtöbb alkalom — de kötelesség is — rávezetni a tanulókat a helyes, alkalmas és megfelelő munkamódszerek útjára, megmutatni a menetet a jó és szép eredmények elérhetésére, a nemes és eredményes munkában a haladást. A tanító emiatt kötelessége az iskolában olyan viszonyokat teremteni, amelyek lehetővé teszik a helyes munkamódszereket: a tanulók önoktatását. Mennyi lehetőség adódik, sőt egyenesen kínálkozik a pedagógus- és tanító-művészetre, hogy a tanulók eljussanak az egyéni magántanuláshoz! Ez pedig magában foglalja az öntevékenységet, önállóságot, az individuális és kollektív munka minden elemét. Így elemezve a közvetett tanítás lényegét és szerepét az iskolában, nem lehet, hogy ez továbbra is nélkülözze a kellő értékelést.

Figyeljük meg a közvetett tanítást illető fontos elveket.

1. A tanító előkészülete. Ennek éppen olyan lelkiismeretesnek kell lennie, mint az előkészületnek a közvetlen tanításra. Semmi nem lehet itt véletlen, meg nem fontolt és gyakorlati jelentőség nélküli, mindennek szűken az össztanítás keretébe kell illeszkednie. A közvetett tanításnak annál inkább kell módszerintilag előkészítve lennie, mert hiszen a közvetlen tanításnak szervei, illetőleg lélektani fokozatát kell képeznie. (Előkészítés, begyakorlás.) Didaktikai indokokból kapcsolódnia kell nemcsak a közvetlen tanítás megfelelő részébe, hanem még a többi tantárgy tanításába is (tananyag-koncentráció). (Ilyen módszerintilag felépített előkészületre mindedig nagyon kevés gondot

fordítanak még azok a tanítók is, akik — különben — írásban készülnek a tanításra. Nem akarom ezt némbánomságnak kvalifikálni — ez inkább elégtelen didaktikai orientáció a gyakorlatban és ennek következtében a közvetett tanítás iránti figyelmetlenség. Mindeddig csak nagyon ritkán találok értékesebb előkészületet a közvetett tanításra is.)

2. A tanulók előkészítése. Ezen előkészítés kritériuma abban van, hogy tudják a tanulók: mit és hogyan csináljanak, hogy elérjék az óhajtott eredményeket, újabb praktikus ismereteket és ügyességeket. Előkészíteni a tanulókat a közvetett tanításra, jelenti tehát: megjelölni a helyes munkamódszereket és ezek szerint a munkában a haladást, rendelkezésükre bocsátani a kéznél levő valamennyi segédeszköz, utasítással, hogyan lehet ezeket a leghelyesebben felhasználni. Szóval, itt nevezetesen a szemlélet megfigyeléséről, az eddigi ismeretek és ügyességek felhasználásáról, könyvek, segédkönyvek, eszközök, térképek, diagrammok, sémák és segédeszközök felhasználásáról általában, a jobb tanulók segítségéről, kölcsönös ellenőrzésről, oktatásról és hasonlóról van szó.

3. A tanítónak úgy a saját előkészületében, mint a tanulók előkészítésében szem előtt kell tartania: az anyag időszerűségét, a tanulók érdeklődését, az egyesek individuális tehetségeit és ügyességeit, valamint a kollektívum tehetségének és ügyességeinek az állagát és a fizikai időhöz való viszonyt.

Az anyag időszerűsége nem jelent csak időszerűséget a tanterv szerint, hanem időszerűséget a helyi viszonyokra és annál inkább a tanulók érdeklődésére való tekintettel. A normáltantervet általános szempontok szerint dolgozták ki, ennek alapján kell kidolgozva lenniök a regionális tanterveknek (egyes vidékek-, tankerületek szerint), de még így sem elégségesek a helyi viszonyokra való tekintettel: hogy az anyag mindig időszerű legyen. Az anyag időszerűsége nagyon szűk területen kapcsolódik össze a tanulóknak iránta való érdeklődésével. Bizonyára az az anyag a legidőszerűbb, amely iránt a tanulók a legnagyobb érdeklődést árulnak el.

A közvetett tanításnál föltétlenül számolni kell a kollektívum átlagos képességeivel. Hiába kívánnánk a tanulóktól oly munkát, melyre nem képes az osztály átlaga. Fordítva: nem teljesítené a feladatát azon közvetett tanítás sem, amelynek a kvalitatív megnyilatkozása mélyen alúl marad a tanulók átlagos képességeinél. Az első esetben általában megoldatlan maradna a feladat, vagy elégtelenül oldódnék meg, az utóbbi esetben érdeknélküli, mechanikus, célszerűtlen lenne a munka.

Az egyosztályos iskolában nem nagyon alkalmas a tanulók differenciálása, annál kevésbé ezek individualizálása (mert hiszen már ezek nélkül is négy csoport van). Ezzel túlságosan szétarabolnánk az összefoglaladást a munkában, a munka széjelenésnek, nem lennének egységesített eredmények. Egyesek sem dolgoznak át magukat a megfelelő ismeretekhez és ügyességekhez, annál kevésbé az egész.

Nélkülözhetetlen a közvetett tanításnál gazdaságosan kalku-

lálni a fizikai idővel is, amely rendelkezésünkre áll. A tanulónak mindig legalább annyi időt kell szabaddá tenni, hogy az elégséges legyen minden átlagképeségű tanulónak a feladat megoldására. Máskülönben lehetetlen feladat elé állítjuk a tanulókat. Emellett a tanulók momentán dispozicióira is tekintettel kell lennünk.

4. Általánosan elismert gyakorlati elv, hogy a tanító figyelmét el nem kerülheti a tanulók egyetlen vállalkozása sem, semmilyen munka az iskolában és ennek az eredményei. Érvényes ezen elv — a szó legszorosabb értelmében — a közvetett tanításra is. Sehol az iskolai munkában nem találók az önálló megnyilatkozásra, tettekre és ezek eredményeire annyi lehetőség, mint éppen a közvetett tanításnál. Vajjon a kísérleti iskolákban az önkéntes különféle módszere nem a közvetett tanítás különféle változata? Ezekhez hasonlónak képzelem egy-egy osztályos vidéki iskoláinkban a közvetett tanítást, persze, hozzá mérve a fizikai időhöz, az iskola felszereléséhez, a tanulók képességeihez és mentalitásához, szociális viszonyaihoz, családi életéhez, valamint a tanító előkészületéhez és műveltségéhez. A kísérleti iskolákban is főleg arról van szó, hogy a tanulók megszokják és tudják, mit és hogyan kell csinálni, hogy új ismereteket, tudást és ügyességeket legkönnyebben és önállóan elsajátíthassanak. Így kellene lennie annak a közvetett tanításnál az 1—2 osztályos vidéki iskoláinkban is.

A tanulók ezen rendkívüli aktív teljesítményei és ezek eredményei fokozottabb ellenőrzést, bírálatot és cenzúrát követelnek. Soha nem szabad észrevennie a tanulónak azt, hogy a tanító nem fordított elég gondot az ő munkájára és eredményeire. Ellenkezőleg, arról kell meggyőződve lennie, hogy a munkája ellenőrzése legalább is olyan szeríózusan történik, amilyen komolyan dolgozott ő maga is. Ilyen módon felbuzdítjuk tanulóinkat a további értelmes és nemes munkára, amely leköti és megörvendeztetli. A munka és eredményeinek megbírálása kell, hogy mindig objektív legyen. A bírálat terjedjen ki a teljesítmény technikai, értelmi és külső oldalára. A tanulók öntevékenységének emelése érdekében, valamint az iskolai munka élenkítésére hadd bírálgassák a tanulók egymás munkáit kölcsönösen is.

Ezen princípiumokat tartom kiválóknak a közvetett tanítás érdekében.

A fődolog, hogy a közvetett tanítás tényleges önkéntes legyen. Ne elégedjünk meg a munkamódszerek megjelölésével, hanem szoktassuk a tanulókat a komoly s emancipált munkára. Szoktassuk a tanulóinkat arra, hogy mindig úgy dolgozzanak, hogy teljes tudatában legyenek a saját felelősségüknek, minden teljesítményükért, mert különben rászoknak a felületességre, amit az élet majd nagyon kegyetlenül megbünteti! Oktassuk ki a tanulókat, hogy a rendes ember nemcsak azt teszi és úgy teszi, ami és ahogyan csak neki előnyös; a kiegyenlített nevelés olyan embert jelent, aki az összesség érdekében dolgozik, amelyben aztán prosperál az egyén is.

FÓRUM

A falu életének margójára.

Irlta: Kossányi József.

Divat lett mostanában írni a faluról, beszélni a faluról, diagnózist adni a falu életéről, bajairól, problémáiról. Ez helyes, nagyon rendjén való — volna... ha ezek a megállapítások, ezek a nagyképű falu-mondókák illetékes helyről, a falut alaposan ismerő, komoly emberek szájából hangzanának el.

A dolog azonban nem így áll, hanem egészen máskép. Ilyenformán: motorciklire ül egy nagyképű riporter vagy akárki, befut pár nap alatt néhány száz kilométert s így kutyafuttában, kapásból lefolytat ötperces beszélgetést a plébánossal, vagy a tanítóval, esetleg János bácsival és a bíróval, meginterjúvolja a falu legöregebb cigányát, ad hozzá gömöri, csallóközi s egyéb hangulatot, ugyancsak egy kis enyhe, munkásnyomort, faluközömböst, tűzifescskendő-hiányt és így tovább...

Félre azonban a maliciával, mert igen is komoly és nagy dolgról van szó. A faluról, a kisebbségi magyarság életének kapaszkodó, tartó és tápláló gyökeréről, a magyar élet gazdasági és szellemi erejének rezervoárjáról. És itt mingyárt sietek kijelenteni, hogy a falu szintézisét nem könnyű megadni. A falu problémái, életkörülményei, kívülről nézve zárt osztályegységei annyira heterogének, bonyolultak és gyökerükkel még ma is annyira a múltba kapaszkodnak, hogy ezekről külön tanulmány, vagy cikksorozat keretén belül lehetne csak hozzávetőlegesen tiszta képet adni.

Eppen ezért a falut speciális kényér- és borkérdéseivel, népének életével, lelkeségével (mely konok és nehezen gyúrható), kultúrájával és főleg materializmusával egyetemben csak az ismerheti, aki gyermekkorától kezdve falun él, a népben, vele együtt. A falu problémáival pedig csak az foglalkozhatik sikeresen, aki belülről ismeri azokat; a nép lelkét átgyúrni csak az tudja, aki ismeri annak legtitkosabb rezdüléseit.

Motorcikliről, kutyafuttában ezt a kérdést elintézni: nem lehet, de nem lehet úgy sem, hogy a faluvezetőket taglózunk le, rájuk kenve teljesen az ódiomot a falu gazdasági és lelki nyomorúságaiért.

Mert kevés ám az, hogy megállapítom: a falu szegény, nincs kenyérünk, a falu közömbös, nincs kultúrélet, nincs tűzifescskendő, szóval semmink sincs, ezt regisztrálni könnyű és kiadós.

Azt ugyanis mi érezzük legjobban, hogy mi hiányzik, mi kellene, hogy kellene! Tudjuk, hogy ezer sebből vérzik a falu s tudjuk, hogy most legények kellene a gátra, őrzők a vártára, s mi, ismerve kötelességünket, tudva célunkat, vállaljuk a harcot a magyar faluért s annak szociálisabb, tisztább jövődö-

jeért! A munka azonban lassú, mert súlyos mulasztások történtek a múltban s évtizedek hibáit hetek, hónapok alatt jóvá tenni nem lehet.

Mint faluból szakadt ember, s mint falun élő tanító, két körülményben látom a falu szomorú romlását. Első ok a falut, a nép lelkét nem ismerő, programot nem kapott vezetőikben, illetve az ezeket félrevezető magyar paraszt-irodalomban rejlik.

A második, s az elsónél semmivel sem gyengébb ok a parasztságnak a földhöz, az anyagiakhoz való mérhetetlen, szinte misztikus ragaszkodásában gyökerezik.

Lássuk először az első okot. A faluval nem törődött a mult században senki a magyar globuson, sőt 1914-ig sem igen szervezték a falut, sem igazi falumunkára felkészült vezetőket nem képeztek, ha csak nem korteshadjárat céljából.

Remekül volt szervezve azonban a gentry-lársadalom, mely saját képerc és hasonlatosságára (persze csak külső, pózos megnyilvánulásaiban!) kreált egy úrhatnám, lézengő, légüres térben mozgó liberális középosztályt — csatlósnak, melynek a faluhoz, a paraszthoz semmi köze sem volt! (Hogy volt szórványosan pár tiszteletreméltó kivétel, az természetes!)

Hisz már a paraszt-irodalom hajnalán megkezdődött az a borzalmas játék a hivatalos fórumok részéről, melynek eredményeképp egész generációk kerültek a délibábos, hamisított szűzfalu zászukájába.

A falut, a népet romantikus szirupban kifőzve, agyon adjuszálva kapták. Allandóan dalra beállítva, villogó gatyában, ráncostorkú csizmában, a lakodalmas kalácsok, liter borok közepette, háttérben líztagú cigánybandával, vagy esetleg aranykalászk aralása közben hélfatár bezenő nótaszóval mutatták be a parasztot.

S ez a hazugul naív, délibábos, szűzfalus, hamissággal himézett irodalom, mely a parasztot ilyen százszázalékos jókedv-palínak, eszményi jóságnak, etnográfiai csodának, szűrős, tulipános kuriózumnak; a falut muskális boldog szigetnek rajzolta, csaknem félszázadon át megingathatalanul tartotta magát a hivatalos fórumok által ó-egyiptomi művészettel konzerválva. A hivatalos fórumok szabták ki, hogy milyen bő legyen a paraszt gatyája, pruszlikja 1.50 méterből és lehetőleg posztóból készüljön s a bajuszpódrése felvonásonként nyolcszor történjék. S hogy az illuzió teljes legyen, megadták a miljő-receptet is. Az előző generáció jó része boldog gyermekéveiben úgy tudta, hogy a selymes réten, fertőtlenített és fehérre mosott, csilintgelő bárányok legelnek. Szerelmes pásztor őrzi őket, aki szelíden ballag a nyáj után, ha elfárad, leteríti tulipános szűrét, melyen, éppen megjelent kedvesével bú nélkül éli világát. A faluban állandóan verőfényes időjárás uralkodik, örökösen szerződötve sőt a nap s ha véletlenül mégis este van, akkor a bókóló akácokra bőséges ezüstöt szór a hold, míg benn, a fonóban perag a rokka, szól a nóta és tündérmesékkal táplálkoznak a gyermeklelkű falusiak.

Ha mindezeket figyelembe vette az író, tagja lett egy csomó társaságnak, s később, egyéb érdemeire, de főleg agg korára való tekintettel az Akadémiának is. Így érthető, hogy ezzel a fekete falként útban álló, minden emberi és reális valóság ellen merev elzárkózást mutató hivatalos fórummal sokáig nem mertek újjat húzni az írók, mert egy igazabb, őszintébb arcú, frissebb levegőt hozó írás vagy tett, köszvényt, reumát okozott az elefántcsonttoronyok lakóinak s az ilyen írás következképp a »nem magyar« vagy »nem irodalmi« cégjelzést kapta.

Idők folyamán a magyar hivatalos fórumok teljesen elvesztették kapcsolatukat a mindennapi való élettel, s nem segítők, hanem kerékkötők lettek egy természetesen, organikusan fejlődni akaró irodalomnak, mely hivatva lett volna megmutatni a magyar falu igazi arcát.

Több, mint ötven évig zárt etnografiai egységként, mint tulipános szürös exotikumot ismertették a magyar parasztoi regényekben, népszínművekben dilettáns írók, süjtásos, rövidlátó patent-hazafiak, s közben elfelejtették, hogy a magyar paraszt nem néprajzi csodabogár, nem arató akrobata, sem másik végletként ős-ösztönös Túri Dani, hanem elsősorban Ember! Vértó, marcangolásoktól és sebektől tépelt, szomorú Ember, megcsalt, kijátszott és elhagyott Ember, aki ballag az cke után, nehéz élete mindennapi kenyere után, aki komor élete kevés ünnepén nagy néha fényesszemű Ember, ki megáll szelíden egy-egy bölcső fölött, lehajtja fejét a temetőknél, akinek vágyai vannak, sok-sok baja, kevés bora és szalonnája, — de mindenképpen Ember, — kiből, ha megsímogatjuk — felsír ezeréves bánattal az Ember, a megmásíthatatlan végzetű, örök Ember.

És hiába öntötték alakját több mint ötven évig bronzbba, ércbe, márványba, hiába írták meg regényekben, novellákban, tanulmányokban, hiába mutatták meg muskális házát, ízes beszédjét, derüs kacagását, hiába tették nőláját gramofonlemezre, rádióba; a százféleképpen ismertetett, százféle oldalról százszor hamison forgatott paraszt ismeretlenül kószál, izzad szikkadt szántókon, dágványos dűlőkön csontos, lassú ökrökkel, sovány gebékkal, csak Istentől s egy-két elborzadt, lázadó falusi költőtől ismerve, szeretve, féltve — és segítve!

De mit is várhattunk volna az ilyen szűzfalus, népszínműves parasztirodalmat inficiált, hamison felfogott, bedumált és beidegzett falu- és paraszttismerettel rendelkező intelligenciától, mely mint mondtam már, semmi programot sem hozott a szeredásában. Ők csak a népszínműves, vasárnapi parasztot ismerték — és messziről, ismeretlenül szerették, rajongták. Képzelték, mekkora volt a csodálkozásuk, mikor a dalolva arató, istenes, finom sallangos, virágosbeszédű, tündérmesés paraszt helyett, a papírmásé dekorációkon túl — megjelent az igazi, trágyás, materiális, földéhes, úrgyűlölő, erkölcsiben sokszor durva Ember, a falu e balvégzetű Ádámja!

Az ilyenek egyszerűen megbántódtak, úgy érezték, hogy méltánytalanság történt velük, becsapták őket. (Nem is egészen

voltak igazságtalanok!) Próbálkoztak más falvakkal az ilyen elbódítottak, hátha ott feltalálják azt a boldog, cigányzenés falut, azt a drága, mosolygós népet, akit ők vártak, szerettek, de egy-két próba után szárnyszegelten hulltak vissza, hogy prototípusait szolgáltsák az elsodort falvak alakjainak. A nép pedig magára hagyva élt úgy, ahogy tudott. S mivel az intelligencia, a »búszke népi vezetők« nem tudtak semmit sem hozni a népnek, nem ismerték a nép lelkét, nem tudták tehát alakítani sem. A parlagon hagyott lélekben pedig nagyra nőtt a szeretet a föld után, mely szétlágulva, felmagasulva betöltötte a paraszt egész valóját, elsötétített minden más szellemi, ideális horizontot s a paraszt pantheista lett, ki Istent imád földben, borban, búzában!

Csak egyért érdemes dolgozni, s ez a föld! Csak egy ér valamit: a holdak sokasága, a búza, a marhák. Ezért képes feláldozni mindent: a családi élet tisztaságát, eldobja érte Isten áldását, a gyermeket, — s ez a borzalmas materiális fölfogás s az egyke megdöbbenő, lélekzetállító pusztítása elnyeléssel fenyegeli az egész protestáns magyarságot. Aki nem hiszi, nézzen utána, mennyit pusztított az utolsó 100 évben a protestáns magyarság soraiban ez a veszedelem éppen a legmódosabb gazdaosztály között. (Tiszazúg, Ormánság, Gömör stb.)

Súlyos mulasztások történtek a múltban a legfelsőbb fórumok részéről mind a falusi intelligencia, — mind pedig a paraszttal szemben és most isszuk a levét. Az intelligencia megútálva a nép külső nyersségét, nem ismerve minden züllése ellenére is szeretni való sok nemes tulajdonságát, lelkét, sajátos szokásait, humuszából nőtt százféle tényezőből összegyúrt sajátosságát, — magárahagyta, ellökte a népet, sajátmaga s az egész nemzet tartó oszlopát.

A nép pedig meggyűlölve a vele lelki kontaktusban egyáltalán nem lévő, érzésben és gondolkodásban neki teljesen idegen intelligenciát, együttműködésről, kölcsönhatásról szó sem lehetett s így a magyar társadalom legértékesebb rétegei — nem jelentettek semmit egymás számára.

Az új magyar értelmiségre vár most az a nagy feladat, hogy népének szűk horizontját kiszélesítse, s emberfölötti erővel átsegítse a falut mai kaotikus állapotából naposabb, dombosabb szellemi tájakra.

Eppen ezért a falu életében sorsdöntő módon vetődik fel a kérdés: kialakul-e egy erős, bízó, szociális és keresztény szellemű faluvezető generáció, mely a falusi népet magához ragadva annak fejlődését, tisztább emberségének útját egyengetni, a tempót diktálni tudja, akarja s főképp meri?

A falu megindult, hogy beálljon a nagy történelmi marsba és részt kérjen a ráeső munkából, jogokból és kötelességekből!

Vallom és hirdetem, hogy a fiatal magyarok generációja értékes és ők lesznek azok, akik átveszik a régi tradíciókkal s a megmásult magyar ég új eszméivel bevetett földeket, hogy Igazságot, Emberséget, Hitel teremjenek végre az elsanyargatott falvak mezőjébe.
Szentpéter, 1934.

EGYESÜLETI ÉLET

Felhívás egyesületünk tagjaihoz.

A losonci központi gyűlés határozata alapján lapunk jelen számához csatoltan megküldjük a tisztújítás megejtésére szolgáló szavazólapokat és borítékokat.

A szavazólap a losonci közp. gyűlés által kiküldött jelölő-bizottság jelöltilistáját tartalmazza és akként van elkészítve, hogy azon valamennyi hivatalos jelölt neve alatt egy kipontozott üres hely van a szavazó által szándékolt más jelölt nevének beírása számára. Amennyiben más jelölt neve iratnék be a szavazólapba, az esetben az illető hivatalos jelölt neve törlendő.

A szavazólap a »Szavazat« felírású borítékban helyezendő el és leragasztandó. A szavazatlapot tartalmazó borítékot pedig a Dubay Géza igazgató úr címére kiállított borítékban 1 Ké postai bélyeggel ellátottan október hó 1.-éig postára kell adni.

Felkérjük kartársainkat, hogy a tisztújításban minél nagyobb számban részt venni szíveskedjenek, hogy ezzel is tanúbizonyosságát adják az egyesület iránti meleg érdeklődésüknek és a kartársi összetartás nemes érzésének.

Elnökség.

Pedagógiai újdonság!!!

Kiadásunkban jelenik meg az új tanterv és az új betű-típusok alapján írt és az isk. minisztérium 1934. márc. 29-én kelt 6888/34—1/1 sz. rendeletével jóváhagyott első

„Füzetes ÁBÉCÉ és Olvasókönyv“

a magyar tannyelvű népiskolák első évfolyama számára.
Szerkesztették: **Boross Béla** és **Osztényi József**.
A képeket **Ivány Ferenc** rajzolta.

A könyv, mely most van sajtó alatt, korszakos újítást jelent a tankönyvirodalomban. A kemény tokba foglalt könyv 3 kötött füzetre osztható, s a gyermek mindig azt a füzetet használja, melynek anyagát tanulja. A könyv többi része ezalatt nem rongálódik, nem piszkálódik s anyaga a gyermek előtt mindig új, friss és érdekes lemez.

A Füzetes Ábécé rövidesen megjelenik s szeptemberben már bevezethető.

A Csehszlovák Grafikai Unió R. T. PRAHA—PREŠOV.

Szlovenszkó Magyar Tanítóihoz.

Ha elgondolkoztok, Tanítóttestvércim, Országos Egyesületünk másfél évtizedes múltja felett és fölvetitek magatokban a kérdést: miért is kellett az államfordulat után azonnal életrehívni Egyesületünket, magától adódik a felelet: élniakarásunk miatt!

Mikor mindenki azt hitte, hogy összeomlott körülötte a világ és fejveszetten kapkodott jobbra-balra, az itteni magyar tanítóság egy lelkes kis csapata összejött Komáromban színavallásra.

Az első találkozásnál még volt, aki bátoratlanul tekintett a másik szemébe. Volt, akinek szívében ott vibrált a bizonytalanság érzése. Am alig hangzottak el az első felszólalások, a pünkösti lélek fénye ült ki az arcokra, megbizonyosodtunk arról, hogy minket az isteni gonviselés itt a magyarság vártájára állított s ez órhelyet mi el nem hagyhatjuk.

A komáromi tankerület akkori tanfelügyelőjé-é az érdem, hogy felismerte igaz törekvésünk őszinteségét. Belátott a lelkünkbe, megérezte, hogy Köztársaságunk mellett letett fogadalmunk van olyan őszinte, mint amelyen erős magyarságunkhoz való törhetlen ragaszkodásunk.

Azután megindult az építő munka, melyhez a szlovák tanítóság testvéri jóból nyújtott.

Megindítottuk a Magyar Tanítót s mindent megtettünk nívoja emelésére.

Kivettük részünket az iskolák magyar tankönyvekkel való ellátásából. A tanácsra szorultakat felvilágosítottuk, útbajgazilással elláttuk, a tanügyi főhatóságok elismerték azt a jogunkat, hogy képviselőnk útján tanügyi vagy tanítói sérelmeket előltük képviselhetünk, azok elintézését megsürgethetjük.

Ama szerencsétlen kartársainknak, kiknek a hontalanság kálváriáját meg kellett járni, mindenben segítségére sieltünk s kérésüket száz százalékig sikeresen elintéztük.

Megszerveztük a nosztrifikációs vizsgákat.

Ott harcoltunk a tanítói fizetések egységesítésének frontján.

A tanítók özvegyei és árvái könnyeit törölgettük.

Mindent megtettünk szűkös viszonyainkhoz mérten, hogy a tanítók továbbképzését elősegítsük.

Tanulmányi kirándulások keretében megismerkedtünk a cseh és morva iskolákkal s azok tanítóival.

Az államnnyelvet tökéletesen nem tudó kartársak érdekében kiadtuk a Vestník magyar fordítását.

A magyar dalnak Orsz. Egyesületünk Énekkarával szárnyat adtunk, s vele a magyar tanítóságnak dicsőséget arattunk.

Megnyitottuk a rohamosan fejlődő Könyvesboltot, melynek rendeltetése a tanítató szülők terhének megkönnyítése.

És most itt áll a Tanítók Háza, a tanítógyererek otthona.

Ki hitte volna másfél évtizeddel ezelőtt, hogy mindez sikerül!

Am itt nincs, itt nem lehet megállás! A magyar tanítóság a fejlődés és a boldogulás útján halad előre, feltartóztatathatlanul.

Van azonban az éremnek másik oldala is. A tagdíjhátralékok 200.000 koronát meghaladó szégyenrubrikája, a Vestnik fordítás 8000 koronás előfizetésidő-hátraléka. Nem fizette meg mindenki az állampolgársági kéretek készíadását, van, aki a nosztrifikációs vizsga díjával is tartozik. A Tanítók Háza részjegyzéséből is kint van még 20.000 korona. Ehhez vegyük még hozzá, hogy a Könyvesbolt üzembentartásához ez összesen legalább 200.000 korona kell, a Tanítók Háza épületének befejezéséhez még 120.000 korona szükséges és ezeket a pénzeket elő kell teremteni!

Az egyesületi életet csak szemlélők, de abban nem élők ebből láthatják, mit tesz egyesületet s annak intézményeit vezetni.

Nem akarom elhinni, hogy a szlovenszkói magyar tanítók közül azok, kik eddig az Egyesülettel s annak intézményeivel szemben elmulasztották leróni kötelezettségeiket, továbbra is csak szemlélők, s a kivívott sikerek élvezői akarnának maradni. Hogy ölbetett kézzel, sültgalambvárással elnéznék, hogy intézményeink felvirágoztatása érdekében pár ember erején felüli kötelezettségek vállalásával állja a további munkát.

Tanítótösvéreim!

Mindnyájunk érdeke, hogy intézményeink fejlődjenek, felvirágozzanak. Kérlek azért Benneteket egyenkint és összesen, jertek a segítségünkre: a tagdíjhátralékok lefizetésével, a kötelezettségek beváltásával, újabb részjegyek jegyzésével, a Könyvesbolt támogatásával.

Mivel pedig országos Egyesületünk keretén belül nincs különbség működő és nyugdíjas tanító között (1. alpsz. 6. §. a) pontja!), felkérem nyugdíjas Kartársaimat, ha családi körülményeik megengedik, esetleg nincs gyermekük vagy unokájuk, alapítványokkal, hagyományokkal örökötsék meg nevüket a Tanítók Háza támogatásával!

Kérem a tanítómegyéket és járásköröket, hogy nélkülözhető tőkéiket helyezték el a Tanítók Házában, mely összegért maga a Tanítók Háza vállal felelősséget.

Erősen hiszem — a múlt tapasztalata erősíti meg e hitemet — hogy kérésem nem lesz pusztába kiáltott szó!

Kovács Alajos.

STAMPAY ÉNEK ÉS IMAKÖNYVE

288 oldalon, 320 énekkel, 120 oldalnyi imával s a legújabb összes ájtatossági imákkal, mint Kis St. félvásznonkötésben: 8, egészvásznon kötésben: 10 Ké. A dr. Pécsi-féle »Hozanna« c. egész évre szóló népies imákkal (120 old.) bővítve (400 old.), mint Nagy St. egészvásznonban 13.50 Ké. Viszonteladónak 25 % kedvezmény szerint: 8, 7.50, 10 Ké áron csakis utánvétellel kapható. A portót a rendelő fizeti Kotta: I. II. füzet: 5-5 Ké. Stampay, Kőbölkt.

Daloskörút 1934.

(Feljegyzéseimből.)

Augusztus 12.

Forró nyári nap. Vonatunk vas és fa alkatrészei szinte átlüszesednek az égélőn alátűző napsugaraktól. Pörére vetkőzött. bágyadt utasok. Vonatok a Rima, Ipoly, Nyitra, Garam, Vág és Duna mellől, s mintha mind egy cél — Léva felé futnának türelmellen rohanással, Léva felé, ahol egy évi kényszerpihenő után ismét összegyűlnek a tanító-dalosok, hogy a magyar dalnak Dél-Szlovenszkon való körülhordozására készüljenek.

Fáradtan-alábukóban volt már a nap, amikor vonatunk a Rima és az Ipoly partjáról befutott Lévára. Otthonosan telep-szünk az állomás előtt várakozó autóbuszok egyikébe, hogy a főtérre vitessük magunkal, ahonnét már csak egy ugrás — igaz, hogy »magasugrás« — a tanítóképző impozáns épülete, amely intézménynek egy kevésbé impozáns, de annál magasabban fekvő helyiségében lesz a gyakorló napok idején a dalos-szállás. A »Pisch« előtt, terepszemlét tartandó, kilépek az autóbusból, míg Farkas Marci és Boross Miki a »Stránszky«-ig utaznak, hogy ott bevárjanak. A Pisch-ben sem vár senki. Csalódottan lépek az utcára, hogy aztán annál forróbban öleljem meg a vendéglő előtt sétáló Akúcs Árpádot, aki már a szállást is megjárta s egy felöltőt, valamint bőröndöt találván ott, következteti, hogy rajtnak kívül is befutott már valaki. Rövid időn belül meg is öleltük a felöltő és bőrönd nemigen alacsony, kedves gazdáját, Bottló Vincét.

Az út porából kitisztálkodva térünk vissza szállásunkról a vendéglőbe, ahová estebédelés közben futottak be az esti vonattal érkezett dalostestvérek, a lévaiak kíséretében.

»Fiúk, úgy vágytam már körötökbe s úgy örülök most, hogy újból együtt lehetek veletek...« — zúdtotta közénk a szívében-lelkében lámadt érzést egyik daltestvérünk. A daltestvéri szeretetnek eme forró megnyilatkozása föltárta a szívek, lelkek zsillipeit s a tanító-dalosok elmerültek az első együtt töltött estén az egymás iránt való szeretet forró árájában.

Augusztus 13.

Befutott a még hiányzó dalosok egy része. Aztán megtudtuk, hogy nem lesz teljes a daloscsalád és nem lehet teljes örömrünk, hiszen igen kedves testvéreinket tartja távol az állampolgári kötelesség, betegség, családi körülmények. Nem lesznek köztünk Boross Béla, Ivány Feri, Jánosdeák László, Uhreczky Géza kedves testvéreink.

Szomorúan vettük tudomásul, hogy két testvérünk nem tartotta érdemesnek az egybegyűlt család előtt távolmaradását ki-menteni, igazolni. Mit jelentsen ez?! — kérdeztük egymástól, hogy ne várjunk feleletet a kérdésre. A feleletet a családról, a dalostestvéri kötelességről megféledezett testvérektől várjuk. Várjuk türelmes szeretettel, de igen-igen határozottan...

Aztán a piaristák rendházának ódon falai közt felhangzottak a magyar dal pompás akkordjai. És ahogy teltek-múltak az órák, mind pompázóbban, zengőbben, majd bársonysímasággal szárnyalt a dal, az édes magyar dal.

Augusztus 14.

Délelőtt megérkezett Alajos bátyánk, szeretett elnökünk, akit az épülő »Tanítók-Háza« körüli munkálatok akadályoztak a pontos megjelenésben.

A délutáni énekpróba után közgyűlést tartott az énekkar, melyen a vezetőség beszámolt végzett munkájáról, az énekkar szellemi és anyagi állapotáról. A pénztár-ellenőri tisztelet két működő dalostestvérrel, (Székely Béla és Molnár László) töltötte be közgyűlés. Ugyanakkor köszönetet mondott Tulassay Sándor eddigi ellenőrnek, aki, bár nem volt működő tagja az énekarnak, az ellenőri tisztelettel járó munkát példás lelkiismeretességgel töltötte be. Forgács Mihály kottatáros helyére pedig, aki a lévai központtól távoleső helyre költözött, Farkas Károly dalostestvérünket választotta meg közgyűlés. Lélekemelően kedves momentum volt közgyűlésnek két új daltestvérünk — ifj. Heckmann István és Heckmann Zoltán — avatása, akik közül előbbit rendes, utóbbit ideiglenes taggá választotta közgyűlés.

Este a lévai dalárda »Tarka-est«-jének változatos és mindvégig szórakoztató műsorát volt módunkban élvezhetni. Kedves volt a rendezőség részéről az a figyelem, mellyel testületileg megjelent énekkarunkat fogadták és üdvözölték.

Augusztus 15.

Délelőtt próba és folytatólagos közgyűlés.

Délután 6 óraker pedig az autóbusszal, mint dalosjárművel szemben elfoglalt ellenszenvünk dacára, jó hangulatban préselelődtünk a minket Szőgyénbe, idei első hangversenyünk színhelyére szállító autóbuszba. Az autóbusszal szemben való ellenszenvünk jogosságát ez az út is igazolta. Testünk vég- és nem végtagjainak kéjes ropogtatása és kinyujtása közben szálltunk ki Szőgyénben, a r. k. iskola előtt, járművünkből.

A fogadásunkra megjelent kisded csoport láttán és az elmondott kedves üdvözlő szavak hatása alatt feledtük kényelmetlen utazásunk gyötrelmeit és lelkünk, testünk felett úrrá lett a magyar testvéreink és a magyar dal iránt érzett szeretet parancsolta kötelességérzet.

Az iskola előcsarnokában kedves szavakkal üdvözöltek bennünket Bíró Ilonka, Drohny Jucika és Kiss Annuska tanítógyermekek, Sánta Rozália pedig a nép nevében mondott szép üdvözlőt. A leánykák az üdvözlő beszédek után felvirágozták a dalosokat. Bíró Béla ig. tanító karlársunk a tanítótestvérek nevében mondott szívbőljövő istenhozottat, majd lakásán egy kis frissítővel vendégelte meg az énekkar tagjait.

A hangverseny színhelyére érkezve, örömmel láttuk a hatalmas érdeklődést, melyet hangversenyünk kiváltott. Zsúfolt nézőtér és érdeklődőktől hemzsegő udvar fogadott. A félig kész

kath. kultúr-ház ridegségét, melyben a hangversenyt tartottuk. két kartársnőnk — Varga Magda és Molnár Margit — enyhítették a terem izléses díszítésével.

Bíró Béla ig. tanító, tanítómegevei elnök meglehangú üdvözlő és bevezető szavai után kezdetét vette hangversenyünk. A közönség tapsban felénk áradó szeretete és lelkesedése állandóan fokozódott, hogy a magyar népdaloknál telőpontjára érjen. Igen szép est volt.

Meleg és megérdemelt ünneplésben részesítette a közönség Kopasz Laura és Elemér (volt szőgyéni tanító) pozsonyi zeneakadémiai növendékeket is, akik pompás zongora- és hegedűszámkokkal gyönyörködtették a hallgatóságot.

Hangverseny után az Iparoskörben estebedelt az énekkar, ahol a kör elnöke üdvözölte keresetlen szavakkal énekkarunkat.

Rövid pihenő és jóval éjjél után, egy forrón-kellemes est emlékével keltünk útra Léva felé, ahová reggel négy óra felé érkeztünk.

Augusztus 16—17.

Csütörtökön délelőtt a szőgyéni hangverseny fáradaimaival meghendikepelve — bratislavai rádió zeneigazgatója, Ruppeldt Miloš professzor előtt énekeltük le rádió-műsorunkat. Dicséretünkre legyen mondvá, jól énekeltünk, amit az bizonyít, hogy a professzor úr műsorunkat nemcsak elfogadta, hanem viszonyaink figyelembevételével, az elért eredmény fölötti csodálatának és elismerésének adott kifejezést.

Csütörtök és péntek egyébként a szakadallan gyakorlás napja volt. E két gyakorló nap fáradaima volt hivatva enyhíteni a renhdáz kertjébe-termébe (estefelé a hideg a terembe kényszerített bennünket) rendezett birkapörköltös ki-berándulásunk, amikor is a szakács lizljét Oszlányi Józsi bátyánk látta el számos önkéntes szakács-apród közreműködésével, akiknek különösen a birkapörkölt borosfításával kapcsolatos munkálatoknál vette nagy hasznát. Hogy a 7 órára beigért vacsorát még kilenc órákor sem találták, hogy bár a kertben igen csinos lyukat ástak és a lyukban igen helyesen rakott máglya díszelgett s a pörkölt mégis az egyik lakó emeleti konyhájában kellett elkészíteni, mindez nem Főszakács és Társai, hanem az énekkar G. H.-nak hibája, mely intézményünk elmulasztotta a kellő intézkedéseket idejében megtenni. Egyébként a ki-berándulás igen jól sikerült és résztvevői a késő-korai órákig együtt maradtak. Nem, mintha az elfogyasztott pörkölt okából nem mertünk volna lefeküdni, hanem, mert a hangulat legalább olyan emelkedett volt, mint a konyha, melyben a boros-birkapörköltet elkövezték...

Augusztus 18.

Kijelölt szólamvezetők közreműködésével szólampróbák, mivel karnagyunk, Forgács Mihály daltestvérünk esküvőjére utazott násznagyi minőségben. Léleekben mindannyian dalostestvérünkkel voltunk és szívbőlfakadó jókívánságainkat látvira röpítettük a becsületet, — és hisszük — boldog emberek sorába lépő daltestvérünk és menyasszonya felé.

Délután pihentünk, hogy esti, Nagysallón tartandó hangversenyünkre jó kondícióban induljunk és érkezzünk.

Hét óraker előállt az autóbusz s mi kedves vendégeinkkel egyetemben mintha-nem-is-autóbuszba-szállnánk-hangulatban foglaltuk el helyeinket. A jó hangulathoz erősen hozzájárult az a tudat, hogy utunkat Barsendrédén megszakítjuk, hogy a falu nemesszívű lakosai közt tölthessünk pár percet.

Barsendréd ezideig talán sok száz magyar tanító-lestvérünk előtt ismeretlen, egyszerű, feketebetűs magyar falu. Most azonban lakosainak a magyar tanítóság megbecsülését, szeretetét fényesen bizonyító cselekedetével az ismeretlenség szürkéségéből egyszerűen az aranybetűs magyar falvak élére érdemesítette magát. Barsendréd lakosai — élén a község kitünő bírójával: Weisz Oszkár földbirtokossal — elhatározták, hogy a Tanítók Háza magyar tanító-gyermekeinek az első cipóavalót ők adják. Az elhatározást tett követte s Nagysalló felé vezető utunkat azért szakítottuk meg, hogy a gabona gyűjtőveket elnökünk, Kovács Alajos, átvegye.

Az átadás rövid, de bensőséges ünnepség keretében történt. A r. k. népiskola udvarát érkezésünkkor már megtöltötték az üdvözlésünkre jöttek és az érdeklődő lakosság. Elsőnek Beluch Sárka úrleány köszöntötte szívbőljövő, meleg szavakkal, virággal egyesületünk vezetőjét és énekkarunkat, majd Varga István mondott talpraesett üdvözlő beszédet a barsendrédi r. k. énekkar nevében. A r. k. dalárda a beszéd után üdvözlő dalt énekelt Beluch Imre ig. tanító, daltestvérünk vezényletével. A község előljárósága és lakosai nevében Weisz Oszkár üdvözölte egyesületünk vezetőségét és énekkarunkat, amikor is egyesületünk országos elnökének átnyújtotta a gyűjtőveket.

Az üdvözlő beszédekre Kovács Alajos, országos elnökünk válaszolt keresetlen szavakkal. Hangján a magyar tanítóság iránt ilymódon megnyilvánuló őszinte szeretet fölötti meghatottság érzett. Mi pedig az öröm fakasztotta könnyel szemünkben énekeltek el jeligenket az egybegyűltek tiszteletére.

Megjelent a Tananyagbeosztás!

Az új tantervi szabályzat alapján kidolgozott tananyagbeosztás június első napjaiban megjelent és a rendelők már kézhez is vették. A 192 oldalas, jó papíron előállított, félkemény kötésű mű **minden szlovenszkói magyar tannyelvű iskola követelményeinek megfelel**, mert a tananyagot a tantervi szabályzat által előírt minden csoportosításban adja. Azonkívül minden tantárgy után még üres oldalak is vannak. A könyvesbolt néhány nap alatt több száz példányt küldött szét. **Siessen megrendelni, míg a készlet tart! Ára 50 Ké.** Megrendelhető a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában, Galántán.

Mindezek után Beluch Imre daltestvérünk és b. családja kedveskedett az énekkar tagjainak frissítőkkel. Búcsúzásul a barsendrédri r. k. dalárdával közösen elénekeltük Gáspár J. kartársunk »Vigasz dalban« c. szerzeményét, Heckmann I. kar-nagy vezényletével.

Lélekben megújulva, egy szebb jövőbe velett hit reményével indultunk utunk tulajdonképpeni célja, Nagysalló felé.

Megérkezve, Molnár László ig. tanító dalostestvérünk, családja körében frissítőre látta vendégül az énekkar tagjait. A hangverseny színhelyére érve, kellemesen érintett mindannyiunkat a kedves és célszerűen megépített kultúrterem és helyiségei.

Mikor a függöny széttárult, zsúfolt nézőlétben gyönyörködhattünk. Hangverseny előtt Beluch Imre, mint a Léva—zselizi tanítómegeye elnöke, remekbe-készült beszéddel üdvözölte az országos énekkart nagysallói szereplése alkalmából. Nagysalló és vidéke magyarságának nevében Ft. Tonheiser Mihály szentszéki tanácsos üdvözölte keresetlen, szívhezszóló szavakkal énekkarunkat. Végül Kőmley László mondott a község tanítóságának nevében szíves istenhozottal dalos tanító-testvéreinek. Az üdvözlésekre Kovács Alajos, az énekkar elnöke, válaszolt a tőle megszokott talpraesettséggel.

A lelkes közönség énekkarunk minden számát zúgó lapssal honorálta.

Hangverseny után vacsorához ültünk, míg a fiatalság tánca perdült a beton tánchelyen. Vacsora közben Molnár László, a rendezőbizottság nevében mondott pohárköszöntőt az énekkarra.

Az ünnepélyes alkalmat felhasználva, Beluch Imre tanítómegeyei elnök, a tanítómegeye tanítóságának nevében meleg szavakkal vett búcsút Kara Ferenc máltasi áll. ig. tanítótól, Léva—Zseliz tanítómegeye alelnökétől, akit a felettes iskolai hatóságok Csallóközbe helyeztek át. Kara Ferenc, amikor köszönetet mondott a testvéri búcsúszókért, ígéretet tett, hogy új állomáshelyén folytatni fogja a kari érdekek munkálását. A jelenlevők lelkesen ünnepelték Kara Ferencet.

Késő éjjel volt már, amikor búcsút mondtunk Nagysallónak, dalaskörútunk egyik igen kedves állomáshelyénck.

(Folytatom.)

Ocsovay Imre.

GERHÁT GYULA orgona- és zongora javító és hangoló

Komárno, Duna-u. 4.

A vállalt munkákat szakszerűen és jóállással végzem. Elismerő bizonyítványok az ország minden részéről.

Pénzkölcsön!

2 Ké melléktendő.

Végezesített és nyugdíjas tanítóknak 7%, százalékos kölcsönt jolyóstitatok havi törlesztésre. — Válaszbélyeg

Komlós

Ingatlan és pénzbeszerzési iroda
Komárno, Magyar-ucca 3.

KRÓNIKA

„Veni Sancte Spiritus!” . . .

zúgják országszerte ez őszbehajló szeptember elsejei reggelen a templomok diákhtvöi. »Jöj el Szentlélek! vezérelj bennünket e megnyíló hosszú esztendőben, hogy jókedvvel haladhassunk a tudományszerzés sok görönggyel kátyús útján, adj éles értelmel, hadd találjuk meg a biztos ösvényt a tudományok héllakatos kincstárához, segíts Te hatalmaddal, isteni erőddel, hogy megszerezheszük jövőndök kenyerének bolját!« Es az égig harsogó orgonazúgással együtt szárnyal a szülök h6 imádsága is: »Szentlélek Isten! Vedd meg a mi reménységeinket, vedd oltalmadba kedves gyermekeinket!«

Az iskolai év kezdete máskor is ránk köszöntött, más évben is megnyíltak az iskolák kapui, sok-sok év szeptemberének első reggelén özöntött már így a tanulók serege a templomokba, a szülök évtizedek óta csak ilyen szerelettöl ég könnyes tekintettel kísérték útjára kicsiny magzataikat az első iskolai napon, miként most. De ez év szeptember elseje mégis valami különösen sötét baljóslattal pirkaát ránk. Mintha ezidén kevésbé pihentnek látszanék a vakáció után beözöntött ifjúság, mintha hiányoznék arcukról az egymást felismerés boldog öröme, a diákvárosok utcáin csak nagy néha bukkán elő a vakáció élményeinek böséges mesélgelése nyomán lámadó ama bájos őszelejei hangulat, mely bennünket, öregeket is, csöndes nosztalgiaiával vissz vissz a messze múltba, egy verőfényes szeptemberi délutánra, mikor első, félve kopogó lépésekkel mértük végig az ős kollégium előtt járdáisaival barátságosan bölíntgató Iskolakert tisztára söpört útjait . . . Mintha az ifjúság első találkozásába, a benépesült játszóterek pajzán kacajába ma egy idegen hang kiáltana, mely merevvé savanyítja a mosolyt, ellopja erejét és lendületét a jókedvnek. Különösen a felsőbb iskolások viselkedésében veheljük észre ezt a változást. Még meg se kezdődött az iskolai év, máris ráncos homlokkal, gondterhelt arccal járnak-kelenek, mint régen, a többgyermekes családapák. Igen, mert ma a tanuló gondja elképesztően súlyos. A mai nemzedéket e teher még e komoly munka elkezdése előtt a földig görnyeszti. »Túltermelés van a lateiner pályákon«, »szellemi proletariátus fejlődik«, harsogják az újságok. A hivatalos körök nem szólnak semmit, csak rendelkeznek. Kevesblteni a végzett emberekkel llt numerus klauzussal, ott percekben megszabott buktatásokkal, felvételi vizsgának nevezett igazságtalan és embertelen kintpadra feszítéssel. Es a diák ezt tudja, érzi, hogy mindezek a mesterséges elnyomási, kiválasztási kísérletek egyenesen ellene irányulnak. Tudja, hogy az étellel való harc már ott kezdődik, az iskola padjaiban, már az ottani helyéért is foggal, körömmel kell megküzdenie. Nemcsak tanulni kell a mai diáknak — azt a régiek is megtették —, de állandóan botanszírozni a boldogulást megnehezítő paragrafusok között. Mert a mai nemzedék

jobban a jövővért küzd, mint mi. A saját maga jobb életéért. Félretelve minden szemforgató hipokrizist, az élet mai ritmusa fényesen igazolta, hogy a tanult ember mégis csak könnyebben boldogul. Fixfizetésből élni — mindenféle levonásokkal csorbított legyen is az — mégis csak kényelmesebb. Talán még Amerikában is elfogytak már a cipőfűzőtlőből milliommossá lett vakító karrier-modellek, kivestek a hadseregnek foghagymát szállító, falusi szalácsokból regrutálódott hadimilliomosok, az ezresekkel dobálózó, piszkos körmű valutasiberek. A mai diák ábrándképe egy tintapettyes íróasztal, a tisztas időbeli előlépés, az elsején kezébe számolt sovány, de biztos készpénzfizetés. Ezért küzd, ezért tanul, ezért törtel. És mert túlonlúl is sokan vannak, akik ugyanezt akarják, azért van ezer akadály, mély-sége és gátja az odavezető útnak. Szegény fiatal nemzedék! Milyen csekélység is az, amit elérni óhajl s még azt sem kapja meg csak az, aki e létért való küzdelemben felül marad. Hát aki a kerék alá kerül, abból mi lesz? ...

De az apák, anyák arca sem kevésbé goncterhes most, szeptember elsején. Mennyi álmullanul eltöltött éjszaka, illetékesekkel, illetéktelenekkel folytatott eszmecsere előzte meg azt az elhatározást, hogy mi legyen a fiunkkal, leányunkkal?! Hányféle nézőszögből kell megvilatni azt, hogy melyik iskolába irassák be a tanulni vágyó, arra képes gyereket. Valamikor a hajlam döntötte el ezt a kérdést. Ma az jön elsősorban szóba, melyik pálya nincs túlterhelve. És melyik nincs? ... Ha aztán az édes-apa ezt a kérdést általános, vagy részbeni megelégedésre eldöntötte, még ott van a másik nehéz probléma: honnan kerítse elő az iskoláztatás igen telemes költségeit? Honnan kerül elő a magas tan- és beiratási díj, Vöröskereszt-, Onképzőköör-, könyvtár-, Szülői Szövetségi stb. járulék? Szerencsére, a legtöbb iskola ezt humánusan úgy oldja meg, hogy részletfizetési kedvezményt ad. Az én kislányom mégis azzal jött haza az elmúlt iskolai év végén, hogy bizony sok osztálytársa nem kapott bizonyítványt, mert a tandíja nem volt kifizelve. Hát még az a rengeteg költség, ami a könyvek, tanszerek bevásárlásához szükséges, vajjon honnan teremtdődik elő? Nekünk, köztisztviselőknak, e kérdéssel már jóelőre foglalkozni kellett, erre a célra már hónapokkal előbb meg kellett vonni szánktól a falatot, mert az iskolai év szeptember elsején kezdődik, de fizetés csak tizedikén jár. Elsejétől tizedikéig miből főzzön a kosztadó néni? Neki előre kell a fizetés. A tanár urak is már 4.—5.—én követelik az új könyveket, irkákát, s egyéb tanszereket, azokat mindjárt az év elején be kell szerezni s a könyvkereskedő bizony nem vár 10.—éig.

Mind ezeket a nehézségeket a szülők csak átküzdik, ezek régen te megváltak. A mostani szülők, gyermekeikkel együtt, égre emelt arccal mégis buzgóbb lélekkel fohászokdják a Veni Sancte Spiritus-t, hogy mindnyájuk erőfeszítésél segítse meg, koronázza sikerrel, hogy nehéz, fáradságos munkájuk nyomán gyermekeik elérhessék a vágyva-várt csöndes íróasztalt, szá-raz kenyeret ...

Szepesi Gyula.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból.

A film és a gyermek. A Pour l'Eve Nouvelle folyóiratban Dr. Robert felbívja a figyelmet a film veszélyes voltára, melyet mindenekelőtt a gaztettek glorifikálásában lát. Ebben a tekintetben a film sokkal veszélyesebb mint a könyv. Fokozott élet ez, amint Maeterlink mondja, a tér és idő korlátlansága miatt idegfeszítő, az esetek és különféle tapasztalatok sokaságának pillanatokba való összetömörítése. Micsoda izgalmat kelt ez a gyermekben, aki látja a gonoszított kialakulását, minden részletességével — előkészítést, megvalósítást és technikáját — a cselekvő merészségét, mint valami hőstettet tünteti fel a film. Még a földrajzi tárgyú filmekben is van bizonyosfokú veszély, ha távoli népek, országok életét és erkölcsét vetítik a gyermek elé eredeti nyersségében, jóérzést bántó részleteiben.

Nem szabad a gyermekekben azt a hitet kelteni, hogy a haladás, a kultúra gyorsan valósítható valami s a szellemi munka felületes szórákozás! A legtöbb film pedig ezt mutatja. Ma mindent seriózan gyártanak: a könyveket, a képeket, a bűrt, a szindarabot, házakat, milliomosokat; a nevelés azonban olyan fontos dolog, hogy időt, türelmet és metódust igényel. Tanítás és művelés nem ugyanaz! Csak az a film valóban nevelő, amelyik gondolkozni, érezni és akarni tanít.

A film különben kiváló segédtegyező a nevelésben, különösen, ha a diák korához tudjuk alkalmazni. A legkisebb gyermekeknek olyan játékok felelnek meg, melyekben gyermekek lépnek fel, mert a felnőttek gesztusaival szemben nem nagy megértést tanúsítanak; Perrault, vagy La Fontain meséi nagyon alkalmasak. A tárgyi oktatást fel kell élnékíteni anekdotikus beszövésekkel, hogy ezek fokozzák a figyelmet.

A magasabb fokozaton fontosak a földrajzi és történelmi filmek, amelyeknek lepergetése — természetes — nagy nehézségbe ütközik. A középiskolákon nagy segítségül van a film a művészetre való nevelésben. A technika számára történő nevelésben is sokoldalúlag lehet használni

a filmet. A hangos filmnél ki kell aknázni ennek fonetizáló hatását az idegen nyelvek tanításánál és a deklamálásnál.

A film tehát lehet a legjobb, de a legrosszabb eszköz is a szerint, hogyan használjuk. Arról a filmről, mely felnőttek számára van, le kellene tiltani az ifjúságot egész a 18 éves korig. A nevelő filmet el kellene választani a többtől. A filmvállalatoknak, melyek várják, hogy az emberek megtöltsék a mozipénztárak fiókjait, meg kellene javítaniok a darabok morálját, különösen a nevelő filmeket. A felnőtt ember képtelen annyi új ismeretet, benyomást elsajátítani mint a gyerek. Elsősorban a látás által nyert élmények azok, amelyek érzésvilágában kitűrőlhetetlen nyomokat hagynak hátra. Iparukodunk kell, hogy a benyomások jók, szépek és igazak legyenek. El kell távolítani a filmekből a gonoszított glorifikálásait. Hozzon a film a gyermekeknek Perrault és Verne példája szerint gyönyörűségeket, ideált!

Fontos kérdés, hogyan hatnak a film gyorsanpergő képei fiziológiai tekintetben a gyermekekre. A felnőttekkel, gyermekekkel és állatokkal végzett kísérletek alapján megállapítottuk, hogy a világitó sugarak intenzitásában történő hirtelen változások erősen hatnak a látóidegre és általában a szemre. A kísérletek állandóan ezt a kedvezőtlen hatást bizonyítják. Sok gyermeknél megállapítottuk, hogy a hosszabb filmelődés az idegközpontokra is hat. A látóideg fáradtsága átmegey az egész test fáradttá lesz, főképpen a fej.

(Tvor. šk.)

Az iskolarádió az új tanévben.
A cseh, szlovák és német iskolarádiók sikeres működése arra készítette a csehszlovák Rádíojournal igazgatóságát, hogy a magyar kisebbség kultúrigényeinek megfelelően ez év márciusában a pozsonyi rádióban rendszeresítse a magyar iskolai küldéseket. Az ünnepélyes megnyitó napjától, 1934. március 12.-től az iskolai év végéig minden

hétlőn délelőtt 11 órától fél 12-ig magyar iskolarádió volt, mely egyik héten a népiskolák alsóbb fokú, másik héten pedig a népiskolák felsőbb fokú és a polgári iskolák tanulóinak szól. Annak ellenére, hogy az iskolaügyi minisztérium, illetőleg a pozsonyi referátus még nem szankcionálta a magyar iskolarádiót, vagyis még nem rendelte el annak kötelező hallgatását a tanítás keretein belül, főleg a pozsonyi és pozsonykörnyéki iskolák tanulói körében vált népszerűvé és egyben kitűnő segédeszközzé a tanítók számára. Több, a tanítók és tanulók sorából az iskolai rádió vezetőségéhez érkezett levél bizonyítja az eddigi működés sikerét és azt a fölöttébb fontos missziót, melyet az iskolarádió a magyar tanügy szolgálatában betölt.

Ez a siker arra indította a csehszlovák rádió igazgatóságát, hogy a most kezdődő tanévre nemcsak hogy újra felvegye műsorába a rendszeres magyar iskolai küldéseket, hanem azokat ki is bővítsé. Azért szeptember 11.-től kezdve a pozsonyi magyar iskolarádió minden kedden 40 percig fog szólni kis hallgatóihoz. A magyar iskolarádió ünnepélyes megnyitója szeptember 11.-én délelőtt 10 óra 15 perckor lesz és ettől a dátumtól kezdve minden kedden, pontosan ugyanabban az időben magyarul szól a magyar tanulóifjúsághoz. Az iskolaügyi minisztérium, illetőleg a pozsonyi referátus hivatalosan is elismeri és jóváhagyja a pozsonyi magyar iskolarádiót és annak hallgatását kötelezőnek fogja kimondani.

Ezért addig is, amíg az iskolák erre a célra készüléket szerezhetnek, tartsa minden szlovenszkói magyar tanító kultúrkötelességének az iskolarádió hallgatását akár saját, akár kölcsönként készülékekkel. Tegye lehetővé tanulói számára, hogy a magyar iskolarádiót az iskola épületében hallgathassák és bekapcsolódhassanak abba a nemes és értékes munkába, melynek teljesítését az iskolarádió vállalta.

Az iskolarádió nem akarja pótolni a tanítót és munkájába sem akar belekötnétködni. Nem része a tananyagának, hanem annak céltudatos és szakszerű kiegészítője. Az iskolarádió azt adja hallgatóinak, amit az iskola nem tud nyújtani: szórakoz-

ást, szórakozva-tanulást és tanulva-nevelést. Az iskola keretében tanult anyagot hallás útján szemléltetővé teszi. A tanulók az iskolarádió segítségével elsajátítják az önállóságot, mert a lelküket figyelemre és gondolkodásra neveli. Ugyanakkor megismerteti olyan vidékekkel, szokásokkal, életformákkal, eseményekkel és fogalmakkal, melyeket az iskola falain belül, illetve szülőfalujában meg nem ismerhet. Neveli a gyermekben a szép iránti érzéket, lelkét fogékonyvá teszi a művészet legnemesebb fajtája, a zene iránt.

Amíg a tanulónak jóbarátja, nevelője és szórakoztatója az iskolarádió, addig a tanítónak mindenben lő segítőtársra és részese annak a nagy és felelősségteljes munkának, amit a magyar gyermek tanítása és nevelése jelent. Az iskolarádió műsora mindenkor a tanítás kereteihez illeszkedik és szigorúan figyelembe veszi a legújabb tanrendbeosztást és azon túl is igyekszik újat, érdekesebb és tanulságosabbat nyújtani. Munkatársai között a pozsonyi és pozsonyvidéki magyar tanítófőgárda legkiválóbbjai szerepelnek. Kívánatos lenne, hogy ez a gárda a legszélesebb rétegekig kibővídjön és egész Szlovenszkó magyar tanítótsága bekapcsolódjék ebbe a nagy és nemes munkába. Azért ezúton is felszólítjuk kollégáinkat, hogy kövessek figyelemmel a magyar iskolarádió küldéseit és tehetségük szerint dolgozzanak annak népszerűsítése érdekében. Eszrevételeiket és tapasztalataikat közöljék az iskolarádió vezetőségével (Rádíojournal, Bratislava), hogy a műsor minél tökéletesebb lehessen. Lapunk állandóan közölni fogja az iskolarádió teljes műsorát. Kérjük kollégáinkat, hogy a műsort már előre is figyelemmel kísérjék s annak alapján tanítványaik körében az anyagot megfelelő módon előkészítsék.

A csillagos ég jelenségei 1934. szeptember havában. Alkonyat Jupiter ellőnik a nyugati horizontról. Mivel 11. és 12.-én a növekvő hold-sarló a közelében áll, napnyugtakor még sikerülhet megfigyelni. A délkeleti horizont fölött szürkületkor megjelenik a Saturnus. Első csillagként jelentkezik a Véga és az Arkturus, amaz a tetőpont táján, ez meg nyugaton mérsékelt magasságban. Észak-északkeleten lassan feljön a Capella.

Hajnalban láthatjuk az állatövi fényt. Mily meredeken emelkedik az állatöv reggelénként a horizont fölé, az a holdpálya fekvéséből megismerhető.

22 óra (a hó elején 23 óra, végén 21 óra). Arkturus közel van a le nyugváshoz. Saturnus, mélyen a dél-keleti égen tova vándorol. Capella észak-keleten áll. Balra, lejjebb a Bika csillagkép csillagai kelnek fel; a Fiasztók 9 óra felé már feljön. Fölötte ismét jól megfigyelhető az Alcol, a Perseus csillagkép fényváltozó csillaga. Perseus és Cassiopeia között a Tejútban két fényes felbő látható, ezek csillaghalmazok: α és η Persei. Holdvilágtalan éjjelen a nagy Andromeda-köd is felismerhető. Cepheus a zenit közelében van. Andromeda alatt keleten Háromszög és Kos, délkeleten: Halak, fölötte a Pegazus, alatta a Cet. Alacsonyan a déli horizonton: Fomalhaut a Déli halakban, feljebb a Vízöntő a Saturnus-szal és a Bak. Délnyugaton megfigyelhetők az aláhanyatló Nyilas utolsó csillagai. Ugyancsak nyugaton lünik el most a Kigyótartó (Ophiuchus) és a Kigyó is. Nyugaton áll magasan a Véga, fölötte a Hattyú, e kettő között a Tejútban a kis Nyíl és a Sas, balra ezek fölött a Delphin. Végától jobbra a Sárkány feje, ezek alatt terjed szét a Herkules. Az északnyugati horizont fölött lenyugodni készül a Bootes és az Északi Korona.

Hulló csillagok e hónapban nem jelentkeznek feltűnő számban.

A bolygók közül **Merkur** nem látható. Aug. 26-án volt felső együttállásban a Nappal. **Vénus** lassan közeledik a Naphoz. Még eléggé fényes hajnalcsillag, de napkelte előtt a keleti horizont közelében kell keresnünk. Szép látvány 4-étől 7-ig: **Vénus**, **Procyon**, **Hold**, **Mars** közel egymáshoz s fölöttük az **Ikrek**. **Mars** éjjél után kb. másfél órával kel. **Jupiter**-lől és a **Spicától** alkonyalkor el kell búcsúznunk: a bolygó okt. 27-én kerül együttállásba a Nappal. **Saturnus** estétől éjjél utánig a horizont fölött van. A hó végén 2 óra felé nyugszik le. **Uranus** kora estétől látható. (Csak távcsövön.) **Neptun** szept. 5-én együttállásban van a Nappal és ezért nem látható. A hó végén azonban jóval 2 órával napfelkelte előtt kel.

Hold. Aug. 31-iki utolsó negyed-től újhoidig (szept. 9.) rendkívül hosszú negyedhónap. Apogäum (a Hold földtávola) ennek a középre esik (szept. 5.). Újhoid 9-én, első negyed 16-án, holdtölte 23-án, utolsó negyed 30-án.

Szép holdátvonulások: 4—7. **Ikrek**, **Mars**, **Vénus**, **Regulus**. 11—12. **Jupiter** és **Spica**.

A Nap szept. 23-án 18 óra, 46 p-kor a Szűz jegyéből a Mérleg jegyébe lép. Az ősz kezdete.

(Közli: Boross Miklós.)

Gyermektanulmányi szemle.

Rovatvezető: Adler Ernő.

Folyó év július 3-án Losoncon megtartott gyűlésünkön — amint a kartársak erről már a központi gyűlés jegyzőkönyvéből értesülhettek — a központi gyűlés egyhangúlag kimondotta, hogy a Sz. Á. M. T. E. Gyermektanulmányi alosztálya megalakult és annak elnöke Szepesi Gyula kartársunk, előadója Kónya József, tagjai pedig Farkas Károly, Ocsovay Imre, Oszifcsin Béla, Pálinkás Tibor és Adler Ernő lettek. Központi gyűlésünk tehát már megadta a módját annak, hogy mi is megkezdhesük a rendszeres munkát, amihez természetesen szükségünk van kartársaink segítségére is. Különösen a fiatalabb kartársainkra számítunk ebben a munkában, akik már az utóbbi időkben kerültek ki

a tanítóképzőkből és akik már, amennyire idejük engedte, megismerkedtek a gyermektanulmányi alapelemeivel, vagy esetleg közülök néhányan már alaposabban is foglalkoztak ezzel a tudományággal.

Programunk: megismerni a szlovenszkói magyar gyermeket, hogy annak megismerése után tudjuk, hogyan kell oktatni, nevelni azt és bármikor meg tudjuk állapítani, hogy tanításunkat helyesen alkalmaztuk-e, követtünk-e el hibákat nevelési munkánkkal és hogy adagfűjtéssel lehetővé tegyük a rendszeres gyermektanulmányi munkát, amelynek eredménye azután gyermektanulmányi könyvtárunk meg-alapítása és gyermektanulmányi könyvek kiadása lesz.

Gyermektanulmányi szemlényben ismeretlni fogjuk havonként végzett munkánk eredményét és igyekezni fogunk ezáltal is minél több kartársat bevonni munkánkba, hogy a már 15 éve megindulásra váró magyar pedagógiai munka meginduljon.

A havi beszámolókkal egyidejűleg ismeretlni fogjuk a külföldi gyermektanulmányi eredményeit is és a legfontosabb gyermektanulmányi könyveket beszerelve, azokat ismeretlünk, majd pedig kartársaink rendelkezésére bocsátjuk.

Adatgyűjtő munkánkat októberben óhajtjuk megkezdeni, hogy a tanév befejezése után, azokat feldolgozva, már — hacsak hozzávetőlegesen is — tiszta képet nyerjünk a szlovenszki magyar gyermekről. Felkérem kartársaimat, hogy minél számosabban jelentkezzenek ezen adatgyűjtő munkára, mert csak akkor kaphatunk tiszta képet, ha legalább 9—10 ezer gyermek adatait be tudjuk szerezni (ez kb. 10 százaléka a Szlovenszki iskolába járó magyar gyermekeknek). A kérdőívek már ki is vannak nyomtatva, csak szétküldésre várnak. Azok a kartársak, akik munkatársaink óhajtának lenni, kérem,

egy levelezőlapon közöljék címüket, az iskola fajtát, hány tanítványa van, s küldjék vagy Szepesi Gyula áll. tan. Moldava u./Bodvou címre, vagy Adler Ernő áll. polg. isk. tan. Rimavská Sobota címre.

Kartársaim! Azok, akik gyermekmegfigyeléssel foglalkoznak, gyakran részesülnek a szellemi felüdülés megnyugtató és felemelő érzésében, amelyet a gyermeki lélek vizsgálata nyújt. Mondhatom, szinte élvezzük sokszor a gyermeki lélek naivságának s őszinteségének megnyugtató hatását. Eppen ezért most, amikor ilyen nehéz krízisben élünk, vizsgáljuk, észleljük, mit éreznek s gondolnak gyermekeink. »Mert nem elég a gyermeket tanítani, hanem meg is kell azt figyelni« mondotta Uram János tanfelügyelő úr a »Gömör-Kishonti« tanítómege júniusi közgyűlésén s helyesen mondotta. Mert nemcsak a lelki felüdülés óhajtott érzése, hanem az a köteleesség is készlessen a gyermeki lélek vizsgálatára, amelyből azután meg tudjuk alkotni a jövő nemzedék képét is.

Induljunk tehát kartársaim a gyermeki lélek birodalmába elfogulatlan látásunkkal, tiszta, lennkölt tanítói érzésünkkel!

TELKES SZINES ÁBÉCÉ

az új egységes írással,

az írva-olvasás tanítását fonómimikai alapon játékszerűvé teszi.

Fali olvasóablak! Ingyen vezérkönyv!

Telkes: Módszeres Számolókönyv és Mértan 2.—3. évfolyam.

Telkes: Módszeres Számolókönyv és Mértan 4.—5. évfolyam.

Telkes—Novák: Módszeres Számolókönyv és Mértan 6.—8. évi.

Az új tanterv szerinti teljes tananyag. Módszeres feldolgozás. Több mint 2000 gyakorlati példa. — Az összes könyvek a Róm. Kath. Egyházi Iskolatanács által a felekezeti iskolák részére engedélyezve.

A könyvek kaphatók:

az ACADEMIA könyvkiadó vállalatnál Bratislavában, Grössling u. 8., Ingyen mutatványszám!

A Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában Galántán és az összes könyvkereskedésekben.

6% az épülő TANÍTÓK HÁZA javára.

Könyvek.

Új magyar olvasókönyv polgári iskolák számára. E napokban új olvasókönyv jelent meg a magyar tannyelvű polgári iskolák III. (harmadik) osztálya számára. Az olvasókönyvet a közoktatásügyi és nemzetművelődésügyi minisztérium I. évi február hó 22.-én kelt 2103/34-I/1. sz. rendeletével hagyta jóvá. Az olvasókönyv befejező kötele annak az olvasókönyv sorozatnak, amelynek szerzői Banai Tóth Pál, Hollý Antal és Sebestyén Árpád polg. isk. igazgatók.

Az olvasókönyv 12 részre oszlik: 1. Család, szülőföld, haza, világ. 2. Földrajz, népelet, néprajz. 3. Történelem, művészet. 4. Elbeszélések, epikai költemények, rajzok és leírások. 5. Lírai költemények. 6. Drámai költészet. 7. Elmékedések, közmondások. 8. Toldi. 9. Irodalomtörténeti képek. 10. Az időmértékes verselés. 11. A stílus. 12. Irók névsora.

Különös elismerést érdemel a jól kiválasztott olvasmányok nevelői és esztétikai értéke. Már az olvasókönyvsorozat első két kötetében is szakítottak a szerzők azzal az elavult nézettel, mely szerint az olvasókönyvben koncentrállták a különböző tantárgyak körébe eső — főképp az oktató irányú — olvasmányokat. Még fokozottabb mértékben érvényesítették ezt az igen helyes elvét ebben a harmadik kötetben. Nem találunk az olvasókönyvben egyetlen olvasmányt sem, amely nem hivatott író tollából származni. Minden olvasmánynak elsőrendű esztétikai becsé s feltétlen pedagógiai és nevelői értéke van. Különös értékei az olvasókönyvnek a népeletre vonatkozó olvasmányok, amelyek összeállításában a szerzők tekintettel voltak a finn-ugor rokonságra és a csehszlovák etnografiára egyaránt. A történelmi tárgyú rész értékét jelentékenyen fokozzák a művészeti és művelődéstörténeti tárgyú olvasmányok, az epikai és lírai költészetét pedig a kiváló gondolatösszeválogatott lípikus szemelvények. A csehszlovákiai magyar irodalom is kellően van itt képvisel.

Méltó hely jutott a drámai költészetnek is, mert a polgári iskolát végzett tanulónak ismernie kell ennek a költészetnek a főbb fajait is. Az elmékedések és közmondások című fejezetnek becsé kivált annak nevelői értékében keresendő; e részben megtaláljuk mindazt, ami örökbecsű a magyar irodalomban. A tanterv által kötelező olvasmányul előírt Toldi-t is tartalmazza az olvasókönyv, mégpedig a szükséges magyarázatokkal együtt. Az irodalomtörténeti képekben a tanuló a magyar irodalom legkiválóbb képviselőiről nyer — jeles irodalomtörténetiről tollából származó — alapvető ismereteket. Az időmértékes verselésről és a stílusról szóló fejezetek, rövidségük mellett is, világosak, szabatosak és elgégé kimerítőek. Az olvasókönyv utolsó része, az »Irók névsora«, az olvasókönyvben szereplő írók rövid életrajzán kívül kiterjeszkedik irodalmi tevékenységükre is s ennek a kis irodalmi lexikonnak nagy hasznát veszi a tanító és tanuló egyaránt. A csehszlovák irodalomból vett szemelvények jó magyar fordítása is emeli a könyv nevelői értékét. Meny-nyiségük és minőségük egyaránt megtelei, irodalmi szempontból pedig magas értékűek. Az egész olvasókönyvsorozat tartalmas tárháza és hirdetése mindannak, ami örökbecsű a magyar és a csehszlovák irodalomban.

A szerzők minden tekintetben értékes munkát végeztek s a magyar polg. iskolákat egy újabb jó tan-könyvvel ajándékozták meg. Az olvasókönyvsorozat három kötete közül ez az utolsó sikerült a legjobban. Ez az olvasókönyv nem magyar szavakból összetevődött sablon, hanem a zamatos magyarságnak, valamint a szép gondolat és a szép forma ragyogó mintáinak gazdag és érdemleges gyűjteménye. A legújabb tantervnek minden tekintetben megtelei.

A könyvet, mely nyomdатеchnikai tekintetben is mintaszerű, a Bratislavai »Academia« könyvkiadó-vállalat adta ki.

Hosszú zongora részletfizetéssel is megvehető a varsányi ref. tanítónál.

HIREK

Dalosok Szőgyénben.

Egy kis örömsziget hangulatos képét varázsolták dalos testvéreink e nagy falu zavartalan elhagyatottságába...

Első alkalom, első hángverseny, melynek éltető emléke sokáig élni fog a szőgyéni magyarok emlékeztelésében...

Az autóbusszal érkező énekkart a tantestület fogadta. Bíró Béla ig. tan. járási elnök őszinte üdvözlését Kovács Alajos országos elnök viszonzotta s köszönte meg. A hángverseny az új kath. kultúrház kedvesen díszített termében folyt le. Az első dal fenségessé szépségével, tiszta dinamikájával magával ragadta a szép szűmú hallgatóságot. A magyar dal varázsa egybeolvasztotta a lelkeket. Jól monlta s e pillanatban valóra is vált Kovács Alajos szava: »Egy az igaz szolvák erény, — egy a magyar virtust!

Sok ilyen pillanat kellene, hogy összefolyva emberi valóság lenne mindabból, mit a dal meghirdetett: — Tesivér, — kezét fogva előre há! — Kultúrát, szépséget hoztatok községünkbe, melyről idáig annyi rosszal, annyi ádlatlanságot hallottatok s íme, fehér szegfűt kaptatok a nép gyermekétől; szeretetet az új generációtól, mely csak egyet akar: emberi békességet. Vigyétek szét a hírt, hogy Szőgyént föl lehet rázni, fogékonná lehet tenni a szépségek iránt; fásult lelkűk büszkösungvínizmusát eltörölheti a dal s békét, megbecsülést fakaszt-hat a kultúra munkásai iránt. Daloljatok Szlovenszko minden Szőgyén-jének, dalolfátok örök időkön át »a béke himnuszát!

A szőgyéni tantestület 12 tagja, de különösen a hölgyek, lelkes buzgalommal készültek az énekkar mellő fogadtatására, ebben ötéek az érdem. Az erkölcsi és anyagi pártfogásért pedig kedves védnökünknek és vendégeinknek mondunk köszönetet, akik megértő, szívből jövő tapssal honorálták újra és újra dalosaink művészetét. Jól jegyezte meg egyik kedves vendég kollégánk: — külön-külön emberek, de együtt művészek. B. E.

Bradác miniszter az ifjúság államvédelmi neveléséről. A cseh és szlovák fiatal tanítók idei országos kongresszusán, mely júliusban zajlott le Stubnyafürdőn, szóbakerült az ifjúság katonai előképzésének ügye is. A kongresszus fölkerlte Bradác, nemzetvédelmi minisztert, fejtsse ki álláspontját ezen problémát illetőleg. A miniszter a kérelemnek levélben tett eleget. A levél egyes részleteit itt közöljük: »Sajnos, nem ringatózhatunk abban a reményben, hogy a háború veszedelme nem fenyeget. Vannak, akiknek a mi függetlenségünk szálla a szemükben. Hadseregünk erre az eshetőségre föl van készülve, azonban szükséges, hogy az egész nemzet is jól föl-készüljön. Ennek az előkészületnek alapja az ifjúság katonai nevelése. A nemzeti iskolák (nép és polg.) katonai nevelésének lényege morális és fizikai tényezőkön nyugszik. Ezen nevelés éppen a népiskolákban bír alapvető fontossággal, miután

ezen iskolát végigjárja államunk összlakossága. Az államvédelmi nevelés általánosságban a lányokra is vonatkozik, nemcsak a fiúkra. Erkölcsi tekintetben az iskola kötelessége ügyes és lojális állampolgárok nevelése, akik tudatában vannak állampolgári kötelességeiknek, s ezeket meggyőződéssel és szívesen teljesítik. Ki kell alakítani a helyes nézetet a hadsereg feladatát és az állam szervezetében elfoglalt helyzetét illetőleg, apolni a bajtársi, baráti érzést, segíteni embertársainkon, kerülni az osztályellentéteket. A gyermekekkel együtt növekedni kell a szilárd belső elhatározásnak: derék, becsületes, munkás polgárok-ká lenni: javát akarni nemcsak önmagannak, de a közönségnek is. A gyermekekben kell lenni nemzeti büszkeségnek, nemzeti öntudatnak, kell, hogy vérükké válják a meggyőződés, hogy a szabadság, vagy éppenséggel az államterület egy részének elvesztése által veszítene ér-

tékéből az ő emberi erényességük a többi nemzetekhez viszonyítva, mert bebizonyosodnék, hogy nem tudták megtartani azt, amit elődeik kiharcoltak. Nem szabad tehát megrettenni az állam javáért hozandó anyagi, sőt vérföldozattól sem. Testi szempontból feladata a népiskolának, hogy egészséges, bátor, rugalmas testű, a terhek és fáradtságok elviselésére főkészült polgárokat neveljen. Ezt a célt szolgálja a szabad- és szertorna, elsősorban olyan gyakorlatok révén, melyek az izomerőt, a gyorsaságot és a kitartást fejlesztik. A testgyakorláshoz tartoznak a kirándulások is a szabadban, ahol gyakorolható a menetelés, továbbá fokozatosan — legalább rövid időn át — a szomjúság és éhség elviselése, lábmozgás, cserkészés, őrszolgálat stb. A testnevelésben a gyermekeknek örömmel kell részt venniük: ne legyen az egyhangú és kifárasztó, s különösen a természetben való tartózkodás legyen katonai játék-jellegű. A polgári iskolákban mindezekhez jó hozzávenni a légi puskával való lövőgyakorlatokat és a térkép-polvasást. Fontos kiegészítője a katonai nevelésnek pszichikai szempontból a jól alkalmazott honismeret-tanítás. Minden kirándulásnak történelmi és földrajzi vonatkozásban kell lennie a kirándulás helyével. A népiskolák növendékeinek államvédelmi nevelése a tanító-ság kezében van. Meggyőződésem, hogy a tanító-ság ezen kívánalmaknak örömmel tesz eleget. Látom ezt ama spontán megnyilatkozásokból, melyekkel a tanító-ság ehhez a munkához jelentkezik. Abban sem kételkedem, hogy a tanító-ság az államvédelmi neveléshez kellő szakképzettséggel rendelkezik, miután tagjai között van nagyon sok tartalékos liszt és altiszt. Úgyiszlán minden iskolában van legalább egy közülök, aki az államvédelmi nevelés ügyét igazgatni tudja. A katonaságnak nincsenek fölösleges oktatói, s ezért nem is tudná minden iskolában átvenni a katonai nevelés és képzés vezetését. Ahol azonban erre szükség volna, a katonai tényezők készségeivel segítenek. Az iskolák igazgatóságai ez ügyben bizalommal forduljanak a legközelebbi helyőrségi parancsnoksághoz. (Kaszárnyák meg látogatása, részvétel katonai gyakorlatok alkalmával stb.).

Az igazgatói pólék ügyét a Ref. Egyház és Iskola című református egyházi hivatalos lap állandóan felszemen tartja. A lap augusztus 12-i számában Gérecz Lajos, beretkei karlarsunk higgadtan, s a törvény erejére lámaszkodva fejlette ki az igazgatói pólék ügyében egyedül helyes álláspontot, melyet már az Egyetemes Konvent is elfogadott, amikor az igazgatói pólék jogosságát elismerve, utasította az egyház-községeket annak kifizetésére. A nevezett lap azonban még nem tett pontot a »probléma« végére, s augusztus 26-i számában Kővér Árpád lollából terjedelmes cikkben próbálja kétségbevonni a református igazgató-tanítók törvényes pólékának jogosságát. A cikk a 101-es törvény ama mondatát iparkodik félremagyarázni, melyben a nem-állami tanító-ságra vonatkozólag a »jelen törvényben foglalt rendelkezések« érvényessége van felreérthetetlenül kifejezve. Cikkirő ezen »rendelkezések« alatt nem hajlandó érteni a fizetési rendelkezéseket, holott az egész törvény másról nem is szól, csak a fizetési rendelkezésekről. Ez az a szalmaszál, melybe azok kapaszkodnak bele, akik — hiába tagadják — nem jóakarói a tanító-ságnak. Mint mindig, amit a cikkirő még hozzáad ehhez a fonák törvénymagyarázathoz, csak szép szavak, üres írázások jätéka, mely csak arra jó, hogy a könnyen hajló tanító-ságot megtéveszse. Mert például a gyógyalapi járulékok, biztosítási, nyugdíj- és egyéb illetékek kérdésében sem kérdezte meg az államhatalom az egyházakat, mégsem történt hadakozás ellenük, s nem hangzottak el színes szölamok »a túrelmes várakozásról, mely meghozza az anyaszentegyházért lováhhra is a maga áldozatát, hanem az egyházak híven teljesítik az állam által előírt fizetésbeli kötelezettségeiket. Fájdalmas érezni és fájó leírni, hogy csak amikor a tanító járandóságáról van szó, amikor csak a tanító javára történik »rendelkezés«, csak akkor merülnek föl kételemek annak jogossága felől. Könnyű elhinni, hogy ez már jobban fáj a tanító-ságnak, mint az anyagi veszteség, amely meg nem fizelt munkája révén még itt-ott éri. Hát Istennek, elég nagy számmal vannak megterd és valóban »jóakarató« egyházköz-segink is. Minden felekezeten.

Mikor lesz vége? Az egyik magyar nyelvű hetilapban olvassuk az alábbi hirdetést: »Jövőt, állást szeretne? Polgári iskolai előképzettség egy év alatt tanítói érettségi vizsgát tehet. Jelentkezés sürgős. Felvilágosítást ad: ... stb. — Csodálkozunk, hogy ilyen hirdetés még bárhol is megjelenhet, amikor köztudomású, hogy az úgynevezett externista vizsgákat rendeltileg eltörlték. Aztán... nem olyan biztos már az sem, hogy a tanítói érettségi egyúttal »jövőt, állást« is biztosít! Még hozzá: polgári iskolai előképzettséggel...

Fonfő miniszteri válasz a felekezeti tanítók fizetésügyében. Az iskola- és népműv.-ügyi miniszter egy interpellációra adott válasza fontos elvi kérdés tisztázását jelenti. Az interpelláció a felekezeti tanítók egyenjogúsítását, s a kárpátaljai és szlovenszkói felekezeti iskolákat illető kérdések egységes rendezését sürgette. A miniszter válasza a következő: »Az 1926. jún. 21-i 101. számú törvény 1. § 2. bekezdésének rendelkezése értelmében a jelen törvény előírásai, ami a fizetési viszonyokat illeti, a szlovenszkói és podkarpatszkaruszi tanítóságra is állanak, s következőleg az állami és felekezeti tanítók között nevezett országokban ez irányban különbség nincsen. — A válasz ezen része félreérthetetlenül bizonyítja, hogy a »jelen törvényben foglalt rendelkezések« igenis, a fizetési rendelkezésekre vonatkoznak, tehát az igazgatói pótléokra is. Figyelmébe ajánljuk ezt a körülményt azoknak, akik »jóakarattal« ezt másképp értelmezik. — A válasz másik fele bejelenti, hogy »a nemzetművelődési minisztérium a

nemzeti iskolák felállításáról és fenntartásáról szóló törvény kormányjavaslatát már megszövegezte, s e törvényben a szlovenszkói és podkarpatszkaruszi felekezeti iskolák kiadásainak fedezését illető kérdések egységes rendezést nyernek.«

Egy újabb probléma. Szadó Sándor kartársunk, a református tanítóképző kérdéssel kapcsolatban fenti címmel cikket írt a R. E. és I. f. évi 34. számába, s megállapítja, hogy a fiatal lel. tanítók nem szívesen mennek felekezeti iskolához. »Sőt legújabbban — írja egy helyütt — a kárpátaljai egyházkerület területén működő régi, érdemes felekezeti tanítóink kénytelenek eddigi állásukat elhagyni, s az állam védő szárnyai alá menekülni. Midőn érdeklődtem az okok iránt, hogy talán a terheesebb munkától, a nagyobb felelősségtől való szabadulás, a szigorúbb felügyelet alól való kihívás készíti őket ezen elhatározásra? — az volt az általános válasz, hogy semmi más, egyedül csak az egyházi járandóság rendetlen kiszolgáltatása, az ebből származó szektúra, a presbitérium, s a hívek állandó utazása a fizetés csonkítására: egyszóval a gyülekezet panaszos és nem ritkán átkokkal fűszerezett kenyere. — Ismeretes előttünk a párkányjárás egyesület kötelejébe tartozó katolikus tanítóság mozgalma, mely a katolikus tanítók hasonló panaszait akarja megszüntetni, s amelyhez több járási és megyei egyesület is csatlakozott. A probléma tehát nem egészen új, de — fájdalom — annál általánosabb. — Ezzel kapcsolatban említjük meg, hogy Magyarországon egy most megjelenő kormányrendelet értelmében az egyházi iskolák tanítóinak készpénzjárandóságait a

Rendelje meg a »Tantervi szabályzat« alapján összeállított

Ének gyűjteményt

86 válogatott ének, fokozatok (haladó évf.) szerint csoportosítva. — 1, 2, 3 szílamú, dalos ünnepéyekre is nagyon alkalmas énekek.

Összeállította: a beregszászi járás tanítósága.

A 30 (félvnyi) oldal terjedelmű és nagyon szép kiállítású kotta-füzet ára: 12 Ké.

Megrendelhető:

Földes Adolf tanító, Beregszász, Templom u. 12 sz.

m. kir. központi illetményhivatal utalványozza az egyházi iskolafenntartóknak. Az illetményhivatal a kifizetett összegeket a közadóbevételeknek az illető egyházközséget megillető részéből számoltatja el. Ezáltal a felekezeti tanítók egyházi járandóságainak rendszeres kifizetése részben rendezetlett.

Dán tanítók a nagybetűk ellen.
A dán tanítóegyesületek képviselő-

testülete olyan határozatot hozott, amely a közvéleményben nagy vitára ad okot. Az egyesületek képviselőtestülete nagy szótöbbséggel elfogadta azt a határozati javaslatot, amely el akarja törölni a nagybetűk használatát. A dán tanítók eme törekvése különösen az írők körében heves bírálatot váltott ki. A dán közoktatásügyi miniszter megtagadta a határozat végrehajtását.

A C A D E M I A

könyvkiadóvállalat korl. fel. társ.

BRATISLAVA, Grössling 8.

Telefon: 22—42.

Van szerencsénk alant felsorolni a magyar tanításhoz szükséges elemi iskolák számára kiadott tankönyveket:

Bodicky Daniel: Mluvnica a pravopis	Kč 6.40
Heckmann: Lyra hangjegyfűzet	Kč 7.20
Jelínek—Maule: Földrajzi atlasz	Kč 9.20
Kovács—Osztyényi: Ref. vallástani kézikönyv I.	Kč 5.—
Kovács—Soós: Ref. vallástani kézikönyv (kötve)	Kč 9.60
Kosztolányi: Méréstan	Kč 6.—
Nagy: Szeretet, olvasókönyv a református népisiskolák II.—III. osztálya számára (kötve)	Kč 16.—
Osztyényi: Magyar nyelvtan II. oszt. számára	Kč 3.60
Osztyényi: Magyar nyelvtan III. oszt. számára	Kč 4.20
Osztyényi: Magyar nyelvtan IV.V. oszt. számára	Kč 9.20
Osztyényi: Magyar nyelvtan VI.—VIII. oszt. számára	Kč 16.—
Pálesch—Banai: Hazánk, olvasókönyv VI.—VIII. oszt. Kč 24.—	Kč 24.—
Schneider—Trnavský: Énektan I. rész, III.—VI. oszt. Kč 8.—	Kč 8.—
Schneider—Trnavský: Énektan II. rész, VII.—VIII. o. Kč 12.—	Kč 12.—
Telkes: Abécés könyv az új egységes írással	Kč 9.60
Telkes: Fali olvasótáblák az Abécéhez, 6 tábla kemény lemezen	Kč 90.—
Telkes: Módszeres számolókönyv II.—III. oszt. sz. Kč 8.60	Kč 8.60
Telkes: Módszeres számolókönyv és mértan IV.—V. osztály számára	Kč 13.80
Telkes: Módszeres számolókönyv és mértan az osztott és osztatlan népisk. VI.—VIII. oszt. számára	Kč 16.80
Wessely: Metod. cvičebn. jaz. slov. I., a magyar népisiskolák III.—V. oszt. számára, 2. kiadás	Kč 14.—
Mónus—Szerényi: A honismeret és polg. nevelés tanításának útmutatója (új tanterv)	Kč 60.—
Orbán—Mendreszóra: Az új szlovák helyesírás szabályai rövid nyelvtani áttekintéssel és szótárral (magyarok számára)	Kč 8.80
Bevezetés céljából készéggel küldünk ingyen mutatványpéldányt.	

A 10m. tan. iskolai tanács által engedélyezve.

Teljes tisztelettel
A C A D E M I A
könyvkiadóvállalat korl. fel. társ.

A pozsonyi magyar iskolai rádió szeptember havi műsora. Kedd, szept. 11. 10.15—10.55: Közös megnyitó mindkét fok számára. a) Fanfárok a Libusa című operából. b) Megnyitó beszéd, elmondja Ballo Gyula országos főtanfelügyelő. c) Új erővel, zenés hangjáték. Írta Manga János. Rendezi Ungváry Ferenc. Előadják a pozsonyi nép- és polgári iskolák tanulói. d) Mi újság a nagyvilágban? — Az iskolai rádió postája. Kedd, szept. 18. 10.15—10.55: Az alsó fok számára. a) T. Jelenek Mária: A szlovák népmesékből. b) Kukoricafosztás, rádiófilm, énekkel és zenével. Írta Manga János. Rendezi Ungváry Ferenc. Közreműködnek a pozsonyi Szt. Orsolya tanítónőképző növendékei. c) Mi újság a nagyvilágban? — Az iskolai rádió postája. Kedd, szept. 25. 10.15—10.55: A felső fok számára. a) Hogyan készül az újság? Kaczér Dina riportja egy napilap szerkesztőségéből és nyomdájából. b) Szent Vencel. Tilkovszky Béla előadása

zenci betétekkel. c) Mi újság a nagyvilágban? — Az iskolai rádió postája.

A kassai Radiojournal magyar iskolai leadásainak szeptember havi műsora: Szeptember 4-én. I. fokozat. 1. Hírek. 2. Mládek Béláné: Miért szeret a mama? Film. Kellner Szerén: A tanév kezdetén. Szavaltatok. II. fokozat. 1. Hírek. 2. Törzsök István: Munkára fell. Film. Szeptember 11-én. I. Hírek. 2. Időszerű apróságok. Szeptember 18-án. I. fokozat. 1. Hírek. 2. Szepesi Gyula: Gyermekjátékok. II. fokozat. 1. Hírek. 2. Erdős László: Szedik a burgonyát. Film. 3. Mládek Béláné: Szólásmondások a tisztaságról. Szeptember 25-én. I. fokozat. 1. Hírek. 2. B. Palotai Boris: Katóka meg fog gyógyulni. Jelenet. 2. Kellner Szerén: Piroska beteg. Szavaltat. II. fokozat. 1. Hírek. 2. Törzsök István: Krasznahorka vára. Előadás. 3. Erdős László: Részletek Krasznahorka vára életéből. Film.

Szerkesztői- és kiadóhivatali üzenetek.

B. I. Elismerő sorait köszönjük. Munkánk egyetlen jutalma, ha vele csak egyetlen kartársunk érdekét is megvédhettük. — S. J. A szünidő folyamán a más nyelvű szakfolyóiratok nem jelennek meg; ezért nem küldtünk belőlük. A visszaküldés nem sürgős. — Cz. R. Levelét átteltük egyesületünk elnökségéhez.

Sz. G. Beregszász. Levele értelmében intézkedtünk. — Cs. I. Vyškov. Egyik példányt töröltük. — Sz. K. Bujakovo. Elfizetőkink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk. —

B. I. Pereszlany, K. M. Naszvad, K. R. Csiz, R. J. Kerl, S. L. Madar, Sz. G. Helény, T. F. Radván. Tagjaink sorába felvettük, a lapot megindítottuk. — T. K. Gúta, F. I. Linkertovce. Levél ment. — J. I. Klačany, B. P. Siltce, özv. J. F.-né Nové Zámky, D. I. Val. Mezirík, S. L. Bratislava. Címüket a kért módon javítottuk. — T. S. Radnói, F. D. Prešov, E. Gy. Sardice. A kért számokat elküldtük. — Többeknek. Hozzáink intézett leveleikre legközelebb válaszolunk.

A beiratási díjakból rendelje meg:

A »Magyar Tanítók Szövetség. Könyvesboltja« első kiadványát,

Boross Béla:

BOKRÉTAT KÖTÖTTEM...

című ifjúsági könyvét,
az ifjúsági könyvtár számára.

Ara: kötve 10, lúzve 8 Ké, portó 1.20 Ké.
Szállítja a Szövetség. Könyvesbolt, Galánta.

(Több iskola címére előzetes rendelés nélkül küldtük el a könyvet: kérjük az Igazgató Urakat, ne küldjék vissza!)

A C A D E M I A

könyvkiadóvállalat korl. fel. társ.

BRATISLAVA, Grössling 8.

Telefon: 22—42.

Polgári iskolai tankönyvek jegyzéke

- Banai—Holly—Sebestyén: Magyar olvasókönyv I. r., I. oszt. sz.
 Banai—Holly—Sebestyén: Magyar olvasókönyv II. r., II. oszt. sz.
 Banai—Holly—Sebestyén: Magyar olvasókönyv III. r., III. oszt. sz.
 Banai—Pálesch: Történelem I. rész, I. oszt. szám., 2. kiadás.
 Banai—Somogyi—Mitterholzer: Mértan I.
 Banai—Somogyi—Mitterholzer: Mértan II.
 Banai—Somogyi—Mitterholzer: Mértan III.
 Heckhann: Lyra hangjegyfűzet.
 Jahelka—Sebestyén: Földrajz I. oszt. sz.
 Klačanský—Holly—Golán—Klačko: čítanka Vernost I.
 Klačanský—Holly—Golán—Klačko: čítanka Vernost II.
 Klačanský—Holly—Golán—Klačko: čítanka Vernost III.
 Krammer: Természetrájk a rusz. polg. isk. I. oszt. szám.
 Krammer: Természetrájk I. rész, I. oszt. szám.
 Krammer: Természetrájk II. rész, II.—III. oszt. szám.
 Schneider—Trnavský: Énektan I. rész, I. oszt. szám., 2. kiadás.
 Schneider—Trnavský: Énektan II. rész, II.—III. oszt. szám.
 Sebestyén: Földrajz II. és III. oszt. szám.
 Vásárhelyi—Weiss: Magyar nyelvtan I. rész, I. oszt. szám.
 Vásárhelyi—Weiss: Magyar nyelvtan II. rész, II. oszt. szám.
 Vásárhelyi—Weiss: Magyar nyelvtan III. rész, III. oszt. szám.
 Orbán—Mendreszóra: Az új szlovák helyesírás szabályai rövid nyelvtani áttekintéssel és szótárral (magyarok számára).
 Somogyi—Farkas: Számtan I. rész, I. oszt. szám.

Tartalom:

Kovács Alajos: Magyar Tanítók Háza. — A pedagógia műhelyéből. Budovič Román: Megjegyzések a közvetett tanításhoz. — Fórum. Kossányi József: A falu élete margójára. — Egyesületi élet. Felhívás egyesületünk tagjaihoz. Kovács Alajos: Szlovenszko Magyar Tanítóhoz! Daloskórút. — Krónika. Szepesi Gyula: Veni Sancte Spiritus... — Szemle. Bel- és külföldi folyóiratokból. Gyermektanulmányi szemle. — Hírek. — Szerkesztői- és kiadóhivatali üzenetek.

Magyar tanítók és magyar gyermekek! Hallgassátok hétről-hétre a pozsonyi és a kassai rádióállomás magyar iskolai leadásait!

Naplókat és osztálykönyveket

a Szövetkezeti Könyvesboltban rendeljen Galántán.

Az összes iskolai nyomtatványokat az iskolák ugyanazon az áron és portómentesen kapják, mintha közvetlenül az államnyomdába küldenék megrendeléseiket. A rendeléshez az államnyomda megrendelő ívét tessék fölhasználni.

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT KÉT KÖTET - 576 OLDAL.

A Közlársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondatánát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA

új helyesírás szabályait.

**A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!**

**A teljes, két kötetes má ára füzve K^é 58—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 80—**

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál

Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

Používanie novinových známok povolené výnosom riad. poš. a telegrafov v Bratislava
číslo 3006/III. 921. Príslušný podavací poštový úrad Komárno.

Egyesületünk tagjaként elegánsan és jutányosan öltözködnék, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,
Stefanik-utca 14.
csináltatják ruhákat.

Kézzelhímzett fehérneműt, ágyneműt, asztalneműt és teljes menyasszonyi készletét csakis jó minőségben és legolcsóbb árak mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava
Vadász-sor 8.

Piešťany
Mäsiarska 11.

Tanuló uraknak és becses családjuknak kedvező fizetési feltételek.
Kívánatra díjmentes mintagyűjteményeket díjlatlanul és vételkötelezettség nélkül bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai Unió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70,
II. rész 22.70 Kč (5. XII., 100.019/32-I./1.)

Vásárhelyi—Weiss: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 23.70,
II. rész 24.70 Kč (31. III., 34.145/32-I.)

Wessely: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 8.— Kč (27. IX., 111.153/32 I./1.)

Somogyi: Természetrajz

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötve
Kč 15.50 (19. II. 20.195/32. I./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok vannak mellékelve. 5 ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igazgatósága egyenesen az Unie cégnek Praha küld be, az Unie cég egy ingyenpéldányt adományoz a szegénysorsú tanulók számára. — Jövőbogyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az Unie cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Unie-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyveink és segéd-tanesszkozeink szlovenszkoí kőmegbizottjánál

a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

MAGYAR TANÍTO'

XIV. évf.

18. sz.

F E M O S

MAGYAR TANÍTÓ

általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és

a Podkárpatzska Ruszi Ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Felelős szerkesztő: Boross Béla.

Társzerkesztők: Gáspár János, Uhreczky Géza, Willand János.
Kárpátaljai munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolnle Sallby—Alsószell.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2.— Ké.
Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.
A tagsági díj évi 80.— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolnle Sallby (Alsószell), Galántai járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Árendás
József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intézik
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. A. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Negyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Komárom, Nemcsik
Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendők. E levelekben közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:
egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:
Egyszeri közlésnél:

1 egész oldal	80 Ké
1/2 „	50 „
1/3 „	30 „
1/4 „	15 „

Engedmények:

3x közlésnél	15 %
6x „	20 %
12x „	25 %
24x „	30 %

Évi hirdetéseknel:

1 évre 1 egész oldal	900 Ké
1 „ 1/2 „	500 „
1 „ 1/3 „	320 „
1 „ 1/4 „	200 „

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a „Magyar Tanító” kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola, küldendők.

A

Magyar tanítók szövetkezeti könyvesboltjában Galántán

beszerezhetők az összes

Tankönyvek

Iskolai nyomtatványok

Normalizált füzetek

Szemléltető képek

Fizikai segédeszközök

Térképek

Fa modellek rajzokhoz

Iskolai zománctáblák

Iskolaszerek

Papíráruk

Ifjúsági könyvtári művek

Tanítói " "

Ifjúsági szinművek

Népszinművek-vígjátékok

Táblafestékek

A könyvesboltunknál eszközölt minden megrendelés gyarapítja a magyar tanítószág közös vagyonát és lehetővé teszi a már fedél alatt levő „Tanítók Háza” minél előbbi berendezését.

MAGYAR TANÍTÓ

Általános tanügyi folyóirat,
■ Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és

a Podkárpatzka Ruszi Alt. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Felelős szerkesztő: Boross Béla.

Társzerkesztők: Gáspár János, Uherezky Géza, Willand János.

Kárpátaljai munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolná Sallby—Alsószell.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2.— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
küldendő: Boross Béla tanító, Dolná Sallby (Alsószell), Galántai járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Árendás
József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. A. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Negyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Komárom, Nemcsik
Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendő. E levelekben közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

1 egész oldal	80 Ké
1/2	50
1/3	30
1/4	15

Engedmények:

3x közlésnél	15 %
6x	20 %
12x	25 %
24x	30 %

Évi hirdetéseknel:

1 évre 1 egész oldal	900 Ké	
1	1/2	500
1	1/3	320
1	1/4	200

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedeleme és időtartama megjelölés-
 nélkül a »Magyar Tanító« kiadóhivatala címére Komárno,
községi elemi iskola, küldendő.

Széjjegyzetek egy közgyűlésről.

A Szt. Ágoston egyesület f. év szeptember 6.-án Galántán tartott közgyűlésén igen fontos határozatot hozott a katolikus iskoláknak katolikus szellemben írt tankönyvekkel való ellátása és ezzel egyben a katolikus tankönyvirodalom megteremtése és fellendülése érdekében. A közgyűlés elhatározta, hogy pályázatot hirdet egy elemi iskolai katolikus szellemű történelmi tankönyv írására, amelyre 1000 Ké pályadíjat tűz ki.

Mindnyájan örömmel fogadtuk ezt a nagyjelentőségű elhatározást, amelytől reméljük a népiszkolai tankönyvirodalom terén egy erőteljes és céltudatos folyamatnak a megindulását. A katolikus iskoláknak katolikus szellemben írt tankönyvekkel való ellátása jogos és szükséges törekvés, de a kivitelnél mégis csak figyelembe kell vennünk, a mi kisebbségi magyar helyzetünket, a gyermekcipőben járó szlovenszkoói magyar irodalmat és kultúr törekvéseket. Nem lehet a népiszkolai tankönyvirodalom megindulásánál csak és kizárólag a felekezeti szempontot célkitűzésül venni. Nem fér szó ahhoz, hogy az olvasókönyv, történelem és természetesen a vallási tankönyvek írásánál a különleges felekezeti szempontoknak ki kell domborodniok, de hogy a számtan, természetrajz, abc stb. könyvek engedélyezési feltételeinél miféle felekezeti szempontoknak kell érvényesülniök, azt megérteni nem tudom. Utóvégre ezen tankönyvek elbírálásánál a szakszerű anyag metodikai elrendezése, a nyelvezet egyszerűsége és könnyedsége, szóval a tanügyi szempontok a fontosak. Az anyag maga pedig nem alkalmas egy egyoldalú felekezeti világnézet és felfogás szolgálatára. A kisebbségi magyar irodalom szempontjából pedig végzetes hibának kell tekintenünk, ha bármely irodalmi — tehát tankönyv irodalmi — vállalkozásnál is elzárják az érvényesülés útját tehetséges véreink vállalkozása előtt, csak azért, mert más vallásfelekezetnek a tagjai. A mi helyzetünk adottsága megköveteli mindnyájunktól, hogy ne emeljünk bástyát a magyar irodalom és kultúr törekvések szárnyalása elé felekezeti tagoltságunk miatt, mert a kisebbségi magyar irodalom egyetemes érdekét eredménnyel szolgálni így nem tudnók. A túlságosan kiélezett és körülbástyázott felekezeti eskedés

A szavazólap beküldésének határideje: **október 1.**
Borítékot és nyomtatványt lapunk legutóbbi számához mellékelünk.
Küldd el még ma, ha még el nem küldted!

nem használna és nem vinné előre az általános szlovenszkői magyar irodalom törekvéseit és célkitűzéseit, sőt határozottan gyengítené annak előrehaladását és felemelkedését. Ezen a téren teljesen szabaddá kell tenni a versenyt, hogy mindenki lintába márthassa a tollát és papírra vehesse gondolatait, aki a magyar tankönyv-irodalomban számottevő tényező, eltekintve annak felekezeti hovatartozandóságától. Az ilyen egészséges, felemelkedett és szabadelvű gondolkodás mellett várhatjuk és remélhetjük csak a szlovenszkői magyar tankönyv-irodalomnak önálló, tartalmas és úgy tanügyi, valláserkölesi, valamint magyar nemzeti szempontból egyaránt erőteljes kialakulását. Az eddigi szárnypróbálgatások még csak a kezdetlegesség jelenségeit viselik magukon, e téren még nem alakulhatott ki a szlovenszkői magyar tankönyv-irodalom egységes típusa, jelleme, amelynek kereteit a tantervi szabályzat megadja ugyan, de pezsgő szellemmel és lélekkel a magyar tankönyvíróknak kell azt megtölteniök. Ebből az életfontosságú versenyből tehát senkit sem szabad kizárni, vagy látvartartani felekezeti okok miatt — aki különben általános magyar irodalmi készség, tudás és rátermeltség szempontjából — figyelembe jöhet.

Remélem, hogy a Szt. Ágoston társulat vezetősége a népiskolai tankönyvekre kiírt pályázatnál a fent vázolt egyetemes szempontokat figyelembe veszi és így módot ad arra, hogy nagy horderejű vállalkozása a szlovenszkői magyar tankönyv-irodalomnak egészséges gyümölcsöt teremjen.
Bocz Árpád.

A beíratási díjából rendelje meg:

A »Magyar Tanítók Szövetk. Könyvesboltja«
első kiadványát,

Boross Béla:

BOKRÉTÁT KÖTÖTTEM...

című ifjúsági könyvét,
az ifjúsági könyvtár számára.

Ára: kötve 10, füzve 8 Ké, portó 1.20 Ké.

Szállítja a Szövetk. Könyvesbolt, Galánta.

(Több iskola címére előzetes rendelés nélkül küldtük el a könyvet: kérjük az Igazgató Urakat, ne küldjék vissza!)

Az új tanterv alapján kidolgozott

Tananyagbeosztás

még néhány példányban kapható

a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában, Galántán. Ára: 50 K.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

A munkaiskola nem iskolafaj, hanem módszer.

Kónya József.

Bármilyen furcsán hangzik, a munkaiskolát nem a pedagógusok, hanem a közvélemény hívta életre. Váltig hangoztatták a szülők, újságok s minden gondolkozó ember, hogy az iskola és az Élet között óriási szakadék tátong. Az Élet halad, míg az iskola megmerevedett, s ezért az iskolát meg kell reformálni és kontaktusba kell hozni az Élettel.

Ez a követelmény helyes. De akkor miért csóválják az emberek a fejüket, ha az újmódszerű iskoláról van szó:

— Nem értem, hogy mi folyik a mai iskolában? Semmi komoly munka, csak játék, mese, séta és kirándulás.

A laikus gyomra nem veszi be az új formát, mert nem látja a tanító és a gyermek között a régi iskolában olyan jól »bevált« káplár—baka viszonyt; a tekintélyt, mert a tanító ma pajtásává »züllik« le a tanulónak s azt hiszi, hogy ilyen közvetlen viszony mellett nem lehet a tanítás eredményes.

Igen! A munkaiskolában is van tekintély, de ez a szeretet tekintélye és nem a régi vasfegyelem, s mivel a szeretet erősebb a vasnál, úgy jobb is. Én nem tartom jó tanítónak azt, akinek az osztályában tanítás előtt olyan csend van, hogy a »légyzűmmögést« is meg lehet hallani. Az ilyen fegyelem kizárja a bizalmas viszonyt, ami nélkül nem jöhet létre kontaktus a tanító és tanítvány között és így nem lehet a tanítás eredményes.

Megtörtént velem, hogy április elsején egyik kislányom rámszólt, amikor a tanterembe léptem: »Ígazgató úr, a kalapja el van repedve.« Mondanom sem kellene, hogy áprilisi tréfa volt. Rászédett. Az egész osztály kacagott és (óh, borzalom) én is velük. Aztán... kezembe fogtam a gyeplőt... és beszélgetünk az áprilisi tréfák keletkezéséről, az áprilisi kiszámíthatatlan időjárásról, mert erre volt hangolva az apró népem.

Lehet abban az osztályban fegyelem, ahol ilyesmire »vete-medik« egy tanuló? — gondolja valaki. Hát bizony van. Ugyanez az osztály lábujjhegyen járt egy hélig, amikor, mint lábadozó beteg, tanítottam — kérés nélkül. (A munkaiskola fegyelmezési módjáról különben később.)

A munkaiskola lényegét és jelentőségét legjobban úgy érzékelhetjük, ha összehasonlítunk.

A régi iskola tanulója csak receptív, szenvedő alany volt, akinek a tanító tömte a fejét tudománnyal, mint a gazdasszony a libát kukoricával. Arról nem tehetett, hogy a következő tízpercen a gyermek kiszórta a fejéből az idegen, holt

tudományt. A visszakövetelésnél persze az eredmény gyatra volt. Mit tehetett szegény tanító? Újra kezdte a tömést és addig folytatta, míg néhány jómemóriájú gyermek beszajkózta az anyagot. És a többi? Hallottam ilyen véleményt is: — Istenem, a tanító észl nem adhat és a tanfelügyelő előtt igazolva vagyok akkor is, ha csak egy is tudja az anyagot. Letanítottam — és ez a fontos...

A munkaiskola konstruktív szerepét ad a tanulónak és a gyermek öntevékenységére épít, mert csak az a mienk, amit jókedvű, óhajtott munkássággal a magunkévá tettünk.

Gyakorlatban ez így fest:

(A levegő fontossága. Alapismeretek. — B. é. gy. — 2. évf.

T = tanító.)

I. T: Mi vesz körül bennünket?

— ?!

T: Legyezzétek csak az arcotokat a kezetekkel! Mit éreztek? No, Jóska fiam!

— Szelet.

T: Mondtam már ezerszer, hogy értelmesen és egész mondatban kell felelni. (1. A gyermek igenis értelmesen felelt. 2. Mintha bizony az életben mindig »egész« mondatokban beszélnének. 3. A második tanuló még nem tudja, mi a mondat.)

— Ha a kezemet az arcom előtt lóbázom, akkor szelet érzek.

T: Nem lóbázom, hanem legyezem. (A tanuló kijavítja.) S mi csinálja a szelet?

— A szelet a kezem csinálja.

T: Tévedsz. A szelet a levegő csinálja. (A tanító úr téved.) A levegő olyan test, aminek sem színe, sem szaga, sem íze nincs; meg nem foghatjuk s mégsem élhetünk nélküle. Erről fogunk ma beszélgetni. (Hál' Istennek, a célkitűzésig elvergődünk. A gyermek eddig egy szót sem értett az egészből. Gyereünk a végére!)

— Levegő nélkül sem ember, sem állat nem élhet, — zúgja 60 gyermektorok berekedésig.

T: Mi nélkül nem élhet sem ember, sem állat?

— Levegő nélkül.

T: Mondtam már ezerszer...

— Levegő nélkül nem élhet sem ember, sem állat.

T: Ki nem élhet levegő nélkül?

— Az ember nem élhet levegő nélkül.

T: S mi nem élhet levegő nélkül?

— Az állat sem élhet levegő nélkül.

(S megy a begyakorlás végkimerülésig. Ne nevéssünk! A vezérkönyveink is így tanítottak, mert a b. é. gy. célja az értelmes beszéd. Hát ez aztán értelmes.) Ismétléskor, egy hónap múlva:

T: Mi nélkül nem élhet az ember?

— Kenyér nélkül nem élhet az ember, — éneklí a nebuló.

Magyar tanítók és magyar gyermekek! Hallgassátok hűről-hétre a pozsenyi és a kassai rádióállomás magyar iskolai leadásait!

II. (Hogyan csinálja ezt a munkaiskola tanítója?)

T: Egy találós kérdést adok fel nektek. Melyik a legfontosabb táplálékunk?

— A kenyér. — A hús. — A leves. — A krumpli. — A bab. — A kávé. — Stb.

T: (A fejét rázza.) Nem. Fogjátok csak be az orrotokat és a szájatokat. Hadd látom, ki bírja ki legtovább lélekzetvétel nélkül?

— Nem bírom tovább. — Majdnem megfulladtam. — Jaj, de rossz volt levegő nélkül, — zajognak a gyermekek.

T: Hát melyik is a legfontosabb táplálékunk?

— A levegő, a levegő.

T: Miért?

— Mert levegő nélkül öt perc alatt meghalánk.

T: Honnan tudod olyan pontosan, hogy öt perc alatt?

— Mert addig kibírtuk lélekzetvétel nélkül.

T: Tévedsz. Öt perc igen hosszú idő. Próbáljuk meg újra! Majd én nézem az órámat. (Hangosan számolja a másodperceket. A tanulók állnak s csak akkor ülnek le, ha a lélekzetük kifogyott. 1—1¼ perc múlva mind ül.) Tehát kibírnók öt percig?

— Nem. — Tanító bácsi kérem, engem a Pista letakart viccből dumyhával és rámfeküdt. Majdnem megfulladtam. Az édesanyám megverte érte fakanállal. — A Laji pedig felakasztotta magát a disznóúljukban. Szerencsére a szomszéd észre vette és elvágta a spárgát. De már akkor egészen megfeketedett.

T: Ilyen játékok könnyen halállal végződhetnek.

— Jó gyerek nem játszik ilyesmit. — A szüleit nem szomorítja meg. — Inkább hógolyózik. — Tanító bácsi, én tegnap hőembert csináltam. — Ne beszélj csacsiságot, az nem tartozik ide. (Ime, a gyermek utasít rendre.) — Tavaly nyáron a szomszédunk malacot hozott a vásárról és megfulladt a zsákban, pedig 100 koronáért vette.

T: Tehát csak az embernek van szüksége levegőre?

— Nem. Az állatoknak is szükségük van rá. — Az én édesapám kaszáláskor fogott egy vadnyulat. Még egészen kicsiny volt. Bekötötte a tarisznyába, mert élve akarta hazahozni, de megfulladt benne és mi már csak döglötten kaptuk meg. Azért így is örültünk neki.

T: Mit gondolsz, miért fulladt meg?

— Azért, mert sűrűszővésű volt a tarisznya és nem mehellett be a levegő.

T: Dehát bent is volt levegő!...

— Azt a nyuszika elfogyasztotta.

T: Látjátok, így fogyaszljuk el mi is a szoba levegőjét... (Hasonló hangnemben tovább a szellőztetésről, tüdővészről.)

Ezt a tanítást körülbelül így folytattam le. Ha valaki azonban így akarná letanítani, nagyon csalódnék, mert majdnem bizonyos, hogy nem sikerülne. Sőt jómagamnak sem sikerülne ugyanabban az osztályban ugyanazon tanulókkal, mert a munkaiskola tanítója csak irányt szab, az osztályt vezeti, de a

gondolatokat a tanulók adják. A munkaiskola tanításmódja sokkal nehezebb és sok gyakorlati ügyességet kíván a tanítótól, mert neki minden mondatnál látnia kell a pillanatnyi helyzetet, a célt és az ahhoz vezető utat.

Aki igazán áttanulmányozta a pszichoanalizist (és nem állt meg a sokat hangoztatott Minderwertigkeitsgefühl fogalmánál) az látja, hogy eddig téves utakon jártunk. Ha igazán credményesen akarunk tanítani, meg kell találnunk az utat a gyermek lelkéhez. És eddig nem találtuk meg? Nem.

Eddig készítettünk gyönyörű tanítási tervezeteket, amelyeket ráerőszakoltunk az osztályra. Feltételeztük, hogy a gyermekek a tananyagból semmit sem tudnak és mi az előre kidolgozott tanítás járószalagján elvezetjük őket a tudás csodás birodalmába. Alapvető tévedés azt hinni, hogy a gyermek tudás nélkül jön az iskolába. Az ember élete első hat évében sokkal többet tanul, mint 20-tól 30 éves koráig. Azért, mert az iskolában még valami nem került szónyegre, nem biztos, hogy a gyermeknek nincs is fogalma róla. A világot látni kezdő emberpalánta olyan sokszor használja a »miért?« szócskát, hogy a furcsa kérdéseiből a vicclapokba is jut bőven, csak az iskola nem akar tudomást venni erről, a szülőktől és pajtásoktól, otthonról és utcáról hozott tudáshalmazról. (Folyt. köv.)

TELKES SZINES ÁBÉCÉ

az új egységes írással,

az írva-olvasás tanítását fonomimikai alapon játékszerűvé teszi.

Fali olvasóablák! Ingyen vezérkönyv!

Telkes: Módszeres Számolókönyv és Mértan 2.—3. évfolyam.

Telkes: Módszeres Számolókönyv és Mértan 4.—5. évfolyam.

Telkes—Novák: Módszeres Számolókönyv és Mértan 6.—8. évf.

Az új tanterv szerinti teljes tananyag.

Módszeres feldolgozás. Több mint 2000

gyakorlati példa. — Az összes könyvek a

Róm. Kath. Egyházi Iskolatanács által a

felekezeti iskolák részére engedélyezve.

A könyvek kaphatók:

az A C A D E M I A könyvkiadó vállalatnál

Bratislavában, Grössling u. 8., Ingyen mut-

atványszám!

A Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvcs-

boltjában Galántán és az összes könyvke-

reskedésekben.

6% az épülő TANÍTÓK HÁZA javára.

A beérkező szavazatok számával egyenes arányban áll a tagok egyesületi fegyelmeltsége. Mindenki szavazzon!

A zenei hang és előadása.

A zenei hangot szabályos rezgések idézik elő. A hangot a rezgések számából mérhetjük meg. Lassú rezgések mély hangokat s gyorsabb rezgések magas hangokat adnak. A hallható hang rezgése egy másodpercen belül legalább 16.5 (C_2). A legmagasabb zenei hang pedig 4221 rezgésből keletkezik. (c'''''') Felmerül a kérdés: hány rezgésnek felel meg az oktáva, illetve skála egy-egy hangja? A c' pl. úgy viszonylik a c'' -höz, mint 1:2, tehát a c'' kétszer annyit rezeg, mint a c' . A hangközöket ($c-d$) a fizikus és matematikus állapítja meg. Valamikor csak öt fokra volt osztva az oktáva. Majd a hét fokból álló rendszer volt elterjedve (régii görög, egyházi, indus, kínai). Ma 12 fok van az oktáván belül. Ezt használjuk a gyakorlatban, bár az akusztika több hangot ismer a hangsoron belül. Az elmélet s gyakorlat kiegyenlítésére fordultak a temperált hangoláshoz, ami azt jelenti, hogy minden hasonló hangközöt egyforma matematikai viszonyba hoznak. A legtisztább hangköz az oktáva. Azért ajánlatos először az oktávákat meghangolni a hangszeren s azután térni át a többi hangközre. Leginkább az egyvonalú a-tól (a') kiindulva hangolnak. Az a' magasságát a párisi akadémia 1858-ban állapította meg, ami 435 rezgés. E hangolást mindenütt elfogadták. Újabban megpróbáltak egy matematikailag tiszta hangrendszert felállítani, de kislült, hogy ez esetben az oktávát legalább 53 fokra kellene osztani s gyakorlatilag alig volna használható.

Ha már most a zenei hang előadásáról beszélünk, azt kérdezheljük: mi szabja meg a hangok időtartamát? Azzal, hogy egy hang egész, fél, vagy negyedhang, csak viszonylagos időtartam van meghatározva. A tempó pusztán megnevezése (lassan, mérsékelten, gyorsan) nem eléggé határozott. Még bizonytalanabb a tempó meghatározása az önkényes jelzések által, pl. lelkesen, humorosan, melegséggel, egyszerűen stb. A tempót kétféleképpen írhatjuk elő: vagy odaírjuk a zenemű elejére a tempót jelző szót, ami — mint mondtam — határozatlan, vagy úgy, hogy a metronom számot írjuk oda. Ez utóbbi eljárás

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Ěrsekujvár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szüksége, érdeklődjön áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

rás gépiesebb, de pontosabb. Régebben az ütőér lüktetését vették alapul. Egy felnőtt embernél az ütőér rendes körülmények közt általában 80-szor lüktet egy perc alatt. E mozgás körülbelül az andantino-nak (közép gyorsaság) felel meg. A leglassúbb zenei mozgás vagyis számoló egység ennek a fele: 40 egy perc alatt. A Mälzel-féle metronom a bizonytalan ütőér lüktetés helyett felosztja a perc tartalmát olyformán, hogy 40 képezi a leglassúbb időméretet, tehát 40—72 largo, 72—100 larghetto, 100—126 adagio, 126—152 andante, 152—184 allegro, 184—208 presto. Természetes, hogy az egyes jelzések közt ilyen pontos határt vonni szám szerint lehetetlen. Egyik átnyúlik a másikba. A metronom egy óramű által mozgásban tartott inga, amelynek hosszúsága tetszés szerint változtatható az ingarúdon elhelyezett tolóka segítségével s aszerint kattog hol lassabban, hol gyorsabban. Ha a zenemű élén azt olvassuk: M. M. ♩ = 60, ez annyit tesz, hogy a Mälzet-féle metronom szerint egy perc alatt 60 negyed hangot kell énekelni, vagy játszani. Ha már most egy negyedhang időtartamát tudjuk, könnyű lesz kiszámítani, hogy mennyi idő jut egy egész, fél, nyolcad stb. hangjegyre.

Minél behatóbb, mélyebb, alaposabb a zenei szép tudatos felismerése egy zeneműben, annál magasabb fokú az élvezet. A dinamika és rythmika pontos betartása azt jelenti, hogy helyesen értelmeztük zeneileg a művet. A zenei szép tehát: a szép tartalomnak megfelelő alakban való kifejezése.

Igyekezünk a legkisebb zeneműben is a tartalmat keresni, megszeretni s tanítványainkkal is megszerettetni a szép előadás által. Ez túlszárnyal minden más lelki élvezetet, mert ahol a beszéd a gondolat kifejezésére már nem képes (Chován), ott az ének és érzelem váltja fel azt.

—pár.

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.

Átutazóknak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás. Kerthelyiség tekepályával. Szolid árak. Pontos kiszolgálás. Tanító uraknak ételeknél és szobáknál 10%-os kedvezmény!

Szövetkezetünk a virágzás útján halad. Légy tudatában annak, hogy ezt a fejlődést a Te támogatásod is előmozdítja, vagy köznyösség megállítja.

Pénzkölcsön!

Véglegesített és nyugdíjas tanítóknak 7^{1/2}%, százelékos kölcsönt folyósítanak havi törlesztésre. — Válaszbélyeg

2 Kt mellékelendő.

Komlós

Ingatlan és pénzbizserzési iroda
Komárom, Magyar-uca 3.

FÓRUM

A tanítóság és a demokrácia.

(Felolvasás a P. R. M. T. E. idei közgyűlésén.)

Téves sokaknak az a hite, hogy a demokrácia újkeletű társadalmi berendezkedés. Maga a szó, demokrácia, sem mai keletfi. Régi görög szó, ami már a kr. e. VI., V. és IV. században is a népközösség, a démosz uralmát jelentette, szemben az oligarchiával, a kevesek uralmával. Az természetes, hogy az ősi demokráciák nem fedték mindenben a mai demokrácia eszméjét, amint nem egyezett ezen kor társadalmi és gazdasági berendezkedése sem a mai társadalmi és gazdasági berendezkedéssel.

A polgári jogok gyakorlásából a görögök kizárták a rabszolgát és az idegeneket. Az első demokráciák többségében még az a birtok, elsősorban az ingatlan vagyon tulajdonjoga képezte első feltételét a polgárjogok élvezésének.

Athénben, a kr. e. V. század végén eltörölték a szabadságjogok e korlátozását, de Periklesz, a nagy athéni férfiú kr. e. 451-ben olyan törvényt hozatott, amely csak azoknak adta meg a polgárjogokat, akik be tudták bizonyítani, hogy apai és anyai ágon athéni ősöktől származnak.

Az egyetlen lényeges különbség a görög oligarchia és a görög demokrácia között az volt, hogy az oligarchiában a szegény és befolyás nélküli polgároknak nem volt szavuk a politikában. addig a demokráciában minden polgár kivehette részét hazája kormányzásából.

Arisztoteles a Politika című művében tisztán feltárja előtünk a két berendezkedés közötti különbséget. Az oligarchiában a gazdag embereket alig sujtotta adó, míg a demokrata kormányok erősen megadóztatták a gazdagokat, a vagyontalan polgároknak pedig létfenntartási járadékokat és külön jutalmakat osztogattak. Athénben a polgárok azért isapidíjat kaptak, ha részt vettek a népgyűléseken. A görög demokráciákban minden polgárnak joga volt résztvenni a népgyűléseken, joga volt felszólalni és szavazni.

A közhivatalnokokat, kivéve azokat, kiktől bizonyos szakértelmel kívántak, sorshúzással választották. Ezzel próbálták elejét venni annak, hogy a gazdag, befolyásos emberek nagy hatalomra tegyenek szert.

Ha egyesek mégis túlnagy hatalomra tettek szert, avagy a polgárok véleménye nagyon megosztott, az úgynevezett osztrakizmossal, cserépszavazással döntötték el, hogy melyik irány érvénysüljön. A cserépszavazás akként történt, hogy minden polgár ráírta egy darab cserépre annak a nevé, akinek az eszméit nem helyeselte, Akire löbb szavazat esett, azt 10 évre száműzték az országhól s vele azt az eszmét is, amelyet képviselt.

E szavazás igen sokszor helyesen oldotta meg a gordiusi

csomót, s igen sokszor rántotta ki az államgépezet kályuba jutott szekerét, de néha az ellenkezője is megtörtént. Legyen szabad erre is egy jellemző példával szolgálnom.

Arisztidesz, aki igen nagy hírnővre tett szert igazságos ítélezései révén, vizsálya keveredett Themisztoklesszel a hajóhad kérdésében. Arisztidesz a hadsereget akarta fejleszteni Themisztoklesz pedig a hajóhad kiépítése mellett kardoskodott. Már-már úgy állt a dolog, hogy a vita holpontra jut. Ezért tehát az osztrákizmushoz, a cserépszavazáshoz folyamodtak, hogy az döntőn kettőjük között.

Mialatt a szavazás folyt, Arisztidesz végig ment az utcán és egy környékbeli gazdaember megszólította. Uram, nem tudok írni, legyen oly jó felírni Arisztidesz nevét a cserépdarabra.

De miért? kérdezte Arisztidesz. Bántott valaha téged Arisztidesz?

Nem a — válaszolt a gazda. — Hisz életemben soha nem is láttam, de borzasztóan untal, hogy mindenütt csak az igazságos Arisztidesznek nevezik.

Arisztidesz meghajolt a físzletetre méltó érv előtt s felemelt fejvel hagyta oda hazáját, hogy 10 évig a száműzelés keserű kenyerét egye.

A demokrácia mai tökéletesített formájában, ami az ország egész férfi és női lakosságának beleszólási jogát jelenti a kormányzásba és a közügyek intézésébe — még mindig akadnak hasonló szellemű polgárok, akik únják, ha valaki nevével és igazságosságát folytonosan emlegetik, mivel ezen igazságosság sokszor gátolja az ő egyéni törekvéseiket is s modernebb titkos szavazással száműzetésre ítélik az igazságot és demokráciát.

Kétségtelen, hogy a demokrácia is az általános fejlődési törvényeknek van alávetve. Kétségtelen, hogy időnkint az egyesek, családok, az osztályok és diktátorok diadalmaskodtak s az ő önző céljaik úrrá lettek a tömegek érdekei felett. Kétségtelen tehát, hogy mai napig sem ismertünk végnélküli demokráciát, hanem csak folytonos fejlődést, örökös harcot, melyben egyesek és osztályok küzdöttek sokszor nyíltan, még többször burkoltan a néptömegek, a demon érdekei ellen. Viszont az is kétségtelen, hogy a jogtalan, az elnyomott nép a letűnt évezredek alatt sokszor, igen sokszor győzött, s követelte, s végrehajtotta jogát az állam sorsának intézésébe.

Masaryk szerint a demokrácia létföltétele a folytonos diszkusszió, a folytonos érdeklődés a közügyek iránt.

Wells, a világhírű angol író nézete szerint is az egészséges politikai élet szükségszerű feltétele, hogy minden polgár folytonos és pontos értesülést nyerjen a közügyek állásáról és így érdeklődése el ne lanyhuljon. A modern államok népies kormányrendszere, amely az elmúlt két évtized alatt alakult ki az Atlanti Óceán mindkét partján, csak úgy vált lehetségessé, hogy a napisajtó többé-kevésbé becsületesen és alaposan szellőztesse a közügyeket, — írja Wells.

Ma már a diktatúráknak is szükségük van arra, hogy dikta-

turájukat a nép »leszavaztatásával« próbálják szankcionálni. Az már más kérdés, hogy ez a leszavaztatás miként történik, s hogy mi jár az ellenkező állásponton lévőknek. Elég rámutatnom az osztrák, német és olasz internálótáborokra. A diktátoroknak nincs szükségük a tömegek akarására, a tömegek hajtóerejére, hanem az erőnek eszközeivel kényszerítik a gyávát is e szankcionálásra, helyesítő szavazásra. Nekik nem fontos a tény, csak a látszatra van szükség a külföld felé.

E tényt legjobban jellemzi a következő vicc, amit a napokban olvastam az egyik újságból.

A diktátor meghal. Felkerült az égbe és Szent Péternél jelentkezik.

— Uram, — mondja — be akarok jutni a mennyországba.

— Úgy, és milyen jogcímmel, — kérdi Péter.

— En holdoggá tettem népemet, — válaszolja a diktátor.

Szent Péter összeráncolja homlokát: — Ez nem stimmel. Honfitársaid, akik ideérkeztek, pont az ellenkezőjét mondják ennek.

— Na ja, uram — mondja a diktátor — ha ön a honfitársakra hallgat.

— Hát mit csináljak? — kérdi meglepődve Péter.

— Újságot olvasson, uram és rádiót hallgasson.

A diktatúrában nincs véleménynyilvánítás, nincs sajtószabadság, nincs igazság, csak egy: a diktátor és tulajtajárai akarata, míg a demokrácia álláspontját legáltalában Masaryk fejezi ki a következő szavakkal:

»Allanunkat a demokratikus szabadság jegyében újtottuk fel, szabadságát csak szabadság által, még pedig tökéletes szabadság által védelmezhetjük meg.«

Mi tanítók is polgárai, jelentős tagjai vagyunk demokratikus államunknak, épp ezért szükséges, hogy megvizsgáljuk a mi szempontunkból is a demokráciát. A tanító szemszögéből nézve meg kell állapítanunk a tanító, mint polgár, és a tanító mint kultúrmunkás viszonyát a demokráciához.

A tanítók, mint az állam polgárai nem élnek a legkötődőbb anyagi viszonyok között. Legtöbbünk nem rendelkezik ingatlan vagyonnal s ha nevéen áll is szerény házacská, avagy talpalatnyi szőlődarab, meg kell állapítanunk, hogy a szabad rendelkezési joga e felett csak látszat, mert a teherlapon legtöbbször ott szerepelnek a 20—30—40 sőt 50 ezres adósságok. Nekünk adatott az a szerencsétlen sors, hogy kétszer vehetünk házat; egyszer névértékes, másodsor a fizetett kamatokban, de tulajdonjogunk végeredményben csak az a 2 méteres darab marad a temetőben.

Épp ezért módfelett érdekel bennünket államunk adópolitikája és politikai berendezkedése, mivel ez szabja meg, hogy a közterhek kiknek vállán nyugosznak nagyobb mértékben, a kevés számú gazdagok, avagy a kisemberek tömegének vállán, mint akikhez mi is tartozunk.

Iskolaszereket, tankönyveket, irkákat, nyomtatványokat a galántai könyvesboltból rendeljünk!

Ennek szemléltetésére legyen szabad párhuzamot vonnom a letiport osztrák demokrácia és a győztes osztrák fasizmus tevékenysége között. Az osztrák demokrácia adórendszerét Breitner és Tandler dolgozták ki. Elvük az volt, hogy a jövedelem bizonyos minimuma adómentes, s azontúl minél nagyobb a jövedelem, százalékokban kifejezve is annál nagyobb legyen az adó. Adót vetettek ki mindazon tárgyakra, állatokra, mulatságokra, amelyek a kiváltságos gazdagok luxusát szolgálták.

Pi. adót vetettek ki a hátaslovakra. Akinek van pénze az úrlovaglás luxusára, az fizesse is azt meg. Csak természetes, hogy a győztes fasizmus azonnal eltörölte ez adónemet. A háztartási személyzet után is adót vetettek ki. Egy háztartási alkalmazott után nem kellett adót fizetni, a második után keveset, a harmadik, negyedik, ötödik, tizedik után progresszíve emelkedő, egyre nagyobb adó járt. Az ezúton befolyó adó összes hozadéka a győgyítőintézeteket illette. Úgy-e, ez az adó sem sújtotta a tanítóságot, csak a vagyonos osztályt, tehát a fasizmus megszüntette. A fasizmus megszüntette a luxus vendéglők, az arisztokrata klubok, a bárók és egyéb éjszakai mulatóhelyek adóját. Úgy-e ide sem sok tanító fizetett adót?

Az osztrák demokrácia egyre emelkedő adót vetett ki a házbérekre is. Az 1 és 2 szobás bérlők adómentesek voltak. A 3 szobás bérlő egy csekélységet, a többi pedig fokozatosan emelkedő adót fizetett a házbér után.

Nézzük, mit csinált a fasizmus. Mérsékelte az adót, mégpedig akik 2400 korona lakbért fizetnek, azok semmi mérséklést nem kaptak, a 3000 koronás lakbér esetén a mérséklés 2%-os. a 3500 koronás 15%-os, a 4000 koronás 32%-os, a 4500 koronás 40%-os mérséklést kapott. Vagyis a kifizetésű tisztviselők adója megmaradt a régi magasságban, de minél nagyobb, minél drágább bérű a lakás, minél gazdagabb lakók élnek benne, annál inkább mérsékelte az adót a faszizla diktatúra, míg a vagyontalanokét és a tisztviselőkéét hagyta az eredeti magasságban. Ez épp fordítottja a demokratikus elvnek, hogy minél nagyobb a lakás, annál nagyobbak kell lennie az adónak, hogy a begyűlt pénzből hajlékot lehessen adni a hajléktalanoknak.

Sőt, hogy annál inkább kedveljék egyesek a diktatúrát, teljesen adómentessé tette az arisztokraták, a bankemberek, a milliomosok kastélyait, a bankházat és nagy áruházak palotáit, szemben a demokráciával, ahol a kisemberek kunyhói adómentesek.

De hogyan pótolta pi. a faszizla diktatúra Bécsben a fenti milliákat, amik elmaradtak az állampénztárból?

Ezelőtt a személfuvarozás Bécsben városi feladat volt, a város ingyen látta el, a lakók semmit sem fizettek. A fasizmusban a békebeli lakbér minden koronája után másfél garast kell fizetni. Kiszámították, hogy az új adó nem az arisztokratáktól és milliomosoktól, de Bécs kisembereitől évi 6 millió sillinget jövedelmez.

A demokratikus Bécsben minden lakós fejenkint és na-

ponkint 35 liter vizet ingyen kapott. A fasizmus rendszerében mindenkinek vízmérődíjat kell fizetni. Ez újabb 1 millió silling a kisexistenciák vállára.

Vagyis: a gazdag embereknek mérséklés az egész vonalon. a nagyon gazdag embereknek nagyon nagy mérséklés, ellenben erős megterhelése a kisebb jövedelmű szegény lakosságnak, kezdve az élethez legszükségesebb víztől, végig az összes élelmiszereken és adókon keresztül.

Kedves kartársnők és kartársak, én ebből a gyönyörűségből nem kérek, s azt hiszem, ti sem kérték.

A demokrácia elve adózásban a progresszivitás. A kis existenciák, a kis vagyonok a társadalom jövedelmének csak igen kis hasznélvezői, tehát illő, hogy aránylag is kevesebb adóval legyenek sújtva. A nagy vagyonok, a nagy jövedelmű existenciák kevesebb megrázkódtatással bírják el a milliós adózást, mint mi a koronákat. Azelőtt fordítva volt. Míg a nagybirtok pl. holdankint 1 K adóval volt megterhelve, addig a kisbirtok adóterhe 8—13 K volt kat. holdankint. A társadalomnak az ilyen igazságtalan megadóztatására mi nem vágyunk, hanem a progresszív elv még fokozottabb érvényesülését kívánjuk. Ez a mi anyagi érdekünk. Ennek praktikus valóra válása csak a demokráciában lehetséges, ezért mi tanítók nem is lehetünk más társadalmi berendezkedés, hanem csak a demokrácia hívei.

De eszmei szempontból elbírálva, vizsgáljuk meg, mit adott a fasizmus és mit a demokrácia.

A fasizmus hozta a szellem megfojtását, a szabad szó, a szabad sajtó, a szabad véleménynyilvánítás, a szabad kritika, a szabad iskoláztatás, a szabad tanítás eltiprását.

Beregszász.

Szabó János.

(Folyt. köv.)

Pályázat a perbetei ref. egyháznál lemondás folytán megüresedett II-ik tanítói állásra. Javadalom az egyháztól: 624 Ké készpénz, 336 Ké lakbér és kertületmény. Az államtól a fizetési osztály és fokozatnak megfelelő államsegély. Kötelessége az iskolaszék által kijelölt osztályok tanítása, lelkész és kántortanító akadályoztatása esetén azok helyettesítése, az összes egyháztársadalmi munkában segédkezés. Tanítványait vasárnap, ünnepnap délelőtt és délután és a hétköznapi reggeli istentiszteletekre a templomba személyesen felvezeti. Ifjúsági és leánykört, énekkart vezet, vallásos estéken közreműködik. Tanítási nyelv: magyar. Pályázhatnak ref. vallású csehszlovák állampolgársággal bíró férfi tanítók. Az állás okt. 1.-én elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények 1934. szept. 26-ig küldendők a ref. lelkészi hivatalhoz Perbete (okr.: Stara Dala).

Pályázat. A komárnói közs. iskolaszék pályázatot hirdet ideig. nyugdíjazás folytán megüresedett kisegítő tanítónői állásra. Fizetés törvényes. Tanítási nyelv magyar. Az állás azonnal elfoglalandó. Kellően felszerelt és felbélyegzett kérvények f. é. szeptember 26-ig Dr. Szijj Ferenc iskolaszéki elnök címére (Komárno, Deák F.-u.) küldendők.

INGYEN

juttatjuk el nagyb. címére a következő könyvek (1. R. Berde Mária: Romuald és Andriána, 222 oldal; 2. N. Jaczkó Olga: Ispilángi rózsa, 65 oldal; 3. Marek Antal: Zsákutca, 205 oldal; 4. Makkai Sándor: Ágnes, 141 oldal; 5. Tichy Lajos: A turbán és egyéb elbeszélések, 161 oldal; 6. Pearl S. Buck: Kwei-lan vergődése, 215 oldal; 7. Wallentinyi Dezső: Hangulatok, 96 oldal; 8. Reinel János: Új Auróra 1928, 206 oldal; 9. Új Auróra 1929, 247 oldal; 10. Új Auróra 1930, 241 oldal; 11. Új Auróra 1931, 212 oldal; 12. Új Auróra 1932, 192 oldal) bármelyikét, ha a dr. Reinel János szerkesztésében

HAVONKINT 36 OLDAL TERJEDELEMBEN MEGJELENŐ

MAGYAR MINERVA

című szépirodalmi és tudományos folyóiratra legalább 1 évre előfizet s ezenkívül az ajándékkönyv portókölttségét megtéríti. Ugyanezt a kedvezményt megkapják a Magyar Minerva régi előfizetői is, ha legalább egy új egész éves előfizetőt szereznek. A folyóirat eddig megjelent számait és a kért könyvet azonnal (ajánlatos a csekklap hátlapján 2—3 könyvet felsorolni, mert könnyen megtörténhetik, hogy időközben egyik vagy másik kötet a nagyobb kereslet folytán már nem lesz kapható) póstára adjuk, mihelyt az előfizetési összeg (30 Ké) és a portóköltség (3.60 Ké) beérkezik a Magyar Minerva kiadóhivatala címére.

A regényen, elbeszéléseken s költeményeken kívül orvosi, természettudományi, zeneművészeti, bölcsészeti, közgazdasági stb. közleményeket

is tartalmazó Magyar Minerva rendkívüli olcsóságánál fogva éppen a mai súlyos gazdasági helyzetben különösen alkalmas arra, hogy Csehszlovákia legszélesebb rétegeiben elterjedjen, miért is annak megrendelését olvasóinknak a legmelegebben ajánljuk.

Csekklapot készséggel küld a Magyar Minerva kiadóhivatala.
(Pozsony—Bratislava, Kertész-utca 1. sz.)

Az egyesületi szavazásban résztvenni
nemcsak jogod, de kötelességed is!
Még ne feledkezzél róla!

EGYESÜLETI ÉLET

Épül a ház...

Tavaly még csak szimbólikus értelme volt e kijelentésnek, s mikor egyik lelkes kartársunk cikkkel írt lapunkban az »épülő« Tanítók Házáról, szemrehányó levelek érkeztek a szerkesztőségbe, hogy miért tiltottuk el az építkezés megkezdését... Ma már nem tartunk a szemrehányástól, mert a jelkép valósággá lett s a Tanítók Háza — amint azt lapunk legutóbbi száma képeiben is igazolta — immár a befejezéshez közeledik. Nagy reklámmal, igaz, most sem csuptunk neki: a Tanítók Háza épülete csendben épül, mint a tanítói sors és jövő...

... Kint a Hrobony utcán, a Hegytiliget északi szélén, tágas gyermekjátószótér szomszédságában emelkedik az épület, s amint megállunk: előtte, négyen, magyar tanítók: összeszorul a szívről, s dagadó kebelrel sóhajljuk föl néma büszkeségünkkel: ez is megértük! Költészek és szerelők serényen munkálkodnak a még nyers épület körül, s Lajos Bátyánk, mint az édesapa, aki hajlékot épít gyermekeinek, örömtől sugárzó arccal jár-kelel, mutogat, magyaráz, ki nem fogja a szóból. — Ugy-e jó lesz, úgy-e szép lesz, nézzétek, fiaim! — S ha sárból, vályogból vetették volna az impozáns épület falát és zsindegyel, vagy szalmával födték volna be, ha nem a modern építőművészet szabályai szerint mérték volna is ki minden centiméterét: akkor sem lehetne mást mondani a Kovács Alajos várakozó kérdéseire, minthogy: az épület méltó az ő kitarló és önzellen munkásságához, s méltó megtestesítője a magyar tanítói együttérzés és filantrópia gondolatának. Kovács Alajos ebben az utcában másodszer éri ú hajlékot emelő édesapa boldogságát. Néhány lépéssel odébb vérszerinti gyermeke foglalja nevét imába és hálás szívbe: itt, a Tanítók Háza pompás helyiségeiben a tanítóivadékok nagy rokonsága fogja áldani a szlovenszki magyar tanítószáz Atyját.

Szinte megható az az aprólékos gond, mellyel Nagy István szenci kartársunk, az építőbizottság tagja, az építés munkáját kíséri. Korát meghazudtoló frissességgel szalad föl az inogó állványokra, szakértő szemmel vizsgálja a falat, megvakarja a vakolatot, megméri az eresz szélességét, majd lejön a földszintre, belenyúl a homokba, kérdezetgi a munkásokat, figyel, ellenőriz, aztán elvezet minket az épület minden zugába, le és föl, ki és be, egyszóval látszik, hogy ismer minden tégladarabot, hiszen itt volt kezdettől fogva, itt töltötte a szünidőt... Aztán eszébe jut valami, hopp, Árendás Jóska (a bizottság másik tagja) kifogásolt valamit, itt a levél, nézzünk csak utána... S Pista Bátyánk nem nyugszik, mtg ki nem korrigálja a hibát, meg nem elözi a bajt, mely akkor állna elő, ha a pincébe nem nyolc, de csak hét lépcsőfok szolgálna...

Hát nyugodtan aludhatok, Tanítótestvérek, akár a Csallóközben, akár az ország másik végén. Vannak, akiknek szívé-

fejszik, hogy a Magyar Tanítók Házában minden szög jó helyen legyen; vannak, akik nem számítják föl sem az időt, sem a fáradságot, csakhogy a magyar tanítók gyermekei kellemes és biztos otthonot találjanak Szlovenszko fővárosában, ha idejőnnek, megvetni életük alapját. Vannak, hogyne lennének, akik Itz helyett létekednek, száz helyett dolgoznak! És csodálatos: az ő gyermekük soha nem fogja élvezni ennek a nagy-nagy tanítói szeretetnek a kamatait!...

Ilyen gondolatok rajzanak körülöttünk, miközben megkerüljük az állványokat és szemügyre vesszük a környéket. A széles térségen jókedvű gyermekek sárkányt eregetnek, az utcát egész sereg munkás faragja, csákkányozza: építik az utat a Tanítók Házához... Észak felől kies völgyet ölelnek át a Kis Kárpátok nyúlványai, s szemünk végigfut a napos szeptemberi tájon: diadalittasan, duzzadó, teli lélekkel előre örvendjük gyermekeink örömét, akik itt, ezen a tanítói áldozattal és szeretettel megöntözött földön fogják magukba inni, szívní az élet napsugarait. Ivány Feri csak azt bánja, hogy nem hozott ecsetet, festéket, megfesteni ezt a szeptemberi pazar színharmóniát, mely a selymes dombhát és a tarkálló Hegyilliget között megszorul ezen az idillikus helyen.

Épül a ház... Épül sok tanítóapa reménye... Ivány testvér visszanéz az utca túlsó oldaláról: azt szemléli, hol érvényesülne legjobban a felirat. Nem fontos. A felirat már bevésődött minden magyar tanítói szívébe. Áll, áll a Magyar Tanítók Háza!

(bb)

AJANLOMKORMOS GERŐ:

Számtan, Szám- és Mértan

az új tanterv alapján készült tankönyveit, melyeket már csaknem minden magyar tannyelvű iskola tanítója bevezetett.

ÁRA:

osztott iskolák	2-ik osztálya részére	Ké 6.—
»	» 3-4-ik »	» Ké 6.—
»	» 5-8-ik »	» Ké 10.—

osztatlan iskolák	2-ik csoportja részére	Ké 6.—
»	» 3-ik »	» Ké 6.—
»	» 4-ik »	» Ké 10.—

Közvetlen hozzám küldött megrendelésnél minden 5 drb. után egy ingyen példányt küldök, ezen felül a bruttó ár 5%-a a Tanítók Háza javára fordítom.

A könyvkereskedők rendes engedményén kívül a megrendelés bruttó összegéből szintén 5%-ot juttatok a Tanítók Háza javára

Kapható: Minden könyvkereskedésben és FÖLDESI GYULA kiadó könyvnyomdájában Uzhorodon.

Megemlékezés Molitorisz Gézáról, volt gútai rk. kántor- és ig.-tanítóról.

Vakációban — július 15.-én — vettük a lesújtó hírt, hogy Molitorisz Géza Jolsaván, leánya karjai között, örökre lehunyta szemét.

Molitorisz Géza 1870. augusztus 9.-én Ráckeresztúron (Fehér vm.) született. Iskoláit Esztergomban végezte. Eminens tanuló volt úgy a középiskolában, mint a tanítóképzőben. Egy eszterdeig a párkányi rk. iskolánál működött diploma nélkül. A tanítói oklevelét 1890.-ben szerezte meg. Megválaszlják Bodajk-
ra, de már 1891.-ben Gútán találjuk. A nagy koncepciójú Palkovics Viktor esperes plébános és országgyűlési képviselő szeretettel fogadja az ifjú tanítót, megértéssel, karólíve dolgoznak Gútaért.

Az 1897. évben Molitorisz házasságra lép Hegyi Emma közs. óvónővel, mely házasságból 5 gyermek született; Gizella és Mária még a gyermekkor virágjában lefull.

A sors kegyetlen volt Molitoriszhoz, egyik csapás a másikat követi; 1923-ban elveszti Géza fiát, volt aktív főhadnagyot, 1924. szeptember 16.-án hőn szerelmet feleségét; még be sem hegednek a vérző sebek, újabb fájdalom marcangolja szívét: gyógyszerész fiát, Mihályt szólítja el két hónap múlva az Úr.

Mint kántornak és adm. tanítónak, bőséges munkaköre volt, emellett szervező keze mindenütt olt van. A hitelszövetkezet vezetője, majd tb. elnöke. Az 1899. évi tűzvélszkor a község egy része elhamvadt, Molitorisz átszervezi, modernizálja a tűz-
ollóságot, főparancsnoki kötelességét nyugdíjaztatásáig teljesíti; a tűzvélszt 1900-ban árvíz követi, a romokban heverő község ujjáépítéséhez előteremti az anyagi eszközöket, segítő keze minden bajbajutott családhoz elért. Segíti a szegényt, felemeli az árvát.

Működése valóban áldásos volt, szeretettel ejti ki nevét a falu apraja, nagyja. 42 évig tanított, 1932. szeptember 1.-én nyugdíjba vonul, úgy intézkedik, hogy Gútán fog lakni, ott, ahol 5 sírdomb emelkedik, ahol szerettei várják a legjobb apát.

Barátai és tisztelői bensőséges melegséggel ünneplik a nyugdíjba vonulást, pár hónap múlva azonban összeesik a nagy ember, szélütés éri, megbénul s július 25.-én szenvedéseitől megváltja a halál. Ideiglenesen a jolsvai sírkertben hantolták el, de a megboldogult akarata, hogy szerettei mellett a gútai temetőben pihenhessen. Íme! egy tanító-apostol...

Molitorisz Géza! A harangok csengő, bűgő hangja hív. Jöjj! Várnak szeretteid! Vár az örök nyugvó hely, hol fáradt tested megpihen, szenvedéseddél már megváltottad a belépésre szóló jogosítványt. A temető kapujában lerázzuk magunkról a testiséggel járó nyűgöket: gondokat, fájdalmakat, belegéséget szegénységet.

Téged már nem bánt senki, Neked már nem fáj semmi. De nekünk fáj távozásod, fáj elmúlásod; nekünk hiányzol. Tested már porlad, de szellemed megdicsőült s ez a nagy szellem örökségül hagyta ránk a gyermek-szeretetet, mert ez a legjobb pedagógia. Gyámolítsuk a szegényt, az elhagyottat: ez a szív parancsa. Imádjuk Istent: ez a legfőbb filozófia. Molitorisz Géza, Isten veled!

Vaszilcsin.

Nyilatkozat. Mónus Gyula kijelenti, hogy a P. R. M. T. E. választmányának 1934. május 12.-én tartott gyűlésén felolvasott levelet a megelőző hírlapi támadás folytán keletkezett felizgatott lelkiállapotában írta, annak sértő kifejezéseit visszavonja és sajnálatát fejezi ki azért, hogy oly kifejezéseket használt levelében, melyeket Czabán Samu magára nézve sértőnek talált.

Kijelenti egyúttal, hogy a sértő kifejezésekből nem lehet következtetni oly tényeket, melyek Czabán Samu egyéni vagy közéleti becsületére sértők lehetnek.

Köszönetnyilvánítás. A galantai róm. kath. iskola tantestülete az épülő M. T. H. javára 110 Ké adományt küldött szeretett Elnökünk címére. A kartársi együttérzéstől áthatott nemes cselekedetükért ez úton mondunk hálás köszönetet.

Felülfizetés. A tanítói énekkar gútai hangversenyén Németh Lajosné megyercsi kartársnő 30 Ké-t felülfizetett. Szives adományát köszönettel nyugtatom. Vaszilcsin Gy.

Adományok. Országos énekkarunk részére az Érsekújvári járáskör 200 Ké-t, Horváth Imre Hidaskürt jegy megváltás címén 50 Ké-t küldött. Fogadják az énekkar nevében az adományokért köszönetemet. Léva, 1934 szept. 1. Dóka Sándor, pénztáros.

Rendelje meg a »Tantervi szabályzat« alapján összeállított

Ének gyűjtemény

86 válogatott ének, fokozatok (haladó évf.) szerint csoportosítva. — 1, 2, 3 szólamú, dalos ünnepélyekre is nagyon alkalmas énekek.

Összeállította: a beregszászi járás tanítósa.

A 30 (félívnyi) oldal terjedelmű és nagyon szép kiállítású kotta-füzet ára: 12 Ké.

Megrendelhető:

Földes Adolf tanító, Beregszász, Templom u. 12 sz.

GERHÁT GYULA orgona- és zongora javító
és hangoló

Komárno, Duna-u. 4.

A vállalt munkákat szakszerűen és jótállással végzem. Elismerő bizonyítványok az ország minden részéről.

KRÓNIKA

„William, a chikagói robotember megőrült“.

Írták nemrégiben az újságok. A múlt évi chikagói világkiállítás remeke egy robotember volt, aki hívásra ajtót nyitott, bezárta a lakást, gazdája lávollétében örködött, elkészítette a fürdőt, meggyújtotta a gázfőzőt, ha valaki telefonált, jelentkezett, ha otthon volt a gazdája, előhívta, ha látol volt, időtlen géphangon bemozdta, hogy hol található, szóval egy csaknem érző gép volt, tökéleleseeb minden élőnél, mert nem voltak szubjektív érzései, panaszai, nem volt lélektani problémája, — mert hisz lelke sem volt —, szükségtelen volt neki fűteni, mert nem érezte a hideget, nem szenvedett a milliós világváros hőségétől, mert a meleggel szemben is érzékellen volt. Nem kellett neki sem lakás, sem táplálék, sem ruházat, csak állt a lakásrendező mérnök és konstruktőr által számára kijelölt poszton, mesterséges érzékszerveit megfeszítve várta a parancsokat és engedelmeskedett azoknak vakon, fontolgtatás nélkül: szóval tökéletes szolga volt, aki ura akarátának igazi vak eszköze. És most az a hír járja, hogy ez a tökéletes alantos, aki nem ismerte, hogy mi a parancsnok elleni morgás, fellázadt, tört, zúzott, maga a ház gazdája is futva menekült előle. Mint a XVI. század prágai Gólemje, robotusztus testével száguldozott fel-alá a lakásban, csikorgatta kerekeken mozgó érctagjait, rejtelmesen korogtak belsejében a bonyolult emeltyűk, ércszemei kísértetiesen villogtak. És jött a feltaláló mérnök és élete kockázatalásával vizsgálta körül a megvadult masinát, mintha a böles prágai rabbi példája szerint ő is ki akarta volna venni a legújabb kor e Gólemjének nyelve alúl a varázsígéket. Hosszas megfigyelés után aztán kijelentette, hogy a robotembert, a XX. század technikájának e csodáját, valaki megígézte. »Szemről esett neki valaki«, mint ahogy itt minálunk mondanák. »A gép hibátlan, csak meg van babonázva«, mondta a mérnök és egy óvattan pillanatban, mikor a robotember egy lucidum intervallumban veszélytelennek látszott, kikapta belőle a lelkét, a mozdulatokra képesítő elektromos batteriák kontaktusát, mire a gép, fájdalmasat kaltogva, érzésnélküli kerekek, rúgók, emeltyűk olajos-zsíros halmazává csuklott össze. Nem bánt már senkit, nem kell már menekülnie előle senkinek, ott áll kihűnyt szemekkel, halottan, gondolatlatlanul. De azt is ki kell nyomozni, hogy ki és hogyan idézte elő ezt a páni réműletet? Ki volt az, akinek szemverése megígézte a mindig objektív gépet? Hosszas nyomozás után kisült, hogy egy kis fiú, a házmesterék Johnja, villanylámpával a robotember szemébe világított s ez volt az a szuggesztlő fény sugar, amire a csodálatos gép elvesztette józanságát, pusztítani, rombolni, ölni akart.

Egy koronás levélbélyeg, s a szavazat elküldése: ennyi áldozatot kér Tőled az egyesület most, a választás idején.

Testvéreim! Hát azt a pajkos gyereket ugyan hogy hiútlak, aki most 20 éve villanylámpájával, vagy lelkének szuggesztív sugarával a mi szemünkbe világított, hogy elvesztettük mi is mindazt a kulturális mázti, melyet évszázadok nehéz jegyelméránk tapasztalt és helyet adtunk, a törés, zúzás, ölés vad, állati szenvedélyének? Honnan, kitől érte világok sorsát intéző fértáinak agyát az a sugár, melynek hatására azt parancsolták a népek millióinak, hogy pusztítsák el mindazt, ami eddig élt, embereket, közösségeket éltetett, védelmezett? Mi volt az előidézője, forrása annak a villánsnak, mely a hadvezérek, felalálók fejéből kipattanította és lefékezhetetlenül szabadjára bocsátotta az emberpusztító gépek, gyilkos gázok Góg és Magóg hadát? És honnan jön az a sugár, mely csak e szerencsétlen év vérengzéseire indította el az embereket, mely előidézte a bécsi februári forradalmat, a júniusi német SA. vállalkozás vérbe-fulladt kudarcát, a szerencsétlen Dollfuss martriumát?

A robotember alkotója, mihelyt jelentették a veszedelmet, jött és kikapcsolta a dühöngő Gólem erőforrásait. És a rombolás megszűnt. Hát a mi zavaros földi életünkben is csak akkor szűnik meg a gyűlölködés, emberpusztítás, exisztenciák, életek felforgatása, ha a nagy Alkotó megújja művének ez elfajulását, tévúton való bottladozását és kikapcsolja az emberi élet forrásait? ...

„A kiskörmében több az ész, mint másnak a fejében“,

mondja a régi közmondás. Valamikor csak átvitt értelmű képek-kifejezéseként használtuk ezt a szólásmondást, s ma kisló rája, hogy valami komoly igazság is van benne. Nem hiába tartja a köznép, hogy minden hihetatlenségben van valami komoly mag és e nyers igazságokat csak a gyorsan tovalűnő évek öltözetik színes köntösbe. Ime, most erről a szólásmondásról is beigazolódtott, hogy ennek a mélyén is ott van a valóság. A bécsi klinika gyermekosztályának jelentéséből értesülünk, hogy 30.000 megfigyelt gyermek közül 90%-nyi bizossággal ki lehetett választani a gyengeelműjeiket, hanyagokat, figyelmelleneket, idegeseket, mégpedig a körömhártya kapillárisainak, véredényeinek elváltozásaiából. Míg a normális fejlődésű gyermeknél e véreceskéek egyenletes hajű-alakot vesznek fel már a második, harmadik életévben, addig a gyengébb testi és szellemi fejlődésűeknél, a rossz diákoknál, a figyelmelleneknél e kapillárisok még a pubertás korában is ősfarmában mutatkoznak. Múltán a körömvizsgálatok segítségével már eleve meg lehet állapítani egy gyermekről, hogy vajjon a magatartásában mutatkozó rendellenességek patológiai, vagy pszichológiai okokra vezethetők-e vissza, ennek kövélkeztében a nevelés egy hatalmas lépéssel haladhatott előre: meg tudja választani, hogy az illető gyermekkel szemben orvosi segítséget vegyen-e igénybe, vagy megfelelő nevelési eszközökkel idomítsa lelkiségét? Mert ez abnormis fejlődést kísérő és felismertető jelenségek felfedezése alkalmával hírt kaptunk arról is, hogy a tudós bécsi orvosok az elváltozás

elleni gyógyszert is feltalálták. Ha ugyanis az ilyen gyermekeket állati zstroból készített jódos preparátummal kezelik, azok testi és szellemi fejlődése normális mederbe zökken, az idegrendszer bajai megszűnnek s a gyermek rendes, sőt nem egyszer az átlagot is felülhaladó előmenetelt mutat. Fejlődésben visszamaradt gyermekek megnyúlnak, soványak megizmosodnak, ingerlékenyek, nyugtalanok, rossz szokásaiktól nehezen ellérlhetők, kiegyensúlyozottak, engedelmesek lesznek, s csodák-csodája, a körömhártya kapillárisai is normális képletet vesznek fel.

Mindezeket összefoglalva, ismét látjuk, hogy az orvostudomány mily fontos és nélkülözhetetlen kiegészítője a nevelésnek. Gondoljunk csak arra, Testvéreim, mennyit változnék a világ képe, ha e két tudományágnak szoros kapcsolatát a szülők előtt is világossá tenni, velök megértetni lehetne! Mennyi könnyet, fájdalmat, méltatlan szenvedést lehetne megtakarítani a világgal, ha a szülők le tudnák velközni azt a bűnös elfogultságot, mellyel gyermekeiket nézik és kezelik, mellyel azokat olyan életpálya, olyan életmód felé terelik, melyhez azok a legkisebb adottsággal sem rendelkeznek? Mit jelentene az, ha meg lehetne győzni a szülőket annak a szükségességéről, hogy minden gyerek, mielőtt iskolába kerül, orvosi vizsgálat elé állítandó, vajjon normális szellemi és testi tehetségekkel rendelkezik-e? Milyen boldogság volna a világon, ha annak folyását csak arra való, tényleg tehetséges emberek intéznék, ha mindenki oda helyezték, ahol a legjobbat, legtökéletesebbet tudja alkotni, ha eltlénnének a tunya, kötelességüket csak robotképen teljesít, tehetségtelen közéleti munkások, hogy helyet adjanak egy arra kiválasztot, szorgalmas és jókedvű embertípusnak!

Es mennyivel másféle lehetne az akkori iskola, ha a gyermekek iskolába lépésük előtt orvosilag választatnának ki, s az arra rászorulókat előbb gyógykezeltetnék, illetőleg kiegészítő iskolába utaltatnának, csak a normális fejlődésűek kerülnének a rendes nevelés és oktatás alá! Mekkora emelkednék az iskolák eredménybeli standardja, a népesség műveltségi színvonala! Az iskola ténylegesen kifejlhetné minden ideális célkitűzését, a modern nevelési irányzatok hihetetlen lendületbe szökknének, a tudomány hajléka tényleg a vígság és öröm tanyája lenne, nem a mostani »Borzalmak Háza«. Es mi tanítók, is kifejlhetnők igazi művészetünket, nem gáncsolhatná azt el a kevésbé alkalmas és gyengén fejlett gyermekek nehézkes haladása. Távolról sem hihetjük, hogy ezek a még csak kísérleti stádiumban levő vizsgálatok máris meghozhatnák az elképzelt tökéletesebsé, de ahhoz egy jelentős lépéssel vihetnek közelebb, csak te kell győzni a szülőket gyermekeikkel szemben érzett elfogultságukat és helytelen értékelésüket. Sajnos, ott tartunk, hogy ebben ezidőszertint még minden szülő egyaránt bűnös. Eredményt csakis a Szülői Szövetségek folytonos és általános irányítvány felvilágosításával érhetünk el. Munkára hát, Testvéreim, mert ez is a jövő építgetése!

Már a tanítói pályán is túltermelés mutatkozik.

A most képezített fiatal generáció csak a legnagyobb nehézségek árán tud állást kapni. Vége már az aranyjezi szép napoknak, mikor az érettségizett diák, mint utolsó mentseguáraba, az abiturienst tanfolyamra iratkozott be azzal a biztos reménységgel, hogy annak elvégzése után feltétlenül álláshoz fog jutni. De a befolyásos atyafiságú, de tanulni nem igen szerető két-három polgárit átküzdött ifjonc is hiába zörgel kisegítő-tanítói állásért, hiába igéri, hogy idővel a képezítést is megszerzi, mert ma az iskolafenntartók szóba sem állanak vele, mikor képezített pályázókat is feles számmal kaphatnak. Hogy a mi pályánkon is mennyire nehéz ma az elhelyezkedés, hadd álljon itt az alábbi levél, melyet a minap hozott nekem a posta. Korunk egyik nagyon szomorú jelenségére vetnek világot e sorok s nyilvánosságra hozatalukkal nem követek el indiszkrétciót, sőt azt remélem, hogy sokaknak fog okulásul szolgálni.

»... On a Magyar Tanító június elsejei számában oly bátran nyilatkozott meg az ifjúság jövőkeresési jogosultsága mellett, hogy nehéz ügyemben bátor vagyok szíves tanácsért Önhöz fordulni.

Tanítónői képezítést az elmúlt éven szereztem. Azt megelőzőleg már másfél évig működtem, mint kisegítő tanító. Annak idején sok-sok helyről biztattak, hogy csak szerezzem meg a bizonyítványaimat, elhelyezkedni nem lesz nehéz, mert hisz az iskolákat állandóan fejlesztik, azokban számtalan képezítés nélküli kisegítő tanító tanít, a diplomás tanítókat keresve-keresik. Mindezek ellenére, most szeptemberre állást a legnagyobb igyekezetekkel sem tudtam kapni. Pedig nem is vagyok válogató. Örömmel elmennék bármilyen kis helyre is, csak megélhetésem, jövőm biztosítva legyen. Ajánlkoztam nevelőnőnek is, s bár nyelveket is beszéltek, kezdőknek zongoratanítást is vállaltok, hirdetésem eredménytelen maradt. Most egy igen előkelő ház október elsejére jólfizetett szobalányt keres. Tapogatóztam, hogy felvennének-e engem? Elvégre tanítói képezítéssel csak tudok annyit, mint egy jólnevelt szobalány? Furcsa talán, hogy ilyen elhelyezkedési lehetőségre gondolok, ami állásunk méltóságával, képzettségünk mérvével alig összeegyeztethető, de súlyos életkörülményeim, különleges családi viszonyaim olyanok, hogy nekem bármilyen állást, akármilyen kenyérkereseti módot el kell fogadni, csakhogy a jelenlegi állapotomból kiszabadulva, a magam ura lehessenek. Azért arra kérem Önt, mint aki trásaiban nem egyszer adta tanújelét, hogy a mai ifjúság életét megérti, látja azok súlyos problémáit, szíveskedjék nekem tanácsot adni: mit csináljak? Fogadjam-e el a kínálkozó életlehetőséget talán büszkeségem árán is, vagy várjak a méltóságomhoz és tanulmányaimhoz mért bizonytalanra? De meddig várjak?... Nekem nincs sok időm, engem egy családi ügy, melyet papírra nem

α szövetkezeti szellem az egyesületi élet erejéből táplálkozik; könyvesboltunk rohamos fejlődése az egyesületi munka diadalát hirdeti.

vethetek, alig halaszthatólag sürgel. Kérem azért, vegye fontolóra a fentieket s mutasson nekem egy elfogadható utat, módot, amelyen ebből a nehéz helyzetemből kimenekedhessek. Írja meg, nem közösfilenek-e ki engem státusukból, — melybe csak oly rövid ideje szereztem meg a bebocsátási engedélyt —, ha egy fiatal diplomás tanítónő egy jó házba szobalánynak áll be, mert nem tud másképp elhelyezkedni? Szíves választát kérve vagyok... stb.

Kedves fiatal Testvérem! Bocsásson meg, ha sájdalomtól töredezell hangú levelére nem levélpapíron, hanem a mi kedves szaklapunk, a Magyar Tanító nyilvánosságát jelentő hasábjain felelek. Merészelem tenni ezt azért, mert panaszai annyira sokakat érdeklők, hogy azok szinte nem is csak nekünk, hanem az egész státusunkra tartoznak. Igaza van, hogy az államos iskolafejlesztés ellenére túltermelés mutatkozik a tanítói pályán, pedig csak egyetlen magyar tanítóképzőnk (az I. osztályát ennek sem nyitották meg ez évben) és egyetlen tanítónőképzőnk van. De az állam iskolafejlesztési tendenciája alig jelenti egyúttal a tanítói állások szaporullát, mert a gazdasági nehézségek ez iskolafejlesztéseket részint gátolják, részint pedig csak részlegessé teszik. Ezek szerint bővebb elhelyezkedési lehetőségek csak akkor nyílnak a fiatal nemzedék számára, ha a gazdasági krízis megszűnik, mikor is az állam iskolafejlesztési politikájá teljes egészében kibontakozhat. Tudom, kedves fiatal Testvérem, hogy ez sovány biztatgatás és közhely, de a meztelen igazságot kell írnom s lelkiismeretlenség volna Önt kővér ígéretekkel félrevezetni. Azt is kiértem kedves leveléből, melynek — mellesleg mondva — az én dicséretemet illető részére teljesen érdemellen vagyok, hogy különleges helyzetéből kifolyólag rövidesen el kell hagynia azt a házat, ahol eddig nevelkedett s jövőjéről, megélhetéséről önállóan kell gondoskodnia. Ha ez így van és más kedvezőbb megoldás időközben nem kínálkozott, fogadja el egészen bátran a felkínált szobalányi állást. Attól ne féljen, hogy státusunk olyan vaskalaposokból állana, akik e lépése miatt elitéltnék, vagy tiszességes kenyérkeresette miatt lenéznék. Ha okleveles mérnökök, mint soffőrök, villamoskocsivezetők, nyomdai gépmeserek keresik kenyerüket anélkül, hogy kartársaik közül bárki nek eszébe jutna emiatt őket onnan kinézni, nem hiszem, hogy volna olyan tanítótestvér, aki Önt ideiglenes szobalány-sága miatt kiközösíteni akarná. Azt egy öntudatos, tanult hölgyről mindnyájan természetesnek tartjuk, hogy munkakörét oly majestással tölti be a tálaló asztal mellett is, miként szerencsésebb társnői a katedrán.

De mielőtt e kérdés felett véglegesen döntene, vegye fontolóra, kedves fiatal Testvérem, hogy átmeneti állása rendkívül sok türelmet, lemondást és önmegtagadást igényel. Csak ha meg van szokva a saját akarátát a másokénak alávetni, ha jól tud hallgatni és fegyelmezetten gondolkodik, mozog és él, csak akkor mondjon igent annak a bizonyos előkelő ház úrnőjének. Amint kedves leveléből kiérzem, Ön valószínűleg mindehhez ért. Egy sokat szenvedett, boldog emlékeztető Tömörkényi István szavaival

élve — elesett ember jajkiáltása hangzik ki sorai közül. Ha ezek az erények nincsenek is lelkében teljes virágjukban kifejlődve, a talaj azok kiterébélyesedésére készen áll. Ezért hát vegye még egyszer szorgos vizsgálat alá a lelkét, s ha önbírálata szerint a követelményeknek megfelelhet, akkor csak bátran előre! Biztosítani merem, hogy tanítótöbbségére becsülését mindezek ellenére csorbítatlanul bírni fogja ezután is.

*Minthogy további életsorsa rendkívül érdekel, kérem, ke-
ressen fel ezután is szíves soraival.*

Szívélyesen üdvözlí:

Szepesi Gyula.

A C A D E M I A

könyvkiadóvállalat korl. fel. társ.

B R A T I S L A V A, Grössling 8.

Telefon: 22—42.

Polgári iskolai tankönyvek jegyzéke:

- Banai—Hollý—Sebestyén: Magyar olvasókönyv I. r., I. oszt. sz.
 Banai—Hollý—Sebestyén: Magyar olvasókönyv II. r., II. oszt. sz.
 Banai—Hollý—Sebestyén: Magyar olvasókönyv III. r., III. oszt. sz.
 Banai—Pálesch: Történelem I. rész, I. oszt. szám., 2. kiadás.
 Banai—Somogyi—Mitterholzer: Mértan I.
 Banai—Somogyi—Mitterholzer: Mértan II.
 Banai—Somogyi—Mitterholzer: Mértan III.
 Heckhamm: Lyra hangjegyfűzet.
 Japelka—Sebestyén: Földrajz I. oszt. sz.
 Klačanský—Hollý—Golán—Klačko: čítanka Vernost I.
 Klačanský—Hollý—Golán—Klačko: čítanka Vernost II.
 Klačanský—Hollý—Golán—Klačko: čítanka Vernost III.
 Krammer: Természetráj a rusz. polg. isk. I. oszt. szám.
 Krammer: Természetráj I. rész, I. oszt. szám.
 Krammer: Természetráj II. rész, II.—III. oszt. szám.
 Schneider—Trnavský: Énektan I. rész, I. oszt. szám., 2. kiadás.
 Schneider—Trnavský: Énektan II. rész, II.—III. oszt. szám.
 Sebestyén: Földrajz II. és III. oszt. szám.
 Vásárhelyi—Weiss: Magyar nyelvtan I. rész, I. oszt. szám.
 Vásárhelyi—Weiss: Magyar nyelvtan II. rész, II. oszt. szám.
 Vásárhelyi—Weiss: Magyar nyelvtan III. rész, III. oszt. szám.
 Orbán—Mendreszóra: Az új szlovák helyesírás szabályai rövid
 nyelvtani áttekintéssel és szótárral (ma-
 gyarok számára).
 Somogyi—Farkas: Számtan I. rész, I. oszt. szám.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból.

Megnevezett számokkal, vagy elvont számokkal tanítsunk számolni? Pestalozzi megállapítása szerint a számok, vagyis minden számolás ősi formájának rövidítései elvonás útján a szemléletből alakultak ki. Ehhez a felfogáshoz igazodik számos mai pedagógus, így többek közt a svájci Stöcklin is, aki a szemlélet és elvonás közé átmenetként a megnevezést iktatja és hangoztatja, hogy »a középpontban az elvont számokkal való számolás áll és hídként a tárgytól a pusztá számig a megnevezést szám szolgál.« Stöcklin ismételtelen hangsúlyozza a megnevezés jelentőségét és ennek megfelelően az ő tanítási módszerében a megnevezett számokkal való számolást az elvont számokkal való számolás elé helyezi. Sőt azt is állítja, hogy a hibás számolást a megnevezéssel javítani lehet. Stöcklinnek ezzel a felfogásával száll vitába a »Schweizerische Lehrerzeitung« hasábjain egy »Benannt oder Unbenannt?« című cikk, melynek szerzője (Kl.) a következő módon érvel a maga álláspontja mellett:

Minden tanító tapasztalhatta, hogy a tanulónak megkönnyítheti a számtanpélda megoldását, ha a számokat vonatkozásba hozza valami tárgygal, pl. pénzgésséggel, almával stb. Am amit a megnevezéssel a gyermek előtt világosabbá teszünk, az nem a számfogalom, hanem a számolási eljárás. Ha a tanuló nem tudja kiszámítani, mennyi 157—78, akkor a számolás lényege a számok megnevezése által sem világosodik meg előtte. Ellenben, ha pl. így adom föl a kérdést: apának 157 koronája érkezett postán, de ott mindjárt ki kellett fizetnie egy számlára 78 ko-

ronát, mennyi pénze maradt? — így már világossá tehetem a dolgot a gyermek előtt. Gyakran csak azért számolnak rosszul a gyermekek, mert nem tudják, milyen műveletet alkalmazzanak; ezt pedig tárgyi vonatkozásokkal megértethetjük velük. Egyik tanuló pl. így számol:

$$100.000 - 87.000 = 91.300$$

A helyes nyomra a következőképpen vezethetem:

$$100 \text{ korona} - 87 \text{ koronával, az}$$

$$13 \text{ korona,}$$

$$100 \text{ alma} - 87 \text{ almával, az } 13$$

$$\text{alma,}$$

$$100 \text{ ezer} - 87 \text{ ezerrel, az } 13$$

$$\text{ezer.}$$

Ez esetben a megnevezés csak arra szolgál, hogy a tanulót a számok téves megítélésén alapuló helytelen kapcsolat gátlásától felszabadítsuk. A tanulón a számok megnevezése nélkül is könnyen segíthetünk, ha pl. a következő módon vezetjük a gondolkodását:

$$100 - 87 = 13$$

$$1.000 - 870 = 130$$

$$10.000 - 8700 = 1.300$$

$$100.000 - 87.000 = 13.000$$

Rude szerint a gyakorlati élet nem ismer elvont, megnevezetlen számokkal való számolási feladatokat, s az absztrakt számokkal való számolás csak az iskolában fordul elő. Igaz, hogy az élet minden számot tárgyakra vonatkoztat, de azért gyakran számolunk pusztá számokkal is. Akár fejben, akár írásban számolunk magától a műveletet pusztá számokkal végezzük el, s csak az eredményhez fűzzük hozzá a szükséges megnevezést. Ebből következik, hogy a pusztá számokkal való számolás gyakorlása nagyon fontos dolog, úgyannyira, hogy ki-

STAMPAY ÉNEK ÉS IMAKÖNYVE

288 oldalon, 320 énekkel, 120 oldalnyi imával s a legújabb összes ajtatlósági imákkal, mint Kis St. félévszonkötésben: 8, egészvszvon kötésben: 10 Ké. A dr. Pécsi-féle »Hozanna« c. egész évre szóló népies imákkal (120 old.) bővítve (400 old.), mint Nagy St. egészvszvonban 13.50 Ké. Viszonteladónak 25 % kedvezmény szerint: 6, 7.50, 10 Ké áron csakis utánvétellel kapható. A portót a rendelés fizeti Kotta: I. II. füzet: 5—5 Ké. Stampay, Kőbölkút.

vánatos előtérbe állítani a számtanulánál. A számfogalom lélektanilag az egyiktől a másikig való haladásnak vagy a mennyiség közvetlen fölfogásának előzményéből alakul ki; ebből pedig az következik, hogy a számfogalom kialakulásában a tárgyi vonatkozás nem játszik szerepet. A számolásnál már nem ügyelünk a dolgok minőségére, lényegére, hanem csak az egyik dolognak a másiktól való elléréseire. Ha egy kisgyermeknek számolunk (számlálunk) — Szerk. — nem szükséges a számhoz valami tárgyi megnevezést is hozzáfűzni. Nem így számolunk: egy könyvecske, két könyvecske, három könyvecske stb., hanem így: egy, kettő, három. Mert csak az a gyermek tanul meg számolni, aki a tárgytól függetlenül tudja magát és figyelmét a mennyiségre képs fordítani. Emellett azonban szükséges, hogy a számolási aktus elvégzése után a gyermek figyelme megint a tárgyra irányuljon, mert tudnia kell, mit számolt meg.

A megnevezetlen, pusztán számokkal tehát az iskolában is dolgoznunk kell. Minthogy a számok minden számolás ősi formái, a megnevezés nemhogy könnyitene, hanem egyenesen megnehezíti a számolást. Ha számolási készség fejlesztésére törekszünk, megelégedhetünk az elvont számokkal és nem kell a tanulót a megjelölésekkel terhelni. Különösen fölösleges ez a fejben való számolásnál, az úgynevezett gyors számolásnál.

Természetesen, vannak számolási módok, ahol a számok megnevezése elváratlan nélkülözhetetlen. Ilyen minden olyan számolás, melynél a számtani probléma éppen a megnevezésben rejlik. Ilyen esetekben a megnevezések maguktól értetődőek és fogvatlanok. Cikkirő hangzatosja, hogy ő csupán a fölösleges megnevezések ellen harcol, amelyek a szemléltetés létszátát keltik, de a számolási problémához vajmi kevés közük van. Ahol a tárgyi vonatkozások nem jelentenek a számolásban segítséget, ott csaknem értéktelenek. Ezért nagyon szükséges, hogy a számtankönyvek szerzői a tanulókat lehetőleg elvont, tehát megnevezetlen számokkal számoltassák.

Végül a szerző szól az alkalmazott feladatokról és megállapítja, hogy az iskolákban mindig különböző nehézségű feladatok jelentkeznek. Az alkalmazott

feladatok képző ereje főként a számtani vonatkozások kitalálásában rejlik.

Azelőtt és ma. Többször olvassuk, hogy azelőtt a tanítás formászerű, gépies, elvont, unalmas, hatástalan volt. De mi, megváltoztattuk mindezt. Ma a tanítás... (itt következik a melléknevek egész sorozata.) Ha Rousseau visszajönne, megdöbbenne a folytonos meglepetéstől, nem tudná többé megírni »Emil-jét, mert ma már minden majdnem tökéletes a pedagógiában.

És mégis, ez elemi oktatás, bár fiatal barátaink hibásnak, fogyatkozásokkal teljesnek bélyegezték, elég nehéz volt, végül azonban mégis csak méltányolt. A kicsinyek osztályában a tanítónőnek meg voltak pálcikái, mozgatható betűi; a tanító nem adta elő Archimedes lörvényét anélkül, hogy egy deszkáskát és egy kővecsét vízbe ne mártott volna. Kétségtelen, az anyag nem volt komplikált (ez nem mindig hiba), kimondatta a szabályt a tanulóval a kísérlet előtt (ahelyett, hogy levezetelte volna). Igaz, többször mondták nekünk: »Őnök ezt látták« vagy »Őnök ezt látni fogják« amíg azt nekünk megmutathatták. Mégis, a különbség e tanítás és a miénk között fokozatos volt, siettek elengedni azokat az utakat, melyeken most mi haladunk. Szükség volt akkor is képességre, türelemre, diplomáciára. És vajjon a mi tanításunk teljesen mentes a formásgától, a gépiességtől és nem elvont?

Nem akarom kevesbiteni a mi törekvésünket mindenben, de illik megőrizni egy bizonyos szerénységet. Minden nem volt teljesen rossz a tegnapi tanításában, már a munkában való szigorúság sem, valamint az emlékezetre való hivatkozás sem. Kevesebb komolyság, egy kissé több hatás és a ma tanítása lépésről lépésre halad előre. A mi apáink olyan utakról álmódóztak, melyekre még mi sem jutottunk el. Nekem úgy tűnik, hogy fiatal barátaink legjobbjai is meg tudnak hajolni a ma üreg munkása előtt, aki csendben, az ő műhelyében azzá lette az emberke — amik.

(Journal des Instituteurs et des Institutrices.)

Az olvasni tudás. Egy fötanfelügyelő íméletlen konstatálta, hogy a felsőbb iskolák tanulói között is akadnak olyanok, akik nem tudnak

olvasni. A hibátlan, gépies olvasás hiányzik náluk és még inkább hiányzik az ügyesség értelmese és érzéssel előadni mások gondolatát. Kít vádoljunk ezért? Az olvasmány nehéz szerkeze, a tanuló lelkiállaga, kedélye oka ennek? Mindezek kétségterül, de azért a vezetés is, melyhez a tanulók szokva vannak. A tanulók kilépve az elemi iskolából, hol nehézség nélkül olvastak könnyű szöveget, felsőbb iskolába kerülnek, hol egy évharmadban ta-

lán egyszer-kétszer olvasnak tíz sort hangosan, így alaposan elhanyagolják az olvasás terén szerzett ügyességet. Mindenki többé-kévesbé megtanul olvasni már a gyermekkorban. Azután jön az élet, mely mesterségre, keresetre nevel. Mindenből végül csak a műveltség marad meg, mely, mint mindegyikünk tudja, az, amire még emlékezünk, mikor már mindent elfelejtettünk.

(Journal des Instituteurs et des Institutrices.)

ACADEMIA

könyvkiadóvállalat korl. fel. társ.

Telefon: 22—42.

BRATISLAVA, Grössling 8.

Van szerencsénk alatt felsorolni a magyar tanításnyelvű elemi iskolák számára kiadott tankönyveket:

Bodicky Daniel: Mlunvica a pravopis	Kč 6.40
Heckmann: Lyra hangjegyfűzet	Kč 7.20
Jelinek—Maule: Földrajzi atlasz	Kč 9.20
Kovács—Osztényi: Ref. vallástani kézikönyv I.	Kč 5.—
Kovács—Soós: Ref. vallástani kézikönyv (kötve)	Kč 9.60
Kosztolányi: Méréstan	Kč 6.—
Nagy: Szeretet, olvasókönyv a református népiskolák II.—III. osztálya számára (kötve)	Kč 16.—
Osztényi: Magyar nyelvtan II. oszt. számára	Kč 3.60
Osztényi: Magyar nyelvtan III. oszt. számára	Kč 4.20
Osztényi: Magyar nyelvtan IV.V. oszt. számára	Kč 9.20
Osztényi: Magyar nyelvtan VI.—VIII. oszt. számára	Kč 16.—
Pálesch—Banai: Hazánk, olvasókönyv VI.—VIII. oszt.	Kč 24.—
Schneider—Trnavský: Énektan I. rész, III.—VI. oszt.	Kč 8.—
Schneider—Trnavský: Énektan II. rész, VII.—VIII. o.	Kč 12.—
Telkes: Abécés könyv az új egységes írással	Kč 9.60
Telkes: Fali olvasótáblák az Abécéhez, 6 tábla kemény lemezen	Kč 90.—
Telkes: Módszeres számolókönyv II.—III. oszt. sz.	Kč 8.60
Telkes: Módszeres számolókönyv és mértan IV.—V. osztály számára	Kč 13.80
Telkes: Módszeres számolókönyv és mértan az osztott és osztatlan népisk. VI.—VIII. oszt. számára	Kč 16.80
Wessely: Metod. cvičebn. jaz. slov. I., a magyar népiskolák III.—V. oszt. számára, 2. kiadás	Kč 14.—
Mónus—Szerényi: A honismeret és polg. nevelés tanításának útmutatója (új tanterv)	Kč 60.—
Orbán—Mendreszóra: Az új szlovák helyesírás szabályai rövid nyelvtani áttekintéssel és szótárral (magyarok számára)	Kč 8.80

Bevezetés céljából készsággel küldünk ingyen mutatóvápéldányt.

Teljes tisztelettel
ACADEMIA

könyvkiadóvállalat korl. fel. társ.

A Róm. Kat. Iskolák Tanácsa által engedélyezve.

HIREK

Fölmegek én a tiroli hegyekre...

Nagyon sokféle szemmel néz a világ az iskolába először belépő emberkékre. Mindegyik szülő más és más jövőt rajzol újdonsült diákfiának. Hogy mennyire eltérők lehetnek ezek a megrajzolások és elképzelések, arra nézve elegendő megemlítenem egy katonai folyóirat elmékedését, mely úgy született meg, hogy az erősfantáziájú cikkíró, szemlélve a kis iskolásokat, tízennégy esztendő óta gyorsan hozzáadott az időhöz, s az ábécés legénykócot máris, mint bevonuló katonákat látta...

Az iskola azonban nem esinál ilyen ugrásokat, — még elméletben sem — hanem szép sorjában nyúl hozzá a kis lelkek bimbóhoz. Alanyaibra nem erőlteti a maga szubjektív tartalmát, hanem csak kinyitja vele a hatesztendő életet titkos zárat, hogy az értelem és öntudat friss levegője bejusson oda és elvégezhesse nagy feladatát...

Van olyan lakat, mely könnyen nyílik, de némelyik nehezen enged. Az egyik így, a másik úgy. De mindegyiknek van kulcsa, módja, hókusz-pókusza.

Tóth Sanyi lakatját minden kulcs megnyitja. Sőt: magától is kinyílik. Tóth Sanyi azok közül való, akik az életben magukra vonják a figyelmet. A Tóth Sanyi neve ismerős lesz, esetek, történetek fognak köréje szövődni. A Tóth Sanyi neve fennmarad, legalábbis az iskola krónikájában...

Az első énekórán senki sem tudott önálló dalt kezdeni, csak ő. Az első szóra jelentkezett. Kiállt a terem közepére. Nóta kell? Ide hallgassatok! No, melyiket is? Es rázendit:

Fölmegek én a tiroli hegyekre,
Föltekintek a csillagos égre;
Csillagos ég, merre van az én hazám?
Merre sirat engem az én édes jó anyám?

De itt nem áll meg, hanem új lélegzettel, szabadon folytatja:

Ágyúgolyóval lötték el a kezemet.
Mivel írjak jó anyámnak levelet?
Gyere pajtás, írd meg a jó anyámnak,
Hogy nincs jobbkeze a katona-fiának...

Az ember azt várná egy ilyen hatéves ének-organumtól, hogy szigorúan betartja az előírásokat és pontosan ragaszkodik a kezdőknek megállapított ötfüld-hanglerjedelemhez, de a mi Sanyink tölteszi nuagát ezeken a korlátokon és állépi még az oktávát is! Igazi legényes, kurjantós dinamikával adja elő a »dallót«, s aztán elégedetten foglalja el helyét az első padban.

Hát tessék. Nincs igazuk azoknak, akik regrutákat látnak az iskola padjai között!... S már megtörtént az első összeütközés az élet és a pedagógia között: a tanmenet a »Gingallót« harangozza, de az osztály a tiroli hegyeken kószál... Hogy kell ebből az összeütközésből találokozást teremteni?...

(boa)

A magyar iskolaügy és tanítóképzés. Két vezércikk ragadta meg figyelmünket szeptember első vasárnapján a csehszlovákiai magyar sajtóban. Az egyik Szvatkó Pál cikke a Prágai Magyar Hírlapban, a másik Dobossy Lászlóé a Magyar Újságban. Az első cikk általában fejtegeti a magyar iskola belső kérdéseit és helyzetét a köztársaságban, a prágába följövő magyar egyetemi ifjával való beszélgetés apropójából, aki iskoláit, az első elemi osztálytól kezdve, már a Csehszlovák köztársaságban végezte. Cikkíró megállapítja, hogy »az alap kielégítő, a fiú: optimista... Józan, új gondolkodású magyar kerül ki a magyar iskolából... stb. Az egész cikken végigvonul a politikai sajtóban eddig sokszor nélkülözött tárgyilagosságra való törekvés, s a hibák felsorakoztatása mellől nem hiányzik azok kiküszöbölésére, a viszonyok megjavítására vonatkozó jószándékú újmutatás sem. Most látjuk, mennyi mindent nem velték észre kisebbségi sorsunkat intéző faktoraink, hogy lizenhal esztendő múltával az eredményből kezdik leszűrni a tanulságokat. Talán még nincs késő...

— A Dobossy László cikke nem olyan tartózkodó. Nyíltan elismeri a magyar tanítóság érdemeit, hiszen mindez nyilvánvaló. Cikkéből mégis idézünk egyes részteleteket, mert amit rólnuk mond, az a sajtóban fehér hollószámban megy, s nem árt, ha föl hívjuk rá azok figyelmét is, akik a saját egyesületük érdemeit kétségbe vonják... »Olyan tanítónemzedékre van szükségünk, amely folytatni és továbbfejleszteni tudja mostani tanítóságunk munkáját. Tanítóink voltak az elsők, akik az államfordulat után megszervezték önmagukat létrehozta az Általános Magyar Tanítóegyesületet, s míg a többi magyar nemzetiségi állami hivatalnokok seregesen ellávoztak, addig a tanítóság becsülettel állott a kisebbségi kultúrunka frontján. Megteremtette legjobb énekarunkat, több folyóiratot tart fenn, könyvesboltot létesített és Pozsonyban internátust épít. Lesz-e azonban nemzedék, amely továbbvívje ezt a munkát és a tanító-érdekvédelmen túl egyetemes kisebbségi érdekvédelem alapjait rakja le? Majd élesen bírálja a magyar tanítóképzés mostoha viszonyait, s követeli a magyar tanítóképzésnek magyar nemzeti és

demokratikus szellemben való átszervezését.

Tanítói gyakornokok? Az állami tisztviselő-aspiránsokra vonatkozó tervekkel kapcsolatban fölmerült az a gondolat, hogy a tanítói pályán is létrehozzák a gyakornoki slátust. Az ezügyben elkészített kormányjavaslat azonban nagy vitát váltott ki, mert a tanítói gyakornoki állás megszervezése a létező tanítói törvényekbe és szolgálati szabályzatokba ütköznék. A javaslat szerint az állam az iskolafenntartókkal egyetértve meghatározott számú tanítói gyakornokot alkalmazna ideiglenes minőségben, mely időre denevé a magánjogi viszony előírásaival volnának érvényesek. A gyakornokok három hónapig fizetést nem kapnának, s azon túl 330 koronától 420 koronáig terjedő jutalomdíjban részesülnének. A csehországi tanítóegyesületek szövetségi képvisellete augusztusban tiltakozó gyűlést tartott a kormányjavaslat ellen, s ki-mondotta, hogy a tanítóság elveti a gyakornoki tanítói állások tervével, s csak abban az esetben akceptálhatná azt, ha érvényessége valamennyi, megfelelő képzettségű állásnélküli tanítójelöltre vonatkoznék, akik, mint számfölötti tanerők lennének alkalmazva az eddigi szolgálati viszony fenntartásával. A tanítói gyakornokság veszélyezteteli a már működő legfiatalabb tanítóságot azáltal, hogy a mostani kiegészítő tanítók helyét a gyakornokok foglalják el ideiglenes szolgálati minőségben, a fenti alacsony jutalomdíj ellenében. A tiltakozó gyűlés megállapította, hogy a készülő rendelet antiszociális és tulajdonképpen a tanítói fizetések leszállításának új módját jelenti. A javaslat ellenkezik a 104—26-os törvénnyel és a többi törvényes előírásokkal, melyek a tanítói képesítésre és a tanítói működésre vonatkoznak. A csehországi tanítószövetség az ország valamennyi tanítóegyesületét tiltakozásra szólítja föl.

Magyar Minerva. A Magyar Minerva szeptemberi száma a napokban jelent meg a következő gazdag és változatos tartalommal: Gróf Keyserling Hermann: Hündenburg. — Tompa László: Egy kevélykedőnek. — Tamásné Zsadányi Mária: A félreértett igazság. — Daño Okáii: Gyermek és csillag — Vajlok Sán-

dor: Szenci Molnár Albert. — R. prágai nemzetközi karikatúra kiállít-
Berde Mária: Három angyal. — N. tás. — Dr. Farkas Geiza: Az élet-
Jaczkó Olga: Krisztina uszálya. — sugarak. — Irodalmi szemle. — A
y-i: Akácok alatt. — Magyarosan! havonként megjelenő folyóirat előfi-
— Walter Eidlitz: Látogatásom Sig- zetési ára 1 évre 30, fél évre 15 ko-
rid Undsetné: — Tamás L.: Felhő rona. Csekklapot készséggel küld a
és szerelem. — Fielesz Henrik: A kiadóhivatal: Pozsony, Kertész-u. 1.

EGY SZÁL VIRÁG, — EGY SZÍV.

Szeptemberben új gyerekek kerülnek az iskolába. Kicsik, natvak, ösztinték, boldogok, sírók. Kék szeműek, barna hajúak. De mind nagy-
ralágul, kíváncsi, a bizonytalant tudnivalóval szemmel.

Milyen az a százszor emlegetett iskola? Hol annyi sok gyerek van, kikkel oly jól lehet játszani. Ahol... no a többit hagyjuk. Az apja mást emlegetett, ha az otthon szokásos társadalmi rend ellen vétett.

Aludni sem tudnak az iskola miatt az utolsó éjszaka. Már hajnalban jönnek.

Az első nap legnagyobbreszt játékkal telt el. De jó is az iskolába járni! (Ez az első gondolat.) De hátha délután, vagy holnap már nem így lesz?...

Rendes mederben halad a tanítás. Az 1., 2., 3. évfolyam, elvégezve munkáját, hazament 10 órakor. 11 órakor a 4. évfolyam is eltávozott. Csak a felső csoport van itt, hogy a villamosság két fajtája közt különbséget tegyen. Megállapítva, hogy az egyfajta kevés vonzalmat tanúsítanak egymás iránt. (Ebben hasonlítanak hozzánk, emberekhez.) $\frac{3}{4}$ 12-re sikerült az ellentétes villamossággal azt is bebizonyítani, hogy van vonzódás a világon.

Ekkor egy kis szőke fejecske lassan haladt végig az udvaron az ablak alatt, a bejárat felé. A haj tulajdonosa nem tudta megérteni a nagy csend okát. Jobbra, balra nézegetett.

Amint kihajolok, látom, hogy egy szál virág van a kezében. Kerti orozslánszaj, de csak egyetlen virággal.

»Miért jöttél ilyen hamar iskolába? Még mi haza sem mentünk.« Megállt, mintha kővé meredt volna. Ezsébe jutott mindaz, amit a tanító úrról otthon hallott.

Hátha most csakugyan úgy lesz, ahogy otthon mondták?... Jaj, minek is jöttem ide?! De csak egy pillanatig tart a zavara. Már mozog is a két kék szem. »Tanító úr, hoztam egy virágot.« Már nyújtja is felém. Alig éri el az ablak szélét.

Megvettem a szívét. Táncolt szemében az öröm.

Igaza volt.

Gérecz Lajos.

A harmadik nemzetközi közoktatásügyi kongresszus július 16.—20. napjain folyt le Genfben. Harminchat állam, közülük Csehszlovákia is képviseltette magát. A kongresszus tárgyalásai három főkérdést öleltek fel. I. A kötelező iskoláztatás ügyében az értekezlet megállapította, hogy a tankötelezettség mérve az egyes államokban nem egyforma, s annak egységesítése nem is ajánla-

los. Kívánatosnak tartják azonban, hogy a kötelező iskolaévek száma legalább hét legyen, amit már több országban át is léptek. Hangsúlyozták, hogy elvben az országok többsége számára az iskolázás meghosszabbítása a 14. életéven túl is halározott előnyökkel járna, a felmentés kivételes esetinek mérlegelése mellett (pl. gazdasági munkák). Az általánosan kötelező iskolát egy

ugyancsak kötelező továbbképző iskola kövesse. **II. A középiskolákba való felvétel** kérdésében megállapították, hogy a középiskolákba felvett tanulók egy része nem képes a tanulást eredménnyel folytatni; a főiskolák túlnépessége és az értelmiség elhelyezkedésének nehézségei az ifjúságra veszedelmes visszahatással vannak; a szabad pályák mellett a gazdasági tevékenység különböző típusainak megfelelő hivatások számára is olyan kiválóságok képeztesenek, akik szintén részesei a valóban egyetemes kultúrának. **III. A közoktatásügyben eszközözendő megtakarítások** ügyében felhívja a kongresszus a kormányok figyelmét azokra a komoly követelményekre, amelyek a tanügy terén végrehajtott megtakarítások folytán bekövetkezhetnek és ajánlja, hogy a szükséges megtakarításokat olyan területen eszközöljék, amelyek kevésbé veszélyeztetik az anyagi és szellemi haladást. A tanszemélyzet illetményeinek leszállítása komolyan veszélyezteti a tanítói utánpótlást, amelynek a nemzet jövője érdekében elsőrendűnek kell lennie. Megtakarításnak nincs helye ott, ahol a gyermek testi és erkölcsi épségéről van

szó; nincs helye a lakaréokosságnak az iskolák felszerelésében sem, mert ez veszélyezteti a tanítás sikerét. Ennek és a tanulók egészségének érdekében az osztályok tanulólétszámának az emelése kerülendő. A kongresszus megállapította, hogy a problémák csaknem mindenütt ugyanazok, csupán az adottságok és a megoldások különböznek.

»**Magyar Család**« címmel októberben indul meg Farkas István frókartársunk szerkesztésében a legújabb magyar folyóirat, mely politikamentes, teljesen független társadalmi, irodalmi és köznevelődési havi folyóirata kíván lenni Csehszlovákia kisebbségi magyarságának Kartársaink figyelmét felhívjuk a folyóiratra, melynek előfizetési ára 20 korona. Megrendelhető a szerkesztőnél, Ipolyságon.

Ülmutató a kevesebb osztályú iskolák áttekinthető órarendjének elkészítéséhez. Összeállították Vorisek Ferenc tanfelügyelő és Nagy József ig. tan. Ára 4 Kc. — 8 oldalas, nagy ív alakú füzet, melyet igazgatók, kartársaink, de az osztálytanítók is használhatnak éveleji munkájuk megkönnyítéséhez.

BOROSS—OSZTÉNYI:

FÜZETES ÁBÉCÉ és OLVASÓKÖNYV a napokban megjelenik.

Kiadja a Csehszlovák Grafikai Únió R. T.
Praha—Prešov.

Pályázat. A komárnói közs. iskolaszék pályázatot hirdet a közs. polgári fiúiskolánál levő I. (nyelv) szakos ideiglenes kiegészítő tanítói állásra, legfeljebb a tanév végéig terjedő időre. Tanítási nyelv: magyar. Az isk. referátus 1934. június 4.-én kiadott 120. sz. körlevelének rendelkezése alapján állásnőküli képesített férfi tanerők, de ezek hiányában tanítói érettségivel bíró egyének is pályázhatnak. A fizetés törvényes. Az állás a válaszlás után azonnal elfoglalandó. Rendesen felszerelt kérvények Dr. Szijj Ferenc iskolaszéki elnök, Komárno, Deák F.-u. címre 1934. szept. 26.-ig küldendők.

Hosszú Zoltán részletfizetéssel is megvehető a varsányi ref. tanítónál.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Többeknek. Az iskolai szünetekről szóló legújabb hivatalos rendelet magyar fordításban megjelent a SzAMTE idei zsebnaptárában. A rendelet szabatos fogalmazása ki-zár minden félreértést. Az iskolai év szünetnapjait az 1925. évi július hó 12-én kelt 68.636/1. sz. miniszteri rendelet B. fejezete állapítja meg (Zsebnaptár 124. old.). Ez vonatkozik minden iskolára, kivéve, ha a tanulók többsége a gör. kat., vagy a zsidó valláshoz tartozik (ez esetben a szünetnapok külön rendelkezés szerint igazodnak, — ez is benne van a zsebnaptárban). A protes-táns jellegű, vagy a protestáns ta-

nuló-többségű bármily jellegű isko-lákban is az említett B. fejezethez kell alkalmazkodni, csupán decem-ben 8-a helyett október 31-én van szünet. — A rendelet így intézke-dik, tehát ez az irányadó. A tévedés bizonyára ott van, hogy az előírt szünetnapokat sokan csupán felekezeti ünnepnapoknak minősítik, holott a rendelettel a Csehszlovák Köztársá-ság ünnep- és emléknapjairól be-szél, melyeket törvény állapított meg, s amelyeken nemcsak az iskolákban, de minden hivatalban és vállalatban általános munkaszünet van. — M. J. A cikk jönni fog.

Kiadóhivatali üzenetek: Kérjük azokat a kartársakat, akik a zseb-naptárt reklamálták, közölnék velünk, ha közben azt már megkapták volna, nehogy kétszer küldjünk. Ugyanis egyes példányokat a nyomda későbbben expedált, így lehetséges, hogy a reklamálók közben a címükre küldött naptárt megkapták.

Pályázat az ekeli ref. egyháznál lemondás folytán megüresedett — véglegesített második tanítói állásra. Jövedelem az egyháztól: kettő szoba, konyha, éléskamra, fűkamra természetben, készpénz egyezer-kettőszáz korona, kertvátság; husz korona. Államsegély az iskolafenn-tartó által kérelmezve lesz, de érte az egyház felelősséget nem vállal. Fenti díjazásokért a következő köteleességeket teljesíti a megválasz-tandó tanítónő: 1. az iskolaszék által kijelölt osztályokat a tanterv szerint tanítja — női kézimunkát is; — 2. tanítványait vasár-, ünnep-, ádventi és egyéb napokon délelőtt és délután a templomba isteniszte-leltre személyesen elvezeti; 3. leánykört, leányénekkart vezet, — val-lásos estéken közreműködik, — az összes egyh. áztársadalmi munkában segédkezik; 4. kántortanítót a templomban — temetésen — és iskolában szükség esetén helyettesíti, — ezért a női kántortanítók a választásnál előnyben részesülnek. Tanítási nyelv: magyar. Pályázhat-nak csehszlovák állampolgársággal bíró okleveles ref. nőtanítók. Pályázati határidő 1934. szept. 25. bezárólag. Pályázati kérvények az előírt okmányokkal felszerelve: Ref. Lelkészi Hivatal, Ekel, komáromi járás címre küldendők. Ref. Presbitérium.

TARTALOM:

Bocz Árpád: Szélgjegyzetek egy közgyűlésről. — A pedagógia műhelyéből. Kónya József: Mi a munkaiskola? (Folyt. köv.) — -pár: A zenei hang és előadása. — Fórum. Szabó János: A tanítóság és a demokrácia. — Egyesületi élet. Épül a ház... — Megemlékezés Molitorisz Gézáról. — Nyilatkozat. — Krónika. Szepesi Gyula: William, a chicagói robotember megőrült. A kis körmeben több az ész... — Szemle. Bel- és külföldi folyóiratokból. — Hírek. — Szerkesztői üzenetek.

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT KÉT KÖTET - 576 OLDAL.

A Köztársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA ÚJ HELYESÍRÁS SZABÁLYAIT.

A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!

A teljes, két kötetes mű ára fűzve Ké 53.—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60.—

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál.

Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

A Magyar Tanító kottamellélete.

1934 október 1.

Szerkeszti: Gáspár János, Rimavská Seč. Rimaszécs.

Állami himnusz.

Andante con moto ♩ = 88 Fr. Skroup.

Kde do-mov můj, kde do-mov můj? Vo-da hu-čí po tu-
Hol a ho-nom, hol a ha-zám? Hol a ré-ten csermely

mf *P*

ei-nách, bo-ry su-mí po ska-li-nách, vsa-dě skví se ja-ra
esa-ňog, he-gyek há-lán feny-ves su-sog, szán-tó-ján e-zer vi-

mf *P*

květ, zem-ský ráj to na po-hled! A to je ta krá-sná
rág, ggyő-nyő-rű ott a vi-lág. Föld-re szál-lott é-den

pp

ze-mé, ze-mé če-ská do-mov můj, ze-mé če-ská do-mov můj!
vagy te Cseh-or-szá-gom, szépha-zám, Cseh-or-szá-gom, széphu-zám!

J. K. Tyl.

Risolto.

Nad Ta-rou sa bly-ska, hro-my di-vo bi-jú, nad Ta-rou sa bly-ska,
Vi-har zúg, menny-dő-rég fenna Tát-ra or-mán, vi-har zúg, menny-dő-rég

hro-my di-vo bi-jú, za-stav-me sa, bra-tia, ved'sa o-ny ztra-tia,
fenna Tát-ra or-mán. Várj-szlovák test-vé-rem, majd e-iül az or-kán,

coll.

Slo-vá-ci o-zi-jú. Slo-vá-ci o-zi-jú
Né-pünk eb-re-dez már! Né-pünk eb-re-dez már!

J. Matúška (Dr. J. Mészáros.)

A jellem himnusza.

Mérsékelt. Kuzmány K.
Ford. M. Sch. T.

Ki az i-gaz szó-tól so-ha el nem áll; s ne-pek szent jo-
A ki sza-vát áll-ja s ke-gye-ke-t nem kér, tisz-tes-ség út-

Používanie novinových značiek povolené výnosom riad. pošť a telegrafov v Bratislava
číslo 3006/III. 921. Príslušný podacací poštový úrad Komárno.

Egyesületünk tagjai elegetesen és jutányosan álltözköducek, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességek-
ben nagy raktár. Jó anyagból kellemes
a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni!
Hoszá- és rövid városi bundák jutányos
áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,
Stefanik-utca 14.
csináltatják ruháikat.

Közellimzotti lehérueműt, ágyceműt, asz-
talneműt és teljes menyasszonyi kelengyét
csak jó minőségben és legolcsóbb árak
mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava
Vadász-sor 8.

Piešťany
Mäsiarska 11.

Tanító uraknak és becses családjuknak kedvező fizetésű feltételek.
Kívánatra díjstartalmú mintagyűjteménye-
met díjtanuland és vételkötelezettség nélkül
bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai Unió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, költve, I. rész 21.70;
II. rész 22.70 Kč (5. XII., 100.019/32-I./I.)

Vásárhelyi—Weiss: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, költve, I. rész 23.70,
II. rész 24.70 Kč (31. III., 34.145/32-I.)

Wessely: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 8.— Kč (27. IX., 111.133/32. I./I.)

Somogyi: Természetrész

a népiskolák 6—8. oszt. számára, költve
Kč 15.50 (19. II. 20.193/32. I./I.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok
vannak mellékelve. 5 ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igaz-
gatósága egyenesen az Unie cégnek Praha küld be, az Unie cég egy
ingyenpéldányt adományoz a szegénysorsú tanulók számára. — Jövő-
bogyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az
Unie cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Unie-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy
pedig tankönyvüzlet és segéd-tanesszközaink szlovenszkoí főmegbízottjánál

a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

Nyomatott Spitzer Sándor könyvnyomdájában, Komárno—Komárom, 1934.

MAGYAR TANITO'

A decorative flourish consisting of a stylized flame or leaf shape at the top, with a curved line and a small circle below it.

XIV. évf.

19. sz.

L A D M O S

MAGYAR TANÍTÓ

általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és
a Podkárpatzska Ruszi Ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Felolós szerkesztő: Boross Béla.

Társzerkesztők: Gáspár János, Uherezky Géza, Willand János.
Kárpátaljai munkatársak: Kormos Gerő, Méness Gyula.

Szerkesztőség: Dolná Szilby—Alsószell.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2.— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 30.— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolná Szilby (Alsószell), Galántai járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Árendás
József központi pénztáros és Tótkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. A. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Begyed. — Titkárság: Vécserhelyi Károly főtitkár, Komárom, Nemesik
Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérés levelek a központi elnök
címére küldendők. E levelekben közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

1	egész oldal	80 Ké
1/2	, ,	50 ,
1/4	, ,	30 ,
1/8	, ,	15 ,

Engedmények:

3x1	közlésnél	15 %
6x1	, ,	20 %
12x1	, ,	25 %
24x1	, ,	30 %

Évi hirdetéseknel:

1	évre 1 egész oldal	900 Ké
1	, , 1/2	500 ,
1	, , 1/4	320 ,
1	, , 1/8	200 ,

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelmi és időtartam megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola, küldendők.

Hírek a kenyérharc frontjáról.

Most, amikor a föld népe betakarította egyévi fáradságos munkájának gyümölcseit: magtárak és pincék megteltek a föld termésével és áldásával, s a gazdaközönség egzisztenciája háta mögött a gabonamonopolium őrseit áll: — a tisztviselői kar új előkészületeket tesz, hogy védelmi állásait biztosítsa és megerősítse a megélhetésért, a kenyérért folytatott küzdelmei frontján. Évről-évre kiújul a harc, s az eszközök, a fegyverek nem változnak, mintahogy a helyzet is változatlán és semmi jót sem ígér a közalkalmazottak szempontjából.

Nyár végén, de legkésőbb az őszi parlamenti ciklus kezdetén megindulnak a találgatások, elröppennek az első hírek, mint a támadásra készülő front »belővései«, hogy kikémleljék a hatást a további taktikai eljárás alkalmazása végett. A fizetésesökönkéntes eddigi éveinek metódusaival ellentétben ezidén nem a támadó, de a védelmi vonal kezdett munkába, s a fizetésügyekben a kormánnyal tárgyalásokat folytatni illetékes tizenkettes bizottság még a nyár derekán terjedelmes memorandumot intézett a kormányelnökhöz és a pénzügyminiszterhez a közalkalmazottak fizetésügye érdekében. Lapunk augusztusi számában részletesen ismertettük az emlékiratot, mely hiteles adatok alapján kimutatta a tisztviselők anyagi helyzetének tartóhatatlanságát, s megelőzve minden egyéb tervet és szándékot: a tisztviselők kenyérének eszközölt takarékoszági intézkedések beszüntetését kívánja. Az évek óta tartó csatában tehát most a tisztviselői státusz azt a helyzeti előnyt szerezte, hogy hangot adott belső fájdalmának és előre tiltakozik a meglévő anyagi nehézségek további fennmaradása ellen.

Lehet, hogy az általános gazdasági helyzet némi javulása is hozzájárult, de minden bizonnyal ennek a nyílt és bátor föllépésnek lehet tulajdonítani főként, hogy az illetékes körökben már nem beszélnek a közalkalmazottak fizetésének újabb leszállításáról, »csupán« arról, hogy a jelenleg fennálló takarékoszági rendelkezések esetleg még a megállapított határidőn túl is érvényben maradjanak. Sajnos, ott állunk, hogy ennek a lehetőségnek a kilátásba helyezését is már »eredménynek« kell elkönyvelnünk, legalábbis olyan értelemben, hogy itt lélegzethez jutva, folytathatjuk a küzdelmet a teljes győzelemig. Győzelemnek kell neveznünk a 104/1926. sz. tanítói törvény maradéktalan érvényre jutását, vagyis azt az egzisztenciális állapotot, amely az anyagi egyensúly mellett a lélek nyugalmát is meghozza, bár a tanítói jogokért való küzdelmek terén ez a törvény sem jelent megállást. De most nem beszélünk

külön tanítói igazságtalanságról, amikor az egész tisztviselőszálat súlyosan érintő közös igazságtalanság megszüntetéséről van szó.

A közalkalmazottak végrehajtóbizottsága két jelmondatba foglalta össze az állami tisztviselők sérelmeit, de a panasz hangjában benne cseng az igazság diadalára törekvő öntudat és felelősségtudat követelése: »A közalkalmazottak és nyugdíjasok körében addig nem lehet nyugalom és megelégedettség, amíg az utóbbi évek fizetésleszállításait meg nem szüntetik. Törvényhozók, teljesítsétek ígéreteiteket és kötelességeiteket. Elvárjuk, hogy a kormányelnök úr ez év őszén beváltja ígéretét és a parlament elé terjeszti a tényleges katonai szolgálatnak az előlépésbe való beszámításáról szóló törvényjavaslatot«.

Ez az utóbbi követelés, bár nem tartozik a szorosan értelmezett fizetésescsökkenések ügyéhez, a tanítóság jelenlékeny hányadának fájó sebé. A háborús korosztályokon kívül tizenöt olyan évfolyam szolgálati és fizetési viszonyait érinti, mely évfolyamok tagjai a Köztársaság zászlajára esküdtek, s becsületes munkájukon kívül életüket és véréket is följánlották a hazájuknak vallott Csehszlovákia javára. Tizennégy hónaptól kétesztendeig terjedő időtartam a szolgálati viszony és a fizetési előlépés szempontjából mint veszteség, leírásra került tanítói működésük társalapján, s ez magában véve a legfájóbb és legigaztalanabb fizetésleszállítás. De ez a sérelmes mellőzés, amellelt, hogy megcsúfolja a szolgálati pragmatikát: sértő a hadsereg nézve is, mert a honvédelem szolgálatát nem értékeli az állami szolgálati folytonosság elismerésének fokára. Elégge nem helyeselhető tehát, hogy az exekutíva a fizetésleszállítás és a katonai szolgálati idő beszámításának kérdését rokon-sérelmennek tekintve, egyazon úton kívánja orvosoltatni.

Az őszi kenyérharc harmadik fázisát a tanítói gyakornoki intézmény terve elleni tiltakozás képezi. A gyakornoki állás szervezése nem volna egyéb, mint a legfiatalabb, tehát a leggyengébb tanítói korosztály fizetésének csökkentése. Igaz, hogy a javaslat nem tesz említést »nem-állami« tanítói gyakornokokról, tehát a szlovenszkoí magyar tanítóság nagy többsége nem érezné a gyakornoki állások hátrányait, de az egyetemes tanítói szolidaritás azt követeli, hogy mi is fölemeljük tiltakozó szavunkat a javaslat ellen. Ha a jogok paritásának követelésében kitaróak és következetesek vagyunk, nem adhatjuk föl a paritás elvét akkor sem, amikor a jogtalanságok elleni állásfoglalásról van szó.

A tanítói kenyér védelmi csatavonala tehát elégge mozgalmas. Közvetlen újabb veszély ugyan nem fenyeget, de rózsás remények sem kecsesgetnek. Órálloink állandó készütségben vannak, s jeladásai arra figyelmeztetnek; hogy korántsem lehet nyugodt az álmunk. (bb)

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

Mi a munkaiskola?

A munkaiskola nem iskolafaj, hanem módszer.

(Folytatás.)

Kónya József.

A kérdve-kifejtő tanalag egyszerűen nem engedte meg, hogy megnyilatkozzék a gyermek, mert előre kidolgozott precíz kérdésekre precíz feleleteket kellett adnia. (Pl. Mit ad a tehén? — A tehén tejet ad.) Az iskolai fegyelem csak segített neki, mert — hová jutnánk — sopánkodtak az átlagemberek —, ha a gyermek akkor locsogna bele a tanításba, amikor neki tetszik. Ezért a tanuló úgy cselekszik, mint a felnőtt, aki egy elcsépeelt viccet hallgat és nem akarja azt ellőni. Kíváncsi arcot vág és a végén kényszeredetten mosolyog és — megkönnyebbül: Hál' Istennek, a végére jutottunk. Egy generális pedagógiai tévedésben voltunk. A tanulót a tananyag szolgálatába állítottuk, pedig a józan ész azt mondja, hogy a tananyag legyen a gyermek szolgálja. (Nem azért élünk, hogy együnk, hanem azért eszünk, hogy éljünk. És azt eszünk, ami az életünk fenntartását biztosítja. Ezt az elvet kell vallanunk a pedagógiában is.)

A tanítás zöme a visszakerédezhető eredményt tartja a tanítás céljának; más szóval a tanfelügyelőnek tanít. Ez egy újabb alapvető tévedés. Ne lássunk rémet ott, ahol nincs. Az évről-évre vizsgák eltörlésének az egyik főoka éppen az volt, hogy a tanító hónapokig mást sem tett, mint a vizsgaanyagot bifláztatta. Annak a vizsgája sikerült jobban, aki jobban értelt a szavakkal való zsonglórkodéshez. Ne csináljunk a tanfelügyelői látogatásokból kivizsgát. A tanfelügyelő szakember és aki igazán érti a dolgot, az az eddigi zsonglórkodést megmosolyogja. Persze, az »eredmény« elérésének legkényelmesebb útja: adott kérdésre szigorúan meghatározott felelet beszajkóztatása. A baj, természetesen, ott jelentkezik, ha a gyermek a mondattanilag tökéletes feleletről egy szót kihagy. Ertelmellen zaggyaság keltezik belőle. A tanító kérdve-kifejtve igyekszik a gyermeket rákényszeríteni a kihagyott szónak mondatba illesztésére és ilyenkor látszik meg, hogy a felelet tulajdonképpen csak csillogó máz volt, ami a lelki ürességet takarta.

A kérdve-kifejtő tanalag istenítésének és a munkaiskola módszerének kritikájánál lélektani motívumok játszanak szerepet. Jost Ferenc ezt írja:

— Természetes az is, hogy a pedagógusok többsége is csak átlagember, mint akármely szakma többsége. Az átlagembernek pedig éppen az az egyik jellemző sajátága, hogy nem rendelkezik a felelősségvállalásnak avval a bátorságával, ami a kezdeményezéshez szükséges. Így alakult ki a pedagógiában bizonyos sémák alkalmazása, amelyeknek segítségével a törekvő átlagmunkás is be tudja bizonyítani, hogy kifogástalanul ellátta

a rábízott leendőket. A sémák merevsége jó szolgálatot tett az elvégzett munka ellenőrzésénél, de merevségénél fogva nem tudott hajlékonyan hozzásimulni az élet pillanatról-pillanatra változó körülményeikhez. Így következett be a diszharmonikus viszony az iskola és az élet között, ami a többé-kevésbé jogosult kritikát kihívta... (A munkaiskola tanításmódja, 9. oldal.)

Joszt e kijelentése szíven talált és hiába dühöngtem e cseppet sem hízelgő kritika miatt, fájdalmasan be kellett vallanom, hogy minden szava igaz. Tehát ne legyünk, kartársaim, állagmunkások. Állítsuk erőnket a kezdeményező haladás szolgálatába. Szellőztessük ki az iskolát....

Az iskola szelleme egy a tanító lelkeségével, képzettségével és tisztánlátásával. Ha valaki le akarja magáról rázni az állagember jelzõt, nagyon sokat, egész élete alatt képeznie kell magát. A pedagógia élõ tudomány s így folytonosan fejlõdik. Új gondolatok, eredményesebb eljárások teóriája lát napvilágot folyóiratokban és szakkönyvekben. Sajnos, magamon tapasztalom, a mi anyagi ellátottságunk nem engedi meg azt a luxust, hogy a sokszor méregdrága szakkönyveket megvehessük és — haladhassunk. A haladásnak bizonyos anyagi feltételei vannak, anyagiakban pedig harmatgyengék vagyunk. S ha már a gyermekeink szájától vonjuk el tudományszomjunkt miatt a falatot és hajlandók lennénk áldozni, elõtérbe kerül a nagy kérdés — honnan? A magyarországi szakkönyvek behozatali eljárása igen körülményes. Fogalmunk sincs róla, hogy melyik könyv ad csak tudományt. Így gyávává válunk s hogy elkerüljük az esetleges kellemetlenségeket, inkább nem is hozatunk külföldi szakmunkát. S mit csinálhatunk így? Lopkodunk innen is, onnan is. Folyóiratok, újságcikkek adnak némi tájékoztatást az újabb elgondolásokról, vagy heroikus munkával, szótárral a kézben fél éjszakákon keresztül kínlódunk, hogy valamit kisüssünk a másnyelvû tanulmányokból. Ilyen körülmények mellett ne esdálkozzék senki, ha a szlovenszkói magyar tanítótság szakudás terén el van maradva. Minden fejlődéshez táplálék kell, olyan táplálék, amit meg tudunk emészteni. Gondolatot csak úgy lehet abszorbeálni, ha megértjük. Tehát a magyar nyelven írt szakkönyveket hozzáférhetővé kell tenni minden szlovenszkói magyar tanító számára, bárhol legyenek is azok kiadva. Tudjuk és elismerjük, hogy az államhatalomnak joga, sőt kötelessége védekezni az idegen és az államra esetleg káros behatások ellen, de ezt nagyon egyszerűen el lehetne intézni. Az ifjúsági könyvtárral kapcsolatban indítványoztam, hogy alakítsassék egy bíráló bizottság, amely a külföldi magyar ifjúsági könyveket cenzurálná és az állam (esetleg egyház) szempontjából ártalmatlanokat publikálná. Ugyanez a bizottság, amelynek tagjai államhûség

Boross Béla:

KIS HARANG.

Költemények az iskola és az élet ünnepeire.
Kaphatók: Szöv. könyvesboltunkban, Galántán.

szempontjából feltétlenül megbízható szakemberek lennének, bírálná meg a szakkönyveket is. Őszintén bevallom, hogy az én szaktudásom is hézagos, noha minden alkalmat megragadok, hogy továbbképezsem magamat. Viszont magyarországi szakkönyvet a világeről sem rendelnék meg. Ebben a munkanélküli világban az ember nagyon gyávává válik és félti (talán oktanul) a sovány, de biztos kenyerkéjét. Annyira tudományszomjas már mégsem vagyok, hogy kockára legyem a megélhetésemet és elveszítsem a kenyereimet azért, mert ezt jobban ki akarom érdemelni. Valljuk be őszintén, mind úgy vagyunk. A bíráló bizottság felállítása ezt az indokolatlan, de létező félelmünket eloszlatná és megadná azt a sokal hangzatosabb biztosságot. Ezért ennek szorgalmazását az egyesület vezetőségének szíves figyelmébe ajánlom.

Természetesen, a bíráló bizottság felállítása feleslegessé válna, ha nálunk is meglennének a szakkönyvkiadás anyagi feltételei. Ezért mosolygom meg az ilyen véleményt! Szégyen a szlovenszkoí magyar tanítószágra, hogy egyetlen önálló szakmunkát sem termelt ki magából 15 év alatt. En azt mondom, hogy nem szégyen. A könyv meg-nem-jelenése még nem jelenti a gondolatnélküliségünket, mert tudom határozottan, hogy lucatnyi értékes munka jelenne meg, ha — az anyagi feltételek meglennének. De ki talál ma Szlovenszkon kiadót egy magyar pedagógiai munkához, vagy melyik pedagógus merné vállalni az ezzel járó rizikót? 2000 magyar tanító közül 500 megrendelné a munkát, de egy 500 példányban előállított könyv olyan drága, hogy 250 ezért tartózkodna a vásárlástól, 250 példányban pedig egy könyvet kiadni nem lehet. Ha az anyagi feltételek meglennének, akkor kifejlődhetne egy speciális szlovenszkoí magyar pedagógiai irodalom, de így kénytelenek vagyunk az általános magyar pedagógia emlői után tapogalózni. (Különben bocsánat e kitérésért, hiszen nem is tartozik szorosán a tárgyhoz.)

Tehát a munkaiskola módszerének egyik főhibája a visszakerdezés nehézsége lenne. Ez azonban csak látszólagos. Bizonyos, hogy a tanulótlól nem kapunk olyan formailag precíz feleleteket, mint a kérdeve-kifejtő alaknál, de sokkal értelmesbbeket. Ismétlésnél (két hónap múlva) már így alakult a levegő fontosságáról tanított alapismereti anyagom.

T: Melyik a legfontosabb láplálékunk? — **A** levegő. **T:** Miért? (A tanuló elmondja a tanítás lényegét.) **T:** A levegő után melyik a legfontosabb? (Mély csend.) **T:** Melyik kínosabb érzés: az éhség, vagy a szomjúság? — **A** szomjúság. — (Másik tanuló kérdezés nélkül.) A levegő után a víz a legfontosabb láplálékunk. **T:** Mikor bírjuk ki tovább víz nélkül: télen, vagy nyáron? — Nyáron. — Tanító bácsi kérem, amikor tavaly az édesapámnak vittem ebédet a tarlóra, a nagymama elfelejtett vizet tenni a háli kasba. Édesapámék nem is tudtak addig ebédelni, míg haza nem szaladtam vízért; annyira szomjaztak. — **T:** Miért szomjazik meg nyáron előbb az ember, mint

télen? — Mert nyáron izzadunk. (A tanító felolvassa egy Afrika-kutató élénk leírását a kínzó szomjúság-érzetről.) T: Ki érezte már ezt a kínzó érzést? (A tanulók eseteket sorolnak fel.) T: Mennyibe kerül egy liter víz? (A tanulók nevetnek.) Miért nem küld az édesanyátok vizért a kereskedésbe? — Mert azt az Isten ingyér adja. — T: Hát a levegő literje mennyibe kerül? — Az Isten ajándéka az is. — T: Mit nem ad az Isten ingyen? (Rossz kérdés, a tanulók nem felelnek.) Melyik táplálékunkat nem adja az Isten ingyen? — A kenyeret. (A gyermekek néhány ételt felsorolnak.) — T: Miért adja a levegőt ingyen a jó Isten? — Mert míg az üzletbe elszaladnánk, addig megfulladnánk. — Ha pénzért kellene venni a levegőt, a szegény emberek, akiknek nincs pénzük, mind meghalának, csak a gazdagok élhetnének. — T: Bizony, ez megtörténhetnék. De éppen azért, mert a levegő nem kerül pénzbe, az emberek nem is becsülik. (Tovább a szellőztetésről és tudóvészről.)

Amint látjuk, a munkaiskola elveti az egyszerű számonkérés elvét az ismétléseknél, inkább más, eddig ismeretlen oldalról világítja meg a témát. Tehát az ismétlés nem szűkítés, a gerinc begyakorlása, hanem bővítés, a látóköri bővítése.

A tanítóiskola az emlékezetre alapította minden munkáját és ezért használt kötött formákat. Újra őszinte leszek. En a memoriterekből csupán az akkuzatívtól vonzó prepozíciókat tudom és azt, hogy negyedikes gimnazista koromban a mohácsi vészről szóló leckém így kezdődött: Pártoskodás és fejtelenség készítette elő a gyászos emlékü mohácsi vést... Bizony ezért kár volt annyit magolnom. Tessék megpróbálni. Azt hiszem, nem lesz sokkal több az eredmény.)

A munkaiskola nem a formára, hanem a lényegre helyezi a súlyt. Megérteni s magadévá tenni! — a jelszó. Az emlékezet túlzott ápolása nem indokolt, hiszen ez a lelkeségnek csak igen kis területe. A tanítóiskola csak Potemkin-munkát végzett. A lélek mérhetetlen nagy síkjának egy parányi területét (a memoriát) gondozta, míg a löbbit felverhette a gaz és dudva. Így az iskola eminensei, a pedagógus dédelgetett kedvencei nagyon sokszor az életben letörtek, míg az iskola »szegényfoltjai« szédületes pályát futottak be. Miért? Mert az életben nincs szükség szöveg tudásra (csak arra, hogy hol találhatom meg a szöveget, ha szükségem van rá); ellenben nagy szükségem van ön-bizalomra, leleményességre, a pillanatnyi helyzet helyes és gyors megoldására, gyakorlatiasságra stb. Az az iskola, amelyik ezekre helyezi a főszúlyt, az... a munkaiskola.

A munkaiskola tanítójának alapos lélekelemzési tudásának kell lenni, mert pszichoanalízis nélkül nem képzelhető el modern tanító. Az igazán jó tanító nem írásban készül a tanításra, hanem gondolkodik róla. Minden témával kapcsolatban meg kell keresnie a legeredményesebb utat, ami a megértéshez vezet; meg kell találnia a csodakulcsot, amivel kinyithatja a gyermeki lélek ajtaját. Itt durva kézzel dörömbölni nem lehet...

A globális módszerrel az új iskolai évbe?

Az egész tavalyi év a globális módszer elleni küzdelem jegyében múlt el. Akinek csak eszébe jutott, tollat ragadott és agitált ellene. Ezen cikkek íróinak közös ismertető jele leginkább az volt, hogy vagy egyáltalán nem tanítottak, vagy nem elemen-táris fokozaton működtek.

Azok, akik tanítottak és szép eredményeket értek el, nem is figyeltek erre a kampányra; talán azért, mivel őket nem bántotta a lelkiismeret, meg kedvük sem volt ahhoz, hogy az üres ellenvetéseket és frázisokat lámadják.

Az bizonyos, hogy a mai vigasztalan pénzügyi helyzet és a különféle nyugtalanító hírek csökkentik a munkakedvet, ami-hez már éveken keresztül hozzászoktunk és nem ösztönöznek új, ismeretlen, bár talán jobb módszerre. Kérdés azonban, hogy a haladás negációja, a reakció helytelen lámogatása hozzá-e meg kívánalmaink teljesülését, vagy a fokozott aktivitás, a ha-ladás és lehetőségeinek követése, vagy a céltudatos törekvés. Csak a haladás és a fokozott aktivitás!

Azért Ti, akik egész éven át a legkisebb diákok tanítóit, ve-zetőit és védőit lesztek, jól gondoltátok meg:

Előítetek egy csapat csodálkozó, riadt arc. Valamennyi azt várja, hogy mi fog történni az iskolában. Ti is várjátok az ő megnyilatkozásukat. Kezdi ez is, az is. Sokáig tart, míg a bátor-talanok is feloldódnak. És ekkor Ti kezditek nekik: í, ú, mi, mú, lu, sll. A gyerekek csodálkozva ülnek, nem értik. Mi ez? Hiszen sem apám, sem anyám nem beszél így. Kínzókamrává válik számukra az iskola, ahol arra vannak kényszerítve, hogy ismételjék az összefüggéstelen szavakat.

Hasonlítsátok össze ezt a másik módszerrel, amely a leg-napra épít, ahhoz kapcsol, amikor még a gyerekek a földé-ken, réteken, erdőkben futkostak! Az iskolában folytatják. Az édesapáról, a mamáról, a gyermekekről; az állatokról olvasnak. Azt olvassák, amit legjobban szeretnek — a meséket. Semmi-féle artikulálan hangot nem hall, hanem összefüggő egésze-ket, mondatokat, melyeknek értelme van és amelyekkel a gyere-kek átélik s ezért megértik. Nem erőszakolt az átmenet, termé-szetes módszerrel térünk át a »tudományokra«. A gyerek ezt meghálálja: elhagyja őt a bátortalanság, fejlődik az öntudata. Nem fulladnak bele a hangzós, szótagok és összefüggésnélküli szavak ismeretlen tengerébe.

Vettétek észre, hogyan olvasnak a gyerekek iskolaköteles koruk előtt? Veszik a könyvet (egész biztosan fejfelé lefelé) és átérzéssel, gyönyörű hangmodulációval, csodálatos megértéssel »olvasnak«, hogy öröm hallgatni őket.

A könyv nekik valami ismeretlen, gyönyörű és lilokzatos. Valami, ami világokat takar, melyek számukra azért vannak zárva, mivel még nem tudnak olvasni. A gyerek most megkapja

első könyvét, az ábécét. Tele van képpel és vajjon megtalálja-e ezekben azokat a szép, ismeretlen világokat, melyekről ő maga is »olvasott« már.

Az ábécé egyszerű megsemmisít mindent. A gyermekelőadást különféle értelmetlen szótagolással és utánzással helyettesítik, az elképzelt gyönyörű világokat pedig hangzókkal és szótagokkal, melyeket a gyermek nem ért meg nem tud felfogni. A gyerek így is megtanul olvasni. De négy további esztendőt kell szentelni az olvasás ú. n. tökéletesítésére, azaz azon szép, átértézt és lelkesült előadóképesség visszaszerzésére, amelyet már iskolaköteles kora előtt elsajátított, de amelyet a silabizálás az első osztályban tönkretett.

A globális módszer segíti a gyerek megnyilatkozását, engedi, hogy zavartalanul bontakozzék, fejlődjék tovább. Az előadói készséget és az akcentust tökéletesíti, a megértést elmélyíti.

Már húsz évvel ezelőtt tanították, hogy a szónak magában nincs jelentősége. A mondatban tesz erre szert. Ez a magától értetődő és jogos előfeltétel van és volt is valamennyi osztályban elismerve a nyelvtannál is, a helyesírásnál is. Ma már az írásban is érvényesül; elhagyjuk az egyes betűk szépírásbeli begyakorlását és azonnal mondatokat írunk. Csak az első osztályban, a művelődés alapfokán nincs helye ennek az elvnek?

Ott mondjunk le erről az elvről, ott aprózzuk fel, ott laposuk széjjel a mondatbeli egészet és ezzel a szénnyomorgatott zagyasággal tömjük tele az éhes gyermeklelkeket?

Mennyivel szerencsésebbek azok a gyermekek, akiket az »egész« módszerével tanítanak! Félelem nélkül, nagy kedvvel, szinte lélekzetviasszafojtva olvasnak mesét mese után, az életből vett történeteket, költeményeket, dalokat, melyeket a népköltészetből szemeltek ki részükre, csak hogy magukévá tehessék a bennükrejlő gondolatokat. A tanító itt nem ösztönző, hanem inkább fékező, mert a gyerekek nem akarják abbahagyni az olvasást, nem akarják meghallani a csengetést, sem a löbbiek szórakozását a folyosón. Csak egyet várnak nagy érdeklődéssel: a mese végét. A szó valódi értelmében rabjai az olvasásnak.

A könyvhöz való szeretetüket és odaadásukat nem veszítik el az első osztályban, hanem kimélyítik. Hogyan lehetne külön-

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.
Átutazóknak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás. Kerthelyiség tekepályával. Szolid árak. Pontos kiszolgálás. Tanító uraknak ételeknél és szobáknál 10%-os kedvezmény!

ben megmagyarázni azt, midőn a gyermekek vonakodnak odaadni a könyvet, mert »sajnálják«, amint az a múlt évben történt a »Büvös kert«-tel.

Cekota, zlíni szerkesztő, cikket írt a globális módszer ellen. Midőn azonban a zlíni iskolák igazgatója: Vrána, alkalmat adott neki arra, hogy meggyőződjék a globális módszer eredményeiről Zlinben és kerületében, nem habozott a szerkesztő úr visszavonni véleményét. Jellemző ez a megjegyzése: »Annyi ember tudja, hogy jó ez a módszer és mégsem szólal fel mellette majdnem senki.«

Szeretném hangsúlyozni ezeket a szavakat. Szlovenszón is és a többi történelmi országrészben sokan vagyunk, akik gyönyörű eredményeket értünk el ezzel a módszerrel. A mi szavunknak van egy előnye. A mi szavunk azoknak a szava, akik a kísérletet saját magunk átéltük és nemcsak a szomszéd úr vagy a szomszéd asszony beszédéből tudunk róla, aki az újságokban olvasott erről valamit.

Igaz, hogy sok kolléga kényelemből kezeli le a dolgot. Ezeket nincs szándékomban meggyőzni. A fejlődés nélkülük is folytatódni fog. Néhánynak lenne ugyan kedve megkezdeni ezt a módszert, deők (hála az egész éven át folytatott kampánynak) tanácstalanok. Elégséges, ha átolvassák a »Čítanie globálnou metodou«, (a Státné N. kiad. 7.50 Kč, amelyben részletes bevezetést találunk az egyes leckékhez. Ha ezek után kedvet fogunk a munkához, siker és szép eredmények fogják koronázni fáradságukat.

L. Rakušanová után a Nár. Šk. Slov.-ból.
(Fordította: Sőröss Jenő.)

AJANLOM

KORMOS GERŐ:

Számтан, Szám- és Mértan

az új tanterv alapján készült tankönyvet, melyeket már csaknem minden magyar tannyelvű iskola tanítója bevezetett.

ÁRA:

osztott iskolák 2-ik osztálya részére	Kč 6.—
» » 3-4-ik » »	Kč 6.—
» » 5-8-ik » »	Kč 10.—
osztatlan iskolák 2-ik csoportja részére	Kč 6.—
» » 3-ik » »	Kč 6.—
» » 4-ik » »	Kč 10.—

Közvetlen hozzám küldött megrendelésnél minden 5 drb. után egy ingyen példányt küldök, ezen felül a bruttó ár 5%-át a Tanítók Háza javára fordítom.

A könyvkereskedők rendes engedményén kívül a megrendelés bruttó összegéből szintén 5%-ot juttatok a Tanítók Háza javára.

Kapható: Minden könyvkereskedésben és FÖLDESI GYULA kiadó könyvnyomdájában Užhorodon,

FÓRUM

A tanítóság és a demokrácia.

Kedves kartársak és kartársnők, a németországi máglyák lángjai énekelnek. E lángra lobbantott könyvmáglyák élénkliek nekünk, hogy a fasizmus fél a világosságtól, fél a szellemtől, fél a nagy gondolatoktól, fél Gerhard Hauptmannoktól, a Gorkij-októl, Maxtól, Wellstől, Anatole Francetól, Elsa Jeruzsalem-től, Bernard Shavtól s a többi szellemcsillagtól, kik életünket gyönyörű gondolataikkal beragyogják. Tehát máglyára velük, máglyára a könyveikkel. Azt hiszik, ha elégett a könyv, elpusztult vele az emberi haladáshoz vezető út is.

De énekelnek az internáló táborok is, ahol népvezérek és papok, polgári politikusok és szocialisták tűnődnek azon, miért is nem voltak erősebbek a demokrácia védelmében.

Hallgatásukkal énekelnek a szűkére mázolt lapok, folyóiratok, melyeknek egyetlen hivatása ma nem a haladás szolgálata, nem a közélet kritikája, hanem egyedül a diktátorok imádata.

De a fasizmus nemcsak szabadságtipró, nemcsak az arisztokrácia kiszolgálója, hanem militarista is. Új háborús örületbe akarja kergetni a világot, hogy az emberek százezreinek élete árán is visszafizesse a sok milliót, melyet a fegyvergyárosoktól a hatalom megvételeire kapott. Erről beszélnek a teljes üzemmel dolgozó fegyvergyárak, a gyilkos gázokat előállító üzemek.

Nektek is vannak féltett gyermekpalántáitok, kiket gyilkos martalékaul akarnak odadobni a fegyvergyáros fasizmus örületének, szerető hitvesetek s jómagatok, kik hivatva lennétek arra, hogy a rettentő erejű mérges és halált okozó, húsrágó gázok áldozatait, avagy nyomorékaikat legyetek.

Nem! Ebből a fasizmusból sem kérünk.

A fasizmus harcot hirdet a kereszténység ellen is. Papokat börtönöznek be. Katolikust és protestánszt egyaránt. Nem kell nekik a kereszténység, nem a templom. Egy új pogányság, a fizikai erő uralmának hirdetői ők. Ezért robbannak a bombák a templomok kapuiban, ezért repül a revolvergolyó a papok és püspökök ablakán. Az ő érveik nem a meggyőzés, nem az eszme, de a bomba, a golyó, az orgyilkos. Ilyen árvákra nincs szükségünk. Előttünk még szent a biblia, még példakép Jézus, aki nem a bombát, nem a gyilkot, de a szeretetet, a testvériséget hirdette mindenkinek, nem csak az árjájának, de a pogányok és zsidók iránt is. A krisztusi szellem átöleli az egész világot s nem hátrálhat meg a gyűlölet szelleme elől.

Énekgyűjtemény az új tananyagbeosztáshoz
kapható szöv. könyvesboltunkban, Galántán.
(Összeállította több beregszászi járási tanító.)

Ára: 12.— Kt.

A fasizmus nemcsak a politikai megmozdulás lehetőségét teszi teljessen lehetetlenné, hanem a vallási szabadságnak azt a mértékét is, amely lehetséges volt a 16. században, s amely ki-
termelhette magából még a reformátorokat is.

Tehát a fasizmusnak ezt a részét sem kívánjuk.

A fasizmus sovíniszta is, azaz türelmetlen más nemzelek iránt. Legázol mindent és mindenkit, aki az uralmon lévő faj terjeszkedésének útját állja.

E fasizta sivárságban mily biztatóan hangzik előtünk nagy mesterünk, Masaryk intelme: »Nem nemzetünk szerete a sovínizmus, hanem a nemzetek s az emberiség ellensége. Saját nemzetünk szeretele nem jelenti egyúttal a más nemzetek gyűlöletét.« Mi akik hívei vagyunk a demokráciának, szeretjük a mi magyar testvéreinket, lelkünk melegével csüggünk a magyar kultúra ápolásán és terjesztésén, ez azonban nem jelenti azt, hogy gyűlölettel lennénk elítelve más nyelven beszélő testvéreink iránt.

Elétek lártam a fasizmus örületél, hogy szembe állíthassatok jelenlegi helyzetünkkel. A gazdasági válság következtében helyzetünk eléggé nehéz, viaskodunk az anyagiakkal, de ugyanazokkal küzdenek embertársaink is, ennek nyomait érezzük tanítványaink éhező, sápadt arcán és becsott szemein.

Súlyos a helyzetünk, de nincs szájkosárral lelakoltva a szókimondására teremelt szánk. Nem kell hétrét görnyednünk a különböző kis és nagy potentátok előtt. Nem kell rettegnünk felesles hatóságainktól, ha kötelességünknek eleget tettünk. Mert ez is demokrácia.

Mindig előttem lebeg egyik ismerősöm esete, kit nagy protektorok párlfogásával tanítónőnek választottak, de csak azzal a feltételekkel, ha kötelezi magát arra, hogy díjmentes társalkodónője lesz a méltóságos bárónőnek. Azaz felolvas neki, megírja a leveleit, hordja a pletykát, amiért kaphat cserébe tanítást és egy viseltes ruhát.

Kultúremler, aki benne van a demokratikus szabadságjogokba, nem kíván belekóstolni sem a méltóságos feudalizmusba, sem bombahajigáló fasizmusba.

Ezen megállapításunk nem jelenti azt, hogy a demokráciánk

Pályázat

a szlovenszkói katolikus-magyar elemi népiskolákban használandó történelmi tankönyvre.

F E L T É T E L E K:

1. A kézirat négy példányban gépirással legkésőbb 1935. évi február hó 15-ig nyújtandó be a Szent Ágoston Társulat igazgatóságánál Galántán (Plébánia).

2. A könyv a hivatalos tanterv előírásainak mindenben feleljen meg.

3. A katolikus és magyar szempontokat kellőképen ki kell domborítania. A beérkezett pályamunkák közül a legjobbbat a Szent Ágoston Társulat 1000—egyezer koronával jutalmazza, jóváhagyásra az illetékes hatóságokhoz felterjeszti és jóváhagyás után a kiadásról gondoskodik.

A szerzői honorárium külön megegyezés tárgya.

A Szent Ágoston Társulat
Igazgatósága.

elérte a tökéletesség legmagasabb fokát, hanem azt, hogy módunkban áll dolgozni azon, hogy tökéletesedjék, hogy igazán a démon uralma legyen politikailag és gazdaságilag egyaránt.

Ez a belátás késztet arra, hogy a megállapítás után dolgozunk is kell demokráciánk felvirágoztatásáért. Dolgozunk kell kint az életben, mivel a demokrácia jelenti részünkre mint tanítók és mint magyarok részére a levegőt. És dolgozunk kell az iskolában, hogy olyan egyéneket neveljünk, akik élni is tudnak a demokrácia által adott jogokkal, nem úgy, mint az Arisztidesz korabeli gazda, de úgy, hogy mindenkor meg tudja különböztetni a bűzát a konkolytól, a becsületes embert a demagógustól az érdekhajhásztól.

»Minden haladás, így a demokrácia is emberi mű, amely feltételezi a hitet az emberben és munkájában. A haladást csak az éri el, aki ezt igazán akarja. Az eredménybe vetett hit nélkül akarat még sohasem vált valóra« — írja híres tudósunk Vámbéry Ruszlen, a nagy földrajztudós Vámbéry Armin fia.

Ne legyünk olyan ingadozók, mint Anatole France elbeszélé-
sének hőse, Bergeret professzor, akitől egyik tanítványa Goubin egy alkalommal azt kérdezte, hogy van-e élet a csillagokon?

Bergeret tanár ez időben nagyon el volt keseredve, mert felesége, köztudomás szerint, alaposan felszarvazta. Ezért hát így felelt: »Szó sincs róla, hogyan is lephetné el a tiszta égites-
tekel az élet penésze«.

Később a tanárt a Colley de France tanárává nevezték ki, mikor is a tanítvány megismételte a kérdést. Mester, van-e élet a csillagokban?»

A felelet azonban egész más volt, mint az első alkalommal.
»Hogyanne virulna élet a csillagokban, hisz szeretet és élet halja át és termékenyíti meg a mindenséget.«

Franké ehhez megjegyzi: Bergeret professzor nagyon bölcs ember volt, de mégis csak ember volt.

Mi tanítók, ne legyünk az itt élő társadalom Bergeretjei. de higgyünk a haladásban és következetesen dolgozzunk a demokratikus társadalmi berendezkedés tökéletesítésén.

Mondjuk el Heinével, a nagy német költővel: Hiszek a haladásban, hiszek abban, hogy az emberiség boldogságra van teremtvé«.

A haladás tudományában már apáink s elhúnyt magyar nagyjaink is hittek. E hit szellemüljön bennünk magasztos vallássá, amely a tudás alapjaira támaszkodik és már a földön is szerény munkájával megpróbálja felépíteni a maga földi mennyországát. Olyan társadalmi berendezkedést, melyben az emberi erők a kölcsönös segítség egységébe és az emberszeretet testvéri láncába fonódnak össze.

ÚJ SZÁMOLÓGEP

(Terry István nyugalmazott tan. szabadalma.)
Kapható szövevényboltunkban, Galántán.
Részletes leírást az érdeklődőknek készséggel küld a könyvesbolt.

EGYESÜLETI ÉLET

Felhívás egyesületünk tagjaihoz.

Mivel Egner Lajos a Magyar Tanító 1934. évi 9-ik számában közölt kötelezettségének nem tett eleget, a vele kötött szerződés érvénytelen.

Felkérem Kartársaimat, hogy ha Egner valahol ajánló sorainkkal megjelenne, azt tőle vegyék el és küldjék vissza hozzám. Minden ajánlattevőt utasítsanak Könyvesboltunkhoz azzal, hogy a szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítóság könyvszükségletét az látja el.

Kovács közp. elnök.

A TANÍTÓK HÁZA iránt, melynek építkezési munkálata Pozsonyban, a Hrobony-utcán már befejezéshez közeledik, kartársaink körében megélnékül érdeklődés mutatkozik. Egyre-mást érkeznek hozzánk az érdeklődő levelek, s ami nagyon örümdetes: az ifjú tanítói nemzedék sok tagja is följfigyelt a Tanítók Háza, mint egyesületi intézmény sikerére. Ennek a friss érdeklődésnek kézzelfogható eredménye is jelentkezik, amennyiben a fiatal tanítók részjegyek jegyzésével igazolják lelkesedésüket, s azt, hogy az előtük járó tanítógeneráció törekvéseit, munkáját méltányolják, megértik és követik. Szinte meghaló az a melegség és egyesületi szolidaritás, amely egy-egy fiatal kartársunk leveléből kiárad, s a megnyugvás érzése fog el bennünket, mert bizonyossá lesz, hogy amit tettünk, amiért küzdöttünk, azt utódaink kellőleg értékelik, s a megkezdett munkát az elődök szellemében kívánják folytatni. — »Ed-dig fizetés nélkül éltem — írja egyik ifjú testvérünk — ami az állásváltozás következménye. Most, hogy rendben vagyok, régi köteletségemnek is meg szeretnék felelni és a Tanítók Há-zá-ra részt jegyezni. Ha valaki közülünk végigolvasu Alajos Bátyánk, szeretett Elnökünknek a Magyar Tanító szeptember elsejei számában megjelent sorait, ha tanító, úgy szinte vádol-halja önmagát, amiért nincs ő is ott, a nagy család hű fia-i közt.« — Így írnak a fiatalok, s mi ezeknek adunk igazat, nem annak a néhánynak, akik, mint az egyik pozsonyi napilap glosszája megjegyezte, nem helyeslik a Tanítók Háza gondolatát, s azt szeretnék, ha a Tanítók Házáru összegyűlt pénzen tanító-képzőt építenének... Mosolyra húzódik a szánk ilyen naivság láttán, s csodálkozunk azon, hogy ilyesmit, magát komoly sajtó-orgánumnak tartó napilap leközölhelett. Hiszen ezzel az okos-kodással valaki azt is kívánhatná az egyesülettől, hogy a tanító-képzők tanárait is fizesse és más olyan terheket vállaljon ma-gára, amelyeknek viselése nem reá tartozik. Hála Istennek, az egyesületünkbe tömörült magyar tanítóság büszke a saját Há-zára, s a jelek szerint nemcsak az épület külső munkái feje-

zödnék be, hanem a belső berendezést is előteremli az egyesület tagjainak áldozatkészsége, s a Magyar Tanítók Háza már a közeljövőben szolgálatába szegődik a tanítói önszegély nemes céljának.

Dalaskörút 1934.

(Feljegyzéseimből.)

II.

Augusztus 19.

Dalosszállásunk ablakaiból mégegyszer körülöleltük szemünkkel Lévát és vidékét, melynek nagyszerű panorámájában oly sokszor gyönyörködtünk. Búcsúzkodtunk. Lélekben búcsút vettünk mindazoktól, akik ott tartózkodásunkat kellemessé igyekeztek tenni. Azlán a munkás, de kellemes napok emlékével útrakeltünk legközelebbi hangversenyünk színhelye, Érsekújvár felé.

Felcsigázott érdeklődéssel mentünk Újvárra. Vajjon fölsmeri-e, értékeli-e a város lakossága azt a missziót, melyet mi, tanító-dalosok, a magyar dal szolgálatában végzünk? Vagy lán, mint elsőízben, amikor ott jártunk, a közöny hideg zuhanyával hűti le forró lelkesedésünket? Rádió hangversenyünk elő is kíváncsi várakozással tekintettünk, hiszen nem mint Kassáu a stúdió, hanem az elemi iskola tornaterme volt leadóhelyül kijelölve. Vajjon megfelelő lesz-e a hely a leadásra?

Befutott vonatunk Érsekújvár forgalmas pályaudvarára. Kemény Rezső helyi főrendező kartársunk lelkes hangú üdvözlő beszédet mondott, aztán indultunk szállásainkra.

Délután négy óraker ismét együtt voltunk a r. k. iskola tornatermében s Tilkovszky Béla, a bratislavai rádió magyar beszélője (speaker) irányításával kezdetét vette a technikai próba. Ez volt azlán a próba. A leadás tökéletességén kívül próbára tette hangszálainkat és idegeinket egyaránt. Énekeltünk a mikrofon közelében, énekeltünk lával a mikrofontól, énekeltünk a mikrofon hátába, énekeltünk az oldalába, énekeltünk a színpad függőnye mögé rejtett mikrofonba. Eredmény legfeljebb 70—80

Pályázat

a katolikus iskolák első gyónói és áldozói oktató könyvére.

FELTÉTELEK:

1. A kézirat négy példányban gépirással legkésőbb 1934. évi december hó 15-ig nyújtandó be a Szent Ágoston Társulat Igazgatóságánál Galántán (Plébánia).

2. A szöveg alkalmazkodjék a katekizmus megszokott kérdéseihez és feleleteihez. Jópéldákban és rövid magyarázatokban ölelje föl mindazt, amit az első áldozóknak tudniuk kell, hogy a szentségekhez méltó lelkiülettel járuljanak.

A beérkezett pályamunkák közül a legjobbat 300—háromszáz koronával utalmazza a Társulat és annak kiadásáról gondoskodik.

A szerzői honorárium a második és minden további kiadásnál külön megegyezés tárgya.

A Szent Ágoston Társulat Igazgatósága.

%-os tökéletességű leadás lehet, ha a teremben maradunk — állapították meg a stúdióban. Hát, nem maradtunk, hanem Pozsonyból érkezett utasításra kivonultunk az udvarra s kezdődött minden előlről. Alig fél óra hiányzott a hangverseny kezdetéig, amikor a kísérletli éneklést befejeztük. Mindezekről azért írok, hogy a kívülről látók lássák, hogy milyen munkába került, amíg hangversenyünk közvelítése eljutott odáig... De írok azért is, hogy hangversenyünk bírálói a fent elmondottak figyelembe vételével legyenek éneklésünket értékmérőre. Magáról a hangversenyről nem én vagyok hivatott írni és bírálatot mondani.

Este fél kilenckor már az Arany Oroszlán színháztermének színpadán állunk és várjuk a hangverseny kezdetét. A függöny szélszaladt és felcsendült jelgének. Ami ezután következett, legvérmesebb várakozásunkat is felülmúlta és örökké emlékeztetés marad számunkra. Még zúgott a taps, amikor Willand Mancika úrleány hatalmas csokorral kezében az énekkar elé lépett és hájos közvelenséggel elmondta pompásan megírt prológját. Majd Staudt Ferenc kartársunk üdvözölte remekbekészült és nagy szónoki leudülettel elmondott beszéddel (Japunk más helyén közöljük) énekkarunkat. Beszédét befejezve, az érsekújvári tanítómegye tanítóóságának nevében czüst serleget üyujtott át emlékül és elismerésül az énekkarnak. Tomboló taps követte a szónok szavait. A város közönségének nevében Holota János dr. városbíró mondott szíves Isten hozottat. A járás szlovák közművelődési egyesülete nevében Kettner professzor mondott szlovák nyelvű üdvözlő beszédet, míg a Sz. M. K. Egyesület és a város kath. társadalma nevében Turchányi Imre üdvözölte énekkarunkat. Aztán Érsekújvár dalárdái üdvözölték szóval, dallal, virággal, babérkoszorúval tanító dalostestvéreiket. Schneider Ede a Kath. Énekkar, Kurucz Ferenc a Gazdadalárda, Szekának N. a Vasasdalárda, Ludik István ipartársulati elnök az Iparos Dalegylet nevében mondtak üdvözlő beszédet. Az egyes énekkarokat Kauzál József, Szendrey István (Gazda- és Vasasdalárda) és Pataky Ferenc kartársak vezényelték.

Amikor Alajos bátyánk, szeretett elnökünk, az énekkar előtt székekre helyezett czüst serleg, babérkoszorú és virághalom mögé áll, hogy örömtől fátyolozott hangon megköszönje a kitüntető fogadtalást, mindannyian a lelkünkbe befelé hullattuk örömkönyveinket és szent fogadtalmat tettünk, hogy a magyar dal ápolásában és hordozásában, legyen az bármilyen fá-

NÉPSZINMŰVEK
KABARÉTREFAK
IFJÓSÁGI SZINMŰVEK
KARÁCSONYI SZINJÁTEKOK

kaphatók: a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában.

A raktáron levő szímműveket helyszűke miatt felsorolni nem tudjuk, SZIVESKEDJÉK ARJEGYZÉKET KÉRNI.

rasztó és áldozatos, munkálkodni erőnk fogyláig meg nem szü-
nünk.

A hatalmas és lelkes közönség pedig az egyes énekszámok után egyre fokozódó lelkesedéssel ünnepelte a magyar dalt és énekkarunkat, Érsekújvári hangversenyünkre. a város és vidéke lelkes közönségére igaz szeretettel és hálával fogunk mindenkor emlékezni.

A magyar tanító-dalososok fáradhatatlan kultúr-munkájának megbecsülésél szimbolizálták a dalosok fekete ruháját díszítő fehér szegfűk is, melyeket Ulip István losonci virágkereskedő küldött Losoncra a hangverseny estéjére. Miközben a virágot föltűztük, gondolatban szeretettel szorítottunk kezét az adományozóval, aki énekkarunkat losonci tartózkodásunk és hangversenyünk óta szívébe zárta, s irántunk való szeretetének hasonló módon már több ízben tanújelét adta.

A hangversenyt táncmulatság követte s miközben a fiatalság a táncban keresett szórakozást, az énekkar tagjai a kapott serleget ürítették a magyar dal és a magyar dal jegyében össze-
forrott Érsekújvár város és vidéke kedves közönségére.

Augusztus 20.

Pihenő nap. A közelben vagy további állomáshelyünk közelében lakó dalostestvéreink hazautaztak, hogy pár órát családjuk körében töltsenek, míg mi, Újváriban maradtak, a várost és a Nyitra partjának élénk strandéletét tekintettük meg. Az egy-napi szabadságot élveztük, pihentünk.

Augusztus 21.

Gután kartársaink egy tekintélyes csoportja várta befutó vonatunkat. A gutai kartársak nevében Németh János mondott szíveshangú üdvözlő beszédet. A szíves szókra hasonló szíves-ségei válaszolt elnökünk, míg az énekkar a jeligéjének eléneklésével köszönte meg a szeretetteljes fogadtatást.

Az állomásról az Iparos Kör helyiségeibe vonultunk, ahol pompás és hőséges uzsonnával kedveskedtek gutai kartársaink és kartársaink.

Hangversenyünket az új polgári iskola színpaddal ellátott hatalmas tornatermében tartottuk. A hangverseny kezdete előtt Zsemlye Kató kartársaink üdvözölte énekkarunkat meleg szavakkal és gyönyörű virágcsokorral. Az üdvözlést elnökünk köszönte meg az énekkar nevében.

Műsorunk egyes számain a közönség nagy lelkesedéssel fogadta és mindvégig melegen ünnepelte énekkarunkat.

A hangversenyt ill. is táncmulatság követte, melyről azonban a fáradt tanítódalososok mihamar szállásaikra tértek, hogy a mindennapos próbák, utazások, hangversenyek felőrölte energiájukat utolsó, vágfarkasdi hangversenyükre fölfrissítsék.

Augusztus 22.

A délelőttöt Gútán töltöttük, amikor is Bognár Gergely szent-
széki tanácsos látta vendégül énekkarunkat, ilymódon akarván kifejezésre juttatni a magyar dal missziós körútját járó magyar

tanító-dalosok iránt való nagybecsülését. Meghatóan kedves volt az a szeretet és közvetlenség, mellyel minket, tanító-dalosokat, fogadott és vendégül látott. A szíves vendéglátást, az együtt töltött percek-órákat legkedvesebb uticélmékeink közé sorozzuk.

Közvetlenül ebéd után futott be számos farkasdi hintó és egy műlhásszekér, hogy minket Farkasdra szállítsanak. A hintó-oszlopot Mile Dániel kartársunk vezette, aki a farkasdiak szíves üdvözlését is magával hozta Gutára.

Beluch Imre daltestvér, alelnökünk intézett még pár szív-bőljövő köszönő és búcsúsózt a búcsúztatásunkra megjelent gutai tanító-testvérekhez, aztán hintókra szálltunk. Elindult a kocsisor, végig az egyik kétségbeejtően hosszú és kétségbeejtően poros, faluhól kivezető utcán. A kapuk előtt, tornácokon, ablakokban kíváncsi férfiak, asszonyok, gyermekek. Alig vártuk, hogy a falu fullasztó porából kikerüljünk, hogy friss, tiszta levegőt szívhassunk fáradt tüdünkre, légző-szerveinkre. Végre kiértünk. De hol az üde, pormentes szabad-levegő?! Sehoh. Ha lehet, még nagyobb a por, mit a sok hintó felver. Amint áthaladtunk a Kis-Duna hídján, sóváran néztünk az izzó porfelhőből le az üdén zöld vízre. Még csak szemünket sem tudtuk hol megpihenetni. Ameddig a szem ellát, kiszáradt, poros legelők. Csak a Vág töltése mentén és a messze távolban látunk vigasztalan egyhangúságban fűz, majd topolyfa, rezgőnyárfa és akácia csoportokat. Később termőföldek közt vezetelt keresztül utunk, de a kép alig változott. Az út mentén közelebb-távolabb egy-egy tanya ház fehér foltja villant elő a fák közül. Guta egyik külső tanya-részén az ú. n. Kisszigeten haladtunk keresztül ekkor. Aztán a szímiői földeken át a negyedi határba értünk. Por az úton, por a fűszálakon, fákon, rajtunk, bennünk, mindenütt és mindenben. Örömsóhaj szakadt fel bensőnkéből, amikor Negyed házai feltűntek. Az egyik mellékutcából Alajos bátyánk kocsija tűnt elő, aki mint házigazda, fogadásunkra érkezett s szíves szókkal hívott rövid pihenőre.

A szíves meghívást jószívvvel fogadtuk, de elárulom, hogy nemcsak a szíves hívó szóra, hanem elsősorban szívünk, lelkünk sugallatára kerestük föl szeretve tisztelt Vezérünket kedves Csáládja körében, hogy otthonában tisztelegjünk előtte és őt őszinte hálaunkról: ragaszkodásunkról, biztossítsuk. Kedves kötelességünknek tartottuk azt is, hogy minden magyar tanító háliját tolmácsoljuk Kovács Alajosné önagságának, a magyar tanító-érdekek fáradhatatlan munkálójának.

GERHÁT GYULA orgona- és zongora javító
és hangoló
Komárno, Duna-u. 4.

A vállalt munkákat szakszerűen és jótállással végzem. Elismerendő bizonyítványok az ország minden részéről.

Mindannyiunk lelkéből szólt Beluch Imre bátyánk, amikor a ház népét üdvözölte és az a kis virágszokor, melyet Boross Miklós daltestvérünk nyújtott át a ház Ürnőjének. Hálánkat és szeretetünket volt hivatva tolmácsolni pár dalunk is, melyeket Vendéglátóink tiszteletére énekeltünk.

Lelkünkkel a szíves fogadtatás, testünket a dús uzsonna üdítette föl.

Az iskola udvarán a nép gyermekei mondtak üdvözlő beszédet és nyújtottak át virágszokrot énekkarunknak. Majd a negyedi tüzoltóság parancsnoka mondott üdvözlő beszédet s a tüzoltóság testületileg tisztelgett.

Lelkileg, testileg felüdülve keltünk útra a közeli szomszédságban fekvő Vágfarkasd felé. Kocsisorunk elé a farkasdi ifjúság pompás lovasai és a negyedi tüzoltóság fegyelmezett csapata sorakoztak fel s impozáns menetben vonultunk Farkasd felé. Farkasd határában az ottani tüzoltóság katonásan fegyelmezett szakasza állt a menet élére. Így vonultunk a székházi székház elé, melynek udvara és környéke a fogadtatásunkra megjelentek tömegétől tarkállott. A székház bejáratánál az érkező dalosokat a kétoldalt felsorakozott tüzoltóság üdvözölte tisztelegéssel. Az ünnepélyes és kedves fogadtatás az udvaron folyt le. Nagy Irmuska és Palesik Baba tanítógyermekek szép beszéddel és virágszokorral köszöntöttek bennünket, majd Nagy Benő tanító-testvérünk mondott Isten hoztat. A kultúr egyesület nevében Haulik György üdvözölte énekkarunkat lélekbelifakadó beszéddel. Közben fürge leánykezek minden tanító-dalost felvirágoztak. Elnökünk meghaltott szavakkal mondott köszönetet a kitüntető fogadtatásért és üdvözlésért. Aztán szíves házigazdáink kíséretében szállásainkra indultunk.

A hangverseny iránt való érdeklődésre jellemző, hogy a jegyek nagy része már elővételeben elkelt s az érdeklődők egy igen tekintélyes csoportja a nyitott ablakok alatt volt kénytelen a hangversenyt végighallgatni.

Mielőtt hangversenyünk kezdetét vette volna, Osztényi József dalostestvérünk intézett lelkes beszédet az egybegyűttekhez. Majd Oswald I.ajos a Galánta-Vágsellye tanítóegye elnöke méltatta a tanító-dalososok hangverseny körútjainak jelentőségét. Mindkét szónok beszédje mély benyomást gyakorolt az egybegyűttekre.

Aztán úrrá lett a lelkeken a magyar dal varázslatos ereje. A hangverseny utolsó műsorszámának utolsó akkordjai is régen elhangzottak már, s a közönség csak tapsolt és nem mozdult helyéről. Aztán még egyszer felzengett a dal, a magyar dal, a tanító-dalososok ajkán.

A műsor utolsó száma előtt Loczner Guszláv r. k. plébános üdvözölte költői szárnyalású beszéddel a tanító-dalososokat. Be-

IFJÓSÁGI KÖNYVEK NAGY VÁLASZTEKBAK KAPHATÓK
a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában, Galántán.
Kívánatra úrjegyzéket küldünk.

széde nyomán tombolva zúgott fel a taps.

Vacsoránk búcsú vacsora volt. Még egyszer körüljárt a serleg, majd felhangzott a édes-bús búcsúdal: Ballag már a vén diák... tovább, tovább... Még egy-egy forró dallestvéri kézzszorítás, ölelés, aztán vége volt. Szép volt...

Hálás szívvel emlékezem és tudom, hogy velem együtt minden dallestvérem, mindazokra, akik ennek a gyönyörű és minden tekintetben eredményes hangversenykörútnak megrendezésében résztvettek, vagy annak sikere érdekében fáradoztak, odaadással és önzetlenül közreműködtek, munkálkodtak. Fogadják mindannyian mindannyiunk őszinte köszönetét és elismerését.

Névszerint: Bíró Béla ig. tanító (Szögyén), Molnár László és Kömley László ig. tanítók (Nagysalló), Kemény Rezső, Tatarik Emil, Drien Károly, Plichta János, Virsik János karlárak (Érsekújvár), Nagy Benő, Barta Kálmán, Mile Dániel, Palcsik Jenő tanító-estvéreink (Farkasd), valamint a szögyéni és gútai tantestületek.

Rendező tanítóestvéreinktől tudjuk, hogy a rendezéssel kapcsolatos munkáik során úgy a hivatalok, mint az egyházi és világi testületek vezetői részéről a legnagyobb megértéssel találkoztak. Hálás köszönetünk érte.

Szép tanújelét adták a magyar dalkultúra érdekében való áldozatkészségüknek Krekó Imre, Surányi Gyula és Kerekes Béla szögyéni autótulajdonosok, akik üzembőltség megfűtítés ellenében bocsátották rendelkezésre autóikat a szögyéni rendezők propaganda körútljai alkalmából. Ugyanúgy mindazok a farkasdi gazdák, akik hintóikat és fogataikat a guta-farkasdi útra ingyen bocsátották rendelkezésünkre. Köszönjük áldozatkészségüket úgy nekik, mint a farkasdi Iparos Körnek, melynek vezetősége 100 korona adománnyal járult hozzá a daloskörút költségeihez.

Ha valakiről megfeledekzem, ne érjen megszólás érte.

Ocsovay Imre.

A m. tisztelt Tanító urak szíves figyelmébe ajánljuk az új tanterv szerint készült **Mónus Gyula és Szerényi Ferdinánd**

A honismeret és polgári nevelés tanításának útmutatóját

A könyv 266 oldal terjedelmű. Tartalmazza a honismeret tanításának módszerét. Az áttekintő tanterveket az egyes tárgyak kapcsolódásának feltűntetésével. A honismeretnek és polgári nevelésnek teljes anyagát tanítási vázlatokban. Az énekhez szolgáltatja a teljes anyagot kottákban. A fogalmazásnak iskolai és házi feladatait kidolgozott példákban és a kézimunkának, rajznak, olvasásnak a honismerethez simuló anyagát. A könyv tehát 4-5 segédkönyvet tesz feleslegessé, illetőleg pótolja azokat. A tanító e könyv birtokában nélkülözhet minden más vezér- vagy segédkönyvet, mert előtte van osztályának majdnem teljes anyaga. — Ára Ké 60.— Megrendelhető minden könyvkereskedésben, valamint kiadóhivatalunkban. Szállítjuk 20.— koronás havi részletre is. Teljes tisztelettel: **ACADEMIA** könyvkiadó, Bratislava, Grössling-u. 8.

Az Országos Magyar Tanítói Énekkar üdvözlése Érsekújvároft.

Irta és elmondta:

Staudt Ferenc érsekújvári tanító.

Az érsekújvári és vidéki magyar tanítóság nevében szeretettel köszöntelek Benneteket itt, annak a városnak porondján, melynek a múltban oly dicsőséges szerep jutott oszlályrésztül, a jelenben pedig Délszlovenszko gazdasági és kulturális életének központja: Érsekújvároft.

Alig néhány órája, hogy a rádió csodás hullámain át, szétküldték a magyar dalt a nagyvilágba és ezzel közvetlen kapcsolatot teremtettek a mai napon a nagyvilág és kicsiny városunk között, máris itt álltok, hogy közvetlenül gyönyörködtessetek bennünket művészetetek nagyságával.

Ha valaki tudja, úgy mi, a li pályatársaitok tudjuk legjobban, mit jelent elhagyni a megérdemelt pihenőt, elhagyni a községet, a szeretett családot és a vezér hívó szavára összegyülekezni Szlovenszko leglávolabb eső vidékeiről csak azért, hogy áldozatok a magyar dalkultusz oltárán és bevigyék a magyar dalt faluba és városba egyaránt.

Mert mi is az a magyar dal?

Bánatos arcú özvegyi mosoly a régmúlt idők kódén át, mely vigasztalást nyújt sorsküzdelmekben és erőt, kitartást a jövő munkálkodásunkra.

Vadvirágos rét a magyar nóla, melynek ezernyi szinompás virágait Ti szeditek össze, kötitek csokorba, szent örökségül hagyva az utódoknak a megőrzésre és megtartásra!

Reggeli napsugárban ezernyi szint játszó apró harmatcseppek a magyar dalok, melyek megtermékenyítik és szívvirágot fakasztanak a legszárazabb ugaron is, mert szeretet-magból vettek.

Azért drága minékünk a magyar dal, mert elkísér egész életünkön át, születésünktől kezdve elmúlásunkig. Ezt dalolják a magyar édesanyák a családi tűzhelynél a böleső felett, sokszor újjelt nappallá téve, amikor halkán elhangzik a kimerült anyai ajakról: »Este van már, késő este«.

Ezt dalolják a magyar ifjak és lányok holdvilágos nyári esteken, mert ezekkel fejezik ki szívérzelmüket, örömmel és bánatukat már évszázadok óta. Amikor halkán megnyílik a rácsos kis ablak arra a dalra: »Gyere velem akáclobos falumba«.

S végül ezt dudolják öszülő fejű apáink a téli esteken át, mikor életünk alkonyából a dal szárnyán visszaröppennek ifjúságuk boldogságteli álmaiba, mely visszaemlékezés könnyet csal a szemükbe és halkán dudolják: »Szép ifjúság jöjj vissza egy szóra, őszi rózsá, halvány őszi rózsá«.

Ezért drága kincsünk nekünk a magyar dal, mert megtanul-

tuk belőle szenvedéseinket őszinte könnyekkel megsiratni, örömeinket hatványozottan megosztani, sírva-vigadni.

Föl tehát a Magyar Tanító-zászlót a magasba, föl a csillagos égig és mi büszkén tekintünk föl rá, mert vérek vagyunk a Ti véretekéből, egy test, egy lélek és egy szívdobbanásban.

Most, hogy nemsokára felhangzik ajkatokról a magyar dal, kívánom, hogy a mai est méltó babér legyen dicsőségtek eddigi koszorújában.

A magam és sok száz tanítólársam nevében szeretettel nyújtom át e serleget. Órizzétek meg a végtelen időkig és töltsetek meg esordultig a magyar dal izzó, perzselő, mámoros és illatos italával, kínáljatok meg belőle még hosszú esztendőknél át, minden magyar dalra szomjúhozó rokon lelket!

Isten hozott!

Lapszemelvények országos énekkarunk nyári körújáról.

A csehszlovákiai magyar sajtótermékek a legnagyobb dicséret hangján emlékeztek meg énekkarunk ezidei délszlovenszki körújáról. Az egyes beszámolókból hadd álljanak itt az alábbi szemelvények:

Prágai Magyar Hírlap (augusztus 18.): »Páriját ritkító érdeklődést váltott ki az egész környéken a Szlovenszki Általános Magyar Tanítóegyesület országos énekkarának augusztus 15.-ére Szőgyénbe hirdetett hangversenye. A nagyszerű magyar tanítódalosokat zsúfolt ház fogadta és számról-számra fokozódó lelkesedéssel ünnepelte... A Heckmann István országos karnagy vezénylese mellett előadott szebbnél-szebb számok frenikus sikert értek el.

Augusztus 22.-én: »Sikert sikerre halmoz a Szlov. Magyar Tanítóegyesület orsz. énekkara cím alatt — többek közt — ezeket írja: »A szlovenszki magyar tanítók énekkara e hó 18.-án tartotta meg hangversenyét Nagysallón. Ünnepe volt ez nemcsak Nagysallónak, hanem az egész vidéknek... Az üdvözlések után felcsendültek a szépséges magyar dalok. A dalárda két órán át adta elő a szebbnél-szebb műdalokat és régi magyar nótákat. A nagyszerűen és ízléssel összeállított műsor nagy zenei tudásra és rátermettségre vall és Heckmann István lévai karnagy tökéletesen produkált. A harminckét magyar tanítódalos a legnagyobb elismerést vívta ki, mert nemcsak két röpké órát édesített meg, hanem jellemző erejű bizonyítékát adta annak, hogy mily hódítóan magas a magyar dalok zenei értéke. A nagysallói hangverseny után aug. 19.-én Érsekújvárott tartotta meg hangversenyét a dalárda. Az estén Érsekújvárnak színe-java vett részt és a vidékről is számosan jöttek

Túry—Nagy—Tóth:

»Tornanyag az új tananyagbeosztáshoz.
Kaphatók a Magyar Tanítók Szöv. Könyvesboltjában, Galántán.

a városba, hogy a kitűnő dalárda énekszámáiban gyönyörködjenek. A kiváló dalárda minden számot nagy felegyelmezettséggel és pompás összhanggal adott elő. A dalosok dinamikája és ritmikája semmi kívánnivalót nem hagy hátra. Emellett valóban a szívükkel énekeltek. Heckmann István karnagy teljes művészettel vezényelt és a közönség szünni nem akaró lappal köszönte meg a magyar dalkultúra fáradhatatlan munkásainak ezt a ritka élvezetet.

A »Híradó« augusztus 22.-i száma ugyancsak hasonló lelkes beszámólót közölt az érsekújvári hangversenyről, Schrédli Elemér aláírásával.

A »Magyar Újság« augusztus 25.-i száma rövid híradást közölt a farkasdi hangversenyről, kiemelvén, hogy »a dalárdát szívből eredő szeretettel fogadták, virágcsokrokkal és koszorúkkal halmozták el«.

A »Hanza Szövetkezeti Újság« is írt a hangversenyekről. Szeptember 1.-i számában, a farkasdi hangversennyel kapcsolatban, ezeket olvastuk: »A hangversenyt a farkasdi szövetkezet emeletén levő hatalmas teremben tartották meg. A szövetkezeti kultúrterem zsúfolásig tölve volt, ott volt az egész vidék lanitósága, gazdalakóssága, hogy gyönyörködjék a dalban. Még az utcán is tömegek álltak a szövetkezet előtt, onnét hallgatták a magyar tanítók édes-bús nótázását. A hangverseny első részében műdalokat adtak elő, a műsor második részét magyar népdalokból, csillogó gyöngyszemekből rakták össze. Bús nótákat pattogó csárdások követték, a műsört a legjobban állították össze. Nagyszerű hanganyaggal rendelkezik a Tanítók Dalárdája, amely bármelyik nagyváros hangversenypódiumán is megállná helyét... A magyar tanítódalárda befejezte ezidei nyári hangversenykörútját, melyet mindenütt siker, diadal kísért. Lassan kezdődik újra a munka, a dalárda a nevelői munka mellett tovább dolgozik, tovább tanul, hogy még nagyobb tökéletességgel daloljon a jövőben.«

E helyütt is fölkérjük ama karlársainkat, akik a föntieknek kívül még más lapok beszámolóiról is tudnak, szíveskedjenek az illető lappéldányt elküldeni az énekkar irattára számára, esetleg levelezőlapon jelezni az illető újság számát. Cím: Boross Béla, az énekkar titkára, Alsószeli.

Rendelje meg a »Tantervi szabályzat« alapján összeállított

Ének gyűjteményt

86 válogatott ének, fokozatok (haladó évf.) szerint csoportosítva. — 1, 2, 3 szólamú, dalos ünnepélyekre is nagyon alkalmas énekek.

Összeállította: a beregszászi járás tanítótsága.

A 30 (félívnyi) oldal terjedelmű és nagyon szép kiállítású kotta-füzet ára: 12 Ké.

Megrendelhető:

Rendelje meg, míg a készlet tart.

Földes Adolf tanító, Beregszász, Templom u. 12 sz.

Meghívó. A Sz. A. M. T. Egyesület Košice-moldavai járásköre folyó évi október 11.-én, (csütörtökön) Turján az állami iskolában 9 és fél órai kezdettel tartja évi közgyűlését. Mielőtt gyűlésünket tanítási napra tettem, az illetékes két tanfelügyelő úr kikötötte, hogy az előző napi szünnapon tartásnak kártársaim előadását, Targysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Évi jelentés és beszámoló. 3. Pénztári jelentés. 4. A segélyek ügye. 5. Gyermektanulmányi előadás, tartja Szepesi Gyula. 6. A rádió nevelő hatásáról értekezik Törzsök István. 7. A Tanítók Háza, — kapcsolatosan a Domov biztosító társ. košicei litkárának ismertető előadása. 8. Tisztújítás. 9. Indítványok. Közébed után kirándulás a Szádelői völgybe. Velká Ida, 1931. szeptember hó 20.-án. *Vajda Károly* ügyvezető elnök.

Idei Zsebnaptárunk a kartársak körében a szokottnál is kedvezőbb fogadtatásban részesült. A naptár szerkesztője, Uherczky Géza kartársunk, mindenre kiterjedő figyelemmel, gondnal és szeretettel állította össze a Zsebnaptár anyagát. A szükséges naptári rész és egyéb hasznos tudnivalók után a pénztári és egyéb följegyzésekre alkalmas rovatozott üres lapok vannak, s az osztályozó rész üres lapjai is felhasználhatók különféle bejegyzésekre. Az igazgató kartársak munkáját könnyíti meg a tartalmas határidő-napló. Nagyon jó gondolat volt közzétenni az iskolai szünetekről szóló törvényes rendelkezéseket, mert a szünetek tekintetében sok helyen nagy bizonytalanság uralkodott. Hasznos újítást jelent a pozsonyi iskolaügyi referátus újabb körrendeleteinek a közlése is. A tanítói állásokról, azok szervezéséről, az államszegély kérelmezéséről stb. bőséges tájékoztatót és útmutatást találunk, úgyszintén tiszta képet kapunk a fizetésleszállítás intézkedéseiről, s a fizetési és nyugdíjügyről általában. Tabellák, kimutatások egészítik ki az adminisztratív információkat, s a függelékben számos kérvény- és más hivatalos irat-minta támogatja az iskolai adminisztrációt. A központi egyesület, s a tanítómelegek és járáások tisztikárának pontos névjegyzékét Nemcsik Béla állította össze. — A minden tekintetben megfelelő, tartalmas és kimerítő tanítói zsebnaptár elkészítéséért Uherczky Géza szerkesztőt illeti a dicséret és elismerés. A szép nyomdai előállítás és kötés a konráomi Spitzer-nyomda érdeme.

A **Galánta-vágsellyei tanítómege választmánya** szeptember 20.-án Galántán tartotta gyűlését Oswald Lajos elnökle alatt, aki tájékoztatta a választmány tagjait a losonci kp. gyűlés határozatairól, s az aktuális egyesületi problémákról. A választmány az őszi közgyűlés időpontját november 14.-ére tűzte ki, s megállapította a közgyűlés tárgysorozatát. A választmány elhatározta, hogy a közgyűlésre meghívja Manga János pozsonyi kartársat, s fölkeri őt az iskolai rádióleadások népszerűsítése érdekében előadás tartására, s az iskolai helyszíni közvetítésekkel kapcsolatos technikai kérdések ismertetésére. A Szivárvány című gyermeklap ügyét a választmány a kartársak szeretetébe ajánlja.

KRÓNIKA

Tisztujítás volt.

Felhasználad-e Testvérem, a kínálkozó alkalmat, hogy az Egyesület vezetésében akaratomat nyilvánítsd? Ha igen, mielőtt a szavazatodat elküldödted, megfontollad-e, hogy kik az érdeme-
sek a Te bizalmadra? Mérlegelted-e, hogy mi az előbbreválók: a személyi ambíciók kielégítése, vagy a közérdek? Azt nézted-e a választásnál, hogy ki tehet többet az Egyesületért? Ha így cselekedtél, Testvérem, öntudatos szlovákországi magyar tanító vagy. E magatartásodnak meg is lesz a következménye, akaratom folytán olyanok kerülnek a kormányrádhoz, akik mindnyájunk meglepődésére még nagyobb dicsőségre vezethetik az Egyesület hajóját.

De mindnyájan így cselekedtetek-e Testvéreim? Nem akadt sorainkban olyan, aki a szeptember elsejei Magyar Tanítóban érkezett szavazólapot únottan félrelökte: »Mit szavazzak? Majd választ másra! Ha így cselekedtél, Testvérem, e hibádat nincs jogod még azzal sem kendőzni, hogy azért nem szavaztál, mert a jelölteket nem is ismered. Ez állításod csak azt bizonyítaná be, hogy nem ismered Egyesületünket sem, mit sem tudsz annak tizenöt éves diadalmas úljáról. De ha az Egyesület központi gyűlése által kandidáltakat nem is ismered, ismeresz másokat, Testvérem. Szavazz azokra, van rá módod és alkalmad, ne mentegelőzzél, hogy azért nem szavaztál, mert egész másként képzeled az egyesületi életet. Itt volt az idő és alkalom, hogy olyan személyeket válassz, akik ezt a másféle egyesületi kiállást inaugurálják. Küldj, Testvérem, a kormányhoz olyan férfiakat, akik a Neked megfelelő Egyesületet alakítsák ki a régi kereteken. Ha eszméiddel és jelöléseddel eléred a többséget, annak akarátul egyesületi demokráciánknál fogva mindenki tisztelni fogja, annak rendelkezései előtt mindenki meghajol. De ha kisebbségben maradsz, vagy azt érzed, hogy kisebbségben maradnál, ne duzzogj, ne húzódj vissza sértett büszkeséged csigaházába, ne merülj meddő gáncoskodásba, mert ez könnyű, mint a magyar közmondás tartja: »Kritizálni hanyallfekve is lehet.« És most, mikor megjelent írászatodon a szavazólap, s Te azt vélkes nembánomsággal a papírkosárba vetetted, vélkedel még azzal is hiába akarnád széptelgetni, hogy azért nem szavaztál, mert úgyis kisebbségben maradtál volna. Honnan tudod, ha meg se kísérelted?

Vagy az egykoronás bélyeged sajnáltad a szavazólap elküldésére? Ezt nem hiszem, Testvérem. Bármily nyomasztó az anyagi életünk, bármily szegénység uralkodik is a tanítóházak tájékán, egyesületi tagságod aktív kifejezésére mégis csak akad egyetlen koronád lapos tárcád fenekén. Vagy annyira sem tartod érdemesnek az Egyesületet? Ne ejts kétségbe, Testvérem, ne igazold rágalmazóidat, akik azt állítják úton-útfélen, hogy a szlovákországi magyar tanítóknak csak addig kell az

egyesület, míg az állampolgársági, fizetés-utalási, nosztrifikációs vizsgálati ügyeket intéz el, mihelyt e frontokon a harcok elcsitulnak, csak egynéhány bejegesen ideális tanítótestvér meleg szeretetében él az egyesülési vágy, az Egyesület iránti lelkesedés. Nem félsz, Testvérem, hogy valami szükségzerűség ismét előállhat — Isten őrizzen tőle — s nem fogsz pirulni, mikor újra kopogtatni kell azokon az ajlókon, amik mögött a Te álltad kineveletl, vagy egyszerűen nb. figyelmedre nem méltatott botond ideálista testvéred munkálkodik a közjéért?

Nem hiszem Rólad, kedves Testvérem, hogy Te ilyen volnál! Rágatom ez mind, s csak rosszakaróid terjesztik Rólad. Nem! Te most is teljesítetted szavazói kötelelességedet, ha jelölted el, belenyugszol a többség akaratába, azt nem szabotálod el, nem állasz félre duzzogni, sőt jennon dicselkedni: Nem szavaztam, Testvér! Meghallottad az elnök szavát is, hogy a köz-székségét lát, mert gyéren vannak a kötelelességet teljesítő tagok. Te idejében és teljes egészében befizetted a tagdíjat, támogatod a Könyvesboltot. Eleget teszel a Tanítók Háza iránti részjegyzői kötelelességednek is. Ha ilyen vagy, Testvér, akkor nincs baj. Akkor sikerülni fog minden, améhez hozzáfoglunk. Akkor nincs halálom, mely bennünk nem akarásaink közben elgáncsolhatna, akkor nem hiába morzsoltuk le a lefolyt tizenöt évet. Légy is ilyen mindig, Testvérem! Teljesítsd a közösség iránti kötelelességedet, hisz az emberi munka kollektívizmusára csak így tudod nevelni a rádbízott nemzedéket, ha a közösség iránti kötelelességeket le is érzed. E kötelelesség teljesítése ma még csak egy koronába került, holnap lehet, hogy már jelentős áldozatokba. Felelősségérzetünkéből folyik, hogy azt mindenkor egyképpen teljesítsük. Mert kötelelesség nincs kisebb, vagy nagyobb, csak egyféle...

A tisztviselőstátus példátlan pauperizálódásáról,

életstandardjának hihetetlen súlyedéséről, általános eladósodásáról állandóan beszélni kell. Azt mondja Goethe, hogy az igazságot csak azért kell sokszor hangoztatni, mert a hazugságot is állandóan fenn hirdetik. Általános nyomorúságunk ilyen igazság, s azért kell hangoztatnunk, hátha meghallják azok, akikre tartozik. Mert, bár érezzük a nap-nap mellett súlyosbodó anyagi helyzetünket, de emiatti fajdalmas panasznak úgy elcsitul, mintha bajunk sem volna. Pedig e hallgatás csak a jássult közöny, a nyomasztó terhek kiváltotta nekünk már minden mindegy» apátia. Ez a dermedt hallgatás pedig bűn, mert »Néma gyermeknek anyja sem érti a szavát. A gazdasági nyomorúság miatt minden osztály jajongott, segítségért nyujtogatta a kezét, s nem is hiába, mindenütt csak csurrantottak valami vékony erecskét, csak a tisztviselői osztályról volt az a közhiedelem, hogy az nem szorul támogatásra, sőt attól mindenki csak áldozatot várt. És ezt az áldozatot meg is hoztuk. Tessék csak utána számolni! 14 %-kal leszállították a fizetést, 2 %-kal felemelték a nyugdíjárulékokat, 30-40 %-kal emelték

a jövedelmi adókat, elkobozták a törvényben biztosított karácsonyi pótlékot, az előlépésnél csak 50 %-ot fizetnek ki, a tisztviselő-házaspárok működési pótlékát is leszállították: ezek a fizetéscsonkítások summa-summárum csaknem 25 %-os fizetésleszállítást jelentenek. Tessék mutatni még egy státust, mely még egy ilyen áldozatot hozott volna a közgazdasági élet egyensúlya érdekében!

És e leszállításokkal szemben mindazon cikknek az ára, melynek a köztisztviselő a fogyasztója, emelkedett, vagy legjobb esetben változatlan. A kenyér ma drágább, mint a fizetésleszállítás előtt, a vasút, pósta, dohány, cukor, kávé ára változatlan, a ruha, fehérnemű ára emelkedett, a taníttatás drágult, több a tandíj, drágábbak a könyvek. Honnan kerítse elő ezt a túlkiadást az a szegény tisztviselő? Miről mondjon még le, hiszen már olyan igénytelen, olyan koldús, hogy az útonjárónál sem különb, kultúrigényeinek kielégítését csak évről-évre tologatja annak a reménye nélkül, hogy azt csak valaha is elérheti.

Mindenre lehet találni módot, ha azt komolyan akarják. Volt erő, hatalom és pénz, hogy a bankokat szanálták, megalkották a gabonamonopóliumot, ezzel legalább részben sikerül a gazdálársadalom talpraállítása, szó van most a kisiparosok megsegítéséről is, de senki nem beszél arról, hogy a háromnegyedrészen eladósodott tisztviselő-oszályt is szanálni kellene. Talán nem panaszkodunk eléggé?

Ne hallgassunk hát, Testvéreim! Vigyük sebeinket, rongyainkat a fórumokra. Mutogassuk meg, hogy koldússokká lettünk. Bevevő falatunk is szűken van, gyermekeink taníttatás nélkül, reménytelenül lézengnek. Küldjük mindensfelé szegénységünk SOS kiáltását, jusson az el a költségvetés készítés idején az illetékesekhez is. Jöjjenek és lássák meg azok az urak a hónapok tizedikén a hivatalaszobák toprongyos, gondbamerült tisztviselőseregét, amely hova-tovább életerejének, munkabírásiának, életkedvének végére jut, s rövidesen kidől. Hisz igaz, hogy az új generáció már a sarkunkra lép, s kész a mi éhbércinkért is átvenni helyeinket, de nem lesz-e nagy kára a köznek is, ha a régi, begyakorolt sereg teljesen összeomlik, mint a kiöregedett gebék? Segítséget, emberi izgalmat kérünk, míg nem késő!...

Szepesi Gyula.

»BENE MULTJA ÉS JELENE« c. szociografiai tanulmány nélkülözhetetlen segédkönyve a honismeret tanítójának és a községi krónika vezetőjének. A 72 oldalas képekkel és diagrammokkal illusztrált füzet ára 10 korona. Megrendelhető Mónus Gyula íg. tanítónál, (Beňa, p. Mužijovo, Podk. Russ) aki a kartársak támogatását és az ismerősöknek való ajánlást tisztelettel kéri.

Pénzkölcsön!

2 Ké melléklendő.

Véglegesített és nyugdíjas tanítóknak 7^{1/2} százalékos kölcsönt folyósítottak havi törlesztésre. — Válaszbélyeg

Komlós Ingatlan és pénzbiztosítási iroda
Komárno, Magyar-ucca 3.

SZEMLE

Gyermektanulmányi szemle.

»A gyermektanulmány vázlata« című Lázár Károly, a sárospataki állami tanítóképző kiváló tanára, akinek a gyermektanulmányozás terén már eddig is nagy sikerei vannak. Könyvet írt, amely nemrég hagyta el a sajtót. Szinte hézagpótló ez a könyv, mert az első összefoglaló, magyar kézikönyve a gyermektanulmányozásnak és így egész biztos, hogy számos újabb tanítót és tanárt fog megnyerni a gyermektanulmányozás most megindult nagy fejlődésének.

A könyvet tájékoztatól szánja Lázár Károly tanítók, nevelők, szülők s mindazok számára, akik a gyermekekkel foglalkoznak s nagyon helyesen, mert benne mindazt megtaláljuk, amire a gyermektanulmányokkal foglalkozni akaróknak szüksége van. Foglalkozik benne a gyermek testi vizsgálatával, a testmérésekkel, az érzékek vizsgálatával, a gyermekpszichológiával, a fejlődési korok jellemzésével, a típusan vázlatát adja benne, továbbá az egyéniségtől és a tehetségtől vázlatát s végül a gyermektanulmányi irodalom összes önállóan megjelent termékeit, továbbá a szaklapokban közölt értekezéseket, cikkeket, ismeretéseket, híralatokat, kivonatot, beszámolókat közli a pontos adatok (szaklap címe, megjelenés évszáma, helye) megjelölésével.

A könyv bevezetésében a gyermektanulmány tárgyát, célját és felosztását jelöli meg Lázár Károly a gyermektanulmány történetének alapos és kimerítő tárgyalása közben. Ezután a gyermektanulmányozás módszereit tárgyalja, majd rátér a gyermek testi vizsgálatára (I. rész). Az egyéni testi vizsgálatok, a gyermek testi megfigyelése, az egyéni testi mérések, a tömeges testi vizsgálatok, különböző tényezők a testi fejlődésre, az érzékek vizsgálata azok a legfontosabb pontok, amelyekről pontos útbagazítót ad Lázár Károly a kutatóknak.

A II. rész a gyermekpszichológia. Nagy gonddal tárgyalja itt a szerző a gyermek érzeteit, érzelmi észrevételeit, azoknak — a szemlélet tárgyalásnál — kifejlődését. A figyelem

vizsgálatainak módszereit teljes részletességgel leírja. Schuyten, Lohsien és Kraepelin módszereivel foglalkozik különösen. A gyermek képzeletének külön fejezetet szentel Lázár Károly. A gyermek és a mese külön fontos fejezet a gyermektanulmányozással foglalkozónak. A gyermek emlékezete, az emlékeztet kísérleti vizsgálatai (Ebbinghaus módszere, Binet módszere), az emlékeztet fejlődése, majd a gyermek érdeklődése a legfontosabb fejezetei a II. résznek.

A III. rész a fejlődési korok jellemzését adja. Itt nagyon érdekes Lázár figyelmeztetése arra vonatkozólag, hogy óvakodjunk attól a téves nézettől, hogy a gyermek tudatlan felnőtt. Beosztja a gyermek fejlődési idejét. Első a csecsemőkor, ezt nevezi Lázár első életévkor. Itt kezdődik a lelki és szellemi élet. A harag, a félelem, a meglepődés érzelmei tükröznek vissza az érzelmi állapot. Második: a kezdő gyermekkor, amely a második évtől a 7—8 évig tart. Itt fejlődik ki az én-tudat (a 3-ik évben). Ezután következik a haladottabb gyermekkor (8 évtől 13—14 évig) majd következik a serdülés kora a 14. évben, amidőn az ismert erős testi változások lépnek fel, ekkor alakul ki az ideálok világa, s ezt nevezi Lázár a nevelés legnehezebb szakának. Ezt követi az ifjúkor, amely a 15—18 évre esik. Ez az értelem legerősebb kifejlődésének a kora.

A IV. rész: a típusan vázlatát adja. A gyermektanulmányozó szempontjából, mondhatjuk, ez a legfontosabb rész. Először az értelem szerinti típusalkotást tárgyalja, s eszerint van: öntudatos, öntudatlan, objektív és szubjektív, konkrét, absztrakt, gyakorlati, irodalmi típus. Majd felsorolja az érzelmi típusokat: melegkedélyű, kedélytelen; az akarati típusokat: temperamentum, flegmatikus, impulzív. Felsorolja Nagy László felosztását a tanulótípusokra vonatkozóan (szubjektív, objektív, konkrét és elvonó típus).

Az V. részben pedig a tehetségtan vázlatát, forgalmát, jelentőségét,

problémakörét és vizsgálati módjait jelöli meg.

Általában az egész munka nagy látóköréről, széles horizontú élettanulmányokról tesz tanulságot és mondhatjuk, aki ma a gyermektanulmánnyal komolyan akar foglalkozni, igyekezzék ismereteit ebből a munkából meríteni. Nekünk szlovenszkoói magyar tanítóknak kettős örömet jelent e munka megjelenése, mert kartársaink végre hozzájuthatnak az első komoly gyermektanulmányi munkához magyar nyelven. A könyv ára 4 pengő.

Gyermektanulmányi mozgalmunk. Örömmel jelentjük kartársainknak, hogy máris számosan jelentkeztek munkára és kérték kartársaink a megfigyelőlapok szétküldését. Az eddig jelentkezett kartársak a megfigyelőlapokat már meg is kapták, azok kiöltésére és a további munka menetére vonatkozólag külön körlevelet fognak kapni. Külön ki kell emelnem Szabó Árpád martos-küngyvesi kartársunk sorait, aki ezeket írta: »Figyelemmel kísérve a szlovenszkoói pedagógiai élet mozzanatait, a napokban feltűnt egy rovat: a

»Gyermektanulmányi szemle«. A legnagyobb meglepéssel tettem le a lapot, hogy végre tényleges útat nyitott vezetőségünk a kitarító munka felé. Ime, tehát itt van az alkalom, csak dolgozni kelle. Akik így irnak, nem hiszem, hogy nem vennének részt abban a munkában, mely a szlovenszkoói magyar gyermek lelkének, típusainak, jövőjének a boldogulását kívánja szolgálni, amint azt soraiiban Forgács Mihály kartársam írta nekem. Ismételten felkérem kartársaimat, hogy aki az októberben megkezdődő munkánkban részt óhajl venni, keressen fel soraiival, hogy végre tisztán lássunk, kire számíthatunk munkánkban.

Gyermektanulmányi szemlénk állandóan ismertetni fogja kartársainkat a munkáról, amit végezni fogunk, s amint első szemlénkben már jelentettük, a legújabb, gyermektanulmányozási érdeklő munkákat is ismertetni fogjuk.

Akinek kartársaink közül ez ügyben egyéb kérdeznivalója is lenne, kérdéseire szívesen válaszolunk.

Adler Ernő.

Bel- és külföldi folyóiratokból.

A csillagos ég jelenségei 1934. október havában. A konyat: Első csillagok gyanánt a következők lünek fel: északnyugaton Arkturus, a zenit táján Véga és Deneb, az északi keleti horizonton Capella, alacsonyban délkeleten Fomalhaut, jobbra fölülte Saturnus.

22 óra (a hó elején 23, végén 21 óra) Fomalhaut túl van a délelésen. Saturnus lecsúszik a délnyugati égen, Arkturus lenyugodott. Capella magasan északkeletre vonult. A jellemző nyári csillagképek: Lant, Hatlyú és Sas betöltik a nyugati eget. Az Ophiuchus, Északi Korona és Bootes csillagképekből már csak alig néhány csillag látható az égbolt nyugati és északnyugati szélén. Herkules is kezd már éjjel előlt lenyugodni. Szemben, keleten megjelennek a ragyogó őszi csillagképek: Ikrek, Orion, Bika, Kocsis, és Perzeusz már teljes kiterjedésükben láthatók magasan a keleti égen. A zenit körül csoportosul a Cepheus, Cassiopeia, Hatlyú, Pegazus és Andromeda. A déli eget halvány csillagalakzatok töltik be: Cet, Halak, Vízöntő, Bak. (Ennek a keleti szélén

Saturnus.) Különösen ragyogó a csilagos ég október második felében, a hajnali órákban, mikor azok a ragyogó csillagképek láthatók, amelyek a januári estéken ragyognak. (Okt. 1-én 5 óra, okt. 31-én 3 órakor.)

Hullócsillagok. Az októberi Gemínidák 12-étől 30-áig várhatók. A kisugrázási pont az északi keleti horizonton fölkelőben van. Egy raj, amelynek kisugrázási pontja a Sárkány teje mellett van és amely összefüggésben van a Giacobini-Zinner-féle üstökössele, 1933. október 9-én egy rendkívül kiadó csillaghullást nyújtott (egy kevésbé feltűnő 1926-ban, ugyanakkor).

A bolygók 1934. október havában. A Merkúr 10-én legnagyobb keleti kitérésében áll a Naptól (25 fok, 13 perc). Eppen egy félórával a Nap után nyugszik le. A bolygó tehát nem látható. Vénus megszűnik hajnalesillag lenni. A hó elején még mintegy 1 és egynegyed órával, a hó végén pedig csak félórával a Nap előtt kel. A Mars fölkelésének időpontja nem igen változik. Ez kb. éjjel előlt van másfélórával. Jupiter

nem látható. 27.-én lép együttállásba a Nappal. Saturnus az éjszaka első felének bolygója: október végén már kb. 23 és fél órakor lenyugszik. Fényessége lassan gyengül. Uranus 23.-án kerül ellenállásba a Nappal és egész éjjel látható (lávesóvön). Neptunus a hó elején 2 és fél órával kel fel a Nap előtt, a hó vége felé már 2 órakor kel.

A Hold. Újhold 8.-án, elsőnegyed 15.-én, holdtölte 22.-én, utolsó-negyed 30.-án.

Szép holdátvonulások 4/5.-én Mars és Regulus, 17/18.-án Saturnus.

A Nap okt. 21.-én lép át a Mérleg jegyéből a Skorpió jegyébe.

Közi: **Boross Miklós.**

A szlovák globalisták a nyár folyamán tartották összejövetelüket Trnavában. Más tankerületből is voltak jelen kollégák: a trencséni, malackai és bratislaviai. Helvonnél több személy jött össze a gyűlésre.

Musil F. tanfelügyelő nyitotta meg az értekezletet. Dr. V. Pířhoda üdvözlő táviratot küldött.

Értekes megfigyelést közölt dr. Grossmann arra nézve, hogy miképpen hat a tanítás belsőleg a gyermek pszichikai struktúrájára. Mint

iskolai orvos, figyelemmel kíséri az új tanítási módszereket, az első évfolyamban különösen a globális módszert követi érdeklődéssel és magasra értékeli a diákok lelki életére tett hatását.

A szónokok két csoportra voltak osztva. Az első csoport az alsó fokú olvasásról referált. A kollégák beszámoltak tapasztalataikról, megfigyeléseikről, melyeket a globális módszerrel való kísérletezés közben szereztek. Fontos rész volt az analízis és a globális módszernek ehhez való viszonya. Beszámoltak a gyorsaságmérésről, a tesztelés eredményéről, továbbá a csoportolvasásról, a globális módszerrel történő tanításnak a helyesírással gyakorolt hatásáról a 2. évfolyamban.

Midőn az első csoport beszámolója véget ért, vita következett, melyet Musil F. tanfelügyelő vezetett. A vita eredménye a következőkben foglalható össze:

Általában konstatalható, hogy fokozott az olvasási kedv, nagyobb az érdeklődés a könyv iránt, élénk a munka kedv. A globális módszer az írásbeli és szóbeli kifejezést segíti s az előadást lökéletesíti. A

TELKES SZINES ÁBÉCÉ

az új egységes írással,

az írva-olvasás tanítását fonomimikai alapon játékszerűvé teszi.

Fali olvasótáblák! Ingyen vezérkönyv!

Telkes: Módszeres Számolókönyv és Mértan 2.—3. évfolyam.

Telkes: Módszeres Számolókönyv és Mértan 4.—5. évfolyam.

Telkes—Noudk: Módszeres Számolókönyv és Mértan 6.—8. évf..

Az új tanterv szerinti teljes tananyag. Módszeres feldolgozás. Több mint 2000 gyakorlati példa. — Az összes könyvek a Róm. Kath. Egyházi Iskolatanács által a felekezeti iskolák részére engedélyezve.

A könyvek kaphatók:

az *ACADEMIA* könyvkiadó vállalatnál Bratislavában, Grössling u. 8., *Ingyen mutatványszám!*

A Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvtárában Galántán és az összes könyvkereskedésekben.

6% az épülő TANÍTÓK HAZA javára.

2. évfolyamban szisztematikus analízist kell használni. Az időelőtti analízis ért. Szükség jelentkezik arra nézve, hogy a segédeszközöket tökéletesíteni kell, valamint, hogy minél több olvasási anyagot kell beszerezni. Hangzottak el ajánlatok arra nézve, hogy a szlovák globalisták számára legyen bevezetve egyforma részletes olvasási tervzet, legyen szervezve az érdeklődők számára praxsziskurzus és alkottassék meg a globalisták szekciója a tanítói organizációknál.

Az előadó kollégák másik cso-

portja a közép- és felsőfokozat olvasásáról értekezett. A népiskola valamennyi fokozatán új olvasási praxszist kell kidolgozni, kiépíteni. Az alsó fokozat számára szükséges az olvasókönyv, a felsőbb fokokon azonban alkalmasabb a reallárgyak köréből venni az olvasmányokat, vagy pedig valódi irodalmi munkákat adni.

A globalista kollégák sok új ötletet vittek munkájukba, az érdeklődők tanulmányozási és kísérletezési kedvet kaptak a további úttörő munkához.

Zeneművek.

Zsasskovszky: Ima és énekkönyv. Ez év júniusában jelent meg a XVIII. kiadása. Ki ne ismerné a »kis Zsasskovszkyt«? Az államfordulat előtti katolikus tanítógeneráció mind ismeri. Már első éves »prepa« korunkban a kezünkbe nyomták, abból énekelünk és később, mint negyed-évesek, abból orgonáltunk. Az elején voltak a szükséges imák, ezek után jöttek az ismertebb énekek. A végén latin énekek is voltak szép számmal. A mű első kiadása 1838-ban jelent meg és megért napjainkig 17 kiadást minden változtatás nélkül. Ami akkoron úttörő, hézagpótló és jó volt, az már a háború előtt »szimplának« bizonyult, míg végre korunk izlése az igazán ráért áldozást rákényszerítette. Meiszner Imre egri főszék, egyh. karnagy és Zsasskovszky József budapesti karnagy voltak az átdolgozók. A szízlások nagyobb mozgási szabadsága első pillanatra szembetűnik. Változtatás történt a beosztáson is. A latin részt erősen megrikították, a Zs.-féle gyászmisze kimaradt. Belekerült a »De Angelis« korál mise, a korális gyászmisze Meiszner néhány betéjjével és még

néhány latin kar. A mű jó, és mindenkiné ajánlom. Ára kb. 25 Ké.
Zsasskovszky: Temetőkönyv. Egy régi, de még mindig nagyon szükséges és használható könyv, melyre kötelességemnek tartom kedves Kollégáim figyelmét felhívni. Tartalmazza a felnőttek és gyermekek temetési szertartásait, továbbá 275 két-, három- és négyzólamú egyszólamú karra írt és a legkülönbözőbb alkalmakra való gyászéneket. Pompás munka! Igen ajánlom. Ára tízve kb. 58 Ké. Megjelentek az »Egri keresztény sajtószerkesztés« kiadásában.

H. Humpert: Präludium, Canzone und Fuge. Egy karácsonyi korál motívumainak felhasználásával készült a fenti három orgonadarab, mely többé-kevésbé szervesen összefügg egymással. Hatalmas ellenponttani tudásról, modern izlésről és biztos formaérzéről tesz tanuságot a mű, amely kiválóan alkalmas egyházzenei hangversenyeken való előadásra. Közepes nehézségű. Ajánlom! Ára: 2.50 Rm. Megjelent Ed. Schott-nál Mainzban.

Nové Zámky, 1934. szept. 15.

Szendrei István karnagy.

Kiadóhivatali üzenetek.

K. Gy. Kováčovec, F. Z. Nemesócsa, A. L. Léva, T. Gy. Solovec, K. J. Tornaia, K. B. Nové Zámky, F. M. Leléd, M. Gy. Rim-Sóbota, Z. I. Bohynce, L. J. Nové Zámky, K. F. Csuikárpaka, Zs. E. Niznia-Kološa. Címüket a kívánt módon javítottuk. — S. J. Szap, D. S. Kamocsa, P. E. Felsőszell, T. G. Nádszeg, Zs. S. Nádszeg, K. K. Gúta-Kisszliget, G. H. Diakovec, G-né D. M. Hornie-Turnovec, B. S. Csifiradvány, M. I. Farkasd, M. L. Csicsó Tagjaink sorába felvettük, lapot, zsebnaptárt küldtünk.

HIREK

Emlékezés apró emberekről, apró dolgokról.

I.

Csoda dolog a szeretet! Minél bőségesebben osztogatjuk, annál több marad. Azután a kiosztott rész egyenként is nő és kamatozik.

A kamatozást illetőleg megjegyzem, hogy nem szabad holmi aprópénzre váltható anyagi javakra gondolni, mert érzelmekben fízetődik az vissza. De ha valaki nem rabja a földi javaknak és gyönyörködni tud ártatlan emberplánták szívbeli jóságában, sok örömet szerezhet magának.

Egy esetet mesélek el úgy, ahogy az történt, de előbb pár szóval bemutatom a szereplőt!

R. Jóska 7 éves tömzsi kis legény. A szokottnál is jóval kisebb. Erős koponya, csillogó fekete szemek, piros-pozsgás ábrázat. Ritkán, de okosan szóló piros ajkak, meg egy nagy hátzúsák. Ez is csak aránylag nagy, mert K. Ferkó hátára éppen odallene. De a hátzúsák Józsi s az ő hátán is marad, mert ezen alkalmatosságra igen nagy szüksége van. Ebbe kerül a könyv, az írka, miegymás, no meg a tízóra!

Ez utóbbi nagyon fontos, mert hosszú az út az ősz-utcától az iskoláig, de 8—11-ig, néha 12-ig még hosszabb az idő. A szerény kis tízóra rendszerint kenyér, mert Jóska édesapja szegény és sokgyermekes munkás.

De néha más is van a hátzúsákban!

Az egyik téli reggelen a szokottnál korábban mentem az iskolába. Meglepetésemre már egy legényke megelőzött. Ott ült az első pad szélén R. Jóska személyében. Pont a hátzúsájkával volt elfoglalva. Pár nyájas szót intéztem hozzá és a dolgom után láttam.

Nem zavartuk egymást a munkában. Azaz, hogy ő igen! Kis idő múlva akaratlanul is észre kellett vennem, hogy Józsi a pad feléjére egy szép, ropogós sóskiflit tett ki. Hisz úgy is tette le, hogy észrevegym. Észrevettem és jóleső örömmel csiptem egyet a szememmel. Erre kivág a padra egy sósperecet. A koppanásra ismét felfigyeltem és most már a fejemmel is bólintottam. Igazában meglepődtem Józsi ezen nagy módja felett.

Józsi elégedetlen mosolygott. Hol ráni, hol a hátzúsákra nézett. Mindjárt sejtettem, hogy a hátzúsákban még valami van. Sejtelmem betelt! Mintha csak a terülj-terülj asztalkám lett volna a hátzúsákban, rövidesen kikerült még belőle három darab gyönyörűséges péksütemény.

De ezt már nem állhattam meg szó nélkül. — Ejha! — mondtam — ez már valami! Ilyen pompás tízóraija nem lesz ma senkinek az iskolában!

Jóska arca sugárzott az örömtől és a boldogságtól; de azután elszomorodott, sőt határozottan elkomorodott. Szinte látni leheteti, hogy

a kis gyermek lelkében valami nagy tusa folyik. De ez csak egy pillanatilag tartott, mert némi válogatás után felkapott a padról egy süteményt és elém tette.

— Egye meg! — mondta szégyenlősen.

Az ajándékot megköszöntem és folytattam a munkámat. Meglepett ugyan az eset, de ki akartam próbálni az ajándék komolyságát. Gondoltam, majd dolgom végeztével visszaadom a kiflit a kis mecenásnak.

Nem így történt! Az én kis emberem megelőzött. Fogta az össze süteményét és e szavakkal tette elém:

— Egye meg ezt is!

Most már abba hagytam forma szerint is a munkát és megdicséreltem Józsi jó szívevőképét. De hangsúlyoztam, hogy egy pléfkét önmagát is kell szeretnie. Nem szabad minden kiflit elajándékozni, mert majd éhes marad.

Nagy rábeszélés mellett vissza tudtam könyörögni a hátságba három süteményt, de kettőt sehogy sem akart visszavenni. Nagynehezen a negyediket is visszatettem, de az utolsót nem engedte. Mikor arra hívtakoztam, hogy nekem soványító kúrát rendelt az orvos és nem szabad süteményt enniem, sírvatakadtt és ezt mondta:

— Nem akarja megenni ugy-e, mert szegény vagyok!?

No ez aztán elfállt! Nem erőszakoskodtam tovább, hanem fogtam a kiflit és megettem.

Másnap azonban én is hoztam egy kis tizórait és revanásra invitáltam: Józsefet. Nagy volt azonban a meglepetésem, mert nem fogadta el tőlem a tizórait. Úgy kellett a hátságba tennem. Nyilván nem akarta, hogy az ő ajándéka, melyet oly nagy szeretettel nyújtott, ezzel mintegy érvényét veszítse. Vagy talán a jóindulatomat akarta biztositani a család részére? Lehet, hisz most is jár elém közülük egy.

Azóta hat esztendő telt el. Tegnap láttam Józsit. Már nagy legény, mert most végezte a harmadik polgárit. Egy hátsó kerekelt gurított a kovácshoz. Bizony — ha jól néztem — a kerék magasabb volt, mint a legény. Milyen szerencse, hogy nem röffel mérik az embert! Jóska barátomból még ügyes boguár, édesapjának segítő társa, a lársadalomnak pedig hasznos tagja lehet idővel.

Kis Jóskaék. »Juliskák« emlékeivel telik meg ez alatt a tanítói lélek. Ilyen emlékvirágok kertjében bolyong az öreg tanító. A visszaemlékezés éltelő sugarával eleveníti fel a multat és úton-útfélen szedgeti a szeretet kamatját, a kedves emlékeket.

Arndtás József.

A stubnyai orsz. tanítói kongresszus munkaeredménye különösen két egyértelműleg elfogadott kiállítványból tükröződik vissza.

Az egyik kiállítvány szövege: »Mi, szlovák és cseh tanítók és tanítónők mindenütt a csehszlovák állami egység megszilárdításán s a csehek és szlovákok legszorosabb kulturális és gazdasági kölesönösségért akarunk dolgozni. A demokrácia megújodására törekszünk, hogy valóban szil-

lád, kövelkezetes és főképpen szociálisan igazságos legyen. Tudjuk azonban, hogy ezen törekvés sikerének előfeltétele nálunk éppen a szilárd csehszlovák egység, melyet semmiféle egézségtelen önzés és szeparatizmus nem zavar.

Azért az iskolákban és a nyilvánosságban is megértést fogunk kelteni a csehek és szlovákok közös feladatai iránt, valamint az ő szilárd barátságukkal, testvériségükkel

szemben, amely kell, hogy a Köztársaság erejének, biztonságának és mindenoldalú virágzásának alapja legyen. Hogy az iskola ebbeli küldetését jól teljesíthesse és tudjon tényleg művelni és demokratikus polgárokat nevelni, közösen kérjük, hogy valamennyi iskola és tanító államosítva legyen.

A másik és nagyon fontos megnyilatkozás a konferencia fő témája, amely a megtárgyalt gondolatok és követelmények összességét foglalja magában és a haladó eszelszlovák tanítószög közös törekvésének bizonyítéka.

Protestálunk az iskolaügy és a kultúrpolitika körében a reakciós törekvések ellen. A szabadszellemtű és aktív demokrácia elvei mellett foglaltunk állást, amely a Köztársaság mindenoldalú előrehaladását és az alkotmányban adott valamennyi

polgári szabadság teljes megőrzését biztosítja

A gazdasági krízist tervszerűen kell megoldani, amely tervet a szociális igazságosság irányítsa. A gazdaságilag gyengébb, a dolgozó és fogyasztó rétegekre kell elsősorban tekintettel lenni és nem a nagytőkére. Következtes demokráciát akarunk, nemcsak politikai, hanem gazdasági tekintetben is, amely a tökéletesebb társadalmi rendező vezető útát készíti elő.

A nélkülözhetetlen eszelszlovák egység érdekében olyan állampolitikát kérünk, amely minél előbb kiegyenlítene a köztársaság minden részében a kulturális, gazdasági és szociális egyenlenségeket és ezzel kielégítené Szlovenszók jogos követelményeit.

Protestálunk minden aránytalan takarékosági törekvés ellen az is-

A C A D E M I A

könyvkiadóvállalat korl. fel. társ.

B R A T I S L A V A, Grössling 8.

Telefon: 22—42.

Polgári iskolai tankönyvek jegyzéke

- Banai—Hollý—Sebestýén: Magyar olvasókönyv I. r., I. oszt. sz.
 Banai—Hollý—Sebestýén: Magyar olvasókönyv II. r., II. oszt. sz.
 Banai—Hollý—Sebestýén: Magyar olvasókönyv III. r., III. oszt. sz.
 Banai—Pálesch: Történelem I. rész, I. oszt. szám., 2. kiadás.
 Banai—Somogyi—Mitterholzer: Mértan I.
 Banai—Somogyi—Mitterholzer: Mértan II.
 Banai—Somogyi—Mitterholzer: Mértan III.
 Heckhamm: Lyra hangjegyzet.
 Jahelka—Sebestýén: Földrajz I. oszt. sz.
 Klačanský—Hollý—Golán—Klačko: Éltanka Vernost I.
 Klačanský—Hollý—Golán—Klačko: Éltanka Vernost II.
 Klačanský—Hollý—Golán—Klačko: Éltanka Vernost III.
 Krammer: Természetráaj a rusz. polg. isk. I. oszt. szám.
 Krammer: Természetráaj I. rész, I. oszt. szám.
 Krammer: Természetráaj II. rész, II.—III. oszt. szám.
 Schneider—Trnavský: Énektan I. rész, I. oszt. szám., 2. kiadás.
 Schneider—Trnavský: Énektan II. rész, II.—III. oszt. szám.
 Sebestýén: Földrajz II. és III. oszt. szám.
 Vásárhelyi—Weiss: Magyar nyelvtan I. rész, I. oszt. szám.
 Vásárhelyi—Weiss: Magyar nyelvtan II. rész, II. oszt. szám.
 Vásárhelyi—Weiss: Magyar nyelvtan III. rész, III. oszt. szám.
 Orbán—Mendreszóra: Az új szlovák helyesírás szabályai rövid nyelvtani áttekintéssel és szótárral (magyarok számára).
 Somogyi—Farkas: Számtan I. rész, I. oszt. szám.

kolai ügyekben. Egységes, demokratikus iskolázást követünk, az iskolai ügyök elkülönítését, a tanító-ság államosítását, az állambeli egész iskolázat unifikációját, a körzeti polgári iskolákról szóló törvény sürgős kiadását.

Hangsúlyozottan kérjük az igazságtalan fizetésredukció visszavonását és a lényeges katonai szolgálat beszámítását az előlépést illetőleg. Tiltakozunk a férjezett nyilvános nőalkalmazottak jogainak bármiféle megcsönkítése ellen.

Egyöntetűleg kívánjuk az állambeli összes tanítói szakorganizáció egységes, az ösztönös alapján alkotott organizációba való egyesítését s az iskolák és tanító-ság egyes kategóriáinak speciális érdek számára önálló szakosztályok felállítását az egységes organizáció keretében.

(A Nár. Sk. Slov.-ból.)

A prágai pszihotechnikai kongresszus előadói főleg a pályaválasztás és az erre vonatkozó tanácsadás kérdéseivel foglalkoztak. Hangsúlyozták, hogy a szülők már a középiskolába való beiratás előtt vizsgál-tassák meg gyermekeiket a pályaválasztás szempontjából. A pszihotechnikának és a pályaválasztási tanácsadásnak fontos szerepe van a gazdasági válság idejében, mert a mai nehéz viszonyok közepette nem lehet közömbös, hogy mindenki olyan pályán működjen, amelyen, képességeinél fogva, valóban érvényesülni tud. Rámutatott a kongresszus arra, hogy a pályaválasztási tanácsadást csak egy, megfelelően épített szervezet tudja ellátni, mert ismernie kell a gazdasági élet egész organizációját és tisztában kell lennie minden foglalkozási ág viszonyával. A statisztika szerint minden harmadik ember rosszul választja meg a foglalkozását, ami a pályaválasztási tanácsadás nagy jelentőségét igazolja. — A Magyar Tanító múltévi 22. számában »Tehetségvizsgálat« címen részletesen ismerteltük a pozsonyi pszihotechnikai intézet működését, s a módszert, melynek alapján a hivatal a tehetségvizsgálatot végzi. Kartársaink figyelmét ez alkalommal is föl hívjuk az intézet működésére.

A SZMKE érsekujvári fiókja felhívást tett közzé a lapokban az állástalan magyar tanítókhöz minden

zavaros feltevés elosztatása érdekében az állástalan magyar tanítók számának megállapítása« céljából. Ez a rövid indoklás semmire sem enged következtetni, de remélhetőleg a kultúrunka napszámában van szükség állástalan kartársaink névjegyzékére, akiknek a munkához való segítség legalább ideiglenes állást és kenyeret biztosít...

Szövetkezeti nevelés Romániában.
A román eleni iskolai oktatásról szóló törvény kötelezőleg kimondja, hogy mint nevelési és oktatási eszköz, az idők kívánalmainak és a társadalmi élet fejlődésének megfelelően, minden iskola mellett iskolai szövetkezeti létesítendő, melynek tagjai az iskola tanulói. E szövetkezeteknek több osztálya lehet: a) hitel- és takarékosági osztály, b) beszerző osztály, c) termelői osztály, d) értékesítő osztály a termelt dolgoknak közös értékesítése céljából, e) segélyező osztály a szegény és árva tanulók segélyezésére. Működésüket az iskolahiztoságok anyagilag is támogatják és hozzájárulnak a szövetkezetek alapítókéjéhez és segítőmunkájához. Az iskolaszövetkezetek a törvény végrehajtási utasításának megfelelően az igazgató és az osztálytanító felügyelete alatt végzik feladatukat. Az erdélyi illetékes körök nagyon kedvező tapasztalatokat szereztek az iskolaszövetkezetek működéséről. A hozzájuk beérkezett kis szövetkezők ügyesen megfogalmazott jegyzőkönyvei nemcsak számszerűleg mutatják az üzleti év eredményes lezárását, hanem a sorok közt ki lehet olvasni azt az öntudatos büszkeséget, ami ott él a gyermekszövetkezők lelkében, amikor a nagyokhoz hasonló dolgokat tudnak véghezvinni. (Hanza Szöv. Ujság.)

»Őszi vetés.« Néha-néha a napisajtó hasábjain is megcsillan a tanító neve, a mi örömmel jegyezzük föl ezeket a ritka alkalmakat, hogy elensúlyozza a másoldalról belénknyilalló hántásokat, igazságtalanságokat. Elégítetlenül szolgál, hogy a társadalom komolyan gondolkozó réteget megértést tanúsítanak a tanító munkája iránt, s ez a kellő értékelés, ha ritkán is, de kifejezésre jut. Ilyen megnyilatkozást olvashattunk a P. M. H. szeptember 13-iki számában »Őszi vetés« című vezércikében. A cikk költői lendülettel ál-

lítja szembe a természet őszi pihenését, s a tanítói munkakezdést, és többek között ezt mondja: »A tanító élete mindig a gyümölcsést vesztelt ősz szimbolizálja. Akkor lép a falu és egész magyar életünk nézőterére, amikor az aratáson, szüreten túl már csak a munka maradt. De a jó munka gyönyörűsége a leg szebb gyümölcsöket érlelheti az őszben is: a letarolt határon túl, a négy fal között új magvetés kezdődik. Magvető magyar tanítóinknak ezért a munkáért a nemzet tisztelete és halálja jár ki. A magyar falu őszében a magyar tanító áll elsőnek posztjára. Legyen az őszi pihenőre tőro magyar falu lelkiismerete, legyen családfő a magyar családok szétszórta falucskaiban.« — A cikk olvasása közben önkéntelenül is arra gondoltunk, miért nem kapunk hasonló vezérelveket az őszi és tavaszi vetések után minden évben bekövetkező aratás idején is. A feleletet is megtaláltuk: mert mások vetnek és mások aratnak...

Könyvesboltunk vezetésére kérel az Igazgató urakat, hogy az ingyenpéldányokra jogosító szelvényeket ne a könyvesboltunknak küldjék be, mert azokat mi beváltani nem tudjuk, hanem mindig a szelvényeken jelzett kiadókhöz.

Nyugtlás. Az Országos Magyar Tanítói Énekkar nagyszallói hangversenye alkalmával felülfizettek: T. M. 100 Ké, Kucsora Imre ny. főtanító 50 Ké, Csapó Lajos 6 Ké, özv. Hajda Pálné tanítónő 14 Ké, Adler Arthur 10 Ké. Az adományokat köszönettel nyugtalzza a rendezőség. — A tanítói énekkar gultai hangversenyén felülfizettek: Halász Odón járasköri elnök 30 Ké, Markovics Ede áll. tanf. 20 Ké, László Miklós gyógyszerész 15 Ké, dr. Adamis Géza orvos 50 Ké, Fizély Teréz 20 Ké. A felülfizetéseket köszönettel nyugtalja Vaszesin Gy.

Statisztika. A legutóbbi statisztikai kimutatás (1933. október 31-i állapot szerint) köztársaságunkban van 1.911 polgári iskola. Ezek közül 1.421 csehszlovák, 18 ruszin, 447 német, 14 magyar és 11 lengyel tanítá nyelvi. Az elemi iskolák száma 15.236. Tannyelv szerint: 10.416 csehszlovák, 561 ruszin, 3.313 német, 845 magyar, 91 lengyel, 4 román, 6 héber. Az 1932. évi statisztikával

való összehasonlításból kitűnik, hogy a magyartannyelvi polgári iskolák száma kettővel csökkent, a magyar tannyelvi elemi iskolák száma egygyel több lett.

A **Nemzeti Kultúra** ez évi 5. száma most hagyta el a sajtót a megszerkelt gazdag és nívós tartalommal. Az első cikk Bél Mátyás halhatatlan emlékének gyujt áldozatot. Dr. Magyar Győző tanár igazán lelkes és emelkedett szellemű dolgozatában nagyszerű jellemrajzot nyujt a XVIII. század legnagyobb magyar tudósáról, páratlan munkabírásáról és esodálattal határos írói munkásságáról és magáról a polihisztor uttörő küzdelmeiről, végül réamutat, hogy Pozsonyban csak sírköve maradt az utókorra és jeltelen sírja fölött város épült. Dr. Elthey Gyula, a Vágvölgyének kitűnő monografusa folytatja érdekes krónikáját és a méhészet, kertészet, halászat és a mészárszékek múltjából tár fel új és tanulmányos művelődéstörténeti adatokat. Dr. Alapy Gyula befejezi nagy tanulmányát a morva-cseh és magyar érintkezésről 1526-ig. — Az Adattár Komárom város levéltárából közöl a XVII. és XVIII. századból regesztákat, melyek némelyike irapáns jogeseteket és szabályokat nyujt. — Az Irodalom rovatban dr. Sziklay László dolgozatán kívül Makai Sándor, Szabó Dezső, dr. Wick Béla, dr. Korbuly György, dr. Kertész János, Follajtár Ernő, könyveinek ismertetéseit olvashatjuk.

A **Nemzeti Kultúra** évenként hatzszor jelenik meg és előfizetése 40 korona, könyvtáraknak, iskoláknak 30 korona. Megrendelhető Komáromban (Kulturpalota 6.).

A **kassai Radiojournal** magyar iskolai leadásainak október havi műsora: **Október 2.-án.** 1. Hírek. 2. Időszertű apróságok. **Október 9.-én.** I. fokozat. 1. Hírek. 2. Szepesti Gyula: Az okos öreg »A« betű. Dramatizált mese. II. fokozat. 1. Hírek. 2. Tóth Endre: Helvzsiní közvetítés Kassa városáról. **Október 16.-án.** I. fokozat. 1. Hírek. 2. Mládek Béla: Kezdődik a munka. Rádiófilm. II. fokozat. 1. Hírek. 2. Sz. Nagy Mici: Riport az akasztatnain sobányaszatról. **Október 23.-án.** I. fokozat. 1. Hírek. 2. Kellner Szerén: Masaryk élete. Dialóg. II. fokozat. 1. Hírek. 2. Erdős László: Az igazság győzi Rádiófilm. **Október 30.-án.** Időszertű apróságok.

A C A D E M I A

könyvkiadóvállalat korl. fel. társ.

Telefon: 22—42.

BRATISLAVA, Grössling 8.

Van szerencsénk alatt felsorolni a magyar tanításmenyelvi elemi iskolák számára kiadott tankönyveket:

Bodicky Daniel: Mluvnica a pravopis	Kč	6.40
Heckmann: Lyra hangjegyfűzet	Kč	7.20
Jelőnek—Maule: Földrajzi atlasz	Kč	9.20
Kovács—Osztyéni: Ref. vallástani kézikönyv I.	Kč	5.—
Kovács—Soós: Ref. vallástani kézikönyv (kölve)	Kč	9.60
Kosztolányi: Méréstan	Kč	6.—
Nagy: Szeretet, olvasókönyv a református népiskolák II.—III. osztálya számára (kölve)	Kč	16.—
Osztyéni: Magyar nyelvtan II. oszt. számára	Kč	3.60
Osztyéni: Magyar nyelvtan III. oszt. számára	Kč	4.20
Osztyéni: Magyar nyelvtan IV.V. oszt. számára	Kč	9.20
Osztyéni: Magyar nyelvtan VI.—VIII. oszt. számára	Kč	16.—
Pálesch—Banai: Hazánk, olvasókönyv VI.—VIII. oszt.	Kč	24.—
Schneider—Trnavský: Énektan I. rész, III.—VI. oszt.	Kč	8.—
Schneider—Trnavský: Énektan II. rész, VII.—VIII. o.	Kč	12.—
Telkes: Abécés könyv az új egységes írással	Kč	9.60
Telkes: Fali olvasóablák az Abécéhez, 6 tábla kemény lemezen	Kč	90.—
Telkes: Módszeres számolókönyv II.—III. oszt. sz.	Kč	8.60
Telkes: Módszeres számolókönyv és mértan IV.—V. osztály számára	Kč	13.80
Telkes: Módszeres számolókönyv és mértan az osztott és osztatlan népisk. VI.—VIII. oszt. számára	Kč	16.80
Wessely: Metod. cvičebn. jaz. slov. I., a magyar népiskolák III.—V. oszt. számára, 2. kiadás	Kč	14.—
Mónus—Szerényi: A honismeret és polg. nevelés tanításának útmutatója (új tanterv)	Kč	60.—
Orbán—Mendreszóra: Az új szlovák helyesírás szabályai rövid nyelvtani áttekintéssel és szótárral (magyarok számára)	Kč	8.80

Bevezetés céljából készséggel küldünk ingyen mutatványpéldányt.

Teljes tisztelettel

A C A D E M I A

könyvkiadóvállalat korl. fel. társ.

A rom. kat. iskolai tanács által engedélyezve.

TARTALOM:

Vezerelőkk. (bb): Hírek a kenyérharc frontjáról. — A pedagógia műhelyéből. Kónya József: Mi a munkaiskola? (Befejezés.) — Rakušanová—Söröss: A globális módszerrel az új iskolai évbe? — Fórum. Szabó János: A tanítóság és a demokrácia. — Egyesületi élet. A Tanítók Háza. — Ocsovay Imre: Daloskórút 1931. (II.) — Az Országos Magyar Tanítói Énekkar üdvözlése Érsekújvárról. — Lapszemelvények országos énekkarunk nyári körútjáról. — Meghívó. — Idei Zebnapárunk. — A Galánta-vágsellyei tanítómege választmánya. — Krónika. Szepesi Gyula: Tisztújítás volt. A tisztviselőstátus példátlan pauperizálásáról. — Szemle. Gyermektanulmányi szemle. Bel- és külföldi folyóiratokból. — Zeneművek. — Hírek. — kladóhivatall üzenetek.

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT KÉT KÖTET - 576 OLDAL.

A Közlársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondatánát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

**A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.**

**A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!**

A teljes, két kötetes mű ára füzve Ké 53—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60—

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

Csúsku
Osszeg
slow — szlov
Ké h

Ké h

pre lakový účet číslo — számú csekk számlára

název účtu
számlo číslo

27491

Szlovenszkói Általános Magyar
Tanítóegyesület, Központi pénztára
Komárno

vozi
befizelle

podpisi pošt. úradníka

SEKOVY VPLATNY

Csúsku
Osszeg
Miesto pre bezplatné oznámenie zálohovacích účtu
Az előszámlái adások, línyvenes köztelára száml hely

Ké h

pre lakový účet číslo — számú csekk számlára

název účtu
számlo číslo

27491

Szlovenszkói Általános Magyar
Tanítóegyesület, Központi pénztára
Komárno

vozi
befizelle

19

LISTOK PŌSTOVEJ SPONITELNE - POSTATAKARÉKPENZ

TAR BEZ. LAPJA

Csúsku
Osszeg

Ké h

pre lakový účet číslo — számú csekk számlára

název účtu
számlo číslo

27491

Szlovenszkói Általános Magyar
Tanítóegyesület, Központi pénztára
Komárno

vozi
befizelle

§. 1. - 1m. - H. - 1984

Egyesületünk tagjál elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha

Koprdánál

Angol és belsőldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és ügyelmies kiszolgálás.

Léván,

Stefanik-utca 14.

csináltatják ruháikat.

Közzezhívezett fohérneműt, ágyneműt, asztalneműt és teljes menyasszonyi kelezgét csakis jó minőségben és legolcsóbb árak mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava

Vadász-sor 8.

Piešťany

Mäsiarska 11.

Tanító urakkal és beces családjuknak kedvező fizetéssel feltételek.

Kívánatra dústartalmú mintagyűjteményemet díjlatlanul és vételkötölezettség nélkül bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai Únió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70;
II. rész 22.70 Kč (5. XII., 100.019/32-1./1.)

Vásárhelyi—Weiss: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 23.70,
II. rész 24.70 Kč (31. III., 34.145/32-1.)

Wessely: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 8.— Kč (27. IX., 111.133/32. I./1.)

Somogyi: Természetráajz

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötve
Kč 15.50 (19. II. 20.195/32. I./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok vannak mellékelve. E ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igazgatósága egyenesen az Unie cégnek Praha küld be, az Unie cég egy ingyenpéldányt adományoz a szegénysorsú tanulók számára. — Jövőbogyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az Unie cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünk is.

Az Unie-tankönyvek megrendelhetőek minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyveink és segéd-tanesszközzeink szlovenszkói főmegbizottjainál

a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

MAGYAR TANÍTO'

XIV. évf.

20. sz.

MAGYAR TANÍTÓ

általános tanügyi folyóirat,
a Szlovénszki Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és
a Podkárpatzska Ruszi Ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Felelős szerkesztő: Boross Béla.

Társzerkesztők: Gáspár János, Uherezky Géza, Willand János.

Kárpátaljai munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolno Sallby—Alsószeli.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2.— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolno Sallby (Alsószeli), Galántai járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Árendás
József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. A. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Negyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Komárom, Nemesik
Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendők. E levelekben közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:
egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásal:
Egyszeri közlésnél:

1 egész oldal	80 Ké
1/2	50
1/3	30
1/4	15

Engedmények:

3x-i közlésnél	15 %
6x-i	20 %
12x-i	25 %
24x-i	30 %

Évi hirdetéseknel:

1 évre 1 egész oldal	900 Ké	
1	1/2	500
1	1/3	320
1	1/4	200

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola, küldendők.

Választás után.

Megtörtént az egyesületi tisztújítás. Ez alkalommal öltödször egyesületünk fennállása óta.

A szavazatok összeszámlálására kiküldött bizottság október 4-én ült össze Érsekújvárbán, hogy a választási eljárás befejező és legfontosabb aktusát elvégezze. Az erről fölvelt jegyzőkönyv megállapítja, hogy leadott összesen 488 szavazat, ebből 1 érvénytelen. A 487 érvényes szavazat alapján egyesületünk újraválasztott tisztikara a következő: Elnök: Kovács Alajos 474 szavazat, alelnökök: középisk.: Dr. Noszkay Ödön 486, polg. isk.: Somogyi István 484, elemi isk.: I. Dinnyés Károly 461, II. Oszvald Emil 466, főtitkár: Vásárhelyi Károly 478, titkár és I. társszerkesztő: Uherezky Géza 479, jegyzők: I. Ocsovay Imre 479, II. Kónya József 465, III. Bauer Ferenc 476, pénztáros: Arendás József 480, ellenőr: Telkes Mihály 497, főszerkesztő: Boross Béla 479, társszerkesztő: Willand János 469, Szepesi Gyula 477, kottaszerkesztő: Gáspár János 487, könyvtáros: Dóka Sándor 486 szavazattal.

A választás tehát nagyjából a régi vezetőket állította az egyesület élére. Megannyi kripóbált harcos, vérbeli tanító, akiknek nem a »cim« jelenti a tisztséget, hanem a testvéreiért való küzdelem, kitartás, lankadatlan erély kötelessége és nagy felelőssége. Akiknek a neve pedig most került föl először a vezetőségi listára, azok is behizonyították eddigi egyesületi munkásságukkal, hogy méltók a kartársak bizalmára, s arra a nagy feladatra, melyet az egyesületi tisztség jelent.

A leadott szavazatok számából különféle következtetéseket és tanulságokat lehet levonni. Első pillanatra föltűnik, hogy egyesületünk tagjainak jó nagy része ez alkalommal sem élt választói jogával. A múltban lefolyt négy alapszabályszerű választás tapasztalatai is meggyőznek bennünket arról, hogy a választás, illetőleg a szavazás iránti közöny kartársaink hagyományos betegsége. Ez a közöny legfőljebb akkor engedett föl némileg, amikor a választási »kampány« valamely közvetlen egyesületi mozgalom kimenetelének sikerével volt szoros vonatkozásban. De amikor a legnagyobb figyelem és érdeklődés kísérte az egyesület egy-egy anyagi természetű akcióját: még akkor sem haladta meg a szavazók száma a tagok számának felét. Elmondhatjuk, hogy körülbelül 5—600 volt a szavazásban résztvevő egyesületi tagok mindenkorii átlagszáma.

Az ideji választás, mint egyesületi életmegnyilvánulás, nem hozható kapcsolatba semmiféle újabb egyesületi törekvéssel, s ehhez képest a szavazatok sem lépték át az állagot. Viszont nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a körülményt, hogy a szavazási aktus éppen a tanév legolósó és legnehezebb hónapjára esett, amikor a kartársak munkáját, idejét és érdeklődését az iskola a legnagyobb mértékben veszi igénybe. Egy — különben gerinces egyesületi tagokból álló — tantestület 12 tagja közül — mint fájdalommal értesülünk — csak egyetlen egy kartárs adta le szavazatát. A többiek — minden kételkedés nélkül elhíszsük nekik — megfellekedtek róla... Ez az eset — látható — nagyon sok helyen megtörténhetett.

A leadott szavazatok összes száma, s a megválasztott egyesületi tiszviselőkre esett legtöbb szavazat indexe tanulságából azt állapíthatjuk meg, hogy még egyetlen elmúlt választásnál sem nyilvánult meg úgy az abszolút többség, mint a jelen alkalommal. Akik tehát leszavaztak, azok egy szívvel-lélekkel állnak a megválasztottak mögött. Akik pedig nem szavaztak, azokat a választás helybenhagyóinak kell tekinteniük, mert ha nem így volna, akkor ez valamiképpen pozitív formában nyilatkozott volna meg. Mert aki nem a jelöltekre kívánt szavazni, annak ez módjában állott.

A tisztikar terhe és felelőssége ugyanaz, ha mindenki, vagy csak a tagok egy része bízta meg annak viselésével. Az egyesület újonnan megválasztott tisztikara tudatában van ennek. Megbízását abban a meggyőződésben vállalja, hogy az az egyesületi tagok egyetemének közös akarata.

A m. tisztelet Tanító urak szives figyelmébe ajánljuk az új tanterv szerint készült Mónus Gyula és Szerényi Ferdinánd

A honismeret és polgári nevelés tanításának utmutatóját

A könyv 266 oldal terjedelmű. Tartalmazza a honismeret tanításának módszerét. Az áttekinthető tanterveket az egyes tárgyak kapcsolódásának fellütelésével. A honismeretnek és polgári nevelésnek teljes anyagát tanítási vázlatokban. Az énekhez szolgáltatja a teljes anyagot kottákban. A fogalmazásnak iskolai és házi feladatait kidolgozott példákban és a kézimunkának, rajznak, olvasásnak a honismerethez simuló anyagát. A könyv tehát 4—5 segédkönyvet tesz feleslegessé, illetőleg pótolja azokat. A tanító e könyv birtokában nélkülözhet minden más vezér- vagy segédkönyvet, mert előtte van osztályának majdnem teljes anyaga. — Ára KÉ 60.— Megrendelhető minden könyvkereskedésben, valamint kiadóhivatalunkban. Szállítjuk 20.— koronás havi részletre is. Teljes tisztelettel: ACADEMIA könyvkiadó, Bratislava, Grössling-u. 8.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

A tanító falun.

Irla: Hetschko Alfréd, tanár.

A hatóságok szemében a falusi iskola már nem az a hajdani mostohagyerek. Magam is kívánnám, hogy a tanítók, még akadémiaiak is többet foglalkozzanak a falusi iskola-üggyel Diesterweg szavainak értelmében: »Akkor, mikor önként vállalkoztam arra, hogy elhagyom egy tanultabb iskola tanítójának életpályáját, és képességeimet állandóan a népiskolának és annak szentelem, ami ezzel összefügg, hogy ne legyen hiábavaló az életem, fogadalmat tettem, az erőt, mit Istentől élvezek, az alkalmat, melyet tőle kapok, a módot, melyel megajándékoz, arra felhasználni, hogy a nép ügye, oktatása és nevelése valamelyest jobbra forduljon.«

Nagyszerű szavak ezek, és ma inkább, mint valamikor, különösen irányadóknak kell lenniök, a mi falusi iskoláink munkájánál. En magam is vezérszavaknak tekintem őket, mikor nem is régen, inkább kényszerűségből, mint saját ösztönömlől hajtva, a sors egy kicsi, magányos, erdőzűgással körülvett falucskát jelölt ki számomra működési helyül.

Ezen szavak értelme örömmé változtatta a munkámat. Márpedig csak az örömteljes munkának van értéke és csak az győzedelmeskedik az élet egyedülléte és rossz hangulata fölött.

De nem valódi öröm-e, nőni hagyni a gyermekléleekben a jelenlevő jót, természetesen és tisztán, fölkelteni a szunnyadó képességet, ujólag szántani, vetni, fényesen sugározni hagyni minden napot, még ha olykor-olykor meg is gyújtja a csintalanság az ő apró gyerlyácskáit, és ezer örömlől, a szeretet sugarát vinni bele egy gyermekléletbe, hogy szilárd alapja legyen, mely az élet nehézségeibe is színes sugarakat vetít és örömvirágokat visz még a jövőendő nemzedékekbe is?...

Mindenesetre más kérdés, vajjon mindkinek és mindig sikerül-e ez? Diesterweg szavai mindkét félre előnyös hatással lehetnek. Természetesen, nem szabad elfelejteni, hogy a tanító munkája reményvetés. Határtalan szerelettel és szívóssággal sokat lehet elérni. Csak ezek képesek, és különösen a faluban, áthidalni a sok megrontó külső behatást, mely szétzavarja és meggátolja azt, amit a köteleességtudó munka fölépít és elérhet. Sokszor észlelhetjük, hogy a gyermekek jók, ellenben a szülők rosszak. E szó kemény, de nem szabad félünk a gyermeket valódi nevének szólítani, aminthogy az orvos sem fél gyógyírt csepegtetni a nyitott sebre, ha az mindjárt éget és fáj is. Mi tulajdonképpen az ellenállás, mely látszólag magában a gyermekben leledzik? Vannak családi erélytelenségek, mint önzés, durvaság, irigység, pletykázás, hazugság, de leginkább az iszákosok gyermekei gyenge akaratuak, és minden rosszra hajlamosak.

Más gyermekek, a gyűlölet szülőit, kegyetlenek, amivel karöltve jár a szeretetlenség és a gúny, amit valamilyen okból kifolyólag viselniök kell. Vagy pedig — és ez a legszörnyőbb — a fiatal lélekbe esztelenség vagy szándékolt rosszindulat által egy lealacsonyító válaszfalat húznak, mely otthon mindazt szétrombolja, mit az iskola fölépít.

Ezen tények alapján elítélhető-e a gyermek? Barátságosan lehet-e egy, a gyermek kedélyébe elmélyedő, a gyermeket megértő tanító a gyermekhez, ha az látszólag nem követi az ő szándékait? A tanítónak érteni kell a gyermek bizalmát megszerezni és nemsokára észlelheti, hogy mennyi ragaszkodás van egy gyermekben és milyen mély a szeretett tanító iránti tisztelete. Ha elérte ezt a fokot, örömmé válik a munka úgy a maga, mint a gyermekek számára. Mert ily körülmények között a gyermek önként és örömmel engedelmeskedik; most már megkezdheti a tanító vezetői munkásságát.

A ma nyomora, — amint azt magam is tapasztaltam — éppen a mi hegyi falvainkban erősen észlelhető, márpedig ez nem alkalmas arra, hogy jó embereket neveljen. »A nyomor fertőjében az ember embertelenné lesz«, — mondja már Pestalozzi is. A mindennapos külső behatások mérget csepegtetnek a gyermek lelkébe. A serdülő ifjúságot a szabadság és élvezet utáni vágy hevíti, hogy kikerülhessen a nélkülözésből. Látni, sőt sokszor átélve környezetének rossz példáját, elveszti önbizalmát, összeomlik benne a kötelességérzet és a jó iránti érzeke, beáll a kedvtelenség és az unalom. Ennek következménye: olcsó öröмок, a külső fény és pompa megkívánása, mely üres gráit kitöltse. Minden kísértés súlyos veszélyt rejt magában, melynek csak kevesen tudnak ellenállni.

A falusi körülményekben sem rejlik manapság kevesebb veszély, mint a nagyvárosban. Ellenkezőleg, sokkal kisebb a veszély a város jobb viszonyai között élő és műveltebb köreiből. Tehát nem szabad, hogy a falusi tanító vezetői tevékenysége pusztán csak az iskolateremre szorítkozzék. Eppen ezen túl kell éber szemmel figyelnie, de nem azért, hogy valamit kikémleljen, aztán büntessen, hanem, hogy a rosszat idejében elhárítsa. Különösen ebben az esetben teljesítheti leginkább a megszerzett bizalom alapján egyéni munka által nevelői kötelességét. Természetesen, soha eltérőleg, ellenben célt ér, ha a körülmények mély megértése alapján segítőleg és megmentőleg lép közbe, melynek saját szabadságunk tudatában ki kell emelkedni az önmagunk iránti megbecsülés érzetében (Kant), azaz, érezni, önmagunk előtt beismerni, hogy emberi mivoltunkhoz méltóan cselekedtünk.

Hogy ezt a célt csak megközelítőleg elérhessük, szívjószágon át a szív tisztaságának útján kell haladnunk. A valódi ártatlanság és szívtisztaság abban rejlik, hogy bátran szemébe nézünk az élet mélységeinek, hogy bár ismerjük a bűnt, a rosszat, az aljassat, mégis gyakoroljuk a helyeset, szeretjük a jót és elérni igyekezünk a szépet és az istenit.

A nevelő nem képes minden rosszat a gyermek halló- és látókörétől távol tartani. Gyakran, sőt legtöbbször így történik meg aztán a nagy hiba a serdülő ifjúság nevelésében. Tudatosan szemet húnyunk. A nevelőnek éppen a rosszon kell bizonyítani a gondolkodás alacsonyrendűségét, azaz félre nem érteni, rosszra semmit sem vonatkoztatni, csak akkor, ha az már elkerülhetetlen. Egy megfelelő eréllyel nevelt fiatal szívve a rossz cselekedet visszaszatizólólag hat, ellenkező hatást vált ki belőle, más szóval, látva a rosszat és gonoszat, rájön arra, hogyan kell cselekedni, milyennek kell lennie.

Itt is, természetesen, határookra utalunk, melyek az emberek eredeti hajlamaihoz igazodnak. Már Goethe is mondja: »Olyan-nak kell lenned, amilyen vagy, nem lehetsz különb, az, amit kaptál, megmutatja az útat, melyen haladnod kell, s csakis tőled függ, vajjon eljutsz-e ezen az úton odáig, ameddig az neked megadott.«

Hogyan kell ezt értelmezni? A nevelés ne legyen egyéb, mint mindenkinek a saját lelkiismerete, csak okosabb, értelme-szebb, tisztább látókörben, ezzel segíti a tanulót, az útfán való haladásban, segítségére lesz azt eltalálni, ami után még bizony-talanul és öntudatlanul homályos érzékeiben tapogatózik. Ezt csakis az olyan tanítók érhetik el, akik át vannak hatva igazi, ideális szeretettel, olyan szeretettel, mely nem gondol bírhatás-ra, vagy viszonszeretetre, hanem örömmel szemléli az embert az ő tulajdon megjelenésében, mint természeti lényt és még az ő rossz oldalaival szemben is jóságos megértéssel, megértő részvétellel viseltetik. Ezen részvétből következetesen fejlődik ki az igyekezet, melyen beleélni magát az ember benső életébe, hogy megismerhesse annak magasságát és mélységét. Pusztán ösztönszerűleg — különösen a falusi élet szűkebb közösségében — megérzi a tömeg, de leginkább a fiatalság nevelője jóakarátát, s fokozódó bizalommal közeledik hozzá. Itt aztán szabad keze van szükség esetén hathatósan közbelépni, ha a fennálló közös-séget tudatlanság, erkölcstelenség és durva szenvedélyesség a legcsekélyebb adódó alkalommal megsemmisítő lánggal fenye-geti.

És szenvedjen bár a falusi tanító nélkülözést, lemondást, küzdjön bár a közönyösséggel, becsüljék le munkáját és legyen sok keserű csalódásban része, igyekezzék elviselni az ellensé-geskedést és kellemetlenkedést, ne tévessze el az útat, a köte-lesség és igazság útját, mely végül mégis győzelemhez vezet.

GERHÁT GYULA orgona- és zongora javító és hangoló

Komárno, Duna-u. 4.

A vállalt munkákat szakszerűen és jótállással végzem. Elismerő bizo-nyítványok az ország minden ré-széről.

FÓRUM

Utólagos hozzászólás a tanítók továbbképzéséhez.

Molnár János.

Véletlen-e vagy nem, de a továbbképző mozgalmat közvetlenül megelőzte a Magyar Tanítóban egy-két kartárs panasza, illetőleg tiltakozása, amit az váltott ki, hogy a cseh tanítók vagy valamelyik tanfelügyelő a magyar tanítóság tevékenységét ósdi-nak, hiányosnak nevezték. Ilyen hangok a fordulat utáni években is hallatszottak. Ahol a magyar tanítóság tudomást szerzett róla, ott azonnal kifejezte tiltakozását. Azonban az évek folyamán mindinkább és mind többen érezték, hogy ezt az ügyet nem lehet tiltakozással elintézni. Különösen, ha figyelembe vesszük, hogy az utánpótlástól közismert okok miatt semmi felfrissülést sem lehetett várni a pedagógia terén. Közben újabb és újabb pedagógiai jelszavak, címszavak (egységes differenciált iskola, tesztes, cselekvő iskola, globális módszer sb.) kerültek forgalomba, amelyekről a magyar tanítóság zöme valóban nem tudta, hogy mik azok. Új tanterv jelent meg, amely hangsúlyozza a cselekvő iskola elvei szerint való tanítást. Világos volt, hogy egyszer csak meg kell jelenni azoknak az erkölcsi bátorsággal bíró tanítóknak, akik a »továbbképzés«-ről való gondoskodás szükségességét kimondják. Valóban kellett hozzá bátorság, mert még ma is vannak, akik megbotránkoztak, mikor erről komolyan és nyíltan kezdtek beszélni és írni. Hogy »magunk állítunk ki magunkról szegénységi bizonyítványt«. De talán mégis vagyunk már annyira, hogy ezekkel nem kell vitába bocsátkozni.

De mint minden mozgalomnál, úgy ennél is bizonyos zavar jelentkezik először, idő kell hozzá, míg a tisztulás bekövetkezik. A hozzászólásokból, tervezetekből különösen háromféle képet láttam kibontakozni, melyek mindegyikéhez külön-külön kívánok egy-két megjegyzést fűzni. 1. Vannak, akik a tanítók tudományos felkészültségét tartják hiányosnak. Ezek olyan tanfolyamok rendezését tartják szükségesnek, ahol az egyes tudományokban (nyelvészet, földrajz, történelem, természettudomány) nyernének a hallgatók továbbképzést. 2. Vannak, akik a hiányt azokra a tantárgyakra lokalizálják, amelyek azelőtt egyáltalában nem voltak felvéve, vagy többé-kevésbé elhanyagolták (polgári nevelés, honismeret, rajz, szlőjd, testnevelés). Ezek ezt a hiányt kívánják pótolni tanfolyamokon. 3. Vannak, akik a hiányt pusztán az elméleti pedagógiára korlátozzák és így bizonyos reménytelenséggel nézik az egész mozgalmat, mert az elméleti pedagógiától nem várnak nagyobb eredményt az iskolai munkában.

1. Az ismeretterjesztő tanfolyam csak hasznos lehet, mert ha két tanító minden tekintetben egyenlő, csak éppen az egyik nagyobb és szélesebbkörű tudással rendelkezik, ennek az iskolája lesz a nivósabb. Meg kellene kérdezni a tanítótságot, kik kívánnak ilyen tanfolyamon részt venni és mely tudományokból kívánnak előadásokat hallgatni. Ha elég jelentkező akad, meg is lehet valósítani. Azonban a jelen mozgalomban másról van szó. Nem ez a hiány panaszos. Nem ezen a téren előztek meg a cseh tanítók. Hanem a mai pedagógiáról van szó. Persze, hogy gyakorlati pedagógiáról, mert a tanítónak nem pedagógiai előadásokat kell tartania, hanem tanítania. De elméletiről is, mert elméleti tudás nélkül ma nincs számbavehető szakember. Azt akarják a továbbképzést ambicionáló tanítók megtanulni, hogy hogyan kell a mai pedagógiai elvek szerint az iskolai munkát végezni.

2. Igazuk van azoknak a kollégáknak, akik az új, vagy régebben elhanyagolt tantárgyakban való kiképzésre gondolnak. A tanító nem nyújthat olyan ismereteket, képességeket, amikhez maga sem ért. Több helyen rendeztek is már 1–2 napos rajz-, kézimunka-, testnevelési kurzust, de ezek nem olyan dolgok, amit 1–2 nap alatt el lehet sajátítani. Kisebbszámú tanítótsággal hosszabb ideig tartó gyakorlati tanfolyam érhetné el csak a tulajdonképpeni célt. Azonban itt is azt kell mondanunk, hogy jelenleg nem erről van szó, vagy — ha már komolyan akarunk valamit — nem szabad, hogy csak erről legyen szó. Mert tulajdonképpen ez is olyan típusú tanfolyam lenne, mint az 1. pont alatti, annyi különbséggel, hogy a szerzett ismereteknek egyrészt közvetlen hasznát vehetnék az iskolai munkában, másrészt ezek nélkül nem is lehet azokat a tantárgyakat tanítani. De ha egyszer megkezdte a tanítótságot a továbbképző mozgalmat, nem szabad szem elől téveszteni, hogy több és maibb és szakszerűbb pedagógiára van szükség.

3. Ha tényleg szerveznek tanfolyamot, az nem szorítkozhat pusztán az elméleti pedagógiára, mert ennek a tanítótságot nem sok reális hasznát látná. Természetesen a képzett szakembernek tisztában kell lennie az elmélettel is, enélkül tudatos szakmunka és önkritika nem is lehet. Azonban, akik kifogásolták tanítóink pedagógiai képzettségét, azok kifogása elsősorban a gyakorlati munkára vonatkozott. Itt is szükség van a továbbképzésre.

Röviden mondhatjuk tehát, hogy a tárgyi ismereteket nyújtó tanfolyamokkal szemben jelenleg előnyben kell részesíteni a pedagógiai továbbképzést. Magunknak kell a módokat megtalálni, hogyan tarthatjuk fenn magunkat és iskolánkat a kor pedagógiai színvonalán. A csehszlovák tanítótságnak sok kedvező körülmény szinte magamagától adódik, amit nekünk nagy ügyel-bajjal kell megteremtelnünk. (Tanítók az iskolai hivatalokban: minisztériumban, országos iskolatanács-, ill. referátusban, tanfelügyelőségekben, külföldi tanulmányutak állami támogatással, kísérleti iskolák, a csehszlovák tudományos világ

támogatása, nagyobb tömegekről lévén szó, a folyóiratok, könyvek könnyebb kiadása stb.). Téllenségéből azonban sehol sem születik semmi jó, viszont kitartó munkálkodással mi is elérhetünk valamit.

A továbbképzés különféle lehetőségei közül legfontosabbaknak látom jelenleg a következőket:

1. Továbbképző tanfolyamok létesítése. A tanfolyam tárgyai: szociológia, pszichológia, elméleti és gyakorlati pedagógia. Szociológiai ismeret nélkül nem elég lágas az egyes ember horizontja ahhoz, hogy a modern pszichológiát és pedagógiát megértse és a maga testvére eméssze, csak bizonyos felszínességeket profitálhat el belőle. Az utóbbi időkből a pszichológia annyira új ismerettel gazdagodott, az individuális és kollektív életbe oly mélyen behatolt, hogy a mai nevelésben egyenesen ezekre az eredményekre kell támaszkodni (pszichoanalízis, individuálpszichológia). Az elméleti pedagógiának a szociológiára és modern pszichológiára kell támaszkodnia, illetőleg az ezen kiépült pedagógiát kell ismertetni. De gyakorlatilag be kell mutatni az ezeken alapuló iskolai nevelést, sorba venni külön-külön az egyes tantárgyak tanítását, több tipikus tétel tanítását gyakorlatilag keresztülvinni, a tanítók gyakorlati vonatkozású kérdéseire útmutató választ adni. Úgy, hogy amikor a tanfolyamról hazamennek, tudják, mit és hogyan kell tenni, mihez hogyan kell hozzáfogni.

Nagyon kívánatosnak mutatkozik ilyen tanfolyamok rendezése, azonban a megvalósításnál nagy nehézségeket fog okozni a megfelelő előadókra való gondoskodás. Mert itt sem a jó sváda, sem a főiskolai képzettség nem biztosíték, hanem csak az, hogy az illető ezekkel a dolgokkal tudományosan foglalkozott, azokba beledolgozta magát. A gyakorlati résznél pedig, hogy maga is tanított legyen ezen elvek szerint valamelyik iskolában, ahol, mondjuk, a cselekvő iskola elvei szerint folyik a tanítás. Viszont ilyen előadók nélkül meg nincs értelme a tanfolyamnak.

2. A Magyar Tanító felhasználása. Az egyesületi alapszabályok is tartalmazzák, de ha nem tartalmazzák is, akkor sem lenne semmi akadálya, és mindenki természetesnek venné, hogy az egyesület támogassa a tanítóság további szakképzését. A Magyar Tanító szerkesztője ne várja a mai pedagógiát ismertető cikkeket, mert esetleg semmit sem kap, hanem keresse meg azokat, akiktől értékes, tájékoztató cikkeket lehet kapni, és kérje fel őket erre. Ha nem talál ilyeneket a magyar tanítók és tanárok között, forduljon cseh vagy német szakemberekhez, a fordítás ma már nem okoz gondot. Csehszlovák pedagógiai folyóiratokból értékes cikkeket lehet átvenni, mégpedig régiékből is, mert nálunk alapvetésről is kell gondoskodni. Persze, hogy ehhez pénz kell, de 1921 óta nem csökkent a tagsági díj, a tagok száma pedig szaporodott, a tanítóság szakképzésének elősegítéséhez kell pénznek lenni! Talán még az sem volna nagy kockázat, ha az egyesület (eredeti vagy fordítás) pedagógiai

könyvek megjelenését segítené elő. Ha nem is keresne rajta, de talán rá sem fizetne. Ne történhessék az meg, hogy 12 év alatt bár sok minden történt a pedagógia berkeiben, a Magyar Tanító olvasója azonban jóformán semmíről sem értesült. Egy időben mozgalom indult az egységes differenciált iskoláért, a minisztérium ankétot is rendezett, a magyar tanítótságot senki sem tájékoztatta, hogy mi az. Ahol csak módját ejthetik, a tanulók tudását és képességeit tesztek alapján ítélik meg, nálunk sokan nem is tudják, mi az. A tanterv egyenesen előírja, hogy a tanításnak a eszelekvő iskola elvei szerint kell folynia. Egy nemrégii népes tanítói gyűlésen egyik kartárs erősen állította, hogy a járásban már régen a eszelekvő iskola elvei szerint tanítanak. Hogy ezt bebizonyítsák, javasolta, hogy rendezzenek kézimunka-kiállítását. És senki sem tiltakozott a sok kézimunka és a eszelekvő iskola azonosítása ellen. A Magyar Tanítóban ugyan jelent már meg 2-3 cikk a eszelekvő iskoláról, de aki addig nem tudta, hogy mi az, azután sem tudta. Igaz, hogy valóban csak úgy lehet megismerni, ha valaki az elvek ismerete mellett legalább egy hélig végignézi azt a munkát, ami egy ilyen iskolában folyik, de az állandó, részletekre, gyakorlati momentumokra kiterjedő ismertetés, tájékoztatás nagyon sokat segítené. A gyakorlati tanító ezek alapján is sok mindent meg tudna konstruálni, ami kvalitatíve emelné iskoláját. Mert a sok kézimunka lényegleg még nem eszelekvő iskola. A eszelekvő iskola lényege: a gyermek aktív részt vesz az iskolai munkában. Tehát minden egyes tantárgy tanításában, a nevelésben. Éppen arra kell a tájékoztatás, hogy hogyan lehet ezt az elvet realizálni, hogyan lehet a gyermeket az aktív munkába bevonni az egyes tantárgyak tanításánál. Talán nem lesz érdektelen, ha egy példát vázlatosan leírok.

Természetesen. A tanító előzetesen tájékoztatja a projektum (nem egyes fizikai tételekkel foglalkoznak, hanem projektumokkal) fontosságáról, amivel legközelebb foglalkoznak. A tanulók megkapják a munkaprogramot, amelyek között vannak otthoni megfigyelésre, kérdezősködésre, utánajárásra is feladatok. Az iskolában a kész munkaprogram szerint 3-4-5 gyermek dolgozik egy asztalnál, minden csoportnak megvannak a szükséges eszközei. Ha valamelyik a kísérletnél vagy az értelmezésnél megakad, megkérdi a másiktól, ha úgy sem megy, a tanítólól, aki ilyenformán irányítja a gyermekek munkáját. Az új ismereteket mindenki beírja a munkakönyvébe, vázlatosan rajzol bele; a könyvben kérdések is vannak, amelyekre a kísérletek és olvasmányok révén feleletet kell keresnie, és egyúttal ellenőrizni magát, hogy elvégezt-e minden munkát. A tehetségesebbek számára még külön feladatok is vannak arra az esetre, ha előbb elkészülnek az osztály számára kitűzött munkával. Azután a tanító vezetésével megbeszéli a tapasztaltakat, az egyes jelenségeket magyarázzák, értelmezik. A szerzett ismereteket megkísérlik otthon felhasználni. Végül kidolgozzák a teszteseteket. Ez általában több órasi munka. A eszelekvő iskolában

a tanuló kvalitatíve ugyanazt a szellemi munkát végzi, mint a feltaláló.

A Magyar Tanító ezen a téren sok értékes tájékoztatást nyújthatna. Havonta az egyik szám elég lenne hivatalos, egyesületmozgalmi lapnak, a másik szám teljesen pedagógiai lenne.

3. Kísérleti iskolák. Forduljon az egyesület vezetősége az iskolai halóságokhoz, hogy úgy, mint a történelmi országokban, nálunk is létesítsen az állam kísérleti elemi és polgári iskolákat. Ezek tanítói néhány évi tapasztalat után gyűléseken, tanfolyamokon, a Magyar Tanítóban nagyon értékes tájékoztatást nyújthatnának a gyakorlati pedagógiából. A tanítónövendékek többször meglátogathatnák az iskolát, vagy éppen a tanítóképző gyakorló iskolájaként is lehetne szervezni.

Nem szabad azonban egy nagyon fontos körülményt figyelmen kívül hagyni. A tanító, bár nagyon fontos tényező a tanításban és nevelésben, de nem minden. A tanító személye nem pótolhatja a hiányzó helyiségeket, készülékeket, felszerelést. Ezek hiánya nagyon megnehezíti, sok esetben illuzórikussá teszi a tanítást. Amikor harcot kezdünk a különbség szakképzettségért, harcolni kell az iskola megfelelő felszereléséért is. Komoly eredményt csak akkor lehet az egészből várni, ha nem akarunk egy csapásra esodákkal művelni, hanem értékek ismerünk el minden kis eredményt. Különösen a mai időkben okoz nehézségeket minden ilyen megmozdulás, hisz némely községben már 20 filléres irkát sem tud venni a gyermekek fele. A semminél azonban ma is többet lehet tenni. Aki azonban minden munkától húzódik, az itt is azzal az ürüggyel áll félre, hogy úgy sem lehet nálunk ezekről semmit megvalósítani.

A szerkesztő megjegyzése. Amit Molnár kartársunk mond a továbbképzés lehetőségeiről, az nagyrészt ismétlése annak, ami e tárgyban már a gyűléseken elhangzott, s lapunk révén is ismeretessé vált. Mindamellet szükséges, hogy állandóan ismételjünk, beszéljünk róla, s amit csak lehet, igyekezzünk megvalósítani. Ami cikkiró kartársunknak a Magyar Tanító felhasználására vonatkozó megjegyzéseit illeti, azok sem újak, s a Magyar Tanító létezése óta mindig szem előtt tartott elvek voltak. Hogy lapunk teljes mértékben nem felelhetett meg a legkényesebb és felfokozott pedagógiai igényeknek **ugyanakkor**, amikor kezdetben úgyszólván egymagában jelentette Csehszlovákiában a magyar kultúrát általában, később pedig a testvérharcok viharát is állnia kellett, sőt még a legutóbbi időkig is védelmeznie kellett az itteni magyar tanítóság és az egyesület egységét a magukat »haladók«-nak nevező kerékkötők lámadásai ellen: ezen ne csodálkozzék senki. A Magyar Tanító egyetlen más tanítói folyóirattal sem hasonlítható össze ebből a szempontból. Igaz, hogy a tagsági díj 1921 óta nem csökkent, de ez csak papíron van így, mert a valóságban százezres lagdíjhátra-

lékok szerepelnek, amelyek évről-évre növekednek, s a csodával határos, hogy ilyen körülmények között az egyesület folyóirata még azt is adhatta, amit adott. Nem mondjuk, hogy sokat adott, de annyit mindenesetre adott, amit bármely más csehszlovákiai tanügyi lap, azért a pénzért. Ismerjük a cseh, szlovák, német pedagógiai és egyesületi szaklapokat, ismerjük a mástannyelvű iskolákat, s az azokban működő tanítótestvéreket, láttuk és hallottuk a kísérleti iskolák eredményeit, azokról lapunkban — igenis — beszámoltunk, s mindent összevéve (az iskolánkülső kultúrmunkásságot is ideértve): nincs okunk szégyenkezni mások előtt. Engedelmet kérünk, de azt nem írjuk alá, hogy nálunk alapvetésről is kell gondoskodni. Akinél erre csakugyan szükség van, az nem a »továbbképzés«, de a kezdeti iskolai tanítóképzés tekintetében jöhet csak számításba. Márpedig olyanok nemcsak nálunk vannak, akik olvasatlanul forgatják át a pedagógiai cikkeket, s nekik igazán mindegy, hogy ki írta azokat: a vele közös talajon dolgozó, de tanulmányaiban elmélyedő és az új elméleteket már kipróbált tanítótestvér, vagy pedig idegen nemzet tudósa... Nem tudjuk mire vélni cikkírő kartársunk ama állítását, hogy »12 év alatt bár sok minden történt a pedagógia terében, a Magyar Tanító olvasója azonban jóformán semmiről sem értesült«. Igaz, hogy a »sok minden«-ből, a magyarázat során csak az egységes differenciált iskoláért folytatott miniszteri ankét maradt, amely felől éppen csak a magyar tanítóság maradt tájékozatlan, mert hogyha valaki még nem hallott a tesztekéről, vagy összezavarja a cselekvő iskola fogalmát, annak semmiesetre sem a Magyar Tanító az oka. Molnár kartárs elismeri ugyan, hogy »jelent már meg 2—3 cikk a cselekvő iskoláról, de aki addig nem tudta, hogy mi az, azután sem tudta.« Ehhez csupán az a megjegyzésünk, hogy aki nem akarja megismerni és gyakorolni a cselekvő tanítást, az éjjel-nappal olvashat róla cikkeket a világ első pedagógusaitól... A cselekvő iskola lényege: a gyermek aktív részt vesz az iskolai munkában: — ezt az egyszerű és tömör megállapítást — higgye el — nem Molnár kartárs írta le először a Magyar Tanítóban, de aki akart, érthetett belőle. Akit pedig nem érdekel a dolog, az akkor sem fogja megismerni a cselekvőiskolát, ha a Magyar Tanító egész éven át csak erről írna.

Az sem új dolog, hogy a szerkesztő keresse meg azokat, akiknél értékes tájékoztató cikkeket lehet kapni. Megnyugtatljuk Molnár kartársunkat: a szerkesztő megkereste, s amit kapott, az nem a kívánt értékes pedagógiai dolgozat és tájékoztatás, hanem — mégcsak nem is szerény — érdeklődő levél a megírandó cikk honoráriumára iránt. Hogy azután az évi 5000 koronában megállapított írói tiszteletdíjakból nem jut annyi, amennyit önzellen tudósaink remélnek, minék következtében az »értékes tájékoztatások« legtöbbször elmaradtak: ennek sem a szerkesztő az oka. Szemleirovatunkban azonban kárpótoljuk olvasóinkat, s bőven kivonatoljuk az idegen folyó-

iratok cikkeit. Ki tehet róla, ha ezekben sem lehet találni halomszámra a modern pedagógiai újítások tudósításait? Azt csak nem vonja kétségbe senki, hogy mi szándékosan mellőzzük ezek ismertetését?...

Többször volt már szó arról is, hogy havonta az egyik szám elég lenne hivatalos, egyesületmozgalmi lapnak, a másik szám teljesen pedagógiai lenne, de maguk az indítványozók is belátták, hogy ez nem jelent haladást. Aki mégis ragaszkodik ehhez, az könnyen megoldhatja a kérdést olyformán, hogy az elsején megjelenő lapszámból kivágja az egyesületi rovatot, s hozzávarrja a 15.-i szám ugyanezen rovatához, s így külön-külön kapja meg azt, amit minden lapszámban együttesen, egymás mellett kap. Nézetünk szerint a Magyar Tanító nem tölthetné be a hivatalát, ha a mai beosztása megváltoznék, s elválaszlanók egymástól rovatait. Éppen ezek a rovatok jelképezik a lap és az egyesület szellemét, s azt a munkaterületet, melyet az egyesületi életnek, a kisebbségi magyar tanítóügy szolgálatában, tel kell ölelnie.

Ne legyünk azért pápábbak a pápánál, s a továbbképzés mozgalmával kapcsolatban ne azt reklamáljuk, ami már megvolt és megvan, hanem — mérlegelve a körülményeket — egyengessük a józan reformok útját. A Magyar Tanító az adott viszonyok közepette többet nem tehetett, s feladatát mindenkor becsülettel teljesítette. A Magyar Tanítót csak a magyar tanítók vihetik előre: az ő munkájuk fejlesztheti, közönyük sorvaszhatja. Lapunknak, egyesületünknek és továbbképzésünknek elsősorban úgy lehetünk hasznára, ha jótanácsunk mellől jöttünk sem hiányzik. Aki érzi, hogy valamit tehet a magyar tanítóság szellemi javainak gyarapítása érdekében, az ne őrizze kincsét a ládafiában, hanem ossza meg testvéreivel. Magunk erején kell eljutnunk oda, ahol boldogulásunkat föltalálni véljük. Mert a továbbképzésnek is ez a végső célja.

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.

Átutazóknak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás. Kerthelyiség tekepályával. Szolid árak. Pontos kiszolgálás. Tanító uraknak ételeknél és szobáknál 10%-os kedvezmény!

Boross Béla:

KIS HARANG.

Költemények az iskola és az élet ünnepeire.
Kaphatók: Szöv. könyvesboltunkban, Galántán.

EGYESÜLETI ÉLET

1248/1934.

Meghívó.

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület

1934. évi november 3-án

dél előtt 9 órai kezdettel Galántán, a Kat. Kör nagytermében rendkívüli

központi gyűlést

tart, melyre az alkotótágokat tisztelettel meghívjuk.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. Magyar Tanítók Háza. Előadó: Vízváry Vilmos.
3. Indítványok tárgyalása.

Csak azokat az indítványokat tárgyalhatjuk, melyek a közgyűlés előtt 8 nappal írásban a központi elnöknél beadtnak.

Itt jegyezzük meg, hogy a közp. gyűlés összehívását az tette elodázhatatlanná, hogy a Tanítók Háza építésének befejezéséhez szükséges összeget csak szövetkezeti alapon tudjuk előteremteni, így meg kell újítanunk az 1933. évi közp. gyűlés határozatát. (Lásd M. T. 1933. évi 15—16 szám, 477. old.)

Elszállásról Berényi Gyula galántai kartársunk gondoskodik, aki arra igényt tart, azt nála egy lev.-lapon jelezze.

Negyed, 1934. október 1.

Vásárhelyi Károly főtitkár.

Kovács Alajos elnök.

1247/1934.

MEGHÍVÓ.

A »Magyar Tanítók Háza mint Szövetkezet« 1934. november 3-án dél előtt 11 órakor tartja Galántán a Kat. Kör nagytermében

ALAKULÓ KÖZGYŰLÉSET,

melyre a részjegyzőket és az érdeklődő Kartársakat tisztelettel meghívjuk.

Az előkészítő bizottság.

1247/1934.

Ertesítés.

A Magyar Tanító folyó évi október 1-én megjelent 18. számának 601. oldalán Felhívás jelent meg egyesületünk tagjaihoz, melyben Egner Lajos úrral kötött szerződésünk felbontását közöltük Kartársainkkal.

Mivel Egner úr az elszámolás elmaradását közben igazolta, a bratislavai Bibliothéka könyvkiadóvállalat pedig az elszámolásért felelőséget vállalt, a szerződés továbbra is érvényben marad a Magyar Tanító folyó évi 9. számának 285. oldalán közöltek szerint.

Negyed, 1934. október 2.

Kovács Alajos közp. elnök.

Római katolikus új iskola felszentelése Szencen.

Amilyen esodálatosan pompás párját ritkító az új iskola épülete, olyan impozáns keretek között folyt le annak felszentelése folyó évi szeptember hó 30. napján Szenc községben. Ünnepi érzésekkel kell fel minden katolikus család, nem csak azért, mert vasárnap, az Úr napja volt, hanem, mert áldozatkészségének nagy munkájára akarta ráhelyezni a koronát az új iskola felszentelésével.

Megváltozott képet mutatott az egész község. A kora reggeli órákban megszóllalt a helybeli tűzoltóság kürtje, hogy a csaknem teljes számban megjelenő tűzoltótestület, melynek tagjai valamikor a régi r. k. magyar iskola növendékei voltak, díszsorfalat álljanak az új iskola felszentelésén. A tűzoltózenekar — élén Morvai Sándor karmesterrel — ütemes akkordjai mellett vonult fel a tűzoltóság, valamint a szenci katolikus cserkészek csapata, akik ugyancsak kivették részüket a kötelesség teljesítéséből, az új iskola udvarára, ahol erősen gyülekezett Szenc község és vidéke lakosságának apraja-nagyja.

A plébánia előtt Károly Alajos helybeli esperes-plébános és segítő-társa Nagy István iskola igazgató, tettek-vettek, rendezkedtek, hogy a nap jelentőségéhez mértén impozánsan folyjon le az ünnepély.

Harsány kürtész jelzi méltóságos és föliszlelendő Nceesalek Károly püspöki helytartó megérkezését. Nemsokára feltűnik Gasparik Ignác állami tanfelügyelő alakja, aki egy-úttal a szlovenszkói iskolaügyi re-

ferátust is képviselte.

Egymásután érkeznek a helyi köztabilitások: Heringes Sándor községi bíró, Lichner János állami főjegyző, a helybeli tanfelület és iskolaszék, valamint az iskola szülői bizottságának tagjai.

A vidéki vendégek között látjuk Szűcsi Géza kanonok, tankerületi egyházmegyei főtanfelügyelő, Zsák Sándor kápolnai plébános, Dufek János boldogfai plébános, Kovács Alajos a magyar tanítóegyesület illusztris elnökét, dr. Kuthy Gézát, a »Hanza« elnökét, Palzmann Józsefet, a »Hanza« helyettes igazgatóját, Nagy Ferenc jókai r. kat. kántortanító, Bauer Ferenc magyarbéli r. kat. iskolaigazgatót, Gödölle Kálmánt, a boldogfai r. kat. magyar iskola igazgatóját, Szabó Istvánt, a szenci r. kat. magyar iskola igazgatóját, a szenci szlovák iskola és zsidó iskola tanfelületét és sok más, akiknek nevét nem sikerült feljegyezni.

9 órakor megindult a menet a plébániáról az új iskola udvarán felállított oltárhoz, hol a püspöki helytartó nagy papi segédlettel süh infula főpapi misét celebrált.

A mise végétével, az iskolaszentelés szertartása után, a helybeli tűzoltó zenekar az állami himnuszt játszotta, majd egy iskolás kislány lép elő és versben üdvözlö az új iskolát.

Károly Alajos esperes plébános beszédében rámutat a nap jelentőségére és üdvözlö a vendégeket. Gasparik Ignác állami tanfelügyelő az iskolák fontosságát méltatja és

kifejti, hogy a Csehszlovák Köztársaságban a magyar kisebbséget tanügyi sérelem nem éri. A püspöki helytartó felszólalásában a katolikus nevelés fontosságát domborítja ki.

Kovács Alajos, a Szlov. Magyar Tanítógyesület elnöke szívekbe markoló magas szárnyalású beszédével az iskola valláserkölcsi és tudományos hivatását méltatja. Izgatóig kereshetny magyaros beszéde mély nyomokat hagyott a megjelenek lelkében.

Burián Béla iskolagondnok előadta az iskolacépítés történetét. Már Pázmány Péter, a magyar Ciceró idejéből fennmaradt irások bizonyítják, hogy ama helyen, ahol jelenleg az új r. kat. magyar iskola felépült, már abban az időben is katolikus iskola volt és a jelen nemzedék csak a múlt hagyományainak hódolt, amikor az új iskola párját ritkító épületét a jelenlegi helyen állította fel. Az építőbizottság, élén az iskolagondnokkal, nagy fáradással, körültekintéssel, lelkiismeretes munkával és mindenre kiterjedő figyelemmel tudta csak megterem-

teni azt, hogy a kolosszális épület 863.000 koronába került a telekkel együtt.

Csizmázia János iskolaszéki tag felszólalása után Burián Antal szülői-bizottsági tag tartalmas beszédében a szülők örömeinek adott kifejezést. Majd egy iskolás kisleány köszönte meg ama nagy áldozatot, amit a szülők gyermekeikért hoztak.

A volt iskola-növényövek nevében Póór Ferenc érzéssel áthutott beszédében üdvözölte az új iskolát, majd Nagy István iskola-igazgató megalott szavak kíséretében az iskolaszék elnökektől gondjaita átvette az új iskolát.

Az ünnepély a pápai hírnemzetet ért véget, mely után a Sztrésszék-tele vendéglőben közös ebéd volt, ahol ügyes felszólalások hangzóttak el.

Az iskola díszítését ez alkalommal is, mint minden más esetben, nagy hozzáértéssel és szakavatottsággal Krechnyák Mihály helybeli gazdálkodó végezte.

TELKES SZINES ÁBÉCÉ

az új egységes írással,

az írva-olvasás tanítását fononimikai alapon játékszerűvé teszi.

Fali olvasóablák! Ingyen vezérkönyv!

Telkes: Módszeres Számolókönyv és Mértan 2.—3. évfolyam.

Telkes: Módszeres Számolókönyv és Mértan 4.—5. évfolyam.

Telkes—Novák: Módszeres Számolókönyv és Mértan 6.—8. évf.

Az új tanterv szerinti teljes tananyag. Módszeres feldolgozás. Több mint 2000 gyakorlati példa. — Az összes könyvek a Róm. Kath. Egyházi Iskolatanács által a felekezeti iskolák részére engedélyezve.

A könyvek kaphatók:

az **A C A D E M I A** könyvkiadó vállalatnál Bratislavában, Grössling u. 8., **Ingyen megaladnyiszdm!**

A Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában Gáldánán és az összes könyvkereskedésekben.

*** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** ** **
** ** ** **/

KRÓNIKA

Egyesületi életünk fejlődését a legkifejezöbben a Magyar Tanító mutatja.

Annak hasábjain vannak lefejtelve azok az irányelvek és korlátok, melyek egyesületi életünk eddigi tizenöt évét determinálták. Mint egy tükör, úgy veri vissza a meg-megújuló letkesedési periodusokat, viszont az egyesületi élet lanygulása idején, el-elhomályosulva hunyorog. Örökké fényeskedjek azoknak érdeme, akik ezt az érzékeny szcizmográfot megalkották.

Lehet azt is mondani, hogy az egyesületi élet jeléténkülése szaklapunkat is színesebbé teszi, de ez lehet fordítva is igaz, hogy éppen a Magyar Tanító jelszélével ívelő irama lendíti előre az Egyesületet. És ha ez így van, mindnyájunknak elmulasztatlan kötelességünk, hogy a szervezetünkkel szemben mélypontra jutott érdeklődést a Magyar Tanító útján keltsük új életre. És óh de kevesen vannak a testvérek közül, akik ezt a kötelességet tényleg érzik és teljesítik. Ha kezünkbe vesszük a hónapról-hónapra ajtainkon kopogtató számokat, azoknak hasábjain csaknem mindig ugyanazokat a nevetek olvashatjuk az egyes cikkek alatt. Alig akad egy-egy újabb eszme, egy-egy újabb név, mely a régi munkások sorait tarkítaná. Egy kivüálló, vagy jeleületesen szemlélt még arra a léves gondolatra juthat, hogy az egész újságot az a néhány munkatárs sajátította ki magának, mást szóhoz sem enged jutni, a főszerkesztő minden vele ellenkező vélemény közlésétől mereven elzárkózik. Pedig mennyire nem így van ez. Nem hiszem el azt sem, Testvéreim, hogy csak annyiunknak volna mondanivalónk, amennyien a Magyar Tanító hasábjain trunk. Ne rejtsek hát a többiek se véka alá a tudományukat, tegyék azt közzé, hadd fényljenek az mindnyájunknak. Szinte elkápráztatja tekintemet az eléntáruoló perspektíva, melyet kedves lapunk haladási síkja mutatna élénk akkor, ha a munkások megcsorbult soraiba új erők lépnének új eszmékkel, új lendülettel. Tenni, Testvéreim, nem kritizálni! A cselekedet homokszeme is löbbit ér a köz számára a bírálygatás mázsás pörölycsapásánál. Isten őrizzen, hogy az ellenvélemény jogosságát és jogosultságát lagadjam, sőt az egészes ellenzék egyesületi életünk szempontjából nélkülözhetetlen szükségessége, de a lekritizálás és gáncsoskodás még nem minden, annál több kell: jobbat alkotni a ledorongoltnál, megmutatni, mit tudnál Te Testvérem, hogy gondold Te a dolgokat, mit kívánsz, mi a véleményed a felmerült kérdésről? Ez kell, erre vágyunk mindnyájan. Hallasd szavadat ott, a magad frontján, a saját lapodban, melyet Te magad alkottál, Te tartasz fenn, melyhez jogod van, melynek az a hivatása, hogy a Te véleményedet tükrözze. Attól félsz, hogy felszólalásodat nem hozná a lap? Ezt csak úgy mondhatod, hogy még nem próbáltad meg közülni nézeteidet egy cikk keretében a főszerkesztővel.

Pedig mennyi értékes testvér van soraink között! Homályosuló szemmel olvasgatom azokat az idegen nyelvű folyóiratokból fordított cikkeket, melyek minden számnak egy jó részét elfoglalják. Vannak testvéreink, akik németből, franciából, angolból, olaszból fordítanak s állandóan figyelemmel kísérik a pedagógiai világirodalmat. Hol van még egy státus, melyhez olyan sok több nyelvet beszélő testvér tartoznék? Hol van még egy tisztviselői szaklap, melyben annyi névtelen, önzellen testvér dolgoznék a közért. Ki emlékezik meg ezek érdemeiről, akik annyira szerények, hogy fordításaik alatt még a nevüket is restellik feltüntetni, csak mikor kidől közülök egy-egy, mint boldog emlékeztető Novák Mihály, akkor ismerjük fel, hogy mit dolgozott értünk, érted is Testvérem! Én boldog volnék, ha ezek egyikével megismerkedhetném, köszönetem fejében megölelhetném és munkásságáért hálámul elrebeghetném.

Testvéreim! Akik értük dolgoznak, azoké legyen minden megbecsülésünk. De ne feledkezzünk meg arról, hogy ők is csak emberek, akiket a munka felemész. Alljunk mögéjük, igyekezzünk szolgálatukat megkönnyíteni, a gyöngülő kezűkből kihulló íróltalat megragadni s a mi kedves lapunkat, a Magyar Tanítót, új vérrel, újult irammal felfrissíteni, mert ha az is el-lankad, mi marad akkor, amit még a magunkénak mondhatunk?...

Szepesi Gyula.

U. i. Mindazoknak a tanítótestvéreknek, iskolaszéki elnök uraknak és más kegyes jóakaróimnak, akik a Magyar Tanító szeptember 15-iki számában közölt Krónikám nyomán a nehéz választás előtt állott tanítótestvérünkkel immár tanulmányaihoz méltó elhelyezkedéshez igyekeztek segíteni: az ő nevében is ezúton mondok hálás köszönetet. Meg kell azonban jegyezni, hogy rajta kívül még sok kenyér nélkül álló képesített testvérünk van, akik közül nem egy fordul hozzám segítségért. Ennekfolytán szeretettel és tisztelettel kérem mindazokat, akik üresedésben levő tanítóállásokról tudnak, melyekre talán a többször kiírt pályázatok is eredménytelenek maradtak, ezekről nekem értesítést küldeni szíveskedjenek.

Sz. Gy.

Megjelent a

Füzetes Ábécé

és

Olvasókönyv

Szerkesztették: BOROSSÉLA és OSZTÉNYI JÓZSEF.

Illusztrálta: IVÁNY FEREC.

Ára: I. füzet (ősz) 3 — Ké

II. füzet (tél) 3 — Ké

III.—IV. füzet (tavasz, nyár) 4 — Ké.

A borítéklap ára 2.20 Ké.

Kiadja a Csehszlovák Grafikai Unió Rt. Praha—Prešov.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból.

A szülői egyesületek köréből. Még mielőtt Előre közoktatásügyi miniszter elrendelte, voltak már iskolák, melyek szülői egyesületek alakításával eredményesen áptották az egyetértést az iskola és a szülői ház között. A hivatalos ajánlás csak emelte az intézmény barátainak számát. Viszont sok kísérlet már esírójában elfojtatott. A szülői egyesületek sok helyen, különösen Csehország keleti városaiban valóban áldásos tevékenységet fejtenek ki. A vezetők és tantestületek örömmel üdvözlők az egyesület megalakulását. Ahol nem így van, ott az egyesület, ha meg is alakul, rövid idő alatt halálra van ítélve. Ha a szülők meghívása a gyermekek útján történik, egyrészt biztosítéka a sikernek. Némely iskolánál az a szokás, hogy a szülőket meghívják az értekezletre s azoknak felelniök kell, eljönnek-e vagy sem. Ezt azzal okolják meg, hogy gondoskodás történhessék a szükséges helyről. A szülők kénszerítve vannak állásfoglalásra és nem könnyen határozhalják el magukat a lemondásra. Az egyesület vezetőségének ügyes megválasztása előmozdítja az ügyet. Politikailag erősen exponált személyek, akikről nem várhatunk szigorú pártatlanságot, nem valók az egyesület élére. Sokan arról panaszkodnak, hogy az érdeklődés hiánya a szülők részéről, oka az együttműködés meghiúsulásának. A tanfőttség közül is sokan idegenkednek az összejövetelektől. Pedig tény, hogy minden sikerült szülői értekezlet a tanfőttség tekintélyét emeli, a nehéz és felelősségteljes munkának megértését előmozdítja, szóval az iskolának barátokat szerez. A kedvező alkalmat, hogy közös munkával szolgálják javát gyermekeiknek, nem szabad elszalasztani, hanem a szülőket lassankint a nagy nevelési kérdéseknek meg kell nyerni. A szülők nagyon hálásak, ha a tanító őket az iskolai és lélekismereti világba bevezeti. Az az érvelés, hogy többnyire olyan szülők jelennek meg, kik különben is barátai az iskolának és gyermekeiket kedvezően befolyá-

solják, míg olyanok, akiknek legnagyobb szükségük lenne rá: látni maradnak, — nem ok arra, hogy a tanító a megkezdett munkát megszüntesse. Nem szabad, hogy elkedveljen az a körülmény, hogy vannak emberek, akik előtt gyermekek testi és még inkább szellemi erőinek megnyilvánulása hétépesséttel lezárt könyv, melynek megfejtése őket idáig nem izgatta s nem érzik most sem a szükségét fokozottabb gondoskodásnak. Mindenek időre van szüksége. Semmi sincsen, amire az emberek száz százalékban megnyerhetők lennének. Egy kicsiny kör is, melynek ideális célok lebegnek szemük előtt, nagy lettekre képes. Az iskola vezetője állandó érintkezésben legyen az egyesület vezető emberével, segítenie kell a munkaanyag előkészítésében, sőt a legtöbb esetben ő lesz a hájtörő is. Természetesen számításra kell tantestülete támogatására.

A témák közül, melyek az iskolai és családi életet érintik felsorolunk egy némelyiket: Iskola és család. Jó és rossz játékok. Amit a gyermek szívesen olvas. Iskolai kirándulások és szünetek. A bizonyítvány jelentősége. Gyermekek hazudás és annak leküzdése. Menetelés és torna. A gyermek kézírása. Dicséret és dorgálás. Nevelési hibák. A gyengtelenségű gyermek. Élelmiszervizsgálat. Chémia a háztartásban. A számolás jelentősége, stb.

Leghatásosabbak a rövid előadások, melyekhez a szülők hozzászólhatnak. Ezek a hozzászólások legideálisabb értelemben a közös munka a gyermek szolgálatában. A tanító is a hozzászólók közé sorakozik és nem egy értelmes szemcsét fog találni hivatala számára.

A szülői egyesületek gazdag cselekvési terep az asszonyok, anyák számára, de a férfiak is kivészik részüket a munkából. Eljárás a hatóságokhoz, beadványok készítése, az ő kötelességük. Azonkívül anyagi támogatásban is részesül az iskola általuk, amennyiben a szegény tanulókat segítyezik.

Bizonyos, hogy mindenütt nem ily kedvezőek a viszonyok, vannak iskolák, melyeknél minden jóakarattal ellenére eredményes együttműködés az iskola és szülői ház között nem volna lehetséges. De maga az út is hálás, ha a célt nem is érhetjük el mindig. (Freie Schulzeitung.)

Társaság. Schopenhauer Artur mondja. Egy hideg téli napon egész sereg sündisznó szorult össze szorosán, hogy a kölesönös meleg által magukat a megfagyástól megvédjék. De csakhamar megéreztek egymás lüskéit, melyek megint elárvóították egymástól. Amikor a melegedés szükségessége ismét közelebb hozta őket, ismétlődött a másik rossz, úgy, hogy a kétféle szenvedés között ide-oda hanyattaltak, míg a közepes távolságot megtalálták, ahol legjobban kibírták. Így üzi a társaság szükségessége tulajdon bensőnkől fakadva az üresség és egyhangúságból az embereket egymáshoz: de visszas tájdonosságuk és türelmetlen hibáik ismét eltaszítják egymástól. A középtávolság, melyet végre megtalálnak és amely mellett együttlétük megállhat: az udvariasság és illedelem. Ezek által a kölesönös felmelegedés szükségessége csak tökéletlenül elégíti ki, de a tövissek szúrása nem lesz érezhető. Akinek azonban saját belső melege sok van, inkább elmarad a társaságtól, hogy ne adjon, de ne is kapjon a lüskékből. (Freie Schulzeitung.)

Mindekét kéz kiképzése. A mindkét kéz kiképzésének problémája már régóta foglalkoztatja a nevelőket és pedagógusokat szakembereket. A háború után főképpen Angol- és Németországban, Dániában, Svédországban stb. tudományos megfigyelések történtek, milyen hatása van az emberre jobbkezeseknél a balkezű elhanyagolásának és megfordítva. Tadd professzor Philadelphiában azt állítja, hogy fiataloknak, kiknek kezük egyenletesen vannak kiképezve, jó hatást lehet észlelni: egyesek fej- és lestartásuk van s tekintélyes intelligenciát is mutatnak. A balkezű kiképzése nem a jobbkező ügyességének rovására történik, ellenkezőleg, továbbra is a jobbkező marad az ügyesebb. Noble Smith professzor tapasztalatai alapján arról van meggyőződve, hogy a kezeknek egyenletes kiképzése

nemcsak rendszeres testi kiképzéshez, hanem magasabb szellemi tevékenységre is vezet. Nálunk is ajánlják — különösen a sportolók — a mindkét kéz kiépítését, ami különösen labdajátéknál, diskoszobásnál stb. lehetséges. Az ő tapasztalataik is azt bizonyítják, hogy mindkét kéz harmonikus kiképzése az egész test harmonikus erősttésére vezet. (Freie Schulzeitung.)

Apróságok a nevelés világából. Zák Emánuel prágai katechéta írja a nemeslelkűségről: »Hol nevelik az embert nemességre, finom erkölcsre? Rengeteg könyv próbálkozik ezzel. Utasításokat adnak, hogyan kell az emberekkel helyesen bántani. Mindez azonban csak teória. A praxis a fontos, mely az otthoni, a családi nevelésben érvényesülhet. Az otthon a legalkalmasabb hely arra, hogy gyakoroljuk magunkat a nemes tulajdonságokban. A gyerekeknek illik csak a szülők ragyogó példáját szabad látniok állandóan. Angliában, a versenyparipák istállóiban a loápolóknak nem szabad egyetlen durva, közönséges, becsmérlő szót kiejteniök, még kevésbé kiáltozniok, mert különben azonnal elboacsájtják őket. Az érzékeny, nemes paripa ugyanis erősen reagál mindenre. A gyermek érzékenyebb, mint a ló! Hány apa van, ki alkalmatlan lenne a versenylovak körüli szolgálatra? No és hány tanító, professzor!?

Sokat ígért a Koedukáció, sokat vártunk a lányok és fiúk közös nevelésétől. A Koedukációt úgy lelkesedtünk, mint valami hatalmas, új lehetőségért. Bebizonyosodott azonban, hogy a közös nevelési módszer nem teszi finomabbá, nemesebbé a fiúkat, hanem a lányok alkalmazkodnak a fiúkhoz, szabadabbak, könnyelműbbek lesznek. Feltűnési vágyuk ösztönzi őket és így beszélnék: »Amit ti fel tudtok mutatni fiúk, arra mi is képesek vagyunk.« És képessé is teszi magát arra mindenekelőtt azzal, hogy eldobja magától a gyöngédséget és a nemes egyszerűséget. A nemeslelkűség pedig »decus honestatis«, a becsületesség díszje. Kelemes dolog nemeslelkű emberrel találkozni. Felüdülünk, felmelegedünk a közelségben. De nem találunk ám ilyent lépten-nyomon!« (Slov. Učitel.)

HIREK

Csallóköz tanítóságához.

Kedves Kartársak! Szlovenszko fővárosának múzeuma megbízott a Csallóköz folklorisztikus alapon való feldolgozására. Vállaltam e nagy munkát, amelynek elvégzéséhez évekre van szükség, s amit egyedül elvégezni nem is tudok. Tudom, hogy úgyszólván minden idejük el van foglalva, s sokfelé kell tevékenységüket megosztani. De tekintettel arra, hogy önök ismerik községüket, annak minden részét, közvetlenül és állandóan érintkeznek a néppel és bírják annak bizalmát, könnyebben tudják azt az anyagot megszerezni és feljegyezni, amire szükségem van, mintha én alapos tájékozódás nélkül bejárnám a községeket.

Tisztelettel kérem Kartársaimat, azokat, akikhez régi ismeretségi kötelekei fűznek és különösen a tanítói gárda fiatalabb tagjait, akik növendékeim voltak, legyenek segítőtársaim e munkában, amire teljesen önzetlenül, minden anyagi érdek nélkül, tiszán az ügy szeretete és fővárosunk múzeumának gyarapítása érdekében vállalkoztam.

A munka, amit szeretettel végezzük, szórakozás!

Mi érdekel engem? Egy szóval válaszolok: *m i n d e n*.

Archeologiai leletek, őskori sírhalmok, síncok, földvárak, régi pénzek, érmek, fegyverek, üveg-, porcellán-, agyagedények, céhkancsók, festmények, ötvösmunkák, etnographiai tárgyak, az egyes községek házilpara. Az ősi foglalkozásra emlékeztető mondák és tárgyak. A nép száján élő mondák, regék és régi dalok. A falu levéltárában levő okiratok. Céhládák stb. Keresztelési, lakodalmi, temetési szokások.

A Csallóköz földje még sok kincsel rejt magában, hisz a múltban nemzetek váltották fel egymást annak birtoklásában. Ősi lakott hely a Csallóköz és p. o. a rómaiak uralma alatt itt élénk volt a rómaiak és a barbárok közti cserekereskedés, amit a sok lelet bizonyít, legyen az akár épület-maradvány, felirat, téglá, cserepek vagy pénzek.

Majdnem minden évben felszínre hoz az eke, a véletlen a föld mélyéből a tudomány szempontjából értékes dolgokat, amelyek, ha nem pénzleletről van szó, elkallódnak.

Rendszeres munkámnak első lépése az *a d a t g y ű j t é s*!

Csak ennek alapján tudom utazásaimat rendszeresen előkészíteni, kellő tájékozást szerezni, hol és mit találhatok ebben, vagy abban a községben.

Pénzkölcsön!

Véglegesített és nyugodtias tanítóknak 7 1/2 százalékos kölcsönt jolyósítottak havi törlesztésre. — Válaszbélyeg 2 Kt melléklendő.

Komlós

Ingatlan és pénzbeszerzési iroda
Komárno, Magyar-ucca 3.

OJ SZÁMOLÓGÉP

(Terray István nyugalmazott tan. szabadalma.)
Kapható szöv. könyvesboltunkban, Galántán.
Részletes leírást az érdeklődőknek készséggel küld a könyvesbolt.

Az esetleges leletekről kérem szives értesítésüket, hogy módomban legyen azokra vonatkozólag a további teendőkre nézve tanácsosal szolgálni. Tájékoztatom már most közölhetem, hogy ha törekeny tárgyak szállításáról lesz szó, azok fagyapot, vagy gyaluforgács közé csomagolandók. Cserépdarabok, urnák és hasonló tárgyak p. o. kőbalták, nyílhegyek csak tudományos szempontból bírnak értékkel. Minden tárgynál, de kiváltképpen az őskori leleteknél lényeges a lelőhely pontos megjelölése p. o. »találták szántás alkalmával dűlőben mélységben 1934.« Az ajándékozó nevét is kérem feltüntetni, hogy a múzeumnak módjában álljon az illetőnek köszönetét kifejezni.

Az egyes, a múzeumnak átengedett tárgyakról, annak tudományos feldolgozása után közöljük a beküldővel annak szakszerű leírását.

Ismétellen kérem Kartársaimat, legyenek munkámban segítőtársaim, s még vagyok győződve, hogy egyesült erővel kéro szavam gyűlölesöt fog hozni, ha nem is lesz teljes a termés, de legalább részben fog sikerülni a kítűzött célt elérni.

Ebben a reményben maradtam kartársi üdvözzellett:

Bratislava, 1934. szept. hó.

Hlavai Ede, tanár.

VI. Lumnicerova u. 4.

A magyar kisebbség erőszervezeteiről írt a Híradó október 6-i számának vezércikkirőja, s első helyen a népoktatás ügyével foglalkozik, mint a kultúra elsőrendű tényezőjével. Sürgeti a szlovenszkói iskolatanácsok megszervezését, s azok magyar tagozatait. Majd ezt írja: »Az elemi és a felsőbb népoktatás ügyét azonban, olyan országos egyesület viszi, amelyben a magyar kisebbség megbízhatik. A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület hivatása magaslatán az iskola eszményi céljait szolgálja.«

Az elsejel fizetés visszaállításáért. A közalkalmazottak szervezeteinek végrehajtóbizottsága memorandumot nyújtott be a kormánynak, amelyben kéri, hogy a jövőben a közalkalmazottak fizetését a hónap első napján folyósítsák. A memorandum kifejezi, hogy az új módszer rendkívül sok nehézséget okoz a közalkalmazottak és nyugdíjasok

fizetési kötelezettségeinek teljesítésében, majd rámutat arra, hogy a fizetés eltolódásának kedvezőtlen erkölcsi és lársadalmi következményei vannak, mert a hónap elsején való kifizetések annyira beidegződtek már, hogy a közalkalmazottakat most megbízhatatlan adósoknak tekintik. Az iparosok és kereskedők ugyancsak nehezen viselik el a fizetés napjának kitolásával járó következményeket.

A Innitóság mellékjövedelme. A Český Učitel című folyóirat hírt ad arról, hogy törvény készül az állami és közalkalmazottak mellékjövedelmeinek a szabályozásáról. A nyilvános intézmények, alapok, vállalatok pénztáráiból élvezett mellékjövedelmek összegét — a tervszel szerint — be kell jelenteni az állami tisztviselők fizetését kiutaló likvidatúrának, s ez állapítja meg, mennyi fizethető ki és mennyi tartandó vissza. A mellékjövedelem összege nem haladhatja meg a 8000

**NÉPSZINMŰVEK
KABARÉTRÉFAK
IFJÚSÁGI SZINMŰVEK
KARÁCSONYI SZINJÁTEKOK**

kaphatók: a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában.

A raktáron levő szinműveket helyszűke miatt felsorolni nem tudjuk, SZIVESKEDJÉK ARJEGYZÉKET KERNI.

koronát, kivételes esetekben, s a pénzügyminisztérium engedélyével a 12.000 Ké-l. A nevezett lap az alábbi megjegyzést írta ehhez: »Nem ismerjük a javaslat részleteit. Intézkedései a tanítóságnak csak jelentéktelen hányadát érintik, de mégis védekezünk ellene. A javaslat antiszociális. Mert az ügyvéd, a földműves, a kereskedő, az iparos gazdagodhatik a végtelenségig, csak a nemzet egyetlen rétegének a jövedelmét korlátozzák.«

Az iskolai adminisztráció egyszerűsítése. A Szav. úc. st. skól. az iskolaiügyi minisztérium referenciával az észak-csehországi tanfelügyelők gyűlésén javaslatot dolgozott ki a nemzeti iskolák adminisztrációjának egyszerűsítésére, mely 26 pontban foglalja össze az egyszerűsítésre szoruló adminisztratív teendőket. Az említésre érdemesebbek ezek: Az iskolai igazgatóságok kísérőlevél nélkül küldjék be az illetékes tanfelügyelőségre a magasabb iskolai fórumoknak szóló beadványt. Minden hivatalos levelezés normalizált papíron (formátumon) történjék. Minden periódikus beadványra egységes nyomtatványokat kell kiadni. A periódikus benyújtások terminusát stabilizálják! Vezesse be az iskolaiügyi minisztérium egyöntetű beiratasi napként jún. 28-át! A többi pont főképpen a történelmi országrészek iskolai igazgatására vonatkozik. (Sk. Správa.)

Tanfelügyelők statisztikája. A csehországi csehszlovák-tanításhelyű nemzeti iskolák 109 tanfelügyelője közül 49 polg. iskolai igazgató, 18 szaktanító, 16 tanár, 6 tanító, 17 inspektor az iskolaiügyi minisztériumban dolgozik, 3 a prágai országos iskolatanácsnál. Doktorátusa hétnek van. Morva-Szilézia 49 tanfelügyelője között 28 polg. iskolai igazgató, 7 szaktanító, 10 tanár és 4 tanító. Doktorátussal három rendelkezik. Szlovénországban az 53 tanfelügyelőből 19 polg. iskolai igazgató, 17 szaktanító, 6 tanító, 11 elemi iskolai igazgató.

Ebben a számban nincsenek azok, akik a brünni országos iskolatanácsnál és a bratislavai iskolaiügyi referátusnál működnek. A történelmi országokban egyetlen elemi iskola igazgató sines tanfelügyelővé kinevezve, Szlovénzskón viszont tanár vagy doktorátussal rendelkező egyén nincs a tanfelügyelői karban. (Sk. Správa.)

Az egyesületi összetartás példája. Az Általános Magyar Tanítótestület Bratislavában Tanítók Házát emelt. Gratulálunk. Ha a ZU's minden tagja teljesítőn kötelességgel, a nyen is állhatna már. (Slov. Ücítel.)

A pozsonyi magyar iskolarádió műsora október első felében: Október 16. (Alsó fok.) 10.15: a) Dr. Hatvány János: Hogyan él a déli-déli iskolásgyermekek? b) Születésnap ajándék, mesejáték. Irta: Lipinszky Katalin. Előadják a ligetfalusi áll. népiskola tanulói. c) Mi újság a nagyvilágban? Az iskolarádió postája. — Október 23. (Felső fok.) 10.15: a) Pósa Lajos, a gyermekek költője. 1. Manga János: Ki volt Pósa Lajos? 2. Pósa Lajos meséiből. 3. Pósa versek és dalok. b) Mi újság a nagyvilágban? Az iskolarádió postája. — Október 30. (Mindkét fok.) 10.15: a) Szerényi Ferdinánd dr.: október 28. és 30. jelentősége. b) Riport a prágai várból. Rádiófilm. Irta: Tilkovszky Béla. c) Mi újság a nagyvilágban? Az iskolarádió postája. »Születésnap ajándék« a címe annak a kis hangjátéknak, amely október 16-án kerül műsorra. A beteg Iluskának születésnapja van. Kis barátnői meglátogatják és születésnap ajándékkal eljuttatják neki a jó testvére meg a tizenkét holló meséjét, melyet rádióadásra tanultak be. — Október 23-án Pósa Lajos emlékének áldoz a magyar iskolarádió. A mikrofon előtt felszendülnek a halhatatlan gyermekköltő csilingelő versei és azok a bájos gyermekdalok, amelyek annyira megbabonázták a magyar gyermekvilágot. Megismerkedünk egy mesével is, hiszen »Pó-

TELKES—NOVÁK 6-8 évfolyamos

Számтан és mérían

a tanonciskolai tanításnál is felhasználható.

sa bácsi: ennek is a legnagyobb mestere volt. Már annál is inkább kötelessége a magyar gyermeknek megismerkedni Pósa Lajossal, mert a ritka, mezei virághoz hasonló dalaihoz és verseihez itt kapta az ihletet, szülőfalujában, Radnóton. — Október 30-án Prágának, hazánk fővárosának mozgalmás életét és szépségeit mutatja be az iskolarádió. A falusi gyermeknek esemény lesz ez a közvetítés, mert a mikrofonon keresztül hozzájuk küldik a főváros zaját, érdekességeit, amit különben nem volna módjában megismerni. (M. I.)

Az iskolarádió legfiatalabb munkatársa. Az iskolarádió nemcsak szórakoztatja kis hallgatóit, hanem önállóságra, gondolkodásra neveli, sőt munkára serkenti. Nemrégiben a prágai iskolarádió egyik tizenegyes éves hallgatója kéziratos levelet küldött be a rádió vezetőségéhez. A kézirat tartalma egy mesejáték volt, amely a Radiojournal legnagyobb meglepésére kifogástalan volt. A tizenegyes éves hangjáték-író műve a legközelebb előadásra is fog kerülni.

Mely államokban van bevezelve az iskolarádió. Az iskolarádió ma már 25 államban van bevezetve. Ezek: Amerika, Anglia, Ausztrália, Belgium, Dánia, Finnország, Franciaország, Olaszország, Japán, Csehszlovákia, Svájc, Jugoszlávia, Magyarország, Norvégia, Ausztria, Szovjetorszag, Románia, stb. Az összes, itt felsorolt államokban az iskolarádió napról-napra tökéleteseedik. A hallgatóktól beérkezett levelek szerint a műsor mindig jobb és jobb. Az iskolarádió kezd már fontos szerepet betölteni minden adóállomás műsorán. Svédországban a rádióműsor legfontosabb része az iskolarádió, ezt a műsorszámot állítják össze a legnagyobb gonddal.

Hogyan gondoskodjanak az iskolák rádióvevőgépről? Egy csehországi, Belčice nevű község polgári iskolájának növénydekái a következőket írják a Radiojournal vezetőségének. »Az összegyűjtött koronáinkhoz egy gyermekünnepély alkalmá-

val a községi tanács adott 200 koronát, a helybeli elemi iskola 100-at, a szülői tanács pedig szintén 100-at. Ebből az összegből vettünk készüléket és minden osztály részére hangszórókat. Soraik végén a kis polgáristák még megjegyezték, hogy aki akar, mindent megtehet.

Mit írtak a ligetfalusi állami népiskola magyar tanulóit az iskolarádióról? »Mindig nagy érdeklődéssel és figyelemmel hallgatjuk az iskolarádiót. Nemcsak azért, mert a rádióban a mi tanulóársaink is szerepelnek, hanem azért is, mert ott olyan sok érdekes és szép dolgot hallgathatunk, amit egy könyvben sem találunk meg. Legszöbb volt, amikor nekünk mindenféle érdekes dolgokról beszéltek. Nagyon tetszett nekünk, amikor a mi kis barátaink énekeltek, vagy szavaltak. Kérjük, hogy az új iskolaevénben minél előbb kezdjék meg az iskolarádió küldéseit. Mi ígérjük, hogy ezentúl még figyelmesebben fogjuk hallgatni a közvetítéseket, mint eddig. Mindazt, amit eddig hallottunk, nagyon szépen köszönjük és mindnyájukat szívélyesen üdvözöljük.

Skolský Rozhlas. A csehszlovák iskolarádió népszerűségére jellemző, hogy már lassan egy éve önálló havil folyóirata van. A Skolský Rozhlas közli az iskolarádió részletes iskolarádió műsorait, az egyes műsorszámok kivonatol tartalmát és azonkívül minden olyan eseményt, amely alkalmas arra, hogy a rádió és a hallgatók között minél szorosabb legyen a kapcsolat. Rendkívül érdekes a folvóirat azon része, ahol a hallgatók leveleit közli. Jellemző a gyermekie lélekre az a logika, ami megnyilvánul az egyes műsorokkal szembeni tetszésnyilvánításban. A lap még képeket is illusztrálja az egyes műsorszámokat. A szlovákul tudó kartársak érdekes és hasznos segítőiratát találhatnak benne. A Skolský Rozhlas szerkesztője és kiadóhivatala Praha, XII. Fochova 12. A lap ára számonkét 1 Kč.

Énekgyűjtemény az új tananyagbeosztáshoz kapható szöv. könyvesboltunkban, Galántán.
(Összeállította több beregszászi járási tanító.)

Ára: 12.— Ké.

A magyar Masaryk. Az E. Prager-Verlag kiadásában rövidesen megjelennek magyar fordításban Masaryknak nagyrészt még magyarul kiadatlan, legfontosabb írásai. A kiadó öt kötetben bocsátja a magyar olvasó rendelkezésére ezeket az írásokat: 1. A modern ember és a vallás, 2. Erkölcsi problémák, 3. Politikai gondolatok, 4. A nemzeti-ségi kérdés, 5. A polnai vérvád. Mindezek a kiadványok az Elnök irodalmi titkárságának ellenőrzése és felügyelete mellett jelennek meg. A nagy férfiú maga kívánta, hogy 85. születésnapjára magyarul kerüljön a magyar emberek kezébe. Felhívjuk kartársaink figyelmét erre a könyvsorozatra. Az öt kötetes mű ára teljes vászonkötésben 175.—Ké. Megrendelhető a kiadónál: E. Prager-Verlag könyvkiadóvállalat, Bratislava, Hosszú u. 15.

Az Ifjúság lapjai. A Mi Munkánk, a Csehszl. Vöröskereszt Sarjadék

magyar nyelvű havi értesítője III. évfolyamának 1. száma teljes munkaprogramjából az 1934—35. tanévre. További cikkei: Egészségügyi jülek, Oszti gyümölcsajándékozás slb. A Szivárvány című képes gyermeklap VI. évfolyamába lépett. Ölecsőbb is lett: egész évre 6 korona, számonként 80 fillér. A lap új nyomdai kiállításban jelent meg kedves, szórakoztató és tanulságos tartalommal. Az elbeszélések közül kiemelkedik Borka Géza szerkesztő írása önmagáról, mint garabonciás diákról és Tóth Imre kartársunk hangulatos meséje. A lapot nagyon ajánljuk kartársaink és tanítványaink szeretetébe. — Táborút. VI. évf. 3. szám. A középiskolás Ifjúság folyóirata. Komoly, értékes cikkei, ismertetései megérdemlik, hogy a magyar tanítóság is olvassa. A lap szép formában, kéthetenként jelenik meg. Előfizetési ára egy évre 20 Ké.

Kiadóhivatali üzenetek.

F. A. Vajany, F. év végéig 20 Ké a túlfizetése. 1935. január 1-től 80 Ké évi tagdíj fizetéssel tartjuk nyilván. — H. J. Badíec, P. J. Farkas, L. L. Košice, K.-né J. A. Tardoskéd, T. Gy. Gemer-Lúčka, J.-né P. I. Nové-Zámky, J. F. Králova n/V., Cs.-né R. J. Šamorin, L. G. Hodos, F. J.-né Nové-Zámky, T.

F. Male-Kosmolovec. Címüket a kívánt módon javítottuk. — S. J. Bratislava, L. S. Taksoň D. I. Seleška. Tagjaink sorába felvettük. — F. M. Lefed. Mi az első értesítés után a lenti címre küldtük a lapot. A nyomda irányította rosszul. A dupla lapküldés beszüntetése ügyében intézkedtünk.

IFJÚSÁGI KÖNYVEK NAGY VALASZTEKBAŒ KAPHATÓK
a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában, Galántán.

Kívánatra árjegyzéket küldünk.

Túry—Nagy—Tóth:

»Tornaanyag az új tananyagbeosztáshoz«.

Kaphatók a Magyar Tanítók Szöv. Könyvesboltjában, Galántán.

TARTALOM :

Vezércikk: Választás után. — A pedagógia mőhelyéből. Hetschko Alfréd: A tanító falun. — Fórum. Molnár János: Utólagos hozzászólás a tanítók továbbképzéséhez. — Egyesületi élet. Meghívók. Róm. kat. új iskola felszentelése Szencen. — Krónika. Egyesületi életünk fejlődését... — Szemle. Bel- és külföldi folyóiratokból. — Hírek. — Kiadóhivatali üzenetek.

A LEGTETJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT KÉT KÖTET - 576 OLDAL.

A Köztársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondatánát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA

új helyesírás szabályait.

**A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!**

**A teljes, két kötetes mű ára fűzve Ké 53—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60—**

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál

Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

Používanie novinových značiek povolené výnosom riad. poš. a telegrafov v Bratislava
číslo 3006/III. 921. Príslušný podavací poštový úrad Komárno.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi buadék jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,
Stefanik-utca 14.
csináltatják ruháikat.

Közvetlenzött fehérműt, ágyneműt, asztalmeműt és teljes menyasszonyi keletgyél csakis jó minőségben és legolcsóbb árak mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava

Vadász-sor 8.

Piešťany

Mäsiarska 11.

Tanító uraknak és becses családjuknak kedvező árral feltöltök.

Kívánatra dústartalmú mintagyűjteményemet díjtalanul és vételkötötlenzetség nélkül bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai Únió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70,
II. rész 22.70 Kč (II. XII., 100.019/52-1./1.)

Vásárhelyi—Weiss: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 23.70,
II. rész 24.70 Kč (31. III., 34.145/30-1.)

Wessely: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 6.— Kč (27. IX., 111.133/22. I./1.)

Somogyi: Természetrajz

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötve
Kč 15.20 (19. II. 20.105/52. I./1.)

As elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok vannak mellékelve. E ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igazgatósága egyenesen az Unie cégnek Praha küld be, az Unie cég egy ingyenpéldányt adományoz a csogényorsú tanulóknak számára. — Jóváhagyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az Unie cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

As Unie-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyvünk és segéd-tanácskészeink salovenszkeői főmeghívottjánál

a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

MAGYAR TANÍTÓ

A decorative flourish consisting of a stylized, symmetrical floral or leaf-like motif with curved, pointed ends, positioned to the right of the main title.

XIV. évf.

21. sz.

L E D M O S

MAGYAR TANÍTÓ

általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és
a Podkárpatzska Ruszi Ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Felelős szerkesztő: Boross Béla.

Társzerkesztők: Gáspár János, Uherezky Géza, Willand János.

Kárpátaljai munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolma Saliby—Alsószell.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2.— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.— Ké.

A közlésre azánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolma Saliby (Alsószell), Galántai járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Arendás
József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. A. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Negyed. — Titkárság: Vásárhelyi: Károly főtitkár, Komárom, Nemesik
Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendők. E levelekben közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

1 egész oldal	80 Ké
$\frac{1}{2}$ „	50 „
$\frac{1}{4}$ „	30 „
$\frac{1}{8}$ „	15 „

Évi hirdetéseknel:

1 évre 1 egész oldal	900 Ké
1 „ $\frac{1}{2}$ „	500 „
1 „ $\frac{1}{4}$ „	320 „
1 „ $\frac{1}{8}$ „	200 „

Engedmények:

3x1 közlésnél	15 %
6x1 „	20 %
12x1 „	25 %
24x1 „	30 %

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola, küldendők.

Ünnep után.

Allamunk népe tizenhatodszor ünnepelte annak a napnak az évfordulóját, amikor fölvirradt a csehszlovák nemzet szabadsága. Az ünnepi évfordulók egymásutánjában egyre teljesebbé és tudatosabbá vált a szabadság napjának ünnepi tartalma, mert a történelmi események fölelevenítésén kívül általános, mély emberi vonatkozású jelentőséget is képvisel az államalakulás októberi emléknapja. A csehszlovák nép szabadságtörekvésének diadalrajulásában beigazolódt az emberi élet ama örökérvényű igazsága, hogy Isten az embert szabadságra, önállóságra teremtette.

Köztársaságunk szabadságának, függetlenségének lényre a megnyugvás és biztonság érzetét kelti mindegyik polgára szívében. Az alkotmánylevél ama megállapítása, hogy a Csehszlovák köztársaságban minden polgár egyenlő, hogy az egyforma köteleességek és jogok nem ismernek különbséget vallás, faj és nemzetiség között, nem egyéb, mint szabadságlevél minden honpolgár számára. Ezt a szabadságlevelet ez ország minden fia örzi, mint legszentebb és legértékesebb állampolgári dokumentumát.

Az itt élő és többféle nyelvet beszélő népek konglomerátumában a magyar kisebbség is jelentékeny államalkotó és államfenntartó lényezőnek érzi magát. Az állami terhek hordozásában ereje arányában kiveszi részét. Az állampolgári köteleességek pontos és hű teljesítése fejében igényli az állampolgári, de egyszersmind a kisebbségi jogok teljesességét. A magyar kisebbség számára nem lehet más társadalmi célkitűzés, mint az, hogy a többségi nemzet mellett egyenrangúnak ismertessék el az államhűségben, a lojalitásban és a hazaszeretelben. A szabadság ünnepének méltóságában pedig éppenséggel nem tölthet be mellékes szerepet.

A magyar nép, lelkének ősi szálaival hozzá van nőve a szabadság gondolatához. A nomád életet élő ősmagyarok éltető eleme volt a szabadság, s a beláthatatlan puszták homoki forrásaiból minden harcra magyar a szabadság üdítő italát itta föl. A szabadság drága nedűje vérvé lett a magyarnak! Ha tehát ünnepet ül a szabadság, akkor a magyarság ott van az ünneplők soraiban. A magyar ember megtanulhatta becsülni azt, ami életet, levegőt és kenyeret ad neki. A magyarság érces, őszinte hangja nem hiányozhatik abból az ünnepi kórusból, amely a szabadság himnuszát zengi. A magyarság ott volt az ünneplők között.

Ott, ahol a jövődő állampolgárokat, a gyermekeket

neveljük és előkészítjük az állampolgári kötelességek parancsának teljesítésére: a gyermekek államában, az iskolában: — a szülő és a gyermekek viszonyának példájával szemléltetjük a haza és a honpolgár fogalmát. Valóban, nem is lehetne más, eredményesebb módszertani eljárás annál, minthogy a gyermek szeretetének legszentebb tárgyát: az édesanyát állítjuk az ifjúság szeme elé a haza szimbólumául. Ha arról van szó, hogy a leendő honpolgárok szívében kifejlösszük és ápoljuk a hazaszeretetet nemes érzését, akkor ennek a csíráit ott kell keresni, ahol legbiztosabban megtalálhatók: a gyermeki lélek hangszereinek legfinomabb húrjain, ott, ahol a természet az anyaság bűbájosan megkomponált melódiáit pengeti... Ha fokozni lehet a szeretet minőségi intenzitását, akkor a legnagyobb erősséget az édesanyai és a gyermeki szív kisugárzásainak érintkezési síkja jelenti.

Igy jutunk el ahhoz a költői és pedagógiai gondolat-hoz, hogy a szülőföld, a haza elvont fogalmát az édesanya konkrétan élő valóságával állítjuk párhuzamba, s a haza iránti ragaszkodásunk, vonzódásunk erejét az édesanyai szeretet mértékével mérjük. A gyermek megnő. Férfivá, önállóan gondolkodó állampolgárrá érik. De az a kép, melyet az iskola kialakított lelkében a haza szépséges tájairól, dicsőséges múltjáról, hőseiről, vértanúiról, s általában az államtest történelméről, soha nem változik. A színek elevenebbé válnak, az események háttere megvilágosodik, a színpad kiszélesedik, a szereplők misztikus alakja a tudal kristályos fűrdőjében kitisztul, éles kontúrokkal lép az értelem előterébe, de mindez a lélek alanyába oltott legelső szérum: az édesanyai szeretet csöppjeinek ragyogását tükrözi. Ha van bennünk a hazáért, annak sorsáért, jövőjéért remegő lélek, ha megdobbann bennünk a honfiszív, mikor fölzendül a haza imádsága a himnusz fölséges harmonáján; ha kicsordul szemünkből a büszkeség és öröm könnyűje, mikor a hegyek sziklabércén állva széttekintünk szülőföld-édesanyánk szépséges arcán; ha magunkba szívjuk drága lehelletét, s acélossá feszülnek duzzadó izmaink: ez annak a bizonyága, hogy öntudatunk zsengeiben, emberi létezésünk gyökereiben megfogant a hazát szeretni tanító és megmutató nevelőink példázatainak nemes oltása!...

A haza és fiai között az érzelem szálai ideális, bensőséges, meghitt szellemi kapcsolatot létesítenek. E kapcsolatot annál szorosabb, minél jobban megértjük a föld, a haza kívánságait, óhajításait, beszédét, hangtalan sóhajításait; minél jobban föltudunk emelkedni abba a magasságba, ahol a haza érdekében meghozandó nagy áldozataink oltára épült. Hazaszeretetünk legkeményebb próbaköve, ha szenvedéssel váltottuk meg édesanyánk viszontszeretetének becses adományát. Érzelmünk őszinteségének záloga, ha örömben-bánatban egyaránt álhatatosak vagyunk bennük.

A szabadság ünnepének öröme különleges tanítói öröm. mert fényében a pedagógiai munka eredménye csillan meg. Az ünnep után ebből a szempontból is mérteget állíthatunk föl, s megállapíthatjuk, hogy népünk tudatában van a szabadság értékének, s azt erkölcsi értelemben is méltányolni tudja. (bb)

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

Az iskolarádió a nevelés szolgálatában.

Irta: Manga János.

(A szerző felolvasta a bratislavai rádióban 1934. szept. 26-án.)

Néhány évvel ezelőtt a rádió még lukszus-számba ment, csak a tehetősebb embereknek állt módjukban, hogy megszerezzék maguknak azt az élvezetet, amit a rádió hallgatóinak nyújt. Ma már a legkisebb faluban is láthatunk két-három anantennát, mert a rádió ma már nem lukszus, hanem olyan természetes valami, mint például a kultúrembernek az újság vagy a könyv. Tudatában vannak ennek már a rádióállomások vezetői is, akik műsorukat úgy állítják össze, hogy abban minden hallgató megtalálja azt, ami az ő kultúrigényeiknek megfelel.

De a rádió, tökéletesedésével és fejlődésével nemcsak a felnőtt embernek lett barátja, hanem a pedagógia beállította azt a nevelés szolgálatába is. Az utóbbi időben a laikusok csodálkozással olvassák a műsorban ezt a szót, hogy iskolarádió. Már előfordult néhányszor, hogy komoly intellektuelek kérdezték tőlem, mi az az iskolarádió. Amikor ezt megmagyaráztam, csodálkozva néztek rám, mert a legtöbben azt hitték, hogy az iskolarádió műsora semmi más, mint mesék sorozata, vagy jobb esetben valami komoly, az iskola tantervébe vágó szak szerű előadás.

Az iskolarádió nem avatkozik az iskola munkájába, nem helyettesíti a tanítót, hanem segítőtársa és kiegészítője annak a nevelő munkának, amit az iskola végez. Ez a feladat lebegett a szemem előtt azoknak, akik a prágai rádió műsorába 1930. december 19-én felvették az iskolai közvetítéseket. A cseh, szlovák és német iskolarádiók sikeres működése aztán arra készítette a csehszlovák Rádíójournalt igazgatóságát, hogy a magyar kisebbség kultúrigényeinek megfelelően a magyar iskolák részére is rendszeresítse az iskolai küldéseket. Ennek az elhatározásnak megfelelően a kosíci, majd folyó év március 12-én a bratislavai rádió vezette be műsorába a magyar iskolarádiót. Hogy milyen eredménnyel, azt bizonyítják azok a levelek, amelyek minden reláció után futnak be a hálás kis hallgatóktól a Rádíójournalt vezetéséhez.

Az iskolaügyi minisztérium bratislavai referátusa az iskolarádió fontosságának tudatában nemcsak, hogy megengedte a

magyar iskolarádió közvetítéseit, hanem 1934. szept. hó 4-én kelt 78240/34—1/P. számú rendeletével ajánlja is, hogy minden magyar tannyelvű elemi és polgári iskolában, ahol vevőkészülékkel rendelkeznek, az iskola érdekében hallgassák az iskolarádiót. Erről már a legújabb tantervi szabályzat is megemlékezik, amikor világosan kimondja, hogy a tanítási nyelvből egy óra úgy legyen beosztva az órarendbe, hogy az alatt a tanulók az iskolarádió közvetítéseit hallgathassák.

A csehszlovákiai Rádíojournal mindent megtesz, hogy ez a nevelés szempontjából nagy fontosságú intézmény minél jobban és tökéletesebben elérje azt a célt, ami hivatása. A legnagyobb baj egyelőre ott van, hogy még nagyon sok iskola nem rendelkezik megfelelő vevőkészülékkel és így nem áll módjában bekapcsolódni abba a nagy és fontos munkába, amit az iskolarádió teljesít gyermekeink lelkivilágának kialakításában.

Pedig csak egy kis jóakarát a tanító és a szülők részéről, ezzel mindent el lehet érni. Hiszen ma már pár száz koronáért lehet kapni olyan készüléket, amely tökéletesen megfelel arra a célra, hogy a bratislavai leadóállomást kielégítő hangerővel vehessék. Természetes, hogy a hangerő növelése szempontjából figyelembe kell venni az osztály akusztikai viszonyait is. Nem elég a hangszórót elhelyezni egy fix helyre, hanem ki kell próbálni, hogy a tanterem melyik helyén ad legmegfelelőbb hangot. És ha ezt kitalasztalluk, hagyjuk ott a hangszórót.

Ha ilyen nagyfontosságot tulajdonítunk mi, pedagógusok az iskolarádióknak, nézzük meg azt is, hogy mit mondanak róla maguk a hallgatók. Egy brnoi kis hallgató a következőket írta egy iskolai relációról, amelynek »Dédanyáink és mi« volt a címe. »Kirándulást tettünk abba az időbe, amikor dédanyáink és dédapáink éltek. Megismertük a 100 év előtti életet. Az embereknek nem volt rádiójuk, telefonjuk, nagyon kevesen olvastak újságot. Mécsessel világítottak. A vásznat otthon készítették. Reggelire levest ettek. Orvosok nem voltak vidéken, csak kuruzslók. Másképp élünk ma. Akkor az emberek legnagyobb része nem tudott még olvasni. Ma az iskolában már mindent tanulunk. Rádióink is van. A következő gyermek levelében már filozofálni is kezd a fentebb említett rádióműsorszámon. Azt írja, hogy a világon minden még tökéletesebb lesz, mint most. »Ha én nagyapa leszek — írja a fiú —, az unokáim csodálkozni fognak a rádióvevőn a múzeumban. Unokáimat a múzeumba fogom vinni, hadt csodálkozzanak, hogy nézett ki a repülőgép.« Ugye, milyen érdekes a gyermek lelkivilága. Milyen érzelmeket, gondolatokat vált ki benne egy rádióműsor száma...

A magyar iskolarádió egyik kis hallgatója a múlt iskolaév végén a következő levelet írta: »Már alig várom a hétfőt, amikor hallgathatom az iskolarádiót. Mindenről szeretnék hallani. Ér-

Pénzkölcsön!

2 Ké mellékendő.

Véglegesített és nyugdíjas tanítóknak 7 1/2 százalékos kölcsönt folyósítanak havi törlesztésre. — Válaszbélyeg

Komlós

Ingatlan és pénzbeszerzési iroda
Komárno, Magyar-ucca 3.

dekel a vonat, a villamos, a hajó, a hajóskapitányok.« Az užhorodi cigányiskolából a következő levelet írták a »Minden-szentek«-ről a rádióknak. »A mi szüleink is kimennek a temetőbe és nagyon szomorúak. Mindenkinnek van valakije a temetőben. A cigánysírokon van a legtöbb gyermek, mert a cigányok nagyon szeretik a gyermekeiket. Leülnek a sír szélére és ott ülnek reggelig. Van ott persze sok sírás. Aki jobban szerette a gyermekét, az jobban sír.« Az iskolarádió magyar hallgatóitól is minden héten kap a Rádíojournal érdekesnél érdekesebb leveleket. Egy Rožnava-vidéki magyar iskola tanulói hálás szívvel az Isten áldását kérték a magyar iskolarádióra. Örömmel számoltak be arról, hogy a szebbnél-szebb dalokban mennyire gyönyörködtek. Az egyik csallóközi népiskola tanulói arra kérték a rádió vezetőségét, hogy köszönje meg a tanítójuknak a jóságát, hogy bevezette nekik a rádiót az iskolába és ezzel lehetővé tette nekik azt, hogy annyi szép és tanulságos dolgot hallgathassanak a rádióban. Nagyon kedves ez a hála a gyermekektől, amit — sajnos — a felnőtteknél nem igen tapasztalunk.

A napokban egy szülő írt a magyar iskolarádióról. Leveleiben elmondja, hogy véletlenül bekapcsolta a rádiót és a legnagyobb meglepetésére olyan kellemes szórakozást nyújtott neki a műsor, amit nem fog elfelejteni. Megjegyzi még, hogy gyermekei, akik abban az időben otthon tartózkodtak, szintén nagy élvezettel és érdeklődéssel figyelték a közvetítést.

A »Magyar Tanító«-ban egy tanító a következőket írja az iskolarádióról: »Sajnálattal kell megállapítanom, hogy a magyar iskolarádiót a karlsruhok eddig teljesen elhanyagolták. Pedig a rádió egy elsőrangúan bevált nevelési segédtevéző az iskolában. Segédtevéző, mert a tanító megfelelő előkészítéssel mindig segítőlétságot talál benne. A tanítványaimnak egy hangjáték annyira felkeltette érdeklődését, hogy utána nem győztem kielégíteni kíváncsi kérdezősködésüket.«

Ezek a tények mind a mellett szólnak, hogy az iskolarádió ma már szinte nélkülözhetetlen a modern pedagógiában. Elrhető, hiszen a rádió a legelzugottabb kis falusi iskolába is elviszi a nagyváros zaját, a gyermeki lelket felüdíti az emberi nagyságok alkotásainak szépségeiben.

Az iskolarádió azt nyújtja a hallgatóinak, amit az iskola nem tud nyújtani. Szórakoztatja őket, megtanítja a gyermeket önállóságra, a csapongó lelküket pedig figyelemre, önmagukkal és környezetükkel szembeni kritikára neveli. A gyermek figyelmét rendkívül leköti, ami előtte új. Az idegen hang minden legcsekélyebb fázisát lelkébe vési annyira, hogy azt az évek sem tudják onnan kitörölni. A rádió elvezeti a gyermeket gondolatban mindenhová, ahol szépet, nemeset láthat. Megismereti a haza szépségeivel és megszeretteti vele a szülőföldet, a falut, az édesanyát, az édesapát; a testvért és mindent, mindent, amire vagy akire azt mondjuk, hogy nekünk a legrágább a földön. A gyermek gondolkodásához és lelkivilágához közelebb viszi a technika vívmányait. Azokkal hallás után megismerke-

dik, mielőtt még az élet kivezeti szülőfaluja környezetéből a nagyvilágba. A különféle hangjátékok tanulságai beléjük nevelik a kötelességérzést, ami oly sok emberből hiányzik.

Aztán ott van a zene, a művészetek legelőkelesebb formája, amely a gyermek lelkében neveli a szép iránti érzéket, fogékonnyá teszi a hangok fenséges melódiáinak és ritmusának élvezetére és megtanítja már a gyermekembert arra, hogy az életben nemcsak munka és küzdés vár az emberre, hanem van itt sok szép, nagyszerű is, amiért élni érdemes. Hányan vannak közöttünk olyanok, akik már nem egyszer megilletődve, átszellemült arccal hallgattunk egy-egy örökértékű zeneszámot, vagy egy bájos népdalt. Ilyen a gyermeki lélek is. Már az ő lelkében is ott szunnyad a vágy, amely keres, kutat minden után, ami szép és nemes van a földön életünkben.

Nemcsak a tanítók, hanem a szülők is legyenek segítőtársai az iskolaridióknak. Mutassanak érdeklődést munkája iránt. Észrevételeikkel, tapasztalataikkal juttassák el a rádió vezetőségéhez, hogy ezeknek birtokában úgy állíthassa össze műsorát, hogy százszázalékgig megfeleljen annak a hívatásnak, amit az iskolarádió a nevelés szolgálatában gyermekeink érdekében önzellenül és szeretettel végez.

STAMPAY ÉNEK ÉS IMAKÖNYVE

288 oldalon, 320 énekkel, 120 oldalnyi imával s a legújabb összes ájtatossági imákkal, mint Kis St. félvászonkötésben: 8, egészvászon kötésben: 10 Ké. A dr. Pécsi-féle „Hozanna” c. egész évre szóló népies imákkal (120 old.) bővítve (400 old.), mint Nagy St. egészvászonban 13.50 Ké. Viszonteladónak 25 % kedvezmény szerint: 6, 7.50, 10 Ké áron csakis utánvétellel kapható. A portót a rendelő fizeti Kotta: I. II. füzet: 5—5 Ké. Stampay, Kőbölkút.

A m. tisztelt Tanító urak szives figyelmébe ajánljuk az új tanterv szerint készült Mónus Gyula és Szerényi Ferdinánd

A honismeret és polgári nevelés tanításának útmutatóját

A könyv. 266 oldal terjedelmű. Tartalmazza a honismeret tanításának módszerét. Az áttekinthető tanterveket az egyes tárgyak kapcsolódásának feltüntetésével. A honismeretnek és polgári nevelésnek teljes anyagát tanítási vázlatokban. Az énekhez szolgáltatja a teljes anyagot kottákban. A fogalmazásnak iskolai és házi feladatait kidolgozott példákban és a kézimunkának, rajznak, olvasásnak a honismerethez simuló anyagát. A könyv tehát 4—5 segédkönyvet tesz feleslegessé, illetőleg pótolja azokat. A tanító e könyv birtokában nélkülözhet minden más vezér- vagy segédkönyvet, mert előtte van osztályának majdnem teljes anyaga. — Ára Ké 60.— Megrendelhető minden könyvkereskedésben, valamint kiadóhivatalunkban. Szállítjuk 20.— koronás havi részletre is. Teljes tisztelettel: ACADEMIA könyvkiadó, Bratislava, Grössling-u. 8.

FÓRUM

A léleknemesítésről.

A rádió és az újságok egyre szokatlanabb, vakmerőbb, borzalmasabb és nagyobb stíliú esalásokról, gyilkosságokról, panamákról adnak hírt napról-napra a világ minden részéből. De azt is olvashatjuk, hogy több országban megdöbbennek már a nemesebb lelkű emberek a közérköles ily nagymérvű lesülyedésén és kisebb-nagyobb jogkörű társaságokban megbeszéléseket folytatnak a mindinkább veszedelmesebbé váló büntények megállítlásáról. Sőt a németek már törvényt is hoztak a vizsgálendó utódoktól. Látnivaló tehát, hogy minden országban megmozdult a jobbak lelkiismerete és érzik, hogy tenni kell valamit nemcsak az egyetemes gazdasági válság megszüntetésére, hanem az erkölcsi élet végső leromlása ellen is!

Ennek a szomorú helyzetnek a látása adta azt a gondolatot nekem is, hogy lapunk hasábjain napirendre hozzam ezt a témát s bele kiálltam ebbe a nagy gazdasági és erkölcsi válságba azt, hogy szerény nézetem szerint csak egy biztos és évről-évre szélesebb kivezelő út áll az egész emberiség előtt saját sorsának holdogabbá tételére és ez nem más, mint az önmagunkban, valamint az egész földkerekség minden művelt emberében véghezviendó léleknemesítés, mert csakis a megfinomodott és a gyarlóságaitól megszabadult emberek társadalmában juthatnak uralomra az életet széppé és holdoggá tehető nemes emberi erények!

A mai kor szenzációhajhászásának megfelelőleg értekezésem címéül azt a reklám szöveget választom tehát: «A léleknemesítés, mint az egész földkerekségre kiterjedő egyetemes anyagi és erkölcsi válság egyedül biztos orvoslásának eszköze!» — és kitérő lelkesedéssel kell felkiáltanom: Heuréka! azaz megeltem végre, amit minden ország bötesei hiába keresnek, mert meggyőződéssel hirdetem, hogy a világválság megszüntetése soha és semmi más által nem fog sikerülni, mint azzal a Columbus-újraegyszerűségű kijelentéssel és igazsággal, hogy általános léleknemesítésre van szükségünk, mert csak a nemes emberi erényekkel megtelt lelkekben támadnak hasonló érzések és csakis a hasonló jó vagy rossz érzések halására születnek bennünk egyező gondolatok és azonos cselekedetek! Nincs tehát előbbreváló leendőnk annál, hogy az egész emberiséget mélységesen uraló hasonló érzések birtokaiba juttassuk, hogy tőlük a javuláshoz szükséges azonos gondolatokat és cselekedeteket megkivánhassuk! Állapítsuk meg tehát mindenekelett azt, hogy mikor támadnak az emberekből a különbözőfokú műveltség, anyagi helyzet, anyanyelv és vallás stb. dacára leggyorsabban hasonló érzések.

A lélektan is, valamint az általános tapasztalat azt bizonyítja, hogy a váratlan nagy és meg nem értett események, szerencsétlenségek és veszedelmek az emberek tömegében keltenek hasonló érzéseket, amelyek aztán azonos elhatározásokat és észszerű, vagy örült tetteket váltanak ki! A hasonló érzések keletkezését egy váratlan esemény fellételezésével próbálom szemléltetni; pl. mi történne velünk, ha egy 5 emeletes épület legfelső emeletén hallgatnánk ezt a felolvasást és hirtelen minden lámpa kialudna, az uccáról rémes zűr-zavar hangjai hallatszanának fel, a terem aajtajai be lennének csukva. Roppant megijedve ülnénk a harapnivaló sötétségben s ha ebben a másodpercnyi bizonytalanságban csak egyetlenegy gyenge idegzetű jelenlévő elveszíténé önuralmát s félelmében felhőrdülve: olyan pánik törne ki köztünk, hogy fejünket vesztve törnénk, taposnánk egymást, hogy ha már az aajtókon át nem menekülhelünk, legalább az ablakokon át ugorhassunk le — a biztos halálba! Ime, az életünk veszedelembenforgása mindnyájunkban hasonló érzést támasztott s azonos cselekedetre vitt volna! De a tömeglélektan másra is megtanít, t. i. arra, hogy ha abban a kritikusi pillanatban csak egyetlen kis gyufaszál meggyújtására való nyugalom — jobban mondva hidegvér marad egy emberben: a tragikum igen hamar komikumná változott volna, mert annak a picike lángnak fénye, már egy másik nyugodt hallgatót hangolt volna fel esetleg valami rossz viccre, de mégis megmentette volna a közönség nyugalomát, a hirtelen felizgult kedélyek lecsillapultak volna s az aajtók kinyitása céljából már hidegvérrel csegettünk volna a szolgálért. Micsoda tanulságot vonhatunk le ebből a kis epizódból? Azt, hogy még egy gyufaszálnyi fényugár is lehet egy embertömeg életének megmentője, holott veszedelem érzése nélkül az abszolút értéklenséget sokszor éppen egy eldobott gyufaszállal jelképezzük!

(Folyt. köv.) Vincze Ferenc áll. tanító.

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.

Átutazóknak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás. Kerthelyiség tekepályával. Szolid árak. Pontos kiszolgálás. Tanító uraknak ételeknél és szobáknál 10%-os kedvezmény!

TELKES—NOVÁK 6-8 évfolyamos

Számtan és mértan

a tanonciskolai tanításnál is felhasználható.

EGYESÜLETI ÉLET

1248/1934.

Meghívó.

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület

1934. évi november 3-án

délelőtt 9 órai kezdettel Galántán, a Kat. Kör nagytermében
rendkívüli

központi gyűlést

tart, melyre az alkotótagokat tisztelettel meghívjuk.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. Magyar Tanítók Háza. Előadó: Vízváry Vilmos.
3. Indítványok tárgyalása.

Csak azokat az indítványokat tárgyalhatjuk, melyek a közgyűlés előtt 8 nappal írásban a központi elnöknel beadatnak.

Itt jegyezzük meg, hogy a közp. gyűlés összehívását az tette elodázhatatlanná, hogy a Tanítók Háza építésének befejezéséhez szükséges összeget csak szövetkezeti alapon tudjuk előteremteni, így meg kell ujtatnunk az 1933. évi közp. gyűlés határozatát. (Lásd M. T. 1933. évi 15—16 szám, 477. old.)

Elszállásolásról Berényi Gyula galántai kartársunk gondoskodik, aki arra igényt tart, azt nála egy lev.-lapon jelezze.

Negyed, 1934. október 1.

Vásárhelyi Károly főtitkár.

Kovács Alajos elnök.

1247/1934.

MEGHÍVÓ.

A »Magyar Tanítók Háza mint Szövetkezet« 1934. november 3-án délelőtt 11 órakor tartja Galántán a Kat. Kör nagytermében

ALAKULÓ KÖZGYŰLÉSÉT,

melyre a részjegyzőket és az érdeklődő Kartársakat tisztelettel meghívjuk.

Az előkészítő bizottság.

1247/1934.

Értesítés.

A Magyar Tanító folyó évi október 1-én megjelent 18. számának 601. oldalán Felhívás jelent meg egyesületünk tagjaihoz, melyben Egner Lajos úrral kötött szerződésünk felbontását közöltük Kartársainkkal.

Mivel Egner úr az elszámolás elmaradását közben igazolta, a bratislavai Bibliothéka könyvkiadóvállalat pedig az elszámolásért felelőséget vállalt, a szerződés továbbra is érvényben marad a Magyar Tanító folyó évi 9. számának 285. oldalán közöltek szerint.

Negyed, 1934. október 2.

Kovács Alajos közp. elnök.

A Košice-moldavai tanítói járáskör közgyűlése.

A Košice—moldavai tanítói járáskör folyó évi október 11-én Tornán tartotta évi rendes közgyűlését. Evek futottak el évek után, hogy e járáskör csak névleges egyesületi életet élt. 1931. óta közgyűlést nem tartott, választmányi gyűlésre is alig tudta összehozni a tanácskozásképes löbbséget. Vezetősége arra a gondolatra jött, hogy az eddigi tapasztalatokon okulva, Kassa helyett vidékre próbálja összehívni a tanítótestvéreket. S e kísérletét fényes siker koronázta. Vajda Károly ügyvezető elnök elnöklele alatt 42 testvérünk gyűlt össze közös munkával megbizonyítani, hogy »Nem halt meg a leányzó, csak aluszik!« Az első hívószóra lerázta magáról a halálosnak vélt dermedtséget, hogy odaálljon újból felszítani a tanítótestvéri szeretetnek a közönység, testvériellenség, szóthúzás hamuja alatt hunyorgó párázsát.

Vajda Károly elnök 9 óra után pár perccel nyitja meg a közgyűlést az áll. iskola egyik szépen díszített termében. Kegyeletes szavakkal emlékszik meg a folyó év október 9-én tragikus halált halt Sándor jugoszláv királyról és Barthou francia külügyminiszterről. Szavaira a közgyűlés félperces néma felállással ad kifejezést gyászának és a vesztesekkel szemben érzett részvételének.

Vajda Károly ügyvezető elnök töle megszokott mesteri felépítésű beszéd keretében üdvözlí a megjelenteket. Örömeinek ad kifejezést, hogy hívására ily számosan gyűltek össze, bár ez is alig fele a működő tagoknak. Az eddig mutatott közönnyel szemben ez is nagy haladás. Kéri a megjelenteket, igyekezzenek meggyőzni a távolmaradt testvéreket, hogy kari érdekeink előmozdításán, a tanítótság külső-belső tekintélyének emelésén csak úgy munkálkodhatunk mindnyájan eredményesen, ha féltetve minden kicsinyes és személyes szempontokat, a hirdett közgyűléseken teljes számban megjelenve adunk kifejezést tanítótestvéri összetartozandóságunknak és szeretetünknek. Majd szí-

ves szavakkal üdvözli a közgyűlés vendégeit: Orišek Márton košicei tanfelügyelőt, Panik helybeli főjegyzőt, Rákoš József áll. tanítót, a szlovák tanítótestvérek képviselőjét, Juhász Árpád író, a kassai Radiojournal magyar rendezőjét és Révai László tiltkárt, a Domov bizt. intézet kiküldött képviselőit. Kegyeletes szavakkal emlékszik meg a járáskör elhunyt tagjairól: Bárdos József nyug. jánoki, Cseh Károly nyug. kassai, Mátyás Sándor udvarnoki, Marko Ludmilla nyug. tornai és Tóth Géza nyug. jászói testvérünkről. Emléküknek a közgyűlés felállással tesz tisztességet. Elnök indítványára a közgyűlés Pisecký Ferdinánd kormányfőtanácsost, a referátus vezetőjét és Balló Gyula isk. főtanácsost lágyírtalig üdvözölte.

Orišek Márton tanfelügyelő lelkes szavakban válaszol az elnök üdvözlétére. Kiemeli, hogy minden teltében mindenkor a kartársi szeretet és megérlés vezeti, s ezt a kollégiális viszonyt a jövőben is ápolni kívánja. Ennek azonban előfeltétele, hogy a tanítóság is hűen és becsületesen teljesítse nemes feladatait és célkitűzéseit. A tanítói hivatalás mindig is a legnemesebb idealizmust tetelezte fel. Egy kisebbségi magyar tanítótól még több, még fokozottabb eszményiséget kell követelni. Szívből kívánja, hogy közgyűlésünk minden megjelent tagja itt, a közösségből merítsen erőt és kitartást ideális feladatainak betöltésére. Közgyűlés szünni nem akaró lapssal és percekig tartó üdvözléssel köszönte meg hivatali főnökének igaz tanítótestvéri szívre és megértlésre valló szavait.

Utána Rákoš József a szlovák tanítótestvérek üdvözlétét tolmácsolta. Teljes szívéből kívánja, hogy a Közlársaságunkban levő tanítóegyesületek egymással párhuzamos életet éljenek, mert lehetetlen az, hogy a különböző anyanyelv, vagy nemzetiség válaszfalat képezhetne a tanítótestvérek között, mikor célkitűzéseik, ideáljaink és érdekeik azonosak. Elnök meleg szavakkal köszöni meg a szlovák testvérek üdvözlétét, és kéri, hogy ők, a többség, igyekezzenek testvéri kéznnyújtással közelebb vonni magukhoz bennünket.

Végül Panik közs. jegyző üdvözli a közgyűlést és credményes munkát kíván.

Olvastatott az 1931. nov. 18-iki közgyűlési, 1933. január 27-iki és az 1934. március 28-iki választmányi gyűlések jegyzőkönyve. Hitelesítettnek.

Elnök beszámol az 1933. július havában tartott galántai, Szepesi Gyula alelnök pedig az 1931. július 2., 3-án tartott losonci kp. gyűlésekről, valamint a radnóti Pósa-szobor lelep-

GERHÁT GYULA orgona- és zongora javító és hangoló

Komárno, Duna-u. 4.

A vállalt munkákat szakszerűen és jóállással végzem. Elismerő bizonyítványok az ország minden részéről.

lezési ünnepélyéről. Közgyűlés a beszámolókat tudomásul veszi, s Bodon Lajos testvérünket, a Pósa-szobor megalkotása körében kifejtett hervadhatatlan érdemeiért lelkesen éljenzi.

Elnök felhívja a közgyűlés figyelmét a Tanítók Háza és a Könyvesbolt támogatására. Lelkes szavakban juttatja kifejezésre, hogy a Tanítók Háza tisztán a tanítószegély áldozatkésztségének köszönheti léteét. Sajnos, a teljes berendezéséhez csakis a testvérek újabb jóindulata folytán juthat. Ne feledkezzünk meg arról, hogy e szerény hajlék kari életünknek, élni akarásunknak fényes bizonyossága. Tehetségéhez képest és a keze ügyében levő eszközök teljes felhasználásával támogassa ki-ki a Könyvesboltot is, mert annak is minden nyereség-fillére a Tanítók Háza ügyét segíti előre. Szíves figyelembe ajánlja a Magyar Tanító főszerkesztőjének, Boross Bélának Kis harang és Bokrcétát költöttem c. kötetét. Az elsőből iskolai ünnepélyekre talál bő választékot a tanító, a második az ifj. könyvtárnak lesz sokszor lapozgatott értékes kötele.

Majd Szepesi Gyula tartja meg »Néhány szó a gyermektanulmányozásról« című felolvasását, melyben a tanítótestvéreket a gyermektanulmányozás fejlődéséről, fontosságáról igyekszik meggyőzni, s rábírni őket az ezzel való foglalkozásra. Közgyűlés az előadást állandó, feszült figyelemmel hallgatta s többen jelentkeztek megfigyelő lapokért. (Szepesi Gyula előadását lapunk más helyén közöljük.)

Sor kerül aztán a pénztár megvizsgálására. Rendben találtatott s a pénztárnoknak a felmentvény megadatott.

Törzsök István »A rádió nevelő hatásáról« címmel tartja igen érdekesítő, fordulatos és humoros részletekben bővelkedő felolvasását. Határozati javaslatot terjeszt elő, mely szerint keressék meg az iskolaügyi minisztérium, hogy az iskolákat lássa el rádióvevőkészülékekkel, illetőleg engedje meg, hogy az állami iskolák a költségvetési feleslegüket erre a célra fordíthassák. Közgyűlés a felolvasást nagy tetszéssel fogadta, a határozati javaslatához egyhangúlag hozzájárult, s Törzsök Istvánnak jkvi köszönetet szavaz.

Juhász Árpád író, a kassai Rádiójournál kiküldöttje rövid tájékoztatást és felvilágosítást ad a kassai iskolai rádióleadásokról. Kéri a tanítószegély segítségét, hogy ezeket az előadásokat minél szélesebb körben népszerűsítsék. Evégből ajánlja, hogy a rádióelőadások hallgatását előzőleg egy tanítás keretében készítsék elő, mert csak így lesz meg azoknak a várt eredményük. Ez előkészítés megkönnyítéséhez szorgalmazza a cseh nyelvű Školský Rozhlas c. rádió értesítőnek magyar nyelvű mellékletét.

Révai László, a Domov bizt. intézet kassai vezérügynökségének titkára előterjeszti, hogy intézete eddig 30.000 Kč-t adott a Tanítók Házára a tanítótestvérekkel kötött biztosítások jutalékából. Sajnos, e járáskörben még nem sok eredményt mutathat fel. Hallott róla, hogy a járáskör temetkezési egyesületet ohajt szervezni. Javasolja, hogy azt inkább biztosítás formájá-

ban próbálja meg. Közgyűlés az erre vonatkozó tárgyalásokat Szepesi Gyula elnöklete alatt egy 3 tagú bizottságra bízta, s tőlük a legközelebbi közgyűlésre jelentést vár.

A járáskör tisztikarának mandátuma lejárt, így a tisztikar lemondott. Az új választások megkezdésére a közgyűlés Fecso Gyula elnöklete alatt egy 5 tagú jelölő bizottságot küld ki, s annak tanácskozási idejére elnök a gyűlést felfüggeszti. A jelölő bizottság elnöknek Vajda Károlyt, alelnököknek Szepesi Gyulát és Fecso Gyulát, jegyző-titkárnak Bárdos Gyulát, pénztárnoknak Mikulik Pált, ellenőröknek Kundtné, Iványf Annát és Soráll Jánost, választmányi tagokul Rády Margitot, Hegyesy Gyulát, Nagy Mihályt, Toporesák Jenőt, és Törzsök Istvánt, póttagokul Szabó Pált és Erdős Lászlót jelölte. Közgyűlés a jelölteket egyhangúlag megválasztja.

Vajda Károly hajlott korára, beteges állapotára, nyugdíjas voltára hivalkozva kéri a közgyűlést, hogy az ő megválasztásától tekintsen el, de a közgyűlés ismétellen kifejezve elnökhöz és 35 év óta vezéréhez való törhetetlen ragaszkodását és szeretetét, továbbra is a Vajda Károly megválasztása mellett kíván kitartani, kinek személye és rátermettsége biztos garanciát kínál arra, hogy a járáskör már-már teljesen megszűnni készülő egyesületi életét új lendületre indítja. Elnök meghatoltan köszöni meg a közgyűlés kitüntető bizalmát, a megválasztott tisztikkal együtt a tisztséget elfogadja.

Szepesi Gyula indítványozza, hogy elhunyt tanítótstevéink ravatalánál részvétünk ünnepélyesebb és bensőségebb kifejezésére járáskörünkben egy ad hoc tanítói dalárda szervezessék. Mivel azonban mi ez énekkar fenntartásához kevesen vagyunk, a szlovák testvérek segítségét kérjük ki, akik ehhez való csatlakozásukat szívesen is megígérték. Közgyűlés elfogadja.

Elnök Gerő Ágoston lelépő egyesületi pénztárnoknak, hűséges fáradozásaiért, buzgó és hecsületes ügykezeléséért jegyzőkönyvi köszönetet indítványoz. Közgyűlés hozzájárul.

Elnök előterjeszti, hogy Uhriniak Károly senai testvérünk, az Učitelská Vzájomná Pokladnica ügyvezetője, felhívja a testvéreket az egyesület támogatására. Egy-egy részjegy ára 100 Ké. Tudomásul.

A közgyűlést közebed követte, melyen számos szellemes pohárköszöntő hangzott el. Az országos gyász miatt zene nélkül, de meghitt beszélgetésben igaz testvéri érzéssel egész a késő délutáni órákig voltak együtt a testvérek, s az elfutott évek meddősége után lélekben nemesedve, testvéri érzéstől áthatva, nemes idealizmussal termékenyen a közeli viszontlátás reményében bűszködtek el egymástól.

Hiányos volna e beszámoló, ha a gyűlést és a közebedet rendező, a természet impozánsan kidíszítő Fecso Gyula és Nagy Mihály testvérünkről meg nem emlékezném. Az ő érdemük, hogy »mindenek ékesen és szép renddel« folytak.

A NEMZETKÖZI DAL- ÉS TANCZENEMŰ PÁLYAZAT
élén álló díjnyertesinek bemutatásra klasszifikált zeneművei egy

hangverseny keretében. Budapesten, a zeneművészeti főiskola kamaratermében, 1934. nov. 3-án, este fél 8 óraker előadásra kerülnek. A hangversenyen Gáspár János kottaszerkesztő-karlársunk is szerepel egy díjnyertes műdalával. — Gratulálunk.

KITÜNTETETT KARTARSUNK. Marton Gyula dražicei igazgató karlársunknak 41 évi működése után történt nyugalomba vonulása alkalmából, az iskolai referátus, a népoktatás terén teljesített sok évi eredményes munkásságáért, köszönetét és elismerését nyilvánította. — Gratulálunk!

HIBAIGAZÍTÁS. Legutóbbi számunk vezércikkében a választási eredmények szövegében Telkes Mihály 1977 szavazata helyesen 479. A számok fölcserélődése nyomdahiiba.

A **»GALANTA—SELLYEI MAGYAR TANÍTÓMEGYE«** 1934. november 15-én (csütörtökön) d. e. 9 óraker Galántán a Katholikus Kör helyiségében rendes közgyűlést tart, amelyre a tanterület összes magyar tanítóit tisztelettel meghívom. A megjelenés kari köteleesség. Azon karlársak részére, akik csütörtökön tanítanak, a tanfelügyelő úr szabadságot engedélyezett azzal a feltétellel, hogy e napi mulasztást a lehetőség szerint pótolni fogják. Napirend: 1. Elnöki megnyitó és beszámoló. 2. Pénztári és ellenőri jelentés. 3. Jelentések a tanítószög kulturális és jóléti intézményeiről. (Járási dalárda, Tanítók Háza, Tanítók szövetkezeti Könyvesboltja). 4. Az iskolai rádió. Ismerteti: Manga János. 5. Az énektanítás módszere. Előadja: Boross Béla. 6. Indítványok. Az indítványok 8 nappal a közgyűlés előtt az elnökkel írásban közlendők. Az énektanítás módszeréről szóló előadás ebéd után folytatódik. Közben fél 1 óraker lársasebéd a Kolisch-féle vendéglőben. A karlári együltérzés és összetartás külső megnyilatkozása a társasebédben való részvétel, azért vegyünk azon részt mindnyájan. Kérem azonban a karlársakat, hogy az ebédre való igényüket nov. 12-ig a galántai róm. kath. isk. igazgatóságánál feltétlenül jelentsék be, mivel a vendéglős csak az előre bejelentettek részére tud megfelelő étkezést biztosítani. Vecse, 1934. október 7-én. A választmány nevében *Osvald Lajos* egy. elnök.

Pályázati hirdetés. A létsági iskolaszék pályázatot hirdet kiségtői tanítói állásra. Javadalom: 1200 Ké évi fizetés, 336 Ké lakbér, 20 Ké kertvátság és törvényes államségély. Pályázhatnak gk. és rk. vallású megfelelő képesséssel bíró tanerők. Ezen III-dik állás betöltésénél férfiak előnyben részesülnek.

Az állás csak a Referátus jóváhagyása után foglalható el. A törvényes mellékletekkel felszerell kérvények 1934. évi nov. 15-ig adandók be az iskolaszéknek (Téglás, p. Surly). Tannyelv magyar. Személyes megjelenés ajánlatos, de költségek nem térítettek meg.

»BENE MULTJA ÉS JELENE« e. szociografiai tanulmány nélkülözhetetlen segédkönyve a honismeret tanítójának és a községi krónika vezetőjének. A 72 oldalas képekkel és diagrammokkal illusztrált füzel ára 10 korona. Megrendelhető **Mónus Gyula** íg tanítónál, (Beňa, p. Mužijovo, Podk. Russ) aki a karlársak támogatását és az ismerősöknek való ajánlást tisztelettel kéri.

KRONIKA

A rádió a XX. század legcsodálatosabb remekműve.

Lehet, hogy a termelés mai formájának kialakulásában egy más gépnek sokkal nagyobb hatása volt, de magát, a XX. század emberi életritmusát semmiféle találmány sem érintette olyan mértékben, mint ez a csodálatos masina. Mikor ezt a megállapítást fontolóra vesszük, nem szabad elfeledkeznünk arról sem, hogy a rádió mindeddig elért tökéletessége ellenére még ma is csak csecsemőkorát éri, népszerűsége mégis csodálatraméltó. Azt monhatnók, hogy Európában alig 10 éves az általános használat, s ma már milliók szerezhetik meg az általa nyújtott élvezetet annak ellenére, hogy a kapcsi löke elterjedése elé szinte mesterséges gátakat emelt, a felvevő készülékek indokolatlan magas árai folytán. Ma, mikor a készülékeket előállító gyárak gombamódra szaporodnak és sokszeres szériákban dobják piacra az olcsó és elég jó készülékeket: úgy látszik, a kartellek is felgyógyultak s márkás áru is elég olcsó áron szerezhető be. Ha a közgazdasági élet a mai nehéz helyzetéből kimenekül, és árak mellett rövidesen alig akad olyan valamirevaló ház, ahol fel ne hangzanék a lázas álmokat megelevenítő csodálatos gép hangja.

A népi általános kultúra minden terjesztő eszközét már ma is lényegesen felülmúlta a rádió. Ma népszerűbb, mint az újság, hatásosabb a könyvnél, termékenyítőbb a filmnél. Valami csodálatos kombinatív kielégítője ez az ember élvezetet kereső, áhító és tevékenykedni vágyó ösztönének. Van abban valami felemelő, hatalmas képviselő tudat, hogy — ha akarom, — Stockholm, ha úgy tetszik, Róma nyelvét, zenéjét hallgathatom. Annak a gombnak ide-oda való csavargatása fölébe emeli az embert térnek és időnek, elérhetővé teszi számára világhírű művészek élvezését, megismerttet soha nem látott, képzeletünkben is alig elhelyezhető hangbeli sajátosságokkal. Mi, a falu kultúrunkásai, mi látjuk, hogy kicsoda hatást gyakorol népünkre a rádió állandó hallgatása. Sőt merészelem azt is állítani, hogy az úgynevezett polgári középosztály kultúrális színvonalát is nagymértékben emelte. Csak egyetlen területet említsek, ami a rádió különösen frekventált szférájához tartozik: a klasszikus zenét. E csodálatos találmány előtt egy filharmonikusok által rendezett koncertre csak a lényeg hozzáértők vagy a pöffeszkedő sznobok jártak, s az előadások, még a magas zenekultúrájú városokban is, csaknem üres pad sorok előtt folytak. Kamarazene meg még a kutyának sem kellett. Ma? ... Schubert H-moll szimfóniáját, Beethoven D-dur hegedűversenyét, Dvořák Humoreszkéjét csaknem minden rádióhallgató ismeri, motivumait kívánatra akár el is jütyüli, sőt Rimsky-Korsakov, vagy Strawinsky Igor zenéjéről is van fogalma a legtöbb középosztálybeli rádióhallgatónak.

Pedig a rádióelőadásoknak mégis csak van egy jellegzetes

hibájuk, ami, azt mondhatnám, akadály a még nagyobb művelő hatásnak: az, hogy azok kizárólag a művelt középosztály számára készülnek. Abban a hibában leledzik minden ország rádióigazgatósága, hogy műsoruk nem eléggé népies. Nemcsak a gazdasági tanácsokat kell könnyen érthető, egyszerű nyelvezeten előadni, hanem minden egyebet. Nem népieskedő nyelvet kívánunk, de könnyen érthető, törlőmetszett, világos népi nyelvet, menve minden idegenszerűségtől, idegen szavaktól. E kívánságnak a legtöbb országban azért nem mernek elegendet tenni, mert abban a tévhiedelemben élnek, hogy ezáltal az előadások nivójukból veszítenének. Szerintem a rádió egyáltalában nem alkalmasság szakkérdések tudományos tárgyalására. Tömegeknek beszélnek az előadók, mondanivalójukat széles rétegű és érdeklődésű hallgatósághoz kell szabniok. Minden országban pedig a nép adja a tömeget, az előadásokat tehát ahhoz kell viszonyítani. Ne érezze a nép, hogy a rádió is valamely kiváltságos osztály élvezeti tárgya, találja meg ő is abban mindenkor a maga felfrissítőjét, tanítómeszerét.

! Azonban a rádiófronton is csak tovább folyik a mérték nélküli gygyverkezés. A hiúság, az irigység, a rosszakaral itt sem engedi az intéző köröket megnyugodni. S ennek hajszolása folytán nyakra-főre, sokszor az illető állam anyagi erején felül is, építik a leadó állomásokat, mely hova-tovább olyan zsúfoltságot fog előidézni az éterben, hogy egyetlen leadó állomás sem fog tudni zavartalanul dolgozni a másik miatt. Pedig egy kis

TELKES SZINES ÁBÉCÉ

az új egységes írással,

az írva-olvasás tanítását fonomimikai alapon játékszerűvé teszi.

Fali olvasótáblák! Ingyen vezérkönyv!

Telkes: Módszeres Számolókönyv és Mértan 2.—3. évfolyam.

Telkes: Módszeres Számolókönyv és Mértan 4.—5. évfolyam.

Telkes—Novák: Módszeres Számolókönyv és Mértan 6.—8. évf.

Az új tanterv szerinti teljes tananyag. Módszeres feldolgozás. Több mint 2000 gyakorlati példa. — Az összes könyvek a Róm. Kat. Egyházi Iskolatanács által a felekezeti iskolák részére engedélyezve.

A könyvek kaphatók:

az A C A D E M I A könyvkiadó vállalatnál
Bratislavában, Grössling u. 3., *Ingyen* mu-
tatványszám!

A Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvcs-
boltjában Galántán és az összes könyvke-
reskedésekben.

6% az épülő TANÍTÓK HÁZA javára.

jónakrattal milyen könnyű volna itt is a megoldás. Csak nem szabad túlkövelelőzőnek lenni, irigykedni, tudatosan kellemetlenkedni.

Végül ki kell emelni a rádió óriási hatását a nevelés terén. Sajnos, a mai viszonyok között, ezt a hatást lehetetlen általánossá tenni. Szinte elképzelhetetlennek látszik nálunk, hogy minden iskolát megfelelő eszközökkel szerelnék fel, vagy az előadásokat olyannyira szaporítsák, hogy a gyermekek minél gyakrabban, esetleg minden nap részülhetnének rádió útján való oktatásban. Ismét csak a tanítóság önzetlensége mellett bizonyít annak a megállapítása, hogy a kellő gondoskodás bekövetkeztéig minden testvérünk a saját készülékét viszi be az iskolájába. Ime, a tanítóság e téren korán felismerte az időskor jelét és a saját kényelmetlensége, vagy kockázata árán is kész elősegíteni a gondjaira bízott gyermekek szellemi előhaladását. Bár az illetékesek is feljegyelnék erre az önfeláldozásra!...

SZEMLE

Gyermektanulmányi szemle.

Rovatvezető: Adler Ernő.

Amint már legutóbbi szemlénkben is jelentettem: a munkánk megindult. Igaz, hogy aloszlályunk megalkulása óta már egy negyedév telt el és még határozott eredményről nem igen számolhatok be, de a munka mivolta megkívánja azt, hogy előbb a megfigyelő lapokat dolgozzák fel a kartársak, csak azután számolhatunk be az első komolyabb eredményről.

Szlovenszón moglehelős nagy száma van a magyar tanítóságnak, szándékosan nem írom ki a pontos adatot, hogy kartársaink ne tudják kiszámítani s ne essenek kétségbe az esetleges kis százalékon, vagy inkább ezreleken, amely szám kifejezi majd a munkára jelentkezők számát. Kovács Alajos, szeretett előnkünk, Boross Béla mindig munkára kész kartársunk, Pálkás Tibor, Oszifcsin Béla, Bruck Gyula, Forgács Mihály, Farkas Károly. Szabó Árpád és még egy-két kartársunk azok, akik eddig megfigyelő lapjainkat kérték, hogy a munkában részt vehessenek. Kartársaim! Alámondón hangoztatjuk a tanítóság továbbképzését, Ocsovay Imre kar-

lársunk a losonczi kp. gyűlésen szép előadást is tartott erről, hát hol itt a megértés? Hát ez nem továbbképzés? Hát nem képezzük magukat akkor, amikor gyermekeinket, a reánk bízott növendékeket figyeljük meg? És erre a nemes munkára liz és egynéhány kartársunk jelentkezett! Pedig itt nem lehet hivatkozni a szokásos kifogásokra. Itt van az alkalom: mutassa meg, aki dolgozni akar a szlovenszói magyar gyermekekért tényleg, hogy kész a munkára, álljon közénk, dolgozzon velünk. Nem nehéz munka ez, nem lélekölő, napi tanításunk mellett könnyen elvégezhetjük és milyen örömnünk van az ilyen végzett munka után, ha tudjuk, hogy nem hiába dolgoztunk.

Szepesi Gyula kartársunk folyó hó 11-én Tornán az elemi iskolában előadást tartott a gyermektanulmányról, hogy munkánk iránt ezzel is felkeltse kartársaink érdeklődését. Az alábbiakban közöljük Szepesi Gyula kartársunk előadását s hisszük, hogy ennek elolvásása után kartársaink közül talán többen jelentkeznek munkára.

Néhány szó a gyermektanulmányozásról.

Irta: Szepesi Gyula.

Az emberiség életfolyásának nyomozói, a történetírók, a XV. század végétől, a reneszánsz idejétől számítják annak az életformának a kialakulását, melyet mai napig is élünk, s melyet az újkor hajnalhasadásának is tarthatunk. Az akkori nagyszerű felfedezések és találmányok más lüktetésbe hozták az emberi életet, szinte azt mondhatnók, hogy az eddigi életritmussal szögesen ellentétes ösvényre terelték az emberiséget éleldrámáját. A középkor merev aszkézise alatt valahogy az ember félt önmagáért élni. Mintha minden eselekedetét csak titokban szerette volna elkövetni, mert nem volt azzal tisztában, hogy tetteivel nem hántja-e meg a felette uralkodó Végtelen Jóságot. És ez a folytonos félelem, ez az önmagáról való megfélemlkezés, a lemondás fájdalmáig fokozott önkínzás, egy magasabb cél vélt érdekében a szenvedés vállalása tette oly rideggé az akkori kor emberi életét, s vele együtt annak diszítóit: a művészeteket is. Ha most e megállapításokat a középkor neveléstudományára applikáljuk, nyomban feltaláljuk annak a magyarázatát is, hogy miért voltak a kolostori iskolák oly kevésbé népszerűek még ama néposztály előtt is, melynek tagjai számára nyitva állottak. E körülménynek lett aztán velejárója a műveltség olyannyira alacsony foka és még ennek is csak egyetlen osztály számára való kisajátíthatósága.

Bár a reneszánszsal előkészített újkor nagy átalakító ereje érezte hatását a nevelés terén is, a szociális és gazdasági viszonyok átalakulása általánosabbá tette annak felkarolását is, bár a szembenálló vallástáborok korán felismerték a nevelést, mint a tagoknak a közösséghez való hozzájutás felbecsülhetetlen eszközét; mindezek ellenére e kor pedagógiája még mindig sokkal inkább alakí, mint tartalmi volt. Ugy a reformáció, mint az ellenreformáció tanítási anyaga és módszere az előző korral szemben mutatott minden előrehaladottság ellenére is alig különbözött a scholasztikusok lélek és értelem nélküli szajkolásától, mert ez idők pedagógusai még teljesen figyelmen kívül hagyták a gondjaikra bízott gyermekreng szellemi színvonalát és értelmi posztulátumait. Mint egy vakító meteor jelenik meg a pedagógia-történelem egén Komenský Ámos János, minden idők legnagyobb tanítója, hogy szemébe vágja kortársainak azt a pedagógiai alapigazságot: »Minden tanításban a gyermek az első személy, minden egyéb hozzá igazodjék!« Kortársai ámuldozva hallgatták, s ha csodálatos eredményei nem igazolják, talán még gúnyolódni is merészkedtek volna vele. Hogyan? Az iskola és a tananyag legyen a gyermekért, azok alkalmazkodjanak a gyermekhez és nem megfordítva? Hogyan egyeztethető ez össze az eddigi pedagógiai dogmatizmussal? Nem is lehetett ezt könnyen megemészteni, s még évszázadok múlva is sok-sok tanintézet csak úgy nevelt, tanított, mintha Komenský soha sem halványuló tanairól mit sem hallottak volna.

A századok gyors suhanásával az újkor, a francia forradalommal,

a legújabb korba hajlott. Mielőtt azonban e hajnalhasadást az emberiség megpillantotta volna, a pedagógia-tudományok egy újabb csillaga szőrt vakító sugarakat a tanítással foglalkozók lelkére. Ez a férfi Rousseau János Jakab volt. Elméletét a legemberibb jellemvonás váltja ki: a kételkedés, a tagadás. »Egy talpalatnyi föld elég nekem, Hol a tagadás lábát megveti, Világodat meg fogja dönteni!« mondja Madách. Vizsgálódásai nyomán annak a bátor kijelentéséhez jut: »Csak az a jó, ami a természet műhelyéből kerül ki, az ember kezei között minden elfajul. A természetet arra kényszeríti, hogy olyat teremjen, amire nincs semmi kedve, egyik lát arra, hogy a másik gyümölcseit nevelje és hordja. Összezavarja, egybe kotyvasztja az elemeket, megcsenkítja a kutyáját, lovát, mindent, mindent felforgat. Ő az idomtalan, a szörnyűt szereti semmit sem szívlel úgy, — még az embert sem — amint azt a természet alkotta. Idomítani kell az embert is, mint a paripát, tetszetősre nyesni, mint valami disznóvényt. Viszont az is igaz, hogy az ember annyira eltért az őstermészettől, hogy mindezen alakítás nélkül minden csak rosszabb volna. Amint a dolgok állanak, egy olyan ember, aki születése után nyomban magára hagyatnék, embertársai közt valóságos torzalakká válnék.«

Amint Rousseau elveiből látjuk, amiként a növényeket az ápolás úgy az embereket a nevelés útján kell művelni. Születésünk alkalmával mindnyájan egy bizonyos szellemi tulajdonságokkal bíruuk, melyeket születésünk abból a célból örököltünk, hogy az étellel való küzdelemmel ezekre támaszkodva könnyebben tudjuk megvívni. Csakhamar azonban arra a keserves tapasztalatra kell jutnunk, hogy az a fegyvert, melyet a nagy küzdelemre örököltünk, lávalról sem elégséges. Új tapasztalatok útján új védő és támadó eszközök után kell néznünk, hogy a harcban alul ne maradjunk. Mindezeket pedig csakis a nevelés útján szerezhethük meg. Ezt a nevelést egyrésztől a természettől, másrésztől az emberektől nyerjük. E két nevelői tényező egymástól független, hatásuk az alany felvevő képessége szerint különféle. Ahol a két nevelőtől nyert oktatás egymást egybevágoan ki nem egészíti, ott hiba van a nevelés körül, s annak a nevelt fellélenül kárát vallja. Első tekintetre láthatjuk, hogy a két nevelő közül csak az egyik áll hatalmunk alatt. A természet, mint nevelői koeficiens, tőlünk teljesen független. Az újszülött ama tapasztalatát, hogy a tűz éget, a lép-lálék jó, a fény érdekes, semmiféle erővel mássá tenni nem tudjuk. Egyedül az emberi nevelés az, mellyel — legalább elméletileg — szabadon rendelkezhetünk, melyet tetszés szerint változtathatunk. Azért mondom, hogy elméletileg, mert gyakorlatban még ez is csak részben eszközölhetjük. Mert vajjon hol van az a hatalmas ember, aki a gyermek környezetének beszédét, tetteit teljesen és tökéletesen képes volna kormányozni?

E hosszúnak tetsző bevezetésből tehát megállapíthatjuk, hogy a nevelés tökéletes kifejlődésében három lényező játszik közbe: a ve-lünk született diszpozíciók, a természet és az emberek. Mivel az első kettő alakítása hatalmunkon teljesen kívül esik: az emberi nevelést kell a lehetőség szerint alkalmazni a másik kettőhöz. Hogy pedig ezt milyen mértékben és hol kell tennünk, annak megállapítására szolgál a gyermektanulmányozás.

(Folyt. köv.)

Könyvek, folyóiratok:

»Hegyország hangja«. Szlovák költők versei. Darvas János fordítása. Kazinczy kiadás. — Mint a fordító előszavából megtudjuk, a nemrégii múltat és a máj tükörzik ezek a versek. »A tegnapi és a ma rengésű a szlovák lélekben.« Darvas János mesteri kézzel csiszolta meg ezt a »tükört«, hogy a szlovák lélek valóban a maga igazságában tükörzödjék, s a tükör ne nyelje el azokat a legszebb sugarakat, amelyek az eredeti nyelv szépségéből ragyognak elő. De a fordítónak ezen finomművi munkája mellett arra is figyelemmel kellett lennie, hogy a szlovák lélek »rengésű« is lírien érzékeltesse a magyar költői nyelv cselével. Darvas ért ehhez a művészethez, s az olvasó biztonnyal ráismer a szerencsésen összeválogatott költői remekművekben a szlovák nép múltjára és jelenére. Ezek a költői »ötívsmunkák« kincsei a szlovák irodalomnak, mert költőit halhatatlan alkotásokra ihlette, s hogy ezekhez a drágaságokhoz avatott kézzel nyult hozzá, azt a fordítások nemes verete igazolja. A »Hegyország hangja« sok verse a szlovenszói magyar iskolákba is el fog jutni, s kiszorítja onnan a tökéletlen fordításokat. Darvas János a költészet pedagógiáját tisztán adja a fordításokban, ami első sorban a nyelvtisztaságot jelenti. Nagyon ráér a magyar olvasókönyvekre egy ilyen versgyűjtemény, melyből a tankönyvírók nyugodtan válogathatnak, s nem kell attól tartaniok, hogy az iskolai pedagógia szempontja áldozatul kívánja a költészet pedagógiáját. Hogy mi a különbség az egyes fordítók munkája közli, kitűnik, ha összehasonlítjuk például a Darvas és a Krémjery által is lefordított Krasko: »Vesper Dominicae«-t. Aki Emil Boleslav Lukáč »Paradoxon« című költeményének minden mélységét, bölcsességét és tömörségét úgy meg tudja látni a magyar nyelv tükörében, mint ahogy azt Darvas tudta, az a másodkézből jövő költészetben is teljes hitelt érdemel. Csak aki végigjárta lelkével ezt a kis kötetet, aki a sorok ekéjével beleszámíthat a szlovák nép lelkébe, az érti meg igazán »Hegyország hangját«, s az

fogja megérteni, miért írta Gömöry János a könyv előszavában: »Bűnt követünk el magunk ellen — itt élő magyarok és szlovákok —, ha válaszfalakat építünk egymás érzelmi világa közé, ha nem azt keressük, ami egybeköt...« Darvas János a szlovák léleknek ama rejtekeit tárja elének, amelyek a magyar léleknek rokon-mélységei. Ő valóban azt kereste a szlovák nép költőinek termése között, ami egybeköt bennünket. — A versek művészi illusztrációját Nyfresi Tichy Kálmán rajzolta.

Új úton. Eltekép 3 felvonásban. Írta Farkasné Siposs Erzs. A Sz. M. K. E. színműpályázatán dícséretet nyert és előadásra ajánlott pályamű. Szerző a darabot »a magyar nép tanítóinak ajánlja«, mert tudja, hogy műve vezérgondolatát a tanító tudja legjobban diadalra jutlatni népünk lelkében. Az úri és a paraszti magyar nép még mindig válaszfalat érez egymás között, s újabbban e válaszfalak ledöntögetése egész irodalmi irányt képez. Természetesen, az irodalmi művek közül a színjáték az, amely legközelebb tud férközni a népi lélekhez. Ez a célja Farkasné színdarabjának is. Az »Új úton« legnehezebb megbirkózni az előítéletekkel. Az úri osztály lealázónak tartja, ha valamely sarja »csak« tanítónő lesz, s még a komoly és jószándékú középosztály tagjai között is alig akad valaki, aki — szakítva a régi előítéletekkel — a város és a kultúra, valamint a falu viszonyát egészséges ésszel akarta volna rendezni. Ehhez a problémához nyúlt hozzá az »Új úton« szerzője. De belemarkol a falu lelkébe is, amikor színpadra vízi a gögös hírnél, aki nem érti, miért szereti a tanítónő egyforma szeretettel a szegény és a gazdag gyermeket... A darab hosszú párbeszédei ügyes műkedvelőket, komoly szereplőket kívánnak, akik a kívánt hatást nem mimikával, de szavakkal érik el. A fűzet a szerző fiánál, Farkas István kartársunknál kapható Ipoly-ságon. Ara hat korona. Aki elő akarja adni, annak 5 példányt 20 koronáért küld.

HIREK

„Soha többé!”

„Kisasszony kérem — soha többé...!” — Kicsi fiam, minek igéрни,
 a s allg megy helyre, újra kezd. ha megtartani elfelejtjük
 A soha többé...! gyermektelke és a hibákat százezerszer
 bizony, oly hamar elfelejt. akaratlan is elkövetjük.

— Kicsi fiam, sohse lgérgess!
 de legyen gondod minden jóra.
 Ne bíztass senkit soha azzal,
 mire nem bírunk akarattal.
 s így sohsem válhatk valóra.

Rákos, 934.

Becz Aranka.

Szoboravatás Negyeden. Belső-
 ges, meghatóan szép ünnepe volt
 október 21-én a negyedi ref. egy-
 házközségnek. Ekkor avatta föl a
 háborúban elesett fiai emlékére áll-
 ított gyönyörű emlékoszlopot. Az
 ünnepi szónok Dr. Balogh Elemér
 püspök volt. Imát Soós Károly es-
 peres mondott. A szoborbizottság
 nevében Sándor Benő helyi lelkész
 adta át az oszlopot Izsák gondnok-
 nak. Boross Béla, Kalitza Dénes
 szavaltak, s az árvák ajkáról is
 megható klemények hangzottak el.
 Az egyházi énekkar gyászdalokat
 énekelt Kovács Alajos ig. tanító ve-
 zetésével. A hatalmas emlékműre
 ötvennél több koszorút helyeztek.
 Végül Kovács Alajos mondott befe-
 jező beszédet. Az ünnepély után
 200 terítékes közös ebéd volt.

A ZUS képviselő választmánya
 idei egyetemes nagygyűlésén (Eper-
 jesen) több aktuális pedagógiai és
 iskolaügyi problémával foglalkozott.
 Szó esett a globális módszerről, melyet
 a prágai tanítószág elvetett. A
 ZUS-t képviselő kiküldöttek között
 azonban akadnak erős védői is ennek
 az új módszernek. Nagy megelégedéssel
 konstataálta az értekezlet,
 hogy az új Tanterv a modern kor
 pedagógiai követelményeit hangsúlyozza
 és az alkotószellemű munkaiskola
 szigorú körvonalazását foglalja
 magában. A pedagógia újabb irányzatai
 közül, amilyenek: a munkaiskola,
 az alkotóiskola, embiotika, individualizáció,
 racionalizáció, globalizáció, differenciáció
 stb. — több érdemel alaposabb tanulmányozást,
 mivel a modern tanítás és nevelés
 ezeken alapszik, — hangsúlyozta az

egyik pedagógiai előadó. Az iskola-
 ügyi problémák közül különösen az
 államosítás kérdésével foglalkozott
 a gyűlés. Az ő vágyuk és ideáluk
 is az iskolák államosítása, de hol-
 land mintára. Viselje az állam az
 iskolák dologi és személyi kiadásait,
 a szellemük, légkörük pedig legyen
 demokratikus, szabad. A tanítószág
 továbbképzésének kérdését is tárg-
 yalták. A pedagógiai akadémia fel-
 állításával nem oldódott meg a tan-
 ítószág főiskolai műveltségének
 problémája. Vitan felül, hogy szük-
 séges a műveltségi színvonalat eme-
 lni, de nemcsak az általános, hanem
 a szakműveltségi nívót is. A
 vélemények csak a praktikus meg-
 oldást illetőleg divergáltak. A gyű-
 lés nézete szerint a tanítóképzőket
 okvetlen meg kell hagyni, mert azok
 bevált, szükséges intézmények. Ezeket
 bővítsék ki egy vagy két további
 évfolyammal, melyek akadémi-
 kus jellegűek és értékűek volnának.
 Praktikus tapasztalatok támogatják
 ennek a felfogásnak a helyességét.
 A tanítóképzőt végzett tanulók vala-
 mennyien alkalmasak a tanítói éret-
 ségre, míg a nem szakiskolát ab-
 szolváltak igen magas százalékban
 gyengék a tanítói matura sikeres
 letételére. (Slov. útitel.)

Kultúrházavatás Csákányban. Ben-
 sőséges ünnepet ült Csákány köz-
 ség szeptember 30-án. Kultúrházát
 avatta fel, melyet a község vezetői-
 nek példás buzgalma, s a lakosság
 áldozatkészsége hívott életre. A fő-
 érdem a nyáron elhunyt Heim Gyula
 földbirtokost, Rázgha Pál föld-
 birtokost és Kálmán Ede igazgató
 tanítót illeti. — Délután négy óra-

kor kezdődött az ünnepély, melyen a környék intelligenciája is szép számmal jelent meg. Rázgha Pál földhirtokos ünnepi beszéd keretében adta át rendeltetésének az új kultúrházat, melyben a színháztermen és egyéb kultúrhelyiségeken kívül ideiglenesen egy iskolaterem is helyet kapott. — Az ünnepély programjának kiemelkedő része volt a Sárgea csikó: nagyszerűen sikerült előadása. Kálmán Ede igazgató tanító rendezte meg a darabot igazán hozzáértő gondossággal. Ez a sokoldalú, kiválóan intelligens tanító minden képességét az ügy szolgálatába állította, s lehet mondani, hogy a kultúrház tulajdonképpen az ő fáradságos agilitásának a jutalma. Az ő kezényoma látszik mindenben. Figyelme a legapróbb dolgokra is kiterjedt, s a munkának nem volt olyan ága, amelyben pozílv részt ne vett volna. Hűség és hozzáértő segítőtársa volt mindenben a művészelekű, fiatal tanítónő, Gaál M. Erzsébet, aki már rendező is tanulóival az újabb darabot, hogy az új kultúrházban a tanulók is megkezdjék a nemcsillós szórakoztató kultúrmunkát.

A ZUS apellált a tanítói gyakorlati szolgálattal ellen, melynek tervezését az iskolügyi minisztérium dolgozta ki és rövidesen életbe is akarja léptetni. A ZUS nyomatékosan kéri az Isk. Referátust, hogy a készülő rendelet kiadásától tekintsen el. Főindok: a praktikáns szolgálat bevezetése nem szociális intézkedés, mert a valóságban a tanítói fizetés újabb leszállítását jelenti.

A csillagos ég jelenségei 1934. november havában. Az alkonyat első csillagjai gyanánt megjelenik főnyugaton a Véga, az északnyugati horizonton alátűnő Arkturus és az északkeleten felemelkedő Capella. Később főnyugaton az atair, a tetőpont közelében a Denb és délkeleten mélyen a Fomalhaut lesz látható. Késő alkonyatkor a déli horizonton Saturnus is megjelenik. A késő alkonyati órákban letűnő Északi Korona, Herkules, Ophiuchus, és Kígyó csillagképektől néhány hónapig búcsút kell vennünk. Ezek csak a tavaszi estéken jelennek meg újra. Hajnalban délkeleten Merkur látható.

Este 10 órakor (a hó elején 11

órákor, a hó végén 9 órákor) az égen egy bolygó sem látható (kivéve az éppen lenyugvó Saturnust). De éjfél után, mikor az Orion (Kaszáscsillag, Sirius és Procyon már feljötték, szép látványban gyönyörködhetünk. Atair a Sasban a nyugati pont fölött van, Hattyú és Lant lenyugvóban vannak. A zenit körül áll a Cassiopeia, Perzeus és Andromeda. Pontosan keleten a Procyon látható (Kis Kutya). Fölötte áll az Ikerk, Koesis, Bika, és Orion. A déli égen húzódik a Cet, mellette találjuk az Eridanust és Vizöntőt, följebb a Halak, Pegazus, Kos, Háromszög látható. Délnyugaton látjuk a lenyugvóban levő Fomalhautot (Déli halak). Északnyugaton van a Sárkány feje és a rhombus-alakú Cepheus.

A Leonidákknak nevezett hullócsillagok kisugárzási pontja a jelzett időben (este 10 óra) az északkeleti horizonton van felkelőben. (Ez a hulló csillagraj nov. 10—17. között várható.)

A bolygók 1934. novemberében. Merkur november 3.-án alsó egyváltállásban a Nappal, de 10.-étől mint hajnalcsillagot a délkeleti horizonton megtalálhatjuk. A hó elején másfél órával kel fel a Nap előtt, a hó közepén kb. 2 órával. A bolygó fényessége december elejéig (eddig látható) észrevehetően növekedik. November 19.-én éri el a bolygó legnagyobb nyugati kitérését, mikor 19 fok 35 perc távolságra jut a Naptól. Véms nem látható. 18.-án lépett felső egyváltállásba a Nappal. Mars éjfél után kb. 1 órával kel: 11.-én egyváltállásba lép a Neptunnal. Jupiter a hó folyamán átvészli a hajnalcsillag szerepét. A hó elején éppen egy félórával kel fel a Nap előtt, a hó végén 2 és fél órával. Saturnus a késő esti órákban nyugszik le, a hó végén 22 óra felé. Uránus estétől egész a hajnali órákig látható. Neptunus a hó elején 2 óra felé, a hó végén éjfél tájban kel fel. 10—11.-én közelében látható a Mars, 16le északra. (Egyváltállás: november 11.-én reggel 7 órákor, középeurópai idő szerint.)

Bolygók találkozása: nov. 6.-án és 20.-án Merkur Jupiter mellett. 11.-én Mars Neptun mellett. (Távcsövön szemlélhető.)

A Hold. Újhold 7.-én, elsőnegyed

14.-én, holdtölte 21.-én, utolsónegyed 29.-én.

A Hold november 1—2.-án és 28—30.-án a Regulus és Mars mellett 13. és 14.-én a Saturnus mellett vonul el.

A Nap november 22.-én a Skorpió jegyéből a Nyilas jegyébe lép.

B. M.

A pozsonyi iskolarádió novemberi műsora. November 6. (Alsó fok.) 10.15: a Tábornok Olga: Az önhill kabát. (Mese.) b) A 16. autó és a repülőgép. (Pábeszéd.) c) Nagy zeneszerzők műveiből. (Hanglemezek.) d) Mi újság a nagyvilágban? — Az iskolarádió postája. — November 13. (Felső fok.) 10.15: a) Hatvani János dr.: Hogyan él a délvideki iskolás gyermek. (Előadás.) b) Ljapinszky Katalin: Az őszi dalban és versben. c) Mi újság a nagyvilágban? — Az iskolarádió postája. — November 20. (Alsó fok.) 10.15: a) Farkas Gyula: Virgone, a vig cukrász. (Hangjáték.) b) Nagy zeneszerzők műveiből. (Hanglemez.) c) Polónyi Barnarda: Beszélgetés a sóról. d) Mi újság a nagyvilágban? — Az iskolarádió postája. — November 27. (Felső fok.) 10.15: a) Valenta-Dr. Pálesch: Oroszországi emlékek. (Előadás.) b) Látogatás a pozsonyi rádióban. c) Mi újság a nagyvilágban? — Az iskolarádió postája.

A Kassai Rádiójournál magyar iskolai leadásainak novemberi havi műsora. November 6.-án: I. fokozat. 1. Hírek. 2. Csillaghullás. Dramatizált mese Törzsök Istvántól. II. fokozat. 1. Hírek. 2. Palotai Boris—Kálmán József: Őszi csillaghullás. Rádiófilm. November 13.-án: I. fokozat. 1. Hírek. 2. Szepesiné Nagy Mici: Vidám történetek az iskola padjairól. II. fokozat. 1. Hírek. 2. Balla Vladimir: Az érsekújvári lóvásár. Rádiófilm. November 20.-án: I. fokozat. 1. Hírek. 2. B. Palotai Boris: Mesél az iskolaláska. Rádiófilm. II. fokozat. 1. Hírek. 2. Erdős László: Hogyan készül a film? Hangjáték. November 27.-én: I. fokozat. 1. Hírek. 2. Hegyesy Gyula: Mackó úr aludni tér. Rádiófilm. II. fokozat. 1. Hírek. 2. Szepesi Gyula: Liszt Ferenc élete. Rádiófilm.

Pályázat »Szövetkezeti dal: szövegére és megszécsítésére. A »Hanza« Szövetkezeti Áruközpont Galánta ve-

zetőségének legutóbbi ülése elhatározta, hogy pályázatot hirdet »szövetkezeti dal: írására és ennek megszécsítésére. A Szövetkezeti dal pályázati feltételei a következők:

A dal szövegének a szövetkezés fontosságát, hívatását és a szövetkezeti elvekből kiragadott motívumokat kell tartalmaznia. A versformára csak az a megkövetés, hogy a vers legalább négy soros, a sorok pedig magyaros, népdalszerű verssorok legyenek. A dalnak legalább két versszakból kell állania. Pályázó csakis a Hanza kötelékébe tartozó valamelyik fogyasztási szövetkezet tagja lehet.

A dal szövegének beküldési határideje: 1931. december 31.-c. A bírálatbizottság a legjobb szöveget a Hanza Szövetkezeti Újság 1935. január 15.-i számában leközi megzenésítés céljából. A dalszöveg pályadíja 200 Ké. A pályázónak a külső borítékon jeleznie kell a »Dalpályázat« szót, a szöveghez pedig zárt jellegűvel ellátott borítékban a nevét és címét kell megjelölnie.

Ezzel együtt zenésített dalszöveg is beküldhető, a zenének felbemászó, könnyen megtanulható, magyar népdalmotívumokkal kísért vég melódianak kell lennie. A zenei pályadíj 300 Ké.

Fenntartjuk a jogot a díjak kiosztása után az induló kiadására és előadási jogára.

»Hanza« Szövetkezeti Áruközpont Galánta.

Iskolaszövetkezet a galántai polgári iskolában. A Magyar Tanító egyik legutóbbi számában közölte azt, hogy Romániában kötelezővé tették az iskolaszövetkezeti intézményt az iskolákban. Nálunk is akad már úttörője ennek a gondolatnak. Krüg Béla galántai polg. isk. tanító megszervezte iskolájában az első ilyesfajta szövetkezetet, csekély egykoronás üzletrészekkel. Oly nagy a felbuzdulás a kis szövetkezők közt, hogy biztosan sikerrel indul az első szlovenszko-i iskolaszövetkezet. Már alapszabályait is vannak, az alakuló közgyűlés is megtörtént. Az iskolaszövetkezet a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában szerzi be árusükségletét. Az év végén mutatkozó nyereséget szegény tanulóknak felruházására és kirándulási költségeire fogják fordítani. Követendő példa!

Kiadóhivatali üzenetek.

F. S. Lučonec, R. Gy. Turiszaká-
los, P. V. Hrhov. Címüket a kívánt
módon javítottuk. — D. E. Figa,
G. Gy. Fél, H. R. Nagymgyer. Tag-
jaink sorába felvettük, zsebnaptárt
küldtünk. — S. M. Berehy, L. L.
Košice, M. J. V. Gyres, T. S. Zádor,
O. E. Lučonec, F. A. Vajany. Sz. Z.
Boľany. Levél ment. — J. F. Krá-
love n/V., P. L. Fýr, B. L-né Ba-
gota, O. L. Gortva, L. J. Bátorkeszi,
L. L. Košice, B. J-né Košice. Leve-
lük szerint intézkedtünk. — I. J.
Bratislava, D. I. Seleska. Előfize-
tünk sorába felvettük, a lapot meg-
indítottuk. — D. I. Hucin, B. M.
Ciz, E. Gy. Sardice. A kért számokat
elküldtük. — A. E. R. Sobota. Tan-
ügyi törvényeket elküldtük. — A. L.
Klenovec, Sch. R. Rozsnyó. Levelét
Kovács elnökhöz tettük át. — Sz. S.
Nagysalló. Hjj. D. L. Lekfr. Cs. I.
Vyškovo, Sz. J. Bogyarét. G. I. Nižnj
Blh, L. J-né Szentcs, R. M. Hor. Sa-
liby, Sz. Z. Botlyán. H. L. Lado-
novce. Zsebnaptárt küldtünk.

Megjelent a

Füzetes Ábécé és Olvasókönyv

Szerkesztették: BOROSSÉLA és OSZTÉNYI JÓZSEF.

Illusztrálta: IVÁNY FERENC.

Ára: I. füzet (ősz) 3 — Kč

II. füzet (tél) 3 — Kč

III.—IV. füzet (tavasz, nyár) 4 — Kč.

A boríték ára 220 Kč.

Kiadja a Csehszlovák Grafikai Unió Rt. Praha—Prešov.

**NÉPSZINMŰVEK
KABARÉTRÉFAK
IFJÓSÁGI SZINMŰVEK
KARÁCSONYI SZINJÁTÉKOK**

kapathók: a Magyar Tanítók Szö-
velkezeti Könyvesboltjában.

A raktáron levő szinműveket
helyszűke miatt felsorolni nem
tudjuk, SZIVESKEDJÉK ARJEGYZÉKET KÉRNI.

TARTALOM:

Vezércikk: (bb): Ünnepe után. — A pedagógia műhelyéből. Manga János:
Az iskolarádió a nevelés szolgálatában. — Fórum. Vincze Ferenc: A
lélekneemesítésről. — Egyesületi élet. Meghívók. — A košice-moldavai
tanítói járáskör közgyűlése. — A Galánta-Sellyei Magyar Tanítómegye.
— A nemzetközi dal- és tánczenemű pályázat. — Kitétetett kartár-
sunk. — Hibaigazítás. — Krónika. Szepesi Gyula: A rádió a XX. század
legcsodálatosabb remekműve. — Szemle. Gyermektanulmányi szemle.
Könyvek, folyóiratok. — Hírek. — Kladóhivatali üzenetek.

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgymnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT **KÉT KÖTET - 576 OLDAL.**

A Köztársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felfedezi a
szlovák nyelv hang, szó és mondatát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA

új helyesírás szabályait.

A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!

A teljes, két kötetes mű ára fűzve Kő 53—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60—

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

Egyesületünk tagjal elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,
Stefanik-utca 14.
csináltatják ruháikat.

Kézzelhimzett fehérneműt, ágyneműt, asztalneműt és teljes menyasszonyi kelengyét csakis jó minőségben és legolcsóbb árak mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava

Vadász-sor 8.

Piešťany

Mäsiarska 11.

Tanító uraknak és becses családjuknak kedvező fizetésű feltetelek.

Kívánatra dústartalmú mintagyűjteményemet díjtalanul és vételkötelezettség nélkül bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai Únió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70,
II. rész 22.70 Kč (5. XII., 100.019/32-1./1.)

Vásárhelyi—Weiss: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 23.70,
II. rész 24.70 Kč (31. III., 84.145/32-1.)

Wessely: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 8.— Kč (27. IX., 111.133/32. 1./1.)

Somogyi: Természetrajz

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötve
Kč 15.50 (19. II. 20.195/32. 1./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok vannak mellékelve. 5 ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igazgatósága egyenesen az Unie cégnek Praha küld be, az Unie cég egy ingyenpéldányt adományoz a szegénysorsú tanulók számára. — Jóváhagyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az Unie cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Unie-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyvelink és segéd-tanesszkozeink szlovenszkoí főmegbizottjánál

a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

MAGYAR TANÍTÓ'

XIV. évf.

22. sz.

MAGYAR TANÍTÓ

általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszókői Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és

a Pódkárpátszka Ruszi Ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Felelős szerkesztő: Boross Béla.

Társzerkesztők: Gáspár János, Uhereczky Géza, Willand János.

Kárpátaljai munkatársak: Kormos Gerő, Mókus Gyula.

Szerkesztőség: Dolnie Saliby—Alsószell.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2.— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolnie Saliby (Alsószell), Galántal járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) **Arondó**
József központi pénztáros és **Telkes Mihály** központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. A. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Negyed. — Titkárság: Váscrhalyi Károly titkár, Komárom, Nezsabik
Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendők. E levelekben közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

I egész oldal	80 Ké
1/2	50
1/3	30
1/4	15

Engedmények:

3x1 közlésnél	15 %
6x1	20 %
12x1	25 %
24x1	30 %

Évi hirdetéseknel:

I évre I egész oldal	900 Ké
I	500
I	320
I	200

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	80 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelme és időtartama megjelölés-
 nélkül a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárom,
községi elemi iskola, küldendők.

A példa.

Mikor a különböző gyűlések jegyzőkönyvei befutnak hozzám, melegség árad el a szívemen! Mindegyikben ott látom a kenyérgondokat félretevő tanító ügyszeretetét magasztos hivatása iránt a pedagógiai tételek tárgyalásánál, a kartársi együttlézés nemes hevületét jóléti intézményeink felkarolásánál. — Mikor a Magyar Tanító megjelenik, az meg tele van szebbnél-szebb gondolatokkal: miket is kellene még tennünk, miről is lehetne még többet és részletesebben írniuk?

Ha csak eddig és így nézzük tanítói munkásságunk megnyilatkozását, büszke öntudat tölt el bennünket. Ime, a magyar tanítóság minden eddigi egyesületi tevékenységét túlszárnyalva mérföldes léptekkel halad előre úgy a pedagógia előbbvittele, mint a kartársi szolidaritás kiépítése útján. Ennek így is kell lenni. Mert ha nem így lesz, le fog hengeregni bennünket az idő.

Nekem azonban az jutott osztályrészül, hogy necsak nézzem, de lássam is egyesületi életünk minden mozzanatát. Ott legyen necsak a tervezgetések hímes fonalának szövögetésénél, de a valóravállás prózai művelésénél is.

Itt azután főleg a kartársi együttlézés szép hajtásait látom nagyon sokszor lönkremenni a közöny fagyától.

Kergessük el magunktól az elszomorító gondolatokat, mivel egy olyan tettről kell beszámolnunk, melyre minden dicséret és elismerés kevés.

Beluch Imre, a Léva—Zselizi Magyar Tanítómegye elnöke, községe vezetőségével a következő »Kérelmet« intézte Endréd község lakóisaihoz:

KÉRELEM.

Bratislavában »Tanítók Háza« létesül, tanítók gyermekei számára.

Lássuk meg boldogulásunkban a tanítói munkásság áldásait! Legyünk ebben az elsők között! Kérjük azért községünk nemes Szíveit, adakozzanak bűzában — Isten áldásából — arra, hogy ezen »Tanítók Háza«-ban az első falat kenyér Endréd község áldott talajából, Endréd község lakóinak verejtéke, Endréd község lakóinak nagy áldozatkészsége útján jusson a tanítók gyermekeinek!

Endréd, 1934. augusztus 5.

Beluch Imre ig. tanító. Weisz Oszkár közs. bíró.
Lehoczky János közs. pénztárnok.

Mire a következő adományok érkeztek be:

Weisz Oszkár 50 kg. búza, Lehoczky János 50 kg. búza, Beluch Imre 50 kg. búza, Gaál örökösök 100 kg. búza, Beck Zsigmond 100 kg. búza, Ringwald örökösök 50 korona, Konecz Károly 50 kg. búza, Berger Ernő 100 kg. búza, Salzberger János 100 kg. búza, Szabó Gyula 50 kg. búza, Konecz Zsigmond 25 kg. búza, Konta Jolán 50 kg. búza, dr. Bargár György esp. plébános 50 kg. búza, Gachal Kálmán 50 kg. búza, Galambos Árpád 50 kg. búza, Hónyi Lajos 50 kg. búza, Hamran István 50 kg. búza, dr. Milbach Emilné 50 kg. búza, dr. Weisz Kálmán 50 kg. búza, Benkovich Viktor 50 korona, Varga István 10 kg. búza, Czitorik Gyula 15 kg. búza, özv. Guttman Károlyné 100 kg. búza, Horn Bertalanné 100 kg. búza, Bakó Kálmán 50 kg. búza, özv. Szabadhegyi Zoltánné 50 korona, Babusik növények 50 kg. búza, Martinkovics Alajos Kissalló 200 korona, Kelecsényi János Csata 200 korona értékű munkakölesönkötvény.

Az adományokért itt, a nyilvánosság előtt, a magyar tanítók nevében mély köszönetemet fejezem ki és soha el nem múló hálánkról biztosítom azt is, kinek elméjében e szép gondolat megfogant, azokat is, akik nemes szívük sugallatára a gondolatot megvalósították.

Nektek pedig, Tanítótestvéreim, szolgáljon e nemes cselekedet példaként, hiszen erről szól az írás:

»Bizony mondom néktek, amit cselekesztek eggyel az én kicsiny atyámfiai közül, én magammal cselekedtetek.«
(Máté XXV. 40.)

KOVÁCS ALAJOS.

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.

Átutazóknak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás. Kerthelyiség tekepályával. Szolid árak. Pontos kiszolgálás. Tanító uraknak ételeknél és szobáknál 10%-os kedvezmény!

Pénzkölcsön!

2 Ké melléklendő.

Véglegesített és nyugdíjas tanítóknak 7 1/2 százalékos kölcsönt folyósítatók havi törlesztésre. — Válaszbélyeg

Komlós

Ingatlan és pénzbizszerzési iroda
Komárom, Magyar-ucca 3.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

A tesztelés.

Tanulmány és gyakorlat alapján írta:

Sűröss Jenő.

A tesztelés a modern iskola időszerű vizsgálórendszere. Pszichológiai és didaktikai tesztelést szoktak megkülönböztetni. A pszichológiaiak egyik alakja a speciális teszt, mely a szellemi képesség bizonyos meghatározott részét vizsgálja. Keresheti az emlékezőtehetségfpusokat, mérheti a figyelmet, kutathatja a különféleképpen asszociáló s ezzel kapcsolatban egyénileg működő fantáziákat. Pontos tesztforma ez, mert pontos orientációt ad a tanítónak. A személyes különbséget tünteti fel. Az intelligencia-teszt az egyéni mentalitást akarja megismerni. Az egyén lelki megnyilvánulásainak egész komplexumát törekszik átvizsgálni. Nehéz feladat ez, mert maga az intelligencia is tág és gyakran különbözőképpen definiált fogalom. Ahány pszichológiai irányzat keletkezik, talán mind másképpen határozza meg ennek a fogalomnak a terjedelmét. Ezért sok pszichológus igen szkeptikusan fogadja az intelligenciát mérő tesztelési alakot. Nagyobb részük azonban állandóan viszi előre ezt a problémát. Az elsőők között buzgólkodtak az amerikai Galton, Catell és Taylor. Az első tényleges skálát a Sorbonn-egyetem pszichológiai professzora, Binet Alfréd dolgozta ki az intelligenciamérés segítségére. Az iskolaügyi minisztérium bízta meg, hogy keressen módot a gyengétehetségű gyermekek kiselejtezésére. Rengeteget kísérletezett, míg végül összeállította skáláját. Ezeket a Binet-teszteteket több híres amerikai lélekkutató egészítette ki. A legalaposabban Terman revidálta át. Munkáját „stanfordi revízió” néven ismerjük. A pszichológiai tesztek fajtáját a hivatásválasztásnál alkalmazzák. A különféle hivatásokra alkalmas egyének specifikus tulajdonságait kutatják ezekkel.

A pszichológiai teszt mindhárom változata individuális, azaz minden egyén külön vizsgálatot kíván, ami bizony nem igen alkalmas az elemi iskolákba.

A túlnyomóan kollektív iskolai munka szinte maga termeli ki a didaktikai tesztelési módot, amely kitűnő segédeszköze a tanítónak. Biztonságot ad a diákok tárgyilagos osztályozására. A tanulóknak azt a tudatot nyújtja, hogy helyesen mérik képességeiket. Kollektív voltak időmegtakarítást jelent. Gyakrabban használhatjuk ezt a tesztelést, mert rövid időt vesz igénybe s így az előrehaladásnak sincs rovására. Többször adhatjuk ugyanazt a témát — persze különféle szempontokból — s így meggyőződhetünk az esetleges indiszpozíciókról, melyek elég sokszor jelentkeznek. A tanulók megszokják az önálló munkát. Felébred bennük az egészséges verseny, mert kedvelik a felelős ezen módját. Örömmel fognak a teszt-feleléshez, türelmetlenül

várják a javítást, nagyon kíváncsiak az eredményre. Nagyon megfelelő vizsgáztató módszer.

A didaktikai tesztek két főcsoportba oszthatjuk: a tájékoztató és a standardizált tesztfajtákra.

A tájékoztató tesztelési fajtát momentán orientációra használjuk. Meggyőződhetünk vele arról, milyen mértékben foglalkoznak a diákok az anyaggal, hol jelentkezik individuális, hol közös hiány. Megmutatja tanítási menetünk előnyeit, de a hibákat is kiolvashatjuk a tesztleletekből. Minden tanító egyénileg vizsgálhat ezzel a tesztformával a saját haladása szerint. Praktikus minden tanuló részére előre elkészíteni a tesztlapot a kérdésekkel. Felírhatjuk a táblára is a kérdéseket, de így — tapasztalatból tudom — nehezebb, körülményesebb és természetesen lassúbb is a munka.

Ha tájékoztató tesztelést végzünk, két lényezőre legyünk okvetlen tekintettel: a teljesítőképességre és a tudásra. Az egyik munkatempója gyorsabb, a másiké lassúbb. Legtöbbször a tudást akarjuk megmérni, erről szeretnénk megközelítően pontos képet nyerni. Ha csak a tudást mérjük, adjunk elégséges időt, hogy a tanulók zöme jól vagy rosszul, de megoldhassa a feladatokat. Midőn a teljesítőképességet vizsgáljuk, az időt a legjobb teljesítőképességű diák adja. Mielőtt ő kész, lezárjuk a versenyt. Ha mindkettőt keressük, engedjük a gyerekeket egyéni tempójukkal dolgozni. Különböző időben adják be munkájukat. Egységül felvett idő szerint dolgozom át a teljesítményeket, mely egységidőt az egyik jobb eredményt elért tanuló adja.

A didaktikai (tájékoztató) teszteknek több alakja van. Kötően megfelelnek az iskolában a kiegészítő, a választási, az igen és a nem, a megjelölő tesztelési formák, továbbá a definiáló, a beosztó módszerek, a teljesítőképesség módszerusa és a kombináló rendszer.

A kiegészítő tesztelés abban áll, hogy a gyerekeknek különféle tantárgyak keretéből választott mondatokat adunk, melyekből egy fogalom hiányzik s ezt kell a tanulónak pótolnia. Pl. A Krkonosé legmagasabb hegycúcsa a... Belgium fővárosa... A villámhárítót... találta fel. A hal... lélekzik. Chlapec je piln—; mamička je unaven—; pero je upotreben—. Tapasztalásom szerint nagyon alkalmas ez a tesztelési forma a középfokon a szlovák nyelvtan gyakorlására. (A nemek és az előjárókkal járó esetek gyakorlása.)

A választási alak is egyszerűbb. Több állításból kell a tanulónak a helyeset kikeresnie. Pl. A Károly-egyetemet 1378, 1342, 1348, 1526-ban alapították. A mohácsi vész 1476, 1514, 1526-ban volt. A Nyugatrómai birodalom 346, 526, 290, 476, 496-ban bukott meg. Amerikát 1242, 1492, 1456, 1384-ben fedezték fel. Az egyenlőszárú trapéz szögeinek összege 180°, 270°, 360°, 90°. Kalkutta Ausztrália, Ázsia, Amerika, Afrika, Európa városa. — A tesztelés ezen módja a gyermek kutatási vágyán alapszik. Lelkesedve fogadják tanítványaim, különösen a reáliák köréből.

Az igen és a nem tesztforma már fejlettebb ítélőképességet, fűrgőbb észjárást követel. Különösen a felső tagozaton használhatjuk eredménnyel. A helyes állítás után igent, a téves állítás után nemet kell írniok. Pl. Hus János nagy csillagász volt. A búza hüvelyes. A kukorica évelő növény. A Dyje Moravában folyik. A pozitív elektromosság a pozitívt vonzza. A Föld a Nap körül kering. A rombusz egyenlőoldalú derékszögű négyszög — Vigyázzunk, hogy a helyes és hibás állítások ne váltakozzanak szabályszerűen! Gondosan kell ügyelnünk arra is, hogy téves állításokkal össze ne zavarjuk a gyerek nehezen rendezett tudását. Határozottsághoz szokott, biztosan és könnyen ítélő tanulóknál ajánlatos csak!

A jelölő formánál a diák feladata a helyeset áthúzni vagy tetszésszerűen módon feltüntetni. Pl. Húzd át a legnagyobb értékű törtet: $\frac{2}{3}$, $\frac{1}{6}$, $\frac{6}{18}$, $\frac{9}{10}$, $\frac{1}{2}$. Húzd alá a megfelelő szót! Közép-, Észak-, Dél-, Kelet-, Nyugat-Európában lakunk. Szent Vencell Prahában, Mělníkben, Stará Boleslavban gyilkolták meg. — Lényegében ez is választási alak, csak hogy itt leginkább a helyes szón van a hangsúly, a választásnál pedig gondolatot kell keresni.

A teljesítőképességet, vagyis inkább a teljesítményt szemléltetéssel mérhetjük eredményesen. Pl. Rajzolj csigasort! Rajzolj fel a Vágol jobbparti mellékfolyóival! Párosan szárnyalt levele! Szabálytalan sokszöget! — Amint látjuk, ez a tesztelési alak nagyon megfelel arra, hogy a gyermek szemléltetve reprodukáljon. A rajzon alapszik teljesen. A mai iránzatnak, követelménynek teszünk elegendet, ha minél gyakrabban használjuk. Azt a készséget fejlesztjük ki a gyermekben, melyre az életben lépten-meyomon szüksége lesz, bármilyen foglalkozási ágat válasszony.

A definiáló forma különösen a nyelvek tanításánál alkalmas. Pl. Szlovákban löbb főnév nemét kell a mutató névmásokkal meghatározni: stól, strom, nádej, pec, kosť, učeneč, dievča, žiačka, teta, sluha, slúžka. Jó módszer ez a nemek észszerű begyakorlására! Magyar nyelvtanban: Határozd meg, melyik szó milyen beszédrész! Ember, növény, gyógyítás, segítség, ápol, kér, ma, néz, szép, szék, igaz, javít, avít, egy, párna, sok, ök, őz, hajl, élé, vesz. A legalkalmasabb a köznépfokon!

Az elhelyező vagy beosztó alak tulajdonképpen a definiálóból keletkezett. Lényege az, hogy bizonyos fogalmakat a megfelelő fogalomkörökbe helyezzen bele a tanuló. — Oszd be a fizikai és kémiai folyamatok csoportjába a következőket: égés, forrás, lecsapódás, oldódás, olvadás, fagyás, párolgás. Sikerral lehet használni a számtanban, természetrajzban és nyelveknél is.

Ha hozzászoktak a növendékek a tesztvizsgálóhoz és megfelelő készségük van a váltakozó típusú feladatok megoldására, hozzányúlhatunk a kombinatív tesztelési módhoz. Ez már igazán érdekes, szórakoztató és nívós. A diákokat sokoldalúlag veszi igénybe, de sokoldalúlag fejleszti is képességüket.

A tájékoztató tesztelési formák bármely iskolában használhatók. Ellenőrizzük és igazgatjuk velük a haladást. Megállapítjuk a tempót, mellyel a legnagyobb teljesítményre vagyunk képesek.

Körülbelül két éve kísérletezem a teszteléssel. Régebbi tanítványaim úgy-ahogy hozzá is szoktak. Mivel nálunk nincs felvezető rendszer, az idén új diákokat kaptam. Van köztük pár igazán tehetséges, fényeseszű gyermek. Amikor a tesztet próbálkoztam, a nevetségesen könnyű dolgokon is zavarba jöttek. Ebből látszik, hogy még a legjobb tanuló is valami új megoldás elé állítja a teszt.

FÓRUM

Széljegyzetek egy közgyűlésről.

Ezzel a címmel a M. T. 18. számában vezércikk jelent meg **Bocz Árpád** kartárs tollából, amelyre a Szent Ágoston Társulat megbízásából legyen szabad néhány szóval felelnem:

1. A Szent Ágoston Társulatnak célja és elsősorú kötelessége a kat. iskoláknak kat. szellemű tankönyvekkel való ellátása. Ezt a jogát Bocz kartárs igen szépen így fejezi ki: »A kat. iskoláknak kat. szellemű könyvekkel való ellátása jogos és szükséges törekvés... Nem fér szó ahhoz, hogy az olvasókönyv, történelem és természetesen a vallási könyvek írásánál a különleges felekezeti szempontoknak ki kell domborodniok.«

A Szent Ágoston Társulat szintén csak ezt akarja!

2. A Szent Ágoston Társulat nevében kijelentem, hogy a nem világnézeti könyveknek (számтан, természetrajz, polg. neveléstan, fizika stb.) kat. szellemben való megírására a Társulat nem gondol, mert jól tudja, hogy nincs külön kat. és nem kat. számтан stb.

Ezzel tehát elesik minden mondat, amely ezzel kapcsolatban a Társulat törekvéseit támadja a cikkben.

3. Az ábécére vonatkozólag már más a felfogásunk. Az ábécének túlnyomó része olvasmány. Már pedig kat. szempontból nem mindegy, hogy milyen olvasmányt olvasnak a kezdő fokon is. Az ábécét mi a világnézeti könyvek közé vesszük!

4. A kat. tankönyveknek kötelezővé tétele nem jelenti a szlovenszói tankönyvirodalom megfojtását, a verseny kizárását. Nem az a cél, hogy egyetlen egy könyvünk legyen, hanem hogy kat. könyveink legyenek. Bizonyítja ezt, hogy a második és a harmadik osztály számára máris kétféle kat. tankönyv van: a Galambszárnyon és a Búzavirág. Így lesz ez a többi könyvvel is. A Társulat több könyvet is engedélyez, ha megtalálja benne a kat. szellemet.

Ezzel magától elesik minden vád, amely a Társulatot és a tankönyvakciót érte.

Kiváló tisztelettel

Komárom, 1931. november 7.

Dr. Borka Géza

gimn. tanár,

a kat. tankönyvbizottság tagja.

A léleknevesítésről.

Ilyen semmire sem méltatott valami értéktelenség lesz az én eszmém — t. i. a léleknevesítés — is mindaddig, míg az emberiség sorsát előrelátó nagy tekintélyek meg nem érzetik mindnyájunkkal az emberi életsorsokat pusztító anyagi és erkölcsi veszedelmeket! Vagy a hasonló érzések felkeltésére ismétetlen felidézünk a világháború leírhatatlan borzalmait? Mi frontarcosok, élő bizonyosságot tehetünk arról, hogy a háború, állandóan életveszélyes helyzeteivel, csakugyan lélekformáló volt s mindnyájan, kik forróvá izzott idegekkel félőrrülten rágtuk az arcunkhoz tapadt sarat és jajgalva kértük a jó Istent nyomorult életünk megmentéséért: a lövészárokhaz ujjászülettünk, a lelkek megnevesedtek! Dícsékvés nélkül elmondhatjuk, hogy kihalt belőlünk nagyon sok emberi gyarlóság s míg a világháború előtt mi is, mint a mai legtöbb átlagember, a convenciónális hazugságokkal élünk, most irigykedés nélkül tudjuk nézni mások boldogságát. Ezért merem hirdetni a léleknevesítés szükségességét!

De hát csak nem egy újabb világháború rémképének emlegetése kell ahhoz, hogy az emberiséget egy, a művelt emberi társadalomhoz méltó nemesebb lelkületű életre kényszerítsük? Mi lehet tehát a háború borzalmi helyett olyan mélységesen és egyetemesen ható erő, amely az egész emberiséget hasonló humánus érzésűvé és egymást megértő gondolkodásúvá tehetné? Csakis a valódi lelkiműveltség! A lelkek egyetemes ujjászüetése!

Az emberiség a saját sorsát is csak mélységes hatású nagy dolgokkal javíthatja meg. Most még a gazdasági válság nyomora nehezedik ránk. De meg kell éreznünk az erkölcsi élet tovább nem lűrhető romlottságát is, mert az még sokkal pusztítóbb rombolást fog magával hozni! Amilyen nagy gondot ad az emberiség normális anyagi helyzetének a visszaállítása, éppen olyan súlyos és sürgős teendő az erkölcsi élet megújítása! Látjuk, hogy mindkét irányban fáradoznak sokan: az egyes államok között felmerülő politikai kérdéseket kiváló miniszterek sietnek elintézni; a gazdasági válság enyhítésén minden országban a legnagyobb pénzügyi kapacitások fáradoznak; az örökölhető betegségben szenvedők utódainak megakadályozására már szigorú sterilizációs törvényt is hoztak; a napról-napra borzalmasabb gyilkosságok okainak felderítésére tanácskozásokat

folytatnak; a lelkészek minden képességüket és buzgalmukat felhasználják a vallásosság mélyítésére stb., stb. Szóval minden országban vannak már, akik a megélhetés biztosításán s mások, kik az erkölcsi élet megtisztításán munkálkodnak.

Mindenzen elősorolt jószándékú eljárások mellett, szerintem legbiztosabb eredményt remélhetünk az embernevelés-tanítás korszerűsítésétől, azaz a gyermekcsereg oly ideális szellemű nevelésétől és tanításától, amelyben szinte vérbecoltódnának a kívánatos, nemes emberi erények. A gondtalan és az elfogulatlan gyermekek a legalkalmasabb a mélységes és az egész életre kiható benyomásokra. A Vöröskereszt egyesület ifjúsági sarjadékának van már jelenleg olyan szép programja, amely szerint valóban testvérekké nevelkednek a gyermekek, akik előtt sem a más fajúság, sem a más anyanyelvűség vagy vallás nem képez akadályt egymás megismerésére, megszeretésére és támogatására nézve. Hát a felnőttek elé nem volna lehetséges egy ideális életcél odaállítani? Hiszen tudjuk a történelemből, hogy minden korszaknak megvolt a maga ideálja! Csak éppen a ma volna olyan szegény eszmékben, hogy nem lennének meg a szível-lélekkel követendő életformát? Dehogynem, csak hogy nagyon rövidlátóvá tesz sok embert az önzés! A világháború alig küheverhető súlyos következményei nem egyenesen megkövetelik-e pl. hogy az emberiség szociális érzése jobban kifejlődjék, s többet törődjünk másokkal is, mint mindig csak saját magunkkal? Hát nem szégyene az a civilizált államoknak, hogy a nyomor és inség jajszávára nem indulnak rögtön hajók, vonatok a termények feleslegével a szűkölködők felsegítésére, hanem inkább a tengerbe süllyesztik vagy elégetik a felhalmozott többletet? Hát nem legméltóbb volna a művelt emberi társadalmakhoz a szeretet uralma? Az irigység, a gyűlölködés és az ellenségeskedés helyett nem több haszon háramlanék-e minden ország népére a felebaráti szeretet, a kölcsönös jóindulat, a meg egyező belátás folytán? Csak az önzést és a hiúságot kellene úgy az egyesekből, mint egy-egy egész nemzetségből kiírtani! Talán a nagyon sokféle nyelv miatt nem értik meg egymást a különböző fajú népek? Hát akkor visszakívánjuk a néhány évszázaddal előbbi állapotot, amelyben a latin nyelv igazán jó eszköze volt úgy a megértésnek, mint a tudományok továbbfejlesztésének. Hát tanuljon meg minden gyermek az anyanyelvén

STAMPAY ÉNEK ÉS IMAKÖNYVE

288 oldalon, 320 énekkel, 120 oldalnyi imával s a legújabb összes új-talossági imákkal, mint Kis St. félévazonkötésben: 8, egészvázson kötésben: 10 Ké. A dr. Pécsi-féle »Hozanna« c. egész évre szóló népies imákkal (120 old.) bővíve (400 old.), mint Nagy St. egészvázsonban 13.50 Ké. Viszonteladónak 25 % kedvezmény szerint: 6, 7.50, 10 Ké áron csakis utánvétellel kapható. A portót a rendelő fizeti Kotta: I. II. füzet: 5-5 Ké. Stampay, Kőbölkkút.

mellett még egy világnyelvet! Igazán könnyen megvalósítható lenne az egy érintkezési nyelv.

Az egynyelvűség után lassanként az egy akol és egy pásztor eszméje is közelebb jutna a megvalósuláshoz. Amikor pedig már sem a nyelv, sem a vallás nem lesz válaszfal az emberek között, akkor eljön a hasonló érzések megszületésének a lelkiélet megfinomódásának az ideje; akkor több haszonnal mondhatjuk egymásnak: ember! ébredj már emberi mivoltod tudatára! Csak akkor leszel a teremtés koronája, ha ösztöneiden és káros szenvedélyeiden feltétlenül uralkodni tudsz! Emberek! Lelketekel akarják nemesíteni a tanítók a nemes emberi éretnyek vérbeoltásával; a lelkészek a prédikációjukkal, az írók az ő műveikkel; a költők verseikkel, a művészek alkotásaikkal; a lelketeket teszük jobbá a virágok az ő pompájukkal, a madarak dalaikkal, a természet az ő fenségével s mindenekfelett a jó Isten az ő végtelen jóságának és irgalmának megéreztetésével! Embertestvérem! Érezd meg a te embertársad lelkének ihletét; engedd úrrá lenni magadban a szeretet, a jóság, az igazság és a szépség érzelmeit: hidd el boldogabb leszel!

Ime meggyújtottam én is egy kis gyufaszálat! A szebb jövőben bízó lelkem parányi szikrája ez: fogadjuk be magunkba, s világítsunk vele másoknak, hogy minél többen érezzük az újjászületett lélek semmi mással ki nem pótolható nyugalmát és boldogságát!

Vincze Ferenc áll. tanító.

ÚJDONSÁG:

A gépek csodavilága (Nagy B.), ifjúsági mű. A legérdekesebb technikai találmányok színes, élénk ismertetése. Ára: 27 Ké

Kapható könyvesboltunkban, Galántán, valamint más ifjúsági művek nagy választékban kaphatók.

Szíveskedjék árjegyzéket kérni.

Ifj. színművek:

Ajtay: Dicsőséges Betlehem, színmű 3 felvonásban . . .	6.— Ké
Blaskó: Első karácsony, színmű 3 felvonásban . . .	6.— Ké
Csíte: Arvák betlehemi útja, színmű 3 felvonásban . . .	15.— Ké
Csíte: Betlehemi kapuőr fia, színmű 3 felvonásban . . .	15.— Ké
Czeke: Erdei anyóka, Mikulásnap színjáték . . .	4.80 Ké
Erdey: Jön a Mikulás, színjáték 1 felvonásban . . .	3.60 Ké
Vöröss: Karácsonyi pásztorjáték 3 felvonásban . . .	6.— Ké
Törpék: karácsonya, színjáték 1 felvonásban . . .	4.80 Ké

Népszínművek:

Géczy: Amit az erdő mesél, népszínmű 3 felvonásban	9.60 Ké
Gáspár: A kis doktor úr, népszínmű 3 felvonásban	5.— Ké
Gáspár: Cine mintye, népszínmű 3 felvonásban . . .	5.— Ké
Horváth: Palóctündér, népszínmű 3 felvonásban . . .	6.— Ké
Darvas: Theater Muca, vígjáték 1 felvonásban . . .	6.— Ké
A csudaernyő, bohózat 1 felvonásban	6.— Ké

A raktáron levő színműveket helyszűke miatt felsorolni nem tudjuk, szíveskedjék árjegyzéket kérni.

EGYESÜLETI ÉLET

Rendkívüli központi gyűlés Galántán.

Egyesületünk központi választmánya november 3-án Galántán rendkívüli gyűlést tartott, melynek egyetlen tárgya a Magyar Tanítók Háza ügye volt. A rendkívüli központi gyűlésen 30 kartárs jelent meg, képviselvén az egyesület központi tiszlikarát, s a tanítómegyéket és járásokat.

A gyűlést Kovács Alajos országos elnök délelőtti 9 órakor nyitotta meg rövid beszéddel. Vázolta a jelen gyűlés összehívásának indító okait, s kiemelte a hozandó határozat jelentőségét. A jegyzőkönyv vezetésével Bauer Ferenc kp. jegyzői bízta meg. Fölkérte Vízváry Vilmos kartársat, mint előadót, a Magyar Tanítók Háza ügyének ismertetésére, s határozati javaslatainak előterjesztésére.

Vízváry Vilmos tartalmas és kimerítő, minden legapróbb részletre kiterjeszkedő, alapos előadásban ismertette a Magyar Tanítók Háza történetét, a gondolat fölvetődésének napjától kezdve. Vízváry, aki úgyszólván minden egyesületi munkásságát a Tanítók Házának szentelte, összegyűjtötte az idevonatkozó adatokat, szorgalmas és lelkiismeretes munkával, fáradsággal és gondnal állította egybe a Tanítók Háza krónikáját. Ez a krónika tiszta képet nyújt arról a fejlődésről, melynek folyamán a szép gondolathól immár valóság lett. Különösen elismerést érdemel Vízváry ama buzgalma, mellyel a Tanítók Háza javára az évek során megajánlott százalékos részesedéseket, adományokat mutatta ki, mert ezáltal nyilvánvaló lett, mi folyt be, s mi maradt csak ígéret. Az egyesület vezetőségének feladatát fogja képezni, hogy az ígéretek teljesítését szorgalmazza.

Vízváry Vilmos másfélóráig tartó előadása után fölolvasta határozati javaslatait, s ezalatt az elnöklést Somogyi István alelnök vette át. A határozati javaslatok a következők:

Határozati javaslat.

1. A T. H. szervezése tárgyában tartott rendkívüli központi gyűlés határozatilag kimondja, hogy a T. H. ügyét szövetkezeti alapokra fektetni jónak és célrányosnak látja. Megbízta az elnökséget a szövetkezet megalakításával. Beleegyeznek abba, hogy a T. H. vagyonát az újonnan alakított szövetkezet nevére irassa át az elnök. A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítótestület mint erkölcsi testület a szövetkezeti alapra helyezt T. H.-ban ... részjegy erejéig érdekeltséget vállal. A kezeletében lévő alapok bizonyos részét a T. H.-ban helyezi el. A T. H. javára összegyűjtött közpénzeket számon veszi és azokból a szövetkezetnél alapítványokat létesít. Az alapok és alapítványok kezelésénél a központi egyesület előírása lesz az

irányadó és kötelező. Ezeket az előírásokat alapító-levelbe foglaltatja a központ és azoknak betartása felett szigorúan őrködik. A behelyezett tőkék számbavevését, valamint az alapító-levelkek megszerkesztését egyelőre az elnökségre bízza a központi gyűlés. A jövőre nézve a legmesszebbmenő erkölcsi és anyagi támogatást helyezi kilátásba a T. H. részére a központi egyesület és ezen támogatásra a kötelekékbe tartozó köri és megyei egyesületeket, továbbá azoknak tagjait, úgyszintén a tanítói érdekek érdemes pártfogóit ezennel felkéri. Óhajtja a központi gyűlés, hogy a T. H. mielőbb megkezdhesse áldásos működését, és működését mindvégig kísérelje a jóságos Isten bőséges áldása.

2. A T. H. mint szövetséget vezetőségének figyelmébe ajánlja a központi gyűlés azt a heroikus küzdelmet és fáradozást, melyet központi elnökünk az intézmény létesítése körül tíz év alatt kifejtett. Kívánja a központi gyűlés, hogy **Kovács Alajos neve az Internátus falába illesztendő emléktáblán aranybetűkkel örökíltessék meg az utókor számára.**

A javaslatok elfogadását tisztelettel kérem.

Aranyos, 1931. november 2. Vízváry Vilmos.

A tárgyhoz több hozzászólás történt. Végül is a központi gyűlés határozattá emelte a javaslatokat, azzal a kiegészítéssel, hogy fölkéri az egyesület elnökségét a Tanítók Háza javára gyűjtött egyesületi vagyonnak lételekszerű kimutatására, valamint arra, hogy közölje a Magyar Tanítóban a résztvevők és adományozók teljes névsorát. Ezáltal az egyes tanítómezők világos képet és tájékoztatást nyernek afelől, milyen mértékben és arányban részese a Tanítók Háza vagyonának. Központi gyűlés Vízváry kartárs előadását a tanítói nyilvánosság előtt közreadni óhajtja.

Ezután néhány beérkezett indítványt tárgyalt le a gyűlés, melynek tárgysorozata ezzel kimerült, s elnök a rendkívüli központi gyűlést berekesztette.

Megalakult a Magyar Tanítók Háza mint szövetséget.

A Magyar Tanítók Háza, mint Szövetséget november 3.-án délelőtt 11 órakor tartotta alakuló közgyűlését Galántán, a katolikus körben. A résztvevők és az érdeklődő kartársak szép számmal vettek részt. Névszerint: Árendás József, Bartalos József, Bauer Ferenc, Beluch Imre, Blró Béla, Bocz Árpád, Boross Béla, Dóka Sándor, Hideghéty Nándor, Horváth Imre, Ivány Ferenc, Kaprinay Sándor, Kovács Alajos, dr. Kuthy Géza, Nagy István, Nemcsik Béla, Ocsovay Imre, Oswald Lajos, Pálffy Dezső, Plichta János, Rácz Lajos, Somogyi István, Telkes Mihály, Tyukoss Béla, Uherezky Géza, Varga István, Vásárhelyi Károly, Virsik János, Vízváry Vilmos, Willand János.

Kovács Alajos, mint az előkészítő bizottság elnöke, üdvözli a megjelenteket, a gyűlést megnyitja. A jegyzőkönyv vezetésére Boross Béla, hitelesítésére Nagy István és Oswald Lajos kartársakat kéri föl. Lelkes beszédben fejtegeti, hogy a Magyar

Tanítók Háza, mint jóléti intézmény fenntartására és felvirágoztatására legalkalmasabb a szövetkezeti alap, s fölszólítására a gyűlés kimondja, hogy megalakítja a Magyar Tanítók Háza mint Szövetkezet, Galánta székhellyel.

Elnök fölkérésére Vizváry Vilmos felolvassa az alapszabálytervezetet, melyet az alakuló gyűlés pontról-pontra lefárgyalt, módosított és elfogadott. A tárgyalást ebédidő szakította meg, s délután folytatódott a gyűlés. A szövetkezet alapszabálytervezetét ugyancsak Vizváry kartárs dolgozta ki, aki ezzel a munkájával örökre beírta nevét a Magyar Tanítók Háza történetébe. (Az alapszabályokat lapunkban közölni fogjuk.)

Az alakuló közgyűlés megválasztotta a szövetkezet vezetőségét 3 évre. Az igazgatóság tagjai lettek: Arendás József, Dózsa Sándor, Kovács Alajos, dr. Kuthy Géza és Ocsovay Imre. A felügyelő bizottság így alakult meg: Bíró Béla, Dinnyés Károly, Hideghéty Nándor, Nagy István, Nagy Ferenc (a Hanza igazgatója), Somogyi István, Telkes Mihály, Virsik János, Vizváry Vilmos. — Az igazgatóság a saját kebeléből elnöknek Kovács Alajost, a felügyelőbizottság Vizváry Vilmost választotta meg. Az igazgatóság alelnöke Arendás József, a felügyelőbizottságé Somogyi István lett.

Kovács elnök úgy a maga, valamint tisztársai nevében megköszönte a gyűlés bizalmát, s ama reményének adott kifejezést, hogy ez az új szövetkezet, amiként a Könyvesbolt, rövidesen virágozni és gyümölcsözni fog a magyar tanítóság javára. — Az alapszabályok sokszorosításához és fölterjesztéséhez a Hanza jelenlévő elnökének dr. Kuthy Gézának hathatós támogatását kéri, aki a könyvesbolt első adminisztrációs ügyeinek intézésében is nagy segítségére volt a tanítóságnak a Hanza szolgálatkész személyzetével.

Ezzel az alakuló közgyűlés délután fél 6 órakor véget ért, s a jelenlévők abban a boldog tudatban váltak el egymástól, hogy a Magyar Tanítók Háza erkölcsi és anyagi fundámentumát jól megvetették.

Jegyzőkönyv,

felvéve Léván, 1934. szeptember 19.-én a Léva—Zselizi tanítómege rendkívüli közgyűlése alkalmával.

Jelen vannak: Beluch Imre elnökletével, Kovács Alajos országos elnök, Hruz Sámuel tanfelügyelő, a tanügyi hatóságok egyházi és világi képviselője, a tanítóság 80 tagja és számos érdeklődő.

1. Az elnök magasszárnyalású megnyitójában rámutatott a tanítóság minden körülmények között folytatott őszellen munkásságára. Ugymond: »Mi csak adni tudunk az embertársaink boldogulására munkát, szeretetet még akkor is, mikor nagy karéjokat szelnek le kenyerünkől.« Kihangsúlyozta, hogy csak adjuk is nappalunkat-éjjelünket, küzdésünket társadalmunknak,

házánknak, egyházainknak, Garamvölgyünknek, községünknek boldogítására. — A régi lisztikarnak őszinte köszönetét fejezi ki azért az odaadó munkáért, mellyel egyesületünket eddig sikerrel vezelte. Ezután meleg szavakkal üdvözölte Kovács Alajos országos elnököt, Hrúz Sámuel tanfelügyelőt, tanügyi hatóságaink egyházi és világi képviselőit, az érdeklődő vendégeket és a tanítószágot tagjait. A jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri Bem Antal és Kiss Pálné kartársakat, s a gyűlést megnyitja.

2. Az elnök felkérésére Hrúz Sámuel tanfelügyelő részletesen ismertette a lévai tankerület megbízott tanítói és tanítónői által összeállított részletes tanmenet technikai oldalát. E nagy körültekintéssel összeállított részletes tanmenet megkönnyíti a tanítást. Beosztása, anyagközlése szinte egyedülálló az eddigiek között. A mai pedagógiai irányzatnak, a cselekvő iskolának mintegy elmaradhatatlan segédeszköze, amelyben az egyes tanlányok anyaga újszerű feldolgozásban, csoportosítva és koncentráva nyújtja a lehetőséget az ismeretek közlésére. Nem teljesen tökéletes mű, de a tanításban tapasztalt egyes észrevételek részére kihagyott üres lapokra való feljegyzésekkel, a helyi körülmények szerint is kiegészülhet a kívánalmaknak teljesen megfelelően. Ez sem zárja ki a tanításra való előkészületek szükségességét, de az intenzív munka megsokszorosítására lesz a nevelés szolgálatában. Különös figyelem fordítandó a rajztanítás összeállítására, mely fokozatos összeállításban a tanmenethez mellékelt illusztrációs résszel bővül ki.

Az elnök a Léva—Zselizi tanítóegye nevében meleg szavakkal megköszönte a tanfelügyelőnek szakszerű, tartalmas, útmutató előadását, a hála kifejezésül a közgyűlés helyesléssel a jegyzőkönyvi köszönetet nyilvánít.

3. Ezután következett id. Heckmann István módszeres mintanéktanítása. Az előadó az énektanításnál módszeres eljárás kiegészítő ismertetésében a különféle nézetekkel szemben kifejezte, hogy az éneklést előzze meg mindig lélekzési, szájnynyílást és kiejtést gyakorlandó, diagrammákról való hangtalálási gyakorlat. Az éneket mindig C-durbán, vagy ennek megfelelőleg a lágy hangnemeknél mollban tanítsuk, kerülni kell a hangnemeket jelző előjegyzéseket, mert azok ügyis magasabb zenei nívót igényelnek. A fokozatos énekefejlesztés segédeszközeként igéri, hogy kiadja a közeljövőben »Módszeres énekek« c. énekes dalgyűjteményét. Ezeknek előrebocsajtása után a módszeres ének minta-tanítást a felsőbbcsoport (polg. isk. I. évf.) leánytanulóival könnyed, gyors eljárással, kiváló szaktudással, köveletre méltó példaként mutatta be.

Az elnök kiemelve Heckmann Istvánnak a magyar dalkultúrában tett értékes szolgálatait, megköszönve értékes előadását és mintatanítását, jegyzőkönyvileg is köszönetet mond a közgyűlés helyesléssel.

4. 15 perces szünet után az elnök felkérésére Pataky Jenő, óbarsi szlovák kartárs ismertette a rajztananyagban előforduló szak kifejezések értelmét.

Az elnök meleg szavakkal megköszönte Pataky Jenő kar-lárs szíves magyarázatait.

5. Előnk figyelemmel kísért előadásban ismertette Hulják Pál, csejkovi szlovák kartárs a »Reform-iskola« munkatereit. A Reform-iskola képzeleti iskola, amelynek pedagógusai a tervezett eszméket normál iskolákban kísérletek útján próbálják ki és a Reform-iskola szempontjából helyeseknek talált eszközöket és célokat a ma fennálló iskolák eszközei és céljai közé minden adódó alkalommal iparkodnak elhelyezni. Az általa összeállított szemléltető táblán szemléltette a Reform-iskola pedagógiai fokozatait, beosztását, kiegészítő magyarázatokkal el-látva. Előadása keretében felmutatta a Schneider-féle képes atlasz a régi Lempel Bpest kiadásban, mely illusztrálja a természet 3 országát jellemző fajokat, különös tekintettel az egyes földrészekre. Ugyancsak bemutatta az ő általa összeállított szemléltető táblákon a munkaiskola irányelveit.

A mindvégig a legnagyobb érdeklődéssel hallgatott gazdag előadásért az elnök a tanfőtség nevében hálás köszönetet mon-dott a közgyűlés azon kérésével, hogy a Reform-iskoláról tartott előadását a Magyar Tanító hasábjain is legyen szíves ismertetni.

6. Dóka Sándor, központi kiküldött részletesen ismertette a központi gyűlés tárgysorozatait s a Magyar Tanítók Háza ügyében a fennálló 107.000 Ké összeg nemiképpen pótlására 1500 Ké megszavazását indítványozza.

Az elnök megköszönve Dóka Sándor központi kiküldött lelkiismeretes, pontos értesüléseit a központi gyűlésről, kéri a közgyűlésnek a javaslatához való hozzájárulását.

A közgyűlés a Pozsonyban épülő Magyar Tanítók Házára segélyként megszavazza az 1500 Ké-t megfelelő üzletrészeség ellenében és ezen összeget 1935. év január 1-ig folyósítja.

7. Kovács Alajos országos elnök szeretetteljes szavakkal viszonzja azt a meleg fogadtatást, amiben a gyűlés alkalmával része volt. Megköszönve a Magyar Tanítók Házára megszava-zott segélyt az ösztönös nevében, ezeket mondja: A Magyar Tanítók Háza a harmadik szentségünk. Első a Dalárdánk, má-sodik Könyvesboltunk és a harmadik a Házunk. Ezek mind azt bizonyítják, hogy nemcsak vagyunk, de erőink, élni akará-sunk hirdetik ez intézmények, mint őrtálló bástyatornyok, az összetartást, a tanítótestvériség szellemében. Ismerteti a már tető alatt álló Ház ügyét. Szükség van még 50 olyan tagra, aki jóállana a még hiányzó 107.000 Ké fedezetére 2500 Ké-nak biz-tosításával. Nincs mit veszteni, mert ezen összeg kifizetése csak akkor válnék esedékessé, ha a már tető alatt levő ház valami rendkívüli sorscsapás miatt nem hozná meg a még hiányzó összeget.

Az elnök megköszönve az országos elnöknek a magyar tanító-ság érdekében kifejtett önzetlen munkásságát, kívánja, hogy abból ne csak haszon, hanem öröm és boldogság származzék.

8. Dóka Sándor ismertette a lévai Magyar Tanítók Háza ügyét.

A jelenlevő nagytiszt. Antal Gyula ref. lelkész-városbíróval történt tárgyalások után a Magyar Tanítók Háza ügye a városi előjáróság remélhetőleg jóakarató eljárása alapján fog kezeltetni.

9. Az elnök a választmányi gyűlés határozata alapján szavazást rendel el egy alelnöki, két választmányi tagságra és egy másod központi kiküldöttre. A jelölőbizottság által jelöltek. névszerint: az alelnöki tisztségre: Farkas Károly és Molnár László közül, választmányi tagokul: id. Heckmann István és Bányai Ferenc, központi másodkiküldötteknek: Rácz Lajos személyére vonatkozólag szavazást rendel el.

A közgyűlés az alelnöki tisztségre Molnár Lászlót, választmányi tagokul id. Heckmann Istvánt és Bányai Ferencet, központi másodkiküldöttnek Rácz Lajost választja meg.

Ezek után az elnök megköszönve a résztvevők szíves figyelmét, a gyűlést bezárja.

K. m. f.

Böszörményi István s. k., jegyző. Beluch Imre s. k., elnök.

Hitelesítők:

Bém Antal s. k. Kiss Pálnó s. k.

Meghívó! A Szlov. Ált. Magyar Tanítóegyesület Érsekújvárvidéki tanítómegeje 1934. évi november hó 22.-én délelőtt fél 10 órai kezdettel az érsekújvári r. k. fiúiskola tornatermében rendes évi közgyűlést tart. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jelentések. 3. Patárik Emil: A kiscserkészetről. 4. Dr. Kenessey Kálmán, az ógyallai obszervatórium tudós tanárának közérdekű előadása. 5. Indítványok (a gyűlés előtt írásban beadandók). Nové Zámky, 1934. nov. 8. Elnökség.

Nyugtázás. A Gömör-Nógrádi Tanítómege országos énekarunk részére 500 Két adott, melynek átvételét köszönettel nyugtatom. — Léva, 1934. okt. 30. Dóka Sándor, pénztáros.

Tunggram telepes 3+1 csöves rádió olcsón eladó. Juhász tanító, Léva.

NÉPSZINMŰVEK
KABARÉTRÉFAK
IFJOSÁGI SZINMŰVEK
KARACSONYI SZINJATEKOK

kaphatók: a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában.

A raktáron levő színműveket helyszűke miatt felsorolni nem

tudjuk, SZIVESKEDJÉK ARJEGYZÉKET KÉRNI.

KRÓNIKA

„A modern pedagógia túlságosan elnéző a gyermekkel szemben“

— mondta nekem az egyik szülői értekezleten egy komoly gondolkodású, gyermeke javáért aggódó apa. »Nem tagadom, hogy jóleső érzéssel hallok a gyermekem szájából a szeretetnek szinte gátlás nélküli kitöréseit, mellyel tanítójához, iskolájához való ragaszkodását kifejezi, de komoly hiányát érzem annak, hogy az a kis növendék sem az iskolától, sem tanítójától nem tart. Ne tessék félreérteni, nem arra gondolok, hogy — miként mi hajdan — ő is borzadó félelemmel gondoljon a tudomány hajlékára, a tanítóról alkotott képzetéhez nála is elválaszthatatlanul kapcsolódjék a nádpálca, a becsukás stb., csak azt kifogásolom, hogy az iskola és a tanító szöbakerülő neve egyáltalában nem ébreszti fel a gyermekem lelkében a kötelességeket, vagy akár az azok elmulasztásából származó büntetésektől való félelmet. Így a modern iskola iránt érzett minden tisztetelem ellenére egy kicsit csalódott vagyok.«

Ez a nagyon világos okfejtés — tagadhatatlanul — meglepett és szíventalált engem. Mégpedig és különösen azért, mert sok igazságát meg sem is cáfolhatom. Azt mi, pedagógusok, is régen érezzük, hogy a tanítás és nevelés iniciatívájának a gyermek számára való átengedése bizonyos árnyoldalakat is vont maga után. Miként az igazságszolgáltatásnál a bűnözések megítélésénél a lélektani, környezeti adottságokat nagy mértékben enyhítő körülményeknek veszik, s ezek folytán, vagy ezeknek túlértékelése következtében mai napság a legsúlyosabb bűnesetekben is mindenkit meglepő enyhe ítéletet hoznak: úgy a sflus a pedagógiába is utat talált, s a moderna neveléstudomány itt-ott nyálkásan édeskés álhumanizmusa elhomályosította a nevelők tekintetét is, mellyel tanítványaik lénykedései felett ítélkezniök kell. Ez bizonyos atyáskodást kölcsönöz ugyan a nevelésnek és tanításnak, szinte azt merészelném állítani, hogy a keresztény moralizmus kiteljesedését jelenti, vagy legalább megközelíti, de ez a mai életritmussal nem mindenütt áll összhangban. Az élet rideg, kemény. Az a gyerek, aki egész fejlődése alatt az apai házban úgy, mint az iskolában, csak azzal foglalkozott, amihez éppen kedve volt, a »kelle-t, a kényszer nem ismerte, mert ez a neveléstudomány jelenlegi dogmáival ellenkezik; az elkövetett hibáknál, tévedéseknél, lelkiségből folyó, vagy rossz példaadásból következő bűnözéseinél maga, a bíró, az apa, vagy a tanító keresi ki számára az enyhítő körülményeket: az olyan emberplántának az élet nagy csalódást jog okozni. Az ilyen szülői ház és iskola, valamint az élet között túlságos nagy törés mutatkozik, s ez az iskola inkább öncélú, mint életnevelő. Hogy a ma küzdő embere ezt oly élesen látja, ez abból a heroikus harcából következik, amit ma az életért

vívni kell, s amely — úgy lehel — a jövőben csak még súlyosbodik.

Csalódnék az, aki szerény soraimból a modern pedagógia perhorreszkálását olvasná ki. Ellenkezőleg. Lelkem minden érzésével telkesedem a mai humanisztikus nevelési módért, jóleső érzéssel állapítom meg tanítványaim arcán, hogy immár nem félnek az iskolától, tanítólól, boldog vagyok, hogy a kényszer helyett rábeszéléssel is próbálkozhatunk a nevelés, tanítás közben, csak a túlzástól óvakodjunk. Akár szülőik, akár tanítólók vagyunk, ne igyekezzünk gyermekeink útjából minden akadályt elhárítani, azok minden kívánságát vakon teljesíteni, beburkolózva abba az álhumanisztikus, majomszerű szólásmondásba, hogy »majd megpróbálja az élet eléggé, még én is szigorúskodjam rajta?« Kosztolányi Dezső írja egyik bájos karcolatában, hogy a sasok milyen gyöngédül szülőik. Mohával, levéllel bélelik ki fészkeiket, hogy kicsinyeiknek barátságos hajlékot, meleg otthont biztosítsanak. Mihelyt azonban fiókaik felnövekednek, éles köveket, szögeket, lüskéket csempésznek fészkeikbe, hogy a családi otthont is oy barátságatlanná, kinzóvá tegyék, aminő az élet. Hadd burátkozzanak meg a kicsinyek már odahaza, a meleg fészkekben a szenvedéssel, a kényelmetlenséggel, hadd indítsa ez a fájdalom őket a jobb, boldogabb keresésére, a saját lábukon való megállásra, kezdeményezésre. Micsoda bölcs nevelők is a sasok!

A mai szülői házat és iskolát is ilyennek kell alakítani. Miként a sasok fészke, legyen az kellemes, meleg, puha, békés, megértő, de ne hiányozzék belőle a megpróbálás lüskéje, az akadályok éles sziklája, a »kell« hegyes szöge. Soha vissza ne térjen a padol verő, imperatívuszokkal dobáló tanító, a gyermekeit jelenlétével is reszkeltető apa-típus, de jusson el a köztudatba, hogy a másik szélsőség is bűnös. Nem lehel eléggé hangsúlyozni, hogy az iskola csakis az életnek, az élet számára neveljen. Az iskola csak akkor állhat feladatalának igazi magaslatán, ha az életnek egyik darabja. Tele élményekkel, életes valóságokkal, akadályokkal és vidámsággal. Legyen a mi iskolánk olyan tarka, mint az élet, semmi mesterkélttség benne. Ilyen pedagógiától várhatunk igazán életképes ifjúságot. Szepesi Gyula.

Kiadóhivatali üzenetek.

S. L. Komárno, S. L. Mýlna-Ludany, N. M. Turňa n/B., L. J. Nové Zámky. Címüket a kívánt módon javítottuk. — N. M. V. Abaň. Tagjaink sorába felvettük, lapot és zsebnaptárt küldtünk. — Z. Gy. Kralík, N. D. Meháta, Cs. I. Vyškovo, T. S. Zádor. A kért számokat elküldtük. — I. F. Deáki, K. F. Lučenec. H. I. Nírovec, S. L. Sahy, B. P. Lebeška. M. A. V. Sarluhy, A. L. M. Turkaň. Levél ment. — B. I. Valice-Vyšnie, G. M. Zapoň. Zsebnaptárt küldtünk. — L. Gy. Toruňa, M. E. Levoča. Levelük szeriint intézkedtünk. — B. B. V. Calomja. Az iskolának megüditottuk a lapot. — B. M. Perbeník, L. K. Trnávka. Befizetőlapot küldtünk.

SZEMLE

Néhány szó a gyermektanulmányozásról.

Irla: Szepesi Gyula.

Előadásom első részében bátor voltam megemlíteni, hogy Rousseau-tól kezdve a pedagógia új utakra tért: a nevelés főszemélyévé a nevelendő, a gyermeket avatta. Sok-sok évtized sötétben való tapogalozása, a módszerek spekulatív alakítgatása, a gyermek elméleti megismerését bizonyos gyakorlati lére terelte. Az elmúlt század utolsó éveiben népszerűsége jutott metodikai és didaktikai eljárások a nevelésnek és tanításnak a gyermek lelkiségének összhangba hozására irányuló kísérleteknek látszanak ugyan, de e kezdeti lépésekből még nyilvánvaló, hogy az alkotók, a pedagógiai írók, a végső eredményekre bizonyos feltételezések és sokszor nyakatekert spekulációk útján jutottak. Azt merészelem állítani, hogy ez idők pedagógiai reformjai előbb zöld asztal mellett készültek, s csak azután iktattattak rá a gyakorlati pedagógia mezejére. Gondoljunk csak vissza, mikor a beszéd- és értelemgyakorlatot, mint új tantárgyat, a svájci példa nyomán, minálunk is elrendellék, holdog emlékeztető elődeink azt se tudták, mit kezdjenek vele, kínozta tanítót, úgy, mint tanítványt, mert bár az elgondolás feltétlenül helyes volt, de a szerkesztők az anyag megválasztása közben a gyermek érdeklődési körét csaknem teljesen figyelmen kívül hagyták.

A XX. század második évtizede az, mely a pedagógiai, didaktikai és metodikai eljárások reformja közben elhagyta a régi utakat, s azóta az elméleti megállapodások helyett mindenkor a gyermek lelkületéből, szellemi adottságaiból igyekszik kiindulni. Azt mondhatjuk, hogy a sok százados tévelygés után végre helyes ösvényre talált. Forradalom volt az, hogy az 1910-es években egy merész amerikai filozófus, William James, még a régi, pedagógus elnevezéssel is szakítani akart, azt mondván, hogy e név azt jelenti: kézenfogva vezető, míg a mai nevelésnél nem a nevelő vezet, ha úgy tetszik, kézenfogva, hanem a nevelt, a gyermek. Hogy William James forradalmi reformtörekvése nem indokolatlan és túlméretezett, azt épp a legutóbbi iskola- és tanítási formáknál láthatjuk, ahol lényeg olyan szerep jut a nevelőnek, mint az érdekes utazás közben az útímarsalnak: csak felvilágosít, magyaráz, esetleg itt-ott valamely érdekességre felhívja a közfigyelmet, de az utazó, a főszemély, akinek célkitűzései, akarata, szándéka van, mindig és mindig csak a gyermek.

Hogy pedig az iskolai életdráma ez elsődrendű szereplőjét kellőképpen megismerjük mi magunk, tanítók is, ezt a gyermeket tanulmányoznunk kell. Az iskolai oktatás és nevelés folytonos meglepetések sorozata. Ezek ellenében a szükséges metodikai, didaktikai és pedagógiai sakkhúzásokat csak úgy tehetjük meg, ha ismerjük a kezünkre bízott gyermeksereg lelkiségét. E kurtára szabott előadás nem alkal-

mas arra, hogy a megfigyelések mikéntjével teljes részletességgel foglalkozzam, hisz szakembereknek nem is szükséges bővebb tájékoztatás. Rövid vonásokban csak annyit, hogy e megfigyelések három főcsoportját különböztethetjük meg: I. a gyermek környezetének tanulmányozását, II. testi állapotát, III. lelki tulajdonságait. Amint első tekintetre is látható, a megfigyelési csoportok a gyermek veleszületett, a természetből munkált és alkotott szellemi képességeit érintik, amelyeknek megváltoztatására aligha van erőnk. Arra szükségeselek tehát a róla szóló értesüléseink, hogy az emberi nevelést tudjuk ehhez képest alkalmazni. A veleszületett tulajdonságok külső befolyásairól a környezettanulmány útján szerezhetünk ismereteket. Itt meg kell állapítani a gyermek szüleinek testi és lelki tulajdonságait, kinél lakik a gyermek, hány tagú a család, milyen a lakás, vagyoni viszonyok, élelmzés, ruházat, hogy bánik vele a környezete, kinek van a gyermekre a leg-erősebb befolyása? E roppant fontos kérdések csak akkor bírnak teljes jelentőséggel, ha azokra a feleletek gondosan, kellő körültekintéssel, de illő diszkrécióval készülnek. Sohase tudja meg a gyermek, hogy megfigyelési alany, mert rögtön természetellenes viselkedést vesz fel. A lelki tulajdonságok sokszor a testi állapottól függenek. Erre vet világot a második megfigyelési csoport: milyen a termete, érzékszervei, testi hibája, beszéde, furesa szokásai? Legfontosabbak azonban lelki tulajdonságai, s az eredmény érdekében a legpontosabb vizsgálat e téren végzendő. Milyen a figyelme, megfigyelőképessége, emlékezete, értelmi foka, gondolkodása, ítélőképessége, képzelete, kifejező képessége, különös tehetségei, munkamódszere és munkabírása, befolyásolhatósága, önállósága és kezdeményező képessége, jellembeli tulajdonságai, temperamentuma, kedélye, alaphangulata, magatartása, kötelességtudása, rendszerete, hatalmaskodó, makacs, önfejtő, összeférhető, civakodó, szeret-e tanulni és mi szeretne lenni, mivel szeret foglalkozni, érdeklődése, jó, vagy rossz cselekedetei, uralkodó akaratiránya? (E kérdés-sorozatot a Szl. Magyar Gyermektanulmányi alosztály megalakító bizottságának illusztris tagja, Adler Ernő rimaszombali polgári iskolai szaktanító állította össze. A szükséges számú nyomtatványokat a nevezett alosztály megbízásából bárkinek szívesen bocsátja rendelkezésére. Érdeklődő lestvéreim egy lev. lapon közölnék címüket, az iskola fajtáját, a tanítványok számát Adler Ernő polg. iskolai szaktanítóval, Rimavská Sobota, vagy velem, Szepesi Gyula áll. tanító Moldava nad Bodvou.)

Amint e néhány sorból kitetszik, a modern iskolának elengedhetetlen együvértartozója a gyermektanulmányozás. **Oktatni, nevelni csak úgy lehet, ha ismerjük tanítványainkat.** Ezt akarjuk, ezt kívánjuk elérni rendszeres, lelkiismeretes és szorgos munkával, hogy vizsgálataink eredményeihez szabhasssuk követendő módszerünket, javíthassuk az eddig elkövetett hibákat. A Szlov. Alt. Magyar Tanítóegyesület évek óta a tanítóság továbbképzését sürgeti. Ez égetően sürgős követelmény teljesítése egyébként el sem képzelhető, mint a gyermektanulmányozással kapcsolatosan. Ebből a megismerésből kiindulva, a folyó évi losonci kp. gyűlés az egyesület keretében egy Szlov. Magyar Gyermektanulmányozási alosztály megalakítását határozta el. Bár a propagáló munka minden vonalon megindult, a megalakítás óta egy ne-

gyedév telt el, sajnos, még ma is a kezdet táمولtságánál tartunk, mert segítségünkre alig-alig jelentkezik valaki. Boldog volnék, ha e néhány örölen szavam felköltené a testvérek érdeklődését és felismernék e munka hasznosságát, szinte nélkülözhetetlenségét, ha felismernék e foglalkozás csodálatos szépségeit. Fontoljuk meg testvéreim, mit jelentene az pedagógiai előhaladásunkra vonatkozólag, ha a szlovenszkió magyar gyermekek megfigyeléséről, mindenki mást megelőzve, először adhatnánk ki egy áttekinthető kimutatást és grafikonot.

Előre hát, Testvéreim! A szlovákországi magyar tanító sohasem zárkózott el a kötelességteljesítés elől. Őt mindig ott találtuk, ahol a legszorgosabb volt a munka, ahol a legégetőbb volt a szükség. Ezt az őseinktől örökölt gyógyórfi tradíciót ezúttal se hagyjuk cserben, tegyük magunkat ezúttal is méltókká régi szép hírnevünkre.

Könyvek, folyóiratok:

Füzetes ábécé és olvasókönyv. Szerkesztették: Boross Béla és Oszténi József. Illusztrálta: Ivány Ferenc.

A fenti cím alatt megjelent ábécéskönyvet kívánom röviden ismertetni.

Előre kell bocsátanom, hogy mi, akik évek hosszú sora óta fonomikai eljárással tanítunk, talán sohasem leszünk hűtelenek e kiváló módszerhez. Valahogy úgy érezzük, hogy a derék francia mester, Grosselin, a mi számunkra találta fel kitűnő módszerét, ha mindjárt akarallanul is. Nyelvünk arányos magán- és mássalhangzó elosztása és az a körülmény, hogy írunk, amint beszélünk, száz-százalékosan beváltotta e módszerhez fűzött reményeket. Mi, magyar tanítók, megkaptuk a legideálisabb módszert és talán semmi értelme sincs annak, hogy más módszerekkel kísérletezessünk, amelyeknek szárnyprobálkozásait talán más nyelveknek miénktől eltérő és fonomikai tanításra kevésbé alkalmas volta teszi szükségessé.

Csupa öröm, csupa derű két hónap keresztül az iskolánk. Mesélgetünk, játszunk, integetünk és azt vesszük észre, hogy íme, már olvasunk és túl vagyunk a munka valaha gyilkos részén: a betűismeretesen és a hangkötésen. Az első két hónap munkája, azt hiszem, minden iskolában ilyen hangulatban folyik le, hanem aztán megtorpan, amikor a könyvet vesszük elő. Lekókad a lelkes hangulat és a derűre eljön a ború. Mi okozza ezt?

A fonomikás tanítók évek óta sürgetik egy, kimondottan fonomi-

rikás ábécé megjelenését, amely mindenben alkalmazkodjék e módszeres eljárás kívánalmaihoz. Egyik évfolyamban sem függ annyira a jó könyvtől, mint éppen itt, ahol a 6 éves emberkével az összes évfolyamok munkáját messze felülhaladó nagy munkát végeztetünk. Olyan könyvet kívántunk, amely a kezdő két hónap játékos munkáját ebben a modorban folytatja és a gyermek derűs arcára nem veti oda a vorejékcsoppeket.

Boross és Oszténi kartársunk könyve lesz az első fecske, amely számolt e kívánalmakkal. Valaki (talán éppen e lap hasábjain) írónkusan jegyezte meg, mint születik a már meglevő könyvek összekavarásából a következő új. Ez alól ez a könyv kivétel, mert nem a régieken kérődzik, hanem újat és jobbat nyújt.

A könyv 3 részre oszlik és 3 füzetben jelent meg. Az első füzet a kisbetűket, a második a nagybetűket és az egybefűzött 3.-4. füzet az olvasmányokat tartalmazza. Az első két füzet ára 3-3 korona, az utolsó 4 korona. A füzetek örszere szolgáló tok 2 korona. Ez a füzetes megosztás kitűnő ötlet volt a szerzőktől és ezzel kiküszöbölik a könyv időelőtti elnyűvését, bepiszokolását. Míg a kisbetűkkel foglalkozunk, csak az első füzet forog kézen, majd a nagybetűk során ezt beszédjük és a másodikikat vesszük használatba. Hasonlóan a 3-ik füzetnél. A könyv utánpótlása is könnyebb lesz, mert pld. az első rész megromlása esetén az eddigi ábécék használhatatlannak lettek, mfg itt

egyszerűen kicserélheljük az elnyúlt füzetet és maradnak az ópségben levők. 9—10 korona helyett ez csak 3—4 korona kiadást jelent. A régebbi ábrácéknek 8 hónap használatát kellett állniok, itt egy-egy füzet átlag 2 és fél—3 hónapig forog csak a gyermek kezén.

A füzetek külső kiállításá egyszerű, izléses, művészi munka. Papírja finom. Betűi élesek. Rajzai élethűek és nem kivethetetlen kriksz-krakszok. Az első füzet az őszi, a második a téli, a 3-ik a tavaszi, és a 4-ik a nyári jegyében íródott és ezek hangulata árad szét bennük.

Az első füzet az írási előgyakorlatokkal kezdődik. Ez egyik nagy értéke a füzeteknek, mert a játékos rajzon kívül a betűelemek olyan módszeres fokozatát adja, aminőt az új betűalakok és az egyvonalú új füzetbe való írás kívánnak. Ez követik a mesélgetés, betűismertetés során előkerülő magánhangzós betűk, majd az egyes mássalhangzók a hangkötés keresztülvitelére szolgáló szavacskákkal, szókkal. E szavak minden egyes betűnél a kívánatos fokozatot mutatják, hogy a hangkötés nehéz munkája könnyebbé váljon. Még inkább érvényesül ez az elv a betűismertetést követő olvasási-gyakorlatoknál. A szótágak közti köljel elmaradt és a széjjelebb szedés pótolja, ami a füzet egyik előnyös újítása. A hangkötést elvégezve és az írási-előgyakorlatokat feldolgozva, (első 2 hónap) állér a füzet az írott betűk és szavak olvasására és írására.

Mindent úgy rendezik el a szerzők, hogy kerüljék a füzet túlsúlyosságát és fel ne áldozzák a könnyű áttekinthetést és a kis tanuló tájékozódását a füzetben. Az olvasási-gyakorlatoknak szánt szavak, mondatok általában sikerültek, de itt-ott az elején egy pár erőltetett is beszúszott (ez a vice, nina is mérő, ez az ős és ön és a zár réz). A későbbi kiadás korrigálhatja ezt. Altalában a könnyedségre törekvés mindenütt feltalálható a füzetben.

A 2-ik füzet a kétfügjt írott és nyomtatott betűkkel kezdődik. Következnek a szótágokra már fel nem bontott szavak olvasási-gyakorlatai és aztán a nagybetűk. Sok kedves vers, egyszerű, könnyen érthető olvasmány foglal helyet itt. A nagybetűk sorrendje a kisbetűkhöz hasonlólakkal kezdődik, de már a nagy

1 betűt nem a H és a K, a P betűt nem a R és a B követi, amint azt az írott betűformák rokonsága kíváná.

Az egybefűzött 3-ik és 4-ik füzet a tavaszi és nyári olvasmányokat tartalmazza. Ez a füzet az, amire az első évfolyamos tanító leginkább várt. A kis- és nagybetűk megismertetése, az olvasás elsajátítása jobbára gépiés munka, de ezek elvégzése után következnie kell az olvasási kedv felébresztésének. Itt már olyan olvasmányok kellenek, amelyeket a gyermek kedvvel és örömmel olvas, mert könnyen megérti, mert közel állanak lelki-világához. Nincs itt semmi helye a hosszúlere eresztett mondatoknak, amelyeknek végére érve az olvasással még birkózó gyermek, már nem tudja, hogy mit is olvasott az elején. Hát ilyenek ebben a füzetben nincsenek, hanem vannak helyettük versek, csilingelők, kacagó szavúak, csengő-hongó rímesek és olvasmányok, amelyekben egyszerű, világos mondatok fűződnek egymáshoz és csak nagy ritkán bukkannak egy-egy összetett mondatra. Is mégis a gyermek-irodalom remekeinek tárháza ez. E füzet a gyermeki vidámság és öröm könyve lesz Eddig hosszúság lapozgatunk az olvasmányok közt, mert alig találtunk olyat, amelyet még csak buktatva olvasó gyermekeink könnyedséggel olvashattak volna. E füzetben pedig azt lesz nehéz eldönteni, hogy melyiket is vegyük előbb, mert egyik kedvezőbb, világosabb, érthetőbb, mint a másik. En szeretném, ha e füzet összeállítói megtoldanak e 3 füzetet még vagy kettővel a 2-ik évfolyam számára és ha így sikerülne nekik ez is, akkor a tökéletes és kedvvel végzett olvasás elsajátítása biztosítva lenne az első két évfolyamban.

Boross és Oszlányi kartársam értékes könyvvel gyarapította tan-könyv irodalmunkat. Hiszem, hogy könyvük megtekintése sok barátot fog annak szerezni.

Mónus Gyula.

Új havi folyóirat. Farkas István ipolysági kartársunk, az ismert író szerkesztésében új havi folyóirat indult meg októberben »Magyar Csallád« címmel. A folyóirat külső alakja is kellemes benyomást gyarol az olvasóra, s a belső tartalma szép ígért arra nézve, hogy a

folyóirat a csehszlovákiai magyar családok kedvenc házi lapja lesz. Szimbólumnak lehet tekinteni az első szám bevezető költeményét, melyet Sziklay Ferenc írt „Optimista ének” címen. A lapokról csakugyan optimizmus árad: minden sora, minden kis cikke az életbe, az élet derűjébe markol. A szerkesztő hátor hitvallást tesz a tisztá családi élet szeretete mellett, s erre a biztos alapra építi föl lapját. A főlapon kívül számos rovat szolgálja

az olvasó érdeklődését. Kultúr-kronika, gazdaság, háztartás, egészségpolitika, kozmetika, divat, könyv- és lapszemle és a vidám ifjúság rovata teszi élénkké és változatosá a nagy reményekkel induló folyóiratot, melynek azt jósoljuk, hogy rövidesen a kisebbségi magyarság közkedvelt családi lapja lesz. A „Magyar Család” előfizetési ára egy évre mindössze 20 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal Saly-Ipolyság, Újváros 2.

HIREK

† Pisecký Ferdinánd.

Október 27-én váratlanul elhunyt Pisecký Ferdinánd kormánytanácsos, a pozsonyi iskolaügyi referátus vezetője, életének 55. évében. Pisecký Ferdinánd Prágában született. A morvaországi Píbor tanítóképző-intézetben, majd Jicinben működött. A háború alatt Stefaník tábornok szárnysegéde is volt. Az államfordulat után átvette a modori tanítóképző igazgatását. Az 1926. évben országos tanfelügyelő, majd 1933-ban a referátus főnöke lett. Ebben a minőségében szívén vitelte Szlovenszko iskolaügyét. A magyar iskolák és a magyar tanítóság ügyei iránt mindig megérett tanúsított.

Földi maradványait október 27-én kíserte el a tanítóság és Bratislava, valamint a nagy környék lakossága a Szent-András temetőből Modorba, ahol október 28-án helyezték az anyaföldre.

A haláleset alkalmából Kovács Alajos, egyesületünk országos elnöke a következő táviratot küldte a Referátus címére: »Pisecký Ferdinánd kormánytanácsos úr elhunytá alkalmából a Szlovenszko Általános Magyar Tanítóegyesület minden egyes tagja mély részvételt tolmácsolom.«

Az állami költségvetés tervezete az 1935. évre elkészült, s abban, mint ismeretes, a köztisztviselők fizetése a 201/32. sz. törvény és a 252/33. sz. kormányrendelet intézkedéseivel megállapított takarékosági tételekkel szerepel. Ez azt jelenti, hogy a takarékosági törvény hatályát meg kell hosszabbítani újabb törvénnyel. Kevés a remény arra, hogy a költségvetés tárgyalásai során megváltozik a költségvetés vonatkozó része, annál kevésbé, mert az 1935. évre előirányzott személyi kiadások közel 140 millió Ké-vel növekedtek az elmúlt évvel szemben. Amiben még bizhatunk: az egyes politikai exponensek nyilatkozata, mely szerint a költségvetési vita alkalmával »keresni kell a módját annak, hogy az állam pénzügyi helyzetére való tekintettel mily mértékben lehetne a takarékosági intézkedések fokozatos enyhítését megkezdeni.«

Ez bizony nagyon kevés vizsgálat, de mégis bízunk a tisztviselői szervezettek kiküldölteiben, akik megtesznek minden lehetőt a normális fizetési állapot visszaállítása érdekében.

»Tanuljátok szomszédaitok nyelvét!« Ezt a jótanácsot köztársaságunk elnöke adta az ifjúságnak, s ifj. Mojto Ferenc a Slovenský Újítélet októberi számában a fenti című cikkében foglalkozik vele a szlovák fiatal tanítóság szempontjából. Aból indul ki, hogy nagyon sok, vegyes nyelvetudóként lévő közhivatalból esik ki a pályázó szlovák ifjúság azzal az indokolással, hogy nem bírja a magyar nyelvet. Nagyon megszívlelendő dolgokat ír arról, hogy egyesek hogyan húzódoznak a magyar nyelvtől. »Mindjárt a fordulat után — írja ifj. Mojto — egy nagy tévedésbe estünk és maig is benne vagyunk. Ugyanis az az

elv érvényesül, hogy ha valaki érti a magyarok nyelvét, akkor már nemzeti és politikai nézőpontból is közejük tartozik. Még mint diák, tanúja voltam annak, hogy némely lúlbuzgó tanítók megállították és fölirták azokat a tanulókat, akik az utcán magyarul beszéltek. . . . Fiatal abiturientseink nem tudnak magyarul, mert az iskolában nem tanították őket, otthon szintén nem, és máshol sem volt arra alkalmuk, hogy megtanuljanak, mert a sovényszták, akik ebből élnek, ezt így kívánják, így aztán fiaink nem tudnak sehoh elhelyezkedni, mert nem ismerik a kisebbség nyelvét, mely az államban él, melyet eltörölni nem lehet onnan, mellyel számolni kell, mellyel érintkezni kell, mert ez kívánja az élet. — Elképtetve a házi szükséglettől, kívánatos, hogy különösen az olyan iskolák, mint a kereskedelmi akadémia, tanulóikat a magyar nyelvre is megtanítsák legalább oly mértékben, mint a franciára vagy angolra. Magyarország szomszédos állam, mellyel már most is élelnek kereskedelmi kapcsolataink vannak, melyek néhány év múlva még szorosabbak lesznek. Saját érdekünkben való volna tehát, hogy azok, akik ezeket a kapcsolatokat létesíteni és ápolni fogják, ismerjék szomszédaink nyelvét. A múlt bílni nem lehetnek akadályai annak, hogy egymást végre megértsük. Szűnjünk meg már egyszer rekriminálni és ébredjünk tudatára a valóságnak úgy, ahogyan előtűnk áll. Ehhez az első lépést nem a magyar céglablák leszakításában, sem a magyar nyelvnek a színházakból, mozgókból stb. való kifűzésében látom, hanem abban, hogy lehetővé tesszük ifjúságunknak a magyar nyelv megtanulását az iskolában is.

Csallóköz. Dr. Machnyik Andor komáromi állami magyar földművelésiskolai tanár: »Csallóköz« című művének előfizetési felhívásál és megrendelési ívet lapunk jelen számához csatoltam minden kartársunknak megküldöttük. A mű 5 részből áll. Az I. részben végigtekint a szerző Csehszlovákia magyarlakta területén s azt elébünk tárja s grafikonokkal ellátott figyelemzettel mintegy belénk igyekszik szuggérálni, hogy védjük, gondozzuk és fejlesszük a mindinkább kevesbecdű s ezáltal talán drágábbá, féltettebbé vált anyaföldet. A könyv II. részében

rátér a szerző szűkebb működési területére: a Csallóközre. Alapos ismertetéssel közelebb juttatja az olvasóhoz ezt a legmagyobb Dunaszigetet. A III. rész a földtulajdon megosztásával foglalkozik. A mű IV. része üzemgazdasági szempontból vizsgálja Csallóköz mezőgazdasági termelését. Az V. rész pedig közvetlenül az itteni földművelővel és a Csallóköz munkástömegével foglalkozik igaz őszinteséggel, pártatlansággal tárul fel előttünk a Csallóköz. E könyvet azonban nemcsak minden csalóközinek el kell olvasnia, hanem odavaló ez a könyv minden más magyar ember kezébe is, aki igazi odaadással, őszinteséggel szándékozik dolgozni a köztársaságbeli magyar tájak gazdasági felvirágoztatásán. Felkérjük kartársainkat, tegyék lehetővé előfizetők gyűjtése útján ezen érdekes és értékes könyv mielőbbi megjelenését annál is inkább, mert szerző a mű áránál 10%-át a Magyar Tanítók Háza javára ajánlotta föl.

Szabó Erzsébet tanítónő címére Pozba. Sajnálom, hogy nem volt alkalmam személyesen találkozni. A fiam útján birtokába jutottam az érdekes leletnek. Megtisztítottam a cserepeket, a vázlatról elkészítettem a helyszínrajzot és ma beszovalgaltattam a leletet a városi múzeumnak. A múzeum a lelet átvételét el fogja ismerni, egyben köszönetét fogja kifejezni, hogy szives volt ügyünket felkarolni. Igéretemhez képest alábbiakat közölhetem a leletre nézve: Szlovenszko déli részén a teljesen kifejlett bronz-korszakból találtunk lakóhelyeket és e korszaknak keramikája jellegzetes. Eddig Devinska Nova Ves, Nova Mestlo nad Vahom, Cachtice és Vrblétn találtak hasonlókat. A küldött cserepek felette érdekesek és értékek azért bírnak, mert e kultúra keletre való terjeszkedéséről lesznek tanúságok. A lelet a legtekintélyesebb archeológusunk, dr. Ján Eisner egyetemi tanár meghatározása szerint is a legfiatalabb bronzkorból való, Kr. e. 1000 évből. A bronzkorból való a vastag, durva és csak részben kijegetett cserepek. A legmagyobb darab az edelek eltartására szolgáló nagy edény töredéke. Az edény belső fala ki van simítva, míg a külső rész érdes. Azért hagyták a külső részt érdesnek, hogy az edényt, amely igen nagy szokott

lenni, könnyebb legyen megemelni és a kéz ne csúszsék le a síma felülről. A kis bögre, a többi vastagabb falú edénytörök szintén bronzkorbéli, míg a többi cserép már a fazekas koronon készült és így sokkal fiatalabb koru, talán a középkor első feléből való.

Végtelenül örülök, hogy érdeklődéssel kíséri a földművelés vagy más munkálatok alkalmával felszínre kerülő leleteket s kérem, oktassa ki falujának lakóit arra, hogyha ilyen cserepeket találnak, igyekezzenek azokat sérletlenül a felszínre hozni.

Ismétlően köszönöm szíves fáradozását. Ön az első kartárs, aki munkánkban segítséget nyújtott és az első, aki a bratislavai múzeumi archeológiai részének gyarapításához hozzájárult. Teljes tisztelettel:

Hanvai Ede.

Az alsószelli ev. kultúrház és iskola felavatása október 31.-én történt meg ünnepélyes keretek között. Az épület egy húszméter hosszúságú termet foglal magába a szükséges mellékhelyiségekkel. A nagyterem, kettéválasztva két iskolaterem céljait szolgálja. Az új épületet Dr. Osusky Sámuel püspök avatta fel. Az ünnepély az ev. templomban folyt le. Az iskolai referátus nevében Malis Gyula galántai tanfelügye-

lő, a magyar tanítóság nevében Kovács Alajos, egyesületünk elnöke beszélt. Az ev. kultúrház működtetelőjé Zilahy Lajos: „Sül a nap” című vigjátékát adták elő.

Magyar Minerva. A csehszlovákiai magyarság legolcsóbb szépirodalmi és tudományos folyóiratának, a Magyar Minervának 8. száma a napokban jelent meg a már megszokott gazdag és változatos tartalommal. A havonként 36 oldal terjedelemben megjelenő folyóirat előfizetési ára az ajándékkönyvvel együtt 1 évre 33.60 korona. A kiadóhivatal (Pozsony, Kertész-utca 1.) 3 korona póstabélyeg ellenében készséggel küld mutatványszámot és csekkelapot.

Sírköavatás. A tavaly nyáron tragikus körülmények között elhunyt Krüger Sándor alsószelli ev. tanító és Kozák Emil szigorló orvos közös sírja fölé a hálás kegyelet szép síremléket állított. A fehér műköből és márványból készült emlékkövet november 1.-én avatták föl. Ez alkalommal az alsószelli ev. iskola tanulói gyászéneküket énekelték Stark Sándor ig. tanító vezetésével. Szalontay Oszkár lelkész és Boross Béla tanító beszédet mondtak. Krüger Sándor két volt tanítványa emlékverset szavalt.

Szerkesztői üzenetek.

R. E. A kifogásolt megállapítás az Ön megállapításával is magyarázható. A lényeg a fontos. Ez pedig mindkettőjüknél azonos. — M. A. A szépirodalom, sajnós, lapunkban egyre jobban háttérbe kerül. Sok pedagógiai cikknek sem tudunk helyet szorítani. — A. E. Az árajánlat kéréséhez szükséges tudni azt is, hogy hány példányra van szükség Jelezze pótlólag. — V. K. A beszámolóban bizonyára minden benne volt, azért kibővíteni nem tartottuk szükségesnek. — B. A., P. J., B. I. A beküldött dolgozatok sorra kerülnek. Szíves türelmet kérünk.

TELKES—NOVÁK 6-8 évfolyamos

Számítan és mértan

a tanonciskolai tanításnál is felhasználható.

TARTALOM:

Vezércikk. Kovács Alajos: A példa. — A pedagógia műhelyéből. Sőröss Jenő: A tesztelés. — Fórum. Dr. Borka Géza: „Szeljegyzetek egy közgyűléséről.” — Vincze Ferenc: A léleknemesítésről. (Befejezés.) — Egyesületi élet. Rendkívüli központi gyűlés Galántán. — Megalakult a Magyar Tanítók Háza mint Szövetkezet. — Jegyzőkönyv. — Meghívó. — Krónika. Szepesi Gyula: A modern pedagógia túlságosan elnéző. — Szemle. Szepesi Gyula: Néhány szó a gyermektanulmányozásról. (Befejezés.) — Hírek. — Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reál-gimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT KÉT KÖTET - 576 OLDAL.

A Közlársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.

A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!

A teljes, két kötetes mű ára fűzve K^é 59—
Egy kötetben, erős vászonkötésben = 60—

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

Používanie novinových známok povolené výnosom riad. poš. a telegrafov v Bratislava číslo 3006/III. 921. Príslušný podavací poštový úrad Komárno.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pentos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,
Stefanik-utca 14.
csináltatják ruháikat.

Kézzelhimzett lehérműt, égyenműt, asztalműt és teljes menyasszonyi kelengyét csakis jó minőségben és legolcsóbb árák mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava

Vadász-sor 8.

Piešťany

Mäsiarska 11.

Tanító uraknak és becses családjuknak kedvező fizetéssel feltételek. Kívánatra dústartalmú mintagyűjteményemet díjtalanul és vételkötelezettség nélkül bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai Únió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70,-
II. rész 22.70 Kc (5. XII., 100.019/32-1./1.)

Vásárhelyi—Weiss: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 23.70,-
II. rész 24.70 Kc (31. III., 34.145/32-1.)

Wessely: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 8.— Kc (27. IX., 111.133/32. I./1.)

Somogyi: Természetrajz

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötve
Kc 15.50 (19. II. 20.195/32. I./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok vannak mellékelve. 5 ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igazgatója egyenesen az Unie cégnek Praha küld be, az Unie cég egy ingyenpéldányt adományoz a szegénysorsú tanulók számára. — Jövőbogyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az Unie cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Unie-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyveink és segéd-tanesszközjeink szlovenszkoji főmegbizottjánál

a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

Nyomatott Spitzer Sándor könyvnyomdájában, Komárno—Komárom, 1934

MAGYAR TANÍTO

XIV. évf.

23. sz.

MAGYAR TANÍTÓ

általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és

a Podkárpatzska Ruszi Áll. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Felelős szerkesztő: Boross Béla.

Társzerkesztők: Gáspár János, Uherezky Géza, Willaud János.

Kárpátaljai munkatársak: Kermes Gerő, Mónos Gyula.

Szerkesztőség: Dolnie Sallby—Alsószell.

Kiadóhivatal: Komárno—Komáromi, községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2.— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.— Ké.

A közlére szánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolnie Sallby (Alsószell), Galántai járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Áradó
József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. Á. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Nagyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly titkár, Komárom, Nemesk
Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendők. ~~az levelekben közölni kell a tagsági számot.~~

A Magyar Tanító előfizetési ára:
egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

1 egész oldal	80 Ké
1/2	50
1/3	30
1/6	15

Engedmények:

3x-i közlésnél	15 %
6x-i	20 %
12x-i	25 %
24x-i	30 %

Évi hirdetéseknel:

1 évre 1 egész oldal	900 Ké	
1	1/2	500
1	1/3	320
1	1/6	200

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola, küldendők.

Helyzetkép.*)

A szlovenszói tanítóság a gazdasági idők nehéz súlyát kétszeresen érzi. Érzi a saját életsorsán és érzi az iskolai munkáján. Iskolai munkásságát gátolják a tömegnyomor következtében előálló testi, lelki és erkölcsi káros jelenségek.

Az inség nagymérvű kiterjedése következtében a nép életigényei nagymérvben lesülyedtek, életstandardja alászállott. A hiányos táplálkozás következtében a tanulóiifjúság nagyrésze elsatnyult, testileg degenerálódott, s ennek feltűnően hátrányos következményeit a szellemi élet terén nap-nap után tapasztalhatjuk.

A gyermekek felfogó és abszorbeáló képessége lecsökkent, emlékező tehetsége legyengült, érdeklődése és figyelmessége lehanyatlott. Ezen jelenségek eredői visszavezetnek a háborús időkig. A szülők háborús idegizgalma, a lelki megrázkódtatások, a testi szenvedések következményei átöröklés folytán beteges hatásait éreztetik a fiatal nemzedékeken, s itt van az okozati összefüggés a fiatalság abnormális lelki és idegéletével. Ez adja meg a magyarázatát annak az oknak is, hogy a tanítóságnak miért vannak oly nagy nehézségek és eredménytelenségei a gyermekek fegyelmzése és nevelése terén.

Általános, sőt katasztrofális lezüllés mutatkozik erkölcsi téren. A társadalom alapjait képező erkölcsi normák és törvények betartása, ezeknek, mint a civilizált embertársadalom együttélési feltételeinek tudatosítása mind nagyobb nehézségekbe ütközik. Az iskola e téren meddő küzdelmet folytat legtöbbször a szülői házzal.

Az évek óta tartó gazdasági és világnézeti válság annyira demoralizálta a szülők nagy részét, hogy rendszeresen rombolják le az iskola erkölcsnemesítő és társadalomépítő munkáját. Évek óta hiába várjuk, hogy e téren megindul az egésszégesebbé váló folyamat.

A jelszavakkal és világnézeti kilengésekkel megfertőzött emberiség iníciálja a jövő nemzedéket is. A javítás terén a tanítóság erején felül munkálkodik, de az elért eredmény nem áll arányban a heroikus küzdelemmel.

Sajnos, a tanítóság életkörülményei sem olyanok, hogy teljes energiáját belevihetné a társadalommentő harcba. Sok gátlása van annak, hogy a jövő nemzedék értelmi, érzelmi és erkölcsi tökéletesítését munkálja.

A legsúlyosabb gátló ok, hogy a tanítóság anyagi helyzete nem adja meg a lehetőséget, hogy a tanítóság a feladatához mért és hivatásához szükséges lelki kiegyensúlyozottsággal végezhetné munkáját.

A tanítóságnak épp azért nem szabad elhallgatnia jelenlegi súlyos anyagi helyzetét, hanem annak javítása érdekében állandóan munkálkodnia kell, mert a nagymérvű eladósodása és az

*)Osvald Lajos a galánta-vágsellyei tanítómege elnökének előző megnyitó beszéde.

újólag fokozódó áremelkedés napról-napra nehezebbé teszi megélhetését.

A fizetésleszállítással súlyosan megbénított munkaerőnkét és munkabírásunkat más oldalról fokozott feladatok ránkhárításával terhelik meg, s munkaidőnk állandó fokozása testi erőnket és idegeinket idő előtt felőrli. A törvény által előírt heti 28 órás iskolai és 4 órás iskolán kívüli tevékenységünket még azonfelül rendszeres, vagy időszakonként előforduló munkatöbblettel növelik, melyek néha annyira megtorlódnak, hogy a tanító csak testi és szellemi erőinek túlfeszítésével tud a követelményeknek eleget tenni.

A heti 28—29 órás előadások, a heti 10—15 órás írásbeli előkészületek, az éjfélbenyúló gyakorlatjavítások, ifjúsági szindarabok, énekar, tejakció, szülői értekezletek, ünnepélyek rendezésén felül az apróbb-cseprőbb tevékenységek: a Vöröskereszt, iskolai takarékszövetés, ifjúsági könyvosztás, bizonyítványok írása, tantesztületi előadások, jegyzőkönyvek írása, statisztikák készítése, anyák napja, madarak- és fák napja, békenap, takarékosági akció, szavalókórus, gyermekvédő liga, téli felruházási akció, stb. stb. annyira igénybeveszi a tanító fizikai és pszichikai képességeit és erőit, hogy roskadozik alattuk.

Készségesen olismerjük, hogy ezen felsorolt tevékenységek természetszerűleg egybeforrtak a tanítói hivatással, s azok végzése a tanító feladatakörébe tartozik. Azonban az a kérdésünk felettes iskolahatóságainkhoz, hogy ezeket a népiskolai tanítással és neveléssel elválaszthatatlanul összefüggő munkatelljesítményeket sorozzák a rendes iskolai munkásságunk óraszámjai közé, s ezek figyelembe vételével legyenek a tanítók heti óraszámjai érdekelve és beszámítva.

Ezek a többletmunkák felemészítik a tanítónak hétköznapi, sőt a vasárnapi pihenő idejét is, s nincs ideje és munkakészsége a szellemi továbbképzésre, a kezdő tanítónemzedéknek meg nincs elég ideje arra, hogy a képesítővizsgára kellően előkészüljön.

Ezenfelül a tanítóság nagy része iskolán kívül is munkálkodik, szociális és kulturális téren a falvakban pótolhatatlan tevékenységet fejt ki. Némelyik áldozatos idealizmusból, a másik talán anyagi okokból, hogy családjának megszerezze azokat az életszükségleteket, amiket a redukált fizetésből már nem tud megszerezni.

Az állam jövő kulturális és szociális fejlődése érdekében meg kell szabni a tanítóság munkamennyiségét, mentesíteni kell őket az anyagi gondoktól és társadalmi állásukhoz méltó megélhetést kell biztosítani számukra.

Az 1934/35. tanév a szlovenszkói iskolák életében határkövet jelent. Ebben a tanévben lépett életbe az új tanterv, mely hivatalos arra, hogy célkitűzésével, pedagógiai módszeres útmutatásával, a cselekvő iskola elveivel és anyagfelölésével új utakat nyílson, fokozott eredményeket biztosítson a népiskolai tanítás és nevelés terén.

A tanév végén alkalmunk lesz beszámolni ezen tantervvel szerzett tapasztalatainkról, a gyermekek testi, értelmi, érzelmi fejlődésére gyakorolt hatásáról, azért az ezirányú anyaggyűjtést már most kell megkezdenünk.

Az újonnan kiadott tanterv irányt jelölt továbbá a népiszkolai tankönyvirodalomnak is. Az új tanterv megjelenése jogot és lehetőséget ad arra, hogy fokozatosan kiselejtezzük az iskolákból azon tankönyveket, melyek ott nem váltak be, s melyeket esetleg nem a pedagógiai szellem és hozzáértés, hanem az üzleti szempontok termeltek ki, kiselejtezzük azokat a könyveket, amelyek tartalmi, vagy irodalmi szempontból meg nem felelők.

A végleges tanterv megjelenése bizonyára termékenyítőleg fog hatni a tankönyvirodalom fejlődésére is. Ennek örömdetek jeleit már látjuk az újonnan megjelent tankönyveknél, melyek pedagógiai szempontból felfelé ívelő haladást mutatnak, mert úgy szellem, mint tartalom, úgy módszeres feldolgozás, mint nyomdai kiállítás tekintetében nagy haladást jelentenek az előző évekkel szemben.

A tankönyvirodalom mikénti fejlődésére azonban nekünk, tanítóknak is nagy befolyásunk van, amennyiben a megfelelő tankönyvek pártfogolásával, az iskolába való bevezetésével, viszont a meg nem felelő tankönyveknek az iskolából való kiselejtésével irányító és ösztönző hatást gyakorolunk a tankönyvirokra. Ez azonban csak úgy válik lehetővé, ha az igaz, jó könyvek nem lesz semmi akadály, hogy iskoláinkba bejőjen. Ma még úgy áll a dolog, hogy ez elé akadályokat állítanak. Külön szempontok szerint mérlegeli az állam, külön az egyházhatóság az engedélyezendő tankönyveket. Nekünk azonban arra az álláspontra kell helyezkednünk: ha egy könyv sem az államérdek, sem a faj, sem a nemzetiség, sem a társadalmi osztályok, sem a felekezeti szempontok szerint mérlegelve, kifogás alá nem esik, ellenben pedagógiai szempontból kiváló mű, úgy annak engedélyezését kívánunk kell úgy az állami, mint az egyházi hatóságoktól, hogy bevezethessük összes iskoláinkba. Ebbeli állásfoglalásunkban nem befolyásolhat bennünket sem a tankönyvíró személye, sem felekezeti hovatartozandósága.

Nekünk tanítóknak nem lehet célunk és feladatunk, hogy itt, kisebbségi helyzetünkben magunk között mesterséges választásokat emeljünk, iskolai munkánk szempontjából külön felekezetek, külön világnézetek, vagy osztályérdek szerint szőförgácsolódjunk. Ellenben kell, hogy célunk és feladatunk legyen iskoláink színvonalának emelése, a tanulóink energiáinak kímélése, munkánk könnyebbé és eredményesebbé tétele, kiváló tankönyvíróink felkarolása, érvényesülésük biztosítása és ezek összefoglalása és együtthatása révén a szlovenszói magyarság kulturális erősítése és fejlesztése.

Egyesületünkben is küszöböljük ki mindazokat a célkitűzéseket, nézeteket és elveket, melyek alkalmasak arra, hogy bennünket szétválasszanak; karoljuk fel mindazokat a megnyilvánulásokat, melyek egybeforrasztanak; erősítsük azokat az érdek-

szálakat, melyek minket, tekintet nélkül az iskolafajokra és iskolafenntartókra, itt egybefűznek.

Egyesületi életünkben közöttünk eddig is megértés és összehang uralkodott, maradjon ez meg továbbra is, akkor munkánk nem marad meddő.

FÓRUM

Az ankét után.

Kónya József.

Az Ocsovay kartársunk által rendezett ankét után gyakorlati eredményeket, egészséges és fellélenül praktikus megoldásokat, ügyes elgondolásokat, szóval valami megfogható eredményt vártunk volna. Mert az ankétnek egy eredménye volt, s ez az, hogy alismertük elmaradottságunkat és beláttuk azt, hogy általában nem ártana, ha szellemi tarisznyánkban nagytakarítást végezve, a régi ócskaságokat kidobálva, friss elemőzsiával raknók meg a hivatástarisznyát. Alig hiszem, hogy az ankétnek ez lett volna a célja.

Sőt a mi részünkről az egész ankétet is elhagytuk volna, mert nem az ankét, hanem az önképzés a fontos. Az ankét esetleg a káderen kívül állóban azt a meggyőződést gyökerezett meg, hogy az eddig hivatásuk gyakorlásához derekasan felkészültnek vélt szlovenszkói magyar tanítóság szellemi tartalma kívánni valókat hagy hátra. Hangsúlyozzuk, hogy ez megtörténhetett és ha nem tévedünk, akkor meg is történt, ismerve azt a szinte általánosnak mondható igyekezetet, ami a tanítóság tekintélyét pízvesen kisebbíti.

Nem akarunk ezzel szemrehányást tenni az ankét rendezőjének és a M. T. szerkesztőségének, mert ami történt, nem véletlenül történt. Vannak problémák, melyeknek tárgyalása megéri, mint öszszel a dió és ha nem verjük le, lepotyog a fáról. Hiába halogattuk a nyílt tárgyalást, megérett és még jó, hogy a gazda vette észre az érést, mert különben idegenek szedték volna fel a lehullott termést.

Eddig megállapítottuk volna, hogy az ankét keserű piruláját lenyeltük, de, sajnos, másról, a bajon való segítsérről, semmiféle komoly megmozdulásról, ami a tömeg lelkét megtogta volna, nem írhatunk. Pedig ha az ankét nem hoz eredményeket, akkor az ügyünknek nem használt, hanem ártott. Hangsúlyozzuk, hogy ártott, mert bárki joggal illethet a tudatlanság vádjával, hiszen magunk állítottuk ki magunkról a szekundás bizonyítványt. (E sorok írója egy időben úgy óhajtott e problémát megoldani, hogy baráti körben próbált egy nemesebb célokért küzdő kis társaságot összehozni, s ezt folytonosan bővítve, egy alkalma kívánta terelni azokat, akik a szlovenszkói magyarság továbbképzéséért dolgozni akartak és tudtak volna. Elgondolását közölte másokkal. Úgy gondolta, hogy az egyesület legális vezető-

sége az anyagiakat, ez a kis társaság pedig a szellemieket inlézte volna és a viláért sem lépte volna át a szigorúan vett elmélet határát. Nem lett belőle semmi, mert egy kartárs, meg nem érve a célt, ezt válaszolta: Ne akarj az államban államot csinálni!)

Kartársaim! Ocsovay ankétje után megállás nincs, mert ha mi most nem mozdulunk meg, joggal mondhatja ránk bárki, hogy jól érezzük magunkat a tudatlanságban, mert tudjuk, hogy a tarisznyánk üres (vagy csak hamupogácsa van benne) és ennek dacára sem akarunk ezen az állapoton segíteni. Ezért felszólítunk minden igyekvő kartársat (mindenkire úgysem számíthatunk), hogy jöjjön és dolgozzon velünk. Mindenkinek van a társolyában valami érték. Ne rejtegesse tovább! Ne legyen lusta tollat ragadni! Nem akarja senki a M. T.-t kisajfáltani. Lapunk csak akkor fejlődhet érzékelhető mértékben, ha válogathat a kéziratokban. Járási gyűléseken látjuk, hogy ha megszorítanak egy-egy lustálkodó kartársat, egészen elfogadható kis előadást kapar össze társolyából. Ne panaszkodjunk, hogy a M. T. nem hoz elég szakkikket, hanem rohamozzuk meg a szerkesztőséget elméleti és gyakorlati írásokkal. Hisszük, hogy minden értékes írás megértésre talál és nem jut a papírkosárba. Ez lenne az első teendők!

Szándékosan hagyjuk ki az önképzés többi módját és átcsapunk a nem lármás, de annál eredményesebb önképzési formára, a szakkönyvek tanulmányozására. Egy általunk általánosan tisztelt és szeretett ösz pedagógus mondását idézem:

— Hiába vitalkoztok öcsém az önképzésről, mert egy hetes kurzuson nem sok értéket szed fel a hallgató. Nem mondom, hogy ezek feleslegesek, de csak az beszélhet igazán önképzésről, aki kezébe vesz egy szakmunkát és belerágva magát, egy-egy aranymondásán gondolkozva alszik el.

Ha meggondoljuk, nem vitatjuk el e kijelentés igazságát. Akik valaha kurzuson vagy tanfolyamon vettünk részt (nem sok részünk volt benne), folyton azt hajtogattuk, hogy bizony kár lesz, ha bizonyos idő múlva kipárolog a fejünkől a pergőtűzként ránkzúduló sok ige. Ha nem készítettünk relatíve pontos jegyzeteket, ez a párolgás bosszorkányos gyorsasággal tökéletesen sikerült. Ez nem jelenti azt, hogy az ilyen kurzusoknak nincs értelmük. Van, de egy-egy komolyan áttanulmányozott pedagógiai munkának hordereje az egyénre nézve összehasonlíthatatlanul nagyobb.

Szinte magától adódik a kérdés, hogy hol vegyük e szakmunkákat. Kriek Jenő, volt tanítóképzői c. igazgató, aki e sorok írójának mindig szeretettel adott tanácsot, ma a lévai városi könyvtárban fejt ki áldásos tevékenységet, mint ennek igazgatója. Egy alkalommal megpendítette, hogy a szlovenszkoói magyar tanítóképzés csak hasznát látná, ha valamilyen formában bekapcsolódna ebbe az intézménybe. E könyvtár abban a szerencsés helyzetben van, hogy a helybeli gimnázium és tanítóképző magyar könyvtárát majdnem egészen átvette. Olyan rendkívül ér-

tékes anyaggal rendelkezik, hogy annak használata ránk nézve csak hasznos lehet, amit ma lehetetlenség lenne megszerezni akár anyagi, akár más okokból. E sorok írója már eddig is sok haszonnal forgatta e könyvtárból szerzett műveket. A. G., csoportba tartozó pedagógiai rész kb. 1500 kötet rendkívül értékes pedagógiai műveket tartalmaz. Azt említenünk is felesleges lenne, hogy itt csak az 1918 előtti kiadott munkákat találhadjuk. De ha jól meggondoljuk, hogy a levegőbe nem építhetünk, hogy az újabb pedagógiai irányzatok képviselőit csak akkor értjük meg igazán, ha ismerjük azt a történelmi folyamatot, amelyek ezek alapjául szolgáltak, akkor ennek a könyvtárnak használata csak hasznos lehet ránk nézve.

S mik a feltételei, hogy e könyvtárat hozzáférhetővé tegyük a szlovenszki magyar tanítószáz részére? Első, hogy tagul jelentkezék az érdeklődő a könyvtár tagjai közé. Ezt egy egyszerű levelezőlapon bejelenti és befizeti az évi 12 Ké tagsági díjat. Ezzel egyidejűleg megkapja a könyvtár katalógusát díjlanul, ami sajnos, csak a szépirodalmi műveket sorolja fel teljességükben, míg a többi szakokból csak a fontosabb műveket említi.

Nekünk viszont a pedagógiai, bölcsészeti, történelmi, földrajzi, stb., művek jegyzékére lenne a legnagyobb szükségünk. Mivel a könyvtár nincs olyan anyagi helyzetben, hogy a teljes katalógust kinyomathatná, az egyesületnek kellene segítő jobbot nyújtania. Vagy külön mellékletben (a M. T. mellékletét értem), vagy folytatásokban a M. T.-ban közölni kellene a szakkatalógust.

Hangsúlyozzuk, hogy ebben a könyvtárban csak az 1918 előtti művek találhatóak, de a könyvtár vezetősége kötelezné magát, hogy a tanító tagdíjait a pedagógiai szakkönyvtár bővítésére fordítaná. Ezzel az újabb szakmunkához is hozzáférhetnénk.

Egy baj lenne még, amit szintén egy kis jóakarattal ki lehetne küszöbölni. A könyvtár vezetősége nem képes a főleg vidékiekből álló tanítószáznak expedálni a könyveket, mert Kriek igazgató úron kívül csak alkalmi munkások dolgoznak szíveségből ott. Itt a lévai körzethez fordulunk. Nevezzen ki egyesületünk egy agilis kartársat, aki lenne szíves a kért könyveket továbbítani. (Mi sem természetesebb, mint hogy a szállítási költséget a tag fizeti.)

Valahogy így kellene az önképzést reális keretek közé szorítani, mert bizony akadémikus fejtegetésekkel és vitatkozásokkal nem sokra megyünk. Az illetékesek szíveleljék meg sorainkat és tegyenek meg mindent, ami megtehető.

Könnyebb építeni egy meglévő alapra, mint a semmiből valamit alkotni!

Az egész életre szóló karácsonyi ajándékot adsz gyermekeidnek, ha üzletrészejegyzéssel belépsz a Magyar Tanítók Háza mint Szövetkezet tagjai sorába, mert hozzájárulsz ahhoz, hogy a magyar tanítószáz utódai a serdülőkorban második otthonát nyerjenek.

EGYESÜLETI ÉLET

Tanítógyűlés Galántán.

A Galánta—Sellyei Tanítómege november 15.-én tartotta rendes őszi közgyűlését Oswald Lajos elnöklétével. Jelen voltak: Kovács Alajos orsz. elnök, Tilkovszky Béla, a bratislavai magyar iskolarádió vezetője, Manga János előadó és a tanítómege tanítótsága csaknem teljes számban.

Osvald Lajos elnök megnyitó beszéde — melyet lapunk vezető helyén közlünk — híven tükrözi vissza a tanítótságot helyzetét a mai válságos időkben.

Az elnök megemlékezik Pisecký Ferdinánd, az isk. referátus vezetőjének haláláról. A közgyűlés felállással fejezi ki kegyeletét az elhunyt iránt.

Üdvözlí körzetünk új tanítóit és kéri őket, hogy aktív tagjai legyenek az egyesületnek.

Meleg szavakkal vesz búcsút Erdélyi Imre nyugalomba vonult kartárstól. Kívánja, hogy fáradtságos, eredményes munkájával megérdemelt nyugdíját sokáig élvezhesse.

Ezután beszámol az elnök a tavaszi közgyűlés óta történt eseményekről, melyek közül örökké emlékezetes lesz a radnóti Pósa-szobor leleplezése. Az egyesület vezetősége részt vett az ünnepségen, melynek fénypontja Kovács Alajos szoboravató beszéde és Boross Béla ünnepi ódája volt. Mind a két szereplő csak emelte a tanítótságot társadalmi nívóját és méltán megérdemlik, hogy jegyzőkönyvi köszönetet szavazzon nekik a közgyűlés. Az elnök javaslatára táviratban üdvözlí a közgyűlés a szobor felállításának eszméjét kivívó Bodon Lajos tanítótestvért.

Hosszasan beszámol az elnök a losonci közgyűlés eseményeiről, melynek főbb pontjai a magyar tanítótságot továbbképzése, a Tanítók Háza, Szöv. Könyvesbolt és az új tisztikar választása volt. Sajnálattal hozza a tanítótságot tudomására, hogy a szavazási kötelezettségnek a tanítótságot $\frac{1}{3}$ része tett elegendő. Csak a tagok $\frac{1}{3}$ részének aktivitása tartja fenn az egyesületet s visz belé életet. Ez a saját érdekeivel szemben tanúsított lanyhaság, kényelemszeretet ad alkalmat az egyesülettel szemben ellenséges érzülettel viseltetőknek, hogy az egyesület bomlását hirdessék s mint a bizalom hiányát tüntessék fel a vezetőséggel szemben. Le kell azonban szögczni, hogy az egyesület szavazó tagjai 100%-ban bizalommal viseltetnek a vezérkar iránt és egyhangulag a régi vezetőséget állították az egyesület élére.

Szkladányi kismácsédi tanító kíván hozzászólni a tárgyhöz. A párkányi kerület tanítótságot kívánságát tolmácsolja — úgy mond —, amely tanítómege követeli, hogy a vezetők tagjai közt foglaljanak helyet ifjú tanítók is. Ezen kívánságoknak többször kifejezést adtak eredmény nélkül. Ezért a párkányiak a választásnál passzív ellenállást tanúsítottak és nem adták le szavazatukat.

Boross Béla általános helyeslés közt adta meg válaszát a következőkben: A tanítóegyesület vezető emberei közül egyik sem kérte az általa betöltött tisztséget. Mindegyik dolgozott, először névtelenül, és csak hosszas, önzetlen munkájának elismeréseképpen került a vezetők sorába. Kéri a fiatalabb generációt, dolgozzon, szerezzen érdemeket, hiszen az egyesület demokratikus berendezése módot ad mindenkinek az érvényesülésre.

Kovács Alajos orsz. elnök csak annyit fűz Boross szavaihoz, hogy a választást megelőző jelölésen minden tanítómegye és járáskör elnöke részt vett és a jelölés egyhangú volt.

Berényi Gyula meglepetést keltő szavai zárják le a vitát, mikor bejelentí, hogy a párkányi tanítóság nagyrésze igenis leszavazott.

A központi egyesület egy tanácsadó szerv létesítését határozta el, mely hivatva lesz a felekezeti tanítók egyházhatóságai-
kal való ügyeinek elintézésében központnak segítségére lenni. Tanítómegyénk részéről ebbe a tanácsba a választmány a következőket jelölte: Bocz Árpád, Horváth Imre, Csaplár István a katolikus, Osztényi József, Ivány Ferenc a református, id. Hasák Lajos kartársat pedig az ág. ev. felekezeti ügyekben.

Kovács Alajos ismerteti a Tanítók Háza új vágányokra terelődött ügyét. Mint a Magyar Tanítóból ismeretes, a legutóbb Galántán tartott rendkívüli közgyűlés úgy határozott, hogy a Tanítók Háza tanítókból alakult szövetséget tulajdona legyen. Egy üzlet rész árá 200 Ké. Kéri a kartársakat, jegyzzenek minél több részvényt, hogy a félig kész munkát sikeresen be lehessen fejezni.

Berényi Gyula olvassa fel a könyvesbolt jelenlegi állapotáról, sikeres működéséről szóló jelentését. Kovács Alajos orsz. elnök javaslatára a közgyűlés Berényi Gyulának és Horváth Imrének jegyzőkönyvi köszönetet szavaz meg a könyvesbolt ügyében kifejtett munkájukért.

Boross Béla jelenti, hogy a járási dalárda tovább folytatja próbáit és kéri a tanítókat, jelentkezzenek a dalárda tagjai közé.

Beszámol az elnök a mult tanévben Galántán tervezett slójd tanfolyam ügyéről. A tanfolyam rendezését a Referátus engedélyhez köti. A kérvényt a kívánt mellékletekkel bejelentette a Referátushoz. Nemleges válasz esetén bizottság szervezését javasolja, mely az ügyet magáévá teszi.

Erdekes és új pontja volt a közgyűlésnek Manga János előadása az iskolai rádióról. A rádió történetének rövid áttekintése után rátért az iskolai rádió ismertetésére. Köztársaságunkban 1930-ban lépett a rádió az iskola szolgálatába, 1934 tavaszán pedig megszólalt magyarul is a hangszóró a magyar iskola falai között. Az iskolai rádióknak hármast célja van: 1. hogy segítse a tanítót munkájában, 2. hogy felkeltse a gyermekekben szunnyadó esztétikai érzéket, 3. hogy szórakoztasson. Pedagógiai eredményeket csak úgy érhetünk el az iskolai rádió hallgatásával tanulóinknál, ha a műsor anyagát előkészítjük és azt számon

is kérjük a gyermekektől. Minden osztály lehetőleg külön hallgassa a közvetítést. A gyermekeknek az előadó által felolvasott levelei és rajzai igazolják az eddig elért sikereket s rámutatnak arra, hogy mily nagy közkedveltségnek örvend a rádió a tanuló-ifjúság körében. Előadása végén közös munkára kéri fel a tanítószágot és javasolja, hogy alakuljon egy műsorbíró bizottság. A hallgatóság Manga János mindvégig érdekes előadását nagy tetszéssel fogadta.

Tilkovszky Béla a bratislavai magyar rádió vezetője együttműködésre kéri a tanítószágot. Több érdeklődést várt a tanítószágtól. Hivatkozik a csehszlovák és német iskolák példájára, útmutatásokat ad a készülékek jutányos beszerzésére.

Boross Béla meghívja a mikrofont a falura. Szóljon meg az ország különböző részén lakó magyar gyermekek hangja a rádióban. Ez fogja bennük igazán kifejleszteni az együvé tartozás érzését.

Tilkovszky Béla szerint ezt megvalósítani csak akkor lehet, ha teljesen kiépül az iskolarádió és a tanítószágot közti közösség.

Osvald elnök köszönetet mond az előadóknak és felkéri Boross Bélát, hogy alakítson bizottságot, mely körzetünkben az iskolai rádió ügyét felkarolja.

Ezzel a közgyűlés véget ért.

Martonné, Uhlárik Margit
jegyzőkönyvvezető.

Beszámoló a könyvesboltról.

Berényi Gyula előadása a galántai közgyűlésen.

Kedves Tanító Testvérek!

Egyesületi életképességünk, szervezetségünk egy fiatal hajtásáról, a könyvesboltról óhajtok némi tájékoztatást adni. Kérem szíves türelmeteket és figyelmeteket és azt, hogy amit hallani fogtok, vigyék szét, és hirdessétek mindenfelé, hogy céljaink elérésében minél többen jöjjenek segítségünkre, s hogy intézményünk megerősödve, betölthesse azt a nemes és szociális hivatást, amelyért azt néhány, az idejét és fáradságát, no meg elég költségét nem kímélő, a közért mindenkor áldozatkész, eszményien gondolkodó és cselekvő magyar tanító testvér megalkotta.

Mi a könyvesbolt?

A magyar tanítót minden néven nevezendő testület, egyesület, felekezet, állam, község, hitközség, mindenféle jótékonyági intézmény, a politikai pártok, a vallásos intézmények, irodalmi és tudományos testületek stb., stb. mind, mindenkori megtalálták, és saját céljaik elérése érdekében munkába fogták és munkája értékét a legtöbbször minden ellenérték nélkül, néha saját érdekei ellenére is felhasználták. Szó sincs róla, mintha tán én bárkit is le akarnék ezen további tevékenységéről beszélni.

A tanítói állás sors, elhivatás. Nem lehet száraz kenyér-

harc. Elhivatása annyira eszményi, hogy ezek alól ki nem vonhatja magát. Csináljuk hát továbbra is. De, ha tudtunk és tudunk mindenkiért időt, egészséget, munkát és nagyon sokszor pénzt is áldozni különféle szép és jó cél érdekében, — ki ítélhet el bennünket azért, ha egyszer a saját kari érdekünkben, a saját bajaink javítása, a mi sorstársaink megsegítése ügyében kíséreltünk létesíteni egy olyan vállalatot, mely az ezekhez szükséges anyagi eszközöket lesz hivatva ez egyszer nem tisztán a mi megadóztatásunk útján előteremteni. Adóztunk és dolgoztunk elég más célért, egyszer már ezt is szabad. Az osztogatásnál úgyis mindig megfeledeztek rólunk, de annál kevésbé az ingyenes munka kiosztásánál. Egyébként is csak a könyvkereskedők által szerződésileg lekötött és az utóbbi évekre megtagadott járandóságunkért óhajtuk magunkat kárpótolni. Ezen szerződést annak idején jórészt én szövegeztem, Vízváry Vilmos kartárssal.

Tanítótestvérek! A Könyvesboltot azért csináltuk meg, hogy a most felépült Tanítók Házát legyen miből fenntartani és fejleszteni. Ha ez meglesz, úgy további célok is vannak. Ha megérti minden kartársnő és kartárs és átérzi nemes célunkat, úgy néhány év múlva megtörténhetik az a sohasem remélt csoda, hogy a nagyjórészt mások anyagi eszközeivel, azok mindennemű megrövidítése nélkül lesz üdülőtelepünk is, nem is egy helyen.

A könyvesbolt nem egyéni érdekek kielégítésére létesített alkotás. És mint a megalkotásban eddig a legtöbbit dolgozó alapítók egyike, e helyről kiáltom felétek, figyeljétek állandó éberséggel, hogy az is maradjon! Mi már jórészt kidülbőben vagyunk a munkasorból és félfő aggodással nézünk a jövőbe, amelyben egy más irányú szellem a nehéz fáradtsággal, sok álmatlan éjszaka nyugtalan aggodalmával életképessé tett intézményünkkel esetleg kevésbé eszményi célok szolgálatába állíthatná.

A gondolat szerencsés és egészséges volt. A gondolatot tett követte. Az intézmény áll és pedig elég szilárd alapon, szép reményekkel. Hogy ezekből mennyi megy teljesedésbe, az tőletek függ — minden különösebb áldozat nélkül. A mostani vezetés vállalkozásunkat a legnehezebb részén átségitette és életképességét bebizonyította.

Komoly üzletemberek tovább bátorítanak bennünket. Sőt nagyobb dolgokra, a tankönyvek kiadására is kaptunk már nem is lekicsinyílandó ajánlatot. Egy papírgyár a szükséges papírkészlet hitelezését helyezte kilátásba. De ezekkel egyelőre még nem foglalkozhatunk, ehhez még gyengék vagyunk és csak a függetlenségünk árán menne. Majd ha új érdekességek bekapcsolódásával alaptölkénk nem lesz oly nevelésesen csekély, lehet erről is beszélni.

Epp ezért elsősorban üzletrészjegyzésre hívok fel mindenkit, aki csak egy kicsit is érez a közért. Itt egyaránt gondolok az idősebbekre és a fiatalabbakra. Az öregek egy része ma köny-

nyebben teheti, viszont a fiataloké lesz ez az intézmény minden előnyével.

Azok, akik tulajdonképpen létrehozták, kilátástalanul érdekeltenek. A mai igazgalóság egyik tagjának sincsen tanuló gyermeke, — sőt reménybeli hozzátartozója is csak egyetlen, ki ennek az előnyét valaha élvezhetné. Itt szinte szegyenkezve ságom meg, hogy üzletrésztőként még ma is mindössze 28.400 Ké, az év elején pedig 19.100 Ké volt.

És ezzel a pénzzel csináltunk mi eddig 342.500 Ké körüli áruforgalmat!

Hogy a kezelésünk jó volt, bizonyítja, hogy tárgyilagos kritika nem ért, másrészt a cégek bizalma. Ma már kapunk árut, amennyit csak akarunk. A tavalyi elgáncsolások is mérséklődtek, és az idén már jelentékenyen előnyösebb feltételek mellett tárgyaltunk a tavaly még oly bizalmatlan nagy cégekkel. Igaz, hogy mindenütt pontosan fizettünk.

Hála és köszönet megértő vevőinknek, akik túlnyomó rész tudatában vannak annak, hogy nálunk fizetni kell, ha nem akarják a saját intézményüket tönkre tenni.

Kinnlevőségünk a forgalomhoz képest elég kicsiny és 2—3 tételtől eltekintve, egészen új keletű. Az üzleti költségünk ugyancsak csekély. No de csak így tudunk boldogulni és megszárdulni.

A múlt évben a központi pénztár segített ki minket 30.000 Ké és a Vestnik-fordítás 14.000 Ké-val. Ezt, sajna, vissza kellett fizetnem, ami nem kis gondot okozott az üzlet fejlesztése szempontjából.

Ezért jórészt a saját hitelemre szereztem 67.500 Ké-t, hogy a fejlődő forgalmat lebonyolíthassuk.

Az üzletév elejére 150.000 Ké értékű árukészletet beszerezni, azt állandóan felfrissíteni, hogy a szállításban fenn ne akadjunk, 4—6 hetes kihelyezéssel kalkulálni és mindennek dacára mindenütt pontosan fizetni, mindezt egy összesen 50.000 Ké összegben megszavazott és rendelkezésre álló bankhitellel (melyet még eddig igénybe sem vettem) csináltuk meg.

Január óta kifizettem 342.596 Ké-t és ma mégis rendelkezem azonnali fizetésre 70.000 Ké összeggel.

Ez év végéig vissza kell fizetnem a magánhitelből 40.000 Ké-t, mert ezt csak úgy kaptam, és áruért, amely még fizetetlen, 77.000 Ké-t. Ezek csak ezután esedékesek.

Fizetőképességünk ezen biztos alapjának fenntartásához mulhatatlanul szükségünk volna kb. 50.000 Ké olesó magánhitelre, amelyet folyószámlán kamatoztatnánk. Erre az összegre az árukészletünk és mostani vezetőségünk bőszeges és biztos fedezet — a kinnlevőségen kívül.

Nem mulaszthatom el, hogy a Hanzával való kapcsolatunkat, mint egy nagy kereskedelmi előnyt, ki ne hangsúlyozzam.

Azt, amit itt elértünk, sehol egyetlen más pontján Szlovenszónak el nem érhetők volna. Itt mi egyszerűen beleilleszkedtünk egy szépen és jól kiépített magyar kisebbségi kereskedelmi

szervezetbe, amelynek mi eddig csak előnyét láttuk.

A Hanza nem idegen szervezet, jórészt tanítók hozták létre s ma is azok a legjobb fenntartói, támaszai. Nélkülük élelketlen lett, illetve, létre sem jött volna. Ezen jelentős előnyt tehát bizonyos jogcimmal vettük igénybe, amelyért czúton ismételtlen mondok a Hanzának hálás köszönetet. De utalok ezen jogcimmél a Hanza elnökgazgatójának azon többször hangoztatott kijelentésére: »Mi, a Hanza, adósai vagyunk a tanító-ságnak, módot kérünk, hogy ezt viszonzhassuk!«

Ennek bizonyítását részben már láttuk, amikor a könyvesbolt annyi előnyt, segítséget kapott, amennyit csak kért. Jelzem, mindig megmaradtunk e téren a szerény középpúton.

A másik bizonyíték, amikor mint elég fiatal, alig 5 éves pénzintézet, megszavazta a Tanítók Házára a többhelyen sikertelenül kért 100.000 Kő-s hitelt, amelyet ha a bankszerű előfeltételek meglesznek, azonnal folyósítani fog. Ezenfelül a Tanítók Háza berendezése és fenntartása körül is vannak nagyobb, áldozatos terveik. De nem akarok itt a dolgok elejébe vágni. Majd a tények bizonyítanak.

Az üzletmenetet lehetett volna élénkíteni, de a lefedezés nehézsége megkötölte bennünket. Nem mehettünk bele a legkisebb bizonytalanságba sem, nem kockáztathattuk függellen-ségünket.

Ismételtlen kérem tehát a Kartársnőket és Kartársakat, jegyezzenek üzletrészeket, és akinek van pénze, hitelvezzen, hogy ne kelljen idegen, drága pénzekkel dolgozni. Ha komolyan akarjuk, úgy mindent lehet. Tehát tetre fel!

Vevőinket és jóindulatú támogatóinkat ezidén előjegyzési naptárral lepjük meg, ami egyben propaganda célt is lesz hivatva teljesíteni.

Az üzlet minden néven nevezendő könyvet, irodalmi munkát meg tud szerezni, tart mindennemű papírárút és frószert, szándéka minden igényt kielégíteni. Van már elég szép raktárkészletünk, amelyről árjegyzékkel szívesen szolgálunk. Ha valakinek valami kifogásolni valója van, kérem azt velem közölni, mindenre megadom készséggel a felvilágosítást. A jót pedig közöljétek másokkal.

Tárgyilagos bírálatról nincs mit tartanunk, sőt kérjük azt. Ezzel, ha az jóindulatú, csak erősödik intézményünk, ami mindnyájunknak érdeke. A vállalat nem az enyém, mindnyájunkké. Tehát előbbrevitelét elősegíteni is mindnyájunk kötelessége. Én eddig csak a legfőbb gondot és a legtöbb munkát vállaltam, ehhez most már segítséget kérek, mert soká nem győzöm. Az én fizikai teljesítőképességemnek is van határa.

Willant Henrik Mély megrendüléssel olvastuk a napisajtóban a gyász hírt, hogy Willant Henrik, középtúri nyug. ig. tanító-testvérünk, 41 éves korában elhunyt. A megboldogult törhetetlen jellemű, ideális lelkű, öntudatos magyar tanító volt. Mint költő, a tiszta nemzeti érzés húrjait pengette, s a Magyar

Tanító is közölte verseit. Az ipolyvölgyi körzetnek lelkes vezetőtagja volt Willant Henrik, aki nemcsak az egyesületi, de az általános kultúrmunkából is bőségesen kivette részét. Korai elhunytát mélyeséges részvétellel fájjaljuk, mert benne egyesületünk egyik értékes tagját veszítette el. Sírjánál a magyar tanítóság és a kultúregyletek nevében Farkas István ipolyási karitárs mondott búcsúbeszédet. Willant Henrik emlékezetét kegyelettel megőrizzük.

A polgári iskolai szakosztály.

Az általános egyesületi választások megtörténtek, s az egyesület további három évre megválasztotta vezetőit.

Ezt mi is, polgári iskolai egyesületi tagok, örömmel vesszük tudomásul. Örömmel azonban szomorúság váltja fel, ha a polgári iskolai szakosztályunk néma dermedtségére s tetszhalotti merev mozdulatlanságára gondolunk.

Ma, amikor a polgári iskola új szervezete van kialakulóban, szomorú hogy szakosztályunkat, melynek feladata volna az új polgári iskolai típus kialakulásába némileg befolyjni, elhanyagoljuk. A napilapok és folyóiratok állandóan felszínen tartják az új típusú polgári iskola ügyeit, a kerületi polgári iskolák szervezésének és fejlesztésének gondolatát, s nemegyszer hosszú vezércikkekben foglalkoznak azokkal a problémákkal, melyek bennünket is oly közelről érintenek s melyeknek megvalósításához elsősorban is a mi közreműködésünkre lenne szükség. Mi szlovenszkói és kárpátaljai polgári iskolai szaktanítók vagyunk hivatottak arra, hogy propagálói legyünk a mai polgári iskolai típus továbbfejlesztésének, mivel mi közvetlen tapasztalatainkból teljes mértékben ismerjük a szlovenszkói régi — és új — típusú polgári iskola előnyeit és hátrányait. Nekünk kell a múlt és jövő közötti hídnak lenni.

A mai polgári iskola továbbfejlesztésének, a határozottabb irányú differenciálásnak gondolatát augusztusban e lap hasábjain: »A polgári iskola kettéválasztása« c. cikkemben felvetettem s kértem kartársaimat, hogy szóljanak hozzá e kérdéshez. A cikkhez nyilvánosan senki sem szolt hozzá, azonban ez ügyben egyik kartársamtól levelet kaptam s többekkel (nemcsak helybeliekkel) e problémáról eszmecserét folytattam s általános benyomásom az, hogy a cikkemben lefektetett javaslatot s azokat az érveket, melyeket javaslatom támogatására felsorakoztattam, kartársaim nagyjából helyeslik. Többektől azt a tanácsot kaptam, hogy értekezésemet fordítsam le szlovák nyelvre s küldjem be a »Meštianská Školába«. Erre a legnagyobb készséggel vállalkoznám is, ha nem bántaná a magyar tanítói öntudatomat az a körülmény, hogy ha e probléma megvitatását nem a magunk körében kezdenők meg. Szerintem szakosztályunk hivatott arra, hogy e kérdés, de egyéb korszerű problémáink megvitatását is megrendezze.

Szakosztályunkkal azonban baj van, mivel az létezik is,

*meg nem is. Szakosztályunk vezetőség nélkül áll s így nem csoda, hogy nem ad magáról életjelt. Szakosztályi vezetőségünket még az általános egyesület megalakulásakor választották meg s azóta tisztújítás nem volt. A »Tanítói Zsebnaptár«-ban a polgári iskolai szakosztály tisztikarának névsorában sűrűn találjuk a lemondott, betöltetlen vagy csak az egyszerűen kipontozott vezetőket. Ha pedig végiglapozzuk a M. T. évfolyamait s átnézük az egyesületi évi jelentéseket, úgy szomorúan állapíthatjuk meg, hogy különösen az utóbbi években úgy a középiskolai, mint a polgári iskolai szakosztály működéséről azokban kevés szó esik.

Pedig mennyi közös gondolat, mennyi közös probléma köt össze bennünket!

Ne hagyjuk szakosztályunkat teljes tétlenségben, hiszen mint az egyesítés összekötőkapcsára, nagy szükségünk van. Kezdjünk egy újabb élénkebb s a közre is hasznosabb szakosztályi életet!

Indítványozom, hogy válasszuk meg újra szakosztályunk vezetőségét.

Megbeszéléseinket pedig, ha már személyesen nem jöhetünk össze, a M. T. hasábjain s azonkívül körlevelezés útján folytassuk le. Erre a póstai levelezésre szakosztályunknak az évek óta összegyűlt tagdíj százalékos visszatérítéseiből elegendő pénz áll rendelkezésére.

Eddig tartott cikkem elméleti része. Most pedig térjünk át a kérdés gyakorlati megoldására.

Csak azért, hogy vezetőségünket megválaszthassuk, gyűlésre ily nagy látóvilágokból, mint ahogy szél vagyunk szórva, nem jöhetünk össze, ezért vagyunk kénytelenek az írásbeli megoldáshoz folyamodni. Természetesen ebben az esetben a jelölési és választási folyamatok irányításával valakit meg kell bízni.

Mielőtt cikkemet megírtam volna, e kérdéssel foglalkozva átnéztem a M. T. évfolyamait, s kerestem azt a kartársat, aki a polgári iskolával s annak szaktanítói ügyeivel nyilvánosan is sokat és szeretettel foglalkozott s akinek munkássága és érdemei biztosítani fogják minden kartárs teljesszerű bizalmát. Azt hiszem, hogy a jelölő és választó folyamatok irányítására legalkalmasabb lenne Somogyi István kartárs, aki szakosztályunk pénztárosa s akül az általános egyesület, tehát mi is a most lefolyt választáson 484 szavazattal polgári iskolai alelnöknek választottunk meg.

Abban a reményben, hogy kedves kartársaim véleményét is tolmácsolom, felkérjük Somogyi István kartársat, hogy vállalja el a tisztikari jelölés és a szavazás levezetésének megszervezését. Ismervén pedig az ő szerénységét, kijelenthetjük, hogy közzőhaj az, hogy az ő kezébe kerüljön szakosztályunk vezetése.

A jelölések megejtésekor az igazságosság szempontjából a vezetőségbe nemcsak pedagógiumot végzeteket és nemcsak férfiakat kellene jelölni.

Miután ügyeink megbeszélése írásban történnék, a választmányt úgy kellene összeállítani, és megválasztani, hogy minden tantestületől lenne egy-egy választmányi tag (lehetőleg az igazgató) s a tantestületek a választmányi tag útján írásban érintkeznének a vezetőséggel. A nagyobb fontosságú ügyeket pedig a M. T. hasábjain beszélnénk meg.

A fentvázolt módon meg lehetne valósítani szakosztályunk életének ujjaíndítását és felvirágoztatását.

Dolgozzunk szakosztályunk érdekében!

Komárom, 1931. november.

Bakonyi István.

KRÓNIKA

Nem könnyű napirendre térni a mai intelligens ifjúság sorsa telett.

E kérdés-komplexummal összefüggésben minden nap történik valami olyan, ami — azt hiszem — mindenkit erősen gondolkozásba ejt. Közben feltétlenül ráébred az ember, hogy óriási különbség van az elhelyezkedést kereső fej- és kézimunkás között. És ez összehasonlítás feltétlenül az előbbi előnyére üt ki. Teljesen eltekintve attól, hogy a testi munkás jobb szívet, kevesebb zúgóldással, a jövőbe vetett nagyobb hittel viseli a munkanélküliség modern keresztjét, sokkal élelmesebb és aktívabb is, mint szellemi munkanélküli sorstársa. Azt is mondhatnám, hogy az intelligens munkanélküli ifjúságból hiányzik az a bizonyos jószíma, emberismeret, mely a testi munkásokal oly sokszor munkához, kenyérhez segíti. A tanult ember bizonyos foglalkozási ág üzéséhez készül, ahhoz, vagy legalább is hasonlóhoz kapaszkodik görcsösen, attól képtelen elszakadni, mint ahogy társasági tolvajnyelven mondják: »ahhoz van belőve.« Az ritka kivétel, hogy tanulmányaitól eltérő, de esetleg megélhetéssel kecsegtető más munkaterületet válasszon. Nem így a testi munkás. Ha nincs kereseti lehetőség ott, ahová előképzettséggel szerzett, nem esik kétségbe, vállal minden munkát s ha érez is valamelyes keserűséget az ilyesforma pályacserélés felett, azt nyomban legyőzi, csak megélhetése legyen. Már a frazeológiájuk is különbözik. Amaz, ha nem tud kenyeret keresni: »vállásnélküli« és azt is keres, — ez megelégszik a munkával is, mert »munkanélkülinek« nevezi magát. És ez éles megkülönböztetés azt is magában foglalja, hogy intelligens ifjaink állandó alkalmazás után járnak, ami polgári otthonl és korlátolt mérvő jövélet, majdan boldog nyugalomba helyeztetést jelent, míg a testi munkás munkát s máról holnapra való megélhetést is elegendőnek tart s a későbbi évek gondját a jövőre bízza. S ez, amint látjuk, egy kicsit bohém, egy kicsit hasonlít a szabad madárhoz, inkább érti a jég hátán való megélés művészetét. Bizonyára otthonról hozta magával ezt a képességet s a társaival való érintkezés közben ez csak fejlődött benne. E csoportból ismerek olyan munkanélkülie-

ket, akik ma jobban élnek, mint mikor állandó alkalmazásuk volt. Jókedvvel járnak munka után, elfogadnak minden alkalmi megbízást, ügyesek, gyorsak, élelmesek. Mindent figyelemmel kísérnek, ha valami a házban, az udvaron, a lakásban elrongálódik, ők azt meglátják, vagy kitűnő összeköttetésük folytán azonnal megtudják: azonnal jelentkeznek, ajánlkoznak, a tulajdonos még alig szerzett értesülést a felmerült hiányról, vagy ha igen, esetleg csak hónapokig tartó tusakodás után jut el odáig, hogy azt megszüntesse, vagy valamit megjavíttasson, de az élelmes ember ott van, ulána sem kell menni, s az a közhiedelem, hogy az ilyen alkalmi munkás olcsóbban is dolgozik.

Hát ezt a leckét a mi ifjúságunknak is meg kell tanulni. Le kell velközni, mint az újraéledt főnix-madárnak, hogy állást, polgári foglalkozást keressenek és várjanak az ételtől. A múltak egyéb rekvizitumaival együtt számítani kell a családból azt a szellemet, hogy az iskola elvégzése után jó protekcióval, családi összeköttetésekkel majd csak elhelyezkedik a gyerek valami békés szármárlajtorja alsó fokán. A sok-sok tudományágazal között adjon az iskola helyet az ifjúságnak önállóvá, bátorrá, kezdeményezésre képesé, invenciózussá való nevelésre is, hadd tudjon a végzett fiatal ember minden kényeskedéstől, előítéletektől mentesen nyílt tekintettel szembenézni a jövőjével, hadd induljon állás helyett munkál keresni ott, ahol arra alkalom kínálkozik, ne legyen a tornába esett féreg, hanem tanuljon meg öseitől, szüleitől eltérő munkaterületen is életet teremteni magának. Ezt a penzumot minél előbb be kell szedni az ifjúságnak, mert évről-évre újabb tömegek lépnek az elöltük járók sarkába.

De a társadalomnak is kötelessége e téren az ifjúság megsegítése. Ott is le kell számolni a régi stílussal, le kell rombolni a haladást gátló előítéleteket, az osztályokat elválasztó sorompókat. Hogy a tisztességes munka nem szegyen, minden munka egyaránt értékes, csak a munkátlan ember megvetendő, ne csak az iskolás könyvek frázisa legyen, de váljék az életes valósággy. Az ifjúság alkalmazása közben induljon meg egy olyan egészséges folyamat, mely eltekint minden összeköttetéstől, s a munkaalkalmakhoz a tényleg legérdemesebbet, legrátermettebbet juttatja. Hogy ilyesformán az amerikai példa igazolása szerint igen sok tanult ember lecsúszik (ha ez lecsúszásnak számítható) testi munkássá és megfordítva, s emiatt sokan a dilettantizmus túlfelbödéséitől tartanak: erre azt kérdezheljük, hogy vajjon ki a dilettáns, aki esetleg előképzeltség nélkül is szinte intuitíve, vagy — ha úgy tetszik — instinktíve alkotja a legelőkéletesebbet a maga helyén, vagy az-e, aki gyönyörű diplomái mellett is csak a sült galambot várja és idejét meddő köldökszemlélésben tölti?...

Szepesi Gyula.

Pénzkeölcsön!

2 Ké melléklendő.

Véglegesített és nyugdíjas tanítóknak 7¹/₂ százalékos kölcsönt folyósítatók havi törlesztésre. — Válaszbélyeg

Komlós Ingatlan és pénzeszerzési iroda
Komárnó, Magyar-ucca 3.

A csallóközi n. b. tanító urak kegyes figyelmébe ajánljuk!

Az

Učitel'ská Vzájomná Pokladnica

dr. sr. o.

Tanítók Kölcsonös Pénztára

szöv. korlátolt felelősséggel

BRATISLAVABAN és KOŠICÉN

a tanító uraknak

1. előnyös feltételek mellett kölcsönöket folyósít (6¼%-os kamatláb mellett; 2. megtakarított pénzüket kedvező kamattal (4¾% btlto.) takarékos betétként elfogadják.

Felhívjuk a n. b. Tanító urak b. figyelmét, hogy minden pénz- és más ügyekben teljes bizalommal a saját intézetükhöz forduljanak, az

Učitel'ská Vzájomná Pokladnicához,
dr. s r. o.

BRATISLAVABAN:

Stefánikova ul. 39. sz.

KOŠICÉN:

Srobárova ul. 14. sz.

Igentisztelt Tanító Urak!

Alulírott ezennel batorkodom m. t. igazgató-tanító urakat tisztelettel felkérni, szíveskedjenek engem b. pártfogásukba venni. 27 éves vagyok. Édesapám igazgató-tanító. Elvégezvén a kereskedelmi akadémiát kereskedelmi pályára mentem, s most önálló irodát nyitottam. A mai nehéz gazdasági viszonyok között segítséget legelőszőr is csak a m. t. igazgató-tanító uraktól várhatok. Ezért tisztelettel felkérem a m. t. igazgató urakat, szíveskedjenek megélhetésemet segíelyezni és módot adni arra, hogy a mindennapi kenyeremet megkereshesscm. Mivel a többek között szén és fa beszerzéssel is foglalkozom; tisztelettel felkérem a m. t. igazgató-tanító urakat, szíveskedjenek az iskola, község és saját szükségletükre a kőszemet és tűzifát nálam rendelni. En gros cégeken kívül képviselek szénbányákat is. Ezért módomban áll kőszemet és fát konkurencija képes árak mellett szállítani. Megjegyzem, hogy kőszemet állami bányákból és tűzifát állami erdőkből is szállíthatok.

Szíveskedjenek árajánlatot kérni, s erről meggyőződni!

Minden megrendelt vagon szén és tűzifa után hajlandó vagyok 30 Ké-t a Tanítók Háza javára juttatni.

Remélem, hogy a m. t. igazgató urak a fenti kérésemet nem hagyják figyelmen kívül és nekem segédkezet szíveskednek nyújtani, amelyet már előre köszönve, maradok mély tisztelettel:

UHRINIAK KÁROLY,
Bratislava. Felhígerová 1.

denban tartandó konferenciát, hogy foglalkozzék ezzel a kérdéssel. Ez a konferencia a berlini »Reichsfilmkammer« igazgatójának, Dr. Schenermannnak előhívatásával fog dönteni a felől, hogy a 16 és 17,5 mm-es filmformátumok közül melyik a megfelelőbb az egységesítésre. Német-, Francia- és Angolország, Itália és az Egyesült Államok képviselői tárgyalnak a konferencián. Már meggyezésre jutottak a néhány detail kidolgozása után a Nevelőfilm Nemzetközi Intézete közlése az eredményt.

(Tvoř škola.)

Nemzetközi tanítógyűlés Prágában.

A FIAI idei nemzetközi konferenciáját Prágában tartotta, melyen 13 állam 17 tanítóegyesülete vett részt. 24 ország 30 tanítói organizációja van a FIAI-ban tömörülve. A tagok száma meghaladja az 534.000-t. Sok tagot veszített a federáció Németország és Ausztria részéről. (133.000). Ez a tanítói federáció politikailag ugyan neutrális szervezet, ezt azonban — főülkárának, Dumasnak, szavai szerint — nem szabad úgy értenünk, hogy talán közömbös azon törekvésekkel szemben, amelyek az ember politikai, szociális és kulturális jogalapjainak elnyomásával a cselekvési és gondolat szabadságot fenyegetik s így az iskola szabad fejlődését is.

A Köztársaságot a Csehszlovák tanítóegyesületek 18.000 taggal és a »Német Tanítóegyesület« 13.000 taggal képviseli a föderációban.

Több fontos kérdést tárgyalt a gyűlés. Főképp a tanítói műveltségről és azon diákok ingyenes taníttársáról értekezett, akik született tehetségükön fel fogva megfelelnek, de nincsenek anyagilag úgy szituálva, hogy tovább tanulhassanak.

A tanítói műveltséget illetőleg kérdést intézett a FIAI tagjaihoz. Az anket eredménye a tanítóság teljes főiskolai műveltsége mellett dönt, mely ingyenes és a tanítói hivatal valamennyi fokozatára nézve egyöntetű lenne.

A másik fontos probléma lényegében a demokratikus elvre támaszkodik. Az iskola legalaposabb differenciálása és individualizálása sem ér el teljes sikert, ha a közép-, szak- és főiskolák nem lesznek a kiválasztottak iskolái, vagyis, ha a tehetséges gyermekeknek nem teszik lehetővé a további tanulást. Ennek a

kérdésnek eminens jelentősége van a kis államokban, mint pl. nálunk. Itt a kvalitásnak kell győzedelmeskednie a kvalitás felett. A tehetség a kasztpresztizs fölé kell helyezni! A szellemi adottság diktáljon, ne a pénz! Az egységes, differenciált csehszlovák iskola eszméje torz lesz, ha nem sikerül a tehetséges, anyagilag azonban rosszszituált gyermekek problémáját a közeljövőben megoldani. A mély és következetes demokrácia természetes következménye ez.

(Tvoř škola.)

Csak három perc. Megszólat az iskola csengettyje. A tanulók előkészítik könyveiket és füzeteket. A tanító belép az iskolába. »Jó reggelt, gyermekek! Vegyétek a számolókönyvet, keressétek meg a 71. lapot az első példát! — Milyen száraz, mint a kocsis, mikor lovait a kocsi elé fogja! Még a kocsisok között is akad, aki mielőtt elindul, néhány barátságos szót vált lovaival, őket komoly munkára serkenti, megveregeti nyakukat. — Hogyan kezdjük mi a napi munkát? Anélkül, hogy a hivatalos előírásokat említsem, általában három eshetőséget ismerek. 1. Ima, melyet a tanító, vagy egy tanuló, vagy az egész osztály mond. 2. Reggeli-ének: »kanon«. 3. Elmélkedés. Bevezetésnek a három közül akármelyik önmagában is elegendő, de mind a három pontot is felvehetjük, mert bizonyos, hogy tanulónk ezek után jobb kedvvel és frissebben fognak hozzá tulajdonképeni iskolai munkájukhoz. Mit kell elmélkedés alatt értenünk? — Iróasztalomon van egy füzet ezzel a felirattal: **Heti mondások.** Ha olvasás közben értékes élet-szabályt találok, azt azonnal bejegyzem és már van is témám a jövő heti elmélkedésre, az utolsó alkalommal a következő szavakat olvastam: »A ház, akár akarjátok, akár nem, tükrö önmagatoknak.« Szombaton, mikor a tanulók a tantermet elhagyták, egy oldalsó falifüzlőre felírtam heti mondásnak. Hétfőn elnékeltek a reggeli éneket, elolvastuk az új mondást és körülbelül a következő szavakkal iparkodtam megérteni: Miért végeztek ma reggel testápolást? Miért mosakodtatok, léssükdödtetek? Saját lényeteket, isteni lelketeket nem akartátok megvelni. Ki akarna nemcs bört szennyes palackban el-

tenni? Az isteni léleknek nem szabad szennyben elvesznie. Testünk, ruházatunk, lakásunk mind a lelkünket tükrözi vissza. Tiszta, szép, világos legyen ez a tükör. — A heti mondást minden nap elolvassák, ez minden nap látható és csak a hét végén cseréljük ki ujjal. A megbeszélés, amennyiben szükséges, 2–3 nap múlva is következhetik, amikor már a tanulók gondolkodtak a tartalom felett. A leírást átruházhatjuk egy tanulóra és idővel nemcsak a tanító fogja gyűjteni a heti mondásokat, tanulói is segíteni fognak neki. — Egész sereg heti mondás az alkoholra vonatkozik. — Edison, a nagy feltaláló írta: »Nem iszom szeszes italokat. Takarékoskodnom kell eszemmel. Az emberi agynak alkoholt adni annyi, mint gépbe homokot szórni. Mindkettő megállítja a munkát.« — Falusi tanító, kinek tanulói állandóan állatokkal vannak érintkezésben, nem gyűjthet elég mondást az állatok védelméről. »Bármely teremtménynek, melynek megvan az a képessége, hogy faj-

dalmat érezzen, irgalmassággal tartozunk.«

»Az állatok iránti részvét a jellem jóságával annyira összefügg, hogy bátran megállapíthatjuk: Aki az állatok iránt kegyetlen, nem lehet jó ember.«

»El kell ismerni, hogy egyes állatok sok tulajdonságban az emberrel egy fokon állanak, sőt szeretetben, hűségben, kötelességérzetben, áldozathozatalban többre képesek, mint az emberek, kik gögöcsen tekintenek le rájuk.«

»Aki a növények és állatok barátjának bizonyul, az az emberek között sem lesz kivétel.«

»Most már nyugodtan becsukhatom könyvecskémet, mert minden tanító, aki ilyen heti mondásokkal tanulóit magukba szállásra és gondolkodásra akarja vezetni, a maga viszonyainak megfelelő anyagot könnyen meg fogja találni. A kísérlet be fogja bizonyítani, hogy a tanítás megkezdésére ily módon szánt három perc nem vesztet kárba.

(Die Quelle.)

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.

Átutazóknak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás. Kerthelyiség tekepályával. Szolid árak. Pontos kiszolgálás. Tanító uraknak ételleknél és szobáknál 10%-os kedvezmény!

STAMPAY ÉNEK ÉS IMAKÖNYVE

288 oldalon, 320 énekkel, 120 oldalnyi imával s a legújabb összes ájtatossági imákkal, mint Kis St. félévászónkötésben: 8, egészvászón kötésben: 10 Ké. A dr. Pécsi-féle »Hozanna« c. egész évre szóló népies imákkal (120 old.) bővítve (400 old.), mint Nagy St. egészvászónban 13.50 Ké. Viszonteladónak 25 % kedvezmény szerint: 6, 7.50, 10 Ké áron csakis utánvételt kapható. A portót a rendelő fizeti Kotta: I. II. füzet: 5–5 Ké. Stampay, Kőbölkút.

Rövidesen megjelennek az új tanterv alapján készült alábbi tankönyvek: 1. Polgári neveléstan és egészségtan.

2. Nemzetgazdaságtan.

3. Ipari számtan és kalkuláció.

5. Nevelő oktatás kézikönyve.

Az új tankönyveket a komáromi iparostanonc szakiskola szerkesztőbizottsága adja ki.

HIREK

Gáspár János 30 éves tanítói jubileuma.

Leszállt az est a rimaparti füzésekre. Elcsendesedtek a csipogó madarak is. Felgyűlnak Rimaszécs gyéren rakott villanylámpái. Az esti homályban vonattal, autóval, gyalogosan református tanítók érkeznek a csendes faluba. Szervusz, szervusz, hangzik halkán a r. kath. iskola kapujában, ahol már Stubendek Alajos kartársunk vár. Visz benünkél a tanterembe. Itt vagyunk mindnyájan? Ilt. Hála Istennek. Kezdtjük a próbát, mert eljár az idő. Kezdődik az ünnepély, amelyről mindenki tud Rimaszécsen, csak az ünnepelt Gáspár János nem, a mi legszerényebb, de legboldogabb kartársunk.

Az Iparoskőr helyiségei ki vannak világítva. Zsúfolóság megtelik a nagy előadóterem. Eljött, aki csak tehette Rimaszécs kulturmunkását. Gáspár Jánost ünnepelni. Elhozott mindenkit a liszetelet, a hála, a megbecsülés, a szeretet. Az öröm. a boldogság csillog minden szemben. Most lesz alkalom meghálálni azt a sok szépet, jót, amit Gáspár János 30 éven át egyházának, községének adott. Egyháza az énekszerző, hű tanítóját ünnepeli. Községe a nótaszerző, író, fáradhatatlan kulturmunkást. Hogy mi tanítók, közelebbről gómóri református tanítók Rjt ünnepelünk? Mi a kartársat, a kíváló pedagógust, a szerető barátot, tanítói büszkeségünket, az igazi embert, azt a szerető szívet, amely mindenki felé szeretettel sugárzik.

De már a másor második száma kezdődik. Felolvasást tart Gáspár János ig. tanító Pósa Lajosról, aki itt született a szomszédos Radnóton, a rimaparti füzésekben szíva magába az édes-hús borongást. A margarétás rétről a szerelmet. A díncsosz mezőről a kacagást. Az akácfaóról az anyaszeretet mézét. A fészektől, golyától tanulta a hazaszeretetet.

Elhangzott a felolvasás. Szünni nem akaró taps vihartzott fel. Ezalatt a református tanítók énekkara félkörben körülvette az ünnepeltet. Kovács Gyula, a gómóri ref. tan. egy. nevében üdvözölte. Beszélt kartársai szeretetéről. énekről. dalról. sok munkáról, biz a vége az lett.

hogy mindnyájunk szemé tele lett könnyel és boldogok voltunk, igaz tanítói boldogsággal. Bodon Lajos radnóti kartársunk Kovács Alajo az Alt. Magy. Tan. Egyesület elnökének üdvözlő levelét olvasta fel. amelyben zengett a zsoltáros ének: Elődbe ma zászlók lobognak... Csengett a dal: Ha meghalok. És dobogott a büszke tanítói szív Gáspár János nevének említésére.

Stubendek Alajos rimaszécsi r. kath. ig. tan. arról a 30 évről emlékezett meg, amit Gáspár Jánossal, a legjobb kartárrsal együtt töltött el Rimaszécs Községben, amely szeretetben és barátságban összefűzte, mely minden rimaszécsi lelket ösztököl, amelynek példája ez a szép ünnepély.

A meghalottságtól könnyes szemmel felelt Gáspár János kartársunk. »A szívemet szeretném megmutatni nektek, amelyben az van: szeretlek, mint eddig is szerettelek és köszönöm nektek ezt a boldog napot.«

Ezután felcsendültek a ref. tan. énekkar ajkáról a szépséges Gáspárdalok, melyeknek szárnyalása magával ragadja az embert. harmóniája sír, kacag, lelkesít, epekedik, vigad: Vízasz a dalban. A magyar dal Ha meghalok... E dalszokor egy dobogó szívvé változtatta a termet, a fészültség egy tapsorkában oldódott fel.

A ref. tan. egytel gyönyörű fró-készlettel ajándékozta meg az ünnepeltet.

Ezután az Iparoskőr ünnepelte Gáspár Jánost, mint kulturmunkást, aki semmi fáradságot nem sajnált 30 éven keresztül, hogy nevéje. tanítsa őket. — felidézve a 30 év munkáját, kedves emlékeit. Most kéri, hogy fogadja el hálaíját és ezüst plakettjét. Megható volt az Iparoskőr ragaszkodása és öröme, mellyel ezt a kedves napot megrendezte szellemi vezetőjének.

A jubiláns megköszönte az Iparoskőr kedvességét és ígéri, hogy Isten segítségével ezután is olyan munkása lesz a kulturának, mint eddigi volt. Mi is köszönetet mondunk az Iparoskőr elnökségének és minden tagjának, azért a szép ünnepségért, amellyel a tanítói munka elisme-

résének, megbecsülésének adták tanúciét. Kivaniuk igaz szívből, hogy még sok éven keresztül dolgozhasanak boldogan együtt!

A társaság egy része hajnalig maradt együtt, s boldog emlékekkel távoztak otthonukba.

G. L.

Gáspár János testvérünk szép jubileuma nekünk is örvendés alkalom, hogy a Magyar Tanító háláját és üdvözlét tolmácsoljuk. Gáspár János lapunk legelső munkatársai sorába tartozik, aki vérbeli tanítói műveltségű és az egyesületért minden áldozatra készülő számtalanszor bebizonvította öntudatos és lelkes cikkeivel. De különösen sokat köszönhetünk neki a magyar dal ügyében kifejtett buzgó munkásságáért. A magyar dal, mely tanítói szívét hervadhatatlan alkotásokra ihlette, Gáspár Jánosban a zeneszerzőhen hivatali és szorgalmas kerlészére talált. Tanúskodik erről sok-sok kedves szerzeménye, dalgyűjteménye, s legfőképpen lapunk kollamelléklete, melyet 6 év óta szerkeszt nagy szeretettel és hozzájárítással, s amely a magyar dalművelés egyetlen rendszeresen megjelenő organuma Csehszlovákiában. Gáspár János, mint vigjátékíró is ismertté tette nevét. A kis doktor úr és »Gyöngyszemek« című darabjaival s több kisebb tréfás jelenetével. Egy időben »Spiritus« címmel humoros tanügyi lapot is szerkesztett, melyben maró gúnynyal osztorozta az iskola és a tanító ellenségeit. A Magyar Tanító gyakran közli zenepedagógiai cikkeit, s örömmel ad hírt róla, valahányszor a nemzetközi zenei fórumokon is sikereket ér el a rimaszécsi zene-költő-tanító. Gáspár János a szlovenszkió magyar dalkultúra fejlesztésében jelentős szerepet játszik, s a zenei világban nagy tekintélynek örvend. A tanító és zenei kultúr-munka 30. évfordulója ereje és tehetsége teljességében találta Gáspár kartársunkat, s őszintén kívánjuk, hogy a csendes és szerény, de munkás visszavonultságában még sok szép sikert érjen el a magyar dal dicsőségére és a magyar tanítóság büszkeségére!

Szerkesztőség.

A fizetésleszállítás enyhítése ügyében — számos ígéret ellenére — még nem történt intézkedés. A képviselőház elfogadta a jövő évi költ-

ságvétést, s abban a fizetésleszállítási tételek érintetlen maradtak. Mindamelllett szó van arról, hogy az első »enyhítő« intézkedés a személyi megtakarítások mérvének két százalékos csökkentése lesz. Enyhíteni akarják a 252/1933. sz. kormányrendelet némely túlszigorú pontját is, nevezetesen a házastársak működési pótlékának levonásai, s a nyugdíjasok illetménycsökkentése ügyében hozott intézkedéseket. Az öregnyugdíjasok IV. csoportjának egyenjogúsításáról ellenben még mindig nincs szó.

A FUNS kiáltványa. A Funsban (Federace Učitelstva Národných Škol) tömörült tanítóegyesületek kiáltványt bocsátottak ki, mely többek között az alábbi követeléseket tartalmazza: Szükséges az iskolai törvények reformja. Követelik, hogy az előkészített javaslatok mielőbb a parlament elé terjesztessenek. — A tanítóképzés ügyében követeli a Funs, hogy a tanítóképzés a közpiskolára épített 2 éves tanítói akadémiában történjék. A tanítóképzés eltérését kívánja. A polgári iskolai tanítóság képzésére szerveztesse két éves kurzusok a tanítói akadémiák mellett. — A Funs követeli a katonai szolgálatnak a civil-szolgálatba való mielőbbi beszámítását. Elveti a tanítói gyakornokság tervezetét. — A Funs teljes bizalmát nyilvánítja az állami alkalmazottak végrehajtóbizottságának, s minden erejével támogatja abbéli törekvését, hogy a fizetésleszállítások ez év végével beszüntessenek. Üdvözi az ekzekutiva ezirányú együttműködését a politikai szakbizottságokban.

A csillagos ég jelenségei 1934. december havában. Alkonyat beálltával feltűnik a Véga és a Capella, amaz magasan nyugaton, az előbbi pedig az északkeleti horizonton fölért. Később a déli égen látható lesz Saturnus.

A hó elején, a hajnali órákban, közvetlen napkelte előtt, mélyen a délkeleti horizonton találjuk Merkurt, fölötte Jupitert. 4.—5.-én e látvány szépségét a holdsarló is növeli.

Este 10 óraker (a hó elején 11 óraker, végén 9 óraker) egy bolygó sines az égen. Az égholt délkeleti lábát a ragyogó téli csillagképek töltik be. Sirius még meglehetősen alacsonyban villog a délkeleti horizont felett, (a Nagy-Kutya alfája)

fölötte Szent Jakab-pálcájának három csillaga mutatja még a járhalanoknak is az Orion csillagképét. (Kaszáscsillag.) Fönn, magasan a déli égen csillog a Fiaslyúk csillagcsoportja. Keleten az igénytelen Rákcsillagkép mellett áll a Kis-Kutya, (ennek fényes csillaga a Procyon) e kettő fölött állanak az Ikrék, (fényesebb csillagai a Castor és Pollux (még följebb áll a Kocsis) főcsillaga, az Algenib kb. a mi zenitünkben delet. A zenittől a Pegasus és a nyugati pont felé mutat az Andromeda szeliden ívelő szalagja. A látóhatár északnyugati szélén áll a Lant és a Hattyú, mindkettő lenyugófélben.

Hullócsillagok: a Castor tájékaról sugároznak ki a »Geminidák« nevű hullócsillagok, melyeknek megjeleneése dec. 5.—15-e között várható.

A bolygók 1934. decemberében. Merkúr a hó elején a hajnali órákban látható: meglehetősen fényes, fényessége fele a fölötte ragyogó Jupiterének. Merkúr dec. 31.-én jut felső együttállásba a Nappal. Vénus a hó elején közvetlen a Nap után nyugszik le, s ezért nem látható, a hó végén háromnegyedórával nyugszik a Nap után, s így kezd hajnalcsillagává válni. Mars kb. éjfél után 1 órák kel. Fényessége, amely az egész esztendő folyamán meglehetősen csekély volt, most az elsőrendű csillagokéra (Im: Aldaberan fényessége) emelkedik. Jupiter a hajnalcsillag szerepét játssza. December elején 5 óra után, a hó végén kb. 4 órák kel. Saturnus a hó elején 21 és fél órák, a hó végén 20 órák tűnik el a délnyugati horizonton. Uránus a hó elején 4 órák, a hó végén 2 órák nyugszik. Neptun éjfél előtt, a hó végén 22 órák jön fel.

A Hold: újhold 6.-án, elsőnegyed 13.-án, holdtölte 20.-án, utolsó-negyed 29.-én.

December 2.—5.-én a Spica, Jupiter, Merkúr, 11.-én Saturnus, 29.—30.-án a Mars, Spica előtt vonul el a Hold.

A Nap dec. 22.-én 13 óra 50 percenként (középeurópai idő) a Nyilas jegyéből a Bak jegyébe lép. Kezdetét veszi a tél.

Pisecký Ferdinánd-segélyalap. Az Országos Szünidei Gyermekgondozó Bratislavában az elhunyt Pisecký Ferdinánd emlékére 1.000 Ké-val egy »Pisecký Ferdinánd kormánytaná-

csos-segélyalap« alapját vetette meg, melynek kamataiból minden évben néhány szegénytanulót küldenek ki a szünidei telepekre üdülés céljából. A hozzájárulásra vonatkozó felhívások a tanfelügyelőségek és iskolai igazgatóságok útján küldettek szét. A Gyermekgondozó reméli, hogy a nagy nyilvánosság is támogatni fogja ezt az akciót. Az önkéntes adományokat csekkalapon kell beküldeni a Zemská Bankába, Bratislava. Befizetési lapok minden póstahivatalban kaphatók. Jelzésük: 10.789. K. P. P. — F. P.

Iskolarádió. A pozsonyi Rádjournal magyar osztálya november 24.-ére értekezletre hívta össze a magyar iskolarádió ügyét eddig is szívükön viselő pedagógusokat, hogy megbeszéljék a magyar iskolarádió jövővi műsorát. Az értekezleten Dr. Halala István országos főtanfelügyelő elnökökt. Az értekezlet három bizottságot választott, melynek tagjai egy általános tervezet alapján a beérkező kéziratokból kiválogatják és összeállítják az iskolarádió részletes programját. Megbeszélés tárgyát képezte az iskolai leadások technikai keresztülvitele is, s a műsor tárgyi és formai feldolgozásának kérdésében azon egységes vélemény jutott kifejezésre, hogy az iskolarádió szórakoztatva neveljen, oktatson és főleg azt nyújtssa a magyar gyermekeknek, amit az iskola közvetlenül nem tud adni. Az értekezlet föltétlen szükségesnek tartja, hogy az iskolai rádió intézményébe a vidéki magyar iskolák is bekapcsolódjanak, s ehhez a magyar tanfőtség hathatós közreműködését kéri.

A Magyar iskolarádió decemberi műsora: Pozsony: December 4: (Alsó fok.) a) Manga János: Mikulás a valóságban és a mesében. b) Disznótoron. Féja Tibor rádiófilmje. c) Mi újság a nagyvilágban? Az iskolarádió postája. — December 11: (Felső fok.) a) Szucsich Mária: Egy nap az ősember életéből. b) Egy nap Bratislavában. (Szlovenszko fővárosának érdekességei.) c) Mi újság a nagyvilágban? Az iskolarádió postája. — December 18: (Alsó fok.) a) Végf Ferenc: Betlehemben 1934 évvel ezelőtt. b) Karácsonyi álom. Zénés és énekes rádiófilm. Irtó Manga János. c) Mi újság a nagyvilágban? Az iskolarádió postája.

Kassa: December 2-án: I. fokozat. 1. Hírek. 2. Szepest Gyula: Jón a Mikulás. Rádiófilm. II. fokozat. 1. Hírek. 2. B. Palotai Boris: Almodik az erdő. Hangjáték. December 11-én: I. fokozat. 1. Hírek. 2. Mládekňé, Dimmer Emma: A munka hangja. Rádiófilm. II. fokozat. 1. Hírek. 2. Kálmán József: Ránk-Herlány. Előadás. 3. Juhász Árpád: Az aknaszlatinai sóbányászat. Rádiófilm. December 18.-án: I. fokozat: 1. Hírek. 2. Szepesiné, Nagy Mici: Karácsonyi kirakat. Rádiófilm. II. fokozat. 1. Hírek. 2. Csízy Kálmán: Dicsőség a mennyekben. Rádiófilm.

Prága tanítószága elvetette a globális módszert. A prágai tanítószág szabadon választhatott a tanítási módszert illetőleg. Csak tíz százalék szavazott a globális módszerre. A kísérleti iskolák tanítói döntöttek nagyobb részt a globalizálás mellett. Dr. Seemann alapos vizsgálatnak vetette alá a gyermekeket és megállapította, hogy a gyerekek ötven százaléka többé-kevésbé hibásbezdű az ötödik és hatodik életév

között. Az említett egyetemi professzor szerint ezek a gyermekek nem képesek megkülönböztetni, hogy melyik hangot mondják ki hibásan és melyiket jól. Ebben a korban a gyermekeknek különös hal-lási hibájuk van, s ezért nehezen értik meg még a leírt hang helyes kiejtését is. Seemann professzor azt is megállapította, hogy a dadogó diákok beszédét a globális tanítási módszer nagy mértékben rontja.

A prágai tanítók dalegyesülete Hollandiában. A prágai tanítók dalegyesületének eddigi sikereit az Eindhovenben tartott hangverseny tetőzte be Hollandiában. Zsúfólásig telt meg a hangversenyterem, s a közönség minden műsorszámot hatalmas lelkesedéssel fogadott. A hangverseny előtt bevezető előadást tartottak Csehszlovákiáról és Masaryk G. Tamás elnökéről.

A Magyar Minerva novemberi száma gazdag tartalommal jelent meg. Kívánságra a kiadóhivatal (Pozsony, Kertész-utca 1.) az első számtól kezdve küldi meg a folyóiratot és készséggel küld csekklapot is.

Kiadóhivatali üzenetek.

G. L. Naszvad. Aug. 11.-én fizetett 100 Ké elkönyvelése után 1934. dec. 31.-ig még 30 Ké hátraléka van. — H. J. Pogranice. Szeptember 12.-én fizetett 50 Ké bekönyvelése után f. év végéig még 380 Ké-vel tartozik. — R. B. Baracka, F. G. Hrhov, G. J. Malé-Kosihy, L. L. Dražice, W. E. Kamendín, K. J. Hidaskürt, S. L. Verbovce, L. I. Pogranice. Címüket a kívánt módon javítottuk. — G. A., K. B., A. P. Galánta, B. J. Malé-Kosihy, D. A. Nelyje, H. L.

Bratislava, G. J. Lögérpatonyrét, K. E. Várkony. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk, zsebnaptárt küldtünk. — Rk. isk. V. Calonja, B. M. Ciz. A kért számokat újból megküldtük. — S. K. M.-Mačed, R. L. Bratislava. Lapjukban közölteket tudomásul vettük. — K-né B. L. Asztély. Zsebnaptárt küldtünk. — O. E. Lučenec. Intézkedtünk, hogy a lap rendszeren járjon. — N. J. Senec. Intézkedtünk.

TARTALOM:

Vezércikk. Oswald Lajos: Helyzetkép. — Fórum. Kónya József: Az anket után. — Egyesületi élet. Tanítógyűlés Galántán. — Berényi Gyula: Beszámoló a könyvesboltiról. — Bakonyi István: A polgári iskolai szakosztály. — † Willant Henrik. — Krónika. Szepesi Gyula: Nem könnyű napirendre térni... — Szemle. Bel- és külföldi folyóiratokból. — Hírek. — Kiadóhivatali üzenetek.

Kiadja a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület, Komárno, községi elemi iskola.

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT KÉT KÖTET - 576 OLDAL.

A Köztársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

**A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.**

**A kiváló köznevelési nem nélkülözhető
egyetlen tanító szem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!**

**A teljes, két kötetes mű ára fűzve Kč 53.—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60.—**

KAPHATÓ

**minden könyvkereskedésben és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.**

Používanie novinových známok povolené výnosom riad. poš. a telegraf. ov v Bratislava
číslo 3006/III. 921. Príslušný podavací poštový úrad Komárno.

Modern bútorok

Legnagyobb cég a szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Ērsekuivár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szüksége, érdeklében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

Kézszemeltetett fehérneműt, ágyneműt, asztalneműt és teljes menyasszonyi kelengyét csakis jó minőségben és legolcsóbb árak mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava

Vadász-sor 8.

Piešťany

Mäsiarska 11.

Tanító uraknak és becses családjuknak kedvező fizetési feltételek.

Kívánatra dústartalmú mintagyűjteményemet díjtalanul és vételkötelezettség nélkül bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai űnió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70,
II. rész 22.70 Kč (5. XII., 100.019/32. I./1.)

helyi—Weiss: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 23.70,
II. rész 24.70 Kč (31. III., 34.145/32. I.)

Wessely: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 8.— Kč (27. IX., 111.133/32. I./1.)

Somogyi: Természetráajz

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötve
Kč 15.50 (19. II. 20.195/32. I./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok vannak mellékelve. 5 ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igazgatósága egyenesen az Unie cégnek Praha küld be, az Unie cég egy ingyenpéldányt adományoz a szegénysorsú tanulók számára. — Jóváhagyott tankönyvekből mutatóványpéldányt postafordultával küld az Unie cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Unie-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyveink és segéd-tanesszkozeink szlovenszkói főmegbizottjánál

a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

Nyomatott! Spitzer Sándor könyvnyomdájában, Komárno-Komárom, 1934.

MAGYAR TANITO'

XIV. évf.

24. sz.

H A R M O S

MAGYAR TANÍTÓ

általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és

a Podhárpátszke Ruszi Ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Laptulajdonos-és kiadó a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanító Egyesület.

Felölős szerkesztő: Boross Béla.

Társzerkesztők: Gáspár János, Uherezky Géza, Willand János.

Kárpátaljai munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolnie Saliby—Alsószell.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2.— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felölős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolnie Saliby (Alsószell), Galántai járás.
A kiadóhivatal ügyei (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Aréndaás
József központi plázájában és Telkés Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. A. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Negyed. — Titkárság: Vársárhelyi Károly főtitkár, Komárom, Nemcsik
Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendők. E levelekben közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

1. egész oldal	80 Ké
3/4	50 „
1/2	30 „
1/4	15 „

Engedmények:

3x1 közlésnél	15 %
6x1 „	20 %
12x1 „	25 %
24x1 „	30 %

Évi hirdetéseknel:

1. évre 1. rész az oldal	900 Ké
2. rész	500 „
3. rész	320 „
4. rész	200 „

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola, küldendők.

MAGYAR TANÍTÓ

Általános tanügyi folyóirat, a Szlovenszói Általános Magyar Tanító Egyesület és a Podkárpatzska Ruszi Ált. Magyar Tanító Egyesület hivatalos lapja.

1934. — XIV. évfolyam.

Felölös szerkesztő: Boross Béla.

Társszerkesztők: Gáspár János, Uherezky Géza, Willand János.

Kárpátalji munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolnie Saliby (Alsószéll), kiadóhivatal: Komárno (Komárom).

TARTALOMJEGYZÉK:

I. Vezérekkel.

Bacz Árpád: Széliegyezetek egy közgyűléséről	357
(bh): 1934	1
— Tanító a színpadon	37
— Szegényedünk	69
— A pozsonyi magyar órák	101
— A köztársasági elnök születésnapja	133
— A távozó és az új iskolaügyi miniszter	165
— Húsvéti elmélkedés	197
— Egy probléma körül	233
— Pósa Lajos szobra	265
— A magyar tanítóság továbbképzése	301
— Munkaévad	341
— Élet a pedagógiában	377
— Munka és dal	477
— Hírek a kenyérharc frontjáról	589
— Választás után	625
— Ünnepe után	649
— »Krisztkindli« Párkányból	721
Kovács Alajos: Pósa Lajos szobra előtt	413
— Magyar Tanítók Háza	525
— A példa	673
Osvald Lajos: Helyzetkép	697

II. A pedagógia műhelyéből.

Adler Ernő: A gyermektanulmányozás és az intelligencia vizsgálata	103, 139, 172
— Legújabb áramlatok a nevelés terén	236, 270
— Differenciálás és individualizálás a modern kísérleti iskolákban	379
Bakonyi István: A szépírás tanításának globális módszere	137
Boross Miklós: Csillagászat a népiskolában	40
Boltló Vince: Élelszükségletek	202
Budovics Román: Megjegyzések a közvetett tanításhoz	527

Erdélyi János: A rajztanítás problémája	479
Farkas István: Az Ifjúsági Vöröskereszt tevékenysége	78
Gáspár Ignác: Az elemi iskolai tantervi szabályzat jelentősége	343, 385
Gáspár Józsa—Ox T. V.: Látogatás a prágai kísérleti iskolákban	42
Gáspár János: A zenci hang és előadása	363
Gérecz Lajos: Komenský János	200
Hetschikó Alfréd: A tanító falun	627
Horloványi Jolán: A búzakalász	349
Dr. Kenessey Kálmán: Az emberrélettől diadalútja	4
Kónya József: Az egyén és a társadalom	72
— Modern tornatanítás az alsófokon	351
— Mi a munkaiskola?	559, 591
Krammer Jenő: A modern nevelésről	725
Manga János: Az iskolarádió a nevelés szolgálatában	651
Mónus Gyula: Egy terv	168
Nagy Vilmos: A sport fejlődésének története	482
Négyesyne E. Vilma: Anyák napja	267
Rakusnová—Sűröss: A globális módszerrel az új iskolai évbe?	595
Simonyi Lajos: Az egyéni írás fejlődésének fámogalása. Az írás és rajzolás közli kapcsolat	47
Somogyi: Még egy elfelejtett magyar matematikus	303
Sűröss Jenő: Amerika tanít	107
— A tesztelés	675
Uherezkykné N. Stefánia: A testi és szellemi hibákban szenvedő gyermekek gondozásának fejlődése	8
— Az idiotizmus, imbecilitas, debilitas	105, 144

III. Nyelv, irodalom.

Boross Béla: A nép lelke a magyar költészetben	204, 274
— Megemlékezés Móra Ferencről	389
— A radnóti szobor (költemény)	416
Mikuss Elek: Látogatás a Gur Emirnél	176
Seherer Lajos: Irás és helyesírás	11
Szepesi Gyula: Móra Ferenc	146
Vásárhelyi Károly radnóti beszéde	415

IV. Fórum.

Bakonyi István: Csak tárgyilagosan	208
— A polgári iskola kettéválasztása	489
Bakonyiné V. Eszter: Javaslat a cölibátus kikerülésére	209
(bb): Levél egy ellenzéki testvérünkhöz	18
Bodon Lajos: Pósa Lajos szoboralapzatára gyűjtött összeg elszámolása	734
Dr. Borka Géza: Szépjegyzetek egy közgyűlésről	678
Dinnyés Károly: A három temetés	180
— egy tanító —: A tárgyilagosság	242
Toporcák testvér cikkében	242
Farkas István: A magyar tanítóság továbbképzése	485
Gáspár János: Pósa bácsi	81
— k: A felekezeti tanító	147
Kónya József: Szomorú probléma	82
— Három temetés	110
— Él-e, avagy elhalálozott?	245
— Az anket után	700
Kossányi József: A falu életének marogójára	532
Molnár János: Utólagos hozzászólás a tanítók továbbképzéséhez	630
Munkács környéki falusi kántortanító: Csak tárgyilagosan	239
Ocsovay Imre: A Magyar Tanító ankéje a továbbképzés tárgyában	305
Ox T. V.: Kartárs és kartárs	149
Oye: Az élet kényszerül az idő érlel	178
Progresszív: Az új tanügyi lap marogójára	211
Si: A Vöröskereszt sarjadjék vezetőinek konferenciája	419
Szabó János: A tanítóság és a demokrácia	565, 598
Szalay Pál: Hol a határ?	52
Szombathy Viktor: Dolgozzat-e a SZMKÉ-ben a szlovenszói magyar tanító?	358
Toporcák Gyula: Helyet kérünk a községi képviselőtestületben	109
— A Liečebný Fond. a gyakorlati életben	422
Vincze Ferenc: A lélekemlétsérről	655, 679
Ypszilón: A legaktuálisabb téma	278

V. Természettudomány.

Dr. Kenessey Kálmán: Az időjárás új utakon	322
---	-----

VI. Egyesületi élet.

A Számte Nőgrád Járáskörének közgyűlése Losoncon	21
Vettük a következő levelet	25
Kormos G.: Nyílt levél Dr. Dérer Iván miniszter úrhoz	54
Központi értekezlet	56
Könyvesboltunk és a Hanza. A Hanza Tejlődése számokban	85
Veszely László: Követeljük a tanítói természetbeli járandóságok haldéklalan rendezését	87
Podkarp. Rusz magyar tanítóhoz	88
Tóth István	89
Pályázat pedagógiai munkák megírására	90
Több tanítónő: A feleség fizetése nem képez dupla jövedelmet	114
Az újraértékelésről	115
Nyaralási akció	116
A nyugatszlov. tanonciskolai tan. egyes.	118
Kónya J.: Gyakorlati lépés az együttérzés kiépítése felé	150
Az igazgatói tiszteletdíj ügye	182
Toporcák Gyula: Válságban a költés alkalmaztatás	184
Pósa Lajos szoboralapzatának javára	184
Vezetőségi értekezlet Léván	213
A kedvezményes vasúti igazolványok kiadásának új rendje	219
Bácsú Fonyától. Varga Izidor	220, 221
A kosice—moldvai járáskör választm. gyűlése, Az orsz. énekkar nyári körútja. A galánta—vágsellyei énekkar műsoros estje. A tanterv magyar fordítása megjelent	250—251
Kónya József: Egy megszívlelendő riport	281
A könyvesbolt közleménye	285
A Léva—szelizi tanítóegye választm. gyűlésének jkve	286
A Podk. rusz. magy. tan. egyesület tagjaihoz	288
Toporcák Gyula: Előnyös-e tanítóegyebe tömörülni?	289
Hegedűs Vilmos	291
A T. II. és a Vestník-fordítás elszámolási jkve	326
Nyaralási akció, Az ógyallai járáskör válaszl. gyűlésének jkve, Huszár Károly, Meghívók	327—331
Központi gyűlés meghívója, Podkarp. Rusz tan. egyes. meghívója, A bratislavai III. tanf. körzet közgyűlése, A tárgyilagosság vitája, Pósa Lajos szobrának leleplezése	361—367
Kp. gyűlés meghívója, Fel Losoncra, Tanítógyűlés Galántán, A könyvesbolt közgyűlése, A szlov. magyar ovónók szakosztálya, Országos	

Énekkarunk lagjaihoz, Kivonat, Tóth Géza	393—400
Központi gyűlés Lősoncon	421
Jegyzőkönyv a PRAMTE közgyűléséről	446
A párkányi tanítóegyeje jegyzőkönyve	451
Novák Mihály, Helyreigazító nyilatkozat	457—461
A Léva—zselizi tanítóegyeje jegyzőkönyve, Gömör—Nógrád közgyűlése, A nagykaposi járáskör jegyzőkönyve, A gömori ref. tanítóegyesület közgyűlése, Pósa Lajos szoboralapzatára, A Magyar Tanítóegyesület Énekkarának hangversenyei (műsor), Tanítószülők figyelmebe	491—509
Felhívás, Szlovenszko Magyar Tanítóihoz	536—538
Dalokkötül 1934	539, 602
Épül a ház, Megemlékezés Molitorisz Gézáról	571—572
Tanítók Háza, Az Orsz. Tanítói Énekkar üdvözlése, Lapszemelvények a körütről, Idei Zsebnaptárunk	601—611
Rendkívüli kp. gyűlés meghívója	637, 657
Magyar Tanítók Háza mint Szövetkezet meghívója, Róm. kat. isk. felszentelése Szencen	637—638
A Košice—moldavai tanítói járáskör közgyűlése	658
Rendkívüli központi gyűlés Galántán, Megalakult a Magy. Tanítók Háza mint Szövetkezet, Léva—Zseliz jegyzőkönyve	682—687
Tanítógyűlés Galántán, Beszámoló a könyvesbolttról, A polg. isk. szakosztály	703—711
Jegyzőkönyv-kivonat	737
Willand János: A gyakorlati életre való nevelés a legfontosabb	739

VII. Krónika.

Szepesi Gyula: Adjon Isten, ami nincs ez új esztendőben	26
— A pedagógia tudománya, Drága a korona	57
— A családi élet, Olesó lett megint az embervér	91
— Egy szlovenszkoí elemi iskola, Megállt a dollár-infláció	120

— A pedagógia racionalizálásáról, Szenci Molnár Albert	153
— A magy. tanítóság ped. tudása ósdi, A népek béltelése	186
— A történettudomány	222
— Peary és Sackleton, Iskolai rádió Kassán	252
— Volna csak főiskolai végzettségünk, Körösi Csoma Sándor	292
— Az ifjúság elhelyezkedése, A mi nyugdíjas tanítótestvéreink	332
— Ülikisérőnek	368
— Szlovákországi Magyar Gyermektanulmányi Társaság, Az évszázó vizsgák	401
— Néprajzi és népművészeti kiüések, Gogol Janovszkij Vaszljevics Nikolai	462
— Áll a radnóti Pósa-szobor, A Iossoner kp. gyűlés	510
— Veni Sancte Spiritus	511
— William, a chikagoi robotember, A kiskörmében több az ész, Már a tanítói pályán is	575
— Tisztújítás voll A tisztviselőstátus pauperizálásáról	612
— Egyesületi életünk fejlődését	610
— A rádió	663
— A modern pedagógia	688
— Az intelligens ifjúság sorsa	711
— Az európai ember élete	742

VIII. Szemle.

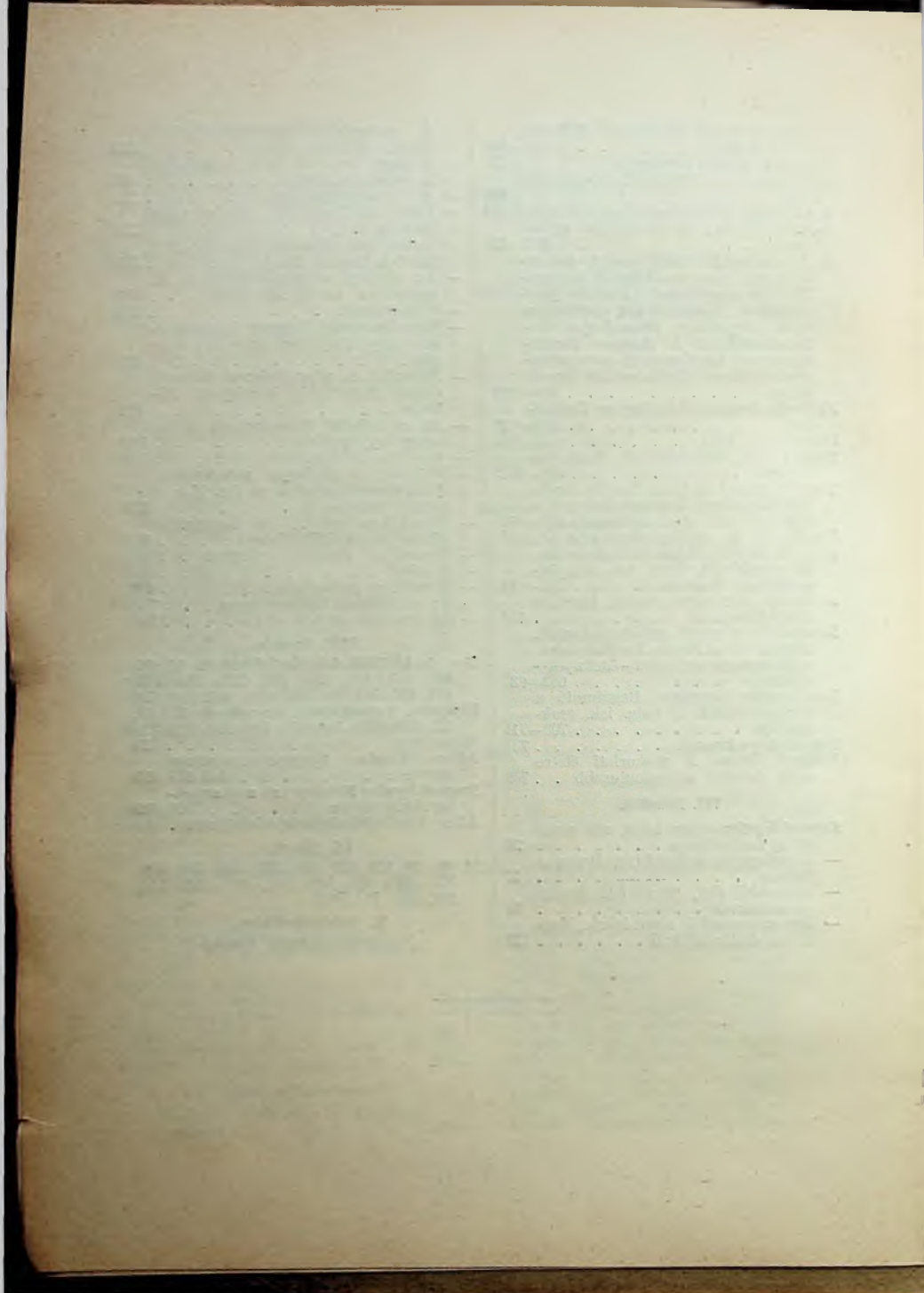
Be- és külföldi folyóiratokból 32, 61, 96, 125, 157, 191, 225, 257, 297, 336, 370, 405, 467, 511, 516, 581, 616, 642, 714, 738	
Könyvek, folyóiratok, zeneművek 33, 97, 127, 258, 406, 516, 550, 618, 668, 692, 728	
Népszínház	159
Adler Ernő: Gyermektanulmányi szemle	548, 615, 665
Szepesi Gyula: Néhány szó a gyermektanulmányozásról	666, 690
Adler Ernő: Mindkét kéz kiképzése	744

IX. Hírek.

31, 65, 98, 129, 160, 191, 227, 260, 298, 338, 372, 408, 469, 520, 551, 584, 619, 644, 669, 694, 717, 747.	
--	--

X. Kottamelléklet.

(Szerkeszti: Gáspár János.)

„Krisztkindli“ Párkányból.

Igy karácsony előtt olyanok vagyunk, mint a gyermekek: várjuk az ajándékot, melyet az események hoznak életünk karácsonyfája alá. A tanítóság már nem sok jót remél a világot megváltó szeretet évről-évre fölragyogó ünnepétől, mely neki néhány év óta nem a megelégedés ünnepi örömét, de a mindjobban szürkülő hétköznapi gondjait jelezte. Az idei karácsony talán mégis megállást ínt a száguldó gondfelhőknek, s fénye biztató színekkel sugározza be a jövő horizontját. Ha hihetünk a fizetés-leszállításban megnyilvánult lakarékossági intézkedések enyhítésére és fokozatos megszüntetésére irányuló tervek komolyságában, akkor bizalommal kell tekintenünk az eljövendő esztendőbe, s a most letűnő év karácsonyát további derűs és megelégedett karácsonyok felé vezető út kapujának tekinthetjük.

Egyesületünk karácsonyfája alá azonban egy különleges ajándék is érkezett. A párkányi tanítómegeye küldte, az ősi közgyűlésről fölvett jegyzőkönyv-kivonat alakjában, mely lapunk egyesületi rovatában olvasható. S bár a jegyzőkönyvben foglaltak lámadó-jellege nem tagadható, köszönettel fogadjuk ezt az egyesületi »Krisztkindlit«, mert bátor és őszinte szókimondás van benne, ami többet ér annál a dícséretnél, amely mögött önző érdek, vagy hamis szándék lappang.

Nézzünk tehát szemébe a vádaknak, boncolgassuk az »ajándékot«, hogy úgy a párkányi tanítómegeye, valamint az országos egyesület mindegyik szerve tisztán lássa, mi az, ami megillet belőle minket, s mi az, amit tévedésből irányítottak a központi vezetőséghez.

Bíró Béla megyei elnök megnyitó beszédéből kicseng a Párkány-vidéki tanítóság öntudata, mely követeli, hogy az egyesületi eredmények számbavételénél kellőleg méltányoltassák. Igaz, hogy az egyesületi demokrácia nem tesz különbséget az egyes egyesületi szervek értékelésében, de azt el kell ismerni, hogy a párkányi körzet érdemei az egyesület megalakulásának, megerősödésének és fejlődésének történetében elvitathatatlanok. Ezek az érdemek nem rejtőzhetők véka alá, nem kicsinyelhetők, mert hiszen jelentőségüket önmagukban hordják, s az egyesületi munka bármily megnyilvánulása egyben dícséret és elismerés. De hogy az egyesületi érdekek köteleességszerű és hűséges szolgálata bizonyos privilégiumokat biztosítsana, az ellenkezik az egyesületi eszme lényegével. Ha tehát olyan elméletet

állítunk fel, hogy az egyesület kebelében valamely szerv »hivatott leginkább« valamire, akkor ez az egyesületi életben föltétlenül kerülendő és káros verseugésre vezet, melynek biztos következménye nem az erők összefogása, de az értékek szelekciója lesz. A párkányi tanítómegye értékei annyit érnek, amennyit az egyetemes tanítóság javára produkálnak. Egyesületi szempontból csakis így értelmezhetjük az egyesületi tagok és szervek különleges elhivatottságát. Ha az AMTE »reorganizálását, új alapokra való fektetését« szükségesnek véli valamely egyesületi szervezet, akkor ezt előjogokra való hivatkozás nélkül kell hangoztatnia. Párkánynak meg éppenséggel nincs szüksége arra, hogy ilyesmire hivatkozzék, mert az egyesületi mozgalmakban eddig sem a szavak, de a tettek erejével mutatta meg lelkes munkakészségét, s azt, hogy az egyesület sorsát a szíven viseli.

A tulajdonképpeni »Krisztkindlit« nem is a Bíró-testvér megnyitójának eme elméleti fejtegetéseiben, hanem abban a »rosszalásban« vettük, melyet a párkányi közgyűlés a Magyar Tanító szerkesztőségének, pontosabban e sorok írójának a címére küldött. Hogy is történt csak?

A losonci központi gyűlés július 3.-án megejtette a tisztikar jelölését az ismert módon. E mód ellen ott, a helyszínen, senkinek sem volt kifogása, a párkányi tanítómegyét képviselő négy kiküldöttnek sem. A szavazási eljárás az eddigi tradíciók szerint lefolyt, október 1.-i határidővel. Szeptember 28.-án a szerkesztőségbe érkezett Szabó Emil kartársunk cikke, melyben kifogásolja a jelölés módját, s javasolja, hogy a választás olymódon történjék, hogy minden egyesületi tisztségre 3—4 jelölt állíttassék abc-rendben. Ez volt az a bizonyos »Kiállítás a tömegből«, melyet a M. T. szerkesztősége nem közölt le, s amely ügynek a tárgyalása a párkányi közgyűlés slágerét képezte.

A jegyzőkönyv-kivonatból kltűnik, hogy Szabó Emil egyesületi megbízásból írta meg cikkét (amely körülményt ő a cikk beküldésekor elhallgatta), de bárhogy történt is: egy folyamatban lévő választási eljárást, mely erkölcsi jelentőségén felül jelentékeny anyagi befektetést is igényel, — megakasztani, vagy megsemmisíteni egy későn született ötlet kedvéért: túlzott kívánság nemcsak egy cikkíró kartárstól, de még egy járáskörtől is. Méltányosnak pedig éppen nem mondható, ha tekintetbe vesszük, hogy Szabó Emil kartárs a »mellékelt megjegyzésében« mindössze »többek véleményéről« írt, viszont a hivatalos lap szerkesztőjének szeme előtt lebegett, hogy a párkányi megye elnöke, s három kiküldött-társa egyellen szóval sem ellenezte Losoncon a jelölés alkalmazott módját. Tehát a cikkíró kartárs »egyesületi megbízatását« még föltételezni sem lehetett.

Am jó. »Derüljön ki az igazság.« Mely akkor derült volna ki, ha a Magyar Tanító október 15.-i számában (előbb

semmicsetre sem) megjelent volna a »Kláltás a tömegből«. Szeretném én látni azt a párkányvidéki kartársat, aki a »rosszal« határozatához hozzájárult, hogy mint az egyesület hivatalos lapjának felelős szerkesztője, tizenöt nappal a választás megejtése után, egyetértsen egy olyan cikkel, mely nullifikálni akarja a valamennyi tanítóegye és járás elnökeiből álló jelölő-bizottság által ajánlott és a központi gyűlés harminchárom hivatalos kiküldöttje, valamint negyvenhárom nemhivatalos résztvevője által egyhangúan elfogadott határozatot! Márpedig, akik a M. T. szerkesztőjét megrótták, azok ezt kívánták volna tőle. Az egyesületi életben, az egyéni meggyőződés mellett, érvényesülnie kell az egyesületi fegyelmnek is. Eppen a hivatalos lap felelős szerkesztője adjon példát ennek a fegyelmnek a megszegésére?

Amidőn egyesületi fegyelmről szólnak, a világért sem gondolunk holmi diktatórikus paragrafusokra és tilalmakra. A Szabó Emil cikke elbírálásában sem működött közre valami ehhez hasonló. Annak is van lehetősége, hogy a szerkesztőség véleményével nem egyező cikkeket helyet kapjanak az egyesület lapjában, a szükséges aprópóval. Jelen esetben kissé kényes lett volna ez a megoldás, mert — ugyan a jegyzőkönyvi kivonat is hangoztatja, hogy nem a tisztikar jelöltjei ellen emel kifogást — egyesek talán nem tudták volna elválasztani az egyetemes egyesületi érdek szolgálatát a személyi érdekelttség látszatától. Most azonban — hadd »derüljön ki az igazság« teljesen! — legyen szabad a cikk érdemi részére vonatkozólag néhány megjegyzést tennünk.

Hát olyan »helytelen, minden demokratikus elvet megcsúfoló« az, ha a szavazólapon csak egy jelölt neve szerepel, s ugyanakkor van mód arra, hogy a szavazó a neki jobban tetsző jelölt nevét is odaírhatja a nyomtatott név helyett?! Hát a republikában érvényben és gyakorlatban lévő politikai és közigazgatási választási módszer is »helytelen, minden demokratikus elvet megcsúfoló«, s Párkányvidéken »csodálkozni« szoktak, hogy a megválasztott országos, tartományi, járási és községi képviselők »ily választás mellett elfogadják a mandátumot«?... Pedig a szavazó polgár mégcsak át sem húzhatja a listákon szereplők nevét, hogy a maga jelöltjével helyettesítse...

Aztán emlékszünk olyan egyesületi választási módokra is, amikor három jelölt neve szerepelt a listán, sőt az egyesület demokratikus kormányzata odáig ment, hogy az egyes járások által jelöltetett központi listaviselőket, s ezek összesítése alapján választotta ki azokat, akiket az egyesületi tagok egyeteme óhajt a vezetőségbe állítani. A tizenégyéves egyesületi múlt leszűrte a helyes gyakorlatot, s ma, amikor minden egyesületi szerv elnöke helyet foglal a jelölő bizottságban, a választás módját még jóhiszeműen

sem szabad antidemokratikusnak minősíteni.

Nem, a megválasztott tisztikar nem vonakodik megbízatását elfogadni, mert választása a legdemokratikusabb elvek szerint történt. De azért sem teszi le mandátumát, mert az egyesületi tisztség viselésében ő nemcsak kitüntetéset, hanem elsősorban súlyos terhet és felelősséget lát. Nem titulust, hanem munkát. A munka alól pedig akkor sem bújna ki, ha nem 500, de 50 testvére bizta volna meg vele.

A »Krisztkindli«, bár csak kivonata a teljes jegyzőkönyvnek, jelentést hoz arról is, hogy a párkányi körzelen komoly pedagógiai munka folyik, s a kerület tanítóságában megvan az akarat és a hajlandóság arra, hogy az egyesület törekvéseit előmozdítsa, az általános egyesületi gondolat szárnyra lendítse. Megvalljuk, ez az építő akarat minket nagyobb örömmel tölt el, mint amennyire elszomorodtunk azon, hogy a fenti egyesületi alaki, mondhatni adminisztratív kérdésnek egy tekintélyes tanítómegegye közgyűlési fórumot engedett és erről a napisajtót is oly szíve tájékoztatta.

Nekünk karácsonyi ajándékol szánta Párkány ezt a jegyzőkönyvet. Köszönjük, s mi viszonzásul a karácsonyi szöveget üzenjük: Békesség és jóakaratt! (bb)

Ifjúsági színművek, népszínművek, vígjátékok, boházatok nagy választékban kaphatók könyvesboltunkban, Galántán.

KARÁCSONYRA

Ifjúsági művek díszkiadásban kaphatók könyvesboltunkban, Galántán.

Gárdonyi: Az egri csillagok I.—II.	54.— Ké
Gárdonyi: Láthatatlan ember	30.— Ké
Gárdonyi: Isten rabjai	30.— Ké
Van Loon: Az emberiség története	30.— Ké
Rákosi: Korhadtt fakeresztek	48.— Ké
Benedek: Magyar mese- és mondavilág	24.— Ké
Dugó Dani (díszkiadás)	30.— Ké
Késtner: Pici és Anti	18.— Ké
Móra: Az ezüstsavú harang	32.40 Ké

Az egész életre szóló karácsonyi ajándékol adsz gyermekednek, ha üzletrészjegyzéssel belépsz a Magyar Tanítók Háza mint Szövetkezet tagjai sorába, mert hozzájárulsz ahhoz, hogy a magyar tanítóság utódal a serdülőkorban második otthont nyerjenek.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

A modern nevelésről.*)

Mindenekelőtt tisztáznunk kell, miért beszélünk **modern** nevelésről. Ennek a szónak nem a minden-áron-újat akarás, az egyszerre mindent-jobban-tudni-akarás színezetét adjuk, hanem eredeti értelmében vesszük; modern nevelés az, amely a mai legújabb kornak megfelelőleg, a technikai fejlődés által megszabott körülmények között lefolyó életre igyekszik előkészíteni a felnövekedő jövő nemzedéket. Előkészíteni és felvértezni, nem feledkezve meg közben a nevelés mindenkori feladatáról: az emberalakítás és jellemképzés művészetéről.

Kérdés: mennyiben lehet embert alakítani? Hisz az ember testileg is, lelkiileg is maga alakul a tudatos és nem-tudatos nevelői ráhatások formáló ereje folytán és bizony áttekinthetetlen azoknak a tényezőknek száma, melyek kialakulásában szerephez jutnak. A nevelés mindenkori törekvése az volt, hogy tudatos ráhatással a szellemi és testi fejlődést kedvezően befolyásoló tényezők előtérbe kerüljenek, a hátráltató, megakasztó vagy eltérítő élethatások pedig kiküszöbölődjenek, vagy legalább is befolyásoló erejüket sikerüljön ellensúlyozni. A nevelésnek, mint tudatos ráhatásnak, persze kell, hogy meglegyen a maga ideálja: tudnia kell, mit akar elérni, milyenné akarja formálni a reábizott bontakozó életet. Ez a nevelési ideál lehet az is — s a modern nevelés esetében tényleg ez a cél, — hogy a fejlődő egyéniség saját lelkialkatát, képességeit **szabadon** kibontakoztathassa, egészségesen, kiegyensúlyozottan érvényesíthesse a társadalom s emberlársai javára. Tehát nem akarom **valamilyen**é gyúrni a kibontakozó egyéniséget, hanem éppen abban látom igazi értékét, ha kifejezésre jut a maga egyszeri mivoltában. Elcsépell hasonlat, de találó: a nevelői szerep kertész-munka, gondolzza, fejlődésükben segíti a felnövekedő emberpalántákat, anélkül, hogy reájuk akarna kényszeríteni valamilyen mesterséges életformát. Feladatköre inkább csak abban merül ki, hogy a növekedést és egészséges fejlődést kedvezően befolyásoló tényezőknek utat nyit a bontakozó élethez, míg a kártékony hatásokat, ha nem tarthatja távol őket, legalább igyekszik ellensúlyozni.

A nevelés, mint tudatos ráhatás, történhetik szellemi és testi téren. A helyes testnevelés éppenolyan fontos része a nevelői munkának, mint a szellem fejlesztése, annyival is inkább, mert benne a testedzés mellett igen nagy jellemképző erő is rejlik. A modern nevelésnek egyik főérdeme és legnagyobb sikere,

*) Az érsekújvári **Szemke** szabadegyetemi előadásorozatában, október 4-én elmondott előadás, amely elméleti bevezetője a februárban sorra kerülő: **A modern nevelés gyakorlati kérdései** c. előadásnak.

1890 a kávévelésben felfedezte az ember- és jellemformáló nevelési lehetőségeket. Harmonia-érzés, fegyelmezetttség, szobrászati önmagát közös célnak alárendelni-tudás a helyes testnevelés jellemzőjei eredményei.

A nevelésképzés fontos eszköze az oktatás, didaktika, mely az oktatás része a nevelésnek. A modern pedagógia tisztán látja az oktatás nagy szükségét, milyen mélyreható végzetes szakmák elvégzéséhez — s ez a mai idők egyik főátka: — a tulajdonképpeni nevelés és oktatás között. Ez utóbbi az iskolai életben nagyjából különváltan tengődik: mechanikus a tudás-átvitelle és tudásreprodukálással lett, pedig mindenről, amit tanulunk, tudnunk kellene, miért tanítjuk, mi az értéke és helye a nevelés egész munkájában. Mi az életre szükséges tudás, mely és miért van a mai korban is még gondolkozni tanító, és tanítványok jelentősége? Mert a műveltség eszmei tartalma és fejlődésének van alávetve, s nemcsak a gondolkodás tárgya, hanem a gondolkodás mikéntje is változik a változó időközökben és a velük megváltozó emberekkel.

Nevelésvaló tehát, hogy a nevelés végtelenül bonyolult munka, hisz az élettel foglalkozik, mely milliárdarcával majdnem megfoghatatlanul teljeseedik bennünk és előttünk. Ha helyesen akarunk nevelni, ismernünk kell az életet. Az élet maradtálmunk megismerése pedig, tudjuk, kimeríthetetlen feladat. Innen a modern nevelő áhitatos **életlisztelete**. A jó nevelőre áll az amit a közmondás a jó papról állit, »holtig tanul«, de csak másodsorban könyvekből, elsősorban magából az élelből, mely minden kis tanítványában más és más meglepő tanítást rejteget számára. Aki helyesen akar nevelni, annak ismernie kell mindenekeelőtt:

1. az **egyéni**, akit nevelni akar, tehát a gyermeket vagy ifjút,
2. **önmagát** tehát a nevelőt, vagy tágabb értelemben a felnőtt embert,
3. a **pedagógiai** szituációt, tehát az életkörnyezetet, melyben a nevelés történhetik.

Ma már mindezeknek megvan a maguk tudománya. Egyéni lélektan, melyet szemben a régebbi általános lélektanral, **différenciált lélektan**ak nevezünk, de joggal mondhatnánk a régebbi absztrakci lélektanral szemben **konkrét lélektan**ak is. Az előbbi letelezette és rendszerezte a lelki élet tényezőit, emlékeit, hogy **behatol** volna a konkrét egyéni mélyiségeibe. Ma éppen ez a mély behatolás a pszichológia legérdemesebb munkatálatára (Tiefenpsychologie). A modern lélektan nem az emberi lélek **szélességét**, hanem magát a konkrét egyéni lelket igyekszik megismerni. Ez nem sikerülhet kizárólag a tudományos definíciók, rendszerezés és következtetés logikai fegyvereivel, a **tergumi** intuíciók: intuitív emberismeret is kell, hogy **lelki** szorophon jutton ill. Segit az introspekcia: magamat, **szélesség** gyermekkoromat idézem fel s abból igyekszem megérteni a **szélesség** tanítványról, **perze** óvatossnak kell lennünk, mert a **szélesség** másképp látzanak a dolgok, Ady Endre »megszépiít

messzesége itt is érvényes s így lett a felnőttek szemüvegén át az emberi élet egyik legkeservesebb vergődéséből: a serdülőkorból — aranyélet. Eredményesebbnek mutatkozik a gyermekek és az ifjúság megfigyelése, vallomásaik (vigyáznunk kell azonban a pózra, a szerepjátszásra!) frásaik, rajzaik és megnyilatkozásaik mindmegannyi kincsesbányát jelentenek annak, aki tud belőlük kincseket kifejteni. Mert csak helyes bírálattal, megfelelő értékeléssel és óvatos kiválasztással lehet és szabad belőlük következtetni. A nevelést érintő legfontosabb kérdés: mennyiben alakítható a gyermek, mennyi benne a veleszületett (helyesebben: örökölt) s lényegében megváltoztathatatlan sajátosság (endogen-clem). Így lesz az átörökletlan is a nevelés segéd tudományává és valóban Galton (Genie und Vererbung) kutatási eredményeire felfigyeltek pedagógusok, pszichológusok egyaránt. Az eugenetika pedig az egészséges utódok előfeltételének kérdéseit tanulmányozza és így fiziológiai téren is már biztosítani szeretné helyesen nevelhető egyének létrejöttét. A családi történet érdekes és fontos tanulmánynak mutatkozik ezzel összefüggésben, s pedig nemcsak nagy embereknél és tehettekénél, de a normális ember megismerésénél is. Karel Čapek esch regényíró most a napokban fejezte be legújabb művét, melyben egy előregedett hivatalnok ember tekint vissza nem külső, hanem benső életére: ilyen a közönséges élet! (Običejný život). Az endogen elemek mellett persze megszámlálhatatlan sok az exogen-clem, kívülről nyert alakító hatás, hisz az ember már embrió-korában, az anyaméhben is ki van téve külső befolyásnak, közvetve az anyai szervezetten és az anyaéletten át, s így megváltozhatik sejt-állapotával szemben életdiszpozíciója. Hát még micsoda szerephez jutnak a társadalmi környezetből lelkiállományát továbbltágitó szociogen elemek, úgyhogy már az első életév után végtelenül bonyolult kis emberlélekkel, egyénnel állunk szemben. A tudatos nevelés és az életkörünyezeti nyomása alatt már a zsenge gyermekkorban számolnunk kell továbbá lefojtott ösztönökkel, indulatokkal, melyek későbbi fokon különféle neurózisokban, gátlásokban nyilatkoznak meg. (Pszichoanalízis, Freud.) Az individualpszichológia az egyénben megnyilatkozni akaró, érvényesülésre törő életirány, vezérvonal után kutat. (Ennek elakadásával vagy megterésével áll elő az annyit emlegetett kisebbségi érzet, mely legtöbbször a kis bontakozó emberke igen komoly törekvéseinek kézlegyintéses semmibevétele fejleszt ki a gyermekben.) Az individualpszichológiától már csak egy további lépés a karakterológia, Fritz Künkel tényleg az individualpszichologia területről érkezett el karakterológiai tanulmányaihoz. (Arbeit am Charakter, Jugendcharakterkunde.) A karakterológia révén szembeütnnek: lélekalkatok, élelformák, melyeknek lényegével a Strukturpsychologie foglalkozik, klasszikus alkotása: Spranger könyvei. (Lebensformen.) Ugyancsak így fedezzük lel, hogy a lélekben bizonyos alapbeállítottság van az étlettel szemben: az introvertáltl (minden külső élménytl magukban feldolgozó, tőp-

rengő) és extravertált (minden benyomást kifelé lereagáló, beszédes, mozgékony) egyéniségek.

De nemcsak sztruktúrájában, hanem fejlődésében és a fejlődés egyes fázisaiban is meg kell ismernünk a lelket. (Entwicklungspsychologie.) Minden életkornak megfelelnek bizonyos jellemző lelki tünetek, sőt az életkorokon belül is vannak sajátos rövidebb intervallumu időszakok (melyeket Nagy Lászlónak tanulmányozott). Ilyen értelemben beszélhetünk gyermektanulmányozásról, a serdülőkor lélektanáról, ifjúságtanulmányozásról. A gyermektanulmányozást Nagy László teremtette meg a magyar pedagógiában, ő szerzett neki európai hírnevet is. A *Gyermek* c. folyóirat, Nagy László könyvei, kutatásai, a Ballai Károly vezetése alatt álló Gyermektanulmányi Múzeum és a budapesti Gyermektanulmányi Társaság ezen a nyomon igyekeznek szolgálni a gyermekvilág és gyermekélet felderítését. A serdülőkor lélektana terén Eduard Spranger: *Psychologie des Jugendalters*-ja még ma is egyik legalapvetőbb munkája. Ezen a téren igen sok még a megoldandó feladat: a társadalomba, tágabb értelemben életbenővekedés bonyolult folyamata megy itt végre szemeink előtt hatalmas biológiai és szociológiai hátterével.

Mindez eddig a normális gyermek és ifjú lélektanára vonatkozik, hát még mennyiféle szempontot kell figyelembe venniük abnormitások, testi és lelki fogyatékoságok esetében! Általában a testalkat és a lélek összefüggéseinek kérdése, újabb tere a kutatásnak. Már Aristoteles megfigyelte, hogy egyes emberek fejalkata és arckifejezése valamilyen állatra vagy madárra emlékeztet, s következtetéseket próbált ebből levonni az illető jellemére. Ezzel ma el-elmulat tréfás kedvében az ember, találgatván milyen állathoz, madárhoz hasonlít egyik-másik embertársa, de óvakodnám abból lélektani következtetésekre jutni. Pedig ez a lehetőség is állandóan kísért az emberi tudomány fejlődésében. Így a XVIII. században Gall orvos frenológiájával a koponyaalkatból igyekezett a szellemi képességekre és lélelalkatra következtetni, míg a legújabb időkben Ernst Kretschmer igen alapos munkája: *Körperbau und Charakter* fejti ki a testalkat és lelki konstitúció közötti összefüggéseket, három alaptípusra vezetve vissza a felnőtt ember testalkatát: astenikusra (vézna, inkább a csipő felé szélesedő törzsű, gotikus fej- és testalkatú emberek, akiknek szellemi képességei rendkívül fejlettek, értelmes, gondolkozó fejek), alléitikusra (erős, jól kifejlett melkas, atlétatermet, szellemiekben kiegyensúlyozott, élénkeszű emberek) és pyknikusra (gömbölyödő formákkal, kényelmes, jovialis, hullámzó hangulatvilággal és érzelmi élettel megáldott emberek). Kretschmer óta fokozottan érdekli ez a kérdés a tudományos világot: erről az oldalról is igyekeznek megközelíteni az egyéniség sokrétű világát.

Mindez csak az egyéni lélekre vonatkozott, ha ehhez szám-bavesszük az egyén társas vonzódását vagy magánykeresését és tanulmányozzuk a csoportalakulás lélektanát (kik barátkoznak

össze, kik értik meg egymást, kik lesznek hangadókká, vezetőkké a csoporton belül?), újabb területek nyílnak meg a kutatás számára: a társaság, csoport, társadalom lélektanának kérdései. Molnár Ferenc Pál-utcai fiúk örökség könyve mutat be egy ilyen kis csoportot, melyhez hasonlót felfedezhetünk a gyermek- és ifjúkor folyamán, a fejlődési foknak megfelelő alakban és célkitűzéssel neveltjeink életében is. Úgyhogy nevelt vagy vezetett egyén mellett számolnunk kell a megnevelendő vagy vezetendő csoport, osztály, iskola lélektanával is, mely a csoportalakulásnak, az osztályalkület kifejlődésének, az iskolaszemlem megteremtődésének lélektani rejtelmébe világít be.

Nagy vonásokban a tudomány mai állása mellett ilyenféleképpen fest az ember megismerésének mindenre kiterjedő feladatköre. Önkénytelenül felvetődik a kérdés: hihető-e az, hogy mindez szükséges a neveléshez, illetőleg, hogy még oly alapos ismeretek a tudományágakban telcelnek-e már valakit jó nevelővé? Nyilvánvalóan nem. A jó nevelővel úgy vagyunk, mint a jó művésszel, annak születnie kell s akiben nincs meg a benső küldetésérzet, szorgalommal, igyekezettel, önképzéssel sokat pótolhat, de még sem lesz soha ama istenadta nevelővé, aki nem is tud nem az lenni. Hányszor találunk más foglalkozási ágban dolgozó férfiakat és nőket, akik, ha gyermekekkel kerülnek össze, egyszeriben egész valójukkal nevelőkké lesznek. Kétségtelenül van tehát nevelői tehetség, ösztön, intuitív érzék, melyet nem lehet elfojtani, mely előbb-több a gyermekek és az ifjúság körébe vonzza az embert s többet onnan már el sem enged. Az ilyen ember valósággal »rabja« az ifjúságnak, a gyermekvilágnak, minden egyéb másodlagos jelentőségűvé törpül előtte és egész élete a felnövekedő nemzedék szolgálatába áll. (Albert Thierry, kitűnő francia pedagógus találóan fejezi ki ezt a gondolatot regényében, melynek címe *L'homme en proie aux enfants* — Az ember, ki a gyermekek zsákmánya lett! Nevelési elvei különben is a modern nevelés úttörői közé emelik: új, emberebb-ember kialakításáról álmodott, azért fáradozott, képzelhetjük tehát: mit érzett akkor, amikor 1915. augusztusában a harc téren embertársak vád küzdelmében érte a halálos golyó.) A jó nevelő olyan, mint a jó orvos: nincs számára hivatalos idő, minden pillanatban rendelkezésre áll neveltjeinek, mindig övéké gondolata, szíve, szeretete. Igazi nevelői attitűdra adott példát Jézus Krisztus, amikor, fáradtan lepihenve, hozzásereglettek a kisdedek és ő leintette az aggszagoskodó tanítványokat, akik kímélni akarták őt, s magához hívta a vidám, zajongó gyermekeket. De a jó nevelőt szükségképpen minden érdekli, ami neveltjeire vonatkozik, így örömmel köszönt mindenkit és minden tudományágot, mely az ő lelki életük felderítésével foglalkozik, szívesen tanul tőlük és belőlük: általában a jó nevelő nem hallhat eleget arról a végeredményben mégis csak rejtelmes életről, melynek egy-egy szaka felett ő örködhetik. Ezzel meg is jelöltük a jó nevelő lényegét: nevelői hivatásérzete irányítja, de örömmel fogad minden felfedezést,

mely neveltjeinek lelkivilágába bevilágít. Mindennek persze az alapja neveltjei iránti szeretete.

Mit kell tudnia tehát a nevelőnek önmagáról? Ismernie kell magát: tudnia kell mik a gyöngői, hol fenyegeti az a veszedelem, hogy saját egyéniségének követelései tódulnak előtérbe és elnyomják a reábizott bontakozó zsenge egyéniségeket. Különösen magába kell néznie akkor, ha sikertelen a nevelés, ha nincs eredmény, lelkiismeretesen mérlegelnie kell ilyenkor, vajjon nem rejlik-e a hiba önmagában. A nevelői munka állandó és soha be nem fejezhető önnevelést jelent, állandó önfegyelmézést és önjavítást. Találón mondta Valentin F. Bulgakov, Tolsztoj hajdani titkára, öt éves kis lányára mutatva: Ime, az én legjobb tanítómesterem! Tényleg nevelve, tanítva folyton nevelődünk és tanulunk. Régi, ismert igazság az is, hogy nem egy igazgató, tanár, akkor kezdi csak megérteni a gyermekvilág és az ifjúság lelki életét, amikor saját gyermeke kerül az iskolába. A nevelőnek önismeretét elősegíti a felnőtt ember lélektanának tanulmányozása, melynek persze éppenoly gazdag kutatási területei vannak, mint amilyeneket a nevelt egyén lélektanánál soroltunk fel.

Végül a pedagógiai szituáció, a mindenkori életkörnyezet ismerete is szükséges a helyes neveléshez, illetőleg a nevelés lehetőségeinek kellő mérlegeléséhez. Mert a tudatos ráhatás elenyésző amellet a sok élethatás mellett, mellyel utca, város, falu, társadalom, ember és állatvilág, természet és technika lepik el minden pillanatban a bontakozó lelket. Nevel a társadalmi környezet, a milieu, de nevel a korszellem is, így joggal beszélhetünk katasztrófális időszakokról (háború, háborúutáni élet, gazdasági válság), melyek egész külön lelkületet alakítanak ki a felnövekedő ifjúságban. (Ezen a téren is Nagy László az úttörőnk: A gyermek és a háború című munkájával, melynek német fordítása annyira ismertté vált, hogy egy oroszországi orvos, dr. Schneerson is belőle idéz, a forradalom, polgárháború és pogromok hatását kutatva a gyermeki lélekre: Die katas-trophale Zeit und die heranwachsende Generation.) Politikai irányzatok, világnézeti küzdelmek mind rezonálnak a gyermeklélekben és pedig sokkal zsengebb korban, mint azt általában gondolnók. Válságos idők lélekválságot termelnek ki (Fritz Künnel: Krisenbriefe. Die Beziehungen zwischen Wirtschafts-krise und Charakterkrise), de persze eladdig nem sejtett erőket is szabadítanak fel a felnövekedő nemzedékből, mert az élet él és élni akar. Így lesz a válság gyermekvilágából és ifjúságából megújítható, feltámadást áhító nemzedék. Mindez szinte metafizikai területre váltja át megfigyeléseinket s valóban a nevelőnek számolnia kell a vallásos lelkülettel, mely megnyilatkozik az emberlélek mélyén, akár nyer konkrét felekezeti kifejezést, akár nem.

Ezekben lennének összefoglalhatók a modern nevelés elméleti problémái.

A gyakorlat még bonyolultabb, hisz nem szorítható sem

írás, sem előadás keretébe: az a mindennapunk, maga az élet. Ezért csak vázlatosan jelölhetjük ki az egyes korokat.

A **csecsemő-korban** még legfontosabb szerep a higiénianak jut: a helyes táplálásnak és tisztántartásnak. De már itt is lehet beszélésről szó, igaz, hogy inkább csak szoktatás formájában, bár a kis pólyásbaba megfigyelője csodálkozva veszi észre, aránylag milyen hamar nyiladozik a gyermeki lélek. Szociális szempontból már elválnak itt a csecsemők sorsa: van, ahol csupa figyelem, gondosság, kínos tisztaság veszi körül, másutt nem törődhetnek vele, magára kell hagyni, órákig egyedül fekszik »bölcsőjében«.

Az **iskolaelőtti gyermekkorban** a kis proletárgyermekek javára billen a mérleg, persze csak látszólag: övök a szabadság, az utca, a gyermektársak, a grund. Igaz, hogy mindennek nagy ára van: csunya, sorvasztó betegségek, nyomor leskelődnek rájuk. A módos úri családoknál Fräulein vigyáz a kis ember minden lépésére: a jólneveltség szekaturái korán megkeserítik életét. A két véglet: a magukraahagyottság és az állandó ráncigálás között ott a nevelés középútja: hagyjuk társak közé, gyermek játszókedvét, leleményességét, engedjük társak közé, csak messziről figyeljük, a kis hontalanoknak pedig játszótérrel, napközi otthont: higiénikus, láthatatlanul is ellenőrzött életkeretet! Ilyenek a Montessori-óvodák is.

Az **iskolás gyermek kora**. Az clemi iskolában a gyermek az első komoly társadalmi keretbe jut s így megkezdődik számára a társadalombanövekedés tulajdonképpeni folyamata. Az első évek elhatározó jelentőségük lehetnek itt, ezért — a magam részéről — nem tudom eléggé hangsúlyozni és megbecsülni tanítókollégáink nevelői munkáját. Ha az helyes úton halad, ők teremtik meg a gyermek számára az átmenetet játékból munkába, a fantázia csapongásából a fegyelmezett gondolkodáshoz, ha ez nagyobb zökkenő nélkül történik, igazi lélek-művészekkel állunk szemben, akik előtt mély tisztelettel kell meghajolnunk.

A **serdülőkor**, mint igazi átmenet, rendkívül bonyolult lelki és testi folyamat. A praepubertás indiánromantikás, kalandvágyó, rabló és katonásdi szelleméből annyifelé ágazik a tulajdonképpeni serdülőkorba lépő fiatal lélek útja, megnyilatkozása, életformája, hogy tulajdonképpen nem is lehet róla egységes képet rajzolnunk. Vannak, akik nagyobb megrázkodás nélkül, vidáman élik át ezt az időszakot, mások viszont — s gyakran a legértékesebbek — a búskomorság, elzárkózás és magányosság már szinte patológikus szélsőségeibe esnek és megközelíthetetlenek. Vágyódnak szeretet, megértés után, de maguk teszik annak megnyilatkozását lehetetlenné. A lélek mélyében vulkánikus fejlődés készül, mely — ha Spranger fokozatait fogadjuk el, ilyenképpen alakul:

1. az »én« **felfedezése**. A serdülő gyermek nemcsak biológiailag döbben rá a beállott változásokra, hanem kezdi magát egyéniségnek érezni s féltékenyen őrzi e felfedezését. Otthoná-

tól főleg azért távolodik el, mert bántja, hogy mialatt ő benne világotfordulása él, szülei és testvérei köznapi dolgokat tárgyalnak és vadonatúj egyéniségét nem is méltatják figyelemre. Senki sem sejtí, milyen mély élményei vannak: senki sem törődik vele, »senki sem szereti«. Elmenekül tehát naplóhoz, költészethez, ki a természetbe, vagy — ha talál megértő vezetőt, — egyik-másik ideális felnőtthöz, tanárjához, ifjúsági vezetőhöz, akinek már új, kialakult egyénisége nyilatkozhatik meg, aki nem tud semmivel a köznapi, régi gyermek-énről. Az ilyen vezetőt aztán isteníti a szeretet, megértés, ideál ulán sóvárgó zsenge lélek.

2. Az életterv kialakulása. Lassanként közben bontakoznak a jövő körvonalai: a felfedezett saját egyéniség mámorából valósággraébred a serdülő és kezdi keresni helyét társai, környezete, nemzete, az emberiség körében. Sőt lázas munka vagy fogja el, meglátja, mennyi a tenni-, javítanivaló: készül valami nagyra, elhatározóra, mely néha nem kevesebb, mint világ-megváltás. Tanulni, tudni, jobbá, szebbé tenni embereket, intézményeket, világot, csak semmi megalkuvás: ilyen nemes felbuzdulások jellemzik ezt a kort, melyet meg-nem-értő, lehgigadt felnőttek megmosolyognak vagy lázadásnak minősítenek és igyekeznek letörni. Pedig csak egy kevés megértés és sok szeretet kell, hogy meglássuk a mindig fejlődni, megújulni igyekvő élet nagyszerű erőit benne, azokat ápoljuk, élesztgessük és óvjuk a túlzások, kisiklások veszélyétől.

3. Belenövekedés az életsíkokba. A lázas felbuzdulás lassan lelohad, a serdülő rájön, hogy a világot nem lehet sarkaitól kiemelni, beletörődik a különböző életsíkokba, munkát vállal, hozzáidomul a keretekhez, vagy ha megmarad lázadónak, a kereteket átformáló vagy megváltoztató reális programok síkján helyezkedik el.

Ez a fejlődés egyének szerint igen változó, korhatárai sem állapíthatók meg egységesen, vannak, akik aránylag hamar megfutják a fejlődés etapjait, mások viszont még az ifjúságon túl is serdülőkori forrongásban élnek.

Minket inkább az érdekel itt, mit tehet a nevelő a serdülőért. Kétségtelenül a nevelői feladat legkeményebb megpróbáltatása ez az időszak, majdnem tehetetlennek bizonyul a legjobb nevelői szándék is: a bölcs várn-tudás, a serdülő melletti lántoríthatatlan kitartás és igen-igen sok szeretet látszólag negatív nevelői álláspontjára kell helyezkednünk. Ennek a kornak legmélyebb lényege: az önálló lelki életre, saját egyéniségének kifejlesztésére való törekvés, ebben nemszabad gátolni az ifjút és csak észrevétlenül lehet irányítani. Az életterv kialakulásának időszakában ifjúsági szervezetek, helyesen irányított cserkészlet, feladatok, felelősség reáruházása az ifjúra, egészségesen befolyásolhatják munkavállaló kedvét és ideig-óráig ki is elégíthetik.

Hogy a középiskola mai formája: a tudástadagoló és reprodukáló tanítási rend a lelki élet ilyen finom változá-

sainak és időszakainak nem felelhet meg s így az iskola tulajdonképpen idegen marad az ifjúság számára, legbensőbb életéhez alig van köze, az ma már közhely. Gyökeres megváltoztatásához, a modern pszichologia útmutatásai alapján fejlődéshez mért felépítését nem igen kísérlik meg, csak toldoznak-foldoznak rajta, mert senki sem mer hozzányúlni, annyira teljesen új iskola-formával kellene próbálkoznia. Így tengődik a középiskola tovább, magában hordozva a sok ellentmondást, s mindjobban kimélyítve a szakadékokat oktatás és nevelés, iskola és élet, mechanikus tudáshalmozás és lélekfejlesztés között. Az új-iskolák, reformtörekvések (munkaiskola, iskolaközösség egyelőre egy-egy hátor ember elszigetelt és mégis sikeres kísérletei csak (Leitmeritz: Freie Schulgemeinschaft).

Kaotikus időkben, világnézeti harcok közepette, eszmék forgatagában találhatunk-e olyan egységes nevelői eszményt, mely szemünk előtt lebeghet nevelői munkánkban? Ez a nevelői eszmény, ámbár a modern nevelés hirdeti, régi már, sokratesz is érte lelkesedett. A jövő embere merjen nyílt szemmel járni a világban (igazságszeretet), merjen minden igazságtalanságért kiállni, különösen, ha másokat ér (igazságérzet) és érezze át, mennyire nem lehet közömbös senki számára embertársai sorsa és élete (szociális lelkiismeret). Az ilyen embert semmiféle világnézet és társadalom nem nélkülözheti, ha építő és embert-nemesítő szándékai vannak.

Krammer Jenő (Érsekújvár).

Egyesülettünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát órom viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,

Stefanik-utca 14.

csináltatják ruháikat.

STAMPAY ÉNEK ES IMAKÖNYVE

288 oldalon, 320 énekkel, 120 oldalnyi imával s a legújabb összes ajtatóssági imákkal, mint Kis St. félévazonkötésben: 8, egészvázson kötésben: 10 Ké. A dr. Pécsi-féle »Hozanna« c. egész évre szóló népies imákkal (120 old.) bővíve (400 old.), mint Nagy St. egészvázsonban 13.50 Ké. Viszonteladónak 25 % kedvezmény szerint: 6, 7.50, 10 Ké áron csakis utánvétellel kapható. A portót a rendelő fizeti Kotta: I. II. füzet: 5—5 Ké. Stampay, Kőbólkút.

FÓRUM

Pósa Lajos szoboralapzatára gyűjtött összeg elszámolása.

Kedves Tanító Testvéreim! Advent van. A várakozás és megérkezés borús és ködös idejét éljük. Szomorú tekintetünk a jövőendő titokzatos ködébe vész, reményünk csüggedez, de azért ilyenkor, mint több évszázadokkal ezelőtt is, hittel várjuk egy szebb és jobb jövőendő hajnal hasadását, tanítói tövises és göröngyös életútunk megjavulását, nehéz életsorsunk jobbrafordulását, hűséges, de terhes iskolai munkásságunk méltó elismerését, fent és lent kellő értékelését.

Gondolom, többen várhattak már erre is, hogy a begyűlt összegről elszámoljak lapunk hasábjain és tájékoztassam különösen azon kedves kartársaimat, kik a mai nagyon nehéz gazdasági viszonyok között is a túlságosan megszorított bajok, gondok özönében képesek és szívesek voltak a szlovenszki magyar tanítóság áldozatkészségének, ügybuzgó fáradozásainak, a minden szépért, ideálisért lelkesülni tudó eszme megvalósításának tanújelét és bizonyosságát adni, a magyar gyermekköltészet megteremtője: Pósa Lajos szoboralapzatához 78 %-os arányban hozzájárulni és végül engem, a kartársat nemeselem elérésében reményemen felül támogatni.

Hála és köszönet tölti el most keblemet, elsősorban Isten iránt, ki erőt adott nekem a századokra szóló gyönyörű munka elvégzéséhez, másodsorban pedig kedves Kartársaim és nővendékeik, úgyszintén a tiszt. adományozók iránt, kik mindannyian a téglák és homokszemek lerakásában, építésében résztvettek, s az igénytelen bár, de az önzetlen szeretet szülte szoboralapzat megteremtése érdekében ide adták, vagy elküldték koronáikat, filléreiket, szívesen, amivel gyermekeink, unokáink, de hivatásunk nevében is a Pósa Lajos emlékezetének megörökítésével szemben tartozánk.

S itt nem mulaszthatom el, hogy még egyszer és utoljára ki ne fejezzem mélységes hálám és tiszteletteljes köszönetemet a Sz. A. M. T. E. Elnökségének; Boross Béla főszerkesztő kartársnak, a mindenben legkészségesebb tanácsadóm és irányítómnak; Gáspár János kedves barátomnak, a Pósa-dalok megteremtőjének és a Pósa-kultusz lelkes ápolójának; úgyszintén mindazon tanítói járásköröknek és tanteszületeknek, végül egyéneknek is, akik lehetővé tették kisebb-nagyobb adományaikkal azt is, hogy a Pozsonyban felállított Tanítók Házában egy Pósa-ágyalapítványra 1000 Ké-t juttassak. Bizonyára mindnyájuk helyeslésével találkozom itt és jóleső érzéssel veszik tisztelt Kartársaim ez utóbbi kedves hírt, hogy necsak Radnótban, a szülőföldön, de a Tanítók Házában már korán találkozozék a majdan felnövekedő tanítói generáció Pósa Lajos szellemé-

vel, a gyermekköltő halhatatlan emlékével is! Hadd hirdesse az az ágy mindenkor és juttassa eszébe minden ott felnövekedő és e nehéz pályára készülő fiainknak a tanítói ígét: »Szeresd a gyermekét!«

De legyen szabad ugyanitt és ez úton is kifejezést adni hálás köszönetemnek, ama nem várt s talán meg sem érdemelt szívélyes távirati üdvözlétért a Galánta—Sellyci Tanító megye tanítóságának, de azon Kartársak és Kartársnőknek is, kiknek eddig nem válaszoltam soknemű elfoglaltságom miatt, akik szíves, buzdító és teltre serkentő leveleikkel kerestek föl és gyenge erőmet megacélozták, akaratomat fokozták, a sok és különféle akadályok legyőzésében és a soknemű munka elvégzésében támogattak.

Szerény viszonzásul szíves adományaikért egy csekély, de kedves ajándékkal igyekszem meglepni Tanító Testvéreimel még karácsony előtt. T. i. az adományozóknak el fogom küldeni kb. 120 példányban Pósa Lajos mellszobrának és az alapzatnak képes lapját. Fogadják tőlem szíves megemlékezésül, mint a felejtethetlen és örökké nevezetes tanítói ünnepély kedves ereklyéjét oly szeretettel, mint amily szívesen küldötték el adományait az alapzatra hozzám! Tisztelettel kérem Kartársaimat, hogy az iskolai krónikában helyezték és őrizték meg annak a képét, ki a gyermeki lelkekbe örökre felejtethetetlenül véste be költeményeivel és egyéb munkáival halhatatlan nevét!

Itt jelenthetem tisztelettel azt is, hogy egy szép és ízléses Pósa-Albumot is csináltattam oly célból, hogy egyrészt abban a szoborra, alapzatra és az ünnepély lefolyására vonatkozó összes adatok (vezér- és újságcikkek, kéziratok, beszédek stb.) nyerjenek helyet, hogy így az utókor részére megőriztessenek, másrészt a szobrot meglekintők és aziránt közelebbről érdeklődők beírassák nevüket. Eddig 20 személy tekintette meg és érdeklődött lávolabbi vidékekről, közülök 10 gyermek volt.

Lehetnek egyesek részéről megjegyzések arra vonatkozólag, hogy az elszámolás miért késelt ily sokáig? Hát azért, mert én is vártam, sőt még most is várom egy gyönyörű kijelentés beteljesülését, melyet jelen soraimmal egyidejűleg szerettem volna k. Kartársaim szíves tudomására hozni, annyival is inkább, mivel ez az egész mozgalom és elvégzett munka megkoronázása lett volna. Sajnos, ez még mind e mai napig előitem ismeretlen okok következtében, egyelőre adventi ígélet maradt.

Ha majd elérkezik ez a legkedvesebb és várva-várt ígélet beteljesülése, nagy örömmel és lelkesedéssel fogom lapunkban azt közölni.

Legutóbbi nyugtlázásom (M. T. 15—16. sz.) óta Lepórisz László ev. tanító és növendékei Perjése 22 Ké-t, N. N. kartársam 50 Ké-t adományoztak, kiknek itt is hálás köszönetem tolmácsolom, a szoborbizottság nevében.

És ezek után a végleges elszámolást bátorkodom b. tudomásukra adni a következőkben:

Begyűlt összesen 9307 Ké 15 fill., kiadás 6692 Ké, maradvány 2615 Ké 15 fill. Ez az összeg, mint szoborfenntartási alap, a rimaszécsi takarékpénztárban betétkönyvecskén 3.82%-os kamattal mellett kamatozik. A kiadási tételek száma 45. Mind nem sorolhatom itt elő, de tájékoztatóul a nagyobb tételeket közlöm: Szoboralapzat elkészítéseért Ferenczi István rimaszombati kőfaragónak 3000 Ké, Pósa-ágyalapítvány a T. H.-ban 1000 Ké, gyűjtési engedélyért 438 Ké 50 fill., 350 gyűjtőív, boríték, bélyeg 281 Ké, a szobor hazahozatala és vámja 230 Ké, Pósa-album 190 Ké, levelezési és okmánybélyeg 245 Ké 60 fill., szoborlepel 100 Ké. A többi tételek 100 Ké-án aluliak.

Hallani vélem ezek után egyes Kartársaim részéről, hogy a begyűlt összegből miért csináltam ilyen olcsó szoboralapzatot? Felvilágosításul a következőket bátorkodok előadni.

Boross Béla kartársam iniciatívájára még 1933. május 3-án benyújtottam a gyűjtés iránti kérvényt a járási hivatal útján az orsz. hivatalhoz, s az engedélyt 1934. május 5-én kaplam kézhez s az ehhez illetékes útmutatást és különféle feltételeket május 26-án küldték le hozzám, így a gyűjtésre alig maradt 6 heti időm. A legnagyobb bizonytalanságban kerestem föl Kovács Alajos orsz. elnök urat, ki volt szíves megnyugtatni, hogy amennyiben nem lenne elegendő pénzem, úgy az orsz. egyesületünk pénztára segítségemre jön. A kőfaragó mester is sürgetett a munka megkezdése, illetőleg az anyag beszerzése végett, úgyhogy június 1-én megkezdődött a munka. De ebben az időszakban a szétküldött 350 gyűjtőívnek alig tizedrésze futott be, annak is 90%-a 30–40 Ké-val, a nagyobb összegek f. é. június második felében érkeztek be hozzám, amidőn a terven és az anyagon változtatni az idő rövidege miatt már lehetetlenség volt. Rajtam kívül eső okból lett tehát a szoboralapzat ilyen olcsó. Talán ezért neveztetett az ünnepélyen igénytelennek az egész mű, de bátran kérдем, lehet-e a szeretet igényes, mely ezt az egész művet létrehozta? De szerintem (és talán itt azoknak helyeslésével, akik a művet látták, találkoztam is) ez teljesen megfelel, mivel az iskolaépület, a környezet, a lakosság, de maga Pósa Lajos is egyszerűek és igénytelenek voltak, illetőleg ma is azok.

És ezek után, ha önzetlenül végzett munkámban fogyatékoság és hiány mutatkozik, szolgáljon segítségemre az, hogy mindent szeretettel, tiszta szándékkal tettem a nagy cél érdekében.

Elszámolásomat kérem sziv. tudomásul venni! Szíves szeretettel és meleg üdvözzettel köszöntöm kartársaimat a szoborbizottság nevében is.

Radnót, 1934. december hó.

Bodon Lajos, tanító.

Tungsram telepes 3+1 csöves rádió olcsón eladó. Juhász tanító, Léva.

EGYESÜLETI ÉLET

Jegyzőkönyv-kivonat,

az Á. M. T. E. párkányi járáskörének 1934. november 15.-én Párkányban megtartott rendes közgyűlésének jegyzőkönyvéből.

Bíró Béla járásköri elnök megnyitó beszéde tömörítve a következő: Tanítói munkánk e jelszóban fejeződik ki: Másokkal jól tenni kötelesség. E célnak megfelelni republikánkban, különösen kezdetben, nagyon nehéz volt. Azért ezen fenti irányelv jobb megvalósítása céljából az itteni magyar tanítóság egyesületbe igyekezett tömörülni. A tanítóság ezen egyesülési gondolatát a Párkány-vidéki tanítóság terjesztette s növelte oly erőssé, hogy annak tettbeszökő energiája képes lett a Szlovenszkói Á. M. T. E.-t létrehozni. Eppen ezért a párkányi tan. járáskör tanítósága hivatott ma is leginkább arra, hogy őrt álljon ennek a tanítói egyesületnek mind befelé, mind kifelé szolgáló ténykedésénél, hogy az egyesület vezetésében esetleg felmerülő hibákat jóakarattal korrigálja, s hogy — az idők szellemét figyelembe véve — országos egyesülete fejlődési irányának megszabásánál mérvadólag közreműködjék. Mindezeknek tudatában meri hangoztatni, hogy szükségesnek véli az Á. M. T. E. reorganizálását, új alapokra oly módon való fektetését, hogy republikánk össztanítóságával szorosabb kapcsolatba juthasson. Így erejét más egyesületek erejéhez kapcsolva mind a maga, mind az össztanítóság életharcának győzelemrevitelét okosan biztosítja.

A közgyűlés dicsérettel adózik s köszönetet mond Beluch László bényi tanítónak a reformiskoláról szóló tartalmas s szemléltető előadásáért.

A közgyűlés a beérkezett pedagógiai pályaművek ügyében a következőleg döntött: A beérkezett pályaművek közül kettőt — Gyakorlati vezérkönyv a rajztanításhoz c. rajztanítási útmutatást és Elrabolt gyermekek c. karácsonyi ifjúsági színművet — ítélt hosszas vita után a közgyűlés elfogadhatónak. Mindkét mű szerzőjének 500 Ké jutalomdíjat szavaz meg.

Bitter Béla párkányi ig. tanító az amerikai mogyoró természetéről tart személyes tapasztalatai alapján igen tartalmas s érdekes előadást. Szíves útmutatásait czúttal köszöni meg a közgyűlés.

A közgyűlés tudomásul veszi a Tanítók Háza intézményének szövetkezté váló átalakítását, de jogát a párkányi járáskör tanítósága árváinak ottan való kedvezményes elhelyezésére fenntartja.

A Párkány-járásai tanítóság a szögyéni tantestület indítványára felhívja a Tanítók Könyvesboltját, hogy tankönyvek és pedagógiai szakművek kiadásával is foglalkozzék.

Ezek után az elnök felszólítja Szabó Emil muzslai tanítót, hogy referáljon a közgyűlés előtt, mint a párkányi járáskör tanítóságának megbízottja afelől, mit és hogyan intézett a tanítóságot a legutóbbi központi tiszti választásoknál ért választói jogi sérelem tárgyában.

Szabó Emil jelenti, hogy a fenti ügynek a nyilvánosság előtt lefolytatandó, azaz nyílt tisztázása céljából cikket írt a M. T.-ba, azzal a mellékelt megjegyzéssel, hogy a cikk közlésétől félni felesleges, mert az igazságnak mindenképen, tehát a cikk leközlése nélkül is ki kell derülnie. A cikket a M. T. nem közölte le.

A közgyűlés a le nem közölt cikk felolvasását kívánja. A felolvasás megtörténik.

A közgyűlés egyhangúlag azonosítja magát a cikkben foglaltakkal, azaz a cikkíróval együtt elítéli a központi tiszti választás legutóbb alkalmazott formáját s ellene egyhangúlag tiltakozik. Útasítja a kerületi vezetőséget, hogy juttassa a közp. vezetőség tudomására a Párkány-kerületi tanítóságnak a legutóbbi központi tiszti választás formája ellen való s ezideig fenntartott vétőjét, valamint hozza a M. T. szerkesztőségének tudomására Szabó Emil **Kiáltás a tömegből** c. cikkének nem közlése miatt való rosszsalását. Minden félreértés elkerülése végett hangsúlyozza azonban a cikkíróval együtt, hogy nem a megválasztott tisztikar összes személyei ellen, hanem csupán a választás helytelen, minden demokratikus elvet megcsúfoló formája ellen emel kifogást, s csodálkozását fejezi ki afelett, hogy a közp. tisztikar mandátumát ily választás mellett elfogadja.*)

Kmf.

Szabó Emil, egyes. jegyző.

A jegyzőkönyvi kivonat hitelél:

Szögyén, 1934. december 5.

Bíró Béla, egyesületi elnök.

*) Lásd jelen számunk vezércikkét. (Szerk.)

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.

Átutazóknak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás. Kerthelyiség tekepályával. Szolid árak. Pontos kiszolgálás. Tanító uraknak ételeknél és szobáknál 10%-os kedvezmény!

A gyakorlati életre való nevelés a legfontosabb.

Minden idők pedagógusai arra törekedtek, hogy a tanítás módját úgy helyezték előterbe, hogy azzal a legfontosabb pedagógiai elv érvényesüljön. Úgy, hogy legkönnyebben érthessen el legjobb eredményt.

A »legkönnyebb« kifejezés úgy a tanulóra, mint tanítványra egyformán vonatkozik. Ez alatt a tanítás módját, s a tanulónál a megértés lehetőségét kell számtani. Ambíciót, a tantárgyak iránti szeretetet kell legelső sorban tekintetbe venni. Úgy kell azt a gyermekek elé tárni, hogy benne a gyermek örömet lelje, megérezze, meglássa, hogy az iskola minden tantárgyának célja az, »Ő« szellemi megerősítése. A megcélzással a »Ma« nehéz viszonyaira való tekintettel megedzése az életharcrá.

Ez a dolog kell, hogy a gyermek lelkében már I-ső osztályos korától ismeretessé váljék. Minél magasabb osztályban van, annál inkább kell a tudatossá vált dolognak útát nyitni a fejlődéshez. Annál inkább kell a bontogatott szárnyakat a repülés helyes módjára szoktatni. Egyszóval önállóvá nevelni a gyermeket.

E nevelési módot kívánom én pár szóval alátámasztva bemutatni. Előre bejelentem, hogy az osztály VII—VIII. vagyis a felső tagozat. A növendékek egy része a múlt évi növendékeim, a másik része két évvel ezelőtől voltak azok. Egyszóval a növendékek ismernek engem, én pedig őket.

Szinte fülembé cseng a sorok olvasóinak megjegyzése: »Már megint valami új! Nem elég a megterhelhetése a gyermekeknek, a tanítónak, még újabbal akar előlépni!« Tévednek ezek a kollégáim! Semmi sincs a nap alatt új. De az új dolgot mindig belé tudjuk helyezni a tanítás keretei közé anélkül, hogy akár a tanítvány vagy a tanító meg lenne terhelve.

Mint említettem, az életre nevelés a fő. Önállóvá, edzetté kell a gyermeket tenni. Ezt pedig úgy érhetjük el, ha megtaláljuk a módját dolgok megszeretésének.

Az alsó fokon a gyermekek fogalmazási készsége, a tanítóhoz kötött. Önálló fogalmazásában sokszor óriási hibákat találunk a felépítés, az elrendezés, legtöbbször a témának tökéletlen ismerete folytán.

Mit teszek én? A heti óraszámok egyike a törvény szerint »Szabadóra«. Ezt én úgy értelmeztem, hogy az előadási készség fejlesztésére szabad előadásban gyakoroltatam a növendékeimet úgy, hogy a már lüzelesen átvett anyagból egy gyermeket kijelölök, aki a tanultak alapján az ő lelkében élő gondolatokat a saját izlése, módja szerint előadja. Az előadásban nem csak az iskolai anyagot, de a másutt hallott-látottat is beleveheti. De ugyanakkor a tárgy megbírálására egy másik fiút is kijelölök. Az eredmény? Az illető anyagból való tökéletes készület. De elértem azt is, hogy minden gyermek mindig készül, mert nem tudja, nem lesz-e Ő, aki a témát, mely a tárgyhöz tartozik, kidolgozza. De, hogy a dolog unalmassá ne váljék, ének, szavattal tesszük a dolgot elevenné. Iparkodik mindegyik tökéletesen — már

amelyet egy 12–14 éves gyermektől elvárhatunk — végezni.

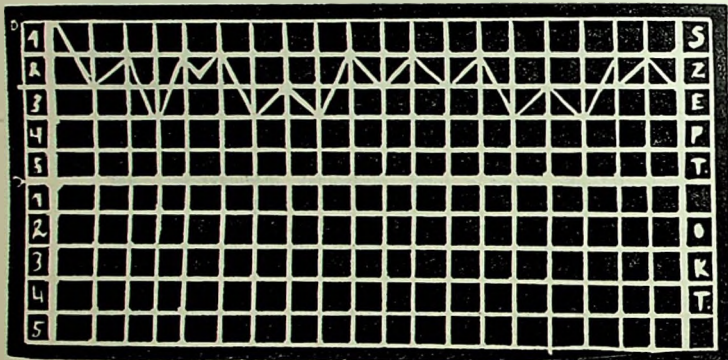
Szeptembertől teszem ezt, csüggedést, fáradtságot nem látok, de tapasztaltam erős akaratot, iparkodást. Biztatóul, minden előadás az osztály önképzési naplójába lesz sajtálkezőleg beírva úgy a bíráló neve is.

E célom keresztűlvitelében nagy segítségemre van a bevezetett »Szorgalmi görbe« vezetése. Ez meg miféle csodabogár? Egész egyszerű dolog. Ennek segítségével ambicionálom a gyermeket, hogy naponta készüljön. Ez mintegy biztatja a gyermeket arra, hogy bizonyítványából a rossz jegyek eltűnjenek. Még az úgynevezett rossz tanulók is azóta javultak.

Ezt a következőkép készítjük:

Egy $\frac{1}{4}$ ív papírt hosszában 30–31 részre, szélességében 10 részre osztom. A 30–31. a napokat, a tíz a hónapokat jelzi. A tíz rész egyike-egyike meg öt részre osztódik, mely a jegyeket jelzi. Így fest a dolog:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19-31

stb.

Az »0«-tól húz vonalat a növendék a saját ítéllete szerint addig a vonalig, amely azt a jegyet jelenti, amelyre magát az nap elkészülve érzi. Időközben felel. Hónap végén a felelet jegyei, a görbével összehasonlítva tiszta képet ad:

1. Helyes volt-e bírálata a tanítónak.
2. Nem becsüli-e túl magát a tanuló.
3. Ha eltérés van, az ok keresésére alkalmat ad.

Ezzel a gyermek helyes ítélőképessége erősödik, vérévé válik az a cserkész igazság: »Onmagával szemben szigorú, másokkal szemben igazságos«.

És sorokban gyakorlati tanítási elveket kívántam megismertetni. Olyanokat, amelyekkel legkönnyebben elérhetjük a legjobb eredményt.

Magam részéről meggyőződtem, hogy beválnak a gyakorlati életben úgy annyira, hogy amikor az a 14 éves gyermek elhagyja az iskola falait, amikor az élet terhecséjét megismeri, az iskolából hozott edzettsége, igazság érzete csak megbecsült alanyává teszi a társadalmi életnek. Olyan polgár válik belőle, amelyet a „Ma” kíván a társadalomban.

Willand János.

SZINMŰVEK — VIGJÁTEKOK.

Amit az erdő mesél (Géczi), népszínmű 3 felv.-ban
 Bonyodalmas lakodalom (Tury Varga), népsz. 1 felv.
 Borsosné bolondja (Török R.), komédia 1 felvonásb.
 A cigány (Szigligeti), népszínmű 3 felvonásban
 Csordaeresztés után (Mahovits), vígjáték 1 felv.-ban
 Egy fertály föld (Deli), tanyai vígj. 1 felvonásban
 Éljenek a tűzoltók (Follinus), bohózat 1 felvonásb.
 Erdei árvácska, prot. vall. színmű 5 képben
 Az erdész mátkája (Krausz Bellus), népsz. 3 felv.
 A falu rossza (Tóth), népszínmű 3 felvonásban
 Füstös mög a Riska, cigánybohózat 1 felvonásban
 Füstös More szerencséje, cigánybohózat 1 felonásb.
 A gyimesi vadvirág (Géczi), népszínmű 3 felvonásb.
 Kolduskisasszony (Illyésné), népszínmű 3 felv.-ban
 Mélyen tisztelt hölgyeim (vidám konferanzok)
 Megbukott a női tűzoltóság (Knábel) bohózat 1 felv.
 Estván sógor a sztratoszférában, vidám monológ
 Peti cigány keservei, vidám monológ
 Nólás Kata (Györi), népszínmű 3 felvonásban
 Az ördög párnája (Tóth), népszínmű 3 felvonásban
 Piros bugyelláris (Csepreghy), népszínmű 3 felv.
 A sárga csikó (Csepreghy), népszínmű 3 felv.-ban
 Theater Mucsá (Darvas), vígjáték 3 felvonásban
 Vig némajátékok (Schön) I., II. r.
 Csitri (Kersék), énekes vígjáték 3 felvonásban
 Szeressétek egymást (Kersék), páros jelenet
 Palóctündér (Horváth), népszínmű 3 felvonásban
 Légy jó mindhalálig (Móricz), színmű 3 felv.-ban
 Pintyő és Pintyőke (Farkas I.), színmű 3 felv.-ban
 Horkolás a jelszó, bohózat 1 felvonásban

A felsorolt színművek

kaphatók szövetkezeti könyvesboltunkban, Galántán.

KRÓNIKA

Az európai ember élete kezd amerikai ritmusban peregni.

Eleinte csak mint neveléses furcsaságokat figyeltük meg az amerikai ember külső szokásait, s európai társaságokban, klubokban bizonyára nagy meglepetést kellett volna, ha valaki oda lép hagyott szürke cilinderral lép be, vagy valaki a kényelmes bőrkarosszékekben lábait az asztalra rakva helyezkedett volna el. Bár ezeket a furcsa szokásokat, melyek tagadhatatlanul nem tartozékai az amerikai életritmusnak, de legfeljebb ismertetői, vagy kísérő jelenségei, az európaiak nem is sajtáltották el, sőt ma talán már meg sem is botránkoznának rajta. Hogy amerikaiasodunk, annak jeleit inkább életünk belső tartalmán s egyéb lényegi elváltozásán vélem felismerni. Eleinte csak a külső attitűdöket vettük át, szinte majmolva, ma már a belső berendezettség még a kinövéseket és bűnöket is átlántálta hozzánk.

Tévedés volna azt hinni, hogy a különleges amerikai életritmus kialakulásának okozója tisztán gazdasági természetű. Ha igaz is, hogy Amerika, mint századokon át a korlátlan lehetőségek hazája, a kevésbbé kiválasztott emberegyednek is tudott karriert nyitni, sokszor nem is szorgalommal, kitartással, de a becsületről és tisztességről alkotott tágabb értelmezés folyán: a lakosság mégis csak kereszttyén kulturán és morálon nevelkedett fehér faj, mely az ősi tradíciókhoz éppen az őshazától való elszakadottság miatt valami megható nosztalgiával ragaszkodik. Annak a különleges amerikai életformának a kialakulásában legfigyelemreméltóbb erőltényező a három fajnak: a fehér-, néger- és indián fajnak, egymásra való kölcsönös hatása. És bár az amerikai ember képes lenne emiatt talán késre is menni, mégis az az igazság, hogy a három fajta közül a legáthatóbb, a legátalakítóbb a néger életritmus. Nem arra gondolok, hogy az Amerikából elindult, sokszor elgáncsolt, művésziellenek deklarált jazz teljes hatalommal uralkodik ma minden zenei formán, kikapcsolom azt a talán véletlenszerű tüneményt is, hogy a mai táncok csaknem kivétel nélkül néger ősszülőktől származtak, nem nevezem a néger hatás elhatalmasodásának, hogy a néger eredetű szakszofon rikoltja túl ma a legtradicionálisabb zeneműfajt is, de az igazán a néger hatás diadala, hogy a ma költői, különösen zenészei, néger dalokat és

néger ütemű költeményeket írnak, mert ezt követeli a közizlés. És a büszke Broadway hiába is tiltakoznék ellene, hiába is ellenezné azt, hiába is tagadná: abban a csodálatos frissességű lendületben, melyet fejlődésében jelmutat, a néger stílusnak és technikának köszönhet a legtöbbet. És mikor mind-ezeket egy komoly tudós, Paul Roberson, a Columbia egyetem honoris causa doktora megállapította, az amerikaiak majd megkövezték érte.

Most aztán az átvett különleges életformának megvannak a vadhajlásai is. Ha az amerikai művészet, tudomány, zene néger hatás alatt áll, de néger ravaszság szülte a gangszter világot is. Annak kegyellen raffinériája szinte másképpen meg sem is magyarázható. Fehér ember saját belső énjéből képtelen is lenne olyan körmonfont gazteltek elkövetésére és elfedezésére, mint a néger velleitásokkal szaturált amerikai. Európai, ha még olyan gazember is, aligha ragadtatná magát gyermekrablásra, vagy olyan pokolbeli gyermekgyilkosságra, mint amelyet a Lindbergh Baby esetében láttunk. Hol van az európai alvilág lakóiban akkora hidegvér, megfontoltság, szinte sportszerű rutin, amelyet például a Dillinger embereinél láttunk? Ime, itt a friss vérátömlesztésnek árnyoldala.

És ez a forma, ha még hibával nem is egészen, lért hódít nálunk is. Egyelőre még csak a zenéjénél, sánzonjainál tartunk, még néger költeményeket, regényeket sem nem gyártunk, sem nem olvasunk, a flapper is alig ismert még a mi nagy városaink lányai között, bár a jampec már gyakori. Az amerikai példából tanulni kellene. Csak addig engedni a befolyásnak, míg az nem árt. Az érényekre, a ritmusra, a szorgalomra, a frisseségre szüksége van a korhadó, itt-ott láthatatlan sebektől roskadozó európai életformának, de a gangsztervilág csak maradjon ott, túl a tengeren.

Szepesi Gyula.

Rövidesen megjelennek az új tanterv alapján készült alábbi tankönyvek: 1. Polgári neveléstan és egészségstan.

2. Nemzetgazdaságtan.

3. Ipari számtan és kalkuláció.

5. Nevelő oktatás kézikönyve.

Az új tankönyveket a komáromi iparostanonc szakiskola szerkesztőbizottsága adja ki.

SZEMLE

Mindkét kéz kiképzése és annak értéke az iskolában.

Írta: Adler Ernő.

A mindkét kéz kiképzésének problémájáról emlékezett meg röviden a Magyar Tanító 20. száma »Szemle« rovatában, s ez impulzust adott arra, hogy ezzel a kérdéssel behatóbban foglalkozzam, vajjon van-e ennek értéke az iskolában és lehetséges-e ennek megvalósítása?

Dr. Fraenkel Manfréd charlottenburgi orvos: »Die doppelhändige Ausbildung und ihr Wert für Schule und Staat.« (A kétkezes kiképzés értéke az iskola és állam számára) című munkájában ismerkedhetünk meg a kétkezes kiképzéssel alaposabban s ezért kartársaim számára röviden ismertetni fogom e munkát.

A 150 lapra terjedő munka három részre oszlik. A harmadik rész a tulajdonképeni gyakorlati értékű, ahol harmincharom kép, különféle íráspróbák és rajzok bizonyítják a kétkező munka előnyeit. E részben különösen sok gyakorlati útbaigazítást nyújt Tramnau F. königsbergi tanfelügyelő, a kétkezes kiképzés lelkes híve. Ugyanitt három külön lapon láthatók azok a balkézrel készült rajzok és nevelő kézimunkai eredmények, amelyek a königsbergi balkézképző tanfolyamon készültek el.

A munka első részében Fraenkel a katonaság és a tanulóifjúság körében gyűjtött adatokkal és ezek statisztikai kimutatásával bizonyítja a jobbkezőkultúra hibáit, annak sokszor végzetes következményeit, aminek legfőbb oka az iskolai jobbkezes írás, a jobbkezőkultúra által okozott hát-, szív- és tüdőbajok. A közeletről nézés, a rossz világítás, a rossz iskolai padok, de különösen a közel hatezer éve kultivált jobbkezőkultúrával vétünk a gyermekek testi épsége ellen. A sok rövidlátó és ferdenövésű gyermek számának napról-napra való szaporodását Fraenkel az írásközben való rossz testtartásnak tulajdonítja. A rossz testtartás legfőbb oka pedig szerintem az, hogy dölt betűket íratunk

a gyermekkel, ezért azt ajánlja, hogy ez ellen kell felvenni a harcot, mert az egyedüli célravezető eszköz az álló írás.

A könyv második részében a dölt írással szemben az álló írás célszerűségével foglalkozik. Számtalan sok pedagógusnak és különösen sok orvosnak a nevét említi itt meg Fraenkel, akik valamennyien az álló írás mellett foglalnak állást és utalnak azokra a feltétlenül káros hatásokra, amelyek a dölt betűk gerincoszlopára, a szemre és egyéb szervekre gyakorolnak. (Itt megjegyzem, hogy »Az új, egységes és egyszerűsített betűk írásának vezérvérvénye« c. kis munkámnak egyik kritikusa A jövő útjain c. kiváló pedagógiai folyóirat VIII. évfolyamának 2-ik számában evetelt írja többek között: »A cschszlovák iskolaiügyi és népművelődésügyi minisztérium már végleg elrendelte az egyszerűsített és egységes latin betűalakok használatát s Adler ehhez ad leírással kísért mintákat. A legtöbb reformátorral ellentétben dölt betűmintákat mutat be. Testtartási okok az álló írás mellett szólnak, karakteresebb is az álló gyerokírás, viszont a természetes csuklójajlás a dölt betűk ívét írja le.« stb.) Fraenkel a balkézrel való írásnak tulajdonít nagy értéket és itt hosszasan kifejti, hogy nem helyes az az érvelés, hogy balkézrel ha írának, jobbfelel kellene kezdeni az írást. A törökök és a zsidók jobbkezzel írnak és jobbfelel kezdik az írást, a kínaiak felülről lefelé írnak, vannak népek, amelyek még éppen alulról felfelé írnak, így miért nem írhatna szerinte a balkéz balról kezdve ép olyan jól, mint jobbfelel kezdve a jobbkező? Fraenkel éppen itt téved: nem gondol ugyanis arra, hogy azok a népek, amelyeket ő bizonyítékokként említ, nem egymással összekapcsolható betűket írnak egymás mellé, vagy alá, hanem teljesen különálló betűket, vagy szóképeket. Eppen azért fontos a mi

folyóírásunknál a kezdés irányára.

Igaz, hogy itt a szerző igazolni kívánja elveit már a kökorszakbeli leletekkel, ahol nyomát találjuk mind a jobb-, mind a balkéz használatának. Az ambidextria — mindkét kéz használata — nyomokat hagyott hátra az egyiptomiaknál is, de különben a legutóbbi ásatásoknál talált feliratok is igazolják, hogy válogatás nélkül használták már a hieroglifáknál is hol a bal-, hol a jobbkezel.

Fraenkel Jackson nyomán indulva a két kezest munkálkodás közben egymástól teljesen függetleníteni akarja, de egyidejűleg összhangzó együttműködést is kíván. Jackson szavait idézve mondja: „Elmaradhatatlan és természetes követelménye az ambidextrának mindkét kéz egyidejű munkálatalása. E kijelentés ellen egyszerű értelemben véve, nem eshet kifogás, mert hiszen alapjában véve mindnyájan ambidexterek vagyunk s nincs is munka, amelyet kizárólag félkézrel végezhetnénk. A különbség éppen csak a két kéz különböző hivatásában rajlik. Itt is a jobbké az erősebb, a balkéz a gyöngébb, de mindenesetre nélkülözhetetlen munkatársat képvisel. S miként sohasem lesz, hogy a nő nemel fizikai erőlkifejtés tekintetében a férfival egyenrangúvá lehessen nevelni, úgy meddő törekvés marad a kézpárnak egyenlő kiépeztetése is, mert bizonyára ennek is meg van az ember természetében rejlő oka, melyet eddig még nem sikerült felderíteni. Ami a két kéz összhangzó együttműködését illeti, itt ismét csak azt mondhatjuk, hogy mióta ember létezik és kezét használja, a két kéz együttműködése a legszebb, legtermészetesebb harmóniában történik.”

Ami azonban Jackson az összhangzó együttműködésen ért, az éppen maga a diszharmonia. Irtani egyik kézzel, közben számolni a másikkal, egyik félkézrel levelet írni, a másikkal rajzolni, vagyis mindegyik félkézrel egyidőben más és más tartalmú vagy esetleg nyelvű levelet írni és így tovább. Október 15.-én jelent meg rövid híradás a mindkét kéz kiképzéséről, siettem az itt ismeretett könyvet is megszerezni és azóta a mindkét kéz kiképzésének a lehetőségeit részben magamon, részben pedig polgári iskolánk harma-

dik osztályában tanulmányoztam, de sikert egyáltalán nem tudtam elérni. Viszont szép sikert értem el a bal-kéz gyakorlásában.

Erdekes, hogy Fraenkel Jackson nyomán a művészeket különféle köréből igyekszik hebizonyítani a két agyfél egyidejű, de különböző természetű működését, s a kézpár ugyancsak egyidejű, de különböző foglalkoztatásának lehetőségeit. Például a zongorázó két kézzel játszik közben leolvassa a hangjegyeket, sőt játékat énekel is kíséri. (Csakhogy itt a háromféle cselekvés nem áll ellentétben teljesen egymással, hanem egyik utal a másikra s az, hogy a háromféle cselekvés egyszerre történik, ugyancsak látszólagosság, mert a háromféle cselekvést megelőző ingerek, illetve érzetek oly végtelenül gyorsan váltakoznak, hogy az egyidejű cselekvés benyomását keltik.) Jackson a bankhivatalnokokat is példának hozza fel, akik hosszú számsorokat adnak össze, közben pedig vigan beszélgetnek. A hegedülés is a két kéz különböző elfoglaltságával jár s a női kézimunka legtöbb ágánál is ugyancsak tapasztalható. Szerintem a kézpár egyidejű felhasználása pl. a rajznál (ezt hozom fel példának, mert ez a szaklányam), csakis teljesen egyenlő moливomok előállításánál lehetséges, mert ilyenkor egyik kéz ösztönszerűen követi a másikat, míg különböző mozdulatoknál majd az egyik, majd a másik kéz megakad, vagy értéktelen munkát produkál.

Tudjuk, hogy minden tevékenység lehetősége egy központra, az agyra vezethető vissza, pszichológiailag nem képzelhető el, hogy figyelmünkkel egy és ugyanabban az időben két különböző tevékenységre irányíthassuk. Es ha lehetséges egyidejűleg páros kézzel különböző tartalmú, vagy még hozzá különböző nyelvű levelet írni, miért ne lehetne egyik szemmel magyar, a másikkal egy szlovák regényt olvasni? Vagy félfüllel Bachot, a másikkal Janáčeket hallgatni? Ilyen, a szemet működtető kétféle tevékenység egyidejű feljlesztése már azért sem lehetséges, mert a látás köre meglehetősen korlátozott, s a szempár egyszerre fégfeljobb 2-3 szót tud áttekinteni egy szemrebbensérc. s csak egy irányban követheti a sorokat, akár

írás, akár olvasás közben. (Mind-ezeket ismerjük Neumann dr. kutatásai alapján, aki a tachitoskop segítségével végzett kísérleteket és nagy munkájában: »Vorlesungen zur Einführung in die experimentelle Paedagogik«-ban részletesen megismerkedhetünk kísérleteivel, melyeket Kubálek J. is szépen tárgyal: Hogyan olvas a gyermek címmel Elementáris metódikájában). Hogy volna tehát lehetséges, hogy hosszú ellenkező irányú sorokat egyidőben akár leírassunk, akár elolvassunk? S hogy lehet azt elképzelni, hogy a tudat egyidőben két gondolatot produkálhasson, s kétféle tevékenységet folytasson ki vagy ellenőrizhessen? Fraenkel végeredményben bizonyítgatásait azzal fejezi be, hogy bár-bár a két kéznek párhuzamos, de különböző munka végrehajtására való kiképezetése e'éggé meg nem becsülhető előnyökkel járna, megelégszik azzal, hogy ha az elhanyagolt balkézzen elkövetett sérelmeket minél előbb orvosoljuk. S itt azt hiszem, hogy a kartársak Fraenkel mellé állanak és támogatni is fogják: hiszen láthatjuk az életben, hogy a világháború sok szomorú bizonyítékot szolgáltat a hogy szükség

esetén, habár kevesebb tökéletességgel, a balkezet kell felhasználni a hasznavehetetlenné vált, vagy amputált jobbkez helyett. S különben is a test szabályos és egésszerű fejlődése szempontjából tényleg kiváló fontosságú mind a két kéz gyakorlása, ahol és amikor csak lehet.

Végül felsorolja szerző azokat az intézményeket, ahol a két kéz párhuzamos kiképzésének haszna van: az orvosi gyakorlatban, a katonaságnál, iparban, kereskedelemben és az iskolában. Itt is érdekes felfogása és jellemző a szerző magyarázatára, hogy az állam érdekeit mennyire szemmel tudja kísérni; mert azt mondja, hogy elsősorban az állam látná hasznát ennek az új készségnek, mert a munkamennyiség ötven százalékkal emelkedne s ebből kifolyólag a nemzeti vagyon is ugyanilyen arányban gyarapodna.

A könyvet különben szépen díszítik a königsbergi »Balkezők kurzusa«-n készült munkákról bemutatott illusztrációk.

A munka megjelent: Richard Schoetz kiadásában Berlinben, Wilhelmstrasse 10. alatt, ahol megrendelhető.

A csallóközi n. b. tanító urak kegyes figyelmébe ajánljuk!

Az

Učitel'ská Vzájomná Pokladnica

dr. sr. o.

Tanítók Kölcsönös Pénztára

szöv. korlátolt felelősséggel

BRATISLAVABAN és KOŠICÉN

a tanító uraknak

1. előnyös feltételek mellett kölcsönöket folyósít (6 $\frac{3}{4}$ %-os kamatláb mellett); 2. megtakarított pénzüket kedvező kamatra (4 $\frac{3}{4}$ % bto.) takaréknak betétként elfogadja.

Felhívjuk a n. b. Tanító urak b. figyelmét, hogy minden pénz-és más ügyekben teljes bizalommal a saját intézetükhöz forduljanak, az

Učitel'ská Vzájomná Pokladnicához,

dr. s r. o.

BRATISLAVABAN:
Štefánikova ul. 39. sz.

KOŠICÉN:
Šrobárova ul. 14. sz.

HIREK

Ballo Gyula a pozsonyi iskolai referátus vezetője.

Pisecký Ferdinánd kormánytanácsos halála következtében az iskolaügyi miniszter a pozsonyi iskolai referátus vezetésével Ballo Gyula iskolai főtanácsost bízta meg. Ballo Gyula mint alsókubini ev. tanító, kezdte pályáját, majd az államfordulat után ugyanott kerületi tanfelügyelő lett, később a referátuson nyert beosztást, s mint országos főtanfelügyelő, nagyban hozzájárult Szlovenszko Iskolaügyének fejlesztéséhez. Mint kiváló pedagógus és a szlovenszkoí viszonyok alapos ismerője, sokat tett a nép- és polgári iskolák pedagógiai színvonalának emeléséért, s ebbeli munkásságában az iskolákkal fenntartott közvetlen kapcsolata támogatta. Kinevezését nemcsak a szlovenszkoí tanítóság, de a szlovenszkoí társadalom is örömmel fogadja, mert benne olyan férfiú került a szlovenszkoí iskola és népművelődésügy élére, akit hivatás-szeretetén kívül a vérség szülei is Szlovenszkoéhoz, s annak tanügyi problémáihoz fűznek. A szlovenszkoí magyar tanítóság mély tisztelettel és szeretettel üdvözli Ballo Gyula főtanácsost a referátus vezetését székében, s kívánja, hogy mint Szlovenszko iskolauügyének legfőbb öre, sikerrel és üdással tölthesse be új hivatalát, Szlovenszko, s az egész Köztársaság javára. Kéri őt, hogy a magyar iskolák és a magyar tanítók ügyét is karolja föl, s legyen továbbra is pártatlan ítéletű, tisztánlátó pedagógus működése új területén: köztársaságunk demokratikus kultúrájának egyik legfontosabb őrhelyén. Életére és munkásságára az Isten gazdag áldását kérjük!

A takarékosági intézkedések enyhítése érdekében a politikai pártok tizenkettes bizottsága, valamint az exekutíva a miniszterelnökkel egyetértve egy tervet dolgozott ki, miképpen lehetne az 1935. év folyamán fokozatosan megszüntetni a 252/33. sz. kormányrendeletet. A terv lényege az, hogy ezen kormányrendelet hatályon kívül helyezését 10 hónappal előzve kívánja eszközölni. Minden hónapban 10 százalékkal csökkentendő a rendeletben foglalt intézkedések mérvé, úgyhogy októberben teljesen megszűnik ez a takarékosági rendszabály. — Ehhez a tervhez a Český Účitel azt a megjegyzést fűzi, hogy a megbeszélésnél nem volt jelen a pénzügyminiszter, aki az ehhez hasonló javaslatokat el tudja temetni. Azért ezt a tervet fenntartással kell fogadni.

A természetbeni járandóságok új felértékelése. Az 1923-i értékelésre a tanítóság már jelentékenyen ráfizetett. Némely helyen 2000—2500 Kč-t is kitesz évenként. E szerint az illető kollégák már 10.000—15.000 Kč-t károsodtak. Azokon a helyeken, ahol jogtalanul beleszámították a tanítói fizetésbe a naturáliákat is, miknek a tanítósággal semmi kapcsolatuk sincs, a kollégák már 30.000 koronát is elvesztettek.

Ez a nagy sérelem késztet bennünket arra, hogy újból és ismét követeljük az orvoslást. Igazság szerint ezeknek a kollégáknak nem kellene fizetniük sem a betegsegélyzői (liečebný fond) járulékot, sem a jövedelmi adót olyan magas összegben, amilyenben kivelik rájuk. Hiszen a naturáliákat illetőleg csak veszteséget mutathatnának ki!

Csődálkozunk, hogy az illetékes fórumok nem sürgetik kellőleg ennek az igazságtalanságnak a likvidálását, pedig látnák a nagy sérelmet a tanítók szegényreles megkárosítását. Az államfordulat után csak egyszer értékelték fel a természeti járandóságokat, pedig az árakban illetőleg értékekben nagy ingadozások történtek azóta. Az 1907. évi XXVII. törv. c. 8. §. értelmében a tanítóság természetbeni járandóságait 5 évenként kell értékelni az átlagos árakhoz viszonyítva. Így volt ez a megállapodott gazdasági viszonyok idején. A fordulat után, az állandó változások idejében 16 éven keresztül csak egyszer történt ez meg.

Meg kell jegyeznünk, hogy az új értékelés nemcsak a gabonanevetéket érintené, melyeknek ára monopolizálva van, hanem a fát, szénát, szalmát stb. is, melyeknek ára nagy mértékben csökkent. (Különbségek: a fa ára 1923-ban 90 Ké, most 35 Ké; a szénáé 60, most 25 Ké; a szalmáé 60, most 7. 8 Ké).

(Slov. Ücítel.)

A tanítás kezdete. Jablonecban a cseh szülők, akiknek gyermekei az elemi iskola első évfolyamába járnak, azt kérik az iskolatanácsból, hogy reggel 9 órától kezdődjék a kis gyermekek számára az előadás. Indokuk: a gyermekek álmosan mennek az iskolába, mert túlkorán kell őket felébreszteni. A helybeli iskolatanács elfogadta az indokot és beterjesztette a tanfelügyelőségre. Az iskolai hatóságok hivatottak dönteni továbbiakban.

Iskolai újdonságok a nagyvilágban. Németország városaiban megszervezték az elemi iskolák kilen-

cedik osztályát. A városi iskolai ifjúságot a tanköteles kor befejezése után egy esztendőre a vidéki élet helyezik el. Vagy külön erre a célra szolgáló vidéki otthonokba, vagy vidéki családokhoz adják őket. A kilencedi osztály feladata a város és a vidék közelebbhozása a vidéki élet és munkafajok megismerésével. A nemzeti egyesítés célját szolgálja az agrárpolitika megértéséhez szükséges előkészület. A fiúknak mindenféle mezőgazdasági munkát kell végezniük a falvakban. Szántanak, vetnek, aratnak, csépelnek, állatokat tenyésztenek. A leányok a gazdasági teendőket tanulmányozzák át praktikusán. Falusi gyerekeket gondoznak, állatokat etetnek, kertet művelnek és könnyebb mezői munkákat végeznek. A nevelést az állam őrzi ellen. A kilencedik osztály tanéve februárban kezdődik és decemberben végződik.

A német népiskolákba ismét bevezették a palatáblát. Az első és második évfolyamokban használják a füzetek mellett. A táblák új bevezetésével a palai par krízisét kívánják részben megszüntetni.

Itáliában rendelet tiltja a középiskolákban és tanítóképző intézetekben azon új tankönyvek bevezetését, melyeknek szerzője az illető intézet igazgatója, vagy pedig inspektor, akinek felügyelete alá tartozik az iskola.

Az állami filmintézet Londonban egy illusztrált havi szaklapot ad ki negyedévenkénti azokról a filmekről, melyek alkalmasak az iskolák számára, vagy pedig melyeknek különös kulturális értékük van. Az iskolai film gyűjtését kiváló pedagógiai szaktekintélyek irányítják.

(Slov. Ücítel.)

Pénzkölcsön!

2 Ké melléklendő.

Véglegesített és nyugdíjas tanítóknak 7 1/2 százalékos kölcsönt folyósítottak havi törlesztésre. — Választályegyesület Ingatlan és pénzbeszerzési iroda Komárno, Magyar-ucca 3.

Felhívás. Ezúton kérjük a járási és szakosztályi pénztáros Kartársakat, hogy az 1934. második félévi tagdíjak elszámolásához szükséges kimutatást két példányban f. hó 25.-éig beküldeni sziveskedjenek.

Központi pénztár.

Az örökké élő Könyv

Világi és egyházi lapokban olvastam Mussolini rendeletéről, melyet Olaszország minden iskolájának vezetéséhez küldött s mely így hangzik: »Minden tanár és tanító olvassa el az Új Szövetséget, ezt az Istentől származó könyvet, magyarázza meg a gyermekeknek és ügyeljen arra, hogy a legszebb részeit a gyermek könyv nélkül is megtanulja. Ez a könyv egyetlen iskolai könyvtárból se hiányozzék, mert ez évszázadról évszázadra mindig új. Ez minden könyvek közt a legnagyobb, ez a legpótolhatatlanabb minden könyvek között, mert Istent. Az olasz kormány az olasz nép lelkét ezzel akarja a biztos út megtalálására elvezetni, amely út a legfelségesebb, legbizalmasabb magasságokba fogja eljuttatni.«

Ez a rendelet abban az országban jelent meg, ahol a biblia sokáig és véres üldözéseknek volt kitéve. Mily sok bibliaolvasót börtönöztek be és égtek meg Isten ígéjéhez való hűségéért!

Még soha gyűlöltebb könyv nem volt a bibliánál. Micsoda viharoknak állt már ellent! Pusztították, megégették, de a máglyák lángjai közül mindig győzelmesen és élve került elő. Ismeretes Voltaire jóslata: 100 év múlva csak a régiségmúzeumokban vagy a ritkaságyűjtemények közt fog láthatni az ember egy-egy bibliát. A 100 év azóta eltelt és a Voltaire hajdani házában a bibliaársulat lerakata van. Erre a gúnyolódó jóslatra ez volt Isten felelete. Voltaire meghalt, de a biblia él. Túlélte mindazokat, akik ellene irtak. Mert az Úr beszéde örökké megmarad. Minden támadás ellenére is, 1933-ban Németországban 956.987 biblia fogyott el, ez majdnem egy millió. Ez a szám nemesak azt bizonyítja, hogy a legelterjedtebb könyv a biblia, de azt is, hogy él. Állandóan bizonyosságot tesz arról, hogy él. Csodálatos erők áradnak belőle. Egy szava képes a szomorkodót megvigasztalni. Elveszett fiak térnek vissza az atyai házhoz és kezdenek új életet, ha ennek a könyvnek egyetlen ígéje éri a fülüket és a szívüket. És mégis, sok házban ma is megvetett, félredobott könyv az, talán van hely, ahol akad egy-egy, amelybe be vannak jegyezve a családtagok születési, házassági, halálozási időpontjai, de nem forgatják, mert nem értékelik. Szomorú lenne az eredmény, ha ateizmusban készítenénk statisztikát, hány ember olvassa a bibliát. Miért irtózik, idegenkedik tőle az ember? Mert megmutatja neki szívének romlottságát, nagyravágyását, bűnét, mert önmegtartóztatást kíván az embertől; és az ember nem akar a porig alázódni. Pedig csak egyetlen út vezet Isten szívéhez, ennek az Útnak a neve: Jézus. Őt megismerjük a bibliából.

Az én, önmagával megelégedő szívemet is ő győzte le. Több évvel ezelőtt hozzáfogtam a biblia olvasásához, kellellenül és kíváncsian, mert azt a kijelentést hallottam: »A műveltséghez hozzátartozik, hogy az ember ismerje a bibliát is.« Ez volt az eszköz számomra, mellyel megtaláltam az utat, melyet Mussolini az olasz tanítóság figyelmébe ajánl.

Tanítótestvérek! Olvassuk a bibliát!

Petry Margit.

Az írás újjászületése. Ezelőtt az írás mintha vesztett volna fontosságából, szinte megvetéssel kezeltük. Maguknak a tanítóknak is megvolt gyakran az a szokásuk, hogy az elemi sőt felsőbb iskolákban sem örködtek kellő gonddal tanulók írása felett. Az új körrendeletek a tanítók figyelmébe ajánlják az írást, örködjenek, hogy tanulók több gondot fordítsanak reá. A bizonyítványban is visszakapja az írás minden fontosságát, anélkül azonban, hogy visszatérnének a múltban előfordult végtelen hosszú oldalak írásához. Miért is nem szoktatjuk a gyermeket nem csupán a jó kézírásához, de a középszerű vastag, sőt rondírásához? Nagyon büszke lenne, ha a címeiket rondírással tudná írni és több szorgalmat ta-

nusltana. Miért nem kezdheti papragafusail egy díszített rondbetűvel és egy strófa vagy egy dolgozat végére miért nem lehet egy ornamentet? Milyen izlést tudna kifejteni, ha ezt megpróbálhatná! Kezdetben munkája naivnak és ügyetlennek látszanék, de a haladás megkezdése után és önkéntes csodálkozásnak ügyességén és kezdeményezésén. Rájönne a jó és gyors kivitelre. Tévednek, akik azt hiszik, hogy ez idővesztés. Mi megpróbáltuk. Boldogan láttuk, hogy a füzetek mennyire nyertek külalakban a megszépített címzésekkel, a színezett betűkkel — a tanulók jóízűséghez mérten.

(Journal des Instituteurs et des Institutrices.)

Gyermeknap Sókön. A sóki reformatóiskola tantestülete és tanulósa

IFJÓSÁGI SZINMŰVEK ÉS VIGJÁTÉKOK.

Kaphatók könyvesboltunkban, Galántán.

Altay: Gyermekszindarabok. Kb. 20 kis színmű
Kosztler Atya: Meseszínház, több kis színmű
Somogyi S.: Hópelyhek, több kis színmű
Anyák napja (Illyésné) jelenet 1 felvonásban
A babaiskola (kicsinyeknek) vígjáték 2 felvonásban
Bálint bá írni tanul, vígjáték 1 felvonásban
Boldogság a fészekben (Csite), mesejáték anyák napj.
Cicalakodalom (Kozák), vígjáték 2 felvonásban
A csodababa (Gömöry), vígjáték 1 felvonásban
A csudaernyő, bohózat 1 felvonásban
Édesanyám (Csite) mesejáték anyák napj. 3 felv.
Estimára szól a harang, színmű 1 felvonásban
Fogóban az egér (Csite), színjáték 1 felvonásban
Hapci (Csite), vígjáték 1 felvonásban
Hamupipőke, mesejáték 1 felvonásban
Gyermekkonferansz (Farkas)
Mikszí és Makszi tündérvígjáték ovodásoknak
Pilleország, zenés mesejáték koltával 2 felvonásban
Rózsavári babavásár (Csite), mesejáték 1 felvonásban.
Zsuzsi néni szelleme, vígjáték 1 felvonásban
A mosoly ébredése, énekes színjáték 2 felvonásban
Bíró elől, énekes vígjáték 1 felvonásban
Máli néni nem megy férjhez, tréfás jelenet 1 felv.
Upmann kapitány utazása a föld körül, vígj. 3 felv.

A raktáron levő összes színművekről kívánatra küldünk árjegyzéket.

1934. nov. 11.-én műsoros szülői értekezletet és gyermeknapot rendeztél a szegény tanulók iskolai alapja javára, a következő tartalmas műsossal: 1. rész. 1. Aktuális kérdések megbeszélése az iskolával kapcsolatban. 2. Händl-, Mendelsoohn-, Mozart-dalok; gyermek zene- és énekkar. 3. István öcsémhez. Petőfi Sándor verse. 4. Este. Arany János verse. 5. Bölcsődal. Smetana, gyermek ének- és zenekar. 6. A tulajos: S. H. Vajanský, Falu végén kurta korema: Petőfi Sándor verse, szavaló-

kórus. 7. Gyermekversek. Pósa Lajos versei. 8. Reggeli ima és ó Francia dal. Tschajkowszky-kvartett. Előadták a gyermekek. II. rész. 1. Lekaszálták... Atyafi... népdalok ének és zenekarra. 2. Telefon, egyfelvonásos vidám gyermekjelenet. 3. A magyarsóki gyerekek... kuplé zenekarral. 4. Előkelő vendég, egyfelvonásos gyermekjelenet. 5. Mikor a faluban... Édesanyám is volt nékem... Az egri ménés... népdalok, zenekarral.

Szerkesztői üzenetek.

G. I. Sajnos, a tanulságos, de hosszú cikket jelenleg lapunk korlátozott terjedelme miatt nem tudjuk közölni. — Cs. K. A versék közül alkalmadtán közöljük a 'Tegnap nem jöttél el' címűt. A többi is jó, de az egyéni hang nem eléggé érvényesül hennük. — P. J. A kérdéses jegyzőkönyv lapzártáig nem

fűtött be, s így a beküldött kiegészítést nem pótolhattuk még. — P. S., A. A., Sz. I., F. M. Szíves türelmet kérünk. — Seb. L. Egyelőre nem vagyunk abban a helyzetben, hogy a terjedelmes beszámolót közölhesük. — A. E. A tervezetlet, átdolgozás végetl, szerzőjének visszaküldtük.

Kiadóhivatali üzenetek.

H. J. Král'-Chlumec, L. G. Hodos. Címüket a kért módon javítottuk — G. H. Diankovec. Tagjaink sorába felvettük, lapot és naptárt küldtünk. — D. A. Nekyje. Naptárt küldtünk. — L. L. Dražice, W. E. Kamendin, Ifj. K. J. Hladkúrt. Címüket a kívánt módon javítottuk. — P. K. A-

sönyárasd. A kért számokat elküldtük. — B. K. Szenc, S. L. Verbovce, L. I. Pogronice, özv. K. G.-né Horná Bár. Levél ment. — J. I. Barkaszo, P. I. Damaša, H. J. Tlačivo. Naptár küldtünk. — B. B. Hrušov. Levélét áttettük a könyvesbolthoz. — N. J. Szenc. Intézkedtünk.

MASARYK G. T.: Modern ember és a vallás.

Erkölcsei problémák.
Politikai gondolatok.
A nemzetiségi kérdés.
Az antiszemitizmus.

5 kötetes mű ára 175.— Ké.

Kapható a könyvesboltunkban, Galántán.

TARTALOM:

Vezércikk. (bb): »Krisztkindli« Párkányból. — A pedagógia műhelyéből. Krammer Jenő: A modern nevelésről. — Fórum. Bodon Lajos: Pósa Lajos szobor alapz, gyűjt összeg elszámolása. Egyesületi élet. Jegyzőkönyvkivonat. — Willand János: A gyakorlati életre való nevelés a legfontosabb. — Krónika. Szepesi Gyula: Az európai ember élete... — Szemle. Adler Ernő: Mindkét kéz kiképzése és annak értéke az iskolában. — Hírek. — Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.

Egoizmus és altruizmus a biztosításban.

Kevés ember tudja, hogy minden biztosítás tulajdonképpen kölcsönös biztosítás, azaz a biztosítottak kölcsönösen biztosítják egymást oly módon, hogy azok, akik nem szenvednek kárt, viselik tulajdonképpen a szerencsétlenül jártaknak kifizetett összegek terhét. Míután senkisémet tudja előre, hogy ő lesz-e a károsult, vagy sem, emélfogva senkisémet sejtetheti, hogy ő kap-e, vagy ad-e. Úgy van ez, mint a szerencsejátékban, csak azzal a különbséggel, hogy a biztosításnál a károsult nyer. A biztosító társaság szerepe egyrészt az, hogy a díjak rendes beszedését és a károk rendes kifizetését adminisztrálja, a tartalékokat szakszerűen kezelje, másrészt az, hogy túlságosan sok kár esetén egyéb tartalékaival és alapítékjével nyújtson fedezetet.

Világos ezek után, hogy a biztosítás oly intézmény, amelyben egoizmus és altruizmus kölcsönösen áthatja egymást: mindenki védeni akarja magát kár esetére, ez az egoisztikus rész, de a többiekől védelmet csak úgy kap, ha ő maga is kockázatot vállal, áldozatot hoz azzal, hogy díjakat fizet, melyek elvesznek számára, ha nem szenved kárt.

A biztosításnak van tehát igen kifejezett erkölcsi oldala: aki másokon nem akar segíteni, az maga sem számíthat segítségre. Azt mondhatjuk szinte, hogy a biztosítás alkalmazott erkölcs, az emberi szolidaritásnak praktikus megnyilvánulási formája. A biztosításnak ezt a szép vonását sajnos némileg elhomályosítja a társaságok versenye, mely a biztosítás reputációjának árt, ha túlmegy bizonyos kereteken.

Amit eddig mondtunk, az mindenfajta biztosításra áll, az életbiztosításra is akkor, ha ez korlátolt időre szóló haláleseti biztosítás, amelynél a díjak életbenmaradás esetén elvesznek. Azonban az életbiztosítás ezen formája a gyakorlatban igen ritka. Sokkal szokásosabb az élethossziglani haláleseti biztosítás, leggyakoribb pedig az ún. n. vegyes biztosítás, mely tulajdonképpen már nem tiszta biztosítás, hanem a biztosítás összekapcsolása takarékoszággal, mert itt nemcsak halál esetén fizet a társaság, hanem akkor is, ha a biztosított elér bizonyos előre meghatározott kort. Ez az életbiztosítás legideálisabb formája, mely két dolgot egyesít: a hátramadottakról való gondoskodást halál esetén és az aggkorról való gondoskodást megélés esetén. Éppen az utóbbi oknál fogva az életbiztosításban van egy fokkal több olyan elem, ami az egyén egoizmusának szól, bárha alapjában véve itt is az altruisztikus és egoisztikus elemek összeolvadását konstatálhatjuk. Ám itt az egyént csábíthatja az is, hogy ha nem szenved kárt, tehát ha nem hal meg, végül élvezni fogja takarékosága gyümölcsét.

A Szlovenszkói Áll. Magyar Tanítógyesület tagjait viszont az a tudat is késztetni fogja, hogy a „Domov és Szlovákia“ hazai intézménél egyesületük útján kössenek biztosítást, hogy azzal saját egyesületüket, saját kari érdekeiket támogathassák és a felépítendő „Tanítók Háza“ megvalósulását siettetik.

A gépek csodavilága (Nagy B.), ifjúsági mű. A legérdekesebb technikai találmányok színes, élénk ismertetése. Ára: 27 Ké
Kapható könyvesboltunkban, Galántán,

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT KÉT KÖTET - 576 OLDAL.

A Köztársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvten,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

**A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.**

**A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!**

A teljes, két kötetes mű ára fűzve Kč 53—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60—

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

